РЕАБІЛІТОВАНІ ІСТОРІЄЮ

КІРОВОГРАДСЬКА ОБЛАСТЬ

КАРТА
1909
АЛЕКСАНДРИЙСКОГО УЕЗДА
составил П.З. Рябков
Кременчугский уезд
Чигиринский уезд
ЧИГИРИН
КОЛОНТАЕВ
НОВОГЕОРГИЕВСК
КРЕМЕНЧУК
ГАЛАГАНОВКА
АНДРУСОВКА
ТАБУРИЩЕ
СТЕЦОВКА
ВЕРЩАЦ
РЕОВКА
БЕЛЕЦКОВКА
КРЮКОВ
ЗОЛОТАРЕВКА
ГЛИНСК
НИКОЛЬСКОЕ
КАМЕННО-ПОТОЦКОЕ
БРАИЛОВКА
ПАВЛЫШ
ПОПОВКА
ФЕДОРКИ
ИВАНКОВЦЫ
МИРОНОВКА
ТАЛОВА БАЛКА
КРАСНОСЕЛЬЕ
ОНУФРИЕВКА
ПЛОСКОЕ
ЯНОВО
ЦЫБУЛЕВ
КОСОВКА
ВАСИЛЬЕВКА
БАЙДАКОВКА
ВЕСЕЛЫЙ КУТ
МАКАРИХА
ЕЛИСАВЕТГРАДКА
ДИКОВКА
АЛЕКСАНДРОВКА
ФЕДВАРЬ
ДМИТРОВКА
БАНДУРОВКА
СЕНТОВ
ЗЫБКОЕ
МАРЬЯНОВКА
ЯСИНОВАТКА
ПРОТОПОПОВКА
БОГОЯВЛЕНСКОЕ
ЗНАМЕНКА
ОРЛОВА БАЛКА
ДОНИНА КАМЕНКА
ПЕТРОВА
ВОЙНОВКА
ОСИТНЯЖКА
СУББОТЕН
АЛЕКСАНДРИЯ
КАЗАРНА
ПАНТАЗИЕВКА
СЕВЕРИНКА
МОШОРИН
КУКОЛОВКА
КРАСНАЯ КАМЕНКА
СВЕТЛОПОЛЬЕ
ВЫСОКИЕ БУЕРАКИ
ЗВЕНИГОРОДКА
АДЖАМКА
ГОЛОВКОВКА
НОВАЯ ПРАГА
ЕФИМОВКА
ОВНЯНКА
КРАСНЫЙ-ЯР

Волости

Аджамская
Бандуровская
Богоявленская
Боковская
Братолюбовская
Верблюжская
Глинская
Дмитровская
Елисаветградковская
Звенигородская
Иванковецкая
Косовская
Краснокаменская
Красносельская
Мироновская
Мойсеевская
Мошоринская
Новгородковская
Новогеоргиевская
Новопрагская
Новостародубская
Онуфриевская
Оситняжская
Павлышская
Петровская
Покровская
Светлопольская
Стецовская
Субботская
Федварьская
Федоровская
Цыбулевская

Національна академія наук України
Інститут історії України НАН України
Головна редакційна колегія науково-документальної серії книг «Реабілітовані історією»
Служба безпеки України
Всеукраїнська спілка краєзнавців
Українське культурно-просвітницьке товариство «Меморіал» імені В. Стуса
Кіровоградська обласна державна адміністрація
Кіровоградська обласна рада

РЕАБІЛІТОВАНІ ІСТОРІЄЮ

Науково-документальна
серія книг

Київ – 2007

РЕАБІЛІТОВАНІ ІСТОРІЄЮ

У ДВАЦЯТИ СЕМИ ТОМАХ

ГОЛОВНА РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

ТРОНЬКО П. Т.
(голова)
ДАНИЛЮК Ю. З.
(заступник голови)
РЕЄНТ О. П.
(заступник голови)
БОГУНОВ С. М.
БОГУЦЬКИЙ Ю. П.
ВОЙНАЛОВИЧ В. А.
ГОРБИК В. О.
ЖУЛИНСЬКИЙ М. Г.
ЗЕМЛЯНСЬКИЙ Ю. В.
ЗЯБЛЮК М. П.
КОКІН С. А.
КРЕМІНЬ В. Г.
КУРАС І. Ф.
ЛИТВИН В. М.
МАКОВСЬКА Н. В.
МАРЧУК Є. К.
ПИРІГ Р. Я.
ПШЕННИКІВ О. М.
РЕПРИНЦЕВ В. Ф.
РУБЛЬОВ О. С.
СКЛЯРЕНКО Є. М.
СМИРНОВ Ю. О.
СМОЛІЙ В. А.
СОХАНЬ П. С.
ЧИЖ І. С.
ШЕМШУЧЕНКО Ю. С.
ШЕРЕМЕТА В. В.

КИЇВ-КІРОВОГРАД
2007

РЕАБІЛІТОВАНІ ІСТОРІЄЮ

КІРОВОГРАДСЬКА ОБЛАСТЬ

Книга четверта

ОЛЕКСАНДРІВСЬКИЙ, ОЛЕКСАНДРІЙСЬКИЙ, ОНУФРІЇВСЬКИЙ, ПЕТРІВСЬКИЙ РАЙОНИ

ОБЛАСНА РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

ЧЕРНИШ В. О. (голова)
БОНДАР В. В.
ВОЛКОВ І. В.
ДЕМЕШКО О. В.
КОЗИР І. А.
КУЦЕНКО Л. В.
ОВЧАРЕНКО Н. Ю.
СКЛЯРЕНКО Є. М.
ЧВАНЬ Т. В.
ШЕВЧЕНКО С. І.
ШЕПЕЛЬ Ф. О.
ШЕРЕМЕТ С. В.

Науково-редакційний відділ підготовки тому:

БОНДАР В. В.
КАРАУШ Т. А.
КАРПЕНКО С. М.
ОРЕЛ С. В.
СТЕПАНОВ В. М.

МПП "Антураж А"
Кіровоград
2007

ББК 63.3(4УКР - 4КІР)6-49
Р 31

РЕАБІЛІТОВАНІ ІСТОРІЄЮ

КІРОВОГРАДСЬКА ОБЛАСТЬ

Книга четверта

Кіровоград: Антураж А, 2007 -стр

ISBN 966-8769-00-7

До четвертої книги багатотомного видання "Реабілітовані історією. Кіровоградська область" ввійшли короткі біографічні дані майже чотирьох тисяч уродженців та мешканців чотирьох районів сучасної Кіровоградщини (Олександрівського, Олександрійського, Онуфріївського, Петрівського), які зазнали незаконних репресій за роки радянської влади у 1918-1991 роках. Прізвища репресованих розташовані у алфавітному порядку в межах розділу кожного району, незалежно від репресій. Кожному списку передують нариси про відомих у краї людей, про найхарактерніші явища тієї нелюдської наруги над людиною, спогади репресованих та їхніх нащадків, написані самими колишніми в'язнями чи записані з їхніх уст журналістами і письменниками.

Упорядник Василь Бондар

ББК 63.3(4УКР - 4КІР)6-49
Р 31

Рецензенти: Житков О. А. — кандидат історичних наук
Мельничук К. С. — кандидат історичних наук

ISBN 966-8769-00-7

© МПП "Антураж А", 2005
© Василь Бондар, упорядкування, 2005

ОЛЕКСАНДРІВСЬКИЙ РАЙОН

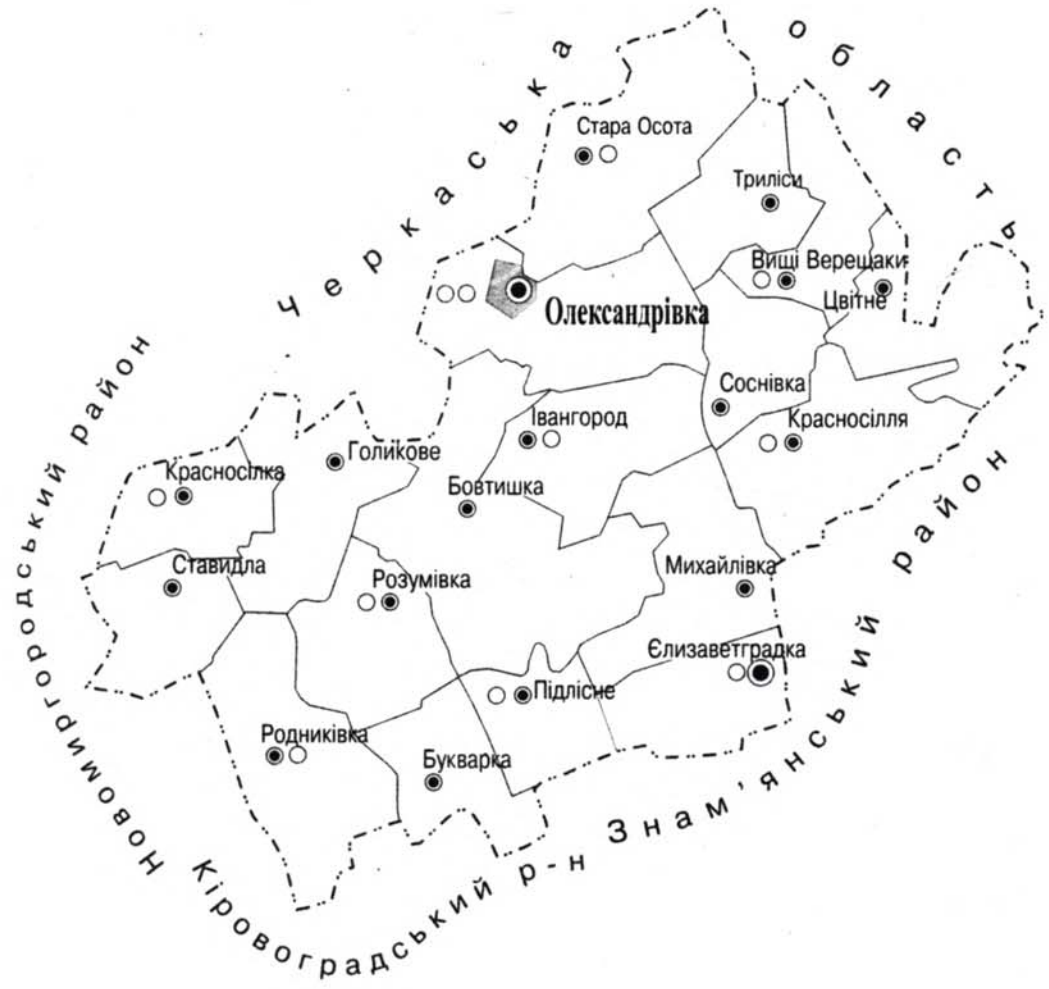

МИТРОПОЛИТ – МУЧЕНИК ЗА ВІРУ

Мене вже на жертву приречено,
і час мого відходу настав,
бо подвигом добрим я боровся...
(II. Тимофія 4, 6-7)

– Як пішов він із Соснівки після прощання з нами, – розповідає рідна сестра митрополита Федося, – і ніяких чуток. Куди? Що з ним? Кого питати? Де розшукувати? Було літо, а вже й осінь наступила, а звісточки ніякої. І лише на початку грудня в нашу сім'ю листоноша приніс кимось переданий конверт з маленькою записочкою. Це писав Ваня. *"Дорогі мої і рідненькі, сповіщаю, що я від вас дуже далеко. З України нас тут тридцять сім. Кожної ночі виводять когось без повернення. Важко надіятись, що в цьому житті ми ще колись побачимось. Не журіться. Ми мусимо стерпіти це випробування. Благайте, мої любі, моліте милосердного Господа Бога, щоб став і заступився за нас, за наше діло Христове, на оборону й життя нашої Церкви. Ваш Іван".*

А на зворотньому боці адреса: с.Соснівка, Олександрівського району, Київської області. Павловському Д.А.

Боячись людського гніву, їх вивозили туди, де діяв відлагоджений конвейєр людиновбивства. Один із дослідників сталінських репресій описує ці маловідомі нам дії так: *"Їх, "ворогів народу", вночі підводили до звуконепроникного бункера. По одному ставили за двері. А далі усе діялось по команді: "В проход, марш!" – лунав окрик. Засуджений ступає вузькою доріжкою між двох стін в двері. І тільки його тіло перетинає поріг тісної камери, як лунає постріл. Куля, направлена скісно вгору, потрапляє в потилицю. Автоматично під ногами провалюється люк. Труп падає в підземелля. Струмінь води змиває кров. А надворі високо в небі світить місяць. З гучномовців лунають величні слова пісні "Я другой такой страны не знаю, где так вольно дышит человек... (З кінця 1936 року після двадцять четвертої години по радіо виконувалась ця пісня). Йшла перша година ночі осіннього місяця 1937 року".*

Іван Данилович Павловський народився 20 травня 1893 року в селі Соснівці на Чигиринщині (Київська губернія), нині Олександрівський район. Батько Данило Андрійович із роду потомственних реєстрових козаків, мати Параска Іхнякевич – дочка священика із села Матвіївки (того ж Чигиринського повіту).

Дитячі і юнацькі роки минули в Соснівці. Навчався в церковно-приходській школі. Ще дитиною Ваня виявив велику любов до Храму Божого, до служіння в ньому, і батьки, збагнувши це, багато зробили, щоб дати синові духовну освіту. Іван Павловський закінчив з відзнакою Уманську духовну школу-бурсу, а потім і Київську духовну семінарію.

В 1915 році Івана Павловського рукопокладено в сан священика і призначено на парафію в село Лебедин на Чигиринщині. Національно свідомий молодий пастир від самого початку своєї діяльності виявив великі

організаторські здібності, був енергійним, доброзичливим і співчутливим до людей. Тут він зблизився з однодумцями-патріотами української національної ідеї - Микитою Кохном, Іваном Кульчицьким та іншими, які допомагали відкривати й українізовували все нові і нові парафії в наколишніх селах, а потім і в місті Зінов'євську. Вони ж у майбутньому стали справжніми сподвижниками отця Івана, який стверджував, що УАПЦ – це та єдина об'єднуюча сила, яка може консолідувати українську націю, дати їй надію.

На початку 1922 року в святій Софії Київській Митрополит УАПЦ Василь Липківський і архієпископ Нестор Шараївський з іншими єпископами висвятили отця Івана Павловського на єпископа Черкасько-Чигиринської округи. Скоро його було обрано керуючим єпископом Чернігівщини. І з його прибуттям до Чернігова українізація парафії широко охопила весь край. А коли Харківщина залишилась без свого архіпастиря Олександра Ярещенка (він був заарештований Державним політичним управлінням), Харківський окружний собор 1-го грудня 1926 року обрав Івана Павловського на Харківську катедру. Архієпископ Іван тут завоював великий авторитет і глибоку пошану: його проповіді глибоко релігійного і патріотичного змісту були зрозумілі і близькі серцю кожного.

Він багато працював над собою. Володіючи п'ятьма іноземними мовами, займав посаду відповідального редактора журналу УАПЦ "Церква й життя", мав свої праці з історії УПЦ й відродження її у 1921 році, проповіді на свята (все це потім було конфісковано органами НКВС).

Період 1930-36 років в історії УАПЦ був найтяжчий: процес Спілки визволення України, колективізація, нечуваний в історії людства штучний голод і смерть мільйонів селян – носіїв і захисників української мови, культури, звичаїв. Це страшні часи Постишева і Єжова, депортацій і репресій. У ці роки розгулу більшовицьких артихристів тяжку ношу керівництва УАПЦ довелося нести митрополитові Іванові Павловському.

В той час Українська Автокефальна церква (УАПЦ) мала близько 300 парафій і десять єпископів. Після погромів сильно ослаблена, але духовно ще міцна, вона трималася і несла свою святу місію.

У грудні 1930 року радянська влада дозволила провести надзвичайний Собор у Харкові, на якому наказала викинути з назви слово "Автокефальна". Зібрались єпископи, духовенство і миряни. На Соборі також були численні представники ДПУ. Собор обрав на митрополита Харківського і всієї України архієпископа Івана Павловського. Його ж обрано й головою Всеукраїнської Церковної Ради.

Проживаючи з сім'єю при храмах (спочатку при Свято-Миколаївському соборі, а після його зруйнування при церкві Івана Предтечі), митрополит Іван мусив відбувати примусову працю на будівництві Харківського тракторного заводу. Він знаходив час приділити увагу причету храмів: церква була відокремлена від держави, пограбована і ще й обкладена немилосердними податками.

"То були тяжкі години –
Скрізь на нашій Україні
Лютий голод панував.
Хто не вмер, той смерті ждав".

О.Олесь

У 1934 році столиця України була перенесена з Харкова до Києва. Сюди мусив переїхати й митрополит УПЦ Іван Павловський. Ось що про виїзд у квітні 1934 року розповідають очевидці і близькі друзі митрополита Івана – паніматка Віра Кохно і її син Валентин Кохно: "У неділю відбулася остання прощальна, дуже урочиста служба Божа. У храмі і навколо зібралася маса народу. На літургії до великого входу поминали митрополита Івана як митрополита Харківського і всієї України – всі в церкві плакали. Тяжкі хвилини настали під час прощальної проповіді митрополита Івана. Прощався він з кожним і дарував псалтир або часословець на згадку з власноручним автографом".

У Києві несказанно тяжкими були умови діяльності митрополита Павловського – останнього сподвижника на варті буття Української Автокефальної Православної Церкви. Його ізолювали від парафій, взяли від нього підписку про невиїзд, на його катедральну парафію наклали податок 5 тисяч карбованців терміном на півроку. Жив митрополит у нужденних умовах. Він не мав квартири, мешкав у маленькій кімнаті – прибудові біля Успенського храму на Подолі.

"То ще була невелика біда, – казав він. – коли б не така страшна дійсність... Думи про хресну долю нашого народу не дають спокою".

А дійсність була жахливою. Здавалося, це кошмарний сон, який ось-ось мине, бо "каміння заголосить". В містах і селах закривались, громились храми, палились ікони, священослужителів заарештовували.

В цей час митрополит Павловський підносить урочистість богослужінь в Успенському соборі, запровадив на всенощних і літургіях Лаврські співи, що зачаровували кожного. У грудні 1934 року НКВС (перейменоване з ДПУ) наказало митрополитові звільнити Успенський собор для якихось "реконструкцій". В ті дні по Україні уже котилась чергова хвиля кривавого терору, спричинена вбивством Кірова. 200 душ української інтелігенції арештовано тоді лише в Києві, 28 із них були тут же розстріляні, серед них – письменники Григорій Косинка, Дмитро Фальківський, Кость Буревій та інші.

Преса день у день твердила, що буржуазні націоналісти (інтелігенція), петлюрівці, автокефалісти, попи-церковники – це "запроданці фашизму", вороги українського народу, а справжні його друзі – це партія більшовиків. Все українство було придушене жахом терору, страху.

На похорон сподвижника національно-державної ідеї України, першого її президента Михайла Грушевського, прийшли всього-навсього до 700 душ. У день похорону (29 листопада) в конференц-зал Академії наук, де стояла труна з тілом Грушевського, заходили тільки ті, хто мав відвагу і не страшився зіркого ока НКВС.

Зайшов сюди і академік Агатангел Кримський. Це той, що на Всеукраїнському церковному соборі 1921 року в своїх натхненних промовах вказував на велике значення православної віри і церкви в культурі українського народу, той, що багато прислужився в ділі відродження УАПЦ.

Тут бачили і митрополита Павловського. Ось що про цей момент згадує протопресвітер Демид Бурко: *"Входячи до залу, я побачив митрополита Павловського, одягненого звичайно, по-цивільному. Обійшовши труну довкола, він з поклоном зупинився на мить в її ногах. Його сумовитий образ був сповнений глибокої скорботи, яка говорила про національне горе України. Уже на Бессарабській площі він промовив на прощання: "Грушевського вже нема... Ворог тріумфує".*

Побита, скатована лютим ворогом Українська Церква сходила кров'ю. Катедральна митрополича парафія доживала свої останні дні при церкві святого Миколая Притиски на Подолі, куди перейшла з Успенського собору. 15 червня 1935 року церква була опечатана органами НКВС, потім перетворена в складське приміщення хімічних добрив. Митрополитові суворо було заборонено священослужіння. Не раз і не два його арештовували вночі, допитували, відпускали і знову арештовували, викликали в Москву, вербували працювати на більшовиків. Вимагали відректись від церковного сану, оголосити, "чтоби вся Украіна услишала, что Бога нєт, Украінской Автокефальной Церкви – нєт!"

В умовляннях "перейті на сторону народной власті" змагалися як малі червоні слідчі НКВС, так і вожді - Єжов, Балицький і навіть Якір, який обіцяв на випадок згоди взяти до себе "в помощнікі".

Але митрополит Іван кожного разу рішуче відкидав ці сатанинські вимоги. *"Клятву я дав Богові і народу своєму. Я висвятив уже більше пятидесяти священиків і змінить своє слово не можу. Що скажуть люди?! Це неможливо!!"*

Влітку 1935 року НКВС наказує митрополитові негайно залишити не тільки Київ, а й межі України. Після прощання з батьками і рідними в с.Соснівці, він виїхав у невідомому напрямку. Відтоді про нього не було жодних вістей. І тільки в 1998 році автору цієї розповіді вдалось встановити із повідомлення Служби безпеки Росії у Білгородській області, що Іван Павловський у травні 1936 року зупинився в Білгороді, де було його заарештовано з конфіскацією особистого майна. А в серпні трійкою НКВС за контрреволюційну діяльність він був засуджений до "вищої міри покарання – розстрілу, вирок виконано". Де захоронений, в якому місці – невідомо, не сповіщається.

Нехай же світить українським трудівникам на ниві церковній образ мученика за віру православну митрополита Івана Павловського!

Василь Колісник,
племінник митрополита
м.Кіровоград-с.Нижчі Верещаки-с.Соснівка.

ПРАВДИ НІКОЛИ НЕ БУВАЄ БАГАТО

У жовтні 1937-го Раї Тищенко було всього дев'ять років. Але вона назавжди запам'ятала один з недільних днів, коли її батько, Яків Тищенко, щойно повернувшись з Москви, де навчався на командирських курсах, пішов на роботу і додому більше не повернувся. У той же день стало відомо, що він заарештований.

"Як? За що?" Ці питання залишилися без відповіді. Я.А.Тищенко був відправлений до Києва, а його сім'я кілька місяців нічого не знала про його долю. Ця пора була чи не найтяжчою в житті Віри, дружини Якова Тищенка, і Раї, його малолітньої дочки. Вони мусили вибратись зі службової квартири, вони мали пройти через атмосферу підозр, страху і неприязні до себе – родичів "ворога народу" і, не добившись ні правди, ні бодай звістки про арештованого чоловіка - їхати з Проскурова (тепер місто Хмельницький) в Олександрівку, на чоловікову батьківщину.

Сюди в січні 1938 року на адресу матері Якова Тищенка, Марії Антонівни, прийшов лист без зворотньої адреси із київськими поштовими штемпелями. У конверті - клаптик паперу в клітинку, на якому олівцем поспішно написано: "Убедительно прошу запечатать в конверт и направить по адресу доплатным письмом. Ст.Фундуклеевка, г.Александровка Киевской области. Банный переулок, Тищенко Марии Антоновне. Из Киева в лагерь г.Караганда Казахстанской республики отправлен 18.1.1938. Подробности ожидайте. Пока жив и здоров. Целую всех – ваш Тищенко Яков Андреевич..." І чиєюсь невідомою рукою, вже чорнилом, дописано: "Поднято на Киевской товарной станции при отходе эшелона 18 января 1938 года в час дня".

Завдяки незнайомій людині з чулим і хоробрим серцем це послання з-за грат знайшло свого адресата. Так Тищенки дізналися, де Яків.

Згодом з ув'язнення почали приходити листівки. Стало відомо, що Якова засуджено до десяти років за "контрреволюційну діяльність".

Віра Тищенко домагалася перегляду справи, їздила навіть у Москву, але відповідь була одна: "На Ваше заявление сообщаем, что дело Вашего мужа Гл. Военной Прокуратурой проверялось, осужден он правильно. Оснований для пересмотра дела нет".

Хто ж він був, цей Яків Тищенко, "ворог народу"? Народився 1901 року в Олександрівці у родині середняка. Тут учився в початковій школі, в гімназії. У 1920 році вступив добровільно до Червоної армії, брав участь у боротьбі з контрреволюцією в Криму, на Україні в складі Червоного козацтва. З Червоним козацтвом аж до тридцять сьомого року було пов'язане його життя. Тут він пройшов шлях від рядового до начальника хімслужби 1-ої кавалерійської дивізії Червоного козацтва, яка квартирувалася в Проскурові; у 1926 році вступив до партії. У 1932 році у Харкові видав книжку "Рейди 4-го Харківського (полку)", а в 1934 - "Сучасна хімічна зброя на війні".

І от – в'язень...

Як жити далі? Що думати про таке життя, про минуле, і, особливо, – про майбутнє?..

Чи не найбільшою радістю в ув'язненні були листи від дружини Віри й доньки Раї. Відповідаючи на одного з них, 1 квітня 1941 року, Яків Тищенко писав: "Золота моя Раєчко! З невеликим запізненням відповідаю тобі, моя рідна донечко, що твої дві листівки одержав. Одержав посилку з куривом, а також й листа від тьоті Дуні. Всім вам разом без ліку дякую. Радий, що ти і вся наша рідня живі й здорові. Ти обіцяєш мені, хороша Раюся, що навчальний рік закінчиш з добрими оцінками – старайсь, і я буду дуже радий за твої успіхи. Я живу по-старому, зараз в моєму азіатському закутку надходить весна, але вона не схожа на нашу. Вона тут не зеленіє, а тільки червоніє по степах камінням і ще більше завдає смутку".

Такі листи писалися на стандартних відкритих листівках, які переглядала цензура і багато сказати в них неможливо. З часом у Я.Тищенка з'явилась можливість передавати листи через вільних громадян, які працювали в зоні таборів, і в тому ж 1941 році Віра Тищенко одержала від чоловіка такого "відкритого" листа: "Сьогодні закінчується третій день нашого відпочинку - Травневих свят. Пишу цього листа з надією, що завтра його відправлю. Пусто у мене пройшли ці дні відпочинку, бо святом їх назвать для нас, в'язнів, нільзя. Святкують лише вільні люди – тільки не ми. Правда, у нас теж був вечір самодіяльного мистецтва, на якого я з жалю не ходив. Перед святами я одному вільному громадянину намалював дві

картини на полотні, і він в свою чергу віддячив мені - кілом масла, кілом цукру та кілом халви, так що у мене теж матеріально було чим відзначити ці урочисті дні. За ці дні трохи поспав. Прочитав повість Т.Дубінської "Солдати", ну проглянув газети і намалював два краєвиди. Можу вже похвастати з боку мальовничого мистецтва – я оволодів непогано олійними фарбами і малюю путні картини. А малюю я їх з душею, з "страстью", вони відводять душу, моє скорбне серце від сурової дійсності, в якій я перебуваю за колючим дротом.

В ніч проти 1-го травня снилася мені ти, мама, Раєчка в якомусь неясному мареві. Ну, та це для мене ясно, бо лягаючи на своє ліжко, я довго не спав, слухав радіопередачі і думав, багато думав і пригадував минуле не так давнє, рідне й близьке для мене. 1-го травня почав я перебирати свій чемодан і натрапив на твої фото. Дивився довго, аж поки моє серце мовчки заплакало. Жаль мені вас більше, чим себе. Проходять кращі роки так по-дурному, нізащо. Немає з ким по душі поговорити, близько й тепло приласкати свою рідну сім'ю...

Тепер висновок один – я фанатично вірив, що мою працю оцінять, але я, здається, поки що в дурнях. То й тепер не дивуюсь, переболів душею. І хіба тільки я – мільйони сидять таких самих штучно сфабрикованих "злочинців". Такої репресії з неповинними людьми не знає світова історія. 1937 рік буде незагладженим з багатьох сердець – не знаю тільки, коли б кінець цій трагікомедії. Четвертий рік в засланні і не знаю, за що я сиджу. Пишу, пишу, щоб не те щоб відпустили, а відповіли мені ясно: за що сиджу, за яку контрреволюційну діяльність? Що я зробив таке! Чи я – зрадник, шпіон, чи я агітатор? Чи диверсант? Чи ще якийсь... ант? Все - мовчить, і ніхто не відповідає. Отака реальна дійсність. Отака правда. Передо мною твій лист, що ти його писала 25.III.41 - він самий новий для мене. В ньому ти пишеш і запитуєш: "Увидимся ли мы с тобой?" Відповідаю: "Да!" Ти мовчки, певно, згадуєш собі: "Коли?" Відповідаю: коли розвидниться й покращає міжнародне становище, це саме пізнє. А воно, коли ти читаєш газети й вдумуєшся, - поки в пожежі, але повинна бути, й незабаром, розв'язка. Ну, нехай про це думає той, хто посадив. А наше діло зараз маленьке – працювати й заробляти норму хліба..."

Караганда, Балхаш, Джезказган. Акмолінськ, Кемеровська область, Омськ – етапи табірного шляху. У 1945 році – ще один десятирічний строк. У 1948 році – вища міра замінена двадцятьма п'ятьма роками. І якщо в 1941 році, не зважаючи на всі лихоліття, тон листів свідчив і про міцне здоров'я, і про бадьорий дух, то між рядками листа 1956 року вчувається вже відчай, зневіра, а якщо й надія – то слабка, відчайдушна. Йшов дев'ятнадцятий рік ув'язнення:

"Дорога Вірочка! Твою листівку, в якій ти мене вітаєш з Новим 1956 роком, я одержав своєчасно і щиро тобі дякую. Треба сказать, що, як правило, твою кореспонденцію я одержав на 12 сутки. Так було раніше і з посилками; навіть були випадки, коли я одержував посилки раніше твого повідомлення. А зараз з посилкою обійшлося так, що я її одержав тільки на новий рік, але по-старому стилю, але все-таки одержав і в повному порядкові. Щиро дякую тобі за смачний пиріг, на якого я накинувся в першу чергу. Сало зараз боюся їсти, бо я зараз приймаю курс лікування свого хронічного гастриту з підвищеною кислотністю і майже щодня застосовую соду – вона найбільше мені допомагає, я це добре знаю, що вона є і разом шкідлива, але, що я можу у наших умовах робити?

Мені необхідна дієта на якийсь певний час. Я уже сушу собі сухарі і споживаю хліб досить потроху, а то навіть тижнями не бачу своєї пайки, бо він мене, як то кажуть, заганяє у гроб. Достаю через свою знайому столову булочку і то так перебиваюся. Тримавсь я довго, а зараз мене почав зраджувати шлунок і повинен сказати, що за останній час я дуже змарнів і постарів. І наскільки я розумію, що така реакція – це моя нервова система намітила слабке місце в шлунку. Мені потрібна в першу чергу воля, спокій та хоча б часткова дієта – й все пройде. Моє нещасливе чекання наслідків перегляду моєї справи висотує із мене абсолютно все, все...

Разом із цим листом кидаю у скриньку заяву Генеральному Прокурору СРСР, в якій я нагадую, що на його адресу мною подано в 1954 році жалобу для перегляду. І що мені відомо, що вона надіслана в м.Караганду. А також формуліровка м.Караганди: "дело было истребовано, изучено, ждите дополнительных результатов" – і ось уже минуло 9 місяців, а я нічого не одержую й прошу повідомити: де моя жалоба, і з якої інстанції мені чекати наслідків перегляду справи. Що буде – не знаю, але вони не дуже охочі відповідати в'язням, а тому ти маєш кращі умови і можливість їх підштовхнути своїми листами. Нагадуй, проси...

У нас стоїть сибірська зима, і люті морози уже перевищували 40 градусів. Дякувати своїм хлопцям, що мені пощастило з 1-го січня улаштуватися на роботу в теплому кутку – я зараз днювальний в конторі на своєму виробництві. Будуємо завод синтетичного каучуку.

Вітаю і кріпко цілую тебе, дітей й наших внучат. Яків. 15.1.56 року.

P.S. Коли тобі щось повідомлять із Алма-Ати, то пиши. А як із Москви?.. Пиши тільки Генеральному Прокурору, а що торкається інших інстанцій, вроді Ворошилова – то зайве, все вони пересилають в Прокуратуру або в Верховний суд СРСР".

Через чотири з половиною місяці, у травні 1956 року, Яків Андрійович Тищенко був звільнений з ув'язнення, повністю реабілітований, відновлений у військовому званні майора (запасу); відновлений у партії.

Письменник Ілля Дубинський, давній знайомий Я.А.Тищенка, писав йому в одному з листів у 1959 році: "Дорогой Яков Андреевич! Поздравляю Вас с восстановлением в партии. Как говорится – правда со дна моря вынырнет. Теперь Вы можете отдохнуть от всего пережитого и морально, и физически".

Так, наближався пенсійний вік. Можна було відпочивати, та Яків Андрійович продовжує працювати, стає активним учасником літстудії "Веселка" при редакції районної газети "Вперед". Тут же друкує свої кореспонденції, замальовки, новели та нариси з історії Червоного козацтва, листується з І.Дубинським – літописцем Червоного козацтва, автором кількох книг про "червонників".

Сам Яків Тищенко теж добре розумів силу правдивого слова. На одному з засідань "Веселки", яку в ті роки відвідував і я (здається, то був "історично переломний" 1965 рік), Яків Андрійович читав свої спогади про минуле. Це була така правда, яку ми, особливо молодші, необізнані з історією, слухали затамувавши подих. Та знайшовся на тому зібранні і такий "літератор", який, тримаючи носа за політичним вітром (а в 1965 році той вітер знову почав подувати проти повної правди про сталінізм), зауважив Тищенку, що мовляв, про все вже сказано-написано, навіщо повторюватися, це відволікає, потрібні позитивні приклади і тому подібне...

"Що, вже знову повертає на старе?", – спитав ображений Тищенко і заховав написане.

Здається, заховав назавжди. У 1974 році я звертався до нього з проханням передати спогади мені, сподіваючись зберегти їх і в майбутньому опублікувати. Але Яків Андрійович відмовив: "Зараз не той час".

Шкода, що ми не знайшли спільної мови, що я не зумів настояти на своєму і переконати його у щирості й потрібності своїх намірів. Прийшов той час, у який вірив і старий комуніст Яків Тищенко, і всі інші чесні люди. Доречними були б тепер його спогади для всіх, надто для нашої історично малоосвіченої молоді, яка б узнала правду, як то кажуть, з перших рук. На жаль, у 1984 році Якова Тищенка не стало і в його архіві, який ретельно на моє прохання, переглянули його родичі, тих спогадів не виявилося.

Збереглися тільки окремі листи, використані в цій публікації (з деякими скороченнями), листування із слідчими органами, книжки з автографами Іллі Дубинського, навіть окремі акварелі, написані в ув'язненні, та ще три клаптики тканини з вибитими номерами: Б-346. Під таким номером числився в таборах ув'язнений Я.А.Тищенко.

... У спектрі голосів, які лунають зараз, ні-ні та й зустрічаються такі, що правду про минуле називають "брудом" абощо. Читаючи таких апологетів сталінізму й "залізного порядку", я згадую сльози Раїси Тищенко, яка вісімнадцять з половиною років не бачила батька, згадую гіркотні слова Якова Тищенка: "Що, вже знову повертає на старе?", згадую той вицвілий, але ще досить міцний клаптик з номером Б-346 і вкотре переконуюся: ні, правди ніколи не буває багато, і її ніколи не замовчати; ми нічого не повинні забути зі своєї історії – і в ім'я минулого, яке було різним, і, надто, в ім'я майбутнього, яке буде таким, яким збудуємо його ми, врахувавши досвід і помилки минулого. Назад вороття не буде, а шлях вперед лежить тільки через правду.

Володимир Кобзар

ЖИТТЯ У ЗАЛІЗНИХ ЛАВАХ

В ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ КПРС - М.С.ХРУЩОВУ
У РАДУ МІНІСТРІВ СРСР - Г.М.МАЛЕНКОВУ
У ВЕРХОВНУ РАДУ СРСР - К.Є.ВОРОШИЛОВУ

від Кузнецова Петра Лавровича,
колишнього члена КПРС із 1919 по 1937 роки,
який мешкає у м.Кокчетаві, Каз.РСР,
листопад 1953 року.

ЗАЯВА

Насамперед щиро перепрошую керівників Партії та Уряду за те, що забираю в них дорогоцінний час своєю заявою, яку я за всього свого бажання не зміг написати коротшою.

Зміст моєї заяви зводиться до двох основних питань:

по-перше, щоб щиросердно повідати ЦК нашої партії всю правду про себе і всі факти подати такими, якими вони були насправді – без прикрас, без перебільшень;

по-друге, щоб довести, що як усякий чесний громадянин Радянського Союзу маю законне право на щастя і свободу.

Я глибоко усвідомлюю, що це своє природне право на вільне і щасливе життя я заслужив усіма своїми скромними справами, всіма своїми думками, поглядами і вчинками.

Все моє свідоме життя склалось, оформилось і загартувалось у залізних лавах великої комуністичної партії. 18 років я перебував у більшовицькій партії, вважався її зразковим і дисциплінованим членом, не мав жодного стягнення і ні найменшого відхилення від її генеральної лінії. 9 років я добровільно прослужив у лавах Червоної армії.

Велика комуністична партія і героїчна Червона армія були моїми першими, кращими навчителями і виховниками, тому я буду все своє життя згадувати їх із гордістю, з глибокою любов'ю і синівською вдячністю.

Усім, що є кращого в мені, я зобов'язаний рідній партії. Вона дала мені смисл життя. Вона навчила мене любити життя у всіх його проявах. Вона навчила мене не боятися труднощів і мужньо долати їх. Партія виховала мене в дусі радянського патріотизму, більшовицької скромності, чесності і правдивості. Вона навчила мене надавати перевагу громадським інтересам перед особистими, віддавати всі сили на благо Вітчизни. І тому я так ясно усвідомлюю, що не може бути для людини більшого щастя на світі, як боротьба за виконання накреслених партією величних планів комуністичного будівництва.

Клянуся своїм чистим серцем, що з юнацьких літ, з тієї прекрасної весни 1919 року, коли я вступив у члени РКП(б) і досі – не зважаючи на цілий ряд пережитих незгод – я продовжую жити й мислити у строгій відповідності з її простим і мудрим морально-політичним ученням.

Я твердо і глибоко вірю в нашу радянську Правду, в ту вищу людську Справедливість, яка можлива лишень у нашій країні, і ця моя непохитна віра в Правду-Справедливість змусила мене взятись за перо і розповісти правдиво й чесно про те, чому за останні 16 років – з 1937 по 1953 роки – моє громадське і моє особисте життя склалось так недобре і так трудно, що далі я вже не можу мовчати, точніше – я не маю права терпіти і мовчати.

Скажу, до речі, що всі мої родичі та знайомі й багато чесних радянських людей – партійні і безпартійні – давно радили мені писати, писати й писати, та я все відтягував день за днем і, звичайно, я себе не виправдовую, хоча для цього було багато причин, які від моєї волі не залежали...

Але я надихаю себе надією і глибоко переконаний, що ця моя заява буде справедливо оцінена і що врешті-решт принесе неймовірну радість не тільки мені одному, а й усій моїй чесній родині і, особливо, моєму чудовому синові, з яким я живу в розлуці 16 років (у 1937-ому йому було 11), який за ці роки виріс

і змужнів, на відмінно закінчив середню школу, був учасником Великої Вітчизняної війни, має урядові нагороди і який уже після війни (1947-1952) отримав вищу технічну освіту – диплом з відзнакою і звання інженера.

Я вважатиму себе найщасливішою людиною у світі, коли дізнаюсь, що ця моя заява дійшла нарешті до нашого мудрого колективного керівництва Партії й Уряду.

Підштовхуваний порадами рідних і знайомих та найбільше власною свідомістю, я берусь викласти свою коротку біографію і факти, які мали місце – викласти відкрито, чесно і правдиво, аби сповідь цю можна було назвати сповіддю з глибини душі моєї.

1. Народився я 1899 року в селі Куцуруб Очаківського району Миколаївської області (УРСР) – у найбіднішій селянській родині. На жаль, цим ще не все сказано: мені судилося з'явитись на світ незаконно народженим. Ця обставина дає ясне розуміння про те, якими нелюдськи важкими були мої дитинство і юність...

Від дня народження я лишився на утриманні родичів моєї нещасної матері – діда Лавра й баби Фросини – старих і немічних людей, які випробували на собі кріпацьке рабство й були найбіднішими в нашому селі.

2. Весною 1907 року, на восьмому році мого життя, дідусь вирішив усиновити мене в Очаківській міській управі (наше село тоді було передмістям Очакова). Ця процедура на той час обійшлась йому дуже дорого і коштувала значних клопотів і труда. Не раз дідусеві доводилось ходити із села в місто; йому, злиденному біднякові, доводилось давати хабарі чиновникам міської управи, царським чиновникам, які нахабно натякали відвідувачам: не помастиш – не поїдеш.

В кінці літа дідусеві клопоти увінчались успіхом: він приніс із міста "гербовий папір", який з почуттям гордості показував своїм сусідам. Це був документ про усиновлення мене...

3. Восени 1907-го мене записали у місцеву (Куцурубську) чотирикласну школу, у якій я вчився на славу. Мій перший учитель А.М.Соколов завжди гордився моїми успіхами і часто ставив мене у приклад недбалим учням і навіть тупоголовим синкам наших багачів.

...З перших кроків мого життя, коли я навчився читати і писати, моя дитяча душа була вражена грубою правдою, яку я взнав про своє народження. Одного разу мені самому довелося прочитати той "гербовий папір". У ньому, який виявився моїм першим паспортом, було чорним по білому написано, що я є "незаконно народженим сином свого дідуся Лавріна Софроновича Кузнецова, який мешкає" і т.д.

Ця груба банальність отруїла мою дитячу радість життя. Вона була склепана на основі закону, завірена підписами голови міської управи, чиновників і чорною печаттю із зображенням царської корони та двоголового орла. Одне слово, цей "гербовий", а точніше мерзенний документ про всиновлення виявився насправді чорним свідченням узаконеної дискримінації.

На світанку життя мені довелося зазнати безпросвітних труднощів – нужди, образ, гніту, експлуатації. Царська Росія була для мене злою мачухою: вона вважала мене безправною, відторгнутою істотою – не людиною, а виблядком, байстрюком. Ці печальні факти в старому буржуазному суспільстві я відчував на кожному кроці.

4. У грудні 1909 року помер мій дідусь, а через півроку не стало й бабусі. Лишившись круглим сиротою, я знайшов собі притулок у рідних братів моєї мами – дядька Семена і дядька Луки (жив я у них поперемінно). Вони були одружені і як усі бідняки не вилазили із батрацької роботи. Жити в дядьків мені було несолодко: їхні дружини часто сварились через дрібниці і в таких випадках не забували дорікнути мені як "нахлібнику"...

Через це з десятирічного віку я змушений був іти "в люди". Моєю першою службою було пастухування у місцевих куркулів. Я отримував півтора рублі в місяць на хазяйських харчах (плюс прочухани).

Не буду детально викладати своє життя в наймах. Досить сказати два слова "пастух – сирота", аби зрозуміти, що до революції це була найважча посада на світі.

Все літо я проводив у наймах, а з настанням осені приносив зароблене "жалування" до хати одного з моїх дядьків і це давало мені можливість жити у нього (до першої сварки тіток) та ходити до школи.

5. У травні 1912 року я успішно склав іспити за четвертий клас приходського училища, отримав Похвальне свідоцтво (від Одеської повітової училищної ради) і дуже дорогу книгу – однотомник О.С.Пушкіна.

Всі учителі і все село захоплювались моїми успіхами: "Ось кому слід було навчатись далі!" – казали вони. Але, на жаль, не зважаючи на мої здібності і непереборну спрагу знань, уся моя дореволюційна наука на цьому й закінчилась. Осінню того року, коли мої ровесники, посередні синки місцевих багачів, урочисто від'їжджали "навчатись далі", я подався з рідного села в економії волам хвости крутити.

Починаючи з цієї печальної осені, я батракував у економіях херсонських поміщиків Шаповалова, Затлера і Сухомлинова. Із тринадцяти літ мені довелось працювати від світання до смеркання під суворим наглядом прикажчиків і черкесів, довелось хлебтати кандьор із спільного дерев'яного коритця і спати в соломі...

Весною 1915-го я втік з економії Сухомлинова, колишнього царського міністра, на знайоме мені з дитинства чорноморське побережжя. Але тут я потрапив, як кажуть, із вогню у полум'я, точніше – із ярма у лямку.

Понад два роки працював я на заводах крупних рибопромисловців і тягнув на своїй спині ту прокляту лямку. Та всюди, куди я не втрапляв - на суші й на морі, – я натикався на широко розкинуті сіті експлуататорів, на холодну стіну безправ'я.

Так тривали моє печальне дитинство і моя юність аж до 1917 року.

6. 1917-го в Росії здійснилась Велика Жовтнева соціалістична революція. Настала нова ера в історії людства. Багатомільйонні маси трудящих під керівництвом комуністичної партії взяли долю у свої руки, і для мене настала пора прекрасної юності.

В кінці літа 1917 року мені випало приїхати на шаланді свого хазяїна із Очакова у місто Миколаїв. У цьому великому пролетарському місті я мав щастя перший раз у житті побачити масову революційну демонстрацію. Довкола себе я бачив всенародну радість – радісні лиця, святкові строї, червоні знамена і червоні банти на грудях, оркестри, пісні, квіти.

З трибун балконів оратори виголошували сміливі промови, і кожне слово западало глибоко в душу. Широко відкритими очима я жадібно читав дивовижні лозунги, які пропливали над колонами демонстрантів: "Геть самодержавство!", "Геть поміщиків і капіталістів!", "Уся влада радам!", "Хай живе тов.Ленін!", "Свобода, рівність і братерство!"

Ця грандіозна історична подія справила на мене неймовірне враження. Спазми в горлі душили мене, і сльози – перші сльози невимовної радості – наповнили мої очі.

Цей невтримний потік пролетарської демонстрації захопив мене, як соломинку, і поніс за собою. Щасливий, вільний і життєрадісний я марширував у тисячних лавах робітничого класу. Як легко й бадьоро було крокувати під революційний марш "Варшав'янки" і як приємно було заспівувати в строю "Сміло у ногу рушаймо!.." Бойову пролетарську пісню співали тисячі й мільони трудящих по всій неозорій Росії. І в перші дні революції, і на фронтах громадянської війни співали її мільони, маючи перед собою величний образ свого улюбленого вождя В.І.Леніна з простягнутою вперед рукою, який закликав робітників і селян до останнього, рішучого бою.

Після тієї незабутньої демонстрації я вже не вернувся на шаланду до свого останнього хазяїна: від того знаменного дня я став господарем своєї долі.

7. Кількома днями перегодом, натхненний пролетарським містом, я поквапився до свого рідного села, де не був уже три роки. Дорогою я міркував, що першим принесу для земляків радісну звістку про свободу, про землю і мир. Але там уже всі про це знали.

...У Куцурубській школі, котру я успішно закінчив у 1912 році, було проведено селянську сходку, на якій виступали наші сільські оратори, люди, які досі, здається, й слова промовити не могли – вони казали просто й хвилююче. Селянська біднота й середняки вибрали тоді мене до складу першого Куцурубського ревкому. І я ніколи не забуду, як сивобороді діди одразу схвалили обрання моє словами: "Це наш бідолаха, він зазнав горя – він не підведе нас!" У простих їхніх словах була втілена жива правда всього мого життя.

Наш ревком тієї осені (1917) провів сміливу земельну реформу. Всі лишки куркульської землі і частину землі поміщика Шаповалова, що межувала з нашим селом, ми розподілили поміж земельних і малоземельних селян.

Весною 1918 року озимі поля вкрились чудовими зеленими килимами, і показались дружні сходи ярових. Проте зібрати врожай з тієї землі нашій бідноті не судилось. Селом поповзли зловісні чутки, що вже десь недалеко йдуть, мов саранча, австро-німецькі війська. Чутки незабаром підтвердились. Дійсно, австро-німецькі війська тоді прийшли в Україну на запрошення урядів Петлюри і гетьмана Скоропадського. Услід за іноземними військами появились поміщики, супроводжувані збройними загонами, і тоді почалось незабутнє для українського народу "відновлювання порядку". Озлоблені класові вороги кулями, штиками і шомполами "відновлювали свою священну власність". Перед самим приходом австро-німецької "саранчі" наш ревком згорнув свою діяльність, і я вкупі із сільським активом сховався у таврійських заплавах (на лівому березі Дніпробузького лиману).

8. Влітку 1918 року я добровільно вступив у червоно-партизанський загін, яким командував Ан.Худенко, колишній прапорщик старої армії, із селян с.Парутине Миколаївської області. Наш загін боровся проти австро-німецьких окупантів і петлюрівських гайдамак.

У серпні попанахані й деморалізовані австро-німецькі війська під натиском Червоної армії втекли з України. У лютому 1919-го наш червоно-партизанський загін звільнив місто Очаків від "державної варти" (так називались війська гетьмана Скоропадського). І на базі нашого загону був сформований 1-ий Очаківський радянський полк, пізніше перейменований у 515-ий стрілецький полк 58-ої дивізії.

У березні 1919-го в Очаківському радянському полку я вступив до лав РКП(б), а в травні мене вже відрядили на курси інструкторів-агітаторів при Одеському губкомі партії. Та вчитись довго на цих курсах мені не довелось: одного дня вранці вся Одеса була стривожена розклеєними лозунгами "Соціалістична Вітчизна в небезпеці! Записуйтесь добровольцями у Червону армію!"

Це сталось тоді, коли відомий бандит Махно підступно порушив своє зобов'язання перед Червоною армією: понюхавши пороху, він боязливо повернув свої тачанки назад (у тил) і цим самим відкрив фронт для просування Добровольчої армії генерала Денікіна.

У ці тривожні дні всі одеські партійні і профспілкові організації посилали своїх добровольців на фронт. І в нас на курсах відбувся мітинг, на якому прийняли резолюцію про наше бажання виїхати на фронт, до лав діючої Червоної армії. Цю резолюцію підписали всі курсанти, і мій підпис стояв там серед перших.

9. У червні 1919 року я був на фронті, брав участь у боях на Катеринославському напрямку проти білого генерала Шкуро, отримав контузію, але із строю не випав. На привалах, в перервах поміж боями, я вів політбесіди з червоноармійцями, пояснював їм міжнародне становище і завдання, що стоять перед нами.

На нашій бойовій дільниці були розташовані три полки: наш 9-ий Кримський ударний радянський полк, 2-ий Ленінський і 8-ий Задніпровський стрілецький полк. Одного спекотного дня під кінець літа, коли на нашому флангу зненацька появився кінний загін шкуровців, на всій лінії бойової дільниці спалахнула стихійна паніка; вона почалась на правому фланзі і хвилею докотилась до нашого лівофлангового полку.

У цей критичний момент моє становище як політбійця було виключно складним. Я був молодий і не мав жодного воєнного досвіду. І все ж, коли вся маса гунула втікати, я, виконуючи обов'язок комуніста, спробував при допомозі кількох товаришів зупинити втікачів. Довкола нас згуртувалось близько сотні червоноармійців. Нам здавалось, що дружними залпами ми зможемо відбити напосідливих кінних шкуровців, та ба – після кількох пострілів у нас не стало набоїв. Шкуровці нас оточили, роздягнули до спідньої білизни і погнали у свій тил.

...Мене як єдиного комуніста, який закликав червоноармійців у момент паніки не здаватися в полон і відбиватись, білогвардійський етапний комендант негайно ізолював від решти полонених і під посиленим конвоєм направив до Олександрівської (Запорізької) міської в'язниці. Там п'яні білогвардійські прапорщики не раз викликали мене на допити, мордування. То справи минулі – жоден м'яз мій не здригнувся: на цих звірячих допитах я тримав себе з гідністю молодого більшовика-ленінця.

10. ...11 вересня 1919 року білогвардійський воєнно-польовий суд у м.Олександрівську присудив мене "до позбавлення всіх прав на існування, до смертної кари через розстріл". А було мені тоді 20 років – найчудовіша пора юності!

Цю формулу присуду воєнно-польового суду я навів тут дослівно. Мотивами для винесення смертного вироку послужили такі підстави:

а) по-перше, я був комуністом (цього цілком певного факту я не заперечував);

б) по-друге, що я нібито займав відповідальну посаду в 9-ому Кримському радянському полку (це вигадка суду: насправді я був рядовим політбійцем);

в) по-третє, я керував боєм під Катеринославом (факт правдивий: у момент паніки я справді взяв на себе цю роль).

В ніч із 11 на 12 вересня 1919 року, коли мене вивели із камери смертників на розстріл, я втік з-під стіни в'язниці під пострілами білогвардійців... Тяжко зранений (сліди цих ран назавжди лишились на моєму тілі), босий, без сподніх, без кашкета, в одній сорочці я втік від тюремної стіни за залізничний насип, у робітничу слобідку...

На околиці міста запорізькі робітники тієї ночі надали мені невідкладну допомогу – перев'язали рани, дали одяг і показали шлях безпечного виходу з міста.

На півтисячі кілометрів доокіл не мав я тут жодної знайомої душі. Нелегко було мені прямувати у білогвардійському тилу. Довго пробирався у знайомі місця Херсонської губернії, ховаючись від білогвардійських роз'їздів і патрулів. Сільські бідаки, молоді й старі, допомагали мені завше і всюди...

11. Під кінець 1919 року, коли я добився у селище Нововознесенськ колишньої Херсонської губернії, в мене трапилась щаслива зустріч з частинами Червоної армії – з ними я ввійшов у м.Миколаїв, а через добу вже був у рідному Очакові, з якого напередодні втікали білогвардійці на баржах і катерах.

У січні 1920-го в Очакові відбулись перші міські партійні збори, на яких обирався міськком партії і на посаду секретаря запропонували мене. У травні, коли наша парторганізація значно виросла, переважно за рахунок прибулих із фронтів громадянської війни, в Очакові відбулися другі загальноміські партійні збори, на якому склад міськкому був поповнений і секретарем міськкому, замість мене було вибрано досвідченішого товариша Білозерова (давній член партії). Я в ту пору був призначений райпродкомісаром і головою військово-продовольчої комісії 3-го району Одеського продкомгубу.

Два роки я пробув на цій посаді. Тоді це була дуже серйозна бойова робота: державна розкладка, боротьба з куркульським бандитизмом, спекуляцією і т.п.

У березні 1922 року у зв'язку із рурськими подіями загострилось міжнародне становище нашої країни, і тому ЦК партії оголосив тоді партмобілізацію (з метою зміцнення боєготовності Червоної армії), в результаті якої я знову повернувся до лав армії. З березня 1922 до жовтня 1927 я служив політруком, військовим комісаром окремих частин (рота зв'язку – 15), відповідальним секретарем полку. У підсумку з 1918 до 1927 я прослужив у Червоній армії дев'ять років, з яких жоден день не минав для мене даремно. У ці пречудові роки я систематично працював над підвищенням свого політичного і загальнокультурного рівня.

Восени 1927 року після таборівки я серйозно захворів (на грунті застуди і неврастенії сильного ступеня). Після тривалого лікування під наглядом відомого невропатолога професора Гакебуша моє здоров'я поліпшилось, але військово-медична комісія УВО все ж надала мені довготривалу відпустку. На цій підставі я перейшов на цивільну радянсько-партійну роботу.

12. Я вважаю, що наступне десятиріччя (після армії) з 1927 по 1937 було найкращим у моєму житті. Наведу короткий перелік:

1) 1927-1928 – я працював головою Новоодеського райвиконкому Миколаївської області;

2) 1928-1929 – навчався у Харкові на курсах окружних і повітових партпрацівників при ЦК КП(б)У, курси закінчив успішно, отримав свідоцтво;

3) 1929-1931 – працював секретарем Баштанського райпарткому Миколаївської області;

4) 1931-1934 – працював у м.Вознесенську Миколаївської області головою райколгоспспілки і редактором газети "Комунар";

5) 1934-1937 – працював у м.Кіровограді (УРСР) редактором газети "Кіровська правда". Це були роки моєї найбільш активної праці: пропагандист, популярний лектор, викладач курсів марксизму-ленінізму, керівник семінару секретарів первинних парторганізацій; тут же, починаючи з травня 1935-го, я вів перевірку партдокументів – серйозно, чесно, принципово. Усі мої акти перевірки партдокументів ЦК партії затвердив без найменших змін.

І, нарешті, настав 1937 рік...

13. Тепер мені доведеться розповісти про найскладніший період мого життя, тому я повинен задля ясності зробити невеликий відступ.

Восени 1936 року перший секретар Кіровоградського міському партії Гонтар рішенням ЦК партії був переведений до Києва на відповідальну роботу в РНК УРСР і, як потім стало відомо, був заарештований, здається, у справі працівників Наркомзему.

Ця вістка (про арешт) в той час не була новиною, однак, слід сказати правду, вона сильно приголомшила нашу Кіровоградську парторганізацію. У місті скликались збори активу і пленуми міськкому партії, на яких багато хто (і я серед них) виступав з гнівними промовами – ганьбили підлого ворога народу і щиро дивувались тому, як Гонтар так тонко маскувався тривалий час. Усі промовці найсерйознішим чином засуджували не тільки підлого ворога народу, але й самокритично оцінювали свою політичну близорукість. Усе це мовилось цілком щиро і від душі.

...Та час ішов і події розгортались не тільки на волі, але і в неволі. Цим я хочу сказати, що справжні вороги народу і вороги партії в той час не спали, що вони творили тоді свої підлі справи, не тільки на волі, в нашому середовищі, але і в тюремних камерах. На волі, як відомо з доповіді А.А.Жданова (на 18 з'їзді партії), підняли свою голову підлі наклепники, яким активно допомагали тоді перестраховщики. А в тюремних камерах в той же час (на дозвіллі) складались довгі списки, здебільшого фіктивні, і писались фантастичні "романи".

Одним із таких плодовитих камерних романістів виявився колишній секретар Кіровоградського міськкому партії Гонтар. Йому неважко було прикласти до свого божевільного "роману" солідний список діючих осіб, тобто живих людей, які чесно працювали на свободі, і яких він дивним чином зумів "завербувати" зі своєї камери в контрреволюційну організацію правих.

До цих чорних списків потрапило й моє ім'я, чого виявилось цілком достатньо для того, аби кинути мене у в'язницю, аби заплямувати моє чесне ім'я, аби вирвати мене із життя на довгі-довгі роки...

Це сталося 15 березня 1937 року: арешт, тюрма, одиночна камера, образливі обшуки і не менш образливі допити, які чомусь практикувались о другій-третій годині ночі. На цих допитах, до слова, й мені не раз пропонували посаду "романіста", наполегливо пропонували, ще й гонорар солідний передбачався – у вигляді побачень, передач, книг для читання, якогось "особливого" харчування, переведення із одиночної камери, в якій можна було збожеволіти, в загальну і т.д., і т.п. Але як мені не було важко в одиночній камері без книг, без побачень та задоволення інших людських потреб, я з гидливою рішучістю відмовився від цієї мерзенної ролі.

...Після цього почались цілодобові допити: "конвейєри", "стійки" і подібні неприпустимі методи.

Чотири місяці тривало слідство. Спочатку мені висунули звинувачення: за зв'язок з ворогом народу. Та через деякий час за мою впертість, тобто за те, що я не взяв на себе роль "романіста", – мене самого стали називати "ворогом народу". Скажу чесно, що для мене це було найтяжчою образою – в найчистіших, у найглибших, в найсвітліших почуттях.

"Ворог народу" – це ж те саме, що й "ворог партії". Від цих двох страшних слів моя голова за одну ніч (на 27 березня 1937 року) покрилась суцільною сивиною. Це незвичайне явище (на 38-ому році мого життя) вразило навіть мого близорукого слідчого, який наступного дня сказав мені: "Кузнецов, що ви собі думаєте, адже у вас суцільна сивина з'явилась!" Так, справді, "з'явилась". І хоч я сам не бачив цієї сивини, бо дзеркала в'язням не дозволялось тримати, та я відчував, точніше, я чув, як у косах моїх лунав тріск, схожий на електричні розряди... А від чого з'явилась ця сивина, слідство не цікавилось: йому тоді не належало вникати у такі психологічні тонкощі, йому необхідно було за всяку ціну виконати єжовський чи берієвський план на сто відсотків.

Мої правдиві, щирі і чесні свідчення, що спиралися на справжні факти, слідство щоразу кваліфікувало як упертість. Але – слава партії! Вічна слава великій партії Леніна-Сталіна, яка виховала мене в дусі більшовицької правдивості, чесності і прямоти – я не визнав себе винним і не визнаю доти, доки буду при здоровому розумі і твердій пам'яті!

Саме завдяки цьому я на слідстві не підписав жодного протоколу, жодного слова неправди. Та, незважаючи на це:

14. ...15 липня 1937 року в Київському тюремному підвалі при МДБ о четвертій годині ночі розчинились двері моєї камери і я побачив перед собою офіційного представника, який вручив мені звинувачувальний висновок, надрукований на двох піваркушах цигаркового паперу. "Прочитайте і розпишіться", - квапив мене прийшлий. Я прочитав. У цьому звинувачувальному висновку було сказано, що я себе винним не визнав, але викритий свідченнями Гонтаря та інших. Я розписався. Двері моєї камери зачинились, та через 10 хвилин знову відчинились і таємничий голос із коридору сказав:"Речі залишіть у камері і виходьте..."

Стрілець-вахтер повів мене із коридору тюремного підвалу по сходах на другий поверх в один із кабінетів Київського МДБ, де я опинився перед виїзною колегією Верховного суду.

Усе це сталося через 10 хвилин після мого ознайомлення із звинувачувальним висновком. Я опинився перед столом, за яким сиділи четверо чоловіків у мішаному військово-цивільному одязі. Поряд зі мною стояв вахтер - ось і вся "публіка" в цьому залі суду. Ні захисту, ні звинувачення, ні свідків - нікого не було на цьому нічному суді.

...Перед суддями на столі лежала моя "справа", яку мій невтомний слідчий чотири місяці покрутійськи шив білими нитками. Ах, як добре я знав порожнечу цієї "справи"... Там одні силогізми слідства, одні сміхотворні нісенітниці, підтасовки і жодного достовірного факту, жодного правдоподібного слова не було, нема і бути не могло.

Незважаючи на це, голова судової колегії серйозно запитав мене: "Визнаєте себе винним?" Досі у мене була велика надія на суд, та ба! Тільки я розтулив рота, щоб розказати правду, як мене тут же зупинили: "Судові все зрозуміло"...

О четвертій годині ночі протягом п'яти хвилин (клянусь честю - не більше п'яти хвилин) судді розібрали мою "справу" й "оцінили" все моє життя, на яке вони глянули очима мого "проникливого" слідчого. Але ж із прожитих мною на той час 38 років я 18 належав до Компартії - без єдиного стягнення і без найменшого ухилу від її генеральної лінії!

Після того, як на суді були сказані ці фатальні слова - "Суду все зрозуміло" - після цього мені тут же зачитали вирок, написаний заздалегідь, у дусі того звинувачувального висновку, який 15 хвилин тому я сам читав. Але у присуді було чотири нових слова, вражаючих і холодних: "десять років позбавлення волі".

Це був страшний удар обухом по голові... Стрілець-вахтер, мимовільний свідок цього блискавичного нічного "процесу", відвів мене в камеру.

Я впав на ліжко і не плакав, а стогнав, як тяжкопоранений: "Десять років! Десять років! Усе закінчено, зруйновано останню надію! - у моїй уяві промайнуло все моє життя до найдрібніших деталей. - За що? За що? О, якби про це знав тов.Сталін!" - стогнала моя душа.

15. А потім пішли етапи...

Десять років я відбував покарання у відомій тепер усім Норильській тундрі, на Таймирському півострові, за полярним колом, у районі вічної мерзлоти. Та я з гордістю можу заявити: десять років я працював чесно в системі МВС і не мав жодного зауваження.

Із тундри я писав заяви в різні верховні органи. Не всі, очевидно, потрапили за призначенням. Але на одну свою заяву у 1941 році, незадовго до війни, я отримав приємну звістку з Москви від прокуратури СРСР про те, що мою справу буде переглянуто і про результати повідомлено додатково. Це була велика радість для мене. Всі мої співмешканці в табірному бараці заздалегідь вітали мене зі звільненням, та й сам я вірив у можливість такого щастя, вірив і сподівався тому, що душа моя була чистою, тому що я добре знав, що кожен (не тільки юрист, а просто тверезо мисляча людина), хто підніме мою справу, знайде всі підстави для відміни несправедливого присуду.

Я був так приємно втішений цією звісткою прокуратури Союзу, що з небувалою бадьорістю став працювати на будівництві Заполярного металургійного комбінату. Та раптом, через два-три тижні після отримання цієї радісної звістки, вибухнула війна, така несподівана й важка, що моє особисте горе мені самому здалося краплею в морі...

16. Війна!.. Перебуваючи на такій незмірній відстані від Великої землі (без зв'язку і надійної інформації), я знайшов у собі мужність правильно зрозуміти й осмислити цю приголомшливу подію. Уже в перші дні я прийшов до висновку, що віднині доля нашої Батьківщини, а отже й моя особиста доля залежать тепер від висліду війни.

Цю мою думку дуже скоро засвоїли ув'язнені, особливо молодь, з якою я завжди тримав дружні стосунки. Кожному з нас видавалось негідним звання людини й громадянина сидіти в глибокому тилу, коли на полях битв вирішується доля Батьківщини.

...О, як я заздрив у ці грізні дні всім, хто міг вільно, з доброї волі піти на священий бій із віроломним ворогом нашої дорогої Вітчизни.

У перші дні війни я мріяв піти на фронт, як на урочистий парад. У своїх заявах я переконливо просив і начальника КВЧ 7-го табірного відділення Князева, і начальника політвідділу комбінату МВС СРСР Козловського – дати мені щасливу можливість виконати свій громадянський обов'язок перед Батьківщиною, довести свою відданість партії й уряду.

Сотні аналогічних заяв я написав тоді на прохання молодих, патріотично налаштованих табірників. Та невдовзі нам було оголошено, що великий вождь народів Й.В.Сталін закликає всіх трудівників тилу до чесної й самовідданої праці, що фронт і тил – родина одна, і що тепер як ніколи необхідно подвоєною-потроєною працею бити ненависного ворога.

17. В роки великої Вітчизняної війни я працював у цеху Металургбуду Норильського комбінату МВС СРСР із щирим патріотичним натхненням. Поряд із фізичною працею (кайло в руках) я вів культурно-масову роботу. І не тільки серед ув'язнених, а й серед вільнонайманих.

...В люті морози, в чорну пургу і льодяну холоднечу, поринаючи у снігових кучугурах та бігаючи на будівельному майданчику із траншеї в траншею, від одного котлована до іншого, біля багать і при світлі холодних спалахів полярної ночі – я оформляв трудові зобов'язання й угоди на соцзмагання між бригадами і виконробськими дільницями.

У цій роботі мене заохочували порадами, вказівками начальник Металургбуду С.М.Єнін і начальник КВЧ 7-го табірного відділення Князев.

Поряд із фізичною працею у своїй бригаді я в позаурочний час і в так звані актовані дні писав статті й замітки в газети, сам збирав матеріали й оформляв, пов'язував їх із подіями на фронтах Великої Вітчизняної війни; я редагував газети ("блискавки" і "бойові листки"), які видавались виконробськими дільницями; я писав бадьорі, мобілізуючі вірші, які друкувались у наших газетах, читались у табірних клубах і транслювались по радіо.

Своєю повсякденною, активною працею я бадьорив і надихав бригади будівельників Заполяр'я на чесну фронтову працю під лозунгом "Усе для фронту, все для розгрому ворога!"

Начальник Норильського комбінату МВС СРСР генерал-лейтенант Панюков А.А. і штаб центрального змагання у своїх наказах не раз відзначали мою активну роботу з організації низової преси і соцзмагання, оголошували мені подяки з занесенням у особову справу та вручали премії.

У трудових буднях непомітно час летів...

18. 15 березня 1947 року об 11 годині дня, точно "за дзвінком" (табірний вислів) я був звільнений із Норильського виправно-трудового табору.

...Розчинилися й для мене ворота табірної варти й лишились позаду засніжені бараки та печальний лік часу: 10 років – 120 місяців – 3650 днів і ночей...

Але оскільки у березні в тій частині Єнісею, де я перебував, до навігації було далеко, я лишився тимчасово працювати вільнонайманим у Норильському комбінаті – диспетчером ЖКУ.

У липні 1947 року, після початку навігації, я написав заяву начальнику ЖКУ інженеру Лазареву М.І. з проханням дати мені розрахунок і дозволити виїхати на Україну, де зосталась моя сім'я, з якою я не бачився 10 років.

Іще раз щасливий... я отримав розрахунок і всі необхідні документи – п'ятирічний паспорт, довідку з відділу кадрів, позитивну характеристику та ін.

У серпні 1947-го я виїхав із тундри на Велику землю. Дванадцять діб я провів на борту комфортабельного теплохода "Йосип Сталін", милуючись повноводдям Єнісею, його суворими мальовничими берегами, невичерпним багатством тайги і невгамовним шумом квапливої красуні Ангари, а душа моя, як думка летіла в рідні краї, у чесну сім'ю радянських людей... Надто багато холоду й байдужості зазнала вона за ці роки.

І коли у перших числах вересня наш теплохід причалив у Красноярському порту, я, квапливо збігаючи трапом на берег, декламував подумки вірші, написані ще в тундрі, в радісний день звільнення:

"Привет тебе, святая воля,
Привет тебе, мой край родной!
Пусть чаша выпитого горя,
Пусть все пройдет – как сон дурной..."

Восени 1947-го я добився нарешті до Кіровограда. Десять літ тому (у березні 1937) мене взяли у цьому веселому місті т.зв. "єжовські рукавиці" й закинули у далекий невідомий край. І ось тепер я знову повернувся у це місто, але не як пілігрим похмурий і не як прибулець з того світу, а як людина і громадянин... І якби не ця суцільна сивина на голові, я був би таким же, як і десять літ тому.

Але чому це моє повернення стало можливим? Тому що я гаряче люблю Батьківщину і сім'ю свою; тому що за ці роки я зумів зберегти своє серце, совість і людську гідність чистими; тому що я не хотів гинути там з ганебним ярликом ворога народу; і, нарешті, я тому повернувся у цей вільний і чудовий світ, що іще в 1937 році, з перших днів своїх мимовільних поневірянь я дав собі тверде слово – "жити, жити і жити" во ім'я Правди, в яку я переконано вірив і вірю, в ім'я того, щоб очистити себе від того бруду, яким забризкали мене підлі наклепники і перестрахувальники.

У Кіровограді я відшукав свою багатостраждальну дружину (син наш на той час уже був студентом-відмінником Одеського інституту). Порадившись, через кілька днів ми виїхали з дружиною у селище Олександрівку, райцентр Кіровоградщини; там я подався на цукровий завод імені Петровського, працював чесно й сумлінно пакувальником. Два з половиною роки я прожив у рідному краю і раптом – знову нещастя...

Ранком 30 березня 1950 року, повертаючись із нічної зміни, я був грубо затриманий начальником райвідділення Олександрівського МДБ, який не дав мені навіть побачитися з дружиною і негайно відправив під конвоєм (у кузові автомобіля) до Кіровограда, прямо у в'язницю облУМДБ.

Знову були допити, та вже не такі пристрасні, як у 1937-ому. Після двох-трьох зустрічей з розумним слідчим мені сказали: "Ми вас ні в чому не звинувачуємо, за вами немає ніяких злочинів, ви поводили себе у нас (у Кіровоградській області) добре; ми судити вас не будемо, але вільне заслання ви отримаєте така інструкція... Чекайте рішення особливої наради."

І я чекав, довго чекав, рівно півроку просидів разом з гітлерівськими поліцаями і старостами, будь вони тричі прокляті!..

16 вересня 1950 року мене викликали з камери у канцелярію начальника в'язниці і оголосили рішення особливої наради про те, що висилають у Кокчетавську область, Казахстан.

...Знову етапи і пересилки з усіма своїми "принадами". 2 жовтня 1950 року мене висадили на станції Кокчетав, звідтоді й досі я тут живу, працюю секретарем-рахівником чоловічої середньої школи №1 і обов'язково три рази на місяць – 10, 20, 30 числа навідуюсь до міської спецкомендатури для реєстрації або, як тут кажуть, на відмітку. Доки триватимуть ці ходіння? Не приховую, що самі ці числа (10, 20, 30) завжди псують мені настрій.

Я не відірваний від життя і не вважаю себе пасивною людиною, я чесно і сумлінно виконую свою скромну роботу. Я читаю газети і з задоволенням слухаю радіо, яке збадьорює і надихає мене щоденно. З глибокою цікавістю я слухав промову Г.М.Маленкова на п'ятій сесії Верховної ради СРСР – бадьору, впевнену програмну промову, яка намітила величаві перспективи діяльності Комуністичної партії й уряду у всіх галузях радянського будівництва. Треба бути сліпим, щоб не бачити, з яким щирим задоволенням зустріли всі радянські люди рішення вересневого пленуму ЦК КПРС. Треба бути глухим, щоб не чути повсюдного гарячого схвалення опублікованих останнім часом постанов партії і уряду, в яких відображені людяні і по-справжньому душевні турботи про благо і щастя радянських людей.

Тому я заявляю чесно, що в моїх вчинках і справах, у моїх словах і найпотаємніших помислах ніколи не було і не буде нічого осудливого, нічого такого, що могло б викликати в мене докори совісті. Досі я дуже довго терпів, але це терпіння моє було активним. Усі труднощі, всі незгоди, які випадали на мою долю, не розчарували мене в житті і не зробили з мене скептика чи песиміста. Навпаки, вони навчили мене розуміти життя ще глибше – і не тільки солодке, а й гірке.

Мій шістнадцятилітній життєвий досвід (1937-1953) говорить про те, що будь-який неуспіх мене не розчарує, не доведе до апатії, що всіма силами душі своєї я завжди буду прагнути до здійснення своєї заповітної мрії. Відступаючи, я буду повертатися знову і з новими силами, доки не здобуду очікуваного.

У моїй душі живе незнищенне прагнення до вільного життя. Я глибоко усвідомлюю, що в наш славний час і в нашій чудовій країні жити як-небудь чи на обочині справжнього життя для здорової і свідомої людини – неприпустимо. Ось чому всіма силами своєї душі я намагаюсь жити так, аби щодня приносити Батьківщині, народові і родині своїй максимальну користь. У цьому я бачу сенс щасливого життя. Іншого щастя я не розумію.

Я глибоко вірю у правду, тому сподіваюсь, що ця моя заява принесе врешті щастя й бадьорість духу не лише мені самому, але й сім'ї моїй, моєму славному синові, його милій дружині, моїм багатьом племінникам, моїм онукам і правнукам; одне слово, я хочу, щоб усі мої рідні і близькі були цілком щасливі, щоб у їхніх душах не знайшлося місця для розірваної свідомості, щоб вони не бачили в мені якогось "відторгнутого, загиблого або гинучого". Я бажаю для всіх, хто мене любить і кого я люблю, безхмарного щастя і цій прекрасній мрії я присвячу увесь залишок свого життя.

Підсумовуючи сказане, я переконливо прошу наш рідний уряд і ЦК Ленінсько-Сталінської партії позбавити мене фатальної судимості, яка 16 років висить наді мною дамокловим мечем, тобто я прошу:

1.Скасувати несправедливий присуд військової колегії Верховного суду від 15 липня 1937 року.

2. Позбавити мене необхідності тричі на місяць ходити "на відмітку" спецкомендатурою.

3. Дати мені можливість повернутись до лав рідної Комуністичної партії, якій я був і буду безмежно відданий до кінця свого життя.

І ще раз вибачаюсь перед керівниками партії і уряду за цю предовгу заяву, яка вилилась з глибин моєї душі у такій незвичній формі і таким змістом.

Зостаюсь із вічно живою надією і міцною вірою у Правду.

переклав з російської *Василь Бондар*

СПОГАД КУМАНСЬКОГО АНАТОЛІЯ ПЕТРОВИЧА

1931 року народження, проживає у місті Кіровограді. Син репресованого.

Вересень 1937-го. Старший брат Володимир – школяр, менший Броніслав – на руках ще у матері, мені – і шести нема. Звали матір нашу Фросиною Назарівною, їй 31.

Зазбирались ми до тітки Моті в гості, а це на околиці Олександрівки, яку називають "холошею": дві паралельні вулиці починались із вигону – виходило, наче штани з двома холошами (українському народові у відсутності гумору не відмовиш!). Батько наш, Петро Іванович, було йому 36 років, завідував складом пункту "Заготзерно" на залізничній станції Фундукліївка. Щоб сказати йому, що ми повернемось пізно, зайшли до контори, що містилася в центрі Олександрівки, нижче тодішнього базару, – зателефонувати. Телефон тоді був висячий, притулений до стіни, і треба було крутити ручку і просити телефоністку на комутаторі, коли вона відгукнеться: "Алло, дайте такийто номер". Пам'ятаю, і я сказав кілька слів батькові.

Наступного разу я говорив з ним у серпні 1941-го...

Поки ми гостювали у тітки Моті (дружини рідного материного брата Степана Назаровича Кривобедрюка, прізвище його записане в "Книзі пам'яті" Кіровоградщини), сталися такі події: до "Заготзерна" приїхала відома автомашина, до якої загнали всю верхівку – від директора Борисенка до технолога і бухгалтера. А батько, не відаючи, що може статись, зранку вирішив зробити у себе в складі саморевізію, тому попросив двох робітників, щоб вони зачинили його знадвору на замок, а годині о третій відкрили. Що й було зроблено.

У конторці на території пункту – страх, переляк і незвична тиша. Конторські сиділи тихіше сполоханих котом мишей.

– Борисенка забрали, Тарасенка, Прінцмана, – сказали батькові. – І вас запитували.

Якщо йти вулицею Леніна в Олександрівці до провулку, де батьки наймали невеличку, в одну кімнату, квартиру на нас п'ятьох, з боку Фундукліївки, то від перехрестя в центрі треба звернути ліворуч, і до райвідділу міліції – з сотня метрів. Знаючи напевно, що вдома нас немає, батько прямо й пішов у міліцію.

– Слухаю? – зустрів його черговий.

– Я – Куманський, – відповів батько. – Тут наших забрали і про мене запитували.

– Ага. Зачекай, – черговий пішов в глибину приміщення, незабаром повернувся. – Значить, так, – сказав зовсім іншим тоном. – Розшнуровуй черевики і знімай очкура... Так... А тепер гайда за мною.

Двері камери зачинились.

* * *

Коли ми повернулись від тітки Моті, то побачили таку картину: двері кімнати відчинені, саж, де батьки тримали двох підсвинків, теж. Сусіди випустили паць, з хати винесли два мішки дерті і патефон. Більше виносити не було чого. Вони, сусіди, якимось побитом уже взнали, що батька заарештовано.

Опишу всетаки ту квартиру. Типова сільська хата, хоч і в центрі містечка. Із сіней прямо – комірчина господині баби Мотрі, ліворуч і праворуч – по кімнаті. Зліва жили ми, праворуч зовсім недавно поселилась рідна сестра матері тітка Надя з чоловіком і сином: вони повернулись із Далекого Сходу, куди було масове переселення з Рубченок – материного села.

Пам'ятаю перші дні приїзду родичів. У їхній кімнаті влаштували вечерю. Для дорослих, певна річ. Аж ось заходять до нашої кімнати мати і тітка з двома чемоданами. Ставить посеред кімнати дві табуретки, розкриває чемодани і починає священодіяти: вийме дві ковдри, розкладе на табуретці зі словами: "Це тобі, сестро, це – мені", дістає дві кофточки: "Це тобі, сестро, це – мені". У матері очі стали квадратними, як метлахтська плитка, і зарясніли, як вольтова дуга: таке багатство їй, либонь, і не снилось ніколи... А купки ростуть, чемодани порожнішають. Зрештою, все вийнято і розкладено. Тітка Надя ще раз уточнює: "Це тобі, сестро, це — мені". А тоді додає: "Але коли заслужиш..." З тим зібрала все в чемодани і гордо вийшла з кімнати.

Потекли похмурі дні. Тітка Надя одразу визначила свою позицію: "Я з сім'єю ворога народу ніяких справ мати не збираюсь". Так ми й жили через сіни. Дещо поїсти залишала мати, коли з немовлям на руках вирушала в чергову поїздку по містах, куди перевозили батька (пам'ятаю, Черкаси, Херсон, Київ називала); дещо приносили сусіди, щоб ми з голоду не згибіли. Увечері ми з братом, а йому вже було дев'ять років, зачинялись у кімнаті на клямку, запалювали лампу і починали перевіряти, чи не сховався хто під ліжками і в шафі. Більше меблів не було. Нікого не виявляли і спокійно лягали спати.

А ще ми, коли мама була вдома, писали листи. Брат Калініну, а я – Сталіну. Мовляв, наш батько ні в чому не винний. Брат уже добре писав, а я – тільки друкованими буквами.

Відповідей не отримали жодного разу. Це те, що з особистих спогадів.

Далі поведу мову про те, як, аналізуючи становище вже дорослим, проте знову ж грунтуючись на відомому мені й баченому, згадуючи пізніші розповіді батька, я оцінюю те, що діялось.

Батькові і його товаришам по кримінальній справі інкримінувалось зараження зерна кліщем. І ще ходила чутка, що в Москві один з найвищих заготзернівських начальників на допитах сказав, що у нього мало не в кожному пункті є свої люди, тобто шкідники і вороги Радянської влади, його розгалужена агентура. От і гребли, як рибу волоком.

Потім у матері з'явилась стаття якогось відомого професора, що цим кліщем зерно заражується під час цвітіння, тобто, ще у полі, з чого випливало, що заготзернівці винні були хіба що в недбалому ставленні до служби, а це вже стаття не політична. Слідство мало довести, що працівники пункту не боролись (якщо не боролись) із шкідником. Та хіба сталінським сатрапам, катам з партійним квитком у кишені (мій батько став комуністом у 1924-му – Ленінський призов) вдаватися до таких тонкощів? Вони саджали за списками, фабрикували справи за списками і судили за списками. На засіданні ОСО (особливої трійки) підсудних взагалі не було, не кажучи вже про захисника.

Як фабрикувалися справи, видно на прикладі винесеного батькові вироку: "З метою завдати економічної шкоди радянській владі по-шкідницькому знищив до тонни жита".

А було так. Весною 1937 року санепідемслужба дезинфікувала складські приміщення (не боролися із шкідниками?). В одному з кутків складу, яким завідував батько, під великим брезентом залишилась купка жита, про яке всі забули. Дезрозчин, затікаючи під брезент, ясне діло, зіпсував збіжжя. Його зважили, визначили, що там – 42 кілограми і списали за актом. Вартість зерна вирахували з батькової зарплати. Багато пізніше батько навіть жартував: "Не більше ж тонни, а до тонни... Все правильно".

Життя пливло. На матір, яка до цього, здається, ніде не працювала (троє ж дітей – не жарт), впав тягар утримувати сім'ю. Десь у ті роки в нас з'явилась баба Марія – материна мати. Ніякої більш-менш пристойної роботи матері не давали, хоча вона була в міру письменна. Пам'ятаю, мила посуд в їдальні, потім реторти і пляшки та пробірки в аптеці. А далі ми переїхали на згадувану вище "холошу". Така ж хата, така ж одна кімната, піч, лежанка, лава, шаплик. Мати пішла працювати в колгосп. Як вона старанно працювала! Особливо на буряках. Ночами, було, з "дівчатами" збирали попіл, курячий послід для підживлення рослин. І врожаї збирали ваговиті. Тоді саме гриміла слава Марії Демченко. Ходили чутки, що і в колгоспі "Іскра" буряківниці не менших результатів добиваються, та куди вже вшановувати дружину "ворога народу"... Правда, на трудодні отримували щедро: цукор – мішками, зерно, городина, баштанні культури. У нас на горищі довго зберігалось два кавуни, один з яких, мало не пудовий, – для батька. До війни в колгоспі "Іскра" навіть виноград культивувався і врожай давав...

А от чи дочекався кавун батька – не пам'ятаю.

Доречно згадати (хоча б для самого себе), що й я тоді почав спізнавати смак праці: в жнива носив воду жниварям. Повне відро я підняти ще не міг, тому наливав з діжки через пакілець з чіпом піввідра і носив, а за це до материного трудодня додавали й 0,6 мого.

Підійшов час і мені йти гризти граніт науки. Пам'ятаю, як мене мати за руку привела до школи. Школа стояла поряд з райвідділом міліції, який поглинув мого батька. Класним керівником була Галина Леонідівна Тиванчук – дружина репресованого секретаря райкому партії по МТС. Книжки і зошити я носив у пошитій мамою торбині. І ось через кілька днів я несподівано наштовхнувся під партою на якусь річ. Дістав – портфель. Старенький, обшарпаний, але – портфель! Певно, найдорожчий у моєму житті подарунок. З таємничого вигляду обличчя вчительки я зрозумів, що то – її справа, але вона приклала пальця до губ: мовчи. Додам, що на Новий рік вона ж подарувала мені ковзани. І те, що вони були різної системи, ролі не відігравало ніякої.

А батько? Не знаю дати, але вирок йому та ще трьом із "Заготзерна" був – смертна кара через розстріл. Та 72 години на оскарження. Знову ж, не знаю, як було, але через 72 години смертну кару замінили на 25 років ув'язнення. Потім я його запитував, про що він думав, чекаючи розстрілу. "Я прощався з вами", – відповів батько.

Далі почалися етапи, пересудження, 25 років замінили на 10, все за тією ж політичною статтею, пізніше (я особисто пов'язую це з приходом до керування НКВС Берії, який спочатку почав м'яко стелити) батькові оголосили, що йому строк зменшили наполовину. "Тільки я не зрозумів, від чого половину, – згадував він. – Чи з 25-ти, чи з 10-ти".

А десь у 1939-му 58 статтю замінили на побутову, тобто – недбале ставлення до служби.

Не відаю, як сприймуть це автори багатьох мемуарних і літературних творів про тортури і катування в таборах і тюрмах, але батько це категорично заперечував. Не знаю, з яких міркувань, можливо, сам він не потрапляв у ці ситуації, але запевняв, що його ні разу не били, не кажучи вже про голки під нігті чи пальці в двері. "В Олександрівському райвідділі міліції, – розповідав, – коли я прийшов туди по дорозі з роботи, в кабінеті було троє. Один з них рушив до мене з явним наміром бити. Я схопив стілець, підбіг до вікна і крикнув, що розіб'ю шибки і галасуватиму щосили. Він відійшов".

У таборі (останній час батько перебував у Коростені) закінчив сім класів: до цього мав лише церковно-приходську освіту, та й ту, здається, до кінця не здобув. "Очевидно, – висловлював здогад один із моїх співрозмовників на цю тему, – йому поталанило, що він залишився в Україні, а не потрапив на північ чи до Сибіру, на Колиму..." Можливо.

Почалася війна. "Ми одразу відчули, що щось сталося, – розповідав батько. – Вночі приїхали "ворони", забрали усіх політичних і тих, у кого строк був більше десяти років. Що йде війна, ми дізнались від цивільних, коли стелили дорогу за межами зони".

Наприкінці липня батька в числі інших викликали до канцелярії табору, видали по 30 карбованців і кожному – прохідне свідоцтво, яке засвідчувало, що власник цього документу звільнений з місць ув'язнення. Проте попередили: "Залізницею не їдьте, можуть затримати. Такі, знаєте, часи".

Ми чекали (очевидно, мама мала якісь дані) батька. Війна насувалась. Пам'ятаю, як працювало радіо. Передові німецькі танкетки вже з'явились у центрі Олександрівки, а з репродукторів лилося: "Доблесні радянські війська ведуть запеклі бої з німецько-фашистськими загарбниками в районі Білої Церкви", тобто десь за 200 кілометрів од нас.

Та повернемось на кілька днів назад. Боїв поблизу чи в самій Олександрівці не було ніяких. Та й військових я не бачив. А от у центрі творилося щось дивовижне: двері майже всіх магазинів стояли розкритими навстіж: торговельники прихопили, що могли, а решту залишили: забирайте, люди, та знайте нашу щедрість.

Як брали! Як брали! Більш підходить сюди слово – хапали...

Мати найсуворіше заборонила нам, братам, і близько підходити до тих магазинів у центрі. А з іншого боку? Неподалік – Косарський спиртзавод. От туди й знадили старшого брата хлопці... Вже й ніч упала на землю, а брата не було. Що то вже з матір'ю творилось! "Де він? Де він?"... Та ось він з'явився, радісний: припер 10-літровий бутель спирту... Як уже його мати била, то й передати не можна, – сосновою товстою з гострими сучками гілкою. А він і не опирався, лише, знесилений, у крові, прошепотів: "От прийде татко, а мене вже немає". Крикнула мати, упали її руки, та й сповзла вона на долівку і заридала, обнявши нас трьох, які притулились до неї.

Вранці вийшов я з сіней. Серпневе сонце скісними ранковими радісними промінчиками било в очі, які я ледве продер зі сну. І раптом скоріше відчув, ніж побачив якусь постать біля хвіртки. "Татку!" – не тямлячись, кинувся я вперед. То справді був він. Я його бачив у неповні шість, а знову побачив у неповні десять. Бо коли батько відбував покарання, мама із старшим і меншим братами їздила до нього, а мене не взяли.

Через два дні Олександрівку заповнили німецькі війська. Ще у перші години по приходу батько запитав у матері, чи є в Олександрівці якась радянська влада, на що вона відповіла: "Де вже та влада, Петю..."

У батька – свої стосунки з радянською владою: кілька років він був головою сільради в своєму селі, потім головував у селі Зрайки на Київщині, там я і найшовся (на радість татові-мамі). А що вже був відданий батько владі, то й говорити не доводиться.

...Виконали план хлібозаготівель, а з району – треба ще взяти 640 пудів, хай там у тебе, голово, хоч пуп розв'яжеться. Почав викликати дядьків. Які згоджувались ще щось дати, які плакали, що вже все вигребли. А один впертим виявився: "Нічого не дам!" – затявся. "Радянська влада тебе просить", – наполягав голова на свідомість. "Ср... я хотів на твою радянську владу!"

За однією версією, батько вдарив його рахівницею, за другою – наганом. А у того – родич у районі... Словом, поплатився батько партійним квитком за запопадливість, а також посадою. Ото й опинився аж у Фундукліївці, яка тоді належала до Київської області.

...Не так уже й довго валандались нові хазяї: владу було створено під пильним оком окупантів – управу, поліцію. До речі, білу пов'язку з номером 4 став носити наш дядько – чоловік тітки Наді. Номер нічого не значив – дядько був за фахом бухгалтером. Але оте "Я з сім'єю ворога народу ніякої справи мати не збираюсь..." Піти в поліцію змусила дядька тітка, аби мати більший зиск за такої ситуації. Одна деталь: ще до війни дядько в туалеті випадково використав троячку. То тітка примусила його лізти в яму і дістати ті гроші.

В 1944-му їх обох засудили на 10 років неволі.

Нині годі вже гадати, якими мотивами керувались тоді ті, хто пішов служити новій владі: чи шкурними, чи ідеологічними. Були й такі, були й такі, були й переплетені. Проте всіх єднало одне: треба жити. Ті, що пішли на схід, не вельми переймалися долями тих, хто залишився з різних причин, – їм інших справ вистачало: йшла війна, страшна війна, скажений двобій двох тоталітарних систем.

Так, жити треба. Свобода – це право вибору, право розпоряджатись самим собою. Який вибір був у батька за тих умов? Думаю, він визнав за краще жити так, щоб не втратити самого себе, не втоптати власну совість у багно буденщини. Головне – залишитись людиною, не заплямувати себе негідними вчинками.

Якось у ті часи батько розповів таку історію. Перевозили їх, зеків, з однієї в'язниці до іншої, їхати випало лісовим путівцем. Охоронців – четверо, сидять у кутках кузова відкритої вантажівки. Звечоріло. І, треба ж таке! – машина загрузла у розкислій після дощу колії. "Вилазь! – наказали конвоїри. – штовхати будемо". Так спільно (зеки й охоронці) і виштовхали машину на сухе, потім знову посідали у кузов. "А втекти можна було?" – запитав я, вже тоді начитаний пригодницькими книжками. "Можна було, – відповів батько. – Але – куди? І, головне, – від кого?"

Пам'ятаю похмуру зиму 41-го, коли німці фанфарно оголосили, що взяли Москву. Оркестрові марші, урочисті прапори... Здається, тоді батько згадав про той бутель, який брат Володя приніс із Косарського спиртзаводу.

Мушу повернутися назад і розповісти про батькове життя до ув'язнення. У нас вдома завжди стояла чвертка горілки і лежала пачка цигарок. Батько не палив, а щодо чвертки, то вона з'являлась на світ кожної суботи, коли батько повертався з лазні – він випивав чарку і сідав обідати. А цигарки – то для гостей.

А тут пішли в діло і спирт, і тютюн – батько почав палити махорку, пізніше – городній, ним вирощений тютюн. Місяці тягнулись, як шевська смола: важко і непомітно зовні.

Читаю я чимало, та життя звичайної людини у період окупації, що не кажіть, а описується мало. Якщо й пишуть, то чи про партизанів, чи про поліцаїв-зрадників. А основна маса народу що робила?.. Адже побут за будь-яких умов складається з днів. А день – із сніданку, обіду, вечері. І треба щось мати на сніданок, обід, вечерю. Весь довоєнний побут був порушений, магазини розграбовані, одна надія – на базар. Тільки ж треба там щось продавати. Першою крупною оборудкою батька була... організація варіння мила. Інгредієнти – каустична сода і трупи загиблих свиней. А цього добра тоді вистачало. Ходили сім'єю й колоски збирати в 41-ому. А коли став колгосп громадським двором, то вже не позбираєш. Працював батько і в громадському дворі, а з літа 42-го остаточно визначився: пішов працювати комірником Несватківського відділення цукрокомбінату.

Радянській владі – капут, як казали пришельці. Та були ж не пришельці, були "свої". Це вони в українських вишиванках з хлібом-сіллю зустрічали біля вітряка на Київському шляху окупантів, сам бачив. І – кланялись їм доземельно. За те, що звільнили від жидів-комуністів. Гадали: тепер стане краще, їм невтямки було, що пан, якої б національності він не був, на якій би ідеології виховувався, він все одно – пан.

Після "хліба-солі" (одну паляницю пикатий німець просто кинув собі під ноги в мотоциклетну коляску) пришельці розстріляли трьох жителів Олександрівки: одного незнайомого мені єврея, другого – Буку, був такий дурник, як водилося в кожному містечку, зовсім не єврей, і третього – діда Лейбу, якого я знав. Він (розповідали) стояв біля воріт свого будинку. Під'їхали двоє в зеленій формі на мотоциклі.

– Юда? – запитав один.

– Єврей, – підняв голову дід Лейба.

Другий бризнув чергою з автомата. І – все. Дід Лейба весь день лежав на осонні, а вночі хтось нищечком його прибрав.

Хіба я знаю, про що думав батько? Я знаю, що він робив, знаю, скільки йому разів пропонували йти на службу новій владі. Мовляв, кому, як не йому, ворогові народу, скривдженому радянською владою?

Сам начальник поліції приходив до батька: "Слухай, Петре, тебе радянська влада скривдила, тепер маєш шанс помститися. Іди до нас!" Батько відповів: "Не піду. Не хочу, коли наші прийдуть, висіти з тобою на одній гілляці". Досі дивуюсь, чому той поліцай не розправився з батьком. Батько пішов у комірники.

Життя поволі налагоджувалось. Навіть у клубі цукровиків почав працювати театр, не який-небудь самодіяльний, а професійний: чимало артистів було розкидано по всіх усюдах України. Ставили в основному п'єси українських класиків, попередньо цензура викидала з них будь-які натяки на

волелюбство українського народу. А так – гетьмани, козаки... Така красива сцена була, такі яскраві костюми й декорації. Якось я пробрався за куліси і роздивився, що декорація – з мішковини, пофарбованої і обкиданої блискітками, а шаблі й булави – з пап'є-маше... Мішура, як і багато що в житті. І це батько знав. Розповідав, як вони сиділи у камері, у нього щось там порвалось, він попросив голку у недавнього колеги по роботі, а той сердито відповів: "Свою треба мати! І взагалі ти, Петре, багато дурниць наробив. Навіть дітей своїх чортіяк поназивав, не по-нашому". Старший брат народився 22 квітня, ким же йому бути, як не Володимиром? Мене батько чомусь визнав за грецького бога краси Адоніса, а коли народився менший, батько якраз читав "Борислав сміється" Івана Франка. Тільки поки дійшов до загсу, то Борислав перетворився на Броніслава. Так і записали. В 1937-му.

Десь далеко гриміла війна, по Олександрівці їздила фашистська агітаційна машина, з репродуктора лунало:

Чтой-то там за трупный запах
Несет по аллее?
Это Ленин завонялся
В своем мавзолее.

А в Олександрівці все йшло по- заведеному: якось вижити! Батько купив корову, тримали порося – місцева влада дозволяла, проте шкіру після забою безпремінно треба було здавати – за цим пильно стежили. Пам'ятаю, якось я мало не вляпався. Та ж Галина Леонідівна, моя класна керівниця (ми в школі повчились якийсь час, а потім все те відійшло, як кола по воді) з ще кількома членами комісії прийшла переписувати живність. "Скільки вашій паці?" – запитала. А я: "Ви ж півроку тому вже записували". Мати як гиркне на мене, бо треба було чомусь зменшувати вік поросяти. Члени комісії зробили вигляд, що нічого не зрозуміли.

Ще батько разом з сусідом Іваном Єгоровим (молодий тоді хлопець був, років 18-19) ходили на зруйнований цукрозавод і нашкрібували з великих чанів патоки, з якої мати варила цукерки-пастилу, а в суміші з гарбузовим насінням – і халву.

Одного дня раптом все змінилось. Перше: німці вивісили на будинку гебітскомісаріату (довоєнна поліклініка) свій червоний прапор з чорною стрічкою, оркестри грали траурні мелодії. Сталінград! Здається, було триденне сумовисько: плакали за своїм Паулюсом і його розбитою армією. А батько крадькома вчащав до перекладачки з гебітскомісаріату приймач слухати. Бо у кого й були до війни, то їх спершу свої конфіскували з початком бойових дій, а що хтось приховав, то вже нова влада їм ноги приробила: ніхто не хотів, щоб люди хоч якусь притлумлену правду знали. Так батько в тієї перекладачки узнав про Сталінград. І тоді...

Але спершу про перекладачку. Була вона з фольксдойч, тобто німецької крові. Якось стояв я в черзі за хлібом, який видавали на пайок (подивишся – не надивишся: справжнісіньке золоте сонце ота паляниця. А розріжеш – розсипається, бо з проса печена. Німці не згірш більшовиків-комісарів гребли з України її добро – пшеницю). А тут забігає та перекладачка і – без черги до прилавка. Якийсь дід із здоровенною бородою: "Куди ото без черги пнешся?" "Ви що! – хтось із черги: – То ж переводчиця". "Ага, – сказав дід, – переводить наш хліб на німецьке г..." Перекладачка здиміла, наче її й не було. А я все свою чергу пропускав: чи прийдуть поліцаї того діда забирати?.. Не прийшли.

Так от – "і тоді..." Батько побачив, що я курю, довго дивився, а тоді: "Оце ти куриш?!" "Курю". "Щоб я більше цього не бачив," – як відрізав. Зовсім іншим батько став: веселішим, бадьорішим, діяльнішим: ожив! У нього з'явилась, думаю собі, надія: скоро щось зміниться.

Одного вечора, це вже ближче до осені 43-го, до нас прийшла тітка Дуся, вона до війни працювала у батька в складі, і почала закидати, що мовляв, є партизани, вона може порекомендувати туди батька.

У тітки Дусі був чоловік – командир Червоної армії. Він чи в полон потрапив і втік, чи ще як, але залишився на окупованій території. А потім пішов у поліцаї. А тітка Дуся – в партизани. Ми це знали. Але батько не дав згоди: "Розумієш, Дусю, – сказав їй батько, – прийду я до вас. А раптом трапиться якась несподіванка, якась трагічна подія, де без зради не обійдеться. Кого першого запідозрять і до стінки поставлять? Мене – мічений".

Закінчувався 43-й. Німці заворушились: треба тікати. У нас на квартирі (батькові, працівникові радгоспу, дали нову) стояли семеро німців. Мати вирила нишком у сараї яму, де під складеними дровами

й сховався батько, бо окупанти всіх чоловіків з собою забирали, не знаю тільки навіщо. Потім батько кухонним ножем розширював ту схованку, а мати у відрі виносила землю. Квартирантам було заявлено, що батько "пішов на захід", а старшого брата оголосили глухонімим, бо він за віком підходив до вигнання.

Пізнього грудневого вечора квартиранти зазбирались на фронт, який уже з місяць стояв між Олександрівкою та Івангородом. Закінчивши "війну з партизанами" (так німці називали вошей, яких у них було хоч греблю гати), вони покинули квартиру. Мати вирішила взяти батька хоч на кілька годин – відігрітися... Ще й на світ не благословлялось, як повернулись німці. А квартира у нас тоді була така: велика кухня, за нею – велика кімната без жодного вікна, праворуч – за скляними дверима ще одна кімната. От там і грівся батько. Що робити? Німці покотом полягали спати у великій темній кімнаті.

Мати йде в крайню кімнату, одягає на батька Володине пальто і його ж шапку, повертається на кухню, батько виходить і, переступаючи квартирантів, іде на кухню. Мати для "конспірації" запитує: "Це ти, Володю?" І "глухонімий Володя" відповідає: "Я, мамо..."

Обійшлося. Батько знову заліг у свою нору. А тут поповзла чутка, що німці будуть підривати цукрозавод, адже головний його корпус не був пошкоджений, хоча не працював жодного дня за окупації. Наш будинок стояв недалеко від заводу. Батько виліз зі своєї схованки і стояв біля брами сараю. "Якби, – розповідав пізніше, – сарай від вибуху завалився, то я б вибив браму і вискочив у двір – будь, що буде".

Завод підірвали, сарай уцілів, і батькові не довелось викривати себе. Тієї ж ночі з 7 на 8 січня в Олександрівку увійшли частини Червоної армії. Солдати – як на підбір: у новеньких білих кожушках, битих валянках, з автоматами.

Жителі почали запрошувати визволителів до себе. Запросила й мати одного. Треба сказати, що вже кілька днів (німці-квартиранти виїхали) у нас переховувався старший брат матері – дядько Степан, який потрапив у оточення і повернувся до своєї сім'ї. Щоб його (та й матір) не забрали польові жандарми (у них на грудях висіли страшні бляхи), було зроблено ось що: перемішану з часником сіль накладали на тіло і через якийсь час в тих місцях з'являлись криваві рани. Як це називалось по-медичному, не знаю, але фашисти жахались.

Завела мати до нас солдата, вже й батько з ями виліз, а дядько Степан не вірить. "Покажи червоноармійську книжку", – просить солдата. Той показав. Я бачив, як у дядька Степана тремтіли руки, а він же бувало до війни брав нашого батька на одне плече, матір на друге і – танцював під патефон навприсядки гопака.

...Через день-два батько пішов на "Заготзерно", яке лежало в руїнах і згарищі, а 14-го січня – у військкомат. Було йому вже 43 роки.

Потім – фронт, тяжке поранення, повернення в Олександрівку після Перемоги з бойовими нагородами.

Десь на шляхах війни зустрівся він з колишнім прокурором Олександрівського району. "Пам'ятаю, – сказав юрист, – тебе ніби й не було за що судити". Запізніле визнання!

Значно пізніше, гортаючи підшивки районної газети довоєнного часу, надибав на замітку, в якій, зокрема, писалось, що батько мого батька, тобто наш дід, мав 44 десятини землі до революції. "Все правильно, – відповів мені батько, коли я розповів йому про зміст замітки. – Тільки між тими цифрами треба поставити кому".

ОБРУБАНІ РАМЕНА

Кримський Андрій Іванович
народився у селі Триліси Олександрівського
району 1905 року. Загинув 1942 року.

Доброго ранку, Чигирине! Ти не впізнав мене... Це я, Андрій Кримський, знову повернувся до тебе, я, син триліських бідняків Олександри та Івана, котрі наймитували колись у пана Безрадецького-Зарудного на поденщині.

Як починалось життя моє? Закінчив церковно-приходську школу у рік революції, а вже 1923 року мене прийняла в свої лави Олександрівська комсомолія. Роком пізніше я згуртував і очолив свою, Триліську, яка і послала потім учитися у партійну школу імені Халтуріна. Я закінчив її 1925 року.

Був головою споживчої кооперації, комсомольським ватажком... Чому горнулася до мене сільська біднота – сам не знаю. Може тому, що вмів музику душі своєї покласти на ґудзики трирядки чи клавіші піаніно, заспівати, розповісти тепло і проникливо про те, що сам знав із Шевченка, Глібова, Толстого... А може тому, що не боявся підставити груди під ворожі обрізи, захищаючи народне добро, як, наприклад, темної осінньої ночі 1926 року. Тоді й сам палив з нагана по грабіжниках – проти численної шайки.

Я вперше прийшов до тебе, Чигирине, 1931 року після закінчення Черкаської педагогічної школи, щоб навчити чигиринців і чигиринчанок рідної мови. І навчив таки, і сам навчався заочно в Одеському педагогічному інституті. Працював заступником директора школи, головою Спілки працівників початкових та середніх шкіл. А ще писав... Я писав вірші і прозу скільки пам'ятаю себе, друкував їх у журналах "Всесвіт", "Глобус", "Червоні квіти", "Нова громада", у черкаській окружній газеті "Радянська думка" та інших виданнях. А з якими людьми спілкувався! Іван Ле, Сергій Воскрекасенко... То були незабутні дні юності, дні великих мрій і високих злетів.

На вітрах – в нетрях неба
Коршун-автоптах
Революцію теребить
в зоряні жита...

Так! Це був перший вірш "Аероптах", видрукований газетою "Радянська думка" 1925 року. А потім були "Колектив восени", "У степу", "На відпочинку", "Осінні думи", "Матері моїй", "Захід і схід" та інші, оповідання "В дорозі", "Лариса", "Санта-лючія"... Ще раніше був написаний роман "Рекорд". Здавалося б – ось вона, мета всього життя, варто лише простягнути руку, ступити крок і злітати туди, де

... хмари – пурпур.
Вітер ламле гілля,
Перламутром-листом землю стеле,
А спереду – голубе весілля
П'янить думку у життя веселе.

Але хмари що далі, то частіше затуляли обрій, чомусь важко стало розмовляти українською мовою. Та й російською теж. Оглядався і не бачив поряд із собою товаришів, товариші (аж не вірилось) дружно ставали "ворогами народу". Як? Чому?

12 вересня 1937 року постукали і в моє вікно. Здивувалася дружина. Здригнулася сестра Оксана та безутішно заплакав чотирирічний Аркадій. Це було саме тут, Чигирине, на твоїй вулиці, яка носить ім'я Леніна, де працював і квартирував я тоді.

Без санкцій, без слідства, лише з голими звинуваченнями... 10 років! За віщо? За босоноге дитинство, за полатану полотняну сорочку, за тяжку щоденну працю, за презирство до смерті, за палку любов до прози Головка і поезії Маяковського?! Та хіба за таке судять?!

Вже з місць відбуття покарання писав наркому внутрішніх справ УРСР Сєрову, Генсеку Сталіну, потім Хрущову – в Київ... Але в той час люди були "гвинтиками" у велетенському державному механізмі, малими піщинками в пустелі, трісками на лісоповалі. "Людина в сірій військовій шинелі" мала полохливе і холодне серце, діяла підло і жорстоко, породжуючи навкруг себе подібних собі.

Я помер 1942 року. Мої рідні й досі не знають від чого: була моєю смертю фашистська куля, чи "своя", з тилу; чи раптовий гострий ніж злодія-побутовика на далекій станції Тинда, чи серцевий приступ? Так, я помер фізично, але сьогодні повернувся до тебе. Чигирине, через десятиліття після арешту, реабілітований посмертно ще в 1963-му.

Чуєш? Дме дужий вітер перебудови, йде весна 1989 року і приносить дорогим моїм чигиринцям і чигиринчанкам і моє слово. Хай же летить воно в широкі замріяні степи рідного краю – на правду, на щастя і добро.

... на мої обрубані рамена
Дме вітрами дивовижний край.
Степе мій, чекаючи на мене,
Знову колосись і достигай!

Монолог Андрія Кримського підготував племінник,
поет *Анатолій Кримський*

СПИСКИ РЕАБІЛІТОВАНИХ ЖЕРТВ ТОТАЛІТАРНОГО РЕЖИМУ

АЗИМА МАРКО ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1909 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, член ВКП(б) з 1932 року, проживав у м.Житомирі, в Червоній армії з 1929 року, політрук 305-го артполку 44-ої стрілецької дивізії. Заарештований 22.08.1940 управлінням НКВС Івановської області ("брав участь у польській кампанії, а згодом перекинули на фінську; тут на фронті з 13 грудня до 1 січня 1940-го, коли через тяжкі ревматичні захворювання рук і ніг був відправлений у госпіталь м.Кочкома, 11 січня вернувся у частину, батальйон вів безперервні бої: "Я брав участь, але знов захворів, 1 лютого відправили мене в обоз, 4-го лютого фіни стали відрізати нас від батальйону і 8-го фіни прорвали нашу оборону і ми опинились у оточенні, я був поранений у праву щелепу, втрачав свідомість, був задрімав без сил, а коли прокинувся, то опинився в руках у фінів"; "пройшов ідеологічну обробку білогвардійськими офіцерами: "Один з тих, хто допитував, казав: "Тухачевський розстріляний за те, що хотів звільнити Україну й українців від гніту росіян"). Засуджений 4.10.1940 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 22.05.1958 трибуналом Московського військового округу. (П – 4469)

АЛЕКСЄЄВ ТИХІН ЯКОВИЧ, 1881 р.н., с.Федвар, українець, освіта початкова, проживав у м.Кіровограді, тесля бази резервів. У 1931 році розкуркулений. Заарештований 25.02.1938 Кіровським МВ НКВС (контрреволюційні прояви: "у 1910-17 роках служив городовим розшукового відділення поліції; у 1931-ому під час хлібозаготівлі ховав у ямах до 50 пудів зерна різних культур, яке було вилучено комісією; працюючи в останні роки пастухом у селищі Червонозорівка, сіяв провокаційні чутки про неминучість поразки радянської влади, викривляв суть нової Конституції, добивався повернення забраного під час розкуркулення майна; не отримуючи позитивних для себе результатів, разом з дружиною тероризував колгоспників погрозами"). Засуджений 10.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 25.05.1938. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9882)

АЛФУТ ФЕДІР АРИСТАРХОВИЧ, 1889 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, кучер медпункту. Заарештований 27.06.1941 Знам'янським міжрайвідділом НКДБ (антирадянська агітація та пропаганда, наклепи на партію та уряд). Засуджений 15.07.1941 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 31.01.1989 Верховним судом УРСР. (П – 8586)

АНТОНЕВИЧ ЯКІВ ЮЛІАНОВИЧ, 1891 р.н., с.Гошев Долинського району Івано-Франківської області, українець, освіта початкова, проживав у с.Кримки Олександрівського району, бригадир колгоспу ім.Якіра. Заарештований 6.11.1936 Олександрівським РВ НКВС ("у 1914 році потрапив до російського полону, залишився жити у Кримках; у 1936-ому відмовився підписуватись на державну позику, що відобразилось на успішному виконанні реалізації позики; під час збирання врожаю цукрових буряків не схотів виконувати урядової постанови про зведення куренів у полі і застосування ножів "Сторожина" для механічного чищення коренів; висловлював жаль з приводу розстрілу троцькістсько-зінов'євської банди; отримував листи від рідних із Польщі"). Засуджений 11.03.1937 Київським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 5.05.1993 Генеральною прокуратурою України. (П – 13863)

АНТОНОВ ІВАН ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1900 р.н., с.Бекленищеве Свердловського району Орловської області (Росія), росіянин, освіта вища, член ВКП(б) у 1931-41 роках, проживав у с.Федвар (нова назва Підлісне) Олександрівського району, агроном-насіннєвик Оситнязької машино-тракторної станції. Заарештований 21.01.1944 Єлизаветградківським РВ УНКДБ (співробітництво з німецькими окупантами

в роки війни). Засуджений 24.05.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 21.03.1990 Кіровоградським облсудом. (П – 13882)

АНТОНОВ ПАВЛО КЛИМОВИЧ, 1917 р.н., с.Сентове (нова назва Родниківка), українець, освіта 7 класів, військовий червонофлотець-кулеметник. Заарештований 27.05.1940 особливим відділом НКВС ескадри Чорноморського флоту (антирадянська діяльність). Засуджений 1.07.1940 військовим трибуналом Чорноморського флоту до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 9.04.1991 Московською військовою прокуратурою. (П – 12625)

АНТОНОВИЧ ГАННА МИКОЛАЇВНА, 1894 р.н., м.Брест (Білорусь), полька, освіта початкова, проживала в с.Стара Осота Олександрівського району, завідувач поштового відділення. Заарештована 25.11.1937 Олександрівським РВ НКВС (шпигунська діяльність). Засуджена 22.12.1937 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 27.12.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 3463)

АНТОНОВИЧ ІВАН ІВАНОВИЧ, 1902 р.н., м. Київ, українець, освіта вища (Київський мединститут, 1931), проживав у с.Ставидла Олександрівського району, лікар. Заарештований 28.10.1937 Олександрівським РВ НКВС (антирадянська агітація: "у 1919 році служив у денікінській армії: "Я був вороже налаштований як проти петлюрівщини, що уособлювала собою ідею роздрібнення Росії, так і проти радянської влади, яка, як мені тоді здавалось, взагалі відкидала ідею держави, вітчизни; Денікін у моїх очах поставав як захисник батьківщини, і я пішов добровільно, вільновизначеним 17-річним юнаком до лав денікінців, у цьому й полягає весь мій злочин: із соціальної точки зору – це був і є злочин" – із заяви, написаної у 1939 році). Засуджений 14.11.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Покарання відбував у таборах Бамлагу, м.Біробіджан, звільнений достроково у 1945 році. Реабілітований 11.01.1957 Кіровоградським облсудом. Дід мав приватний будинок в Одесі – у 1919 році майно націоналізовано, батько був земським лікарем, брат Володимир у 1920 році емігрував з білогвардійцями і помер у 1924-ому в Парижі, чоловік сестри Андрій Андрійович Пироженко у 1927 році розстріляний "як активний петлюрівець". (П – 8313)

АНТОНЮК ПАВЛО СТЕПАНОВИЧ, 1904 р.н., с.Мірчичі Пінського району Брестської області (Білорусь), білорус, освіта початкова, проживав у с.Кримки Олександрівського району, хлібороб-одноосібник. Заарештований 29.03.1938 Олександрівським РВ НКВС (антирадянська агітація проти заходів радянської влади на селі, вихваляння життя в Польщі). Засуджений 22.09.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11792)

АРТЮХ ОВСІЙ ПАВЛОВИЧ, 1905 р.н., с.Соснівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 18.11.1930 шляхово-транспортним відділом ДПУ ст.Бобринська ("участь в обговоренні питань політики радянської влади та створення самостійної України" – *див. Лук'ян Дереча*). Засуджений 5.02.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край умовно, з-під варти звільнений. Реабілітований 16.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 5918)

АРУТІН МИХАЙЛО ЯКОВИЧ, 1891 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, хлібороб, столяр. Заарештований 31.01.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 18.03.1930 трійкою при колегії ДПУ до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге заарештований 27.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 23.08.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10345, 8869)

АСАНОВИЧ ГРИГОРІЙ ЙОСИПОВИЧ, 1902 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта початкова, вагар на ст.Фундукліївка Одеської залізниці. Заарештований 3.11.1937 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Постишеве (антирадянська агітація). Засуджений 21.11.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9924)

АТАМАНЕНКО ІВАН ГОРДІЙОВИЧ, 1918 р.н., с.Бовтишка, українець, освіта 7 класів, член ВЛКСМ, червоноармієць з 1940 року, лаборант військового складу 2054. Заарештований 3.02.1942

особливим відділом НКВС Західного фронту (антирадянська агітація: "До революції було все, а радянська влада відібрала хліб, люди голодують; нас годують гірше від в'язнів; казали, що вистачить всього на десять років, а вже зараз нема нічого; газети не пишуть правди, все перебільшують, наші покидають міста і кажуть, що перемога буде за нами, а німці йдуть все вперед та вперед – я не вірю в нашу перемогу"). Засуджений 10.02.1942 військовим трибуналом Західного фронту до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 29.05.1991 прокуратурою Московського військового округу. (П – 12653)

АТАМАСЬ ЛЕВКО ВАСИЛЬОВИЧ, 1901 р.н., смт Олександрівка, українець, неписьменний, різнороб цукрового заводу. Заарештований 23.10.1937 Олександрівським РВ НКВС ("вів контрреволюційну агітацію серед робітників цукрозаводу, активістам і комуністам погрожував розправою на випадок війни, розповсюджував чутки про неминучу війну й загибель радянської влади"). Засуджений 14.11.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 27.11.1937. Реабілітований 20.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9436)

БАБЕНКО ВАСИЛЬ ДАНИЛОВИЧ, 1902 р.н., с.Ясинуватка, українець, освіта початкова, проживав у с.Могилів Курінь Олександрівського району, хлібороб. У 1920 був заарештований ЧК і перебував під вартою 28 діб як заручник, підозрюваний у підпалі хати червоноармійця Подвича. Вдруге заарештований у 1930 році Кам'янським РВ ДПУ ("член антирадянської повстанської організації" – *див. Іван Рубашенко*). Трійкою при колегії ДПУ УРСР 10.03.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 1358)

БАБИЧ ГРИГОРІЙ АПАТОВИЧ, 1909 р.н., с.Соснівка, українець, освіта початкова, табельник колгоспу "Аврора". Заарештований 5.12.1937 Олександрівським РВ НКВС ("разом з Климом Степаненком є членом української контрреволюційної повстанської терористичної організації; вів контрреволюційну агітацію" – *див. Клим Степаненко*). Засуджений 13.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 16.07.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5231)

БАБИЧ ГРИГОРІЙ ЛУКОВИЧ, 1911 р.н., с.Соснівка, українець, освіта початкова, хлібороб, вулканізаторник Петрівської машино-тракторної станції у смт Олександрівка. У 1930 році разом із батьком був розкуркулений і висланий у Архангельську область, звідки повернувся у 1931-ому. Вдруге заарештований 9.07.1937 Олександрівським РВ НКВС ("під час перебування денікінських військ у селі висловлював невдоволення радянською владою; втік із місць заслання у 1931-ому; у 1935-ому казав, що в колгоспі погано жити – працюєш як віл, а нічого не маєш; у 1937-ому розповсюджував чутки, що скоро буде війна й радянська влада загине й розпадуться колгоспи"). Засуджений 15.09.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Управлінням НКВС Кіровоградської області 2.02.1940 міру покарання зменшено до 5 років неволі, звільнений з-під варти у 1942-ому і закріплений працювати при таборі "Ивдельлаг", повернувся додому в 1947 році. Реабілітований 25.05.1963 Кіровоградським облсудом. (П – 6599)

БАБИЧ ЛУКА ЄЛИСЕЙОВИЧ, 1884 р.н., с.Соснівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 3.07.1937 Олександрівським РВ НКВС ("втік із заслання, куркуль, антирадянська агітація"). Засуджений 13.08.1937 трійкою при УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.06.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 1571)

БАБИЧ НИКИФОР ОНИСИМОВИЧ, 1887 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, хлібороб-середняк. У 1926 році був засуджений до 3 років неволі за перевищення влади: у 1922-ому як уповноважений представник Кам'янської окружної ЧК у селі Цвітне бив селян; після перегляду справи міру покарання зменшили до 6 місяців ув'язнення. Вдруге заарештований 6.09.1940 УНКВС Кіровоградської області (антирадянська агітація: "у 1939 році виключений із колгоспу ім.Дзержинського за розкладання трудової дисципліни, самовільне залишення робочого місця; агітував проти державної хлібозаготівлі, закликав колгоспників не виходити в поле, вихваляв колишній царський лад"). Засуджений 25.10.1940 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 24.02.1989 Верховним судом УРСР. (П – 9282)

БАБИЧ ФЕОФАН ЛУКОВИЧ, 1906 р.н., с.Соснівка, українець, освіта 6 класів, проживав у селищі Олександрівка, завідувач глибинного пункту "Заготзерна". Заарештований 16.05.1945

Олександрівським РВ НКДБ (контрреволюційна агітація, член "Просвіти" з 1942 року). Засуджений 20.08.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 24.02.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13078)

БАБЧЕНКО МАТВІЙ ЛЕОНТІЙОВИЧ, 1889 р.н., с.Ставидла, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Заарештований 23.11.1930 Кам'янським РВ ДПУ ("член антирадянської повстанської організації" – *див. Іван Рубашенко*). Уповноваженим особливого відділу особливої наради ДПУ УРСР 10.01.1931 за недостатністю даних, які звинувачують у належності до контрреволюційної організації і в силу соціального стану вихідець з бідняцько-середняцького прошарку – справа припинена, з-під варти звільнений. (П – 13584)

БАБЧЕНКО МИХАЙЛО ІВАНОВИЧ, 1906 р.н., с.Ставидла, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Заарештований 6.11.1930 Кам'янським РВ ДПУ ("член антирадянської повстанської організації" – *див. Іван Рубашенко*). Уповноваженим особливого відділу особливої наради ДПУ УРСР 10.01.1931 за недостатністю даних, які звинувачують у належності до контрреволюційної організації і в силу соціального стану – вихідець з бідняцько-середняцького прошарку – справа припинена, з-під варти звільнений. (П – 13584)

БАБЧЕНКО ОЛЕКСІЙ ЛЕОНТІЙОВИЧ, 1906 р.н., с.Ставидла, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Заарештований 8.11.1930 Кам'янським РВ ДПУ ("член антирадянської повстанської організації" – *див. Іван Рубашенко*). Засуджений 10.03.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 27.08.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13584)

БАДЕХА ЯКИМ ТЕРЕШКОВИЧ, 1885 р.н., с.Кандаурове, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 23.02.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (контрреволюційна агітація). Засуджений 18.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9996)

БАК МИХАЙЛО ПИЛИПОВИЧ, 1898 р.н., с.Івангород, українець, освіта середня сільськогосподарська (Златопільський технікум), проживав у с.Бірки-2 Олександрівського району, дільничний агроном Олександрівської машино-тракторної станції. У 1922 році за контрреволюційну діяльність арештовувався ВЧК. Вдруге заарештований 14.06.1938 Олександрівським РВ НКВС ("у 1919 році в повстанському загоні Кваші був помічником начальника господарської частини; належність до антирадянської військово-повстанської організації, яка своєю діяльністю охоплювала ряд довколишніх сіл: закладена 1937 року сином крупного куркуля і політбандита Костем Слюсаренком, вона готувалась в момент нападу на СРСР з боку імперіалістичних держав, зокрема Польщі, підняти збройне повстання в тилу Червоної армії, повалити радянську владу і створити на Україні самостійну державу буржуазного типу"). Засуджений 5.10.1938 НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 24.08.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3791)

БАКАЙ ІВАН ДМИТРОВИЧ, 1911 р.н., с.Красносілля, українець, освіта 3 класи, коваль колгоспу "Змичка". Заарештований 27.11.1947 Кіровоградським облуправлінням МДБ ("у червні 1941 року був призваний у Червону армію, у жовтні на території Дніпропетровської області потрапив у німецьке оточення, перевдягнувшись у цивільне, вийшов із полону, вернувся додому, до кінця 1943-го працював у громадському дворі ковалем, у 1943-45 роках воював у Червоній армії на 2-му Українському фронті; в листопаді 1947 року в хаті Микити Зіноватного за столом і чаркуванням дозволяв собі антирадянські висловлювання, казав Федорові Зіноватному: "Ти мені хоч і кум, а ставиш моїй дочці трійки... Ти ось комуніст, а я націоналіст, вас, жидів, купка, а нас, націоналістів, багато і прийде час, що ми вас усіх зітремо", потім побіг додому, приніс автомат ППШ-273, який ще серед війни підібрав на полі бою у вбитих і заховав у хаті з метою самооборони, й зробив кілька вистрілів, аби залякати Зіноватних; до війни Бакай виступав у капелі бандуристів, їздив з концертами по Єлизаветградківському району"). Засуджений 7.02.1948 Кіровоградським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією автомата ППШ-273 і 7 бойових патронів. Реабілітований 28.12.1988 Верховним судом УРСР. (П – 8503)

БАКАЛЯР ІВАН ІВАНОВИЧ, 1896 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, проживав у селищі Свобода (нині у складі м.Знам'янка), комірник камери зберігання залізничного вокзалу.

У 1927 році "за крадіжку колгоспного (*так у справі*) майна" Єлизаветградківським нарсудом був засуджений до 2 років неволі. Вдруге заарештований 24.11.1936 оперативним пунктом УДБ НКВС ст.Знам'янка ("висловив контрреволюційну фразу, яка ображає гідність вождів світового пролетаріату – свідомо": "через дверне віконце заглянув у довідкове бюро залізничної станції, побачив агента бюро, який читав газету "Соцтемп" №239 за 10.11.1936, на сторінках якої були зображені робітники Іспанії, замучені голодом, і портрети Леніна й Сталіна, послухав трохи читання, а потім запитав: "Що ти витріщився на цих мавп?"). Прокуратурою Одеської залізниці 30.04.1937 справу припинено, з-під варти звільнений. У 1940 році був двічі засуджений на 5 місяців щоразу: "за порушення указу Верховної ради" і "за крадіжку в артілі". Уп'яте, працюючи бригадиром фабрики "Індпошив", заарештований 31.07.1941 військовою прокуратурою м.Знам'янка ("вів контрреволюційну агітацію серед робітників фабрики: "До війни командири Червоної армії отримували великі гроші й лиш гуляли, а тепер, коли треба воювати, вони втікають з фронту і хочуть, що воювали одні Івани", "Раніше куркулі палили хліб, а НКВС їм не давав цього робити, а тепер навпаки – у німецьких листівках правду відображено", "Колгоспники на захоплених територіях зустрічають німців із хлібом-сіллю; а радянські танки, які відправляють на фронт, зовсім не заводяться, бо зіпсовані"). Засуджений 3.08.1941 військовим трибуналом Одеської залізниці до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Верховним судом СРСР 18.02.1944 справу припинено, з-під варти "Сиблагу" звільнений 25.07.1944. (П – 6344, 6345)

БАЛАШОВ АРСЕН ПИЛИПОВИЧ, 1899 р.н., селище Єлизаветградка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 17.01.1921 патрулями експедиційного загону при Володимирівській ревчетвірці ("член повстанського загону Хмари, під час перебування військ Григор'єва у Єлизаветградківці за пропозицією Михайла Запісочного в нетверезому стані брав участь у пограбуванні агронома Василя Сливки, за що сходкою селян селища Запісочного й Балашова було засуджено до розстрілу, Запісочного розстріляли, а Балашова помилувати"). Засуджений 22.02.1921 особливою групою Єлисаветградської повітової ЧК до розстрілу, даних про виконання вироку немає. Реабілітований 17.06.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 14214)

БАЛИК МОТРЯ ТИМОФІЇВНА,1896 р.н., смт Єлизаветградка, українка, освіта початкова, вантажниця ст.Хирівка. У 1930 році розкуркулена, чоловік висланий у північний край. Заарештована 2.12.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська агітація проти заходів комуністичної партії та радянського уряду). Засуджена 9.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8864)

БАЛЮК ПАВЛО ПРОКОПОВИЧ, 1916 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта 5 класів, проживав у м.Новочеркаську Ростовської області (Росія), лінійний спостерігач 87-ої експлуатаційної телеграфної роти. Заарештований 14.09.1941 особливим відділом НКВС Північно-Кавказького військового округу (антирадянська агітація). Рішення суду немає: справу припинено в зв'язку з розшуком. Кіровоградською облпрокуратурою 24.07.1990 справу закрито. (П – 1960)

БАЛЮК СИДІР АГАПІЙОВИЧ, 1890 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта початкова, шорник колгоспу. Заарештований 21.10.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація в радгоспі). Засуджений 25.10.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 19.11.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5364)

БАЛЮК СИДІР САМІЙЛОВИЧ, 1895 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 12.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної української повстанської організації). Засуджений 23.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 16.05.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3829)

БАНДУРКО ІВАН ЙОСИПОВИЧ, 1909 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Кучерівка Знам'янського району, стрілець охорони залізниці ст.П'ятихатки. Заарештований 19.12.1936 УДБ НКВС Дніпропетровської області (терористичні настрої). Засуджений 4.02.1937 трибуналом прикордонної і внутрішньої охорони УРСР Дніпропетровської області до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 22.05.1991 Головною військовою прокуратурою. (П – 5590)

БАНДУРКО ПИЛИП ІВАНОВИЧ, 1883 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, проживав у с.Кучерівка Знам'янського району, хлібороб-одноосібник, виключений з колгоспу 24.04.1932.

Заарештований 18.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ ("із куркулів, проліз у колгосп, щоб систематично шкодити: у 1932 році як завгосп зумисне згноїв корм для коней, через що загинуло 40 голів; план контрактації у кількості 2 центнери 18 кілограмів хліба не виконав; за невихід на роботу, всього мав 53 трудодні, з колгоспу виключений; агітував селян: "Ці колгоспи нікуди не годяться, будемо з ними голодувати, як і торік"; через таку агітацію весною 1932 року зірвано посівну кампанію, а в період молотьби були масові невиходи на роботу"). Засуджений 31.01.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 18.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 7602)

БАНДУРОВСЬКИЙ ДАНИЛО СЕМЕНОВИЧ, 1883 р.н., с.Ставидла, українець, письменний, проживав у м.Кіровограді, тесля заводу "Червона зірка". Заарештований 27.07.1937 Кіровським міськвідділом НКВС (контрреволюційним діяльність). Засуджений 28.08.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 5.04.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 3866)

БАНДУРОВСЬКИЙ ІОВ ЮХИМОВИЧ, 1884 р.н., с.Ставидла, українець, освіта початкова (церковна-приходська школа), хлібороб. Заарештований у листопаді 1930 року Кам'янським РВ ДПУ ("член антирадянської повстанської організації" - *див. Іван Рубашенко*). Трійкою при колегії ДПУ УРСР 10.03.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. Вдруге, працюючи в колгоспі "Червоний селянин", заарештований 26.08.1937 Олександрівським РВ НКВС (агітація проти колгоспного ладу, зв'язок з куркулями). Засуджений 15.09.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 6.06.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13584, 1564)

БАРАБАШ ОЛЕКСІЙ МУСІЙОВИЧ, 1898 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, голова Красносільської сільради. Заарештований 28.10.1936 Єлизаветградківським РВ НКВС ("зумисне зривав плани виконання держзобов'язань, викривляв податкову політику уряду, обкладав непомірними податками червоних партизан, видавав фіктивні довідки про політичну благонадійність куркулям Гаркавому. Бевзу, своєму судимому братові Андрію; зберігав вогнепальну зброю без дозволу"). Засуджений 10.04.1937 Одеським обласним судом до 2 років неволі; після опротестування 14.03.1938 Верховним судом СРСР засуджений 27.05.1938 Миколаївським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. З-під варти звільнений 27.05.1942. Реабілітований 10.10.1958 Верховним судом УРСР. Брат Андрій 9.01.1930 засуджений особливою нарадою ДПУ УРСР у Києві до 3 років заслання "як учасник СВУ", помер у 1938 році. (П - 4548)

БАРАБАШ ПЕТРО ГРИГОРОВИЧ, 1910 р.н., с.Красносілля, українець, освіта неповна середня, з 7.09.1939 червоноармієць 168-ої стрілецької дивізії 187-ого особливого розвідувального батальйону, командир відділення. Заарештований 25.08.1940 оперативною групою особливого відділу ГУДБ НКВС СРСР ("19 лютого 1940 року під час бою з фінами я був поранений у ногу і заповз у санітарну частину, де мені зробили перев'язку і де я знаходився до моменту взяття в полон - фіни тоді взяли в полон душ 30 поранених санчастини" – з анкетного письмового пояснення після арешту). Засуджений 15.06.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до ув'язнення у виправно-трудових таборах на період війни. Особливою нарадою НКВС СРСР 15.02.1946 справу припинено, з-під варти звільнений 26.03.1946. Реабілітований 4.08.1958 трибуналом Московського військового округу. Дядьки Барабаші були засуджені за контрреволюційну діяльність: Андрій у 1929 році, а Олекса, голова Красносільської сільради, у 1938-ому до 5 років неволі. (П – 4460)

БАРАНИК КУЗЬМА КУЗЬМОВИЧ, 1884 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Трепівка Знам'янського району, хлібороб-середняк. Заарештований 24.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ ("проліз у колгосп і агітував: "Радянська влада довго існувати не буде, старий режим повернеться", "Колгоспи в недалекому майбутньому мають розвалитися" – виключений з колгоспу за спрямовану агітацію"). Засуджений 1.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 29.04.1994 Кіровоградською прокуратурою. Батько і тесть розкуркулені у 1931 році; брат Григорій служив у денікінській армії, емігрував. (П – 7617)

БАШНЯК НИКИФОР ЙОСИПОВИЧ, 1890 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 1.02.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (агітація проти хлібозаготівлі).

Засуджений 6.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 20.04.1994 прокуратурою Кіровоградської області. (П – 6079)

БЕВЗ ІВАН ВАСИЛЬОВИЧ, 1911 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 29.12.1928 Єлизаветградківським РВ ДПУ ("член контрреволюційної організації" – *див. Явтух Могилей*). Інших даних у справі немає. (П – 11359)

БЕВЗ КАТЕРИНА КАРПІВНА, 1887 р.н., с.Красносілля, українка, неписьменна, працювала у власному господарстві. У 1929 році розкуркулена та вислана, у 1933-ому із заслання втекла. Заарештована 6.09.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС ("після повернення із заслання зійшлася із Катериною Лінивою та попом Односумом, вела контрреволюційну релігійну діяльність, агітувала проти заходів партії та уряду, поширювала чутки про неминучість війни і поразки в ній СРСР та що колгоспи будуть розігнані і відновлено старий царський лад"). Засуджена 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 22.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Чоловік Михайло в 1920-21 роках брав участь у повстанському загоні Хмари, 1927-го засуджений до розстрілу; батько Карпо Гаркавий розкуркулений. (П – 8799)

БЕВЗ КИРИЛО СЕМЕНОВИЧ, 1898 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 31.01.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 4.03.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 8 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 7.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10352)

БЕВЗ КОНОН КАРПОВИЧ, 1878 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, проживав на ст.Хирівка (Богданівка) Знам'янського району, тесля артілі "Перемога". Заарештований 6.11.1940 управлінням НКВС Кіровоградської області ("вихваляв дореволюційний лад і поміщиків, вів агітацію проти колгоспів та компартії, проти підписки на державну позику 1940 року, проти єврейської нації"). Засуджений 18.12.1940 Кіровоградським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 29.12.1989 Верховним судом УРСР. Батько дружини Демид Олійник розкуркулений у 1930 році, родичі Ганна Олійник розкуркулена у 1931-ому, а Костянтин Слизько за участь у повстанському загоні Хмари засуджений до розстрілу, зять Олекса Барабаш за контрреволюційну діяльність у 1936 році засуджений до 5 років неволі. (П – 11079)

БЕВЗ МИХАЙЛО СЕМЕНОВИЧ, 1888 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 29.12.1928 Єлизаветградківським РВ ДПУ ("у 1920-22 роках служив в повстанському загоні Хмари, член контрреволюційної організації" – *див. Явтух Могилей*). Засуджений 3.06.1929 колегією ОДПУ до розстрілу, вирок виконано 13.06.1929. Реабілітований 25.10.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 11359)

БЕЗКРОВНА ГАННА ЯВДОКИМІВНА, 1926 р.н., м.Олександрівка, українка, освіта 7 класів, проживала у смт Глиняни Золочівського району Львівської області, без певних занять. Заарештована 18.03.1947 управлінням МДБ Львівської області ("допомагала переховуватись від органів радянської влади чоловікові, членові ОУН Григорію Павловському"). Засуджена 22.09.1947 трибуналом військ МВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 4.11.1953 міру покарання зменшено до 6 років неволі у виправно-трудових таборах, з-під варти звільнена 23.11.1953. Реабілітована 24.03.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13150)

БЕЗКРОВНИЙ ПРОКІП ПРОКОПОВИЧ, 1882 р.н., смт Олександрівка, українець, освіта 3 класи, колгоспник. Заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-повстанської організації). Засуджений 25.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 15.05.1938. Реабілітований 26.03.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5055)

БЕЗКРОВНИЙ ЯВДОКИМ АНДРІЙОВИЧ, 1902 р.н., смт Олександрівка, українець, освіта 7 класів, без певних занять. Заарештований 10.03.1947 УМДБ Львівської області ("допомагав переховуватись від органів радянської влади, членові ОУН Григорію Павловському"). Засуджений 22.09.1947 трибуналом військ МВС Київської області до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 24.03.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13150)

БЕЗЛЮДЬКО ХАРИТОН МАКСИМОВИЧ, 1891 р.н., с.Розумівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 19.02.1944 Олександрівським РВ НКДБ ("в роки війни працював виконавцем сільуправи; разом з Никифором Галамагою, Олександром Бугаєнком і Корнієм Дзюбою підозрювався як агент німецьких контррозвідорганів, нібито вони завербовані старостою сільуправи Лисенком, щоб виявляти членів партії, партизанів і полонених червоноармійців"). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 30.05.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2234)

БЕЗЛЮДЬКО ЮХИМ ТИМОФІЙОВИЧ, 1882 р.н., с.Розумівка, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 16.10.1930 Олександрівським РВ ДПУ (антирадянська діяльність: "куркуль-експертник, колишній торговець, власник чотирьох будинків у Зінов'євську, які купив у 1924 році – сам жив у Розумівці, а будинки здавав у оренду й мав на цьому крупні бариші; агітував проти колгоспного будівництва – одному колгоспникові за вихід із колгоспу обіцяв відремонтувати підводу; хвалиться своїми кіньми й каже: "У колгоспі ви ніколи таких не матимете"). Засуджений 28.11.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге заарештований 9.07.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація: "Мене радянська влада пограбувала руками активістів села, та прийде час і я розквитаюсь за все, як і належить; війна буде, ми її підтримаємо, щоб знищити комуністів і задушити радянську владу; гляньте, які розумні люди Троцький, Зінов'єв, а ненавидять радянську владу і комуністів, і вони не самотні, їх багато, так що прийде іще пора показати себе"). Засуджений 28.08.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 14.09.1937. Реабілітований 24.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9450)

БЕЗПАЛИЙ ГРИГОРІЙ МАКСИМОВИЧ, 1896 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта початкова, член колгоспу "Нове життя". Заарештований 16.03.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 9.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 25.04.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3824)

БЕЗРЕКО МИКИТА РОМАНОВИЧ, 1895 р.н., с.Красносілка, українець, освіта 4 класи, із січня 1944 року в Червоній армії, рядовий транспортної роти 924-го стрілецького полку. Заарештований 3.07.1944 відділом контрозвідки "Смерш" 252-ої Харківської стрілецької дивізії (з приходом німців працював старостою громадського двору у Красносілці до січня 1944 року, акуратно виконував усі вимоги німецької влади: відправив не менше півсотні душ на роботи в Німеччину, здав 60 голів худоби для потреб німецької армії; серед бійців вів антирадянську агітацію, зводив наклепи на радянську пресу: "Радам вірити нічого: вони брехали в своїх повідомленнях раніше і тепер брешуть", "При німцях було добре те, що вони ліквідували колгоспи, а при радах життя не буде доти, доки існуватимуть колгоспи", "Росіяни звжди невдоволені українцями, намагаються їх усіх знищити"; коли у березні 1944 року на політзаняттях бійцям була прочитана постанова про утворення при кожній республіці окремих наркоматів оборони й іноземних справ, Безреко казав: "Якщо це правда, то буде створена самостійна українська армія, тоді українцям буде значно краще – справа піде до незалежності від Росії"; читав німецькі листівки, передавав бійцям зміст їхній і самі листівки"). Засуджений 11.08.1944 військовим трибуналом 252-ї стрілецької дивізії до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 19.07.1973 трибуналом Одеського військового округу. (П – 8275)

БЕРДНИК НИКИФОР ЯКОВИЧ, 1898 р.н., смт Олександрівка, українець, освіта початкова, слюсар-інструментальник майстерні сигналізації, централізації і блокування на ст.Користівка. Заарештований 30.01.1946 транспортним відділом НКДБ ст.Знам'янка (вів антирадянську агітацію: "Коли була приватна власність, то й ціни на товари і продукти були нижчі, доступніші робітничому класові", вихваляв німецьку армію, її боєготовність). Засуджений 22.04.1946 військовим трибуналом Одеської залізниці до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 7.05.1990 Кіровоградським облсудом. (П – 14012)

БЕРЕЗОВСЬКИЙ ІВАН ЛЕОНТІЙОВИЧ, 1917 р.н., с.Цвітне, українець, освіта 6 класів, член ВЛКСМ з 1932 року, перед фінською війною проживав у м.Макіївка Донецької області і працював електрослюсарем шахти №6 Будьонівського рудоуправління, в'язень Южського табору НКВС. Заарештований 20.08.1940 управлінням НКВС Івановської області ("17 січня 1940 року наш батальйон

знаходився в обороні, оточений фінами, під час багатоденних боїв витрачені усі запаси набоїв і продуктів, а сам я, помічник командира взводу 97-го стрілецького полку 18-ої стрілецької дивізії був поранений у праву руку; 21 лютого після сильного бомбування позиції батальйону фіни запропонували їм здатися в полон. відвівши 4 години на роздуми: за ініціативою старших всі вони здались у полон", "у фінському полоні піддавались ідеологічній антирадянській обробці"). Засуджений 27.09.1940 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. За клопотанням ув'язненого президія Верховної ради СРСР 11.05.1943 виконання присуду відстрочила до завершення воєнних дій, відправлений на фронт. Реабілітований 27.03.1969 трибуналом Московського військового округу. (П – 8188)

БЕРЕЗОВСЬКИЙ ОЛЕКСАНДР МИКОЛАЙОВИЧ, 1914 р.н., с.Голикове, українець, освіта вища, вчитель середньої школи. Заарештований 15.01.1944 Олександрівським РВ НКДБ (співробітництво з німецькою окупаційною владою в роки війни). Засуджений 27.05.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 17.08.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13534)

БЕРЩАЦЬКИЙ ТРОХИМ КУЗЬМОВИЧ, 1891 р.н., с.Бовтишка, українець, освіта початкова, хлібороб, член колгоспу "Орач". У 1923 році за збройні пограбування був засуджений до 6 років тюрми із засланням на 3 роки на Соловки – повернувся додому у 1929 році. Вдруге заарештований 8.12.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація: "Колгоспи – справа тимчасова, скоро їх не стане, незабаром почнеться війна – я ще дочекаюсь, що розганятиму сам колгоспи; нова Конституція нам нічого не дає – це один обман народові"). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9202)

БЄЛІНСЬКА МЕЛІТИНА КОСТЯНТИНІВНА, 1920 р.н., с.Кричунове Любашівського району Одеської області, українка, освіта вища (Миколаївський педагогічний інститут), проживала у смт Єлизаветградка Олександрівського району, без певних занять. Заарештована 14.02.1944 Єлизаветградківським РВ НКДБ (посібницька діяльність на користь німецьких окупантів: "працювала перекладачем у жандармерії в роки німецької окупації"). Засуджена 19.05.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітована 16.12.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13722)

БЄЛІНСЬКИЙ ГЕРШ ШЛЬОМОВИЧ, 1888 р.н., с.Ставидла, єврей, освіта початкова, член компартії Литви у 1919-26 роках, проживав у м.Житомирі, різнороб панчішної фабрики. У 1926 році за комуністичну діяльність був засуджений до ув'язнення у концтаборі безстроково, подав прохання президенту про звільнення, за що із компартії Литви був виключений, а з концтабору звільнений у 1928-ому. Вдруге заарештований 23.07.1938 Кіровським МВ НКВС ("у 1914 році призваний до царської армії, в 1914-18 перебував у німецькому полоні, вернувся в Литву, де жив до 1929-го, згодом до 1932 року проживав у різних капіталістичних державах - Німеччині, Бельгії, Франції, де його не раз заарештовували як нелегального, у 1932-ому через "Озет" добився візи й виїхав у СРСР; у 1929 році був одним із організаторів гуртка єврейської культурної ліги, в яку залучалась єврейська молодь; заарештований у Кіровограді, куди приїхав побачитись із родичами – звинувачений у шпигунській діяльності як член сіоністських організацій ряду європейських країн"). Засуджений 30.09.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 26.10.1938. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9893)

БЄЛІНСЬКИЙ МАРКО САМІЙЛОВИЧ, 1906 р.н., с.Ставидла, єврей, освіта незакінчена вища, проживав у смт Компаніївка, агроном райземвідділу. Заарештований 7.09.1939 Компаніївським РВ НКВС (розповідав контрреволюційні за змістом анекдоти). Засуджений 14.11.1939 Кіровоградським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Верховним судом УРСР 11.12.1939 покарання зменшено до 3 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 1 рік. Реабілітований 8.08.1990 Верховним судом УРСР. (П – 12500)

БИРЗУЛ ЗАХАР МАКСИМОВИЧ, 1884 р.н., с.Федвар (нова назва Підлісне), українець, освіта початкова, проживав у с.Букварка Олександрівського району, колгоспник. Заарештований 5.09.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади). Засуджений

14.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9681)

БИТЯК ПАНАС ПИМОНОВИЧ, 1890 р.н., с.Лузанівка Кам'янського району Черкаської області, українець, освіта початкова, жив у с.Ставидла Олександрівського району, коваль приватної кухні. Заарештований 19.10.1930 Кам'янським РВ ДПУ ("член антирадянської повстанської організації" - *див. Іван Рубашенко*). Уповноваженим особливого відділу особливої наради ДПУ УРСР 10.01.1931 за недостатністю доказів у належності до контрреволюційної організації і в силу соціального стану- вихідець з бідняцько-середняцького прошарку – справа припинена, з-під варти звільнений. (П – 13584)

БИЧЕХВІСТ ІВАН ПАВЛОВИЧ, 1894 р.н., с.Ясинуватка Ставидлянської сільради, українець, освіта початкова, голова колгоспу "Нове життя". Заарештований 14.06.1938 Олександрівським РВ НКВС ("у 1916-18 роках служив у царській армії в чині старшого унтер-офіцера, у 1918 – в петлюрівській армії; в колгоспі разом з іншим куркульським елементом займався підривною діяльністю, мав зв'язок із ворогом народу, колишнім першим секретарем Олександрівського райкому партії Хомою Теванчуком; брати Юхим і Григорій в роки громадянської війни служили в повстанських загонах Григор'єва, Завгороднього, Кваші"). Засуджений 26.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Звільнений у 1946 році. Реабілітований 1.06.1963 Кіровоградським облсудом. Брат Юхим у січні 1938 року за "участь у політбанді Кваші та антирадянську агітацію" засуджений до розстрілу. (П - 6596)

БИЧЕХВІСТ ІВАН ТЕРЕНТІЙОВИЧ, 1905 р.н., с.Ясинуватка, українець, освіта неповна середня. ветфельдшер за фахом, без певних занять. Заарештований 20.02.1944 Олександрівським РВ НКДБ (співробітництво з німецькими окупантами). Засуджений 2.06.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 13.08.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13544)

БИЧЕХВІСТ ЮХИМ ПАВЛОВИЧ, 1900 р.н., с.Ясинуватка, українець, освіта початкова, робітник майстерні МТС. Заарештований 4.01.1938 (така дата у справі) Олександрівським РВ НКВС ("в 1919 році був організатором повстанського загону Кваші; нині провадить контрреволюційну агітацію: "До чого дожились: ні в чому ходити, нічого їсти – помремо від голоду й холоду"). Засуджений 31.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 15.01.1938. Реабілітований 4.05.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3566)

БІЛИЙ ТРОХИМ ЮХИМОВИЧ, 1904 р.н.. с.Улянівка (нова назва Мар'янівка), українець, освіта середня спеціальна (технікум механізації сільського господарства), проживав у м.Кіровограді, начальник майстерень 31-го автотранспортного полку, старший технік, лейтенант. Заарештований 29.09.1942 особливим відділом НКВС 9-ої армії (контрреволюційна пропаганда, поразницький настрій відносно Червоної армії). Засуджений 15.10.1942 військовим трибуналом 9-ї армії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 6.08.1990 трибуналом Північно-Кавказького військового округу. (П – 12248)

БІЛОУС СТЕПАН ОМЕЛЯНОВИЧ, 1914 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Дзержинського. Заарештований 2.04.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська агітація: "переконував односельців, що колгоспи несуть селянам лиш загибель, в період весняної сівби закликав селян не виходити в поле, агітував не продавати хліб державі, підбурював колгоспників розбити комори й розібрати хліб"). Засуджений 10.09.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10288)

БІЛЯКОВ СЕРГІЙ НЕСТОРОВИЧ, 1898 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Сталіна. У 1931 році за участь у контрреволюційній організації був засуджений у Харкові до 3 років неволі. Вдруге заарештований 9.08.1937 Олександрівським РВ НКВС ("у 1919 році два тижні служив у петлюрівській армії; перший строк покарання не відбув, утік, переховувався на Донбасі; провадив контрреволюційну агітацію, дискредитовував радянську владу, погрожував активістам села, сподівався на прихід до влади троцькістів-зінов'євців, підтримував тісні стосунки з колишніми учасниками петлюрівського руху та куркулями"). Засуджений 23.08.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до розстрілу, вирок виконано 27.08.1937. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Брат Іван також служив у петлюрівській армії. (П - 9379)

БЛАЖКО ІОВ ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1900 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта середня спеціальна, у 1934 році виключений з членів ВКП(б), технік-тваринник колгоспу "Червона праця". Заарештований 8.07.1938 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність: "у 1919 році служив у війську армії УНР, згодом пішов у Холодний Яр, де пристав до загону отамана Чучупаки; підтримував зв'язок із переховуваним петлюрівцем Гаврилом Блажком; у 1937-38 роках, працюючи завідувачем ферми колгоспу, із шкідницькою метою довів коней і биків до виснаження, аби зірвати важливі роботи посівної і жнивної кампаній"). Засуджений 9.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9092)

БЛАЖКО ТОДОСЬ МУСІЙОВИЧ, 1898 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Шевченка. У 1933 році за "поганий догляд колгоспних коней, що призвело до затягування посівної кампанії" був засуджений до 5 років неволі. Вдруге заарештований 28.06.1938 Олександрівським РВ НКВС ("член контрреволюційної військово-повстанської організації УВО, антирадянська діяльність"). Засуджений 9.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Відбував покарання в Печорлагу, звільнений 7.10.1943. Реабілітований 1.06.1963 Кіровоградським облсудом. (П - 6597)

БЛАЖКО УСТИМ ТРОХИМОВИЧ, 1876 р.н., с.Янич (нова назва Іванівка) Чигиринського району Черкаської області, українець, освіта початкова, проживав у с.Вищі Верещаки Олександрівського району, член колгоспу "Червона праця". Заарештований 27.06.1938 Олександрівським РВ НКВС ("служив унтер-офіцером у царській армії; агітував проти колгоспного ладу, вихваляв фашистські режими; зводив наклепи на життя в СРСР, поширював чутки про прийдешню війну СРСР з капіталістичними країнами і загибель радвлади"). Засуджений 5.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у Казахстані. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9926)

БОБРИК ГРИГОРІЙ МИКОЛАЙОВИЧ, 1877 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, без певних занять. У 1930 році розкуркулений і виселений, у 1934 році за нелегальний помол зерна був засуджений до 2 років неволі. Вдруге заарештований 29.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (агітація проти колгоспного ладу). Засуджений 23.08.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 19.06.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 1636)

БОГАЧОВ ДМИТРО ІВАНОВИЧ, 1888 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, бондар Цибулівського лісотарного заводу. Заарештований 27.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (контрреволюційна робота в колгоспі, шкідництво). Засуджений 25.09.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 10 років ув`язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 3.02.1962 Кіровоградським облсудом. (П - 5523)

БОГДАН ДМИТРО ЗАХАРОВИЧ, 1898 р.н., Слуцький повіт Мінської губернії, українець, освіта 2 класи, проживав у смт Єлизаветградка Олександрівського району, голова райвиконкому. Заарештований 10.05.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (зв'язок з активними контрреволюційними троцькістами). Засуджений 12.07.1938 Миколаївським облсудом до 5 років ув`язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Управлінням НКДБ Кіровоградської області 11.04.1941 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 3119)

БОГДАН ФЕДІР УСТИМОВИЧ, 1900 р.н., с.Поселянівка, українець, освіта початкова, проживав у смт Олександрівка, коваль цукрового заводу ім.Петровського. У 1921 році після ліквідації повстанського загону був заарештований ЧК і просидів у Чигиринській в'язниці 3,5 місяці, звільнений. Вдруге заарештований 7.01.1938 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність: "разом із рідним братом Федосем у 1918 році організували повстанський загін, яким Федір керував після загибелі брата весною 1920 року; у 1937 році разом із Прокопом Кулиничем і Олександром Федоренком входили до контрреволюційної повстанської організації"). Засуджений 20.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 10.05.1938. Реабілітований 27.02.1965 Кіровоградським облсудом. (П - 7908)

БОГДАНОВ ГРИГОРІЙ ІЛЛІЧ, 1873 р.н., с.Бовтишка, українець, освіта середня (Київська духовна семінарія, 1895), священик. Заарештований 19.01.1930 Олександрівським РВ ДПУ (агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 3.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 21.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге

заарештований 30.12.1944 УНКДБ Кіровоградської області ("у 1933-35 служив священиком у смт Олександрівці, після закриття церкви переїхав у Кіровоград, працював на виробництві чорноробом, комірником; під час німецької окупації із грудня 1941 року був священиком Святомиколаївського собору м.Бобринця: восени 1942-го вихваляв німецьку культуру, паплюжив компартію; у 1943-ому на свято Трійці брав участь у відкритті залізниці Устимівка-Долинська, зводив наклепи на СРСР, казав, що у 1933 році більшовики влаштували штучний голод, дякував німцям за побудову залізниці; скаржився, що радянська влада руйнувала церкви і відправляла священиків на північ, а німецька влада виявляє духовенству допомогу"). Засуджений 13.02.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 5.07.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 6238, 13900)

БОЖКО ОЛЕКСІЙ КІНДРАТОВИЧ, 1883 р.н., с.Янівка (нова назва Іванівка), українець, неписьменний, конюх колгоспу ім.Шевченка. Заарештований 10.07.1937 Олександрівським РВ НКВС (антирадянська агітація: "зайшовши в Янівську сільраду напідпитку, висловлював нецензурні слова на адресу радянської влади і вождя партії тов.Сталіна"). Засуджений 3.08.1937 Київським облсудом до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 10.07.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6922)

БОЙКО ДОМНА АВРАМІВНА, 1887 (1893) р.н., с.Цвітне, українка, неписьменна, домогосподарка. У 1928 році розкуркулена, як соціально небезпечний елемент того ж року вислана з України, повернулась у 1934-ому. Вдруге заарештована 27.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська агітація: "разом із Софією Нешевець та Оксаною Дубиною гуртувались біля священика Федора Іванча, нині заарештованого за контрреволюційну діяльність, вербували віруючих, збирали гроші і підписи на відкриття церкви в селі, розпустили легенду, нібито в село приїжджав представник області для відкриття церкви – близько 600 осіб кинули роботу в колгоспах і прийшли до сільради"). Засуджена 25.09.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 12.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9318)

БОЙКО ПАВЛО ІВАНОВИЧ, 1899 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Григорівка Михайлівської сільради Олександрівського району, член колгоспу "Перемога". У 1932 році розкуркулений і засуджений за розкрадання соціалістичної власності. Вдруге заарештований 22.10.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська агітація: "в період колективізації агітував не вступати в колгосп, погрожував розправою колгоспним активістам за розкуркулювання його батька, закликав колгоспників не виходити на роботу, підмовляв їх вимагати від правління роздачі всього хліба; погрожував також плановим переселенцям, які живуть у хатах розкуркулених, в тому числі і в хаті його батька, цькував цих переселенців"). Засуджений 21.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 20.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Батько розкуркулений у 1931 році. (П – 9165)

БОЙКО ПЕТРО ОВСІЙОВИЧ, 1901 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, столяр промартілі ім.Леніна. У 1932 році за несплату податків розкуркулений; у 1933-ому як соціально небезпечний елемент засуджений і висланий на північ на 3 роки. Вдруге заарештований 27.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність: "агітував проти колгоспів, викривляв сталінську Конституцію, начеб вона дає право куркулям повернути своє колишнє майно"). Засуджений 25.09.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах, звільнений 29.07.1947. Реабілітований 10.07.1963 Кіровоградським облсудом. (П – 6719)

БОЙКО ФЕОДОСІЯ МАКСИМІВНА, 1893 р.н., смт Єлизаветградка, українка, освіта початкова, член колгоспу ім.17-го партз'їзду. Заарештована 2.01.1944 Єлизаветградківським РВ НКДБ ("в день приходу німців у село Єлизаветградку німецькі солдати розбили пам'ятник Леніну в центрі села, Бойко схвалювала їхні дії; захоплювалась фашистським ладом і німецькою культурою"). Засуджена 28.04.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітована 23.08.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 10189)

БОЙЧЕНКО МИКОЛА РОМАНОВИЧ, 1885 р.н., с.Полуднівка Чигиринського району Черкаської області, українець, освіта середня, проживав у смт Олександрівка, бухгалтер лісгоспу.

Заарештований 28.06.1938 Олександрівським РВ НКВС ("за царизму служив прапорщиком у армії, в роки громадянської війни служив у Денікіна; член антирадянської військово-повстанської організації, контрреволюційна агітація"). Засуджений 15.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Помер у таборі. Реабілітований 12.04.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 4261)

БОНДАРЕНКО МИХАЙЛО АНДРІЙОВИЧ, 1894 р.н., смт Олександрівка, українець, освіта середня, рахівник цукрозаводу. Заарештований 8.07.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність, шкідництво). Засуджений 19.10.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 12.11.1937. Реабілітований 15.08.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 4834)

БОРИСЕНКО ЛАЗАР ФЕДОСІЙОВИЧ, 1915 р.н., с.Івангород, освіта 4 класи, військовослужбовець, помічник командира взводу 1235-го стрілецького полку, старший сержант. Заарештований 11.01.1945 відділом контррозвідки "Смерш" 373-ої стрілецької дивізії (контрреволюційна агітація: "зводив наклепи на життя радянського народу, вихваляв німецькі порядки на окупованій території, схвалював дії тих червоноармійців, які здавались німцям у полон"). Засуджений 12.02.1945 військовим трибуналом 373-ї стрілецької дивізії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та медалі "За відвагу". Звільнений 28.04.1954. Реабілітований 18.03.1969 трибуналом Прикарпатського військового округу. (П – 8190)

БОРИСЕНКО ОЛЕКСА ЯКОВИЧ, 1895 р.н., с.Івангород, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 21.10.1937 Олександрівським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 29.10.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 1.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10167)

БОРКО ГНАТ ПЕТРОВИЧ, 1896 р.н., с.Цвітне, українець, неписьменний, хлібороб. Заарештований 14.01.1929 Єлизаветградківським райвідділом ДПУ (член контрреволюційної організації). Єлизаветградківським РВ ДПУ 2.03.1929 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 11359)

БОРОВИК ДМИТРО ПАНАСОВИЧ, 1914 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, тракторист Оситнязької машино-тракторної станції. Заарештований 12.04.1934 Знам'янським РВ міліції ("примушував переселенців виходити із колгоспу" – *див. Федір Довженко та Максим Миколенко*). Засуджений 28.04.1934 Одеським облсудом до 2 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Верховним судом УРСР 19.05.1934 міру покарання зменшено до 1 року примусової праці. Реабілітований 11.08.1989 Верховним судом УРСР. (П – 10252)

БОРОВИК ЯВДОКІЯ ОНУФРІЇВНА, 1887 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українка, неписьменна, хлібороб. У 1930 році розкуркулена. Заарештована 20.01.1933 Знам'янським райвідділом ДПУ (антирадянська агітація: "Зігнали людей у колгосп, люди працюють, а їсти не дають і деруть з них шкуру; хліб забирають весь – так весною всі й подохнуть; не йдіть у колгосп, люди, живіть індивідуально, закопуйте хліб у ями, якщо не бажаєте смерті!"). Засуджена 1.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі умовно, з-під варти звільнена. Реабілітована 14.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6870)

БОСИЙ ІВАН ПИЛИПОВИЧ, 1912 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта 2 класи, інвалід, без певних занять. Заарештований 21.05.1944 Єлизаветградківським РВ НКВС (в роки німецької окупації бив радянських партійних активістів). Засуджений 16.03.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 15 років каторжних робіт з позбавленням громадянських прав на 5 років. Трибуналом Київського військового округу 15.04.1955 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 3288)

БОСИЙ ЛЕОНТІЙ РОДІОНОВИЧ, 1897 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, проживав у с.Топило Знам'янського району, член колгоспу ім.Орджонікідзе. Заарештований 20.10.1937 Знам'янським РВ НКВС ("у 1919-20 роках був у повстанському загоні Хмари; влітку 1937 в період сінозбирання проводив контрреволюційну агітацію серед селян"). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.11.1937. Реабілітований 27.12.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 3459)

БОСИЙ МИНА МИНОВИЧ, 1892 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, проживав у селищі Свобода Знам'янського району (нині у складі міста), статистик транспортного споживтовариства. Заарештований 7.03.1933 шляхово-транспортним відділом ДПУ ст.Знам'янка (антирадянський настрій). Шляхово-транспортним відділом ДПУ ст.Знам'янка 6.04.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. Вдруге, працюючи вагарем ст.Знам'янка Одеської залізниці, заарештований 5.07.1937 Знам'янським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 14.07.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 1.06.1959 Кіровоградським облсудом. (П – 2079)

БОСИЙ ТИХІН ФЕДОТОВИЧ, 1896 р.н., с.Федвар (Підлісне), українець, освіта початкова, проживав у с.Трудолюбівка Компаніївського району, член колгоспу "Нове життя". Заарештований 22.01.1933 Зінов'євським МВ ДПУ ("в роки громадянської війни боровся збройно проти радянської влади у повстанських загонах Завгороднього і Хмари"; "артіль відстала, бо в ній засіла група куркулів, ледарів-симулянтів, які пролізли в колгосп, чинять саботаж збиранню врожаю, агітують не виходити на роботу, як результат: не скошено 27 га пшениці, незаскирдовано 24 га пшениці і 5 га проса, яке лишилось під снігом, незасіяно озимого клину 227 га, вихід на роботу колгоспників – 50%"). Засуджений 17.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання в північний край. Реабілітований 31.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (7187 – П)

БРАЙКО ДЕМ'ЯН ТИМОФІЙОВИЧ, 1906 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, робітник залізничної станції Цибулеве Знам'янського району. Заарештований 11.01.1944 Єлизаветградківським РВ НКДБ (звинувачувався в тому, що видав окупантам односельця, коли той звернувся дістати гранат, односелець у поліції пробув під арештом 21 день, після чого його випустили). Засуджений 25.04.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 16.12.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12872)

БРАЙКО ІЛЛЯ ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1896 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, табельник радгоспу імені Петровського с.Цибулеве. Заарештований 16.02.1933 Знам'янським райвідділом ДПУ (вів антирадянську агітацію: "В колгоспі зостались самі дурні, на яких радянська влада виїжджає; хто мав розум, той давно влаштувався добре і живе чудово", говорив про нереальність планів хлібозаготівлі у 1932 році; комісією з чистки радапарату вичищений із радгоспу ім.Петровського по 1-ій категорії – як класово чужий елемент і антирадянськи налаштована особа). Засуджений 16.03.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі умовно, звільнений. Реабілітований 31.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7245)

БРАЙКО ІЛЛЯ СИДОРОВИЧ, 1903 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, член ВКП(б), проживав у с.Федвар (нині Підлісне) Олександрівського району, секретар парторганізації. Заарештований 29.12.1932 Знам'янським РВ ДПУ (саботаж хлібозаготівлі). Засуджений 15.09.1933 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 16.07.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5232)

БРАСЛАВСЬКИЙ ДЕНИС ГОРДІЙОВИЧ, 1903 р.н., с.Стримівка, українець, освіта 5 класів, завідувач тваринницької ферми колгоспу ім.Комінтерну. Заарештований 16.03.1944 Олександрівським РВ НКВС ("був заарештований співробітниками поліції Яровим і Закревським 18.11.1941, дав згоду бути таємним агентом німецьких каральних органів для виявлення партизанів, комуністів, радянських активістів і військовополонених, мав псевдо "Дом"; працюючи бухгалтером громадського двору, разом з іншими посібниками заготовляв і відправляв для потреб німецької армії коней, хліб і продукти"). Засуджений 18.11.1944 особливою нарадою НКВС до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9900)

БРАТУШКІНА МАРІЯ АНТОНІВНА, 1891 р.н., с.Підлісне, українка, освіта початкова, проживала в с.Олександрівка Кіровоградського району, член колгоспу "Червоний орач". Заарештована 1.07.1941 УНКВС Кіровоградської області (член нелегальних баптистських зібрань – агітували проти кандидатів у депутати Верховної ради СРСР, доводили неминучу загибель радвлади і реставрації капіталізму). Засуджена 17.02.1943 особливою нарадою при НКВС СРСР до 5 років виправно-трудових

таборів. Особливою нарадою при НКВС СРСР 7.08.1943 достроково звільнена з-під варти. Реабілітована 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (12301 – П)

БРАТУШКО ГРИГОРІЙ НИКИФОРОВИЧ, 1874 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта 3 класи, проживав у м.Кіровограді, робітник спиртзаводу. Заарештований 15.03.1944 УНКДБ Кіровоградської області (підозрювався у співробітництві з німецькою поліцією в роки війни). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 10.06.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2143)

БРОДЯНСЬКИЙ ГЕРШ ЯКОВИЧ, 1908 р.н., с.Красносілка, єврей, освіта початкова, виключений із ВКП(б) у 1935 році, проживав у м.Кіровограді, ливарник заводу "Червона зірка". Заарештований 4.01.1938 Кіровським МВ НКВС (член сіоністської організації, яка проводила контрреволюційну діяльність, спрямовану проти заходів радвлади: агітація, шкідництво, шпигунство). Засуджений 20.06.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 21.07.1938. Реабілітований 24.04.1959 трибуналом Київського військового округу. (П – 4848)

БРЮХОВЕЦЬКИЙ ЮХИМ МИКОЛАЙОВИЧ, 1902 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта початкова, експедитор Чигиринської художньо-експертної артілі. Заарештований 12.03.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 9.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 25.04.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3824)

БУГАЄНКО ОЛЕКСАНДР ЛУКОВИЧ, 1893 р.н., с.Розумівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 4.02.1944 розвідувальним відділом 124-го прикордонного полку НКВС ("в роки війни працював сторожем громадського двору; разом з Никифором Галамагою, Корнієм Дзюбою і Харитоном Безлюдьком підозрювався як агент німецьких контррозвідорганів, нібито вони завербовані старостою сільуправи Лисенком, щоб виявляти членів партії, партизанів і полонених червоноармійців"). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 30.05.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2234)

БУДЯК ДЕМЕНТІЙ ГРИГОРОВИЧ, 1893 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 12.09.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів партії та радянської влади). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 10.11.1937. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11720)

БУКОВСЬКИЙ СПИРИДОН ДАНИЛОВИЧ, 1895 р.н., с.Букварка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 5.02.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація). Зінов'євським окрвідділом ДПУ 14.02.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 960)

БУЛАХ КУЗЬМА ІВАНОВИЧ, 1878 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, тесля сільськогосподарської артілі "Змичка". У 1930 році розкуркулений і висланий разом із родиною на північ, звідки повернувся у 1937 році. Вдруге заарештований 27.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (агітація проти колгоспного ладу, розповсюдження чуток про війну). Засуджений 28.08.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 27.02.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 1635)

БУРИЙ ДМИТРО ДАНИЛОВИЧ, 1894 р.н., с.Соснівка, українець, освіта початкова, їздовий колгоспу. Заарештований 28.06.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної військово-повстанської організації). Засуджений 15.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 14.05.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5200)

БУРИЙ КУЗЬМА ВОЛОДИМИРОВИЧ, 1880 р.н., с.Соснівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 13.06.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної військово-повстанської організації). Засуджений 9.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 10.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10804)

БУРЛАКА ПЕТРО ОВСІЙОВИЧ, 1884 р.н., с.Розумівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 22.10.1930 Олександрівським РВ ДПУ ("вів антирадянську агітацію проти проведення землеустрою та колективізації: "Селянству нема резону вступати в колгосп, бо там лиш змушують працювати, а нічого не дають, радвлада все забирає"). Засуджений 3.12.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 24.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11024)

БУРЛАЧЕНКО ІВАН МАКСИМОВИЧ, 1909 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник, їздовий лісгоспу. Заарештований 12.04.1934 Знам'янським РВ міліції ("влітку 1933 року разом з Миколою Бондаренком пішов працювати у м.Зінов'євськ, лишивши хату без догляду, а в лютому 1934-го узнав, що її заселили без його дозволу родиною з північних областей; примушував переселенців виходити із колгоспу" – *див. Федір Довженко та Максим Миколенко*). Засуджений 28.04.1934 Одеським обласним судом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та засланням за межі України на 5 років. Верховним судом УРСР 19.05.1934 міру покарання зменшено до 1 року позбавлення волі і 3 років заслання. Реабілітований 11.08.1989 Верховним судом УРСР. (П – 10252)

БУРЯК ІВАН САВОВИЧ, 1888 р.н., с.Несваткове, українець, освіта початкова, машиніст двигуна млина. Заарештований 23.12.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна фашистська агітація). Засуджений 28.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 14.01.1938. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9915)

БУРЯК ОЛЕКСАНДР ТИМОФІЙОВИЧ, 1893 р.н., смт Олександрівка, українець, освіта початкова, помічник слюсаря цукрового заводу. Заарештований 9.07.1937 Олександрівським РВ НКВС (втеча з заслання). Засуджений 28.08.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 14.09.1937. Реабілітований 25.02.1961 Кіровоградським облсудом. (П – 5398)

БУРЯК ПЕТРО ТИМОФІЙОВИЧ, 1887 р.н., с.Несваткове, українець, освіта початкова, лісоруб Олександрівського лісгоспу. Заарештований 17.05.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської повстанської націоналістичної організації). Засуджений 11.03.1939 Київським облсудом до розстрілу. Верховним судом УРСР 28.03.1939 міру покарання змінено на 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 24.11.1961 Верховним судом УРСР. (П – 5491)

БУША МИХАЙЛО ІВАНОВИЧ, 1902 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, кандидат у члени ВКП(б), проживав у с.Знам'янка, старший статистик контори "Заготскот". Заарештований 27.06.1937 Знам'янським РВ НКВС ("зловживання по службі на користь контрреволюційних елементів"). Засуджений 10.09.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 4.04.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3532)

БУША ПИЛИП ІВАНОВИЧ, 1902 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 23.10.1930 Єлизаветградківським РВ ДПУ ("у 1920 році брав участь у руйнуванні залізничного полотна і знищенні телефонно-телеграфної мережі; був активним членом повстанських загонів Хмари, Гонти, Кобчика; вів антирадянську агітацію проти хлібозаготівель – під час організації червоного обозу казав: "Коли це вже закінчиться? казали, що одна хлібозаготівля, а тепер усе тягнуть і тягнуть і не видно кінця краю"; у 1930 році поширював чутки про війну, казав, що Ворошилов належить до правих опортуністів і тому від 16-го з'їзду слід чекати перемін аж до перевороту, що у Польщі вже сформований уряд для України"). Засуджений 26.02.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 12.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10025)

ВАСИЛЕНКО СТЕПАН ПЕТРОВИЧ, 1913 р.н., с.Нерубайка, українець, освіта 3 класи, колгоспник. Заарештований 14.12.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 5-го гвардійського Зимівниківського мехкорпусу ("з лютого до середини травня 1942 року працював секретарем сільуправи; арештовувався німцями, підозрювався у співробітництві з німецькими окупантами і в зраді радянських громадян"). Відділом контррозвідки "Смерш" 5-го гвардійського Зимівниківського мехкорпусу 20.01.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 4945)

ВЕДУТА МАКАР ГАВРИЛОВИЧ, 1907 р.н., с.Іванівка, українець, освіта початкова, тесля колгоспу "Червоний хлібороб". Заарештований 31.12.1948 Олександрівським РВ МДБ ("з липня 1941 року до грудня 1943-го працював старостою сільської громади, зміцнював німецько-фашистський окупаційний режим: влітку 1942 відправив у Німеччину до десяти хлопців і дівчат, побив за поломку сільгоспобладнання Івана Сіденка, із врожаю 1942-43 років відправив німцям 150 тонн хліба, в жовтні 1943-го з громадського господарства віддав у німецький тил близько 100 голів худоби"). Засуджений 15.03.1949 трибуналом військ МВС Кіровоградської області до 25 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Трибуналом військ МВС Українського округу 2.04.1949 міру покарання зменшено до 10 років неволі з позбавленням прав на 5

років та конфіскацією майна. Трибуналом Київського військового округу 11.01.1955 міру покарання зменшено до 6 років неволі з позбавленням прав на 2 роки та конфіскацією майна. Звільнений з-під варти 2.08.1954. Реабілітований 24.03.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13843)

ВЕЙНА ІВАН ДЕМ'ЯНОВИЧ, 1894 р.н., м.Чорторийськ Луцького повіту Волинської губернії, українець, освіта початкова, проживав у с.Івангород Олександрівського району, член колгоспу "Прогрес". Заарештований 11.02.1938 Олександрівським РВ НКВС ("у 1915-18 служив у царській армії рядовим, перебував у австрійському полоні, у 1918-ому переїхав з Волині в Олександрівський район", "у 1925 році завербований як агент розвідорганів Польщі, провадив контрреволюційну діяльність; агітував за індивідуальне господарювання на землі"). Засуджений 30.09.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 8.10.1938. Реабілітований 1.04.1963 трибуналом Київського військового округу. (П - 6276)

ВЕРБИЦЬКИЙ АНТОН ЛЮДВІГОВИЧ, 1905 р.н., с.Кожанка Фастівського району Київської області, поляк, освіта середня, член ВКП(б) з 1926 року, проживав у смт Олександрівка, помічник механіка цукрового заводу ім.Петровського. Заарештований 6.08.1937 Олександрівським РВ НКВС ("антирадянська агітація, шпигунська діяльність на користь Польщі"). Засуджений 2.11.1937 НКВС СРСР до розстрілу, вирок виконано 14.11.1937. Реабілітований 31.01.1958 Верховним судом УРСР. (П - 4046)

ВЕРКО ВАСИЛЬ ГРИГОРОВИЧ, 1920 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, член ВЛКСМ з 1937 року, проживав у с.Володимирівка Єлизаветградківського району, колгоспник. Заарештований 1.01.1944 УНКДБ Кіровоградської області ("до війни працював у колгоспі, згодом виїхав на Донбас працювати в шахті, навчався; у липні 1940-го мобілізований у Червону армію, у складі 23-го артполку 7-ої дивізії ім.Фрунзе у серпні 1941 року під Дубно Рівненської області потрапив у німецький полон, відправлений німцями у концтабір під Холмом (Польща) звідки втік, по дорозі додому пійманий і відправлений у концтабір в Луцьку, через 18 днів знову втік, 19 грудня добрався в Красносілля; служив у німецькій поліції з 4 січня по 12 лютого 1942 року"). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 29.02.1944 направлений у спецтабір НКВС для фільтрації. (П – 277)

ВЕТЧИНІНА ІРИНА ОЛЕКСАНДРІВНА, 1906 р.н., с.Мовчанівка Кірсанівського району Тамбовської області (Росія), росіянка, освіта вища (Ленінградський ветеринарний інститут, 1928), проживала у с.Вищі Верещаки Олександрівського району, зоотехнік колгоспу "Червона праця". Заарештована 28.06.1941 Кам'янським НКДБ ("з осені 1919 до липня 1920 року служила в партизанському загоні Пономарьова; мати разом із другим чоловіком, Штейнмаром, у 1932 році виїхала у Прагу (Чехословаччина), в листах до матері Ірина писала, що з 1940 року матеріальне становище в СРСР нікудишнє, просила вислати щось із одягу та взуття; у 1931 році два місяці перебувала у відрядженні в Берліні, добре володіє французькою мовою, гірше знає німецьку й англійську; після закінчення інституту почала роз'їжджати містами СРСР, змінюючи місця роботи; після нападу німців на СРСР стала висловлювати думки антирадянського, поразницького характеру, вихваляла фашистський лад, чекала приходу німців на Україну"). Засуджена 30.07.1941 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до розстрілу, дати виконання вироку у справі не вказано. Реабілітована 26.07.1989 Кіровоградським облсудом. (П - 10104)

ВЕХТЄВ ДАНИЛО ТИМОФІЙОВИЧ, 1880 р.н., с.Сентове (нині Родниківка), українець, освіта початкова, проживав у с.Велика Мамайка (нині Підгайці) Кіровоградського району, керуючий дільницею Гаврилівського бурякорадгоспу. Заарештований 9.09.1936 Знам'янським РВ НКВС (контрреволюційна агітація, зв'язок з терористично налаштованим елементом). Засуджений 19.07.1937 Одеським облсудом до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 10.08.1962 Верховним судом УРСР. (П – 6124)

ВЕХТЄВ ЯВДОКИМ ТИМОФІЙОВИЧ, 1891 р.н., с.Сентове (нова назва Родниківка), українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Шевченка. Заарештований 10.12.1930 Зінов'євським міськвідділом ДПУ (зв'язок з членами контрреволюційної організації). Зінов'євським міськвідділом ДПУ 3.01.1931 справу припинено, з-під варти звільнений під підписку про невиїзд. Інші дані у справі відсутні. (П - 3644)

ВИНОГРАДОВ ЄВГЕН МИХАЙЛОВИЧ, 1907 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, проживав у селищі радгоспі "Червона зірка" (нова назва Мирне) Бобринецького району,

робітник радгоспу. У 1932 році Бобринецьким нарсудом був засуджений до 3 років неволі. Вдруг заарештований 21.08.1937 Бобринецьким РВ НКВС ("вів контрреволюційну агітацію серед робітників радгоспу, зводив наклепи на їхнє соціальне становище"). Засуджений 28.08.1937 трійкою УНКВС до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 5.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 8845)

ВИХРЕСТ МАРТІЯН ЯКОВИЧ, 1880 р.н., с.Бовтишка, українець, освіта початкова, проживав у смт Олександрівка, сторож маслозаводу. Заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-повстанської організації). Засуджений 23.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 16.05.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П - 3829)

ВІЛЬМОЖКО ГНАТ ГРИГОРОВИЧ, 1903 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, колгоспник. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 28.01.1933 Єлизаветградківським РВ ДПУ ("невиконання плану хлібозаготівлі, антирадянська агітація проти колективізації та хлібозаготівлі"). Засуджений 2.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 6.06.1989 прокуратурою Кіровоградської області. Вдруге, працюючи на різних роботах промартілі імені Єжова, заарештований 27.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність: "агітував проти колгоспного будівництва, поширював провокаційні чутки про майбутню війну і поразку в ній СРСР: "Колгоспи довго не існуватимуть, вони не забезпечують колгоспників хлібом, люди скоро самі кинуть роботу в колгоспі"). Засуджений 25.09.1937 УНКВС Одеської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 10.07.1963 Кіровоградським облсудом. Батько розстріляний у 1920 році як член повстанського загону Хмари, брат Іван і мати розкуркулені. (П 11817, 6719)

ВІТЕР ЛУК'ЯН САВОВИЧ, 1915 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта 7 класів, член ВЛКСМ, проживав у м.Москві, червоноармієць з 24.06.1941, сержант 730 окремого батальйону зв'язку. У 1941 році за спізнення на роботу був засуджений до 3 місяців виправно-трудових робіт. Вдруге заарештований 23.03.1942 особливим відділом НКВС 288 стрілецької дивізії (антирадянська агітація: "висловлював недовіру повідомленням у радянських газетах про наші перемоги: "Наші літаки фанерні, а в них сталеві". "З настанням весни німці знову підуть у наступ", висловлював невдоволення звільненням дружини з роботи"). Засуджений 8.04.1942 трибуналом 288-ї стрілецької дивізії до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 19.12.1989 трибуналом Київського військового округу. (П - 10342)

ВІТЕР МАТВІЙ НИКАНОРОВИЧ, 1897 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта початкова, слюсар Фундукліївського бурякового радгоспу. Заарештований 11.03.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 9.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 25.04.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П - 3824)

ВІТЕР МИКИТА ЮХИМОВИЧ, 1899 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта початкова, член колгоспу "Більшовик". Заарештований 14.03.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 9.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 25.04.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П - 3824)

ВІТЕР ТИМОФІЙ МУСІЙОВИЧ, 1890 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта середня, агроном, проживав у смт Олександрівка, начальник комсомольської лісової ділянки Олександрівського ліспромгоспу. Заарештований 18.06.1944 Олександрівським РВ НКДБ (зрадницька діяльність: "працював заступником коменданта земуправи під час німецької окупації"). Засуджений 23.09.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 18 років каторжних робіт з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Помер у 1945 році. Трибуналом Київського військового округу 15.06.1956 міру покарання зменшено до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.03.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13126)

ВІТЕР ТРОХИМ НИКАНОРОВИЧ, 1906 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 16.11.1936 Олександрівським РВ НКВС ("зводив наклепи на життя колгоспників, висловлював співчуття ворогам народу Зінов'єву і Каменєву"). Засуджений 11.03.1937

Київським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 26.01.1993 Генеральною прокуратурою України. (П – 13757)

ВІТИК ДОРОШ ОНИСИМОВИЧ, 1887 р.н., с.Сентове (нині Родниківка), українець, письменний, проживав у м.Кіровограді, приватний візник. Заарештований 28.06.1932 Зінов'євським МВ ДПУ ("участь в організованій крадіжці продовольчих товарів та їх збуту" – *див. Василь Чернявський, Кіровоград*). Засуджений 21.09.1932 трійкою колегії ДПУ УРСР до 5 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11596)

ВІТИК СЕМЕН ДОРОФІЙОВИЧ, 1912 р.н., с.Сентове (нині Родниківка), українець, письменний, проживав у м.Кіровограді, муляр "Військбуду". Заарештований 27.06.1932 Зінов'євським МВ ДПУ ("участь в організації крадіжки продовольчих товарів та їх збуту на ринку" – *див. Павло Толмач, Олександрійський район*). Зінов'євським МВ ДПУ 31.07.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 11596)

ВІТРЕНКО ІВАН ВАСИЛЬОВИЧ, 1880 р.н., с.Несваткове, українець, освіта початкова, різнороб в колгоспі. Заарештований 12.07.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної військово-повстанської організації). Засуджений 9.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 2.07.1962 Кіровоградським облсудом. (П – 5727)

ВІТРЕНКО ОКСЕНТ ПЕТРОВИЧ, 1884 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта початкова, проживав у с.Васине Знам'янського району, кочегар. У 1929 році судився Знам'янським нарсудом за розтрату, покрив матеріальні збитки. Заарештований 27.10.1930 Знам'янським шляхово-транспортним відділом ОДПУ ("в роки громадянської війни мав зв'язки з повстанським загоном отамана Хмари; контрреволюційна діяльність: один із організаторів "Спілки українського діла – СУД", яка стояла за самостійну державність України з власними економікою, армією, банковою системою, національною валютою" – *див. Знам'янський та Олександрійський райони*). Засуджений 3.04.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до розстрілу, вирок виконано 12.04.1931. Реабілітований 31.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11045)

ВЛАДУЛ ЯКИМ НИКИФОРОВИЧ, 1885 р.н., с.Сентове (нова назва Родниківка), українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Петровського. Заарештований 2.12.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська агітація проти заходів радянської влади та колгоспного ладу). Засуджений 9.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 20.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 1583)

ВОВК АНДРІЙ ЮХИМОВИЧ, 1923 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 4.06.1945 Олександрівським РВ НКДБ ("антирадянська пропаганда серед населення"). Засуджений 21.12.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 25.10.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 13359)

ВОВНЕНКО КИРИЛО ОНУФРІЙОВИЧ, 1872 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, колишній член партії есерів, хлібороб. При царизмі за революційну діяльність засуджувався до 5 років заслання: брав участь у роботі гуртка З.Я.Нікольської у Єлисаветграді. Вдруге заарештований 27.02.1932 Знам'янським РВ ДПУ (агітація проти колективізації і хлібозаготівлі). Засуджений 1.08.1932 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у Казахстан. Реабілітований 16.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6708)

ВОЗНИЙ ГРИГОРІЙ МЕЛЕТІЙОВИЧ, 1898 р.н., с.Вербівка Кам'янського району Черкаської області, українець, освіта середня педагогічна, проживав у с.Стара Осота Олександрівського району, завуч початкової школи, фінагент райфінвідділу. Заарештований 16.05.1944 Олександрівським РВ НКДБ (зв'язок з активним членом ОУН). Засуджений 9.12.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 15 років каторжних робіт з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 7.09.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 5678)

ВОЗНИЙ ЯКІВ ЗАХАРОВИЧ, 1899 р.н., смт Голоби Ковельського району Волинської області, українець, освіта середня, проживав на ст.Фундукліївка (нині у складі смт Олександрівка), телеграфіст. Заарештований 8.04.1931 шляхово-транспортним відділом ДПУ ст.ім.Шевченка (контрреволюційна шпигунська робота: "в роки громадянської війни недовгий час служив у війську армії УНР; двічі перетинав

радянсько-польський кордон за сімейними потребами; у 1921 році, приховавши своє минуле, проліз на службу в ЧК, звідки незабаром був звільнений як підозрюваний у зв'язках з польським агентом Глаговським; у 1925 році пробрався навчатись у Харківську окрпартшколу ім.Артема, видавши себе за політеміграната, пред'явивши фіктивні документи: не раз пропонував свої послуги ДПУ, але здебільшого вони виявлялись провокаційними"). Засуджений 25.06.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років ув'язнення у концтаборі; звільнений із БАМлагу в березні 1934 року. Реабілітований 18.09.1962 трибуналом Київського військового округу. Брат Тиміш, в минулому офіцер царської і петлюрівської армій, у 1937 році репресований як член КПЗУ. (П – 6109)

ВОЙЦЕХОВСЬКИЙ ЙОСИП ПЕТРОВИЧ, 1911 р.н., с.Шамраївка Великополовецького (нині Сквирського) району Київської області, поляк, освіта початкова, проживав у с.Олександрівка, старший майстер турбіни цукрового заводу ім.Петровського. Заарештований 13.05.1938 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність, зв`язок з родичами за кордоном). Засуджений 1.10.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 13.10.1938. Реабілітований 15.07.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3731)

ВОЛОСЯН ГРИГОРІЙ ГЕРАСИМОВИЧ, 1902 р.н., с.Соснівка, українець, освіта 4 класи, завідувач поштового відділення. Заарештований 28.11.1937 Олександрівським райвідділом НКВС ("член польсько-петлюрівської диверсійно-повстанської організації, створеної польською розвідкою через завербованого нею і посланого в СРСР у 1921 році колишнього інтернованого петлюрівця Михайла Голика; до організації входило 9 осіб, завданням організації було: відокремлення України від СРСР в самостійну державу під протекторатом Польщі"). Засуджений 19.12.1937 НКВС і прокурором СРСР до розстрілу, вирок виконано 15.01.1938. Реабілітований 1.11.1957 трибуналом Київського військового округу. (П – 4096)

ВОЛОСЯН ЯВДОКИМ ВАСИЛЬОВИЧ, 1905 р.н., с.Соснівка, українець, освіта 4 класи, бухгалтер колгоспу "Аврора". Заарештований 28.11.1937 Олександрівським райвідділом НКВС ("член польсько-петлюрівської диверсійно-повстанської організації" – *див. Григорій Волосян*). Засуджений 19.12.1937 НКВС і прокурором СРСР до розстрілу, вирок виконано 15.01.1938. Реабілітований 1.11.1957 трибуналом Київського військового округу. (П – 4096)

ВОЛОШАНЕНКО АНДРІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1900 р.н., смт Олександрівка, українець, освіта 3 класи, рядовий 1-го взводу 6-ї роти 35-го стрілецького гвардійського полку. У 1940 році за крадіжку був засуджений до 1 року неволі. Вдруге заарештований 17.07.1944 відділом контррозвідки "Смерш" 14-ої армії ("Перед війною мене засудили за те, що вкрав пригорщу макухи й направили в табір, де людина не виправляється, а ще дужче псується, оскільки там різні люди з різними настроями і строками, це на здорову людину сильно впливає негативно; після тюрми я потрапив у Червону армію й став усе радянське ненавидіти" – із свідчень на суді; "у приватних розмовах із бійцями допускав неправильні й недоладні висловлювання, мовляв, у колгоспах селяни матеріально живуть гірше, ніж до колективізації; німецька армія ще сильна і її важко перемогти, в газетах про можливу перемогу перебільшують і обманюють, що німці знущаються над населенням на окупованих територіях, ось дружина в листі пише все навпаки, ніхто не знущався, а лиш як стали відступати, то ставились недобре"; "звинувачувався у зраді Батьківщини: в намірі перейти лінію фронту до німців"). Засуджений 29.07.1944 військовим трибуналом 10-ї стрілецької гвардійської дивізії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Покарання відбував у Каргопольських таборах Архангельської області, з-під варти звільнений у 1954 році. Реабілітований 16.12.1963 трибуналом Ленінградського військового округу. (П – 7723)

ВОЛОЩУК ОЛЕКСАНДР СЕМЕНОВИЧ, 1881 р.н., с.Сентове (нині Родниківка), українець, письменний, проживав у м.Зінов'євську (нова назва Кіровоград), рільник созу заводу "Червона зірка". Заарештований 19.02.1931 Зінов'євським МВ ДПУ (активна участь у контрреволюційній організації). Зінов'євською міськпрокуратурою 11.10.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. Реабілітований 07.09.1955 УНКДБ Кіровоградської області. (П – 3304)

ВОРОНІН ТЕРЕНТІЙ ВАСИЛЬОВИЧ, 1888 р.н., смт Свеса Ямпільського району Сумської області, українець, освіта 4 класи, проживав у смт Олександрівка, бухгалтер 2-го ім.Петровського цукрового заводу. У 1935 році за розтрату був засуджений районним народним судом до 6 місяців

примусової праці. Вдруге заарештований 21.11.1937 Олександрівським райвідділом НКВС ("член польсько-петлюрівської диверсійно-повстанської організації" – *див. Григорій Волосян*). Засуджений 19.12.1937 НКВС і прокурором СРСР до розстрілу, вирок виконано 15.10.1938. Реабілітований 1.11.1957 трибуналом Київського військового округу. (П – 4096)

ГАВРИЛЕНКО МАКАР КОРНІЙОВИЧ, 1894 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Петровського. Заарештований 16.03.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 9.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 25.04.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3824)

ГАВРИЛЕНКО ТЕТЯНА НЕСТОРІВНА, 1918 р.н., с.Нова Осота, українка, освіта вища, вчителька неповної середньої школи. Заарештована 15.05.1944 Олександрівським районним відділом НКДБ ("антирадянська націоналістична агітація, зв'язки з націоналістами"). Олександрівським РВ НКДБ 15.08.1944 направлена у спецтабір НКВС СРСР №240 у м.Сталіне (нині Донецьк) для фільтрації. (П – 515)

ГАВРИЛОВ МУСІЙ ТЕРЕНТІЙОВИЧ, 1879 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Заарештований 31.01.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (агітація проти колективізації, підписки на державну позику). Засуджений 6.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 4 років концтабору. Реабілітований 18.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (5941 – П)

ГАВРИЛОВ ОХРІМ УСТИМОВИЧ, 1880 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Заарештований 4.02.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (агітація проти колективізації, проведення хлібозаготівлі). Засуджений 4.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 18.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (5940 – П)

ГАВРИЛЮК КАСЯН ОНУФРІЙОВИЧ, 1896 р.н., с.Софіянівка Маневицького району Волинської області, українець, освіта початкова, проживав у с.Михайлівка Олександрівського району, вантажник ст.Цибулеве. Заарештований 31.12.1937 шляхово-транспортним відділом ГУДБ Одеської залізниці ст.Постишеве (контрреволюційна агітація: "підтримував письмові зв'язки з родичами у Польщі, повідомляючи їм про погане життя робітничого класу в СРСР, насміхався із стахановців: "Працюйте доти, поки з вас не злізе остання шкура", клопотався перед польським консульством про повернення в Польщу"). Засуджений 20.03.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення. Помер 31.03.1946 від туберкульозу. Реабілітований 11.05.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 7346)

ГАВРИЛЮК ОЛЕКСІЙ ВАСИЛЬОВИЧ, 1907 р.н., с.Межирічка Народицького району Житомирської області, українець, освіта початкова, проживав у смт Єлизаветградка Олександрівського району, без певних занять. Заарештований 29.12.1943 Єлизаветградківським РВ НКДБ ("до війни працював сторожем колгоспу ім.Горького; посібницька діяльність німецькій окупаційній владі в роки війни: з липня 1941 до вересня 1942 року працював заступником начальника Єлизаветградківської районної поліції, арештовував громадян, ходив по хатах і забирав у людей велику рогату худобу для потреб німецької армії; в бою з партизанами був поранений: хотів розстріляти партизана Проценка, але той швидше поранив його"). Розслідування по справі велось у хаті заарештованого, який не міг пересуватись, більше року був прикутий до ліжка. Єлизаветградківським РВ НКДБ 8.07.1944 слідство через тяжку хворобу арештованого тимчасово призупинено. Помер у лікарні м.Житомира у 1946 році. Єлизаветградківським РВ НКДБ 14.02.1947 справу закрито. (П –12710)

ГАВРИШ КУЗЬМА ЯКИМОВИЧ, 1901 р.н., с.Михайлівка Знам'янського (нині Олександрівського) району, українець, освіта початкова, рахівник. Заарештований 9.03.1933 Знам'янським шляхово-транспортним відділом ОДПУ (антирадянська агітація). Прокуратурою Катеринославської залізниці 9.04.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2398)

ГАВРИШ ПАВЛО ЯКИМОВИЧ, 1904 р.н., с.Михайлівка Знам'янського (нині Олександрівського) району, українець, освіта початкова, залізничник. Заарештований 7.03.1933 Знам'янським шляхово-транспортним відділом ОДПУ (антирадянська агітація). Прокуратурою Катеринославської залізниці 9.04.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2394)

ГАЙДАБУРА РОДІОН ФЕДОТОВИЧ, 1899 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 14.03.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 9.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 25.04.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3824)

ГАЙДАБУРА УЛЯН ЛЕОНТІЙОВИЧ, 1894 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта початкова, із середини квітня 1938 року – без певних місця проживання та занять. Заарештований 11.06.1938 Олександрівським РВ НКВС ("у 1918-19 роках служив у повстанських загонах Коцура, Богдана, Нагорного; член контрреволюційної військово-повстанської організації під керівництвом Івана Кучеренка, Луки Хоменка і Павла Козиря"). Засуджений 15.10.1938 особливою нарадою УНКВС до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Помер 7.07.1942 в Каргопольлагу від туберкульозу. Реабілітований 1.11.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10235)

ГАЙДАМАКА ПЕТРО ПИЛИПОВИЧ, 1897 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, кандидат у члени ВКП(б), голова колгоспу "Червоний степ". Заарештований 8.02.1933 Знам'янським РВ ДПУ ("член контрреволюційної організації, яка ставила за мету спротив заходам радвлади на селі шляхом шкідництва та вчинення окремих терактів проти активістів; при обшуку вилучено вогнепальну зброю - обрізи"). Знам'янським РВ ДПУ 19.05.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 4413)

ГАЙЧУК ІВАН КАЛІСТРАТОВИЧ, 1877 р.н., с.Китайгород, українець, освіта початкова, член колгоспу "Незаможник". Заарештований 12.02.1938 Олександрівським РВ НКВС (шпигунство на користь Німеччини: "знаходився в німецькому полоні у 1915-19 роках; у 1937-ому вихваляв фашистський режим у Німеччині, під час судових процесів над ворогами народу співчував їм, заявляючи, що радянська влада судить хороших людей"). Засуджений 25.07.1938 Київським обласним судом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Помер 25.04.1942 в "Онеглагу" (Архангельська область, Росія). Реабілітований 3.09.1970 Київським облсудом. (П – 6928)

ГАЛАМАГА НИКИФОР ЯКОВИЧ, 1895 р.н., с.Розумівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 4.02.1944 розвідувальним відділом 124-го прикордонного полку НКВС ("в роки війни працював виконавцем сільуправи; разом з Корнієм Дзюбою, Олександром Бугаєнком і Харитоном Безлюдьком підозрювався як агент німецьких контррозвідорганів, нібито вони завербовані старостою сільуправи Лисенком, щоб виявляти членів партії, партизанів і полонених червоноармійців"). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 30.05.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2234)

ГАЛАСЮК МИТРОФАН ІВАНОВИЧ, 1880 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Дзержинського. Заарештований 2.04.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС ("разом із Степаном Білоусом і Тимошем Снісаренком вів антирадянську агітацію проти колгоспів: колгоспи ніколи не будуть багатими, а колгоспники заможними; у 1935 році по-шкідницьки заскиртував полову в колгоспі, яка згнила і худоба лишилась без кормів"). Засуджений 10.09.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10288)

ГАЛАСЮК ОСТАП ДЕНИСОВИЧ, 1902 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 4.09.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна пропаганда і агітація, шкідництво в колгоспі, наклепи на адресу керівників партії та уряду). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано у листопаді 1937 року. Реабілітований 30.03.1988 Кіровоградським облсудом. (П – 8439)

ГАЛИНСЬКИЙ ПЕТРО ВЛАСОВИЧ, 1883 р.н., с.Розумівка, українець, неписьменний, проживав на х.Могилів Курінь Ясинуватської сільради Олександрівського району, пасічник колгоспу "Добробут". Заарештований 23.10.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність: "у 1910-11 роках служив поліцейським у Єлисаветграді, в 1918-21-их працював у Бовтиському лісництві – в його хаті гуртувались представники повстанських загонів Завгороднього та Кваші; поширював чутки, що скоро буде війна і радвлада загине, а колгоспи ніколи не забезпечать заможного життя; погрожував розправою активу села"). Засуджений 29.10.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 26.11.1937. Реабілітований 19.10.1955 Кіровоградським облсудом. (П – 3322)

ГАЛУШКА ПАНАС ЛЕВКОВИЧ, 1884 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, хлібороб. У 1931 році за невиконання плану хлібозаготівлі засуджений до 3 років неволі. Вдруге заарештований 20.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ (агітація проти колективізації, невиконання плану хлібозаготівлі). Засуджений 31.01.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 21.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6852)

ГАЛУШКА ПОЛІКАРП ПЕТРОВИЧ, 1892 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, хлібороб. У 1928 році був засуджений до 6 місяців примусової праці за незаконне зберігання гвинтівки. Заарештований 1.02.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ ("з 1913 року служив у царській армії, воював на фронті Першої світової, потрапив у полон, повернувся у 1918-ому, в роки громадянської війни був у повстанських загонах Завгороднього, Степового, Грози, брав участь у 1920 році в повстанні проти радянської влади; вів антирадянську агітацію проти колективізації та її організаторів: "Компартія нічого не вартує, вона сама не знає, що чинить – людей чавить, особливо селян, заганяє їх у соз і примушує працювати на себе"). Засуджений 8.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 25.02.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6081)

ГАЛУШКО ПЕТРО ЮХИМОВИЧ, 1871 р.н., с.Тикалівка, українець, освіта початкова, артільний староста ділянки шляху ст.Користівка Олександрійського району. Заарештований 20.04.1931 шляхово-транспортним відділом ДПУ ст.Знам'янка (антирадянська пропаганда: "підтримував зв'язок із сином, колишнім офіцером царської і денікінської армій, який емігрував у Париж (Франція); на соціалістичне змагання дивиться критично, намагається довести робітникам, що за царя жилося краще, всього було доволі, а класова боротьба і ліквідація куркуля не що інше, як нацьковування комуністів на селянство; куркулів вважав трудягами, а бідняків ледацюгами"). Справу в суд не відправлено й остаточного рішення не приймалось. Реабілітований 15.05.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 559)

ГАРАЩЕНКО ГРИГОРІЙ ІВАНОВИЧ, 1885 р.н., с.Михайлівка Знам'янського (нині Олександрівського) району, українець, неписьменний, член колгоспу ім.Леніна. Заарештований 20.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ ("провадив антирадянську агітацію з метою зірвати плани хлібозаготівлі: "План дають нереальний, щоб його не виконати, а потім забрати все майно"). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 29.03.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 1726)

ГАРБУЗ ВАСИЛЬ СИДОРОВИЧ, 1905 р.н., с.Ясинуватка, українець, освіта початкова, член ВКП(б) до 1935 року, проживав у м.Харкові, командир взводу 69-го стрілецького полку, лейтенант. Заарештований 26.04.1937 особливим відділом 23-ї стрілецької дивізії (контрреволюційна троцькістська агітація серед військовослужбовців та цивільних осіб). Засуджений 9.07.1937 військовим трибуналом 14-го стрілецького корпусу Харківського військового округу до 3,5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 1.03.1965 трибуналом Київського військового округу. (П – 7925)

ГАРКАВИЙ ВАСИЛЬ ІВАНОВИЧ, 1884 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 4.02.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація проти колективізації та хлібозаготівель). Засуджений 30.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ до 3 років заслання у північний край з конфіскацією майна. Реабілітований 14.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6061)

ГАРКУША ПЕТРО ІВАНОВИЧ, 1901 р.н., смт Єлизаветградка, українець, письменний, проживав у с.Трепівка Знам'янського району, ремонтний робітник колійної служби. Заарештований 15.10.1937 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Помічна (антирадянський настрій, ворожа діяльність). Засуджений 3.12.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 31.03.1962 Кіровоградським облсудом. (П – 5549)

ГЕДЗЬ ВАСИЛЬ ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1899 р.н., с.Бандурове, українець, освіта початкова, хлібороб, член колгоспу "Червона нива". Заарештований 4.01.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність: "у 1920 році був сотенним командиром у повстанському загоні Кваші; агітував селян, що скоро має бути війна з Німеччиною і Японією і СРСР чекає загибель; погрожував розправою комуністам і активістам"). Засуджений 31.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9410)

ГЕРАСИМЕНКО ПЕТРО КАЛИНОВИЧ, 1896 р.н., с.Ясинуватка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Нове життя". Заарештований 24.09.1948 Олександрівським РВ МДБ (антирадянська

діяльність: "в роки війни працював старостою громадського двору, з господарства відправив німцям 300 тонн зерна, 50 голів великої рогатої худоби", із січня 1944 до травня 1945 року воював на фронті, має поранення, нагороджений медаллю "За взяття Будапешта", два сини загинули на фронті). Засуджений 15.11.1948 трибуналом військ МВС Кіровоградської області до 25 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна, відбував покарання у м.Сталінську Кемеровської області, Росія. Трибуналом Київського військового округу 13.05.1955 міру покарання зменшено до 5 років неволі, з-під варти звільнений 13.06.1955. Реабілітований 11.08.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13943)

ГЕРОВИЧ ГРИГОРІЙ ОСТАПОВИЧ, 1905 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, коваль колгоспу ім.Дзержинського. Заарештований 10.02.1938 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська агітація). Єлизаветградківським РВ НКВС 26.11.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2100)

ГЕТЬМАНЕЦЬ ІВАН ПАНТЕЛЕЙМОНОВИЧ, 1897 р.н., с.Китайгород, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 29.11.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 1.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 12.01.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 3334)

ГЕТЬМАНЕЦЬ КЛИМ ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1882 р.н., с.Китайгород, українець, освіта початкова, грабар Олександрівського цукрозаводу. Заарештований 29.11.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 1.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 14.01.1938. Реабілітований 12.01.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 3334)

ГЕТЬМАНЕЦЬ ТРОХИМ ОСТАПОВИЧ, 1893 р.н., с.Северинівка, українець, освіта початкова, сторож. Заарештований 1.12.1937 Олександрівським РВ НКВС ("у 1918 році був членом банди Коцура; провадив контрреволюційну, поразницьку і терористичну агітацію"). Засуджений 4.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 15.01.1938. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9420)

ГЛАДИР КУПРІЯН ПЕТРОВИЧ, 1909 р.н., с.Стримівка, українець, освіта початкова, без певних занять (колгоспник). Заарештований 25.04.1946 Олександрівським РВ МДБ (член ОУН, антирадянська агітація, співробітництво з німецькими окупантами). Засуджений 16.07.1946 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 8.09.1992 Генеральною прокуратурою України. (П – 13515)

ГЛАДКИЙ ДАНИЛО ЮХИМОВИЧ, 1887 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта початкова, різнороб колгоспу ім.Постишева. Заарештований 29.11.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність: "за царизму служив унтер-офіцером, у 1918 році за гетьманської влади у варті охороняв цукрозавод; агітував проти колективізації: "В колгоспі скільки не працюй, а толку мало", розповсюджував чутки про прийдешню війну з Німеччиною і поразку СРСР, погрожував розправою активістам і комуністам при переміні влади"). Засуджений 1.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9066)

ГЛАДКИЙ МИКИТА ЮХИМОВИЧ, 1897 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта початкова, директор сільмагу. Заарештований 14.03.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 9.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 25.04.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3824)

ГЛАДКИЙ ХАРЛАМПІЙ АВТОНОМОВИЧ, 1895 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта початкова, різнороб радгоспу "Новоосотянський". Заарештований 29.11.1937 Олександрівським РВ НКВС ("в роки громадянської війни служив у гетьманській варті, оберігав цукровий завод; у 1929-ому агітував проти колективізації; у 1937-ому казав, що фашизм у Німеччині захищає інтереси робітників, що буде війна з Німеччиною, погрожував розправою активістам і комуністам"). Засуджений 1.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Помер у таборі 2.08.1942. Реабілітований 3.11.1962 Кіровоградським облсудом. (П – 5864)

ГНИЛЯК АНДРІЙ ПЕТРОВИЧ, 1921 р.н., с.Янівка (нині – с.Іванівка), українець, освіта початкова, проживав у м.Новий Оскол Білгородської області (Росія), з 22.03.1941 червоноармієць 549-го

окремого батальйону зв'язку. Заарештований 22.12.1941 особливим відділом 92-го прикордонного полку військ НКВС ("8 жовтня 1941 в районі м.Лохвиця Полтавської області потрапив у німецьке оточення, одягнувши цивільне поверх військового, вибрався з полону; у м.Лебедин затриманий німцькими офіцерами, при допиті повідомив їм вигадані дані про частини Червоної армії і дав згоду вести серед населення свого села контрреволюційну агітацію, після чого його відпустили; але він продовжив свій шлях не в село, а до частин Червоної армії, 14 грудня біля Білгорода перейшов лінію фронту й 22.12.1941 був затриманий"). Засуджений 29.12.1941 трибуналом військ НКВС та охорони тилу 21-ї армії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 4.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 14156)

ГНИЛЯК ГРИГОРІЙ ГРИГОРОВИЧ, 1894 р.н., с.Янівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 4.12.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація та підривна робота перед виборами). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 20.08.1962 Кіровоградським облсудом. (П – 5748)

ГНОЙОВИЙ ГРИГОРІЙ САФОНОВИЧ, 1911 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта неповна середня, член ВЛКСМ, проживав у м.Кіровограді, вагар на залізничній станції. У 1929 році разом з батьком розкуркулений. Заарештований 28.02.1933 шляхово-транспортним відділом ОДПУ Одеської залізниці (підозрювався у контрреволюційній діяльності). ШТВ ОДПУ Одеської залізниці 9.04.1933 з-під варти звільнений. (П – 6302)

ГНОЙОВИЙ САФОН ЛЕОНТІЙОВИЧ, 1872 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта 2 курси технікуму механізації сільського господарства, проживав у м.Кіровограді, вантажник, тесля деревообробної майстерні "Допомога". Заарештований 20.03.1933 Одеським шляхово-транспортним відділом ОДПУ (антирадянські настрої). Одеським ШТВ ОДПУ 8.04.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 6541)

ГОЛИК ГРИГОРІЙ МАКСИМОВИЧ, 1919 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, проживав у м.Тахта-Базар (Туркменська РСР), військовослужбовець. Заарештований 31.07.1941 НКДБ Туркменської РСР (антирадянська агітація). Засуджений 5.12.1941 Верховним судом СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 30.01.1991 прокуратурою Туркменистанського військового округу. (П – 12811)

ГОЛИК ІВАН СТЕПАНОВИЧ, 1898 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, хлібороб, тимчасово працював на залізниці. Заарештований 18.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ ("артіль імені Леніна план хлібозаготівлі не виконала, бо куркулі, пролізши у колгосп, агітували проти хлібозаготівлі, зокрема Іван Голик, син куркуля, казав: "Колгоспники для колгоспу потрібні лиш тоді, коли збирають урожай, а коли приходить зима, то з колгоспу треба тікати, тому що все заберуть і нічого не лишиться їсти"; із артілі виключений, працював на залізниці й приїжджав у село лиш ночувати, де в колі колгоспників говорив: "Влада хоче голодом задушити селянина, тому хліб треба ховати", при обшуку на горищі у Голика знайдено сховані 8 пудів хліба"). Засуджений 31.01.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 20.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге заарештований 11.09.1937 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Полтава ("звільнившись 26.08.1937 і Бамлагу, потягом Харків-Одеса добирався додому, говорив пасажирам, що в Німеччині селянам видали по 25 гектарів землі з виплатою на 50 років; коли німці були в Україні у 1919 році, то за всяку дрібницю платили гроші і ввічливо ставились до українців; у нас же колгоспники живуть погано, а там Гітлер має високий авторитет; на засланні в Сибірі зараз перебуває дуже багато німців за те, що вони отримували від родичів із Німеччини продукти харчування й мануфактуру"). Засуджений 1.10.1937 лінійним судом ст.Полтава Південної залізниці до 10 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 18.12.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 7000, 10536)

ГОЛИК МАКСИМ КУЗЬМОВИЧ, 1885 р.н., с.Михайлівка Знам'янського району, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 7.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ (агітація проти колгоспів та хлібозаготівельних робіт). Засуджений 2.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 3.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7130)

ГОЛИК ПАРАСКА ДМИТРІВНА, 1885 р.н., смт Єлизаветградка, українка, освіта початкова, прибиральниця райвиконкому. Заарештована 10.05.1945 Єлизаветградківським РВ НКДБ (зв'язок з німецькою поліцією, зрада). Засуджена 28.07.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітована 13.05.1955 трибуналом Київського військового округу. (П – 3155)

ГОЛИК ПИЛИП ЮХИМОВИЧ, 1907 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, проживав у с.Топило Знам'янського району, колгоспник. Заарештований 18.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ (агітація на зрив хлібозаготівельних робіт). Засуджений 29.01.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 6.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. Батько у 1933 році розкуркулений. (П – 7151)

ГОЛИК СВИРИД ФЕДОРОВИЧ, 1891 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Леніна. Заарештований 8.02.1933 Знам'янським РВ ДПУ ("член контрреволюційної організації, яка ставила за мету спротив заходам радвлади на селі шляхом шкідництва та вчинення окремих терактів проти активістів; при обшуку вилучено вогнепальну зброю – обрізи"). Знам'янським РВ ДПУ 19.05.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 4413)

ГОЛИК ФРОСИНА КАСЯНІВНА, 1923 р.н., с.Михайлівка, українка, освіта 7 класів, проживала у м.Кривий Ріг Дніпропетровської області, буфетниця їдальні №1 відділу робітничого постачання ім.Кагановича. Заарештована 9.09.1945 Єлизаветградківським РВ НКДБ (зрадницька діяльність в роки війни). Засуджена 5.11.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 17 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Трибуналом Київського військового округу 26.11.1957 міру покарання зменшено до 5 років неволі. Реабілітована 9.02.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13799)

ГОЛОВКО МИТРОФАН МИТРОФАНОВИЧ, 1909 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, проживав у с.Ребриха Ребрихінського району Алтайського краю (Росія), пасічник. Заарештований 9.08.1949 УМДБ Алтайського краю (посібництво німецьким окупантам). Трибуналом військ МВС Кіровоградської області 17.03.1950 виправданий, справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 93)

ГОЛОВЧЕНКО КОСТЯНТИН АНТОНОВИЧ, 1901 р.н., с.Любомирка, українець, освіта початкова, різнороб. Заарештований 23.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член куркульської повстанської організації). Засуджений 25.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 15.05.1938. Реабілітований 26.03.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5055)

ГОЛОВЧЕНКО ПАНАС ФЕДОРОВИЧ, 1875 р.н., с.Любомирка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 23.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військової повстанської організації). Засуджений 25.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 15.05.1938. Реабілітований 26.03.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5055)

ГОЛОДНИЦЬКИЙ ГРИГОРІЙ АРОНОВИЧ, 1923 р.н., смт Олександрівка, єврей, освіта середня, член ВЛКСМ у 1939-42 роках (вибув через втрату квитка), у 1941 році разом із родиною евакуйований у Варгашинський район Челябінської (нині Курганської) області (Росія), із січня 1942 року червоноармієць роти зв'язку 525-го стрілецького полку. Заарештований 4.07.1942 особливим відділом НКВС 171-ої стрілецької дивізії (антирадянська поразницька агітація: "в розмовах із бійцями висловлював думки про тяжкий стан на фронтах, про те, що в повідомленнях Радінформбюро втрати Червоної армії применшуються, що німецька армія технічно краще оснащена від Червоної, несхвально відгукувався про продовольче постачання військовиків їхньої частини"). Засуджений 14.07.1942 військовим трибуналом 171-ої стрілецької дивізії до розстрілу. Військовим трибуналом Північно-Західного фронту 23.07.1942 міру покарання замінено на 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Верховним судом СРСР 26.07.1947 міру покарання іще раз зменшено – до 5 років неволі, звільнений з-під варти 8.10.1947. Реабілітований 5.04.1985 Верховним судом СРСР. (П – 8428)

ГОЛОМОЗА ТЕТЯНА ПАВЛІВНА, 1917 р.н., с.Голикове Олександрівського району, українка, письменна, колгоспниця. Заарештована 27.01.1945 Олександрівським РВ НКВС (зрада, зв'язки з жандармерією в роки німецької окупації). Засуджена 15.06.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської

області до 20 років каторжних робіт з позбавленням громадянських прав на 5 років. Трибуналом Київського військового округу 26.06.1955 справу припинено, з-під варти звільнена. (П – 3300)

ГОНЧАР ОСТАП ГРИГОРОВИЧ, 1899 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, проживав у с.Першотравенка Компаніївського району, хлібороб, рахівник колгоспу ім.13-річчя Жовтня. У 1931 році розкуркулений і виключений з колгоспу. Заарештований 28.12.1932 Зінов'євським МВ ДПУ ("агітував селян проти виходу на роботу, радив біднякам не вступати в колгосп, проти виконання плану хлібозаготівлі"). Засуджений 10.01.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. У 1935 році помер на засланні. Реабілітований 12.01.1963 Кіровоградським облсудом. (П – 5829)

ГОНЧАРЕНКО РОМАН КОНОНОВИЧ, 1897 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 5.06.1929 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація проти колективізації та податків). Засуджений 23.11.1929 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 17.11.1993 Кіровоградською обласною прокуратурою. (П – 4215)

ГОНЧАРЕНКО СОФРОН ОВСІЙОВИЧ, 1883 р.н., с.Ставидла, українець, освіта початкова, конюх колгоспу. У 1930 році господарство розпродане за невиконання держзобов'язань. Заарештований 22.10.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація, вихваляння царизму, розповсюдження чуток про загибель радянської влади). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.12.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 1557)

ГОНЧАРОВ ГНАТ ФЕДОРОВИЧ, 1914 р.н., с.Соснівка, українець, освіта неповна середня, проживав у м.Перемишль Дрогобицької (нині Львівської) області, військовослужбовець 3-го батальйону 64-ої окремої стрілецької бригади. Заарештований 20.11.1941 особливим відділом НКВС 64-ї окремої стрілецької бригади (антирадянська агітація). Засуджений 18.12.1941 трибуналом Свердловського гарнізону до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 9.01.1992 прокуратурою Приволзько-Уральського військового округу. (П – 13006)

ГОРАЩЕНКО ПЕТРО ІВАНОВИЧ, 1895 р.н., с.Григорівка Знам'янського (нині Олександрівського) району, українець, освіта початкова, проживав у с.Михайлівка Олександрівського району, хлібороб. У 1930 році сім'я Горащенків розкуркулена, батько висланий в Сибір. Заарештований 24.05.1933 Знам'янським РВ ДПУ (контрреволюційна пропаганда, спрямована на розвал колгоспів). Засуджений 4.07.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до заслання у північний край умовно, з-під варти звільнений. Реабілітований 30.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7705)

ГОРБ СЕМЕН ОКСЕНТОВИЧ, 1893 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта початкова, колгоспник, селянин-бідняк. Заарештований 29.11.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна націоналістична агітація). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Справу припинено 17.08.1939, з-під варти звільнений. (П – 3040)

ГОРБАТЕНКО ДМИТРО ГРИГОРОВИЧ, 1890 р.н., с.Омельгород, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 17.07.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації, антирадянська агітація). Засуджений 5.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 27.12.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 4617)

ГОРБАТЕНКО ЛЕОНІД ПАВЛОВИЧ, 1921 р.н., с.Омельгород, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 16.03.1944 Олександрівським РВ НКДБ (зрада, таємний агент німецьких каральних органів). Засуджений 19.10.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 13.08.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13575)

ГОРБЕНКО ГНАТ МИНОВИЧ, 1899 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Бовтишка Олександрівського району, лісник "Комсомольської дільниці", що знаходилась поміж селами Бовтишка і Бандурове. Заарештований 2.12.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність: "У 1919 році, коли наше село Михайлівка повстало проти радянської влади і частин Червоної армії, я брав участь у повстанні, мені було доручено конвоювати полоненого червоноармійця в село Грушківку, але по дорозі я його розстріляв біля села Фляркіки; антирадянської агітації в останні роки я

не вів" – із свідчень Горбенка). Засуджений 4.12.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 15.01.1938. Реабілітований 24.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9422)

ГОРБОВИЙ ВОЛОДИМИР ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1911 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта середня спеціальна технічна, проживав у м.Керчі Автономної Республіки Крим, військовослужбовець з 1935 року, командир прожекторного взводу 46-ої зенітно-артилерійської дивізії Керченської військово-морської бази Чорноморського флоту, старшина. Заарештований 27.01.1942 особливим відділом НКВС Керченської військово-морської бази Чорноморського флоту ("з вересня 1941 року вів серед особового складу антирадянську агітацію, зводив наклепи на керівників партії і уряду та на командний склад Червоної армії: "Ми відступаємо тому, що наше командування негодяще, нема організованості в лавах Червоної армії", "Наша техніка відстала в порівнянні з німецькою", "Наш уряд замість того, щоб озброюватись, тратить гроші на премії; гляньте: наші літаки проти німецьких – гроби; а командири піхотних частин кидають рядових солдатів напризволяще і тікають як барани"). Засуджений 8.03.1942 трибуналом КВМБ до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і звання старшина та конфіскацією майна. Помер 4.12.1942 в ув'язненні Тагіллагу. Реабілітований 29.11.1958 військовим трибуналом Чорноморського Флоту. (П – 5794)

ГОРГУЛЕНКО ВАРВАРА АНДРІЇВНА, 1874 р.н., с.Мар'янівка, українка, освіта початкова, без певних занять. Заарештована 29.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджена 13.08.1937 трійкою УНКВС Одеської області до розстрілу, вирок виконано 23.08.1937. Реабілітована 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10332)

ГОРГУЛЬ ГЕОРГІЙ КОРНІЙОВИЧ, 1889 р.н., с.Улянівка (нова назва Мар'янівка), українець, освіта середня, проживав у с.Федірки Новогеоргіївського (нині Світловодського) району, вчитель школи. Заарештований 13.03.1938 Новогеоргіївським РВ НКВС (колишній офіцер, член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 23.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 1.06.1938. Реабілітований 5.10.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 2704)

ГОРДІЄНКО ПЕТРО ФЕДОРОВИЧ, 1892 (1895) р.н., с.Григорівка, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1931 році розкуркулений. У 1932 році за невиконання плану хлібозаготівлі засуджений до 4 років неволі, звідки втік. Вдруге заарештований 17.01.1933 Зінов'євським МВ ДПУ (агітація проти трудової дисципліни у колгоспі). Засуджений 27.04.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 15.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. Втретє заарештований 20.10.1937 Знам'янським РВ НКВС (контрреволюційна агітація, дискредитація керівництва партії та уряду). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 22.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7645, 8712)

ГРАБАЖЕЙ САВЕЛІЙ КАЛИНОВИЧ, 1911 р.н., с.Сентове (нині с.Родниківка), українець, освіта 5 класів, проживав у м.Кіровограді, електромонтер, фельдшер, водій, помічник командира взводу 380-го запасного стрілецького полку, старший сержант. Заарештований 18.01.1943 особливим відділом НКВС 380-го запасного стрілецького полку (антирадянська агітація та діяльність). Засуджений 29.01.1943 трибуналом 42-ї запасної стрілецької бригади до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 6.02.1991 трибуналом Приволзько-Уральського військового округу. (П – 12586)

ГРЕЧКОСІЙ ФЕДІР ЮХИМОВИЧ, 1898 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта початкова, столяр Грушівського лісництва Олександрівського лісгоспу. Заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 23.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 16.05.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3829)

ГРЕЧКОСІЙ ЯКІВ СЕМЕНОВИЧ, 1897 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Єжова. Заарештований 29.03.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 9.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 25.04.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3824)

ГРИВА ХАРИТИНА КЛИМІВНА, 1888 р.н., с.Нова Осота, українка, неписьменна, домогосподарка. Заарештована 9.02.1946 управлінням НКДБ Кіровоградської області ("у 1943-44 роках сприяла діяльності загону Української Повстанської Армії на території Олександрівського району, зокрема

приймала у своїй хаті зв'язкових УПА і передавала повідомлення іншим" - *див. Антон Мойса*). Засуджена 28.03.1946 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 12.05.1954 міру покарання зменшено до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах без позбавлення громадянських прав. З-під варти звільнена 8.06.1954. Реабілітована 22.07.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13825)

ГРИГОР МИКИТА ОНИСИМОВИЧ. 1894 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова. хлібороб. Заарештований 21.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ (антирадянська агітація, спрямована проти колективізації та на зрив плану хлібозаготівельних робіт). Засуджений 4.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання на північ. Реабілітований 21.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 6834)

ГРИГОР ПИЛИП МИКИТОВИЧ, 1891 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Григорівка Олександрівського району, колгоспник. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 22.10.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС ("вів антирадянську агітацію, висловлював невдоволення радянською владою, вихваляв царський режим"). Засуджений 20.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 8825)

ГРИГОР СИДІР ПЕТРОВИЧ, 1906 р.н., с.Михайлівка, освіта початкова, колгоспник, після мобілізації червоноармієць 168-ої стрілецької дивізії 187-ого особливого розвідувального батальйону. Заарештований 21.08.1940 оперативною групою особливого відділу ГУДБ НКВС СРСР (здався в полон фінам: "з 12 січня 1940 року 187-ий батальйон знаходився в обороні на Петрозаводському напрямку, 16.02.1940 в окопі був поранений кулею в ліву руку, ввечері пішов у санітарну частину, перебував там до ранку 19 лютого, санчастину оточили фіни: "Хто може рухатись - виходьте, здавайтесь" - п'ять фінів перевели нас у землянку, там обшукали: спочатку до 28.02 тримали в якійсь конюшні, далі залізницею перевезли в приміщення школи на території, що за договором належала СРСР, - до 18 березня, а потім іще перепровадили працювати на фабрику" - з письмового пояснення в анкеті після арешту). Засуджений 15.06.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до ув'язнення у виправно-трудових таборах на період війни. Реабілітований 3.07.1958 трибуналом Московського військового округу. (П - 4399)

ГРИГОР'ЄВ ЄВМЕН ГРИГОРОВИЧ, 1909 р.н., с.Ставидла, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Заарештований 15.10.1930 Кам'янським РВ ДПУ ("член антирадянської повстанської організації" - *див. Іван Рубашенко*). Уповноваженим особливого відділу особливої наради ДПУ УРСР 10.01.1931 за недостатністю даних, які звинувачують у належності до контрреволюційної організації і в силу соціального стану - вихідець з бідняцько-середняцького прошарку - справа припинена, з-під варти звільнений. (П - 13584)

ГРИГОР'ЄВ ПИЛИП ГРИГОРОВИЧ, 1905 р.н., с.Ставидла, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Заарештований 15.10.1930 Кам'янським РВ ДПУ ("член антирадянської повстанської організації" - *див. Іван Рубашенко*). Засуджений 10.03.1931 трійкою при колегії ДПУ до розстрілу, дати виконання вироку у справі не зазначено. Реабілітований 27.08.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13584)

ГРИЩЕНКО АНДРІЙ ФЕДОРОВИЧ, 1917 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта 7 класів, без певних занять. Заарештований 23.10.1948 управлінням МДБ Кіровоградської області ("присвоїв собі звання гвардії капітана Військово-повітряних сил Радянської армії і, проживаючи в Онуфріївському районі, з липня 1947 по січень 1948-го року незаконно отримував державну пенсію як інвалід Вітчизняної війни - всього отримав 6829 рублів; у серпні-вересні 1948-го в Єлизаветградці систематично писав на адресу керівників партії та радянського уряду заяви антирадянсько-терористичного характеру, при цьому зводив наклепи на радянську дійсність"). Засуджений 13.01.1949 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Кіровоградським облсудом 24.12.1952 направлений на примусове лікування в спеціальний психіатричний заклад у поєднанні з ізоляцією. (П - 8510)

ГРІНЧЕНКО ГРИГОРІЙ МАКСИМОВИЧ, 1896 р.н., с.Улянівка (нова назва Мар'янівка), українець, освіта початкова, червоноармієць 89-го стрілецького полку. Заарештований 4.01.1921

особливою групою Єлисаветградської повітової ЧК ("куркульські сини Павло Лозовий і Григорій Грінченко, радянська влада яким була не до душі і яким хотілося скористатись легкою наживою, добровільно вступили у повстанський загін Кваші, де брали участь у багатьох нальотах та грабунках, вбивали євреїв і червоноармійців"). Засуджений 27.01.1921 Єлисаветградською повітовою ЧК до розстрілу, дати виконання вироку у справі не вказано. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9958)

ГРУБЕР ЙОСИП ЙОСИПОВИЧ, 1893 р.н., с.Клагенфурт (Австрія), німець, освіта початкова, проживав у радгоспі "Комінтерн", завідувач магазину. Заарештований 8.02.1938 Олександрівським РВ НКВС (шпигунство на користь Німеччини, антирадянська агітація). Засуджений 3.10.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9115)

ГУБА ПЕТРО ІВАНОВИЧ, 1891 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 17.08.1928 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (агітація проти хлібозаготівельних робіт, самообкладання). Засуджений 12.01.1929 особливою нарадою при колегії ОДПУ СРСР до 3 років заслання у Сибір. Реабілітований 22.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 4163)

ГУДИМЕНКО ІВАН ЯКОВИЧ, 1891 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, проживав у м. Кіровограді, сторож млина № 8. Заарештований 7.02.1944 УНКДБ Кіровоградської області (підозрювався у зрадницькій діяльності під час німецької окупації). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 6.06.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2333)

ГУЛЬКО ДЕНИС АНТОНОВИЧ, 1890 р.н., с.Бовтишка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Червона зірка". Заарештований 20.12.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 22.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 14.01.1938. Реабілітований 14.12.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3940)

ГУПАЛО ОЛЕКСІЙ ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1904 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 20.12.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (агітація проти радянської влади та колгоспного ладу). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.01.1938. Реабілітований 29.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10688)

ГУПАЛО ПАНАС ЯВТУХОВИЧ, 1890 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта початкова, член колгоспу "Нове життя". Заарештований 16.03.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної української повстанської організації). Засуджений 9.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 25.04.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3824)

ГУПАЛО СЕРГІЙ ІВАНОВИЧ, 1891 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, проживав у с.Макариха Знам'янського району, рахівник колгоспу ім.Леніна. Заарештований 26.10.1937 Знам'янським РВ НКВС (активна контрреволюційна агітація, зв'язок з членами організації "Спілка визволення України"). Засуджений 14.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8745)

ГУРЖІЙ ВАСИЛЬ НИКИФОРОВИЧ, 1902 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 19.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ (антирадянська агітація проти заготівельних робіт). Засуджений 2.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Вдруге заарештований 5.09.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська агітація проти радянської влади та колгоспного ладу). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.12.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 7135, 4592)

ГУРЖІЙ СТЕПАН ІВАНОВИЧ, 1884 р.н., смт Єлизаветградка, українець, письменний, проживав на ст.Знам'янка, головний кондуктор. Заарештований 27.08.1937 Знам'янським шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС (терористична контрреволюційна діяльність). Засуджений 14.09.1937 трійкою УНКВС Одеської області до розстрілу, вирок виконано 5.10.1937. Реабілітований 19.11.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5375)

ГУРТОВИЙ МИХАЙЛО МУСІЙОВИЧ, 1918 р.н., с.Івангород, українець, освіта середня медична, завідувач фельдшерського пункту радгоспу у с.Несваткове. Заарештований 10.09.1949 УМДБ Кіровоградської області (зрада Батьківщини: "в лавах Червоної армії з 22.06.1941, відступав із частиною

від західних кордонів, 4 липня під Бережанами Тернопільської області потрапив у німецький полон, завербований у школу німецьких агентів-пропагандистів, навчався у вільному таборі з червня 1942 до червня 1943 року, читав там лекції антирадянського змісту, після школи був направлений на роботу в табір добровольців німецької армії, де працював до травня 1945-го, потім репатрійований в СРСР"). Засуджений 14.11.1949 трибуналом військової частини 07120 м.Кіровограда до 25 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Верховним судом СРСР 21.09.1955 міру покарання зменшено до 6 років неволі. Реабілітований 5.07.1967 Верховним судом СРСР. (П - 8119)

ГУТНИК ПРОКІП ДЕМИДОВИЧ, 1879 р.н., с.Івангород, українець, освіта початкова, різнороб Івангородського бурякорадгоспу. Заарештований 6.11.1936 Олександрівським РВ НКВС (антирадянська агітація: "у 1915-18 роках перебував у німецькому полоні, згадував про той час, розповідав про хороше життя у Німеччині й Польщі, а тепер люди ходять голі й босі, робітників погано годують, не так як раніше годували пани"). Засуджений 11.02.1937 Київським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 17.07.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 6924)

ГУЦА ГРИГОРІЙ НИКОНОВИЧ, 1893 р.н., с.Сентове (нині с.Родниківка), українець, освіта початкова, проживав у с.Пенькине Єлизаветградківського (нині Новомиргородського) району, член колгоспу ім.Петровського. У 1929 році розкуркулений і разом з сім'єю висланий у м.Архангельськ, звідки втік у 1933 році. Вдруге заарештований 28.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (агітація проти колгоспного ладу, продажу хліба державі). Засуджений 9.08.1937 трійкою УНКВС Одеської області до розстрілу, вирок виконано 13.08.1937. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 8872)

ДАНИЛЕНКО АНДРІЙ ВАСИЛЬОВИЧ, 1920 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, учень 10-го класу. Заарештованй 21.04.1938 управлінням держбезпеки УНКВС Київської області (підозрювався у антирадянській агітації проти заходів партії та уряду). Київським обласним судом 26.02.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 13232)

ДАНИЛЬЧЕНКО ІВАН ТИМОФІЙОВИЧ, 1901 р.н., с.Сентове (нині с.Родниківка), українець, освіта початкова, хлібороб, член колгоспу "Незаможник". Заарештований 22.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ ("вів антирадянську агітацію: "В колгоспі зібрались одні ледарі - з ними неможливо працювати", в період осінньої посівної кампанії: "Сієм багато, та нічого не отримаєм, то чи варто сіяти?", "Радянська влада щороку дає колгоспові такий план, щоб забрати весь хліб, а колгоспові щоб нічого не лишилось"; завдяки такій агітації з колгоспу вийшло кілька чоловік"). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 2.02.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 6867)

ДЕБЕЛИЙ КІНДРАТ ЛАЗАРОВИЧ. 1877 р.н., с.Ямки Ставидлянської сільради Кам'янського (нині Олександрівського) району, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований у 1930 році Кам'янським РВ ДПУ ("член антирадянської повстанської організації" - *див. Іван Рубашенко*). Трійкою при колегії ДПУ УРСР 10.03.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 13584)

ДЕМ'ЯНЕНКО ІВАН ЮХИМОВИЧ, 1899 р.н., с.Івангород, українець, освіта початкова, рахівник. У 1922 році арештовувався за участь у повстанському антирадянському русі. Вдруге заарештований 29.06.1938 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність - *див. Михайло Бак*). Засуджений 5.10.1938 НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 24.08.1957 Кіровоградським облсудом. (П - 3791)

ДЕМ'ЯНЕНКО МИХАЙЛО ВАСИЛЬОВИЧ, 1886 р.н., м.Кам'янка Черкаської області, українець, освіта початкова, проживав у с.Бандурове Олександрівського району, колгоспник. Заарештований 23.03.1945 Олександрівським РВ НКВС ("посібництво німецькій окупаційній владі: з березня 1942 по січень 1944 року працював старостою громадського двору - здав німцям 500 тонн зерна, 200 голів великої рогатої худоби, 72 коней, 15 свиней"). Засуджений 23.05.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 31.08.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13573)

ДЕМ'ЯНЕНКО МУСІЙ ЮХИМОВИЧ, 1895 р.н., с.Івангород, українець, освіта початкова, тесля колгоспу "Прогрес". Заарештований 15.06.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 9.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9917)

ДЕМЕНКО ФЕДІР ГРИГОРОВИЧ, 1885 р.н., с.Ясинуватка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 22.10.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація серед колгоспників). Засуджений 29.10.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 26.11.1937. Реабілітований 28.09.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10802)

ДЕМЧЕНКО ГРИГОРІЙ ІВАНОВИЧ, 22.01.1914 р.н., с.Голикове, українець, освіта початкова, червоноармієць 6-го окремого мінометного дивізіону. Заарештований 26.09.1942 особливим відділом НКВС Воронезького фронту (антирадянська агітація). Засуджений 19.11.1942 трибуналом Тамбовського гарнізону до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 23.03.1994 прокуратурою Московського військового округу. (П – 14133)

ДЕМЧЕНКО ЄЛИСЕЙ СЕРГІЙОВИЧ, 1886 р.н., с.Несваткове, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 19.03.1931 Кам`янським райвідділом ДПУ ("у 1929 році проліз у колгосп, де почав агітувати бідняків розбирати своє майно, посівматеріали: "Хіба в колгоспі добре буде? Це рабство, віковічна панщина, раніше на панів робили, а зараз ті ж самі пани", під час волинок з колгоспу виключений"). Засуджений 30.05.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 3.02.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге, працюючи на різних роботах, заарештований 7.10.1937 Олександрівським РВ НКВС ("повернувшись до рідного села у 1934 році з заслання в Вологодську область, продовжував вести контрреволюційну агітацію: "Мене розкуркулили неправильно, прийде незабаром час, що всім розкуркуленим повернуть майно, оскільки влада має помінятись, бо тепер добре живуть хіба керівники, а таких як Тухачевський і Якір розстрілюють"). Засуджений 16.10.1937 трійкою НКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 2.11.1937. Реабілітований 25.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6236, 9457)

ДЕМЧЕНКО ІВАН МАТВІЙОВИЧ, 1881 р.н., смт Олександрівка, українець, освіта початкова, різнороб на сезонних роботах. У 1930 році за контрреволюційну діяльність був засуджений до 5 років заслання у північний край. Вдруге заарештований 12.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-повстанської організації). Засуджений 15.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 12.04.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 4261)

ДЕМЧЕНКО МИКОЛА ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1896 р.н., с.Голикове, українець, освіта початкова, хлібороб, церковний староста. Заарештований 13.02.1930 Шевченківським окрвідділом ДПУ (агітація проти хлібозаготівельних робіт та колективізації). Засуджений 10.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 21.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6729)

ДЕНИСЕНКО ОЛЕКСА ПАНАСОВИЧ, 1912 р.н., с.Сентове (нова назва Родниківка), українець, освіта початкова, проживав у с.Поклітарівка Оситнязької сільради Єлизаветградківського (нині Кіровоградського) району, червоноармієць взводу управління начальника артдивізіону 341-го гаубичного артполку 124-ої стрілецької дивізії. У 1933 році за крадіжку кукурудзи був засуджений до 5 років неволі, відбув 6 місяців, звільнений за касацією. Вдруге заарештований 14.02.1940 особливим відділом НКВС 36 стрілецького корпусу ("вів поразницьку агітацію: "Навіщо війна? Зійшлись би червоні з фінськими військами, сіли б, покурили, поговорили і розійшлись би – на цьому війна й закінчилась би", "Раз червоні війська зайняли територію колишньої царської Росії – ну й годі, установили б кордон і менше було б невинних жертв", "Червона армія, допомагаючи фінському народові, жертвує людськими життями – я проти такої допомоги, вважаю, що краще допомогти зброєю, продуктами"). Засуджений 22.03.1940 військовим трибуналом 36-го стрілецького корпусу Київського військового округу до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав. Реабілітований 29.04.1991 прокуратурою Прикарпатського військового округу. (П – 12634)

ДЕРЕВ'ЯНСЬКИЙ МИКОЛА АРТАМОНОВИЧ, 1879 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта середня, проживав у с.Федвар (нині с.Підлісне) Олександрівського району, священик.

Заарештований 6.06.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС ("мав зв'язок з контрреволюційним церковним угрупованням"). Засуджений 28.08.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 10.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10298)

ДЕРЕЧА ЛУК'ЯН ДЕНИСОВИЧ, 1889 р.н., с.Бірки-1, українець, освіта початкова, робітник залізниці. Заарештований 18.11.1930 шляхово-транспортним відділом ДПУ ст.Бобринська (антирадянська агітація: "на Україні після відходу петлюрівської армії з метою продовжити свою контрреволюційну діяльність лишились окремі особи, які гуртують довкола себе однодумців: такий гурт створив старший ремонтник Лук'ян Дереч, який проживав у казармі 264-го кілометру на перегоні Фундукліївка-Цибулеве, складався гурт із селян Бірок, Соснівки, ремонтників залізниці; селяни збирались по хатах, обговорювали політичні питання, головним чином про хлібозаготівлю, колективізацію, державну позику і робили висновки: Україна закабалена кацапами, які вивозять звідси багатства, і тому український народ бідує й голодує, колективізація – це зубожіння України і розор селян за задумом кацапів; при цих розмовах звеличували вождя Петлюру як дійсного визволителя українського народу – для виходу із скрутного становища необхідно створювати Українську народну Республіку; по закінченню таких зібрань селяни співали петлюрівський гімн "Ще не вмерла Україна"; члени угруповання вели активну агітацію серед населення"). Засуджений 5.02.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 16.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге, працюючи в колгоспі, заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-повстанської організації). Засуджений 28.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 16.05.1938. Реабілітований 5.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 5918, 9447)

ДЕРКАЧОВ МИКОЛА АВРАМОВИЧ, 1914 р.н., с.Розумівка, українець, освіта 4 класи, проживав у м.Москва, у Червоній армії з червня 1941 року, шофер 827-го окремого автотранспортного батальйону. Заарештований 27.10.1942 особливим відділом НКВС 51-ої армії ("разом з Іллею Коваленком вели поразницькі розмови, висловлювали намір перейти на бік ворога з метою вернутись до своїх сімей"). Засуджений 27.12.1942 трибуналом 57-ї армії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 14.04.1993 прокуратурою Північно-Кавказького військового округу. (П – 13840)

ДЖИРЖА ДЕНИС КАРПОВИЧ, 1895 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта початкова, проживав у с.Стара Осота Олександрівського району, член колгоспу. Заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 23.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 16.05.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3829)

ДЗЮБА КОРНІЙ ІВАНОВИЧ, 1900 р.н., с.Розумівка, українець, освіта 2 класи, колгоспник. Заарештований 4.02.1944 розвідувальним відділом 124-го прикордонного полку НКВС ("в роки війни працював старостою громадського двору; разом з Никифором Галамагою, Олександром Бугаєнком і Харитоном Безлюдьком підозрювався як агент німецьких контррозвідорганів, нібито вони завербовані старостою сільуправи Лисенком, щоб виявляти членів партії, партизанів і полонених червоноармійців"). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 30.05.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2234)

ДЗЮРА ЛЕОНТІЙ ХОМОВИЧ, 1878 р.н., с.Красносілка, українець, освіта початкова, їздовий колгоспу. Заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-повстанської організації). Засуджений 25.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 15.05.1938. Реабілітований 26.03.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5055)

ДИРДА САВА МИКОЛАЙОВИЧ, 1897 р.н., с.Любомирка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 17.07.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної військово-повстанської організації). Засуджений 9.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9920)

ДІБРОВА МИХАЙЛО САМІЙЛОВИЧ, 1912 р.н., с.Івангород, українець, освіта 6 класів, столяр колгоспу "Прогрес" до служби в армії, проживав у м.Черкаси, із січня 1935 року вояк 58-го артполку. Заарештований 13.03.1935 Черкаським РВ НКВС ("на політзаняттях запитав у секретаря комітету комсомолу: "Коли більшовики іще в 1917 році бачили, що Троцький шкодить партії і не погоджується з

Леніним, то чому вони його не заарештували тоді, а лишень в 1927-ому?"). Засуджений 5.05.1935 військовим трибуналом 17-го стрілецького корпусу до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 12.05.1964 трибуналом Київського військового округу. (П – 7822)

ДІБРОВА ОЛЕКСА СТЕПАНОВИЧ, 1881 р.н., с.Івангород, українець, освіта середня (Коростишівська вчительська семінарія, 1901), проживав у с.Янівка (нова назва Іванівка) Олександрівського району, вчитель неповної середньої школи. Заарештований 18.10.1937 Олександрівським РВ НКВС (вихваляння ворогів народу, наклепи на керівників партії та уряду). Засуджений 26.06.1939 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Верховним судом 23.10.1939 вирок зменшено до 5 років неволі з позбавленням прав на 3 роки. Реабілітований 3.09.1993 Генеральною прокуратурою України. (П – 1563)

ДІБРОВА СЕРГІЙ ГОРДІЙОВИЧ, 1884 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, різнороб Цибулівського лісотарного заводу. Заарештований 2.12.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 9.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.06.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 1581)

ДІБРОВА СИЛЬВЕСТР ДМИТРОВИЧ, 1890 р.н., с.Івангород, українець, освіта 7 класів, колгоспник. Заарештований 18.03.1944 Олександрівським РВ НКДБ ("у жовтні 1942 року дав підписку німцям таємно співпрацювати з каральними органами, мав псевдо "Воробей"; підозрювався у зраді червоних партизанів Захара Мельника і Федора Хміля з Івангорода та Юрченка з Нової Осоти, яких німці розстріляли") Засуджений 23.10.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 15 років каторжних робіт. Помер 3.03.1945 від дистрофії в Тайшеттаборі. Трибуналом військ НКВС Українського округу 7.08.1945 справу припинено. (П – 8452)

ДМИТРЕНКО ІВАН ПЕТРОВИЧ, 1882 р.н., с.Красносілля, українець, освіта 4 класи, тесля-деревообробник. Заарештований 15.10.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9355)

ДМИТРЕНКО ПАВЛО ОМЕЛЯНОВИЧ, 1877 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 6.03.1931 Знам'янським РВ ДПУ (підозрювався у антирадянській агітації). Знам'янською районною прокуратурою 16.04.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 472)

ДМИТРУК ІВАН ПЛАТОНОВИЧ, 1914 р.н., м.Франопіль Брест-Литовського повіту (Польща), білорус, освіта середня спеціальна – дворічний вчительський інститут, член ВЛКСМ з 1934 року, проживав у с.Букварка Олександрівського району, вчитель історії. Заарештований 10.02.1938 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська діяльність: "із робітників, чий батько у 1913 році емігрував у Америку, а в 1920-ому вернувся, ще через 3 роки з родиною переселився з Польщі в СРСР, у сільгоспкомуну Херсонського округу, Іван Дмитрук казав: "Я переконаний, що моя мати не винна й арешти таких невинних людей обурює народ – на випадок війни народ може організуватися в повстанські загони, як це було під час громадянської війни", критикував колгоспне будівництво, стверджував, що соціалізм в одній країні побудувати неможливо, дискредитовував положення про вибори в Верховну раду, вмовляв колгоспників не голосувати за висунуті кандидатури"). Засуджений 12.10.1938 Миколаївським облсудом до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Звільнений у 1945 році із північно-східних ВТТ у м.Магадані. Реабілітований 28.06.1963 Верховним судом УРСР. У серпні 1937 року Херсонським міськвідділом НКВС заарештований 53-річний батько Платон Іванович і засуджений до 10 років неволі, помер у 1943 році в ув'язненні; у жовтні 1937-го заарештована 43-річна мати Текля Ничипорівна, звільнена через 5 місяців – обоє звинувачувались у шпигунстві на користь Польщі. (П – 6888)

ДНІПРОВСЬКИЙ ЮРІЙ МИКОЛАЙОВИЧ, 1890 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта вища, вчитель, завуч середньої школи. Заарештований 20.11.1937 Олександрівським райвідділом НКВС (контрреволюційна націоналістична агітація). Засуджений 27.11.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 23.11.1959 Кіровоградським облсудом. (П – 4923)

ДОБРОВОЛЬСЬКИЙ САМІЙЛО ОКСЕНТОВИЧ, 1898 р.н., с.Триліси, українець, освіта початкова, робітник-ремонтник сільськогосподарських машин колгоспу "Червоний шлях праці". Заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 23.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 16.05.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3829)

ДОБРОВОЛЬСЬКИЙ ТРОХИМ РОМАНОВИЧ, 1879 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, рахівник районного виконавчого комітету. Заарештований 31.01.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 17.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 18.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10859)

ДОВЖЕНКО ОЛЬГА КУПРІЯНІВНА, 1906 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українка, освіта початкова, колгоспниця. Заарештована 19.04.1934 Знам'янським РВ міліції ("примушувала переселенців виходити із колгоспу" – *див. Федір Довженко та Максим Миколенко*). Засуджена 28.04.1934 Одеським обласним судом до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та засланням за межі України на 3 роки. Верховним судом УРСР 19.05.1934 міру покарання зменшено до 1 року позбавлення волі і 3 років заслання. Реабілітована 11.08.1989 Верховним судом УРСР. (П – 10252)

ДОВЖЕНКО ФЕДІР ВАСИЛЬОВИЧ, 1867 р.н., с.Підлісне, українець, освіта початкова, хлібороб, без певних занять. У 1929 році розкуркулений. Заарештований 31.01.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація, контрреволюційна діяльність: "Тримав тісні зв'язки з куркульством, за наявні стосунки в роки громадянської війни із повстанськими загонами Довженка, Хмари, Завгороднього, Чорного Ворона був позбавлений права голосу; говорив: "Дурень той, хто іде в соз – це та сама панщина, туди збирають працювати на комуністів, щоб вони лиш керували й отримували платню, а члени созів пайок нещасний"). Засуджений 8.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання. У 1933 році повернувся додому із Архангельської області. Реабілітований 24.07.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге заарештований 12.04.1934 Знам'янським РВ міліції ("У 1934 році у Федвар прибули із інших областей переселенці, які за вказівкою керівництва сільської ради й колгоспу були розміщені в порожніх хатах і хатах розкуркулених власників та їхніх родичів; власники та їхні родичі Іван Бурлаченко, Дмитро Боровик, Федір Довженко виявляли невдоволення таким заселенням, вимагали звільнити їхні хати, однак ці дії судом були розцінені як застосування насильства до переселенців з метою змусити переселенців виходити з колгоспів" – *див. також Максим Миколенко*). Засуджений 28.04.1934 Одеським обласним судом до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та засланням за межі України на 3 роки. Верховним судом УРСР 19.05.1934 міру покарання зменшено до 1 року позбавлення волі. Реабілітований 11.08.1989 Верховним судом УРСР. (П – 3670, 10252)

ДОЛГИХ ФЕДІР ІВАНОВИЧ, 1915 р.н., с.Велика Благовіщенка Горностаївського району Одеської (нині Херсонської) області, українець, освіта 4 класи, член ВЛКСМ, проживав у с.Цвітне Олександрівського району, без певних занять. Заарештований 26.02.1944 Єлизаветградківським РВ НКВС (був записаний до складу німецької добровільної армії). Єлизаветградківським РВ НКВС 30.03.1944 направлений через військомат у спецтабір НКВС для фільтрації. (П – 3159)

ДОЛЖЕНКО ЗІНОВІЙ ФЕДОРОВИЧ, 1898 р.н., с.Підлісне, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Заарештований 5.02.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація, участь у повстанському русі). Засуджений 8.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання. Реабілітований 23.06.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 3671)

ДОЛИНСЬКИЙ ВАСИЛЬ ПРОХОРОВИЧ, 1895 р.н., с.Сковятин Борщівського району Тернопільської області, українець, освіта початкова, проживав у с.Красносілка Олександрівського району, колгоспник. Заарештований 11.02.1938 Олександрівським РВ НКВС (антирадянська агітація, наклепи на колгоспний лад, на життя трудящих в СРСР). Засуджений 24.07.1938 Київським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 13.11.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13674)

ДОНЦОВ ПАНАС СОЗОНОВИЧ, 1906 р.н., с.Мар'янівка, українець, освіта 1 клас, член колгоспу ім.Будьонного до служби в армії, з 7.09.1939 червоноармієць 187-го особливого резервного батальйону 168-ї стрілецької дивізії. Заарештований 25.08.1940 управлінням НКВС Івановської області ("17 лютого тримав оборону біля сопки, був тричі поранений, знаходився в тяжкому стані, при відході від сопки мене взяли з собою і вночі я знаходився в окопі, білофіни стали наступати й на другу сопку, наші почали відходити, мене забрати не змогли, я лишився в окопі, вранці прийшли фіни і полонили" – із письмового пояснення в анкеті після арешту). Засуджений 15.06.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до ув'язнення у виправно-трудових таборах на період війни. Помер в ув'язненні 20.04.1943, особливою нарадою НКВС СРСР 15.02.1946 справу припинено. Реабілітований 31.07.1958 трибуналом Московського військового округу. (П – 4459)

ДОРОФЄЄНКО СПИРИДОН РОДІОНОВИЧ, 1908 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, проживав у м.Кіровограді, вантажник на залізничній станції. Заарештований 20.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ (агітував проти вступу в колгосп та невиконання плану хлібоздачі). Засуджений 4.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 25.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7321)

ДОСУЖИЙ МАКАР СТЕПАНОВИЧ, 1891 р.н., с.Бірки-2, українець, освіта початкова, працівник різних установ. Заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-повстанської організації). Засуджений 28.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 16.05.1938. Реабілітований 5.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9447)

ДОСУЖИЙ ЯКІВ СТЕПАНОВИЧ, 1898 р.н., с.Бірки-2, українець, освіта початкова, працівник різних установ. Заарештований 22.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-повстанської організації). Засуджений 28.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 16.05.1938. Реабілітований 5.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9447)

ДРАГАНЕЦЬ ВОЛОДИМИР ЛАЗАРОВИЧ, 1885 р.н., с.Северинівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 19.02.1930 Олександрівським РВ ДПУ ("зв'язки з денікінською контррозвідкою в роки громадянської війни; агітація серед селян проти радянської влади"). Засуджений 10.03.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 10 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12050)

ДРАГАНЕЦЬ ГЕРМАН ПЕТРОВИЧ, 1899 р.н., с.Китайгород, українець, освіта початкова, проживав у с.Северинівка Олександрівського району, заготівельник Олександрівського сільського споживчого товариства. Заарештований 1.12.1937 Олександрівським РВ НКВС ("в роки громадянської війни служив у повстанському загоні Коцура; провадив контрреволюційну агітацію: "Пропрацював весь рік, а хліба не отримав і не отримаю", розповсюджував чутки, що Німеччина переможе СРСР, погрожував розправою комуністам і активістам села"). Засуджений 4.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 15.01.1938. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9421)

ДРАГАНЕЦЬ ІВАН ЛАЗАРОВИЧ, 1876 р.н., с.Северинка, українець, освіта початкова, проживав у с.Китайгород Олександрівського району, хлібороб. У 1930 році розкуркулений і висланий у Архангельську область (Росія) в дорозі захворів і в березні 1930-го вернувся додому. Заарештований 9.07.1937 Олександрівським РВ НКВС (вів контрреволюційну агітацію: "Неправильно чинять, що розстрілюють троцькістів, бо вони хотіли краще організувати колективізацію і виступали проти розкуркулення; колгоспи не забезпечать заможного життя селянину, оскільки праця його не оплачується, крім того держава забирає хліб у колгоспників задешево, щоб продавати задорого – радянська влада довго існувати не буде"). Засуджений 28.08.1937 трійкою УНКВС Київській області до розстрілу, вирок виконано 14.09.1937. Реабілітований 24.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9451)

ДРАГАНЕЦЬ ПЕТРО ГРИГОРОВИЧ, 1898 р.н., с.Китайгород, українець, освіта початкова, робітник-поденник. Заарештований 29.11.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 1.12.1937 трійкою УНКВС Київській області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 12.01.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 3334)

ДРАНОВ ШЛЬОМА ЛЕЙБОВИЧ, 1912 р.н., смт Олександрівка, єврей, освіта початкова, червоноармієць 2-го запасного стрілецького полку 11-ої запасної стрілецької бригади. Заарештований 14.08.1942 особливим відділом НКВС 11-ої ЗСБ ("поширював брехливі чутки, які будили тривогу серед населення"). Засуджений 11.11.1942 військовим трибуналом 11-ї ЗСБ Південноуральського військового округу до 7 років ув'язнення з відстроченням виконання вироку до закінчення військових дій – направлений у діючу армію. Реабілітований 27.01.1992 прокуратурою Південноуральського військового округу. (П – 13034)

ДРОБОТ АНТОН ДМИТРОВИЧ, 1882 р.н., с.Івангород, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 14.10.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 25.10.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 6.06.1989 прокуратурою Кіровоградської області. (П – 11881)

ДУБИНА ОКСАНА ЛОГВИНІВНА, 1902 р.н., с.Цвітне, українка, освіта початкова, домогосподарка. Заарештована 27.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська агітація: "разом із Софією Нешевець та Домною Бойко гуртувались біля священика Федора Іванча, нині заарештованого за контрреволюційну діяльність, вербували віруючих, збирали гроші і підписи на відкриття церкви в селі, розпустили легенду, нібито в село приїжджав представник області для відкриття церкви – близько 600 осіб кинули роботу в колгоспах і прийшли до сільради"). Засуджена 25.09.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 12.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Чоловік Дубина Оліян Васильович, помічник отамана Хмари в роки громадянської війни, в 1928 році розстріляний за контрреволюційну діяльність; брат Степан Нешевець у 1930 році розкуркулений і висланий у Архангельську область, у 1935-ому репресований. (П – 9318)

ДУБИНА УЛЯН ВАСИЛЬОВИЧ, 1899 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 6.06.1929 Зінов'євським окрвідділом ДПУ ("у 1920 році 2 місяці перебував у повстанському загоні Хмари, у 1920-21 роках служив у Червоній армії; поширював чутки про прийдешню війну і загибель радянської влади, агітував проти хлібозаготівлі і колективізації, підтримував зв'язки з куркульством і колишніми політбандитами"). Засуджений 29.01.1930 колегією ОДПУ до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 10.02.1930. Реабілітований 1.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10885)

ДУБОВА-САТИР ОЛЕКСАНДРА ПЕТРІВНА, 1903 р.н., с.Букварка, українка, неписьменна, проживала у с.Капітанівка Єлизаветградківського району, домогосподарка. Заарештована 14.04.1924 Зінов'євським окрвідділом ДПУ ("переховувала протягом двох років повстанця Никифора Голуба, приймала від нього подарунки, золоту обручку, і різні награбовані речі"). Зінов'євським окружним судом 22.08.1925 справу припинено, з-під варти звільнена. (П – 2684)

ДУДНИК ІВАН ХАРИТОНОВИЧ, 1866 р.н., с.Бірки-2, українець, неписьменний, член колгоспу ім.Крупської. Заарештований 8.07.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної військово-повстанської організації). Засуджений 5.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у Казахстані. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9927)

ДЯДЮРА ГАННА СТЕПАНІВНА, 1900 р.н., смт Олександрівка, українка, освіта початкова, проживала у с.Цвітне Олександрівського району, працювала у власному господарстві. Заарештована 4.06.1929 Зінов'євським окрвідділом ДПУ ("брала участь у повстанському загоні Хмари в роки громадянської війни; вела контрреволюційну антирадянську агітацію, зривала заходи з землевпорядкування, хлібозаготівельних робіт; при масових заворушеннях 1928 року у с.Цвітне, під час вивозу хліба, закликала до повалення радянської влади"). Засуджена 14.12.1929 колегією ОДПУ до 5 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітована 18.07.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. Чоловік Улян Йосипович у 1921 році розстріляний ЧК як активний повстанець загону Хмари. (П – 14244)

ЕБЕРТ ЮЛІС МИХАЙЛОВИЧ, 1888 р.н., с.Горщик Коростенського району Житомирської області, німець, освіта початкова, проживав у с.Стримівка Олександрівського району, член колгоспу "Нове життя". Заарештований 12.02.1938 Олександрівським РВ НКВС (шпигунство). Засуджений 25.09.1938 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською обласною прокуратурою. (П – 9368)

ЕШЛІН ІВАН ВАСИЛЬОВИЧ, 1896 р.н., с.Цапово Петровського району Саратовської області (Росія), росіянин, освіта початкова, проживав у с.Михайлівка Знам'янського (нині Олександрівського)

району, робітник депо ст.Знам'янка. Заарештований 20.04.1931 Знам'янським РВ ДПУ ("у 1919 році служив у денікінській армії, грабував населення, розстрілював більшовицьких активістів"). Засуджений 25.06.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання на північ. Реабілітований 24.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (11030 – П)

ЄВДОКИМЕНКО ПЕТРО ОВСІЙОВИЧ, 1909 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, проживав у с.Плішки Олександрівського району, бригадир тракторної бригади. Заарештований 5.09.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9885)

ЄВДОКИМОВ КУЗЬМА ЯКОВИЧ, 1883 р.н., смт Єлизаветградка, українець, малописьменний, проживав у м.Кіровограді, завідувач транспорту заводу "Червона зірка". Заарештований 2.12.1937 Кіровським міськвідділом НКВС (контрреволюційна діяльність). Засуджений трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 23.11.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3924)

ЄРКО МИХАЙЛО ІВАНОВИЧ, 1902 р.н., с.Нижчі Верещаки, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 26.05.1946 Єлизаветградківським РВ МДБ (посібництво німецьким окупантам). Засуджений 29.07.1946 трибуналом військ МВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Трибуналом військ МВС Українського округу 28.08.1946 міру покарання зменшено до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. З-під варти звільнений 13.09.1946. Реабілітований 5.07.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 14226)

ЖАБОТИНСЬКИЙ МИХАЙЛО ІВАНОВИЧ, 1886 р.н., с.Несваткове, українець, освіта початкова, різнороб в колгоспі. У 1929 році розкуркулений, у 1930-ому висланий у Архангельську область, звідки повернувся у 1934 році. Вдруге заарештований 8.10.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти політики партії і радянської влади: "На півночі нашим виселенцям дуже тяжко, вони голодують, немає хліба; скоро буде війна і радянська влада загине; війну провокують ось ці розстріли Тухачевського, Якіра та інших"). Засуджений 16.10.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 2.11.1937. Реабілітований 5.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9458)

ЖАРКО ПРОКІП ДМИТРОВИЧ, 1896 р.н., с.Нерубайки (приєднане до с.Омельгород), українець, освіта початкова, проживав у с.Соснівка Олександрівського району, без певного місця роботи. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 3.07.1941 Єлизаветградківським РВ НКВС ("бродив селами Красносілля, Нерубайки, Соснівка без діла, заводив провокаційні розмови, вихваляв німецький фашизм, вів контрреволюційну агітацію, спрямовану проти оборонних заходів та на ослаблення міцності Радянського Союзу"). Трибуналом військ НКВС Татарської АРСР 4.04.1942 справу припинено у зв'язку зі смертю підсудного 22.01.1942. (П – 218)

ЖЕДЕНКО ФЕДІР ЯКОВИЧ, 1879 р.н., с.Сентове (нині Родниківка), українець, освіта початкова, проживав у м.Кіровограді, пенсіонер. Заарештований 22.12.1937 Кіровським МВ НКВС (агент японської розвідки, шпигунство). Засуджений 1.02.1938 НКВС і Прокуратурою СРСР до розстрілу, вирок виконано 28.05.1938. Реабілітований 29.12.1956 Верховним судом СРСР. Син Яків, 1918 року народження, комірник заводу "Червоний профінтерн" розстріляний НКВС 30.09.1938. (П – 3218)

ЖИВИЦЬКИЙ МИКОЛА ФЕДОРОВИЧ, 1912 р.н., с.Сентове (нова назва Родниківка), українець, освіта середня, проживав у с.Каніж Новомиргородського району, вчитель середньої школи. Заарештований 21.04.1938 Новомиргородським РВ НКВС ("член контрреволюційної військово-націоналістичної повстанської організації під керівництвом секретаря райкому КП(б)У Гурова і директора МТС Байбароші; виховував дітей в антирадянському дусі; розшифровував СРСР як "свій свого снабжає регулярно"). Засуджений 29.04.1938 трійкою УНКВС Одеської області до розстрілу, вирок виконано 9.06.1938. Реабілітований 7.09.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 76)

ЖЛОБИНСЬКИЙ ІГОР ДАВИДОВИЧ, 1914 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта вища (Кіровоградський і Полтавський педінститут, 1937), кандидат у члени ВКП(б) з 1940 року, проживав на ст.Чик Томської залізниці, селище Прокудка, комендант бази №30 управління військово-відновлювальних

робіт-14. Заарештований 18.01.1946 транспортним відділом НКДБ Томської залізниці ("у вересні 1941 року здався німцям у полон, вернувся в Михайлівку, працював учителем у школі – виховував старшокласників у націоналістичному дусі; у 1942-ому за наполяганням керівника Організації українських націоналістів Добровольського комендантом Штюдеманом призначений дільничним агрономом, а згодом старшим референтом по збору продуктів від населення для німців, їздив по селах із старостами і поліцією, мобілізовував людей на працю; у 1943 році виїхав із села у місто Красноград Харківської області, де також був призначений старшим райагрономом; при відступі німців пішов працювати на головну базу УВВР-14, разом з якою прибув у Сибір – тут вів систематичну контрреволюційну агітацію, зводив наклепи на заходи партії й уряду, виступав проти радянської преси; "). Засуджений трибуналом Кіровоградського гарнізону до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 10.02.1959 Верховним судом СРСР. (П – 4831)

ЖМУР ГОРДІЙ ОМЕЛЯНОВИЧ, 1889 р.н., с.Янівка (нова назва Іванівка), українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Шевченка. Заарештований 11.02.1946 управлінням НКДБ Кіровоградської області ("у 1943-44 роках сприяв діяльності загону Української Повстанської Армії на території Олександрівського району, зокрема переховував у своєму сараї вояків УПА Поправка, Мойсу, "Вячеслава" і "Марка" – *див. Антон Мойса*). Засуджений 28.03.1946 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 22.07.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13825)

ЖОЛДАК СТЕПАН МИХАЙЛОВИЧ, 1889 р.н., с.Бірки-1, українець, освіта початкова, бригадир майстерні колгоспу "Нове життя". Заарештований 7.01.1938 Олександрівським РВ НКВС ("колишній денікінець, контрреволюційна агітація"). Засуджений 28.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 16.05.1938. Реабілітований 5.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9447)

ЖОРНОВА ВАРВАРА ЗАХАРІВНА, 1892 р.н., с.Підлісне, українка, освіта початкова, проживала в с.Олександрівка Кіровоградського району, член колгоспу "Червоний орач". Заарештована 1.07.1941 УНКВС Кіровоградської області (член нелегальних баптистських зібрань – агітували проти кандидатів у депутати Верховної ради СРСР, доводили неминучу загибель радвлади і реставрації капіталізму). Засуджена 17.02.1943 особливою нарадою при НКВС СРСР до 5 років виправно-трудових таборів. Реабілітована 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Чоловік Аврам заарештований разом з нею. (12301 – П)

ЖОРНОВИЙ АВРАМ ФЕДОРОВИЧ, 1890 р.н., с.Федвар (нова назва Підлісне), українець, освіта початкова, проживав у с.Олександрівка Кіровоградського району, конюх колгоспу "Червоний орач". Заарештований 1.07.1941 Кіровоградським міжрайвідділом НКДБ (організатор нелегальних баптистських зібрань – агітували проти кандидатів у депутати Верховної ради СРСР, доводили неминучу загибель радвлади і реставрації капіталізму). Засуджений 17.02.1943 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Особливою нарадою НКВС СРСР 24.04.1943 справу припинено у зв'язку зі смертю засудженого 5.09.1942. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12301)

ЖОРНОВИЙ КОРНІЙ АРХИПОВИЧ, 1886 р.н., с.Підлісне, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 15.10.1952 УМДБ Кіровоградської області (пресвітер секти п'ятидесятників). Засуджений 15.03.1955 Верховним судом УРСР до 10 років ув'язнення. Реабілітований 19.10.1990 Верховним судом УРСР. (П – 12592)

ЖОРНОВИЙ ТРОХИМ ТРОХИМОВИЧ, 1880 р.н., смт Єлизаветградка, українець, неписьменний, хлібороб. Заарештований 3.09.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївській області до розстрілу, вирок виконано 21.11.1937. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9815)

ЖУРАВЕЛЬ ПРОХОР ЄФРЕМОВИЧ, 1888 р.н., с.Кримки, українець, освіта початкова, лісоруб Комсомольської виробничої дільниці. Заарештований 20.06.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної військової повстанської організації). Засуджений 15.10.1938 особливою нарадою НКВС до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10803)

ЗАБОЛОТНИЙ МИКОЛА ОВСІЙОВИЧ, 1909 р.н., с.Ставидла, українець, неписьменний, селянин-одноосібник. Заарештований 7.11.1930 Кам'янським РВ ДПУ ("член антирадянської повстанської організації" – *див. Іван Рубашенко*). Уповноваженим особливого відділу особливої наради ДПУ УРСР 10.01.1931 за недостатністю даних, які звинувачують у належності до контрреволюційної організації і в силу соціального стану – вихідець з бідняцько-середняцького прошарку – справа припинена, з-під варти звільнений. (П – 13584)

ЗАВГОРОДНІЙ ТИХІН МИХАЙЛОВИЧ, 1922 р.н., с.Несваткове, українець, освіта 7 класів, проживав у м.Поті (Грузія), червоноармієць 472-ої зенітної батареї військово-морської бази. Заарештований 8.05.1942 особливим відділом ВМБ Чорноморського флоту ("вів антирадянську профашистську агітацію в умовах бойової готовності"). Засуджений 18.06.1942 трибуналом Потійської ВМБ Чорноморського флоту до 10 років ув'язнення у. виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 23.10.1990 військовим трибуналом Чорноморського флоту. (П – 12483)

ЗАВІЗІОН ГАННА ЙОСИПІВНА, 1892 р.н., м.Могилів (Білорусь), білоруска, освіта середня, проживала в с.Косари Кам'янського району Черкаської області, вчителька неповної середньої школи. Заарештована 26.04.1944 Олександрівським РВ НКДБ ("зв'язок з членом Організації українських націоналістів"). Засуджена 9.12.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітована 7.09.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 5678)

ЗАГИНАЙКО СВИРИД ДАНИЛОВИЧ, 1887 р.н., смт Олександрівка, українець, освіта початкова, хлібороб, член колгоспу "Іскра". Заарештований 18.10.1937 Олександрівським РВ НКВС ("у 1929 році вів агітацію проти колгоспів; торкаючись у розмові фашистського повстання в Іспанії, сказав, що скоро буде війна і тоді він порахується з активом Олександрівки; підбурював колгоспників не здавати хліб державі"). Засуджений 25.10.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9204)

ЗАГОРОДНІЙ ІВАН ЛОГІНОВИЧ, 1898 р.н., с.Красносілка, українець, освіта початкова, бригадир городничої бригади колгоспу "Спільне життя". Заарештований 20.05.1944 Олександрівським РВ НКДБ (посібництво німецьким окупантам, антирадянська агітація). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 16.10.1944 направлений у спецтабір НКВС для фільтрації. (П – 510)

ЗАДОРОЖНИЙ СИЛА ПАВЛОВИЧ, 1906 р.н., с.Антонівка, українець, освіта початкова, член колгоспу "1 Травня". Заарештований 5.07.1941 УНКДБ Кіровоградської області (антирадянська агітація, наклепи на радянську владу). Засуджений 9.12.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12334)

ЗАЄЦЬ ВОЛОДИМИР ЮХИМОВИЧ, 1903 р.н., с.Сентове (нова назва Родниківка), українець, освіта початкова, член артілі ім.13-річчя Жовтня. Заарештований 18.12.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (зв'язок з членами контрреволюційної організації). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 9.12.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 3644)

ЗАКРЕВСЬКИЙ ПЕТРО ГРИГОРОВИЧ, 1887 р.н., смт Олександрівка, українець, освіта середня, вчитель. Заарештований 8.07.1937 Олександрівським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 19.10.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 31.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10175)

ЗАЛЕВСЬКИЙ АНТОН ФЕДОТОВИЧ, 1922 р.н., с.Бандурове, українець, освіта початкова, робітник Фундуклеївського бурякопункту. Заарештований 31.01.1947 УНКДБ Кіровоградської області (антирадянська діяльність). Засуджений 15.04.1947 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 10.10.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12796)

ЗАЯРНЮК ІВАН ІВАНОВИЧ, 1888 р.н., с.Розумівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Бовтишка Олександрівського району, колгоспник. Заарештований 2.12.1937 Олександрівським РВ НКВС (втеча із заслання, контрреволюційна агітація). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 30.12.1937. Реабілітований 15.07.1961 Кіровоградським облсудом. (П – 5440)

ЗБАРАХ АНДРІЙ НИКИФОРОВИЧ, 1903 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Комінтерну. Заарештований 21.05.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС ("учасник

єврейських погромів у роки громадянської війни; агітував проти колгоспного ладу, хлібозаготівельних робіт. весною 1937 року говорив селянам: "Сійте, але їсти не будете – весь хліб відправлять в Іспанію для комуністів"; вихваляв троцькізм, під час судового процесу над Тухачевським запевняв, що його не розстріляють, бо він правий"). Засуджений 13.08.1937 трійкою УНКВС Одеської області до розстрілу, вирок виконано 23.08.1937. Реабілітований 30.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Рідний брат за повстанську діяльність розстріляний чекістами в роки громадянської війни. (П – 8831)

ЗБАРАХ ПАНАС НИКИФОРОВИЧ. 1910 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Комінтерну. Заарештований 20.10.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (шкідництво, антирадянська агітація, розповсюдження провокаційних чуток щодо війни і поразки СРСР). Засуджений 26.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9227)

ЗДИХАЛЬСЬКИЙ АРТЕМ МУСІЙОВИЧ, 1891 р.н., смт Олександрівка, українець, освіта початкова, тесля без певного місця роботи. У 1930 році розкуркулений за другою категорією, висланий у Архангельську область, звідки вернувся у 1934-ому. Заарештований 9.07.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація: "поширював чутки про війну фашистських країн з СРСР і пророкував поразку СРСР, популяризував ворога народу Троцького, погрожував розправою активу села на випадок війни"). Засуджений 28.08.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 14.09.1937. Реабілітований 24.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9453)

ЗЕЛЕНКО КЛИМ ПАВЛОВИЧ. 1868 р.н., с.Розумівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 18.06.1929 Шевченківським окрвідділом ДПУ ("у 1908 році був обраний членом Державної думи; вів антирадянську агітацію, спрямовану на зрив плану хлібозаготівельних робіт; церковний староста"). Засуджений 16.08.1929 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років заслання у північний край. По відбутті заслання 10.08.1932 трійкою пересильного пункту ДПУ північного краю направлений у спецселище півночі. Реабілітований 25.01.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 4301)

ЗЕЛЕНСЬКИЙ АРСЕН ПАВЛОВИЧ, 1899 р.н., с.Нижчі Верещаки, українець, освіта 3 класи, проживав у с.Цвітне Олександрівського району, робітник Саблино-Знам'янського цукрового заводу. Заарештований 2.09.1947 УМДБ Кіровоградської області ("в роки війни завербований таємним агентом гестапо"). Засуджений 29.10.1947 трибуналом військ МВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Трибуналом Київського військового округу 23.11.1954 міру покарання знижено до 7 років неволі з позбавленням прав на 2 роки. З табору звільнений 24.06.1954. Реабілітований 16.10.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13637)

ЗЕЛЕНСЬКИЙ СЕВЕРИН ТРОХИМОВИЧ, 1855 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 31.01.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ ("в минулому – член Союзу руського народу; підозрювався у антирадянській агітації проти колективізації"). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 17.03.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 5979)

ЗИМЕНКО КУЗЬМА МАКАРОВИЧ, 1895 р.н., с.Розумівка, українець, письменний, проживав у с.Соколівське Кіровоградського району, тесля. Розкуркулений, переховувався від органів влади. Заарештований 20.10.1937 Кіровським МВ НКВС (контрреволюційна діяльність: закликав колгоспників не виходити на роботу). Засуджений 14.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 18.07.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3717)

ЗІНОВАТНИЙ ІВАН МАКСИМОВИЧ, 1895 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 29.12.1928 Єлизаветградківським РВ ДПУ ("член контрреволюційної організації, яка ставила мету повалення радянської влади" – *див. Явтух Могилей*). Засуджений 3.06.1929 колегією ОДПУ до 10 років ув'язнення у концтаборі. Колегією ОДПУ 7.05.1934 прийнято до виконання постанову президії Центрального виконавчого комітету СРСР від 23.04.1934 про зменшення міри покарання до 7 років, з концтабору звільнений 7.12.1934. Реабілітований 25.10.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 11359)

ЗІНОВАТНИЙ ПАНТЕЛЕЙМОН МИХАЙЛОВИЧ, 1895 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, проживав у с.Макариха Знам'янського району. Заарештований 24.05.1931 Знам'янським РВ ДПУ (систематична антирадянська діяльність). Засуджений 6.09.1931 особливою нарадою при колегії

ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10145)

ЗОЗУЛЯ ВАСИЛЬ (ЮХИМ) ГРИГОРОВИЧ, 1893 р.н., с.Сентове (нова назва Родниківка), росіянин, освіта початкова, проживав у м.Сімферополь, слюсар. Заарештований 9.08.1930 Кримським облуправлінням ДПУ (служба в білогвардійській армії, антирадянська діяльність). Зінов'євською міськпрокуратурою 23.11.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 681)

ЗОСИМЕНКО МИКОЛА ЯКОВИЧ, 1901 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Шевченка. Заарештований 26.12.1937 Олександрівським РВ НКВС ("профашистська агітація"). Засуджений 28.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 14.01.1938. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9922)

ЗОСИМОВ ПИЛИП ІВАНОВИЧ, 1891 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 8.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ (антирадянська агітація проти колгоспного ладу, хлібозаготівельних робіт). Засуджений 10.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 31.01.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7172)

ЗУБЕНКО КИРИЛО ТОДОСЬОВИЧ, 1891 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта початкова, хлібороб, розкуркулений. Заарештований 12.02.1930 Шевченківським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація проти хлібозаготівлі та колективізації). Засуджений 19.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 14.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге, працюючи теслею колгоспу, заарештований 9.07.1937 Олександрівським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 28.08.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 14.09.1937. Реабілітований 24.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6241, 9452)

ІВАНЕНКО ДАВИД ПРОКОПОВИЧ, 1891 р.н., с.Омельгород, українець, освіта початкова, секретар правління колгоспу "Червоний Жовтень". Заарештований 13.06.1938 Олександрівським РВ НКВС ("в царській армії служив прапорщиком, був мобілізований у денікінські війська в Одесі; контрреволюційна діяльність" – *див. Михайло Бак*). Засуджений 5.10.1938 НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 24.08.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3791)

ІВАНЕНКО МАКАР АНДРІЙОВИЧ, 1904 р.н., с.Омельгород, українець, освіта початкова, тракторист машино-тракторної станції. Заарештований 18.07.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації, антирадянська агітація). Засуджений 5.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 27.12.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 4617)

ІВАНЕНКО ОЛЕКСІЙ КУЗЬМОВИЧ, 1902 р.н., с.Омельгород, українець, освіта початкова, рахівник колгоспу "Червоний Жовтень". Заарештований 20.06.1938 Олександрівським РВ НКВС ("у 1920 році перебував у повстанському загоні Хмари, в Омельгороді організував повстанський загін, який згодом з'єднав із загоном Хмари; контрреволюційна діяльність" – *див. Михайло Бак*). Засуджений 5.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. У червні 1946 року з-під варти звільнений. Реабілітований 24.08.1957 Кіровоградським облсудом. Вдруге, працюючи завідувачем техскладу центральної бази відділу загального постачання МВС СРСР, заарештований 15.01.1949 управлінням МДБ Молотовської області (член контрреволюційної української військово-повстанської організації). Засуджений 13.04.1949 МДБ СРСР до заслання в м.Джамбул (Казахстан). Реабілітований 21.06.1958 Пермським облсудом, Росія. (П – 3791)

ІВАНОВ ІВАН МИКОЛАЙОВИЧ, 1895 р.н., с.Сентове (нова назва Родниківка), українець, освіта початкова, проживав у м.Кіровограді, службовець. Заарештований (дата не вказана) Зінов'євським міськвідділом ДПУ (зв'язок з членами контрреволюційної організації). Зінов'євським міськвідділом ДПУ 25.12.1930 справу припинено, з-під варти звільнений під підписку про невиїзд. Інші дані у справі відсутні. (П – 3644)

ІВАНОВ ІСАК КІНДРАТОВИЧ, 1886 р.н., с.Федвар (нині – с.Підлісне), українець, освіта початкова, тесля. Заарештований 21.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ (агітація проти колективізації). Засуджений 1.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 15.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7608)

ІВАНОВ ЯКІВ СТЕПАНОВИЧ, 1910 р.н., с.Райгород Кам'янського району Черкаської області, українець, освіта неповна середня, член ВКП(б) у 1947-53 роках, проживав у м.Кам'янка Черкаської області, вантажник 2-го ім.Петровського цукрокомбінату в смт Олександрівка Кіровоградської області. Заарештований 5.11.1957 УКДБ Кіровоградської області ("У 1948 році на Кам'янському мехзаводі викрив розкрадачів соцвласності, за що був звільнений з роботи і виключений з партії, згодом поновлений; у 1951 році на Кам'янському цукрозаводі викрив злодійство комірника, за що був виключений з партії, звільнений з роботи; серед серпня 1957 року на зборах у присутності понад двохсот робітників 2-го ім.Петровського цукрокомбінату заявив, що робітники крастимуть цукор доти, поки їм не підвищать мізерну зарплату; у жовтні їхав велосипедом Олександрівкою, уздрів районного прокурора, під'їхав до нього, аби повідомити окремі факти, а той схопив його за руку й, звинувативши у недозволеному виїзді транспортом на тротуар, потягнув у районний відділ міліції, де над ним знущались і принижували працівники міліції й посадили в камеру попереднього ув'язнення на 15 діб: там він написав ряд віршів антирадянського змісту "Дружнє послання тт.Молотову, Кагановичу і Шепілову", "М.С.Хрущову", "Устань, Ленін, подивись..." та інші, в яких дискредитовував керівників партії та радянського уряду: "Ой, Микито, ти, Микито, та де ж твої очі? - колгоспники їдуть в поле, пузані - у Сочі"; при обшуку на квартирі виявлено ряд рукописів злісного антирадянського змісту"). Кіровоградським облсудом 31.01.1958 направлений на примусове лікування у спецпсихіатричну лікарню як особа, що здійснила у неосудному стані дії, що являють підвищену суспільну небезпеку. Кіровоградським облсудом 9.12.1958 примусове лікування припинено, переданий на утримання дружини. Реабілітований 14.06.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 14207)

ІВАНОВА КАТЕРИНА ПЕТРІВНА, 1899 р.н., м.Ковель Волинської області, українка, освіта 2 класи, проживала в смт Олександрівка, рахівник 2-го ім.Петровського цукрового заводу. Заарештована 25.09.1937 Олександрівським РВ НКВС (розвідувальна робота на користь Польщі). Засуджена 14.11.1937 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 13.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П - 3475)

ІВАНЧА ФЕДІР МАТВІЙОВИЧ, 1870 р.н., м.Київ, українець, освіта початкова, проживав у с.Цвітне Олександрівського району, священик. Заарештований 7.06.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС ("мав зв'язок з контрреволюційною церковною групою; під час перепису населення поширював провокаційні чутки про війну, закликав людей записуватись віруючими; агітував не давати державі хліба, не вступати в колгосп"). Засуджений 28.08.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 10.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10298)

ІВАНЮК ІВАН ГНАТОВИЧ, 1894 р.н., с.Рубченки Володарського району Київської області, українець, освіта початкова, проживав у смт Олександрівка, без певних занять. Заарештований 23.02.1944 Олександрівським РВ НКДБ ("під час німецької окупації працював у поліції і жандармерії бухгалтером"). Засуджений 5.07.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 20.05.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13277)

ІЖИЦЬКИЙ ВСЕВОЛОД ГНАТОВИЧ, 1908 р.н., м.Радомишль Житомирської області, українець, освіта вища педагогічна, проживав у смт Олександрівка, без певних занять. Заарештований 10.10.1944 Олександрівським РВ НКДБ ("працював під час німецької окупації старшим посередником біржі праці"). Засуджений 27.01.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 9.01.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 12982)

ІРКЛІЄНКО ІВАН АНТОНОВИЧ, 1916 р.н., с.Крутий Берег Лубенського району Полтавської області, українець, освіта вища (вчительський інститут м.Лубни), вчитель, червоноармієць 190-ого Алтайського запасного стрілецького полку 4-ої гвардійської армії. Заарештований 24.05.1944 контррозвідкою "Смерш" 4-ої гвардійської армії (член ОУН, антирадянська пропаганда серед військовослужбовців Червоної армії). Засуджений 16.12.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11628)

ІЩЕНКО ІВАН ДАНИЛОВИЧ, 1899 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта початкова, конюх сільського споживтовариства. Заарештований 20.11.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 27.11.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 18.12.1937. Реабілітований 2.11.1963 Кіровоградським облсудом. (П – 7368)

ІЩЕНКО ІВАН КУЗЬМОВИЧ, 1892 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта початкова, завідувач лабораторії колгоспу. Заарештований 8.07.1938 Олександрівським РВ НКВС (член військової повстанської організації). Засуджений 15.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10805)

ІЩЕНКО СЕРГІЙ ГНАТОВИЧ, 1879 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта вища (духовна семінарія), колишній священик, без певних занять. Заарештований 18.10.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів партії та уряду). Засуджений 19.10.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 12.11.1937. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11763)

КАБАК МАРКІЯН КЛИМОВИЧ, 1877 р.н., с.Цвітне Єлизаветградківського (нині Олександрівського) району, українець, освіта початкова, проживав у с.Аджамка Кіровоградського району, член колгоспу "Радянське село". У 1933 році розкуркулений. Заарештований 27.10.1937 Аджамським РВ НКВС ("власник гончарні, експлуатував найману працю трьох осіб; у колгоспі вів антирадянську шкідницьку діяльність"). Кіровоградською обласною прокуратурою 21.03.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 1705)

КАБАКОВ ТАРАС ДЕМ'ЯНОВИЧ, 1909 р.н., с.Цвітне, українець, освіта 6 класів, проживав у селищі шахти Комсомольської Горлівського району Донецької області, командир госпвідділу 76-ої батареї 704-го стрілецького полку. Заарештований 18.11.1941 особливим відділом НКВС 393-ої стілецької дивізії (контрреволюційна агітація: "з 28.10 до 5.11.1941 зберігав у себе фашистську листівку-перепустку для переходу на бік ворога, зачитував її зміст червоноармійцю Павленку"). Засуджений 25.02.1942 військовим трибуналом 6-ої армії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 19.04.1991 прокуратурою Київського військового округу. (П – 12639)

КАЗАРИН ДМИТРО ІЛЛІЧ, 1893 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, проживав у с.Роздолля Олександрівського району, хлібороб. У 1920 році перебував під слідством, звинувачувався у вбивстві червоноармійця. Вдруге заарештований 12.09.1928 Єлизаветградківським РВ ДПУ ("у 1918 році під час польської окупації очолював загін куркулів Федваря, які розстрілювали членів комітету незаможних селян і бідняків, у громадянську війну був членом повстанських загонів Штиля, Наливайка, Завгороднього; в останні роки вів контрреволюційну агітацію серед селян проти чергових кампаній радянської влади"). Засуджений 7.12.1928 особливою нарадою при колегії ОДПУ до позбавлення права проживати у Москві, Ленінграді, Ростові-на-Дону та в Україні на 3 роки. Реабілітований 17.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 4229)

КАЗАРИН ІВАН МАКСИМОВИЧ, 1899 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, хлібороб. У 1931 році розкуркулений. Заарештований 21.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 4.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 23.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7055)

КАЛИНИЧЕНКО ТЕРЕНТІЙ ІВАНОВИЧ, 1908 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 3.02.1933 Знам'янським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 15.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 23.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7013)

КАЛИТА ГАВРИЛО ТАРАСОВИЧ, 1889 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, їздовий Нерубаївського лісництва Чорноліського лісгоспу. Заарештований 10.02.1938 Єлизаветградківським РВ НКВС (агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 20.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 21.06.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9717)

КАЛИШЕВСЬКИЙ МИКОЛА АВРАМОВИЧ, 1887 р.н., с.Янівка (нова назва Іванівка), українець, освіта вища духовна, проживав у с.Триліси Олександрівського району, священик, вчитель. Заарештований 9.11.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений

20.11.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 15.12.1937. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11765)

КАНІВЕЦЬ ВОЛОДИМИР СИДОРОВИЧ, 1894 р.н., с.Бірки-2, українець, освіта початкова, пасічник колгоспу. Заарештований 13.11.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність). Засуджений 20.11.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 19.06.1965 Кіровоградським облсудом. (П – 7943)

КАПКАН ІВАН ДМИТРОВИЧ, 1887 р.н., с.Бовтишка, українець, освіта початкова, проживав у с.Трудолюбівка Компаніївського району, член колгоспу "Нове життя". Заарештований 22.01.1933 Зінов'євським МВ ДПУ ("належав до групи куркулів – Тихін Босий, Кіндрат Рябошапка та інші, – які саботували роботи в колгоспі"). Засуджений 17.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання в північний край. Реабілітований 31.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (7187 – П)

КАПКАН ТИМІШ ГРИГОРОВИЧ, 1891 р.н., с.Бовтишка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 2.02.1938 Олександрівським РВ НКВС (антирадянська діяльність). Засуджений 25.07.1938 Київським облсудом до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 2.11.1963 Верховним судом УРСР. (П – 7377)

КАПУСТЯНИЙ ВІКТОР ПИЛИПОВИЧ, 1925 р.н., с.Івангород, українець, освіта середня, член ВЛКСМ, учень. Заарештований 20.04.1944 Олександрівським РВ НКДБ (зв'язок з членами націоналістичної організації). Засуджений 24.11.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Трибуналом Київського військового округу 26.10.1954 присуд відмінено, справу припинено. (П – 2723)

КАПУСТЯНИЙ ПИЛИП АНДРІЯНОВИЧ, 1895 р.н., с.Івангород, українець, освіта початкова, кандидат у члени ВКП(б) у 1931-36 роках, голова колгоспу "Прогрес". Заарештований 13.06.1938 Олександрівським РВ НКВС (антирадянська діяльність: "у 1920 році разом з іншими односельцями Івангорода виступив проти 62-го полку Червоної армії, прийнявши його за одну із банд, яких тоді багато переходило через район – за це у 1936 році був виключений із кандидатів ВКП(б), у 1937 році став членом антирадянської повстанської організації у районі"). Засуджений 5.10.1938 НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Відбуваючи покарання, помер у таборі. Реабілітований 29.07.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3757)

КАРАУШ ЗІНОВІЙ ГАВРИЛОВИЧ, 1869 р.н., с.Сентове (нова назва – Родниківка), українець, неписьменний, хлібороб. У 1932 році господарство розпродане за невиконання плану. Заарештований 3.02.1933 Знам'янським РВ ДПУ (агітація проти хлібозаготівельних робіт). Знам'янською міліцією справу припинено у зв'язку зі смертю репресованого 25.03.1933. (П – 1286)

КАСИЩЕВ ПЕТРО ЯКОВИЧ, 1897 р.н., с.Гутницька Знам'янського (нині Олександрівського) району, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 2.03.1931 Знам'янським РВ ДПУ (підозрювався у контрреволюційній агітації). Знам'янським РВ ДПУ 2.06.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2824)

КАУШАН ФЕДІР ФЕДОРОВИЧ, 1904 р.н., с.Сентове (нова назва Родниківка), українець, освіта початкова, рахівник колгоспу "Червоний партизан" Великосеверинівської сільради. Заарештований 5.09.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (зв'язок з націоналістичними елементами). Єлизаветградківським РВ НКВС справу припинено (дати не вказано), з-під варти звільнений. (П – 2094)

КВЯТКОВСЬКИЙ КУПРІЯН ГРИГОРОВИЧ, 1897 р.н., с.Налезники Гродненської області (Білорусь), білорус, освіта початкова, виключений з ВКП(б) 31.07.1937, проживав у смт Олександрівка, директор лісгоспу. Заарештований 14.12.1937 Олександрівським РВ НКВС (агент польської розвідки, антирадянська агітація). Засуджений 16.01.1938 НКВС СРСР та Прокуратурою СРСР до розстрілу, вирок виконано 9.02.1938. Реабілітований 9.05.1958 трибуналом Київського військового округу. (П – 4320)

КИГИМ МАКСИМ РОДІОНОВИЧ, 1889 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, залізничний робітник. Заарештований 8.03.1933 шляхово-транспортним відділом НКВС ст.Знам'янка (агітація проти колективізації). Засуджений 20.03.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 14.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7625)

КИРИЛОВ ВОЛОДИМИР ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1920 р.н., с.Єкиматове Михневського району Московської області, росіянин, освіта 7 класів, проживав у с.Розумівка Олександрівського району, колгоспник. Заарештований 19.02.1944 Олександрівським РВ НКДБ (підозрювався у співробітництві з німецькими окупантами в роки війни). Олександрівським РВ НКДБ 30.04.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2232)

КИРИЛЮК ІВАН ІВАНОВИЧ, 1916 р.н., с.Ставидла, українець, освіта початкова,. Заарештований 22.01.1944 Олександрівським РВ НКВС ("посібництво німецькій окупаційній владі: у 1941-43 роках працював писарем сільської управи, виконував усі вказівки"). Олександрівським РВ НКВС 6.02.1944 направлений у спецтабір м.Сталіно, нині Донецьк, для фільтрації. (П – 932)

КИРИЛЮК СЕРГІЙ ЛЕВКОВИЧ, 1910 р.н., с.Ставидла, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Заарештований 16.10.1930 Кам'янським РВ ДПУ ("член антирадянської повстанської організації" – *див. Іван Рубашенко*). Засуджений 10.03.1931 трійкою при колегії ДПУ до 8 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 27.08.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13584)

КИРИЧЕНКО ЯКІВ ГАВРИЛОВИЧ, 1887 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта середня, проживав у с.Баландине Кам'янського району Черкаської області, вчитель молодших класів. Тричі арештовувався: у 1908 році на 3 місяці справником; у 1920-ому за участь у розгромі 220-го радянського полку; у 1931-ому за контрреволюційну діяльність органами ДПУ на 4 місяці, виправданий. Вчетверте заарештований 7.07.1937 Олександрівським РВ НКВС ("під час гетьманщини і петлюрівщини організовував у Олександрівці "Просвіту", під час повстання убив командира-червоноармійця; в останні роки був радником куркулів, писав їм усі можливі заяви і скарги про звільнення їх від податків"). Засуджений 19.10.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10176)

КИСІЛЬ ДАРИНА СПИРИДОНІВНА, 1887 р.н., с.Івангород, українка, робітниця радгоспу. Заарештована 9.04.1946 Олександрівським РВ НКВС (антирадянська діяльність: "з 1943 року утримувала явочну квартиру Української повстанської армії, переховувала членів ОУН-УПА Вячеслава, Віктора, Степана, зберігала речі вояків УПА, постачала їх продуктами, підтримувала зв'язок із ними до 1945 року"). Засуджена 26.06.1946 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітована 14.10.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12783)

КИСІЛЬ ЛІДІЯ ЛОГВИНІВНА, 1928 р.н., с.Івангород, українка, освіта 6 класів, проживала у м.Нова Горлівка Донецької області, учениця кухаря їдальні. Заарештована 19.02.1946 управлінням НКДБ Кіровоградської області ("у 1944 році сприяла діяльності загону Української Повстанської Армії на території Олександрівського району, зокрема їздила у Кіровоград продавати награбоване майно, 7 тисяч рублів передала Никифору Киселю для "Вячеслава", у липні їздила на зв'язок у м.Здолбунів, привезла звідти грипс і листівки націоналістичного змісту" – *див. Антон Мойса*). Засуджена 28.03.1946 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з конфіскацією майна. Трибуналом військ НКВС Українського округу 15.04.1946 міру покарання не змінено. Верховним судом СРСР 12.05.1954 міру покарання зменшено до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з конфіскацією майна; з-під варти звільнена 24.06.1954. Реабілітована 22.07.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13825)

КИСІЛЬ НИКИФОР КУЗЬМОВИЧ, 1916 р.н., с.Івангород, українець, неписьменний, різнороб в Івангородському радгоспі. Заарештований 2.01.1946 управлінням НКДБ Кіровоградської області ("у 1944 році сприяв діяльності загону Української Повстанської Армії на території Олександрівського району, зокрема надавав свою хату під штабквартиру, був зв'язковим УПА, вируче за награбоване майно 7 тисяч гривень передав Вячеславу" – *див. Антон Мойса*). Засуджений 28.03.1946 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 22.07.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13825)

КИСЛИЙ ДОРОШ ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1876 р.н., с.Китайгород, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 18.03.1931 Кам'янським РВ ДПУ ("до революції у поміщика Терещенка орендував 60 десятин землі, мав власної 10 десятин, на яких експлуатував до десятка

наймитів; вів антирадянську агітацію проти колективізації: "Колгоспи вже своє оджили, по інших селах он розбирають коней і майно, бо Польща йде на нас війною"; агітував проти посівної кампанії: "Ми самі знаємо, як посіяти й скосити, а кацапи нехай у себе наводять порядки"). Смілянською дільничною прокуратурою 29.07.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 948)

КИСЛИЧЕНКО ЯКІВ ЙОСИПОВИЧ, 1889 р.н., смт Олександрівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Новомиколаївка (нині у складі м.Кіровограда), столяр військово-будівельної дільниці №174. У 1927 році за побиття представника земельного відділу був засуджений до 2 років неволі. Вдруге заарештований 28.10.1937 Кіровським особливим відділом УДБ НКВС 15-ї авіабригади (контрреволюційна діяльність: "у 1909-10 працював у м.Бостон, Північна Америка, в 1915 служив у царській армії, брав участь у першій світовій війні, потрапив у полон, де пробув до 1918 року; розповсюджував серед робітників погляди, спрямовані проти заходів, які проводять партія й уряд, вихваляв життя у фашистській Німеччині, здійснив ряд шкідницьких актів при виготовленні віконних рам і дверей для будівельних об'єктів Кіровського аеродрому"). Засуджений 21.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Покарання відбував у Бамлагу, де трійкою УНКВС Далекосхідного краю 31.03.1938 "за контрреволюційну агітацію, вихваляння Троцького і співчуття ворогам народу" був засуджений до розстрілу, вирок виконано 9.08.1938. Реабілітований 25.02.1967 Кіровоградським облсудом. (П – 8092)

КИШМАН АНДРІЙ КОСТЯНТИНОВИЧ, 1902 р.н., с.Сентове (нова назва Родниківка), українець, освіта 3 класи, військовослужбовець. Заарештований 24.02.1944 відділом контррозвідки "Смерш" 230-го Алтайського запасного стрілецького полку (в роки німецької окупації вів антирадянську агітацію серед населення). Засуджений 20.04.1944 трибуналом військ НКВС 53-ої армії до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 27.12.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 10516)

КЛИМЕНКО ІСАК ІВАНОВИЧ, 1914 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта початкова, проживав у радгоспі Гаврилова Знам'янського району, комендант гуртожитку. Заарештований 24.12.1934 Знам'янським РВ НКВС (антирадянські висловлювання). Одеським облсудом 8.04.1935 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 10218)

КЛИМЕНКО ПЕТРО АНДРІЙОВИЧ, 1923 р.н., с.Сентове (нова назва Родниківка), українець, освіта 7 класів, член ВЛКСМ, курсант школи санінструкторів міста Дзауджикау (нова назва Орджонікідзе – Північна Осетія, Росія). Заарештований 25.12.1944 відділом контррозвідки "Смерш" Дзауджикауського гарнізону (таємний агент німецької поліції). Засуджений 6.10.1945 особливою нарадою НКВС СРСР до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 27.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11674)

КЛЮК ВОЛОДИМИР ФЕДОСІЙОВИЧ, 1878 р.н., с.Сентове (нова назва Родниківка), українець, освіта початкова, селянин-середняк. Заарештований 7.03.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ ("розкуркулений, провадив антирадянську агітацію: "Хліб забирають за кордон, аби сплатити царські борги та відкупитись від війни", "Не йдіть у соз, бо там голодуватимете – созы організовані для того, щоб державі легше було забирати хліб у селянина" – *див. Юхим Радул*). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 2.06.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 3631)

КЛЯПОВСЬКИЙ ВАСИЛЬ ОВДІЙОВИЧ, 1913 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, проживав у м.Вознесенськ Миколаївської області, військовослужбовець 6-го артполку. Заарештований 3.10.1937 Вознесенським РВ НКВС (агітація проти радянської влади). Засуджений 30.11.1937 військовим трибуналом 6-го стрілецького корпусу до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 15.02.1990 трибуналом Київського військового округу. (П – 10991)

КНИШ СТЕПАН ДЕМЕНТІЙОВИЧ, 1888 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, проживав на хуторі Ружичеве Єлизаветградківського (нині село Олександрівського) району, член колгоспу ім.Ворошилова. У 1931 році за контрреволюційну агітацію був засуджений до 5 років ув'язнення у концтаборі. Вдруге заарештований 10.02.1938 Єлизаветградківським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність, антирадянська агітація: "з 1936 року працював бригадиром колгоспу, із шкідницькою метою затягував побудову конюшні – взимку не було куди дівати колгоспних коней, а як бригадир теслярської

бригади зволікав із ремонтом сільгоспінвентаря"). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, дата виконання вироку у справі не вказана. Реабілітований 25.08.1962 Кіровоградським облсудом. (П – 5744)

КОВАЛЕНКО ГЕРАСИМ ПЕТРОВИЧ, 1900 р.н., с.Григорівка, українець, освіта 5 класів, проживав у м.Кіровограді, токар. Заарештований 2.07.1944 УНКДБ Кіровоградської області (антирадянська агітація). Засуджений 3.08.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення. Реабілітований 27.12.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 10472)

КОВАЛЕНКО РАЇСА ІВАНІВНА (вона ж **КУПЧИНСЬКА РАЇСА ВАСИЛІВНА**), 1926 р.н., с.Бовтишка, українка, освіта 8 класів, без певних занять. Заарештована 20.03.1947 відділом контррозвідки 19-ї гвардійської дивізії (небажання повернутися в Радянський Союз). Засуджена 15.05.1947 військовим трибуналом 19-ої дивізії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Верховним судом СРСР 3.04.1954 справа припинена, з-під варти звільнена. (П – 2092)

КОВАЛЬ МАРКО ФЕДОРОВИЧ, 1879 р.н., с.Бірки-1, українець, освіта початкова, робітник 2-го цукрозаводу ім.Петровського. Заарештований 8.07.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 9.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років заслання в Казахстан. Реабілітований 16.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10806)

КОВАЛЬ ОЛЕКСА ДОРОШОВИЧ, 1920 р.н., с.Бірки-1, українець, освіта 7 класів, член ВЛКСМ, електромонтер зв'язку ст.Фундукліївка. Заарештований 28.02.1944 транспортним відділом НКДБ Одеської залізниці ст.Знам'янка ("знаходячись на службі в Червоній армії, у серпні 1941 року був направлений в частину м.Біла Церква, по дорозі 4.08.1941 самовільно відлучився й заїхав до дружини у село Чутівка, наступного дня село зайняли німці, працював монтером зв'язку; в кінці 1943 року був у партизанському загоні ім.Ворошилова, здобував зброю для загону; конкретних фактів посібництва німецькій окупаційній владі за ним не виявлено"). Транспортним відділом НКДБ Одеської залізниці ст.Знам'янка 29.05.1944 направлений у спецтабір НКВС для фільтрації. (П – 6982)

КОВАЛЬ ОНУФРІЙ АНДРІЙОВИЧ, 1891 р.н., с.Бірки-1, українець, освіта початкова, тесля колгоспу "Нове життя". Заарештований 8.07.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 5.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9928)

КОВАЛЬ ЯКІВ ЯВТУХОВИЧ, 1905 р.н., с.Соснівка, українець, освіта початкова, робітник залізниці. Заарештований 18.11.1930 шляхово-транспортним відділом ДПУ ст.Бобринська ("антирадянська агітація проти колективізації та хлібозаготівлі, виконання пісні "Ще не вмерла Україна" – *див. Лук'ян Дереча*). Засуджений 5.02.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 16.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 5918)

КОВАЛЬСЬКИЙ ВОЛОДИМИР МАРТЬЯНОВИЧ, 1891 р.н., м.Кутно Варшавської губернії (Польща), поляк, у 1918 році кандидат в члени ВКП(б), проживав у с.Голикове Олександрівського району, член колгоспу "Борець". Заарештований 14.05.1938 Черкаською опергрупою НКВС (член контрреволюційної організації, шпигунство). Засуджений 20.09.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 3.10.1938. Реабілітований 8.03.1957 трибуналом Київського військового округу. (П – 3687)

КОВАЛЬЧУК КСЕНІЯ ДАНИЛІВНА, 1902 р.н., с.Михайлівка, українка, освіта початкова, проживала у с.Григорівка Олександрівського району, член колгоспу "Перемога". Заарештована 22.10.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (агітація проти підписки на держпозику, колективізації). Засуджена 20.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Батько Данило Литвиненко розкуркулений і висланий; два брати і два дядьки розстріляні як члени холодноярського повстанського загону Хмари. (П – 8888)

КОВДА ОЛЕКСАНДР АНДРІЙОВИЧ, 1894 р.н., смт Олександрівка, українець, освіта початкова, обліковець машино-тракторної станції. Заарештований 6.06.1937 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної організації). Засуджений 19.10.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу,

вирок виконано 15.11.1937. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською обласною прокуратурою. (П – 11624)

КОВТУН ІВАН ГРИГОРОВИЧ, 1913 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта 2 класи, член ВЛКСМ, проживав у м.Прохладний Орджонікідзевського краю (нині Кабардино-Балкарія, Росія), тракторист Єгорлинської МТС, червоноармієць 9 окремого запасного батальйону зв'язку. Заарештований 23.12.1941 особливим відділом НКВС 24-ої запасної стрілецької бригади ("вів антирадянську агітацію серед військовиків та цивільного населення колгоспу "Ленінці", вихваляв фашистський лад: зокрема про німецьких окупантів розповідав: "Одну роту червоноармійців забрали в полон німці, то їх повели в лазню й нагодували, потім показали антирадянське кіно, в якому наша худоба ходить напівобідрана і коментар – вони не виконали плану шкірпоставки; такий же приклад із курми: жінки ганяють курей для того, аби вони несли більше яєць для радянської держави"; ділився враженнями про бої з фінами: "Раз заскочили ми, три червоноармійці, до одного селянина, забрали в нього дорогий матеріал, частину йому заплатили. а за решту пригрозили, щоб він із нас більше нічого не вимагав"). Засуджений 29.04.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 29.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11669)

КОВТУН ІВАН ЄРМОЛАЙОВИЧ, 1892 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Заарештований 11.02.1938 Олександрівським РВ НКВС (шпигунство). Засуджений 26.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 25.02.1961 Кіровоградським облсудом. (П – 5394)

КОЖЕМ'ЯКА ПРОКІП АРТЕМОВИЧ, 1888 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 29.12.1928 Єлизаветградківським РВ ДПУ ("член контрреволюційної організації, яка ставила мету повалити радянську владу" – *див. Явтух Могилей*). Засуджений 3.06.1929 колегією ОДПУ до розстрілу, вирок виконано 13.06.1929. Реабілітований 25.10.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11359)

КОЖЕМ'ЯКА СЕМЕН АРТЕМОВИЧ, 1895 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 2.03.1931 Знам'янським РВ ДПУ (агітація проти кооперування, проти вступу до колгоспу). Засуджений 25.05.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 28.02.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7402)

КОЗАЧЕНКО ПАНАС МИХАЙЛОВИЧ, 1877 р.н., с.Бірки Перші, українець, освіта початкова, кравець. Заарештований 22.11.1930 шляхово-транспортним відділом ДПУ ст.Бобринська ("антирадянська агітація проти колективізації та хлібозаготівлі. за відокремлення України від Росії" – *див. Лук'ян Дереча*). Засуджений 5.02.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 9.04.1932 після відбуття строку ув'язнення висланий на поселення до 3 років. Реабілітований 16.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 5918)

КОЗИР ІВАН ВАСИЛЬОВИЧ, 1903 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 15.10.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація, погроза розправи з активістами). Засуджений 16.10.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 3.11.1937. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9459)

КОЗИР ПАВЛО ВАСИЛЬОВИЧ, 1898 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта початкова, коваль колгоспу. Заарештований 12.03.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 5.09.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 14.09.1938. Реабілітований 26.03.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5058)

КОЗИР ХАРИТОН АВРАМОВИЧ, 1898 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта початкова, вантажник "Сільгосппостачу". Заарештований 16.03.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 9.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 25.04.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3824)

КОЗІЙ КОСТЯНТИН (КАЛІСТРАТ) ПИЛИПОВИЧ, 1899 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта початкова, бригадир колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 8.07.1938 Олександрівським РВ НКВС ("в роки громадянської війни перебував у повстанському загоні Коцура, у 1920 році брав участь у антирадянському повстанні; вів контрреволюційну агітацію"). Засуджений 15.10.1938 особливою нарадою

НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Помер 2.03.1940 в таборі. Реабілітований 3.11.1962 Кіровоградським облсудом. (П – 5869)

КОЗІЙ ОЛЕКСАНДР ПИЛИПОВИЧ, 1898 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта початкова, проживав у с.Веселий Кут Єлизаветградківського (нині Знам'янського) району, тесля колгоспу. Заарештований 1.12.1937 Олександрівським РВ НКВС (антирадянська агітація серед населення). Засуджений 4.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 2.07.1962 Кіровоградським облсудом. (П – 5730)

КОЗЛІТІН ВАСИЛЬ ПРОХОРОВИЧ, 1909 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, проживав у с.Першотравенка Компаніївського району, колгоспник. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 23.01.1933 Зінов'євським міськвідділом ДПУ ("агітація, спрямована на саботування заходів радянської влади"). Засуджений 8.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у Казахстан. Реабілітований 25.01.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6841)

КОЗЛІТІН ІВАН ПАНАСОВИЧ, 1877 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, тесля. У 1932 році розкуркулений за невиконання плану хлібозаготівельних робіт. Заарештований 20.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ (агітація проти роботи у колгоспі, здачі зерна державі). Засуджений 2.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у Казахстан. Реабілітований 29.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7560)

КОЗЛІТІН СИДІР КОСТЯНТИНОВИЧ, 1888 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, проживав у селах Зелений Гай і Мотронівка Знам'янського району, хлібороб. Заарештований 21.01.1933 Знам'янським райвідділом ДПУ ("куркуль, проліз у колгосп з метою шкідництва, при вступі все своє майно розпродав, не раз виходив із колгоспу, часто відмовлявся від роботи, яку йому доручали, крав у колгоспі корми; у 1931 році з колгоспу вийшло 20 господарів, Козлітін також; на 21.01.1933 план хлібозаготівлі у Мотронівці був виконаний всього на 63,5%, що значно нижче середньорайонного показника – решту хліба розікрали й позакопували в землю"). Засуджений 31.01.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітована 18.04.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7597)

КОЗЛІТІН ФЕДІР ПАВЛОВИЧ, 1895 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, проживав у с.Тарасівка Олександрівського району, хлібороб. Заарештований 21.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ (агітація проти колективізації). Засуджений 4.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 23.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7056)

КОЗУЛІНА КСЕНІЯ ОЛЕКСІЇВНА, 1899 р.н., смт Єлизаветградка, українка, освіта початкова, проживала у м.Кіровограді, домогосподарка. Заарештована 24.04.1945 Кіровоградським МВ НКДБ (антирадянська агітація: "вихваляла фашистський лад, німецьку армію, її техніку, самих німців як культурну націю, зводила наклепи на Червону армію й стверджувала, що вона більше не повернеться"). Засуджена 4.06.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітована 9.08.1989 Кіровоградським облсудом. Батьки у 1930 році за невиконання плану хлібозаготівлі розкуркулені; чоловіка репресовано. (П – 10200)

КОЛДЕЙСЬКИЙ СТАНІСЛАВ ЛЮДВІГОВИЧ, 1900 р.н., м.Радом Келецького повіту Люблінського воєводства (Польща), поляк, освіта початкова, без певного місця проживання, скляр. Заарештований 28.06.1940 УНКДБ Кіровоградської області ("у жовтні 1939 року серед інших біженців із Польщі завербувався на роботи в Донбас, прибув потягом на станцію Кірове-Українська, звідки був направлений для робіт у Єлизаветградківський район – перебуваючи в Кіровоградській області, припинив працювати, самовільно кинув останнє місце роботи, бажаючи вернутись у Польщу"). Засуджений 11.10.1940 особливою нарадою НКВС УРСР до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12135)

КОЛЕГА МИХАЙЛО ІВАНОВИЧ, 1885 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 17.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ (антирадянська агітація на зрив хлібозаготівельних робіт та розвал колгоспів). Засуджений 1.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 3.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7141)

КОЛЕСНИК ЗАХАР АНДРІЙОВИЧ, 1899 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, хлібороб, член колгоспу ім.Комінтерну. Заарештований 3.09.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС ("вів антирадянську агітацію проти колгоспів, мав зв'язок із Петром Семенякою, Андрієм Збарахом та Йосипом Шпилькою, які нині засуджені за контрреволюційну діяльність; агітував проти підписки на позику зміцнення оборони СРСР, казав: "Радянська влада скоро лопне; хліба на трудодні вам не дадуть, а змушені будете працювати за 100 грамів полови"). Засуджений 20.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Помер 21.01.1940 в таборах Хабаровського краю. Реабілітований 31.08.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3782)

КОЛЕСНИК ФЕДІР ОНУФРІЙОВИЧ, 1885 р.н., селище Єлизаветградка, освіта початкова, проживав у с.Топило Знам'янського району, хлібороб-середняк. Заарештований 5.01.1930 Єлизаветградківським РВ ДПУ (підозрювався у антирадянській агітації). Зінов'євським окрсудом 31.01.1930 виправданий. справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 1798)

КОЛОДЬКО ЛАВРЕНТІЙ МАКСИМОВИЧ, 1885 р.н., с.Качани Жуховицької волості Новогрудського повіту Мінської губернії (нині Гродненської області, Білорусь), росіянин, освіта 2 класи, член ВКП(б) з 1921 року, проживав у селищі свинорадгоспу "Соцреконструктор" Єлизаветградківського району, директор радгоспу. Заарештований 23.03.1935 Єлизаветградківським РВ НКВС ("5.01.1935 не пішов на партійні траурні збори, де обговорювалось питання вбивства секретаря ЦК ВКП(б) Кірова, а вирішив відпочити вдома; поділяв троцькістсько-зінов'євську ідеологію; підозрювався у шкідницькій діяльності"). Єлизаветградківському РВ НКВС 10.04.1935 дав підписку про невиїзд, з-під варти звільнений. Одеською обласною прокуратурою 19.05.1935 справу припинено. (П – 1296)

КОЛЯДА ІВАН ЗАХАРОВИЧ, 1910 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, проживав у с.Копані Знам'янського району, колгоспник. Заарештований 19.06.1941 УНКДБ Кіровоградської області (підривна діяльність проти колгоспів і заходів радянської влади). Засуджений 7.07.1941 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 26.06.1990 Верховним судом УРСР. (П – 12073)

КОЛЯДА ЛАРІОН СЕМЕНОВИЧ, 1902 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, проживав у с.Михайлівка Олександрівського району, працював за наймом. Заарештований 2.03.1931 Знам'янським РВ ДПУ (не виконував продподатків, критикував заходи партії та радянської влади). Даних про судимість немає. (П – 13151)

КОМАРОВ АНДРІЙ ПРОКОПОВИЧ, 1902 р.н., с.Паяна-Кунич Сорокинського повіту (Бесарабія, нині Молдова), українець, освіта початкова, проживав у с.Антонівка Олександрівського району, член колгоспу ім.Першого травня. Заарештований 11.09.1937 Олександрівським РВ НКВС (розвідувальна контрреволюційна робота на користь Румунії). Засуджений 26.11.1937 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 24.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11458)

КОМПАНІЄЦЬ АНДРІЙ ІВАНОВИЧ, 1901 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова. колгоспник. Заарештований 6.09.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС ("член контрреволюційного угруповання, вів антирадянську агітацію"). Засуджений 25.09.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 12.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9284)

КОМПАНІЄЦЬ ГРИГОРІЙ ВАСИЛЬОВИЧ, 1923 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта 7 класів, поштовий агент. Заарештований 10.09.1947 УНКВС Кіровоградської області ("навчався у американській диверсійно-терористичній школі, дав підписку про співробітництво з американцями"). Засуджений 5.11.1947 військовим трибуналом МВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 21.02.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13080)

КОМПАНІЄЦЬ МАКАР ЯКОВИЧ, 1890 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Леніна. Заарештований 8.02.1933 Знам'янським РВ ДПУ ("член контрреволюційної організації, яка ставила за мету спротив заходам радвлади на селі шляхом шкідництва та вчинення окремих терактів проти активістів; при обшуку вилучено вогнепальну зброю – обрізи"). Знам'янським РВ ДПУ 19.05.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 4413)

КОМПАНІЄЦЬ МИКИТА ІВАНОВИЧ, 1884 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, проживав у с.Топило Знам'янського району, хлібороб. Заарештований 23.10.1930 Одеським оперсектором ДПУ ("колишній офіцер царської армії, вів антирадянську агітацію"). Засуджений 29.05.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 5.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10130)

КОМПАНІЄЦЬ ТИМОФІЙ НИКИФОРОВИЧ, 1900 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, проживав у с.Копані Знам'янського району, колишній голова колгоспу ім.Красіна, згодом пастух. У 1934 році був засуджений до 6 років неволі за те, що розвалив колгосп, міру покарання зменшено до 2,5 року. Вдруге заарештований 19.06.1941 УНКДБ Кіровоградської області (контрреволюційна діяльність серед колгоспників проти заходів радянської влади). Засуджений 7.07.1941 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 26.06.1990 Верховним судом УРСР. (П – 12073)

КОНДУР-ЖАБОТИНСЬКИЙ АНДРІЙ СТЕПАНОВИЧ, 1897 р.н., с.Ценява Рожнятівського району Івано-Франківської області, українець, освіта початкова, проживав у смт Олександрівка, робітник цукрозаводу ім.Петровського. Заарештований 7.08.1937 Олександрівським РВ НКВС ("старший брат і два рідних дядьки мешкають у Канаді, підтримує з ними письмовий зв'язок, член євангелістської секти з 1921 року, у 1928 перейшов у секту трясунів, яка невдовзі перейшла на нелегальне становище; займався шпигунством, пророкував війну і загибель радянської влади"). Засуджений 7.10.1937 НКВС та прокурором СРСР до розстрілу, дата виконання вироку у справі не зазначена. Реабілітований 27.11.1952 трибуналом Київського військового округу. Дружина Тетяна Степанівна, 1891 р.н., із с.Косари Кам'янського району Черкаської області, у 1937 році була засуджена до 5 років неволі, діти їхні в цей період перебували у Черкаському дитбудинку №1. (П – 4928)

КОНОВАЛ МАРКО ПАВЛОВИЧ, 1897 р.н., с.Красносілка, українець, освіта 3 класи, член колгоспу "Червоний промінь". Заарештований 10.02.1946 управлінням НКДБ Кіровоградської області ("у 1943-44 роках сприяв діяльності загону Української Повстанської Армії на території Олександрівського району, зокрема переховував у своїй хаті вояків УПА" - *див. Антон Мойса*). Засуджений 28.03.1946 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 22.07.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13825)

КОНОВАЛ СОФІЯ ДМИТРІВНА, 1899 р.н., с.Красносілка, українка, освіта початкова, член колгоспу "Червоний промінь". Заарештована 20.11.1945 управлінням НКДБ Кіровоградської області ("у 1943-44 роках сприяла діяльності загону Української Повстанської Армії на території Олександрівського району, зокрема восени 1943-го переховувала у своїй хаті вояків УПА, передавала теплі речі, приймала награбовані продукти" - *див. Антон Мойса*). Засуджена 28.03.1946 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 12.05.1954 міру покарання зменшено до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. З-під варти звільнена 26.06.1954. Реабілітована 22.07.1991 Кіровоградською обласною прокуратурою. (П – 13825)

КОНОНЕНКО ІВАН ГОРДІЙОВИЧ, 1900 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, робітник сільгоспартілі ім.Леніна. Заарештований 27.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська агітація, зв'язок з закордоном). Засуджений 14.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 26.10.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3904)

КОНОНЕНКО КСЕНІЯ ФЕДОТІВНА, 1898 р.н., с.Михайлівка українка, освіта початкова, проживала у с.Красносілля Олександрівського району, без певних занять. Заарештована 20.10.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти радянської влади). Засуджена 14.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9680)

КОНОНЕНКО МИКОЛА СІЛЬВЕСТРОВИЧ, 1885 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 23.12.1943 контррозвідкою "Смерш" 299-ої стрілецької дивізії (зрада в роки німецької окупації). Засуджений 14.04.1944 трибуналом військ НКВС Кірвоградської області до 15 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленнням громадянських прав на 5

років та конфіскацією майна. Трибуналом Київського військового округу 13.09.1955 покарання зменшено до 10 років неволі. Реабілітований 2.06.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13438)

КОНСТАНТИНОВ ВАСИЛЬ ПАНАСОВИЧ, 1884 р.н., с.Сентове (нова назва Родниківка), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 7.03.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація: "будучи головою церковної громади, привіз у село священика Дяченка, під час осінньої хлібозаготівлі казав: "Хліб вивозять за кордон, щоб відкупитись від війни"; в результаті агітації куркулі почали масово розбирати коней" – *див. Юхим Радул*). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 2.06.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 3631)

КОНСТАНТИНОВ ОЛЕКСАНДР ФЕДОРОВИЧ, 1906 р.н., с.Сентове (нині с.Родниківка), українець, освіта початкова, виключений із членів ВКП(б), проживав у смт Єлизаветградка Олександрівського району, завідувач тваринницького сектору райземвідділу. У 1932 році був засуджений до 4 років неволі, з-під варти звільнений достроково. Вдруге заарештований 31.08.1936 Єлизаветградківським РВ НКВС ("вів контрреволюційну агітацію: у 1934-35 роках як керівник партшколи у с.Краснопілля під час занять політгуртка пропагував контрреволюційний троцькізм, вихваляв Троцького, Зінов'єва й Каменєва, зривав розвиток стахановського руху, незаконно розтратив близько 3 тисяч колгоспних рублів"). Засуджений 10.04.1937 Одеським облсудом до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. З-під варти звільнений 30.08.1942. Реабілітований 10.10.1958 Верховним судом УРСР. (П – 4548)

КОНСТАНТИНОВ ПРОКІП ІВАНОВИЧ, 1905 р.н., с.Сентове (нова назва Родниківка), українець, освіта початкова, член колгоспу ім.13-річчя Жовтня. Заарештований (дата не вказана) Зінов'євським міськвідділом ДПУ (зв'язок з членами контрреволюційної організації). Знам'янським райвідділом ДПУ 23.08.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 3644)

КОРОБКА АНДРІЙ ЄВГЕНОВИЧ, 1897 р.н., с.Федвар (нова назва Підлісне), українець, освіта початкова, десятник лісозаводу, лісник Нерубаївського лісництва. Заарештований 28.12.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 252-ої Харківської стрілецької дивізії (антирадянська діяльність: "в Червону армію покликаний у серпні 1941 року, 9 жовтня цього року потрапив до німецького полону, перебував у таборі військовополонених, звідки втік 18.11.1941 і вернувся додому; у 1942 році став працювати у Нерубаївському лісництві, мав зв'язки з німецькою польовою жандармерією, штаб якої розташовувався у його хаті; на попередньому слідстві Коробка визнав свою вину у зраді радянських партизан і в участі в облавах на них, але на суді відмовився від власних показань, заявляючи, що він змушений був обмовити себе під силою фізичних дій на нього з боку слідчих"). Засуджений 30.06.1944 трибуналом Одеського військового округу до 15 років каторжних робіт з позбавленням громадянських прав на 5 років. З-під варти звільнений 11.04.1956. Реабілітований 10.03.1956 Верховним судом СРСР. (П – 1966)

КОРОЛЕНКО ОЛЕКСА СЕМЕНОВИЧ, 1902 р.н.. смт Олександрівка, українець, освіта початкова, рахівник Олександрівського пункту "Союзхутро". Заарештований 6.06.1937 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної націоналістичної організації, антирадянська агітація). Засуджений 19.10.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 15.11.1937. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11615)

КОРОЛЬ ХРИСТИНА ОЛЕКСАНДРІВНА, 1920 р.н., с.Цвітне, українка, освіта початкова, проживала в м.Єревані (Вірменія), курсант 13-ої роти 12-го навчального автополку. Заарештована у грудні 1942 року особливим відділом НКВС 5-ої армії (перейшла лінію фронту, завербована німецькою розвідкою). Військовим трибуналом 45-ої армії Закавказького фронту 8.03.1943 справу припинено, направлена в психлікарню примусово. (П – 4937)

КОРСУН АНДРІЙ ЯКОВИЧ, 1898 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта неповна середня (не закінчив навчання у Полтавській духовній семінарії), водій Олександрівської машино-тракторної станції. У 1931 році як голова колгоспу за зрив посівної кампанії був засуджений до 1,5 року неволі умовно. Вдруге заарештований 26.07.1938 Олександрівським РВ НКВС ("у 1919 році служив у 1-ому Чигиринському радянському полку, яким керував Коцур; член контрреволюційної військово-повстанської організації під керівництвом Івана Кучеренка, Луки Хоменка і Павла Козиря"). Засуджений 15.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.09.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 10235)

КОРСУН ЯВТУХ ГРИГОРОВИЧ, 1900 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта початкова, проживав у смт Олександрівка, тесля, посезонний робітник. У 1930 році розкуркулений і висланий у Архангельську область (Росія), звідки того ж року втік. Вдруге заарештований 9.07.1937 Олександрівським РВ НКВС УРСР (антирадянська агітація: "Колгоспи нам не потрібні, троцькісти хотіли створити добре життя для селян, але їх постріляли; не вступайте в колгосп, бо там люди мруть з голоду, ви, селяни, сидите голодні, а радвлада спекулює вашим хлібом; скоро буде війна й неминуча загибель радянської влади"). Засуджений 13.08.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 24.08.1937. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9397)

КОСТЕНКО ІВАН ІВАНОВИЧ, 1902 р.н., смт Олександрівка, українець, освіта початкова, бухгалтер 2-го ім.Петровського цукрового заводу. Заарештований 27.11.1937 Олександрівським райвідділом НКВС ("член польсько-петлюрівської диверсійно-повстанської організації" - *див. Григорій Волосян*). Засуджений 16.12.1937 НКВС та прокурором СРСР до розстрілу, вирок виконано 15.01.1938. Реабілітований 1.11.1957 трибуналом Київського військового округу. (П - 4096)

КОСТЕНКО ЯВДОКІЯ СИЛЬВЕСТРІВНА, 1900 р.н., с.Грушівка Кам'янського району, українка, освіта середня, проживала у с.Бірки Олександрівського району, вчителька неповної середньої школи. Заарештована 8.02.1944 Олександрівським РВ НКДБ ("тримала зв'язок з німецькою поліцією і жандармерією, вихваляла німецький режим, вела антирадянську агітацію"). Засуджена 5.09.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки і конфіскацією майна. Реабілітована 30.03.1956 трибуналом Київського військового округу. (П - 2505)

КОСТЕНКО-НАГІРНИЙ ІВАН ЛАРІОНОВИЧ, 1890 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта початкова, проживав у с.Циркуни Харківського району Харківської області, рільник колгоспу ім.Кутузова. У 1929 році притягувався у Черкасах до відповідальності за статтею "зрада Батьківщини", виправданий. Вдруге заарештований 11.04.1946 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська діяльність: "у 1918 році був керівником повстанського загону; з літа 1942 року працював у Олександрівській райуправі на посаді голови комітету допомоги особам, розкуркуленим і репресованим органами радянської влади; у грудні 1942-го керівником Олександрійського районного проводу Організації українських націоналістів Сидором Філоновичем Гребенником був завербований в ОУН, виконував обов'язки зв'язкового, переховував у хаті учасників ОУН-УПА Вячеслава, Олеся, Тараса. Лещенка та інших; тримав зв'язок з націоналістами Возним та Ірклієнком; видав із каси взаємодопомоги членам ОУН-УПА грошей на суму 2 тисячі рублів"). Засуджений 26.06.1946 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 14.10.1991 прокуратурою Кіровоградської області. (П - 12783)

КОТЛЯРЕНКО ПАВЛО ВОЛОДИМИРОВИЧ, 1914 р.н., с.Білозір'я Смілянського (нині Черкаського) району Черкаської області, українець, освіта 7 класів, проживав на ст.Фундукліївка Олександрівського району, черговий залізничної станції. Заарештований 20.07.1944 шляхово-транспортним відділом НКДБ станції ім.Шевченка (підозрювався у співробітництві з німецькою окупаційною владою: "працював черговим на залізничній станції, вимагав від підлеглих йому стрілочників дисципліни в роботі, тримав зв'язок із німецьким начальником станції"). ШТВ НКДБ станції ім.Шевченка 10.09.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 6961)

КОШОВИЙ ОЛЕКСАНДР ПИЛИПОВИЧ, 1888 р.н., с.Івківці Чигиринського району Київської (нині Черкаської) області, українець, освіта початкова, проживав у с.Стара Осота Олександрівського району, хлібороб. Заарештований 23.10.1937 Олександрівським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 5.11.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 31.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10177)

КОЩАРУК ВІКТОРІЯ ІВАНІВНА, 1882 р.н., с.Калинівка Ковельського району Волинської області, полька, освіта початкова, проживала у с.Вищі Верещаки Олександрівського району, колгоспниця. Заарештована 11.02.1938 Олександрівським РВ НКВС (шпигунство). Олександрівським РВ НКВС 30.12.1938 справу припинено, з-під варти звільнена. (П - 4587)

КРАВЕЦЬ ФЕДІР ФЕДОРОВИЧ, 1920 р.н., с.Красносілка, українець, освіта початкова, військовослужбовець, радист 746-го зенітного артилерійського полку. Заарештований 23.10.1941 особливим відділом 746-го ЗАП (антирадянські поразницькі настрої: "у вересні і жовтні 1941 року серед

бійців висловлював думки про неминучу поразку СРСР у війні з фашистською Німеччиною, вихваляв потуги німецької зброї, запевняв, що тепер нема резону служити в Червоній армії", "висловлював думки про незначні запаси махорки , кепське харчування в армії; що колгоспників обкладають великими податками – наприклад, його тестя на суму 900 рублів", говорив: "Німецька армія загарбала всю Україну і мою область, а наші все відступають - то який мені інтерес воювати?"). Засуджений 26.10.1941 трибуналом військ НКВС і охорони тилу Південно-Західного фронту до розстрілу, вирок виконано 28.10.1941. Реабілітований 13.12.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 10535)

КРАВЧЕНКО ГОРДІЙ КОСТЯНТИНОВИЧ, 1895 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 15.08.1928 Зінов'євським окрвідділом ДПУ ("будучи позбавлений права голосу за торгівлю пивом, з 1923 року гуртував селян на базарі і в своїй пивній, разом з Миколою Ярошенком, Никифором Боросаном і Петром Губою вів антирадянську агітацію, поширював на селі чутки про прийдешню війну, сіяв поразницькі настрої; під час хлібозаготівлі схиляв селян не здавати хліб у кооперацію, а продавати в Олександрівці приватним покупцям та взяти вдвічі більше грошей, а коли забере кооперація, то будете стояти в черзі за шматком і отримувати хліб за карточкою"). Засуджений 11.01.1929 особливою нарадою ОДПУ до 3 років заслання у Сибір. Реабілітований 17.11.1993 Кіровоградською обласною прокуратурою. (П - 4218)

КРАВЧЕНКО ГРИГОРІЙ ГАВРИЛОВИЧ, 1910 р.н., с.Ставидла, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Заарештований 20.10.1930 Кам'янським РВ ДПУ ("член антирадянської повстанської організації" – *див. Іван Рубашенко*). Уповноваженим особливого відділу особливої наради ДПУ УРСР 10.01.1931 за недостатністю даних, які звинувачують у належності до контрреволюційної організації і в силу соціального стану - вихідець з бідняцько-середняцького прошарку – справа припинена, з-під варти звільнений. (П – 13584)

КРАВЧЕНКО ЙОСИП ВАКУЛОВИЧ, 1900 р.н., с.Сентове (нова назва Родниківка), українець, освіта початкова, хлібороб, член созу "Червоний прогрес". Заарештований 7.03.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація: "У нас забирають хліб і відправляють за кордон, аби закрити царські борги", підбурював людей не здавати у соз коней, бо назад їх ніхто не віддасть, поширював провокаційні чутки про війну і загибель радвлади" – *див. Юхим Радул*). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 2.06.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 3631)

КРАВЧЕНКО МИКОЛА ПЕТРОВИЧ, 1901 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта початкова, бригадир городньої бригади колгоспу. Заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-повстанської націоналістичної організації). Засуджений 25.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 15.05.1938. Реабілітований 17.03.1962 Кіровоградським облсудом. (П – 5559)

КРАЄВСЬКИЙ ГОРДІЙ ТЕРЕНТІЙОВИЧ, 1897 р.н., с.Стримівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 13.05.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації, шпигунство). Засуджений 5.09.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 14.09.1938. Реабілітований 4.02.1961 Кіровоградським облсудом. (П - 5400)

КРАЄВСЬКИЙ МАРКО ТЕРЕНТІЙОВИЧ, 1898 р.н., с.Стримівка, українець, освіта початкова, голова сільради. Заарештований 13.05.1938 Олександрівським РВ НКВС (польський шпигун, активний член політбанди). Засуджений 9.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 15.04.1961 Кіровоградським облсудом. (П - 5408)

КРАМАР МИКИТА ХОМОВИЧ, 1899 р.н., смт Олександрівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 18.09.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти радянської влади). Засуджений 20.11.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 15.12.1937. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11764)

КРАМАР ПАВЛО ЙОСИПОВИЧ, 1902 р.н., с.Красносілка, українець, освіта початкова, хлібороб, колишній колгоспник. Заарештований 26.08.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність проти радянської влади). Засуджений 10.09.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 31.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9575)

КРАМАРЕНКО ІВАН ТИХОНОВИЧ, 1887 р.н., смт Олександрівка, українець, освіта початкова, слюсар майстерні колгоспу "Іскра". Заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-повстанської організації). Засуджений 23.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 16.05.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3829)

КРИВИЙ АРХИП ТРОХИМОВИЧ, 1894 р.н., с.Любомирка, українець, освіта середня, касир колгоспу. Заарештований 20.12.1937 Олександрівським райвідділенням НКВС (контрреволюційна діяльність). Засуджений 22.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 14.01.1938. Реабілітований 7.02.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 4883)

КРИВИЙ ГРИГОРІЙ КУПРІЯНОВИЧ, 1907 р.н., с.Любомирка, українець, освіта початкова, машиніст машино-тракторної станції, член колгоспу ім.Молотова. Заарештований 17.07.1938 Олександрівським РВ НКВС УРСР ("член антирадянської повстанської організації, вів контрреволюційну діяльність"). Засуджений 21.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Особливою нарадою НКВС СРСР 21.11.1942 умовно достроково з-під варти звільнений з Усольлагу "за високі виробничі показники, відмінну поведінку в побуті". Реабілітований 3.04.1965 Кіровоградським облсудом. У 1929 році розкуркулені батьки. (П – 7920)

КРИВОБЕДРЮК НАДІЯ НАЗАРІВНА, 1904 р.н., с.Рубченки Володарського району Київської області, українка, освіта початкова, проживала у смт Олександрівка, домогосподарка. Заарештована 23.04.1944 Олександрівським РВ НКДБ ("видавала німецькій жандармерії радянських громадян-активістів, агент німецької поліції"). Засуджена 5.06.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітована 30.09.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13600)

КРИВОРОГ АНАТОЛІЙ АРСЕНОВИЧ, 1925 р.н., с.Красносілля, освіта 9 класів, проживав у м.Пенза (Росія), військовослужбовець при вищій офіцерській школі. Заарештований 6.04.1948 контррозвідкою МДБ Пензенського гарнізону ("в роки німецької окупації заарештовувався гестапо та підозріло звільнений"). Засуджений 15.09.1948 трибуналом Куйбишевського гарнізону до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 12.03.1955 трибуналом Приволзького військового округу. (П – 5706)

КРИВОРОГ ПАВЛО ІЛЛІЧ, 1896 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта вища (Кіровський вечірній інститут сільгоспмашинобудування), член ВКП(б) з 1919 року (вступив у Франції, квиток визнано недійсним, вдруге вступив у 1929-ому), проживав у м.Кіровограді, інженер-технолог заводу "Червона зірка". Заарештований 11.02.1938 Кіровським МВ НКВС (як польський перебіжчик). Кіровською міськпрокуратурою 19.12.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. Вдруге заарештований 23.06.1941 Кіровським МВ НКВС, а 9.12.1942 Прокуратурою СРСР справу припинено, звільнений. (П – 2293)

КРИВОРОТ ЛЕОНІД ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1921 р.н., с.Красносілка, українець, освіта 6 класів, член ВЛКСМ, червоноармієць роти технічного забезпечення 65-ої танкової бригади. Заарештований 28.07.1942 особливим відділом НКВС 65-ої танкової бригади ("вів антирадянську агітацію: вихваляв окупаційні порядки, які заводить німецьке правління на радянських територіях, нібито німці добре ведуть себе з військовополоненими і цивільним населенням, а тому й немає потреби людям евакуйовуватись"). Засуджений 20.06.1943 трибуналом Челябінського гарнізону до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Помер 12.07.1943 в ув'язненні. Реабілітований 28.01.1964 трибуналом Уральського військового округу. (П – 7810)

КРИВОРУЧКО ГАВРИЛО МАРТИНОВИЧ, 1901 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, проживав у с.Мотронівка (приєднане до с.Зелений Гай) Знам'янського району, член колгоспу ім.Левицького. У 1931 році за розкрадання соціалістичної власності був засуджений до 8 років неволі, від відбуття покарання втік; вдруге був засуджений до 3 років неволі у 1934-ому за розкрадання колгоспного майна, втік із тюрми. Втретє заарештований 19.03.1938 Єлизаветградківським РВ НКВС ("у 1920 році перебував у повстанському загоні Завгороднього; у 1937-ому проліз у колгосп, розкладав трудову дисципліну, дискредитовував керівництво колгоспу, агітував проти підписки на державну позику для зміцнення оборони країни; в період підготовки до виборів у Верховну раду СРСР дискредитовував

висунуті кандидатури Волкова і Лаштобу"). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС до розстрілу, вирок виконано 29.05.1938. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8636)

КРИВОРУЧКО ІВАН МУСІЙОВИЧ, 1904 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, проживав у с.Роздолля Олександрівського району, коваль артілі "Червона зірка". Заарештований 24.02.1933 Знам'янським РВ ДПУ (агітація проти колективізації: "син куркуля, висланого на північ; вступивши в колгосп і працюючи бригадиром, провадив руйнівну діяльність – люди перестали виходити на роботу в артіль, за що його виключили з артілі; у 1932 році вдруге записався до колгоспу і знову вів антиколгоспну агітацію: "Хліб держава забирає, будем знову голодувати; як ми працюватимем, коли голодні? Посівматеріал забирають – треба розбігатись із колгоспів, артілі приходить край"). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 22.05.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 7297)

КРИВОРУЧКО КАТЕРИНА ОЛЕКСАНДРІВНА, 1916 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українка, освіта 4 класи, проживала у м.Кіровограді, токар. Заарештована 18.02.1944 УНКДБ Кіровоградської області ("працюючи прибиральницею в офіцерській німецько-козацькій школі, співмешкала з офіцерами козачого загону; влітку 1943 року усно повідомила лейтенанту добровольчого козацтва Хаблову, що ряд осіб виявляють невдоволення до тих, хто підтримує стосунки із німцями, в результаті чого ті особи були заарештовані й утримувались під вартою 2 місяці, а потім їх звільнили"). Засуджена 18.11.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 20.09.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 12309)

КРИВОШИЯ ДМИТРО ВЛАСОВИЧ, 1892 р.н., с.Трушівці Чигиринського району Черкаської області, українець, освіта початкова, проживав у с.Мотронівка Єлизаветградківського (нині Олександрівського) району, конюх колгоспу ім.Орджонікідзе. У 1930 році розкуркулений і разом із батьками висланий у с.Матвіївку Чигиринського району. Заарештований 28.06.1941 міжрайвідділом НКДБ Знам'янського району (антирадянська агітація: "Раніше, за царизму, ніяких позик не було, а тепер деруть шкуру з колгоспників"; "контрреволюційно тлумачив указ президії Верховної ради СРСР про повернення обмундирування червоноармійцями, які відслужили строкову службу: "Чоловік прослужив 2 роки, а тепер з нього здирають обмундирування і він зостається голим"). Засуджений 23.12.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 22.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12276)

КРИКУН ОЛЕКСІЙ ПИЛИПОВИЧ, 1917 р.н., с.Триліси, українець, освіта 4 класи, член ВЛКСМ, відправник лісу Матвіївського лісництва. Заарештований 14.03.1945 УНКДБ Кіровоградської області ("в роки німецької окупації допомогав начальнику поліції - своєму брату Михайлу"). Засуджений 8.09.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 5.02.1992 прокуратурою Кіровоградської області. (П – 13027)

КРИНСЬКИЙ ДМИТРО МАРКОВИЧ, 1884 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Заарештований 31.01.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (агітація проти колективізації, проведення хлібозаготівлі). Засуджений 6.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років концтабору. Реабілітований 14.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (5940 – П)

КРІПАК ГРИГОРІЙ СЕРГІЙОВИЧ, 1909 р.н., с.Сентове (нині с.Родниківка), українець, освіта початкова, хлібороб, член артілі ім.13-річчя Жовтня. Заарештований 19.11.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (підозрювався як член контрреволюційного угруповання). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 9.12.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. Вдруге, працюючи їздовим колгоспу "Червоний прогрес", заарештований 12.03.1938 Єлизаветградківським РВ НКВС (член підпільної організації "Спілка визволення України", контрреволюційна діяльність). Засуджений 20.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 26.10.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3644, 3705)

КРІПКИЙ ДМИТРО ІВАНОВИЧ, 1896 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта початкова, член колгоспу. Заарештований 14.03.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 9.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 25.04.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3824)

КРУШЕЛЬНИЦЬКИЙ ЛУКА АСОНОВИЧ, 1895 р.н., с.Красносілля, українець, освіта середня, вчитель семирічної школи. У 1920 році арештовувався особливим відділом 14-ої армії "за службу у антирадянських частинах". Вдруге заарештований 5.06.1929 Зінов'євським окрвідділом ДПУ ("У 1918 році я думав, що політика більшовиків схиляється до закабалення українського народу" - із свідчень на допиті; "у 1919-ому як переконаний самостійник брав участь у організації петлюрівських куренів, штаб яких розміщувався у Холодному Яру на чолі з Чучупакою, з яким тримав тісний зв'язок; у 1920 входив до повстанського загону Хмари, зганяв селян у загін, казав: "Радвлада Бога заперечує й багато балакає, а ми мало балакаємо й вік боремось – нам сонце вже засвітило: кінець настав комуні і радвладі", був членом повстанкому Холодного Яру", "свої шовіністичні погляди висловлював відкрито: під час відвідання Красносілля бандуристами з Київщини, які виконували українські пісні. В пориві національних почувань вигукував: "Слава, слава Україні!"; підтримував тісні зв'язки з отаманом банди Хмари Сіденком із Цвітної, членами підпільної контрреволюційної підпільної організації Прокопом Кожем'якою, Іваном Одноусом та Михайлом Бевзом, яких у 1929 році розстріляли; як учитель викривляв класову лінію, впроваджував серед учнів шовінізм та виявляв усіляке сприяння дітям куркулів; при обшуку в хаті знайдено багато старої шовіністичної літератури"). Засуджений 29.01.1930 колегією ОДПУ до 10 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 10.01.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10993)

КРЯЧКО ГРИГОРІЙ СИДОРОВИЧ, 1892 р.н., с.Стримівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 27.05.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-повстанської організації). Засуджений 5.09.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 14.09.1938. Реабілітований 4.02.1961 Кіровоградським облсудом. (П - 5400)

КРЯЧКО ІВАН НИКИФОРОВИЧ, 1905 р.н., с.Стримівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 22.07.1938 Олександрівським РВ НКВС (підозрювався як член контрреволюційної військово-повстанської організації). Київським облсудом 12.03.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 8345)

КРЯЧКО ЯВТУХ КУЗЬМОВИЧ, 1882 р.н., х.Гутницький, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 14.01.1929 Єлизаветградківським РВ ДПУ ("член контрреволюційної організації, яка ставила за мету знищення радянської влади" – *див. Явтух Могилей*). Засуджений 3.06.1929 колегією ОДПУ до розстрілу, міру покарання замінено на 10 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 25.10.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 11359)

КУДРЕВИЧ ВАСИЛЬ МИКОЛАЙОВИЧ, 1875 р.н., с.Креничі Обухівського району Київської області, українець, освіта початкова, проживав у смт Олександрівка, без певних занять. Заарештований 23.10.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 14.11.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 27.11.1937. Реабілітований 20.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9437)

КУЗИНА ЮСТИНА ІСАКІВНА, 1903 р.н., с.Красносілля, українка, освіта початкова, колгоспниця. Заарештована 22.10.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (член церковної п'ятидесятки, антирадянська релігійна пропаганда). Засуджена 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 22.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 8708)

КУЗНЕЦОВ ПЕТРО ЛАВРЕНТІЙОВИЧ, 1899 р.н., с.Куцуруб Очаківського району Миколаївської області, українець, освіта неповна середня, член ВКП(б) у 1919-37, проживав у м.Кіровограді, редактор газети "Кіровська правда". Заарештований 15.03.1937 Кіровським МВ НКВС ("член контрреволюційної організації "правих", заснованої секретарем Кіровоградського міськкому партії Гонтарем", "провадив перевірку партдокументів, оберігав від викриття контрреволюціонерів-однодумців"). Засуджений 15.07.1937 Верховним судом СРСР до 10 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Вдруге, працюючи пакувальником цукрового заводу ім.Петровського у селищі Олександрівка Кіровоградської області, заарештований 30.03.1950 Олександрівським райвідділом МДБ (член контрреволюційної організації "правих"). Засуджений 29.07.1950 особливою нарадою МДБ СРСР до заслання у Кокчетавську область (Казахстан). Реабілітований 11.12.1954 Верховним судом СРСР. (П - 1910)

КУЗЬМЕНКО ВАСИЛЬ ОМЕЛЯНОВИЧ, 1916 р.н., с.Цвітне, українець, освіта середня медична, проживав у смт Отиня Коломийського району Івано-Франківської області, працівник райздраввідділу. Заарештований 13.06.1949 УМДБ Кіровоградським області (член терористичної групи). Засуджений 1.04.1950 особливою нарадою МДБ СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 20.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3487)

КУЗЬМЕНКО ОЛЬГА АНДРІЇВНА, 1920 р.н., с.Цвітне, українка, освіта 3 класи, проживала у смт Отиня Коломийського району Івано-Франківської області, без певних занять. Заарештована 13.06.1949 УМДБ Кіровоградської області (член терористичної групи). Засуджена 1.04.1950 особливою нарадою МДБ СРСР до 5 років ув'язнення. Реабілітована 20.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3487)

КУЗЬМЕНКО ПЕТРО ВАСИЛЬОВИЧ, 1886 р.н., смт Олександрівка, українець, освіта початкова, вагар ст.Фундукліївка. Заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-повстанської організації). Засуджений 23.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 16.05.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3829)

КУЗЬМЕНКО СОЛОВЕЙ МИНОВИЧ, 1904 р.н., смт Олександрівка, українець, освіта 2 класи, заготівельник райспоживспілки. Заарештований 31.12.1946 Олександрівським РВ МДБ ("у червні 1946 року написав анонімний документ націоналістичного змісту із різко вираженим наклепом на радянську владу, на керівний склад партійно-радянських організацій, вихваляв життя при німецькій окупації і в капіталістичних країнах: цей документ направив на адресу одного з керівників уряду УРСР (Хрущова)"). Засуджений 29.08.1947 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років. Звільнений 27.01.1955. Реабілітований 28.11.1964 Верховним судом УРСР. (П – 7901)

КУКЛО ГРИГОРІЙ МИКОЛАЙОВИЧ, 1878 р.н., селище Ковалець Білостоцького повіту Гродненської губернії (нині Польща), поляк (за іншими даними білорус), освіта початкова, проживав у селищі Олександрівка Київської (нині Кіровоградської) області, чорнороб, конюх "Союзхутро". Заарештований 16.03.1938 Олександрівським РВ НКВС (шпигунство на користь Польщі: "Задумав я у 1927 році поїхати на батьківщину, треба було у польському консульстві у Києві взяти дозвіл; консул мені сказав, що за право виїхати в Польщу мені потрібно буде збирати дані розвідувального характеру у нашому районі, я дав на це згоду і виконав кілька його доручень – повідомив про становище в колгоспі, про настрої селян, наявність ворожих елементів у селі й колгоспі" – із допиту Кукла). Олександрівським РВ НКВС 16.06.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 6648)

КУКЛЮК ГРИГОРІЙ СЕМЕНОВИЧ, 1903 р.н., с.Віник Гродненської області (Білорусь), українець, освіта початкова, проживав у с.Красносілка Олександрівського району, водій машино-тракторної станції. Заарештований 10.11.1937 Олександрівським РВ НКВС (шпигунська діяльність, антирадянська агітація). Засуджений 26.11.1937 НКВС СРСР до розстрілу, вирок виконано 14.12.1937. Реабілітований 30.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11507)

КУКСА МИХАЙЛО АНДРІЙОВИЧ, 1923 р.н., с.Цвітне, українець, освіта середня і однорічні педкурси, рядовий військово-будівельного загону 18-го управління військово-польового будівництва. Заарештований 8.05.1944 контррозвідкою "Смерш" 25-го управління оборонного будівництва резерву головнокомандування (таємний агент німецьких розвідорганів). Засуджений 31.07.1944 трибуналом НКВС МРСР до 10 років ув'язнення з позбавленнням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 14.09.1956 трибуналом Одеського військового округу. (П – 3127)

КУЛИНИЧ ПЛАТОН КАРПОВИЧ, 1895 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта початкова, бригадир польової бригади. Заарештований 26.12.1937 Олександрівським РВ НКВС (профашистська агітація). Засуджений 28.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 14.01.1938. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9921)

КУЛИНИЧ ПРОКІП КАРПОВИЧ, 1898 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта початкова, член ВКП(б) до 1935 року, працівник Київського гідротехнічного відділу. У 1935 році за повстанську діяльність 1918 року був засуджений до 2 років неволі Вдруге заарештований 14.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація: "в роки громадянської війни був у повстанських загонах Коцура, Богдана і Нагорного; у 1937 році разом із Федором Богданом і Олександром Федоренком входили до

контрреволюційної повстанської організації"). Засуджений 20.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 10.05.1938. Реабілітований 27.02.1965 Кіровоградським облсудом. Брат Платон заарештований у 1937 році. (П – 7908)

КУЛЬЧИЦЬКИЙ ІВАН ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1892 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Заарештований 27.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 26.11.1937 НКВС СРСР до розстрілу, вирок виконано 8.12.1937. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11409)

КУРГАНСЬКА ЇВГА ЙОСИПІВНА, 1889 р.н., с.Бірки Кременецького району (Волинь), українка, освіта початкова, проживала у с.Любомирка Олександрівського району, член колгоспу ім.Молотова. Заарештована 11.02.1938 Олександрівським РВ НКВС (підозрювалась як агент польської розвідки: "вихваляла фашистський лад Польщі, підривала трудову дисципліну в колгоспі, лаяла керівників партії й уряду, казала що в Польщі селяни живуть краще, ніж у СРСР, тут влада забирає в селян хліб і вони залишаються голодними"). Засуджена 22.09.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9639)

КУРГАНСЬКИЙ МАКСИМ ГРИГОРОВИЧ, 1886 р.н., х.Антонівка, українець, освіта початкова, різнороб колгоспу. У 1930 році розкуркулений і висланий на північ, звідки втік у 1933-ому. Заарештований 11.09.1937 Олександрівським РВ НКВС ("розповсюджував чутки про війну і поразку в ній СРСР"). Засуджений 15.09.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.06.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 1565)

КУРДИБАНОВ ФЕДІР КЛИМОВИЧ, 1900 р.н., с.Антоніни Вінницької (нині Красилівський район Хмельницької) області, українець, освіта початкова, член ВКП(б) з 1920 року, проживав у селищі радгоспу "Соцреконструктор" Єлизаветградківського району, директор радгоспу. Заарештований 27.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (шпигунство, шкідництво). Засуджений 26.11.1937 НКВС і прокурором СРСР до розстрілу, вирок виконано 12.12.1937. Реабілітований 9.09.1961 Верховним судом СРСР. (П – 5478)

КУРОП'ЯТНИК ДЕНИС ПЕТРОВИЧ, 1899 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, робітник залізниці. Заарештований 18.11.1930 шляхово-транспортним відділом ДПУ ст.Бобринська ("антирадянська агітація проти колективізації та хлібозаготівлі" – *див. Лук'ян Дереча*). Засуджений 5.02.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край умовно, з-під варти звільнений. Реабілітований 16.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 5918)

КУРОП'ЯТНИК ПРОХОР ОМЕЛЯНОВИЧ, 1899 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, член ВКП(б) з 1928 року, проживав у с.Богданівка Знам'янського району, майстер Хирівського заводу. Заарештований 24.07.1938 Знам'янським райвідділом НКВС (підозрювався у антирадянській агітації). Знам'янським РВ НКВС 15.01.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2068)

КУЦЕВАЛ ФЕДОРА МАРКІВНА, 1907 р.н., с.Стара Осота, українка, освіта початкова, член колгоспу ім.Кірова. Заарештована 11.04.1946 Олександрівським РВ НКВС (антирадянська діяльність: "з літа 1943 року утримувала конспіративну квартиру для учасників ОУН-УПА, які діяли на території Олександрівського району, постачала продуктами Вячеслава, Олеся та інших; після вигнання німців продовжувала підтримувати зв'язки з Вячеславом, Марком, Віктором, Олесем, Антоном, Степаном і Галиною: Галину 2 місяці переховувала у своїй хаті; зберігала зброю вояків УПА"). Засуджена 26.06.1946 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітована 14.10.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12783)

КУЦЕНКО ДАНИЛО КУЗЬМОВИЧ, 1874 р.н., с.Бірки-І, українець, освіта початкова, проживав у смт Олександрівка, робітник 2-го ім.Петровського цукрового заводу. У 1930 році розкуркулений та висланий у північний край, 1932-го року втік з заслання. Заарештований 10.07.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів партії та радянської влади). Засуджений 19.08.1937 трійкою УНКВС до розстрілу, вирок виконано 31.08.1937. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11815)

КУЧЕР ІВАН КОСТЯНТИНОВИЧ, 1888 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 2.01.1944 відділом контррозвідки "Смерш" 299-ої Харківської

стрілецької дивізії (таємний агент німецької розвідки). Засуджений 27.04.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 16.04.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13208)

КУЧЕРЕНКО ІВАН ПЕТРОВИЧ, 1897 р.н., с.Нова Осота, українець, вагар Фундукліївського складу нафтоторгу. Заарештований 8.03.1938 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 9.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 25.04.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3824)

КУЧЕРЕНКО ІВАН ЯВТУХОВИЧ, 1892 р.н., с.Баландине Кам'янського району Черкаської області, українець, освіта початкова, проживав у с.Бандурове, різнороб колгоспу. У 1929 році розкуркулений, у 1930-ому висланий у Архангельську область, Росія. Вдруге заарештований 18.08.1937 Олександрівським РВ НКВС (антирадянська діяльність: "повернувшись додому із заслання у 1937 році, погрожував розправою активістам за розкуркулення, розповсюджував провокаційні чутки про війну і загибель радянської влади"). Засуджений 28.08.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 14.09.1937. Реабілітований 25.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9454)

КУЧЕРЕНКО КОРНІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ, 1884 р.н., с.Івангород, українець, освіта початкова, проживав у смт Олександрівка, колісник Смілянського райкомунвідділу. Заарештований 26.02.1937 Олександрівським РВ НКВС ("з 1918 року є членом секти євангельських християн; у 1915-21 роках перебував у полоні в Німеччині; 1934 року на зборах колгоспників з питань хлібопродажу державі заявляв, що держава купує хліб у селян дешево, а продає дорого; займаючись спекуляцією, називав самообкладання у 1936 році здирством"). Засуджений 2.06.1937 Київським облсудом до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 10.07.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6923)

КУЧЕРЕНКО МЕФОДІЙ ТАРАСОВИЧ, 1907 р.н., с.Івангород, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 8.05.1944 Олександрівським РВ НКДБ (співробітництво з німецькими розвідувальними органами). Засуджений 25.11.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років заслання в Актюбинську область (Казахстан). Реабілітований 10.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10771)

КУЧЕРЕНКО ТЕРЕНТІЙ ПИЛИПОВИЧ, 1870 р.н., с.Івангород, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1929 році розкуркулений. Заарештований 16.10.1930 Олександрівським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 28.11.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 14.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6248)

ЛАВРИК ГРИГОРІЙ ТРОХИМОВИЧ, 1911 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, проживав у с.Тарасівка Олександрівського району, робітник радгоспу. Заарештований 13.02.1933 Знам'янським РВ ДПУ ("син куркуля, агітував проти колективізації, хлібозаготівлі"). Засуджений 20.03.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 14.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7569)

ЛАВРУСЬ ЯКИМ МУСІЙОВИЧ, 1914 р.н., с.Івангород, українець, освіта середня технічна, проживав у м.Мінську (Білорусь), інспектор котлонагляду військової частини 28930. Заарештований 23.01.1950 контррозвідкою МДБ військової частини 32750 (антирадянська діяльність, контрреволюційні висловлювання). Засуджений 7.04.1950 трибуналом військової частини 28930 до 25 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 9.03.1961 Верховним судом СРСР. (П – 5444)

ЛАГНО ІВАН СЕРГІЙОВИЧ, 1888 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Петровського. Заарештований 29.03.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 9.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 25.04.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3824)

ЛАГНО ЙОСИП ІВАНОВИЧ, 1903 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта початкова, різнороб Олександрівського цукрозаводу. Заарештований 26.08.1937 Олександрівським РВ НКВС ("протягом ряду років громадсько-корисною працею не займався, засоби для існування здобуває виключно за рахунок крадіжок та інших злочинів, має 4 судимості, 5 разів затримувався органами міліції у підозрі на

пограбування: весною 1937 року здійснив кілька крадіжок у односельчан і в приміщенні сільської ради серед громадян заявляв, що незабаром влада зміниться, нинішню поженуть у шию"). Засуджений 19.10.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Звільнений у 1947 році. Реабілітований 16.05.1964 Кіровоградським облсудом. (П – 7814)

ЛАГНО ХАРЛАМ ЙОСИПОВИЧ, 1884 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта початкова, проживав у м.Знам'янка, слюсар інструментального цеху паровозного депо. Заарештований 3.07.1945 транспортним відділом НКДБ Одеської залізниці ("в роки німецької окупації добровільно вступив на роботу у паровозне депо, разом із Василем Вітохіним і Григорієм Говоренком на спецнараді дали обіцянку німецькому шефу Реслеру працювати на користь окупантів і доносити на осіб, які не бажають ставитись лояльно до німецької влади; згодом втягнув до посібницької діяльності Івана Гоя та Марка Луняченка – *див. Знам'янський район*; вимагав від підлеглих високої дисципліни, продуктивності і якості роботи, вів серед робітників антирадянську агітацію: за німецької влади нема відрядної оплати і працювати краще, за запізнення на роботу не судять"). Засуджений 14.09.1945 трибуналом Одеської залізниці до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 7.05.1990 Кіровоградським облсудом. (П - 14013)

ЛАГНО ЮХИМ ІЛЛІЧ, 1891 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, проживав у с.Чутівка Знам'янського району, лісник Чутянського лісництва. Заарештований 22.06.1944 Єлизаветградківським РВ НКДБ (зрадницька діяльність: "тричі в роки окупації німці заарештовували, запитуючи про партизан: у серпні і в вересні 1941-го по три доби відсидів, у лютому 1942-го три тижні, після чого начальником районної поліції Андрієм Рачке був завербований у якості агента, випущений з-під варти із завданням виявляти партизан"). Засуджений 17.03.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградського гарнізону до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 14.12.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13744)

ЛАМАНОВ ІВАН ТИМОФІЙОВИЧ, 1880 р.н., с.Букварка, українець, письменний, хлібороб, член созу. Заарештований 1.02.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (підозрювався як член контрреволюційного угруповання, що вів антирадянську агітацію проти хлібозаготівлі та колективізації). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 22.05.1930 справа припинена, з-під варти звільнений. Вдруге, проживаючи у селах Топило і Глибока Балка Знам'янського району і працюючи сторожем машино-тракторної станції у с.Трепівка, заарештований 9.09.1936 Знам'янським РВ НКВС (контрреволюційний повстансько-терористичний настрій). Засуджений 19.07.1937 Одеським облсудом до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 10.08.1962 Верховним судом УРСР. (П – 960, 6124)

ЛАМАНОВ ФЕДІР АРТЕМОВИЧ, 1885 р.н., с.Сентове (нова назва Родниківка), українець, освіта початкова, селянин-середняк. Заарештований 15.03.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація: "восени 1929 року казав, що нам лишають чорний хліб, а в містах їдять білий і відправляють за кордон, сплачуючи борги та щоб не було війни; підбурював людей не здавати посівматеріалу, самовільно розбирати коней із созу" – *див. Юхим Радул*). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 2.06.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 3631)

ЛЕБЕДЕНКО СОЗОН МИТРОФАНОВИЧ, 1914 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта 3 класи, військовослужбовець. Заарештований 18.01.1945 військовою прокуратурою Кіровоградського гарнізону (антирадянська агітація на окупованій території, дезертирство). Засуджений 25.08.1949 трибуналом військової частини 07120 до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Трибуналом Київського військового округу 12.09.1949 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 2752)

ЛЕБЕДОВСЬКИЙ ІВАН АНДРІЙОВИЧ, 1910 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, проживав у смт Рокитне Київської області, наглядач вантажного двору на ст.Устимівка Південнозахідної залізниці. Заарештований 5.05.1950 управлінням охорони МДБ Одеської залізниці на станції ім.Шевченка (співробітництво з німецькими окупантами: "в роки німецької окупації працював на залізничному транспорті стрілочником, згодом черговим на ст.Іскрене Одеської залізниці, писав доноси німецькій жандармерії на комуністів і радянських активістів; на початку 1946 року кинув роботу на

залізниці й переховувався до дня арешту"). Управлінням охорони МДБ Одеської залізниці 9.08.1950 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 6573)

ЛЕБІДЬ ДОРОШ НИКАНДРОВИЧ, 1899 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта початкова, вантажник Фундукліївського вантажного пункту. Заарештований 16.03.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 9.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 25.04.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П - 3824)

ЛЕВИЦЬКИЙ КУЗЬМА ДАНИЛОВИЧ, 1892 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, хлібороб, робітник гончарної артілі. У 1921 році був заарештований Кам'янською повітовою ЧК за зв'язки з повстанським загоном Хмари, просидів під арештом 1,5 місяця. Вдруге заарештований 4.06.1929 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація: "закликав не здавати хліб державі, оскільки становище існуючого ладу нетривке, а селянство налаштоване проти радянської влади; часто читає селянам газети, при цьому викривляє зміст написаного, періодично вечорами в його хаті збираються куркулі і колишні бандити під виглядом гри у карти, на цих зібраннях обговорюються питання спільного виступу проти кампаній, які проводить влада"). Засуджений 18.01.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 10 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Зять Чорнобай за зв'язки з повстанським загоном Хмари розстріляний, сестра Ольга була заміжня за отаманом Сіденком, якого Черкаський окрвідділ ДПУ заарештував "за бандитизм". (П - 10005)

ЛЕДИХОВ ІВАН ФРОЛОВИЧ, 1896 р.н., с.Лукине Болотинського району Томської області, росіянин, освіта початкова, проживав у с.Михайлівка Олександрівського району, без певних занять. Заарештований 13.01.1944 Єлизаветградківським РВ НКДБ (співробітництво з німецькими окупантами). Засуджений 15.06.1944 трибуналом Кіровоградського гарнізону до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 9.12.1955 військовим трибуналом Київського військового округу. (П - 2040)

ЛЕОНТЬЄВ ГЕРАСИМ ЗАХАРОВИЧ, 1880 р.н., с.Сентове (нова назва Родниківка), українець, освіта початкова, селянин-середняк. Заарештований 15.03.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація: "Хліб відправляють за кордон, тому краще не сіяти", "Колективи – це панщина", "Забирайте коней із созу, скоро війна і всіх все одно розженуть" – *див. Юхим Радул*). Засуджений 2.06.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі умовно, з-під варти звільнений. Реабілітований 24.07.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 3631)

ЛЕОНТЬЄВ УЛЯН СОФРОНОВИЧ, 1897 р.н., с.Сентове (нині с. Родниківка), українець, освіта 4 класи, проживав у м.Кіровограді, командир відділення МПВО. У 1929 році розкуркулений і в 1930-ому за хуліганство засуджений на 1,5 року неволі. Вдруге заарештований 28.04.1944 відділом контррозвідки "Смерш" УНКВС Кіровоградської області ("під час німецької окупації працював пожежним охоронцем на електростанції, повідомляв директорові про крадіжки, які чинили громадяни Штанько, Настасієнко, Козлітін, яких під час допитів у поліції били й засудили німецьким судом до сплати штрафу"). Засуджений 29.11.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 15 років каторжних робіт з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 14.10.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13605)

ЛЕПЕТЬ ПЕТРО АНДРІЙОВИЧ, 1897 р.н., с.Нижчі Верещаки, українець, освіта початкова, працював у власному господарстві. Заарештований 20.11.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 27.11.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 17.12.1937. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9959)

ЛЕХАН НАУМ КАЛИНОВИЧ, 1874 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, проживав у с.Плоске Знам'янського району, хлібороб-одноосібник. Заарештований 31.01.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (агітація проти колективізації, продажу хліба державі). Засуджений 7.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 4.02.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6000)

ЛИПКО СЕМЕН ЙОСИПОВИЧ, 1903 р.н., с.Пригарівка Козельщинського району Полтавської області, українець, проживав у с.Красносілля Олександрівського району, колійний обхідник ст.Соснівка-Цибулеве. Заарештований 4.03.1952 управлінням охорони МДБ Південно-Сахалінської залізниці (співробітництво з німецькими окупантами: "у 1941-42 роках у Єлизаветградківському районі служив у

німецькій залізничній охороні, носив німецьке військове обмундирування, був озброєний гвинтівкою й охороняв залізницю; у 1945 році разом із родиною виїхав на Сахалін"). Засуджений 29.03. 1952 лінійним судом Південно-Сахалінської залізниці і Сахалінського держморпароходства до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Управлінням охорони МДБ Одеської залізниці 25.06.1952 слідство припинено. (П - 7351)

ЛИПСЬКИЙ ДМИТРО АНДРІЙОВИЧ, 1894 р.н., с.Куликове Поле (району й області у справі не вказано), українець, освіта початкова, проживав у смт Єлизаветградка Олександрівського району, священик. Заарештований 7.06.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС ("дискредитовував більшовицьку пресу, вихваляв царський лад й індивідуальну систему господарювання, доводив, що радянська влада принижує віруючих, підтримував зв'язок з контрреволюційною церковною групою, керував збором підписів про відкриття церков"). Засуджений 28.08.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 10.08.1989 Кіровоградським облсудом. (П - 10298)

ЛИСИЦЯ ДЕМИД ІВАНОВИЧ, 1886 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, проживав у м.Кіровограді, начальник руху міського трамвайного парку. Заарештований 2.12.1937 Кіровським міськвідділом НКВС (контрреволюційна діяльність). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 23.11.1957 Кіровоградським облсудом. (П - 3924)

ЛИСИЦЯ МИКОЛА АНДРІЙОВИЧ, 1917 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта середня спеціальна (гірничий технікум, м.Сталіно - нині Донецьк, 1936), фельд'єгер пункту спецзв'язку. Заарештований 12.04.1948 УМДБ Кіровоградської області (антирадянська діяльність: "у липні 1947 року написав і відправив на ім'я секретаря ЦК КП(б)У Кагановича і голови Ради міністрів УРСР Хрущова анонімного листа антирадянського змісту, в якому зводив наклепи на уряд, комуністичну партію і радянську демократію, висловлював поразницькі погляди і невдоволення ладом"; сам Лисиця пояснив, що листа написав "терплячи непосильні матеріальні труднощі, спостерігаючи несправедливість в реалізації серед населення продуктів харчування й неприйняття заходів для поліпшення становища, яке склалось"). Засуджений 29.04.1948 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 28.04.1989 Верховним судом УРСР. (П - 10227)

ЛИТВИНЕНКО ФЕДІР ГРИГОРОВИЧ, 1900 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Долино-Кам'янка Знам'янського району, член ВКП(б), секретар парторганізації колгоспу. Заарештований 19.01.1933 Знам'янським райвідділом ДПУ (антирадянська діяльність: "секретаря партосередку Литвинова за вияв дворушництва, демобілізацію партосередку, виявлену розгубленість, спирання всієї відповідальності на попереднє керівництво, відверті заяви, що надалі проводити хлібозаготівлю неможливо - з роботи зняти як зрадника, з лав партії виключити" - витяг з протоколу засідання бюро пленуму Знам'янського райпарткому від 15.01.1933; "село Долино-Кам'янка виконало план хлібозаготівлі всього на 45% через відсутність керівництва кампанією і боротьби з куркулями з боку секретаря партосередку Литвиненка і голови сільради Погрібного; хліб розбазарили куркулі, які сидять у правліннях колгоспів, він погнив на полях у кількості 100 гектарів пшениці; Литвиненко питаннями хлібозаготівлі не займався, масову роботу не вів, бригад із хлібозаготівлі не організовував - хліб заготовляли 2 бригади, виведені як буксир від Гаврилівського радгоспу, котрі без усякого керування ходили по хатах і вчиняли обшуки - за останні 10 днів не заготовлено жодного фунта зерна" - *див. Мартин Погрібний*). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 19.04.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. У 1935 році під прізвищем ЛИТВИНОВ за розтрату державних коштів був засуджений Єлизаветградківським райсудом до 8 місяців примусової праці. Втретє заарештований 14.02.1938 Знам'янським шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС (антирадянська діяльність: "у 1918 році брав участь у антирадянському повстанні в армії, дизертирував із Червоної армії; після виключення з партії агітував проти радянської преси, протидіяв стахановському рухові, вихваляв старі часи й порядки"). Шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС Одеської залізниці 17.02.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 7304, 6628)

ЛИТВИНОВ ПАНАС ОВСІЙОВИЧ, 1886 р.н., с.Підлісне, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 19.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ (агітація проти колективізації, невиконання плану

хлібозаготівлі). Засуджений 31.01.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 21.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6851)

ЛИХНЕНКО АНДРІЙ КАЛИНОВИЧ, 1901 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 3.12.1932 Знам'янським РВ ДПУ (активний член холодноярського загону Хмари). Засуджений 1.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8839)

ЛІНИВА КАТЕРИНА МАКСИМІВНА, 1887 р.н., с.Красносілля, українка, освіта початкова, хлібороб. У 1930 році розкуркулена й вислана за межі України. Заарештована 27.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС ("дружина повстанця в загоні Хмари, виявляла матеріальну допомогу повстанцям в роки громадянської війни; після втечі із заслання зійшлася із Катериною Бевз та попом Односумом, вела контрреволюційну релігійну діяльність, агітувала проти заходів партії та уряду, поширювала чутки про неминучість війни і поразку в ній СРСР та що колгоспи будуть розігнані і відновлено старий царський лад"). Засуджена 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 18.06.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 1518, 8799)

ЛІНИВИЙ МИКОЛА КУЗЬМОВИЧ, 1889 р.н., с.Красносілля, українець, неписьменний, хлібороб. Заарештований 31.01.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 22.03.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 10 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10840)

ЛІНЧЕВСЬКИЙ ЛУКА ФЕДОРОВИЧ, 1881 р.н., смт Олександрівка, українець, освіта – незакінчена духовна семінарія, проживав у с.Стара Осота Олександрівського району, рахівник Саблино-Знам'янського цукрового заводу. Заарештований 16.06.1938 Олександрівським РВ НКВС ("син псаломщика, з 1924 по 1929 роки працював як священик у церквах сіл Стара Осота, Юрчиха, Соснівка, Голикове; член контрреволюційної військово-повстанської організації під керівництвом Івана Кучеренка, Луки Хоменка і Павла Козиря"). Засуджений 15.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.09.1958 Кіровоградським облсудом. (П - 10235)

ЛОЗОВИЙ ПАВЛО АВАКУМОВИЧ, 1898 р.н., с.Улянівка (нова назва Мар'янівка), українець, освіта початкова, проживав у м.Єлисаветград (нова назва Кіровоград), червоноармієць 89-го стрілецького полку. Заарештований 4.01.1921 особливою групою Єлисаветградської повітової ЧК ("куркульські сини Павло Лозовий і Григорій Грінченко, радянська влада яким була не до душі і яким хотілося скористатись легкою наживою, добровільно вступили у повстанський загін Кваші, де брали участь у багатьох нальотах та грабунках, вбивали євреїв і червоноармійців"). Засуджений 27.01.1921 Єлисаветградською ЧК до розстрілу. дати виконання вироку у справі не вказано. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9958)

ЛОСЮК ПЕТРО ОСТАПОВИЧ, 1899 р.н., с.Голикове, українець, освіта 5 класів, пасічник колгоспу, секретар сільради. Заарештований 8.07.1938 Олександрівським РВ НКВС (член військово-повстанської організації). Засуджений 9.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Помер 21.04.1941 у Біломоробалтійському таборі. Реабілітований 3.03.1962 Кіровоградським облсудом. (П – 5558)

ЛУК'ЯНЕНКО ЯКИМ ПАНАСОВИЧ, 1890 р.н., с.Несваткове, українець, освіта 2 класи, колгоспник. Заарештований 17.07.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контреволюційної військово-повстанської організації). Засуджений 5.09.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 14.09.1938. Реабілітований 26.03.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5058)

ЛУКАШЕВИЧ ОЛЕКСАНДРА ОПАНАСІВНА, 1925 р.н., смт Єлизаветградка, українка, освіта 7 класів, робітниця Цибулівського лісзаводу. Заарештована 18.09.1945 Єлизаветградківським РВ НКДБ (таємний агент гестапо з завданням підривної діяльності в тилу Червоної армії). Засуджена 18.09.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітована 9.03.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13124)

ЛУНЬОВ ІВАН ІВАНОВИЧ, 1885 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), освіта початкова, проживав у с.Тарасівка Олександрівського району, хлібороб. Заарештований 22.03.1930 Єлизаветградківським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 7.04.1930 Зінов'євським окружним судом до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки, засланням на 2 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 27.07.1993 Генеральною прокуратурою України. (П – 1851)

ЛУПАН ДМИТРО СЕМЕНОВИЧ, 1889 р.н., с.Підлісне, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1932 році за невиконання плану хлібозаготівлі був розкуркулений. Заарештований 20.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ (контрреволюційна діяльність: "у 1932 році був виключений із колгоспу за агітацію проти колективізації: "Соз – та сама панщина; у созах ми загнемось"). Засуджений 31.01.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 20.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6850)

ЛУПАН-БОНДАРЕНКО ОЛЕКСАНДРА ІВАНІВНА, 1889 р.н., с.Сентове (нова назва Родниківка), українка, освіта початкова, член колгоспу ім.Косіора. У 1930 році розкуркулена і разом з чоловіком вислана у м.Архангельськ, Росія, того ж року із заслання втекла. Заарештована 27.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС ("вела антирадянську агітацію проти заходів на селі, викривляла положення сталінської Конституції"). Засуджена 25.09.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8817)

ЛУШПАЙ ЛАРІОН АНТОНОВИЧ, 1896 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта початкова, машиніст колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 27.06.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної військово-повстанської організації). Засуджений 21.10.1938 особливою нарадою НКВС до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9919)

ЛУШПАЙ МИНА ЮХИМОВИЧ, 1895 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта початкова, бригадир польової бригади колгоспу. Заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-повстанської організації). Засуджений 25.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 15.05.1938. Реабілітований 17.03.1962 Кіровоградським облсудом. (П – 5559)

ЛУШПАЙ СЕМЕН АНАНІЙОВИЧ, 1892 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта початкова, проживав у смт Олександрівка, завідувач торгового відділу райспоживспілки. Заарештований 29.03.1938 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 25.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 15.05.1938. Реабілітований 17.03.1962 Кіровоградським облсудом. (П – 5559)

ЛЯШОК ІВАН ВАСИЛЬОВИЧ, 1883 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, неписьменний, хлібороб. Заарештований 21.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ (антирадянська агітація проти колективізації). Засуджений 4.02.1933 колегією ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 18.04.1994 прокуратурою Кіровоградської області. (П – 7577)

ЛЯШОК ЛАЗАР ВАСИЛЬОВИЧ, 1902 р.н., с.Підлісне, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 26.08.1928 Зінов'євським окрвідділом ДПУ ("у 1920 році два тижні служив у повстанському загоні Завгороднього, звідки втік і за дорученням органів ЧК працював секретно в селі з метою боротьби з бандитизмом; у 1921 році убив бандита Якова Федорова, якого розшукувала міліція; за перебування у загоні Завгороднього амністований; заарештований в час масової операції – підтримував широкі зв'язки з кримінальним елементом у Федварі — Іваном Щипуленком, Уляном Ткаченком та іншими, провадив антирадянську агітацію, мовляв. в старі часи селянам жилось набагато краще, ніж за радянської влади"). Засуджений 7.12.1928 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років позбавлення права проживати в Москві, Ленінграді, Ростові-на-Дону та Україні з прикріпленням до певного місця мешкання. Реабілітований 17.11.1993 прокуратурою Кіровоградської області. (П – 4230)

МАЗУР ПАВЛО МАКАРОВИЧ, 1899 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта початкова, завідувач товарної ферми колгоспу. Заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-повстанської організації). Засуджений 25.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 15.05.1938. Реабілітований 17.03.1962 Кіровоградським облсудом. (П – 5559)

МАЗУР СЕМЕН ПАВЛОВИЧ, 1899 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта початкова, конюх школи. Заарештований 1.07.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної військово-повстанської організації). Засуджений 15.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 18.05.1963 Кіровоградським облсудом. (П - 6333)

МАЗУР ТОДОСЬ МАКАРОВИЧ, 1895 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта початкова, контролер ощадкаси. Заарештований 24.08.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація, погроза активу села). Засуджений 10.09.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 15.01.1962 Кіровоградським облсудом. (П - 5515)

МАЗУРЕНКО ЙОСИП АНДРІЙОВИЧ, 1909 р.н., с.Ставидла, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Заарештований 7.11.1930 Кам'янським РВ ДПУ ("член антирадянської повстанської організації" - *див. Іван Рубашенко*). Уповноваженим особливого відділу особливої наради ДПУ УРСР 10.01.1931 за недостатністю даних, які звинувачують у належності до контрреволюційної організації і в силу соціального стану - вихідець з бідняцько-середняцького прошарку - справа припинена, з-під варти звільнений. (П - 13584)

МАЗУРЕНКО ОЛЕКСАНДР ГРИГОРОВИЧ, 1917 р.н., с.Гвоздів Васильківського району Київської області, українець, освіта неповна середня, проживав у смт Олександрівка, червоноармієць військової частини 28029. Заарештований 9.02.1944 Олександрівським РВ НКДБ ("під час німецької окупації працював секретарем місцевого суду"). Олександрівським РВ НКДБ 7.03.1944 направлений у спецтабір НКВС СРСР для фільтрації. (П - 283)

МАЙДАНИК ГНАТ ЯКОВИЧ, 1887 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, проживав у м.Знам'янка, техконторщик залізничної станції. Заарештований 29.01.1938 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст. Знам'янка (контрреволюційна діяльність проти політики партії). Засуджений 20.10.1938 лінійним судом Одеської залізниці до 4 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 14.07.1992 Генеральною покуратурою України. (П - 13417)

МАЙДАНИК ФЕДІР ЯКОВИЧ, 1885 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, робітник на залізниці. Заарештований 20.01.1938 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Знам'янка (антирадянська агітація проти підписки на позику, колективізації). Засуджений 25.09.1938 лінійним судом Одеської залізниці до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 10.04.1992 Генеральною прокуратурою України. (П - 13173)

МАКАРЕНКО КОСТЯНТИН ІВАНОВИЧ, 1888 р.н., с.Китайгород, українець, освіта початкова, ветсанітар колгоспу ім.Леніна. У 1932 році як член куркульської шкідницької організації був засуджений до 3 років неволі. Вдруге заарештований 7.07.1938 Олександрівським РВ НКВС ("в роки громадянської війни був у повстанському загоні Коцура, зі зброєю в руках боровся проти радянської влади; у 1936 році повернувся з ув'язнення і продовжував контрреволюційну агітацію проти заходів партії та уряду"). Засуджений 15.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11533)

МАКАРЧЕНКО СТЕПАН НИКИФОРОВИЧ, 1888 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта середня, проживав у м.Новогеоргіївську (нині м.Світловодськ), лісознавець "Наркомлісу". Заарештований 10.03.1938 Новогеоргіївським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 5.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 29.05.1938. Реабілітований 14.06.1956 Кіровоградським облсудом. (П - 3557)

МАКАРЧЕНКО СТЕПАН НИКИФОРОВИЧ, 1888 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта середня, проживав у с.Семигір'я Світловодського району, лісник Глинського лісництва. Заарештований 2.04.1933 Новогеоргіївським РВ ДПУ (підозрювався у проведенні антирадянської агітації за зрив посівної кампанії). Новогеоргіївським РВ ДПУ 9.06.1933 справу припинено через непідтвердження ознак злочину, з-під варти звільнений. (П - 4371)

МАКСИМЕНКО ЄВМЕН МУСІЙОВИЧ, 1887 р.н., с.Голикове, українець, освіта початкова, проживав у м.Кіровограді, візник "Міськкірпаливо". Заарештований 10.07.1944 УНКВС Кіровоградської області (підозрювався у антирадянській агітації в період німецької окупації). Управлінням НКВС Кіровоградської області 12.03.1945 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 2335)

МАКСИМЧЕНКО ІВАН ІВАНОВИЧ, 1901 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, хлібороб-середняк. Заарештований 18.01.1933 Знам'янським райвідділом ДПУ ("вів агітацію проти колективізації, казав, що краще працювати індивідуально, не виконував планів хлібозаготівлі"). Засуджений 2.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 29.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7563)

МАКСИМЧЕНКО ІГОР ІВАНОВИЧ, 1910 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Червоний степ". Заарештований 19.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ (антирадянська агітація проти колгоспів та хлібозаготівлі: "Що ви себе морите в колгоспі? однак хліб заберуть і ви голодуватимете, треба хліб ховати, щоб бригади не знайшли", "За трудодні працювати нема інтересу"). Засуджений 31.01.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання на північ умовно, з-під варти звільнений. Реабілітований 14.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6667)

МАЛИНА КУЗЬМА ІВАНОВИЧ, 1900 р.н., с.Цвітне, українець, неписьменний, швець колгоспу ім.Дзержинського. Заарештований 27.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС ("у 1918-20 роках разом з братами Сіденком і Сербенком брав участь у повстанських загонах Хмари й Коцура, вчиняв єврейські погроми; працюючи в колгоспі, вів антирадянську агітацію проти заходів партії і уряду, висловлював терористичні наміри"). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8606)

МАЛЯР КУЗЬМА САВЕЛІЙОВИЧ, 1883 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, проживав у с.Букварка Олександрівського району, колгоспник. Заарештований 5.09.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 14.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9681)

МАНДЗЮК ДМИТРО ІВАНОВИЧ, 1901 р.н., с.Красносілка, українець, освіта початкова, селянин-середняк. Заарештований 27.08.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація, терор). Засуджений 10.09.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 11.03.1961 Кіровоградським облсудом. (П – 5403)

МАНДЗЮК КСЕНІЯ МЕФОДІЇВНА, 1904 р.н., с.Красносілка, українка, освіта 7 класів, член колгоспу ім.Леніна. Заарештована 16.01.1946 управлінням НКДБ Кіровоградської області ("у 1943-44 роках сприяла діяльності загону Української Повстанської Армії на території Олександрівського району, зокрема приймала у своїй хаті зв'язкових УПА, переховувала вояків, награбовані ними товари, давала провідникові ОУН характеристики на радянських активістів села" – *див. Антон Мойса*). Засуджена 28.03.1946 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 15 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 12.05.1954 вирок зменшено до 10 років неволі з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітована 22.07.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13825)

МАНДЗЮК МАРІЯ ДАНИЛІВНА, 1894 р.н., с.Красносілка, українка, освіта 4 класи, колгоспниця. Заарештована 26.07.1946 Олександрівським РВ МВС (член ОУН-УПА). Засуджена 31.08.1946 трибуналом військ МВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 13.07.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12728)

МАНДЗЮК СЕМЕН КІНДРАТОВИЧ, 1901 р.н., с.Красносілка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 28.08.1937 Олександрівським РВ УДБ (антирадянська агітація). Засуджений 8.12.1937 Київським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 10.06.1967 Верховним судом УРСР. (П – 8108)

МАРИКУЦА АНТОН ВАРФОЛОМІЙОВИЧ, 1860 р.н., с.Сентове (нова назва Родниківка), українець, освіта початкова, хлібороб-середняк. Заарештований 7.03.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ ("розкуркулений, вів антирадянську агітацію проти вступу у сози, хлібозаготівлі, проти розповсюдження 3-ої позики індустріалізації" – *див. Юхим Радул*), Зінов'євським окрвідділом ДПУ 1.04.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 3631)

МАРИКУЦА ЛЮДМИЛА ВАСИЛІВНА, 1925 р.н., с.Сентове (нова назва Родниківка), росіянка, освіта середня, член ВЛКСМ, до березня 1942 року мешкала в Кіровограді, потім у Німеччині, перед

арештом проживала у Києві. Заарештована 2.06.1945 управлінням НКДБ Київської області ("у вересні 1941 року заарештована німецькою поліцією у Кіровограді як комсомолка; тоді ж була завербована німцями в якості агента під псевдом "Голова" з метою виявлення комуністів і комсомольців; до березня 1942 року видала поліції 7 комсомольців – Надія Синельникова, Женя Драголенко, Надія Кватер, Таня Горбаченко, Надія Добровольська, Юрій Прокопенко, Володимир Сергієнко – і члена ВКП(б) Захара Сергієнка, доля яких невідома; у березні 1942-го виїхала у Берлін, де працювала перекладачем у концтаборі; працюючи в таборі, знаходилась на превілейованому становищі, вела розкішний спосіб життя, тримала зв'язок із білоемігрантами, які обслуговували табір, і за одного з них, В.Новикова, вийшла заміж; під час фільтрації у м.Харов дала неправдиві свідчення і була направлена в Кіровоград, але поїхала в Київ, де проживала нелегально"). Померла 7.07.1945 в Київській тюрмі. Управлінням НКДБ Кіровоградської області 27.07.1945 справу припинено. (П – 8445)

МАРТИНЮК ВОЛОДИМИР НАЗАРОВИЧ, 1883 р.н., с.Красносілка Новогеоргіївського району Харківської (нині Олександрівського Кіровоградської) області, українець, освіта початкова, проживав у селищі Свобода (нині у складі м.Знам'янка), машиніст залізничного депо. Заарештований 28.08.1937 Знам'янським РВ НКВС (антирадянська діяльність: "активний член секти євангелістів, вербував нових членів у секту, проводив на квартирі нелегальні зібрання членів секти, вів антирадянську пропаганду: "Де це записано в законах, щоб змушувати робітників працювати по-стахановськи?"). Засуджений 16.09.1937 трійкою при УНКВС Одеської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 19.06.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 1475)

МАРТИНЮК ІВАН МИХАЙЛОВИЧ, 1886 р.н., с.Красносілка, українець, освіта початкова, проживав у м.Кіровограді, слюсар заводу "Червона зірка". Заарештований 25.10.1936 Кіровським МВ НКВС (контрреволюційна фашистська агітація, критика радянської влади). Засуджений 14.02.1937 Одеським облсудом до 8 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років. Верховним судом СРСР 9.05.1937 міру покарання зменшено до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 11.05.1990 Верховним судом УРСР. (П – 12495)

МАРУШЕВСЬКИЙ МЕФОДІЙ ІВАНОВИЧ, 1896 р.н., с.Медвин Богуславського району Київської області, українець, освіта середня (Київська гімназія Плетньова, 1915), проживав у смт Олександрівка, без певних занять. У 1942 році був заарештований німецькою окупаційною владою за "перевищення цін на куплені телефони та їхню неякісну роботу" до 4 місяців тюрми. Вдруге заарештований 18.03.1944 Олександрівським РВ НКДБ ("за першої світової війни перебував у німецькому полоні з 1915 до 1920 року", "в роки німецької окупації працював головним бухгалтером райконтори зв'язку і бухгалтером виробничого відділу райспоживспілки, підозрюється у зрадництві"). Олександрівським РВ НКДБ 15.08.1944 направленний у спецтабір №240 м.Сталіне для фільтрації. (П – 414)

МАРЧУК МОТРЯ ВАСИЛІВНА, 1884 р.н., смт Олександрівка, українка, неписьменна, домогосподарка. Заарештована 30.10.1937 Олександрівським РВ НКВС ("сприяла чоловікові у його шпигунській діяльності на користь Польщі та не донесла на нього"). Засуджена 21.06.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12045)

МАРЧУК ЯКІВ ТЕРЕНТІЙОВИЧ, 1889 р.н., с.Сьомаки Луцького району Волинської області, українець, освіта початкова, проживав у смт Олександрівка, тесля. Заарештований 11.08.1937 Олександрівським РВ НКВС (шпигунство на користь Польщі). Засуджений 12.10.1937 НКДБ СРСР до розстрілу, вирок виконано 22.10.1937. Реабілітований 29.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11539)

МАСЛОВСЬКИЙ ПИЛИП СТЕПАНОВИЧ, 1871 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта середня, член артілі "Комунар". Заарештований 17.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ ("проліз у члени сільради і використовував службове становище з метою агітації проти хлібозаготівлі: працюючи в бригаді зі збирання розкраденого хліба, казав: "Ми нічого не заготовим тому, що хліба нема – тільки дарма працюємо і ходимо без толку"; були випадки, коли знаходили хліб, наперекір агітації Масловського, наприклад, у Рудя - за вказану агітацію Масловського вивели зі складу членів сільради, виключили з колгоспу й розкуркулили у січні 1933 року"). Засуджений 4.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до

3 років заслання у північний край. Реабілітований 29.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 7578)

МАСЛОВСЬКИЙ ФЕДІР САВОВИЧ, 1891 р.н., смт Єлизаветградка, бригадир колгоспу. Заарештований 14.09.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська діяльність). Засуджений 25.09.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 12.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9284)

МАСЛЯНИЙ СЕРГІЙ ВАСИЛЬОВИЧ, 1877 р.н., м.Романів Бердичівського району Житомирської області, українець, освіта 4 класи, проживав у смт Олександрівка, залізничник. Заарештований 21.11.1937 Олександрівським райвідділом НКВС ("член польсько-петлюрівської диверсійно-повстанської організації" - *див. Григорій Волосян*). Засуджений 19.12.1937 НКВС і прокурором СРСР до розстрілу, вирок виконано 15.01.1938. Реабілітований 1.11.1957 трибуналом Київського військового округу. (П - 4096)

МАТВІЄНКО ОЛЯНА ПАВЛІВНА, 1893 р.н., с.Підлісне, українка, освіта початкова, проживала в с.Олександрівка Кіровоградського району, член колгоспу "Червоний орач". Заарештована 1.07.1941 УНКВС Кіровоградської області (член нелегальних баптистських зібрань - агітували проти кандидатів у депутати Верховної ради СРСР, доводили неминучу загибель радвлади і реставрації капіталізму). Засуджена 17.02.1943 особливою нарадою при НКВС СРСР до 5 років виправно-трудових таборів. Реабілітована 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Чоловік у 1937 році репресований органами НКВС як організатор і член секти баптистів. (12301 - П)

МАТВІЙЧУК ІВАН МИКОЛАЙОВИЧ, 1909 р.н., с.Хоровець Бережівського району Кам'янець-Подільської (нині Славутського Хмельницької) області, українець, освіта вища (Київський педагогічний інститут, 1939), проживав у м.Дубно Рівненської області, вчитель, директор школи №2. Заарештований 22.01.1949 Дубнівським РВ МДБ (антирадянська агітація: "в роки німецької окупації з серпня 1941 до кінця 1943 року працював директором шкіл у селах Триліси і Красносілка Олександрівського району: виховував молодь у профашистському націоналістичному дусі, зберігав у себе націоналістичні листівки, вів серед населення антирадянську пропаганду за створення Самостійної України; у серпні 1941 року видав німцям комуніста Георгія Станіславського, якого німці розстріляли: у грудні 1941 року склав список радянсько-партійного активу села, на зборах оголосив їх як заручників, люди із списку були вигнані на каторгу в Німеччину і розстріляні вояками УПА"). Засуджений 4.06.1949 трибуналом військ МВС Кіровоградської області до 25 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Військовим трибуналом Київського військового округу 3.02.1956 справу припинено за недоведеністю звинувачення. Верховним судом СРСР 27.10.1956 підтверджено рішення трибуналу Київського військового округу. (П - 3858)

МАХНО ДМИТРО ДМИТРОВИЧ, 1904 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, проживав у с.Копані Знам'янського району, хлібороб. Заарештований 20.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ (агітація проти колгоспного ладу). Засуджений 29.01.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 21.12.1993 прокуратурою Кіровоградської області. Батько у 1930 році розкуркулений і висланий у північний край. (П - 6818)

МАХНО СИЛА ТАРАСОВИЧ, 1891 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 20.10.1937 Олександрівським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 25.10.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 25.03.1984 Кіровоградським обласним судом. (П - 8424)

МАЦЕВИЧ ВОЛОДИМИР ЗАХАРОВИЧ, 1892 р.н., с.Скибинці Ілінецького району Київської (нині Погребищинського Вінницької) області, українець, освіта середня, проживав у с.Красносілля Олександрівського району, агроном Цибулівської машино-тракторної станції. Заарештований 5.09.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 9.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 31.07.1989 Кіровоградською обласною прокуратурою. (П - 10261)

МАЧАК ІВАН АРТЕМОВИЧ, 1914 р.н., с.Розумівка, українець, освіта 2 класи, колгоспник, червоноармієць 309-го артилерійського полку. Заарештований 26.08.1940 управлінням НКВС Івановської області ("поранений у праву ногу, 25 січня 1940 року здався в полон фінам, у полоні піддавався

антирадянській обробці"). Засуджений 15.06.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до ув'язнення у виправно-трудових таборах на період війни. Реабілітований 29.05.1958 трибуналом Московського військового округу . (П - 4392)

МЕЛЬНИК ОКСЕНТ ТЕОФАНОВИЧ, 1900 р.н., с.Бірки-І, українець, освіта середня, проживав у смт Олександрівка, головний бухгалтер районного відділу держбанку. Заарештований 10.03.1944 Олександрівським РВ НКДБ (зрада Батьківщини). Направлений в спецтабір №240 НКВС СРСР для фільтрації. (П - 1990)

МЕЛЬНИК ПАВЛО ФЕДОТОВИЧ. 1914 р.н., с.Красносілка, українець, рядовий військової частини 4466 м.Вінниця. Заарештований 28.04.1938 ("антирадянська діяльність: мав зв'язки із командармом – у нього від Якіра був іменний годинник, подарований за зразкові дії під час навчань у якості командира взводу" - з листа сина з проханням про реабілітацію; з управління внутрішніх справ Магаданської області повідомлено, що "особова справа Мельника П.Ф. знищена на загальних підставах через кінець терміну зберігання"). Засуджений 27.05.1938 трибуналом військової частини 4466 Київського військового округу до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Звільнений 28.04.1943 з північно-східних таборів МВС СРСР (Магаданська область). Реабілітований 24.02.1994 прокуратурою Західного регіону України. (П - 14126)

МЕЛЬНИК ПЕТРО СЕМЕНОВИЧ. 1891 р.н., с.Красносілка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Спільне життя". Заарештований 20.05.1944 Олександрівським РВ НКДБ (антирадянська націоналістична агітація). Олександрівським РВ НКДБ 27.06.1944 направлений в спецтабір №240 НКВС СРСР м.Сталіне для фільтрації. (П - 127)

МЕЛЬНИК СОЗОН СЕРГІЙОВИЧ, 1888 р.н., с.Івангород, українець, освіта початкова, проживав у с.Бірки-2, бригадир будівельної бригади колгоспу ім.Крупської. Заарештований 13.06.1938 Олександрівським РВ НКВС ("у 1918 році в Олександрівці був помічником начальника гетьманської варти: контрреволюційна діяльність" - *див. Михайло Бак*). Засуджений 5.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 24.08.1957 Кіровоградським облсудом. (П - 3791)

МЕЛЬНИК ЮХИМ МИТРОФАНОВИЧ. 1905 р.н., с.Івангород, українець, освіта початкова, проживав на 70-му роз'їзді Туркестано-Сибірської залізниці, військовослужбовець. Заарештований 1.01.1945 особливим відділом НКВС Середньо-Азіатського військового округу (антирадянська агітація). Засуджений 5.03.1945 військовим трибуналом Алма-Атинського гарнізону до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 28.03.1991 Головною військовою прокуратурою з реабілітації. (П – 12774)

МЕЛЬНИК ЯКІВ МИТРОФАНОВИЧ, 1901 р.н., с.Івангород, українець, освіта початкова, завгосп школи. Заарештований 1.12.1937 Олександрівським РВ НКВС (антирадянська діяльність: "у 1919-20 роках служив у комендантській сотні повстанського загону Кваші, брав участь у антирадянському повстанні; у 1937-ому агітував проти колгоспного ладу, розповсюджував чутки про загибель радвлади, погрожував розправою активістам"). Засуджений 4.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 15.01.1938. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9423)

МЕЛЬНИКОВ МИКОЛА АНДРІЙОВИЧ. 1884 р.н., с.Федвар (нова назва - Підлісне), українець, освіта початкова, проживав у м.Кіровограді, пресувальник заводу "Червона зірка". Заарештований 28.09.1937 Кіровським МВ НКВС (контрреволюційна діяльність: "до революції перебував у партії анархістів-синдикалістів; у 1908 році виїхав із Росії в Китай і проживав у США та Канаді: 1917 року в Канаді був засуджений до 10 років позбавлення волі, із тюрми втік у США; на "Червоній зірці" дискредитовував існуючий в СРСР лад, доводив необхідність запровадити свободу дій всім партіям за прикладом Америки, вихваляв життя в капіталістичних країнах"). Засуджений 10.12.1937 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 21.01.1963 Кіровоградським облсудом. (П - 6128)

МЕЛЬНИЧЕНКО ІВАН ОВЕР'ЯНОВИЧ, 1881 р.н., с.Федвар (нова назва Підлісне), українець, освіта початкова, проживав у с.Тарасівка Букварської сільради Олександрівського району, член колгоспу "Перемога". У 1930 році був розкуркулений і висланий в Архангельську область, Росія, звідки повернувся у 1936-ому. Заарештований 27.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС ("агітував не вступати в колгосп,

погрожував розправою колгоспникам, які мешкали в хатах, відібраних у куркулів, виступав проти державної позики для зміцнення оборони країни"). Засуджений 13.08.1937 трійкою УНКВС Одеської області до розстрілу, вирок виконано 23.08.1937. Реабілітований 28.04.1989 прокуратурою Кіровоградської області. (П – 9540)

МЕЛЬНИЧЕНКО-СТЕПАН ОКСЕНТОВИЧ, 1902 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 30.01.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ ("будучи куркулем, експлуатував працю бідняків, у громадянську війну допомагав денікінцям і повстанському загонові, з його допомогою денікінці повісили військкома Івана Іванова, а повстанцями розстріляні Скарбовий і Галицький", "додатковим розслідуванням у 1966 році встановлено, що Мельниченко із куркулів, але після 1917 року мав середняцьке господарство, під час громадянської війни перебував у загоні по боротьбі з бандитизмом, служив у Червоній армії, на початку колективізації був радянським активістом"). Засуджений 30.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборах. Реабілітований 25.06.1966 Кіровоградським облсудом. Вдруге, працюючи слюсарем на Херсонському суднобудівельному заводі, в 1937 році трійкою УНКВС Одеської області був засуджений за шкідницьку діяльність до 10 років неволі. Реабілітований 7.04.1965 Херсонським облсудом. Брат Аврам у 1921 році розстріляний червоним загоном з хлібозаготівлі як заручник за те, що селяни Федвара не здали вказаної кількості хліба – з ним розстріляно іще 6 заручників; розстріляний у 1921 році також брат Григорій. (П – 8050)

МИКОЛЕНКО МАКСИМ СИДОРОВИЧ, 1904 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, хлібороб, член колгоспу "17-ий партз'їзд". Заарештований 12.04.1934 Знам'янською райміліцією ("тероризували колгоспників-переселенців з північних областей у Федвар, крали в них майно й худобу з метою виживання їх із села, застосовували погроми й насильство, аби ті вийшли з колгоспу і щоб дорешти залякати переселенців – в ніч на 8 квітня 1934 року здійснили убивство колгоспника-переселенця Василя Борсюка в його хаті, вистріливши із револьвера через проломане вікно", "стріляв у переселенця Микола Бондаренко, який від арешту й суду втік" – *див. також Федір Довженко*). Засуджений 28.04.1934 Одеським обласним судом до розстрілу. Верховним судом УРСР 19.05.1934 міру покарання зменшено до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 11.08.1989 Верховним судом УРСР. (П – 10252)

МИТРОФАНСЬКИЙ ТРОХИМ СЕМЕНОВИЧ, 1868 р.н., с.Підлісне, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Заарештований 31.01.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (агітація проти колективізації та виконання плану хлібозаготівлі). Засуджений 19.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у Казахстан. Реабілітований 31.01.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (5955 – П)

МИТРОФАНСЬКИЙ ПАВЛО МИКИТОВИЧ, 1868 р.н., с.Федвар (нині Підлісне), українець, неписьменний, селянин-хлібороб. Заарештований 21.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ (агітація проти колективізації). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 4.02.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 6433)

МИХАЙЛОВ ІВАН ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1886 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, проживав у с.Зелений Гай Знам'янського району, хлібороб. У січні 1933 року виключений із колгоспу "Вперед" і розкуркулений. Заарештований 3.02.1933 Знам'янським райвідділом ДПУ ("вів антирадянську агітацію з метою зриву жнивних робіт, закликав людей не виходити в поле, крав колгоспний зернохліб"). Засуджений 13.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 9.02.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7199)

МИХАЙЛОВ МИКОЛА АНДРІЙОВИЧ, 1910 р.н., с.Федвар (Підлісне), українець, освіта початкова, проживав у с.Трудолюбівка Компаніївського району, член колгоспу "Нове життя". У 1931 році судився за те, що закопував хліб у землю. Вдруге заарештований 22.01.1933 Зінов'євським МВ ДПУ (агітував проти виходу колгоспників на роботу, крав хліб). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 17.02.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (7187 – П)

МИХАЙЛОВА МАРІЯ СИЛЬВЕСТРІВНА, 1915 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українка, освіта вища (Кіровоградський педагогічний інститут), вчителька неповної середньої школи. Заарештована

31.12.1943 Єлизаветградківським РВ НКДБ (підозрювалась у посібництві німецькій окупаційній владі). Єлизаветградківським РВ НКДБ 13.06.1944 справу припинено, з-під варти звільнена. (П - 2052)

МИХАЛЬСЬКИЙ СЕМЕН СПИРИДОНОВИЧ, 1884 р.н., с.Нижчі Верещаки, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 8.07.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної військово-повстанської організації). Засуджений 5.10.1938 НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 11.05.1963 Кіровоградським облсудом. (П – 6283)

МИХНО АКАКІЙ МАКАРОВИЧ, 1898 р.н., с.Трушівці Чигиринського району Черкаської області, українець, освіта початкова, проживав у смт Олександрівка, вантажник нафтобази ст.Фундукліївка. У 1931 році розкуркулений. Заарештований 19.12.1937 Олександрівським РВ НКВС ("контрреволюційна агітація: "Німеччина і Японія в технічному розвитку стоять значно вище від СРСР, і як тільки почнеться війна, вони переможуть СРСР, і радянська влада загине"; погрожував активістам села за розкуркулювання"). Засуджений 28.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу. вирок виконано 14.01.1938. Реабілітований 21.09.1963 Кіровоградським облсудом. (П – 6989)

МІРОШНИК КУЗЬМА ДЕНИСОВИЧ, 1896 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, середняк-колективіст. У 1928 році був засуджений до 1 року ув'язнення у бупрі. Вдруге заарештований 6.03.1931 Знам'янським РВ ДПУ ("в роки громадянської війни служив у повстанському загоні Григор'єва – брав участь у нальотах на радянські установи та у єврейських погромах. у куркульському повстанні проти червоних загонів; виступав проти колгоспного будівництва, колгосп називав другою панщиною: "Доки ми будемо кооперувати бідноту. яка сидить у нас на шиї?"). Знам'янським райвідділом ДПУ 15.03.1931 справу передано на розгляд особливої наради при колегії ДПУ УРСР з пропозицією репресувати на 3 роки. Управлінням НКВС Кіровоградської області 20.02.1946 справу закрито. (П – 2176)

МІРОШНИЧЕНКО ДАНИЛО ІВАНОВИЧ, 1894 р.н., с.Любомирка, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Молотова. Заарештований 17.07.1938 Олександрівським РВ НКВС ("член антирадянської повстанської організації, вів контрреволюційну діяльність"). Засуджений 21.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 3.04.1965 Кіровоградським облсудом. (П – 7920)

МОГИЛА ОНИСИМ ТИХОНОВИЧ, 1897 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, хлібороб-середняк. У 1933 році виключений із колгоспу "Комунар" і розкуркулений. Заарештований 19.01.1933 Знам'янським райвідділом ДПУ (антирадянська діяльність: "план хлібозаготівлі колгоспом виконаний всього на 60%, окремі члени колгоспу чинили опір хлібозаготівлі, агітували проти неї, зокрема Онисько Могила: "Треба кидати колгосп", "Якщо тільки всі заодно стоятимем, то держава хліб у нас не забере"). Засуджений 2.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 29.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7562)

МОГИЛЕЙ ЯВТУХ ГЕРАСИМОВИЧ, 1878 р.н., х.Гутницький, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 14.01.1929 Єлизаветградківським РВ ДПУ ("у січні 1929 року в Зінов'євському окрузі ліквідовано петлюрівську організацію, очолювану Явтухом Могилеєм, яка ставила мету повалення радянської влади шляхом збройного повстання; заснована у червні 1928-го, організація випускала прокламації, поширювала провокаційні чутки, розпалювала міжнаціональну ворожнечу; до початку збройного повстання передбачалось псувати залізничні шляхи, зривати мости й електростанції" – у справі 13 осіб розстріляно, 9 засуджено до 10 років неволі у концтаборах). Засуджений 3.06.1929 колегією ОДПУ до розстрілу, вирок виконано 13.06.1929. Реабілітований 25.10.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 11359)

МОЙСА АНТОН ТИМОФІЙОВИЧ, 1906 р.н., с.Івангород, українець, письменний, швець за фахом, різнороб колгоспу "Прогрес". Заарештований 18.12.1945 управлінням НКДБ Кіровоградської області ("у 1943-44 роках в Олександрівському, Кам'янському, Чигиринському районах оперував загін Української Повстанської Армії під керівництвом представника Південної похідної групи ОУН "Вячеслава"; цією групою у грудні 1943 року у Красносілці Олександрівського району були вбиті радянські активісти Лень, Пустовіт, Копій і важко поранений Антон Пустовіт; влітку 1944-го пограбовані комори колгоспів у Кримках і Несватковому, у Янівці магазин сільського споживчого товариства, розгромлено сільраду у Красносілці і забрано зброю винищувального батальйону, пограбовано хату голови сільради Дубицького, роздягнено, роззброєно і побито працівника НКВС; у жнива в с.Стара Осота зупинена молотарка, "Вячеслав" провів мітинг за ліквідацію колгоспу, через кілька днів такий же мітинг провели

у с.Буда Чигиринського району", "Мойса у січні 1944 року призваний у Червону армію, брав участь у бойових діях на терені Бесарабії, 7.05.1944 поранений у ліву руку, лікувався у госпіталі м.Рибниця, втік із госпіталю додому, перейшов на нелегальне становище, у червні познайомився із "Вячеславом", вступив до УПА, мав псевдо "Петро", брав участь у багатьох акціях повстанського загону; у вересні 1944-го разом із Пилипом Поправком убили провідників загону УПА "Вячеслава" і "Віктора", переховувались, а в грудні 1945-го року з'явились із каяттям до органів НКВС"). Засуджений 28.03.1946 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 15 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Даних про реабілітацію у справі немає. (П - 13825)

МОРГУН ІВАН ІВАНОВИЧ, 1889 р.н., с.Любомирка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (творець української контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 25.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 15.05.1938. Реабілітований 26.03.1960 Кіровоградським облсудом. (П - 5055)

МОСКАЛЕНКО ЙОСИП ІЛЛІЧ, 1913 р.н., с.Триліси, українець, освіта 2 класи, бригадир колгоспу. Заарештований 22.05.1945 УНКДБ Кіровоградської області ("допомагав начальникові поліції с.Триліси Крикуненку Михайлу"). Засуджений 8.09.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 5.02.1992 прокуратурою Кіровоградської області. (П - 13027)

МОСКАЛЮК ЛІНА АНДРІЇВНА, 1885 р.н., с.Зельберген (Латвія), латишка, освіта початкова, проживала у смт Олександрівка, домогосподарка. Заарештована 20.12.1937 Олександрівським РВ НКВС ("у 1923 році разом із чоловіком переїхала в СРСР - займалась шпигунською діяльністю на користь Латвії, розповсюдженням наклепницьких чуток про СРСР, вихваляннням фашизму"). Засуджена 25.01.1938 НКВС СРСР до розстрілу, вирок виконано 9.02.1938. Реабілітована 30.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 12090)

МОСКАЛЮК ОЛЕКСІЙ ФЕДОРОВИЧ, 1891 р.н., с.Отроків Миньковецького району Кам'янець-Подільської (нині Новоушицького Хмельницької) області, українець, освіта початкова (прискорений курс тимчасових медфельшерів), проживав у смт Олександрівка, завідувач фінансового відділу райвиконкому. Заарештований 15.12.1937 Олександрівським РВ НКВС ("військовополонений царської армії, до 1918 року жив у Німеччині, звідки виїхав у Латвію, жив у м.Мітава до 1923 року, одружився з латишкою Ліною і переїхав у СРСР – разом із дружиною займались шпигунською діяльністю на користь Латвії, розповсюдженням наклепницьких чуток про СРСР, вихваляннням фашизму"). Засуджений 25.01.1938 НКВС СРСР до розстрілу, вирок виконано 9.02.1938. Реабілітований 30.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 12090)

МОХНО АНДРІЙ ПЕТРОВИЧ, 1885 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, проживав у с.Топило Знам'янського району, хлібороб. Заарештований 5.06.1929 Знам'янським райвідділом ДПУ (агітація проти заходів радянської влади на селі: "агітував селян скорочувати господарства, щоб не платити податки, сам приховував об'єкти самооподаткування", виступав проти хлібоздачі: "Лишки хліба я не вивезу - краще в бупр піду"). Засуджений 19.10.1929 колегією ОДПУ до 10 років концтаборів з конфіскацією майна. Реабілітований 25.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (14189 - П)

МОХОВИК ХОМА ЯВТУХОВИЧ, 1897 р.н., с.Любомирка, українець, освіта початкова, завідувач хати-лабораторії колгоспу. Заарештований 1.07.1938 Олександрівським РВ НКВС УРСР ("у 1919 році разом із братом Микитою служив у повстанському загоні Коцура; член антирадянської повстанської організації, вів контрреволюційну діяльність"). Засуджений 21.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 3.04.1965 Кіровоградським облсудом. (П - 7920)

МОХУР ІВАН НИФОНТОВИЧ, 1893 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта початкова, вантажник залізничної станції Фундукліївка. Заарештований 20.11.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 27.11.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 18.12.1937. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9994)

МОХУР ОМЕЛЯН АНДРІЙОВИЧ, 1883 р.н., с.Нова Осота, українець, неписьменний, тесля. Заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-повстанської

організації). Засуджений 28.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 16.05.1938. Реабілітований 5.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9447)

МОШАК ЯВДОКІЯ РОДІОНІВНА, 1883 р.н., с.Омельгород, українка, освіта початкова, проживала на х.Нерубай при селі Омельгород Олександрівського району, домогосподарка. Заарештована 14.04.1924 Зінов'євським окрвідділом ДПУ ("зв'язок з повстанцями проти радянської влади, переховування їх: "Живу я серед лісу, і різні люди озброєні заходили в хату, варили їсти, іноді забирали хліб; був серед них і Никифор Голуб - зв'язки я з ним ніякі не тримала" – із свідчень Мошак). Слідчу справу передано 15.05.1924 на розгляд в окружну прокуратуру, 1.08.1924 справу припинено, з-під варти звільнена. (П – 2684)

МОШУРЕНКО АЛЬФРЕД САВЕЛІЙОВИЧ, 1918 р.н., с.Херінхене (Німеччина), німець, освіта 8 класів, проживав у селищі Олександрівка, слюсар цукрозаводу. Заарештований 12.02.1938 Олександрівським РВ НКВС (антирадянська агітація, вихваляння життя у Німеччині, наклепи на життя в СРСР). Засуджений 25.05.1938 Київським облсудом до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 13.11.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. Батько Савелій Пилипович репресований 1935 року, мати репресована у 1938-ому за шпигунство на користь Німеччини. (П - 13670)

МОШУРЕНКО ЗОТ МИКИТОВИЧ, 1878 р.н., с.Розумівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 18.06.1929 Шевченківським окрвідділом ДПУ (агітація проти хлібозаготівлі та інших заходів радянської влади). Засуджений 16.08.1929 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 25.01.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 4301)

МОШУРЕНКО САВЕЛІЙ ФЕДОРОВИЧ, 1891 р.н., с.Розумівка, українець, освіта 3 класи, член компартії Німеччини у 1929-35 роках, проживав у смт Олександрівка, сторож молочнотоварної ферми цукроробкоопу Олександрівського цукрового заводу. Заарештований 25.07.1935 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація: "у березні 1913 року дизертирував із царської армії в Німеччині, у січні 1935-го повернувся в СРСР – висланий із Німеччини разом з родиною як німецький комуніст; розповідав, що в Німеччині робітничому класу живеться краще, ніж в СРСР: хоч два роки він там був безробітним, але на державну допомогу за безробіттям жив краще, ніж працюючи в СРСР"). Засуджений 22.10.1935 Київським облсудом до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 10.07.1991 прокуратурою Кіровоградської області. (П – 6926)

МОШУРЕНКО ТЕКЛЯ СЕМЕНІВНА, 1897 р.н., с.Хмелівка (Австро-Угорщина), німкеня, освіта початкова, проживала у селищі Олександрівка, кухарка цукрозаводу. Заарештована 21.11.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація, вихваляння фашистської Німеччини, дискредитація радянського ладу). Засуджена 18.12.1937 НКВС СРСР до розстрілу, вирок виконано 9.03.1938. Реабілітована 4.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Чоловік Савелій Федорович засуджений у 1934 році до 3 років неволі за контрреволюційну діяльність. (П – 11340)

МУДРИЦЬКИЙ ВАСИЛЬ ФЕДОСІЙОВИЧ, 1898 р.н., с.Красносілка, українець, освіта середня, без певних занять, перебував на лікуванні. Заарештований 26.05.1944 Олександрівським РВ НКДБ ("із серпня 1941 до січня 1944 працював агрономом штуцпункту - машино-тракторної станції; в липні 1942 року на загальних зборах села виступив з антирадянською промовою поразницького характеру"). Засуджений 23.10.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 27.12.1989 Кіровоградським облсудом. (П - 13880)

МУДРИЦЬКИЙ МИХАЙЛО ВАСИЛЬОВИЧ, 1928 р.н., с.Красносілка, українець, освіта 6 класів, без певних занять. Заарештований 24.08.1945 Олександрівським РВ НКВС (зв'язок з ОУН, розповсюдження націоналістичних листівок). Засуджений 27.10.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з конфіскацією майна. Реабілітований 8.12.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13740)

МУЗИКА КИЛИНА ПАНАСІВНА, 1895 р.н., с.Цвітне, українка, освіта початкова, колгоспниця. Заарештована 20.10.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська агітація проти заходів уряду). Засуджена 14.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9676)

МУЗИЧЕНКО ВАСИЛЬ ОКСЕНТОВИЧ, 1907 р.н., с.Сентове (нині с.Родниківка), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 12.12.1930 Зінов'євським МВ ДПУ (підозрювався у зв'язках із членами контрреволюційного угруповання). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 9.12.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 3644)

МУЗИЧЕНКО ГАННА ПАВЛІВНА, 1913 р.н., с.Сентове (нині с.Родниківка), українка, кандидат у члени ВКП(б) із серпня 1938 року, до війни проживала у м.Кіровограді, працювала бригадиром механічного відділку 2-го цеху заводу "Червона зірка", у 1943-45 роках проживала в Польщі. Заарештована 7.03.1945 Волковиським перевірочно-фільтраційним пунктом НКВС СРСР (арештовувалась німцями, підозрювалась у співробітництві з таємною поліцією СД). Прокуратурою Київського військового округу 19.12.1945 справу припинено, з-під варти звільнена. (П – 612)

МУЗИЧЕНКО СТЕПАН АНДРІЙОВИЧ, 1894 р.н., с.Сентове (нині с.Родниківка), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 1.11.1930 Зінов'євським МВ ДПУ (контрреволюційна діяльність). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 9.12.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. Вдруге, працюючи в колгоспі "2-а п'ятирічка", заарештований 13.02.1938 Єлизаветградківським РВ НКВС (член організації "Спілка визволення України", контрреволюційна діяльність). Засуджений 20.04.1938 трійкою УНКВС Одеської області до розстрілу, вирок виконано 21.06.1938. Реабілітований 26.10.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3644, 9705)

МУЗИЧЕНКО УЛЯН АНДРІЙОВИЧ, 1904 р.н., с.Сентове (нині Родниківка), українець, освіта початкова, хлібороб, робітник кінської бази у Зінов'євську (нині Кіровоград). Заарештований 13.12.1930 Зінов'євським МВ ДПУ (підозрювався як член підпільного контрреволюційного угруповання). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 9.12.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. Вдруге, маючи освіту неповну середню, проживаючи у м.Кіровограді і працюючи начальником пожежної команди, заарештований 16.03.1938 року Кіровським міськвідділом НКВС (член контрреволюційної організації). Засуджений 20.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 21.06.1938. Реабілітований 26.10.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3644, 9705)

НАДВІРНИЙ КУЗЬМА ТИТОВИЧ, 1898 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, член артілі. Заарештований 18.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ (антирадянська агітація проти колективізації та хлібозаготівлі). Засуджений 2.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 21.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7063)

НАЗАРЕНКО ІВАН КОНОНОВИЧ, 1887 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта початкова, проживав у м.Кіровограді, коваль "Укрсоюзрадгосптрансу". Заарештований 30.05.1941 УНКДБ Кіровоградської області ("в роки громадянської війни був у повстанському загоні Хмари, допомагав повстанцям продуктами харчування, видавав активістів села; у 1929 році з метою уникнути розкуркулення перебрався в Кіровоград; серед робітників вів контрреволюційну агітацію проти заходів радянської влади; приятелював з колишнім поліцейським Легеньким, поділяв його терористичні погляди"). Засуджений 25.06.1941 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 17.01.1989 Верховним судом УРСР. (П – 8580)

НАЗАРЕНКО ФЕДІР СЕМЕНОВИЧ, 1880 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 20.04.1941 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська агітація, хуліганство). Засуджений 3.07.1941 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 29.06.1989 Верховним судом УРСР. (П – 12822)

НАЗАРЕНКО ХРИСАНТ КОНОНОВИЧ, 1881 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 5.09.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність, агітація проти заходів партії та уряду). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС по Київській області до розстрілу, вирок виконано 10.11.1937. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською обласною прокуратурою. (П – 11762)

НАЗАРЕНКО ЯКІВ СПИРИДОНОВИЧ, 1900 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, проживав у с.Копані Знам'янського району, хлібороб. Заарештований 21.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ (антирадянська агітація проти колгоспного ладу). Засуджений 29.01.1933 особливою нарадою

ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 21.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. Батько за участь у повстанському загоні Хмари був заарештований і помер у бупрі; мати розкуркулена у 1931 році; брат Сергій розстріляний у 1920-ому. (П - 6811)

НАЗАРКО ПЕТРО СТЕПАНОВИЧ, 1895 р.н., с.Воля- Жовтанецька Кам'янсько-Бузького району Львівської області, українець, освіта початкова, проживав у с.Красносілля, член колгоспу "Хлібороб". Заарештований 29.10.1937 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Знам'янка ("прибув у СРСР у 1915 році під час російсько-німецької війни, в Польщі має родичів, з якими підтримував письмовий зв'язок до арешту, має брата в Америці, з яким листувався; відвідував польського консула у Харкові й Києві з метою піклування про виїзд із СРСР у Польщу; говорив про нереальність колективізації, вихваляв життя в Польщі, зводив наклепи на життя робітників і селян в СРСР"). Засуджений 2.01.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах, помер 21.04.1942 в Севжелдорлагу. Реабілітований 27.05.1970 Кіровоградським облсудом. (П - 8235)

НАЙКО ПИЛИП ТРОХИМОВИЧ, 1903 р.н., с.Ставидла, українець, освіта початкова, проживав у с.Тишківка Новомиргородського району, без певних занять. Заарештований 2.03.1937 Олександрівським РВ НКВС ("розповсюджував контрреволюційні анекдоти"). Засуджений 7.06.1937 Київським облсудом до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 12.11.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13671)

НЕБОРАКОВСЬКИЙ КАРПО ІВАНОВИЧ, 1887 р.н., с.Кримки, українець, освіта 3 класи, член колгоспу ім.Ворошилова. Заарештований 9.02.1944 Олександрівським РВ НКДБ (підозрювався у зв'язках з німецькими каральними органами). Олександрівським РВ НКДБ 19.04.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 553)

НЕВЕРОДСЬКА РОЗА ГЕРШІВНА, 1907 р.н., смт Єлизаветградка, єврейка, освіта середня, проживала у м.Кіровограді, без певних занять. Заарештована 30.07.1926 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація). Засуджена 8.10.1926 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років заслання. Реабілітована 19.01.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 1916)

НЕЖИВИЙ ТОДОСЬ ФЕДОТОВИЧ, 1899 р.н., с.Бірки-2, українець, освіта початкова, столяр Соснівського баластного кар'єру. Заарештований 17.02.1946 транспортним відділом НКВС Одеської залізниці (антирадянська агітація). Засуджений 8.04.1946 трибуналом Одеської залізниці до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 1.09.1982 Верховним судом СРСР. (П - 8413)

НЕЗГОДА ПЕТРО МАКСИМОВИЧ, 1910 р.н., с.Ставидла, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Заарештований 8.11.1930 Кам'янським РВ ДПУ ("член антирадянської повстанської організації" – *див. Іван Рубашенко*). Засуджений 10.03.1931 трійкою при колегії ДПУ до 5 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 27.08.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13584)

НЕЛЕЖЕНКО ФЕДІР ПЕТРОВИЧ, 1874 р.н., м.Одеса, українець, освіта початкова, проживав у с.Ясинуватка Олександрівського району, різнороб. Заарештований 18.11.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація, розповсюдження поразницьких чуток, дискредитація радянського ладу). Засуджений 3.12.1937 особливою нарадою НКВС СРСР до розстрілу, вирок виконано 16.12.1937. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11538)

НЕЛЕНЬ КУЗЬМА МИХАЙЛОВИЧ, 1892 р.н., с.Триліси, українець, освіта початкова, рахівник колгоспу "Червоний шлях". Заарештований 4.01.1938 Олександрівським РВ НКВС ("вів серед колгоспників контрреволюційну агітацію, зводив наклепи, що за радянської влади тяжко живеться трудящим, поширював провокаційні чутки про прийдешню війну: Україну, мовляв, захоплять німці; погрожував розправою комуністам і активістам при зміні влади"). Засуджений 31.12.1937 (*дати арешту і суду – як записано у справі*) трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 15.01.1938. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9411)

НЕЛЕНЬ ЯКІВ МИХАЙЛОВИЧ, 1898 р.н., с.Триліси, українець, освіта початкова, городник колгоспу "Червоний шлях праці". Заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-повстанської організації). Засуджений 23.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 16.05.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П - 3829)

НЕЛИН СЕРГІЙ СТЕПАНОВИЧ, 1911 р.н., с.Триліси, українець, освіта середня спеціальна (військово-фельдшерське училище), проживав у м.Горлівка Донецької області, шахта "Комсомолець", військовослужбовець, старший військовий фельдшер 143-го стрілецького полку 257-ої дивізії 34-ої армії. Заарештований 11.09.1941 особливим відділом НКВС 34-ої армії (з тилу ворога приніс фашистські листівки, поширював їх серед червоноармійців). Засуджений 18.10.1941 військовим трибуналом 34-ї армії до 10 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Трибуналом Західного фронту 2.11.1941 справу припинено. (П – 3153)

НЕМНА ІВАН АМОСОВИЧ, 1884 р.н., с.Розумівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Бовтишка Олександрівського району, колгоспник. Заарештований 20.12.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 22.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 14.01.1938. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9407)

НЕМЧЕНКО АМБРОСІЙ ЛОГВИНОВИЧ, 1889 р.н., с.Івангород, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 27.08.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація, член секти євангелістів). Засуджений 10.09.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 21.09.1937. Реабілітований 30.09.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10835)

НЕМЧЕНКО ЄПІФАН ТОДОСЬОВИЧ, 1891 р.н., с.Івангород, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 18.10.1937 Олександрівським РВ НКВС ("учасник політбанди Шостака у 1919-20 роках, приховав своє минуле, вступив кандидатом у ВКП(б) та був викритий і виключений, вів антирадянську агітацію"; "перевіркою облпрокуратури у 1939 році встановлено, що в 1918 році належав до загону самоохорони села: коли та пішла проти радвлади, перейшов у 1-ий радянський Чигиринський полк на чолі з Коцуром; коли й Коцур зрадив радянській владі, то Немченко кинув полк і втік у село, де був головою сільради, членом правління колгоспу"). Засуджений 25.10.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Управлінням держбезпеки УНКВС Кіровоградської області 31.01.1940 справу припинено, з-під варти звільнений 4.04.1940. (П – 6339)

НЕЧИПОРЕНКО КАРПО АРТЕМОВИЧ, 1892 р.н., с.Виші Верещаки, українець, освіта початкова, сторож колгоспу. Заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-повстанської організації). Засуджений 25.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 15.05.1938. Реабілітований 17.03.1962 Кіровоградським облсудом. (П – 5559)

НЕЧИПОРЕНКО ТЕОФАН ЛЕВКОВИЧ, 1899 р.н. с.Вищі Верещаки, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 11.09.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація за зрив заходів партії та радянської влади). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 10.11.1937. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11721)

НЕЧУЙКО ТИХІН ЯРМОЛАЙОВИЧ, 1900 р.н., с.Новоолександрівка, українець, освіта початкова, член ВКП(б) до 1931 року, проживав у с.Цвітне Олександрівського району, без певних занять. Заарештований 30.12.1935 Єлизаветградківським РВ НКВС ("будучи кореспондентом Знам'янської райгазети, став членом троцькістської контрреволюційної організації, брав участь у зібраннях, на яких пропагувались троцькістські ідеї, дискредитовувалась більшовицька партія"). Засуджений 15.05.1936 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Помер у таборі. Реабілітований 28.02.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 4258)

НЕШЕВЕЦЬ СОФІЯ МАРКІВНА, 1891 р.н., с.Цвітне, українка, неписьменна, домогосподарка. У 1930 році розкуркулена і як соціально небезпечна разом з чоловіком Степаном вислана за межі України, повернулась у 1935 році. Вдруге заарештована 27.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська агітація: "разом із Домною Бойко та Оксаною Дубиною гуртувались біля священика Федора Іванча, нині заарештованого за контрреволюційну діяльність, вербували віруючих, збирали гроші і підписи на відкриття церкви в селі, розпустили легенду, нібито в село приїжджав представник області для відкриття церкви – близько 600 осіб кинули роботу в колгоспах і прийшли до сільради"). Засуджена 25.09.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 12.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9318)

НІКОЛЕНКО АНДРІЯН ІВАНОВИЧ, 1853 р.н., с.Красносілля, українець, неписьменний, без певних занять, на утриманні синів. У 1930 році розкуркулений за першою категорією. Заарештований

27.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська агітація: "розповсюджував чутки про неминучість війни і загибель радянської влади, вихваляв старий царський лад, пророкував, що колгоспи довго існувати не будуть"). Засуджений 28.08.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 19.06.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 1637)

НІКОЛЕНКО МИКИТА АНДРІЙОВИЧ, 1888 р.н., с.Букварка, українець, освіта початкова, проживав у с.Тарасівка Олександрівського району, колгоспник. Заарештований 5.09.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 14.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9681)

НІКОЛЕНКО МИКОЛА ГРИГОРОВИЧ, 1903 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта 3 класи, проживав у с.Нововасилівка Єлизаветградківського (нині Знам'янського) району, член колгоспу "Жовтень". У 1933 році за недбале ставлення до коней був засуджений до 1-го року примусової праці. Вдруге заарештований 2.02.1944 Єлизаветградківським РВ НКДБ ("в роки німецької окупації працював старостою села, разом із сином Василем - *див. Знам'янський район* - був завербований як таємний агент поліції і в 1942-43 роках доносив окупантам на радянських партизан", "у 1954-55 роках від своїх попередніх свідчень відмовився, оскільки у 1944 році змушений був обмовляти себе під фізичним тиском слідчих"). Засуджений 15.04.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 15 років каторжних робіт з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 18.01.1955 УКДБ Кіровоградської області. (П - 245)

НОВАКІВСЬКИЙ ПЕТРО АНДРІЙОВИЧ, 1925 р.н., с.Красносілка, українець, освіта 9 класів, колгоспник. Заарештований 26.01.1944 контррозвідкою "Смерш" 66-ої гвардійської Полтавської стрілецької дивізії (підозрювався як таємний агент, завербований німецькою контррозвідкою). Відділом контррозвідки "Смерш" 53-ої армії 17.04.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 4957)

НОВОСЕЛЬСЬКИЙ НИКАНОР СТЕПАНОВИЧ, 1907 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта початкова, проживав у м.Кам'янка Черкаської області, дорожний десятник. Заарештований 26.03.1938 Кам'янським МВ НКВС ("підозрювався як член контрреволюційної молодіжної організації на підставі того, що в його квартирі було виявлений зошит із контрреволюційними записами, який належав Миколі Чапчаю, бо він мешкав певний час у квартирі Новосельського; знав, що Ганна, Фросина й Микола Чапчаї втекли із заслання й не доніс на них органам безпеки"). Управлінням держбезпеки НКВС Київської області 28.12.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. Батько дружини Іван Іванович Чапчай розкуркулений і висланий на північ в Архангельську область, у 1936 році повернувся, в 1937-ому заарештований за антирадянську діяльність, заарештовані також брат і сестра дружини Микола, 1919 р.н., і Ганна, 1917 р.н., Чапчаї у 1938 році. (П - 6680)

НОЗДРА СЕМЕН СЕМЕНОВИЧ, 1870 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Заарештований 1.02.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (агітація проти колективізації та виконання плану хлібозаготівлі). Засуджений 5.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 31.01.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (5975 - П)

НОСЕНКО ЙОСИП ТИХОНОВИЧ, 1894 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, проживав на ст.Цибулеве Знам'янського району, помічник начальника станції. У 1921 році був заарештований особливим відділом 6-ої армії, підозрюваний у контрреволюційній діяльності, перебував під вартою 2 місяці. Вдруге зарештований 5.02.1929 шляхово-транспортним відділом ОДПУ ст.Бобринська (антирадянська діяльність: "тримав тісні зв'язки з повстанськими загонами отамана Хмари, які оперували в цьому регіоні, здійснював зв'язок цей через сестру Параску, яка щодня ходила в ліс до братів Сергія і Федора, передавав для Хмари свідчення про розташування військових підрозділів червоних, завдяки чому довго загін Хмари був невловимий", "дискредитовував комсомольців і робкорів: "Робкори є радянськими шпигунами", залякував їх розправою"). Засуджений 16.08.1929 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 30.1.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. Втретє, працюючи старшим телеграфістом залізничної станції, заарештований 23.10.1945 шляхово-транспортним відділом НКДБ ст. імені Шевченка ("в період німецької окупації від жовтня 1941 до листопада 1943 року працював сигналістом блокпоста ст.Красносілля Одеської залізниці,

вів серед робітників антирадянську агітацію, вихваляв життя й порядки при німецькій владі; у квітні 1941 року зібрав листівки, розкидані з радянського літака і здав їх коменданту ст.Цибулеве, аби вони не потрапили до рук радянських патріотів"). Засуджений 9.01.1946 військовим трибуналом Одеської залізниці до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 21.03.1990 Кіровоградським облсудом. (П - 7756, 13987)

ОБОДОВСЬКИЙ СТЕПАН ІВАНОВИЧ, 1884 р.н., с.Букварка, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 8.03.1944 Єлизаветградківським РВ НКДБ ("співробітництво з німецькими окупантами: в роки війни працював старостою села"). Засуджений 28.06.1944 Кіровоградським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 20.08.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13532)

ОВЧАРЕНКО ГРИГОРІЙ МИХАЙЛОВИЧ, 1897 р.н., с.Триліси, українець, освіта початкова, член ВКП(б) у 1929-33 роках (виключений "як політбандит"), член колгоспу "Перемога". Заарештований 6.09.1937 Олександрівським РВ НКВС (антирадянська діяльність: "у 1919 році півтора місяці перебував у повстанському загоні Коцура; розповсюджував чутки про війну, погрожував розправою сільським активістам"). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 9.02.1938. Реабілітований 20.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9427)

ОВЧАРЕНКО ГРИГОРІЙ ОМЕЛЯНОВИЧ, 1886 р.н., с.Стримівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 11.02.1930 Шевченківським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація проти колективізації та здачі хліба державі). Засуджений 19.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 29.03.1994 Кіровоградською обпрокуратурою. (П – 6050)

ОВЧАРЕНКО КАСЯН ТИМОФІЙОВИЧ, 1900 р.н., с.Стримівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 17.07.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної військово-повстанської організації). Засуджений 5.09.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 14.09.1938. Реабілітований 4.02.1961 Кіровоградським облсудом. (П – 5400)

ОВЧАРЕНКО ПИЛИП ЛАРІОНОВИЧ, 1894 р.н., с.Триліси, українець, освіта початкова, член ВКП(б) у 1932-35 роках – виключений за приховування минулого, член колгоспу "Червоний шлях". Заарештований 4.01.1938* Олександрівським РВ НКВС ("у 1916-17 роках служив у поліції; в 1919-ому перебував у повстанському загоні Кваші; у 1937-ому провадив контрреволюційну агітацію: доки радянська влада мучитиме нас – хліба нам не дають, все у нас забирають? радвлада скоро загине, весною 1938-го буде війна, на Україну прийдуть німецькі фашисти, які зуміють навести порядок, тоді треба буде знищити всіх активістів і комуністів, які не дають народу жити"; "після революції Овчеренко був радянським активістом, працював головою сільської ради, головою районного комітету бідноти, після колективізації керував відділком радгоспу "Антонівка"). Засуджений 31.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 15.01.1938. Реабілітований 17.04.1968 Кіровоградським облсудом. (П – 8159)

ОВЧАРЕНКО ТИМОФІЙ ПАНТЕЛЕЙМОНОВИЧ, 1874 р.н., с.Стримівка, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 16.10.1930 Олександрівським РВ ДПУ (агітація проти колективізації та заходів радянської влади на селі). Засуджений 28.11.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 23.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 6476)

ОВЧАРЕНКО ТРОХИМ ВАКУЛОВИЧ, 1895 р.н., с.Триліси, українець, освіта початкова, службовець районного фінансового відділу. Заарештований 23.10.1937 Олександрівським РВ НКВС (підозрювався у контрреволюційній агітації серед колгоспників). Київським облсудом 19.04.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 6336)

ОДНОУС ІВАН ФЕДОСІЙОВИЧ, 1887 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 29.12.1928 Єлизаветградківським РВ ДПУ ("у 1920-22 роках служив у повстанському загоні Хмари, член контрреволюційної організації" – *див. Явтух Могилей*). Засуджений

**вивченням архівної справи у 1968 році встановлено, що справу було розпочато 4 січня 1938 року в день обшуку та арешту, хоча рішення трійки про розстріл винесено іще 31 грудня 1937-го.*

3.06.1929 колегією ОДПУ до 10 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 25.10.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 11359)

ОЖЕРЕД АРСЕН ТРОХИМОВИЧ, 1896 р.н., с.Соснівка, українець, освіта початкова; член колгоспу "Аврора". Заарештований 8.07.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної військово-повстанської організації). Засуджений 10.08.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9918)

ОЛАСЬКО ФЕОКТИСТА ГРИГОРІВНА, 1923 р.н., с.Нерубайки (нині с.Омельгород), українка, освіта 9 класів, проживала у м.Кіровограді, службовець. Заарештована 1.04.1944 відділом контррозвідки "Смерш" 7-ої гвардійської армії (агент німецької контррозвідки). Засуджена 8.07.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 22.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11646)

ОЛЕКСІЄНКО ІВАН МИКИТОВИЧ, 1895 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 31.01.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ ("вів агітацію проти колективізації, самообкладання, кооперації"). Засуджений 3.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 16.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 5989)

ОЛЕКСІЄНКО МИКОЛА ІВАНОВИЧ, 1884 р.н., с.Сентове (нова назва Родниківка), українець, освіта початкова, член артілі "Червоний шлях". Заарештований 18.12.1930 Зінов'євським міськвідділом ДПУ (зв'язок з членами контрреволюційної організації). Знам'янським райвідділом ДПУ 23.08.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 3644)

ОЛЕКСІЄНКО МИНА МИКИТОВИЧ, 1886 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 31.01.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (антирадянські настрої, контрреволюційна агітація). Засуджений 14.03.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 12.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10012)

ОЛЕФІРЕНКО АНДРІЙ СЕМЕНОВИЧ, 1896 р.н., селище Олександрівка, українець, освіта початкова, статистик районного відділу народної освіти. Заарештований 28.06.1938 Олександрівським РВ НКВС ("у царській армії був штабним писарем; запеклий український націоналіст; член антирадянської військово-повстанської організації, контрреволюційна агітація"). Засуджений 15.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 12.04.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 4261)

ОЛЕФІРЕНКО ІВАН КИРИЛОВИЧ, 1898 р.н., селище Олександрівка, українець, освіта 5 класів, коваль колгоспу "Іскра". Заарештований 18.07.1941 Кам'янським міжрайвідділом НКДБ ("у 1919-20 роках був у повстанських загонах Коцура і Богдана; вів поразницьку агітацію проти СРСР, вихваляв при цьому Гітлера і фашистський лад: "Ось побачите, скоро німці розгромлять Радянський Союз, це вам не Фінляндія, а Гітлер, який не знає поразок, Німеччина переможе Радянський Союз, уже Західну Україну німець забрав, скоро й усю Україну забере, та пошвидше б – може, стане краще жити при іншій владі"). Засуджений 12.09.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Помер 5.07.1942 у лікарні від серцево-судинної надостатності. Реабілітований 24.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12283)

ОЛЕФІРЕНКО СЕМЕН СЕРГІЙОВИЧ, 1910 р.н., селище Олександрівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Іванівка Новоукраїнського району, робітник радгоспу. Заарештований 15.12.1932 Новоукраїнським РВ ДПУ (саботаж виконання робіт трактористами). Новоукраїнським РВ ДПУ 12.03.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2779)

ОЛИЗЬКО КОСТЯНТИН КОСТЯНТИНОВИЧ, 1897 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 31.01.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ ("позбавлений права голосу за те, що у 1920 році перебував у повстанському загоні Хмари; агітував проти проведення хлібозаготівельної кампанії, казав, що комуністи вивозять хліб за кордон, а ми будем голодувати; колгоспи – нездійснима штука і соціалізму із ними не побудувати, хіба розплодити злиднів"). Засуджений 11.03.1930 трійкою при колегії ДПУ до розстрілу, дати виконання вироку у справі не вказано. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10363)

ОЛИСЬКО ВАСИЛЬ ФЕДОРОВИЧ, 1898 р.н., с.Нерубайки (нині с.Омельгород), українець, освіта початкова, проживав у м.Кіровограді, електромонтер шахти "Піонер". Заарештований 26.11.1939 УНКВС Кіровоградської області (підозрювався у підпалі шахти "Піонер" з метою дискредитації стахановського руху). Управлінням НКВС Кіровоградської області 21.01.1940 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 2849)

ОЛІЙНИК ЛЕОНТІЙ КОСТЯНТИНОВИЧ, 1890 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 20.01.1929 Зінов'євським окрвідділом ДПУ ("агітував куркулів переселятись у Донецьку область, аби ухилитись від небезпеки, яка чигає на хлібороба під час проведення кампаній; в листі до племінника на Донбас писав: "Селяни нашого Красносілля їдуть шукати собі кращого місця і вільнішого життя з тієї причини, що далі так жити неможливо, бо тепер добре живеться лиш злодюгам і тим, хто нічого не має, тобто членам комітету незаможних селян; а тим, у кого є бодай пара коней чи корова, треба кудись тікати, оскільки податками задушать остаточно"). Засуджений 17.05.1929 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років заслання в Казахстан. Реабілітований 17.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 4223)

ОЛЯНЧЕНКО ІВАН СТЕПАНОВИЧ, 1897 р.н., с.Бірки-2, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-повстанської організації). Засуджений 28.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 16.05.1938. Реабілітований 5.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9447)

ОМЕЛЬЧЕНКО ОНИКІЙ ПИЛИПОВИЧ, 1874 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, проживав у с.Цибулеве Знам'янського району, священик. Заарештований 27.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська агітація, розповсюдження чуток про війну). Засуджений 10.09.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 29.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11696)

ОРДИНСЬКИЙ ІВАН ІВАНОВИЧ, 1896 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, обпалювальник артілі ім.Леніна. Заарештований 9.12.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 9.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10265)

ОРЛИК ВАСИЛЬ ВАСИЛЬОВИЧ, 1873 р.н., с.Соснівка, українець, неписьменний, проживав в м.Кіровограді, роздрібний торговець. У 1929 році розкуркулений і висланий за межі Черкаського округу разом з усією родиною – дружина і 5 дітей. Вдруге заарештований 26.07.1937 Олександрівським РВ НКВС ("провадив контрреволюційну агітацію, що радянська влада загине, буде війна і всім куркулям повернуть відібране у них майно, погрожував розправою активу села за розкуркулювання"). Засуджений 13.08.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 23.08.1937. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Дочка Тетяна за самовільне повернення з заслання була засуджена до 3 років неволі; син Павло за зберігання зброї у 1930 році засуджений до 6 років тюрми; сини Юхим та Кирило у 1930-ому за крадіжки та хуліганство засуджені до 8 років ув'язнення кожен у далеких таборах. (П - 9399)

ОРЛИК ВАСИЛЬ ГЕРАСИМОВИЧ, 1880 р.н., с.Соснівка, українець, освіта початкова, різнороб. Заарештований 9.07.1937 Олександрівським РВ НКВС (втеча із заслання). Засуджений 28.08.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 14.09.1937. Реабілітований 5.10.1960 Кіровоградським облсудом. (П - 5329)

ОРЛИК ДМИТРО ЄВГЕНОВИЧ, 1905 р.н., с.Соснівка, українець, освіта 4 класи, секретар сільради. Заарештований 27.11.1937 Олександрівським райвідділом НКВС ("член польсько-петлюрівської диверсійно-повстанської організації" – *див. Григорій Волосян*). Засуджений 19.12.1937 НКВС і прокурором СРСР до розстрілу, вирок виконано 15.01.1938. Реабілітований 1.11.1957 трибуналом Київського військового округу. (П - 4096)

ОРЛИК ПАВЛО ВАСИЛЬОВИЧ, 1906 р.н., с.Соснівка, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Заарештований 12.02.1930 Шевченківським окрвідділом ДПУ ("син куркуля, вів антирадянську агітацію проти колективізації на селі, погрожував терористичними діями керівникам місцевої влади"). Засуджений 1.04.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 12049)

ОРЛИК ПЕТРО ІВАНОВИЧ, 1893 р.н., с.Соснівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Бірки Олександрівського району, їздовий колгоспу. Заарештований 18.11.1930 шляхово-транспортним відділом ДПУ ст.Бобринська ("участь у обговоренні питання про відокремлення України від Росії" – *див. Лук'ян Дереча*). Засуджений 5.02.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 16.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-повстанської організації). Засуджений 25.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 15.05.1938. Реабілітований 26.03.1960 Кіровоградським облсудом. (П - 5918, 5055)

ОРЛИК ПЕТРО МИХАЙЛОВИЧ, 1887 р.н., с.Соснівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Любомирка Олександрівського району, колгоспник. Заарештований 26.12.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 28.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 14.01.1938. Реабілітований 15.01.1962 Кіровоградським облсудом. (П - 5530)

ОРЛОВ ВАСИЛЬ ІВАНОВИЧ, 1901 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта початкова, слюсар колгоспу ім.Постишева. Заарештований 15.08.1936 Олександрівським РВ НКВС ("агітував проти підписки на державну позику, на випадок війни погрожував колгоспникам розправою"). Засуджений 3.10.1936 Київським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 5.05.1993 Генеральною прокуратурою України. (П - 13861)

ОСАДЧИЙ ФИЛИМОН ІВАНОВИЧ, 1888 р.н., с.Стримівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 17.07.1938 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність). Засуджений 5.09.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 14.09.1938. Реабілітований 4.02.1961 Кіровоградським облсудом. (П - 5400)

ОСИПЕНКО СЕРГІЙ СЕРГІЙОВИЧ, 1888 р.н., с.Омельгород, українець, освіта початкова, член колгоспу "Червоний Жовтень". Заарештований 28.10.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація серед колгоспників). Засуджений 29.11.1937 НКВС СРСР до розстрілу, вирок виконано 17.12.1937. Реабілітований 11.08.1960 трибуналом Київського військового округу. (П - 5269)

ОСТАПЕНКО ІВАН ДМИТРОВИЧ, 1879 р.н., с.Сентове (нова назва Родниківка), українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Заарештований 15.03.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ ("вів антирадянську агітацію проти хлібозаготівельної кампанії, підбивав людей забирати коней і виходити із созу" – *див. Юхим Радул*). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 2.06.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 3631)

ОСТАПЕНКО ЯКИМ ГРИГОРОВИЧ, 1892 р.н., селище Єлизаветградка, українець, освіта початкова, заготівельник заготпункту. Заарештований 11.09.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська діяльність). Засуджений 25.09.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 12.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9284)

ОСТРОВЕРХИЙ ЙОСИП КОНОНОВИЧ, 1887 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, проживав у с.Федвар (нова назва Підлісне) Олександрівського району, хлібороб-одноосібник. У 1930 році за невиконання плану хлібозаготівлі був засуджений до 1 року неволі. Вдруге заарештований 22.10.1930 Єлизаветградківським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 10.02.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концентраційних таборах. Реабілітований 24.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11958)

ОТМЕТЧЕНКО ІВАН АВРАМОВИЧ, 1923 р.н., с.Красносілля, українець, освіта неповна середня, член ВЛКСМ, проживав у м.Кіровограді, студент 2-го курсу фельдшерської акушерської школи. Заарештований 23.06.1941 УНКДБ Кіровоградської області (антирадянська агітація). Засуджений 14.07.1941 Кіровоградським облсудом до 6 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 28.05.1990 Верховним судом УРСР. (П – 12166)

ПАВЛИК ОЛЕКСІЙ ТРОХИМОВИЧ, 1879 р.н., селище Єлизаветградка, українець, освіта початкова, проживав у селищі копальні ім.Кагановича (м.Кривий Ріг), хлібороб. У 1930 році розкуркулений і висланий за територію Цвітнянської сільради. Вдруге заарештований 1.03.1931 Криворізьким міськвідділом ДПУ ("поселившись на Криворіжжі, систематично вів антирадянську агітацію проти колективізації та хлібозаготівлі: "Комуністи гордяться, що виконують план, а хай би самі попрацювали – вони позаймали теплі місця і командують, а робітники гнуть спину", "Нас розкуркулили, а куди воно все

ділось? все забрали сози; для кого ці сози і комуни? це все комуністам, хто комуніст - той і панує, а той, хто раніше був господарем - його розграбували, щоб самим було з чого жити"). Криворізьким МВ ДПУ 27.03.1931 справа направлена на розгляд особливої наради при колегії ДПУ УРСР з клопотанням про застосування до репресованого міри соціального захисту - заслання на північ строком до 3 років. Інших даних у справі немає. (П - 12646)

ПАВЛИК ЯРОШ МИХАЙЛОВИЧ, 1893 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, проживав у с.Капітанівка Кам'янського району Черкаської області, селянин-хлібороб. Заарештований 8.11.1930 Кам'янським РВ ДПУ ("член антирадянської повстанської організації" - *див. Іван Рубашенко*). Засуджений 10.03.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборах. Реабілітований 27.08.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13584)

ПАВЛИЧЕНКО ГАВРИЛО АБРАМОВИЧ, 1872 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 20.01.1929 Зінов'євським окрвідділом ДПУ ("у 1919 році із Сергієм Унгулом видавав комуністів і революційно налаштованих селян; тоді денікінці повісили воєнкома Івана Іванова, зруйнували дім комуніста Панаса Довженка, пограбували майно комуніста Павла Коника", "під час проведення кампаній по самообкладанню, хлібозаготівлі, підписки на державну позику, осінньої та весняної сівби, а також колективізації - систематично разом з Сергієм Унгулом вів агітацію, зривав зібрання, розповсюджував різні провокаційні чутки: "До складу сільради треба вибрати наших людей, але не бідняків і не комуністів"). Засуджений 17.05.1929 особливою нарадою колегії ОДПУ до позбавлення права проживати у містах Москві, Ленінграді, Ростов-на-Дону з прикріпленням до визначеного місця проживання на 3 роки. Даних про реабілітацію у справі немає. (П - 4146)

ПАВЛИЧЕНКО ЛАЗАР ЛАЗАРОВИЧ, 1878 р.н., с.Підлісне, українець, освіта початкова, проживав у с.Тарасівка Олександрівського району, сторож дитячого будинку. Заарештований 13.02.1938 Єлизаветградківським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 20.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 21.06.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9719)

ПАВЛИЧЕНКО СТЕПАН ІВАНОВИЧ, 1891 р.н., с.Федвар (нова назва - Підлісне), українець, освіта середня технічна, проживав у м.Кіровограді, технік-будівельник. Заарештований 30.01.1944 контррозвідкою "Смерш" 5-ої гвардійської танкової армії (працював у роки німецької окупації в райземуправі; підозрювався у співробітництві з німецькою розвідкою СД, в участі в облавах на партизанів, які проводили німецькі каральні органи). Засуджений 28.02.1944 військовим трибуналом 5-ї гвардійської танкової армії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 17.04.1956 трибуналом Київського військового округу. (П - 3616)

ПАВЛОВА МАРІЯ СЕМЕНІВНА, 1894 р.н., с.Красносілля, українка, освіта початкова, член колгоспу "Хлібороб". Заарештована 22.10.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС ("голова церковної п'ятидесятки, вела антирадянську релігійну агітацію"). Засуджена 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 22.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 8708)

ПАВЛОВСЬКИЙ ГРИГОРІЙ АНДРІЙОВИЧ, 1870 р.н., с.Соснівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Триліси Олександрівського району, хлібороб. Заарештований 8.03.1929 Кам'янською районною міліцією ("в роки громадянської війни мав тісні стосунки з повстанським загоном Коцура; куркуль, мав би здати 400 пудів лишків хліба, але відмовився; агітував проти заходів радвлади на селі"). Прокуратурою Шевченківської округи 29.05.1929 справу припинено. Вдруге заарештований 12.06.1929 Шевченківським окрвідділом ДПУ ("в ніч з 31 травня на 1 червня написав і вивісив у селі 2 контрреволюційні гасла-заклики хлібозаготівельних робіт з погрозою терору на адресу хлібозаготівельникам; вів антирадянську агітацію проти колективізації, самообкладання, партії й уряду: "Зібрались свинопаси і керують державою"). Засуджений 16.08.1929 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 18.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. Втретє репресований у 1933 році за "крадіжку корів у колгоспі" і засуджений до 3 років неволі. Вчетверте, будучи без певних занять, заарештований 9.07.1937 Олександрівським РВ НКВС ("контрреволюційна агітація, терористичні тенденції у ставленні до комуністів"). Засуджений 13.08.1937 трійкою УНКВС

Київської області до розстрілу, вирок виконано 23.08.1937. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 4248, 9396)

ПАВЛОВСЬКИЙ ГРИГОРІЙ ПЕТРОВИЧ, 1918 р.н., с.Соснівка, українець, освіта середня, проживав у м.Олександрія, студент II курсу зернового технікуму. Заарештований 3.11.1936 Олександрійським РВ НКВС ("антирадянські націоналістичні розмови, знищення портрета Сталіна" – *див. Михайло Кравченко, Олександрівський район*). Засуджений 4.03.1937 Дніпропетровським облсудом до 5 років ув'язнення у Буреїнському виправно-трудовому таборі МВС, Єврейська автономна область, з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Верховним судом УРСР 5.06.1937 міру покарання зменшено до 4 років неволі з позбавленням громадянських прав на 1,5 року. Реабілітований 12.04.1957 Верховним судом УРСР. Вдруге, проживаючи у селищі Глиняни Золочівського району Львівської області і працюючи агрономом спиртотресту, заарештований 18.03.1947 УМДБ Львівської області ("під час окупації працював перекладачем районної управи, завідувачем районної друкарні; належав до антирадянської Організації українських націоналістів"). Засуджений 22.09.1947 трибуналом військ МВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 24.03.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 3583, 13150)

ПАВЛОВСЬКИЙ ПАНАС ГРИГОРОВИЧ, 1896 р.н., с.Триліси, українець, освіта 3 класи, без певних занять. У 1929 році розкуркулений разом з батьком, у 1933-ому за крадіжки коней і корів був засуджений до 8 років неволі з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Вдруге заарештований 23.12.1937 Олександрівським РВ НКВС ("у 1919 році служив у петлюрівській армії; у 1929-ому після розкуркулення зник, до 1932-го проживав на нелегальному становищі; у 1935 році здійснив утечу з тюрми, але був арештований наглядачем тюрми у Трилісах; на початку грудня 1937-го вернувся додому, вів антирадянську агітацію, погрожував розправою активу села, казав, що скоро буде війна і німці знищать радянську владу"). Засуджений 25.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 14.01.1938. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9416)

ПАВЛОВСЬКИЙ ПЕТРО МИКОЛАЙОВИЧ, 1890 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, хлібороб-середняк. Заарештований 22.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ ("агітував проти виконання плану хлібозаготівлі: "Не здавайте хліб, а закопуйте його в землю, бо заберуть усе й голодуватимете" – завдяки цій агітації по Цвітнянській сільраді за останній час виявлено 30 ям із захованим зернохлібом"). Засуджений 31.01.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 18.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. Батько розкуркулений і висланий в Архангельську область, Росія; брати Карпо й Антон у 1919-20 роках служили в повстанському загоні Хмари й були засуджені до 5 років неволі, нині розкуркулені й вислані на північ.(П – 7002)

ПАВЛОВСЬКИЙ ПЕТРО ПОРФИРОВИЧ, 1891 р.н., с.Соснівка, українець, освіта початкова, хлібороб, колгоспник. Заарештований 12.09.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів партії та радянської влади). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 10.11.1937. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською обласною прокуратурою. Брат Юхим у 1933 році висланий на північ за повстанську діяльність, син Григорій у 1936-ому висланий за контрреволюційну діяльність з Дніпропетровська. (П – 11766)

ПАВЛУЩЕНКО МИХАЙЛО СТЕПАНОВИЧ, 1910 р.н., с.Сентове (нова назва Родниківка), українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 21.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ (агітація проти здачі хліба державі). Засуджений 2.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 3.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. Батько у 1931 році розкуркулений. (П – 7125)

ПАВЛЮЧЕНКО АВРАМ ФЕДОТОВИЧ, 1881 р.н., с.Федвар (нині Підлісне), українець, освіта початкова, різнороб. Заарештований 29.12.1932 Зінов'євським МВ ДПУ (агітація проти хлібозаготівлі). Засуджений 11.01.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 18.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7031)

ПАВЛЮЧЕНКО ВАСИЛЬ АНТОНОВИЧ, 1924 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта середня, проживав у с.Райгород Кам'янського району Кіровоградської (нині Черкаської) області, з березня 1944 року військовослужбовець військової частини 17939. Заарештований 30.05.1944 УНКДБ Кіровоградської області ("під час німецької окупації проживав у м.Кіровограді, з квітня 1942 року до

5.02.1943 служив у німецьких каральних органах, 124-ому шуцманбатальйоні, де українським націоналістом Карашельським був завербований в Організацію українських націоналістів: поширював листівки і вербував нових членів – Джебка, Боська і Журавську, мав зв'язки з націоналістами Західної України Юрком, Даркою, Романом, Гришею, надавав їм нічліг у квартирі; за націоналістичну діяльність 5.02.1943 заарештований німцями і засуджений до розстрілу, але з-під розстрілу втік і жив на нелегальному становищі до приходу Червоної армії"). Засуджений 5.08.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 15 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Звільнений із тюрми 6.12.1955. Реабілітований 12.05.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12756)

ПАСТЕРНАК ФЕДІР ІВАНОВИЧ, 1895 р.н., с.Миколаївка, українець, освіта початкова, конюх колгоспу "12 років Жовтня". Заарештований 12.07.1940 УДБ НКВС Кіровоградської області (контрреволюційна пропаганда, антирадянська агітація). Засуджений 14.09.1940 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 24.02.1989 Верховною Радою УРСР. (П – 9070)

ПЕРЕВЕРТЕНЬ СТЕПАН СЕМЕНОВИЧ, 1897 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта початкова, комірник колгоспу ім.Шевченка. Заарештований 10.07.1938 Олександрівським РВ НКВС (антирадянська діяльність: "в період колективізації виступав проти колгоспного будівництва, зводив наклепи на життя в колгоспі; як комірник видавав неякісні корми для свиней – у 1936-37 роках половина свиней у колгоспі здохли", у 1965 році свідчив: "Мене слідчі били, тому я змушений був підписувати всі документи, але що там було написано – не знаю, мені їх не читали"). Засуджений 15.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Звільнений з-під варти у 1946 році. Реабілітований 15.05.1965 Кіровоградським облсудом. (П – 7936)

ПЕРЕСУНЬКО ПАНАС ІВАНОВИЧ, 1910 р.н., с.Кримки, українець, освіта 5 класів, ветфельдшер колгоспу ім.Ворошилова. Заарештований 24.12.1945 Олександрівським РВ НКДБ (таємний агент німецької поліції). Засуджений 28.03.1946 трибуналом Кіровоградського гарнізону до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 17.06.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 14209)

ПЕТЛЯ СТЕПАН ЗОСИМОВИЧ, 1889 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, робітник радгоспу "Комінтерн". У 1932 році розкуркулений, затримувався Знам'янським райвідділом ДПУ. Вдруге заарештований 23.12.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС ("за царизму служив у поміщика прикажчиком, бив бідняків і змушував непосильно працювати; у 1920 році належав до повстанського загону Хмари, розставляв на вулицях борони вгору зубами для затримання кавалерійського ескадрону частин Червоної армії; займався шкідництвом у колгоспі: восени 1936 року поламав соломорізку; агітував колгоспників не виходити на роботу, агітував проти позики: "Її видумали комуністи для своєї користі"). Засуджений 28.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.01.1938. Реабілітований 29.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10691)

ПЕТРЕНКО ВАСИЛЬ ГЕРАСИМОВИЧ, 1922 р.н., хутір Лисий (приєднаний до с.Роздолля), українець, освіта 6 класів, член ВЛКСМ, проживав у м.Колпіно Ленінградської області, хлібороб, червоноармієць 269-ої окремої роти хімічного захисту 115-ої стрілецької дивізії. Заарештований 27.04.1942 особливим відділом НКВС 115-ої стрілецької дивізії (збирання та зберігання фашистських листівок). Засуджений 11.05.1942 військовим трибуналом 115-ої СД до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Військовим трибуналом Ленінградського фронту і Волховської групи військ 9.06.1942 справу припинено. (П – 8097)

ПЕТРЕНКО КУЗЬМА ЯВДОКИМОВИЧ, 1901 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, член ВКП(б) з 1932 року, проживав у смт Єлизаветградка Олександрівського району, уповноважений наркомзаготівель в районі. Заарештований 28.07.1938 управлінням держбезпеки УНКВС Миколаївської області (підозрювався як член антирадянської правотроцькістської організації). Кіровоградським облсудом 13.10.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2586)

ПЕТРЕНКО ФИЛИМОН ФЕДОРОВИЧ, 1892 р.н., с.Бовтишка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Червона зірка". Заарештований 18.04.1937 Олександрівським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 22.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 14.01.1938. Реабілітований 15.06.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3607)

ПЕЦУХ ЯВТУХ АНТОНОВИЧ, 1897 р.н., с.Мізюринці Кременецького повіту (нині Шумського району Тернопільської області), поляк, освіта середня. проживав у с.Красносілля Олександрівського району, вчитель географії середньої школи. Заарештований 26.08.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС ("шпигунство, зв'язок з антирадянським елементом"). Засуджений 26.11.1937 прокурором СРСР до розстрілу, вирок виконано 12.12.1937. Реабілітований 18.07.1956 Верховним судом СРСР. (П - 3474)

ПИЛИПЕНКО (ФІЛІПЕНКО) ТИМОФІЙ ІВАНОВИЧ, 1884 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта 2 класи, столяр і слюсар за фахом, без певних занять. Заарештований 13.04.1944 Єлизаветградківським РВ НКДБ ("у березні 1942 року на ім'я начальника районної поліції написав заяву контрреволюційного характеру: "Після того, як я у першу світову війну побував у німецькому полоні, я зрозумів, що німці є самий розумний і справедливий народ... я життя віддам, коли потрібно буде, за велику німецьку владу...", зводив наклепи на умови життя людей в СРСР"). Засуджений 12.09.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 29.11.1946 справу припинено, з-під варти звільнений 16.01.1947 ("написані ці два документи - заява на ім'я начальника райполіції і характеристика Пилипенка – не рукою Філіпенка, бо він настільки малограмотний, що ледве пише своє прізвище"). (П - 62)

ПИЛИПЧУК ПРОКІП КОРНІЙОВИЧ, 1900 р.н., с.Новий Двір Рівненського району Рівненської області, українець, освіта вища, член ВКП(б) у 1920-37 роках, проживав у смт Олександрівка Кіровоградської області, приймальник контори "Заготживсировина". У 1937 році за участь в українській контрреволюційній організації трійкою УНКВС Житомирської області був засуджений до 8 років неволі, покарання відбув, із таборів Дальстроя МВС звільнений 22.09.1945. Вдруге заарештований 9.10.1950 УМДБ Кіровоградської області (член антирадянської української націоналістичної організації). Засуджений 27.01.1951 особливою нарадою при Міністрі держбезпеки СРСР до заслання на спецпоселення у Красноярський край (Росія) під нагляд органів МДБ. Верховним судом СРСР 23.03.1955 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 3245)

ПИРКО ІВАН ГАВРИЛОВИЧ, 1875 р.н., с.Сентове (нова назва Родниківка), українець, освіта початкова, проживав у с.Новоолексіївка Кущівської сільради (нині у складі м.Кіровограда), член колгоспу ім.Петровського. Заарештований 11.02.1938 Кіровським МВ НКВС ("із куркулів, у роки громадянської війни служив у петлюрівській та денікінській арміях, був учасником розстрілів комуністів і червоноармійців; член повстанської терористичної організації, яка готувала розправи з комуністами та активістами села, мав намір підпалити лісовий склад авіабригади та колгоспні конюшні" – *за справою розстріляні 9 осіб Кіровоградського, Маловисківського, Новомиргородського, Олександрівського, Компаніївського районів та м.Кіровограда*). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 26.05.1938. Реабілітований 29.03.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 3377)

ПІДВАРСЬКИЙ НИКИФОР ГРИГОРОВИЧ, 1904 р.н., с.Ясинуватка Кам'янського (нині Олександрівського) району, українець, освіта початкова, проживав у с.Ставидла Олександрівського району, хлібороб-одноосібник. Заарештований 15.10.1930 Кам'янським РВ ДПУ ("член антирадянської повстанської організації" – *див. Іван Рубашенко*). Засуджений 10.03.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 10 років ув'язнення у концтаборах. Реабілітований 27.08.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13584)

ПІДГОРОДЕЦЬКИЙ ГРИГОРИЙ ДМИТРОВИЧ, 1878 р.н., с.Нижчі Верещаки, українець, освіта початкова, працював у колгоспі на підробітках. У 1930 році розкуркулений і висланий на північ у Архангельську область, Росія. Заарештований 9.07.1937 Олександрівським РВ НКВС ("повернувшись із заслання в 1933 році, розповсюджував чутки про війну й скору загибель радянської влади, погрожував активістам за розкуркулювання"). Засуджений 28.08.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 14.09.1937. Реабілітований 24.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9449)

ПІДГОРОДЕЦЬКИЙ ЛЕОНІД ГРИГОРОВИЧ, 1908 р.н., с.Нижчі Верещаки, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 12.02.1930 Шевченківським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація проти колективізації, хлібозаготівельних робіт). Засуджений 13.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 31.01.1994 Кіровоградською

облпрокуратурою. Вдруге, будучи без певних занять, заарештований 9.07.1937 Олександрівським РВ НКВС (втеча з заслання). Засуджений 13.08.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 23.08.1937. Реабілітований 3.03.1962 Кіровоградським облсудом. (П - 6049, 5562)

ПІДКЛАДНА УЛЯНА ЗАХАРІВНА, 1908 р.н., с.Івангород, українка, освіта початкова, член колгоспу "Прогрес". Заарештована 15.11.1945 УНКДБ Кіровоградської області (підозрювалась у антирадянській агітації, зв'язках з членами Організації українських націоналістів). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 16.03.1946 справу припинено. з-під варти звільнена. (П - 2112)

ПІОНТКОВСЬКИЙ ЙОСИП ЙОСИПОВИЧ, 1885 р.н., селище Олександрівка, українець, освіта початкова, проживав у м.Кіровограді, слюсар райелектростанції. Заарештований 28.12.1929 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (підозрювався у зв'язках з денікінською контррозвідкою). Зінов'євським окрвідділом ДПУ 14.01.1930 звільнений під підписку про невиїзд, 31.07.1930 справу направлено окружному прокурору для припинення, Зінов'євською окрпрокуратурою 7.08.1930 справу припинено. (П – 7427)

ПІСНИЙ АНДРІЙ ЯКОВИЧ, 1926 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта 6 класів, червоноармієць військової частини №147. Заарештований 12.03.1944 Єлизаветградківським РВ НКВС (зрада Батьківщини, шпигунство на користь німців, дезертир Червоної армії). Засуджений 5.06.1944 трибуналом Кіровоградського гарнізону до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 5.11.1992 трибуналом Київського військового округу. (П – 13659)

ПІСНИЙ ЯКІВ ФЕДОРОВИЧ, 1888 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 21.05.1944 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 28.07.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 23.08.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 10185)

ПЛАХОВ ВОЛОДИМИР ФЕДОРОВИЧ, 1925 р.н., селище Олександрівка, українець, освіта 7 класів, проживав у м.Кам'янка Черкаської області, рядовий 473-го окремого будівельного батальйону. Заарештований 9.03.1950 контррозвідкою МДБ військової частини 13659 (співробітництво та посібництво німецьким окупантам, антирадянська агітація). Засуджений 23.05.1950 трибуналом військової частини 56705 до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 29.12.1961 Верховним судом СРСР. (П – 5567)

ПЛАХОТНИК ГРИГОРІЙ ДМИТРОВИЧ, 1901 р.н., с.Омельгород, українець, освіта початкова, завідувач пошти с.Соснівка Олександрівського району. Заарештований 18.07.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації, антирадянська агітація). Засуджений 5.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 27.12.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 4617)

ПЛАХОТНИК ПАВЛИНА ХОМІВНА, 1924 р.н., с.Омельгород, українка, освіта 9 класів, член колгоспу "Червоний Жовтень". Заарештована 11.01.1947 управлінням МДБ Кіровоградської області ("будучи вигнана в Німеччину, у 1942 році працювала на фабриці "Кабельверк"; у 1945-ому вступила на навчання у школу українських націоналістів "Вільне козацтво", де проходила два місяці підготовку у групі санітарів, яких збиралися закинути на територію Радянського Союзу з метою боротьби проти радянської влади і створення так званої Самостійної Української держави; із взяттям Берліна Червоною армією самостійно виїхала в СРСР, де в Брест-Литовському була затримана"). Засуджена 4.04.1947 трибуналом військ МВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Трибуналом Київського військового округу 15.04.1955 міру покарання зменшено до 5 років неволі, з-під варти звільнена 16.05.1955. Реабілітована 16.08.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 14031)

ПЛУЖНИК МИХАЙЛО ХОМОВИЧ, 1892 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, неписьменний, хлібороб. Заарештований 30.01.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (антирадянська діяльність: "підтримував зв'язок із куркулями, агітував, що радянська влада існувати не буде, треба зривати хлібозаготівлю; колективізація все одно не пройде, бо середняки в колгосп не підуть, а бідняки не зуміють самі працювати; закликав селян не виходити на посівну кампанію"). Засуджений 3.03.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 10 років ув'язнення у концтаборах. Звільнений з-під варти у 1938 році. Реабілітований 29.04.1970 Кіровоградським облсудом. (П – 8229)

ПЛУЖНИК ОНИСЯ НИЧИПОРІВНА. 1892 р.н., с.Федвар (нині Підлісне), українка, освіта початкова, без певних занять. У 1931 році сім'я розкуркулена. 1930-го чоловік Михайло Хомович репресований і засуджений до 10 років неволі. Заарештована 20.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ (антирадянська агітація проти колективізації та хлібозаготівельних робіт). Засуджена 1.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років умовно, з-під варти звільнена. Реабілітована 9.02.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 7271)

ПЛЯКО ІВАН ЮХИМОВИЧ. 1896 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, член ВКП(б) до 1936, завідувач сільського буфету. Заарештований 26.08.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (підозрювався у шпигунстві). Управлінням держбезпеки УНКВС Миколаївської області 26.12.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 2345)

ПОВАЛІЙ ФЕДІР ПИЛИПОВИЧ. 1874 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, фотограф, кустар-одноосібник. У 1905 році як керівник страйку на Катеринінській залізниці був засуджений до безстрокового заслання у Сибір, Тобольська область Росії. Вдруге заарештований 6.06.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (контрреволюційна церковна діяльність: "гуртував довкола себе духовенство, куркульство і церковний актив, керував церковним активом, збором коштів і підписів для відновлення діяльності закритих церков: у 1933 році спеціально виготовив сурогати хліба і повіз його в Центральний виконавчий комітет СРСР, щоб показати, що їдять колгоспники"). Засуджений 28.08.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 10.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10298)

ПОГОРІЛИЙ ВОЛОДИМИР СТЕПАНОВИЧ. 1910 р.н., с.Ставидла, українець, освіта 4 класи, старшина батареї 80-го запасного зенітно-артилерійського полку. Заарештований 12.02.1942 особливим відділом НКВС 80-го запасного зенітно-артилерійського полку (антирадянська агітація, вихваляння фашизму, розповсюдження поразницького настрою). Засуджений 5.03.1942 трибуналом Сталінградського військового округу до 10 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 5.12.1991 прокуроратурою Північно-Кавказького військового округу. (П - 12904)

ПОГОРІШНИЙ СЕМЕН ЄЛИСЕЙОВИЧ, 1890 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 4.01.1938 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 31.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 15.01.1938. Реабілітований 2.07.1962 Кіровоградським облсудом. (П - 5735)

ПОГРІБНИЙ ВАСИЛЬ ФЕДОРОВИЧ, 1865 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 27.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (агітація проти радянської влади та колгоспів). Засуджений 28.08.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 19.06.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 1641)

ПОГРІБНИЙ МАРТИН ГАВРИЛОВИЧ, 1896 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, член ВКП(б) з 1920 року, проживав у с.Долино-Кам'янка Знам'янського району, голова сільської ради. Заарештований 10.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ (антирадянська діяльність: "у 1919-20 роках служив у повстанських загонах Хмари й Коцура, у 1929 році під час чистки виключений з партії, у 1933-ому відновлений", "питаннями хлібозаготівлі не займався, не вів масової роботи; із 159 центнерів зерна, незаконно розданого натуравансом, повернуто всього лиш 9 центнерів; жодної ями, жодного фунта зерна за останній час не здав; на полі зостались 4 гектари нескошеної пшениці і до 100 гектарів пшениці згнило", "станом на 15.01.1933 по сільській раді план здачі хліба 7840 центнерів виконано лиш на 45%" – *див. Федір Литвиненко*). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 10.06.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 7304)

ПОГРІБНИЙ МИТРОФАН ІВОНОВИЧ, 1872 р.н., с.Любомирка, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 23.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (організатор і керівник антирадянської повстанської організації). Засуджений 25.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 15.05.1938. Реабілітований 26.03.1960 Кіровоградським облсудом. (П - 5055)

ПОДВИГА ФЕДІР ЯКОВИЧ, 1893 р.н., с.Ясинуватка, українець, освіта 3 класи, колгоспник. У 1923 році був засуджений "за насилля" до 3 років неволі, у 1936-ому "за недбале ставлення до колгоспної худоби" був засуджений до 3 років тюрми, за касаційною скаргою звільнений через 14 днів. Втретє заарештований 6.02.1944 124-им прикордонним полком військ НКВС ("у 1941-42 роках за наказом

начальника поліції Вовченка охороняв село від радянських партизан і парашутистів, у липні 1942-го завербований як таємний агент поліції, у серпні брав участь у облаві на партизан, у лютому 1943-го збирав військовополонених червоноармійців для відправлення в Німеччину"). Засуджений 19.07.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 17.09.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13609)

ПОДИК КАТЕРИНА АНТОНІВНА, 1894 р.н., м.Дубно Рівненської області, полька, освіта початкова, проживала у с.Нова Осота Олександрівського району, домогосподарка. Заарештована 28.10.1937 Олександрівським РВ НКВС ("не донесла репресивним органам на шпигунську діяльність чоловіка"). Засуджена 21.06.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років заслання у Казахстан. Реабілітована 29.06.1989 прокуратурою Кіровоградської області. Чоловік Адам Васильович засуджений у 1937 році НКВС СРСР за контрреволюційну шпигунську діяльність до розстрілу. (П – 11924)

ПОКЛАД ВАСИЛИНА ПЕТРІВНА, 1887 р.н., с.Михайлівка, українка, неписьменна, член колгоспу ім. Леніна. Заарештована 6.04.1933 Знам'янським РВ ДПУ (підозрювалась у антирадянській діяльності, агітації проти колгоспного ладу). Знам'янського РВ ДПУ 15.05.1933 справу припинено, з-під варти звільнена. (П – 955)

ПОЛІЩУК ГРИГОРІЙ ТИХОНОВИЧ, 1891 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, виключений з ВКП(б) у 1935 році, проживав у м.Кіровограді, завгосп технікуму механізації сільського господарства. У 1933 році був засуджений Новоукраїнським нарсудом до 3-х років неволі. Вдруге заарештований 4.09.1937 Кіровським МВ НКВС (антирадянська агітація, шкідництво). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 9.05.1959 Кіровоградським облсудом. (П - 4712)

ПОЛІЩУК ПАНАС МАКСИМОВИЧ, 1891 р.н., с.Розумівка, українець, освіта початкова, безробітний, виконував різні замовні роботи, використовучи власного коня. Заарештований 23.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-повстанської організації). Засуджений 25.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 15.05.1938. Реабілітований 26.03.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5055)

ПОЛІЩУК СТЕПАН ПЕТРОВИЧ, 1895 р.н., с.Омельгород, українець, освіта початкова, рахівник колгоспу. Заарештований 17.07.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації, антирадянська агітація). Засуджений 5.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 27.12.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 4617)

ПОЛЯКОВА ГАННА ІВАНІВНА, 1906 р.н., смт Єлизаветградка, українка, освіта початкова, проживала у с.Покровка Новоархангельського району, без певних занять. Заарештована 21.01.1947 транспортним відділом МДБ ст. імені Шевченка ("весь період німецької окупації проживала у селищі ім.Шевченка Смілянського району; восени 1941-го стала працювати хатньою робітницею у шефа Бобринської залізниці німця Паульзен, якому доносила на прорадянськи налаштованих громадян; восени 1943 року виїхала разом з німцями в напрямку заходу, але на ст.Звенигородка її наспіли частини Червоної армії"). Військовою прокуратурою Одеської залізниці 12.08.1947 справу припинено, з-під варти звільнена. (П – 7362)

ПОНОМАРЧУК ТРОХИМ ІВАНОВИЧ, 1905 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, член артілі. Заарештований 4.02.1933 Знам'янським РВ ДПУ (агітація проти проведення хлібозаготівельних робіт). Засуджений 4.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 4.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7717)

ПОСКАЛЬНЮК ОМЕЛЯН ЯКИМОВИЧ, 1881 р.н., с.Сентове (нині Родниківка), українець, освіта початкова, проживав у м.Кіровограді, шлаківник депо ст.Кірово-Українська. Заарештований 7.03.1938 Кіровським МВ НКВС (шпигунська діяльність за завданням японської розвідки). Засуджений 30.09.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 19.10.1938. Реабілітований 10.06.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3340)

ПОЧЕНЧУК ГАВРИЛО САВОВИЧ, 1893 р.н., с.Ляховці Гродненської області (Білорусь), поляк, освіта початкова, проживав у смт Олександрівка, сторож відгодівельного пункту. Заарештований

11.02.1938 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна профашистська агітація). Засуджений 19.09.1938 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8863)

ПРИХОДЬКО ГЕОРГІЙ КАРПОВИЧ, 1868 р.н., с.Адамівка Чигиринського району Черкаської області, українець, освіта початкова, проживав у с.Бірки Олександрівського району, священик. Заарештований 18.10.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація: "вихваляв фашистський режим у Німеччині, розповсюджував чутки про війну й поразку радянської влади; казав, що грошей на позику давати не треба, бо німці закінчать війну в Іспанії і візьмуться за СРСР, а в колгоспах доброго життя не буде, вони скоро розваляться; здійснював нелегальні релігійні обряди: хрестив дітей у селі"). Засуджений 25.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 14.01.1938. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9417)

ПРИХОДЬКО МАРІЯ МИКОЛАЇВНА, 1901 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українка, освіта 2 класи, проживала у м.Кіровограді, пресувальниця макаронної фабрики. Заарештована 5.02.1944 Кіровоградським райвідділом НКДБ ("розкуркулена і разом із чоловіком Тимофієм виселена з хати, з приходом німців подружжя повернуло свій дім на вулиці Карабінерній, 83; вели серед населення антирадянську агітацію"). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 6.04.1944 справу припинено, з-під варти звільнена. (П – 2239)

ПРИХОДЬКО ТИМОФІЙ ГРИГОРОВИЧ, 1894 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, проживав у м.Кіровограді, до 1941 року працював на Миколаївському заводі ім.Сталіна. Заарештований 5.02.1944 Кіровоградським райвідділом НКДБ ("розкуркулений і разом із дружиною виселений із хати, з приходом німців подружжя повернуло свій дім на вулиці Карабінерній, 83; вели серед населення антирадянську агітацію"). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 6.04.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2239)

ПРОКОПОВИЧ ЛЕОНІД ВОЛОДИМИРОВИЧ, 1869 р.н., с.Ситники Канівського повіту (нині Корсунь-Шевченківського району Черкаської області), українець, освіта середня, проживав у селищі Олександрівка, священик. Заарештований 7.02.1930 Олександрівським РВ ДПУ ("провадив антирадянську агітацію, поширюючи провокаційні чутки, залякуючи селян приходом китайців і білогвардійців – аби лиш зірвати хлібозаготівлю і колективізацію"). Засуджений 2.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Син Володимир, колишній денікінський офіцер, емігрував. (П – 11074)

ПРОСВІРНЕВ СТЕПАН ВОЛОДИМИРОВИЧ, 1872 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Олександрівка Кіровоградського району, хлібороб. Заарештований 24.09.1929 Зінов'євською районною робітничо-селянською міліцією (антирадянська діяльність: "разом з іншими куркулями переслідував і дискредитовував навчителя-активіста нового радянського життя Івана Татарчука, який різко критикував у газеті Степана Просвірнева за шкідницьку та контрреволюційну діяльність; добивався на сільських зборах зняття вчителя з роботи"). Засуджений 27.11.1929 Зінов'євським окрсудом до 5 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 12.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8274)

ПРОСЯНИК ЛУКА СЕМЕНОВИЧ, 1913 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, лісоруб Яничарського лісгоспу Київської області. Заарештований 11.09.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти партії та уряду). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 14.05.1962 Кіровоградським облсудом. (П – 5672)

ПРОСЯНИКОВА ВІРА ПИЛИПІВНА, 1922 р.н., с.Цвітне, українка, освіта середня, кандидат в члени ВКП(б) з травня 1940 року, агент штабу 38 армії. Заарештована 27.11.1941 особливим відділом НКВС 12-ої армії (підозрювалась як агент німецької розвідки у шпигунській діяльності: "у серпні 1941 року штабом 38-ої армії була послана в розвідку у розташування німецьких військ; потрапивши в полон і піддавшись допиту німецьким офіцером, повідомила йому про мету свого прибуття, видала відомі їй дані про розташування частин Червоної армії, після чого була завербована німецькою розвідкою і з завданням шпигунського характеру направлена в розташування частин Червоної армії", "на суді Просяникова заявила, що до неї застосовували незаконні методи допиту в особливому відділі 12-ої армії,

тому вона згодом змушена була визнати себе винною в завербуванні німецькою розвідкою"). Особливим відділом НКВС Південного фронту 18.08.1942 справу припинено, з-під варти звільнена. (П - 4770)

ПРУДКИЙ СЕМЕН ЯКОВИЧ, 1890 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 22.12.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська діяльність, наклеп на сталінську Конституцію). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.01.1938. Реабілітований 29.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10692)

ПТУХА ФЕДІР ЛАВРОВИЧ, 1892 р.н., с.Івангород, українець, освіта початкова, проживав у с.Володимирівка Кіровоградського району, хлібороб. Заарештований 1.03.1931 Великовисківським РВ ДПУ (антирадянська агітація: "в минулому служив дяком, має тісний зв'язок із віруючими, на яких впливає контрреволюційно: "Виходьте з колгоспів, бо завжди будете голодні й обірвані; колективи створюються для того, щоб краще й легше було забирати все у селян" – завдяки його агітації у 1930 році з колгоспу "Червоний шлях" вийшло більше половини колгоспників; посилено агітував проти здачі хліба державі").Засуджений 25.04.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 18.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 6452)

ПУГАЧ ПАВЛО АНДРІЙОВИЧ, 1896 р.н., с.Нерубайки (нині Омельгород), українець, освіта 2 класи, колгоспник. Заарештований 13.12.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 5-го гвардійського Зимівниківського мехкорпусу ("з середини березня до середини травня 1943 року працював старостою сільуправи; арештовувався німцями, підозрювався у співробітництві з німецькими окупантами і в зраді радянських громадян"). Відділом контррозвідки "Смерш" 5-го гвардійського Зимівниківського мехкорпусу 20.01.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 4945)

ПУСТОВІТ ІВАН АНДРІЙОВИЧ, 1894 р.н., с.Красносілка, українець, освіта початкова, завідувач вівцеферми колгоспу ім.Леніна. Заарештований 7.02.1941 управлінням держбезпеки УНКВС Кіровоградської області (антирадянська агітація серед колгоспників, наклепи на радянську владу). Засуджений 12.03.1941 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 14.11.1989 Верховним судом УРСР. (П - 10545)

ПУСТОВОЙТ ПАВЛО ВАСИЛЬОВИЧ, 1881 р.н., с.Федвар (с.Підлісне), українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 9.02.1945 Єлизаветградківським РВ НКВС (зрада Батьківщини, антирадянська агітація). Засуджений 5.03.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 16 років каторжних робіт з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 25.11.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13728)

ПУСТОВОЙТ ТАРАС КУЗЬМОВИЧ, 1907 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, хлібороб. У 1931 році за невиконання плану хлібозаготівельних робіт господарство розпродане. Заарештований 25.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ ("у 1930 році Пустовойта викинули із колгоспу за невиконання твердого завдання по хлібоздачі й агітація проти колгоспного будівництва, сам він казав: "Я дуже радий, що мене викинули", у 1931-ому комісія з хлібозаготівлі вилучила заховані на городі два мішки зерна; казав селянам: "Радвлада забирає усе до зернини, колгоспи нас довели до того, що до весни ми не доживем"). Засуджений 4.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 16.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. 70-річний батько Кузьма Юхимович у 1932 році засуджений до 5 років заслання у північний край за невиконання плану хлібозаготівельних робіт. (П - 7104)

ПШЕТОЦЬКИЙ ЛЮДВІГ КАРЛОВИЧ, 1903 р.н., с.Скотарьове Мокрокалигірського (нині Шполянського) району Черкаської області, поляк, освіта 4 класи, проживав на хуторі Антонівка Триліської сільради Олександрівського району, інструктор-бухгалтер колгоспного обліку райземвідділу. Заарештований 11.02.1938 Олександрівським РВ НКВС ("займався розвідувальною роботою на користь Польщі, залучений до якої був у 1921 році ксьондзом Козловським, репресованим у 1937-ому в м.Сімферополь"). Засуджений 21.09.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 3.10.1938. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9083)

ПШИК ГАФІЯ ЛЕОНТІЇВНА, 1909 р.н., с.Красносілка, українка, освіта початкова, член колгоспу "Червоний промінь". Заарештована 16.01.1946 управлінням НКДБ Кіровоградської області ("у 1943-44

роках сприяла діяльності загону Української Повстанської Армії на території Олександрівського району, зокрема восени 1943-го за рекомендацією Марка Коновала переховувала вдома вояків УПА "Олеся", "Дубка", "Орла", "Вячеслава" та інших" – *див. Антон Мойса*). Засуджена 28.03.1946 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 12.05.1954 міру покарання зменшено до 5 років неволі, з-під варти звільнена 9.06.1954. Реабілітована 22.07.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13825)

РАДАШЕВИЧ ОСТАП МИХАЙЛОВИЧ, 1876 р.н., с.Кривошиїнці Сквирського району Київської області, українець, освіта початкова, проживав у смт Олександрівка, касир на ст.Фундукліївка. Заарештований 17.09.1930 шляхово-транспортним відділом ДПУ ст.Бобринська ("разом із Миколою Семенцем серед робітників і службовців залізниці систематично веде антирадянську агітацію, критикує заходи радянського уряду, що небажано відбивається на політичних настроях мас та на проведенні політичних заходів"). Дав 21.09.1930 підписку про невиїзд із місця проживання, з-під варти звільнений. (П - 6180)

РАДУЛ ЮХИМ ПИЛИПОВИЧ, 1886 р.н., с.Сентове (нова назва Родниківка), українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Заарештований 15.03.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація: "восени 1929 року виступав проти хлібозаготівлі, ухилявся від здачі посівного матеріалу: "Колективи скоро розваляться, тікайте, поки не пізно із созів і забирайте своїх коней"; "3 березня 1930 року гурт жінок напав на хлів созу і забрав усуспільнених корів, 11-12 березня було забрано з конюшні созу 250 коней, в цей же час бідняки почали покидати куркульські хати, куди вони були заселені сільрадою – всі ці масові хвилювання були викликані гуртом куркулів на чолі з батюшкою Григорієм Дяченком – *див. Кіровоградський район*, який почав організовувати п'ятидесятку і провадив антиколгоспну агітацію, поширював чутки про прийдешню війну; куркулі розпочали свою антирадянську діяльність іще з осінньої хлібозаготівельної кампанії 1929 року"). Засуджений 2.06.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 24.07.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 3631)

РАКОВСЬКИЙ ГРИГОРІЙ ВАСИЛЬОВИЧ, 1877 р.н., с.Баламутівка Ружинського району Житомирської області, українець, освіта вища, проживав у селищі Олександрівка, бухгалтер районної лікарні. Заарештований 6.11.1944 Олександрівським РВ НКДБ (співробітництво з німецькими окупантами). Засуджений 31.01.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 27.08.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13554)

РАТУШНА-ВИСОЦЬКА МАРІЯ ФЕДОРІВНА, 1903 р.н., с.Сентове (нині с.Родниківка), українка, освіта початкова, проживала у м.Кіровограді, різноробоча заводу "Червона зірка". Заарештована 20.11.1937 Кіровським МВ НКВС ("не донесла про контрреволюційну діяльність свого чоловіка Висоцького Адольфа Семеновича, репресованого за зв'язки з польськими розвідорганами"). Управлінням держбезпеки НКВС Миколаївської області 3.03.1938 справа припинена, з-під варти звільнена. (П - 252)

РАТУШНИЙ ЛОГВИН ЮХИМОВИЧ, 1883 р.н., с.Івангород, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 18.10.1937 Олександрівським РВ НКВС ("поразницькі настрої"). Засуджений 25.10.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 8.10.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 1574)

РАТУШНИЙ ОВЕР'ЯН МАРТИНОВИЧ, 1869 р.н., с.Івангород, українець, освіта початкова, проживав у м.Кіровограді, без певних занять. Заарештований 17.06.1937 Кіровським МВ НКВС ("член підпільної контрреволюційної організації церковників, створеної Одеським архієпископом Кирилом Квашенком за завданням керуючого обновленськими церквами в Україні Київським митрополитом Олександром Чекановським, який мав зв'язок із закордоном через втікача (у 1931 році до Німеччини) секретаря Синоду Серафима; до організації входили куркулі й інші невдоволені радянською владою; завдання – боротьба з радянською владою, підтримка інтервентів у прийдешній війні і відновлення фашистського ладу; в тюрмі члени організації не припиняли ворожої діяльності"). Засуджений 25.09.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 27.12 .1958 Кіровоградським облсудом. (П – 4621)

РЕБЕДАЙЛО ГАВРИЛО МАКСИМОВИЧ, 1910 р.н., селище Єлизаветградка, українець, освіта початкова, радіотехнік 132-го окремого полку зв'язку 4-ої гвардійської армії. Заарештований 26.06.1944 відділом контррозвідки "Смерш" 4-ої гвардійської армії (співробітництво з німецькими окупантами). Повісився 25.08.1944 у камері попереднього ув'язнення. Відділом контррозвідки "Смерш" 4-ої гвардійської армії 9.09.1944 справу припинено. (П – 4982)

РЕПАЛО ЯВДОКИМ ЯКИМОВИЧ, 1879 р.н., с.Любомирка, українець, освіта початкова, сторож колгоспу ім.Молотова. Заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної військово-повстанської організації). Засуджений 23.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 16.05.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3829)

РЕПЯШНИК ЮХИМ ФОКОВИЧ, 1893 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 5.09.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС ("в роки громадянської війни служив у повстанських загонах Григор'єва і Хмари; зрада Батьківщини, антирадянська агітація"). Засуджений 25.09.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12243)

РИЖЕНКО ДАВИД СТЕПАНОВИЧ, 1897 р.н., с.Букварка, українець, освіта початкова, кандидат у члени ВКП(б) в 1932-35 роках (виключений за приховування соціального походження: його батько розкуркулений і вся сім'я позбавлена виборчих прав), проживав у м.Кіровограді, електромонтер склоцеху заводу "Червона зірка". Заарештований 15.11.1937 Кіровським МВ НКВС ("у першу світову війну служив на Чорноморському флоті, в революцію перейшов на бік радянської влади, служив у Червоній армії, разом з іншими радянськими активістами топив кораблі Чорноморського флоту, щоб вони не дістались білим, а сам пішов у партизани, воював проти білих; вернувшись у Букварку, вступив у комітет незаможних селян, очолив створену радвладою самооборону села, потім працював головою Букварської сільради, далі електомонтером на Кіровоградській електростанції; як кандидат у члени ВКП(б) направлений у с.Зелене Компаніївського району головою сільради – знятий за невиконання збору податків з населення, вернувся в Кіровоград, працював на заводі "Червона зірка"; "як голова сільради підтримував зв'язки з куркулями, постачав їх фіктивними довідками; на заводі вів антирадянську агітацію, займався шкідництвом, підбурював робітників на саботаж, говорив, що норми виробітку нереальні, розцінки занижені"; "з 1923 року був секретним співробітником ЧК, ДПУ, НКВС"). Засуджений 21.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Помер 25.07.1943 в ув'язненні у Хабаровському краї. Реабілітований 15.10.1969 Кіровоградським облсудом. У 1930 році батько Степан Артемович особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР як учасник контрреволюційного угруповання висланий на 3 роки у північний край, того ж року умовно-достроково звільнений. (П – 8215)

РИЖЕНКО СТЕПАН АРТЕМОВИЧ, 1874 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, проживав у с.Букварка, хлібороб, член созу. Заарештований 1.02.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (член контрреволюційного угруповання, антирадянська агітація проти хлібозаготівлі та колективізації). Засуджений 22.05.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 24.05.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 960)

РИМАРЕНКО МАРІЯ МИКОЛАЇВНА, 1923 р.н., с.Сентове (нова назва Родниківка), українка, освіта 7 класів, проживала у м.Кіровограді, працювала на пошті. Заарештована 21.02.1944 УНКДБ Кіровоградської області (підозрювалась як таємний агент поліції). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 7.10.1944 справу припинено, з-під варти звільнена. (П – 2063)

РИНДЯ ЄВПАТІЙ ЯКОВИЧ, 1889 р.н., с.Поселянівка, українець, неписьменний, коваль колгоспу "Перемога". Заарештований 14.06.1937 Олександрівським РВ НКВС (антирадянська агітація: "виказував своє невдоволення існуючим ладом, заявляючи, що за поміщиків жилось краще, ніж тепер; висловлювався нецензурними словами стосовно вождя партії тов.Сталіна"). Помер 15.08.1937 в Одеській тюрмі. Спецколегією Київського обласного суду 31.08.1937 справу припинено. (П – 6921)

РОЗДОБУДЬКО СЕРГІЙ ПИЛИПОВИЧ, 1900 р.н., с.Ставидла, українець, освіта середня, вчитель неповної середньої школи. У 1933 році за крадіжку соціалістичної власності був засуджений Кам'янським нарсудом до 3 років неволі. Вдруге заарештований 30.11.1937 Олександрівським РВ НКВС ("контрреволюційна пропаганда проти політики партії на селі, поширення провокаційних чуток, терористичні наміри"). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12043)

РОМАНЕНКО ВОЛОДИМИР ОСТАПОВИЧ, 1894 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 6.09.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність). Засуджений 25.09.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 12.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9284)

РОМАНОВ ВАЛЕНТИН МИКИТОВИЧ, 1925 р.н., с.Хайнівка, українець, освіта 7 класів, рядовий роти охорони в військовій комендатурі м.Нойштрелітц (Німеччина). Заарештований 27.03.1947 6-им відділенням Гюстровського окрвідділу Радянської військової адміністрації ("на території Німеччини в м.Гросрозен у таборах військовополонених працював старшим над в'язнями, мав чин оберлейтенанта німецької армії військ "СС" – бив полонених, цькував собакою"). Військовою прокуратурою провінції Мекленбург і Західної Померанії 20.05.1947 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 3430)

РОМАНОВ МИКИТА ПАВЛОВИЧ, 1898 р.н., с.Ставидла, українець, освіта початкова, проживав у с.Хайнівка Олександрівського району, бригадир польової бригади колгоспу "Червоний прапор". Заарештований 20.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-повстанської організації). Засуджений 28.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 16.05.1938. Реабілітований 5.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9447)

РОМАНСЬКИЙ АДАМ ГЕНРІХОВИЧ, 1907 р.н., м.Крижопіль Вінницької області, поляк, освіта початкова, проживав у селищі Олександрівка, інженер ліспромгоспу. Заарештовний 23.10.1944 Олександрівським РВ НКДБ (співробітництво з німецькою окупаційною владою). Засуджений 6.01.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 15 років каторжних робіт з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Управлінням МВС Кіровоградської області 1.04.1954 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2552)

РОМАЩЕНКО ПАВЛО СИДОРОВИЧ, 1903 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 25.06.1941 УНКДБ Кіровоградської області (антирадянська агітація). Засуджений 19.07.1941 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 6.03.1980 Верховним судом УРСР. (П – 8394)

РОСОМАХА ФЕДІР ДАНИЛОВИЧ, 1906 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта 4 класи, проживав у селищі колгоспу "Червоний прикордонник" Первомайської сільради Ханкайського району Приморського краю, Росія, з лютого 1942 року курсант 22-ї школи санінструкторів у м.Ворошиловську-Усурійському. Заарештований 11.11.1942 особливим відділом НКВС Ворошиловського гарнізону (антирадянська агітація: "вихваляв життя на території, окупованій фашистами, висловлюючи намір здатися в полон німцям чи японцям; обурювався самопожертвою наших бійців, які не шкодують свого життя, рятуючи командирів, виявляв зневіру в могутності нашої країни: "Ні, уже нам після війни життя не буде – всі соки витягнуть із нас на відбудову, на податки, облігації та інше, тому не було й не буде кращого життя"). Засуджений 25.11.1942 Ворошиловським трибуналом до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 29.04.1991 прокуратурою Далекосхідного військового округу. (П – 12697)

РУБАШЕНКО ІВАН СТЕПАНОВИЧ, 1906 р.н., с.Ставидла, українець, освіта неповна середня, селянин-одноосібник. Заарештований 15.10.1930 Кам'янським РВ ДПУ (член антирадянської організації: "у с.Ставидла існує угруповання з місцевих куркулів, що мають зброю і готують терористичні акти проти колгоспів і активістів села; підпільна організація за мету ставить широку контрреволюційну діяльність: збройний виступ проти радянської влади під лозунгом визволення України; керівники організації Іван Рубашенко та Сергій Кирилюк вербують нових осіб, влаштовують ряд конспіративних зібрань, домовляються про зв'язки з іншими організаціями, про придбання зброї, проведення терактів і т.п.; організація була ліквідована в жовтні 1930 року опергрупою Київського сектора ДПУ – арештовані всі 21 учасник з вилученням у них трьох комплектів вогнепальної зброї і одного примірника "Універсала Центральної ради"). Засуджений 10.03.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 10 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 27.08.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13584)

РУДКОВСЬКИЙ ІВАН ПАНАСОВИЧ, 1884 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, робітник Нерубаївського лісгоспу. У 1930 році за невиконання плану хлібоздачі розкуркулений і висланий на Урал, у 1933-ому повернувся в Україну. Вдруге заарештований 27.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС ("агітував проти колгоспів, мовляв, скільки тут не працюй, однак нічого

не заробиш; намагався вступити в колгосп, але оскільки його не приймали, то він погрожував колгоспникам розправою"). Засуджений 28.08.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 19.06.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. Сини Михайло 1911 р.н., Григорій 1922-го, Микола 1924-го - всі троє загинули на фронті у 1943-44 роках. (П - 1640)

РУЛА ПЕТРО ЗАХАРОВИЧ, 1894 р.н., селище Олександрівка, українець, освіта початкова, вантажник цукороробкоопу. Заарештований 8.07.1938 Олександрівським РВ НКВС ("у роки громадянської війни був у повстанському загоні Коцура, у 1920 році піднімав повстання проти радянської влади; член антирадянської військово-повстанської організації"). Засуджений 15.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Помер у таборі. Реабілітований 12.04.1958 Кіровоградським облсудом. (П - 4261)

РЯБКО ТЕРЕНТІЙ ФЕДОРОВИЧ, 1885 р.н., с.Соснівка, українець, освіта 4 класи, проживав у с.Нерубайки (нова назва Омельгород), без певних занять. Заарештований 28.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянський настрій, контрреволюційна агітація проти радянської влади). Засуджений 14.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9675)

РЯБКО ЮХИМ ФЕДОРОВИЧ, 1902 р.н., с.Соснівка, українець, освіта початкова, завідувач будинку колективіста. Заарештований 10.12.1937 Олександрівським РВ НКВС (член української військово-повстанської організації, терор). Засуджений 9.03.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 23.03.1938. Реабілітований 19.03.1960 Кіровоградським облсудом. (П - 5056)

РЯБКО ЯКІВ КЛИМОВИЧ, 1894 р.н., с.Соснівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-повстанської організації). Засуджений 25.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 15.05.1938. Реабілітований 26.03.1960 Кіровоградським облсудом. (П - 5055)

РЯБОВОЛ ФЕДІР ГРИГОРОВИЧ, 1880 р.н., с.Янівка (нова назва Іванівка), українець, освіта початкова, поденний робітник. Заарештований 4.12.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація, підривна робота перед виборами). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 30.12.1937. Реабілітований 20.08.1962 Кіровоградським облсудом. (П - 5748)

РЯБОШАПКА РОМАН ФЕДОРОВИЧ, 1897 р.н., с.Миколаївка, українець, освіта початкова, проживав у с.Германівка Компаніївського району, завгосп колгоспу ім.Чубаря. Заарештований 6.12.1937 Компаніївським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність, шкідництво). Засуджений 28.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.01.1938. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9121)

РЯБЦЕВ МИХАЙЛО МИХАЙЛОВИЧ, 1879 р.н., с.Тума Рязанської губернії, росіянин, освіта середня, проживав у с.Федвар (нова назва Підлісне) Олександрівського району, священик Хресто-Воздвиженської церкви з 1924 року. Заарештований 26.12.1929 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (контрреволюційна агітація: "в час проведення релігійних проповідей у церкві агітував проти колективізації, казав, що вона лиш руйнує добрі господарства, і взагалі радвлада довго існувати не буде; погрожував розправою усім, хто підписується за відбирання церкви"). Засуджений 19.02.1930 трійкою при колегії ДПУ до розстрілу, дату виконання вироку у справі не вказано. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10372)

РЯСИК СЕМЕН ПАРТЕНЬОВИЧ, 1880 р.н., с.Красносілля, українець, освіта 2 класи, хлібороб-середняк. Заарештований 19.04.1931 Знам'янським РВ ДПУ (ворожий настрій проти радянської влади). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 13.05.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 5289)

САВЕНКО ВІКТОР СТЕПАНОВИЧ, 1895 р.н., с.Нижчі Верещаки, українець, освіта середня, вчитель неповної середньої школи. Заарештований 23.12.1937 Олександрівським РВ НКВС ("у 1916-18 роках служив у царській армії прапорщиком; провадив контрреволюційну агітацію, погрожував активу розправою на випадок війни; у 1937 році біля нової будівлі школи заявляв: "Що з того, що радянська влада школи будує, коли діти колгоспників не ходять до неї, бо не мають в що взутися й одягнутись"; агітував за самостійну українську державу, відокремлення України від СРСР"). Засуджений 25.12.1937

трійкою УНКВС Київської області до розстрілу. вирок виконано 14.01.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9418)

САВЕНКО ІВАН ІВАНОВИЧ, 1882 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, проживав на х.Колона Цвітненської сільради. сторож Чутянського лісництва. Заарештований 17.03.1944 УНКДБ Кіровоградської області (підозрювався у співробітництві з німецькими окупантами). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 1.08.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 2213)

САВИЦЬКА КЛАВДІЯ УЛЬЯНІВНА, 1884 р.н.. с.Зрайки Таращанського (нині Володарського) району Київської області, українка, освіта початкова, проживала у с.Красносілля Олександрівського району, без певних занять. монашка. Заарештована 20.10.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти радянської влади та її заходів). Засуджена 14.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9680)

САВИЦЬКИЙ ВАСИЛЬ РОМАНОВИЧ, 1909 р.н.. с.Ставидла, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Заарештований 8.11.1930 Кам'янським РВ ДПУ ("член антирадянської повстанської організації" - *див. Іван Рубашенко*). Засуджений 10.03.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 27.08.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге, працюючи в колгоспі. заарештований 22.10.1937 Олександрівським РВ НКВС ("ворожі настрої до радянської влади. контрреволюційна агітація серед колгоспників"). Засуджений 29.10.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 26.11.1937. Реабілітований 1.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13584. 10801)

САВЧЕНКО ІВАН СЕМЕНОВИЧ, 1896 р.н., с.Янівка (нова назва Іванівка), українець, освіта початкова. колгоспник. Заарештований 4.12.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація, підривна робота перед виборами). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 20.08.1962 Кіровоградським облсудом. (П – 5748)

САВЧЕНКО ПЕТРО ІВАНОВИЧ, 1893 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, неписьменний, конюх школи. Заарештований 20.11.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація: "у 1919 році служив у денікінській охороні. у 1920-му брав участь у антирадянському повстанні; агітував проти колективізації, розпускав чутки, що скоро буде війна і радвлада загине, зводив наклепи на сталінську Конституцію"). Засуджений 27.11.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 17.12.1937. Реабілітований 11.09.1963 Кіровоградським облсудом. (П - 6990)

САВЧЕНКО ПЕТРО ЯКОВИЧ. 1911 р.н., с.Янівка (нова назва Іванівка), українець, освіта початкова, їздовий колгоспу "Червоний хлібороб". У 1929 році за гуртове хуліганство Олександрівським нарсудом був засуджений до 2 років неволі; у 1935-ому за пограбування Кам'янським райсудом був засуджений до 6 років тюремного ув'язнення, за касацією строк скорочено до 3 років. Втретє заарештований 26.06.1938 Олександрівським РВ НКВС ("в день виборів до Верховної ради УРСР п'яним зайшов на виборчу дільницю. розбив вікно, розкидав виборчі бюлетені по підлозі, розбив лампу, внаслідок чого мало не виникла пожежа. побив голову райпарткомітету, який був присутній на виборчій дільниці, і, висловлюючись нецензурними словами, звернувся до колгоспників із такою заявою: "Нас насильно примушують голосувати - для чого ці вибори, кому вони потрібні?"). Засуджений 9.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9925)

САВЧЕНКО СИСОЙ ОНИСИМОВИЧ. 1892 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-повстанської організації). Засуджений 25.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 15.05.1938. Реабілітований 17.03.1962 Кіровоградським облсудом. (П – 5559)

САГАЄНКО (САГАНЕНКО) ІВАН ФІЛОНОВИЧ, 1873 р.н., с.Цвітне, українець. неписьменний, хлібороб. Заарештований 31.01.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація проти колективізації, наклепи на комуністів). Засуджений 17.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 31.01.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 5979)

САГАНЕНКО ПАНТЕЛЕЙМОН ПИЛИПОВИЧ, 1874 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, хлібороб-середняк. У 1929 році за невиконання плану хлібозаготівлі господарство розпродано, позбавлений виборчих прав як торговець горшками. Заарештований 31.01.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація: "Треба хліб ховати, бо скоро буде війна; не йдіть у сози, бо то така сама панщина"). Засуджений 6.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборах. Реабілітований 28.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 6011)

САЄНКО ЛЕОНТІЙ ФЕДОРОВИЧ, 1904 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1931 році розкуркулений, того ж року за антиколгоспну агітацію був засуджений до 1 року примусової праці. Вдруге заарештований 18.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ ("повернувшись із бупру. продовжував вести агітацію проти хлібозаготівлі, заявляючи: "План нереальний, виконати його не зуміємо, а тому ховайте хліб в ями" - в результаті план хлібозаготівлі твердоздавачами виконаний всього на 18%"). Засуджений 1.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 29.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. Матір розкуркулено у 1930 році. (П - 7618)

САЄНКО НИКІН МИКИТОВИЧ, 1898 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1931 році розкуркулений. Заарештований 22.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ (агітація проти колективізації. виконання плану хлібозаготівельних робіт). Засуджений 2.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 7.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. Брат Федір і сестра Марфа розкуркулені. (П - 7128)

САЄНКО ФЕДОРА ПАВЛІВНА, 1889 р.н., с.Цвітне, українка, неписьменна, колгоспниця. Заарештована 10.09.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянський настрій, контрреволюційна агітація). Засуджена 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 14.05.1962 Кіровоградським облсудом. (П - 5672)

САЄНКО ХАРИТИНА ГРИГОРІВНА, 1889 р.н., с.Цвітне, українка, неписьменна, колгоспниця. Заарештована 20.10.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (агітація проти заходів радянської влади). Засуджена 14.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9676)

САЛАМАШЕНКО (СОЛОМАЩЕНКО) ДЕМИД КОСТЬОВИЧ, 1887 р.н., с.Несваткове, українець, освіта початкова, конюх колгоспу ім.Будьонного. Заарештований 11.02.1938 Олександрівським РВ НКВС ("у 1915-18 роках перебував у австро-угорському полоні; вступив у колгосп 1929 року бідняком, брав участь у розкуркулюванні, вважався активістом, перебував на відповідальній роботі", "за заявою одного із свідків начеб після повернення із полону вів антирадянську агітацію"). Олександрівським РВ НКВС 16.06.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 6875)

САЛІЙ ІВАН ДЕМЕНТІЙОВИЧ, 1888 р.н., с.Соснівка, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 9.07.1937 Олександрівським РВ НКВС (втеча з заслання). Засуджений 28.08.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 14.09.1938. Реабілітований 16.07.1960 Кіровоградським облсудом. (П - 5223)

САМКО ОЛЕКСАНДРА ФЕДОРІВНА, 1892 р.н., с.Піски Козелецького (нині Бобровицького) району Чернігівської області, українка, освіта початкова, проживала у с. Красносілля Олександрівського району, без певних занять. Заарештована 20.10.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти радянської влади та її заходів). Засуджена 14.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9680)

САНДУЦА ОЛЕКСАНДР ПЕТРОВИЧ, 1895 р.н., селище Єлизаветградка, українець, освіта початкова, проживав у м.Знам'янка, заготівельник сільгосппродукції. Заарештований 21.01.1938 Знам'янським шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 5.03.1938 трійкою УНКВС Одеської області до розстрілу, вирок виконано 13.03.1938. Реабілітований 10.12.1960 Кіровоградським облсудом. (П - 5376)

САРАПИН НИКИФОР ЗАХАРОВИЧ, 1893 р.н., с.Куцівка Ростмістрівського району (нині Смілянського Черкаської області), українець, освіта початкова, член КП(б)У у 1927-37 роках, проживав у селищі Олександрівка, без певних занять. Заарештований 24.06.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації: "працюючи директором Фундукліївського бурякорадгоспу

у 1933-37 роках, укомплектував апарат контрреволюційним елементом зі своїх родичів і знайомих, підтримував зв'язок із ворогами народу Рябоконем, Бергавіновим, Пилипом Овчаренком"). Засуджений 21.10.1938 НКВС і прокурором СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах, "Усольлаг". "Звільнений із Солікамських таборів на початку 1943 року, лишився працювати в таборі на різних роботах, незабаром захворів і помер 3.12.1943" - із листа дочки. Реабілітований 1.02.1958 Кіровоградським облсудом. Брат Микола Сарапин за підпал колгоспного майна засуджений до 7 років неволі; племінник Мина Сарапин за зрив хлібозаготівлі у 1935-ому засуджений до 7 років неволі. (П - 4038)

САРЖЕВСЬКИЙ ПАНАС КЛИМОВИЧ, 1904 р.н., с.Сентове (нова назва Родниківка), українець, освіта початкова, член созу ім.Петровського. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 7.03.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (підозрювався у антирадянській агітації: "Якщо тепер розкуркулюють заможних, то скоро візьмуться й за середняків" – *див. Юхим Радул*). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 2.06.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 3631)

САРЖЕВСЬКИЙ ПЕТРО КОСТЯНТИНОВИЧ, 1907 р.н., с.Сентове (нині с.Родниківка), українець, освіта початкова, член колгоспу "Червоний шлях". Заарештований 11.12.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (член підпільного контрреволюційного угруповання). Засуджений 9.12.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення умовно, з-під варти звільнений. Реабілітований 24.07.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 3644)

САСОВ СПИРИДОН ФЕДОТОВИЧ, 1899 р.н., с.Верещатка (певно, Верещаки, Нижчі чи Вищі) Триліської волості Чигиринського повіту, письменний, проживав у селищі Знам'янка, дрібний торговець-муляр на ринку. Заарештований 2.06.1920 дільничною транспортною надзвичайною комісією (ЧК) ст.Знам'янка (антирадянська агітація: "говорив, що радянські працівники затримують лиш дрібних спекулянтів, а крупних за хабарі відпускають"). Засуджений 11.06.1920 колегією районної ТНК Південно-Західної залізниці до 2 років ув'язнення у концтаборі. Колегією районної ТНК Південно-Західної залізниці 8.11.1920 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 3629)

САТИР ВАСИЛЬ АНТОНОВИЧ, 1909 р.н., с.Букварка, українець, освіта початкова, проживав у с.Федвар (нова назва Підлісне) Олександрівського району, до війни коваль колгоспу ім.Молотова, рядовий 241-го стрілецького полку 90-ої стрілецької дивізії. Заарештований 10.12.1945 відділом контррозвідки "Смерш" 303-го табору (зрада Батьківщини: "30.08.1941 потрапив у румунський полон, перебував на румунській території до 1944 року, працював у сільському господарстві, у жовтні 1944-го направлений у спецтабір для репатріації, звідки здійснив втечу, вирішивши якийсь час іще побути в румунів, підробити на дорогу, та згодом переконався, що вертатись в СРСР не слід, бо начебто тут застосовують репресії до тих, хто був у полоні – протягом року переховувався в Румунії, а коли знову заарештували 10 грудня 1945-го, тоді у змові з іншими в'язнями 12.05.1946 намагався втекти"). Засуджений 30.05.1946 військовим трибуналом 6-го гвардійського стрілецького Дунайського корпусу до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Трибуналом Прикарпатського військового округу 28.03.1957 міру покарання зменшено до 3 років неволі. Звільнений 18.02.1955 із Ангарлагу. Реабілітований 28.03.1957 трибуналом Прикарпатського військового округу. (П - 3708)

САТИР ПЕЛАГЕЯ СИЛЬВЕСТРІВНА, 1891 р.н., с.Букварка, українка, неписьменна, проживала у с.Михайлівка Олександрівського району, робітниця Цибулівської контори "Плодовочі". Заарештована 27.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджена 25.09.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 22.06.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 1678)

СЕЛЕВИЧ ІВАН ВАСИЛЬОВИЧ, 1889 р.н., смт Олександрівка, українець, письменний, проживав у м.Кіровограді, без певних занять. Заарештований 11.02.1944 УНКДБ Кіровоградської області (підозрювався у співробітництві з німецькою окупаційною владою в роки війни). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 16.06.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2311)

СЕМЕНЕЦЬ МИКОЛА СИДОРОВИЧ, 1889 р.н., м.Ічня Чернігівської області, українець, освіта вища (медичний факультет Київського університету), проживав у смт Олександрівка, лікар на ст.Фундукліївка. Заарештований 17.09.1930 шляхово-транспортним відділом ДПУ ст.Бобринська ("разом із Остапом Радашевичем налаштовані вороже до заходів радвлади і ведуть відповідну ідеологічну обробку залізничників – їхні квартири служать місцем зібрань для ведення пропаганди, зокрема Семенець говорить:

"Колективізація – це намацування в темноті, з цього нічого доброго не вийде, поки народ не гуне новою хвилею або селянським погромом, тільки після таких потрясінь можна чекати чогось кращого: якщо мовчатимем, то через рік чекаймо закону: хто не сидів у бупрі за радянської влади, той позбавляється права громадянства"). Засуджений 14.01.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 16.03.1932 вирішено по відбуттю строку покарання вислати у північний край на 3 роки. Реабілітований 13.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. Батько і брат Михайло у 1919 році розстріляні червоноармійцями за контрреволюційну діяльність, мати у 1930 році розкуркулена й позбавлена виборчих прав. (П - 6180)

СЕМЕНЧУК ЛЕВКО КУЗЬМОВИЧ, 1904 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, проживав у с.Копані Знам'янського району, хлібороб-середняк. У 1931 році за невиконання плану хлібозаготівлі був розкуркулений. Заарештований 20.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ ("антирадянська агітація: "Колгоспи - справа тимчасова, вони довго не існуватимуть, а якщо ми погано працюватимем, то вони ще раніше розпадуться", "План хлібозаготівлі нереальний, виконати його практично неможливо"; шкідництво: під час переобмолоту соломи зумисне зіпсував трактора, переобмолот зупинено"). Засуджений 1.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 14.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 7118)

СЕМЕНЯКА ПЕТРО КУПРІЯНОВИЧ, 1898 р.н., селище Єлизаветградка, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Комінтерну. У 1921 році був засуджений до 1 місяця неволі за дезертирство з Червоної армії. Вдруге заарештований 21.05.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС ("син розкуркуленого церковного старости, в роки громадянської війни служив у війську армії УНР та у варті гетьмана Скоропадського; агітував проти продажу хліба державі, проти підписки на державну позику; виступав проти стахановського руху, говорив про неминучість загибелі радвлади"). Засуджений 13.08.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 8831)

СЕНЧЕНКО ЄВГЕН ГРИГОРОВИЧ, 1884 р.н., с.Федвар (нова назва Підлісне), українець, освіта початкова, проживав у с. Зелений Гай Знам'янського району, хлібороб. Заарештований 3.02.1933 Знам'янським райвідділом ДПУ ("агітував проти хлібозаготівлі і колгоспів: "Краще було б без колгоспів, бо тут змушують працювати, а нічого не дають, погано годують, хліб забирають"; із свідчень Сенченка: "У січні 1933 року мене виключили з колгоспу і майно як куркульське конфісковано: під час конфіскації під піччю знайшли квасолю, а в коморі соняшникове насіння, яке я зібрав на власному городі – крадіжками колгоспного зернохліба я не займався"). Засуджений 13.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 9.02.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. Син Василь у 1930 році висланий в далекі табори на 2 роки "за зв'язок із злодіями". (П – 7202)

СЕРДЮК АРСЕН ТАДЕЙОВИЧ, 1896 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта початкова, рахівник сільського споживчого товариства. Заарештований 16.03.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 9.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 25.04.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П - 3824)

СЕРЕБРЯНСЬКИЙ ІВАН ПЕТРОВИЧ, 1917 р.н., с.Сентове (нова назва Родниківка), українець, освіта середня, вчитель. Заарештований 20.10.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська агітація та методи навчання). Засуджений 20.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9228)

СЕРЕДА ФЕДОТ ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1899 р.н., с.Красносілля, українець, освіта незакінчена вища, член ВКП(б) до 1929 року, проживав у с.Веселий Кут, зувідувач середньої школи. Заарештований 15.09.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність). Засуджений 26.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9229)

СИДЕНКО НИКИФОР ГЕОРГІЙОВИЧ, 1892 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 5.06.1929 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (агітація проти проведення хлібозаготівельних робіт). Засуджений 14.10.1929 колегію ОДПУ до розстрілу з конфіскацією майна.

Реабілітований 4.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. Брати Макар і Сильвестр репресовані за участь у повстанському загоні Хмари. (П - 14145)

СИДОРЕНКО ДАНИЛО ФЕДОРОВИЧ, 1911 р.н., с.Федвар, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 17.08.1944 розвідвідділенням 16-го прикордонного полку військ НКВС (німецький агент). Управліням контррозвідки "Смерш" 1-го Українського фронту 10.01.1945 справу припинено, з-під варти звільнений, направлений у штрафну роту на 3 місяці. (П - 4948)

СИДОРЕНКО ПАНАС ІВАНОВИЧ. 1892 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, проживав на ст.Знам'янка, старший стрілочник. Заарештований 26.02.1938 Знам'янським шляхово-транспорним відділом ГУДБ НКВС (антирадянська діяльність). Шляхово-транспорним відділом ГУДБ НКВС Одеської залізниці 9.04.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 6619)

СИПЧЕНКО САВА ТРОХИМОВИЧ, 1890 р.н., с.Янівка (нова назва Іванівка), українець, освіта початкова, тесля колгоспу. Заарештований 20.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної української повстанської організації). Засуджений 23.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 16.05.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П - 3829)

СИСЕЦЬКИЙ МИКОЛА ВАСИЛЬОВИЧ, 1888 р.н., с.Марківці Бердичівського (нині Козятинського) району Вінницької області, українець, освіта середня спеціальна (Київська учительська школа, 1906), проживав у с.Любомирка Олександрівського району, вчитель неповної середньої школи. Заарештований 4.11.1938 Олександрівським РВ НКВС (звинувачення: "син дяка, сам тривалий час був дяком, під виглядом релігійних обрядів вів антирадянську агітацію, обороняв українську церкву; у 1930 році разом з куркулями виступав проти колгоспів, співчував репресованим ворогам народу"; судом виправданий: "свідки показали, що Сисецький з презирством ставився до ворогів народу, висловлював свою ненависть до них з приводу вбивства великого письменника Радянського Союзу Максима Горького; брав активну участь у проведенні підготовки до виборів у Верховну раду а також у проведенні суцільної колективізації"). Київським облсудом 27.04.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. Брат Павло служив у гетьманській та денікінській арміях, у 1919 році загинув. (П - 6642)

СИТНИК УСТИМ АРТЕМОВИЧ, 1884 р.н., с.Триліси, українець, освіта початкова, коваль колгоспу "Перемога". Заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-повстанської організації). Засуджений 23.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 16.05.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П - 3829)

СИЧ МИКИТА ГОРДІЙОВИЧ, 1887 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, фельдшер. Заарештований 27.06.1941 Знам'янським МРВ НКДБ (поширення наклепів на адресу партії та уряду, антирадянська агітація). Засуджений 15.07.1941 Кіровоградським облсудом до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 31.01.1989 Верховним судом УРСР. (П - 8586)

СІДЕНКО АНДРІЙ МЕФОДІЙОВИЧ, 1895 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 5.09.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна пропаганда та агітація, шкідництво в колгоспі, наклепи на керівників партії та уряду). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.03.1988 Кіровоградським облсудом. (П - 8439)

СІДЕНКО ГРИГОРІЙ ОНИСИМОВИЧ, 1909 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 12.11.1932 Знам'янським РВ ДПУ ("у Цвітному куркулі в рахунок плану хлібозаготівлі не вивезли жодного фунта зерна, ведуть роботу з метою зриву цієї політичної кампанії: в момент проведення зборів одноосібників з питань хлібозаготівлі 8.11.1932 був підпалений один дім у центрі села, чим збори були зірвані; 10.11.1932 о десятій вечора в момент завершення засідання бюро партосередку, де стояло питання про хлібозаготівлю, був підпалений сарай поблизу будинку сільської ради; Сіденко звинувачується у невиконанні твердого завдання з хлібозаготівлі та в тому, що на грунті класової помсти збирався підпалити сільраду"). Засуджений 19.01.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 4.05.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 7009)

СІДЕНКО ДМИТРО АНДРІЙОВИЧ, 1916 р.н., с.Цвітне, українець, освіта середня, проживав у с.Чепіль Балаклійського району Харківської області, рив оборонні окопи в таборі військовополонених.

Заарештований 5.07.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 6-го гвардійського стрілецького корпусу (підозрювався в тому, що здався в полон німцям). Контррозвідкою "Смерш" 1-ої гвардійської армії 7.08.1943 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 5009)

СІДЕНКО ЗАХАР ПАНАСОВИЧ, 1886 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 20.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ ("агітував проти колгоспного ладу, відмовлявся здавати хліб державі"). Засуджений 4.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 30.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. Двоюрідний брат Антон Сіденко у 1922 році за участь у боротьбі з радянською владою був розстріляний Черкаською ЧК. (П - 7680)

СІДЕНКО МИКОЛА ЮРІЙОВИЧ. 1884 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 31.01.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація проти колективізації). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 17.03.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. Брати як учасники повстанського загону Хмари вислані на Соловки на 10 років. (П - 5979)

СІДЕНКО ТИМОФІЙ МУСІЙОВИЧ, 1893 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, інвалід 2-ої групи. У вересні 1936 року був заарештований органами НКВС м.Адлер за звинуваченням у "спробі терористичного акту проти вождя народу" і засуджений військовим трибуналом 4-го кавалерійського корпусу до 10 років неволі з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Вдруге заарештований 27.04.1950 Єлизаветградківським РВ МДБ ("проживаючи в м.Адлер і працюючи майстром радгоспу "Південні культури", був учасником терористичного угруповання, на зібраннях якого висловлював терористичні наміри на адресу членів уряду, вів антирадянську агітацію проти керівників ВКП(б) і радянської держави: тергрупа готувала убивство вождя Комуністичної партії і радянської держави; після викриття намірів працівницею радгоспу Цимою, пропонував іншим учасникам групи вбити її", "Сіденко вдруге в тюрму потрапив сліпий, з пухлими ногами і міокардіодистрофією в стадії субкомпенсації"). Управлінням МДБ Кіровоградської області 22.06.1950 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 2008)

СІКАЛ ГРИГОРІЙ АНТОНОВИЧ, 1878 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), освіта початкова, проживав у с.Букварка Олександрівського району, хлібороб. Заарештований 1.02.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (член контрреволюційного угруповання, агітація проти колективізації, хлібозаготівельних робіт). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 22.05.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 960)

СІКАЛ ЛОГВИН ГРИГОРОВИЧ. 1901 р.н., с.Букварка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 25.02.1933 Знам'янським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 26.04.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. Вдруге, працюючи теслею Оситнязької машино-тракторної станції, заарештований 18.02.1938 Єлизаветградківським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність). Єлизаветградківським РВ НКВС 26.11.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 7279, 2493)

СІЛІЯН ГОРДІЙ СЕМЕНОВИЧ. 1876 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, проживав у с.Тарасівка Федварської сільради Олександрівського району, хлібороб. Заарештований 1.02.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація: "Радянська влада не втримається, а повернуться старі часи; комуністи беруть хліб, аби було чим відкуплятись від капіталістичних держав; створюють сози для того, щоб легше було забирати хліб для міст"). Засуджений 8.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 20.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 6083)

СІЛІЯН ІВАН ГОРДІЙОВИЧ, 1911 р.н., с.Тарасівка, українець, освіта початкова, швець промартілі. У 1930 році розкуркулений та разом з батьком висланий у північний край, звідки втік. Вдруге заарештований 28.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська агітація, погроза активістам). Засуджений 13.08.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 28.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 8680)

СІНЕЙ ГРИГОРІЙ СЕМЕНОВИЧ, 1892 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, хлібороб-бідняк. Заарештований 8.01.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація проти створення тсозів). Засуджений 24.01.1930 Зінов'євським окрсудом до 1 року ув'язнення з випробувальним терміном 3 роки. Реабілітований 12.09.1990 Кіровоградським облсудом. (П - 1836)

СІНЧЕНКО ВАСИЛЬ ДЕМ'ЯНОВИЧ, 1900 р.н., с.Любомирка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 31.05.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-повстанської організації). Засуджений 9.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9920)

СІНЧЕНКО ЙОСИП ПИМОНОВИЧ, 1888 р.н., с.Любомирка, українець, освіта 3 класи, член колгоспу імені Молотова. У 1931 році був засуджений до 1,5 року неволі. Вдруге заарештований 9.11.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація, вихваляння фашистської Німеччини, розповсюдження чуток про загибель радянської влади). Засуджений 29.11.1937 НКВС СРСР до розстрілу, вирок виконано 17.12.1937. Реабілітований 4.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11341)

СІРЯЧЕНКО ФЕДІР ОСТАПОВИЧ, 1879 р.н., с.Бовтишка, українець, освіта початкова, член партії українських есерів у 1917-26 роках, проживав у с.Черняхівка Кіровоградського району, садівник-хлібороб. Заарештований "на основі наявних агентурних матеріалів при масовій операції" 9.03.1928 Зінов'євським окрвідділом ДПУ ("у 1919 році був одним із керівників повстанського руху проти радвлади: на майдані Черняхівки Сіряченко запропонував перервати колію залізниці за Балашівським мостом з метою затримати броньовика червоних, близько 600 осіб з лозунгом "За Самостійну Україну!" наступали на Єлисаветград; вів безперервну агітацію проти заходів комуністів, намагався звідусюди виживати їх: "Західні держави не хочуть більше терпіти дій комуністів, вони вже почали рвати з ними дипломатичні стосунки, як, наприклад, Англія, і вбивати наших дипломатичних представників. Це тільки початок, услід за вбивствами представників західні держави оголосять війну СРСР"; з іншого боку у справі багато позитивних відгуків односельчан на позицію Сіряченка: з його ініціативи у Черняхівці організовані госптовариство, молочна артіль, освітній гурток, бібліотека, хата-читальня, приведено в порядок землекористування, він вів боротьбу зі злочинством, розтратниками, самогонщиками, бюрократами). Засуджений 25.05.1928 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання в м.Курськ (Росія) з позбавленням права проживати у Москві, Ленінграді, Ростові-на-Дону, в цих же губерніях та округах і в Україні протягом 3 років. Реабілітований 21.05.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге, проживаючи у м.Кіровограді й працюючи садівником 2-ої радлікарні, заарештований 16.06.1937 Кіровським МВ НКВС (контрреволюційні настрої і діяльність). Засуджений 28.08.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 5.04.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 614, 3866)

СКИРДА КУЗЬМА МИХАЙЛОВИЧ, 1903 р.н., селище Єлизаветградка, українець, освіта початкова, проживав у с.Зелений Гай Знам'янського району, колгоспник. Заарештований 25.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 1.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборах. Реабілітований 14.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9117)

СКИРДА МИХАЙЛО СТЕПАНОВИЧ, 1875 р.н., селище Єлизаветградка, українець, неписьменний, проживав у с.Червона Кам'янка Зеленогайської сільради Знам'янського району, хлібороб. Заарештований 28.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ (агітація проти колгоспного ладу). Засуджений 4.02.1933 Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у Казахстан. Реабілітований 3.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7679)

СКІЧКО ГРИГОРІЙ ФЕДОРОВИЧ, 1903 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Крупської. Заарештований 30.06.1941 УНКДБ Кіровоградської області (антирадянська агітація). Засуджений 19.09.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах, присуд призупинений – відправлений у діючу армію. Реабілітований 30.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12240)

СКЛЯНИЧЕНКО ГРИГОРІЙ ГНАТОВИЧ, 1890 р.н, с.Хайнівка, українець, освіта 3 класи, проживав у с.П'ятоіванівка (нині с.Могутнє) Кіровоградського району, колгоспу "Червоне об'єднання". Заарештований 11.03.1944 відділом контррозвідки "Смерш" 14-ої гвардійської стрілецької дивізії ("служив з 1912 року в царській армії, у 1914-19 роках перебував у німецькому полоні; з грудня 1941-го по червень 1943-го року працював старостою сільської управи під час німецької окупації, дав зобов'язання старості райуправи Корнєєву сумлінно виконувати всі вказівки німецької влади, виявляти комуністів і партизан; набив Марію Валявську, яка ховалась від відправлення у Німеччину, забирав худобу у селян для потреб

німецької армії"; "в період колективізації брав активну участь у розкуркулюванні селян; у липні 1941 року перед відступом Червоної армії допомогав гнати худобу в тил; підтримував зв'язки з партизанами через свого племінника Срібного, постачав їх харчами; в період німецької окупації давав довідки комуністам Миколі Тараненку та Василеві Деду. що вони не були членами ВКП(б)"). Великовисківським РВ НКДБ 7.07.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2501)

СКЛЯР НИКІН ГРИГОРОВИЧ, 1907 р.н., с.Омельгород, українець, освіта початкова, проживав у с.Біляївка Олександрівського району, їздовий Цибулівського заводу. У 1930 році розкуркулений та разом з батьком висланий в Архангельськ, звідки втік того року. Заарештований 27.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська агітація проти колгоспів, підписки на державну позику). Засуджений 13.08.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 28.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8682)

СКЛЯРЕНКО ГРИГОРІЙ АНДРІЙОВИЧ, 1906 р.н., с.Любомирка, освіта 4 класи, член ВКП(б) з 1929 року, проживав у с.Полтавка Полтавського району Омської області (Росія), червоноармієць з 29.07.1942 військової частини 335. У 1933 році був засуджений до 1 року неволі. Вдруге заарештований 14.08.1942 особливим відділом Сибірського військового округу (наклепи на радянську армію та пресу). Засуджений 26.11.1942 трибуналом військового з'єднання №330 до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 26.06.1990 трибуналом Сибірського військового округу. (П – 12447)

СКЛЯРЕНКО ОЛЕКСА ЯКИМОВИЧ, 1898 р.н., с.Бовтишка, українець, освіта початкова, без певних місця проживання та занять. Заарештований 9.01.1947 відділом боротьби з бандитизмом УМВС Кіровоградської області (антирадянська агітація: "не маючи притулку з 1944 року, бродив селами Кіровоградської і Миколаївської областей, рихтував бляшаний посуд; 9 січня в чайній №2 Кіровограда о 6-ій вечора в різкій образливій формі, нецензурними словами відгукувався про керівника радянського уряду, вождя народів тов.Сталіна, співав пісні і читав вірші Тараса Шевченка"). Засуджений 19.03.1947 Кіровоградським облсудом до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Присуд відмінений, справу направлено на нове розслідування, засуджений 21.12.1948 Кіровоградським облсудом до 10 років неволі з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 26.03.1966 Верховним судом УРСР. (П – 8035)

СКОРОБРЕХОВ НАЗАР АБРАМОВИЧ, 1901 р.н., с.Стрижавка Ставищенського району Київської області, українець, освіта початкова, член ВКП(б) у 1924-33 роках, проживав у селищі Олександрівка, вантажник залізничної станції Фундукліївка. Заарештований 20.02.1944 Олександрівським РВ НКДБ (співробітництво з німецькими окупантами). Засуджений 31.05.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 26.06.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П –13435)

СКОРОБРЕХОВА НІНА НАЗАРІВНА, 1926 р.н., с.Стрижавка Ставищенського району Київської області, українка, освіта 7 класів, проживала у селищі Олександрівка, учениця. Заарештована 20.02.1944 Олександрівським РВ НКДБ (під час окупації належала до "фольксдойч"). Засуджена 8.07.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 28.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12244)

СКРЕННИК ВАСИЛЬ КУЗЬМОВИЧ, 1905 р.н., с.Сентове (нова назва Родниківка), українець, освіта 2 класи, помкомзводу 35-го стрілецького полку 30-ої стрілецької дивізії, сержант. Заарештований 18.04.1942 особливим відділом НКВС 30-ої стрілецької дивізії ("висловлював антирадянські поразницькі настрої і мав намір перейти на бік ворога"; із свідчень на суді: "Командир взводу посилав мене до кулемета в сирий окоп, де нічим топити, а я хворий на ревматизм, тому відмовився і сказав: краще вже вийти на гору, хай німці уб'ють, однак мене зрозуміли неправильно; після розмов я все ж пішов у окоп і займав оборону; ніколи на бік німців я не збирався переходити, беру участь у війні з перших її днів, двічі був поранений"). Засуджений 19.05.1942 військовим трибуналом 30-ої стрілецької дивізії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Верховним судом СРСР 21.01.1944 присуд скасований, справу припинено за недоведеністю звинувачень, з-під варти звільнений. (П – 3514)

СКРИПНИК ЯВДОКИМ ІВАНОВИЧ. 1880 р.н., с.Ружичеве Цвітнянської сільради, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1931 році за невиконання твердого завдання хлібозаготівлі майно конфісковане. Заарештований 20.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ (антирадянська агітація: "в період організації колгоспів говорив: "Не пишіться в колгосп – це та сама панщина"; в момент осінньої посівної кампанії 1932 року казав: "Ви сієте пшеницю, та самі її не будете споживати; план хлібозаготівлі нереальний, виконати його неможливо" – план хлібоздачі індивідуального сектора був виконаний на 35%"). Засуджений 1.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 29.06.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 7609)

СЛАВИКОВСЬКИЙ ІВАН СЕМЕНОВИЧ, 1898 р.н., селище Олександрівка, українець (за іншими даними поляк), освіта початкова, муляр 2-го ім.Петровського цукрозаводу. Заарештований 11.02.1938 Олександрівським РВ НКВС (підозрювався як член сектантської організації та учасник шпигунських дій на користь Польщі). Черкаським РВ НКВС 16.06.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 6874)

СЛИВКА ЯКІВ НИКИФОРОВИЧ, 1892 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, бляхар паровозного депо. Заарештований 10.03.1933 Єлизаветградківським РВ ДПУ (шкідницька діяльність на виробництві). Засуджений 20.03.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 23.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 7662)

СЛИВКО ДЕМИД СЕМЕНОВИЧ, 1892 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, член РСДРП у 1917-18 роках, проживав у м.Кіровограді, завідувач камери схову залізничної станції Кірове-Українське. Заарештований 28.01.1937 Кіровським МВ НКВС ("під керівництвом секретаря міськкому партії Гонтаря як члена українського центру правих, діяла контрреволюційна група, шість осіб: виступи серед робітників, службовців, дискредитація партії та уряду, шкідництво, спрямоване на розвал мережі партійної просвіти, роботи педтехнікуму і торговельної мережі"). Засуджений 4.11.1937 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.03.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3581)

СЛИВКО МИХАЙЛО ЙОСИПОВИЧ, 1898 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта середня, проживав у с.Козирівка Новгородківського району, вчитель. Заарештований 15.02.1938 Аджамським РВ НКВС (антирадянська агітація серед колгоспників). Засуджений 27.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 12.09.1938. Реабілітований 20.02.1960 Кіровоградським облсудом. (П - 5037)

СЛИЗЬКИЙ ГНАТ ІВАНОВИЧ, 1901 р.н., с.Федвар (нова назва Підлісне), росіянин, освіта вища (Берлінський комерційний інститут), проживав у м.Берліні (Німеччина), викладач російської мови. Заарештований 15.10.1945 1-им відділом оперсектора МДБ м.Берліна ("із 1912 року мешкає у Харбіні, з 1921-го – у Берліні; у 1921 році в Берліні одержав паспорт посольства УНР, в день нападу Німеччини на СРСР не з'явився до радянського консульства, не виїхав з Німеччини, зберігав без дозволу зброю – два пістолети системи "бравнінг" і "вальтер"; іще зберігав українські карбованці німецького випуску 1942 року на суму понад 50 тисяч, банківські білети Херсонського, Одеського і Селянського банків випуску 1909-1916 років та іншу валюту"). Засуджений 7.01.1946 військовим трибуналом Берлінського гарнізону до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 24.01.1959 Верховним судом УРСР. (П - 4668)

СЛІПЧЕНКО ІВАН СТЕПАНОВИЧ, 1897 р.н., с.Лебедівка Кам'янського району Черкаської області, українець, малописьменний, проживав у с.Голикове Олександрівського району, хлібороб. Заарештований 16.10.1930 Олександрівським РВ ДПУ ("у 1919 році призваний до Червоної армії, з якої дизертирував, подався у повстанський загін Орла, в якому воював два місяці проти радянської влади; під час проведення політики воєнного комунізму брав участь у розстрілі члена комісії з вилучення лишків худоби і хліба для потреб Червоної армії Гната Фундовного; в роки колективізації пробрався в колгосп, але був виключений як бандит в минулому, біля сільбуду і всюди агітував проти колгоспів, закликав кидати сози, паплюжив владу і її кампанії: "Ми ніякого плану до двору не приймем і хліба не дамо", "Коли приїжджає який представник із району, то тільки й знає тиснути на сільраду: мало податків вилучили, мало облігацій підписали – а коли й пожаліється, що товару не дають у магазині, то він і слухати не хоче.

Таке в них тепер право, такий закон, що без дозволу ні тютюну, ні сірників не купиш"). Засуджений 20.12.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 8 років ув'язнення в концтаборі. Реабілітований 18.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (12022 – П)

СЛОКВЕНКО МАКСИМ ЮХИМОВИЧ, 1912 р.н., с.Бовтишка, українець, освіта початкова, рядовий 6-го окремого розвідувального батальйону 18-ої стрілецької дивізії. Заарештований 28.08.1940 УНКВС Івановської області (здався в полон білофінам). Засуджений 18.09.1940 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.05.1970 трибуналом Московського військового округу. (П 8231)

СМАЛИУС ТЕОФАН ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1893 р.н., с.Янівка (нова назва Іванівка), українець, освіта початкова, конюх колгоспу "Червоний хлібороб". Заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної військово-повстанської організації). Засуджений 23.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 16.05.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3829)

СМІЯН ПАРФЕН СЕРГІЙОВИЧ. 1897 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 14.01.1929 Єлизаветградківським РВ ДПУ ("у 1920-х роках служив в повстанському загоні Хмари, член контрреволюційної організації" – *див. Явтух Могилей*). Єлизаветградківським РВ ДПУ 2.03.1929 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 11359)

СМОЛІНСЬКИЙ ГРИГОРІЙ ЯКОВИЧ, 1890 р.н., с.Полуднівка Чигиринського району Черкаської області, українець, освіта початкова, проживав у с.Цвітне Олександрівського району, хлібороб-середняк. Заарештований 2.03.1931 Знам'янським РВ ДПУ ("унтер-офіцер царської армії, у 1916-17 роках служив стражником у Цвітному, мав куркульське господарство, яке після революції ліквідували; під час голоду 1921 року продавав хліб по 5 рублів золотом за пуд, зводив будівлі силами бідняків, яких експлуатував за шматок хліба; поширював чутки про війну і загибель радянської влади; гуртував довкіл себе бідняків і середняків хутора, агітував їх проти хлібозаготівлі, колективізації, через що хуторяни в колгосп не йдуть і вороже налаштовані проти заходів радвлади"). Прокуратурою Знам'янської дільниці 8.07.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П –7782)

СМОЛІНСЬКИЙ СИДІР КОСТЯНТИНОВИЧ, 1901 р.н., смт Олександрівка, українець, освіта початкова, вагар 2-го ім.Петровського цукрозаводу. Заарештований 27.11.1937 Олександрівським райвідділом НКВС ("член польсько-петлюрівської диверсійно-повстанської організації" – *див. Григорій Волосян*). Засуджений 19.12.1937 НКВС і прокурором СРСР до розстрілу, вирок виконано 15.01.1938. Реабілітований 1.11.1957 трибуналом Київського військового округу. (П – 4096)

СНІСАР ІВАН ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1914 р.н., с.Китайгород, українець, освіта початкова, проживав у смт Олександрівка, без певних занять. У 1929 році разом із сім'єю батька розкуркулений і висланий у Архангельську область. Заарештований 20.07.1937 Олександрівським РВ НКВС (антирадянська діяльність: "син куркуля, через 3 місяці після заслання втік із півночі додому, вів контрреволюційну пропаганду: "Дарма організували ці колгоспи: скоро влада поміняється, бо в колгоспах народ почне вимирати від недоїдання й непосильної роботи; а ще Німеччина піде війною проти СРСР і радянська влада загине"). Засуджений 15.09.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9065)

СНІСАР ПИЛИП УСТИМОВИЧ. 1889 р.н., с.Китайгород, українець, освіта початкова, їздовий колгоспу "Незаможник". Заарештований 11.02.1938 Олександрівським РВ НКВС (антирадянська агітація: "під час проведення колективізації переконував селян не вступати в колгосп; у 1938 році агітував проти виставлених кандидатур у Верховну раду СРСР"). Засуджений 5.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 12.06.1970 Кіровоградським обласним судом. (П – 8234)

СНІСАРЕНКО ОЛЕКСА ЄРМИЛОВИЧ, 1889 р.н., с.Цвітне, українець, освіта середня, проживав у с.Бірки-2 Олександрівського району, вчитель. Заарештований 20.01.1944 НКДБ 47-ої залізничної бригади (організатор української націоналістичної організації "Просвіта", антирадянська діяльність). Засуджений 28.08.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 20.12.1955 трибуналом Київського військового округу. (П - 3376)

СНІСАРЕНКО СЕВАСТЯН ЯКИМОВИЧ, 1888 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 22.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ (агітація проти виконання плану хлібозаготівельних робіт). Засуджений 4.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 23.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 7054)

СНІСАРЕНКО ТИМІШ КОСТЯНТИНОВИЧ. 1898 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, гончар, член колгоспу ім.Дзержинського. У 1933 році був висланий на 3 роки на Урал у Вишерський табір ("за що - не знає"), повернувся у 1935-ому. Вдруге заарештований 2.04.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська діяльність: "у 1920 році разом із братами Антоном і Дементієм служив у повстанському загоні Хмари; після повернення із заслання разом із Митрофаном Галасюком та Степаном Білоусом агітував проти колгоспного життя; у 1936-ому залякував колгоспників голодом і смертю, бо вони з нового врожаю нічого не отримають – частина колгоспників під впливом агітації перестали виходити в поле"). Засуджений 10.09.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 7001, 10288)

СОКІЛ ПИЛИП САВЕЛІЙОВИЧ, 1900 р.н., с.Гутницька, українець, освіта початкова, робітник Чутянського лісництва. Заарештований 27.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 25.09.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 14.11.1959 Кіровоградським облсудом. (П – 4912)

СОКОЛЕНКО ІВАН ГРИГОРОВИЧ, 1916 р.н., с.Федвар (нова назва Підлісне), українець, освіта початкова, проживав у м.Кіровограді, червоноармієць 464-го батальйону обслуговування військових аеродромів. Заарештований 8.10.1941 прикордонним заслоном військ НКВС охорони тилу 18-ої армії ("в кінці вересня 1941 року був відряджений до лінії фронту ремонтувати літак, що здійснив вимушену посадку під Запоріжжям - там зненацька на ремонтників напав німецький десант, німці усіх побили, Соколенко врятувався і посівами добрався в ближнє село, де був затриманий прикордонниками, які передали його в тюрму Таганрога; звинувачувався як агент німецької розвідки, закинутий у етан Червоної армії"). Особливою нарадою НКВС СРСР 19.02.1944 знаходження в німецькому полоні зараховано у строк попереднього ув'язнення, з-під варти звільнений. (П - 4323)

СОКОЛОВ АНТОН ПЕТРОВИЧ, 1877 р.н., с.Родниківка, українець, освіта початкова, проживав у с.Новомиколаївка Новоукраїнського району, хлібороб. Заарештований 25.09.1929 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (агітація проти хлібозаготівлі та заходів радянської влади на селі). Засуджений 18.01.1930 особливою нарадою ОДПУ до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 25.01.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 4103)

СОКОЛОВСЬКИЙ ГНАТ ЙОСИПОВИЧ, 1908 р.н., с.Августове Сувалківської губернії (Польща), поляк, освіта початкова, проживав у смт Олександрівка, завідувач районного відділення "Союздрук". Заарештований 15.12.1937 Олександрівським РВ НКВС (шпигунство на користь Польщі). Засуджений 7.01.1938 НКВС СРСР до розстрілу, вирок виконано 9.01.1938. Реабілітований 30.07.1961 Верховним судом СРСР. (П – 5449)

СОЛОНЬКО ЛАВРЕНТІЙ ЛАВРЕНТІЙОВИЧ, 1888 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта початкова, тесля Олександрівського цукрозаводу. Заарештований 21.03.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 9.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 25.04.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3824)

СОРОЧАН ОЛЕКСА ПОТАПОВИЧ. 1888 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, проживав у с.Роздолля Букварської сільради, хлібороб. Заарештований 1.02.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (член контрреволюційного угруповання, агітація проти колективізації та хлібозаготівлі). Особливою нарадою при колегії ДПУ 22.05.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 960)

СОРОЧАН ПИЛИП НАТАНОВИЧ. 1887 р.н., с.Роздолля, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Заарештований 26.02.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (будучи ображеним, вчинив опір представникові радянської влади під час виселення сімей куркулів із села). Засуджений 19.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 14.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (5951 - П)

СОРОЧАН ФЕДІР ПОТАПОВИЧ, 1880 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, проживав у с.Роздолля Букварської сільради, хлібороб. Заарештований 1.02.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (член контрреволюційного угруповання, агітація проти колективізації та хлібозаготівлі). Засуджений 22.05.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 24.05.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 960)

СОРОЧЕНКО НИКИФОР САВОВИЧ. 1886 р.н., с.Триліси, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 23.10.1937 Олександрівським РВ НКВС (агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 20.11.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 15.12.1937. Реабілітований 29.08.1959 Кіровоградським облсудом. (П – 4824)

СОРОЧЕНКО РОМАН ОХРІМОВИЧ, 1898 р.н., с.Триліси, українець, освіта початкова, кравець колгоспу "Перемога". Заарештований 4.01.1938* Олександрівським РВ НКВС ("у 1918 році служив у гетьманській державній варті, у 1919-ому служив сотником у загоні Коцура; провадив контрреволюційну агітацію: "В новій Конституції про колгоспників нічого немає, про них влада забула: там пишуть одне, а роблять інше – податки селянству не зменшуються, а збільшуються; влада має незабаром помінятись - он Японія уже виступила на Сході, а на Заході виступають Німеччина з Польщею"). Засуджений 31.12.1937 трійкою при УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 15.01.1938. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9409)

СОРОЧЕНКО САВА МАЛАХІЙОВИЧ, 1886 р.н., с.Триліси, українець, освіта – двокласне училище, хлібороб. Заарештований 8.03.1929 Кам'янською районною міліцією ("у 1925 році був вибраний головою сільради, підтримував зв'язки з куркульством, гальмував колективістські устремління – у 1927-ому переобраний"; підозрювався у антирадянській діяльності). Шевченківським окрвідділом ДПУ 5.04.1929 з-під варти звільнений під підписку про невиїзд, прокуратурою Шевченківської округи справу припинено. (П – 4248)

СПОСОБ САМУЇЛ МИКИТОВИЧ, 1896 р.н., с.Бовтишка, українець, освіта 2 класи, проживав у смт Олександрівка, завідувач Фундукліївського лісоскладу Черкаської міжрайбази. Заарештований 22.11.1945 Олександрівським РВ НКДБ (зв'язок з німецькими каральними органами, таємний агент). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 26.03.1946 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2743)

СТАДНИК ВОЛОДИМИР ВАРФОЛОМІЙОВИЧ, 1921 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта початкова, колгоспник, військовослужбовець 293-го окремого артилерійсько-кулеметного батальйону. Кримінальну справу заведено 13.02.1942 особливим відділом НКВС 22-го укріпрайону ("8 квітня 1942 року, будучи вартовим на охороні землянки, покинув свій пост і перейшов на бік ворога: зрада Батьківщини підтверджується наявністю слідів, що ведуть від посту в бік противника"). Засуджений 19.02.1942 військовим трибуналом 23-ої армії до розстрілу заочно. Верховним судом СРСР 19.02.1943 справу припинено, вирок відмінено. (П – 5012)

СТЕЖКА АНДРІЙ ЛУК'ЯНОВИЧ, 1923 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта середня, головний кондуктор ст.Знам'янка. Заарештований 21.01.1944 Єлизаветградківським РВ НКДБ (зрада Батьківщини, антирадянська агітація: "з лютого 1942-го до 1943 року працював керівником театру "Просвіта" у Єлизаветградці"). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 20.07.1944 через військкомат направлений у спецтабір НКВС для фільтрації. (П – 1987)

СТЕЖКА ВАСИЛЬ ІВАНОВИЧ, 1888 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 31.01.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 26.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 24.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10123)

СТЕЖКА МИХАЙЛО ДМИТРОВИЧ, 1907 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1933 році розкуркулений. Заарештований 19.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ (агітація проти заходів радянської влади на селі). Засуджений 2.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 7.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. Батько розкуркулений у 1931 році і засуджений до 3 років неволі. (П – 7121)

**нелогічна дата арешту – за архівною справою (див. Пилип Овчаренко)*

СТЕПАНЕНКО КЛИМ ІВАНОВИЧ. 1906 р.н., с.Соснівка, українець, освіта початкова, завідувач будинку колективіста колгоспу "Аврора". У 1931 році за хуліганство був засуджений до 1,5 року неволі, у 1932-ому за крадіжку – до 2 років. Втретє заарештований 4.12.1937 Олександрівським РВ НКВС ("разом з Григорієм Бабичем є членом української контрреволюційної повстанської терористичної організації; вів контрреволюційну агітацію, казав молодим біля клубу: "Якби ми вивезли стільки хліба в Польщу, як забрала радянська влада, то всі вже мали б хромові чоботи й одяг", "Польща відокремилась від Росії і там сьогодні селяни мають що їсти і в чому ходити"). Засуджений 13.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 16.07.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5231)

СТЕПАНОВА МАРІЯ КЛИМІВНА. 1915 р.н., с.Нова Осота, українка, освіта середня, проживала у смт Калініне (Вірменія), домогосподарка. Заарештована 17.02.1942 особливим відділом НКВС 83-го району авіабазування (розповсюдження антирадянських провокаційних чуток). Військовою прокуратурою 83-го району авіабазування 16.07.1942 справу припинено, з-під варти звільнена. (П – 4881)

СТЕЦЕНКО ГНАТ ЯКИМОВИЧ, 1894 (1891) р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 5.03.1930 Єлизаветградківським РВ ДПУ ("в лютому 1930 року член релігійної п'ятдесятки в період підготовки до посівної кампанії та проведення колективізації на зборах в червоному кутку 6-ої дільниці виступив з промовою: "Партія темна і веде до темного - не слід виконувати те, що накреслюється в галузі колективізації" - і закінчив так: "Я піду слідами Ісуса Христа і закликаю всіх праведних так же чинити" – збори були зірвані; "У селі Федвар з боку голови сільради Д.Пашковського є намагання проявити затиск критики та самокритики" - із підсумкового судового документа). Зінов'євським окружним судом 7.04.1930 виправданий, справу припинено, з-під варти звільнений. Вдруге, проживаючи у м.Кіровограді і працюючи старостою Грецького собору, заарештований 6.05.1946 відділом контррозвідки "Смерш" Кіровоградського гарнізону (зрада Батьківщини: "проживаючи на окупованій німцями території, у серпні 1943 року дав згоду німецькому агенту "Зондерштабу Росія" Голубу виявляти партизан, з цією метою отримав від Голуба довідку заготівельника насіння олійних культур і ходив по селах Федвар, Кам'яний Яр, Бовтишка та інших, де концентрувались партизанські загони, про все, що бачив, тричі доповідав Голубу", "у 1943 році двох дочок Стеценка німці мали намір відправити в Німеччину, тому він зустрівся із Голубом і запропонував послугу"). Засуджений 15.08.1946 трибуналом військ МВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Помер 1948 року в неволі. Реабілітований 24.09.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 1837, 14058)

СТЕЦЕНКО КОСТЯНТИН ЯКОВИЧ, 1900 р.н., с.Підлісне, українець, неписьменний, член колгоспу ім.XVII партз'їзду. У 1933 році адміністративно висланий на північ, у Вологодську область, господарство передано в колгосп. Заарештований 27.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська діяльність: "пробувши на півночі 7 місяців, вернувся додому, продовжував вести антиколгоспну агітацію, розповсюджував чутки про загибель радянської влади, погрожував розправою комуністам і активістам"). Засуджений 13.08.1937 трійкою УНКВС Одеської області до розстрілу, вирок виконано 23.08.1937. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9541)

СТРІЛЕЦЬ ІВАН СИДОРОВИЧ, 1875 р.н., с.Бовтишка, українець, освіта початкова, проживав у с.Трудолюбівка Компаніївського району, без певних занять. Заарештований 4.12.1937 Компаніївським РВ НКВС (контрреволюційна пропаганда, тероризування колгоспників). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 8.12.1937. Реабілітований 20.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10607)

СТУПА ВАСИЛЬ ІВАНОВИЧ, 1891 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта середня (Новобузька учительська семінарія, 1911), вчитель Єлизаветградківської трудшколи №1. Заарештований 13.03.1928 Зінов'євським окрвідділом ДПУ ("у 1917 році закінчив військове училище, отримав звання прапорщика, у 1919-ому мобілізований у денікінську армію, де прослужив 3 місяці, у травні 1920 мобілізований у Червону армію, через 3 місяці отримав відрядження на два тижні у Первомайський повіт, у Червону армію не вернувся, переховувався, 19 днів перебував у повстанському загоні Хмари, переховувався до 1922 року, амністований; згодом продовжував підтримувати зв'язки з активним петлюрівським елементом, гуртував довкіл себе куркульство та антирадянськи налаштовану інтелігенцію;

на початку 1928 року виступав проти самообкладання і хлібозаготівель"). Засуджений 18.06.1928 колегією ОДПУ до 5 років ув'язнення у концтаборі, а по відбуттю строку 31.03.1933 колегією ОДПУ засуджений до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 29.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 14178)

СТУПА ІЛЛЯ ПЕТРОВИЧ, 1896 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, проживав у с.Кучерівка Знам'янського району, колгоспник. Заарештований 26.10.1937 Знам'янським РВ НКВС (контрреволюційна агітація, шкідництво). Засуджений 14.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.05.1960 Кіровоградським облсудом. (П - 5188)

СТУСЬ ІВАН ІВАНОВИЧ, 1902 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта середня технічна, проживав у смт Олександрівка, начальник вантажно-розвантажувальних робіт залізничної станції Фундукліївка. Заарештований 19.04.1944 Олександрівським РВ НКДБ (співробітництво з німецькими окупантами, антирадянська агітація). Засуджений 7.07.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 26.08.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13531)

СТУСЬ ОНИКІЙ ПИЛИПОВИЧ, 1893 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта початкова, секретар сільської ради. Заарештований 12.03.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 9.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 25.04.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П - 3824)

СУДАК ЛЕОНІД ГРИГОРОВИЧ, 1895 р.н., смт Олександрівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 7.03.1929 Шевченківським окрвідділом ДПУ ("у 1918-19 роках в Олександрівському районі організовував "Просвіту", у 1920-ому разом зі своїм родичем Сергієм Гнидою, згодом забитим червоними, підняв антирадянське повстання в Олександрівці, далі подався до повстанського загону Чорного Ворона, який здійснював напади на радянські установи та цукрові заводи; працюючи в радапараті, зумисне перешкоджав виконанню плану хлібозаготівельних робіт, вів антирадянську агітацію, гуртував антирадянський елемент"). Засуджений 30.07.1929 особливою нарадою при колегії ОДПУ СРСР до 5 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 15.07.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 14259)

СУРЖИК ІВАН КАРПОВИЧ, 1895 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, член артілі "Комунар". Заарештований 29.12.1932 Знам'янським райвідділом ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 20.01.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 6.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 7155)

СУХИЙ АНДРІЙ ГНАТОВИЧ, 1878 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 31.01.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 16.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 19.01.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 3636)

СУХИЙ МИКИТА ГНАТОВИЧ, 1892 р.н., с.Цвітне, українець, неписьменний, хлібороб. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 22.10.1930 Єлизаветградківським РВ ДПУ (антирадянська агітація проти хлібозаготівлі). Засуджений 15.03.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 14.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 6702)

ТАРАНУХА ОЛЕКСАНДР ДЕМИДОВИЧ, 1911 р.н., с.Ставидла, українець, освіта 2 класи, без певних занять. Заарештований 14.01.1945 Олександрівським РВ НКДБ (в роки німецької окупації мав зв'язок з карними органами, зрадництво, контрреволюційна агітація). Засуджений 26.04.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 25 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Трибуналом Київського військового округу 20.05.1955 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 3313)

ТАРАНУХА СТЕПАН ВАСИЛЬОВИЧ, 1898 р.н., с.Ясинуватка, українець, освіта початкова, хлібороб, тесля колгоспу "Нове життя". У 1931 році за несплату податків майно конфісковане. Заарештований 15.06.1938 Олександрівським РВ НКВС ("член контрреволюційної військово-повстанської організації під керівництвом Івана Кучеренка, Луки Хоменка і Павла Козиря"). Засуджений 15.10.1938

особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.09.1958 Кіровоградським облсудом. (П - 10235)

ТАРАСЕНКО СТЕПАН ГРИГОРОВИЧ. 1896 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, в минулому член партії есерів, член колгоспу "Червоний степ". Заарештований 8.02.1933 Знам'янським РВ ДПУ ("в роки імперіалістичної війни був у німецькому полоні; член контрреволюційної організації, яка ставила за мету спротив заходам радвлади на селі шляхом шкідництва та вчинення окремих терактів проти активістів; при обшуку вилучено вогнепальну зброю - обрізи"). Знам'янським РВ ДПУ 19.05.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 4413)

ТАТАРИН МАКСИМ СИЛЬВЕСТРОВИЧ, 1887 р.н., с.Соснівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Нерубайки (нова назва Омельгород), колгоспник. Заарештований 10.02.1938 Єлизаветградківським РВ НКВС (агітація серед колгоспників проти радянської влади). Засуджений 20.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 21.06.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9716)

ТАХТАЙ ДМИТРО СЕМЕНОВИЧ. 1872 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, молодший кондуктор залізничної станції Знам'янка. Заарештований 29.12.1928 Єлизаветградківським РВ ДПУ ("у 1920-х роках служив в повстанському загоні Хмари, член контрреволюційної організації" – *див. Явтух Могилей*). Засуджений 3.06.1929 колегією ОДПУ до 10 років ув'язнення у концтаборі. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 22.08.1932 достроково звільнений і засланий на залишок терміну ув'язнення у м.Бєлгород (Росія). Реабілітований 25.10.1989 Кіровоградським облсудом. (П - 11359)

ТЕВАНЧУК ХОМА МИКОЛАЙОВИЧ, 1892 р.н., с.Новиця Калуського району Івано-Франківської області, українець, освіта початкова, член ВКП(б), проживав у смт Олександрівка, заступник завідувача Фундукліївського бурякорадгоспу. Заарештований 15.12.1937 Олександрівським РВ НКВС (розвідувальна робота на користь Польщі). Засуджений 16.01.1938 НКВС СРСР до розстрілу, вирок виконано 9.02.1938. Реабілітований 16.03.1962 трибуналом Київського військового округу. (П - 5569)

ТЕЛЕПАЙЛО ПЕТРО АНТОНОВИЧ. 1894 р.н., с.Букварка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 10.03.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 28.04.1930 особливою нарадою ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 12.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9974)

ТЕЛЮПА ПИЛИП ЯКОВИЧ, 1875 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, проживав у м.Кіровограді, комірник будівельної дільниці №174 військбуду. Заарештований 27.07.1937 Кіровським МВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 11.08.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 6.11.1965 Кіровоградським облсудом. (П - 8003)

ТЕРНОВИЙ САВЕЛІЙ ПАВЛОВИЧ, 1913 р.н., с.Бовтишка, українець, освіта початкова, тракторист машино-тракторної станції. Заарештований 5.02.1945 Олександрівським РВ НКДБ (таємний агент німецької поліції). Засуджений 20.04.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 20.11.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13705)

ТЕРНОВИЙ ЯКІВ ІВАНОВИЧ. 1908 р.н., с.Стримівка, українець, освіта початкова, експедитор райвідділу зв'язку. Заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-повстанської організації). Засуджений 25.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 15.05.1938. Реабілітований 26.04.1960 Кіровоградським облсудом. (П - 5055)

ТЕСЛЯ НИКИФОР МАКСИМОВИЧ. 1904 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, проживав на хуторі Григорівка Михайлівської сільради Олександрівського району, хлібороб. У 1932 році розкуркулений. Заарештований 31.01.1933 Знам'янським райвідділом ДПУ (контрреволюційна агітація: "Хліб усе одно заберуть і будемо пухнути з голоду; в колгоспі скільки не працюй – однаково будеш сидіти голодний", розпускав провокаційні чутки у зв'язку з новою постановою про обов'язкову здачу зерна: "Якби не віддали хліба, то не були б голодними, як торік"). Засуджений 13.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 29.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге, працюючи теслею колгоспу "Перемога", заарештований 15.02.1938 Єлизаветградківським РВ НКВС ("втеча із заслання із Вологодської області; вів антирадянську агітацію.

поширюючи чутки про неминучість війни з Німеччиною та поразку в ній СРСР"). Засуджений 20.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 21.06.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7566, 9718)

ТИХОНЕНКО КОСТЯНТИН (по батькові не вказано у справі), 1904 р.н., с.Северинівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Китайгород Олександрівського району, хлібороб-одноосібник. Заарештований 29.11.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 1.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 12.01.1956 Кіровоградським облсудом. (П - 3334)

ТИХОНЕНКО МУСІЙ МАРКОВИЧ, 1899 р.н., с.Северинівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Китайгород Олександрівського району, працював на різних поденних роботах 2-го ім.Петровського цукрозаводу. Заарештований 29.11.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти виборів до Верховної ради). Засуджений 1.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 12.01.1956 Кіровоградським облсудом. (П - 3334)

ТИЩЕНКО ІВАН РОМАНОВИЧ, 1889 р.н., смт Олександрівка, українець, освіта початкова, муляр колгоспу ім.Шевченка. Заарештований 8.07.1938 Олександрівським РВ НКВС ("був членом чорносотенної організації "Справжні росіяни" і релігійної секти євангелістів; член антирадянської військово-повстанської організації, контрреволюційна агітація"). Засуджений 15.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 12.04.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 4261)

ТИЩЕНКО МЕЛЕТІЙ ПЕТРОВИЧ, 1883 р.н., с.Софіївка Верхньодніпровського повіту Катеринославської губернії, українець, освіта середня, проживав у с.Федвар (нині Підлісне) Олександрійського району, священик. Заарештований 30.07.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ ("у священика Тищенка зберігається багато срібних і бронзових монет та інших дорогоцінних речей", "під час обшуку на квартирі вилучено 50 рублів 75 копійок сріблом і 10 рублів 91 копійку бронзою радянського карбування; 260 золотом і 72 рублі 55 копійок сріблом царського карбування; 4 золотих і 1 срібний георгіївські хрести, 4 срібні медалі; 1083 рублі радянськими кредитними білетами і багато різних срібних церковних речей", "все це він надбав за останні 2 роки в Михайлівському монастирі м.Києва і, працюючи водночас маляром, інші речі виміняв, викупив (зокрема 4 золоті хрести у 1919 році виміняв за півпуда житнього борошна)"; "скуповував цінності зі спекулятивною метою, накопичував у себе, знаючи про затруднення на ринку розмінної монети, сприяв підриву грошового ринку і знеціненню радянського рубля"). Засуджений 25.09.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 31.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6030)

ТИЩЕНКО ЯКІВ АНДРІЙОВИЧ, 1901 р.н., смт Олександрівка, українець, освіта початкова, член ВКП(б) з 1926 року, проживав у м.Проскурів (нова назва Хмельницький), начальник хімслужби 1-ої кавалерійської дивізії. Заарештований 8.10.1937 управлінням держбезпеки НКВС Київської області (шпигунство на користь Польщі). Засуджений 22.11.1937 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.01.1957 трибуналом Київського військового округу. (П - 6905)

ТКАЛЕНКО ГЕРМАН ЛУК'ЯНОВИЧ, 1885 р.н., с.Китайгород, українець, освіта початкова, колгоспник. У 1930 році розкуркулений, родину вислано на північ, а Герман через хворобу лишився вдома. Заарештований 19.11.1937 Олександрівським РВ НКВС ("в роки оперування політбанд, 1920-21, був заручником як контрреволюційний елемент; вів антирадянську агітацію на зрив заходів партії й уряду на селі, крав колгоспне майно, в період опрацювання Конституції казав: "Хай її читає той, хто її видумав – нам вона не потрібна"). Засуджений 27.11.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 17.12.1937. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9444)

ТКАЛЕНКО МИХАЙЛО МИХАЙЛОВИЧ, 1918 р.н., с.Китайгород, українець, освіта неповна середня, проживав у м.Краматорськ Донецької області, слюсар заводу ім.Сталіна. У 1930 році разом з батьком розкуркулений і висланий в Архангельську область. Заарештований 9.07.1937 Олександрівським РВ НКВС ("Через 4 місяці мого перебування на засланні приїхала із Москви спецкомісія з розгляду куркульських справ, яка розпорядилась, аби комендатура відпустила додому усіх, кому не виповнилось

16 років, батько взяв такі документи – я вернувся додому, до 1932 року навчався, закінчив семирічку і виїхав у Краматорськ, де після дворічного навчання в школі ФЗН працював слюсарем на заводі; у червні 1937 отримав місячну відпустку, виїхав до сестри у Китайгород, де й був заарештований" - із свідчень Ткаленка; звинувачувався у втечі з заслання). Засуджений 15.09.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Звільнений з-під варти 1950 року із Івдельлагу, Свердловська область, Росія. Реабілітований 6.06.1964 Кіровоградським облсудом. (П – 7828)

ТКАЛЕНКО ЯКІВ АНДРІЙОВИЧ, 1892 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта початкова, робітник маслозаводу. Заарештований 21.03.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 9.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 25.04.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3824)

ТКАЧЕНКО ВАСИЛЬ ІВАНОВИЧ, 1919 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 20.03.1938 УНКВС Київської області (підозрювався як член молодіжної повстансько-терористичної організації). Управлінням держбезпеки НКВС Київської області 28.12.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. Батько Іван Сисойович у 1938 році засуджений до 10 років неволі. (П - 6680)

ТКАЧЕНКО ДЕНИС ІВАНОВИЧ, 1904 р.н., с.Букварка, українець, освіта початкова, проживав у м.Кіровограді, зчіплювач вагонів на ст.Кірово-Українське. Заарештований 18.02.1944 транспортним відділом НКДБ Одеської залізниці (посібництво німецькій окупаційній владі: "влітку 1942 року працював рядовим сторожем у німецькій охороні: оберігав матеріальні цінності окупантів на заводі "Червона зірка", у колишній школі Пушкіна, на шахті "Бурвугілля", на водоканалі у Злодійській Балці"). ТВ НКДБ Одеської залізниці 14.04.1944 направлений до спецтабору НКВС для фільтрації. (П - 6960)

ТКАЧЕНКО ІВАН СИСОЙОВИЧ, 1891 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта неповна середня, вчитель школи з 1933 року. Заарештований 30.11.1937 Олександрівським РВ НКВС ("унтер-офіцер царської армії, вів контрреволюційну терористичну пропаганду: "Радянська влада довго існувати не буде, оскільки Німеччина проти СРСР", погрожував розправою тим, хто здійснював у селі колективізацію і розкуркулювання": із свідчень Ткаченка: "Моє майно разом з хатою у 1920 році спалили червоні каральні частини, які придушували в нашому селі повстання проти радянської влади"). Засуджений 4.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Помер в ув'язненні у 1945 році – м.Рибінськ, Волголаг. Реабілітований 22.09.1962 Кіровоградським облсудом. Брати Микола і Свирид розстріляні у 1920 році червоноармійцями. (П –5821)

ТКАЧЕНКО ЛАЗАР АВАКУМОВИЧ, 1896 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта початкова, рільник колгоспу. Заарештований 8.03.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 9.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 25.04.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П - 3824)

ТКАЧЕНКО ЛАРІОН АВАКУМОВИЧ, 1898 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Єжова. Заарештований 19.03.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 9.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 25.04.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П - 3824)

ТКАЧЕНКО МИКОЛА АКАКІЙОВИЧ, 1898 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта початкова, кандидат у члени ВКП(б) в 1928-31 роках, різнороб цукрозаводу у смт Олександрівка. Заарештований 26.12.1937 Олександрівським РВ НКВС ("у 1918 році під час німецької окупації України за гетьманської влади служив у державній варті; вихваляв німецький фашизм: "За німців жити було краще, ніж за більшовиків; але скоро знову буде війна, прийдуть німці і наведуть порядок", погрожував на випадок війни розправою сільським активістам"). Засуджений 28.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 14.01.1938. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9916)

ТКАЧЕНКО МИРОН ІВАНОВИЧ, 1891 р.н., с.Букварка, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Заарештований 1.02.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (агітація проти заходів радвлади на селі). Засуджений 17.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 18.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. Батько розстріляний за контрреволюційну діяльність червоноармійцями. (5936 - П)

ТКАЧЕНКО УЛЯН ІВАНОВИЧ. 1898 р.н., с.Федвар (нова назва Підлісне), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 26.08.1928 Зінов'євським окрвідділом ДПУ ("в роки громадянської війни перебував у повстанському загоні Завгороднього; і досі тримає зв'язки з повстанцями, соціально небезпечний елемент"). Засуджений 7.12.1928 особливою нарадою при колегії ДПУ до 3 років заслання у Сибір. Вдруге засуджений 12.10.1931 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років заслання. Реабілітований 1.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11584)

ТКАЧЕНКО ЮХИМ СТЕПАНОВИЧ. 1881 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, до жовтня 1937 року працював теслею на шахті Новочайкіне Макіївського району Донецької області, проживав у с.Кучерівка Знам'янського району, без певних занять. Заарештований 8.02.1938 Знам'янським РВ НКВС ("у 1920 році, проживаючи в Кучерівці, я отримав письмове розпорядження від банди Штиля організовувати народ для розбирання залізничної колії між Трепівкою й Хирівкою" - із свідчень на суді; "восени 1932 року був вибраний головою ревізійної комісії колгоспу ім.12-річчя Жовтня, роботу не виконував, з колгоспу виключили, після чого він поїхав на Донбас, господарство Ткаченка розпродали за несплату сільгоспподатку; повернувшись у 1937 році в село, став вимагати від правління колгоспу повернути йому майно і будинок, серед колгоспників поширював чутки, спрямовані проти колгоспного ладу"). Засуджений 7.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 25.05.1938. Реабілітований 24.05.1989 Кіровоградським облпрокурором. (П - 10618)

ТОВКУН ЯКІВ КУЗЬМОВИЧ, 1895 р.н., с.Любомирка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 17.07.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної військово-повстанської організації). Засуджений 9.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9920)

ТОВСТОЛІТ ТИМІШ ЛЕВКОВИЧ, 1900 р.н., с.Красносілка, українець, освіта неповна середня спеціальна (3-й курс педагогічного технікуму), проживав у с.Тишківка Златопільського (тепер Новомиргородського) району, колгоспник. Заарештований 23.05.1937 Златопільським РВ НКВС (антирадянська діяльність). Засуджений 8.10.1937 Київським облсудом до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 3.11.1962 Верховним судом УРСР. (П - 6106)

ТОКАРЕНКО ПЕТРО ЗАХАРОВИЧ. 1895 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта початкова, кучер райвиконкому. Заарештований 29.03.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 9.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 25.04.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П - 3824)

ТОЛКУН РОМАН ТИМОФІЙОВИЧ, 1897 р.н., с.Антонівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 8.07.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної військово-повстанської організації). Засуджений 21.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9923)

ТРЕБУХ ГНАТ ІЛЛІЧ, 1901 р.н., смт Єлизаветградка, українець, письменний, проживав у с.Топило Знам'янського району, член колгоспу ім.Орджонікідзе. Заарештований 16.11.1937 Знам'янським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 21.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 18.04.1957 Кіровоградським облсудом. (П - 3546)

ТРЕГУБ ЛАРІОН ОКСЕНТОВИЧ, 1901 р.н., с.Триліси, українець, освіта початкова, рахівник райспоживспілки. Заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 23.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 16.05.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П - 3829)

ТРЕГУБ ТОДОСЬ ІВАНОВИЧ, 1888 р.н., с.Любомирка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 23.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-повстанської організації). Засуджений 25.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 15.05.1938. Реабілітований 26.03.1960 Кіровоградським облсудом. (П - 5055)

ТУПИЦЬКИЙ ГРИГОРІЙ ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1884 р.н., с.Триліси, українець, освіта початкова, секретар середньої школи. Заарештований 23.10.1937 Олександрівським РВ НКВС ("у 1913-17 роках служив урядником в Чигиринському повітовому управлінні; розповсюджував чутки про неминучість

війни фашистських країн з СРСР і поразку радянської влади, погрожував розправою сільським активістам, агітував проти колгоспного будівництва, доводячи тяжкість праці в колгоспі і незабезпеченість колгоспника"). Засуджений 14.11.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 27.11.1937. Реабілітований 20.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П -9439)

ТУТОВ ЙОСИП ІВАНОВИЧ, 1890 р.н., с.Федвар (нова назва Підлісне), українець, освіта початкова, проживав у с.Зелений Гай Знам'янського району, член артілі "Вперед". Заарештований 2.02.1933 Знам'янським РВ ДПУ ("під час жнив крав колгоспне сіно і зрізав колоски, за що був оштрафований; вся його родина веде руйнівну роботу в колгоспі, особливо відзначається дружина: "За роботу у полі не те, що не платять, а й не дають їсти, а коли хліб зберуть, то відправлять у хлібопоставку" - за ведення агітації дружину Тутова не раз знімали з роботи і Тутову було запропоновано справити на жінку відповідний вплив, але він ніяких заходів не вжив"). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 13.02.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. Батько розкуркулений у 1931 році. (П - 7200)

ТЮТЮННИК ОЛЕКСІЙ МАРКОВИЧ, 1897 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта початкова, завідувач лісоскладу залізниці ст.Цибулеве. Заарештований 19.02.1946 управлінням НКДБ Кіровоградської області ("у 1943-44 роках сприяв діяльності загону Української Повстанської Армії на території Олександрівського району, зокрема переховував у своїй хаті вояків УПА, зброю і боєзапас" - *див. Антон Мойса*). Засуджений 28.03.1946 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 2.04.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13825)

УДОВИЧЕНКО СЕРГІЙ ГРИГОРОВИЧ, 1918 р.н., с.Нерубайки Єлизаветградківського (нині приєднане до с.Омельгород Олександрівського) району, українець, освіта початкова, військовослужбовець есмінця "Смышленный" Чорноморського флоту, червонофлотець-сигнальник. Заарештований 31.01.1942 3-ім відділенням НКВС Чорноморського флоту (антирадянська агітація). Засуджений 13.03.1942 трибуналом Туапсинської військово-морської бази ЧФ до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 19.01.1990 військовим трибуналом Чорноморського флоту. (П - 10538)

УМАНЕЦЬ ВАСИЛЬ ПЕТРОВИЧ, 1893 р.н., с.Красносілка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Спільне життя", продавець кооперації. Заарештований 20.10.1930 Кам'янським РВ ДПУ ("член антирадянської повстанської організації" - *див. Іван Рубашенко*). Уповноваженим особливого відділу особливої наради ДПУ УРСР 10.01.1931 за недостатністю даних, які звинувачують у належності до контрреволюційної організації і в силу соціального стану - вихідець з бідняцько-середняцького прошарку - справа припинена, з-під варти звільнений. (П - 13584)

УМРИХІН ІВАН АНДРІЙОВИЧ, 1889 р.н., с.Федвар (нова назва Підлісне), українець, освіта початкова, проживав у с.Мотронівка (приєднане до с.Зелений Гай) Знам'янського району, член колгоспу "12 років Жовтня". У 1931 році розкуркулений. Заарештований 19.03.1938 Єлизаветградківським РВ НКВС ("контрреволюційна пропаганда проти заходів партії: умовляв селян не вступати до колгоспу, залякував їх війною й голодом, погрожував розправитись із тими, хто вступить, агітував проти продажу хліба державі: "Не продавайте, бо держава заплатить вам 1 рубль за пуд, а продаватиме вам же по 2-3 рублі за кілограм"). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 8635)

УМРИХІН ЛАЗАР МИНОВИЧ, 1890 р.н., с.Федвар (нині Підлісне), українець, освіта початкова, хлібороб-середняк. Заарештований 26.03.1931 Знам'янським РВ ДПУ ("на сільській сходці 24.03.1931, коли агітували за вступ до колгоспу, Умрихін запитав: "Колгосп - справа добровільна?" - "Так, добровільна". Тоді він встав і пішов зі зборів, за ним вийшли також багато інших"). Знам'янською райпрокуратурою 16.04.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 294)

УМРИХІН НАЗАР ТРОХИМОВИЧ, 1881 р.н., с.Підлісне, українець, освіта початкова, проживав у с.Зелений Гай Знам'янського району, хлібороб. У 1932 році за приховування 7 центнерів хліба був засуджений Знам'янським нарсудом до 1 року ув'язнення у бупрі з конфіскацією половини майна. Вдруге заарештований 29.01.1933 Знам'янським райвідділом ДПУ ("мав посіяних 6,8 гектарів жита, урожай з яких був законтрактований і згідно з договором треба було здати 6 центнерів зернохліба в час хлібозаготівлі,

але Умрихін ухилився від виконання контракту - систематично роз'їжджає по базарах, де спекулює продуктами харчування"). Засуджений 13.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у Казахстан. Реабілітований 29.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П 7565)

УНГОЛ ДАНИЛО ПАВЛОВИЧ, 1900 р.н., с.Федвар (нова назва Підлісне), українець, освіта початкова, проживав у м.Нововолинськ Волинської області, військовослужбовець 14-го механізованого полку. Заарештований 11.07.1937 особливим відділом НКВС Київського військового округу (член контрреволюційної троцькістської організації). Засуджений 23.01.1938 трибуналом Київського військового округу до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 25.07.1989 Верховним судом СРСР. (П - 9809)

УНГУЛ СЕРГІЙ ФЕДОРОВИЧ, 1879 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, хлібороб. У 1920 році був засуджений за контрреволюційну діяльність до розстрілу, міру покарання змінено на 10 років неволі. Вдруге заарештований 20.01.1929 Зінов'євським окрвідділом ДПУ ("під час проведення кампаній по самообкладанню, хлібозаготівлі, підписки на державну позику, осінньої та весняної сівби, а також колективізації - систематично вів агітацію, зривав зібрання, розповсюджував різні провокаційні чутки" - *див. Гаврило Павличенко*). Засуджений 17.05.1929 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3-х років заслання у Архангельську область. Реабілітований 22.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 4146)

УНГУЛ ФЕДОТ ПАВЛОВИЧ, 1897 р.н., с.Федвар (нова назва Підлісне), українець, освіта початкова (4 класи земської школи), проживав у с.Тарасівка Олександрівського району, рахівник сільськогосподарського товариства. Заарештований 31.01.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (контрреволюційна діяльність: "у 1910-17 роках працював рахівником у поміщика Раєвського; в кінці 1919-го пішов служити до денікінців і разом з армією емігрував, звідки вернувся за амністією у 1921 році; під час перебування німців у Федварі брав участь у розправі над 22-ома бідняками, забитими куркулями, у розстрілі братів Донченків, які намагались відібрати землю у куркулів і в батька Унгула; позбавлений виборчих прав як син куркуля; вів антирадянську агітацію"). Засуджений 3.03.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до розстрілу, дати виконанння вироку у справі не зазначено. Реабілітований 20.09.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10880)

ФЕДОРЕНКО КИРИЛО МИНОВИЧ, 1894 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Червоний степ". Заарештований 19.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ ("антирадянська агітація проти колгоспів та хлібозаготівлі: "Ховайте хліб, бо нічого буде їсти", "В колгоспі працюють лиш дурні, які завжди будуть голодні"). Засуджений 2.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі умовно; з-під варти звільнений. Реабілітований 14.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 6659)

ФЕДОРЕНКО ОЛЕКСАНДР МАКСИМОВИЧ, 1896 р.н., с.Бірки-2, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Заарештований 8.03.1938 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність: "у 1918-20 роках служив у повстанському загоні Коцура, в 1920-21-их у Червоній армії; член антирадянської військово-повстанської організації, якою керував колишній старший унтер-офіцер царської армії, учасник загону Коцура Кучеренко Іван Петрович"). Засуджений 20.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 10.05.1938. Реабілітований 27.02.1965 Кіровоградським облсудом. (П - 7908)

ФЕДОРЕНКО СЕМЕН МИТРОФАНОВИЧ, 1877 р.н., с.Бірки-2, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-повстанської організації). Засуджений 28.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 16.05.1938. Реабілітований 5.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9447)

ФЕДОРЕНКО ФЕДІР МАКСИМОВИЧ, 1889 р.н., с.Бірки-2, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1934 році був засуджений за шкідництво до 3 років неволі. Вдруге заарештований 15.11.1937 Олександрівським РВ НКВС (агітація проти заходів партії та уряду, сталінської Конституції). Засуджений 20.11.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 15.12.1937. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11625)

ФЕДЧЕНКО ІВАН ІВАНОВИЧ, 1906 р.н., с.Омельгород, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-

повстанської організації). Засуджений 25.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 15.05.1938. Реабілітований 26.03.1960 Кіровоградським облсудом. (П - 5055)

ФУНДОВНИЙ ФЕДІР СТЕПАНОВИЧ. 1898 р.н., с.Голикове, українець, освіта вища, проживав у смт Олександрівка, агроном радгоспу. Заарештований 2.02.1944 Олександрівським РВ НКДБ (співпраця з німецькими окупантами в роки війни). Засуджений 5.06.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 26.06.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13434)

ФУРКАЛО ДАВИД КЛИМОВИЧ, 1902 р.н., с.Омельгород, українець, освіта початкова, тракторист колгоспу. Заарештований 18.07.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації, антирадянська агітація). Засуджений 5.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 27.12.1958 Кіровоградським облсудом. (П - 4617)

ХАБЛО АНТОН ІВАНОВИЧ, 1880 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, проживав у с.Копані Знам'янського району, хлібороб. Заарештований 22.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ ("будучи членом колгоспу ім.Красіна, систематично відлучався на побічні заробітки, повернувшись, казав селянам: "Куди б не поїхав - усюди погано: радянська влада все прибрала в свої руки; дурні ви, що працюєте в колгоспі" - за агітацію і крадіжки колгоспного хліба у 1932 році Хабла з колгоспу виключили"). Засуджений 4.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 29.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 7579)

ХИМЕНКО ДАНИЛО КИРИЛОВИЧ, 1910 р.н., с.Китайгород, українець, освіта початкова, різнороб колгоспу. У 1930 році розкуркулений разом із батьком висланий у Архангельську область, Росія, втік із заслання, за що того ж року був засуджений до 3 років ув'язненння у Біломоро-Балтійському виправно-трудовому таборі. Вдруге заарештований 9.07.1937 Олександрівським РВ НКВС ("повернувшись із таборів, погрожував активістам села розправою за розкуркулювання, вів антирадянську агітацію: "Восени буде війна і влада зміниться - весь хліб буде роздано не колгоспникам, а куркулям"). Засуджений 28.08.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 14.09.1937. Реабілітований 25.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9448)

ХИТРЕНКО ВАСИЛЬ ПЕТРОВИЧ, 1922 р.н., с.Федвар (нова назва Підлісне), українець, освіта 9 класів, проживав у м.Кіровограді, радіотехнік радіовузла. Заарештований 4.03.1944 управлінням НКДБ Кіровоградської області ("будучи зв'язаний з підпільною радянською організацією, за власною ініціативою на початку 1942 року став співпрацювати з членами ОУН і виконувати роль зв'язкового: доставляв секретну кореспонденцію, обговорював питання про придбання друкарської машинки з керівниками ОУН", "учасник партизанського загону ім.Ворошилова у Федварському лісі з 25 липня до 10 грудня 1943 року"). Засуджений 28.08.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Військовою колегією Верховного суду СРСР 20.02.1945 присуд трибуналу відмінено за недостатністю зібраних доказів, 20.05.1945 звільнений з-під варти. (П - 14086)

ХЛЕВИЦЬКА ФЕДОРА ПАНАСІВНА, 1900 р.н., с.Цвітне, українка, освіта початкова, колгоспниця. Заарештована 20.10.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (агітація проти заходів партії і уряду). Засуджена 14.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9676)

ХЛЕВИЦЬКИЙ ДМИТРО ФЕДОРОВИЧ, 1894 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, лісоруб. Заарештований 3.12.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 9.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10266)

ХЛЕВИЦЬКИЙ КОСТЯНТИН ЗАХАРОВИЧ, 1884 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 20.12.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (агітація проти радянської влади і колгоспного ладу). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 28.01.1938. Реабілітований 29.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10689)

ХЛЕВИЦЬКИЙ ПЕТРО АНДРІЙОВИЧ, 1881 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, хлібороб, лавочник. Заарештований 31.01.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (підозрювався у

антирадянській агітації проти колективізації). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 17.03.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 5979)

ХЛЕВИЦЬКИЙ СТЕПАН ПЕТРОВИЧ, 1901 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 27.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (агітація проти колгоспів, радянської влади; втеча з заслання). Засуджений 28.08.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9581)

ХЛІВНИЙ КУПРІЯН РОМАНОВИЧ, 1899 р.н., с.Бандурове, українець, освіта початкова, механік машино-транспортної станції. Заарештований 20.12.1937 Олександрівським РВ НКВС (агітація проти радянського ладу). Засуджений 22.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 14.01.1938. Рабілітований 27.12.1958 Київським облсудом. (П – 4611)

ХМАРА МИКИТА АНДРІЙОВИЧ, 1903 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, бригадир польової бригади колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 27.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (тероризував колгоспників). Засуджений 10.09.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 21.11.1955 Одеським облсудом. (П - 3453)

ХМЕЛЕВСЬКИЙ ГАВРИЛО АНТОНОВИЧ, 1885 р.н., с.Ставидла, українець, освіта початкова (земська школа), проживав у с.Велика Виска Маловисківського району, член колгоспу ім.Сталіна. У 1930 році за зрив посівної кампанії колгоспу ім.Блюхера був засуджений до 5 місяців примусової праці. Заарештований 21.06.1937 Великовисківським РВ НКВС ("двічі брав участь у повстаннях проти радянської влади в селі Новоєлизаветівка; провадив контрреволюційну діяльність: із січня 1937 року священик Семенов, дяк Вахницький, голова релігійної общини Хмелевський неодноразово збирали людей і агітували їх проти Конституції, доводили, що радвлада збирає з людей непомірні податки, адміністративно закриває церкви, намовляли віруючих іти в села і поширювати це невдоволення; обговорювали серед селян свої кандидатури для майбутніх виборів у ради, доводячи, що вони при владі працюватимуть краще, ніж комуністи; проводили обряди хрещення, агітували за відкриття нових церков"). Засуджений 13.08.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12403)

ХМИЛЕВСЬКИЙ АНТОН ВІКЕНТІЙОВИЧ, 1907 р.н., с.Пружани Гродненської губернії (Білорусь), поляк, освіта середня, проживав у смт Олександрівка, вчитель історії. Заарештований 15.12.1937 Олександрівським РВ НКВС ("у 1915 році як біженець був евакуйований у глибину Росії; 1932-го завербований польською розвідкою – учитель с.Ставидла Сергій Роздобудько, у листопаді 1937-го за антирадянську діяльність репресований і засуджений до 10 років неволі, - отримав завдання збирати дані шпигунського характеру про політичні настрої колгоспників й економічне становище колгоспів, вихваляв фашистську Польщу, розповсюджував чутки про загибель радянської влади"). Засуджений 9.01.1938 НКВС і прокурором СРСР до розстрілу, вирок виконано 9.01.1938. Реабілітований 18.12.1962 трибуналом Київського військового округу. (П – 6260)

ХОЛОДНЯК ОЛЕКСАНДР АНТОНОВИЧ, 1889 р.н., с.Тернівка Ротмістрівського району Київської (нині Смілянського Черкаської) області, українець, освіта початкова, член артілі "Червоний хлібороб". Заарештований 5.11.1930 Кам'янським РВ ДПУ ("член антирадянської повстанської організації" – *див. Іван Рубашенко*). Уповноваженим особливого відділу особливої наради ДПУ УРСР 10.01.1931 за недостатністю даних, які звинувачують у належності до контрреволюційної організації і в силу соціального стану – вихідець з бідняцько-середняцького прошарку – справа припинена, з-під варти звільнений. (П – 13584)

ХОЛОДНЯК ТОДОСЬ ПРОКОПОВИЧ, 1886 р.н., с.Тернівка Ротмістрівського району Київської (нині Смілянського Черкаської) області, українець, освіта початкова, селянин-одноосібник. Заарештований 11.11.1930 Кам'янським РВ ДПУ ("член антирадянської повстанської організації" - *див. Іван Рубашенко*). Уповноваженим особливого відділу особливої наради ДПУ УРСР 10.01.1931 за недостатністю даних, які звинувачують у належності до контрреволюційної організації і в силу соціального стану вихідець з бідняцько-середняцького прошарку – справа припинена, з-під варти звільнений. (П – 13584)

ХОМЕНКО ДЕНИС НЕЧИПОРОВИЧ, 1899 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта початкова, вантажник залізничної ст.Фундукліївка. Заарештований 20.01.1938 шляхово-транспортним відділом ГУДБ

НКВС Одеської залізниці ("працюючи на виробництві, займався підривом трудової дисципліни, за що двічі звільняли з роботи на залізниці; провадив антирадянську агітацію: розповсюджував чутки про погане життя в СРСР, вихваляв життя робітників за часів самодержавства"). Засуджений 2.10.1938 лінійним судом Одеської залізниці до 5 років неволі з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Верховним судом СРСР 17.10.1938 присуд скасований, справу відіслано на новий розгляд. Шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС Одеської залізниці 14.03.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 6754)

ХОМЕНКО ЛУКА НИКИФОРОВИЧ, 1890 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта початкова, член колгоспу "Нове життя". Заарештований 17.11.1937 Олександрівським РВ НКВС ("у 1920 році брав участь у діях повстанського загону Богдана; вів контрреволюційну агітацію проти заходів партії та уряду"). Засуджений 20.11.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 15.12.1937. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11627)

ХОМЕНКО УЛЯН МИХАЙЛОВИЧ, 1873 р.н., с. Нова Осота, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-повстанської організації). Засуджений 28.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 16.05.1938. Реабілітований 5.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9447)

ХОМУТОВСЬКИЙ ІВАН АНДРІЙОВИЧ, 1918 р.н., с.Китайгород, українець, освіта вища (Житомирський педінститут, 1938), проживав у с.Голикове Олександрівського району, вчитель літератури 8-10 класів. Заарештований 28.07.1941 Олександрівським РВ НКВС (підозрювався у антирадянській агітації). Олександрівським РВ НКВС 18.02.1942 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 8666)

ЦЕГЕЛЬНИК ІВАН САФРОНОВИЧ, 1882 р.н., с.Графське Гонгопольської волості, українець, освіта початкова, проживав у с.Красносілля Олександрівського району, хлібороб. Заарештований 6.03.1931 Знам'янським РВ ДПУ ("в роки громадянської війни був у повстанському загоні Хмари; вів антирадянську агітацію проти колективізації, хлібозаготівлі: "Якщо колгосп складатиметься з бідняків, то нічого не вийде, бо вони самі голі й босі, а на додачу іще й ледачі; якби в колгосп пішли господарі - отоді був би толк"). Знам'янським РВ ДПУ 5.05.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 7785)

ЦИМА КАРПО ЯКИМОВИЧ, 1871 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 2.02.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (агітація проти виконання плану хлібозаготівлі). Засуджений 7.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 23.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6076)

ЦИМА ЛЕОНТІЙ ФЕДОСІЙОВИЧ, 1884 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 31.01.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (агітація проти колективізації, виконання плану хлібозаготівлі). Засуджений 27.02.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 28.02.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6003)

ЦИМА ТЕКЛЯ ТИТІВНА, 1901 р.н., с.Цвітне, українка, освіта середня, вчителька початкової школи с.Гутницька Олександрівського району. Заарештована 29.10.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська релігійна агітація). Засуджена 1.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Управлінням НКВС Кіровоградської області 24.12.1939 справу припинено, з-під варти звільнена 10.02.1940. Реабілітована 24.08.1957 Кіровоградським облсудом. Батько і старший брат Євмен розкуркулені у 1930 році; чоловік Левицький Кузьма Данилович як учасник повстанського загону Хмари у 1929 році був висланий на північ, звідки повернувся у 1937-ому. (П – 1696)

ЦИМБАЛ ГАВРИЛО ПРОКОПОВИЧ, 1894 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, робітник радгоспу. Заарештований 15.02.1933 Знам'янським РВ ДПУ (агітація проти виконання плану хлібозаготівлі). Засуджений 9.03.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 15.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7607)

ЦИМБАЛ ІВАН ЛАРІОНОВИЧ (він же ЦИМБАЛ МИКОЛА ПЕТРОВИЧ), 1916 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта незакінчена вища педагогічна (два курси Миколаївського педінституту у 1937 році), проживав у смт Гремиха Саамського району Мурманської області (Росія), військовослужбовець, командир відділення 170-го окремого стрілецького будбату, молодший сержант. Заарештований 15.06.1944 контррозвідкою "Смерш" ("розвідник частини морської піхоти у серпні 1941 під Одесою здався в полон

німцям, згодом повернувся в Червону армію; підозрювався як завербований румунською розвідкою шпигун, змінив ім'я й по батькові; вів антирадянську агітацію серед військовослужбовців"). Засуджений 23.08.1944 трибуналом Біломорської військової флотилії до розстрілу. 13.10.1944 вирок замінено до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 6.02.1958 Верховним судом СРСР. (П – 5763)

ЦИМБАЛ МИХАЙЛО ПИЛИПОВИЧ, 1889 р.н., с.Янівка (нова назва Іванівка), освіта початкова, секретар колгоспу. Заарештований 22.06.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 9.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 1.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10789)

ЦИМБАЛ ПИЛИП СТЕПАНОВИЧ, 1898 р.н., с.Івангород, українець, освіта середня, проживав у с. Бірки-2 Олександрівського району, вчитель. Заарештований 1.12.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація серед колгоспників). Засуджений 4.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 8.10.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5352)

ЦИМБАЛ СЕВЕРИН АРТЕМОВИЧ, 1877 р.н., с.Сентове (нова назва Родниківка), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 9.01.1929 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 5.07.1929 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років заслання в Сибір. Реабілітований 19.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 4208)

ЦИМБАЛ СОФІЯ ПИЛИПІВНА, 1923 р.н., с.Івангород, українка, освіта середня, член колгоспу "Перемога". Заарештована 30.04.1944 Олександрівським РВ НКДБ ("з березня 1942 до жовтня 1943 року працювала паспортисткою в районній поліції; в червні 1943-го націоналістом Павловським завербована в Організацію українських націоналістів, отримала псевдо "Леся": здійснювала зв'язок між учасниками націоналістичної організації, постачала їх чистими бланками паспортів "). Олександрівським РВ НКДБ 25.08.1944 направлена до спецтабору НКВС №240 у м.Сталіно для фільтрації. Вдруге заарештована 31.07.1947 УНКДБ Кіровоградської області ("членство в ОУН: у серпні 1946 року протягом 5 днів переховувала націоналістів Павловського і Рябка, які у її хаті займались виготовленням фіктивних документів"). Засуджена 21.10.1947 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітована 23.10.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12817)

ЦИХОВСЬКИЙ ІВАН МИХАЙЛОВИЧ, 1895 р.н., с.Залісся на Тернопільщині, поляк, освіта початкова, проживав у с.Поселянівка Олександрівського району, коваль колгоспу "Перемога". Заарештований 11.02.1938 Олександрівським РВ НКВС ("рядовим австрійської армії у 1915 році потрапив у російський полон, працював у економії поміщика поляка Шишковського на хуторі Северинівка Китайгородської сільради, після революції отримав у селі землю; поміщик Шишковський помер у 1918 році, а його брата Михайла біднота за знущання над ними розстріляла, син Казимир Шишковський у 1920 році емігрував на Захід; Циховський у 1918 році був завербований поміщиком Шишковським для розвідувальної роботи на користь Польщі, згодом передавав дані шпигунського характеру Казимиру, вихваляв фашизм у Польщі, розповсюджував провокації про становище в СРСР"). Засуджений 19.09.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 30.09.1938. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10820)

ЦЯМРЮК ПАНТЕЛІЙ ДЕМИДОВИЧ, 1884 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, без певного місця проживання. У 1929 році розкуркулений за невиконання плану хлібозаготівлі і засуджений до 6 років заслання. Вдруге заарештований 19.03.1933 Олександрівським РВ ДПУ (втеча з заслання). Засуджений 4.04.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 15.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7644)

ЧАБАН ЮХИМ ЯВДОКИМОВИЧ, 1907 р.н., с.Ружичеве, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 20.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ (антирадянська агітація проти хлібозаготівлі та колективізації). Засуджений 4.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 24.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7323)

ЧАЙКІВСЬКИЙ ЯКІВ МИТРОФАНОВИЧ, 1899 р.н., с.Ставидла, українець, освіта початкова, проживав у с.Тишківка Златопільського (нині Новомиргородського) району, слюсар колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 22.07.1941 УНКДБ Кіровоградської області (антирадянська агітація, контрреволюційний

саботаж: "разом із Демидом Смиком та Михайлом Лусканом шкідницьки ремонтували колгоспні сівалки і жатки, чим зривали своєчасне проведення весняної сівби та жнивної кампанії"). Засуджений 16.12.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 12010)

ЧАЙКОВСЬКИЙ ЯКІВ ГАВРИЛОВИЧ, 1904 р.н., с.Сентове (нова назва Родниківка), українець, освіта початкова, член артілі "Червоний шлях". Заарештований 18.12.1930 Зінов'євським міськвідділом ДПУ (зв'язок з членами контрреволюційної організації). Знам'янським райвідділом ДПУ 23.08.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 3644)

ЧАПЧАЙ ІВАН ІВАНОВИЧ, 1878 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта церковно-приходська школа, проживав у м.Сміла Черкаської області, різнороб. Заарештований 15.10.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація, розповсюдження чуток про війну і поразку СРСР у цій війні). Засуджений 16.10.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 3.11.1937. Реабілітований 5.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9460)

ЧАПЧАЙ МИКОЛА ІВАНОВИЧ, 1919 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта початкова, проживав у м.Кам'янка Черкаської області, без певних занять. У 1930 році розкуркулений і разом з родиною висланий у Архангельськ, Росія; у 1936-ому повернувся додому. Вдруге заарештований 18.03.1938 УДБ УНКВС Київської області ("вів антирадянську агітацію, вихваляв ворогів народу, дискредитовував членів уряду"). Засуджений 26.02.1939 Київським обласним судом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 5.05.1992 Генеральною прокуратурою України. (П - 13232)

ЧАПЧАЙ МИХАЙЛО ЯКОВИЧ, 1921 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта початкова, учень 9-го класу. Заарештований 20.03.1938 УДБ УНКВС Київської області (антирадянська агітація, недонесення). Засуджений 26.02.1939 Київським облсудом до 1 року ув'язнення у виправно-трудових таборах умовно з випробувальним терміном на 1 рік. Реабілітований 5.05.1992 Генеральною прокуратурою України. (П - 13232)

ЧАПЧАЙ ПАВЛО ЯКОВИЧ, 1918 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта незакінчена вища, проживав на х.Голосієве (нині у складі м.Києва), студент ветеринарного інституту. Заарештований 8.03.1938 УНКВС Київської області (підозрювався як член контрреволюційної молодіжної націоналістичної організації). Управлінням держбезпеки УНКВС Київської області 28.12.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 6680)

ЧЕКАЛЬ ГРИГОРІЙ КУЗЬМОВИЧ, 1896 р.н., с.Красносілля, українець, освіта середня (Златопільська чоловіча гімназія, 1916; військове училище прапорщиків, 1919), завідувач школи. Заарештований 4.06.1929 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація: "у 1919 році мобілізований у денікінську армію, через місяць дизертирував, наступні два роки служив у Червоній армії, після демобілізації вчителював; викликав невдоволення у селян тим, що укомплектовував школу дітьми куркулів; у 1929 році агітував проти виборів у місцеві органи влади комуністів, на голову сільради пропонував колишнього офіцера Олексу Кроля; закликав людей не здавати хліб державі, не підписуватись на облігації 4-ої селянської позики"). Засуджений 18.01.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 10 років ув'язнення у концтаборах. Реабілітований 7.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Батько Кузьма Дмитрович у 1920 році був убитий червоними під час антирадянського повстання у селі Красносіллі. (П - 10354)

ЧЕРКАС ДОРОШ ЄЛИСЕЙОВИЧ, 1898 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта початкова, тесля "Заготзерно" на станції Фундукліївка. У 1935 році за невиконання держзобов'язань хлібоздачі був засуджений до 1 року примусової праці. Заарештований 29.06.1938 Олександрівським РВ НКВС ("у 1918 році служив у повстанському загоні Коцура; член контрреволюційної військово-повстанської організації під керівництвом Івана Кучеренка, Луки Хоменка і Павла Козиря"). Засуджений 15.10.1938 особливою нарадою НКВС до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.09.1958 Кіровоградським облсудом. (П - 10235)

ЧЕРКАС МИКИТА САВОВИЧ, 1900 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта 2 класи церковно-приходської школи, член колгоспу "Нове життя". У 1936 році за крадіжку зерна був засуджений до 2 років неволі. Вдруге заарештований 25.07.1938 Олександрівським РВ НКВС ("член контрреволюційної

військово-повстанської організації під керівництвом Івана Кучеренка, Луки Хоменка і Павла Козиря"). Засуджений 15.10.1938 особливою нарадою НКВС до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.09.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 10235)

ЧЕРКАС НЕСТОР ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1890 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 12.03.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 9.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 25.04.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3824)

ЧЕРКАС ЯКІВ ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1900 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта початкова, селянин-середняк, одноосібник. Заарештований 12.03.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 9.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 25.04.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3824)

ЧЕРНЕНКО ДЕМЕНТІЙ ІВАНОВИЧ, 1884 р.н., х.Хайнівка Ставидлянської сільради, українець, освіта початкова, член колгоспу "Червоний прапор". Заарештований 10.11.1937 Олександрівським РВ НКВС (антирадянська агітація і пропаганда). Засуджений 23.11.1937 НКВС СРСР до розстрілу, вирок виконано 17.12.1937. Реабілітований 30.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11508)

ЧЕРНЕЦЬКИЙ ВАСИЛЬ ПЕТРОВИЧ, 1893 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Трепівка Знам`янського району, хлібороб. Заарештований 21.01.1933 Знам`янським РВ ДПУ (агітація проти колгоспного ладу). Засуджений 31.01.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 6.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. Брат Василь у 1920 році розстріляний як член повстанського загону Хмари. (П – 7150)

ЧЕРНЕЦЬКИЙ ІВАН ПОРФИРОВИЧ, 1899 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта 7 класів, проживав у с.Ломівка Нижньодніпровського району Дніпропетровської області, священик Покровської церкви. У 1938 році, працюючи комендантом політехнікуму, перебував 2 місяці під слідством за розтрату майна, виправданий. Вдруге заарештований 26.04.1946 управлінням МДБ Кіровоградської області ("під час німецької окупації працював сторожем машино-тракторної станції і священиком російської православної церкви; провадив антирадянську агітацію, вороже висловлювався на адресу одного з керівників ВКП(б) і радянського уряду; заявив німецькій жандармерії на єврейських дітей, яких переховувала Петренко Любов Тимофіївна, але німці їх не знайшли; повідомив окупаційній владі, що Василь Андрієнко був співробітником НКВС, його заарештували й тримали в тюрмі СД"). Засуджений 8.07.1946 трибуналом військ МВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 16.02.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13821)

ЧЕРНЕЦЬКИЙ ІВАН ФЕДОРОВИЧ, 1897 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта середня, священик. Заарештований 20.02.1930 Олександрівським РВ ДПУ ("в час масової колективізації вів контрреволюційну агітацію, організовував волинку і розбір колгоспного майна"). Засуджений 10.03.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. З-під варти звільнений у 1933 році. Реабілітований 21.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге, працюючи на різних роботах (у лісництві та радгоспі), заарештований 26.12.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність: "із заслання писав листи псаломщику Вищих Верещак, щоб той зберігав і захищав церкву, бо скоро прийде кінець радянській владі; у 1937-ому вів агітацію: "Ви з моєї церкви зробили колбуд, та скоро ми з ваших хат будемо робити церкви, буде війна, на Україну прийдуть німці – тоді всіх радянських активістів будемо зживати"). Засуджений 28.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 14.01.1938. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8755)

ЧЕРНЕЦЬКИЙ САВА ІЛЛІЧ, 1891 р.н., с.Підлісне, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Заарештований 1.02.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (агітація проти колективізації, проведення хлібозаготівлі). Засуджений 8.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 14.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (5949 – П)

ЧЕРНИШЕНКО САМСОН ЄПІФАНОВИЧ, 1894 р.н., с.Кримки, українець, освіта середня, проживав у м.Канімех Бухарської області (Узбекистан), вчитель школи. У 1930 році за те, що в період

громадянської війни командував сотнями у повстанських загонах Чучупаки і Кваші, особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР був засуджений до 8 років ув'язнення; з-під варти звільнений у 1935-ому. Вдруге заарештований 29.03.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної військово-повстанської організації, агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 31.03.1939 Київським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 12.11.1992 Генеральною прокуратурою України. Брат Макар у складі повстанського загону Кваші загинув в боях з червоними. (П - 13673)

ЧИРВА ДОРОШ ХОМОВИЧ, 1890 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 29.03.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної військово-повстанської організації). Засуджений 9.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 25.04.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П - 3824)

ЧИРВА ПИЛИП АНДРІЙОВИЧ, 1892 р.н., с.Федвар (нова назва Підлісне), українець, освіта початкова, член ВКП(б) з 1921 року, проживав у с.Саблине Знам'янського району, завідувач парткабінету бурякорадгоспу. Заарештований 29.07.1938 Знам'янським РВ НКВС ("зв'язок з повстанським загоном Завгороднього в роки громадянської війни"; підозрювався як член контрреволюційної організації). Миколаївською облпрокуратурою 21.12.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 2341)

ЧОБОТАР ДАНИЛО МАРКОВИЧ, 1919 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта початкова, працівник зв'язку. Заарештований 30.11.1944 транспортним відділом НКДБ 2-го Українського фронту (підозрювався у зрадницькій діяльності). Управлінням МДБ Кіровоградської області 19.08.1946 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 685)

ЧОК АНТОН ІВАНОВИЧ, 1890 р.н., с.Сентове (нині Родниківка), українець, освіта початкова, проживав у м.Кіровограді, сторож магазину. Заарештований 30.08.1937 Кіровським міськвідділом НКВС (вів антирадянську агітацію: "висміював радянські закони, поширював провокаційні чутки про війну, поразницькі настрої, пропагував фашистські порядки, займався дискримінацією Червоної армії та керівників партії й уряду"). Засуджений 14.11.1937 трійкою УНКВС по Миколаївській області до 10 років виправно-трудових таборів. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (10311 – П)

ЧОЛОВСЬКИЙ ЯКІВ ФЕДОРОВИЧ, 1879 р.н., с.Адамівка Чигиринського району Черкаської області, українець, освіта середня, проживав у с.Красносілка Олександрівського району, вчитель. У 1921 році за контрреволюційну діяльність був засуджений ЧК до 5 років неволі. Вдруге заарештований 28.12.1937 Олександрівським РВ НКВС ("у 1918 році служив у війську Петлюри, в 1919-ому у повстанському загоні Кваші, розташовував його штаб у своїй хаті; у 1920-ому організовував у селі "Просвіту" й провадив агітацію за самостійну Україну; зараз веде контрреволюційну агітацію в школі: діти малюють фашистські значки і вішають їх один одному на спину"). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 14.01.1938. Реабілітований 30.03.1963 Кіровоградським облсудом. (П – 6271)

ЧОРНИЙ ВАСИЛЬ ІЛЛІЧ, 1910 р.н., с.Федвар (нова назва Підлісне), українець, освіта початкова, проживав у с.Тарасівка Олександрівського району, слюсар колгоспу "Перемога". У 1930 році розкуркулений, висланий у Архангельську область, Росія, того ж року з заслання втік. Вдруге заарештований 28.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС ("після втечі з заслання поїхав працювати на Донбас, у 1934 році повернувся в село, продовжував вести антиколгоспну агітацію, вихваляв царський лад, погрожував селянам, які жили у колишніх куркульських хатах: "Згідно з новою Конституцією все забране у куркулів майно буде повернуто власникам", "Колгоспи селянству нічого не дають, окрім голоду"). Засуджений трійкою УНКВС Одеської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 8618)

ЧОРНИЙ ІВАН ТРОХИМОВИЧ, 1913 р.н., с.Нерубайки (нині Омельгород), українець, освіта неповна середня, військовослужбовець 46-го Ашгабадського прикордонного загону. Заарештований 28.04.1933 особливим відділом ДПУ Каахкинської прикордонної комендатури Туркменії ("на прикордонній заставі переказував факти із листування з родичами, що у колгоспах України люди голодують, пухнуть з голоду, а батьки ріжуть своїх дітей і їдять – все це через те, що колективізацію в селах почали передчасно; поширював чутки, що нарком-військмор Ворошилов поранив Сталіна, бо той не погоджувався з високими

темпами колективізації). Військовим трибуналом прикордонного загону ДПУ Середньої Азії 3.09.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 6296)

ЧОРНИЙ ПОЛІКАРП ФЕДОРОВИЧ, 1891 р.н., с.Гутницьке, українець, освіта початкова, хлібороб, вантажник Чутівського лісгоспу. Заарештований 1.08.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська діяльність: "із сім'ї середняка, в період колективізації брав активну участь у створенні колгоспів, був призначений бригадиром колгоспу; у 1931-ому на господарство Чорного був покладений великий план хлібоздачі, якого він не міг виконати, майно частково конфіскували, після чого він із родиною виїхав у Крим працювати на виробництві; 1935-го повернувся в Гутницьке: агітував проти колгоспів, казав, що за царизму селянам жилось краще, агітував не підписуватись на державну позику для зміцнення обороноздатності СРСР, бо все одно скоро буде війна, колгоспи розженуть і розправляться з комуністами й активістами"). Засуджений 25.09.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Помер 16.04.1938 в таборах Бамлагу. Реабілітований 2.10.1965 Кіровоградським облсудом. (П - 8009)

ЧОРНИЙ СИДІР КЛИМОВИЧ, 1863 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, проживав у с.Плоске Знам'янського району, хлібороб. У 1929 році був засуджений до 7 років неволі. Вдруге заарештований 1.02.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (агітація проти колективізації, хлібозаготівлі). Засуджений 8.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 23.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 6078)

ЧОРНОМОРЕЦЬ ФЕДІР ЛАРІОНОВИЧ, 1870 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, на утриманні сина. Заарештований 27.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (куркуль, втеча з заслання, агітація проти радянської влади та уряду). Засуджений 28.08.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 19.06.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 1638)

ЧУБАТЕНКО ФЕДІР ЯКОВИЧ, 1896 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта неповна середня, проживав у с.Івангород Олександрівського району, вчитель школи. Заарештований 28.10.1937 Олександрівським РВ НКВС (антирадянська агітація і пропаганда: "Скоро обов'язково буде війна і радянська влада загине", погрожував розправою активістам села: "При радянській владі доживетесь до того, що з голоду загинете"; у 1919 році служив у міліції, перебував у повстанському загоні Коцура, брат Михайло перебував у загоні Коцура, у 1924-26 році був обраний головою сільської ради Старої Осоти"). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах – Кулайлаг, Архангельська область. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9203)

ЧУМАК КИРІАК НЕСТОРОВИЧ, 1882 р.н., с.Нижчі Верещаки, українець, освіта початкова, сторож Івангородської філії Фундукліївського цукрорадгоспу. У 1930 році розкуркулений за невиконання хлібоздачі. Заарештований 27.06.1938 Олександрівським РВ НКВС ("у 1919 році брав участь у денікінській охороні, учасник куркульського повстання в 1920-ому в с.Нижчі Верещаки, служив у повстанському загоні Хмари; як член контрреволюційної військово-повстанської організації вів агітацію: "В колгоспі можна померти з голоду", вихваляв поміщицький лад, підтримував зв'язок із куркулем Орликом Василем Васильовичем, репресованим у 1937-ому"). Засуджений 5.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9929)

ЧУМАК СТЕПАН ІВАНОВИЧ, 1898 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-повстанської організації). Засуджений 25.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 15.05.1938. Реабілітований 17.03.1962 Кіровоградським облсудом. (П - 5559)

ЧУМАЧЕНКО ПЕТРО ГРИГОРОВИЧ, 1880 р.н., с.Сентове (нині Родниківка) Олександрівського району, українець, освіта початкова, проживав на х.№ 7 Новоолександрівської сільради Маловисківського району, член колгоспу "Нове життя". Заарештований 12.03.1931 Хмелівським РВ ДПУ (активний учасник повстанського загону Залізняка в роки громадянської війни; вів антирадянську агітацію). Хмелівським РВ ДПУ 12.08.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 2827)

ЧУМАЧЕНКО ФОКА АНТОНОВИЧ, 1895 р.н., с.Любомирка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 21.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ (підозрювався у крадіжці: "доставляючи 20.01.1933 зернохліб із колгоспу на зсипний пункт станції Цибулево, вкрав 30 кілограм соняшникового насіння, 3 кг квасолі, 10 кг кукурудзи"). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 8.02.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 6678)

ЧУМЕНКО ОЛЕКСА ПАНТЕЛЕЙМОНОВИЧ, 1868 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, проживав у с.Братолюбівка Долинського району, хлібороб. Заарештований 10.12.1929 Криворізьким окрвідділом ДПУ ("під час голодовки 1921-22 років був активним учасником самосудів, забивав на смерть невинних незаможників, навіть їхніх дітей; вів антирадянську агітацію проти хлібозаготівлі"). Криворізьким окрвідділом ДПУ 26.01.1930 подано піклування до особливої наради при колегії ОДПУ про адмінзаслання О.П.Чуменка на 3 роки в Казахстан. Остаточного рішення особливої наради при колегії ОДПУ у справі немає. (П - 5596)

ЧУХНО ФЕДОТ ДАНИЛОВИЧ, 1878 р.н., с.Красносілка, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 4.01.1937 Олександрівським РВ НКВС (у 1920 році перебував у повстанському загоні Кваші; провадив антирадянську агітацію: "За поміщиків краще жилося народу, а при радвладі зразу хліба не стало, людей загнали в колгоспи, щоб вони там пропадали, але ще буде війна. Польща й Німеччина здолають більшовиків; у Німеччині селянам краще живеться, не зважаючи на те, що там при владі фашисти"). Засуджений 31.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 15.01.1938. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9400)

ЧУЧУПАКА АВТОНОМ ЮХИМОВИЧ, 1887 р.н., с.Мельники Медведівського (нині Чигиринського) району Черкаської області, українець, освіта середня (учительська школа, 1907), проживав у с.Любомирка Олександрівського району, колишній священик, хлібороб. У 1924 році за участь у повстанській боротьбі проти радянської влади був заарештований, звільнений за амністією. Вдруге заарештований 20.09.1929 Черкаським окрвідділом ДПУ ("до 1915 року вчителював, згодом був псаломщиком, дияконом, а з 1921 по червень 1929-го – священик; брав участь у Холодноярському повстанні, носив гвинтівку і водночас здійснював релігійні обряди в загоні гайдамаків – під час об'єднання загонів Чучупаки, Деркача та інших отаманів благословляв холодноярців на бій проти більшовиків; згодом тримав зв'язки з холодноярцями, ідеології не змінив, використовував її у церковних проповідях; особливу активність виявляв у період хлібозаготівельних і податкових кампаній, надихав куркулів, підбурював їх до звільнення від гніту кацапів; мав близькі стосунки з митрополитом Павловським та єпископом Калишевським, вів антирадянську агітацію, виступав за вільну Україну"). Засуджений 30.01.1930 трійкою при колегії ДПУ до розстрілу, вирок виконано 23.02.1930. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Брат Семен, офіцер, брав участь у Холдноярському повстанні, був заарештований і розстріляний ЧК; двоюрідний брат Василь Чучупака - отаман Холодноярського загону. (П - 10113)

ШАБАШ (САБАШ) ЗАХАР ГРИГОРОВИЧ, 1891 р.н., с.Бовтишка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Червона зірка". Заарештований 11.02.1938 Олександрівським РВ НКВС ("у 1915-23 роках перебував у німецькому полоні, де одружився і за дозволом радянського консульства повернувся на батьківщину; в таборі військовополонених був завербований для розвідувальної діяльності на території СРСР; з 1924 року через дружину Бенке, яка їздила у Київ клопотатись про документи на право виїзду в Німеччину, передавав консульству повідомлення про настрої селян, а після від'їзду дружини писав їй про це в листах аж до 1937 року"). Засуджений 21.09.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 3.10.1938. Реабілітований 6.02.1963 трибуналом Київського військового округу. (П - 6151)

ШАПОВАЛ ІВАН ХОМОВИЧ, 1888 р.н., с.Триліси, українець, освіта початкова, коваль колгоспу. Заарештований 20.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної українсько-націоналістичної повстанської організації). Засуджений 23.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 16.05.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П - 3829)

ШАПОВАЛ СТЕПАН ФЕДОТОВИЧ, 1901 р.н., с.Лебедівка Кам'янського району Черкаської області, українець, освіта середня спеціальна, проживав у селищі Олександрівка, вчитель. Заарештований 2.02.1944 Олександрівським РВ НКДБ (антирадянська агітація). Засуджений 26.08.1944 трибуналом військ

НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 23.08.1989 Кіровоградським облсудом. (П - 10187)

ШАРИЙ СТЕПАН КАРПОВИЧ, 1897 р.н., с.Любомирка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 14.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (зв'язок з польською розвідкою). Засуджений 9.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових габорах. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9920)

ШАРИЙ СТЕПАН ТРОХИМОВИЧ, 1905 р.н., с.Любомирка, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Заарештований 17.11.1937 Олександрівським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 20.11.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 15.12.1937. Реабілітований 14.12.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 4501)

ШАРИЙ ТРОХИМ ГРИГОРОВИЧ, 1875 р.н., с.Любомирка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 20.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної української повстанської організації). Засуджений 25.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 15.05.1938. Реабілітований 26.03.1960 Кіровоградським облсудом. (П - 5055)

ШВЕЦЬ ПИЛИП ЯВДОКИМОВИЧ, 1904 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, хлібороб, торговець горшками. У 1932 році розкуркулений. Заарештований 21.01.1933 Знам'янським райвідділом ДПУ (у 1921 році мав зв'язки з повстанським загоном Хмари; вступив у колгосп. у 1931-ому виключений як куркуль, який систематично зривав у колгоспі хлібозаготівлю: "У колгоспі немає ніякого обліку, то й ладу не буде", закликав селян ховати в землю хліб: як результат план хлібоздачі по колгоспу був виконаний лиш на 18 відсотків"). Засуджений 4.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання на північ. Реабілітований 23.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге, працюючи вантажником Яничарського лісгоспу Київської області, заарештований 11.09.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти радянської влади та її заходів). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 14.05.1962 Кіровоградським облсудом. Батько розкуркулений у 1929 році, молодший брат засуджений, зник із села. (П – 7584, 5672)

ШЕВЧЕНКО АНДРІЙ САФОНОВИЧ, 1901 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта початкова, член ВКП(б) з 1928 року (тричі виключався), слюсар-агроном машино-тракторної станції імені Петровського. У 1936 році 5 місяців перебував під слідством за незаконне зберігання зброї. Вдруге заарештований 21.10.1937 Олександрівським РВ НКВС ("у 1918-21 роках брав участь у повстанських загонах Коцура, Богдана і Нагірного, які оперували в Олександрівському районі; після розгрому петлюрівщини перевернув свою контрреволюційну діяльність на партизанщину, при допомозі Шевченка і Нагірного шахрайським способом отримав у сільраді квиток червоного партизана; незаконно зберігав зброю "Стеєр", не зважаючи на постанову уряду про реєстрацію зброї"; із скарги Шевченка у 1939 році: "У грудні 1918 разом з робітниками цукрового заводу Терещенка подався в червоний партизанський загін, громив петлюрівців, виганяв німців, загін виріс до 500-600 чоловік, з нього у січні 1919 році був організований радянський Чигиринський полк; у червні 1919-го вернувся додому, був головою Староосотянської сільради у 1921-22 роках, тоді ж від голоду померли батько і 4 молодших брати, 1922-24 – служба в Червоній армії, 1925-27 – голова сільського комбіду, 1927 – ініціатор організації колгоспу"). Засуджений 25.10.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 31.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9262)

ШЕВЧЕНКО ЄЛИСЕЙ КИРИЛОВИЧ, 1896 р.н., с.Стара Осота, українець, освіта початкова, бригадир городньої бригади колгоспу. Заарештований 19.03.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 9.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 25.04.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П - 3824)

ШЕВЧЕНКО ОЛЕКСАНДР ПЕТРОВИЧ, 1888 р.н., с.Вершаці Чигиринського району Черкаської області, українець, освіта початкова, проживав у с.Гутницьке Олександрівського району, ветсанітар колгоспу. Заарештований 13.02.1938 Олександрівським РВ НКВС ("в роки громадянської війни був у повстанському загоні Хмари; шкідництво, антирадянська агітація"). Засуджений 11.04.1938 трійкою

УНКВС Миколаївської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 22.07.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 4557)

ШЕВЧЕНКО ПАНАС ГРИГОРОВИЧ, 1883 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, проживав у м.Кіровограді, касир трамвайного депо. Заарештований 11.10.1937 Кіровським РВ НКВС ("вів контрреволюційну агітацію серед робітників, затримував зарплату робітникам та службовцям"). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 22.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8698)

ШЕЛЕМЕХ ЮХИМ ГРИГОРОВИЧ, 1897 р.н., м.Кам'янка Черкаської області, українець, освіта початкова, проживав у с.Голикове Олександрівського району, член колгоспу "Борець". Заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-повстанської організації). Засуджений 23.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 16.05.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3829)

ШЕЛЕПКО НИФОНТ ПРОКОПОВИЧ, 1892 р.н., с.Китайгород, українець, освіта початкова, бригадир рільничої бригади колгоспу ім.Леніна. Заарештований 27.06.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної військово-повстанської організації). Засуджений 21.10.1938 особливою нарадою НКВС до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9930)

ШЕПТЕКІТА ІВАН ЄВДОКИМОВИЧ, 1881 р.н., с.Федвар (нова назва Підлісне), українець, освіта початкова, без певних занять. У 1932 році розкуркулений і висланий у Вологодську область. Заарештований 9.08.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС ("у 1931-32 роках чинив опір виконанню плану хлібозаготівлі, говорив, що план непосильний, за що був виключений із колгоспу; втік із заслання, агітував проти колгоспного ладу, проти нав'язування його комуністами і продажу хліба державі, вихваляв царський лад"). Засуджений 25.09.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 22.06.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 1688)

ШЕРЕМЕТ СТЕПАНИДА СИЛОФОНІВНА, 1870 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українка, неписьменна, проживала у с.Первомайське Маловисківського району, домогосподарка. Заарештована 29.12.1932 Зінов'євським МВ ДПУ (антирадянська агітація, висловлювання проти роботи у колгоспі). Засуджена 10.01.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край умовно. Реабілітована 14.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6660)

ШЕРСТЮК ІВАН ГРИГОРОВИЧ, 1891 р.н., с.Цвітне, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 4.09.1937 Олександрівським РВ НКВС (шкідництво в колгоспі, наклепи на керівників партії та уряду, контрреволюційна агітація і пропаганда). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано у листопаді 1937-го. Реабілітований 30.03.1988 Кіровоградським облсудом. (П – 8439)

ШИШКА МИКИТА СЕВАСТЯНОВИЧ, 1897 р.н., с.Мала Осота, українець, освіта початкова, городник колгоспу ім.Петровського. Заарештований 11.04.1946 Олександрівським РВ НКВС (антирадянська діяльність: "у квітні 1944 року завербований в Організацію українських націоналістів Марком Григорієм Семеновичем: отримав завдання переховувати нелегальних учасників ОУН-УПА, зберігав зброю"). Засуджений 26.06.1946 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 14.10.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12783)

ШИЯН КАТЕРИНА ІВАНІВНА, 1921 р.н., смт Єлизаветградка, українка, освіта середня медична, фельдшер. Заарештована 14.02.1944 Єлизаветградківським РВ НКДБ (антирадянська агітація). Засуджена 19.02.1947 трибуналом військ МВС Миколаївській області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 27.12.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 10463)

ШИЯН ОЛЕКСАНДР ГЕРАСИМОВИЧ, 1908 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта 3 класи, тесля 56-го військово-будівельного загону. Заарештований 5.08.1945 відділом контррозвідки "Смерш" 25-го управління оборонного будівництва резерву головнокомандування (зрадницька діяльність під час німецької окупації). Засуджений 12.09.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 15 років каторжних робіт з позбавленням громадянських прав на 5 років. Трибуналом Київського військового округу 25.11.1955 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2523)

ШКВОРЕЦЬ ЛАЗАР СТЕПАНОВИЧ, 1896 р.н., м.Кам'янка Черкаської області, українець, освіта початкова, проживав у селищі Олександрівка, водій Фундукліївського бурякорадгоспу. Заарештований 5.09.1937 Олександрівським РВ НКВС (антирадянська агітація: "На власному городі буряки виросли б кращі, ніж на колгоспному", "Тухачевський і Якір, певно, хотіли зробити революцію, щоб жилося народу так, як в Англії та Франції, де робітники вільно шляхом страйків захищають свої права"). Засуджений 11.10.1937 Київським облсудом до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 4 роки. Реабілітований 11.08.1993 Генеральною прокуратурою України. (П – 14028)

ШМАРКО ГРИГОРІЙ СЕМЕНОВИЧ, 1880 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Петровського. Заарештований 11.02.1946 управлінням НКДБ Кіровоградської області ("будучи закоренілим націоналістом, у 1943-44 роках сприяв діяльності загону Української Повстанської Армії на території Олександрівського району, зокрема приймав та переховував у своїй хаті керівників загону УПА, вербував у організацію нових членів" – *див. Антон Мойса*). Засуджений 28.03.1946 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 12.05.1954 міру покарання зменшено до 8 років неволі. Реабілітований 22.07.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13825)

ШМАРКО КІНДРАТ ЯКОВИЧ, 1897 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта початкова, швець майстерні колгоспу "Нове життя". Заарештований 16.03.1938 Олександрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 9.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 25.04.1938. Реабілітований 14.09.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3824)

ШОСТАК ОЛЕКСАНДР МИХАЙЛОВИЧ, 1900 р.н., с.Бірки, українець, освіта початкова, лісник Біляївського лісництва. Вдруге заарештований 3.12.1937 Олександрівським РВ НКВС ("у 1919-21 роках був учасником українського націоналістичного повстанського загону, очолюваного братом Трохимом, який у бою з червоними загинув, після чого загоном став керувати Олександр – був заарештований, засуджений ревтрибуналом до розстрілу, з-під якого втік; агітував проти заходів партії і уряду на селі, дискредитовував сталінську Конституцію: "Вона створена і діє лиш для уряду, а не для простих колгоспників", висловлював погрози комуністам"). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12044)

ШПИЛЬКА ЙОСИП МАКСИМОВИЧ, 1892 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Комінтерну. Заарештований 21.05.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС ("в роки громадянської війни був у загоні отамана Григор'єва; у 1935 році під час пожежі у його хаті виявлено обріз із патронами; агітував проти заходів партії та радянської влади, не раз зривав збори, де мова ішла про хлібоздачу"). Засуджений 13.08.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.03.1989 Кіровоградською обласною прокуратурою. (П – 8831)

ШПИЛЬКА МИКИТА СИДОРОВИЧ, 1890 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, проживав у с.Плішки Олександрівського району, колгоспник. Заарештований 10.02.1938 Єлизаветградківським РВ НКВС (агітація проти колгоспного ладу і заходів радянської влади). Засуджений 20.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 21.06.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9720)

ШУЛЯКОВСЬКИЙ МИХАЙЛО ЙОСИПОВИЧ, 1887 р.н., с.Катеринівка Володарсько-Волинського району Житомирської області, українець, освіта початкова, у 1926 року виключений з членів ВКП(б) за пияцтво, проживав у с.Рудня-Гацьківка Володарсько-Волинського району Житомирської області, без певних занять. У 1933 році за розвал колгоспу був засуджений до 5 років неволі, але виправданий за касацією. Вдруге заарештований у с.Нова Осота 3.07.1938 Олександрівським РВ НКВС ("будучи завербованим у контрреволюційну організацію Йосипом Водзинським для розвідроботи на користь Польщі, у 1936-38 роках за завданням агента відвозив на станції Горбаші, Коростень, Турчинкове пакети із шпигунськими повідомленнями, вручав їх Водзинському, за що отримував грошову винагороду", "влітку

1938-го переховуватись від арешту приїхав до родичів у Нову Осоту"). Засуджений 21.09.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 3.10.1938. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П 10335)

ШУЛЬЦ ОЛЕКСАНДР ІВАНОВИЧ, 1910 р.н., м.Казанка Миколаївської області, німець, освіта середня спеціальна, член ВЛКСМ, проживав у с.Бірки-2 Олександрівського району, без певних занять, механік автотракторного парку. Заарештований 22.08.1945 Олександрівським РВ НКВС (зрада Батьківщини: "на окупованій території прийняв німецьке підданство - фольксдойч, працював перекладачем у німців"). Засуджений 20.06.1946 особливою нарадою МВС СРСР до 5 років заслання в Сузунський район Новосибірської області. Реабілітований 7.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Разом з ним репресовані дружина Ольга та мати Поліна Михайлівна. (П – 12303)

ШУЛЬЦ ОЛЬГА ІВАНІВНА, 1912 р.н., с.Бірки-2, українка, освіта початкова, проживала у смт Олександрівка, без певних занять, домогосподарка. Заарештована 22.08.1945 Олександрівським РВ НКВС ("в роки німецької окупації прийняла німецьке громадянство, фольксдойч"). Засуджена 20.06.1946 особливою нарадою МВС СРСР до 5 років заслання в Сузунський район Новосибірської області. Реабілітована 7.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12303)

ШУМИЛО ПАНАС СИЛОВИЧ, 1899 р.н., смт Єлизаветградка, українець, освіта початкова, проживав у м.Знам'янка, слюсар депо залізничної станції. Заарештований транспортним відділом ДПУ ст.Знам'янка 20.04.1931 ("у 1918 році два тижні служив у гетьманському залізничному полку; серед селян висловлював думки про неможливість жити при більшовицькій владі"). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 13.05.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 6939)

ШУТЬ ПИЛИП МИКОЛАЙОВИЧ, 1886 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Леніна. Заарештований 8.02.1933 Знам'янським РВ ДПУ ("член контрреволюційної організації, яка ставила за мету спротив заходам радвлади на селі шляхом шкідництва та вчинення окремих терактів проти активістів; при обшуку вилучено вогнепальну зброю - обрізи"). Знам'янським РВ ДПУ 19.05.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 4413)

ЩАВЛЕНКО МИКОЛА ФЕДОРОВИЧ, 1903 р.н., с.Федвар (нова назва Підлісне), українець, освіта початкова, проживав у с.Першотравенка Компаніївського району, колгоспник. Заарештований 3.03.1938 Компаніївським РВ НКВС (активна контрреволюційна пропаганда на зрив заходів партії і уряду). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 26.05.1938. Реабілітований 14.05.1962 Кіровоградським облсудом. (П – 5671)

ЩЕРБИНА БОРИС МЕФОДІЙОВИЧ, 1891 р.н., с.Цвітне, освіта початкова, гончар сільгоспартілі ім.Єжова. Заарештований 27.07.1937 Олександрівським РВ НКВС (антирадянська агітація, наклепи на керівництво партії). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 22.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 8710)

ЩЕРБИНА ПЕТРО ГРИГОРОВИЧ, 1891 р.н., с.Поселянівка, українець, освіта початкова (володіє німецькою мовою), колгоспник. Заарештований 11.02.1938 Олександрівським РВ НКВС (підозрювався у проведенні розвідувальної роботи на користь Німеччини). Засуджений 28.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 16.05.1938. Реабілітований 5.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9447)

ЩЕРБИНА ТЕРЕНТІЙ ВЕРЕМІЙОВИЧ, 1899 р.н., с.Цвітне, українець, неписьменний, глинодобувач у кар'єрах промартілі ім.Леніна з виготовлення горшків. У 1929 році за крадіжку пшениці у колгоспі був засуджений до 2 років неволі, втік із тюрми; у 1932-ому за крадіжку коня у лісництві засуджений до 5 років ув'язнення у концтаборі – у 1934-ому з табору втік. Втретє заарештований 27.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС (антирадянська агітація: "розповсюджував чутки про війну, погрожував розправою комуністам; казав, що колгоспники живуть гірше, ніж за кріпосницької системи"). Засуджений 28.08.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 12.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9317)

ЩЕРБИНА ЯВТУХ ФІЛАТОВИЧ, 1893 р.н., с.Нова Осота, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-повстанської організації). Засуджений 28.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 16.05.1938. Реабілітований 5.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9447)

ЮРКОВСЬКИЙ ГРИГОРІЙ ФЕДОРОВИЧ. 1867 р.н., с.Красносілля, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 31.01.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ ("в роки громадянської війни був у повстанському загоні Хмари; антирадянські настрої"). Засуджений 7.03.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років заслання у північний край, м.Архангельськ. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге, працюючи пічником, заарештований 27.07.1937 Єлизаветградківським РВ НКВС ("у 1919-20 роках був членом повстанкому і організатором селянського повстання проти радянської влади і червоних військ – розібрали колії, пустили під укіс червоний поїзд, грабували майно, за що згодом був позбавлений виборчих прав; після втечі з заслання ніде не працює, займається спекуляцією, агітує проти підписки на позику, закликає колгоспників не виходити на роботу"). Засуджений 13.08.1937 трійкою УНКВС Одеської області на 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 22.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10017, 8681)

ЮХНО ЮХИМ РОМАНОВИЧ, 1893 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта початкова, проживав у с.Матвіївка Чигиринського району Черкаської області, лісоруб. Заарештований 21.04.1938 Олександрівським РВ НКВС (член антирадянської військово-повстанської організації). Засуджений 25.04.1938 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 15.05.1938. Реабілітований 17.03.1962 Кіровоградським облсудом. (П – 5559)

ЯБЛОНСЬКИЙ ЮХИМ АНТОНОВИЧ. 1894 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, член ВКП(б), проживав у м.Кривий Ріг Дніпропетровської області, начальник райвійськкомату, капітан. Заарештований 9.09.1937 УНКВС Дніпропетровської області ("участь у антирадянській військово-фашистській змові й підготовка терористичного акту над наркомом оборони Ворошиловим"). Засуджений 2.10.1937 виїзною сесією військової колегії Верховного суду СРСР до розстрілу, вирок виконано 3.10.1937 у м.Харкові. Реабілітований 6.02.1958 Верховним судом СРСР. (П – 5629)

ЯВДОЩУК ПЕТРО МАРТИНОВИЧ, 1901 р.н., с.Китайгород, українець, освіта початкова, проживав у смт Олександрівка, різнороб. Заарештований 9.07.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 13.08.1937 трійкою УНКВС Київської області до розстрілу, вирок виконано 24.08.1937. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9398)

ЯВНУШИН ЙОСИП ФРАНЦОВИЧ. 1900 р.н., с.Тарташне Ілукстського повіту (Латвія), латиш. освіта початкова, член ВКП(б) з 1927 року, проживав у смт Єлизаветградка (нині Олександрівського району), завідувач райфінвідділу. Заарештований 27.07.1938 Єлизаветградківським РВ НКВС (член правотроцькістської контрреволюційної організації). Засуджений 3.10.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 3.11.1938. Реабілітований 22.05.1962 трибуналом Київського військового округу. (П – 5659)

ЯВТУШЕНКО ІЛЛЯ ІЛЛІЧ, 1895 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, неписьменний, хлібороб-одноосібник. За бійку був засуджений до 1 місяця примусової праці. Вдруге заарештований 12.04.1934 Знам'янським РВ міліції ("примушував переселенців виходити із колгоспу" - *див. Федір Довженко та Максим Миколенко*). Засуджений 28.04.1934 Одеським обласним судом до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та засланням за межі України на 5 років. Верховним судом УРСР 19.05.1934 міру покарання зменшено до 1 року позбавлення волі і 3 роки заслання. Реабілітований 11.08.1989 Верховним судом УРСР. (П – 10252)

ЯВТУШЕНКО МИКИТА САМСОНОВИЧ, 1914 р.н., с.Федвар (нині с.Підлісне), українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Заарештований 12.04.1934 Знам'янським РВ міліції ("примушував переселенців виходити із колгоспу" – *див. Федір Довженко та Максим Миколенко*). Засуджений 28.04.1934 Одеським обласним судом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та засланням за межі України на 3 роки. Верховним судом УРСР 19.05.1934 міру покарання зменшено до 3 років позбавлення волі. Реабілітований 11.08.1989 Верховним судом УРСР. (П – 10252)

ЯВТУШЕНКО НИКІН ОНИКІЙОВИЧ, 1910 р.н., с.Іванівка, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Заарештований 5.03.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (разом з батьком проводив агітацію проти колективізації та хлібозаготівельних робіт). Засуджений 23.04.1930 особливою

нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 31.01.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. Батько Оникій Андрійович засуджений у 1930-ому до 10 років неволі. (П – 5894)

ЯКИМЕЦЬ ПЕТРО ЛУК'ЯНОВИЧ, 1890 р.н., с.Троянів Житомирського району Житомирської області, українець, освіта початкова, проживав у смт Єлизаветградка Олександрівського району, конюх комунгоспвідділу. Заарештований 5.07.1941 Знам'янським МРВ НКДБ ("у 1929 році з куркульською групою вів активну боротьбу проти колгоспного будівництва на селі, тепер – антирадянську агітацію серед населення"). Засуджений 2.12.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12300)

ЯКОВЕНКО МИКОЛА ІЛЛІЧ, 1921 р.н., с.Сентове (нині Родниківка), українець, освіта 6 класів, військовослужбовець взводу зв'язку 3-го батальону 1076-го стрілецького полку 314-ої стрілецької дивізії. Заарештований 12.03.1942 особливим відділом НКВС 314-ої СД (хвалився друзям, що потрапляв двічі в німецький полон, двічі втікав – підозрювався у завербуванні німецькою розвідкою). Особливим відділом НКВС 314 СД 30.05.1942 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 4851)

ЯПІНЗОГЛО ЛЮБОВ МИКОЛАЇВНА, 1899 р.н., смт Олександрівка, грекиня, письменна, проживала у м.Кіровограді, швачка "Швейпрому". Заарештована 15.12.1937 Кіровським МВ НКВС (контрреволюційний настрій, націоналістична пропаганда). Засуджена 16.02.1938 НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 31.12.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5382)

ЯРИШ МАРІЯ ТИМОФІЇВНА, 1891 р.н., с.Сентове (нова назва Родниківка), українка, неписьменна, член радгоспу, заможна селянка. Заарештована 7.03.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (член церковної громади, не виконала план хлібозаготівлі у 1929 році, агітувала проти колективізації: "Не йдіть у соз, забирайте звідси коней, їх тримають у конюшні, де валяться стіни, у созі про них ніхто не піклується, вони скоро пропадуть і не матимете чим обробляти землю" – *див. Юхим Радул*). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 2.06.1930 справу припинено, з-під варти звільнена. (П – 3631)

ЯРОВЕНКО ФЕОДОСІЙ ВАСИЛЬОВИЧ, 1877 р.н., с.Сентове (нині Родниківка), українець, неписьменний, член артілі "Трансгуж". Заарештований 28.06.1932 Зінов'євським МВ ДПУ ("участь в організації крадіжки продовольчих вантажів та їх збут" – *див. Василь Чернявський, Кіровоград; Павло Толмач, Олександрійський район*). Зінов'євським МВ ДПУ 31.07.1932 справу припинено. (П – 11596)

ЯРОВИЙ МИХАЙЛО ІВАНОВИЧ, 1921 р.н., с.Бірки-1, українець, освіта початкова, робітник Соснівського баластного кар'єру. Заарештований 14.02.1946 транспортним відділом НКВС Одеської залізниці (антирадянська агітація). Засуджений 6.04.1946 трибуналом Одеської залізниці до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 1.09.1982 Верховним судом СРСР. (П – 8413)

ЯРОВИЙ СЕМЕН ЯКИМОВИЧ, 1888 р.н., с.Вищі Верещаки, українець, освіта початкова, проживав у с.Янівка (нова назва Іванівка) Олександрівського району, колгоспник. Заарештований 5.12.1937 Олександрівським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність, агітація перед виборами). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Київської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 20.08.1962 Кіровоградським облсудом. (П – 5748)

ЯЦЕНКО СЕМЕН КОРНІЙОВИЧ, 1895 р.н., с.Федвар (нова назва Підлісне), українець, освіта 3 класи, лісник Федварського лісництва. Заарештований 23.02.1944 Єлизаветградківським РВ НКДБ (співробітництво з німецькими окупантами, зрадницька діяльність). Єлизаветградківським РВ НКДБ 5.06.1944 направлений у спецтабір НКВС для фільтрації. (П – 3185)

ЯЩЕНКО ЮХИМ АНДРІЙОВИЧ, 1872 р.н., с.Сентове (нині Родниківка), українець, неписьменний, селянин-одноосібник, хлібороб. Заарештований 28.06.1932 Зінов'євським МВ ДПУ ("участь в організації крадіжки продовольчих вантажів та їх збут" – *див. Василь Чернявський, Кіровоград*). Зінов'євським МВ ДПУ 31.07.1932 справу припинено. (П – 11596)

ОЛЕКСАНДРІЙСЬКИЙ РАЙОН

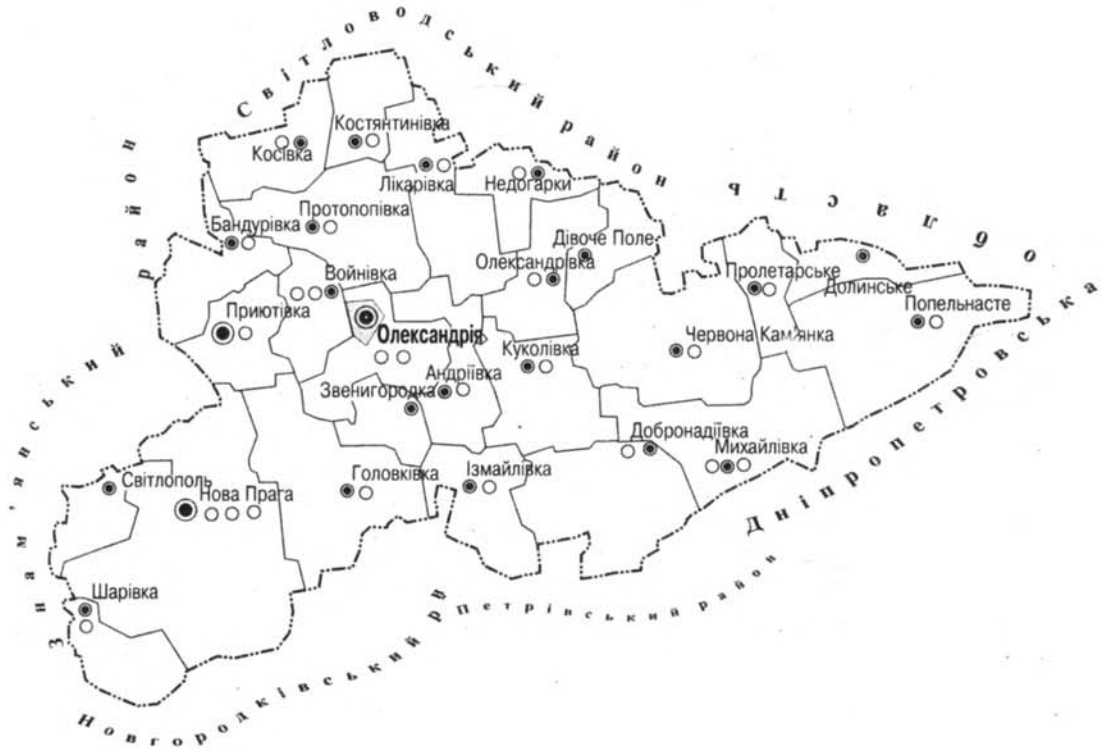

СПОГАД ГРИЦЕНКА ВОЛОДИМИРА ХАРИТОНОВИЧА

Народився 1923 року в селі
Володимиро-Ульяновка Олександрійського району.
Нині проживає в селі Олександрівці Олександрійського району

За рік до війни, у червні 1940 року, мене, 16-літнього сільського юнака, було заарештовано і кинуто в підвали Кіровоградського НКВС. Слідство тривало три місяці, а у вересні судили. На лаві підсудних сиділо шість юнаків 16-18 років. Між собою ми не були знайомі, жили й училися в різних районах області, трьох хлопців я взагалі вперше побачив на суді, та це не завадило і слідчим і суддям об'єднати нас у контрреволюційну організацію, а конкретне звинувачення (читання творів О.Вишні, С.Єсеніна) я й сам не заперечував, тож вирок за горезвісною 54(58) статтею передбачав: 10 років позбавлення волі "в исправительно-трудовых лагерях", та ще й три роки позбавлення громадянських прав.

Звістка про початок війни мене застала в Хабаровському краю у Верхньо-Буреїнському залізничному будівельному таборі. Про це, до речі, в'язням табірне начальство взагалі не оголосило. Ніхто нас не збирав ні на мітинг, ні на збори, хоча можливість повідомити про цю надзвичайну подію, як ніде, була. В'язні ж сконцентровані в одному місці, кожного дня біля пропускної вахти вишиковувались на роботу, щовечора – перевірки наявності контингенту, та про початок війни начальство табору нам так і не повідомило. Про-те вже о 10-й годині 22 червня ця тривожна звістка почала передаватися від одного до другого: пошепки, без коментарів. Із назви табору зрозуміло: будували ми залізницю, той славнозвісний БАМ, що про нього так багато писали в роки Брежнєва і пріоритет приписували комсомольцям-добровольцям. Насправді ж БАМ, як і всі сталінські новобудови, – це результат праці сотень тисяч в'язнів.

Початок будівництва БАМу, 1937 рік, – пік сталінсько-єжово-берієвського терору. В неосвоєну тайгу прибували під конвоєм тисячі репресованих людей: жили в наметах і землянках, рубали ліс, виносили його на плечах і укладали дороги-времянки. Внаслідок тяжкої праці, голоду, холоду та знущань лише одиниці залишалися жити, на місце ж мертвих прибували все нові й нові жертви. Прибув і я сюди великим етапом в телячих вагонах з України в січні 41-го року і потрапив вже у "комфортабельніші" умови – дорога-времянка була побудована, на табірних пунктах стояли щойно зведені бараки, зону обтягнули колючим дротом, по кутках зони бовваніли вежі для вертухаїв.

Бригада, в яку мене зарахували, викопувала мох та всякий бур'ян з траси майбутньої дороги. Траса мала пролягти болотистими місцями, тож кожного дня ми були мокрі з ніг до голови. Контингент на лагпункті був різношерстий: злодії, бандити, інші карні злочинці. Але переважали вороги народу різних гатунків і відтінків – у диференціації "ворогів" плутались, певно, й самі автори цього винаходу. З початку війни табірний режим став жорстокішим, надто ж щодо політичних в'язнів. Нас відокремили від карних, поселили в окремих бараках; на роботі ми теж були ізольовані від інших, проте нам це було на

руку: з нас не знущались злодії і бандити, в бараках стало спокійно, зникли крадіжки, вранці на роботу ми виходили організовано. Досі ж часто траплялося таке: перед розводом на роботу в барак заскакували нарядчики з киями в руках, кричали: "Развод без последнего!", а оскільки всім в одні двері вискочити не можна було, то гуляли кії по наших плечах. Іноді в цій колотнечі затоптували людей, виривали одвірки з дверима...

На роботу в тайгу спершу не водили, політв'язні працювали на лісоскладах: штабелювали ліс, очищали дерева від кори. Згодом нас направили в кам'яні кар'єри вивозити на тачках гравій у полотно майбутньої дороги. Тут я звернув увагу на одну бригаду: 40 молодих хлопців, деякі ще носили військовий одяг – бушлати, шапки, гімнастерки. Серед них надибав земляків. Виявляється, всі вони учасники бойових дій з японцями на річці Халхін-Гол травня-вересня 1939 року. Не з власної волі, а внаслідок поранення, контузії потрапили в полон до японців, де їм пропонували залишитись і обіцяли, як кажуть, золоті гори. Але ніхто на це не погодився, японці змінили тактику – побоями, знущанням, погрозами хотіли примусити їх залишитись. Проте ніхто не зламався, всі вимагали повернення на батьківщину. По війні полонених обміняли взаємно: про це зримо пише письменник К.Симонов у книзі "Далеко на Сході". Жаль, що письменник-очевидець не поцікавився подальшою долею полонених. Хоча, може, й знав, та побоявся про це писати.

А було так, розповідали хлопці, їх помістили в літаки і приземлили на Читинському аеродромі. Тут на них уже чекали "чорні ворони". Далі – читинські тюрми, суд, звинувачення у зраді батьківщини і строки ув'язненння до 10 років. На їхніх табірних формулярах було написано: використовувати лише на роботах у кам'яних кар'єрах. Така ж доля чекала й сотні тисяч бійців Радянської армії, які воювали з фашистами й потрапили до полону. Вже після війни в 1946-1947 роках я багатьох зустрічав на шахтах: їх звинуватили у зраді і "нагородили" чималими строками позбавлення волі.

Працювали ми на будівництві дороги весь світловий день, без вихідних. Більше того, якщо на одній дільниці закінчувалося відсипання полотна дороги, то перекидали на іншу нас лише вночі, або, як казали, "без потери рабочего времени". Вночі – перехід, вранці – ставати до роботи. На одній із дільниць відсипали полотно кінними грабарками, і коли харчування погіршилось (деякий час продукти зовсім не надходили), то коней забили на харч.

Довгий час наша бригада копала ями і шурфи в гравійному кар'єрі. Насамперед з поверхні кар'єра слід було прибрати мох, потім через кожні 8-10 метрів по всій довжині кар'єру викопати ями глибиною 3-4 метри, на дні яких в боки продовбати шурфи, куди закладалась вибухівка. Вічна мерзлота не піддавалась ні кирці, ні лому, тож розкладали багаття і так поступово виривали ями до заданих розмірів. На цей час полотно дороги в основному було насипане на дільниці Тинда-Ургал, покладені шпали й рейки, якими курсували паровози з залізничними платформами, завантаженими зірваним у кам'яному кар'єрі гравієм. Нашу бригаду перекинули на вивантаження гравію. Це була справді каторжна робота. Ми не мали визначеного часу роботи, яка тривала цілодобово: надходило повідомлення про виїзд "вертушки" (так називався паровоз із платформами), і ми зривались розвантажувати у всяку пору дня і ночі та за будь-якої погоди. На кожну платформу навантажувалось 25-30 тонн гравію, при чому він не весь був розпорошений, залишались валуни, сковані вічною мерзлотою. Час для розвантаження був обмежений, на одній платформі працювало всього дві душі.

Розширяли полотно дороги ми аж до серпня 1942 року. В кінці літа нас повантажили в телячі вагони і по дорозі, яку ми побудували власними руками, перевезли до Комсомольська-на-Амурі. Дивний краєвид відкрився нам, коли ми під'їжджали до міста: суцільні колючі залізні загорожі; сотні наглядацьких веж, лагпункт межує з лагпунктом, де-не-де бовваніють три-, п'ятиповерхові кам'яні будівлі, вулиці не визначені – і це нагадує якесь хаотичне безладдя.

У Комсомольську нас довго не тримали, десь через тиждень півтисячі в'язнів загнали на буксирну баржу, відвезли Амуром кілометрів двадцять і вивантажили на пустельний берег річки. Правда, берег був обжитий місцевими жителями, нанайцями – їхня артіль вздовж берега саджала картоплю. Нанайцям, мабуть, було наказано якомога швидше зібрати урожай, бо, як це водиться в колгоспі, половина вирощеного залишилась у землі – на нашу велику радість на перших порах залишки незібраної картоплі нас дуже підтримали. За короткий час ми викопали землянки, поставили огорожу й наглядацькі вишки, заготовили ліс і стали зводити будинки для воєнізованої охорони. Але основна робота нас чекала попереду.

У журналі "Дружба народов" (№ 6-8 за 1988 рік) надрукований роман Василя Ажаєва "Вагон". Письменник сам пройшов те пекло, про яке написав, але в романі зеків він зобразив вільними радянськими людьми – він змушений був це робити, бо тоді твір ніхто не надрукував би. А насправді крім воєнізованої охорони, табірних наглядачів, уповноважених НКВС жодної вільної людини на будівництві БАМу та нафтопроводу я не зустрічав.

Мені випала доля прокладати труби нафтопроводу на дні Амуру. Баржами прибували металеві труби та інше обладнання, яке ми вивантажували й складували. Побудували площадку-естакаду довжиною до 150 метрів і шириною до 50-и, нижче естакади на рівні дна Амуру викопали вручну, багато разів перекидаючи землю, канал-ангар. На площадці-естакаді ми чистили металеві труби так, що вони блищали, як срібло, на них не було жодної цяточки. На естакаді труби зварювались у стометрові прути і подавались до ангару, де в величезних котлах ми розтоплювали смолу для ізоляції труб. Ізолювали труби у шість шарів: розчин смоли з бензином – смола – мішковина – смола – мішковина – смола. Готовий прут зварювавли з іншим і прокладали по дну Амура.

Я свідомо опускаю багато з того, що робилося у таборах – побут, взаємостосунки, специфічні особливості. Але не можу мовчати про те, від чого й зараз, коли згадую, мороз по тілу пробігає. Відчуваючи вічний голод, ми перекопали картопляне поле, перерили кожен клаптик землі, аж поки вже нічого в ній їстівного не залишилось. Ми мусили шукати харчі за межами табору. Але як? Охоронна зона довкруг табпункту складалася з двох рядів колючого дроту, між рядами – шириною в 5-6 метрів перекопана і заскороджена земля, на якій легко можна було б помітити сліди. Однак ми наважились. Як відомо, Японія мала домовленість із союзною Німеччиною: якщо фашисти захоплять Сталінград – Японія нападає на Радянський Союз. Це, мабуть, відповідало дійсності, бо вночі наш табір всупереч правилам затемнювався – прожектори не вмикались. Цим ми скористалися. Голодна людина здатна на все: опівночі ті, кому випадав жереб, підходили до зони, пролазили під дротом, останній, замітаючи сліди спеціально виготовленими грабельками, заскороджував за собою землю. Так ми добиралися до артільних городів, на яких ще не вибрали картоплю, і запасалися. Це тривало доти, доки нанайці з нашою допомогою не вибрали всю картоплю. Охорона наших нічних походів так і не помітила. Якби помітила – багатьом довелось би розпрощатися з життям: за втечу розстрілювали на місці.

31 грудня 1942 року ми закінчили прокладати нафтопровід по дну Амура. 1 січня 1943 року нас підняли дуже рано, дали поснідати, видали сухий пайок на день і почали викликати по табірних формулярах за зону. Ця процедура затягнулась до 10-ої години, після чого начальник конвою оголосив: "Этап следует по Амуру пешком до Комсомольска. В пути не растягиваться. Шаг вправо, шаг влево считается побегом. Конвой стреляет без предупреждения!" Цей етап запам'ятався мені на все життя. Амур – дуже стрімка і повноводна ріка, замерзає нерівно, нагромаджує льодові тороси, йти якими надзвичайно тяжко, тому незважаючи на погрози конвою та на собачі щелепи, колона не могла дотримуватись вимог. На додачу після обіду знялася заметіль: дує вітрюган, кожен крок давався дуже тяжко, об гострі тороси рвалася жалюгідна табірна взувачка. Зустрічний холодний вітер пронизував усе тіло. Колона весь час розтягувалася, часто зупиняли передніх, аби підтягнулись відсталі, багатьох уже вели під руки. Десь аж о другій годині ночі ми нарешті вийшли до Комсомольська. Як на біду, нам перетнула дорогу інша колона. Конвой один одному не побажав поступитись, між ними виникла суперечка, яка мало не кінчилась стріляниною. Нарешті розминулись і дійшли до табпункту, де конвой повинен був здати нас табірній охороні, а це знову перекличка за формулярами – десь тільки о сьомій годині ранку останній етапований забрів до холодного бараку.

Через півмісяця нас стали розміщувати в телячих вагонах: формувалися декілька етапів-ешелонів. Дивно, але кожному видали матрац, ковдру, подушку, вражало послаблення вимог конвойної служби: як завжди, при етапах особливу увагу звертають на те, аби у в'язнів не виявились залізні речі, а тут мій товариш Вася Русаков прихопив з собою совкову лопатку (правда, без держака), і на запитання конвоїра, для чого вона йому, відповів: "Там, куди ви нас везете, мені потрібен буде не олівець, а лопата, то ось вона в мене вже є". Посміялися і пропустили. 18 лютого наш ешелон рушив. Кінцевої мети етапування ми не знали, ходили чутки, що везуть до Каспійського моря. Навіть називалось конкретно місто – Гур'їв. Перші 5-7 діб ешелон рухався з великою швидкістю і майже без зупинок, пайковий хліб закидали у вагон при стишеній ході, про гарячу їжу не було й мови. Та ось в Новосибірській області ешелон став зупинятися

на кожному полустанку. На станції Клюквеній простояли сім діб. Нас обганяли військові ешелони: при зупинці вони стояли поряд, мимо проходжувались високі військові чини, навіть у генеральських папахах. Ми кричали в за'ратовані віконця: "Товариш генерал! Возьмите и нас на фронт!" Чули відповіді: "С большим удовольствием, ребята! Знаю, из вас были бы замечательные бойцы!"

Коли проминули Урал, рух нашого ешелону ще більше загальмувався. Годувати стали гірше: не видавали хліба, замість нього розносили шматки тіста, останні три доби нічого не видавали. 56 діб у телячих вагонах. Нарешті 13 березня 1943 року почали нас виводити з вагонів: люди дуже охляли, дехто не міг уже звестися на ноги – їх виносили на носилках.

Отут мені довелось попрощатися з людиною, яка була мені за рідного батька і старшого товариша на Далекому Сході – тільки завдяки йому я зміг там вижити. Колозін Арсен Павлович, з Харківщини. Було йому років під п'ятдесят, з вигляду – богатир: жити б та бути з його здоров'ям, але голод його здолав. Хай же земля буде тобі пухом, мій рятівниче, – я щиру вдячність і любов до тебе бережу все життя.

Вивантажили нас на станції Сіроглазовій Астраханської області. Вийшли з вагону: сонце, тепло, зелена трава пробивається – на неї ми накинулися з жадібністю.

Розмістили нас, півтисячі чоловік, у діючій церкві – тіснота неймовірна. Чиста, охайна церква з великим іконостасом через деякий час стала схожою на свинячий хлів. Біля виходу з церкви поставили бочки-параші, церкву закрили на замок і не випускали нас із неї аж до 31 березня. Ще, на біду, до нашого гурту потрапили 30-40 бандитів, злодіїв-рецидивістів – вони побили-потрощили ікони, а з образів наробили карт. Від слабості, недоїдання, спертого смердючого повітря майже всі похворіли на курячу сліпоту: тільки зайде сонце – абсолютно нічого не бачиш. Під кінець місяця нам три дні не видавали жалюгідної пайки хліба: лише згодом ми взнали причину – сусідній півтисячний гурт в'язнів, що розташувався в овечих кошарах, одного дня по дорозі на роботу здибав хуру з хлібом і, здичавілий від голоду, не зважаючи на погрози конвойних, накинувся грабувати, за хвилину на хурі не було й буханки, всім не дісталося, зав'язалася боротьба між "щасливчиками" і "нещасливчиками", конвой почав стріляти в юрбу, було убито до десятка людей, багатьох поранено. Хліб з'їли вмить, а ми залишились без своєї пайки на три дні.

З роману російського письменника Валентина Пікуля "Барбаросса" я пізніше довідався, що перекидання в'язнів з БАМу на будівництво стратегічних доріг у районі Сталінграда, Астрахані, Саратова почалося ще в липні-серпні 1941 року. Туди ж були доставлені і зняті рейки. Нас привезли туди вже після розгрому німців у Сталінграді, і наших рук чекала інша робота. Одноколійна залізниця Астрахань-Саратов не відповідала вимогам часу: нею на фронт треба було поставляти тисячі тонн пального. Отже, ми мали в найкоротші строки побудувати нафтопровід Астрахань-Саратов довжиною в 600 кілометрів.

31 березня 1943 року кожному з нас була відміряна норма: ділянка землі довжиною в шість метрів, шириною один метр – треба викопати, видовбати, вирити, вигризти канаву глибиною 180 сантиметрів і шириною на дні 85 сантиметрів. Конвой не виводив з траси людей доти, доки відміряна норма не була викопана кожним. В обід з'явилася похідна військова кухня. Роздавши їжу, вона отаборилася в кінці відміряної на перший день роботи відстані. Тут уже були напнуті намети, довкруг яких натягнули колючий дріт у два ряди. Другого дня такий же кидок: позаду залишалась рівна, як шнур, викопана канава.

Буду справедливим, харчування (особливо хлібна пайка) поліпшилось. Нам почали видавати хоч і поганої якості, але 800 грам хліба, при чому ділили на ранок, обід і вечір. Та найголовніше – ми відчули легесенький вітерець волі.

Назва нашого табору – "Главное управление аеродромного строительства СССР". Начальник будівництва – генерал-майор Папіровський. Це скидається на берієвське відомство, до нас (можливо й помилково) іноді звертаються – "товариш!" Організували рибацькі бригади, дещо з вилову перепадало і нам. Будувати нафтопровід почали весною, коли розливається Волга у дельті: риба йшла на нерест, і часом ми прямо на трасі ловили її казанками. А ще ж – благодатне сонце, тепло. Змінилися й конвоїри. Молодих церберів-чекістів відправили на фронт, конвоїрами стали старі фронтовики, не придатні для фронту – з ними можна було і побалакати душевно, і домовитись. З'явилась надія, яку підсилювали обіцянки начальників: чим швидше побудуємо нафтопровід – тим більше матимеш шансів на дострокове звільнення.

Траса нафтопроводу – це не тільки викопана канава для металевих труб. Це й перекачувальні насосні станції, які зводились на кожному сотому кілометрі траси, це телефонний зв'язок, який обслуговує трасу, це двошарова ізоляція труб смолою, а при переході через річку роботи ще більше додається.

Особливо важко було працювати у Північно-Східному Казахстані. На півметровій глибині лежав спресований у моноліт піщаник, товщина його була невелика (30-40 сантиметрів), але яких неймовірних зусиль за допомогою кирки, лому, саперної лопатки треба було докласти, щоб викинути його з канави; норма ж лишалась та сама – 6 метрів. Дошкуляла нестерпна спека. Як ми одягались? На ногах якісь опорки чи старі ботинки, на руках – рукавиці, на голові – шмат ганчірки. І більше нічого! Голою ногою не можна торкнутись розпеченого піску, голою рукою не втримаєш гарячого лома, а ганчірка захищала голову від променів сонця. Виводили на роботу нас дуже рано, працювали ми до 11-ої години, потім робили перерву до третьої (неможлива спека!), але з траси нас не виводили, ховались у сякий-такий затінок. Біля станції Сайхін я пробув три місяці – будували насосну станцію. Монтажні бригади не вертались на ніч у житлову зону, працювали цілодобово, відпочивали по черзі.

Під кінець вересня 600 кілометрів траси нафтопроводу прийняла державна комісія, а в жовтні трубами вже пішла бакинська нафта.

Єдина механізація, застосовувана на трасі – розвезення труб автомашинами; всі інші роботи виконувались вручну.

Наші надії на скорочення строку чи звільнення на волю не здійснились. Знову – телячі вагони, знову – етап: правда, на цей раз недалеко – у селище Труєово біля Астрахані. Осінь, зиму, піввесни до 15 травня 1944 року ми ремонтували гігантські резервуари під нафту, витягували ліс із Волги (з плотів), побудували 12 кілометрів нафтопроводу Астрахань-Ножова.

15 травня 1944 року нас загнали в трюми вантажно-пасажирського пароходу "Колонтай". Оселедці в бочці, мабуть, вільніше себе почувають, ніж почувалися ми в тих трюмах. І знов на біду в нашому трюмі опинились злодії й бандити-рецидивісти. Розташувались вони привільно, напроти виходу з трюму, а нам ще більше довелося потіснитись. У трюмі – нестерпна спека, сморід, нема чим дихати, їжа – кусочок хліба і солона-солона риба.

По дорозі до Баку, куди нас етапували, пароход зайшов у Махачкалу. Пасажири, які сходили в цьому порту, пішли отримувати багаж, але де там – багажне приміщення пограбоване. Виявляється, злодійська братва повідривала бокові дощані перегородки, за якими знаходився багажний відсік, порозбивала валізи і розгребла барахло (а був там й іранський товар). Пролунала команда конвоїрів виходити без речей на палубу. Ми вийшли майже голі. Минуло декілька годин, наступила ніч, дув вітер і ми добряче вже замерзли. В цей час охорона робила обшук у трюмі, все награбоване знайшлося. По закінченні обшуку нас знову загнали до трюму. У Баку всю злодійську малину відправили до тюрми, з часом вони отримали ще додаткові строки.

Якщо глянути на карту Каспійського моря, то на схід від Баку, біля краю Апшеронського півострова можна уздріти маленьку цяточку – це острів Артем. Та не вірте цій назві: 1944 року, коли нас везли автомашинами сюди, на шляху нашого слідування ніяких водних переправ не було. Острів тоді сполучався з материком насипаною дамбою і фактично був продовженням Апшеронського півострова. Населення острова (будемо його так називати) добувало нафту, обслуговувало сотні насосів, якими висмоктувалось це рідке золото з-під землі. Ми мали прискорити й збільшити видобуток нафти: будувати компресорні й вакуумні станції. Аби нас розмістити, начальство ГУЛАГу виселило з декількох будинків мирне населення, обнесло будинки колючим дротом та іншими атрибутами тюремної зони. І невдовзі на голій піщаній ділянці закипіла робота: рились глибокі котловани та канави, клались кам'яні стіни майбутніх станцій, будувались величезні металеві резервуари для нафти, підводились водопроводи й каналізація, заготовлявся камінь у кар'єрах.

Та ось одного ранку до воріт нашої зони під'їхали вантажні автомашини. Кілька бригад (до сотні людей) посадили на машини і під конвоєм повезли у протилежний від робочого майданчика бік. Кілометрів за 100-120 машини зупинились у мальовничій місцевості з фруктовими садами, палісадниками, добротними красивими будинками. Це були Мардакяни — курортно-дачне містечко для азербайджанської еліти, партійних бонз та інших високих чиновних тузів. Підвезли нас до щойно збудованих білосніжних котеджів, оформлених різними архітектурними візерунками й прикрасами. Всередині ще штукатурилось,

фарбувалось, настилався паркет, встановлювались меблеві гарнітури, облицьовувались ванни привезеними з Уралу мозаїчними плитками. До опоряджувальних робіт в середині нас не пустили, їх виконували бійці будівельних батальйонів. Нас привезли звести високі кам'яні мури довкруг цих райських котеджів.

Уявімо собі той час: середина 1944 року, до дня перемоги ще лежить кривава дорога довжиною майже в рік; на заводах підлітки, пенсіонери, працюючи цілодобово, виконують фронтові замовлення, часто падають у голодні обмороки; в колгоспах жінки запрягають корів у плуги та борони, іноді запрягаються й самі, аби забезпечити бійців хлібом (це тоді вони гірко підсміювались над собою в частівках: "Я и лошадь, я и бык, я и баба, и мужик"); воїни віддають найдорожче, життя, аби наблизити салют перемоги – і в цей час партійна верхівка, ці новоявлені фараони, будують собі руками безневинних і перетворених на рабів людей особняки й дачі. Скажу по правді, якими не були ми скривдженими, як нас не називали ("враги народа", "вредители"), але я не пам'ятаю жодного випадку, щоб ми зробили навмисний брак. Але тут, на цьому об'єкті, ми свідомо шкодили. Цемент пішов, як кажуть, наліво, зовнішні шви на мурі більш-менш замазувались розчином, а всередину кладки насипали сухого піску... Думаю, ті мури недовго послужили "вірним ленінцям", "борцям за світле майбутнє".

Декілька місяців нас возили на будівництво "стратегічних об'єктів", де разом з нами працювали сотні бійців-стройбатівців. Справді, "кому война, а кому – мать родна". Компресорні та вакуумні станції ми зводили до кінця війни. І ось настав час перемоги. З надією чекали ми цього дня, думали – невже за нашу працю не полегшать нам нашу долю, не скоротять строків, не дадуть дихнути вільніше? Та даремні були наші сподівання. Попереду чекали нас ще гірші часи, терор і знущання посилювались, у в'язнів відняли навіть імена – ми стали рабами з пришитими до бушлата номерами на спинах.

"Я БУВ ОБРАЖЕНИЙ ЯК ЄВРЕЙ, ТОМУ НАПИСАВ ВІД ІМЕНІ АНТИСЕМІТА..."

У березні 1953 року, коли тисячі і тисячі в'язнів радянських концтаборів після смерті Сталіна одержали надію на звільнення, у Кіровограді було арештовано Мойсея Соломоновича Гімерверта. Очевидно, цей арешт був для нього повною несподіванкою, бо якраз на цей період припав час, коли він, ще нестарий чоловік, судячи з фактів, вирішив докорінно змінити стиль свого існування. Залишив роботу, домівку (довгий час жив у Олександрії), колишню сім'ю, перебрався до Кіровограда. Але нормального життя на новому місці налагодити не встиг. А причиною для арешту став фактично дрібний епізод, на який сьогодні ніхто й уваги б не звернув. Прочитав якось Мойсей Соломонович п'єси відомого українського драматурга Олександра Корнійчука – "Загибель ескадри", "Фронт", "В степах України". І вирішив написати авторові листа. Але написав він його не від себе, як від, скажімо, вдячного читача, а від анонімного українця-антисеміта, який ненавидить євреїв і фактично закликає до єврейських погромів. Логічним кроком з боку Корнійчука, який був на той час головою Спілки письменників УРСР, мав доступ до тодішнього уряду, стала передача листа в КДБ. Інакше вчинити він не міг – якби хтось дізнався, що є такий лист і про нього нічого не відомо органам, тяжка підозра і звинувачення впали б на самого Корнійчука.

1. "ЕВРЕЙ ТЕПЕРЬ МОЖЕТ ИМЕТЬ УСПЕХ ТОЛЬКО СО СВОЕЙ ЖЕНОЙ В ПОСТЕЛИ..."

Але якою ж логікою керувався Мойсей Соломонович? Це, насамперед, цікавило і слідчих. Гімерверт пояснив це по-своєму і, власне, від цього пояснення не відходив до кінця слідства, підтвердив його й на суді: "Оскільки я сам єврей, то вирішив, що лист має бути ніби від антисеміта, тому на конверті у зворотній адресі вказав українське прізвище. Я припускав, що Корнійчук, як справжня радянська людина, у чому я не сумніваюсь, і як депутат Верховної Ради, сповістить уряд про подібні прояви, і уряд, у свою чергу, вживе заходів для вирівнювання становища".

А конкретним поштовхом до написання листа стала ситуація, як стверджує Мойсей Соломонович,

із висуненням кандидатом в депутати міської ради. На той час Гімерверт був головою артілі "Виробник", колектив якої регулярно перевиконував план, постійно ходив у передовиках. А ось інша артіль, якою керував Максим Козинець, план не виконувала, але голову висунули кандидатом у депутати, і, зрозуміло, на тодішній безальтернативній основі, він став депутатом. Про це нібито з обуренням повідомила Гімерверту секретар партійної організації артілі Бетя Львовська (правда, вона категорично заперечує факт такої розмови), мовляв, чому ж не висувають вас, адже наша артіль постійно перевиконує план, а їхня вічно у відстаючих. І це, за словами Мойсея Соломоновича, стало останньою краплею. А до того було, як твердить Гімерверт, багато крапель викривлень, що допускались в Олександрії щодо осіб єврейської національності. На логічне запитання слідчого, яких же саме, Мойсей Соломонович згадав тільки випадок, коли він звільнив з роботи сторожа, що недбало ставився до своїх обов'язків, а той обізвав його жидом...

І все ж підстави для образи з боку євреїв у тодішньому суспільстві, очевидно, були. Тривала кампанія боротьби з космополітизмом. "Коли з'явились статті про космополітизм, – розповідатиме на допитах Мойсей Соломонович, – Равве переконував мене, що все це стосується євреїв, бо тільки вони не мають своєї Батьківщини, і що це політика уряду, спрямована на те, щоб притісняти євреїв, знімати їх з керівних посад". Судячи зі справи, знайомство із Дмитром Равве зіграло фатальну роль у долі Гімерверта. Познайомились вони ще до війни, але тоді зустрічалися нечасто. Здружилися, вже коли Мойсей Соломонович очолював "Виробник" і міг допомогти сім'ї Равве хлібом. Дмитро Семенович навзаєм щедро ділився своїми роздумами і спостереженнями. "Равве розповідав, що після візиту Голди Меєр в СРСР ізраїльський уряд звернувся до радянського з проханням дозволити виїхати в Ізраїль крупним єврейським спеціалістам – лікарям, письменникам, митцям і представив список на 300 чоловік, але цих людей заарештували, і після цього в СРСР почався наступ на євреїв". Дмитро Равве запевнив, що знає усе це від такого собі Аврунїна, якого нібито не затвердили редактором "Кіровоградської правди" тільки через те, що він єврей. А самого Равве затвердили редактором олександрійської газети тільки тому, що наполіг Самохотін (секретар Олександрійського міськкому компартії, йому, до речі, Мойсей Гімерверт ніби теж надсилав подібного листа, тільки цього разу від імені "чесного" олександрійця, що обурений шахрайством євреїв-керівників, серед яких не забув згадати і про себе, але факт надсилання цього листа не підтверджений слідством, тому цей епізод випущено з уваги). Равве говорив, що вони з Аврунїним у Кіровограді зустрічалися з народним артистом Натаном Рахліним і той теж обурювався з приводу тяжкого стану євреїв у СРСР.

Щоб не бути голослівним, Равве наводив приклади із життя власної сім'ї: родич його дружини Есфір нібито керував одним із крупних заводів у Запоріжжі, і його відсторонили від роботи тільки тому, що він єврей. Дмитро Семенович переконував Мойсея Соломоновича, що в СРСР нищиться єврейська культура – скрізь, у тому числі в Москві, позакривали єврейські театри. Він доводив, що єврейське питання в Союзі вирішить тільки війна, але поки що слід організовуватися самим, щоб захищати свої національні інтереси.

Впадає в око, що слідчі дуже доскіпливо намагалися вияснити, якими ж насправді мотивами керувався Мойсей Соломонович, пишучи ті, як не крути, а таки дивні листи. Але він не відступав від своєї аргументації: сподівався, що лист потрапить в уряд і це сприятиме посиленню боротьби проти залишків антисемітизму. "Значить, ви вважаєте, що Радянський Союз не бореться з антисемітизмом?" – в'їдливо запитує слідчий. "Ні, я цього не думав. Я знав, що Радянський уряд веде боротьбу із залишками антисемітизму, як і з проявами буржуазного націоналізму й іншими ворожими елементами", – грамотно і правильно відповідає Мойсей Гімерверт. Але тут же наводить слова свого знайомого єврея з Олександрії, який, очевидно, мав почуття гумору. Той казав: "Вы еврей? Тогда о делах я вас не спрашиваю, они известны. Еврей теперь может иметь успех только со своей женой в постели".

Висновок слідчого такий, який потрібен тодішньому слідству: "В вашем письме полностью раскрывается ваша антисоветсткая душа". Які вже тут тонкощі міжнаціональних стосунків?!

2. ХТО ТАКИЙ САННА БУЛЬМОВИЧ?

Звідки з'явилось це дивне ім'я у справі – важко визначити. Воно прозвучало з уст слідчого на одному із допитів і, очевидно, мало б означати, що Гімерверт ще з дитячих років виховувався в

неправильному, нерадянському дусі. Бо Санна Бульмович – начебто учитель, який працював у єврейській школі села Веселі Терни Криворізького району, звідки родом Мойсей Гімерверт. До 1917 року там була єврейська школа, яка потім трансформувалась у трудову. Очевидно, там і вчився юний Мойсей. Його батько, Соломон Абрамович, кравцював, нібито трохи займався гіпнозом, у 1941 році розстріляний німцями. Мати Берта померла ще у 1919-му. Мойсей був учнем шапошника в Кривому Розі, потім там же закінчив педагогічний технікум, але за спеціальністю не працював. Перед війною керував артіллю "Утильпром", у 1940-му році вступив до КПРС, а в 1944-му вже став парторгом ескадрону, пізніше маршового полку. Під час війни одержав медалі "За бойові заслуги", "За взяття Будапешта", "За перемогу над Німеччиною".

Санну Бульмовича Мойсей Гімерверт пам'ятав: той нібито був старий, у пенсне і без одного ока. Але, от біда, інші свідки такого вчителя не пригадували. І тільки Марія Лабунська, 1904 року народження, розповіла, що справді знала такого вчителя, він був приїжджий, років 30-ти, викладав математику чи російську мову, невисокий, чорнявий, вимовляв не точка, а тоцка, чим викликав сміх у школярів.

Такі діаметрально протилежні характеристики навіть зовнішності Санни Бульмовича, очевидно, не залишили слідчим жодної надії на те, щоб підвести під цю версію якусь ідеологічну основу. А увагу слідчих, ймовірно, привернуло дивне ім'я загадкового вчителя.

Отож, довести зв'язок Мойсея Соломоновича із єврейськими буржуазними націоналістами не вдалося (йшлося про ще один небезпечний контакт – із якимось київським чиновником, який нібито закликав Гімерверта розповсюджувати антирадянські листівки, але той категорично відмовився). І, знову ж, факт цієї зустрічі лишився недоведеним. Та Гімерверт свою вину визнав, очевидно, сподіваючись, що це пом'якшить покарання. Але Кіровоградський обласний суд засудив його до десяти років ув'язнення у виправно-трудових таборах з конфіскацією майна та позбавленням громадянських прав на п'ять років і забороною протягом п'яти років жити в Україні. Досить часто такі вироки після написання касаційних скарг пом'якшувались. Тим більше, що у касаційній скарзі Гімерверт буквально клянеться в любові до Радянського Союзу та його національної політики. Але судова колегія кримінальних справ Верховного суду УРСР, як не дивно, вирок залишила в силі. І навіть наприкінці 54-го, коли переглядалися справи тих, хто звинувачувався у контрреволюції, і багатьох реабілітовували, рішення Кіровоградського облсуду не відмінили.

Ось так у Радянському Союзі вирішувалися питання міжнаціональних стосунків. Не дивно, що відлуння тих підходів іноді відчувається й сьогодні: ми знову пробуємо щось замовчувати або даємо лобові оцінки. Тим більше прикро, коли це роблять євреї, які так само постраждали від тоталітаризму радянської імперії.

Світлана Орел

ДО ДНЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ЛИШАЛОСЯ РІВНО СОРОК СІМ РОКІВ...

(невідомі матеріали із життя одного з керівників Криворізького підпілля Бориса Назаренка)

Ти непроста, красуне Україно, Ти зіткана з любові й протиріч...
Володимир Могилюк
То де ж докази, що підпілля там було? Українська мова в спілкуванні?
Тетяна Воронова, криворізький краєзнавець

У точності заголовка годі сумніватися: саме 24 серпня 1944-го року двадцятилітнього Бориса Назаренка засуджено до розстрілу. Вже потім, значно пізніше, року 1991-го, волею провидіння та ж сама дата стала святом української Незалежності. Він же не просто був одним із тих, хто щиро вірив у можливість самостійності, але й у міру власних сил, обставин та світогляду сприяв її наближенню. До

речі, й добре ім'я йому повернула саме вона – Незалежність. Як жертву політичних репресій реабілітували у січні 1997-го року.

Про це дізнаємось із доволі об'ємної (близько ста двадцяти аркушів) справи контррозвідки "Смерш" Третього українського фронту. Справа зберігається в управлінні Служби безпеки України в Кіровоградській області.

Хай специфічне, але повноцінне історичне джерело істотно доповнює навіть, здавалося б, вичерпну розвідку визначного краєзнавця Григорія Гусейнова у його другій книзі художньо-документального життєпису "Господні зерна" (Кривий Ріг, 2000) щодо таїн і метаморфоз сприйняття нащадками Криворізького підпілля 1941-43-го років. Втім, навіть останній не поспішав з однозначними висновками: "Якою мірою все в цій трагічній історії достовірне, стверджувати важко. Надто вона різниться від того, що в Кривому Розі десятиліттями тиражувалося". Мова про те, що радянські історики висловлювали "незаперечну думку" про існування лише комсомольсько-більшовицького підпілля, в той час як очевидці розповідали й про інше...

ЗВІДКИ У ХЛОПЦЯ НАЦІОНАЛЬНА СВІДОМІСТЬ?

Не зовсім коректно було б стверджувати, що патріотичними ідеями Борис Назаренко перейнявся тільки в шістнадцятирічному віці. Коли у жовтні 1941-го року познайомився на річці Інгулець із "сином князя-емігранта" Тарнавським. Коли жовто-блакитна стрічка на лацкані вишуканого костюма високого, з пишною чорною шевелюрою тридцятип'ятирічного функціонера бандерівської гілки Організації українських націоналістів (ОУН) спершу зацікавила, а потім спонукала закарбувати в пам'яті легендарний "Декалог або десять заповідей українського націоналіста". Та так, що й трьома роками згодом, одягнувши форму... – о, ці неймовірні метаморфози Другої світової! – сержанта 195-ої стрілецької червонопрапорної дивізії, зможе напам'ять переповісти його. Ні, з любов'ю до всього українського, до рідної Вітчизни було все значно глибше. Корені його патріотизму проростали з батьківського дому й були всмоктані буквально з молоком матері під неповторні звуки бандури.

Його батько, Яків Сергійович, народився в 1880-ому році. Був людиною освіченою й культурною. Як до, так і після революції працював на писарській роботі в місті Олександрії. Мати, Марія Яківна, була на двадцять років молодшою. Вона грала на бандурі, а пізніше навіть працювала в капелі бандуристів. Всебічно розвиненими зростали й брат Микола (1917-го року народження) та сестра Раїса (1922-го): брат після призову до лав Червоної армії навчався в артилерійському училищі, а сестра – в гірничому інституті. У 1926-ому році родина перебралася до Кривого Рогу й мешкала по вулиці Ленінській, 42. У місті гірників Яків Назаренко керував капелою бандуристів до війни та в роки окупації.

ШЛЯХ ДО ОУН

Коли почалася війна, Борис Назаренко закінчив вісім класів криворізької середньої школи №8. Кажуть, однієї з кращих на той час шкіл. Потім, вже при німцях, ще чотири місяці вдалося провчитися в дев'ятому класі. Але, посилаючись на брак пального, нова влада навчальний процес припинила. Тому з початку 1942-го року Борис практично весь час віддавав виступам у капелі бандуристів, що існувала при криворізькому театрі імені Івана Котляревського. А приблизно з жовтня – відвідував агрономічну школу у Веселих Тернах. Через два місяці перевівся до аналогічного навчального закладу в Зеленому Містечку. Звідти було не лише ближче додому...

Але все те – лише видима частина життя Бориса Назаренка. Була й інша – конспіративна. Після нетривалого знайомства з Тарнавським і його від'їзду на Кубань, Борис офіційно оформив стосунки з ОУН. Їх закріпив західняк, колишній в'язень польських тюрем Іван (Іванець) Осадчук, з котрим нерідко бачились до того в театрі. Якось у криворізькому парку імені газети "Правда" Осадчук пояснив Назаренку, що заради створення самостійної Української держави варто вести боротьбу як з гітлерівцями, так і з радянською владою. Юнак обрав псевдонім "Гнат Недоля" і звідтоді пройшов шлях від рядового члена

ОУН до керівника Криворізького сільського проводу (тоді вже називали Бориса "Федором Хмарою"). Що ж до самого Осадчука, то, коли вірити документам справи, він з п'ятьма однодумцями на чолі з Теслею (напередодні війни червоні заарештували у Львові його наречену) незабаром подався до Криму. Там взимку 1942-го року потрапив до рук нацистів і помер в одній із тюрем.

УКРАЇНСЬКЕ ПІДПІЛЛЯ БУЛО

Такий висновок можна зробити, читаючи пожовклі документи радянського карального органу. З них видно, що десятки молодих сердець у Кривому Розі в той грізний час мріяли про велику соборну незалежну Україну. До речі, вони не мали чіткого уявлення про її майбутній державний устрій. Мовляв, не час цим займатися. Хіба що землю бачили у приватній власності селян: крупну промисловість – під контролем держави тощо. Головна ж діяльність ОУН полягала в залученні нових членів до організації, вихованні їх у патріотичному дусі, якнайширшому розповсюдженні націоналістичних ідей, активному спротиві вивозу українських юнаків та дівчат на примусові роботи до Німеччини. (Назаренко разом з Іваном Антошеном влітку 1943-го року ходив до Лозуватки Криворізького району, щоб убити бригадира однієї з дільниць села, котрий активно допомагав окупантам вивозити до Рейху молодь: щоправда, вирок не вдалося виконати через від'їзд посіпаки). Все це робилося за допомогою масового поширення спеціальних брошур та листівок. Справа у тому, що цією відповідальною роботою мали займатися всі без винятку члени ОУН незалежно від їхніх посад. У тісному колі читалися й обговорювалися випуски журналу "Інформаційний вісник", рідше (Назаренко особисто бачив всього пару номерів) – газета "За самостійну Україну", брошури "Україна, яка була, є і буде". У листівках та іншій друкованій продукції йшлося не тільки про негаразди радянської доби (репресії, голодомор, утиски у сфері національної культури), але й давалася негативна характеристика життя при нацистах. Робився заклик боротися на два фронти, щоб здобути самостійну Україну. Поширювалися відозви й погрози на адресу німецьких посіпак, поліцаїв, негласних співробітників СД (гітлерівська служба безпеки). На вустах був фразеологізм: "За що у німців отримуєте гроші, за те у нас отримаєте кулю". Борис Назаренко до всього того мав безпосередній стосунок.

У ВИРІ КОНСПІРАТИВНОЇ РОБОТИ

Іван Берко, котрий працював ремонтником в одній з німецьких військових частин Кривого Рогу, був першим, кого Борис Назаренко наприкінці сорок першого залучив до ОУН. Невдовзі він завербував Леоніда Костюка ("Вільний") – скрипаля названого вище театру. Леонід мешкав по вулиці Німецькій. Спершу Костюк розклеював листівки у шахтарському місті. Потім під керівництвом Назаренка завербував до організації Володимира Шестакова. Той, у свою чергу, спільно з Іваном Шутком наприкінці 1942-го – початку 1943-го року отримали завдання вбити слідчого СД Пастернака, який безпосередньо вів справу криворізьких підпільників. Але спроба не вдалася через хвилю арештів, зокрема Костюка, котрий працював уже в СБ (службі безпеки) місцевого осередку ОУН. Проте далеко не всі завербовані до підпілля були такими діяльними. Траплялися й люди байдужі, пасивні. Саме за це з лав ОУН було виключено Жоржа Сергієнка. Були й інші випадки. Так, соліст Криворізького ансамблю пісні й танцю Яків Діхтяр сумлінно виконував завдання, але мав надто довгого язика.

Якось Назаренко з Потапенком ("Буйним") ставили хреста на могилі розстріляних гітлерівцями оунівців Ганни Коваленко та Сергія Шерстюка (робилося те вночі в умовах суворої таємниці), а Діхтяр розповів про це кому не слід... Довелося з ним розпрощатись теж. Залучав до підпілля Назаренко й колишню друкарку Криворізької міськради світлооку блондинку Клаву, з якою передруковували "Декалог" (машинка належала Івану Берку, згодом її передали представникові ОУН на Жовтневому руднику Роману Луговому).

КЕРІВНИКАМИ БУЛИ ЗАХІДНЯКИ

Від'їжджаючи до Криму, Осадчук зв'язав Назаренка з високим, у зеленому плащі, тридцятирічним "Ігорем". Той, у свою чергу, передав Матвію Соколовському. Обидва були західняками. Перший працював у статистичному відділі Криворізької міськуправи. Нібито був зв'язковим між обласними проводами ОУН. Тому бував у Львові та Дніпропетровську. Соколовський за фахом учитель-географ. У Кривому Розі мав наречену – лікаря-стоматолога. Йому було близько сорока років. Цей русявий чоловік добре танцював і... вишивав. В окупованому місті працював у архіві міськуправи. У лютому чи березні 1942-го року "Ігоря" й Соколовського разом з іншими було заарештовано криворізьким СД. Говорили, що потім їм вдалося втекти з Дніпропетровської тюрми.

Після арешту "Ігоря" та Соколовського Назаренко підтримував конспіративний зв'язок з іншими вихідцями із Західної України, котрі на деякий час заявлялися в Кривому Розі, а потім десь зникали. Серед них: "Юрко" (хворобливий на вигляд чоловік, віком до тридцяти років), "Микола" ("як дівчина манірний", рухливий, близько двадцяти п'яти років), "Степан" (кремезний, невисокий, чорнявий, до двадцяти семи років). Останній в ОУН займав солідне становище. Офіційно ніде в Кривому Розі не працював, бо доволі часто мав виїздити в нагальних справах то до Львова, то до Одеси, то до Дніпропетровська. Не дивно, що коли криворізьких підпільників запроторили до тюрми СД, там їм – з метою опізнання – показували саме фотографію зниклого "Степана".

Його замінив ще один західняк, котрого звали то Іваном Чорним, то "Олесем". Теж діяч значного масштабу. Коли у жовтні 1943-го року гестапівці мали намір його заарештувати, почав був відстрілюватися й у перестрілці загинув. Саме "Олесь" і зробив Бориса Назаренка керівником Криворізького сільського проводу ОУН (весна – 4 серпня 1943-го року). Відкинувши пропозицію нашого земляка створити партизанський загін, радив діяти виключно в підпіллі й не займатися ніякими сторонніми справами, всього себе віддаючи ОУН. Тому Борису відтоді було не до навчання й не до роботи. Про всяк випадок мав фіктивну довідку про посаду на залізниці в Дніпропетровську. Вона давала можливість безперешкодно пересуватись територією області. Особисто від "Олеся" отримував до 800 українських окупаційних карбованців.

МЕРЕЖА КРИВОРІЗЬКОГО СІЛЬСЬКОГО ПРОВОДУ ОУН

Ставилось завдання, щоб у кожному селі було створено ланку ОУН у кількості не менше трьох чоловік. Під орудою Назаренка було чотири кущових (волосних) проводи, що об'єднували двадцять п'ять членів. Зеленобалківський очолював Володимир Рудь, інструктор криворізької райспоживспілки по заготівлі лікарських рослин (усього сім чоловік). Аналогічна за кількістю була Христофорівська організація, що складалася з мешканців сіл Софія-Гейківка (3 особи), Скаїватка (двоє), Тернівка. До лозуватського підпілля входило шість жителів однойменного села та села Дембінського. Нарешті, Карачунівський кущ складали переважно члени місцевої риболовецької артілі. До речі, спершу під орудою Назаренка була й Веселотернівська організація (15 чоловік), яку пізніше очолив Леонід Гаркуша. Як районний керівник Борис Назаренко залучив до ОУН Галину Діденко. Її будинок по вулиці Княгині Ольги, де проживали ще мати й молодший брат, став явочною квартирою підпільників. Організація мала два обрізи, гвинтівку, пістолет, а також дві гранати й 200 набоїв.

АРЕШТ І ЗВІЛЬНЕННЯ З ТЮРМИ СД

Це сталося під час ділової зустрічі з членом ОУН Філоненком 4 серпня 1943-го року на Першотравневій вулиці. Арешт був несподіваним, хоч і передбачуваним. Надто шаленіли окупанти, відчуваючи свій кінець. А ось звільнення можна назвати неординарним. У тюрмі СД слідство щодо Назаренка проводив якийсь Міллер, викликаний спеціально для цього з Дніпропетровська. В один із днів допиту не було. А перед вечором Бориса викликали до коридору і пояснили, що звільняють з-під варти. Відразу по цьому невідомий раніше гітлерівський офіцер через перекладача відізвав Назаренка вбік на веранду й почав запевняти, що німці не такі вже й погані люди. Мовляв, відпускають його за

умови, що він більше не буде завдавати їм шкоди. Сказав, що невдовзі вони покинуть Кривий Ріг...

Звільнившись 21 жовтня 1943-го року, спершу було кинувся з родиною криворізького бургомістра Ю. Єфременка евакуюватися на Захід під виглядом їхнього кучера. Але наприкінці березня 1944-го року в селі Карагаш Слободзейського району, що в Молдавії, утік і в жителя села Чабруч Хоми Голубова почав чекати приходу частин Червоної армії. Форму червоноармійця носити довелось до 5-го червня, тобто до дня арешту...

"СМЕРШ" – СМЕРТЬ ШПИГУНАМ

Розписку про оголошення вироку – розстріл – Борис Назаренко підписав 29 серпня 1944-го року. В ході засідання військового трибуналу провину свою перед радянською владою визнав, але просив про помилування. Очевидно, до молодої людини прислухалися. 14 жовтня військова колегія Верховного суду СРСР замінила розстріл двадцятьма роками каторжних робіт. Та Назаренко вже ніколи про це не довідається. З акту про смерть дізнаємося, що вона наздогнала його раніше – 29 вересня о 13-й годині в "больничной камере при постепенном падении сердечной деятельности". Діагноз зафіксував цілий "букет" хвороб, зокрема туберкульоз легень та тропічну малярію. Комусь може видатись, що він надто багато розповів на допитах. Але ж робилося це нерідко вночі. Допити були виснажливими. А він був смертельно хворий і безсилий. Навіть засідання військового трибуналу довелося переривати. Одна з довідок, датованих 15-м серпня, засвідчувала "сильну блідість обличчя й шкіряного покриву та пульс поганого наповнення", лікарем висловлювалась думка, що є "недоречним ув'язненому давати свідчення". А вони записувалися з уст людини з "отечностью лица, ног, часто повторяющимися ознобами, сменяющимися чувством жара, общей слабостью и головокружением". Йому постійно допікали напади малярії. Здається, такі документально підтверджувані дані вичерпують таємницю смерті одного з керівників Криворізького підпілля доби окупації. Людини, котра цілком свідомо боролася за незалежність України. Хай хтось скаже, що помилився чи йшов не тим шляхом. Але шляхів тих було не так вже й багато. Та про всі з них ми маємо пам'ятати.

Федір Шепель

А МІСЬКИМ ГОЛОВОЮ БУВ ЧИЖЕВСЬКИЙ ІВАН КОСТЯНТИНОВИЧ...

Про які тільки найцікавіші епізоди вітчизняної історії не розповідають нині розсекречені кримінальні справи, ведені співробітниками колишніх радянських каральних органів?! Тут і участь українців у неславній фінській війні, і "Союз русского народа" в Єлисаветграді, і суперечлива доля "Просвіти" на Кіровоградщині, і таємниця загибелі Миколи Вороного, і... Важче сказати, про що не розказують тисячі пожовклих зшитків, що сім десятиліть ретельно зберігались під грифом "Хранить вечно!"

Кримінальна справа на Квартюка Федора Павловича, розстріляного 19 липня 1929 року – реабілітованого 29 березня 1996 року – своєрідна й неповторна енциклопедія минулого міста Олександрії доби Директорії, тридцяти восьми днів – малознаних досі – влади Української Народної Республіки. Це історичне джерело (при відсутності бодай якоїсь краєзнавчої літератури, присвяченої цій темі) є справді унікальним і, сподіваємось, ще прислужиться належним чином науковцям.

Виявляється, напередодні приходу до влади Директорії в нашому краї, в Олександрії існувало антигетьманське підпілля. Його основу складали люди, котрим була не до душі пронімецька позиція Павла Скоропадського. Тому насамперед вони й сприяли петлюрівцям та григор'євцям, які й вигнали гетьманців з Олександрії та арештували начальника місцевої "варти" Петрова.

Серед тих, хто на ідейних засадах боровся "з противниками УНР", був і 44-річний уродженець села Гурівка, який половину свого життя віддав справі служіння Олександрійському земству – Федір Квартюк. Як політик він був "людиною з есерівськими тенденціями". (До речі, серед представників УПСР був також діяч петлюрівського кооперативного руху Олексій Губа). Пліч-о-пліч з есерами спільну роботу робили й українські соціал-демократи, до яких в Олександрії належали лікар лазарету Іофан та діяч земства Коломієць.

Для підпільної і легальної антигетьманської діяльності Ф.Квартюк використовував структури "Просвіти", керовані ним ще з початку 1918 року, яка при гетьманові в Олександрії офіційно вже не існувала.

З протоколу допиту Федора Квартюка дізнаємось про цікавий випадок, котрий певною мірою характеризує перебування гетьманців при владі в Олександрії. Якось повітовий староста Мазуркевич запросив співочий гурток (все, що лишилося легального від "Просвіти"), керований Квартюком, виступити перед офіцерами гетьманської варти та німецької армії. Але репертуар – пісні "Ще не вмерла Україна", "Заповіт", декламування "І мертвим, і живим..." – не сподобався присутнім. Квартюка разом з колективом попросили зі сцени. Понад те, невдовзі, як у підозрілої особи, провели вдома трус...

(Щоб знову не повертатися до питання про олександрійську "Просвіту", додамо ще кілька штрихів до її історії. Крім названого "співочого", в 1918 році в Олександрії просвітяни організували ще драматичний гурток, виступали в місцевому театрі. Та "Просвіта" складалася переважно "з учительства і української молоді, яка співчувала українському визвольному рухові". Федір Квартюк намагався навіть скликати "з'їзд представників "Просвіти" повіту. Але надто неспокійний час не дозволив втілити в життя цей благородний задум. До її складу входили: учителі Михайло Паньківський, Арсен Бартківський, Ганна Григор'єва, Михайло Бачинський, уродженці села Бандурівка Іван та Олексій Губи, військовослужбовець Борис Горохівський, котрий за Центральної Ради привозив літературу для "Просвіти").

З приходом Петлюри до Олександрії на посаду коменданта з Центру прислали якогось Куцого, про якого відомо тільки, що за фахом він був агроном. Комісаром став Ничипір (Никифор) Криволап (родом з села Бандурівка), а його заступником – Федір Квартюк. Подейкували, що на ці посади вони "були висунуті командирами повстанських частин Штилем і Рачмадилом". Так воно було чи ні, адже обох обирали на нараді представників земської та міської управ і кооперативних організацій, але в окремих протоколах допитів свідків стверджувалось, що "Квартюк вважався політичним керівником повіту. З його ініціативи скликалися з'їзди і наради селян". Олександрійським міським головою був Чижевський Іван Костянтинович. Читач, напевно, здогадався, що йдеться про батька видатного українського мислителя і діяча культури Дмитра Чижевського, іменем котрого названо Кіровоградську обласну наукову бібліотеку. Зауважимо, що побічно у справі тій згадується й сам Дмитро Іванович. Адже там говориться, що Іван Чижевський "мав сина й доньку", а де вони зараз, мовляв, невідомо.

Акти комендатури в місті Олександрії складали: Наум Костенко (з села Мошорине, котрий виконував обов'язки коменданта після Куцого, звинуваченого в хабарництві і відправленого для з'ясування обставин до Кременчука), Чайковський (родом з Олександрії, був заступником коменданта), Лопушинський (родом з Нового Стародуба, сотник при комендантi), Морговський (начальник повітової міліції – міську очолював Козловський з села Косівка).

Що ж до Олександрійського комісаріату, то крім сіроокого з українськими вусами Ничипора Криволапа та Федора Квартюка, до нього входили: секретар Салистий, інструктор-пропагандист Тараненко (Таран?), члени юридичної комісії Буркcер та Цивчинський.

Цікаво, що в часи Директорії збереглась земська управа, що мала значну вагу в житті міста і повіту. Її головою був колишній військовий лікар Навроцький. Секретарем – Коломойцев. А членами – учитель Бачинський, лікар Воробйов та Іван Губа.

(Вартим уваги є також те, що діти деяких з перелічених діячів навчалися в Олександрійській гімназії. Зокрема, сини Ф.Квартюка – Михайло та Анатолій).

На початку 1919 року олександрійські ватажки влади Директорії відступали через Знам'янку, опинившись згодом аж у Кам'янець-Подільському. Там Н.Криволап взяв участь в нараді повітових комісарів, де було прийнято рішення у випадку невдачі національно-визвольного руху, повернутися в Україну для підпільної роботи.

У тому ж Ка́м'янець-Подільському наші земляки в Міністерстві УНР зустрічалися з Андрієм Лівицьким, котрий, втім, доволі холодно поставився до них.

На початку 20-х років олександрійці Криволап, Чайковський та Квартюк під чужими документами (останній, зокрема, під прізвищем Хоменко) нелегально повернулися в рідний край. Але, здається, чогось конкретного, що б мало користь для національно-визвольного руху, вже зробити тут їм не вдалося.

Відомо тільки, що в вересні 1928 року ДПУ заарештувало Квартюка-Хоменка, котрий тоді працював учителем в Чигирині. А роком пізніше, в липні, до Москви полетіла телеграма:

УССР В.Срочно. Сов.секретно Зам.пред.ОГПУ

ГПУ при СНК т.Трилиссеру Лично Москва

г.Харьков

Приговор коллегии ОГПУ от 8.VII.29 г. в отношении гр.Квартюк-Хоменко Ф.П. приведен в исполнение. Квартюк растрелян 19.VII.29 года.

Зам.пред.ГПУ Карлсон

Врид.нач.УСО Боярский".

Розстріляли його як ідейного ворога. Нині нові часи. І постать Федора Квартюка постає перед сучасниками, як жертва в боротьбі за незалежність України.

Федір Шепель

ДУМА ПРО БАТЬКА

Чуєш мене, батьку? Гукаю і прислухаюся. Немає відгуку. А я ж кричу з того чорного дня, ні, з тієї самої чорної ночі, коли його вивели з хати і штовхнули в пітьму. Лише кроки ще пролунали за вікном та жалібно брязнула клямка хвіртки. Та собаки завалували ще завзятіше і не стихали вже до ранку. І не вірю: а чи насправді було? Чи не страшний сон?

Нестямно дивлюся на чорну дошку, де Никанор Олімпович креслить трикутник, позначає великими літерами кути А, В, С, а малими – а, в, с – сторони фігури. Він, певне, пояснює якусь теорему, та його смагляве, аж чорне, лице, крупне, мужикувате, яке він час від часу повертає до класу, бачу, як ворушаться його товсті губи, але...

– Петров, ти чому не працюєш? – перегинається учитель через парту і заглядає до мого зошита, де написано лише "Класна робота" і поставлено дату "14 вересня 1937". – Ану, повтори, що я перед цим сказав? Отож-бо воно й є. Сідай і берись за роботу, бо розкажу батькові...

У мене до горла підкочує клубок, в очі б'є гаряча хвиля. "Не розкажете, Никаноре Олімповичу, вже не підете з батьком полювати на горличок та куріпок до Йовинського лісу. І ружжа у нас немає, забрали й ружжо". І Никанор Олімпович десь зустрів його, ідучи на уроки? Бо чому ж він ото так?..

– Вас іст льос, юнге? – Франц Альбертович, наш "німмович", дивиться на мене своїми вічно журливими сірими очима, червоніє і докірливо хитає сухуватим, старанно голеним лицем. – Що трапилося, хлопче?

Франц Альбертович для мене зразок учителя: завжди акуратний, по-військовому стрункий і точний, дуже ретельний, і я намагаюся у всьому його наслідувати, старанно виконую все, що він скаже. Але зараз... Зараз я не можу знайти місце, звідки треба продовжувати читання, хоча ніби весь час дивився у книжку.

Ледве дочікуюся, коли кінчаються уроки, і кулею вилітаю з класу.

Батько, батько, батько мій удома,
Батько, батько, батько, мабуть, жде,
Хіба ж тобі, батьку, досі невідомо,
Що тебе люблю я, як ніхто ніде? –

римую в такт крокам. Не йду – лечу додому. Ось майдан із зарослою бузком могилою загиблим у громадянську війну. Один провулок, другий, третій. Наша вулиця. Дім. Високий дощаний паркан. Натискую на клямку і спиняюся. Серце лунко б'ється аж десь у скронях... Він мусить стояти посеред двору зі складеним удвоє шкіряним портфелем під пахвою. Розгладжуються вуса і посміхається – батько! Налягаю на хвіртку – порожньо... Та чому він мав стояти у дворі? От іще. Двері сінешні... Двері хатні... Бабуся сидить на кушетці, Шурик, менший брат, бавиться біля старої, і... І всі.

– А батько? Батько не приходив? – з надією дивлюсь на запалі в плетиво зморшок бабусині уста. Бачу, що запитання дурне: хіба не сяяли б ті зморшки, як промінці, коли б...

У спальні забився в куток, увіткнувши обличчя в подушку. Мені хочеться, щоб скоріше настала темрява і щоб не світили. Я люблю темряву більше ніж світло. Я хочу навіть, щоб була суцільна ніч, щоб не розвиднялось. Без батька мені світ не світ. А в темряві я можу мріяти про татка. Вже не раз отак сходжуся з ним. "Ти чуєш, батьку?" – кличу його до себе. Та з кухні чутно голос матері. Вона кудись ходила й оце повернулася.

– Уроки зробив? – долинає до мене.

Я відмовчуюся. Я серджуся. Я навіть матері хочу гукнути, як гукаю тепер до всіх: чого ж ви мовчите? Чого нічого не робите? Поверніть мені батька – він найкраща людина на світі!

Мати дає мені спокій, і я лишаюся з батьком один на один.

Во глубине сибирских руд
Храните гордое терпенье,
Не пропадет ваш скорбный труд
И дум высокое стремленье.

Батько стоїть перед люстерком, вмонтованим у наш кустарний гардероб, розчісує густі вуса. З пафосом, так ніби на сцені, декламує Пушкіна. Це так відповідає матері на її докори. Щойно батько стояв перед радіорепродуктором, що висить у кутку, і гукав у чорне, велике, як сковорода, кружало:

– Не бреши! Та не бреши ж так безсовісно!

– Гаврюша, що ти робиш?! – гримає на нього мати, готуючи сніданок, і голос її тремтить. – Та почують же, та посадять. Знаєш, які тепер часи...

– Не бійся, стара, по такому радіо не чути, – заперечує батько. – А хоч би й почули? Зараз сталінська конституція, свобода слова: говориш, що хочеш.

– Ти там знаєш: почують чи ні. Я сама підслухала, як Корнієнко з директором заводу за колоди лаялись по радіо – так як звощики! А про конституцію твою нову: "свобода слова", "говори, що хочеш"... До лампочки то – за що ж тоді Кучеренка в енкаведе тягають?

Я стаю на захист батька: конституція – це основний закон, а там написано: особа недоторкана. А Кучеренко, він...

– А Замуренка за що?

Я пасую. Справді, за що арештували Замуренка? Чоловік теж хотів купити цю тоненьку книжечку в твердих палітурках і з цупкими сліпучобілими сторінками. Взяв до рук, полистав і сказав кіоскерові:

– Знаєте що, Абраме Наумовичу? Це дуже цікава книжка. У вас їх багато? Ага, то ви, пожалуста, відкладіть для мене екземплярів з півсотні – завтра забіжу і всі заберу.

Не встиг – забрали Замуренка.

Але щоб забрали батька? Та батько для всіх бухгалтерів приклад – ударник, стахановець. Значок має. А ще ж він колишній будьонівець (11-а кавдивізія). А ще ж він справжній радянський громадянин, а отже недоторкана особа, як сказано в новій конституції.

Оковы тяжкие падут,
Темницы рухнут – и свобода
Вас примет радостно у входа,
И братья меч вам отдадут.

Батько підвищує голос, аби заглушити мою спірку з матір'ю. Бо ми не просто батько й син, ми друзі. Батько розмовляє зі мною, як з дорослим, а я з ним як з рівнею. Називаю батька не "ви", як скрізь у сім'ях тут, у селі, а "ти".

Коли батько приносить купу газет ("Известия", "Советская торговля", "Вісті", "Чорноморська комуна", "Соціалістичні темпи"), ми поринаємо в читання. "Хто такий Іден? Чемберлен? – відриваю очі від тексту. – А навіщо Гітлеру Рейнська область, що туди введена німецька армія? "Комітет по невтручанню" – це щоб генералові Франко не допомагати?"

Все-все знає батько: про що і про кого б не запитав. Ні книжкової шафи, ні етажерки у нас немає. Зате є великий фанерний ящик. Він доверху заповнений "Життями видатних людей": Гейне і Гутенберг, Чернишевський і Песталоцці, Джонатан Свіфт і Менделєєв, Форд і брати Райт. Так що іншим там уже немає місця, і книжки лежать всюди: на столах, на підвіконнях, на гардеробі і на стільцях. Все це "дорослі" книги: товсті і без малюнків – одні сірі сторінки. Пробую читати, бо вже про мандри Гуллівера і пригоди Робінзона Крузо обридло. А що – цікаво! Хоча іноді хочеться почути й від батька деякі пояснення. "Чому російські офіцери грали в карти на животі чорношкірої жінки - хіба вони не могли робити того просто на траві, коли вже столу в джунглях не було?" – "Фе, де ти вичитав таку гадость? – морщиться мати і накидається на батька: – Навіщо ти даєш дитині отаке читати? Повикидаю всі оті книжки на горище. Або попалю". Батько ховає у вуса лукаву посмішку: "Чого ти на нас напосідаєшся? То ж "Цусіма", роман про війну з японцями. Не вириватиму ж я з нього листки, де щось не так".

Так у нас вже давно ведеться: де мати дає мені згарячу ляпаса по губах за принесені з вулиці погані слова, батько радить: "То сказав дурень, а ти не повторюй". Від матері я, бувало, обливаюся сльозами, а від батькових слів згораю від сорому.

Та була в батька книжка, яку він писав сам. Ну, не писав, а складав або упорядковував. Напишуть про нього в газеті, здебільшого в місцевій – "Соціалістичні темпи", а він ту газетку до теки, до швидкозшивача. За кілька років понаколював уже туди чимало: і газетних аркушів, і різних протоколів різних зібрань (його завжди обирали секретарем – почерк мав гарний, писарський). Були там і дорогі, видно, для нього речі, такі, як, наприклад, квиток на виставу на сцені Олександринського театру в Петрограді – десь у березні 1917 року. До квитка була прикладена й гарно, золотистими літерами видрукувана програма: ставили п'єсу М.Горького "На дні". В програмі були перелічені дійові особи та виконавці, взагалі всі ті, хто мав справу до постановки. Десь якось удалося батькові, селюкові із далекої провінції, писареві ("переписчику") запасного електротехнічного полку, побувати одного разу в знаменитому столичному театрі і зберегти оте як реліквію, як спогад про бурхливі дні Лютневої революції в 1917-му.

Ще й свою фотографію того року помістив у тій теці. Стоїть, зіпершись на якусь колонку, стрункий бравий юнак: вусики ледь пробились на юному лиці. На ньому гарна військова форма, хромові чоботи віддають глянцем – чи не позичене все оте на момент фотографування у якогось "прапора" – спеціально, щоб рідні дома гордилися: дивіться, мовляв, який же у нас син молодець?

І мала та батькова "книга" назву, виведену пером "рондо" каліграфічно, ну, прямо тобі друкований скоропис: "Особова справа Петрова Гаврила Митрофановича". Батько, бувало, читав цю книгу уголос, коли прибився хтось у гості із друзів, приятелів чи знайомих. Читав для сміху. Бо в тих газетах тридцятих років часто-густо подибувалися матеріали злобно-в'їдливих газетних донощиків з безпардонними вигадками та несусвітенною брехнею. І про бухгалтера Петрова також. Особливого ж гумору, як на погляд батька, була сповнена велика стаття із тих же "Темпів" – підвал під заголовком: "Хто ховається під личиною ударника?"

Виходило за автором, що не скромний рахунковий працівник, а запеклий контрреволюціонер. Всі друзі – а це здебільшого батькові земляки – аж за животи бралися, коли читали чи слухали цей витвір

якогось пасквілянта, що ховався під чужим прізвищем. З удаваною серйозністю і точністю цей останній перелічував етапи бойового шляху "контрреволюціонера": він послідовно був то гайдамакою в державній варті гетьмана Скоропадського, то петлюрівцем, то денікінцем, то григор'євцем, махновцем, врангелівцем, українським націоналістом. Або тим і другим водночас.

Сміялись, либонь, й енкаведисти, пожадливо-задоволено потираючи руки, коли ця "книга" опинилася в числі теж заарештованих чи "із'ятих" при обшуку. Це ж треба так: на ловця – звір іде... Та ще який звір! Сам ворог народу завів на себе "дєло", ха-ха! Їм, ловцям, лише номер на теці проставити і дату. А підпис під матеріалами вже є – Петрова примусили проставити його ще при арешті, тоді ж, при світлі гасової лампи. На кожнісінькому аркушику. І на тому театральному квиткові, і на програмі. Ач, мовляв, який пан – у театр йому! Та не писар він, а царський офіцер. Жирував у Петрограді, коли інші гнили у окопах...

– Скільки ж разів казала йому: та спали ти оту свою "справу", бо то ж для розумного сміх, а для... – витирала гарячі сльози мати. – Отак себе своїми ж руками...

А руки в батька добрі. І гарні. Гарні, бо дужі, міцні. Долоні широкі, пальці довгі, а вище – дебелі, під шкірою, поростою темними волосинками, так і грають м'язи. Я люблю дивитися, як батько рубає дрова. Топорище ховається в його долонях, блискуче лезо ловко вгризається у вузлуватий жилавий пеньок, і він, нахромлений, розчепіривши обрубки коренів, злітає вище голови. Робить там сальто-мортале і вже летить донизу. Гах! – сокира вдаряється обухом об дровітню, а пеньок, який, здавалося, був чавунним злитком, розчахується навпіл. Гах! Гах! – трощить сокира якийсь столітній окоренок. За якусь годину біля дровітні добра хура дров. Ми з матір'ю вносимо їх до сараю, а батько всміхається і втирає піт.

Та не для всіх ті батькові руки добрі. Якось у поїзді приліг на полиці і заснув. Крізь сон чує: ворушиться щось на грудях, де годинник срібний у кишеньці. Рукою своєю цап – чиясь лапа. Злодій: сіп-сіп. Дарма. Затиснута, як в лещатах. Блискавично спрацьовує друга рука. Злодій летить сторч ногами в куток...

Чуєш мене, батьку? Серце в мене рветься з горя і відчаю.

– Іди вечерять, – перериває моє побачення голос, що долинає з кухні. Мати. Я причаївся: мені так хороше лежати в темряві із закритими віконницями, дверима. І очима. Нікого не чути, не бачити. – Заснув, мабуть, хлопець, – зітхає сумно мати і продовжує стишеним голосом. – Була сьогодні в Єгорова: "Чого волнуєтеся? Відбуде чоловік своє і повернеться. А ви за дітьми дивіться, їх виховуйте, правильно виховуйте, по-совецькі".

Єгоров – начальник НКВД у Знам'янці. Це він арештовував батька. Спочатку казав: "Розберемося. Не винен – повернеться додому". Тепер уже: "Відбуде своє і повернеться".

Через тиждень у нас був "порожній" урок: не прийшов Франц Альбертович. Завуч Галина Дмитрівна оголосила, що з наступної шестиденки уроки німмови займатиме Бетя Давидівна. "А що – німмовича енкаведе зачинило?" Як і завжди, зухвало вихопився здоровань Демешко, другорічник і завзятий курець. Та Голубенко, його сусід по парті і такий же парубок, стукає здоровою п'ятірнею друга по спині: "Смерть ворогам народу, ясно?" Галину Дмитрівну як електрикою вдарило. Гостро глянула і нахилила голову так, ніби хотіла буцнути: "Думай, коли говориш!"

Вчора, коли мене послали в учительську за журналом, Галина Дмитрівна, весело пакуючи свій ридикюль, мовила до директора: "В енкаведе викликають. Не знаю, чи повернуся". Крутнулася на одній нозі і стала чепуритися перед дзеркалом. Наче аж хвалилася: дивіться, мовляв, з ким маю справу.

"Порожні" уроки стали частими: арештували Никанора Олімповича, потім учителя малювання й креслення Білоконова, ще одного. "Посадили" наших сусідів: дідуся Савенка, залізничного машиніста Андрющенка, конюха Цепенка. Трохи далі по кутку – інженера Вітохіна, машиніста Ярового, тесляра Дроника.

Забрали й Єгорова, начальника НКВД. "Оно хто справжній ворог, оно хто шкодив", злорадів я. Тепер батька – та всіх, усіх – випустять. І став чекати. Батько, батько, батько мій удома, – підстрибував я, кваплячись додому в надії, що батько чекає на мене!

Та минали дні, тижні, лягла зима, відбулися вибори до першої Верховної ради – 12 грудня, настав новий, 1938-ий, рік...

– Ходила до нового начальника, Іванова, – долинає до мене глухо, мовби крізь товщу води, голос матері. Вона схлипує: – Прогнав. Сказав, щоб більше не приходила, бо й мене посадить.

Все. Мені не хочеться слухати далі: підлий, злий, безжальний світ! Нікого не хочу чути, нікого не хочу бачити. А мати ні, вона ще на когось сподівається, втішає саму себе:

– Мандельшу бачила: "Харошій человек бил Гавріл Митрофановіч. І протів євреєв нічево не імел. Дружіл з моім. Када муж сказал: "Гаврюшу взялі", я прямо чуть в обморок не упала: "Гаврюшу! Петрова!"

Мандель – банківський касир, батьків приятель. На полювання разом ходили, в гості один до одного з жінками, а то й з нами, дітьми. Хоч і біля грошей ходив Мандель, а й йому довелося скрутно, коли тридцять третій прийшов: троє дітей та жінка-інвалід. Велосипед, що стояв у кімнаті на видному місці ще й під мережаним покривалом, на базар поїхав. Швацька машинка "Зінгер" туди ж. Мандель приходив і тепер до нас, але сам. І батько передавав йому щось в торбинках чи пакетиках, харчі якісь. "Рука давця не збідніє до кінця", казав матері, коли буркотіла: "В нас і самих он..."

Працював батько вже не в "ТПО" ("торгово-потребительское общество", але їздовий дядько Грицько це ТПО розшифрував інакше: "терпи, поки опухнеш"). Став батько головним бухгалтером в "отделе рабочего снабжения" - ОРС. (Дядько Грицько, котрий теж перейшов туди працювати, мав своє поняття: "обезпеч раніше себе"). Контора забезпечувала залізничників. По картках залізничники отримували найвищі пайки. А для "ответственних работніков" перепадало дещо і без карток.

Хлібину-другу "діставав" батько отже і для Сави Івановича: і в цього було четверо їдців. Дядько приходив завжди затемна: боявся, аби хтось не помітив. Торопко засовував буханець за борт сіряка. Хоч теж був бухгалтером, але одягався, як їздовий дядько Грицько. Намагався бути схожим на пролетаря звідтоді, як проходив "чистку". Розповідав потім у нас: вийшов він на сцену як був – у чумарці з сивим коміром і в шапці смушевій, сірий же. А з-за столу, червоним покритим, голова людей, що в залі, питає (у клуб же набилося – голці ніде впасти): хто, мовляв, скаже слово про службовця Дем'яненка? Довго мовчали. А потім із гущі голос один: "Та що тут довго балакати: хороший чоловік!" Голова аж розсердився: "Ми й самі бачимо, що хороший: бач, як нарядився – націоналістична одежа. Чи не член севеу? А от нащот соціального проісхожденія – як у нього? Чи нащот настроєній?..

Батько теж "чистку" проходив. Допізна чекали його з клубу. Я теж не спав того вечора: прийде батько чи не прийде? Бо недарма ж говорили, що після "чистки" декого в гепеу зачиняли. Пройшов! Пальто біле – в інеї, вуса в бурульках (морози люті стояли!). Веселий, усміхається. А мати сльозу витирає: "Ну, слава тобі, Господи: я вже думала..." Я з розгону стрибаю і чіпляюся батькові на шию. Нічого, що моє лице кусає жорстка ворса коміра, нічого, що холодять його крижані бурульки – батько вдома! У мене є батько!..

– Нема, нема Гаврюші, – чую, як стогне крізь плач мати.

Вона повернулась з Кірового, де батько сидів у тюрмі. Ці слова виривають мене з напівмарення, напівсну, світлі видіння щезають, у душу знову западає чорна ніч. Затамувавши подих, вслухаюсь в напівголоси на кухні. Що мати говорить?! Повезли його. Ждіть, кажуть, сам напише. Ні Зайонц не допоміг, ні прокурорша. Отакі друзі!

Зайонц... Він адвокат. І дуже тямущий, казав батько. З ним дружив ще хлопцем, коли в мирового судді в селі Молодецькому писарчуками служили.

Прокурорша – ця теж знає батька з дитячих літ, землячка. Хіба ж не відомо їй, що з незаможної родини батько, пролетар: дідусь мій Митрофан на скрипці по свайбах та хрестинах грав, а бабуся куховарила в тих же людей. Тим і заробляли на хліб, бо землі своєї не було. Крім городу при хаті, звісно.

– Родичів, товаришів, друзяк, приятелів – ціла купа, – схлипує у відчаї мати. – А кинься, хто пособить – не знайдеш.

"А Марченко? Марченко! – хочеться мені гукнути. – Кому ж, як не Марченку й заступитися?" Теж батьків приятель. Марченко – "сотрудник ГПУ", "работнік НКВД". Не раз бував у нас, пив-їв. Хоч і в органах чоловік, а й йому чогось та недоставало: дров, наприклад. "Дістань, Гаврюша, пожалуста"...

Мати наче вгадала мої думки.

– До Марченка добивалася. А він: "От коли б у Гаврюші та язик був коротший. Ото йому язик і наробив ділов. Нічого не можу".

– Всім допомагав, прийшлося йому...

А таки всім: і висланим на Онєгу розкуркуленим материним батькам із дітьми – кілька років

посилки туди "організовував"; і сестру свою малолітню прихистив у нас, бо сиротою лишалась; і брата материного, що із заслання втік; і дядька Романа, земляка, що приїхав до Знам'янки роботи шукати, жив у нас як рідня – це тоді, коли повсюди бродили юрмища голодних і безпритульних.

– Не муч себе, дочко, не побивайся, – суворо до матері бабуся. – У тебе діти, їх треба берегти.

– А як же їх збережеш, коли ніхто...

Справді, ніхто: одних дядьків та тіток у мене до десятка. Та лише один-два дали про себе знати після батькового арешту. Дядько Микита приїхав, та як почув, що тут з енкаведе треба справу мати, та на вокзал, та тільки його й бачили.

Мене також пориває гукнути на весь голос: та де ж усі, кого батько рятував? З ким дружив і товаришував? З ким був зв'язаний кревно? Та подайте ж руку, та підіть же в оте енкаведе, та розкажіть – не ворог він!

А хто ж він, хто?

Лише через багато літ, коли вирішили "ворогів" реабілітувати, багатьох уже, як і батька, посмертно (замордовано в магаданських катівницях), викликали матір до прокуратури. Стали неньці читати із "дела".

Слідчий: "був мировим суддею..."

Мати (сардонічно посміхаючись): "Ха! Хлопчина у п'ятнадцять-сімнадцять годочків то, по-вашому, мировий суддя?"

Слідчий: "жалкував за розстріляними Тухачевським, Якіром, Гамарником..."

Мати: "А хто ж поробив їх маршалами, отих тухачевських, і носився з ними, як з писаною торбою, ще й нам наказував молитися на них?"

Слідчий: "приймав на роботу антирадянський елемент..."

Мати: "Не прийняв одного – білогвардійського карателя Митька Кучая. За те Митько й настрочив донос, оббрехав, помстився".

Слідчий: "Так він ваш родич?"

Мати: "Брат мій. Троюрідний..."

Простіть же мене ви, батькова рідня, колеги і друзі, простіть. За те що дорікав вам до останнього дня за невтручання і мовчання, за страх і ницість. Ні ваші клопотання, ні ваші скарги, ні листи до Вишинського і Сталіна не зарадили б – так хотів сатана. Так хотіли його слуги. Людська кров – це їхня пожива. Чужа смерть – це їхнє життя. Інакше не були б вони сатаною.

Чую тебе, батьку! Чую вас, батьків, чую за тисячі кілометрів – із магаданських крижаних пустель, із колимського царства вічної мерзлоти. Під білим саваном бугряться гробовища мільйонів, що пройшли полярну юдоль страждань. Німують могили. Та гучніше грому б'є у вуха та тиша гробова, тиша навіки зімкнутих уст – остання воля наших батьків: пам'ятайте про нас! Сатані не простіть! Не впустіть знову сатану у свій дім!

Микола Петров

СПОГАД ТЕРЕЩЕНКО СВІТЛАНИ МИХАЙЛІВНИ

Народилась 1934 року у Харкові, нині мешкає в місті Олександрії. Дочка репресованого.

Сином полку Червоної армії мій батько, Горланов Михайло Георгійович, став у 16 літ. Служив чесно й праведно, учився старанно і з захопленням, як багато вихідців із селянських родин (народився батько 1901 року на Тульщині, в Росії – сім'я була багатодітна: три сини, дві дочки – жили бідно, надголодь, рано осиротів).

В середині 20-х батька, уже одруженого (на сироті Тіуновій Зінаїді Донатівні – шлюб реєстрували в м.Миколаєві), переводять служити в Одеську піхотну школу. Згодом – Харків, Київ. Батько постійно підвищував свої знання, навчався заочно в Московській військовій академії. Службі він віддав себе до краю. Мама згадувала, що батько часто повторював: "На першому місці для мене партія і робота, на другому – ти і діти".

Батько був порядним, чесним і принциповим комуністом, а це не всім подобалось. За сфабрикованим пасквілем вночі з 10 на 11 травня 1938 року його заарештували. Не допомогло навіть те, що за десять днів перед тим його нагородили грамотою й ювілейною медаллю "За 20-летнюю безупречную службу в Красной армии". Ввірвавшись у 105-у квартиру будинку 46 по вулиці 25-річчя Жовтня м.Києва, енкаведисти перекинули все догори дном, щось шукали, але ніякого компромату на батька не знайшли, то рвали й топтали, як дикі звірі, сімейні наші альбоми з фотографіями, особисті листи, книги, підручники. Забрали в батька особисту зброю і повели... Виходячи з квартири, батько сказав матері: "Зіно, не хвилюйся, це якесь непорозуміння, я скоро повернусь..." Але – не судилось. Військова колегія 27 вересня присудила батькові десять літ позбавлення волі. Правда, з правом листування. Незабаром мама відвідала його в Лук'янівській в'язниці. Розповідала:

"Чую у коридорі кроки Михайлові — так чітко ходив тільки він. Завів його до кімнати для побачення якийсь військовий. Був Миша весь синій від побоїв, у військовій формі – порваній, без знаків розпізнання. Я запитала: "Тебе били?" Наглядач мовив: "Горланов, я забороняю Вам відповідати на такі запитання". Проте батько відповів: "Всякими засобами нас силували підписати те, в чому ми абсолютно не завинили". Побачення тривало всього десять хвилин. Я зрозуміла, що більше я його ніколи не побачу..."

Для моєї матері з двома дітками настали страшні роки поневірянь, її, вчительку, ніде не брали працювати, навіть прибиральницею – дружина "ворога народу". Боячись, аби "чорний ворон" не забрав і нас на Соловки, мати з нами подалась до тітки у місто Знам'янку. Тут їй трапилась порядна людина, начальник пошти Сулима – не побоявся взяти матір завідувачем канцелярії, де вона пропрацювала до війни (згодом мама взнала, що Сулима пішов у партизани).

Із Знам'янки мама з нами їздила до Москви з надією потрапити на прийом до узурпатора Сталіна, аби просити його переглянути справу чоловіка. Однак нічого не вийшло – на прийом її не допустили, таких прохачів тоді було тисячі й тисячі.

Війну ми перебули в окупації, бо евакуюватись не мали ні сил, ні засобів, а родичі про нас просто забули. По війні мама стала писати в усі інстанції, шукаючи батькових слідів. Час був страшний. Ми з братом, діти "ворога народу", не мали права здобути вищу освіту, вступити в партію... Мама працювала на всяких роботах, аби лиш прогодувати сім'ю. І писала, писала...

Збереглося кілька листів від батька довоєнного часу: із Лук'янівської в'язниці у Києві, із Новочеркаської тюрми... Влітку 1939 року повідомляв скупо, як їх із Ростовської області етапували через Урал і Сибір до Владивостока: 38 днів тривав етап. Далі – Магадан, Сусуман, Сеймчан...

За своєї виключної скромності й розуміння, що вдома також не мед, батько в листах просив маму і свою сестру вислати бодай якісь харчі і теплі речі, але так нічого йому з пересланого не віддали, окрім грошей, і то не всіх – про це він повідомляв у листах.

Війна перервала майже одностороннє листування: за всі роки заслання йому дали тільки один раз прочитати маминого листа й показали нашу фотографію – це було 29 травня 1939 року. Єдиного листа! Про це він також написав нам.

Дивом збережені батькові листи не можна читати спокійно. Він гаряче й віддано любив усіх нас, але ще відданішим був Радянській владі і партії, вірив їм, писав ці слова завжди з великої літери. Ніякі нелюдські умови сталінських тюрем не зломили його – він вірив у справедливість.

Ось лист із Владивостока, датований 11 липня 1939 року: "Настрій у мене терпимий. Я ще не втратив надії, що Партія і Радянська Влада розбереться в тій провокації, жертвою якої я опинився. Я впевнений, що наклепники, ті вороги народу, які знущаються над більшовицькими кадрами, отримають по заслузі. Я не читав газет, але кажуть, що на 18 Партз'їзді про це говорили. Адже це абсурд – засудити мене як члена к.р. (контрреволюційної) організації, шкідника і терориста, мене – робітника, хто чесно з малих літ служив 19 років у Армії і 15 років у Партії..."

До останньої своєї години батько вірив, що правда торжествуватиме, але не дожив до такого часу. Вмер батько (чи вбили його) 31 липня 1943 року, в день свого народження, – сорокадворічним. Скільки, повен сил і енергії, міг він принести користі своїй Батьківщині, своїй родині! Реабілітували батька 26 травня 1959 року.

РЕПРЕСОВАНИЙ ПІСЛЯ СМЕРТІ

Трагедія забуття талановитого українського письменника Леоніда Чернова (Малошийченка), на перший погляд, нібито й не пов'язана із тотальними репресіями тридцятих років. Його не заарештували лише тому, що він покинув цей світ через тяжку недугу (сухоти) незадовго до першої хвилі смертей і арештів тридцять третього. Але те, що надзвичайно цікавого і самобутнього поета, прозаїка і гумориста, чудову людину, улюбленця творчого загалу Харкова на десятиліття викреслили з літератури – то сумна печать далеких тридцятих. Адже від Соловків чи Колими Леоніда Чернова вберегла саме смерть. Вижити, аби Господь і дарував йому життя після хвороби, у письменника не було жодного шансу. Незаперечний тому доказ – доля його посмертної книги поезій "На розі бур". Вона ще встигла вийти невдовзі після смерті автора. Упорядник книги Олекса Слісаренко спорядив томик поезій гарними й теплими словами про Льоню Чернова, зазначивши, що в його особі українська радянська література втратила видатного лірика, який належав до лівої формації революційного мистецтва. "Його поезія відзначалася глибиною думки і тією щирою чулістю, що становить найкращу ознаку справжньої творчості". Отож, книга з'явилась друком і... була пущена під ніж. Заарештований тираж був повністю знищений і до сьогодні збереглося всього кілька примірників.

Думаю, що не лише належність до українського імажинізму, до керівництва і навіть фундації в українській літературі групи конструктивістів стали причиною різних випадів проти письменника ще за його життя з боку більшовицької, "правильної" вусппівської критики, а після смерті – тавром забуття. Це лише одна, хай і вагома причина. Інша ж – захована у творах Л.Чернова, в його язичницькому захопленні Україною, її степами, її історією, людьми, її майбутнім "незалежної суверенної держави українського трудящого люду" ("Харків").

У січні 1933 року Україна ще встигла віддати данину пам'яті своєму синові. На смерть Чернова відгукнулися періодичні видання республіки. Повідомлення про втрату митця письменники Харкова, що зібралися у будинку Блакитного, зустріли хвилиною мовчання. Хоронив Леоніда Кіндратовича Харків, а Максим Рильський, прощаючись із побратимом, сказав над могилою:

Умер Чернов... Безсилі тут слова
На смерть людську нема людської мови.
..Та чуєте? Жалібний марш співа:

Умер Чернов – нехай живуть Чернови!

На жаль, щирості й оптимістичній спроектованості в майбутнє слів і думок Максима Тадейовича суперечила дійсність наступних місяців, а за ними років. Ось давайте лишень простежимо долю колег Л.Чернова по спільній роботі в сатиричному цеху ("Червоний перець" та інші видання). Розстріляні: Кость Котко, Юрій Вухналь, Сергій Чмельов, Юхим Гедзь, Олекса Слісаренко, Василь Чечвянський, Майк Йогансен. Живим із заслання повернувся лише Петро Ванченко. І це не довільно укладений мною список. Я лише "розшифрував" перелік "найталановитіших представників гумористичної прози" початку 30-х років (серед них названий і Л.Чернов), наведений у відповідному розділі 6-го тому "Історії української літератури" (с.362). Така ж доля чекала і представників "лівоінтелігентної формалістичної течії конструктивізму" (кучеряве визначення теж із 6-го тому) на чолі з її лідером Валер'яном Поліщуком.

Сьогодні репресовані письменники повертаються до нас своїми творами, своїми долями. Леоніду Чернову знову не поталанило. Він ніби й не потребує реабілітації, адже ж не був репресований. І письменник знову залишається забутим. А шкода, бо й творчість і особистість митця на те заслуговують.

Отже, Леонід Кіндратович Малошийченко (Чернов – театральний і літературний псевдонім письменника) народився 15 січня (3-го за старим стилем) 1899 року в містечку Олександрії. "Дитинство прошуміло в Крилові, на Тясмині, над Дніпром, – читаємо в автобіографії письменника. – Виховувся самотужки, в жорстоких боях з сусідськими хлопцями за своє право і волю. Учився в Олександрійській гімназії, і вчився погано, бо ніколи було: на моїх плечах лежав наш нелегальний гумористичний журнал. Був я одночасно і за редактора, і за видавця, сам писав, сам малював, і дописався до того, що зостався на третій рік у п'ятій клясі, і навесні 1914 року мої добрі вихователі вигнали мене з гімназії".

Олександрія в часи учнівства Льоні Малошийченка-Чернова переживала певне піднесення, що виявлялося в розбудові освіти, пожвавлення театрального життя. Чоловіча гімназія ще з 1911 року стараннями Дмитра Чижевського та його друзів-гімназистів стала осередком гуртування революційно-зорієнтованої молоді. До речі, саме Олександрія й гімназія спорядили майже одночасно в літературу спочатку Д.Чижевського, згодом Панаса Феденка, а ще раніше Володимира Біль-Білоцерківського. Останнім Олександрія делегувала в письменницькі лави Леоніда Чернова і, як це не прикро констатувати, він і досі залишається останнім вихованцем гірничого міста в письменницьких лавах України.

Згадка про нелегальний сатиричний журнал не виключає можливої причетності Леоніда Малошийченка до кіл гімназичної революційної організації Д.Чижевського, хоч його прізвище не згадується в жодних зі спогадів сучасників, в тому числі й у Панаса Феденка та Марії Чижевської. Брак інформативного матеріалу про дитячі та гімназійні роки життя письменника почасти компенсовує його творчість. Так відчутним струменем автобіографізму позначений твір Леоніда Чернова "Оповідання про маленьку людину". Знайшли в ньому відображення і згадувані в автобіографії "жорстокі бої з сусідськими хлопцями за своє право і волю", і моменти дочасного змужніння. Мене неймовірно вразили в ньому слова героїні твору Олександри Едуардівни, адресовані головному героєві оповідання Лесикові: "Є люди, що йдуть уздовж життя. Вони живуть спокійно, лагідно, обережно, з розрахунком, нудно – зате дуже довго. І є люди, що живуть уширочінь. Їхнє життя шумує бурхливо, широко, часто вони помиляються, падають, знову встають, знають вони і політ, і падіння, і сонце, і холод, і жах, і радість – зате швидко згоряють".

У цих словах Леонід Чернов. Зрештою, давайте переконаємося у тому. "Року 1917 скінчив Кишинівську гімназію і виплив у бурхливе море, – читаємо в автобіографії Л.Чернова. – Р.р. 1917-1920 з перемінним успіхом працював в Укрості, блукав по Україні, редагував "Рубікон", учився по університетах (математичний та юридичний факультети), грав по українських театрах, аж поки року 1921 не вступив до театру ім.Франка".

Мусимо трохи уточнити автора у тому, що і редакторування, і спроба двічі отримати університетську освіту випадали на короткі проміжки загалом постійної роботи Л.Чернова в "Українському товаристві акторів "Сурма" під орудою Терентія Юри. "Сурма" прибилась до Олександрії ще в 1916 році і це провінційне містечко на кілька років стало рідним для трупи. Звідціля колектив театру вибирався на короткі і довгі гастролі, але завжди повертався до містечка. Леонід Чернов був прийнятий до "Сурми" восени 1917 року, де й працював до 1921-го. "Творча робота в колективі "Сурма" у сезоні 1919-1920 року, – згадує один із сурмівців олександрієць Л.Білоцерківський у книзі "Записки суфлера" (К., 1962), –

набагато покращала. Цьому, звичайно, сприяла енергія й ініціатива нашої молоді. Зокрема мені хочеться згадати моїх найближчих друзів – Леоніда Чернова і Михася Гаєвського. Вони перші виявили ініціативу щодо перебудови життя всього колективу. Писали п'єси агітаційного характеру, робили інсценізації творів Горького, Чехова, Л.Толстого, складали цікаві вірші, гуморески й дружні шаржі-епіграми майже на всіх акторів".

Театральне життя змусило Л.Чернова звернутися до літературної діяльності. Тоді колишні гімназійні спроби сатиричного віршування заступають сценарії агіток, інсценізацій тощо. Проте театр все ще залишався першим захопленням. Звернемося знову до спогадів Л.Білоцерківського: "Не можу не згадати чудову пору – весну двадцятого року. Травневі свята. Наша молодь – Набатов, Чернов, Гаєвський, Возсіянов, Горський разом з Барвінським та Т.Юрою – написали травневий сценарій... Пригадую барвисту картину карнавалу, похід вулицями маленького міста Олександрії... Попереду на білому коні з булавою в руці – Богдан Хмельницький (Т.Юра), за ним козаки-запорожці, далі величезна селянська гарба, запряжена круторогими волами, на гарбі дійові особи з "Сорочинського ярмарку" та інших п'єс..."

Досвід акторської школи "Сурми", спроби драматичної діяльності привели Л.Чернова, як уже згадувалося, до театру ім.І.Франка. Ось тут, за словами самого письменника, він "цілком і повністю віддався літературній роботі і почав вперше серйозно пробувати себе як літератор. Написав п'єсу "Бог Авраама", "Цар Максиміліан", кілька поем, переклав "Той, хто дістав ляпаси", "Кров", кілька п'єс Мольєра".

Проте не відпускав і театр. Весною 1922 року Л.Чернов з друзями-однодумцями створив власний театр "Махудрам". Але вже до кінця 1922 року театр зазнав краху та припинив своє існування, що стало важким випробуванням для нашого героя і він у розпачі, в намаганні знайти себе "кинувся у вир головокрутних пригод у Сибіру та на Далекому Сході". Л.Чернов працює в газетах, журналах, організовує літературні вечори, навіть пробував себе в дипломатичній місії Харбіна. "У цей час, – пише Л.Чернов, – я відійшов від української літератури, пристав до лівого крила російських імажиністів і видав книгу поезій "Профсоюз сумасшедших". Знову ж давайте уточнимо, що модернова російська поезія полонила Л.Чернова ще в Олександрії, особливо шанованим у колі акторської молоді був В.Маяковський. До речі, згодом російський поет гарно відгукнеться про поезію Л.Чернова і залишить цікаві спогади про українського письменника.

А тим часом у 1924 році Л.Чернов пускається в чергові мандри. Цього разу найбільше тоді судно в колишньому СРСР "Трансбалт" із Владивостока бере курс на Бомбей, а звідтіля до Одеси. Наслідком цієї подорожі стане перша книга прози письменника "125 днів під тропіками". Книга журналістських репортажів, мікроновел, нарисів, нотатків мандрівника. Індійський океан, Мадрас, Бомбей, Червоне море, Сахара...

Теплохід швартується в Одесі, а невдовзі в журналі одеських футуристів "Юголеф" з'являються уривки з поеми Л.Чернова "Борьба за радость", що народилася в тропіках.

В Одесі Л.Чернов має нагоду розпочати роботу на кінофабриці, але перемагає захоплення російською поезією і його шлях лежить до Петербурга. Там він вступає до групи російських імажиністів, але невдовзі дається взнаки хвороба, привезена з бенгальських джунглів – сухоти, – і він змушений повернутися на Батьківщину до Олександрії. Хвороба надовго прикувала його до ліжка.

"Більше року пролежав – виснажений – на ліжкові, – пише ж у біографії Леонід Чернов, – в Олександрії, втерявши зв'язок з друзями, з літературою, загубивши здібність об'єктивного ставлення до людей та життя. Твори того періоду я не наважився б друкувати.

Восени 26 року приїхав до столиці, хотів працювати, але – горлом кров, – і друзі на півроку замкнули мене до Харківського тубінституту... Навесні 27 року, вийшовши з тубінституту, я зблизився з українськими митцями і тоді остаточно й назавжди відчув, що не можу відокремити свого шляху від шляхів української культури, яка стоїть зараз на порозі великого й прекрасного розквіту".

Справді, з 1926 року стали з'являтися в українській періодиці перші твори Леоніда Чернова, а 1927 і наступні роки були надзвичайно плідними. Його вірші, оповідання, гуморески з'являються в журналах "Червоний шлях", "Всесвіт", "Авангард", "Нова генерація", "Червоний перець" та в численних газетах.

У Державному видавництві України виходить згадувана вже книга "125 днів під тропіками". Готується до видавництва книга оповідань "Сонце під веслами", до котрої увійшло й "Оповідання про маленьку людину", котре сам митець назвав "першим серйозним дебютом в українській літературі". Оповідання Л.Чернов рідко друкував на сторінках періодики, хоч заявив себе цікавим прозаїком, тому й шкода, що книга не побачила світ, а доля рукопису досі невідома.

Тим часом читач України став звикати до нового імені. В часописах та газетах отримує постійну прописку прізвище Л.Чернова, змінюються лише назви творів: "Інструментовка на українські теми", "Поетам України", "Коні в степах", "Любов сьогодні", "Харків", "Електра" та інші. Окремою книгою виходить поема "Фронт" (К.-Х., 1931). Своєрідним підсумком літературної творчості другої половини 20-х років мала стати збірка "На розі бур".

Надзвичайно плідним був доробок Л.Чернова в жанрі фейлетона. Його чудові фейлетони протягом кількох років майже щономера з'являлися на сторінках "Червоного перця", щоправда з кількамісячними перервами на лікування. Наприклад, у 1928 році журнал надрукував десять фейлетонів Л.Чернова.

Письменник же не обмежувався суто художньою творчістю, його захоплює бурхливе літературно-мистецьке життя України. Окрім співпраці на радіо та в численних журналах, він намагається повнокровно реалізуватися і як організатор літературного процесу. Зокрема з його участю група письменників лівої формації революційного мистецтва, як їх називали у 20-х роках, оформлюється в літературне об'єднання "Авангард" та розпочинає активну пропаганду поетичної течії конструктивного динамізму. Планується випуск щотижневої газети "Доба конструкції", видається перше число журналу "Бюлетень Авангарду" (згодом "Авангард"). Леонід Чернов поряд з Валер'яном Поліщуком один із організаторів видання та активних авторів "Авангарду".

На перешкоді життєвих і творчих задумів, яких була сила-силенна, стояла лише хвороба. Вона все частіше й на довше виривала письменника зі столиці, заховуючи на місяці за високим муром тубдиспансера, чи санаторію, чи батьківської хати в Олександрії. Відрадою була лише література.

Зі смертю від сухот друга Леоніда Чернова (теж молодого письменника) Віктора Ярина трагічні мотиви час від часу вриваються і в поезії Леоніда Кіндратовича. То в одному, то в іншому творі письменник намагався розмовляти з читачем з порогу смерті ("Поетам України", "Бензинова елегія"), чи звучали моменти підсумковості – "незалежністю своєї ліри був я гордий", чи прощання зі світом і друзями-письменниками, як у вірші "Третій лист до Тараса Григоровича Шевченка":

Надобраніч, любий,
Скоро в смерть порину.
З друзями сушу останню пляшку.
Тільки б знав:
Напевне вас зустріну –
Навіть помирать
Тоді не тяжко.

Мушу однак зазначити, що момент смутку присутній хіба у поезії "Сам я знаю, що скоро загину" (1926). Загалом же, усвідомлюючи свою приреченість, Л.Чернов у творчості і в житті був великим життєлюбом і оптимістом. Свідчення тому, окрім творів самого письменника, знаходимо у теплих спогадах про Леоніда Чернова Юрія Смолича "Кобзар на мотоциклі" (Розповіді про неспокій. – К., 1968).

Тим часом хочу звернути увагу читача на момент мимовільного трагічного пророцтва поета у цитованому вище творі "Третій лист до Тараса Григоровича Шевченка". Зазначивши, що хотів би жити не менше й не більше за Миколу Скрипника, поет розгортає перед читачем уявну картину своєї посмертної зустрічі на Парнасі зі Скрипником та Шевченком. Ведучи діалог із Кобзарем, Л.Чернов пропонує розширити коло митців, гідних бути присутніми на цих "блискучих ловах", запросивши на них ще й "Бажана і Куліша, й Поліщука", "Майка, Влизька, Семенка..."

Нарком освіти, а з лютого 1933 року – голова Раднаркому УРСР Микола Скрипник застрелився того ж таки тридцять третього, познайомившись, як твердить одна із гіпотез, із жахливими наслідками штучного голодомору. За ним пішли у небуття усі названі письменники, окрім Миколи Бажана. Зрозуміло,

що в умовах фактичного знищення української письменницької організації, Л.Чернову важко було "помилитися", але ж у вірші він просить Кобзаря відмовити у тій парнаській зустрічі Тичині та Сосюрі – і знову пророцтво збулося.

Сьогодні як одкровення звучать для нас твори того ж В.Сосюри, що десятиліттями лежали у шухлядах (вступ до поеми "Мазепа" тощо). Але давайте замислимося над "Повстанцями" Л.Чернова, чи вчитаємося в уривок з поеми "Електра" (1929), друкованої у збірці "На розі бур":

Краю мій.
Ти встав –
і зазорів.
І я з тобою зорю.
В очах –
віки.
В ногах –
гетьманський гній.
Ти робиш нині сам
Свою історію,
Народе мій.
Віки,
віки
Вона знущалась з тебе –
Хазяїна
плодючої
землі.
За батоги у тебе
Вимагали "хлєба"
Пани
і
під
панки
Ца
рі
і
ко
ро
лі.
Кривавим гноєм
бив Дніпро об кручі
І стогоном гатив хохлацькі сни.
І кров'ю харкали
ген-ген за синім Збручем
Твої сини.
А тут –
В московський гній
Родючий край поринув,
Ховавши пісню
в темряву дібров, –
І колисав
повію
Катерину
Старий Дніпро.

В ньому не лише перегук зі згадуваним твором В.Сосюри, у цих рядках глибоке розуміння поетом непростої історії своєї Батьківщини – України. Проте тоді, наприкінці 20-х, поет щиро радів тим перетворенням, які відбувалися у місті, радів новобудовам, щиро вболівав за долю села, за рідний край, що "взявся наздогонять загублені віки". Адже "запаморочення від успіху" в "батька народів" від знищення колективізацією українського села ще було попереду, як і голодомор, і репресії, але про них поет уже не довідався.

Леонід Чернов, не зраджуючи своїй вдачі, залишав цей світ, за свідченням Юрія Смолича, "із жартом на вустах – "Дай мені дихнути торгсіновським повітрям!"

"Він вмер під вечір, – згадує далі Смолич, – як уже посутеніло – запав синій зимовий смерк. Я був один біля його ліжка – дружина боялася підійти і сиділа в сусідній кімнаті. Льонька щойно сказав мені, де що з його рукописів та листування з жінками лежить, що з речей відіслати батькові в Олександрію, як би він хотів видати свої твори – вірші, оповідання, гуморески. Потім попросив міцно тримати його за руку. Дихання було часте, коротке – самими бронхами – легенів уже не було... Потім зник пульс... Не стало й дихання..."

Юрій Корнійович Смолич виконав усі розпорядження Л.Чернова окрім одного – він, з незалежних від нього причин, не зміг видати твори померлого товариша. Сподіваюся, така книжка ще має з'явитися.

Леонід Куценко

БУЛИ ЧЛЕНАМИ "ГАЛЛІПОЛІЙСЬКОГО СОЮЗУ"

"Серед "російської" еміграції було чимало українців".
Марк Раєв
Росія за кордоном. 1919-1939

Знайомлячись із все новими, маловідомими, але цікавими і повчальними сторінками всесвітньої історії – професійно або час від часу, – завжди задумуєшся над питанням: чи не мав стосунки до тієї чи іншої події хтось із земляків?

Закордонним поневірянням так званої "білогвардійської еміграції" в радянський час було присвячено чимало томів наукової та художньої літератури, фільмів, п'єс тощо. Білих офіцерів наче й піддавали критиці, і викривали, і лаяли, але якось... з неприкритою симпатією. Булгаківські "Біла гвардія", "Дні Турбіних" чи "Біг" – яскраві тому підтвердження. Повторюватись і дотримуватись старої традиції не будемо. І не тільки тому, що денікінці або врангелівці боролись проти "червоних" чи "жовто-блакитників". Спробуємо стати над політичними уподобаннями і розповісти про долі двох земляків-білоемігрантів. Ким тільки не ставали вихідці з центрально-українських степів!

Не знаю, чи ставив хто-небудь собі питання: "Скільки випускників Олександрії подались пізніше в еміграцію?" Впевнений, що навіть краєзнавці назвуть небагатьох. І, насамперед, відомих людей. Наприклад, видатного українського мислителя і вченого Дмитра Чижевського (1895-1977), який закінчив названий навчальний заклад у 1911 році. Згадають, аякже, бо саме його ім'я носить нині Кіровоградська обласна наукова бібліотека.

Так сталось, що, передивляючись кримінальні справи, де останніми підшиті документи про реабілітацію і які готуються до передачі з управління Служби безпеки України по Кіровоградській області в держархів, нам випадково вдалося дізнатись про гірку долю Олександра Макарова і Данила Місюри, які вийшли зі стін Олександрійської гімназії відповідно у 1914 та 1916 роках.

ОЛЕКСАНДР МАКАРОВ

Мабуть, характерною рисою цієї людини була невтомна тяга до знань, намагання отримати вищу освіту в будь-яких, здавалося б, неймовірних для даної справи умовах.

Дев'ятнадцятирічним, в рік початку Першої світової війни, уродженець Олександрії вступає на фізико-математичний факультет Одеського університету. Війна не дала завершити цивільну освіту. У 1916 році "запропонувала" прискорений – п'ятимісячний – курс Одеського військового училища. А потім син заможного олександрійського міщанина (батько Захар Макаров володів млином та маслобійнею) був відправлений на німецький фронт. Коли фронт розпався – повернувся додому. В Олександрії проживав у 1918-19 роках, умудряючись навчатися в... Катеринославському (нині Дніпропетровському) гірничому інституті. Якось, прибувши до інституту, опинився у місті, окупованому денікінцями. Його як колишнього царського офіцера мобілізували і в складі Кавказького піхотного стрілецького полку направили на боротьбу з Махном і Григор'євим. Після поранення зі станції Синельникове відправили до шпиталю міста Катеринодар (нині – Краснодар Російської Федерації). Потім був 3-й Корніловський полк, Крим і... втеча через Чорне море в листопаді 1920 року...

ДАНИЛО МІСЮРА

На рік молодший від Макарова, уродженець Петрового, чорнокосий, середнього зросту, зі смуглявим обличчям та карими очами, син урядника царської повітової поліції Юліана Місюри, після закінчення Олександрійської гімназії не міг вибрати цивільної професії. Війна була в розпалі. Тому з 1 січня 1917 року Данило стає курсантом Київського Миколаївського військового артилерійського училища. Також п'ятимісячний прискорений курс. В чині прапорщика служив у Самарі. Наприкінці року, отримавши відпустку, поїхав до батька в Олександрію. А тут якраз більшовики почали відновлювати радянську владу. Повертатись назад не було сенсу. "Коли владу взяв гетьман Скоропадський, – пізніше згадуватиме він, – і на Україну прибули німецькі війська, я дізнався від приятеля, прапорщика Закржевського, про те, що на Кавказі генерал Денікін формує армію..." В Катеринодарі він опинився у першій кінній дивізії генерала Врангеля. А вже в січні 1920-го був начальником артилерійського майданчика бронепоїзда "Вовк" у Криму. Потім – втеча з Феодосії...

ГАЛЛІПОЛІ

"На жаль, XX століття змусило рятуватися втечею й емігрувати набагато більшу кількість людей, ніж будь-який інший період історії", – з неприхованим жалем робить висновок один з дослідників.

Макаров і Місюра були серед 70 тисяч представників Добровольчої армії, опинившись у вигнанні. Точніше, в 1-ому армійському корпусі генерала від інфантерії Кутепова, якому союзники дозволили розселитися на Галліполійському півострові. Біля маленького містечка Галліполі. На спеціально відведеному полі, покритому рідкою багнюкою. Це були пустельні, позбавлені рослинності місця, де взимку панували холод та сильні вітри, а влітку – спека. Не вистачало пального, у солдат зносились обмундирування та взуття. Скупченість, антисанітарні умови, тиф, лихоманка, погане харчування – більшість не витримувала цього. Близько 350 осіб були поховані на російському військовому цвинтарі в Галліполі.

Поразка та евакуація викликали в армії сильну апатію і байдужість до зручностей та власного благоустрою. Розуміючи, що від цього може врятувати лише праця, генерал Кутепов ввів сувору дисципліну і всіх примусив працювати. Наказав у кожному наметі поставити ліжко та обладнати оселю. Посилена муштра проводилась доти, поки гріла надія про повернення і відновлення збройної боротьби з більшовиками.

Але вічно в таборах жити неможливо. Французи оголосили, що з осені 1921 року припиняють фінансову і матеріальну допомогу. Довелося перекочувати до балканських країн.

Правда, перед цим сталася знаменна подія. 16 липня в Галліполі було відкрито пам'ятник у вигляді хреста, автор проекту – поручник технічного полку Акатьєв. Незважаючи на чини та службове становище,

всі колишні білогвардійці принесли під закладення пагорба по каменю. За кілька днів їх було вже 24000! На пам'ятнику зробили чудовий надпис чотирма (російською, французькою, турецькою і грецькою) мовами: "Упокій, Господи, душі померлих. 1-й корпус Російської армії своїм братам-воїнам, в боротьбі за гідність Вітчизни, які знайшли вічний спокій на чужині в 1920-21 і в 1854-55 роках, і пам'яті своїх предків-запорожців, які померли в турецькому полоні".

"ГАЛЛІПОЛІЙСЬКИЙ СОЮЗ" І ХРЕСТ "ГАЛЛІПОЛІ"

Після виходу калединців з Галліполійського півострова, здавалося б, життя назавжди роз'єднало двох колишніх випускників Олександрійської гімназії, офіцерів-білогвардійців.

У Данила Місюри попереду були сповнені труднощів шляхи Болгарії (робітник млина), Бельгії (гірник вугільної шахти, кондуктор трамваю) та Німеччини (слюсар Берлінського заводу "Армаг").

В Олександра Макарова – не менш складні поневіряння Болгарією (працював на шахті), Чехією (умудрився навчатися в одному з сільгоспвузів – Межовому празькому інституті) і Словаччиною...

Але ***дещо*** їх поєднувало аж до 1945 року.

По-перше, обидва належали до РОВС – Російського загальновійськового союзу.

По-друге, обидва носили нагрудні знаки "Галліполі. 1920-21" (наприклад, Місюра мав посвідчення №16274 на право його носіння та посвідчення №153 на право носіння каблучки для безіменного пальця на лівій руці з написом "Галліполі").

По-третє, обидва були членами "Галліполійського союзу".

Як бачимо, навіть розвіявшись світом, ветерани Галліполі намагалися зберегти свої зв'язки. Цьому значною мірою допомагали нагрудні знаки на згадку про перебування в таборі на чужині. У свій час існувала навіть комісія по виробленню цього особливого нагрудного знака під головуванням командира марківців – генерал-майора Пешні. Було засновано доволі багато подібних галліполійському нагрудних хрестів. Першим з них (як відзначається в рідкісному паризькому виданні книги П.Пашкова "Ордени і відзнаки громадянської війни 1917-22 років") став заснований П.Н.Врангелем 15 листопада 1921 року наказом №369 "Нагрудний знак на згадку про перебування російської армії в військових таборах на чужині..." Цей хрест належав усім евакуйованим воїнам. Перший знак був піднесений генералу Кутепову – *Першому Галліполійцю*. Виходили доволі грубі хрести: дуже рідкісні і які тяжко знайти зараз. Пізніше, в Югославії, хрест вибивали вже не з замінника заліза особливого сплаву темно-свинцевого відтінку, а й із бронзи, і покривали його чорною емаллю. Ще пізніше, у Франції, хрест робили із срібла, а чорна емаль мала вузьку білу смугу.

Життя в Галліполі так поєднало обездолених людей, що всі стали боятись прийдешньої розлуки. Тому варто було де-небудь об'явитись кільком ветеранам, як вони створювали земляцтва галліполійців для вирішення своїх соціальних і матеріальних проблем. "Допоможи собі сам, тоді і небо тобі допоможе" – одне з головних життєвих кред галліполійця.

"Галліполійський союз" був створений 22 листопада 1922 року; спочатку як "спадкоємець організації 1-го армійського корпусу". Статут заклав генерал Врангель. Членами союзу вважалися всі, хто пережив важкий рік в Галліполі, не виключаючи жінок та дітей. Емблемою товариства став хрест описаної вище форми. Жінки носили брошки з зображенням галліполійського хреста.

У протоколах допитів О.Макарова і Д.Місюри дуже багато місця займають питання, пов'язані з "Галліполійським союзом". Наприклад, Місюра відзначав, що завданням організації була не тільки матеріальна, а й моральна підтримка його членів. "Галліполійський союз" відкривав свої їдальні, проводив вечори самодіяльності, видавав позики і допомоги на випадок хвороби або тимчасового безробіття. Його активісти читали лекції, розповсюджували газети "Відродження", "Останні новини" (перша нібито мала монархічне, а друга – демократичне спрямування, але обидві виступали з антирадянських позицій).

Макарову (коли він перебрався у 1923 році до Праги) земляцтво допомогло отримати паспорт і стипендію. За його словами, "ГС" не цікавився політикою, але дух його "не був академічним". Під страхом виключення було заборонено зустрічатися з членами лівих організацій. Більше того, держави, де утворювались нові осередки "ГС", дозволяли діяльність лише за умови повної аполітичності стосовно держави перебування. Політикою можна було займатися тільки всередині "ГС".

А ще члени земляцтва отримували газету "Галліполійський вісник" (редактор – генерал Зінкевич), яка писала про голод, про повстання в Росії, про те, що невдовзі народ сам розправиться з владою, якою незадоволений. І можна буде повернутися на батьківщину.

Діти ж галліполійців проходили навчання та виховання в так званій школі "білих розвідників" (аналог радянської піонерської організації), на яку "Галліполійський союз" виділяв частину коштів. Керівником у них був Юрій Боголюбський.

У Братиславі олександрійця Макарова тричі обирали до правління Галліполійського земляцтва. Засідання правління проходили приблизно за таким сценарієм: читання протоколу попереднього засідання для його затвердження; читання отриманої пошти, яка стосувалася життєво важливих питань (влаштування на службу, отримання позик); поздоровлення тощо.

"Товариству Російських інженерів і

техніків у Словаччині.

Товариство Галліполійців у Словаччині поздоровляє зі святом Різдва Христового та Новим Роком.

Твердо віримо, що час історичної правди наближається, а тому будемо в помислах єдині – **щоби Росія знову стала Росією**.

За голову О.Макаров..."

"ВІД СЛУЖБИ В НІМЕЦЬКІЙ АРМІЇ УТРИМУВАТИСЯ..."

Як у кримінальних справах на наших земляків, так і в відповідній літературі відзначається один немаловажний факт: до початку Другої світової війни майже всі галліполійці мали антирадянський настрій. Але коли Німеччина напала на СРСР, в рядах "ГС" відбувся серйозний розкол. Більшість стали патріотами своєї колишньої Батьківщини. У свідченнях Макарова знаходимо підтвердження сказаному.

Він стверджує, що в 1941 році (на початку війни) Братиславське Галліполійське земляцтво, як і інші подібні формування, отримало від колишнього генерала царської армії Архангельського (Брюссель) через генерала фон Лампе (Берлін) наказ... утриматись від вступу на службу до німецької армії. Макаров відзначає, що лише з виходом на політичну військову арену Власова була зроблена нова спроба залучити членів "Галліполійського союзу" до війни на боці німців. Але навіть створений Власовим в Братиславі "Комітет визволення народів Росії" мало що дав. Вербування в РОА ("Російську визвольну армію") проходило дуже погано. Ухилився від цього і сам Макаров.

"СМЕРШ"

Військова контррозвідка Червоної армії, яка образно називалася "Смерш" (смерть шпигунам) стала останньою об'єднуючою для доль Місюри і Макарова ланкою. У травні 1945 року обидва були заарештовані радянським каральним органом у Берліні і Братиславі як борці в роки громадянської війни і надалі проти Радянської влади. Як члени "Російського загальновійськового союзу". "Галліполійського союзу". І обидва отримали по десять років виправно-трудових таборів. Лише за навчання в Олександрійській гімназії покарані не були.

Реабілітували обох наших земляків як жертв політичних репресій уже тепер. Але про післявоєнні роки цих людей із складною біографією нам нічого не відомо.

Як бачимо, не всі, "хто відвідав цей світ в його хвилини рокові" були щасливі. Їхнє життя було пов'язане з духовною руїною, а нерідко і з життєвими та особистими трагедіями. Досі для більшості з нас емігрантами з Єлисаветградщини були релігійний діяч, історик і священик Георгій Флоровський (1893-1979), журналіст-фельєтоніст Дон Амінадо (1888-1957), класик української літератури Володимир Винниченко (1880-1951). Але, як бачимо, були серед них і менш відомі Данило Місюра та Олександр Макаров...

Федір Шепель

ГІДНИЙ УЧЕНЬ АКАДЕМІКА ВАВІЛОВА

Зимяхін Павло Олександрович
народився 1911 року під Ярославлем
(Росія). Нині пенсіонер, проживає
в місті Олександрії.

На цього сивочолого, середнього зросту чоловіка, трохи сутулуватого від ваги прожитих літ, на плечі в якого часто лежить... розкішний білий кіт (чи то коли він неквапливо йде до магазину по хліб, чи коли просто прогулюється), – на цього чоловіка одні дивляться з цікавістю, інші – з іронічною посмішкою. Але мало хто з мешканців Південного мікрорайону міста Олександрії, як і мешканці будинку № 37-а, що по вулиці Садовій, де живе в однокімнатній квартирі скромний і завжди заглиблений у свої думи чоловік, знають його ім'я. А тим паче щось про його долю. А доля його – то жива книга історії життя народів у колишній великій імперії, якою правив "батько всіх народів" і свавільно розпоряджався долями людей: кому ще ряст топтати на волі, кому – в сибірських таборах, а кому й не топтати зовсім.

Тринадцять літ ні за що й ні про що провів мій сусіда у сталінських таборах. З 1940 по 1953 рік. І лише за те, що був закоханий у природу й хотів бути гідним учнем академіка М. І. Вавілова.

Тож дослухайся серцем, читачу дорогий, до спогадів репресованого науковця, агронома-селекціонера, педагога, а нині пенсіонера, почесного члена Всеукраїнського історико-просвітницького товариства "Меморіал" ім. Василя Стуса Павла Олександровича Зимяхіна.

ВИТОКИ

Народився я в 1911 році у робітничій родині на Ярославщині. в Росії. Батько був лісником, мати – різноробочою в лісництві. Казковий ліс, жива природа ввійшли у мою душу з раннього дитинства.

Закінчив Шилівську семирічку. Був піонером, юним натуралістом, активним комсомольцем. Потім навчався у фабрично-заводському училищі, де готували текстильників, хоч мене тягнуло до землі, до рослинного світу, а не на фабрику. І тут доля несподівано привела мене... в колгосп: як активний комсомолець я потрапив у число 25-тисячників, що направлялися організовувати та зміцнювати колгоспи. Пам'ятаю, їдемо візком з району в село і голова колгоспу, в якого я маю бути заступником, питає: "Павле, а скільки тобі років?" "Дев'ятнадцять", – відказую, на рік набавивши. А голова колгоспу похитав головою і радить мені: "Ти прибав собі років з п'ять, бо в нас двадцятирічні хлопці бігають ще без штанів".

Звісна річ, який з мене був заступник. Так... Тільки значився, бо працював як і всі в колгоспі.

Одного разу направляють мене разом з уповноваженим з району, членами комітету незаможників розкуркулювати заможного селянина. Зайшли до нього в хату. Один з "незаможників" відразу відкрив скриню, вийняв нові чоботи хромові, піджак, в яких господар ходив до церкви, і заходився тут же приміряти на себе. А я в душі лірик, вірші пишу з восьми років, то мене це просто приголомшило. "Яка гидота!" – думаю.

А господар мовить:

– Який же я куркуль? Ви подивіться на мої руки. Від мозолів вони в кулак не стуляються. Я щодня з конячкою в полі землю обробляю, а ось ці, – й показав на "незаможників", – з ранку й до вечора швендяють по вулиці, шукають, аби де випить.

"Незаможник", який чоботи приміряв, люто огризнувся:

– Ну ти... куркульська морда!..

В душі у мене ніби щось перевернулось. Відтоді я став дивитись на світ іншими очима.

УТВЕРДЖЕННЯ

Закінчив я успішно Іловенський сільськогосподарський технікум і направили мене працювати на Мологську селекційну станцію. Тут одружився з випускницею місцевої середньої школи Фленою Кореневою.

Згодом послали мене до Москви в науково-дослідний інститут. Там я був зарахований до складу наукової експедиції молодшим науковим співробітником.

Поїхали ми на Памір. Купили коней і верхи мандрували горами й долинами, вивчаючи багатюще різноманіття рослинного світу. Експедиція тривала весь рік.

Повернулися в інститут. Опрацювали привезений матеріал і – знову в дорогу. Цього разу у Красноярський край. Тут ми вивчали конюшину червону, яка в умовах суворої сибірської зими виживає, тоді як в центральній частині Росії, де клімат помірний, вимерзає.

З Москви я повернувся в Мологу, щоб працювати самостійно на селекційній станції. Вивчав місцеву флору. І тут з'явилися чутки, що місто Мологу будуть... затоплювати. Переводять нашу дослідну станцію під Ярославль, а Молога невдовзі опинилась на дні Рибинського водосховища.

На новому місці роботи я спеціалізувався по конюшині. Вивів новий сорт – "Ярославський-9". Маю на це авторське свідоцтво за номером 940. Однак чим глибше занурювався в дослідницьку роботу, тим гостріше відчував, що знань бракує. І в 1940 році вступив до Ленінградського сільськогосподарського інституту.

А до цього селекційна станція направляла мене до Ленінграда на курси вдосконалення кваліфікації при Всесоюзному інституті рослинництва. Цей науковий заклад тоді вважався головною школою наукових кадрів у галузі рослинництва в Союзі.

Пам'ятаю такий цікавий випадок. Приїхав я поїздом до Ленінграда раненько і відразу пішов розшукувати цей заклад. Зайшов на подвір'я, а там лише двірник господарює. На подвір'ї сів на лаву і читаю куплену в дорозі книгу. Коли, це підходить до мене десь мого віку молодик, привітався і запитує, чи я на курси приїхав.

– Так, – відповідаю.

А він:

– І я теж.

– Тоді будемо знайомі, – кажу йому і відрекомендувався: – Зимяхін.

– Ремесло, – чую у відповідь.

– Вибачте, а прізвище у Вас є? – перепитую я у мого співрозмовника. – До чого тут ремесло?

А він мені:

– Ремесло – це і є моє прізвище, а звати мене Василь.

Ось так я познайомився з майбутнім академіком, Героєм соціалістичної праці, заслуженим діячем науки України Василем Миколайовичем Ремеслом, який очолюватиме Миронівську селекційно-дослідницьку станцію і виведе відомі сорти озимої пшениці "Миронівська 264", "Миронівська 808" та інші.

На курсах з найбільшим захопленням ми слухали лекції незабутнього Миколи Івановича Вавілова. Геніальна людина була! Основоположник сучасної наукової селекції, академік, президент ВАСГНІЛ (1929-35), президент Всесоюзного географічного товариства (1931-40). Він об'їздив три чверті земної кулі і зібрав найбільшу в світі колекцію насіння культурних рослин. Поліглот – знав безліч іноземних мов. Одне слово, людина геніальна, високої внутрішньої культури. Для мене він залишився Учителем на все життя.

РЕПРЕСІЯ

Павло Олександрович дістає цигарки, прикурює. Я тим часом оглядаю невелику кімнату: тут панує культ книги і природи. Шафи заповнені книгами, а на стінах – репродукції мальовничих куточків природи; на підвіконні – різні вазони; на заскленій лоджії – до стелі поплелися помідори, на яких рясно начіплялося різної величини й стиглості помідорів, тоді як на грядках ще й зелених нема.

– І переконався я на власній шкурі, – продовжив спогади Павло Зимяхін, – в достовірності приказки "судьба – индейка, жизнь – копейка", як кажуть росіяни. Почалося чортзна-що! Вискочив на олімп науки.

як Пилип з конопель, біда, а не вчений, Трохим Денисович Лисенко. Новоявлений теоретик доводив, що з сосни можна виростити... березу, а з соловейка – зозулю і таке інше. А хто йому перечив, того просто "змітали" з дороги. Практично майже всіх прихильників, учнів М.І.Вавілова було заарештовано.

Було це під час занять в інституті. Відчиняються двері в аудиторію, заходить у цивільному з військовою виправкою чоловік і запитує:

– Хто тут Зимяхін?

– Я, – кажу, – Зимяхін.

А про себе подумав, що це, напевно, знову прийшли з важкоатлетичної секції... Бо заглянув якось до спортзалу, побачив як хлопці силкуються біля штанги, то я взяв та й показав, як треба підіймати... Здоров'я ж мав: двопудовою гирею "хрестився". Мені тут же запропонували очолити цю секцію, але я відмовився.

Виходжу з аудиторії, а за дверима ще один чоловік у цивільному... Запропонували вони мені пройти у вільний кабінет. А там повідомили: "Ви заарештовані. Ось ордер на арешт".

Тут же мене обшукали. Вивели на вулицю, посадили в легковик і повезли в "Шпалерку" – слідчу багатоповерхову в'язницю, що по вулиці Шпалерній, де утримувались десятки тисяч поневолених. Згодом звідти мене перевезли в Ярославську слідчу в'язницю. А там стали вимагати від мене зізнання.

– В чому я мушу зізнаватись, – запитую в слідчого, – коли не маю за собою ніякої вини.

А він мені:

– Всі так вороги народу спочатку співають, а потім "щиросердно" зізнаються в усіх скоєних гріхах.

– Та що ви таке говорите?! – обурився я. – Який же я ворог народу?! Я ж – із робітників. Моя мати – член комуністичної партії ленінського призову!

А слідчий підводить мене до загратованого вікна, свого кабінету і єхидненько мовить:

– Бачиш, он скільки людей по майдані і вулиці швендяє. Вкажи пальцем на будь-кого з них, і через п'ять днів він зізнається, що є заклятим ворогом народу.

Тоді я й зрозумів, з ким маю справу.

Характерний ще такий епізод. Розповідає при мені слідчий іншому слідчому, що зайшов до нього в кабінет.

– Іду сьогодні вулицею, дивлюсь: черга стоїть біля магазину. Виявляється, тюль дають. По три метри в одні руки. Підійшов я без черги і кажу: "Мені десять метрів". А черга як загула! Я ж відвернув лацкан піджака, показав їм наш значок – і вся та наволоч, як у рот води набрала!

Мені ж гірко подумалось: вони нас уже й за людей не вважають.

Згодом мені під час слідства (а потім і на суді) згадали, як колись я побачив у нашого співробітника нову дитячу книжечку, взяв, полистав її та й співчутливо сказав: "Шкода, така змістовна книжка, а на нікудишньому, жовтому папері надрукована. Для дітей потрібно друкувати книги ілюстровані на гарному папері". Ці мимохідь висловлені думки у "справі", яку завели на мене, фігурували як наклеп на радянську книжкову продукцію.

Друге звинувачення, що висунули мені, теж був "наклеп", але вже на колгоспну систему. Приводом для цього став мій жарт. Ішли ми якось в одне господарство пішки з однією співробітницею з селекційної станції. Притомились. А коли показалось попереду село, я й сказав популярну тоді фразу: "Ось і колгосп "Даремна праця"!.."

Допитувались у мене, що я чув, що я бачив підозрілого в діях інших співробітників нашої селекційної станції. На все це я відповідав, що знаю їх як порядних, працьовитих людей. Тоді слідчий говорить: "Розкажіть про шкідливу діяльність Вавілова в науці". А я не стримався і випалив, що знаю Вавілова як геніального вченого, тоді як він (тобто слідчий) і мізинця його не вартий.

Мене відразу – в карцер. На три дні. За приниження гідності слідчого. А в тій холодній вологій конурі і пацюкам голодно. Двічі на день – вранці і ввечері – суп з морквиння і шматочок хліба.

Вивели мене звідти, то я вже став заточуватись. Ноги ледве тримали.

– Ну що?! – слідчий мені. – Ввічливо говоритимеш зі мною чи ще будеш грубіянити? Дивись, ми можемо показати й інше тобі... Як у дверях пальці ламають.

Правди ради мушу сказати, що до мене ніяких тортур не застосовували.

І от суд, точніше судилище в особі горезвісної "трійки". Судили шістьох співробітників

Ярославської селекційної станції. Тобто майже всі науковці станції були репресовані, лиш трьох "стукачів" залишили на волі. Мене суд чомусь, визнав "найлютішим ворогом" і присудив 10 років ув'язнення, решті – по 8, 7, 5 років. Вердикт суду щодо моєї особи був сміхотворним: він молодий, але з ранніх, всі в нього були на поводу...

НЕВОЛЯ

З Ярославської в'язниці я потрапив у Костромську, а звідти у табір посиленого режиму в Архангельській області. Тут ми рубали ліс – сосну, ялину – для будов. Робота виснажлива, а годували абияк: дадуть суп перловий, в якому де-не-де зернятка перловки, і 200 грамів хліба. А цілий день на холоді. Охоронці ж наші пройдуть на лижах, окреслять "зону" - місце нашої роботи – і хто ступить крок за лижню, в того стріляють без попередження.

На третій рік неволі я був уже бригадиром. І от під час обідньої перерви сидимо біля вогнища, а я розгріб сніг, зібрав листя брусниці і порадив кидати в окріп і цілющу заварку пити як чай. Знаходили під снігом лишайник і їли, підсмаживши над вогнем. Це рятувало мою бригаду від курячої сліпоти. Бо дійшло до того, що через брак вітамінів увечері, коли поверталися з роботи, в'язні йшли, тримаючись за паличку зрячого або один за бушлат іншого. За прикладом нашої бригади всі в таборі почали пити своєрідний чай, заварений листям брусниці, і їсти підсмажений лишайник, рятуючись від курячої сліпоти.

Якогось вечора почув я розповідь старого в'язня з Полтавщини (прізвище Нескуба) про 33-й рік на Україні: голодомор, від якого люди селами вимирали, людоїдство... Ця розповідь мене так вразила, що я не стримався: "Що ж це за держава, яка дозволяє нищити цілий народ України?!" На третій же день мене забрали в бур (барак посиленого режиму), тобто в'язниця у в'язниці. Цього разу мене звинуватили в антирадянській агітації і присудили ще десять років. Три роки я вже відбув, а тепер по-новому – ще десять... Так в сумі вийшло тринадцять літ неволі: з 1940 по 1953 рік. Тож кращі мої літа молодії пройшли в неволі.

В ОБІЙМАХ СМЕРТІ

Ішов четвертий рік мого перебування за колючим дротом у таборах Каргополя. Тривала Велика Вітчизняна війна, а тут, в неволі, чинилась велика несправедливість. Між бараками блукали запухлі, з синіми обличчями люди, які вже не спроможні були виконувати важку каторжну роботу. На них махнули рукою. Самі в'язні їх називали "доходягами". І такими живими мерцями були переповнені холодні бараки.

Другий місяць і я прикутий до ліжка – рубав ліс по коліна в крижаній воді, застудився. Діагноз лікаря – ексудативний плеврит, тобто гостре запалення легенів. Температура до сорока градусів. Я спочатку марив, а потім лежав зовсім нерухомий. Медсестра накриє мене простирадлом, щоб вранці винести... в покійницьку, а вранці всім смертям на зло я подавав ознаки життя. А то під час одного з обходів лікар звернув увагу, що я читаю по-латинському назву ліків.

– Ви знаєте латинь? — зацікавився він.

– Ні, лікарю. Я – ботанік і знаю ботанічні назви.

– Це добре... Завтра ми спробуємо відкачати з ваших легень рідину, що накопичилась, і вам, думаю, стане легше. І залишимо вас при лікарні. Згодні?

Поставив мене лікар, спасибі йому, на ноги. Став я працювати медбратом.

Сумна то була картина. Лікарня переповнена хворими туберкульозом. В мої ж обов'язки входило зранку розносити ліки, заміряти температуру хворих і таке інше. Одного разу один з тяжко хворих звертається до мене:

– Братику, чуєш, братику, у мене під подушкою лежать двадцять п'ять карбованців: візьми їх, може, у вас є ліки кращі, бо ці нічого не допомагають.

Ніяких грошей я не взяв, а хворому змушений був говорити неправду: ліки хороші, мовляв, обов'язково допоможуть. А ліків: майже ніяких — один термопсис, порошки од кашлю, бо все йшло тоді для фронту.

РІДНА СТИХІЯ

Ведуть одного разу з роботи. Довкола зимова ніч. Мороз скрегоче під замерзлими черевиками, над головою зорі розсипані. А наш ланковий (з давніх в'язнів, він ходив уже без конвою) йшов неподалік від мене збоку колони, задивився на небо й неголосно промовив:

– Чем ночь темней, тем ярче звєзды...

А я доповнив:

– Чем глубже скорбь, тем ближе Бог.

Ці рядки з поезії Аполона Майкова нас зблизили.

– У вас яка освіта?

– Середня спеціальна, – відказую.

– Ви знаєте літературу?

– Я завжди нею захоплювався.

– Хто ви за фахом?

– Можна сказати – агроном-селекціонер, – кажу йому.

– О-о! То це ж вище, ніж агроном! А чому ж ви рядовим працівником тут?

– На це не моя воля, – відповідаю.

– Я буду завтра в управлінні таборів і говоритиму про вас, – запевнив він мене.

І справді, через кілька днів приїжджає з управління старенький чоловік. Викликали мене до нього на вахту – невеликий будинок, де нас перевіряли, чи ми нічого не носимо з собою зайвого, коли йдемо на роботу або повертаємося з роботи. На арештантському жаргоні ця процедура називається "шмон". Бараки ж наші були вщерть переповнені – нас, невільників, було в них, як тюльки в бочці. Світили жмутом вати, зануреним у технічне масло – світла небагато, зате сажі хоч відбавляй.

Ось таким закопченим – лише очі та зуби блищали – я й вийшов до нього. А він мені так делікатно:

– Дозвольте вас запитати, на якій відстані в теплиці саджається розсада капусти?

Я відповів. Він ще запитав дещо, а потім:

– Що я, агроном, вас екзаменую, адже ви агроном-селекціонер!

Через два місяці мене звільнили з-під варти і перевели в інший табір. Тут під моєю орудою в'язні-поляки корчували пеньки. Весною завезли нам з Німеччини картоплю (війна вже закінчилась), сорт Берлінхен. Виготовили ми ящики. Обладнали один корівник під приміщення яровізації картоплі. Жіноча бригада ретельно картоплю перебрала, уклала в ящики, і вона гарно проросла. Посадили... Доглядали нашу плантацію. А восени зібрали рекордний урожай: з двох кущів брали по відру добірної картоплі.

І капусту виростили гарну – до 20 кілограмів качан. Тепер нашим бригадам, як і іншим в'язням, було вже легше з харчуванням. Розпорядився я, щоб жінки варили у великому котлі картоплю і годували людей досита.

Заготовили багато картоплі та капусти й на зиму.

Олександрія стала другою батьківщиною подружжю Зимяхіних. Відразу по війні оголосили набір робітників і службовців для відбудови України, з Ярославщини приїхав батько Флени Іванівни, а слідом за ним і вона, молода дружина "ворога народу": спочатку викладала в молодших класах у семирічній школі №5, а потім аж до виходу на пенсію – у СШ № 15.

Тринадцять років з нетерпінням чекала молода жінка листів від судженого. А ті вісточки йшли до неї інколи по півтора року.

По закінченню строку ув'язнення Павло Олександрович приїхав до дружини в Олександрію. Працював агрономом в райсільгоспуправлінні, головним агрономом в ряді господарств району.

В перші ж роки після повернення з таборів заочно закінчив Уманський сільгоспінститут, бо мав жагу до знань – ця жага залишилась на все життя.

Коли почалась "кукурудзяна епопея", ломка сівозмін, Зимяхін не міг миритися з таким знущанням над землею і перейшов працювати вчителем біології в СШ №2. Тут він часто організовував уроки під відкритим небом, за містом у полі, в розмаїтих урочищах, де знайомив допитливих учнів з флорою, називаючи кожну рослину по-латинськи і по-російськи, розкриваючи її властивості.

Будучи на заслуженому відпочинку, він брав активну участь у громадському житті, зокрема в охороні навколишнього середовища, зустрічався з молоддю, колегами і ділився своїм багатим життєвим досвідом, ділився спогадами суворої долі.

Як у краплі роси відбивається увесь світ, так у долі Зимяхіна віддзеркалюється доля народів колишнього Союзу за радянських часів. І це знаходить свій бентежний відгук в поезії Павла Олександровича. А пише він вірші з ранніх літ, хоч ніде їх не друкував. Пише для душі, а не для слави.

Вчитайся, читачу дорогий, у ці бентежні рядки, за якими жорстока реальність пережитого цією неординарною людиною.

Разрушили храм!
Как грустно смотреть.
Давно не гудит
Колокольная медь.
Разрушили все
И устроили склад,
И ветер на ржавых решетках распят.
Родные могилы
Покрыл щебень, хлам.
Прости нас, безумных,
Поруганый храм.
Я вспомнил: в далеких
И детских годах
Здесь мама стояла
Со мной на руках.
Иконы смотрели
Со стен на меня,
И свечи, как искры
Святого огня...
Но верю: наступит
Иная пора,
Народы вернутся
В объятья Христа.
Исчезнет злодейство –
Истории хлам –
И снова воскреснет
Поруганый храм.

Кузьма Повелько

ЛИСТ, ВИКИНУТИЙ З ВАГОНА

"Я видел подлость, знаю благородство,
Я видел мрак – и знаю свет пути".

Наум Коржавин

Серед безлічі зловісно сірих кримінальних справ періоду репресій зустрічаються вельми незвичайні. Безсловесні, прошиті колись аркуші паперу, при першому доторку видають живі голоси, які благають про допомогу і співчуття, закликають до справедливості, наче переживаючи про те, що досі не були прочитані, залишились непочутими.

...Тридцятилітнього уродженця міста Олександрії Кіровоградської області Григорія Бржезинського на другому році сталінської Конституції звинуватили в шпигунстві. "На користь однієї з іноземних держав". А точніше – Польщі.

З першого протоколу допиту, проведеного 4 серпня 1938 року:

"Запитання: Навіщо Ви у всіх документах приховуєте свою національність?

Відповідь: Так, справді, я у всіх документах писався українцем, але не приховував того, що мій батько поляк; про те, що я повинен вважатися за національністю поляком, мені ніхто не говорив".

А ще він був військовослужбовцем. Інтендантом третього рангу. Тому і звинувачення для нього підшукали відповідні: "Перебуваючи у Червоній армії, проводив розвідувальну роботу, а також шкідницьку діяльність і антирадянську агітацію серед військовослужбовців, зривав постачання полку".

З нього доволі тривалий час не могли вибити (в прямому розумінні) потрібних свідчень. Тільки 15 жовтня записали: "Визнаю себе винним у тому, що я справді є польським шпигуном з 1932 року. Залучений до шпигунської роботи колишнім директором Могилівського м'ясокомбінату Рєзніком Ісааком Пилиповичем..."

Ще через три місяці закрите судове засідання трибуналу Київського особливого військового округу засудило колишнього робітника і сина робітника до розстрілу. Врятував життя висновок військової колегії Верховного суду СРСР: "Враховуючи, що великої шкоди від діянь Бржезинського не сталося... позбавити волі на 10 років з поразкою у політичних правах на 5 років..."

Однак, добившись відміни смертного вироку, Григорій не губив надії на повну реабілітацію. Хоча боротися за своє чесне ім'я довелося у воістину екстремальних умовах. Він писав у всі мислимі і немислимі інстанції, надіючись на перемогу справедливості. Особливо вражають листи до дружини в Олександрію. Ймовірність того, що вони дійдуть за адресою, була, здається, не більшою, ніж у відомого чеховського Ванька. Але, виявляється, навіть у найпохмуріші роки беззаконня і тиранії світ не залишається без добрих і чуйних до чужого горя людей...

"Дорога Капуня!

...Написав у дорозі шість листів, хоч би один дійшов і потрапив до тебе в руки. Зміст у них різний, але думка одна. Знай, що я як був чесним і відданим Батьківщині, так і залишився, і постраждав нізащо. На мене звели наклеп злі люди: справжні вороги народу...

...Заарештували, звісно, мене, не маючи ніяких доказів і яких-небудь документальних свідчень. Знай, що межі людської жадібності немає... Будь обережна з людьми, які тебе оточують, бо серед них багато злих, здатних з'їсти тебе живцем. Вони здатні на все. Всілякі твої хороші слова і дії перекрутити і перетворити тебе у ворога і зрадника Батьківщини. Все: жадібність, боягузливість. Писати і доводити свою невинність не дають.

...Я ні в чому не винен, скільки переплакав через образи та побої, що ти не можеш собі уявити. Але потім я вже не плакав, було боляче, але сліз не було, і тільки у камері через півтори години починав дрижати – і так усі дні та ночі. Бив мене слідчий особливого відділення Щербина, потім, т.в.о.нач.О.О.Калачевський, який допитував мене весь час, хотів, щоб я і тебе залучив до темних справ, давав на тебе свідчення.

(За службово-політичною характеристикою Г.Бржезинського дружина була вдовою "офіцера-білогвардійця царської армії". – **Авт.**).

...бив мене за те, що я від усього відмовився, і говорив, що все це брехня.

Пиванов мене не бив, але знущався, ображав всілякими словами як тільки можна.

Мене мучили з 28.VII.38 до 10.IX.38, потім знову побиття з 20.IX до 3.X...

Я просив, щоб Пиванов дав мені ковдру, передану дружиною, але він сказав, що ти виїхала... Потім знову вимагав свідчень і обіцяв дати мені не тільки ковдру, але й дозволити побачення з тобою.

Казав, що згноять мене, але свідчення візьмуть. Скільки б я не упирався.

...У жовтні нас перевели до Вінниці в облвідділ НКВС. Я потрапив до садиста-слідчого Водкіна і його помічника Дейнеги. Думав, що будуть ставитись краще... Заявив, що ні в чому не винен. Мене стали мучити і бити. Крім того посадили одного в камеру, де замерзла вода, а одягтись мені ні в що було. І ось, розуміючи, що кінця мукам не буде, – бачив, чув, що творили з людьми і скільки померло заживо, – я вирішив, що краще з усім покінчити за одну мить, ніж помирати в муках. І написав, і підписав слідчому Водкіну все, що він вимагав. Писав я за його конспектом...

Я хотів померти скоріше. Але було одне бажання: сказати тобі, що я ні в чому не винен і як мене змусили підписати всю брехню і наклеп на себе.

Далі все пішло формально.

33 доби сидів у камері смертників, де писав все і всюди... Листи т.Ворошилову, прокурору СРСР, т.Сталіну, військпрокурору... Але відповіді – нізвідки... Мабуть, все знищувалось... Хтось мав щастя зв'язатися з рідними. Але таких випадків – один на тисячу.

Я сиджу, ні в чому не винний, і краще б загинув, ніж переносити всі ці муки. Якщо я буду живий і здоровий, і буде можливість, то все, що я переніс, бачив і чув, буде записано у щоденник. Це буде велика книга пристрастей, на які здатна людина. Тільки людина може додуматися до таких речей. І тільки людина здатна все це перенести.

Везуть мене, як і багатьох інших, в цьому ешелоні, не знаю куди. За деякими даними на південь Далекого Сходу. Звідти буде ще важче себе реабілітувати. Одна надія на те, що, може, хоч один лист, викинутий з вагона, буде посланий доброю людиною за вказаною адресою, і тоді ви всі весь час пишіть від мого імені, і від себе, щоб дали мені можливість довести, що я ні в чому не винен. Застерігаю, бережіться злих людей і нікому про те, що знаєте, нічого не кажіть, бо потрапити в таку біду, як як, дуже легко. Хоча, кажуть, що вже пройшли 36-38 роки, коли був розквіт всіх неподобств.

Привіт усім від невинного... 7/7/39 р."

Нижче цього хвилюючого послання до дружини Г.Бржезинський дописав не менш зворушливі рядки... до невідомого, котрий повинен був знайти біля залізниці незвичайне й дуже небезпечне послання на волю. Тобто, він вручав свою долю в руки щасливого випадку, сподіваючись що, можливо, не у всіх людей неосяжної країни тоталітаризм випалив з душі людяність і елементарну порядність.

"Дорога і добра людино!

Прошу Вас і молю кинути цього листа в поштову скриньку. Нехай дізнається дружина, рідні, що я ще живий і засуджений наклепниками нізащо, нехай взнає всю правду і напише скаргу й вирве мене на волю. Я ні в чому не винен... Якщо зумієте, замініть конверт... Зрозумійте благання невинного молодого, здорового чоловіка, пошліть мого листа.

Спасибі велике заздалегідь. Гриша".

І справді, в безкрайому морі сибірської тайги знайшлася добра людина! І не одна! Бо окрім цитованого, до Олександрії дійшов ще один з шести викинутих з-за грат вагона листів не позбавленого надії на порятунок ув`язненого.

"м.Ягинськ. II.VII-39.

Наш ешелон у 76 (?) вагонів прямує далі на Владивосток. Умови ті ж самі. Спека в вагонах досягає 40 градусів. Води мало. 21 добу ми не вмивались. Дають один раз на добу вариво: ячмінний суп на маргарині.

Люба моя Капуничко!

Ще один – останній – лист з дороги, написаний потайки і викинутий з етапного вагона. Може і потрапить до хорошої людини, яка зрозуміє моє горе і горе сім'ї та, найголовніше, голос хворої душі безвинно постраждалої людини...

...буду помирати, проклинаючи ворогів, які засіли в славних органах НКВС і творили свою мерзенну справу фашизму. Прийде час, коли партія всіх їх викриє, відплатить їм належне по заслугах...

Я ніколи не уявляв собі і ніде не читав про всі ті методи, як слідчий отримує "чистосердечне зізнання"... і якби мені на волі до арешту що-небудь подібне сказали, я цю людину негайно привів би в НКВС. Але тепер я бачив і чув такі жахи! Та й на собі це зазнав. На волі, звичайно, ніхто ніколи в це не повірить. Я вважаю, що, можливо, мені ти повіриш..."

Здавалось, справедливість ось-ось повинна була перемогти. Адже те, що сталося – чудо і глас волаючого в пустелі на другому кінці світу був все-таки почутий в Україні – давало підстави рідним і близьким Григорія Бржезинського надіятися на краще. Тому вони кинулися в усі кінці. Особливо багато порогів оббивала дружина. Як про нещастя чоловіка,так і про пригоди її самої можна писати цілий роман або знімати тривалий серіал, де сценаристом був найкращий вигадник – життя.

Щоб не втомлювати читача, наведемо декілька витримок з листа настирливої і сміливої жінки до Лаврентія Берії. В ньому, здається, сконцентровано все головне. Відбиток самої епохи.

"Товаришу Берія!

...Можливо, я неправильно зробила, що зняла сама особисто копії з двох листів від чоловіка (частково наведені вище - **Авт**.) і надіслала Голові Президії Верховної Ради СРСР М.І.Калініну... копії

надсилаю Вам. А оригінали передам особисто. Все це зробити і повідомити Вас мене примушує обурення багатьох громадян зовсім не знайомих, які я чула в чергах до приймальні НКВС СРСР і УРСР, тобто в Москві, Києві, Вінниці – все те ж саме, що пише мені і мій чоловік: про присилування до підписки, побитих слідчими до напівсмерті, всілякими знущаннями замучених, які вирішили померти і в напівсвідомості підписували й писали за конспектом все, що вимагав слідчий. Не хочеться вірити мені, що скрізь у нашій соціалістичній країні таким чином допитують слідчі своїх підслідних. Але факт наявний. Є листи чоловіка, якого я знаю за 11 років спільного життя і дуже йому вірю. А зараз, особливо коли сама особисто розмовляла з Калачевським... багато хотіла б розповісти Вам особисто.

...по два рази писала депутату Верховної Ради УРСР т.Тимошенку, т.Ворошилову, в управління НКВС по Вінницькій області, Голові Президії Верховної Ради Калініну, прокурору СРСР – і ніяких результатів.

...писала навіть Першому депутату т.Сталіну листа і телеграму.

Переконливо прошу Вас, товаришу Берія, допоможіть".

Лист був написаний десятого серпня 1939 року. Але не судилося Григорію Бржезинському опинитися в числі тих щасливчиків, кого в названому році реабілітували як "жертв єжовських перегинів". Всі сильні світу того виявились глухі до благань про справедливість маленької людини.

Реабілітація прийшла значно пізніше. А документи із колись таємного архіву продовжують волати. Вони звертаються до нині сущих: беззаконня ніколи не повинно повторитися! В які б привабливі строї воно не вдягалось. Здається, не дружині писав свої листи наш земляк у 1939 році, а вона – зовсім не Берії. Це – попередження майбутнім поколінням...

Федір Шепель

СПИСКИ РЕАБІЛІТОВАНИХ ЖЕРТВ ТОТАЛІТАРНОГО РЕЖИМУ

АВРАМЕНКО ГАФІЯ ДМИТРІВНА, 1906 р.н., м.Олександрія, українка, освіта початкова, робітниця "Швейпрому". Заарештована 6.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджена 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 19.11.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5366)

АВРАМЕНКО ІВАН МИНОВИЧ, 1888 р.н., с.Попельнасте, українець, освіта середня (початкова), завідувач нафтоскладу. Заарештований 28.07.1938 Олександрійським райвідділом НКВС (підозрювався як член повстанської організації). Управлінням держбезпеки УНКВС Миколаївської області 3.01.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2347)

АВРАМЕНКО СВИРИД ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1896 р.н., с.Лозуватка, українець, освіта початкова, кандидат у члени КП(б)У у 1930-32 роках, рахівник радгоспу ім.Комінтерна. У 1932 році перебував під слідством 4 місяці за зрив хлібозаготівлі у колгоспі. Вдруге заарештований 2.10.1936 Олександрійським РВ НКВС ("провадив антирадянську агітацію: вихваляв Зінов'єва і Каменєва, висловлював жаль, що такі видатні люди сидять на судовій лаві; незаконно зберігав саморобну вогнепальну зброю – обріз гвинтівки з патронами; поширював чутки про голод у селах і велику смертність"). Засуджений 19.01.1937 Дніпропетровським облсудом до 7 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 24.05.1990 Верховним судом УРСР. (П – 12071)

АКАЦАТОВ ВАСИЛЬ МИХАЙЛОВИЧ, 1877 р.н., смт Нова Прага, українець, Єлисаветградське кавалерійське юнкерське училище, інструкторський відділ офіцерської школи у 1901 році, член партії українських соціал-революціонерів у 1896-1918 роках, проживав у м.Кіровограді, без певних занять. Заарештований 18.08.1926 Одеським окрвідділом ДПУ (антирадянська, шпигунська діяльність). Засуджений 17.01.1927 колегією ОДПУ до 10 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 29.07.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 14274)

АЛЕКСЄЄВ ДМИТРО ЯКОВИЧ, 1881 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, проживав у селищі Свобода Знам'янського району, вагар ст.Знам'янка. Заарештований 27.08.1937 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Знам'янка ("зводив наклепи на керівників партії та уряду, захищав ворогів народу"). Засуджений 14.09.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Шляхово-транспортним відділом НКВС Одеської залізниці 29.01.1940 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 1602)

АЛЕКСЄЄВ ПАВЛО СЕМЕНОВИЧ, 1884 р.н., м.Олександрія, українець, освіта середня спеціальна педагогічна, проживав у с.Недогарки Олександрійського району, завідувач трудової школи. Заарештований 16.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("у 1918 році в селі Федвар, нині Підлісне Олександрівського району, перед приходом німців, у період безвладдя, було розстріляно 17 чоловік – Алексєєв підозрювався у організації самосуду селян над цими 17-ма: як помста за вбивство двох бідних євреїв, братів Столярових; згодом радвлада виселила Алексєєва з Федвара"; "сам Алексєєв заперечує свою причетність до самосуду, головою сільського земства у Федварі тоді був Федір Сорочан, секретарем Кузьма Пустовойт"). Олександрійським РВ ДПУ 15.03.1931 справу припинено. (П – 4473)

АЛЬБЕРТІНА ЕММА ФРІДРІХІВНА, 1909 р.н., с.Сергіївка Новоград-Волинського (нині Ємільчинського) району Житомирської області, німкеня, освіта початкова, проживала в селищі Комінтерн Олександрійського району, робітниця бурякорадгоспу. Заарештована 8.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (підозрювалась у вихвалянні умов життя за кордоном, зведенні наклепів на умови життя в СРСР). Олександрійською райпрокуратурою 9.02.1939 справу припинено, з-під варти звільнена 16.02.1939. (П - 1057)

АМУРОВ АРСЕНТ ЛАВРОВИЧ, 1886 р.н., дані про місце народження, освіту, національність, місце праці у справі відсутні, проживав у с.Морозівка Олександрійського району. Заарештований 23.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ (діяльність проти заходів радянської влади). Справу передано в Полтавський міжрайсуд. (П - 6264)

АМУРОВ ЙОСИП ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1900 р.н., дані про місце народження, освіту, національність, місце праці у справі відсутні, проживав у с.Морозівка Олександрійського району. Заарештований 16.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ (діяльність проти заходів радянської влади). Справу передано в Полтавський міжрайсуд. (П - 6264)

АМУРОВ ЛЕОНТІЙ ЛАВРОВИЧ, 1875 р.н., дані про місце народження, освіту, національність, місце праці у справі відсутні, проживав у с.Морозівка Олександрійського району. Заарештований 23.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ (діяльність проти заходів радянської влади). Справу передано в Полтавський міжрайсуд. (П - 6264)

АМУРОВ ОЛЕКСА ЛАВРОВИЧ, 1878 р.н., дані про місце народження, освіту, національність, місце праці у справі відсутні, проживав у с.Морозівка Олександрійського району. Заарештований 23.11.1930 Олександрійським РВ ДПУ (діяльність проти заходів радянської влади). Справу передано в Полтавський міжрайсуд. (П - 6264)

АНГЕЛ СЕМЕН ІЛЛІЧ, 1889 р.н., с.Бієшти Оргіївського повіту Бесарабської губернії (нині Молдова), молдаванин, освіта середня, проживав у с.Морозівка Олександрійського району, вчитель початкової школи. Заарештований 5.12.1937 Олександрійським РВ НКВС ("член контрреволюційної військово-повстанської організації, яка займалась шкідництвом на шахтах тресту "Укрбурвугілля" - за справою репресовано 55 осіб, 54 розстріляно). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П - 3739)

АНДРЕЄВ ГАВРИЛО АНТОНОВИЧ, 1894 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, селянин-хлібороб. Заарештований 16.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("разом з куркулями села Павлом і Панасом Чайками та Гаврилом Линником агітував проти колективізації, хлібозаготівлі, поширення облігацій держпозики"). Засуджений 22.04.1931 Олександрійським райсудом до 4 років ув'язнення у концтаборі з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П - 13964)

АНДРЕЄВ ПЕТРО ПОРФИРОВИЧ, 1882 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, член партії лівих есерів, проживав у м.Кіровограді, інструктор фабрично-заводського навчання при заводі "Червона зірка". Заарештований 19.10.1937 Кіровським МВ НКВС (агітація проти підписки на державну позику, вихваляння життя робітників за кордоном). Засуджений 1.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 1.12.1962 Кіровоградським облсудом. (П - 1588)

АНДРЮЩЕНКО ЗАХАР САВЕЛІЙОВИЧ, 1891 р.н., с.Дмитрівка (приєднано до с.Світлопіль), українець, освіта початкова, проживав у смт Знам'янка Знам'янського району, машиніст паровозного депо залізничної станції. Заарештований 7.10.1937 Знам'янським шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС (антирадянська агітація, зрада). Засуджений 29.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 14.03.1957 Кіровоградським облсудом. (П - 3535)

АНТОНЕНКО ТИМІШ МИРОНОВИЧ, 1896 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Тарасівка Михайлівської сільради Олександрійського району, хлібороб. У 1927 році судився за образу представника радянської влади. Вдруге заарештований 7.12.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("до революції мав 15 десятин власної землі та 10 орендував; у 1919 році перебував у повстанському

загоні Григор'єва до останнього дня, привіз звідти револьвер системи "наган"; у 1920 був у повстанському загоні Степового, привіз звідти чотири бомби; у 1922-ому перебрався з Куколівки в Тарасівку, у 1929 році розкуркулений за невиконання плану хлібоздачі – під час розкуркулення поховав речі в погребі, на горищі та в інших місцях садиби, які при обшуку були знайдені; намагався вчинити терористичний акт проти активіста села Галія"). Засуджений 18.02.1931 Олександрійським нарсудом до 5 років ув'язнення у концтаборі з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 10506)

АНТОНОВИЧ БОРИС АНТОНОВИЧ. 1895 р.н., м.Острог Рівненської області, українець, освіта середня, проживав у с.Звенигородка Олександрійського району, вчитель математики неповної середньої школи. Заарештований 13.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3739)

АНТОНЮК ПАВЛО ГАВРИЛОВИЧ. 1921 р.н., м.Рогачів Новоград-Волинського району Вінницької (нині Баранівського Житомирської) області, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, військовослужбовець взводу піхотної розвідки 1118-го стрілецького полку 333-ої стрілецької дивізії. Заарештований 7.04.1942 особливим відділом НКВС 333-ої стрілецької дивізії (здався німцям у полон). Особливим відділом НКВС 9-ої армії 27.07.1942 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 4885)

АНТУСЕВИЧ ВОЛОДИМИР ПЕТРОВИЧ. 1894 р.н., с.Уланів Кам'янець-Подільської губернії (нині Хмільницького району Вінницької області), поляк, освіта початкова, проживав у с.Червонобратське (нова назва Братське) Ленінської 1-ої сільради Олександрійського району, листоноша. Заарештований 14.02.1938 Олександрійським РВ НКВС ("переселенці із прикордонної смуги брати Антусевичі Володимир та Костянтин і Мар'ян Кучинський провадили антирадянську агітацію з метою дискредитацій постанов партії та уряду, вихваляли фашистський режим у Польщі, співчували розстріляним ворогам народу, розповсюджували націоналістичні чутки про настання нестерпного життя після виборів комуністів"). Засуджений 9.08.1939 Кіровоградським облсудом до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Кіровоградським облсудом 5.01.1940 виправданий, справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 1004)

АНТУСЕВИЧ КОСТЯНТИН ПЕТРОВИЧ, 1891 р.н., с.Уланів Кам'янець-Подільської губернії (нині Хмільницького району Вінницької області), поляк, освіта початкова, проживав у с.Червонобратське (нова назва Братське) Олександрійського району, голова колгоспу "17-й з'їзд ВКП(б)". Заарештований 13.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська діяльність: на одному із пленумів сільради виступив із явно контрреволюційною промовою про те, що сільські ради заважають господарській діяльності у колгоспах – в цьому його підтримали брат Володимир і Мар'ян Кучинський"). Засуджений 9.08.1939 Кіровоградським облсудом до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Кіровоградським обласним судом 5.01.1940 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 1004)

АРТЕМЕНКО ОЛЕКСАНДР ПРОВОВИЧ, 1895 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 30.11.1930 Новопразьким РВ ДПУ ("вів антирадянську агітацію проти хлібозаготівельних робіт, під час куркульської волинки біля сільради підбурював населення бити комуністів та активістів"). Засуджений 17.02.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край умовно, з-під варти звільнений. Реабілітований 21.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7107)

АРТЕМЕНКО ПРОВ ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1874 р.н., с.Головківка, українець, неписьменний, селянин-хлібороб. Восени 1930 року розкуркулений за невиконання плану хлібоздачі. Заарештований 9.05.1931 Новопразьким РВ ДПУ ("провадив антирадянську агітацію проти колективізації та державної хлібозаготівлі, поширював чутки про загибель радвлади; у 1930 році колгоспники почали розбирати коней і корів з артілі під впливом куркульської агітації"). Новопразьким РВ ДПУ 24.05.1931 справу припинено, занесений до списків осіб, які висилаються за межі України з сім'ями. (П – 5813)

БАБЕНКО ВАСИЛЬ ВАСИЛЬОВИЧ, 1880 р.н., с.Шевченкове (нині с.Зразкове), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 4.12.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("у 1918 році належав

до Спілки хліборобів-власників, в громадянську війну підтримував повстанські загони Живодера і Степового матеріально, видавав червоних партизан і комуністів"; належав до куркульської організації, яка готувала збройне повстання проти радвлади" – *див. Григорій Сторчеус та Іван Кекало*). Засуджений 11.01.1931 Олександрійським райнарсудом до 8 років ув'язнення у концтаборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та на 5 років заслання за межі Кременчуцького, Криворізького, Дніпропетровського і Зінов'євського округів. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 13382)

БАБЕНКО ДАНИЛО САВЕЛІЙОВИЧ, 1892 р.н., с.Звенигородка, українець, освіта 4 класи, рахівник колгоспу "Шлях до комунізму". Заарештований 5.12.1937 Олександрійським РВ НКВС ("до 1922 році знаходився у Німеччині в полоні; провадив антирадянську агітацію: "Колгоспи і радвлада – явище тимчасове"; "За кордоном, особливо в Німеччині, життя набагато краще – в селян усе є, на відміну від селян СРСР"). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 20.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9166)

БАБЕНКО СТЕПАН СЕМЕНОВИЧ, (біографічні дані у справі відсутні). Заарештований у 1931 році Олександрійським РВ ДПУ (підозрювався у контрреволюційній повстанській діяльності). Олександрійським РВ ДПУ 12.05.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 11018)

БАБИЧ АНДРІЙ ПЕТРОВИЧ, 1892 р.н., с.Олександрівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Пахарівка Олександрійського району, хлібороб. Весною 1929 року розкуркулений, восени 1929-го за невиконання плану хлібозаготівлі засуджений до 1 року неволі. Вдруге заарештований 26.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("гурт куркулів Гордій і Микита Кульбашні, Іван Кулик, Андрій Бабич злісно ухилявся від здачі лишків хліба державі, систематично агітував за зрив хлібозаготівлі, погрожував активу і бідноті розправою, поширював провокаційні чутки про війну і загибель радвлади та покарання тих, хто сприятиме їй"; "постановою Олександрійського РВ ДПУ від 16.11.1930 стосовно звинувачуваних Кульбашного Микити Костянтиновича й Кулика Івана Олексійовича зібраний достатньо повний матеріал, який викриває їхню злочинну діяльність, але вони обидва від слідства сховались й оголошені в розшук на території СРСР"). Засуджений 7.04.1931 Олександрійським районним народним судом до 5 років ув'язнення в далеких таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 3.10.1990 Кіровоградським облсудом. (П – 7471)

БАБИЧ ПАВЛО РОМАНОВИЧ, 1901 р.н., х.Єлисаветівка Авдотівської сільради Софіївського району Дніпропетровської області, українець, освіта початкова, проживав на ст.Користівка, с.Протопопівка Олександрійського району, сигнальник на залізниці. Заарештований 6.08.1937 транспортним відділом управління держбезпеки ст.П'ятихатка ("Син крупного куркуля, який мав до революції власної землі 200 десятин, 3 хутори, використовував найману силу; у громадянську війну служив у варті гетьмана Скоропадського, пізніше в армії білих воював проти радянської влади; у 1923-24 роках перебуваючи на службі у 3-ому Псковському прикордонному полку, а пізніше в Островському прикордонному загоні військ ДПУ, не раз нелегально переходив кордон у Латвію, де зустрічався з представниками латвійської поліції; останнім часом вів контрреволюційну агітацію на зрив заходів партії і уряду: "Троцькістів судять за те, що хотіли добра народу; в колгоспах люди за свою роботу нічого не отримують і голодують; радянська влада грабує селян і робітників – так довго тривати не може, народ зрозуміє скоро і виступить проти радвлади"). Засуджений 22.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Окремим шляхово-транспортним відділом Сталінської залізниці 4.03.1940 було подано клопотання про зменшення міри покарання до 3 років неволі. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11684)

БАБИЧЕВСЬКИЙ ГРИГОРІЙ ЯКОВИЧ, 1873 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, проживав на 2-ій дільниці Шарівського бурякорадгоспу, сторож. Заарештований 25.09.1936 Новопразьким райвідділом НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Дніпропетровським облсудом 27.02.1937 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 5588)

БАГМЕТ АНДРІЙ ПИЛИПОВИЧ, 1899 р.н., с.Душенкевичеве (нині приєднане до смт Нова Прага), українець, освіта 4 класи, бев певних занять. Заарештований 22.01.1944 Новопразьким РВ НКДБ ("З листопада 1941 року працював агрономом Новопразької райземуправи; у квітні 1942 року завербований Терентієм Цимбалістом в Організацію українських націоналістів мельниківської течії, того ж місяця

разом із Яковом Дудіним, Андрієм Зарубіним, Іваном Дудником та Семеном Сичовим роздруковував програму ОУН, розповсюджував націоналістичну літературу, зокрема старості Пантазіївської сільуправи Штаньку, який евакуювався згодом із німцями" – *див. Терентій Цимбаліст, Знам'янський район, друга книга*). Засуджений 4.06.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув`язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 8.09.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 14037)

БАГМЕТ ЛАРІОН ІВАНОВИЧ, 1887 р.н., с.Душенкевичеве (нині приєднане до смт Нова Прага), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 6.04.1929 Новопразьким РВ ДПУ (антирадянська агітація). Зінов'євським окрсудом 5.05.1929 виправданий. Верховним судом 29.06.1929 справу припинено, вирок скасовано. (П – 1785)

БАГМЕТ ТЕКЛЯ БОРИСІВНА, 1899 р.н., с.Душенкевичеве Вершино-Мурзинської сільради (нині приєднане до смт Нова Прага), українка, освіта початкова, проживала у с.Митрофанівка Новгородківського району, член колгоспу ім.Ілліча. Заарештована 8.11.1946 Новопразьким РВ МДБ (антирадянська агітація: "15.07.1946 в приміщенні клубу народний суд розбирав справу, коли зайшла Багмет і стала викрикувати антипартійні та антиурядові фрази, ображала голову суду: "Громадяни, колгоспників судять жиди й комуністи, судять невинних"; 12 серпня в будинку сільради в присутності колгоспників заявляла: "Не вірте комуністам – це сталінські палачі, до чого вони довели людей: колгоспники тепер будуть їсти трудодні, робітники гризтимуть верстати, демобілізовані – ордени й медалі"; 13 серпня у приміщенні читальні зірвала зі стіни портрет Сталіна: "Він загубив мого сина"; у жовтні 1946 року на колгоспному ринку Митрофанівки співала контрреволюційні пісні і закликала: "Ось, громадяни, вас судять шолудиві комуністи за те, що ви працюєте на них, а хліба вони вам не дають – хіба не правду я кажу?"). Управлінням МДБ Кіровоградської області 11.12.1946 направлена в Одеську лікарню для проведення судово-психіатричної експертизи, висновок: хвора на психопатію. Управлінням МДБ Кіровоградської області 29.01.1947 справу припинено, направлена на примусове лікування у психіатричну лікарню. (П – 8477)

БАГНО ЮХИМ ІВАНОВИЧ, 1888 р.н., с.Новозолотарівка, українець, освіта початкова, член колгоспу "17-й з'їзд ВКП(б)". У 1929 році розкуркулений та засуджений до 2 років за невиконання плану хлібозаготівельних робіт. Вдруге заарештований 11.11.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна пропаганда серед колгоспників). Засуджений 14.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 5.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8800)

БАДЕН ПЕТРО ФЕДОРОВИЧ, 1884 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, проживав у с.Червона Дубівка Михайлівської сільради (нова назва Дубівка), член колгоспу "Червоний прапор". Заарештований 27.01.1933 Олександрійським РВ ДПУ (крадіжка колгоспного майна). Олександрійською дільничною прокуратурою 12.04.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2564)

БАДЕН ПЛАТОН ПАНАСОВИЧ, 1909 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта незакінчена вища, колгоспник. Заарештований 24.11.1945 Червонокам'янським РВ НКВС (антирадянська діяльність: "в роки німецької окупації працював актором у театрі, влітку 1942 року вступив до Організації українських націоналістів, готував до вступу в ОУН Григорія Кравченка" – *див. Борис Федченко*). Засуджений 16.02.1946 трибуналом Кіровоградського гарнізону до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 2.07.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12715)

БАДЬЄН ЯКІВ ГНАТОВИЧ, 1910 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта середня технічна (Дніпродзержинський машинобудівний технікум, 1929), член ВКП(б) з 1932 року, до війни проживав у м.Дніпродзержинськ Дніпропетровської області, рядовий 8-го гвардійського артилерійського полку. Заарештований 20.08.1944 відділом контррозвідки "Смерш" 6-ої гвардійської повітряно-десантної Кременчуцько-Знам'янської орденів Червоного прапора і Суворова II ступеня дивізії (антирадянська агітація: "Червона армія, звільняючи окуповані німцями території, грабує населення, під маркою того, що нібито населення саме добровільно віддає їй останні шматки; по війні народу не стане жити краще, адже весь його достаток забиратимуть всеможливими непосильними податками та іншими фальшиво-

добровільними здачами у фонд державі; після вступу Червоної армії у 1939-40 роках у Західні Україну й Білорусію та Прибалтику радянський уряд забрав у них весь достаток, а самих мешканців цих регіонів ешелонами вивозили в Сибір"). Засуджений 17.09.1944 військовим трибуналом 6-ої ГПДД до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 22.06.1993 прокуратурою Московського військового округу. (П – 13871)

БАЗИЛЕВСЬКИЙ АНАНІЙ ТИМОФІЙОВИЧ, 1885 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, містечко "Б" шахти №2, майстер Байдаківського кар'єру. Заарештований 29.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 21.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3739)

БАЙБУЗ ТРОХИМ ГОРДІЙОВИЧ, 1890 р.н., смт Приютівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Восени 1920 року був заарештований Олександрійською ЧК і утримувався в бупрі під вартою 1,5 місяця: звинувачувався у "вбивстві червоноармійця і бандитизмі" – судом виправданий. Вдруге заарештований 27.03.1927 Олександрійською райміліцією ("антирадянська діяльність" - *див. Улас Чумак*). Засуджений 16.08.1929 колегією при ОДПУ до 3 років ув'язнення у концтаборах. Колегією ОДПУ 13.04.1932 висланий у північний край на 3 роки. Реабілітований 10.09.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12780)

БАЙРАКТОР-ОГЛИ ГАСАН МУСТАФА, 1890 р.н., м.Трапезунд (Туреччина), турок, малописьменний, двірник Олександрійського зернового технікуму. Заарештований 20.10.1937 Олександрійським РВ НКВС ("служив у турецькій армії з 1914 року, в 1915-ому під час першої світової війни потрапив у російський полон, громадянство СРСР прийняв у 1936 році; провадив антирадянську агітацію: "У Радянському Союзі дуже погано жити через низьку зарплату", висловлювався проти підписки на державну позику, ображав жінок, які будь-де працюють, образливо відгукувався на адресу радвлади та її законів; часто їздив до турецького консула в Одесу, де розказував, як йому погано живеться і виявляв бажання вернутись у Туреччину"). Олександрійським РВ НКВС 13.12.1937 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2746)

БАКЛАН СПИРИДОН ПРОКОПОВИЧ, 1895 р.н., х.Баклани Шевченківської сільради Глобинського району Полтавської області, українець, освіта середня, проживав у с.Катеринівка Олександрійського району, вчитель. Заарештований 15.12.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("у 1930-31 роках у селах Олександрійського району Катеринівка, Новоолександрівка, Бандурівка, Добропіль, Костянтинівка, Ларисівка, Протопопівка ліквідовані антирадянські контрреволюційні осередки організацій "Українська народна партія", Спілка визволення України, "Національне об'єднання", "Спілка української молоді", "Центральне об'єднання національного руху України", "Український національний центр", які ставили мету: повалити радянську владу збройним шляхом"; у справі, яка складається з 6 томів загальним обсягом близько двох тисяч сторінок, звинувачувалось 116 осіб, 30 з яких були засуджені до різних строків позбавлення волі). Засуджений 21.02.1932 трійкою ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборах умовно, з-під варти звільнений. Реабілітований 31.01.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12384)

БАЛЕНКО РОДІОН ПЛАТОНОВИЧ, 1884 р.н., с.Звенигородка, українець, освіта початкова, рахівник колгоспу "П'ятирічка". Заарештований 9.09.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 25.11.1937. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9124)

БАНДУРИСТИЙ ВАСИЛЬ КІНДРАТОВИЧ, 1886 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 6.11.1943 Олександрійським райвідділом НКВС (антирадянська агітація). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 30.01.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 242)

БАРАННИК НАЗАР ПЕТРОВИЧ, 1902 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, проживав на ст.Франціівка Ворошилівського району Ворошиловградської області, червоноармієць 169-го стрілецького полку. Заарештований 29.05.1942 Ростовським МВ НКДБ ("здався 17.09.1941 в районі с.Чулаківки Голопристанського району Херсонської області німцям у полон, зрадив Батьківщину, погодившись припинити боротьбу з фашизмом, отримав перепустку на пересування і проживання на окупованій території"). Засуджений 24.04.1943 особливою нарадою НКВС СРСР до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12039)

БАРВІНОК ТЕТЯНА ІВАНІВНА, 1910 р.н., с.Єленськ Жиздринського району Калузької області (Росія), росіянка, освіта вища медична, проживала у м.Олександрії, без певних занять. Заарештована 27.05.1944 Олександрійським РВ НКДБ ("підтримувала зв'язки з німецькою окупаційною владою в роки війни, провадила зрадницьку діяльність"). Засуджена 24.10.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 28.06.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 10084)

БАРЗИЛО ІВАН ІВАНОВИЧ, 1891 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, селянин-хлібороб. Заарештований 25.02.1931 Олександрійським РВ ДПУ (підозрювався у антирадянській агітації). Олександрійською дільничною прокуратурою 29.12.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 3828)

БАРЗИЛО МИХАЙЛО ІВАНОВИЧ, 1894 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, селянин-хлібороб. Заарештований 25.02.1931 Олександрійським РВ ДПУ (підозрювався у антирадянській агітації). Олександрійською дільничною прокуратурою 29.12.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 3828)

БАХТАЛА МАРІЯ СЕМЕНІВНА, 1920 р.н., с.Максимівка Ічнянського району Чернігівської області, українка, освіта вища, проживала у с.Ясинуватка Олександрійського району, педагог. Заарештована 30.07.1945 Олександрійським РВ НКДБ (антирадянська агітація). Засуджена 21.09.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 23.08.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 10201)

БАХТАЛА МИРОН СЕРГІЙОВИЧ, 1893 р.н., с.Ясинуватка, українець, освіта початкова, тесля колгоспу "Комунар". Заарештований 19.06.1945 Олександрійським РВ МДБ (співробітництво з німецькими окупантами в роки війни). Засуджений 27.10.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 15 років каторжних робіт з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 12.11.1954 трибуналом Київського військового округу. (П – 2897)

БАШТОВЕНКО ТРОХИМ ФЕДОТОВИЧ, 1887 р.н., с.Користівка, українець, освіта початкова, складач Байдаківського кар'єру. Заарештований 10.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 22.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 22.06.1938. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9852)

БАЮРИС АНТОН ГРИГОРОВИЧ, 1891 р.н., Латвія, литовець, освіта початкова, проживав і працював слюсарем сільгоспмашин у селищі бурякорадгоспу ім.Комінтерна Олександрійського району. Заарештований Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація, вихваляння життя в Польщі). Засуджений 26.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Кіровоградською облпрокуратурою 21.03.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 1543)

БЕЖЕНОВ ІВАН ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1891 р.н., с.Горобцеве Верхньодніпровського району Дніпропетровської області, українець, освіта початкова (Кременчуцьке реальне училище, 1908), проживав у с.Дівоче Поле Олександрійського району, хлібороб-одноосібник. У 1930 році разом з іншими куркулями висланий із Дівочого Поля в село Косівку Олександрійського району для поселення на спеціальному куркульському виселку. Вдруге заарештований 26.09.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("син поміщика, який мав 500 десятин землі, помер у 1912 році; весною 1930 року разом із куркулем Зеленським агітував бідноту й середняків не йти в колгоспи, а колгоспників кинути роботу в полі, внаслідок чого затягувалось проведення посівної кампанії"). Засуджений 4.06.1931 Кременчуцьким нарсудом до 3 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років та подальшим засланням за межі УРСР на 5 років. Реабілітований 3.10.1990 Кіровоградським облсудом. (П – 13969)

БЕЗЗАБАВА МИХАЙЛО МИКОЛАЙОВИЧ, 1888 р.н., с.Ясенове Ананьївського повіту Херсонської губернії (нині Любашівського району Одеської області), українець, освіта вища, проживав у м.Олександрії, завідувач райветлікарні. Заарештований 15.05.1938 Олександрійським РВ НКВС (член контрреволюційної військово-повстанської організації). Засуджений 14. 06. 1939. Миколаївським облсудом до 2 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Верховним судом УРСР 29.10.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2632)

БЕЗКОРОВАЙНИЙ ЗАХАР МИКИТОВИЧ, 1898 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта початкова, ремонтний робітник 11 дистанції колії. Заарештований 7.03.1938 Знам'янським шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС (підозрювався у антирадянській діяльності проти партії та уряду). Шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС Одеської залізниці 28.03.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 6342)

БЕЗРІДНИЙ ІВАН ФЕДОРОВИЧ, 1901 р.н., с.Сонине Ворошилівської (нині Олександрівської) сільради, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 25.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна пропаганда, невдоволення радянською владою). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 4.11.1961 Кіровоградським облсудом. (П – 5463)

БЕЗРУКАВИЙ-ГРЕЧКА ЮХИМ ПАНАСОВИЧ, 1892 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, проживав у с.Миколаївка Доманівського району Миколаївської області, без певних занять, кравець за фахом. У 1920 році за "діяльність у політбанді" був притягнутий до відповідальності, але з-під варти втік і за матеріалами Одеського окрвідділу ДПУ вважався у розшуку. Вдруге заарештований 27.11.1927 Первомайським окрвідділом ДПУ ("на початку 1918 року вступив у червону гвардію, воював проти петлюрівців, Зеленого та Денікіна, згодом був сотником у повстанському загоні Степового; проживав під чужими прізвищами - Гречка, Пиндик Ілля Макарович"). Прокуратурою Кременчуцького округу 10.05.1928 справу припинено в зв'язку з амністією. (П – 7784)

БЕРДНИК ІВАН ТОДОСІЙОВИЧ, 1901 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, рільник колгоспу "Шлях Ілліча". Заарештований 27.01.1933 Олександрійським райвідділом ДПУ ("в роки громадянської війни був у повстанському загоні Степового, збройно виступав проти радянської влади; підтримував зв'язки з куркулями, у 1929 році виступав проти державної хлібозаготівлі, у 1932-ому відмовився здавати лишки хліба державі, за що був виключений з колгоспу, агітував селян не виходити на роботу в колгосп"). Засуджений 23.03.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у Сибір умовно, з-під варти звільнений. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8678)

БЕРЕЖНИЙ ПАНТЕЛІЙ ІЛЛІЧ, 1893 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 26.10.1930 Новопразьким РВ ДПУ (зв'язок з куркулями, підозрювався у підпалах колгоспного хліба та соломи). Засуджений 17.02.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 21.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7107)

БЕРЕЖНИЙ ФЕОДОСІЙ СЕРГІЙОВИЧ, 1914 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, бригадир тракторної бригади №3 Олександрійської машино-тракторної станції. Заарештований 18.04.1933 Олександрійським РВ НКВС ("саботаж: систематично відлучався з бригади, злочинно-недбало ставився до збереження тракторного парку, не здійснював дрібного ремонту, допускав тривалі простої тракторів, над норму витрачав паливно-мастильні матеріали, провадив антирадянську агітацію серед трактористів"). Олександрійським РВ ДПУ 18.04.1933 з-під варти звільнений з підпискою про невиїзд, Олександрійською дільничною прокуратурою 29.05.1933 справу припинено. Брат Дмитро у 1933 році репресований органами НКВС. (П – 715)

БЕРЕЗИНСЬКИЙ ЄВГЕН ЯКОВИЧ, 1889 р.н., м.Олександрія, українець, освіта 4 класи, начальник постачання мехзаводу "Укрбурвугілля". Заарештований 13.02.1938 Олександрійським РВ НКВС ("вів контрреволюційну агітацію, висловлював незадоволення радянською владою"). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3739)

БЖЕЗИНСЬКИЙ ІВАН СТАНІСЛАВОВИЧ (варіанти прізвища у справі БЗЕЖИНСЬКИЙ, БЖЕЖИНСЬКИЙ), 1898 р.н., с.Камінь-Плебанські Сандомежського повіту Радомської губернії (Польща), поляк, освіта середня (річні зоотехнічні курси), член ВКП(б) у 1926-34 роках, проживав у м.Олександрії, зоотехнік районного земельного відділу. Заарештований 6.02.1938 Олександрійським РВ НКВС ("у 1924 році разом з іншими чотирма десятками поляків нелегально перетнув кордон із Польщі в Білорусію; належність до шпигунсько-диверсійної організації, завербований у 1925 році Рупштовичем: збирав дані шпигунського характеру, передавав особам, які мали зв'язок з іноземними консульствами, провадив

антирадянську агітацію, вербував поляків-військовиків у організацію"). Засуджений 29.09.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 7.10.1938. Реабілітований 31.10.1967 трибуналом Київського військового округу. (П - 8133)

БИРКІН МИКОЛА ВАСИЛЬОВИЧ, 1893 р.н., м.Олександрія, українець, освіта середня, службовець. Заарештований 15.07.1931 Олександрійським РВ ДПУ (член контрреволюційної організації "Національне об'єднання" - *див. Спиридон Баклан*). Засуджений 21.02.1932 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 31.01.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 12384)

БИЧЕК ІВАН СЕМЕНОВИЧ, 1891 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, проживав у с.Марто-Іванівка Олександрійського району, начальник озброєної сторожової охорони кам'яно-дробильного кар'єру. Заарештований 20.07.1938 Олександрійським РВ НКВС ("служив прапорщиком у царській армії, у 1918-20 роках командував ротою в повстанському загоні отамана Григор'єва; підозрювався у антирадянській діяльності"). Управлінням держбезпеки УНКВС Миколаївської області 29.12.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 8344)

БИШЕВСЬКИЙ ПІНХУС АБРАМОВИЧ, 1910 р.н., м.Олександрія, єврей, освіта початкова, проживав у м.Біробіджан Єврейської автономної області, червоноармієць артдивізіону взводу боєприпасів. Заарештований 28.09.1942 особовим відділом НКВС 253-ої курсантської стрілецької бригади ("20 вересня прочитав уголос фашистську листівку, яка зводила наклеп на Радянський Союз і союзників, схиляючи до переходу на бік противника" - із присуду; "Я хотів довідатись, що пишуть німці про євреїв, іншої мети у мене не було, фактично я прочитав три слова "бий жидів і комісарів", після чого молодший лейтенант Лопатін відібрав у мене листівку й попередив, що читати фашистські листівки не можна, я попросив вибачення й осудив свій вчинок" - із пояснень на суді). Засуджений 6.10.1942 військовим трибуналом 253-ої стрілецької бригади до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Військовим трибуналом Воронезького фронту 24.10.1942 присуд скасовано, справу припинено, з-під варти звільнений і направлений у найближчий райвійськкомат. (П - 7554)

БІЛАН МИКОЛА СПИРИДОНОВИЧ, 1918 р.н., с.Попельнасте, українець, освіта 7 класів, член ВКП(б) з 1943 року, проживав у м.Москва (Росія), військовик з 1938 року, командир відділення 3-го інженерно-протихімічного полку Московської прикордонної і внутрішньої оборони (МПВО) військ НКВС, сержант. Заарештований 30.08.1943 Московським відділом контррозвідки НКВС "Смерш" (антирадянська агітація: "висловлював капітулянтські настрої, вихваляв силу і міць німецької армії, зводив наклепи на життя колгоспників, висловлював недовіру радянській пресі і повідомленням радінформбюро: "Наше радінформбюро ще восени 1941 року повідомило, що в німців останні сили й остання бочка бензину витрачається, танки зариті в землю - а тепер, бачиш, появився бензин і знайшлися резерви; міцно наше Інформбюро може задурювати нам голови"; 23 березня 1943 року після класного обговорення наказу №95 тов.Сталіна Білан сказав: "Як здорово: за рік війни німці втратили понад 10 мільйонів солдат і офіцерів, як мовлено в наказі, а за півтора року війни, повідомляють, 9 мільйонів - здорово наші брешуть"; 11.03.1943 в клубі 1-го батальйону казав: "У 1932-33 роках через колективізацію на Україні половина селян-українців з голоду здохли, народ пухнув з голоду, убивали своїх дітей і з'їдали; і в 1939 році теж з голоду вмирали - у колгоспників усе було відібрано, українці ніколи цього не забудуть"). Засуджений 13.11.1943 трибуналом військ НКВС Московської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 29.05.1991 прокуратурою Московського військового округу. (П - 12658)

БІЛЕНКО МИХАЙЛО МИХАЙЛОВИЧ, 1915 р.н., с.Піщаний Брід, українець, освіта неповна вища, без певних занять. Заарештований 12.11.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 33 гвардійського стрілецького корпусу (співробітництво з німецькими окупантами). Засуджений 20.02.1944 військовим трибуналом 5-ї повітряної армії до 10 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 4.06.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13441)

БІЛЕНКО ФЕДІР ТРОХИМОВИЧ, 1906 р.н., с.Піщаний Брід, українець, освіта 7 класів, без певних занять. Заарештований 25.07.1945 Червонокам'янським РВ НКВС (зрада Батьківщини). Засуджений 15.10.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 11.12.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13733)

БІЛЕНКО-САМЧЕНКО МАРІЯ ФЕДОСІЇВНА. 1896 р.н., с.Піщаний Брід, українка, неписьменна, домогосподарка. Заарештована 17.11.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 33-го гвардійського стрілецького корпусу ("разом з чоловіком Самченком Аркадієм Григоровичем розкуркулена у 1931 році й вислана на Урал, згодом у Карелію, у квітні 1941-го без чоловіка повернулась у Дніпропетровськ до дочки, в роки німецької окупації приїхала в село, зайняла відібрану при розкуркулюванні свою хату, поширювала серед населення чутки поразницького характеру"). Засуджена 8.07.1944 особливою нарадою при НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Син Микола, 1916 р.н., під час окупації служив начальником поліції с.Піщаний Брід, евакуювався разом з німцями при наступі Червоної армії, у лютому 1944 року військово-польовим судом за зраду Батьківщини засуджений до смертної кари через повішення. (П - 9898)

БІЛЕЦЬКИЙ ОЛЕКСАНДР ДАНИЛОВИЧ, 1903 р.н., с.Олександрівка, українець, освіта початкова, проживав у селищі Волохине (нині у складі м.Долинська), касир транспортної контори. Заарештований 27.01.1933 шляхово-транспортним відділом ОДПУ ст.Знам'янка (підозрювався як член контрреволюційної групи). Транспортною прокуратурою Одеської залізниці 2.07.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 2399)

БІЛЕЦЬКИЙ ПАНАС ФЕДОРОВИЧ, 1906 р.н., с.Користівка, українець, освіта 4 класи (курси рахівників у Полтаві, 1932), голова Войнівської сільради Олександрійського району. Засуджений у 1932 до 1 року примусових робіт. Вдруге заарештований 22.12.1943 УНКДБ Кіровоградської області ("зрада Батьківщини в роки війни, співробітництво з німецькими каральними органами СД"). Засуджений 25.03.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 12007)

БІЛЕЦЬКИЙ САВА ТИМОФІЙОВИЧ, 1886 р.н., с.Олександрівка, українець, освіта початкова, проживав у селищі Волохине Долинського району, начальник залізничної станції Долинська, техконторщик залізничної станції. Заарештований 5.02.1929 Знам'янським транспортним відділом ДПУ (антирадянська діяльність). Транспортним відділом ДПУ ст.Долинська 26.02.1926 справу припинено. Вдруге заарештований 27.01.1933 шляхово-транспортним відділом ОДПУ ст.Знам'янка (контрреволюційна діяльність). Транспортною прокуратурою 2.07.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. Втретє заарештований 6.02.1938 Знам'янським шляхово-транспортним відділом УДБ НКВС (контрреволюційна діяльність проти заходів партії та уряду). Засуджений 6.05.1938 трійкою УНКВС Одеської області до розстрілу, вирок виконано 17.06.1938. Реабілітований 14.11.1955 Одеським облсудом. (П - 6935, 2399, 6954)

БІЛИЙ СЕМЕН АНДРІЙОВИЧ, 1897 р.н., Галичина, українець, освіта початкова, проживав у с.Щасливе Олександрійського району, колгоспник. Заарештований 22.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 21.02.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Помер 1.03.1942 у Сєвзалізнодортабу. Реабілітований 20.06.1959 Кіровоградським облсудом. (П - 4767)

БІЛИК АНАТОЛІЙ ДМИТРОВИЧ, 1942 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта середня, токар електромеханічного заводу. Заарештований 21.12.1960 управлінням КДБ Кіровоградської області ("участь у молодіжній антирадянській організації "Союз боротьби", розповсюдження листівок та написів ворожого наклепницького змісту на вулицях міста Олександрії у 1959-60 роках" - *див. Микола Миколаєнко*). Кіровоградською облпрокуратурою 16.01.1961 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 8400)

БІЛИК АНДРІЙ ІВАНОВИЧ, 1905 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, проживав у селищі Шумило Куколівської сільради (нині приєднане до с.Андріївка), машиніст Ленінської копальні Криворізького району. Заарештований 3.10.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("син куркуля, часто зустрічався і перебував під есерівським впливом родича Федора Тараненка, який його познайомив з багатьма колишніми повстанцями отамана Степового; у 1927 році призваний у Червону армію, де провадив контрреволюційну агітацію, за що його й цілу групу неблагонадійних з війська виключили; повернувшись додому, став гуртувати однодумців"; "весною 1929 року під час кампанії колективізації з ініціативи Андрія Білика були складені й розмножені антиколгоспні листівки, що закликали до повстання і на боротьбу з колективізацією, зміст їх: "Ми, селяни, перебуваючи на переломі реконструкції господарювання і під

мобілізаційним порядком ременанту, посівматеріалу й тяглової сили, вступаєм до созів та артілей, але пам'ятаємо, що це економічна політика Сталіна; та час близький - червень, нам допоможуть Шепетівка, Одеса, Миколаїв, Севастополь, селяни й робітники Криворіжжя й Дніпропетровська; Червона армія і флот готові; тож озброюйся й ти будь готовий"; "листівки були розкидані у Куколівці, Червоній Кам'янці і Ворошилівці; члени повстанської організації мали зброю, 6 револьверів, для письмового зв'язку застосовували особливий шифр, шукали зв'язків за межами регіону - у Харкові, Маріуполі" - за справою заарештовано 8 осіб). Засуджений 9.06.1932 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 9 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 24.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10793)

БІЛИК ВІКТОР ДМИТРОВИЧ, 1944 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта неповна середня, різнороб Користівського пункту "Заготзерно". Заарештований 23.12.1960 управлінням КДБ Кіровоградської області ("участь у молодіжній антирадянській організації "Союз боротьби", розповсюдження листівок та написів ворожого наклепницького змісту на вулицях міста Олександрії у 1959-60 роках" - *див. Микола Миколаєнко*). Кіровоградською облпрокуратурою 16.01.1961 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 8400)

БІЛИК ГРИГОРІЙ СТЕПАНОВИЧ, 1894 р.н., с.Попельнасте, українець, неписьменний, хлібороб-одноосібник. Заарештований 17.08.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти радянської влади, пропаганда терору проти керівників більшовицької партії). Засуджений 23.08.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до розстрілу, вирок виконано 27.08.1937. Реабілітований 2.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9377)

БІЛИК ДМИТРО ВАСИЛЬОВИЧ, 1904 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, хлібороб, без певних занять. Заарештований 31.07.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("агітація проти заходів радянської влади з метою її повалення" - *див. Андрій Білик*). Трійкою при колегії ДПУ УРСР 9.06.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 10793)

БІЛИК ІВАН ДАВИДОВИЧ, 1874 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Звенигородка Олександрійського району, член колгоспу "Шлях до соціалізму". Заарештований 19.01.1932 Олександрійським РВ ДПУ ("член контрреволюційного угруповання, агітував проти проведення хлібозаготівельних робіт" - *див. Іван Сергієнко*). Дніпропетровським облвідділом ДПУ 6.11.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 4393)

БІЛИК ПАВЛО КУЗЬМОВИЧ, 1872 р.н., с.Попельнасте, українець, освіта початкова, проживав на х.Хрещато-Пролетарський (нині с.Пролетарське) Ленінської сільради Олександрійського району, хлібороб. Заарештований 4.12.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("у 1930 році зірвав загальні збори селян, на яких обговорювалось питання про прийняття хлібозаготівельного плану, план до двору 500 пудів зерна не виконав; належав до куркульської організації, яка готувала збройне повстання проти радвлади" - *див. Григорій Сторчеус та Іван Кекало*). Засуджений 11.01.1931 Олександрійським райнарсудом до 8 років ув'язнення у концтаборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та 5 років заслання за межі Кременчуцького, Криворізького, Дніпропетровського і Зінов'євського округів. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П - 13382)

БІЛИЧ МАРІЯ ІЛЛІВНА, 1905 р.н., м.Сталіне (нова назва Донецьк), росіянка, освіта середня спеціальна (Дніпропетровський залізничний технікум, 1931), проживала у м.Олександрії, без певних занять. Заарештована 29.04.1944 Олександрійським РВ НКДБ ("з лютого 1942 року до вигнання німців працювала завідувачем жіночого відділу біржі праці, направляла жінок на роботу в Німеччину"). Засуджена 28.09.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 15 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Трибуналом Київського військового округу 22.04.1955 міру покарання зменшено до 5 років ув'язнення, з-під варти звільнена 9.12.1954. Реабілітована 9.02.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. У 1937 році репресований чоловік Степан. (П - 13800)

БІЛИЧ СТЕПАН СЕМЕНОВИЧ, 1899 р.н., м.Севастополь, українець, освіта середня технічна (закінчив двокласне залізничне училище, навчався заочно в інституті), проживав у м.Олександрії, начальник транспорту Байдаківського вуглерозрізу. Заарештований 8.08.1937 Олександрійським РВ НКВС ("належність до контрреволюційної диверсійної організації в тресті "Укрбурвугілля" - звинувачено 54 особи у диверсійно-шкідницькій діяльності). Засуджений 22.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської

області до розстрілу, вирок виконано 28.10.1937. Реабілітований 21.06.1957 трибуналом Київського військового округу. (П – 3759)

БІЛЯЄВ ЙОСИП ГАЛАКТІОНОВИЧ, 1903 р.н., с.Морозівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 20.11.1940 УНКВС Кіровоградської області (антирадянська агітація, наклепи на радянський уряд, комуністичну партію). Засуджений 9.01.1941 Кіровоградським облсудом до 8 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 Верховним судом УРСР. (П – 10893)

БІЛЯЄВ ЯКІВ ГАЛАКТІОНОВИЧ, 1890 р.н., с.Морозівка, українець, неписьменний, хлібороб-середняк. Заарештований 22.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 5.03.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 24.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11969)

БІЛЯКОВ ІВАН НЕСТОРОВИЧ, 1900 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта 2 класи, проживав на ст.Переїзна Лисичанського району (Луганщина), рахівник заводу. Заарештований 16.07.1931 Олександрійським РВ ДПУ (член контрреволюційної організації – *див. Спиридон Баклан*). Засуджений 21.02.1932 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 31.01.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12384)

БІЛЯКОВ СЕРГІЙ НЕСТОРОВИЧ, 1898 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта середня, проживав на х.Ларисівка (нині приєднане до с.Бандурівка) Олександрійського району, колгоспник. Заарештований 23.02.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("служив у петлюрівському війську; поширював провокаційні чутки, гуртував антирадянський елемент з контрреволюційною метою, готуючи збройне повстання проти радвлади" – *див. Спиридон Баклан*). Засуджений 21.02.1932 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 роки заслання на північ. Реабілітований 31.01.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12384)

БІЛЯКОВА ГАННА КУЗЬМІВНА, 1906 р.н., с.Білоусівка Вознесенського району Миколаївської області, українка, освіта початкова, проживала у м.Олександрії, без певних занять. Заарештована 19.06.1944 Олександрійським РВ НКДБ (зрадницька діяльність в роки німецької окупації). Засуджена 5.09.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 18 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітована 18.06.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13446)

БОГАЧОВА ЗЕЛЬМА МАРТИНІВНА, 1907 р.н., с.Фриденстан Новоград-Волинського району Київської (нині Житомирської) області, німкеня, неписьменна, проживала у смт Нова Прага, домогосподарка. Заарештована 3.04.1944 Новопразьким РВ НКВС (належність до фольксдойч). Засуджена 11.12.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 31.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12192)

БОГДАНОВ ІВАН КОНОНОВИЧ, 1905 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, хлібороб, член колгоспу "Червоний прапор". Заарештований 13.10.1937 Новопразьким РВ НКВС ("контрреволюційна релігійна сектантська агітація проти заходів радянської влади; у 1937 році в райвійськкоматі відмовився від служби в Червоній армії, оскільки там треба брати в руки зброю, а баптистська віра це забороняє робити" – *див. Михайло Галишко*). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 21.11.1937. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9817)

БОЖЕНКО ПИЛИП ІВАНОВИЧ, 1878 р.н., с.Ворошилівка (нова назва Олександрівка), українець, освіта початкова, бригадир колгоспу "Третій вирішальний". Заарештований 29.01.1933 Олександрійським РВ ДПУ (крадіжка колгоспного зерна). Олександрійською дільничною прокуратурою 5.02.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2573)

БОЛГАРИН ГРИГОРІЙ ІВАНОВИЧ, 1914 р.н., с.Ганнівка (нині с.Терни) Новопразького району, українець, освіта середня (Олександрійський технікум політосвіти, 1936), кандидат у члени ВКП(б) з травня 1941 року, учитель за фахом, сержант 527-го окремого полку. Заарештований 25.12.1944 відділом контррозвідки "Смерш" 118-ої стрілецької Мелітопольської дивізії ("як вояк Червоної армії 5 січня 1944 року потрапив у німецький полон, 26 січня добровільно згодився служити в німецькій армії, 5 лютого втік; після повторної мобілізації вів антирадянську пропаганду, вихваляв німецьку техніку, висловлював думки поразницького характеру"). Засуджений 15.03.1945 трибуналом 5-ої гвардійської армії до 10 років

ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Помер 7.10.1946 в ув'язненні у "Сєввостлагу". Реабілітований 20.07.1990 трибуналом Білоруського військового округу. (П – 12080)

БОНДАР ГРИГОРІЙ ЛОГВИНОВИЧ, 1901 р.н., с.Вершино-Мурзинка Новопразького району (нині приєднане до смт Нова Прага), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 15.02.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ ("агітував проти колгоспного ладу, залякував бідняків", у 1924 році разом з братом Дмитром був причетний до смерті комсомольського активіста Онопрія Ковтуна – *див. Іван Капітонов*). Засуджений 12.03.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 8 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 12.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10019)

БОНДАР ДМИТРО ЛОГВИНОВИЧ, 1907 р.н., с.Вершино-Мурзинка (приєднане до смт Нова Прага), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 15.02.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ ("агітував проти хлібозаготівлі, весняної посівної кампанії, залякував бідняків, щоб не йшли в колгосп", у 1924 році разом з братом Григорієм був причетний до смерті комсомольського активіста Онопрія Ковтуна – *див. Іван Капітонов*).). Засуджений 12.03.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 8 років ув'язнення у концтаборах. Реабілітований 12.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10019)

БОНДАР ІВАН МАТВІЙОВИЧ, 1905 р.н., с.Вершино-Мурзинка (нині у складі смт Нова Прага), українець, освіта початкова, механік Шарівської машино-тракторної станції. У 1939 році "за крадіжку старої деталі від трактора" був засуджений до 1 року тюремного ув'язнення. Вдруге заарештований 11.12.1949 Новопразьким РВ МДБ ("в роки війни вів антирадянську агітацію: у 1943 році показував на карикатуру Сталіна в газеті і казав: "На Україну він не повернеться доти, поки сонце на заході не зійде"; "Німці вже взяли Ленінград – Червона армія більше сюди не повернеться"). Засуджений 24.02.1950 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 28.09.1992 Генеральною прокуратурою України. (П – 13591)

БОНДАРЕНКО ВАСИЛЬ ЯКОВИЧ, 1907 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, проживав на станції ім.Кагановича на Донбасі, кравець військового госпіталю №1803, червоноармієць. Заарештований 17.09.1941 військовим слідчим прокуратури 3-ої дільниці Північно-Донецької залізниці ("займався збиранням, зберіганням і розповсюдженням фашистських листівок, спрямованих на деморалізацію бійців і командирів Червоної армії" – із звинувачувального присуду; "будучи в Олександрії, знайшов дві фашистські листівки, але прочитати їхній зміст не зміг, то давав читати комірникові евакогоспіталю" – з пояснень Бондаренка на суді). Засуджений 26.09.1941 військовим трибуналом Північно-Донецької залізниці до розстрілу, дати виконання вироку у справі не зазначено. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 13965)

БОНДАРЕНКО ДМИТРО МАТВІЙОВИЧ, 1899 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Заарештований 25.02.1931 Олександрійським РВ ДПУ (підозрювався у антирадянській агітації). Олександрійською дільничою прокуратурою 29.12.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 3828)

БОНДАРЕНКО ДМИТРО ПАРХОМОВИЧ, 1892 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, проживав на хуторі П'ятників Звенигородської сільради Олександрійського району, хлібороб-середняк. Заарештований 19.01.1932 Олександрійським РВ ДПУ ("у 1924 році був засуджений до примусової праці за купівлю краденого коня; виключений з колгоспу "Шлях до соціалізму"; підозрювався як член контрреволюційного угруповання, як агітатор проти хлібозаготівельних робіт – *див. Іван Сергієнко*). Інших даних у справі немає. (П – 4393)

БОНДАРЕНКО ІВАН САМСОНОВИЧ, 1900 р.н., с.Богоявленське (нині с.Олександрівка), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 27.05.1929 Олександрійським РВ ДПУ (підозрювався у антирадянській агітації). Особливою нарадою при колегії ОДПУ 13.01.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 4465)

БОНДАРЕНКО ІВАН ТЕРЕНТІЙОВИЧ, 1891 р.н., с.Войнівка, українець, освіта середня, проживав у м.Олександрії, зоотехнік районного земельного відділу. Заарештований 19.10.1937 Олександрійським РВ НКВС (шкідницька діяльність: "у райземвідділі старався роботу поставити так, щоб кінське поголів'я в районі вивести із ладу; тримав тісні стосунки з ворогами народу

Дніпропетровського обласземуправління, нині заарештованими Яблонським, Сердюком та іншими"). Засуджений 21.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах – "Сєвжелдорлаг" НКВС, Комі АРСР. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9163)

БОНДАРЕНКО ІВАН ТИМОФІЙОВИЧ, 1912 р.н., с.Пантаївка, українець, освіта початкова, проживав на ст.Пантаївка, ремонтний робітник 10-ої дистанції колії. Заарештований 22.10.1940 шляхово-транспортним відділом НКВС ст.Знам'янка (агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 14.03.1941 лінійним судом Одеської залізниці до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 30.06.1992 Генеральною прокуратурою України. (П – 13490)

БОНДАРЕНКО КАТЕРИНА ЯРМОЛАЇВНА, 1918 р.н., м.Олександрія, українка, освіта вища (літературний факультет Запорізького учительського інституту. 1939), член ВЛКСМ з 1935 року, проживала у с.Добронадіївка Олександрійського району, учителька середньої школи. Заарештована 6.02.1945 відділом контррозвідки "Смерш" Кіровоградського гарнізону ("в липні 1943 року була завербована німецькою жандармерією як таємний агент німецької розвідки СД під номером 68 і отримала завдання виявляти осіб, вороже налаштованих до радянської влади" – із звинувачувального висновку; "за її донесеннями ніхто німцями не репресовувався" – із реабілітаційних довідок). Засуджена 5.05.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітована 4.05.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 14175)

БОНДАРЕНКО ПРОКІП ПАРХОМОВИЧ, 1905 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Звенигородка Олександрійського району, колгоспник. Заарештований 19.01.1932 Олександрійським РВ ДПУ (підозрювався як член контрреволюційного угруповання, як агітатор проти хлібозаготівельних робіт – *див. Іван Сергієнко*). Олександрійським РВ ДПУ 28.02.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 4393)

БОНДАРЕНКО СЕМЕН ОМЕЛЯНОВИЧ, 1872 р.н., с.Михайлівка, українець, неписьменний, проживав у с.Червоно-Пахарівка (нині с.Пахарівка), хлібороб. Заарештований 4.12.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("у 1918 році належав до Спілки хліборобів-власників, в громадянську війну був у повстанських загонах Іванова, Марусі і Степового; належав до куркульської організації, яка готувала збройне повстання проти радвлади" – *див. Григорій Сторчеус та Іван Кекало*). Засуджений 11.01.1931 Олександрійським райнарсудом до 8 років ув'язнення у концтаборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та 5 років заслання за межі Кременчуцького, Криворізького, Дніпропетровського і Зінов'євського округів. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 13382)

БОНДАРЕНКО ФЕДІР ІВАНОВИЧ, 1903 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, рахівник сільського споживчого товариства. Заарештований 29.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 21.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3739)

БОРОВИК ЯКИМ ТИХОНОВИЧ, 1885 р.н., с.Лозуватка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 12.10.1929 Зінов'євським окружним відділом ДПУ ("антирадянська агітація проти хлібозаготівельних робіт та самооподаткування"). Засуджений 18.01.1930 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 12.01.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 4099)

БОРЩ МИКОЛА ІВАНОВИЧ, 1883 р.н., с.Лозуватка, українець, освіта початкова, сторож колгоспу ім.Комінтерна. Заарештований 9.07.1941 Олександрійським міжрайвідділом НКДБ (антирадянська агітація). Засуджений 9.12.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 22.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12265)

БОЦМАН ЮХИМ КУЗЬМОВИЧ, 1907 р.н., с.Попельнасте, українець, освіта початкова, проживав у с.Лозуватка (нова назва Долинське) Олександрійського району, тесля колгоспу "Комунар". Заарештований 5.12.1937 Олександрійським РВ НКВС ("провадив контрреволюційну агітацію проти підписки на державну позику для оборони країни, проти виборів у Верховну раду, казав: "Вождь партії

обманює нас, бо говорить про широку демократію, а не дає нам прав висувати своїх кандидатів"). Засуджений 8.12.1937 трійкою НКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Помер 25.03.1942 у Тавдинлагу (Свердловська область, Росія). Реабілітований 12.06.1965 Кіровоградським облсудом. Батько у 1930 році розкуркулений. (П – 7947)

БОЧАНОВ МИКОЛА СЕРГІЙОВИЧ, 1918 р.н., селище Черемнівка Називаївського району Омської області (Росія), росіянин, освіта 7 класів, член ВЛКСМ, проживав у смт Нова Прага Олександрійського району, червоноармієць, водій 462 батальйону аеродромного обслуговування 32-го району авіабазування. Заарештований 21.11.1941 особим відділом НКВС 32-го РАБ (антирадянська агітація поразницького характеру, вихваляння фашистської армії). Засуджений 9.12.1941 військовим трибуналом 32-го РАБ до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 5.12.1991 прокуратурою Північно-Кавказького військового округу. (П – 12907)

БОЯР ГРИГОРІЙ КОСТЯНТИНОВИЧ, 1909 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, хлібороб. За крадіжку був засуджений до 4 років неволі. Вдруге заарештований 1.03.1931 Криворізьким МВ ДПУ (антирадянська агітація – *див. Костянтин Бояр*). Інших даних у справі немає. (П – 2011)

БОЯР КОСТЯНТИН ВАСИЛЬОВИЧ, 1880 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, проживав у селищі Верабове (нині у складі м.Кривий Ріг Дніпропетровської області, робітник. Заарештований 1.03.1931 Криворізьким МВ ДПУ ("із розкуркулених, протягом останнього року разом з іншими родичами вів антирадянську агітацію проти хлібозаготівлі та колективізації, закликав людей не вступати в сози й колгоспи, поширював провокаційні чутки"). Криворізьким МВ ДПУ 26.03.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2011)

БОЯР ЛИКЕРА МАКСИМІВНА, 1894 р.н., смт Нова Прага, українка, освіта початкова, артистка театру. Заарештована 12.01.1921 ("переховувала втікача-арештанта Стрекозова Павла Парамоновича"). Кременчуцьким губернським ЧК 11.03.1921 справу припинено, з-під варти звільнена. (П – 4475)

БОЯР ОЛЕКСІЙ МАКАРОВИЧ, 1926 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта 8 класів та курси трактористів, член ВЛКСМ, червоноармієць 649-го стрілецького полку 210-ої стрілецької дивізії. Заарештований 5.06.1945 відділом контррозвідки "Смерш" 210-ої стрілецької дивізії ("проживаючи на окупованій німцями території два тижні був на навчанні у школі поліцейських; у Червоній армії вів антирадянську агітацію, вихваляючи умови служби німецьких солдат, водночас зводячи наклепи на життя червоноармійців"). Відділом контррозвідки "Смерш" 36-ої армії 17.09.1945 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 3587)

БОЯР ТИМОФІЙ ВАСИЛЬОВИЧ, 1865 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 1.03.1931 Криворізьким МВ ДПУ ("із розкуркулених, протягом останнього року разом з іншими родичами вів антирадянську агітацію проти хлібозаготівлі та колективізації, закликав людей не вступати в сози й колгоспи, поширював провокаційні чутки"). Криворізьким МВ ДПУ 26.03.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2011)

БОЯР ФЕДІР КОСТЯНТИНОВИЧ, 1910 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, проживав у селищі Верабове (нині у складі м.Кривий Ріг Дніпропетровської області), робітник. Заарештований 1.03.1931 Криворізьким МВ ДПУ (антирадянська агітація – *див. Костянтин Бояр*). Інших даних у справі немає. (П – 2011)

БОЯРСЬКИЙ ЮХИМ МАТВІЙОВИЧ, 1901 р.н., с.Преображенка Оріхівського району Запорізької області, українець, освіта початкова, проживав у с.Тарасівка Олександрійського району, рахівник Михайлівської споживчої кооперації. Заарештований 29.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3739)

БРАДЕБУРГ ОЛЕКСАНДР АДАМОВИЧ, 1882 р.н., м.Санкт-Петербург (Росія), українець, освіта вища, член ВКП(б) у 1917-21 роках, проживав у м.Олександрія, викладач педагогічного технікуму. У 1930 році був засуджений за розтрату профспілкових грошей до 2 років неволі. Вдруге заарештований 19.08.1937 Олександрійським РВ НКВС ("активний учасник петлюрівського руху; член контрреволюційної шпигунської організації"). Засуджений 27.10.1937 НКВС та прокуратурою СРСР до розстрілу, вирок виконано 27.10.1937. Реабілітований 27.05.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5212)

БРАТЧЕНКО АРХИП ПЕТРОВИЧ, 1912 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, проживав у м.Ленінграді (нині Санкт-Петербург, Росія), із червня 1941 року червоноармієць 8-ої стрілецької роти 946-го стрілецького полку 142-ої стрілецької дивізії. Заарештований 13.05.1942 особливим відділом НКВС 142-ої СД ("у квітні-травні 1942 року серед бійців демонстрував фінські листівки з перепусткою на перехід до ворога, які розкидались із літака, переповідав їхній контрреволюційний зміст; висловлював невдоволення службою в Червоній армії: годують погано, служити тяжко – а фіни їдять білий хліб"). Засуджений 2.06.1942 військовим трибуналом 142-ої стрілецької дивізії до розстрілу, вирок виконано 4.06.1942. Реабілітований 21.06.1993 трибуналом Ленінградського військового округу. (П – 13873)

БРЕГМАН ЛИПА ГЕРШОВИЧ, 1916 р.н., м.Олександрія, єврей, освіта 7 класів, проживав у м.Москва, червоноармієць із 1937 року, електрик-червонофлотець Балтійського флоту на есмінці "Грозящий". Заарештований 11.12.1940 особливим відділом НКВС Ленінградського військового округу ("небажання служити на кораблі, родичі у м.Нью-Йорку; підозрювався у вчиненні диверсійного акту: в ніч з 2 на 3 грудня 1940 року порізав кабелі на есмінці"). Особливим відділом НКВС Ленінградського військового округу 26.12.1940 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 5682)

БРЖЕЗИНСЬКИЙ ГРИГОРІЙ СТАНІСЛАВОВИЧ, 1902 р.н., м.Олександрія, поляк, освіта середня спеціальна – педагогічний технікум, член ВКП(б), проживав у м.Тульчин, начальник обозно-речового відділу військової частини 4690, інтендант 3-го рангу. Заарештований 29.07.1938 особливим відділом військової частини 4685 ("антирадянська контрреволюційна агітація, агент польської розвідки"). Засуджений 14.01.1939 трибуналом №437 Київського особливого військового округу до розстрілу. Верховним судом СРСР 11.02.1939 вирок замінено на 10 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 10.08.1955 Верховним судом СРСР. (П – 14451)

БРИЛЬЦ МИХАЙЛО МАРТИНОВИЧ, 1888 р.н., колонія Зельц Одеської області (х.Брильц Ландавської волості Миколаївської області), німець, освіта початкова, проживав на ст.Користівка Олександрійського району, старший машиніст електростанції. У 1934 році був звинувачений у диверсії, перебував під слідством. Вдруге заарештований 31.03.1938 Знам'янським шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ("у першу світову війну ніс караульну службу по охороні штабів царської армії, 1915-го призначений у розпорядження полковника англійської армії, представника англійського посольства у царській армії Росії; провадив контрреволюційну шпигунську діяльність"). Засуджений 1.06.1938 НКВС та прокуратурою СРСР до розстрілу, вирок виконано 3.07.1938. Реабілітований 21.12.1957 Верховним судом СРСР. (П – 4979)

БРОНВЕЙБЕРГ ЗІНОВІЙ ЄФРЕМОВИЧ, 1902 р.н., м.Олександрія, єврей, освіта вища (Ленінградська військово-медична академія), кандидат у члени ВКП(б) до 1929 року, проживав у м.Миколаєві, старший лікар військового порту. Заарештований 10.06.1937 особливим відділом ГУДБ НКВС Чорноморського флоту ("контрреволюційно-троцькістська діяльність: ще будучи слухачем академії, у 1927 році виступав на партзборах із захистом платформи Троцького із селянської проблематики; у Миколаївському військовому порту вів троцькістську агітацію"; "Приблизно в лютому 1933 року мав місце явно контрреволюційний випад Бронвейберга: будучи в мене в гостях, він розповідав мені, що нібито до нього приватно зверталися голодні люди, і що він, Бронвейберг, прекрасно усвідомлював, що цим хворим потрібні не ліки, а харчування" – із свідчень Г.Волкова). Військовим трибуналом Чорноморського флоту 17.12.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 5831)

БУБЛИК АНТОН ТРОХИМОВИЧ, 1897 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, коваль майстерні "Кірторгу". Заарештований 10.07.1941 Олександрійським РВ НКВС ("до 1929 року мав власну кузню; 2.05.1941 заявив дружині командира Червоної армії: кидай свого чоловіка, бо коли поміняється влада, то він висітиме на телеграфному стовпі; вів антирадянську агітацію серед населення міста"). Засуджений 3.06.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11070)

БУГАЄВ АНТОН СЕМЕНОВИЧ, 1896 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта середня, проживав у с.Піщаний Брід Олександрійського району, директор школи. У 1922 році перебував під слідством ЧК. Вдруге заарештований 16.11.1937 Олександрійським РВ НКВС ("в роки громадянської війни служив у чині офіцера в денікінській армії; вів контрреволюційну діяльність" – *див. Микола Лисий*). Засуджений

7.12.1937 НКВС та прокурором СРСР до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 7.12.1957 Верховним судом УРСР. (П - 3884)

БУГАЄВ ІВАН ТИМОФІЙОВИЧ, 1892 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 1.03.1931 Криворізьким МВ ДПУ (антирадянська агітація – *див. Костянтин Бояр*). Інших даних у справі немає. (П - 2011)

БУГАЄВ МИХАЙЛО СТЕПАНОВИЧ, 1891 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, проживав у с.Григорівка Олександрійського району, колгоспник. Заарештований 2.12.1937 Новопразьким РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 19.09.1938 Миколаївським облсудом до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 1 рік. Реабілітований 15.06.1990 Верховним судом УРСР. (П - 12472)

БУГАЙЧЕНКО ГНАТ ДМИТРОВИЧ, 1906 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта початкова, каменолом Користівського кар'єру, член колгоспу "Серп і молот". Заарештований 6.12.1932 Дніпропетровським облвідділом ДПУ ("член контрреволюційної організації" – *див. Артем Чайка*). Дніпропетровським облвідділом ДПУ 30.12.1932 справу припинено за недостатністю доказів, з-під варти звільнений. (П - 7495)

БУГАЙЧЕНКО НИКИФОР ІВАНОВИЧ, 1891 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта початкова, гірник-десятник Користівського кар'єру, завідувач складу вибухових матеріалів. Заарештований 6.12.1932 Дніпропетровським облвідділом ДПУ ("член контрреволюційної організації" – *див. Артем Чайка*). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 19.04.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 7495)

БУГАЙЧЕНКО ПРОКІП ВЕНЕДИКТОВИЧ, 1904 р.н., с.Протопопівка, українець, неписьменний, шахтар. Заарештований 27.10.1930 Знам'янським шляхово-транспортним відділом ОДПУ ("контрреволюційна діяльність: член організації "Спілка українського діла – СУД", яка стояла за самостійну державність України з власними економікою, армією, банковою системою, національною валютою" – *див. Знам'янський, Олександрівський райони*). Засуджений 3.04.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 7 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 31.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11045)

БУГАРА ГРИГОРІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1911 р.н., с.Добронадіївка, українець, освіта початкова, слюсар Щасливської машино-транспортної станції. Заарештований 28.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація серед робітників МТС). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 29.04.1961 Кіровоградським облсудом. (П - 5423)

БУГАРА ДЕНИС МИХАЙЛОВИЧ, 1914 р.н., с.Добронадіївка, українець, освіта 2 класи, член ВЛКСМ, військовослужбовець 122-го винищувального полку, єфрейтор. Заарештований 6.09.1941 особливим відділом НКВС Північно-Кавказького військового округу (тричі здавався в полон). Трибуналом Північно-Кавказького військового округу 23.01.1942 справу припинено у зв'язку зі смертю 30.12.1941. (П - 5765)

БУГРІЙ ГРИГОРІЙ ІВАНОВИЧ, 1919 р.н., с. Приютівка, українець, освіта незакінчена вища, член ВКП(б), проживав у м.Кривий Ріг Дніпропетровської області, студент педагогічного інституту. Заарештований 27.12.1945 Червонокам'янським РВ НКВС ("підозрювався у антирадянській діяльності: в роки німецької окупації працював актором у театрі, де був сформований осередок Організації українських націоналістів" – *див. Борис Федченко*). Військовим трибуналом Кіровоградського гарнізону 16.02.1946 виправданий, з-під варти звільнений. (П - 12715)

БУГРІЙ МАКАР МИКОЛАЙОВИЧ, 1892 р.н., селище Новопилипівка (нині у складі м.Олександрії), українець, освіта 3 класи, завідувач магазину. Заарештований 20.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 21.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.01.1938. Реабілітований 14.07.1965 Кіровоградським облсудом. (П - 7952)

БУГРІЙ МИКОЛА ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1925 р.н., с.Новопилипівка (нині у складі м.Олександрії), українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 29.02.1944 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська діяльність). Олександрійським РВ НКВС 29.02.1944 направлений в спецтабір для фільтрації. (П - 3272)

БУГРІЙ ПАВЛО ГРИГОРОВИЧ, 1885 р.н., с.Новопилипівка (нині у складі м.Олександрії), українець, освіта початкова, конюх колгоспу "Новий побут". Заарештований 9.09.1937 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація: "Тухачевський, Якір та інші – добрі люди, які боролись за краще життя для селян; за радянської влади жити кепсько, бо колгоспники нічого не мають та ще й голодні"). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 25.11.1937. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9123)

БУГРІЙ ПАВЛО СТЕПАНОВИЧ, 1894 р.н., с.Новопилипівка (нині у складі м.Олександрії), українець, освіта 3 класи, завідувач магазину. Заарештований 6.12.1937 Олександрійським РВ НКДБ ("заявляв, що на заняття гуртка по вивченню положення про вибори до Верховної ради ходити не варто, оскільки Верховна рада вже призначена давно без нас; приятелював із колишнім політбандитом Прокопом Багрієм, співав націоналістичну пісню "Ще не вмерла Україна", вихваляв життя за царизму"; "у 1931-34 роках у складі 600 осіб від України був направлений у Білорусь для організації колгоспів та передачі досвіду господарювання"). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах – "Онєглаг" в Архангельській області, Росія. Звільнений 5.12.1947, проживав у м.Караганді, Казахстан. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Брат Панас у 1930 році за невиконання плану хлібоздачі розкуркулений. (П – 9242)

БУГРІЙ ПЕТРО ЙОСИПОВИЧ, 1894 р.н., с.Новопилипівка (нині у складі м.Олександрії), українець, освіта 3 класи, сигнальник транспорту. Заарештований 12.03.1933 шляхово-транспортним відділом ОДПУ ст.Знам'янка (підозрювався у антирадянській агітації). Катеринославською залізничною прокуратурою 29.03.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2396)

БУГРІЙ ПРОКІП МАРТИНОВИЧ, 1892 р.н., с.Новопилипівка (нині у складі м.Олександрії), українець, освіта початкова, бухгалтер райкому мукомолів. Заарештований 6.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація серед колгоспників, ворожий настрій проти радянської влади). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 7.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10581)

БУДАРНИЙ САВА МИХАЙЛОВИЧ, 1902 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 15.04.1929 Новопразькою райміліцією ("разом із Спиридоном Чорним під час громадянської війни служили у загоні Григор'єва; Бударний 1.05.1919 приїхав озброєний у село й розігнав першотравневу демонстрацію, намагався порвати червоного прапора"; "під час проведення радвладою заходів стосовно організації засипки зерна в громадські гамазеї і створення тсозу виступив проти цих заходів, агітував селян не підтримувати їх; тероризував селян – в момент випивки намагався вдарити пляшкою голову сільради, комсомолку Христину Чайку"). Засуджений 29.04.1929 Зінов'євським окрсудом до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та засланням за межі області. Реабілітований 18.10.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 1786)

БУДИЛО ЄГОР ПИМЕНОВИЧ, 1888 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 4.01.1932 Олександрійським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Олександрійським РВ ДПУ 27.02.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2583)

БУДИЛО ПЕТРО МАТВІЙОВИЧ, 1918 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта 5 класів, член ВЛКСМ, рядовий 466-го стрілецького полку 125-ої стрілецької дивізії до серпня 1941 року. Заарештований 4.04.1945 відділом контррозвідки "Смерш" 31-ої армії ("3 серпня 1941 року при виході з німецького оточення на території Естонії був захоплений у полон естонськими поліцейськими і переданий німцям; в таборі військовополонених у м.Гогенштейн, Східна Прусія, в лютому 1944 року завербований як агент німецьких розвідорганів під псевдонімом "Микола Шевченко" і направлений в німецьку розвідшколу під Кенігсбергом, де протягом місяця навчався на радиста, через неуспішність із школи був відрахований і до звільнення Червоною армією утримувався у таборі військовополонених"). Засуджений 22.09.1945 трибуналом Барановицького військового округу до 15 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 12.12.1959 Верховним судом СРСР. У 1931 році розкуркулені й вислані на північ батько Матвій Андрійович (помер у таборі, 1934) з матір'ю і двома сестрами; брат Іван, 1912 року народження, за агітацію проти колгоспів – у 1935-ому звільнений; дядько Демченко Іван Олексійович, 1896 р.н., репресований у 1938 році і розстріляний. (П – 5847)

БУДЬКО ПАНАС СИДОРОВИЧ, 1903 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта 5 класів та піврічні хімкурси при Харківському сільгоспінституті, проживав у с.Добронадіївка Олександрійського району, хімік-інструктор за фахом, до війни працював завідувачем сільськогосподарського хімічного складу на ст.Щаслива. У 1931 році за невиконання хлібозаготівлі був засуджений Олександрійським нарсудом до 1 року неволі умовно. Вдруге заарештований 2.11.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 214 стрілецького полку (посібництво німецьким окупантам: "з жовтня 1941 до жовтня 1943 року працював старостою громадського двору: відправив німцям 270 тонн зерна, 70 центнерів овочів, 22 голови великої рогатої худоби; за цей же час із села відправлено на роботи в Німеччину 9 молодих осіб"). Засуджений 12.02.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 11.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9472)

БУЗИННИК НАЗАР ПЕТРОВИЧ, 1888 р.н., с.Косівка, українець, освіта початкова, с.Лікарівка Олександрійського району, член колгоспу "Червоний промінь". У 1931 році майно розпродано за невиконання плану хлібозаготівлі. Заарештований 12.08.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти колективізації, державних позик, виборів у Верховну раду). Засуджений 22.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 29.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11884)

БУЗИННИК ОЛЕКСІЙ ПЕТРОВИЧ, 1887 р.н., с.Косівка, українець, освіта початкова, проживав на 305-му кілометрі перегону Лікарівка-Користівка Олександрійського району, колійний обхідник 7-го відділка 11-ої дистанції колії Одеської залізниці. У 1931 році майно розпродано за невиконання плану хлібозаготівлі. Заарештований 5.08.1937 транспортним відділом НКВС ст.П'ятихатки (агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 22.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 29.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11883)

БУЗЮН МИХАЙЛО КУЗЬМОВИЧ, 1911 р.н., м.Ніжин Чернігівської області, українець, освіта вища, проживав у м.Олександрії, без певних занять. Заарештований 25.08.1945 Олександрійським РВ НКДБ ("перебуваючи в Червоній армії, в 1941 році здався в полон німцям, вернувся додому, у 1942-ому вступив у Організацію українських націоналістів; працював під час німецької окупації директором театру, де ставив націоналістичні п'єси, в приміщенні театру були розвішені націоналістичні знаки тризуба, хор театру співав націоналістичний гімн; виголошував націоналістичні доповіді в театрі, підтримував зв'язки з керівником окружного проводу ОУН Ярославом Ференцом, за його ж завданням переховував на квартирі членів обласного й центрального проводів ОУН, зберігав націоналістичну літературу, писав у газети антирадянські статті"). Засуджений 18.10.1945 військовим трибуналом Кіровоградського гарнізону до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 7.05.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13855)

БУЛЬБА АНДРІЙ МИХАЙЛОВИЧ, 1900 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, токар по металу механічного заводу "Укрбурвугілля". Заарештований 11.04.1938 Олександрійським РВ НКВС ("член контрреволюційної військово-повстанської організації, яка займалась шкідництвом на шахтах тресту "Укрбурвугілля" – за справою репресовано 55 осіб. 54 розстріляно). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3739)

БУЛЬБА АНДРІЙ ФЕДОРОВИЧ, 1906 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта 4 класи, до війни член колгоспу ім.Сталіна, без певних занять. Заарештований 10.12.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 97-ої гвардійської стрілецької дивізії ("перебуваючи на службі в Червоній армії, потрапив у німецьке оточення і був відправлений у табір військовополонених, звідки його відпустили, вернувся додому; в липні 1943 року завербований як таємний агент німецької каральної розвідки СД, отримав завдання виявляти партизан, комуністів, антифашистськи налаштованих громадян, у серпні зустрічався із офіційним співробітником СД Іваном Стрижаком"). Засуджений 1.04.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. У грудні 1948 року направлений на заслання у Джамбульську область, Казахстан – звільнений із спецпоселення у 1953-ому. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9902)

БУЛЬБА ВЕНЕДИКТ ЮХИМОВИЧ, 1879 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, садівник. Заарештований 10.12.1943 управлінням НКДБ Кіровоградської області ("в роки війни дав згоду німецьким каральним органам бути агентом СД"). Засуджений 14.10.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років заслання в Актюбинську область, Казахстан. Реабілітований 8.07.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 14233)

БУЛЬБА ДМИТРО ЗАХАРОВИЧ, 1894 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 25.03.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("агітація проти заходів радянської влади та за відродження Української народної республіки" – *див. Кіндрат Тараненко*). Засуджений 18.01.1930 колегією ОДПУ до 8 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 30.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11022)

БУЛЬБА ОЛЕКСАНДРА СЕМЕНІВНА, 1896 р.н., с.Бандурівка, українка, освіта початкова, проживала у с.Пантаївка Олександрійського району, домогосподарка. Заарештована 13.02.1945 відділом контррозвідки "Смерш" Кіровоградського гарнізону ("в роки війни дала згоду німецьким каральним органам бути агентом СД"). Засуджена 27.03.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітована 16.09.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. Чоловік Сава у 1938 році засуджений органами НКВС. (П - 13652)

БУЛЬБА ПАНТЕЛЕЙМОН МАКСИМОВИЧ, 1907 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, коваль заводу "Укрбурвугілля". У 1933 році був засуджений до 3 років неволі. Вдруге заарештований 9.09.1937 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 28.03.1938 Миколаївським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 15.06.1990 Верховним судом УРСР. (П - 12460)

БУЛЬБА САВА ДЕМЕНТІЙОВИЧ, 1892 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Звенигородка Олександрійського району, хлібороб, коваль радгоспу. Заарештований 15.12.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("у 1918 році служив в армії Петлюри; член контрреволюційної організації" – *див. Спиридон Баклан*). Засуджений 21.02.1932 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання на північ. Реабілітований 31.01.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге заарештований 14.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації, антирадянська діяльність). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 26.05.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12384, 9760)

БУЛЬБА ТРОХИМ ТИХОНОВИЧ, 1885 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, проживав у селищі Ларисівка Олександрійського району, хлібороб. Заарештований 15.03.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("член контрреволюційної організації "Український національний центр" – *див. Спиридон Баклан*). Засуджений 21.02.1932 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі умовно. Реабілітований 31.01.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12384)

БУЛЬБА ЯВТУХ ЗАХАРОВИЧ, 1878 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, належав до партії есерів, хлібороб. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 16.05.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("звинувачувався по справі "Український національний центр" – *див. Спиридон Баклан*). Засуджений 21.02.1932 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення умовно, з-під варти звільнений. Реабілітований 31.01.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12384)

БУНЕСКУЛ ВАЛЕРІАН МИХАЙЛОВИЧ, 1892 р.н., м.Олександрія, українець, освіта незакінчена вища (Одеська піхотна школа), проживав у м.Кіровограді, викладач у школі "ЦИТ". Заарештований 11.02.1931 Зінов'євським міськвідділом ДПУ ("у 1926 році завербований в офіцерську антирадянську організацію, сам залучив до організації двох осіб; займався шкідництвом за місцем роботи; будучи таємним співробітником ДПУ, дезорієнтовував органи про свою роботу"). Засуджений 15.06.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років ув'язнення у концтаборах. Реабілітований 21.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8482)

БУРКАЛЕНКО МАКСИМ ОКСЕНТОВИЧ, 1887 р.н., с.Федорівка, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 27.03.1929 Олександрійською райміліцією ("фельдфебель царської армії, у 1920 році командував ротою у повстанському загоні Степового; агітував проти самообкладання і реалізації державних позик" – *див. Улас Чумак*). Засуджений 16.08.1929 колегією ОДПУ до 5 років ув'язнення у концтаборах. Реабілітований 10.09.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 12780)

БУРЯК МИХАЙЛО КОСТЯНТИНОВИЧ, 1909 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта середня, член ВКП(б), вчитель, швець-одноосібник. Заарештований 9.12.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 97-ої гвардійської стрілецької дивізії ("при наступі німців улітку 1941 року евакуювався, але в дорозі під Куколівкою потрапив у оточення, вернувся додому, працював шевцем-приватником; тричі арештовувався німцями, підозрюваний у партизанстві й антинімецькій агітації, місяць тримали в тюрмі"; "у серпні 1943 року зустрівся з працівником кіровоградської СД Стрижаком за паролем "Привіт від Германа", отримав від нього присвоєний №121 як таємний агент СД; того ж місяця відвідав начальника контррозвідувального відділу СД під виглядом реєстрації як член ВКП(б), якого проінформував про настрої жителів села; отримав завдання виявляти партизан та осіб антифашистськи налаштованих"). Засуджений 25.03.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 24.09.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12444)

БУТ ІВАН ВАСИЛЬОВИЧ. 1908 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта 2 класи, проживав у с.Олександро-Пащенкове Олександрійського району, ремонтний робітник ст.Шарівка Одеської залізниці. Заарештований 29.02.1944 відділом НКДБ 12-ої залізничної бригади ("будучи мобілізований у Червону армію в червні 1941 року, дезертирував, вів контрреволюційну агітацію серед населення"). Засуджений 17.04.1944 трибуналом Одеського військового округу до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 7.08.1990 Верховним судом СРСР. (П – 12393)

БУТЕНКО ТИМІШ ІВАНОВИЧ, 1897 р.н., хутір Приволянський Бобринецького району, українець, освіта початкова, проживав у с.Павлівка Бобринецького району, хлібороб. Заарештований 18.02.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація проти колективізації та проведення хлібозаготівельних робіт). Засуджений 4.03.1930 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 16.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 5959)

БУТКОВСЬКИЙ НАУМ СПИРИДОНОВИЧ, 1886 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, коваль артілі "Перша Новопразька". У 1932 році розкуркулений. Заарештований 13.03.1932 Новопразьким РВ ДПУ ("збирав у кузні бідноту й агітував проти заходів радянської влади, політично розкладав колгоспників, які легко піддавались його впливу, закликав селян, щоб кидали роботу в артілі і йшли шукати собі кращого життя; зірвав кампанію ремонту сільськогосподарського інвентаря, бо з кузні пішли ковалі, які з ним працювали"). Засуджений 12.07.1932 Дніпропетровським облсудом до 3 років ув'язнення у концтаборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Дніпропетровська центральна промколонія 4.09.1932 повідомила, що Бутковський для утримання під вартою, куди був направлений після суду, не прибував. Інших даних про долю засудженого у справі немає. (П – 833)

БУЮКЛІ ВАСИЛЬ ФЕДОРОВИЧ, 1892 р.н., с.Кубей (Болгарія), болгарин, освіта середня, проживав у м.Олександрії, з 1933 року викладав українську мову й літературу та економічну географію в політосвітній школі, вчитель школи №7. У 1930 році арештовувався – звинувачення не було пред'явлене. Вдруге заарештований 18.10.1937 Олександрійським РВ НКВС ("в роки громадянської війни служив 2 тижні у денікінській армії; вів контрреволюційну агітацію"). Засуджений НКВС і прокурором СРСР 7.12.1937 до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.12.1957 Верховним судом УРСР. (П – 3884)

ВАЙНБЕРГ ОЛЕНА ОЛЕКСАНДРІВНА, 1882 р.н., с.Іванківці Юринецького району Кам'янець-Подільської (нині Городоцького Хмельницької) області, українка, освіта початкова, проживала у м.Олександрії, без певних занять. Заарештована 8.03.1944 Олександрійським РВ НКДБ (підозрювалась у зв'язках з німецькими розвідувальними органами СД). Олександрійським РВ НКДБ 12.06.1944 справу припинено, з-під варти звільнена. (П – 2150)

ВАЙНБЕРГ ФЕДІР МИХАЙЛОВИЧ, 1893 р.н., м.Рига, естонець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, пакувальник артілі "Хімпраця". У 1924 році був засуджений до 2 років заслання на Соловки: роз'їжджав по країні і ніде не працював. Заарештований 27.11.1937 Олександрійським РВ НКВС ("у 1923 році нелегально перейшов кордон з Латвії в СРСР, проживав у Ленінграді, Москві, Ташкенті, Харкові, в 1932 році приїхав у Олександрію; у 1933 році, отримавши через "Торгсин" з-за кордону велику суму грошей, влаштувався на квартиру начальника штабу полку через сина своєї дружини Василя Вуса, став влаштовувати пиятики, на які запрошував командирів полків та інших відповідальних працівників,

через яких збирав повідомлення шпигунського характеру; згодом як агент польської розвідки став вербувати командний склад армії у контрреволюційну диверсійну організацію"). Засуджений 25.12.1937 НКВС СРСР і прокурором СРСР до розстрілу, дати виконання вироку не зазначено. Реабілітований 27.05.1958 трибуналом Київського військового округу. (П - 4341)

ВАКАЛО СТЕПАН ПИЛИПОВИЧ, 1896 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 25.03.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади та відродження УНР" - *див. Кіндрат Тараненко*). Засуджений 18.01.1930 колегією ОДПУ УРСР до 10 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 30.06.1989 прокуратурою Кіровоградської області. Вдруге, працюючи в колгоспі, заарештований 8.08.1937 Олександрійським РВ НКВС ("в роки громадянської війни брав участь у повстанні селян Бандурівки проти радянської влади, недовго служив у петлюрівському війську, допомагав йому фуражем і продуктами; після повернення із тюрми серед громадян продовжував вести антирадянську агітацію і створював контрреволюційні групи для здійснення терористичних актів над радянськими активістами"). Засуджений 23.08.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до розстрілу, вирок виконано 27.08.1937. Реабілітований 10.09.1960 Кіровоградським облсудом. (11022, 5315 - П)

ВАЛЮЖЕНИЧ ЄВГЕН ІВАНОВИЧ, 1906 р.н., с.Добре Ашанської області (БРСР), білорус, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, старший бухгалтер шахти №2. Заарештований 18.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації, антирадянська дільність). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3739)

ВАРАВИН ОЛЕКСАНДР КОСТЯНТИНОВИЧ, 1899 р.н., с.Боголюбівка П'ятихатського району Дніпропетровської області, українець, освіта вища (інженер-гідротехнік, Українська господарська академія, м.Подєбради, Чехословаччина, 1922-27), проживав у м.Олександрії, плановик шахти №2 "Укрбурвугілля". За участь у петлюрівській армії і еміграцію в Польщу 2.04.1935 був заарештований і засуджений особливою нарадою НКВС СРСР 28.05.1935 до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах, звільнений з Ухто-Печорських таборів 2.04.1940. Вдруге заарештований 27.06.1941 УНКДБ Кіровоградської області ("у 1919 закінчив петлюрівське військове училище і був зведений до чину хорунжого, згодом став офіцером; після розгрому армії УНР втік у Польщу, пізніше в Чехословаччину, де у 1922-25 роках у сільськогосподарській академії, брав участь у діяльності української есерівської організації, мав стосунки з лідерами Шаповалом, Симовичем, Григор'євим, Шрамченком, Богацьким та іншими; 2.04.1935 прийняв радянське громадянство у повноважному представництві СРСР у Празі і був заарештований на ст.Шепетівка; після відбуття покарання займався шпигунською діяльністю"). Помер 30.09.1941 в Усть-Кам'яногірській тюрмі (Казахстан). Управлінням НКВС Східно-Казахстанської області 15.11.1941 справу припинено. (П – 8661)

ВАРАКУТА МИХАЙЛО СЕРГІЙОВИЧ, 1884 р.н., с.Плоске Верхньодніпровського району Дніпропетровської області, українець, освіта початкова, проживав у с.Попельнасте Олександрійського району, без певних занять. Заарештований 18.11.1943 Олександрійським РВ НКДБ (антирадянська агітація). Засуджений 12.05.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 25.10.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 10488)

ВАРЧЕНКО КИРИЛО АНДРІЙОВИЧ, 1886 р.н., с.Ясинуватка, українець, освіта середня, проживав у с.Лікарівка Олександрійського району, вчитель неповної середньої школи. Заарештований 7.11.1937 Олександрійським РВ НКВС ("служив у царській армії, потім у Петлюри, вихваляв життя за кордоном і в дореволюційній Росії; зберігав свій офіцерський костюм із погонами, що зостався від петлюрівського війська, часто казав колегам-учителям: "Іще прийде час одягнути його знову"; критично ставився до колективізації – невчасно її почали, співчував Тухачевському, Хатаєвичу, Якіру – вони хотіли створити добре життя для людей"). Засуджений 21.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 8.03.1963 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 1511)

ВАРЧЕНКО ФЕДОСЬ СЕМЕНОВИЧ, 1897 р.н., с.Ясинуватка Олександрійського району, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 8.09.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація серед колгоспників). Засуджений 25.10.1937 трійкою УНКВС

Дніпропетровської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 23.04.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5180)

ВАРЯНИЦЯ МИХАЙЛО ЯКИМОВИЧ, 1889 р.н., с.Кузьмин Вінницької (нині Городоцького району Хмельницької) області, українець, освіта початкова, член української партії соціал-революціонерів у 1917-18 роках, проживав у с.Червона Кам'янка Олександрійського району, у 1922-36 роках завідував поштою, у березні-серпні 1937-го працював касиром Новостародубської машино-тракторної станції, перед арештом без певних занять. Заарештований 18.10.1937 Олександрійським РВ НКВС ("з 1931 року член контрреволюційної повстанської організації, підтримував зв'язки з колишніми повстанцями, зокрема націоналістично настроєним учителем Лисим; агітував проти радянської влади і колективної форми господарювання, захищав Троцького"). Засуджений 21.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9375)

ВАТАМАНЮК ДЕНИС КОСТЯНТИНОВИЧ, 1903 р.н., с.Нова Жучка Садгірського району Чернівецької області, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, без певних занять. Заарештований 21.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 5.02.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до розстрілу, вирок виконано 28.02.1938. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11372)

ВДОВЕНКО ГНАТ ІВАНОВИЧ, 1899 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, червоноармієць 214-го Алтайського запасного стрілецького полку. Заарештований 1.11.1943 УНКВС Кіровоградської області (підозрювався у антирадянській агітації). Управлінням НКВС Кіровоградської області 20.12.1943 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 475)

ВЕЛИКИЙ КЛИМ СТЕПАНОВИЧ, 1896 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, завідувач бази Олександрійської райспоживспілки. Заарештований 9.12.1943 Олександрійським райвідділом НКДБ (підозрювався у співробітництві з німецькими окупантами). Олександрійським РВ НКДБ 4.03.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2307)

ВЕЛИКОЖОН ПАРХОМ НИКИФОРОВИЧ, 1881 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, проживав на х.Тарасівка Михайлівської сільради Олександрійського району, хлібороб. Заарештований 18.03.1933 Олександрійським МВ ДПУ (антирадянська діяльність: "разом з Омельком Верескуном, Іваном Найдою та Харлампом Царинним проліз у колгосп "Третій вирішальний рік п'ятирічки", систематично влаштовували пиятики, в які втягували колгоспників, чим розкладали їх і відволікали від важливої кампанії – підготовки до весняної сівби" – *див. Харлампп Царинний*). Особливою нарадою ДПУ УРСР 22.05.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. Брати Федір і Василь розкуркулені, брат дружини Костенко висланий на Соловки. (П – 7296)

ВЕЛИЧКОВСЬКА ОЛЬГА МАКСИМІВНА, 1911 р.н., с.Кривин Славутського району Кам'янець-Подільської (нині Хмельницької) області, українка, освіта початкова, проживала у смт Нова Прага Олександрійського району, без певних занять. Заарештована 27.04.1947 УМДБ Кіровоградської області (антирадянська агітація, член хорового націоналістичного гуртка). Засуджена 29.07.1947 Кіровоградським облсудом до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітована 27.04.1992 Генеральною прокуратурою України. (П – 13219)

ВЕНСЛАВ ФЕРДИНАНД ВІЛЬГЕЛЬМОВИЧ, 1917 р.н., с.Катеринівка Житомирської області, німець, освіта початкова, проживав у с.Бандурівка Олександрійського району, член колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 8.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (член секти євангелістів, контрреволюційна діяльність, направлена на підрив колгоспу). Засуджений 11.04.1938 УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 25.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8696)

ВЕРБИЦЬКИЙ ВОЛОДИМИР МИРОНОВИЧ, 1904 р.н., с.Іванківці Вінницької області, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, помічник директора Олександрійського маслозаводу. Заарештований 2.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (член антирадянської польської націоналістичної групи, антирадянська агітація). Засуджений 4.10.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 25.10.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 4586)

ВЕРБИЦЬКИЙ ІВАН КАРЛОВИЧ, 1898 р.н., с.Новаки Полонського району Вінницької (нині Хмельницької) області, поляк, освіта початкова, проживав у смт Нова Прага Олександрійського району, колгоспник, тесля. Заарештований 14.02.1938 Новопразьким РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти колгоспного будівництва). Засуджений 8.10.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 31.10.1938. Реабілітований 15.04.1961 Кіровоградським облсудом. (П - 5405)

ВЕРЕСКУН ОМЕЛЯН ФЕДОРОВИЧ, 1884 р.н., с.Куколівка, українець, неписьменний, проживав на х.Тарасівка Олександрійського району, хлібороб. Заарештований 18.03.1933 Олександрійським МВ ДПУ (антирадянська діяльність: "разом з Пархомом Великожоном, Іваном Найдою та Харлампом Царинним проліз у колгосп "Третій вирішальний рік п'ятирічки", систематично влаштовували пиятики, в які втягували колгоспників, чим розкладали їх і відволікали від важливої кампанії - підготовки до весняної сівби"; "Верескун був таємним інформатором ДПУ з 1931 року, дав близько десяти донесень, але останнім часом зв'язку не мав" - *див. Харлам Царинний*). Особливою нарадою ДПУ УРСР 22.05.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 7296)

ВЕРЕСКУН ЯКІВ СТЕПАНОВИЧ, 1910 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, проживав на хуторі Шумило Звенигородської сільради (нині приєднане до с.Андріївка) Олександрійського району, хлібороб-середняк. Заарештований 19.01.1932 Олександрійським РВ ДПУ (підозрювався як член контрреволюційного угруповання, як агітатор проти хлібозаготівельних робіт - *див. Іван Сергієнко*). Олександрійським РВ ДПУ 11.05.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 4393)

ВЕРЖБОЛОВИЧ СТЕПАН ПЕТРОВИЧ, 1898 р.н., с.Головківка, українець, освіта середня (Одеська духовна семінарія, 1918), проживав у с.Іванівка (нова назва Вишнівці) Онуфріївського району, священик. Заарештований 8.01.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("як представник тихонівської церковної орієнтації вів антирадянську агітацію: "Радянська влада - це влада сатани, антихриста, цій владі не слід коритися, віруючі люди мають бути готові до страждань за віру"; "Комуністам керувати лишилось недовго - скоро прийде їм загибель"). Засуджений 3.03.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10111)

ВЕРКЕВИЧ ГНАТ ФЕОФІЛОВИЧ, 1886 р.н., м.Пружани Гродненської губернії (нині Брестської області, Білорусія), білорус, освіта середня спеціальна (землемірне училище), проживав у смт Нова Прага Олександрійського району, службовець райземвідділу. Заарештований 16.06.1938 Новопразьким РВ НКВС (підозрювався у контрреволюційній агітації). Кіровоградською облпрокуратурою 20.04.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 2352)

ВЕТУХНОВСЬКА РОЗАЛІЯ ЗЕЛЬМАНІВНА, 1905 р.н., м.Олександрія, єврейка, освіта середня, керівник планової групи артілі інвалідів "Виробник". У м.Харкові 10.10.1924 за активну участь у боротьбі меншовиків проти більшовицької партії особливою нарадою ОДПУ була засуджена до 3 років концтабору; у 1927-ому була заслана у м.Сургут Тобольської області на 3 роки, у 1941-ому за антирадянську діяльність засуджена до 5 років неволі у виправно-трудових таборах Казахстану. Вчетверте заарештована 31.03.1949 управлінням НКДБ Кіровоградської області ("як член меншовицького угруповання, не припиняла антирадянської діяльності, проводила нелегальні зібрання, на яких зводила наклепи на компартію, засуджувала заходи влади"). Засуджена 17.08.1949 особливою нарадою МДБ СРСР до безстрокового заслання в Красноярський край. З-під варти звільнена по амністії у 1954 році. Реабілітована 19.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Чоловік Дмитрієв Георгій Разумникович заарештовувся у 1924 і 1935 роках, у 1937-ому був засланий у м.Мінусинськ; сестра Ветухновська Фріда Зельманівна репресована у 1938 році. (П - 11310)

ВЕЧІРНІЙ ПАНАС АНДРІЙОВИЧ, 1892 р.н., с.Звенигородка, українець, освіта початкова, проживав у с.Олександро-Степанівка Звенигородської сільради Олександрійського району, робітник з ремонту телеграфно-телефонних мереж. Заарештований 20.04.1931 шляхово-транспортним відділом ДПУ ст.Знам'янка ("служив унтер-офіцером у царській армії; у 1920 році, будучи міліціонером Звенигородського волосного виконкому, організував Звенигородську сотню, з якою ввійшов у повстанський загін Хмари, в серпні здійснив наліт на стрілецьку червону охорону залізничного мосту на 21-ому кілометрі перегону Олександрія-Королівка, взяв у полон 12 червоноармійців, щоб затримати наступ червоних, зірвав залізничний міст на 59-ому кілометрі перегону Зелена-Яковлівка і зруйнував залізничне полотно на станції

Зеленій; провадив антирадянську агітацію: "Колективізація – це панщина і закабалення мирного населення"). Засуджений 19.02.1932 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 24.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11017)

ВИДЮК ІВАН МАКСИМОВИЧ, 1918 р.н., с.Морозівка, українець, освіта початкова, в Червоній армії служив у 1938-40 роках, проживав у м.Олександрії, без певних занять. У 1941 році двічі засуджувався за запізнення на роботу до 1 року виправно-трудових робіт. Втретє заарештований 16.12.1943 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська діяльність: "під час німецької окупації вступив у поліцію, з грудня 1941 по грудень 1943 року ніс караульну службу в місті, охороняв нафтобазу, елеватор і будівлю поліції; отримував у поліції зарплату 540 рублів на місяць"). Управлінням НКВС Кіровоградської області 3.03.1944 направлений у спецтабір для фільтрації. (П – 3280)

ВИШНЕВСЬКИЙ БОРИС ЙОСИПОВИЧ, 1898 р.н., м.Кам'янець-Подільський Хмельницької області, поляк, освіта неповна середня, проживав у м.Олександрії, технормувальник маслозаводу. Заарештований 21.10.1938 Олександрійським РВ УДБ (підозрювався у контрреволюційній агітації). Кіровоградським облсудом 15.05.1939 справу припинено. з-під варти звільнений. (П – 595)

ВІДЮК ІВАН МАКСИМОВИЧ, 1918 р.н., с.Морозівка, українець, освіта початкова, позапартійний, проживав у м.Олександрія, робітник. Заарештований 16.12.1943 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська діяльність). Управлінням НКВС Кіровоградської області 3.03.1944 направлений у спецтабір для фільтрації. (П – 3280)

ВЛАСЕНКО ІВАН НИКОНОВИЧ, 1873 р.н., с.Щасливе, українець, неписьменний, сторож колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 21.11.1932 Олександрійським РВ ДПУ (підозрювався у шкідництві: крадіжці колгоспного зерна). Олександрійською дільничною прокуратурою 16.12.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2574)

ВОВК МАКСИМ СЕМЕНОВИЧ, 1886 р.н., с.Косівка, українець, освіта початкова, член КП(б)У до 1925-31 роках, член колгоспу "Шлях до кращого життя". Заарештований 30.11.1932 Олександрійським РВ ДПУ ("контрреволюційна агітація та шкідництво" – *див. Олександр Логвин*). Дніпропетровським облвідділом ДПУ 5.07.1933 звільнений з-під варти під підписку про невиїзд, 10.09.1933 справу припинено. (П – 4340)

ВОВК МАРКО ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1885 р.н., с.Мліїв району імені Петровського Київської (нині Городищенського Черкаської) області, українець, освіта вища, проживав у м.Олександрії, агроном (тимчасово без певних занять). Заарештований 18.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3739)

ВОВНЯНКО ПАВЛО ПЕТРОВИЧ, 1897 р.н., с.Тарасово-Шевченкове, українець, освіта початкова, хлібороб-середняк. Заарештований 4.12.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("будучи уповноваженим райвиконкому за проведення хлібозаготівлі у Тарасово-Шевченковому, спрямував дію на невиконання плану, покривав куркулів; 22 листопада органи ДПУ покликали його для проведення обшуку й затримання куркуля Леонтія Сьоміна і після затримання віддали його Вовнянку під охорону, але він відпустив куркуля й дав йому можливість сховатись"). Засуджений 11.01.1931 Олександрійським райнарсудом до 1 року виправно-трудових робіт. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 13382)

ВОЙЦЕХОВСЬКИЙ ЙОСИП ВІКТОРОВИЧ, 1894 р.н., с.Підгайці Луцького району Волинської області, поляк, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, помічник машиніста депо ст.Знам'янка. Заарештований 25.04.1931 шляхово-транспортним відділом ДПУ ст.Знам'янка (антирадянська агітація). Засуджений 13.05.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 14.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6242)

ВОЛКОВ ІВАН ПЕТРОВИЧ, 1888 р.н., с.Дівоче Поле, українець, освіта початкова, сторож. Заарештований 1.12.1943 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська пропаганда). Засуджений 8.07.1944 особливою нарадою НКВС до 5 років заслання у Північно-Казахстанську область. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9890)

ВОЛОВЕНКО СЕРГІЙ СТЕПАНОВИЧ, 1885 р.н., с.Катеринівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 15.03.1931 Олександрійським РВ ДПУ (член контрреволюційної організації "Українська народна партія" – *див. Спиридон Баклан*). Засуджений 21.02.1932 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборах. Реабілітований 31.01.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12384)

ВОРОБЙОВ МАТВІЙ ФЕДОРОВИЧ, 1900 р.н., с.Ізмайлівка Пустельниківської сільради, українець, освіта початкова, проживав у с.Новосвітлопілля Олександрійського району, ремонтний робітник залізничної станції Королівка. Заарештований 18.04.1931 Знам'янським МВ ДПУ ("у роки громадянської війни дезертирував із Червоної армії і брав участь у повстанських загонах Григор'єва та Хмари, здійснював нальоти на червоноармійські частини та потяги; провадив агітацію проти колективізації"). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 13.05.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 8418)

ВОРОБЙОВ МИХАЙЛО КИРИЛОВИЧ, 1877 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, проживав у м.Кіровограді, експедитор та палітурник міськторгвідділу. Заарештований 11.02.1938 Кіровським МВ НКВС (антирадянська агітація проти заходів партії та уряду). Засуджений 22.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 22.06.1938. Реабілітований 26.03.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 4189)

ВОРОНА ГРИГОРІЙ ПАВЛОВИЧ, 1884 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 19.09.1929 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 13.03.1930 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років ув'язнення у концтаборах. Реабілітований 12.01.1994 Кіровоградською обласною прокуратурою. (П – 4074)

ВОРОНА ПАВЛО ВАСИЛЬОВИЧ, 1890 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта неповна середня, рахівник колгоспу "Перша Новопразька сільськогосподарська артіль". Заарештований 10.01.1933 Новопразьким РВ ДПУ (підозрювався у антирадянській агітації). Прокуратурою Дніпропетровського відділу ДПУ 5.03.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 787)

ВОРОТЧЁНКО ІВАН ВАСИЛЬОВИЧ, 1915 р.н., с.Кукшин Носівського (нині Ніжинського) району Чернігівської області, українець, освіта середня, член ВЛКСМ, проживав на ст.Шарівка Новопразького (нині Олександрійського) району, тракторист машино-тракторної станції. Заарештований 8.04.1938 Новопразьким райвідділом НКВС ("в 1932 році, працюючи завідувачем загального відділу Носівського райкому комсомолу, вкрав два чистих бланки комсомольського квитка, один з яких передав В.Датюку, засудженому за убивство на 10 років неволі, а другий використав у власних цілях; будучи озлобленим на радвладу за арешт батька, став на шлях боротьби, займався шкідництвом у машино-тракторній станції і в радгоспах; у 1934 році, навчаючись на однорічних курсах при Ніжинському пединституті, був завербований в українську націоналістичну групу, поширював націоналістичну літературу"). Засуджений 11.09.1940 Кіровоградським облсудом до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 2.10.1990 Верховним судом УРСР. Батько у 1929 році "як член Спілки визволення України" був засуджений до 10 років неволі. (П – 12614)

ВУС ВАСИЛЬ МИКОЛАЙОВИЧ, 1907 р.н., с.Іванківці Сатанівського району Вінницької (нині Городоцького Хмельницької) області, українець, освіта початкова, член ВКП(б) у 1931-35 роках, проживав у с.Звенигородка Олександрійського району, вчитель неповної середньої школи. Заарештований 20.12.1937 Олександрійським РВ НКВС ("був завербований агентом іноземної розвідки Федором Вайнбергом для збору даних шпигунського характеру від командирів Червоної армії"). Засуджений 25.12.1937 НКВС СРСР і прокурором СРСР до розстрілу, дати виконання вироку у справі на зазначено. Реабілітований 27.05.1958 трибуналом Київського військового округу. (П – 4342)

ГАВРИЛЕНКО ІВАН ТРОХИМОВИЧ, 1908 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 13.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (ворожі настрої проти радянської влади, контрреволюційна агітація). Засуджений 27.05.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 16.07.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9737)

ГАВРИЛЕНКО ОЛЕКСІЙ ТРОХИМОВИЧ, 1911 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Пантаївка Олександрійського району, різнороб залізничної станції. У 1930 році

розкуркулений. Заарештований 20.04.1932 Олександрійським РВ ДПУ (контрреволюційна агітація на зрив заходів радянської влади). Олександрійською дільничною прокуратурою 20.09.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. Вдруге, проживаючи у м.Знам'янка і працюючи молодшим стрілочником залізничної станції, заарештований 14.03.1933 шляхово-транспортним відділом ст.Знам'янка ("проживаючи з батьком, мали 10 десятин землі, чверть десятини фруктового саду. 2 коня, 2 корови, вітряк, кінні молотарку. сівалку, віялку. букери, плуг, фургон, хату під залізом, клуню, комору і одного постійного батрака; агітував залізничників проти політики радвлади: "Хліб, який ми перевозимо, йде не селянам для посіву, а його вивозять за кордон"). Засуджений 27.03.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 14.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 2575, 7573)

ГАВРИЛЕНКО ПЕТРО ЛАВРЕНТІЙОВИЧ, 1892 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, хлібороб, без певних занять. Заарештований 26.03.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади, за відродження УНР" – *див. Кіндрат Тараненко*). Засуджений 18.01.1930 колегією ОДПУ до 8 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 30.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11022)

ГАВРИЛЕНКО ТРОХИМ ГЕРАСИМОВИЧ, 1879 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Заарештований 20.04.1932 Олександрійським РВ ДПУ (контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади). Олександрійською дільничною прокуратурою 20.09.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2571)

ГАВРИЛЕНКО ФЕДОТ ЛАВРЕНТІЙОВИЧ, 1896 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, хлібороб, без певних занять. Заарештований 25.03.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади, за відродження УНР" – *див. Кіндрат Тараненко*). Засуджений 18.01.1930 колегією ОДПУ до 5 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 29.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11022)

ГАВРИШЕВСЬКИЙ ІЛЛЯ ФЕДОРОВИЧ, 1887 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, заливник заводу ім.Блюхера. Заарештований 8.04.1938 Олександрійським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3739)

ГАВРИШЕВСЬКИЙ ПОРФИР МИХАЙЛОВИЧ, 1872 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, без певних занять, слюсар. Заарештований 19.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3739)

ГАДЖУН ІВАН ХОМИЧ, 1891 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, колгоспник. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 20.11.1943 Олександрійським РВ НКДБ (контрреволюційна агітація проти радянської влади). Засуджений Кіровоградським облсудом 26.02.1944 до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 15.06.1990 Верховним судом УРСР. (П – 12457)

ГАЙДАЙ ФЕДІР ДЕНИСОВИЧ, 1900 р.н., с.Тиринівка Полонського району Кам'янець-Подільської області, українець, освіта початкова, проживав у с.Пантазіївка Новопразького (нині Знам'янського) району, член колгоспу "Перше серпня". Заарештований 9.02.1938 Новопразьким РВ НКВС (контрреволюційна агітація, член сектантської групи). Засуджений 14.10.1938 Миколаївським облсудом до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 28.05.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 143)

ГАЙДУК ВОЛОДИМИР АНДРІЙОВИЧ, 1917 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, член ВЛКСМ, до служби в армії проживав у м.Горлівка Донецької області й працював на шахті, червоноармієць 336-го стрілецького полку 5-ої стрілецької дивізії. Заарештований 12.10.1939 особливим відділом НКВС 3-ої армії Білоруського фронту ("серед військовиків висловлював провокаційні чутки стосовно переходу польського кордону і визволення Західних України й Білорусі; на політзаняттях ставив питання лейтенанту: "Чи не може іноземна преса писати про те, що Радянський Союз порушив мирну

політику, і чи не можуть на заході вважати вересневий похід Червоної армії агресією?"; "Чи правда, що в 1933 році у м.Харкові були введені додаткові війська для охорони міста у зв'язку з неурожаєм хліба?"; при обшуку знайдені начерки вірша на чотирьох сторінках антирадянського змісту"). Особливим відділом Білоруського військового округу 26.02.1940 справу припинено, з-під варти звільнений. Реабілітований 1.04.1959 Полтавським облсудом. (П - 6142)

ГАЙДУК ЄЛИСЕЙ ЛЕОНТІЙОВИЧ, 1895 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 20.10.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти радянської влади). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 11.08.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9725)

ГАЙДУК ПЕТРО ВАСИЛЬОВИЧ, 1892 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, хлібороб, без певних занять. Заарештований 29.03.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади, за відродження УНР" – *див. Кіндрат Тараненко*). Засуджений 18.01.1930 колегією ОДПУ до 10 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 30.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге, працюючи в колгоспі, заарештований 8.09.1937 Олександрійським РВ НКВС (терористичні наміри проти активу села). Засуджений 15.09.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 23.04.1960 Кіровоградським облсудом. (П - 11022, 5181)

ГАЙДУК ТЕРЕНТІЙ ЯРЕМОВИЧ, 1897 р.н., с.Войнівка, українець, освіта початкова, обхідник 11-ї дистанції колії. Заарештований 13.02.1938 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Войнівка (контрреволюційна діяльність серед залізничників). Лінійним судом Одеської залізниці 19.11.1940 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 6547)

ГАЛИШКО МИХАЙЛО ГНАТОВИЧ, 1887 р.н., с.Дудичі Білостоцького воєводства (Польща), поляк, освіта початкова, проживав у с.Головківка Олександрійського району, тесля колгоспу ім.Калініна. Заарештований 13.10.1937 Новопразьким РВ НКВС ("у Головківку потрапив разом із Василем Солодухою у першу світову війну як військовополонений австрійської армії; разом із Іваном Богдановим, Никифором Скороходом та Тимошем Козинцем були членами секти євангельських християн-баптистів, влаштовували нелегальні збори, що відображалось на трудовій дисципліні в колгоспах, відмовлялись від підписки на державну позику, самі не брали в руки зброю, так й іншим проповідували чинити, зокрема Богданов у 1937 році відмовився служити в Червоній армії, вербували в секту нових осіб"; "в листах до сестри й брата в Польщу писав, що в СРСР селяни голодують, держава забирає весь хліб і вивозить за кордон"). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 22.12.1937. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9817)

ГАЛІЙ АНДРІЙ ДОРОФІЙОВИЧ, 1895 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Третій вирішальний". Заарештований 24.02.1938 Олександрійським РВ НКВС ("антирадянська терористична й агітаційна діяльність" - *див. Тодось Галій*). Засуджений 7.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 25.05.1938. Реабілітований 11.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10616)

ГАЛІЙ ТОДОСЬ ДОРОФІЙОВИЧ, 1898 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Тарасівка Михайлівської сільради Олександрійського району, конюх колгоспу "Третій вирішальний". Заарештований 20.09.1937 Олександрійським РВ НКВС ("у 1920 році разом із братом Андрієм та Гнатом Горбанем брав участь у вбивстві члена більшовицької партії, червоної партизанки-чекістки Ганни Верпеки-Гушлевської та її матері; під час колективізації провадив шкідницьку діяльність – пропадали коні, агітував проти колективізації: "Колгоспи - панщина, селян мучать у колгоспах"). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 25.11.1937. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 8988)

ГАЛУШКО ПЕТРО ЮХИМОВИЧ, 1871 р.н., с.Тикалівка Олександрійського повіту Херсонської губернії, українець, освіта початкова, артільний староста колійного відділу ст.Користівка Олександрійського району. Заарештований 22.04.1931 транспортним відділом ОДПУ ст.Користівка ("під час перебування денікінських військ у Користівці мав стосунки з білим командуванням, влаштовував їм пиятики, згодом підтримував письмовий зв'язок з сином-білоемігрантом, що проживав у Парижі; веде агітацію проти заходів радянської влади: "і досі вважає, що класова боротьба і ліквідація куркуля є

нацьковуванням комуністів на селян, куркулів вважає трударями, а бідняків ледарями"). Рішення суду у справі немає. Кіровоградською облпрокуратурою 15.05.1990 справа припинена. (П – 559)

ГАНЖА МИХАЙЛО АНДРІЙОВИЧ, 1891 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, проживав на хуторі П'ятомиколаївка Петрівської сільради Онуфріївського району, хлібороб-одноосібник до 1929 року, залізничний робітник у Хасавюртівському районі (Дагестан, Росія). У 1930 році розкуркулений. Заарештований 18.08.1931 Онуфріївським райвідділом ДПУ ("агітував, що радвлада хоче зробити селян кріпаками, що за царя жилось краще, налаштовував людей проти державної хлібозаготівлі"). Засуджений 22.10.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 18.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6420)

ГАПОНЧУК ВІКТОР ВАСИЛЬОВИЧ, 1900 р.н., смт Колки Маневицького району Волинської області, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, командир батареї 122-го стрілецького полку, капітан. Заарештований 21.02.1937 Олександрійським РВ НКВС (служба в арміях Денікіна, Петлюри, член антирадянської військово-фашистської змови, шкідництво). Засуджений 11.01.1938 Верховним судом СРСР до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 12.01.1938. Реабілітований 7.05.1959 Верховним судом СРСР. (П – 4709)

ГАРАСЮТА ФЕДІР АРХИПОВИЧ, 1901 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, бригадир колгоспу. Заарештований 20.02.1944 Новопразьким РВ НКВС (співпраця з німецькими окупантами). Засуджений 21.09.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 15 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 26.05.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13420)

ГАРБУЗ СЕМЕН ПИЛИПОВИЧ, 1872 р.н., с.Косівка, українець, неписьменний, одноосібник, без певних занять. Заарештований 20.03.1945 відділом контррозвідки "Смерш" УНКВС Кіровоградської області ("підозрювався як агент німецької контррозвідки СД – насправді у вересні 1943 року був заарештований поліцією за крадіжку з млина пшениці, під вартою в німців перебував 4 доби, нікому ніяких підписок про співробітництво не давав, бо зовсім безграмотний"). Головною військовою прокуратурою Червоної армії 16.08.1945 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2476)

ГАРЕНКО СЕРГІЙ МИТРОФАНОВИЧ, 1891 р.н., с.Дівоче Поле, українець, освіта початкова, техробітник у школі. Заарештований 4.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти радянської влади, виборів). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 19.11.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5363)

ГАРКУША ПЕТРО ІВАНОВИЧ, 1906 р.н., с.Приютівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Червона Миколаївка Ворошилівської сільради Олександрійського району, хлібороб-одноосібник. Заарештований 31.07.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("контрреволюційна діяльність: агітація проти заходів радянської влади з метою її повалення" – *див. Андрій Білик*). Трійкою при колегії ДПУ УРСР 9.06.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 10793)

ГАРКУША УЛЯНА ІВАНІВНА, 1908 р.н., с.Приютівка, українка, освіта початкова, проживала у с.Червона Миколаївка Ворошилівської сільради Олександрійського району, член колгоспу ім.Сталіна. Заарештована 19.12.1932 Олександрійським РВ ДПУ (крадіжка колгоспного зерна). Олександрійською райпрокуратурою 11.01.1934 справу припинено, з-під варти звільнена. (П – 2579)

ГАЦЕНКО ГРИГОРІЙ МИНОВИЧ, 1899 р.н., с.Новопавлівка Павлоградського району Дніпропетровської області, українець, освіта середня, член КП(б)У у 1919-20 роках, проживав у селищі Нова Прага Олександрійського району, священик Успенського храму. Заарештований 24.01.1929 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (розповсюдження чуток про загибель радянської влади). Засуджений 17.05.1929 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 20.01.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 5534)

ГЕЙДА ОЛЕКСАНДР ФЕДОРОВИЧ, 1891 р.н., с.Квасилів Рівненського району Рівненської області, українець, освіта вища, проживав у м.Олександрії, без певних занять. Заарештований 16.12.1943 Олександрійським РВ НКДБ (співробітництво з німецькими окупантами: "працював інспектором відділу народної освіти в роки війни"). Засуджений 29.04.1944 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення

з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 22.06.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13464)

ГЕЙКО АНДРІЙ СИЛОВИЧ, 1901 р.н., с.Тернівка Юр'ївського району (нині селище Павлоградської міськради) Дніпропетровської області, українець, освіта початкова, проживав у с.Новопилипівка (нині у складі м.Олександрія), сторож. Заарештований 29.07.1938 Олександрійським РВ НКВС (підозрювався як член контрреволюційної повстанської організації). Олександрійським РВ НКВС 15.01.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 1446)

ГЕЙКО ПЕТРО ВАСИЛЬОВИЧ, 1914 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта 5 класів, колишній кандидат у члени ВКП(б), без певних занять. Заарештований 14.01.1944 УНКДБ Кіровоградської області (підозрювався у зв'язках з німецькими каральними органами). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 15.02.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2139)

ГЕНАЧИК НУХИМ ГЕРШКОВИЧ, 1880 р.н., м.Уньєв Калішської губернії (Польща), єврей, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, кравець за наймом. Заарештований 18.01.1931 Полтавським оперативним сектором ДПУ (шпигунська діяльність на користь Польщі). Полтавською міжрайпрокуратурою та Полтавським облвідділом ДПУ 5.03.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. Вдруге, працюючи закрійником артілі "Червоний вишивальник", заарештований 18.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 21.02.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 23.02.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3817, 3509)

ГЕНЬ ЛІДІЯ СЕМЕНІВНА, 1922 р.н., с.Жовте Баранівського району Житомирської області. українка, освіта неповна середня, проживала у м.Олександрії, лаборантка маслозаводу. Заарештована 12.12.1943 Олександрійським РВ НКДБ (зв'язок з жандармерією в роки німецької окупації, агент німецької розвідки). Засуджена 12.02.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 29.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10762)

ГЕРАЩЕНКО ВАСИЛЬ КИРИЛОВИЧ, 1899 р.н., с.Вербова Лоза (нині у складі м.Олександрія), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 13.01.1931 Олександрійським РВ ДПУ (агітація до фізичної протидії всім заходам радянської влади). Онуфріївським нарсудом 28.04.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 13381)

ГЕРАЩЕНКО ІВАН КУЗЬМОВИЧ, 1854 р.н., с.Вербова Лоза (нині у складі м.Олександрія), українець, неписьменний, хлібороб. Заарештований 13.01.1931 Олександрійським РВ ДПУ (агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 28.04.1931 Онуфріївським нарсудом до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 13381)

ГЕРАЩЕНКО МАРКО ІВАНОВИЧ, 1887 р.н., с.Вербова Лоза (нині у складі м.Олександрія), українець, неписьменний, селянин-одноосібник. Заарештований 13.01.1931 Олександрійським РВ ДПУ (агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 28.04.1931 Онуфріївським райнарсудом до 5 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 13381)

ГЕРАЩЕНКО ЯКІВ КУЗЬМОВИЧ, 1882 р.н., с.Вербова Лоза (нині у складі м.Олександрія), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 13.01.1931 Олександрійським РВ ДПУ (агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 28.04.1931 Онуфріївським нарсудом до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 13381)

ГЕРМАН МАРІЯ ПЛАТОНІВНА, 1910 р.н., с.Катеринівка, українка, освіта початкова, колгоспниця. Заарештована 5.12.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 88-го гвардійського корпусу ("у жовтні 1943 року видала німецькій владі двох радянських розвідників, які ночували в її хаті, запідозрених нею в здійсненні нальоту на штаб німецької частини – один з них при втечі був убитий, а другий зник у невідомому напрямку"; "у 1964 році стало відомо зі свідчень Сергія Кошеленка, що одного із прийшлих, які назвались поліцаями з-за Дніпра і просили нічлігу у сільського поліцая Арсена Кошеленка, який поселив їх у хаті Марії Герман, вбили німці; Арсен Кошеленко евакуювався з німцями на захід"). Засуджена

12.02.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 10.10.1964 Кіровоградським облсудом. (П – 7867)

ГЕРСТНЕР САМУЇЛ РУБІНОВИЧ, 1921 р.н., м.Берлін (Німеччина), німець (за іншими даними єврей), освіта середня, проживав у смт Нова Прага Олександрійського району, водій Новопразької автоколони. Заарештований 20.07.1941 Новгородківським МРВ НКДБ (шпигунство). Етапований в Усть-Кам'яногірську тюрму Східно-Казахстанської області. НКВС СРСР 5.03.1942 виправданий, з-під варти звільнений. (П – 2626)

ГИМАНСЬКИЙ АНДРІЙ ЯКОВИЧ, 1902 р.н., с.Пиріжна Чечельницького району Вінницької області, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, робітник міськкомунгоспу. У 1929 році був засуджений до 5 років неволі. Вдруге заарештований 20.10.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів партії). Засуджений 14.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8744)

ГІМЕРВЕРТ МОЙСЕЙ СОЛОМОНОВИЧ, 1908 р.н., с.Веселі Терни Криворізького району Дніпропетровської області, єврей, освіта середня, член КПРС з 1940, проживав у м.Кіровограді з 1952 року, інвалід III групи, без певних занять. Заарештований 14.03.1953 управлінням МДБ Кіровоградської області ("у 1930 році приїхав у м.Олександрію, працював майстром у промартілі "Сила", у 1931-32 роках інструктором у міськкомі комсомолу й райвиконкомі, 1932-го виїхав у м.Сімферополь, у 1934-ому вернувся в Олександрію, працював на різних посадах; написав антирадянського та провокаційного змісту листа на ім'я драматурга Олександра Корнійчука"). Засуджений 20.05.1953 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років, конфіскацією майна та позбавленням медалей "За взяття Будапешта", "За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років". Реабілітований 1.06.1990 Верховним судом УРСР. (П – 12456)

ГЛУГОВСЬКИЙ ВАСИЛЬ АНТОНОВИЧ, 1920 р.н., с.Джуржівка Новоушицького району Хмельницької області, українець, проживав у м.Олександрії, студент другого курсу зернового технікуму. Заарештований 2.12.1936 Олександрійським РВ НКВС ("антирадянські націоналістичні розмови, брав участь у знищенні портрета Сталіна" – *див. Михайло Кравченко*). Засуджений 4.03.1937 Дніпропетровським облсудом до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Верховним судом УРСР 5.06.1937 міру покарання зменшено до 3 років неволі з позбавленням громадянських прав на 1 рік. Реабілітований 12.04.1957 Верховним судом УРСР. (П – 3583)

ГЛУЩЕНКО ПИЛИП ІОВИЧ, 1880 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, конюх колгоспу. У 1930 році розкуркулений, у 1934-ому за контрреволюційну діяльність засуджений до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років, відбув 4 роки ув'язнення. Вдруге заарештований 31.01.1944 Новопразьким РВ НКВС (контрреволюційний саботаж). Засуджений 27.11.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 31.01.1948 міру покарання зменшено до 3 років 6 місяців ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 14.12.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13743)

ГЛУЩЕНКО ЯКІВ ЮХИМОВИЧ, 1896 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, діловод 11-ої дистанції колії. Заарештований 27.02.1938 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Знам'янка (контрреволюційна діяльність). Одеським шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС 2.03.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. Вдруге заарештований 13.12.1943 управлінням НКДБ Кіровоградської області ("в роки громадянської війни був у повстанському загоні Степового; зрада Батьківщини: працював у німецькій поліції в роки війни машиністом-переписувачем"; "разом із Василем Лучком та Дмитром Полієвцем 2.02.1939 на допиті заявив, що до них під час слідства застосовували фізичну силу, через що вони змушені були давати брехливі свідчення"). Олександрійським РВ НКДБ 4.03.1944 справу припинено, відправлений в спецтабір НКВС для фільтрації. (П – 6580, 3191)

ГНАТЧЕНКО СТЕПАН КОНОНОВИЧ, 1893 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Сургани Олександрійського району, член колгоспу "20 років ВКП(б)". Заарештований 3.12.1937 Олександрійським РВ НКВС ("підтримував стосунки із куркулем Данилом Хоцьким, засудженим

за контрреволюцію на 10 років неволі; у 1930-ому як голова колгоспу оточив себе куркулями й відсталими колгоспниками, розбирали громадське майно й посівматеріал – колгосп фактично розвалили, у 1933-ому при розукрупненні колгоспів намагався колгосп розпустити, аргументуючи тим, що колгоспи однак довго існувати не будуть; звинувачував радянську владу, що вона вислала Троцького із СРСР"). Засуджений 8.12.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 27.10.1962 Кіровоградським облсудом. Брат Самійло у 1930 році розкуркулений і висланий із села. (П – 5865)

ГНИДА КАРПО ДЕМ'ЯНОВИЧ, 1883 р.н., с.Катеринівка, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 16.03.1931 Олександрійським РВ ДПУ (член контрреволюційної організації "Українська народна партія" - *див. Спиридон Баклан*). Засуджений 21.02.1932 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання на північ. Реабілітований 31.01.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12384)

ГНИДА МИКОЛА ІВАНОВИЧ, 1918 р.н., с.Павлівка Васильківського району Дніпропетровської області, українець, виключений із членів ВЛКСМ, студент II курсу Олександрійського зернового технікуму, проживав у м.Олександрії. Заарештований 3.11.1936 Олександрійським РВ НКВС ("проводив антирадянські націоналістичні розмови, знищив портрет Сталіна" - *див. Михайло Кравченко*). Засуджений 4.03.1937 Дніпропетровським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Верховним судом УРСР 5.06.1937 міру покарання зменшено до 4 років неволі з позбавленням громадянських прав на 1,5 року. Реабілітований 12.04.1957 Верховним судом УРСР. (П – 3583)

ГНИДА ПОТАП ДЕМ'ЯНОВИЧ, 1877 р.н., с.Катеринівка, українець, неписьменний, хлібороб. Заарештований 29.03.1931 Олександрійським РВ ДПУ (член контрреволюційної організації "Українська народна партія" - *див. Спиридон Баклан*). Засуджений 21.02.1932 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 31.01.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12384)

ГНОЙОВИЙ ДМИТРО КОСТЯНТИНОВИЧ, 1905 р.н., с.Щасливе, українець, освіта початкова, член колгоспу "Червоний путіловець". Заарештований 19.03.1938 Олександрійським РВ НКВС ("разом з Іваном Левченком та Іваном Рогозою провадив серед колгоспників контрреволюційну агітацію проти заходів радянської влади, дискредитовував партію й уряд, висловлював поразницькі думки щодо майбутньої війни"). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.08.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5266)

ГНОЙОВИЙ ТРОХИМ ЙОСИПОВИЧ, 1897 р.н., с.Щасливе, українець, письменний, колгоспник. Заарештований 2.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (антирадянські висловлювання, незадоволення радянською владою). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 11.06.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5217)

ГОЙ ЙОСИП НАУМОВИЧ, 1869 р.н., місця народження, освіти, національності у справі не зазначено, проживав у с.Ясинуватка, хлібороб. Заарештований 7.12.1930 Олександрійським РВ ДПУ (діяльність проти заходів радянської влади). Справу передано для подальшого розгляду в Полтавський міжрайсуд. (П – 6264)

ГОЙ МАТВІЙ ХАРИТОНОВИЧ, 1886 р.н., с.Ясинуватка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 9.09.1937 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 28.08.1939 до 2 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 1 рік. Реабілітований 22.03.1990 Верховним судом УРСР. Вдруге заарештований 17.10.1950 Олександрійським МВ МДБ (член секти п'ятидесятників-трясунів, антирадянська діяльність). Засуджений 12.03.1951 Кіровоградським облсудом до 25 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Верховним Судом УРСР 3.12.1954 міру покарання зменшено до 10 років неволі. Реабілітований 10.11.1989 Верховним судом УРСР. (П – 1508, 10732)

ГОЛИК ГРИГОРІЙ ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1893 р.н., с.Вербова Лоза (нині у складі м.Олександрія), українець, неписьменний, хлібороб. Заарештований 13.01.1931 Олександрійським РВ ДПУ (агітація проти заходів радянської влади). Онуфріївським нарсудом 28.04.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 13381)

ГОЛИК ІВАН ФЕДОРОВИЧ, 1892 р.н., с.Вербова Лоза (нині у складі м.Олександрія), українець, освіта початкова, хлібороб-середняк. Заарештований 12.02.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("антирадянська агітація проти кампаній і заходів радвлади на селі: хлібозаготівля, колективізація, розповсюдження державної позики"). Засуджений 4.04.1931 Полтавським міжрайсудом до 4 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 24.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10259)

ГОЛИК ІВАН ФЕДОТОВИЧ, 1892 р.н., с.Вербова Лоза (нині у складі м.Олександрія), українець, освіта початкова, тесля. Заарештований 12.02.1931 Олександрійським РВ ДПУ (антирадянська діяльність проти заходів радянської влади). Засуджений 28.04.1931 Онуфріївським нарсудом до 1 року виправно-трудових робіт. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 13381)

ГОЛОБОК МИХАЙЛО ЯКОВИЧ, 1908 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, письменний, колгоспник. Заарештований 16.11.1937 Олександрійським РВ НКВС (вбивство, крадіжки). Засуджений 1.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 11.06.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5918)

ГОЛОВСЬКИЙ МАРТИН ЮЛІАНОВИЧ, 1898 р.н., с.Буртин Полонського району Вінницької (нині Хмельницької) області, поляк, неписьменний, проживав у смт Нова Прага Олександрійського району, колгоспник. У 1931 році господарство розпродане за невиконання державних зобов'язань і податків. Заарештований 16.10.1937 Новопразьким РВ НКВС ("в роки громадянської війни служив у армії УНР; вів контрреволюційну пропаганду проти радянської влади"). Засуджений 16.12.1937 особливою нарадою НКВС СРСР до розстрілу, вирок виконано 18.02.1938. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11395)

ГОЛОСЕНКО ОЛЕНА ІВАНІВНА, 1913 р.н., с.Протопопівка, українка, освіта початкова, без певних занять. Заарештована 6.01.1944 транспортним відділом НКДБ Одеської залізниці ("довідавшись про наміри військовополоненого червоноармійця Єрмакова іти з гуртом інших полонених в ліс до партизанів, повідомила про це своїй матері Марфі Кондратьєвій, а мати передала синові Юрію, старості громадського двору "1-ше серпня", попередивши, що полонені збираються забрати з собою коней господарства – староста повідомив міліції: Єрмаков та інші були заарештовані"). Транспортним відділом НКДБ Одеської залізниці 15.04.1944 справу припинено, з-під варти звільнена. Справи Кондратьєвої Марфи Григорівни, 1885 р.н. у Протопопівці, і Кондратьєва Юрія Івановича, 1911 р.н., виділені в окреме виробництво. (П – 7347)

ГОЛУБОК МИХАЙЛО ЯКОВИЧ, 1908 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 18.03.1933 Олександрійським РВ ДПУ ("збирав у хаті селян, одноосібників і колгоспників, висловлював ворожі настрої проти колгоспного ладу"). Олександрійським РВ ДПУ 15.07.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. Брат Андрій засуджений за крадіжку колгоспного майна. (П – 2567)

ГОНТАРЕНКО ВАСИЛЬ ІВАНОВИЧ, 1882 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 4.01.1932 Олександрійським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Олександрійським РВ ДПУ 27.02.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 781)

ГОНТАРЕНКО ДАВИД ІВАНОВИЧ, 1884 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, експедитор радгоспу "Індустрія". Заарештований 5.01.1933 Олександрійським РВ ДПУ (антирадянські настрої, зрив хлібозаготівлі). Олександрійською дільничною прокуратурою 7.04.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2572)

ГОНЧАРОВ АНДРІЙ СЕМЕНОВИЧ, 1894 р.н., с.Морозівка II, українець, освіта початкова, член ВКП(б) до 1930 року, член колгоспу "Червоний степ". Заарештований 9.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська діяльність у колгоспі, організація повстанської групи). Засуджений 7.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 25.05.1938. Реабілітований 20.07.1955 Верховним судом СРСР. (П – 1409)

ГОНЧАРОВ ІВАН РОМАНОВИЧ, 1905 р.н., с.Морозівка II, українець, освіта початкова, агротехнік колгоспу "Червоний степ". Заарештований 9.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація повстанського характеру в колгоспі). Засуджений 7.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 20.07.1955 Верховним судом СРСР. (П – 1409)

ГОНЧАРОВ МАРКО ПЕТРОВИЧ, 1884 р.н., м.Олександрія, росіянин, освіта 4 класи, майстер цеху ковбасних виробів заготконтори райспоживспілки. Заарештований 21.12.1937 Олександрійським РВ НКВС ("агітація поразницького характеру: казав, що радянська влада ближчим часом буде знищена, вихваляв життя в Німеччині, в неминучій війні переможуть Японія і Німеччина, вихваляв Троцького"). Засуджений 28.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.01.1938. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9117)

ГОРБ ІВАН ІВАНОВИЧ, 1896 р.н., с.Дніпровокам'янка Лиховецького (нині Верхньодніпровського) району Дніпропетровської області, українець, освіта початкова, проживав у с.Ворошилівка (нині с.Олександрівка) Олександрійського району, бригадир колгоспу ім.Комінтерна. Заарештований 30.10.1937 Олександрійським РВ НКВС ("у 1918-19 роках служив у петлюрівській армії; вів контрреволюційну агітацію, зривав заняття з вивчення положення про вибори до Верховної ради"). Засуджений 14.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8742)

ГОРБАНЬ ГНАТ ПЕТРОВИЧ, 1896 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, конюх колгоспу "Червона громада". Заарештований 15.02.1938 Олександрійським РВ НКВС ("контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади", "терористична діяльність" – *див. Тодось Галій*). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9774, 8988)

ГОРБАНЬ ІВАН МЕФОДІЙОВИЧ, 1906 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта 7 класів, проживав у м.Новоукраїнка, без певних занять. Заарештований 6.07.1944 Новоукраїнським РВ НКДБ ("співробітництво з німецькою окупаційною владою: працював у роки війни заступником директора маслозаводу"). Засуджений 13.09.1944 трибуналом Кіровоградського гарнізону до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 8.07.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13460)

ГОРБАЧЕНКО ІВАН ЯКОВИЧ, 1897 р.н., с.Куколівка, українець, освіта 4 класи, проживав у с.Звенигородка Олександрійського району, член колгоспу "Шлях до соціалізму". Заарештований 19.01.1932 Олександрійським РВ ДПУ ("член контрреволюційного угруповання, агітував проти проведення хлібозаготівельних робіт" – *див. Іван Сергієнко*). Олександрійським РВ ДПУ 28.02.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 4393)

ГОРБАЧЕНКО МИХАЙЛО ЯКОВИЧ, 1899 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, коваль за фахом, без певних занять. У 1930 році був засуджений до 3 місяців неволі "за невиплату держпоставок". Вдруге заарештований 25.11.1943 Олександрійським РВ НКДБ ("займався мародерством: восени 1941 року під час бою біля села Куколівка знімав шинелі, сумки, ремені з поранених червоноармійців і носив додому, які потім німецька поліція відібрала; висловлював наклепи на адресу радянської влади"). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 23.05.1944 справу припинено в зв'язку зі смертю ув'язненого 16.04.1944 від двостороннього туберкульозу легень. (П – 437)

ГОРБАЧОВ ЮХИМ ЯКОВИЧ, 1891 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Тарасівка Михайлівської сільради Олександрійського району, тесля колгоспу "Третій вирішальний". У 1933 році в м.Тулі, Росія, за антирадянську агітацію був засуджений до 3 років неволі. Вдруге заарештований 4.09.1937 Олександрійським РВ НКВС ("з бідняцької родини, 1929 року вступив у колгосп, наступного року після публікації статті Сталіна "Запаморочення від успіхів" колгосп розвалився, знову вступати в колгосп відмовився, план хлібозаготівлі виконати не зміг – майно конфіскували, Горбачов із сім'єю виїхав із села, повернувся в 1936-ому після заслання, відвідував баптистський молитовний будинок, продовжував вести контрреволюційну агітацію: "Радянська влада обдирає колгоспників податками"). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 25.11.1937. Реабілітований 19.06.1965 Кіровоградським облсудом. (П – 7944)

ГОРБЕНКО ГРИГОРІЙ ЙОСИПОВИЧ, 1906 р.н., с.Раничівка (приєднане до с.Лозуватка), українець, освіта неповна середня, проживав у м.Олександрії, нормувальник шахтоуправління. Заарештований 21.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3739)

ГОРБЕНКО МИТРОФАН МИХАЙЛОВИЧ. 1893 р.н., с.Раничівка (приєднане до с.Лозуватка), українець, освіта 3 класи, городник колгоспу "Червоний промінь". Заарештований 20.08.1947 управлінням МДБ Кіровоградської області ("під час німецької окупації працював городником; у 1947 році вів антирадянську агітацію, спрямовану на розкладання трудової дисципліни в колгоспі, зрив господарчих та політичних заходів; у квітні на місці організованого громадського харчування в колгоспі заявив: "Ось дивіться, як радянська влада вас годує: варять якусь баланду з черв'яками - я попробував, то мало кишок собі не порвав"; "Керівника нашого уряду не тільки іноземні держави і наші деякі люди не люблять, але й сама природа його ненавидить"). Засуджений 30.09.1947 Кіровоградським облсудом до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 29.12.1989 Верховним судом УРСР. Брат Севастіян розкуркулений у 1929 році і висланий на північ; син Сергій "за пограбування сільського споживчого товариства" у 1936 році засуджений до 10 років неволі. (П – 11284)

ГОРДЄЄВ НИКИФОР НАЗАРОВИЧ, 1877 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, хлібороб, без певних занять. Заарештований 29.03.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади і за відродження УНР" - *див. Кіндрат Тараненко*). Засуджений 18.01.1930 колегією ОДПУ до розстрілу, вирок виконано 6.02.1930. Реабілітований 30.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11022)

ГОРИСЛАВЕЦЬ АНДРІЙ ДАНИЛОВИЧ, 1874 р.н., с.Косівка, українець, неписьменний, голова колгоспу ім.Молотова. Заарештований 5.01.1933 Олександрійським РВ ДПУ (крадіжка колгоспного хліба, шкідництво). Олександрійською райпрокуратурою 20.01.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 1052)

ГОРИСЛАВЕЦЬ МИКИТА ІВАНОВИЧ, 1893 р.н.. с.Косівка, українець, освіта початкова, конюх колгоспу "Шлях до кращого життя". Заарештований 30.11.1932 Олександрійським РВ ДПУ ("контрреволюційна агітація та шкідництво" - *див. Олександр Логвин*). Дніпропетровським облвідділом ДПУ 5.07.1933 звільнений з-під варти під підписку про невиїзд, 10.09.1933 справу припинено. (П – 4340)

ГОРИСЛАВЕЦЬ СЕМЕН ЯКОВИЧ, 1892 р.н., с.Косівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Червона Кам'янка Олександрійського району, механік тресту мукомолів. Заарештований 14.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 26.05.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9767)

ГОРИСЛАВЕЦЬ СТЕПАН ЯКОВИЧ. 1898 р.н., с.Косівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Червона Кам'янка Олександрійського району, токар Новостародубської машино-тракторної станції Петрівського району. Заарештований 14.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація серед робітників МТС, зв'язок з братом, який проживає у Польщі). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 26.05.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9767)

ГОРІД ПЕТРО ВАСИЛЬОВИЧ, 1906 р.н., м.Вілейка Віленської губернії (нині Мінської області, Білорусь), білорус, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, електрик міського театру. У 1924 році арештовувався за перехід державного кордону з Польщі в СРСР. Вдруге заарештований 20.07.1938 Олександрійським РВ НКВС ("працюючи електрослюсарем шахт №8, 9 тресту "Чистяковоантрацит" у 1928-1934 роках, з метою зриву виробничого плану видобутку вугілля, займався шкідницькою діяльністю, в результаті чого виходили з ладу врубові машини, а також електромотори"). Управлінням НКВС Кіровоградської області 25.09.1940 справу закрито, але не звільнений з-під варти перебував у тюрмі м.Кіровограда. Засуджений 31.05.1941 особливою нарадою НКВС СРСР до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8605, 3130))

ГОРОБЕЦЬ СЕРГІЙ АНДРІЙОВИЧ, 1891 р.н., смт Любар Вінницької (нині Житомирської) області, українець, освіта початкова, проживав у с.Вершино-Мурзинка (нині у складі смт Нова Прага) Олександрійського району, колгоспник. Заарештований 25.10.1937 Новопразьким РВ НКВС (контрреволюційна діяльність). Засуджений 14.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 14.12.1937. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10573)

ГОРШКОВ ВОЛОДИМИР ПЕТРОВИЧ, 1881 р.н., с.Косівка, українець, освіта початкова, мірошник млина. У 1932 році розкуркулений, господарство розпродане за борги по хлібоздачі. Заарештований 21.11.1932 Олександрійським РВ ДПУ ("антирадянська агітація проти колгоспів, хлібозаготівельних робіт"). Засуджений 31.12.1932 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 14.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6683)

ГРАДИНЕЦЬ ІВАН СЕМЕНОВИЧ, 1887 р.н., с.Збеговичі, волость Кутина, округ Беловар (Хорватія), хорват, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, столяр гудзикової фабрики. Заарештований 28.07.1938 Олександрійським РВ НКВС ("у 1908-11 роках служив у австрійській армії, унтер-офіцером у лютому 1915-го потрапив у російський полон, перебував у м.Ташкент, Узбекистан, в 1916-ому передислокований в Олександрійський повіт у маєток поміщика Селіванова, де працював до ліквідації маєтку; у 20-30-х роках листувався з дядьком Антоном у Югославії, у 1936-ому прийняв радянське громадянство": "у 1924 році завербований для шпигунської роботи хорватами Василем Огризовичем та Сімою Івановичем, які прибули в СРСР для організації диверсійно-шкідницької діяльності: збирав дані шпигунського характеру про військові частини в Олександрії"). Засуджений 5.11.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 17.11.1938. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9136)

ГРЕСЬ ВАСИЛЬ ТИМОФІЙОВИЧ, 1908 р.н., с.Косівка, українець, освіта вища (льотна вища школа), проживав у авіапорту військової частини 5165 с.Скоморохи Житомирського району Житомирської області, командир ланки військової частини 9022. Заарештований 14.07.1938 особливим відділом ГУДБ НКВС військової частини 5165 (підозрювався як троцькіст, шпигунство). Особливим відділом НКВС військової частини 8963 28.03.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 5770)

ГРИНЬКО ВОЛОДИМИР ГАВРИЛОВИЧ, 1919 р.н., м.Олександрія, українець, освіта середня, знаходився у м.Уфа (Башкиртостан, Росія), поранений евакошпиталю №1320. Заарештований 24.07.1945 особливим відділом МДБ Башкирської АРСР ("дезертирство з Червоної армії, співробітництво з німецькими окупантами"). Повісився 23.11.1945 в Уфімській тюрмі. Управлінням МДБ Кіровоградської області 5.04.1946 справу припинено. (П – 2113)

ГРИЦАЙ СТЕПАН ЮХИМОВИЧ, 1903 р.н., с.Щасливе Червонокам'янського (нині Олександрійського) району, українець, освіта початкова, проживав у с.Піщаний Брід Олександрійського району, сторож колгоспу. Заарештований 25.04.1945 відділом контррозвідки "Смерш" Кіровоградського гарнізону (агент німецької контррозвідки СД). Засуджений 6.10.1945 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років заслання в Актюбінську область (Казахстан). Реабілітований 29.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11663)

ГРИЦЕНКО ВОЛОДИМИР ХАРИТОНОВИЧ, 1923 р.н., с.Володимиро-Ульянівка, українець, освіта середня, проживав у с.Нерубаївка Рівненського (нині Новоукраїнського) району, вчитель неповної середньої школи. Заарештований 21.07.1940 УНКВС Кіровоградської області ("належав до антирадянського націоналістичного молодіжного угруповання, створеного 1939 року в Олександрійській педагогічній школі, метою якого було повалення радвлади і відрив України від Радянського Союзу; члени угруповання на курсах вчителів під час занять відкрито ставили питання націоналістичного змісту, разом гуляли, разом читали заборонену літературу – Грінченка, Винниченка, Вишню"). Засуджений 10.09.1940 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 31.10.1964 Верховним судом УРСР. (П – 12453)

ГРОМОВ ОЛЕКСАНДР ПЕТРОВИЧ, 1924 р.н., с.Великі Броди Ложського району Вологодської області, росіянин, освіта початкова, проживав у смт Нова Прага Олександрійського району, член колгоспу. Заарештований 27.04.1944 Новопразьким РВ НКВС (антирадянська діяльність: "у Новій Празі з липня 1942-го, на окупованій німецькими військами території пішов служити в поліцію, 17.12.1943 був призваний у Червону армію, звідки дезертирував 10.04.1944, вернувся в Нову Прагу, де й був затриманий"). Новопразьким РВ НКВС 30.04.1944 направлений для фільтрації у спецтабір НКВС №240 у м.Сталіно. (П – 3221)

ГРОМОВИЙ ВОЛОДИМИР МИКИТОВИЧ, 1889 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова та 1 рік – медкурси, проживав у м.Олександрії, завідувач медпункту тресту "Укрбурвугілля". Заарештований 25.07.1941 Олександрійським міжрайвідділом НКДБ (антирадянська агітація: "в перший

місяць війни поширював наклепницькі вигадки на вище командування Червоної армії, зокрема на Героя Радянського Союзу т.Тимошенка, що він є зрадником Батьківщини: дискредитовував членів уряду, створював паніку серед населення"). Управлінням НКВС Казахської РСР 16.12.1941 подано клопотання про засудження до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Помер 7.02.1942 в Усть-Кам'яногірській в'язниці від декомпенсації сердечної діяльності. УНКВС Східно-Казахстанської області 27.03.1942 справу припинено. Мати й два брати розкуркулені у 1929 році. (П - 3136)

ГРОМОВИЙ ПАВЛО СЕМЕНОВИЧ, 1898 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Шлях до нового життя". Заарештований 4.01.1932 Олександрійський РВ ДПУ (підозрювався у антирадянській агітації). Олександрійським РВ ДПУ 27.02.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 2584)

ГРОМОВИЙ ПИЛИП ГРИГОРОВИЧ, 1902 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, член правління колгоспу "Шлях до нового життя". Заарештований 3.12.1937 Олександрійським РВ НКВС ("вів контрреволюційну агітацію проти виборів у Верховну раду, вихваляв умови життя у фашистській Німеччині, колгоспи називав рабством"). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9238)

ГУБА ВІКТОР ПЕТРОВИЧ, 1899 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, хлібороб колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 9.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська діяльність: "у 1918 році служив у петлюрівському повстанському загоні, який організував двоюрідний брат Іван Губа, що згодом депортувався у Польщу, звідки й тепер пише рідним листи: бачачи успіхи в колгоспі, переслідував стахановців"). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.03.1965 Кіровоградським облсудом. (П - 7904)

ГУБА ГРИГОРІЙ АНДРІЙОВИЧ, 1893 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, хлібороб-середняк. Заарештований 13.03.1932 Новопразьким РВ ДПУ (підозрювався у антирадянській агітації). Новопразьким РВ ДПУ 6.04.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 833)

ГУБЕНКО ГОРДІЙ ПЕТРОВИЧ, 1910 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, хлібороб, розкуркулений. Заарештований 12.04.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("член контрреволюційної організації "Український національний центр" – *див. Спиридон Баклан*). Засуджений 21.02.1932 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання на північ. Реабілітований 31.01.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12384)

ГУБЕНКО ПЕТРО ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1876 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Протопопівка Олександрійського району, хлібороб, розкуркулений. Заарештований 28.07.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("член контрреволюційної організації "Український національний центр" – *див. Спиридон Баклан*). Засуджений 21.02.1932 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання на північ. Реабілітований 31.01.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12384)

ГУГАЛО ПЕТРО ЯКОВИЧ, 1902 р.н., с.Пії Ржищівського (нині Миронівського) району Київської області, українець, освіта середня (духовна семінарія), проживав у смт Нова Прага Олександрійського району, священик. У 1928 році 4 місяці перебував у тюремному ув'язненні. Вдруге заарештований 29.04.1944 УНКДБ Кіровоградської області ("рукоположений Української автокефальної православної церкви з 1919 року; до війни працював бухгалтером райвідділу народної освіти: 4.08.1941 мобілізований у Червону армію, етапований на пункт формування частини у Дніпропетровськ, в дорозі дезертирував з колони, вернувся в Нову Прагу, був призначений окупаційною владою директором маслозаводу; в листопаді 1941 року вступив у "Просвіту", вибраний членом правління районної організації, завербував 25 членів, у березні 1942-го завербований в Організацію українських націоналістів мельниківського напряму, отримав завдання відновити автокефальну церкву й вести націоналістичну діяльність, 6.06.1942 за дозволом прибулого із еміграції в Болгарії архієпископа Кіровоградського і Миколаївського Михайла в приміщенні школи Нової Праги створив автокефальну церкву; із січня по червень 1943-го – протоєрей грецького собору в Кіровограді, у червні-грудні 1943-го – священик Покровської церкви і благочинний релігійних парафій у Новопразькому районі: 4 грудня 1943 року при наступі Червоної армії евакуювався в німецький тил, під Кіровоградом був затриманий калмиками і запроторений у концтабір, через 2 дні звільнений

німцями як священик і отримав призначення в Новоукраїнку священиком Свято-Покровської церкви автокефальної орієнтації. 13.03.1944 при масовій евакуації з Новоукраїнки вибрався у с.Похітонове Новоукраїнського району, звідки 19.04.1944 вернувся у Нову Прагу"; "8.03.1942 зустрівся з провідником районної ОУН Цимбалістом, який дав йому газету "Волинь" з опублікованою статтею-промовою митрополита Луцького Полікарпа; 25 вересня 1943 року на святі врожаю, організованому німецькою окупаційною владою, виступив перед громадянами, закликаючи підкорятись і виконувати всі вимоги окупаційної влади, просив молодь не ухилятись від поїздок у Німеччину"). Засуджений 13.09.1944 військовим трибуналом Кіровоградського гарнізону до розстрілу. Президією Верховної ради СРСР 20.12.1944 міру покарання замінено на 20 років каторжних робіт. Покарання відбував на Колимі та в Амурській області, Росія. Реабілітований 30.08.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12761)

ГУГЛЕНКО МИХАЙЛО ВОЛОДИМИРОВИЧ, 1880 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 4.10.1937 Новопразьким РВ НКВС (ворожі настрої стосовно радянської влади, контрреволюційна агітація). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 11.08.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9730)

ГУЙВАН МИКИТА ЛАРІОНОВИЧ, 1896 р.н., с.Приютівка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Пролетар". Заарештований 15.01.1933 Зінов'євським райвідділом ДПУ (антирадянська діяльність: "син куркуля, розкуркуленого у 1931 році; веде розкладницьку роботу в колгоспі, наспівуючи куркульську пісню: "Чим довше молотити – тим довше будеш їсти"). Помер 17.02.1933 у Зінов'євській виправно-трудовій промисловій колонії. Справу припинено. (П – 6549)

ГУЛОВ МИХАЙЛО ПЕТРОВИЧ, 1898 р.н., м.Шахти Азово-Чорноморського краю (нині Ростовська область, Росія), українець, освіта вища (гірничий інститут), проживав у м.Олександрія, диспетчер з експлуатації тресту "Укрбурвугілля". Заарештований 7.06.1938 Олександрійським РВ НКВС (підозрювався як член контрреволюційної повстанської організації). Управлінням НКВД Миколаївської області 16.02.1939 справу припинено. (П – 2555)

ГУСАК СЕРГІЙ ДАНИЛОВИЧ, 1905 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 31.07.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("контрреволюційна діяльність: агітація проти заходів радянської влади з метою її повалення" – *див. Андрій Білик*). Олександрійським райвідділом ДПУ 29.02.1932 звільнений з-під варти під підписку про невиїзд. П – 10793)

ГУСЄВ МИХАЙЛО ПЕТРОВИЧ, 1886 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта середня, директор школи. Заарештований 12.03.1944 Новопразьким РВ НКДБ (складав та пропагував контрреволюційні програми). Засуджений 29.08.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 29.03.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 10071)

ГУТКОВ ФЕДІР ІВАНОВИЧ, 1892 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Звенигородка Олександрійського району, швець. Перебував під слідством за співучасть у побитті завгоспа артілі "Шлях до соціалізму". Вдруге заарештований 19.01.1932 Олександрійським РВ ДПУ ("член контрреволюційного угруповання, агітував проти проведення хлібозаготівельних робіт" – *див. Іван Сергієнко;* "разом із Іваном Додатком вимагав від голови колгоспу Петра Козленка 10 пудів хліба, погрожуючи вбивством: "Ви шкуродери й грабіжники: що ви забираєте хліб і змушуєте нас голодувати, віддаєте нас в ярмо комуністам?"). Дніпропетровським облвідділом ДПУ 6.11.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 4393)

ГУШЛЕВСЬКИЙ ОЛЕКСАНДР ВАСИЛЬОВИЧ, 1885 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, проживав на хуторі Шумило Звенигородської сільради (нині приєднане до с.Андріївка) Олександрійського району, бригадир колгоспу "Шлях до соціалізму". Заарештований 20.03.1932 Олександрійським РВ ДПУ ("член контрреволюційного угруповання, агітував проти проведення хлібозаготівельних робіт" – *див. Іван Сергієнко*). Олександрійським райвідділом ДПУ 11.05.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. Вдруге заарештований 28.12.1943 Олександрійським РВ НКВС (співробітництво з німецькими окупантами). Засуджений 7.10.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 15 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням

громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 5.08.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 4393, 13558)

ДАНИЛОВИЧ МИХАЙЛО ВІКТОРОВИЧ, 1866 р.н., с.Зубцеве Новопразького повіту (нині Олександрійського району), українець, освіта середня, проживав у м.Кіровограді, завідувач держконюшні. Заарештований 15.06.1927 Зінов'євським окрвідділом ДПУ ("походженням із потомственних поміщиків-дворян, в пору денікінської реакції у 1919 році полковник евакуював із Єлисаветграда державну конюшню чистокровних коней в Одесу, самовільно дарував коней денікінському командуванню, при евакуації коні гинули, потрапляючи під обстріл; у 1920 році вернувся з Одеси і став завідувати держконюшнею при радвладі; останніми роками гуртував довкола себе колишніх поміщиків, офіцерів, монархічно налаштований елемент, серед якого вів агітацію та пропаганду проти радянської влади, поширюючи чутки про прийдешню війну"; "при обшуку виявлено різне листування і одна фотокартка, один запечатаний лист на ім'я доктора Корба, царська валюта у великій кількості - на місці знищена, велика корзина з церковними начинням і строями - опечатана й залишена у квартирі під розписку Тетяні Чистяковій, яка мешкала у квартирі Даниловича"). Засуджений 16.09.1927 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років заборони проживання на Україні, у містах Москві, Ленінграді, Ростові-на-Дону, прикордонних губерніях. Реабілітований 23.05.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге, мешкаючи на ст.Пролетарська Північно-Кавказького краю і працюючи інспектором "Держплемконюшні", заарештований 30.04.1931 Одеським оперсектором ДПУ (член військової офіцерської контрреволюційної організації). Одеським облвідділом ДПУ 1.08.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 14177, 5541)

ДВІРНИЙ ВАСИЛЬ ДМИТРОВИЧ, 1915 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта вища (Кіровоградський педінститут, 1941), обліковець тракторної бригади колгоспу "Червоний гай". Заарештований 4.09.1945 Червонокам'янеським РВ НКДБ ("з серпня 1941 по січень 1942 року працював завучем у школі, вів антирадянську агітацію"). Засуджений 22.10.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 4 роки і конфіскацією майна. Трибуналом Приволзького військового округу 6.05.1955 міру покарання зменшено до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 18.02.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13073)

ДВІРНИЙ ГЕРАСИМ ПАНАСОВИЧ, 1902 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, проживав у с.Пантаївка (с-ще Зелений Гай Добронадіївської сільради) Олександрійського району, без певних занять. Заарештований 25.10.1931 Олександрійським РВ ДПУ (підозрювався у антирадянській агітації). Олександрійським РВ ДПУ 25.05.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 2210)

ДВІРНИЙ ПЕТРО ВЛАСОВИЧ, 1910 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 20.10.1937 Олександрійським РВ НКВС (зв'язок з кримінальними елементами). Засуджений 1.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 25.10.1956 Кіровоградським облсудом. (П - 3431)

ДЕГТЯР ПЕТРО МАКАРОВИЧ, 1885 р.н., с.Звенигородка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 17.10.1929 Кременчуцьким окружним відділом ДПУ (антирадянська агітація проти хлібозаготівельних робіт). Засуджений 13.01.1930 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 12.01.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 4118)

ДЕЙНЕГА ФЕДОТ ЄФРЕМОВИЧ, 1881 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, сторож тресту "Укрбурвугілля". Заарештований 10.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 10.02.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9775)

ДЕЙНЕКА ГЕОРГІЙ ВАСИЛЬОВИЧ, 1889 р.н., м.Олександрія, українець, освіта середня, без певних занять. Заарештований 28.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти радянської влади). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 21.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу . (П - 3739)

ДЕМ'ЯНЕНКО МИТРОФАН ДАНИЛОВИЧ, 1902 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, член артілі "Перша Новопразька". Заарештований 10.01.1933 Новопразьким РВ ДПУ

(антирадянська агітація). Новопразьким РВ ДПУ 7.02.1933 справу припинено, з-під вапрти звільнений. (П - 789)

ДЕМЕНТЬЄВ ДМИТРО ТАРАСОВИЧ, 1878 р.н., с.Морозівка, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, рахівник колгоспу "До кращого життя". Заарештований 26.03.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("член контрреволюційної організації" - *див. Спиридон Баклан*). Засуджений 21.02.1932 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення умовно. Реабілітований 31.01.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 12384)

ДЕМУРА ТИХІН ЯКОВИЧ. 1900 р.н., с.Куколівка, українець, освіта 3 класи, проживав у с.Сонине Олександрійського району, комірник колгоспу. Заарештований 3.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація серед колгоспників проти радянської влади та виборів). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 7.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10584)

ДЕМЧЕНКО ПАВЛО ПАНАСОВИЧ, 1887 р.н., м.Чечельник Вінницької області, українець, освіта середня, проживав у м.Олександрії, агроном райземвідділу. Заарештований 1.06.1938 Олександрійським РВ НКВС (підозрювався як член контрреволюційної військово-повстанської організації). Олександрійською райпрокуратурою 17.01.1939 справу припинено. Вдруге заарештований 9.12.1943 Олександрійським РВ НКДБ (співробітництво з німецькою окупаційною владою в роки війни). Засуджений 13.04.1944 Верховним судом УРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 28.08.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П 2348, 13538)

ДЕМЧУК ФЕДІР МИХАЙЛОВИЧ, 1896 р.н., с.Тернівка Полонського району Вінницької області, українець, освіта початкова, проживав у смт Пантаївка Олександрійського району, член колгоспу "Перше серпня". Заарештований 15.07.1938 Новопразьким РВ НКВС (участь у контрреволюційній організації). Управлінням держбезпеки НКВС Кіровоградської області у лютому 1939 року справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 2174)

ДЕНИСЕНКО МАКСИМ ІВАНОВИЧ, 1892 р.н., с.Олексіївка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 14.11.1943 Знам'янським РВ НКВС (співробітництво з німецькими окупантами, зрада). Засуджений 8.03.1944 Кіровоградським облсудом до 8 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 29.05.1992 Генеральною прокуратурою України. (П - 13314)

ДЕРИПАСЬКО ЯКІВ МИКОЛАЙОВИЧ, дані про рік і місце народження, національність, освіту, рід занять у справі відсутні. Заарештований у 1931 році Олександрійським РВ ДПУ (підозрювався у контрреволюційній повстанській діяльності). Олександрійською оперативною групою ДПУ 12.05.1931 справу припинено. (П - 11018)

ДЕРІНГ ВІЛЬГЕЛЬМ ГУСТАВОВИЧ (ДЕРЕНЬКО ВАСИЛЬ ОСТАПОВИЧ), 1897 р.н., с.Залуччя Володарського повіту Холмської губернії (Польща), німець, освіта початкова, проживав у с.Новоолександрівка Олександрійського району, вантажник ст.Користівка Одеської залізниці. Заарештований 26.02.1938 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Знам'янка (антирадянська агітація проти стахановського руху, підписки на позику). Засуджений 15.05.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до розстрілу, вирок виконано 25.05.1938. Реабілітований 24.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11855)

ДЖИРМАН ІВАН КІНДРАТОВИЧ, 1883 р.н., с.Головківка Чигиринського району Черкаської області, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, робітник артілі "Цеглокаменяр". Заарештований 28.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація серед робітників і колгоспників проти радянської влади). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 26.05.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9761)

ДЗЮБА ЯВДОКИМ СИДОРОВИЧ, 1882 р.н., с.Щасливе, українець, освіта початкова, член колгоспу "Червоний путіловець". У 1930 році за невиконання твердого завдання хлібоздачі був засуджений до 5 років неволі, покарання відбув. Вдруге заарештований 8.09.1937 Олександрійським РВ НКВС ("у червні 1937 року сільська рада і правління колгоспів підняло клопотання перед райвиконкомом про

передачу церкви під побудову клубу, після дозволу на розлом церкви Дзюба зібрав підписні листи серед колгоспників для того, щоб направити їх у ВУЦВК; приходив до односельців, які розбирали будівлю, Тиміш Андрієнко, Яків Васильчик та інші, і заявляв: "Ламайте-ламайте, прийде іще пора, коли ви продасте своїх корів і будуватимете нову церкву"; з питань підписки на позику виступав на зборах: "Доки з нас шкуру дертимуть? все береть і беруть, а нічого не дають"). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Помер 10.07.1942 у "Вятлагу". Реабілітований 31.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10183)

ДЗЮБЕНКО ІВАН ГАВРИЛОВИЧ, 1902 р.н., м.Харків, українець, освіта вища, проживав у м.Олександрії, завідувач міської ветлабораторії. Заарештований 28.07.1938 Олександрійським РВ НКВС (підозрювався як керівник диверсійного осередку). Управлінням держбезпеки УНКВС Миколаївської області 11.11.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 2221)

ДИМЕДЮК МИРОН ТРОХИМОВИЧ, 1900 р.н., с.Котелянка Полонського району Вінницької (нині Хмельницької) області, українець, освіта початкова, проживав у с.Лозуватка Олександрійського району, колгоспник. Заарештований 2.12.1937 Новопразьким РВ НКВС (контрреволюційна пропаганда та агітація). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 20.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9171)

ДИМЧЕНКО ІВАН ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1896 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 21.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.04.1938. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9842)

ДІДЕНКО ВОЛОДИМИР ІВАНОВИЧ, 1918 р.н., с.Затонське Таращанського району Київської області, українець, член ВЛКСМ, проживав у м.Олександрії, студент II курсу Олександрійського зернового технікуму. Заарештований 2.12.1936 Олександрійським РВ НКВС ("контрреволюційна агітація серед студентів, проводив антирадянські націоналістичні розмови, брав участь у знищенні портрета Сталіна" – *див. Михайло Кравченко*). Засуджений 4.03.1937 Дніпропетровським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Верховним судом УРСР 5.06.1937 міру покарання зменшено до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 1,5 року. Реабілітований 12.04.1957 Верховним судом УРСР. (П – 3583)

ДІДИК ДЕНИС КУЗЬМОВИЧ, 1897 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 20.05.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація: "розпускав провокаційні чутки про могутність української еміграції" - *див. Никифор Прокопенко*). Засуджений 13.01.1930 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 7 місяців неволі, з-під варти звільнений. (П – 4466)

ДМИТРІЄВ ДЕМИД ОМЕЛЯНОВИЧ, 1884 р.н., с.Протопопівка, українець, неписьменний, швець. Заарештований 15.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 26.05.1938. Реабілітований 26.10.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3933)

ДМИТРОВСЬКИЙ МИКИТА ІВАНОВИЧ, 1882 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, селянин-середняк, хлібороб, розкуркулений. Заарештований 25.02.1931 Олександрійським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Олександрійською дільничною прокуратурою 29.12.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 3828)

ДОВБИШЕВ КОСТЯНТИН САМСОНОВИЧ, 1896 р.н., с.Попельнасте, українець, освіта середня, проживав у с.Млинок Онуфріївського району, ветфельдшер машино-тракторної станції. Заарештований 6.12.1943 Онуфріївським РВ НКДБ (антирадянська агітація, співробітництво з німецькими окупантами). Засуджений 27.04.1944 трибуналом Одеського військового округу до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 1.03.1960 Верховним судом СРСР. (П – 5053)

ДОВГАЛЕНКО ГРИГОРІЙ ТРОХИМОВИЧ, 1911 р.н., с.Щасливе, українець, освіта початкова, сигналіст служби руху на залізничній станції. Заарештований 21.02.1944 Олександрійським РВ НКДБ (секретний агент німецької жандармерії). Засуджений 7.07.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 10.09.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13574)

ДОВГИЙ ДЕМИД САВОВИЧ, 1900 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 26.10.1930 Новопразьким РВ ДПУ ("під час куркульської волинки погрожував розправою комуністам та сільським активістам"). Засуджений 17.02.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 21.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 7107)

ДОВГОПОЛИЙ НИКИФОР ВАСИЛЬОВИЧ, 1904 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, сторож. Заарештований 3.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти виборів до Верховної Ради, вихваляння ворогів народу). Засуджений 22.01.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Помер у таборі 4.02.1939. Реабілітований 28.04.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. Старший брат Яків розстріляний червоноармійцями "за бандитизм". (П - 435)

ДОДАТКО АНДРІЙ РОМАНОВИЧ, 1902 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, проживав у с.Вербова Лоза (нині у складі м.Олександрія), хлібороб. Заарештований 13.01.1931 Олександрійським РВ ДПУ (агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 28.04.1931 Онуфріївським нарсудом до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П - 13381)

ДОДАТКО ІВАН АНТОВИЧ, 1900 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Звенигородка Олександрійського району, хлібороб. Заарештований 19.01.1932 Олександрійським РВ ДПУ ("в роки громадянської війни перебував у повстанському загоні Степового; член контрреволюційного угруповання, агітував проти проведення хлібозаготівельних робіт" - *див. Іван Сергієнко;* "разом із Федором Гутковим вимагав від голови колгоспу Петра Козленка 10 пудів хліба, погрожуючи вбивством: "Ви шкуродери й грабіжники: що ви забираєте хліб і змушуєте нас голодувати, віддасте нас в ярмо комуністам?"). Дніпропетровським облвідділом ДПУ 6.11.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 4393)

ДОДАТКО ІВАН АРТЕМОВИЧ, 1923 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 9.12.1943 Кіровоградським МВ НКВС ("в роки німецької окупації працював актором Олександрійського театру"). Засуджений 18.11.1944 особливою нарадою НКВС до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9888)

ДОНЕЦЬ НАДІЯ ТИХОНІВНА, 1922 р.н., с.Головківка, українка, освіта початкова, куховарка, без певних занять. Заарештована 2.10.1945 Новопразьким РВ НКДБ (антирадянська агітація в роки німецької окупації). Засуджена 19.01.1946 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітована 21.05.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13307)

ДОЦЕНКО ІВАН ОМЕЛЯНОВИЧ, 1897 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, колгоспник, конюх. Заарештований 13.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9779)

ДОЦЕНКО ІВАН ФЕДОРОВИЧ, 1900 р.н., с.Пустельникове, українець, освіта початкова, член ВКП(б) з 1932 року, голова колгоспу ім.Блюхера. Заарештований 19.08.1937 Олександрійським РВ НКВС ("восени 1919 року служив у повстанському загоні Гулого-Гуленка, у 1920-ому - у Хмари; працюючи головою колгоспу, займався шкідництвом, дискредитовував у очах колгоспної маси політику партії і радянського уряду, розкладав трудову дисципліну, розвалював колгосп і розкрадав соціалістичну власність"). Засуджений 23.08.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до розстрілу, вирок виконано 27.08.1937 у Дніпропетровську. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9380)

ДОЦЕНКО ЯВТУХ ФЕДОРОВИЧ, 1888 р.н., с.Пустельникове, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 28.02.1938 Олександрійським РВ НКВС ("унтер-офіцер царської армії, сотник повстанського загону Хмари; агітував проти заходів радянської влади"). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 24.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10635)

ДРИГОВСЬКИЙ ГРИГОРІЙ ДАВИДОВИЧ, 1888 р.н., м.Олександрія, українець, освіта середня, проживав у смт Новопилипівка (нині у складі м.Олександрія), завідувач школи. Заарештований 3.04.1938 Олександрійським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П - 3739)

ДРОБОТ МАКАР ПИЛИПОВИЧ. 1892 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, хлібороб, конюх брикетної фабрики "Укрбурвугілля". У 1930 році розкуркулений. Заарештований 12.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація: "в період колективізації доводив, що колгоспи довго існувати не будуть, бо уряд вимагає з селян сплати непомірних податків, дере позики"). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 26.05.1938. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9832)

ДРОБОТ ПЕТРО ТИМОФІЙОВИЧ. 1895 р.н., м.Олександрія, українець, освіта неповна середня, бухгалтер житлоуправління міськкомунгоспу. Заарештований 2.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська пропаганда). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 19.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П - 3739)

ДРОБОТ ФЕДІР ОКСЕНТОВИЧ. 1901 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 29.12.1931 Олександрійським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Олександрійською дільничною прокуратурою 20.09.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 2558)

ДУБЕНКО КОСТЯНТИН ЛАРІОНОВИЧ. 1902 р.н., с.Березівка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Заповіт Леніна". Заарештований 20.04.1932 Олександрійським РВ ДПУ (контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади). Олександрійським РВ ДПУ 13.06.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 2566)

ДУБИЧ ГНАТ ІВАНОВИЧ. 1901 р.н., с.Червонобратське (нова назва Братське), українець, письменний, проживав у с.Червона Пахарівка (нова назва Пахарівка) Ленінської сільради Олександрійського району. Заарештований 20.04.1932 Олександрійським РВ ДПУ ("гуртував контрреволюційний елемент з повстанською та терористичною метою"). Олександрійським РВ ДПУ 23.05.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 2578)

ДУБОВЕНКО ІВАН ІВАНОВИЧ, 1903 р.н., с.Войнівка, українець, освіта 3 класи, проживав у с.Ромашкіне Курманаєвського району Чкаловської (нині Оренбурзької) області (Росія), червоноармієць 245-го кавалерійського полку 91-ої кавалерійської дивізії. У 1937 році трійкою УНКВС Чкаловської області за антирадянську агітацію був засуджений до 10 років неволі, у 1939-ому справу припинено. Вдруге заарештований 1.10.1941 особливим відділом НКВС 91-ої кавалерійської дивізії (антирадянська агітація серед цивільного населення). Засуджений 22.04.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11708)

ДУГАНЕНКО ОЛЕКСІЙ СЕМЕНОВИЧ. 1926 р.н., с.Приютівка, українець, освіта неповна середня, проживав у м.Вологда (Росія), курсант 1-го навчального батальйону 391-го запасного стрілецького полку. Заарештований 5.01.1944 відділом контррозвідки "Смерш" 391-го запасного стрілецького полку ("понад 2 роки жив на тимчасово окупованій німецькими військами радянській території; 1 січня 1944 року відмовився приймати військову присягу, заявляючи, що він радянської влади не визнає і захищати її зі зброєю в руках в силу своїх переконань не збирається"; "в кінці слідства заявив, що присягу складе"). Прокуратурою 29-го запасної стрілецької бригади 9.02.1944 справу припинено, з-під варти звільнений і направлений у 391-й ЗСП. Батько Семен Степанович у 1930 році розкуркулений і засуджений; дядько Самійло Степанович також розкуркулений, виїхав у Краснодарський край, де у 1938 році репресований; за відмову служити у Червоній армії репресований також двоюрідний брат Дуганенко Ілля Трохимович, 1908 року народження. (П - 5762)

ДУГАНЕНКО СЕМЕН СТЕПАНОВИЧ, 1896 р.н., с.Федорівка Приютівської сільради, українець, малописьменний, хлібороб-середняк. Заарештований 16.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("агітував на зборах селян і всюди, щоб не вивозили лишків хліба, сам не здав свого, якого виявили 150

пудів пшениці; пояснював, що колективізація спрямована проти самої ж бідноти: "Як тільки організуються колгоспи, то й з'являться керівники-поміщики, які експлуатуватимуть бідноту"; селяни під впливом цієї агітації стали розбирати із колгоспу усуспільнені худобу й інвентар, колективізація у Федорівці була зірвана"). Засуджений 11.03.1931 Олександрійським народним судом до 5 років ув'язнення у концтаборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Олександрійським РВ ДПУ 21.05.1931 справу направлено у дільничну прокуратуру, з-під варти звільнений. Олександрійською дільничною прокуратурою 29.12.1931 справу припинено. (8427 – П)

ДУГАРЕНКО ЯКІВ ВАСИЛЬОВИЧ, 1912 р.н., с.Сонине, українець, освіта середня, член ВКП(б), проживав у с.Олександрівка Олександрійського району, директор школи. Заарештований 20.10.1937 Олександрійським РВ НКВС (вів антирадянську агітацію, переховував свого репресованого батька). Засуджений 21.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Управлінням НКВС Кіровоградської області 25.06.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. Батько Василь Якович у 1936 році засуджений до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. (П – 1932)

ДУДІН ЯКІВ ЯКИМОВИЧ, 1897 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта 4 класи, без певних занять. Заарештований 22.01.1944 Новопразьким РВ НКДБ ("в роки німецької окупації працював інструктором-бухгалтером Новопразької райземуправи; у березні 1942 року завербований Терентієм Цимбалістом в Організацію українських націоналістів мельниківської течії, у квітні 1942-го роздруковував програму ОУН для розповсюдження серед людей" – *див. Терентій Цимбаліст, Знам'янський район, друга книга*). Засуджений 4.06.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 8.09.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 14037)

ДУДНИК ГРИГОРІЙ ЮХИМОВИЧ, 1891 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, проживав у м.Кіровограді, безробітний за інвалідністю. Заарештований 29.07.1931 Зінов'євським МВ ДПУ (підозрювався у контрреволюційній агітації). Зінов'євською міською прокуратурою 27.09.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2510)

ДУДНИК ІВАН ЗІНОВІЙОВИЧ, 1885 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта 4 класи, без певних занять. Заарештований 22.01.1944 Новопразьким РВ НКДБ ("в роки німецької окупації працював діловодом Новопразької райуправи; у квітні 1942 року завербований Терентієм Цимбалістом в Організацію українських націоналістів мельниківської течії, того ж місяця разом із Яковом Дудіним, Семеном Сичовим, Пилипом Зарубою, Андрієм Багметом роздруковував програму ОУН для розповсюдження серед людей" – *див. Терентій Цимбаліст, Знам'янський район, друга книга*). Засуджений 4.06.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 8.09.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 14037)

ДУДНИК КОСТЯНТИН МИТРОФАНОВИЧ. 1905 р.н., с.Морозівка Друга, українець, освіта початкова, комірник колгоспу "Червоний степ". Заарештований 18.12.1932 Олександрійським РВ ДПУ ("зривав виконання плану хлібозаготівлі"). Олександрійським РВ ДПУ 7.02.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2570)

ДУДУК ІВАН ІВАНОВИЧ, 1898 р.н., с.Богоявленське (нова назва Олександрівка), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 27.05.1929 Олександрійським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Особливою нарадою при колегії ОДПУ 13.01.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 4465)

ДУДУЧЕНКО ІВАН ПИМОНОВИЧ, 1887 р.н., с.Богоявленське (нові назви Ворошилівка і Олександрівка), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 27.05.1929 Олександрійським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Особливою нарадою при колегії ОДПУ 13.01.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. Вдруге, працюючи столяром, заарештований 3.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 4465, 9235)

ДЯЧЕНКО КУЗЬМА ГЕРМАНОВИЧ, 1891 р.н., с.Морозівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Великий Кут Петрівського району, член колгоспу "Червоний Перекоп". Заарештований 12.02.1944 Петрівським РВ НКДБ ("під час німецької окупації працював бригадиром рільничої бригади громадського двору, доносив поліції на громадян, які погано працювали, вихваляв німецьку армію; казав, що радянська влада вже не повернеться, бо Червона армія голодна, а бійці не підкоряються командирам"). Засуджений 4.09.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 29.03.1989 Кіровоградським облсудом. (П - 10052)

ЕГЕЛЬМАН АБРАМ КОСТЯНТИНОВИЧ, 1906 р.н., м.Городище Київської (нині Черкаської) області, єврей, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, директор міської контори Дніпроторгу. У 1932 році "за неправильний відпуск продуктів" був засуджений у м.Кривому Розі до 3 років неволі. Вдруге заарештований 20.12.1937 Олександрійським РВ НКВС ("вів серед населення контрреволюційну агітацію, зводив наклепи на умови життя в СРСР, заявляв про неминучість війни і поразку у ній СРСР"). Засуджений 22.01.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 25.02.1967 Кіровоградським облсудом. (П - 8091)

ЕДЕР ЛЕОНТІЙ ЛЕНТІЙОВИЧ, 1898 р.н., м.Відень (Австрія), німець, освіта початкова, проживав у с.Марто-Іванівка Олександрійського району, майстер механічних майстерень на брикетній фабриці. Заарештований 7.07.1941 Олександрійським міжрайвідділом НКДБ (антирадянська діяльність: "захоплений у полон під час російсько-німецької війни 1915 року, родичі живуть у Відні, Австрія; з моменту нападу фашистської Німеччини на Радянський Союз поширював серед населення капітулянтські настрої: "Що я отримую від того, що підписуюсь на державну позику? ходжу голий і діти мої роздягнені ходять - хай би хоч щось мені дали"). У зв'язку з воєнними подіями етапований у Красноярський край, Росія. Засуджений 7.03.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 14.11.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 12345)

ЕЙСМОНТ МИКОЛА СТЕПАНОВИЧ, 1898 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 7.10.1937 Новопразьким РВ НКВС (контрреволюційна агітація, терористичні наміри). Засуджений 14.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10566)

ЕНГЕЛЬ ВІЛЬГЕЛЬМ АНТОНОВИЧ, 1882 р.н., м.Жерардо Варшавської губернії (Польща), поляк, освіта середня, проживав у с.Ясинуватка Олександрійського району, рахівник колгоспу "Комунар". Заарештований 10.02.1938 Олександрійським райвідділом НКВС (шпигунство). Помер 22.01.1939 в Кіровоградській тюрмі. Управлінням держбезпеки НКВС Кіровоградської області 1.03.1939 справу припинено. (П - 2187)

ЕТКІН КИРИЛО ВАСИЛЬОВИЧ, 1887 р.н., м.Олександрія, освіта початкова, проживав у м.Знам'янка, комерційний конторник залізничної станції. Заарештований 20.04.1931 транспортним відділом ОДПУ ст.Знам'янка (антирадянська діяльність). Справу передано на розгляд особливої наради при колегії ДПУ УРСР. (П - 2088)

ЕФРОС ВОЛОДИМИР ПЕТРОВИЧ, 1886 р.н., м.Охтирка Харківської (нині Сумської) області, українець, освіта середня, проживав у м.Олександрії, касир 11-ої дистанції служби колії Одеської залізниці. Заарештований 10.02.1938 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Знам'янка ("розповідав контрреволюційні анекдоти, агітував проти підписки на державну позику"). Засуджений 7.03.1938 трійкою УНКВС Одеської області до розстрілу, вирок виконано 13.03.1938. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11880)

ЄГОРОВ АНДРОН ІВАНОВИЧ, 1886 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта початкова, головний кондуктор Знам'янського резерву, на час арешту працював на відновленні колії станції Користівка. Заарештований 20.01.1944 Одеським транспортним відділом НКДБ (підозрювався у антирадянській діяльності: "у вересні 1943 року разом із німецькою жандармерією брав участь у затриманні радянського парашутиста: він при приземленні кинув гранату, осколками якої був поранений Єгоров, а сам застрелився"). Одеським транспортним відділом НКДБ 6.03.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 7343)

ЄГОРОВ ІВАН ДЕМ'ЯНОВИЧ, 1924 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта 7 класів, помічник начальника пожежної охорони "Брикетбуду". Заарештований 14.02.1948 Олександрійським міськвідділом МДБ (співробітництво з німецькою окупаційною владою під час війни). Засуджений 27.04.1948 трибуналом військ МВС Кіровоградської області до 15 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Трибуналом Київського військового округу 30.08.1955 міру покарання зменшено до 5 років неволі, з-під варти звільнений 14.09.1955. Реабілітований 5.12.1991 Генеральною прокуратурою України. (П - 12893)

ЄГОРОВ ПЕТРО ЛАРІОНОВИЧ, 1899 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Петрівське Олександрійського району, старший ремонтний робітник 11-ої дистанції колії. Заарештований 8.08.1937 оперативним пунктом транспортного відділу УДБ ст.П'ятихатка Дніпропетровської області (шкідницька робота). Шляхово-транспортним відділом ГУДБ ст.Долгінцеве 19.03.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 5632)

ЄЗЕРСЬКИЙ СЕРГІЙ СЕМЕНОВИЧ, 1874 р.н., м.Київ, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, коваль елеватора. Заарештований 19.03.1938 Олександрійським райвідділом НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П - 3739)

ЄМЕЛІНА ГОРПИНА ПОРФИРІВНА, 1882 р.н., м.Херсон, українка, освіта початкова, проживала у м.Олександрії, завідувач швейної майстерні. Заарештована 15.04.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (націоналістична агітація). Засуджена 16.08.1929 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років заслання у північний край. Реабілітована 17.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 4200)

ЄМЕЦЬ ЄЛИСЕЙ ЗАХАРОВИЧ, даних про дату та місце народження, національність, місце праці у справі немає. Заарештований у 1931 році Олександрійським ДПУ (контрреволюційна повстанська діяльність). Олександрійським ДПУ 12.05.1931 справу припинено, з-під варти звільний. (П - 11018)

ЄРЕМЕЄВ ІВАН МИКИТОВИЧ, 1871 р.н., м.Олександрія, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 29.12.1931 Олександрійським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Олександрійською дільничною прокуратурою 20.09.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 2558)

ЄРЕМЕНКО ІВАН МАКАРОВИЧ, 1913 р.н., с.Попельнасте, українець, освіта 4 класи, колгоспник, червоноармієць 227-го артполку. Заарештований 15.06.1942 особливим відділом НКВС 70-ої стрілецької дивізії (контрреволюційна поразницька агітація, наклепи на радянський уряд, колгоспи, Червону армію). Засуджений 20.06.1942 військовим трибуналом 70-ї стрілецької дивізії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 19.12.1991 прокуратурою Ленінградського військового округу. (П - 12973)

ЄРЕЩЕНКО ГРИГОРІЙ ЮХИМОВИЧ, 1889 р.н., с.Андріївка, українець, освіта початкова, селянин-хлібороб. Заарештований 3.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("до революції мав 49 десятин землі, орендував 25 десятин, тримав 6 коней, 8 корів; під час громадянської війни протидіяв радянській владі, сприяв різним ворожим арміям і бандам, разом з братом стріляв по відступаючих червоноармійцях; агітував проти колективізації, самообкладання і підписки на державну позику, проти виконання планів хлібозаготівлі, писав колгоспникам заяви про вихід з колгоспу; погрожував активу села розправою за заслання на північ брата Юхима"). Засуджений 20.01.1931 Олександрійським райнарсудом до 2 років неволі з позбавленням громадянських прав на 3 роки; вдруге засуджений 20.03.1931 Олександрійським райнарсудом до 7 років ув'язнення у концтаборі з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П - 13967)

ЄФИМЕНКО ПИЛИП ФЕДОТОВИЧ, 1873 р.н., с.Попельнасте, українець, освіта початкова, проживав у селищі Зелена Балка Олександрійського району, помічник рахівника колгоспу ім.Петровського. Заарештований 13.02.1938 Олександрійським РВ НКВС ("агітував проти виборів у Верховну раду, вказуючи: "Радянська влада не дає нам права висувати своїх кандидатів, а нав'язує нам комуністів"; "Від колгоспу доброго життя не чекайте, бо тут весь хліб забирають" – в результаті такої агітації за 3 місяці з колгоспу вибуло 18 родин переселенців"). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 22.05.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9827)

ЖЕЖЕРЕНКО ЯКІВ ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1897 р.н., с.Ворошилівка (нова назва Олександрівка), українець, освіта середня, проживав у с.Бандурівка Олександрійського району, фельдшер ветлікарні. Заарештований 28.07.1938 Олександрійським РВ НКВС (диверсійно-шкідницька робота). Управлінням держбезпеки УНКВС Миколаївської області 16.12.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 2218)

ЖЕЖЕРЯ АНДРІЙ ЄЛИСЕЙОВИЧ, 1886 р.н., с.Ворошилівка (нова назва Олександрівка), українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 3.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (лайка на вождів партії, вихваляння царизму). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 10.06.1990 Кіровоградським облсудом. (П - 1493)

ЖЕЖЕРЯ ІВАН СТЕПАНОВИЧ, 1903 р.н., с.Богоявленське (нова назва Олександрівка), українець, освіта 4 класи, член колгоспу ім.Ворошилова. У 1930 році розкуркулений і висланий із села разом з родиною. Заарештований 4.12.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 18-го танкового корпусу ("після розкуркулення виїхав на Донбас, де працював на шахтах, у 1942-ому році повернувся в село, звернувся до коменданта земельного відділу Олександрійської управи, щоб йому повернули конфіскований більшовиками дім, з 1942-го працював старостою громадського двору"; "звинувачувався у доносі німецькій поліції на активістів Зимакова, який мешкав у конфіскованому будинку Жежері, і Руденка, який у 1941-42 роках працював старостою громадського двору - за документами сільради їх зрадила антирадянська організація М.З.Козака"). Засуджений 8.07.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 15 років каторжних робіт з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 24.05.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13911)

ЖЕЖЕРЯ МИКОЛА ХАРЛАМПОВИЧ, 1901 р.н., с.Ворошилівка (нова назва Олександрівка), українець, освіта початкова, проживав у с.Мар'ївка Олександрійського району, колгоспник. Заарештований 16.01.1950 УМДБ Кіровоградської області (зрада в роки німецької окупації). Засуджений 23.02.1950 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки і конфіскацією майна. Реабілітований 9.09.1992 Генеральною прокуратурою України. (П - 13518)

ЖЕЖЕРЯ ПЕТРО ОМЕЛЯНОВИЧ, 1898 р.н., с.Ворошилівка (нова назва - Олександрівка), українець, освіта 2 класи, мірошник колгоспного млина. У 1931 році був розкуркулений та висланий у Сибір разом з сім'єю. Заарештований 27.11.1943 Олександрійським РВ НКДБ ("співробтництво з жандармерією, зрада радянських активістів"). Засуджений 31.03.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 3.04.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. Брати Микита і Антон розкуркулені у 1930 році, брата Артема засуджено до 3 років неволі. (П - 13190)

ЖЕЖЕРЯ ПИЛИП ЄЛИСЕЙОВИЧ, 1891 р.н., с.Ворошилівка (нова назва Олександрівка), українець, освіта початкова, коваль колгоспу ім.Постишева. Заарештований 28.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська діяльність). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 25.05.1938. Реабілітований 14.11.1959 Кіровоградським облсудом. (П - 4909)

ЖЕЖЕРЯ ФЕДІР ІВАНОВИЧ, 1887 р.н., с.Ворошилівка (нова назва Олександрівка), українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Ворошилова. Заарештований 2.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація серед колгоспників). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 26.05.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9759)

ЖЕЖЕРЯ ФЕДІР МУСІЙОВИЧ, 1891 р.н., с.Богоявленське (нова назва Олександрівка), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 28.04.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (агітація проти заходів радянської влади на селі). Засуджений 23.08.1929 колегією ОДПУ до 5 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 4.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 14150)

ЖЕЖЕРЯ ЮХИМ ЛЕОНТІЙОВИЧ, 1896 р.н., с.Ворошилівка (нова назва Олександрівка), українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 20.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 22.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до

розстрілу, вирок виконано 22.06.1938. Реабілітований 29.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10675)

ЖЕЛЄЗНЯК АНДРІЙ ІВАНОВИЧ, 1915 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта неповна середня, член ВЛКСМ, проживав у м.Кисловодську Ставропольського краю (Росія), військовослужбовець. Заарештований 11.11.1938 особливим відділом ГУДБ НКВС військового з'єднання 6803 (шкідництво на транспорті). Військовою прокуратурою СКВО 6.03.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 5737)

ЖЕНИЛЕНКО ІВАН ТИМОФІЙОВИЧ, 1900 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта 2 класи, хлібороб. Заарештований 2.12.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 5-ої армії (агент німецької контррозвідки СД під псевдонімом "117"). Засуджений 28.06.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки і конфіскацією майна. Реабілітований 27.08.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13582)

ЖИЛЕНКО ІВАН ТЕРЕНТІЙОВИЧ, 1927 р.н., с.Новосвітлопіль Червонокам'янського (нині Олександрійського) району, українець, освіта 7 класів, проживав у м.Котовськ Одеської області, військовослужбовець, сержант. Заарештований 22.12.1949 контррозвідкою МДБ військової частини 07893 (антирадянська агітація, наклеп на керівників радянського уряду). Засуджений 19.01.1950 трибуналом військової частини 55341 до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 15.10.1955 Верховним судом СРСР. (П - 5604)

ЖИР КАРПО ГРИГОРОВИЧ, 1900 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, член ВКП(б) з 1928 року, проживав у селищі Пантаївка Новопразького (нині Олександрійського) району, ремонтний робітник. Заарештований 7.11.1937 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Знам'янка (контрреволюційна агітація). Засуджений 29.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Управлінням НКВС Миколаївської області 22.11.1939 справу припинено, з-під варти звільнений 31.10.1939. (П - 1498)

ЖОВТИЙ ГНАТ ОНУФРІЙОВИЧ, даних про дату та місце народження, національність, місце праці у справі немає. Заарештований у 1931 році Олександрійським РВ ДПУ (контрреволюційна повстанська діяльність). Олександрійським РВ ДПУ 12.05.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 11018)

ЖУКОВ ЛАРІОН МАРКІЯНОВИЧ, 1885 р.н., с.Губарівка Червонокам'янського (нині Олександрійського) району, українець, освіта початкова, проживав у м.Знам'янка, без певних занять з 29.10.1937. Заарештований 5.11.1937 Знам'янським шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ("до 1929 року листувався з братом Прокопом, колишнім білогвардійцем, який емігрував за кордон і жив у Парижі; часто збирався з Володимиром Редінгером, Петром Васильєвим, Леонардом Шульцом, Андрієм Мангером і під виглядом гри в преферанс вели антирадянські розмови про війну в Іспанії, про виховання в СРСР; Жуков для масового читання приніс вантажникам журнал із статею і портретами розстріляних у липні 1937 року ворогів народу Тухачевського, Якіра та інших"). Засуджений 29.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Шляхово-транспортним відділом НКВС Одеської залізниці 20.11.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 8332)

ЖУРА ІВАН ГРИГОРОВИЧ, 1900 р.н., с.Семенівка Головківської сільради, українець, неписьменний, проживав у с.Вербова Лоза Марто-Іванівської сільради Олександрійського району, чорнороб брикетної фабрики тресту "Укрбурвугілля". У 1930 році разом з матір'ю розкуркулений; у 1933-ому за антирадянську агітацію засуджений трійкою ДПУ Московської області до 3 років заслання. Вдруге заарештований 5.12.1937 Олександрійським РВ УДБ ("вів контрреволюційну агітацію: "У колгоспах голодують, бо держава весь хліб у селян забирає, вже є багато таких колгоспів, з яких люди порозбігались: в старі часи жилось куди краще, ніж при радянській владі"). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 14.07.1965 Кіровоградським облсудом. (П - 7951)

ЖУРАВКО КУЗЬМА ФЕДОРОВИЧ, 1905 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрія, заступник головного бухгалтера брикетної фабрики тресту "Бурвугілля". У 1930 році був засуджений колегією ОДПУ як соціально-небезпечний елемент. Заарештований 2.12.1937

Новопразьким РВ НКВС ("агітував проти колективізації, говорив про неминучість війни й загибель радянської влади"). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Звільнений 2.12.1947 з Нироблагу Молотовської (нині Пермської, Росія) області. Реабілітований 15.07.1957 Кіровоградським облсудом. Розкуркулені у 1929 році й вислані за межі України родичі: батько, дядько Микола і батько дружини Федір Золотар. (П - 3716)

ЖУРАВКО МИКОЛА ГРИГОРОВИЧ, 1883 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрія, без певних занять. У 1929 році розкуркулений, у 1930-ому разом із сім'єю висланий в Архангельську область, повернувся у 1933-ому. Заарештований 30.08.1937 Новопразьким РВ НКВС ("в період колективізації агітував проти колгоспів, закликав не здавати хліба державі; повернувшись із заслання продовжував вести антирадянську агітацію, погрожував розправою активістам при переміні влади, обіцяв куркулям повернення їхнього майна"). Засуджений 10.09.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до розстрілу, вирок виконано 20.09.1937. Реабілітований 1.03.1956 Кіровоградським облсудом. (П - 3593)

ЖУРДА СВИРИД ПАНТЕЛЕЙМОНОВИЧ, 1890 р.н., ст.Лозова Харківської області, українець, освіта вища, член ВКП(б) з 1927 року, проживав у м.Олександрії, завідувач навчальної частини педагогічного технікуму. Заарештований 17.08.1937 Олександрійським РВ НКВС ("член і керівник організації "Просвіта" у 20-х роках; на посаді завідувача Павлоградської райнаросвіти, насаджував у школах націоналістичні кадри вчителів, чинив шкідництво на ідеологічному фронті; член контрреволюційної націоналістичної організації, завербований членом керівного центру в Дніпропетровську Крупком"). Засуджений 22.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до розстрілу, вирок виконано 27.10.1937. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9395)

ЗАВАДСЬКИЙ ВАСИЛЬ МИХАЙЛОВИЧ, 1894 р.н., с.Свинюхи Романівської волості Володимир-Волинського повіту Волинської губернії, поляк, освіта початкова, проживав у с.Ганнівка Михайлівської сільради Олександрійського району (нова назва Терни), обліковець колгоспу "Червоний промінь". У 1931 році арештовувався органами ДПУ за продаж хліба куркулям. Вдруге заарештований 9.02.1938 Олександрійським РВ НКВС ("біженець з Волині у 1918 році; під час виборів до Верховної Ради СРСР заявляв, що при таємному голосуванні можна провести у депутати і попів, і офіцерів – було б бажання; листувався з родичами із Польщі, вихваляв тамтешнє життя, висловлював співчуття ворогам народу П'ятакову, Радеку та іншим"). Засуджений 19.09.1938 Миколаївським облсудом до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 28.04.1989 Верховним судом УРСР. (П - 9806)

ЗАГИНАЙКО ІВАН ІВАНОВИЧ, 1914 р.н., м.Чигирин Черкаської області, українець, освіта початкова, проживав у смт Нова Прага Олександрійського району, вантажник Шарівського радгоспу. Заарештований 3.09.1940 Новопразьким РВ НКВС (провокаційні виступи проти радянської влади). Засуджений 9.04.1941 Кіровоградським облсудом до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 5.12.1989 Верховним судом УРСР. (П – 11081)

ЗАДОРОЖНИЙ ГРИГОРІЙ КУПРІЯНОВИЧ, 1901 р.н., с.Попельнасте, українець, освіта початкова, бригадир шляхвідділу. Заарештований 28.07.1938 Олександрійським РВ НКВС (член контрреволюційної організації). Управлінням держбезпеки УНКВС Миколаївської області 3.01.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2347)

ЗАЛЕВСЬКИЙ МИКИТА АНДРІЙОВИЧ, 1897 р.н., с.Лозуватка, українець, освіта початкова, голова колгоспу "Червоний шлях". Заарештований 30.11.1945 Новопразьким РВ НКДБ ("у 1918 році служив у петлюрівській армії; в роки німецької окупації працював ланковим, провадив націоналістичну агітацію, вихваляв фашистський лад; як голова колгоспу довів господарство до повного розвалу: не забезпечив колгосп кормами, зривав здачу хліба державі – замість 409 центнерів здав лиш 202, понад 15% хліба віддавши колгоспникам"). Засуджений 25.02.1946 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 11.08.1989 Верховним судом УРСР. Із родичів розкуркулені: у 1930 році батько дружини Рибалко Герасим Федорович, дядьки дружини Рибалко Петро Свиридович і Боровик Яким Тихонович; у 1930 році двоюрідний брат Залевський Василь Васильович. (П – 10256)

ЗАМАРЕНОВ МИКОЛА ПАВЛОВИЧ. 1894 р.н., м.Артемівськ Донецької області, росіянин, освіта вища технічна, проживав у м.Олександрії, головний інженер тресту "Укрбурвугілля". Заарештований 15.07.1938 Олександрійським РВ НКВС (член і керівник військово-повстанської організації). Управлінням держбезпеки УНКВС Миколаївської області 16.02.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 2555)

ЗАПЕКЛИЙ ЄВЛАМПІЙ АНТОНОВИЧ. 1869 р.н., с.Душенкевичеве Велико-Мурзинської сільради Новопразького (нині Олександрійського) району, українець, неписьменний, хлібороб-середняк. Заарештований 6.04.1929 Новопразьким РВ ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 5.05.1929 Зінов'євським окрсудом до 3 років заслання за межі Зінов'євського округу. Верховним судом 29.06.1929 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 1785)

ЗАПЕКЛИЙ ІВАН СЕМЕНОВИЧ. 1893 р.н., с.Душенкевичеве (нині приєднане до смт Нова Прага), українець, освіта початкова (Новопразьке 3-класне міське училище, 1912; курси 5-го піхотного запасного полку, 1916), проживав у м.Олександрії, комірник заводу гірського обладнання. У 1929 році розкуркулений. Заарештований 30.06.1941 Олександрійським міжрайвідділом НКДБ (антирадянська агітація: "21.06.1941 серед робітників вихваля фашизм: "Німеччина воює й перемагає, бо в них народ добре забезпечений в житті і знає, за що воює, а в нас народ годують житнім хлібом"). Засуджений 19.09.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Помер 28.08.1942 від виснаження і серцевої недостатності у Красноярській крайовій тюремній лікарні. Реабілітований 31.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 12231)

ЗАПЕКЛИЙ МИКОЛА ЄВЛАМПІЙОВИЧ. 1900 р.н., с.Душенкевичеве (нині приєднане до смт Нова Прага), освіта неповна середня, хлібороб. Заарештований 2.02.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ ("син куркуля, до радянської влади ставився вороже, провадив антирадянську агітацію проти різних політичних і господарчих кампаній - хлібозаготівля, колективізація, посівна кампанія, казав, що не треба здавати хліб та гроші, бо радвлада грабує селян"). Засуджений 14.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 20.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 6059)

ЗАПОРОЖЕЦЬ ГРИГОРІЙ МИХАЙЛОВИЧ, 1906 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта середня агротехнічна, агротехнік, в Червоній армії з червня 1941 року, червоноармієць 5-го взводу 2-го протитанкового батальйону 8-ої винищувальної бригади. Заарештований 5.08.1942 особливим відділом НКВС 8-ої винищувальної бригади ("за свідченням червоноармійців 22.07.1942 в момент виконання бойового завдання дістати "язика" висловлював поразницькі настрої і зневіру в Червоній армії та що на випадок складної обстановки може лишитись у полоні противника"). Особливим відділом НКВС 40-ої армії 14.08.1942 за недостатністю складу злочину справу припинено, з-під варти звільнений і направлений для подальшої служби в Червоній армії. Вдруге заарештований 26.10.1942 особливим відділом НКВС 8-ої винищувальної бригади ("після звільнення продовжував вести антирадянську агітацію серед червоноармійців свого підрозділу, висловлював поразницькі настрої і намір здатися в полон, відмовлявся йти в розвідку: "Ми вже рік воюємо з німцями і все відступаємо, бо німці сильні, нічого не вдіємо, треба забути про перемогу; моя сім'я знаходиться на окупованій німцями території, мені воювати надокучило, хочеться додому, до своїх; якщо в бою натиснуть німці, то я краще здамся в полон, ніж загибати, багато українців це вже зробили, адже німці не звірі, до них можна в полон здаватись" - у липні 1942 року; "Німці забрали Україну, а далі заберуть і Сталінград; під час колективізації більшовики переселяли й виселяли українців у Сибір і знищили масу селянських хат - ось німці так само чинять, переселяючи українців у Німеччину, а євреїв душать так, що німців немає за що лаяти; у німців у тилу порядок і чистота, а в нас нема ні порядку, ні доброго керівництва"). Засуджений 8.11.1942 військовим трибуналом 40-ї армії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Військовою колегією Верховного суду СРСР 9.04.1943 міру покарання зменшено до 5 років неволі. Реабілітований 13.08.1990 головною військовою прокуратурою. (П - 4666, 12583)

ЗАПОРОЖЕЦЬ ЮХИМ МИХАЙЛОВИЧ. 1903 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, бригадир колгоспу "Червоний гай". Заарештований 26.01.1933 Олександрійським РВ ДПУ ("під час жнив як бригадир колгоспу з молотьби допустив великі втрати хліба"). Олександрійською райпрокуратурою справу припинено 14.01.1933 (*так написано у справі, але звинувачувальний висновок датується 9 лютого, отже правильним буде 14.02.1933*), з-під варти звільнений. (П - 2576)

ЗАРУБА ПИЛИП ФЕДОРОВИЧ. 1892 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта середня, без певних занять. Заарештований 22.01.1944 Новопразьким РВ НКДБ ("в роки німецької окупації працював інструктором-пасічником Новопразької райземуправи; у лютому 1942 року завербований Терентієм Цимбалістом в Організацію українських націоналістів мельниківської течії, у квітні 1942-го роздруковував програму ОУН для розповсюдження серед людей; при відступі німців із Новопразького району Цимбаліст доручив Зарубі продовжувати націоналістичну діяльність; переховував документи ОУН, які були виявлені під час обшуку у його хаті" - *див. Терентій Цимбаліст. Знам'янський район, друга книга*). Засуджений 4.06.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 8.09.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 14037)

ЗАСТЕБА ДЕНИС ІВАНОВИЧ. 1898 р.н., с.Попельнасте, українець, освіта початкова, член ВКП(б) до 1934 року, бригадир колгоспу ім.Стаханова. Заарештований 18.10.1937 Олександрійським РВ НКВС ("в роки громадянської війни служив у Петлюри і повстанця Лигуна; вів контрреволюційну агітацію проти радянської влади"). Управлінням держбезпеки НКВС Кіровоградської області 8.03.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 1578)

ЗАСТЕБА КИРИЛО ІВАНОВИЧ. 1888 р.н., с.Попельнасте, українець, освіта початкова, проживав у с.Леніна Перше Олександрійського району, старший сторож пожежно-сторожової охорони Щасливського "Заготзерна", з березня 1939-го комірник колгоспу ім.Петровського. У 1929 році за "розбазарювання посівматеріалів і зв'язки з куркулями" Олександрійським народним судом був засуджений до 2 років неволі з поразкою прав на 3 роки. Вдруге заарештований 7.08.1939 Олександрійським райвідділом НКВС (антирадянська агітація: "В листі до куркуля Піскуна зводив наклепи на колгоспний лад: колгоспники ходять голі й голодні, держава все в колгоспів забирає"; "Застеба свідчив, що листа написав у сп'янінні, дружбу із куркулями заперечував, адже сам розкуркулював у 1929 році жителів с.Зелена Балка Піскуна Панаса Івановича й Лигуна Василя Павловича"). Засуджений 5.10.1939 Кіровоградським облсудом до 2 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 19.03.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 852)

ЗАСТЕБА МИТРОФАН ВОЛОДИМИРОВИЧ, 1886 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Єжова. Заарештований 29.10.1937 Новопразьким РВ НКВС ("вихваляв політику Троцького і Зінов'єва, зводив наклепи на партію, виступав проти підписки на державну позику"). Засуджений 21.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 28.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 8857)

ЗАСТЕБА ТРОХИМ ХОМОВИЧ. 1873 р.н., смт Нова Прага, українець, неписьменний, проживав на ст.Батманка Бахмутського повіту Катеринославської губернії, шляховий сторож на 30-ій версті. Заарештований 12.04.1919 особливим відділом Реввійськради 13-ої армії ("переховував у будці двох білогвардійців, які потім стріляли по гвардійцях; отже, передав їм дані про знаходження лави червоних військ, розташування якої знав лиш Застеба"). Засуджений 25.04.1919 комісією контрольного пункту № 4 особливого відділу ВЧК 13-ої армії до розстрілу, вирок виконано 26.04.1919. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9962)

ЗАХАРЧЕНКО ЛЕОНІД ТРОХИМОВИЧ. 1889 р.н., с.Мошни Черкаського району Черкаської області, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, заступник головного бухгалтера шахти №2 "Укрбурвугілля". Заарештований 4.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 19.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П - 3739)

ЗАХАРЧЕНКО ПЕТРО КИРИЛОВИЧ, 1907 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Шумило Олександрійського району, рахівник Новопилипівської кооперації. Заарештований 29.03.1938 Олександрійським РВ НКВС ("член контрреволюційної військово-повстанської організації, яка займалась шкідництвом на шахтах тресту "Укрбурвугілля" - за справою репресовано 55 осіб, 54 розстріляно - за винятком Захарченка). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П - 3739)

ЗАХАРЧЕНКО ПРОКІП ГРИГОРОВИЧ, 1929 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 20.04.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 12.07.1929 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 22.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 4165)

ЗАХАРЧЕНКО ЯКІВ ДАНИЛОВИЧ, 1901 р.н., с.Куколівка, українець, освіта вища (Одеський інститут народного господарства, 1928; Сталінський гірничий інститут, 1935), до війни проживав у м.Чернівці, працював юрисконсультом облвиконкому, військовослужбовець з 22 червня 1941 року, старший секретар військового трибуналу прикордонних і внутрішніх військ НКВС 6-ої армії Південно-Західного фронту. Заарештований 20.08.1941 особливим відділом військ НКВС Київської області ("з 30.06.1941 до 25.07.1941 вів власноручно записи в щоденнику явно наклепницького, контрреволюційного змісту, свідомо спотворюючи ті чи інші події в війні Радянського Союзу з фашистською Німеччиною; зводив наклепи на адресу радянської радіоінформації, на керівників партії й уряду, допускаючи на останніх образливі вирази й на органи НКВС, вихваляв фашистську воєнщину; поміщаючи в щоденнику надзвичайно секретні дані про роботу військового трибуналу, свідомо спотворював діяльність останнього"; "Де справа Захарченка – не знаю; вона могла бути відправлена в військову колегію Верховного суду СРСР або знищена: у вересні 1941 року війська фронту, а з ними і трибунал військ охорони тилу Південно-Західного фронту опинились в оточенні німців в районі Пирятин-Лубни-Лохвиця і в цій ситуації всі архіви військового трибуналу були знищені" – з допиту 10.06.1963 полковника у відставці Карасьова, колишнього голови військового трибуналу, який судив Захарченка). Засуджений 20.08.1941 трибуналом військ НКВС Київської області до розстрілу, 23.08.1941 міру покарання замінено на 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Вдруге засуджений 5.05.1945 Свердловським облсудом "за ведення серед в'язнів антирадянської агітації, нав'язування поразницьких настроїв та вихваляння порядків у капіталістичних країнах" до 10 років неволі з позбавленням громадянських прав на 5 років, звільнений 18.04.1954. Втретє засуджений 26.10.1955 Київським лінійно-транспортним судом "за бійку з чоловіком своєї другої колишньої дружини" до 5 років неволі, звільнений 24.10.1957. Вчетверте засуджений 20.10.1959 народним судом Пролетарського району м.Донецька "за крадіжку гумових чобіт в артілі "Вулканізатор", де працювала його третя дружина" до 5 років неволі, звільнений 28.02.1962. Помер 6.06.1962 в селищі Леніно Кримської області, де й похоронений. Реабілітований 23.10.1991 прокуратурою Київського військового округу. (П – 12809)

ЗАХАРЧУК АНТОН ЛУК'ЯНОВИЧ, 1894 р.н., с.Лодзянівка Полонського району Вінницької (нині Хмельницької) області, українець, освіта початкова, проживав у с.Новоолександрівка Олександрійського району, член колгоспу "Вільне життя". У 1930 році розкуркулений і висланий у північний край. Заарештований 4.03.1938 Новопразьким РВ НКВС (антирадянська агітація проти колгоспного ладу). Засуджений 11.10.1938 Миколаївським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 11.05.1990 Верховним судом УРСР. (П – 11827)

ЗДОРЕНКО ВАСИЛЬ ЯКОВИЧ, 1923 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта середня, член ВЛКСМ, без певного місця проживання, військовослужбовець. Заарештований 16.02.1943 УНКВС Ставропольського краю (підозрювався у зраді Батьківщини, службі в німецькій армії). Управлінням НКДБ Ставропольського краю 15.06.1943 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 5782)

ЗДОРЕНКО ЯВДОКІЯ ЄЛИСЕЇВНА, 1896 р.н., с.Бандурівка, українка, освіта неповна вища педагогічна, проживала у с.Березівка Олександрійського району, без певних занять. Заарештована 12.07.1941 Олександрійським РВ НКДБ (антирадянська агітація). Засуджена особливою нарадою НКВС СРСР 30.12.1942 до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 22.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Батько розкуркулений і висланий за межі України; брати в роки громадянської війни служили у армії УНР, вислані на заслання; чоловік Моргаленко, куркуль у минулому, у 1937 році репресований як учасник Спілки визволення України. (П – 12264)

ЗДОРЕНКО ЯКІВ ЄЛИСЕЙОВИЧ, 1884 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 12.01.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("член контрреволюційної організації" – *див. Спиридон Баклан*). Засуджений 21.02.1932 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 роки заслання на північ. Реабілітований 31.01.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12384)

ЗЕЛЕНСЬКИЙ АНДРІЙ ХАРИТОНОВИЧ, 1890 р.н., с.Косівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 5.12.1943 УНКДБ Кіровоградської області ("у 1942-43 роках працював старостою громадського двору"). Засуджений 2.06.1946 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки і конфіскацією майна. Реабілітований 18.05.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13274)

ЗЕЛЕНСЬКИЙ ГЕРАСИМ СЕМЕНОВИЧ, 1891 р.н., с.Дівоче Поле, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, хлібороб-одноосібник. Заарештований 26.09.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("весною 1930 року разом із куркулем Беженовим агітував бідноту й середняків не йти в колгоспи, а колгоспників кинути роботу в полі, внаслідок чого затягувалось проведення посівної кампанії"). Засуджений 4.06.1931 Кременчуцьким нарсудом до 3 років ув'язнення у концтаборі з позбавленням громадянських прав на 5 років та засланням за межі України на 5 років. Реабілітований 3.10.1990 Кіровоградським облсудом. Вдруге, працюючи конюхом промартілі "Цеглокаменяр", заарештований 12.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений трійкою УНКВС Миколаївської області 4.04.1938 до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 24.08.1957 Кіровоградським облсудом. (П - 13969, 3805)

ЗЕЛЕНСЬКИЙ ІВАН АНТОНОВИЧ, 1904 р.н., с.Дівоче Поле, українець, освіта 2 класи, член колгоспу ім.Карла Маркса. Заарештований 4.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація: "вихваляв ворогів народу троцькістів, дискредитовував стахановців, радив виборцям кидати в урни порожні конверти"). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Помер у березні 1945 року в таборах Вятлагу. Реабілітований 24.04.1965 Кіровоградським облсудом. Брат Яків засуджений у 1937 році. (П - 7929)

ЗЕЛЕНСЬКИЙ ЮХИМ СЕМЕНОВИЧ, 1898 р.н., с.Дівоче Поле, українець, освіта 3 класи, рядовий 169-ї окремої штрафної роти. У 1929 році розкуркулений і висланий на північ. Заарештований 29.04.1944 відділом контррозвідки "Смерш" 95-ої гвардійської стрілецької дивізії (вихваляння німецької армії, антирадянська агітація проти колективізації). Засуджений 12.06.1944 військовим трибуналом 95-ої гвардійської стрілецької дивізії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 19.07.1990 трибуналом Одеського військового округу. (П - 11896)

ЗЕЛЕНСЬКИЙ ЯКІВ АНТОНОВИЧ, 1907 р.н., с.Дівоче Поле, українець, освіта 3 класи, військовослужбовець, командир відділення 945-го стрілецького полку, сержант. У вересні 1937 року за крадіжку домашніх речей був засуджений до 5 років неволі, покарання відбув у листопаді 1941-го. Вдруге заарештований 20.06.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 262-ої стрілецької дивізії ("вихваляв умови служби солдат німецької армії, поширював провокаційні видумки про командування Червоної армії; вів антирадянську агітацію серед бійців: "Якби я вернувся додому в Дніпропетровську область, я б колишнім активістам радвлади повідривав голови", "Німці в листівках пишуть правду: якщо перейти до них, то житимеш добре"). Засуджений 21.07.1943 військовим трибуналом 262-ої стрілецької дивізії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 15.02.1990 трибуналом Київського військового округу. (П – 10990)

ЗЕЛЕНСЬКИЙ ЯКІВ МИХАЙЛОВИЧ, 1912 р.н., с.Дівоче Поле, українець, освіта початкова, проживав на виселку копальні ім.Кагановича Криворізького району Дніпропетровської області, майстер-будівельник копальні. Заарештований 6.11.1946 УМДБ Дніпропетровської області (зв'язок з німецькими контррозвідувальними органами). Засуджений 27.06.1947 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Трибуналом Київського військового округу 18.11.1954 міру покарання зменшено до 8 років неволі з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 5.03.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13120)

ЗИБІН СЕРГІЙ АФІНОГЕНОВИЧ, 1885 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, муляр за договорами. Заарештований 28.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П 3739)

ЗІНЧЕНКО АНТОНІНА ПЕТРІВНА. 1905 р.н., с.Ясинуватка, українка, освіта початкова, проживала у смт Пантаївка Олександрійського району, домогосподарка. Заарештована 14.12.1932 шляхово-транспортним відділом ДПУ ст.Знам'янка (нелегальний перехід радянського кордону). ШТВ ДПУ ст.Знам'янка 2.05.1933 клопотався перед особливою нарадою ДПУ УРСР про засудження до 5 років заслання в північний край. Дала підписку 3.05.1933 про невиїзд. Транспортною прокуратурою Катеринінської залізниці і річки Дніпра 16.06.1933 справу припинено. (П 2081)

ЗІНЧЕНКО ІВАН АРТЕМОВИЧ, 1896 р.н., дані про місце народження, національність, освіту у справі відсутні, проживав у с.Ясинуватка Олександрійського району, без певних занять. Заарештований 16.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ (діяльність, спрямована проти заходів радянської влади). Справу передано на розгляд у Полтавський міжрайсуд. (П - 6264)

ЗІНЧЕНКО КИРИЛО АРСЕНОВИЧ. 1903 р.н., с.Ясинуватка, українець, освіта 7 класів, проживав у смт Пантаївка Олександрійського району, ремонтний робітник транспорту залізничної станції. У 1923 році судився за відмову відбувати табірні допризовні збори, у 1927-ому був засуджений за нелегальний перехід радянського кордону. Втретє заарештований 14.12.1932 шляхово-транспортним відділом ДПУ ст.Знам'янка ("вступив у секту євангелістів у 1919 році, у 1924-ому став проповідником секти 50-ників-трясунів: "Переживаєм тяжкі часи, довкола нас нечистий дух, треба каятись у своїх гріхах шляхом сердечного моління і тоді настане царство небесне; кайтесь, поки не пізно, бо прийде такий час, коли будете проситись у секту, а вас не приймуть"; "у 1927 році на зборах трясунів сказав, що йому прийшло Боже одкровення їхати проповідувати євангеліє за кордон: в результаті біля міста Острови разом з дружиною перейшли нелегально кордон латвійський, але були арештовані латвійською поліцією і через 10 днів повернуті назад"). ШТВ ДПУ ст.Знам'янка 2.05.1933 клопотався перед особливою нарадою ДПУ УРСР про засудження до 5 років заслання в північний край. Дав підписку 3.05.1933 про невиїзд. Транспортною прокуратурою Катеринінської залізниці і річки Дніпра 16.06.1933 справу припинено. Вчетверте заарештований 22.12.1937 шляхово-транспортним відділом НКВС ст.Знам'янка ("отримував із Америки літературу, одяг; разом із дочкою попа Антоніною, батько якої емігрував разом із колчаківцями у Францію, агітували проти створення колгоспу - в результаті вибуло 15 господарств; збирав віруючих християн-баптистів і під виглядом відправлення релігійних культів проводив контрреволюційну агітацію"). Засуджений 22.01.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 28.09.1988 Кіровоградським облсудом. (П - 2081, 8538)

ЗІНЬКІВСЬКИЙ ПОРФИР ЯКОВИЧ. 1888 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта початкова, виключений з ВКП(б), проживав на ст.Користівка Олександрійського району, колійний обхідник 11-ої дистанції. Заарештований 23.03.1938 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС Одеської залізниці ("контрреволюційна діяльність: разом із Василем Колесником у 1937 році розшили дві ланки рейок з метою диверсії на залізниці"). Шляхово-транспортним відділом ГУДБ Одеської залізниці 8.02.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 6580)

ЗІССЕР ЛЮБОВ МИХАЙЛІВНА, 1898 р.н., м.Кобеляки Харківської (нині Полтавської) області, українка, освіта вища, проживала у м.Олександрії, директор НСШ №3. Заарештована 11.09.1937 Криворізьким МВ НКВС ("дружина учасника заколоту, брала участь у контрреволюційних троцькістських бесідах"). Засуджена 19.11.1937 особливою нарадою при НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 1.05.1955 Верховним судом СРСР. (П - 5622)

ЗОЛОТАР ІВАН ЯКОВИЧ, 1891 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, товарознавець Знам'янського "Райтрансторгхарчу". Заарештований 4.02.1938 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Знам'янка ("у 1924 році був позбавлений виборчих прав за те, що під час німецької окупації 1918 року працював у Новій Празі завторгом: провадив антирадянську агітацію, вороже ставився до заходів партії, допускав контрреволюційні випади проти сталінської Конституції, вихваляв старий царський режим, співчував розстріляним ворогам народу Тухачевському та іншим"). Засуджений 14.05.1938 лінійним судом Одеської залізниці до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 25.08.1971 Верховним судом СРСР. (П - 8257)

ЗОЛОТАР ПАНАС КУПРІЯНОВИЧ, 1871 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 9.05.1931 Новопразьким РВ ДПУ (антирадянська агітація). Новопразьким РВ ДПУ 24.05.1931 справу припинено, утримувався під вартою до виселення. (П - 6524)

ІВАКІН-ІВАЩЕНКО МИКОЛА ВАСИЛЬОВИЧ, 1913 р.н., с.Великий Морець Єланського району Сталінградської (нині Волгоградської) області (Росія), росіянин, освіта середня технічна, проживав у с.Шевченкове (нині с.Тарасово-Шевченкове) Олександрійського району, робітник радгоспу ім.Кагановича. Заарештований 20.11.1943 Олександрійським РВ НКДБ (підозрювався у зраді Батьківщини). Олександрійським РВ НКДБ 21.01.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2121)

ІВАНОВ ІВАН ФЕДОРОВИЧ, 1885 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, сторож промартілі "Червоний тесля". Заарештований 26.11.1937 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація проти колгоспного ладу). Засуджений 1.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 18.06.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 1495)

ІВАНОВ ПЕТРО МАКАРОВИЧ, 1898 р.н., с.Горохівка Жовтневого району Миколаївської області, росіянин, освіта початкова, проживав у м.Олександрія, кучер райземвідділу. Заарештований 22.07.1941 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська поразницька агітація). Засуджений 9.01.1943 особливою нарадою НКВС СРСР до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10774)

ІВАНОВ-МАЗАНОВ ТИХІН ОВСІЙОВИЧ, 1891 р.н., с.Жданове Твердиловської волості Самарської губернії, росіянин, освіта середня, проживав у смт Нова Прага Олександрійського району, вчитель-агроном зернотехнікуму. Заарештований 2.03.1931 Новопразьким РВ ДПУ ("контрреволюційна діяльність, антирадянська агітація" – *див. Григорій Нечипоренко та Іван Яцевич*). Новопразьким райнарсудом 9.04.1931 з-під варти звільнений під підписку про невиїзд із Нової Праги, 27.05.1931 справу припинено. (П – 6681)

ІВАНЧЕНКО АНТОН ПАВЛОВИЧ, 1905 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта початкова, доглядач вагонів ст.Олександрія. У 1933 році за спекуляцію був засуджений до 10 років неволі з позбавленням громадянських прав на 5 років, відбув 1,5 року покарання, звільнений за станом здоров'я. Вдруге заарештований 15.02.1938 Олександрійським РВ НКВС ("вів контрреволюційну агітацію: колгоспи називав панщиною, казав, що існувати вони довго не будуть, а скоро почнеться війна СРСР з Німеччиною, в якій переможуть німці, і тоді стане добре жити – як колись за царизму"). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 24.08.1957 Кіровоградським облсудом. У 1932 році батько за невиконання твердого завдання хлібоздачі був розкуркулений. (П – 3797)

ІВАНЧЕНКО ПЕТРО ЯКИМОВИЧ, 1889 р.н., с.Катеринівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 25.04.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("член контрреволюційної організації "Українська народна партія" – *див. Спиридон Баклан*). Засуджений 21.02.1932 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання на північ. Реабілітований 31.01.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12384)

ІВАНЧЕНКО СТЕПАН ЯКИМОВИЧ, 1878 р.н., с.Катеринівка, українець, освіта початкова, хлібороб, з куркулів. Заарештований 26.03.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("член контрреволюційної організації "Українська народна партія" – *див. Спиридон Баклан*). Засуджений 21.02.1932 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання на північ. Реабілітований 31.01.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12384)

ІВАСЮК ПЕТРО МИКИТОВИЧ, 1897 р.н., Польща (нині Західна Україна), українець, освіта початкова, член Компартії Західної України, член ВКП(б) у 1924-33 роках, проживав у м.Олександрії, керуючий міжрайбазою "Укрглавкондитер". Заарештований 3.12.1937 Олександрійським РВ НКВС ("у 1916 році як австрійський вояк потрапив у російський полон, у 1921-ому виїхав у Польщу, у 1926-ому нелегально перетнув кордон в СРСР; вів контрреволюційну агітацію: влаштовував у своїй квартирі пиятики, під час яких вмикав радіо для прослуховування передач із Румунії, Польщі й Німеччини, вихваляв закордонну культуру й тамтешнє життя, тримав зв'язки з польським перебіжчиком Первусяком, до якого їздив у м.П'ятихатки на Дніпропетровщині"). Засуджений 4.01.1938 НКВС і прокурором СРСР до розстрілу, вирок виконано 27.01.1938. Реабілітований 3.07.1957 Верховним судом СРСР. (П – 3737)

ІЛЕНКО ВАРВАРА ГНАТІВНА, 1886 р.н., с.Куколівка, українка, освіта початкова, хлібороб-середняк. У 1930 році за агітацію проти посівної кампанії та організації колгоспів була засуджена до 2 років неволі. Вдруге заарештована 10.04.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("вихваляла життя при німцях, зводила наклепи на колгоспний лад, закликала людей не виходити в поле на роботи, розповсюджувала панічні чутки про можливу війну з Англією й Америкою та поразку в ній СРСР"). Засуджена 15.05.1931 Олександрійським нарсудом до 2 років ув'язнення у концтаборі з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітована 14.09.1990 Кіровоградським облсудом. Вдруге, не маючи певних занять, заарештована 31.10.1946 Червонокам'янським РВ МДБ (антирадянська агітація). Засуджена 18.01.1947 Кіровоградським облсудом до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітована 21.09.1989 Верховним судом УРСР. Син Яків Андрійович, 1919 р.н., за роботу під час німецької окупації секретарем у поліції засуджений до 20 років неволі. (П – 6485, 10337)

ІНДІЄНКО ВАСИЛЬ ГАВРИЛОВИЧ, 1906 р.н., с.Олександрівка Костянтинівської сільради, українець, освіта початкова, старший конюх артілі "Колос України". Заарештований 3.03.1933 Олександрійським РВ ДПУ ("шкідницька діяльність: незадовільно утримував коней у 3-ій бригаді – один кінь пропав, а інші непридатні для використання під час посівної кампанії" – *див. Петро Індієнко*). Олександрійським РВ ДПУ 31.03.1931 звільнений з-під варти під підписку про невиїзд, 13.06.1933 справу направлено дільничному прокуророві для припинення. (П – 793)

ІНДІЄНКО ПЕТРО ГАВРИЛОВИЧ, 1901 р.н., с.Олександрівка Костянтинівської сільради, українець, освіта початкова, колгоспник, голова артілі "Колос України" Костянтинівської сільради. Заарештований 3.03.1933 Олександрійським РВ ДПУ ("вів антирадянську діяльність: влаштовував пиятики з куркулями, зірвав підготовку весняної посівної кампанії, розбазарював колгоспне майно і хліб"; "стан підготовки до сівби знаходиться в катастрофічному стані: не зроблено повного ремонту, плуги й борони розкидані під снігом, із 32 коней непридатні 6 зовсім – це сталось тому, що голова колгоспу Петро Індієнко, старший конюх Василь Індієнко та відповідальний за стан коней 3-ої бригади Тиміш Суморока ставились до своїх обов'язків злочинно" – витяг з протоколу загальних зборів бригади №3 артілі "Колос України" 13.03.1933, присутніх 75 осіб). Олександрійським РВ ДПУ 31.03.1931 звільнений з-під варти під підписку про невиїзд, 13.06.1933 справу направлено дільничному прокурору для припинення. (П – 793)

ІНДЮКОВ ІВАН ІВАНОВИЧ, 1905 р.н., с.Шевченкове (нині с.Зразкове), українець, освіта початкова, проживав у с.Червона Пахарівка (нова назва Пахарівка) Олександрійського району, хлібороб. Заарештований 4.12.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("належав до куркульської організації, яка готувала збройне повстання проти радвлади" – *див. Григорій Сторчеус*). Засуджений 11.01.1931 Олександрійським райнарсудом до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 13382)

ІЩЕНКО ОЛЕКСІЙ СЕРГІЙОВИЧ, 1901 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, секретар сільської ради. Заарештований 18.02.1944 Новопразьким РВ НКДБ (антирадянська діяльність: "потрапив у німецький полон, вернувся в село, де був завербований німецькими контррозвідувальними органами"). Новопразьким РВ НКДБ 22.07.1944 направленний для фільтрації в спецтабір №240. (П – 3179)

ЙОРЖ ГРИГОРІЙ ТРОХИМОВИЧ, 1885 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, жарівник олійниці колгоспу ім.Калініна. Заарештований 17.02.1944 Новопразьким РВ НКДБ ("в роки німецької окупації працював у громадському дворі №36, у 1942 році був завербований як таємний агент жандармерії з метою виявляти комуністів і активістів радянської влади"). Засуджений 17.07.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 30.12.1963 Кіровоградським облсудом. (П – 7721)

КАБАК ВАСИЛЬ ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1913 р.н., с.Косівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 10.12.1943 УНКДБ Кіровоградської області ("в роки німецької окупації працював виконавцем-посильним сільуправи й сільгоспкомендатури, брав участь у вилученні худоби і хліба у селян"). Засуджений 9.09.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 15 років каторжних робіт з позбавленням громадянських прав та конфіскацією майна. Магаданським облсудом 11.08.1955 згідно з указом від 14.07 1954 умовно-достроково звільнений, з-під варти звільнений 12.08.1955. Реабілітований 7.02.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 13536)

КАБАЧЕНКО МИХАЙЛО СТЕПАНОВИЧ, 1906 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, проживав у м.Кіровограді, без певних занять. Заарештований 26.01.1944 управлінням НКВС Кіровоградської області ("служив у поліції в 1942-43 роках під час німецької окупації"). Управлінням НКВС Кіровоградської області 29.01.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 1306)

КАБАЧЕНКО СИДІР НИКИФОРОВИЧ, 1904 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта 3 класи, колгоспник. Заарештований 12.01.1951 УМДБ Кіровоградської області ("під час німецької окупації працював старостою громадського двору"). Засуджений 10.04.1951 трибуналом військ МВС Кіровоградської області до 25 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Трибуналом Київського військового округу 31.01.1956 міру покарання зменшено до 5 років неволі, з-під варти звільнений 16.02.1956. Реабілітований 27.03.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13187)

КАЛАШНИК МАТВІЙ ЮХИМОВИЧ, 1873 р.н., с.Куколівка, українець, освіта 3 класи, сторож сільради. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 29.04.1945 контррозвідкою "Смерш" Кіровоградського гарнізону ("належність до агентури німецьких контррозвідувальних органів СД"). Засуджений 1.02.1947 особливою нарадою МДБ СРСР до 5 років заслання в Актюбінську область (Казахстан). Реабілітований 20.09.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11518)

КАЛАШНИК ЯКІВ ДАНИЛОВИЧ, 1897 р.н., с.Косівка, українець, освіта початкова, проживав у м.Крюків (нині у складі м.Кременчук) Полтавської області, комірник вагонобудівельного заводу. Заарештований 31.08.1937 Кременчуцьким МВ НКВС ("тримав зв'язки з контрреволюційною куркульською групою села Свинаропавлівки Новогеоргіївського району через Порфира Холоденка, поділяв його погляди"). Засуджений 17.09.1937 трійкою УНКВС Харківської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Звільнений з-під варти у 1943 році, помер у 1947-ому в м.Краматорську Донецької області від туберкульозу легень. Реабілітований 10.04.1959 Полтавським облсудом. (П – 4738)

КАЛИНИЧЕНКО МУСІЙ ЯКОВИЧ, 1888 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта початкова (церковно-приходська школа), обхідник 2-го відділка 11-ої дистанції колії. Заарештований 11.03.1938 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Знам'янка ("вів контрреволюційну агітацію серед залізничників, підмовляв селян не вступати в колгоспи, не здавати хліб і м'ясо для державної заготівлі"). ШТВ ГУДБ НКВС ст.Знам'янка 28.02.1939 з-під варти звільнений під підписку про невиїзд, шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС Одеської залізниці 9.03.1939 справу припинено, підписку про невиїзд анульовано, транспортною прокуратурою Одеської залізниці 26.03.1939 припинення справи затверджено. (П – 6563)

КАЛИНИЧЕНКО ПАНАС ІВАНОВИЧ, 1894 р.н., с.Ганнівка (нині с.Терни), українець, освіта початкова, проживав у с.Червона Пахарівка (нова назва Пахарівка) Олександрійського району, хлібороб. Заарештований 4.12.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("у 1918 році належав до Спілки хліборобів-власників, в громадянську війну був у повстанському загоні Іванова; належав до куркульської організації, яка готувала збройне повстання проти радвлади" – *див. Григорій Сторчеус та Іван Кекало*). Засуджений 11.01.1931 Олександрійським райнарсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і 5 років заслання за межі Кременчуцького, Криворізького, Дніпропетровського і Зінов'євського округів. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 13382)

КАЛИНОВСЬКИЙ МИХАЙЛО ТИХОНОВИЧ, 1899 р.н., с.Новосвітопілля (нині приєднане до с.Піщаний Брід), українець, освіта початкова, проживав на блок-посту 21 км, бригадир 3-го відділка 11-ої дистанції Одеської залізниці. Заарештований 22.10.1937 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Знам'янка ("шкідництво, намагання вчинити диверсію на залізниці: знаючи, що через кілька хвилин має проходити поїзд, став вантажити зужиті рейки на вагонетку, не виставивши червоного сигналу на місці роботи – пасажирський потяг №54 наскочив на вагонетку, 3 вагони зійшли з рейок"). Засуджений 3.12.1938 трійкою УНКВС Одеської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Двоюрідний брат Григорій Дмитрович Афанасієнко у 1920 році як повстанець був розстріляний Олександрійською повітовою ЧК; розкуркулені дядько Дмитро Васильович Афанасієнко і дядько дружини Макар Коваленко. (П – 9162)

КАЛІШ ДМИТРО МИХАЙЛОВИЧ, 1906 р.н., м.Сталіне (нині Донецьк), українець, освіта 5 класів, член ВКП(б) у 1931-41 роках, проживав у м.Олександрія, без певних занять. Заарештований 2.04.1944 Олександрійським РВ НКДБ ("під час німецької окупації працював директором млина і директором пункту "Заготзерно"). Засуджений 10.11.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 17.05.1948 міру покарання зменшено до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. З-під варти звільнений за амністією на основі указу президії Верховної ради СРСР від 17.07.1945. Реабілітований 15.07.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 14234)

КАМІНСЬКИЙ ЮЗЕФ РОХОВИЧ, 1903 р.н., м.Сухачов Варшавського воєводства (Польща), поляк, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, помічник слюсаря шахти №2 тресту "Укрбурвугілля". У 1936 році польською поліцією за співчуття компартії був засуджений до 2,5 років тюрми. Вдруге заарештований 2.02.1940 Олександрійським РВ НКВС ("у 1939 році перейшов кордон із Польщі в СРСР; звинувачувався у шпигунській діяльності на користь Польщі"). Засуджений 11.10.1940 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9865)

КАНЧУКОВСЬКИЙ АНДРІЙ СТЕПАНОВИЧ, 1898 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.14-річчя Жовтня. У 1933 році "за шкідництво в колгоспі - падіж від голоду коней" був засуджений до 5 років неволі, покарання відбував в Західно-Сибірському краю, повернувся в 1936-ому. Вдруге заарештований 4.10.1937 Новопразьким РВ НКВС (антирадянська агітація: "Хліб ми збираєм, однак усе забере радянська влада і ми зостанемось голодні й роздягнені"). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Звільнений у 1947 році. Реабілітований 15.08.1959 Кіровоградським облсудом. Батько у 1929 році розкуркулений за несплату податків. (П – 4813)

КАПІНУС МУСІЙ ПЕТРОВИЧ, 1917 р.н., с.Комісарівка П'ятихатського району Дніпропетровської області, українець, освіта 7 класів, проживав у м.Олександрії, студент зернового технікуму. Заарештований 10.12.1937 Олександрійським РВ НКВС ("в антирадянському дусі висловлювався про вождя і керівника партії й радянського уряду, лаяв нецензурно сталінську Конституцію й поширював наклепницькі чутки про життя робітників у СРСР: побачивши вантаження свиней на залізниці, сказав, що їх вивозять за кордон, а робітники не будуть їсти м'яса; на погано виконаний портрет Петровського мовив, що його вимазали сажею – називав Петровського сажотрусом; казав: "Сталін пузо наїдає, а ми за нього маєм працювати"). Засуджений 20.04.1938 Миколаївським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 8.08.1990 Верховним судом УРСР. (П – 12494)

КАПІТОНОВ ІВАН ГРИГОРОВИЧ, 1857 р.н., м.Вязьма Смоленської області (Росія), українець, освіта середня, проживав у с.Вершино-Мурзинка (приєднане до смт Нова Прага) Олександрійського району, священик. Заарештований 15.02.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ ("в кінці 1924 року на терені Вершино-Мурзинської сільської ради бідняком Онопрієм Ковтуном був заснований осередок ЛКСМУ, який проводив антирелігійну роботу, що було не до вподоби куркулям, зокрема священику Капітонову, який вирішив позбавити життя Ковтуна, що й було доручено куркулям-братам Дмитрові й Григорію Бондарям, які почали рити на городі Ковтуна копанку, уздрівши це, Ковтун наблизився і запитав, чому вони на його городі копають, за що брати побили його і вкинули в копанку, після чого Ковтуна відвезли в лікарню, де через місяць він помер"; "вів агітацію проти колективізації і весняної посівної кампанії, нелегально збирав гроші й продукти на ремонт церкви"). Трійкою при колегії ДПУ 12.03.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. Реабілітований 12.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10019)

КАПІТОНОВ ПАВЛО ІВАНОВИЧ, 1892 р.н., смт Нова Прага, росіянин, освіта незакінчена вища, проживав у с.Глинськ Новогеоргіївського району Харківської (нині Світловодського Кіровоградської) області, священик Успенської церкви. У 1931 році за несплату податків був засуджений до 1 року примусових робіт на військбуді у Харкові. Вдруге заарештований 9.12.1932 Харківським облвідділом ДПУ ("в кінці листопада 1932 року у Глинську ліквідоване контрреволюційне угруповання.

очолюване священиком тихонівської орієнтації Капітоновим, яке складалось із керівників верхівки церковного активу довколишніх сіл; засновано організацію іще в 1928 році після зустрічі Капітонова із священиком Федором Курдиковським, засуджений у 1931 році, та вчителькою Чернецькою: "Вони запропонували мені вступити в їхню організацію, яка боролась за визволення України від гніту більшовиків-комуністів"; основна мета організації: остаточно розвалити колгосп, не дати державі хліба і підготувати село до збройного повстання проти радянської влади, про що не раз ішлося на зібраннях, говорилось також, що треба діяльність поширювати й на сусідні села Григорівку, Аврахівку та інші"). Засуджений 17.02.1933 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 10 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 24.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11992)

КАРАПОВСЬКИЙ ГРИГОРІЙ СТЕПАНОВИЧ, 1892 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, працював у "Заготхутро". Заарештований 5.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти виборів, наклепи). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 7.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10580)

КАРАЧУНСЬКИЙ ОЛЕКСАНДР МАРКОВИЧ, 1923 р.н., м.Умань Черкаської області, українець, освіта середня, проживав у м.Олександрія, учень. Заарештований 21.02.1944 контррозвідкою "Смерш" 111-ої стрілецької Олександрійської дивізії (підозрювався як агент німецької розвідки). Контррозвідкою "Смерш" 111-ої стрілецької Олександрійської дивізії 21.06.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 5024)

КАРЕТА ЙОСИП ЮХИМОВИЧ, 1888 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, столяр колгоспу ім.Шевченка. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 4.10.1937 Новопразьким РВ НКВС ("в 1918 році служив два місяці у білогвардійській армії; агітував не вступати в колгосп, не усуспільнювати майна, не здавати державі хліб і не платити податків, вимагав повернення куркулям конфіскованих землі й майна"). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 23.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9271)

КАРЕТНИЙ ПИЛИП ЮХИМОВИЧ, 1884 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 16.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 26.05.1938. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9831)

КАРЛИКОВ МИКОЛА ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1870 р.н., м.Ходжент Сирдар'їнської області (нині м.Ленінабад, Таджикистан), росіянин, освіта середня (Оренбурзька військова прогімназія), проживав у м.Олександрія, переписувач повітового військового комісаріату, підполковник. Заарештований 10.05.1920 Олександрійським відділенням Надзвичайної комісії ЧК ("колишній офіцер царської армії, у Добровольчій армії генерала Денікіна служив військовим цензором при Олександрійській поштово-телеграфній конторі та в канцелярії коменданта міста"; "за денікінської окупації був мобілізований, часто виручав товаришів, нині запропонував свої послуги працювати на користь радянської влади"). Олександрійським відділенням Надзвичайної комісії по боротьбі з контрреволюцією 26.06.1920 справу припинено, з-під варти звільнений. Вдруге, перебуваючи на службі діловодом госпчастини 69-го стрілецького полку, заарештований 4.01.1921 особливим відділом ЧК м. Москви (як колишній офіцер армії Врангеля і Денікіна). Ухвалою ВЧК від 9.04.1921 справу припинено, з-під варти звільнений (П - 654, 5277)

КАРЛЮК ПАВЛО ІВАНОВИЧ, 1909 р.н., с.Сонине, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 19.11.1945 відділом контррозвідки "Смерш" Кіровоградського гарнізону ("у липні 1943 року завербований таємним агентом СД під номером 100, отримав завдання виявляти комуністів, комсомольців та осіб вороже налаштованих до окупаційної влади; в серпні 1943-го мав дві зустрічі із співробітником СД Жежерею й доніс йому на комсомолку, яку згодом заарештували і відправили на каторжні роботи в Німеччину"). Засуджений 24.01.1946 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Звільнений 15.03.1953. Реабілітований 25.05.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 14173)

КАРЛЮК ФЕДІР МИКИТОВИЧ, 1896 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, секретар колгоспу ім.Якіра. Заарештований 28.01.1933 Олександрійським РВ ДПУ (підозрювався у саботажі в

роботі, зв'язках з куркулями). Олександрійською райпрокуратурою 15.03.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2580)

КАРМАЗІН ДЕНИС ЛУКИЧ, 1900 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта середня, проживав у м.Кременчук Полтавської області, студент Кременчуцького інституту народної освіти. Заарештований 27.12.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("під час громадянської війни дезертирував із Червоної армії, переховувався, разом із денікінцем Ясильківським і вчителем Обертасом брав участь в організації повстання проти радянської влади, був у повстанських загонах Степового і Іванова"; "контрреволюційна діяльність: агітація проти заходів радянської влади з метою її повалення" – *див. Андрій Білик*). Засуджений 9.06.1932 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 24.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10793)

КАРНАУХ СИДІР АНТОНОВИЧ, 1882 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, член есерівської організації у 1905-18 роках, муляр Саблино-Знам'янського цукрового заводу. У 1908 році за революційну діяльність адміністративно висланий у Приамурський край, згодом у Іркутську область, повернувся у 1917-ому. Вдруге заарештований 10.07.1938 Новопразьким РВ НКВС (агітація за вихід з колгоспу). Засуджений 19.04.1939 Кіровоградським облсудом до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 11.08.1993 Генеральною прокуратурою України. (П – 693)

КАРНАУХ ФЕДОТ АНТОНОВИЧ, 1901 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, проживав у с.Кривоносове Витязівського (нова назва Червонозорівка, нині Бобринецького) району, член колгоспу ім.Кагановича. У 1927 році за антирадянську діяльність був засуджений до 6 років неволі, у 1935-ому до 2,5 років. Заарештований 25.07.1941 Новопразьким РВ НКВС ("у липні-серпні 1941-го етапований у Казахстан, де в Усть-Кам'яногірській тюрмі з групою в'язнів збирався вчинити бунт" – *див. Аврам Полонський, Бобринець*). Засуджений 30.12.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 17.01.1968 Верховним судом СРСР. (П – 8152)

КАСНЕР ЕМІЛЬ ВІЛЬГЕЛЬМОВИЧ, 1887 р.н., с.Марушівка Новоград-Волинського району Житомирської області, німець, освіта початкова, проживав у с.Ясинуватка Олександрійського району, коваль колгоспу "Комунар". Заарештований 8.02.1938 Олександрійським РВ НКВС ("разом із Юліусом Путатом та іншими громадянами німецької національності у 1934 році були переселені з прикордонної зони; вів антирадянську агітацію, вихваляв фашистський лад у Німеччині, дезорганізовував колгоспників"). Засуджений 4.04.1939 Кіровоградським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 2.11.1968 Верховним судом УРСР. (П – 7371)

КАСЯНЕНКО ГРИГОРІЙ ПЕТРОВИЧ, 1891 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, хлібороб, без певних занять. Заарештований 25.03.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади і за відродження УНР" – *див. Кіндрат Тараненко*). Засуджений 18.01.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років ув'язнення у концтаборах. Реабілітований 29.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11022)

КАСЯНОВ ПЕТРО МАКАРОВИЧ, дати й місця народження, освіта, національність, місце проживання й роботи в справі не зазначені. Заарештований у 1931 році Олександрійським РВ ДПУ (підозрювався у контрреволюційній повстанській діяльності). Олександрійським РВ ДПУ 12.05.1931 справу припинено. (П – 11018)

КАШПУРОВСЬКА МАРИНА ПАНАСІВНА, 1924 р.н., с.Протопопівка, українка, освіта 9 класів, проживала у м.Олександрії, студентка 3-го курсу педагогічної школи. Заарештована 10.03.1945 Олександрійським РВ НКДБ ("в роки німецької окупації з травня 1942-го по жовтень 1943-го працювала продавцем кіоску, в якому продавала фашистські газети, мала зв'язок з німцями, зокрема з заступником окружного гебітскомісара Кальмером, та членами ОУН Ференцом і Захарком, на прохання яких поширювала в кіоску націоналістичну пресу й літературу"). Засуджена 23.04.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітована 29.06.1977 Кіровоградським облсудом. (П – 8351)

КАЩЄЄВ СТЕПАН ІВАНОВИЧ, 1893 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, секретар Червонокам'янської неповно-середньої школи. Заарештований 6.12.1937 Олександрійським РВ

НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 8.03.1958 Кіровоградським облсудом. (П - 4192)

КЕКАЛО ІВАН МИХАЙЛОВИЧ, 1901 р.н., с.Леніне, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 4.12.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("син куркуля, у громадянську війну підтримував матеріально армію Денікіна і повстанський загін Іванова, видавав червоних партизан і комуністів; належав до куркульської організації, яка готувала збройне повстання проти радвлади" - *див. Григорій Сторчеус*). Засуджений 11.01.1931 Олександрійський райнарсудом до 5 років ув'язнення у концтаборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та 5 років заслання. Міру покарання зменшено до 3 років ув'язнення без заслання за межі Кременчуцького, Криворізького, Дніпропетровського і Зінов'євського округів. Полтавським міжрайсудом 26.01.1931 міру покарання зменшено до 3 років неволі, а всім іншим - *Василеві Бабенку, Павлу Білику, Семенові Бондаренку, Панасові Калениченку, Іванові і Михайлу Кекалам, Самійлові Кошелю, Степанові Мілютенку і Григорію Сторчеусу* - скасовано виселення за межі округів після "відбуття основного заходу соцоборони". Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П - 13382)

КЕКАЛО МИХАЙЛО ЯКОВИЧ, 1885 р.н., с.Леніне, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 4.12.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("у 1918 році належав до Спілки хліборобів-власників, у громадянську війну підтримував матеріально армію Денікіна і повстанський загін Іванова; належав до куркульської організації, яка готувала збройне повстання проти радвлади" - *див. Григорій Сторчеус та Іван Кекало*). Засуджений 11.01.1931 Олександрійським райнарсудом до 8 років ув'язнення у концтаборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та 5 років заслання за межі Кременчуцького, Криворізького, Дніпропетровського і Зінов'євського округів. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П - 13382)

КЕКАЛО СЕМЕН МИХАЙЛОВИЧ, 1905 р.н., с.Леніне, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 4.12.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("син куркуля, належав до куркульської організації, яка готувала збройне повстання проти радвлади" - *див. Григорій Сторчеус та Іван Кекало*). Засуджений 11.01.1931 Олександрійським райнарсудом до 3 років ув'язнення у концтаборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П - 13382)

КЕКАЛО ЯКІВ МИХАЙЛОВИЧ, 1901 р.н., с.Леніне, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 18.01.1931 Олександрійським РВ ДПУ (антирадянська агітація проти колективізації). Засуджений 19.03.1931 Олександрійським райнарсудом до 5 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П - 10513)

КИБАЛЬНИК ГРИГОРІЙ ГРИГОРОВИЧ, 1891 р.н., с.Петрозагір'я, українець, освіта початкова, працював на шахті прибиральником породи. У 1931 році розкуркулений. Заарештований 30.11.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 5-ої гвардійської армії ("у червні 1943 року дав письмовий підпис представнику розвідки СД Ніколенку бути таємним агентом під №98 для виявлення партизанів, комуністів і радянських активістів, тримав зв'язок із Михайлом Козаком, але ніяких свідчень йому не передавав"). Засуджений 25.02.1944 військовим трибуналом 5-ї повітряної армії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 26.06.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13520)

КИРИЛЕНКО ФЕДІР ПАВЛОВИЧ, 1895 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 13.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (підозрювався як член контрреволюційної організації, антирадянська агітація). Олександрійським райвідділом НКВС 25.05.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 2736)

КИРИЧЕНКО ЗІНАЇДА ТРОХИМІВНА, 1887 р.н., м.Олександрія, українка, освіта середня (педагогічні курси при жіночій прогімназії), вчителька середньої школи №2. У 1939 році за спекуляцію була засуджена до 5 років неволі. Вдруге заарештована 15.12.1943 Олександрійським РВ НКДБ ("в роки німецької окупації працювала директором школи, виконувала всі вказівки товариства "Просвіта", зокрема щодо привітання, розучування націоналістичних пісень, в школі висіли портрети Гітлера, Петлюри, за її вказівкою були знищені портрети вождів радянського народу; проводила інструктаж учителям як створювати осередки "Просвіти"). Засуджена 11.05.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області

до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавлення громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітована 9.08.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 10196)

КИСЕЛЬОВ ПАВЛО ГРИГОРОВИЧ, 1892 р.н., м.Олександрія, українець, освіта середня, проживав у с.Пустельникове Олександрійського району, фельдшер ветеринарної дільниці. Заарештований 28.07.1938 Олександрійським РВ НКВС (підозрювався як керівник диверсійно-шкідницької групи). Управлінням НКВС Миколаївської області 19.12.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2222)

КИСЛИЙ УЛЯН ВОЛОДИМИРОВИЧ, 1901 р.н., с.Тернівка Полонського району Вінницької (нині Хмельницької) області, українець, освіта початкова, проживав у смт Нова Прага Олександрійського району, колгоспник. Заарештований 8.02.1938 Новопразьким РВ НКВС (агітація проти існуючого ладу і заходів радянської влади). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 24.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10652)

КИТАЄВ ІЛЛЯ ВАСИЛЬОВИЧ, 1886 р.н., с.Головківка, українець, неписьменний, член колгоспу "Промінь". Заарештований 25.04.1938 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація, наклепи на колгоспний лад, матеріальний стан колгоспників, вихваляння життя при царизмі). Засуджений 8.09.1938 Миколаївським облсудом до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 22.12.1988 Верховним судом УРСР. (П – 8500)

КИЩЕНКО ДАНИЛО КЛИМОВИЧ, 1896 р.н., с.Богоявленське (нині – с.Олександрівка), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 27.05.1929 Олександрійським РВ ДПУ (підозрювався у антирадянській агітації). Особливою нарадою при колегії ОДПУ 13.01.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 4465)

КИЩЕНКО ІВАН КОНОНОВИЧ, 1898 р.н., с.Сонине, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 20.01.1946 відділом контррозвідки "Смерш" 29-го навчального артилерійського полку ("завербований таємним агентом німецької розвідки СД"). Засуджений 23.04.1946 трибуналом військ МВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 24.09.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. Батько Конон Кищенко у 1930 році розкуркулений і висланий за межі України, де й помер у 1932 році. (П – 14060)

КІМЛИК ІЛЛЯ ТИХОНОВИЧ, 1884 р.н., с.Костянтинівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Косівка Олександрійського району, хлібороб. Заарештований 15.02.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("у 1928 році приховав хліб від здачі – 20 пудів пшениці знайшли і вилучили; коли уповноважений з хлібозаготівлі говорив селянам про необхідність 100-процентного виконання плану хлібоздачі, Кімлик йому перечив: "Із ваших колгоспів ніякого діла не буде, а тому не слід у колгоспи вступати"). Засуджений 26.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 15.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6046)

КЛЕПАЧ ДАВИД КІНДРАТОВИЧ, 1887 р.н., с.Ворошилівка (нова назва Олександрівка), українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Ворошилова. Заарештований 18.08.1937 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська діяльність). Засуджений 2.11.1937 УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 24.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10182)

КЛИМЕНКО АРСЕН ОКСЕНТОВИЧ, 1887 р.н., с.Ворошилівка (нова назва Олександрівка), українець, освіта початкова, голова кооперативу. Заарештований 2.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 3.01.1958 Кіровоградським облсудом. (П - 4633)

КЛИМЕНКО ВАСИЛЬ ТИМОФІЙОВИЧ, 1897 р.н., с.Ворошилівка (нова назва Олександрівка), українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 28.02.1938 Олександрійським РВ НКВС ("член політбанди, контрреволюційна агітація повстанського характеру"). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 24.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10636)

КЛИМОВ ІВАН ПЕТРОВИЧ, 1913 р.н., с.Дібрівка Мосальського району Смоленської (нині Калузької) області (Росія), росіянин, освіта середня, проживав у с.Ізмайлівка Олександрійського району,

військовослужбовець. Заарештований 3.01.1944 контррозвідкою "Смерш" 63-ї мехбригади ("здався німцям у полон, зрадив Батьківщину"). Контррозвідкою "Смерш" 63-ої мехбригади 20.01.1944 справу припинено з причини смерті підсудного: вбитий біля с.Марто-Іванівка Олександрійського району. (П - 5255)

КЛИМЧЕНКО ГРИГОРІЙ МИКОЛАЙОВИЧ, 1887 р.н., м.Херсон, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, експедитор тресту "Укрбурвугілля". Заарештований 30.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (член контрреволюційної організації). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 21.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П - 3739)

КЛОЧКО ВОЛОДИМИР ХОМОВИЧ, 1946 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта неповна середня, член ВЛКСМ, учень. Заарештований 23.12.1960 УКДБ Кіровоградської області ("участь у молодіжній антирадянській організації "Союз боротьби", розповсюдження листівок та написів ворожого наклепницького змісту на вулицях міста Олександрії у 1959-60 роках" - *див. Микола Миколаєнко*). Кіровоградською облпрокуратурою 16.01.1961 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 8400)

КЛОЧКО МИХАЙЛО ІВАНОВИЧ, 1897 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта початкова, сигналіст ст.Користівка Одеської залізниці. Заарештований 9.01.1944 транспортним відділом НКДБ Одеської залізниці ("будучи евакуйований у 1941 році в тил Червоної армії, втік з місця роботи, перейшов лінію фронту й добрався до сім'ї, де жив і працював під час німецької окупації"). Військовою прокуратурою Одеської залізниці 31.03.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 6962)

КЛОЧКО СВИРИД ФЕДОРОВИЧ, 1896 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта початкова, головний кондуктор П'ятихатського резерву. Заарештований 8.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади). Олександрійським РВ НКВС 19.05.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 597)

КЛЮС ПАВЛО ІСАЙОВИЧ, 1902 р.н., с.Піщаний Брід Олександрійського району, українець, освіта середня, член ВКП(б), до квітня 1945 року перебував у німецькому таборі Бухенвальд. Заарештований 22.06.1945 контррозвідкою "Смерш" Кіровоградського гарнізону (агент німецьких контррозвідувальних органів "СД"). Засуджений 20.07.1946 трибуналом військ МВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Особливою нарадою МДБ СРСР 12.06.1948 міру покарання зменшено до 3 років неволі, відправлений у заслання на поселення. Реабілітований 28.12.1957 Кіровоградським облсудом. (П - 3972)

КОБА ОВЕР'ЯН МАТВІЙОВИЧ, 1884 р.н., хутір Панасівка Біликівської волості Полтавської губернії (нині Кобеляцького району), українець, освіта початкова, проживав у с.Щасливе Олександрійського району, голова колгоспу "Червоний путіловець". Заарештований 17.12.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("до революції служив урядником поліції у Гадяцькому повіті; з метою уникнення розкуркулення проліз в артіль, очолив її і, зловживаючи службовим становищем, неправильно розподіляв серед селян промисловий крам, виключав батраків з артілі, приймав куркулів"). Засуджений 14.02.1931 Олександрійським райнарсудом до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 30.08.1957 управлінням КДБ Кіровоградської області. (П - 5308)

КОБЕЦЬ ОЛЬГА ІВАНІВНА, 1890 р.н., с.Світлопіль, українка, освіта початкова, без певних занять. Заарештована 20.12.1943 Новопразьким РВ НКВС ("працюючи приймальницею молока під час німецької окупації, донесла поліції на осіб, які саботували здачу молока, в результаті чого у трьох громадян були відібрані корови"; "переховувала в хаті танкістів Червоної армії Андрія Зайцева і Бориса, прізвища не знає; мала зв'язки з партизанами й попереджала радянських громадян про облави, які намічались німцями"). Управлінням НКВС Кіровоградської області 6.01.1945 справу припинено, з-під варти звільнена. (П - 287)

КОБЗАР ВАСИЛЬ ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1908 р.н., с.Пустельникове, українець, освіта початкова, член ВКП(б) у 1932-37 роках (виключений за несплату внесків, за хрещення дитини), командир відділення 415-го стрілецького полку, сержант. Заарештований 22.07.1942 особливим відділом НКВС 1-ої стрілецької дивізії (антирадянська агітація: "серед бійців і командирів стрілецького полку вихваляв німецьку армію, зводив наклепи на армію радянську"). Засуджений 30.07.1942 військовим трибуналом 1-ої стрілецької дивізії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 6.10.1964 трибуналом Київського військового округу. (П - 7859)

КОБИЛЕНКО АНДРІЙ ТЕРЕНТІЙОВИЧ, 1921 р.н., с.Новопилипівка (нині у складі міста Олександрія), українець, освіта 6 класів, монтер районного вузла зв'язку. Заарештований 20.03.1945 відділом контррозвідки "Смерш" 1-ої повітряно-десантної дивізії ("у січні 1942 року бургомістром Олександрії німцем Герценом, військовим полоненим з часів першої світової війни, який лишився жити в Україні, був завербований таємним агентом німецької жандармерії для виявлення комуністів, радянських партизан, парашутистів та інших налаштованих проти німецької окупаційної влади осіб, інформував про поведінку робітників на залізниці"). Засуджений 23.01.1946 трибуналом Кіровоградського гарнізону до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 9.03.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13130)

КОБИЛЯЦЬКИЙ РОМАН ІВАНОВИЧ, 1899 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, робітник "Райзаготскоту". Заарештований 20.12.1943 Олександрійським РВ НКДБ (посібництво німецьким окупантам в роки війни). Засуджений 29.08.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 8.07.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13458)

КОВАЛЕНКО ВАСИЛЬ ЛЕОНТІЙОВИЧ, 1898 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, інспектор районного фінансового відділу. Заарештований 14.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 26.05.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою.

КОВАЛЕНКО ВАСИЛЬ ХАРИТОНОВИЧ, 1915 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта середня спеціальна, кандидат у члени ВКП(б) з 1940 року, проживав у с.Приютівка Червонокам'янського (нині Олександрійського) району, голова сільської ради. Заарештований 6.07.1945 Червонокам'янським РВ НКДБ ("три місяці працював старшим агрономом, потім агрономом громадського двору №74 с.Попельнастого в роки німецької окупації – передав німецькому коменданту список на 20 людей, які не виходили на роботу, або працювали погано, шестеро з яких були оштрафовані на 100 рублів"). Засуджений 18.12.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Трибуналом Київського військового округу 8.02.1955 міру покарання зменшено до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. З-під варти звільнений 30.09.1954. Реабілітований 25.08.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13951)

КОВАЛЕНКО ГРИГОРІЙ САВОВИЧ, 1904 р.н., с.Войнівка, українець, освіта 3 класи, без певних занять. Заарештований 21.12.1943 УНКВС Кіровоградської області ("співробітництво з німецькою окупаційною владою: служив у поліції"). Військовою прокуратурою Київського військового округу 15.04.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2327)

КОВАЛЕНКО ДЕМИД ІВАНОВИЧ, 1875 р.н., місця народження та праці, національності, освіти у справі не зазначено, проживав у с.Ясинуватка Олександрійського району. Заарештований 16.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ (контрреволюційна діяльність проти заходів радянської влади). Справу передано на розгляд у Полтавський міжрайсуд. (П – 6264)

КОВАЛЕНКО ЛУКА ВОЛОДИМИРОВИЧ, 1876 р.н., с.Вершино-Мурзинка (нині у складі смт Нова Прага), українець, неписьменний, проживав у с.Новоолександрівка Новопразького району, хлібороб. Заарештований 25.01.1933 Новопразьким райвідділом ДПУ (підозрювався у антирадянській агітації). Олександрійською прокуратурою 26.02.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 722)

КОВАЛЕНКО ПЕТРО ПИЛИПОВИЧ, 1885 р.н., х.Вовчий Новопразького району (приєднаний до с.Занфірівка), українець, освіта початкова, проживав у селищі ст.Шмакове Карло-Лібкнехтівського рудника Криворізького району Дніпропетровської області, робітник. Заарештований 1.03.1931 Криворізьким міськвідділом ДПУ ("колишній унтер-офіцер царської армії, розкуркулений, позбавлений виборчих прав і висланий із Новопразького району – вів агітацію проти основних кампаній радянської влади на виробництві і в селі: "Те, що розкуркулюють селян – неправильно, оскільки такими діями руйнується держава, найближчим часом ми їстимем собак і котів, врешті здохнемо з голоду й не буде кому виконувати промфінплан"). Криворізьким міськвідділом ДПУ 5.04.1931 справу направлено Новопразькому райапарату ДПУ на дорозслідування й завершення. Управлінням СБУ Кіровоградської області 4.06.1994 справу закрито. (П – 6893)

КОВАЛЕНКО СЕМЕН ІВАНОВИЧ, 1893 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, табельник колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 26.01.1933 Олександрійським РВ ДПУ (підозрювався у дезорганізації робіт, насмішках над радянською владою). Олександрійським РВ ДПУ 12.02.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 2582)

КОВАЛЕНКО СЕРГІЙ ІВАНОВИЧ, 1899 р.н., с.Семенівка Олександрійського району, українець, освіта початкова, машиніст підйомної машини шахти №2 "Укрбурвігулля". Заарештований 3.04.1938 Олександрійським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П - 3739)

КОВАЛЕНКО СЕРГІЙ СЕМЕНОВИЧ, 1897 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 27.03.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("у 1920 році служив у повстанському загоні Степового; провадив антирадянську агітацію"). Засуджений 15.07.1929 колегією ОДПУ до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 4.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 14148)

КОВАЛЕНКО СТЕПАН НИКИФОРОВИЧ. 1903 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, бригадир колгоспу. Заарештований 3.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація серед колгоспників). Засуджений 3.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.04.1960 Кіровоградським облсудом. (П - 5185)

КОВАЛЕНКО СТЕФАН МИКИТОВИЧ, 1879 р.н., місця народження та праці, національності, освіти у справі не зазначено, проживав у с.Ясинуватка Олександрійського району. Заарештований 16.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ (антирадянська діяльність). Справу передано на розгляд у Полтавський міжрайсуд. (П - 6264)

КОВАЛЕНКО ТРОХИМ ПЕТРОВИЧ, 1884 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, проживав у с.Орлова Балка Знам'янського району, приватний візник. У 1929 році розкуркулений. Заарештований 8.02.1938 Новопразьким РВ НКВС ("контрреволюційна діяльність проти радянської влади: у 1918 році видавав німцям червоних партизан, разом з куркулем Хартулярієм та іншими збирав у селян продовольство для німецької армії; агітував проти колгоспів"). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 24.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10651)

КОВАЛЕНКО ХАРЛАМП АНТОНОВИЧ, 1873 р.н., місце народження та праці, національність, освіта у справі не зазначені, проживав у с.Ясинуватка Олександрійського району. Заарештований 16.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ (антирадянська діяльність проти радянської влади). Справу передано на розгляд у Полтавський міжрайсуд. (П - 6264)

КОВАЛЬ ГРИГОРІЙ ДМИТРОВИЧ, 1900 р.н., с.Червонобратське (нова назва Братське), українець, освіта початкова, рахівник колгоспу. Заарештований 13.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 22.09.1938 Миколаївським облсудом до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 21.06.1962 Верховним судом УРСР. (П - 5720)

КОВАЛЬОВ АНДРІЙ СЕРГІЙОВИЧ, 1884 р.н., с.Ясинуватка, українець, освіта початкова, кандидат у члени ВКП(б) в 1930-35 роках, проживав на ст.Знам'янка, головний кондуктор резерву залізничної станції. У 1935 році "за господарчі злочини" був засуджений до 6 місяців примусової праці. Вдруге заарештований 21.09.1936 шляхово-транспортним відділом НКВС ст.Знам'янка ("ставив під сумнів певність радвлади, передбачав, що в СРСР утвердиться буржуазний лад і всі підприємства, колгоспи й радгоспи перейдуть в індивідуальне користування вождів партії й уряду, опирався в цих провокаційних вигадках на те, що багато господарчих одиниць носять імена вождів; викривляв суть заходів з перевірки партдокументів: це є, мовляв, маневром партії – виключити тільки тих, хто їм заважає, а в партії зостануться самі бандити"). Звільнений з-під варти під підписку про невиїзд і за поручництвом трьох членів профспілки 11.12.1936, транспортною прокуратурою Одеської залізниці 29.04.1937 справу припинено. Втретє заарештований 31.01.1938 шляхово-транспортним відділом НКВС ст.Знам'янка ("висловлював поразницькі погляди на участь СРСР у майбутній війні, терористичні наміри проти керівників партії та

уряду, зокрема тов.Сталіна; в момент виборів говорив, що від нової Конституції нічого чекати - вона нас лиш обманює"). Шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС Одеської залізниці 21.02.1939 справу припинено, з-під варти звільнений під підписку про невиїзд 2.01.1939. (П - 6988)

КОВАЛЬОВА НАТАЛІЯ ЛЕОНТІЇВНА, 1922 р.н., м.Олександрія, українка, освіта середня, член ВЛКСМ з 1939 року, без певних занять. Заарештована 5.01.1944 УНКДБ Кіровоградської області ("посібництво німецькій окупаційній владі: працювала секретар-друкаркою в земуправі; член Організації українських націоналістів з травня 1942 року, надавала свою квартиру для проведення підпільних зібрань, виготовляла бланки-посвідчення членам ОУН, вивчала й поширювала націоналістичну літературу; у 1943 році арештовувалась німецькою жандармерією за націоналізм"). Засуджена 15.04.1944 трибуналом військ МВС Кіровоградської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 17.07.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 12705)

КОВБАСЕНКО ПАНАС КУПРІЯНОВИЧ, 1910 р.н., с.Мар'ївка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 29.10.1949 УМДБ Кіровоградської області (антирадянська агітація в роки німецької окупації). Засуджений 23.02.1950 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 9.09.1992 Генеральною прокуратурою України. (П - 13518)

КОВЕНЬ ПРОКІП ВАСИЛЬОВИЧ, 1886 р.н., с.Котелянка Полонського району Хмельницької області, українець, освіта початкова, проживав у с.Вершино-Мурзинка (нині у складі смт Нова Прага) Олександрійського району, колгоспник. Заарештований 26.10.1937 Новопразьким РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти радянської влади та колгоспного ладу). Засуджений 14.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 14.12.1937. Реабілітований 04.04.1959 Кіровоградським облсудом. (П - 4684)

КОВТУН ДМИТРО ОМЕЛЯНОВИЧ, 1888 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.14-річчя Жовтневої революції. Заарештований 25.01.1933 Новопразьким РВ ДПУ (антирадянська агітація). Новопразьким РВ ДПУ 7.02.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 788)

КОВТУН ПАВЛО ІВАНОВИЧ, 1888 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, кочегар машино-тракторної станції. У 1930 році за невиконання плану хлібозаготівельних робіт Олександрійським нарсудом був засуджений до 5 років неволі. Вдруге заарештований 7.09.1937 Олександрійським РВ НКВС ("в роки громадянської війни служив у загонах Степового і Петлюри; у 1936 році вернувся з заслання, ніде не працював, вів контрреволюційну агітацію, висловлював невдоволення з приводу розбирання церкви, вихваляв розстріляних троцькістів: "Вони хотіли побудувати пристойне життя"; висловлював терористичні наміри щодо активу села"). Засуджений 15.09.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 1.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 8735)

КОЗАК МИХАЙЛО ЗАХАРОВИЧ, 1897 р.н., с.Богоявленське (Ворошилівка, нині Олександрівка), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 28.04.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("в роки громадянської війни разом із братами Мироном і Єфремом Шевченками був організатором повстанського загону Корюка - отамана розстріляно при захопленні 12-ою Червоною армією; перебували у Степового, розстрілювали червоноармійців, зокрема Козак командував гайдамацькою сотнею, сформованою із селян Богоявленського; нині систематично провадять контрреволюційні розмови, зривають хлібозаготівельні кампанії"). Засуджений 30.01.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 10 років ув'язнення у концтаборі. За зразкову працю на будівництві "Біломорканалу" достроково звільнений у 1934 році. Реабілітований 11.09.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге, працюючи бригадиром колгоспу ім.Ворошилова, заарештований 1.12.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 8-го механізованого корпусу ("у 1943 році працював бригадиром громадського двору №46, представником німецької розвідки СД завербований як таємний агент під №99 для виявлення комуністів, радянських активістів і євреїв: мав у своєму підпорядкуванні інших чотирьох агентів - Григорія Кибальника, Івана Мирка, Павла Сердешного і Дмитра Луценка; у травні 1943 року видав каральним органам колишнього голову колгоспу Олександра Руденка, колишнього заворга райкому компартії в Західній Україні Плахотіна і громадянина Зімакова, які були заарештовані німцями за зв'язок з партизанами - доля їхня невідома"; сам Козак свідчив, що "спершу

не давав згоди Ніколенку бути таємним агентом СД, але коли той рукояткою пістолета вибив йому зуби – згодився; Руденко-Плахотін-Зімаков арештовані у квітні, коли він іще не був агентом, тому це не він їх видав німцям"). Засуджений 25.02.1944 військовим трибуналом 50-ої повітряної армії до розстрілу. Трибуналом військ НКВС Кіровоградської області 30.06.1944 міру покарання замінено на 20 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. За постановою Кіровоградського суду від 12.08.1992 реабілітації не підлягає. (П – 12098, 13520, 14048)

КОЗАЧИНСЬКИЙ ПЕТРО КОСТЯНТИНОВИЧ, 1894 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, бухгалтер заготконтори райспоживспілки. Заарештований 18.03.1938 Олександрійським РВ НКВС ("член контрреволюційної організації, вів антирадянську агітацію"). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3739)

КОЗЕНКО ЯКИМ ФЕДОРОВИЧ, 1882 р.н., с.Косівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Очеретяне Долинського району, хлібороб. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 26.02.1931 Долинським РВ ДПУ (агітація проти колективізації та хлібозаготівельних робіт). Засуджений 24.03.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 14.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге, проживаючи у с.Зелений Гай Долинського району, заарештований 14.11.1937 Долинським РВ НКВС ("як хлібороб-одноосібник вів антирадянську агітацію"). Кіровоградською облпрокуратурою 29.03.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 6208, 1533)

КОЗИНЕЦЬ КОРНІЙ ВАСИЛЬОВИЧ, 1879 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, колгоспник. У 1928 році перебував під слідством. Вдруге заарештований 13.03.1931 Новопразьким райапаратом ДПУ ("в дореволюційні часи служив сільським старостою, мав тісні зв'язки з поміщиками, куркулями і поліцією; в роки громадянської війни підтримував гетьманців, денікінців, бандитів; агітував проти колективізації та хлібозаготівлі, зривав колгоспні збори"). Засуджений 28.06.1931 Новопразьким районним народним судом до 3 років ув'язнення з висилкою за межі України на 5 років. Реабілітований 5.09.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. Втретє заарештований 4.10.1937 Новопразьким РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти радянської влади). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 11.08.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 5974, 9731)

КОЗИНЕЦЬ МЕФОДІЙ КОРНІЙОВИЧ, 1872 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, сторож колгоспу ім.Орджонікідзе. Заарештований 15.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація серед колгоспників). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9785)

КОЗИНЕЦЬ РОМАН КОРНІЙОВИЧ, 1902 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, хлібороб, селянин-середняк. Заарештований 9.12.1929 Зінов'євським окружним ДПУ (зв'язок з антирадянським елементом, контрреволюційна діяльність). Засуджений 3.02.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 10 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 9.02.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5023)

КОЗИНЕЦЬ СТЕПАН ТИМОФІЙОВИЧ, 1911 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 5.01.1950 УМДБ Кіровоградської області (член секти п'ятидесятників-трясунів, антирадянська сектанська діяльність). Засуджений 18.07.1950 Кіровоградським облсудом до примусового лікування з ізоляцією. Кіровоградським облсудом 13.05.1953 справу припинено, примусове лікування з ізоляцією відмінено. (П – 12998)

КОЗИНЕЦЬ ТИМОФІЙ ПЕТРОВИЧ, 1883 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, шорник колгоспу "Серп і молот". Заарештований 13.10.1939 Новопразьким РВ НКВС ("контрреволюційна релігійна сектантська агітація проти заходів радянської влади" – *див. Михайло Галишко*). Засуджений 2.11.1937 трійкою НКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.11.1937. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9817)

КОЗЛОВ МИКОЛА ЯКОВИЧ, 1920 р.н., с.Лозуватка, українець, освіта початкова, член ВЛКСМ, військовослужбовець 164-го артдивізіону. Засуджений 25.11.1941 військовим трибуналом 25-ої стрілецької дивізії (дезертирство) до розстрілу заочно. Відділом контррозвідки "Смерш" 5-ої кавдивізії 30.05.1946 справу припинено. (П – 6149)

КОЗЛОВСЬКИЙ АНТОН АНДРІЙОВИЧ, 1866 р.н., с.Косівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 31.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Олександрійським РВ ДПУ 14.05.1931 справу припинено. (П – 5284)

КОЗОРІЗ МАКАР ІЛЛІЧ, 1896 р.н., с.Котелянка Полонського району Вінницької (нині Хмельницької) області, українець, освіта початкова, проживав у с.Лозуватка Новопразького (нині Олександрійського) району, колгоспник. Заарештований 2.12.1937 Новопразьким РВ НКВС (антирадянська пропаганда проти виборів). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 7.04.1962 Кіровоградським облсудом. (П – 5553)

КОЛЕСНИК АНДРІЙ ФЕДОТОВИЧ, 1891 р.н., с.Веселий Роздол Щасливівської сільради, українець, освіта початкова, рахівник колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 31.01.1933 Олександрійським РВ ДПУ ("подав неправильні дані у звітності про зерно"). Райвідділом ДПУ справу направлено 15.02.1933 в Олександрійську дільничну прокуратуру для віддачі під суд. Вдруге заарештований 18.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 11.04.1938 УНКВС Миколаївської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 9.05.1959 Кіровоградським облсудом. (П – 4710)

КОЛЕСНИК ВАСИЛЬ АНДРІЙОВИЧ, 1908 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта 3 класи, рахівник колгоспу "Заповіт Леніна". Заарештований 28.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (агітація на підрив могутності радянської влади). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9770)

КОЛЕСНИК ВАСИЛЬ МАКСИМОВИЧ, 1900 р.н., с.Звенигородка, українець, освіта 4 класи, обліковець колгоспу "Шлях до комунізму". Заарештований 4.12.1937 Олександрійським райвідділом НКВС ("антирадянська шкідницька діяльність: з метою зруйнувати трудову дисципліну, неправильно записував трудодні колгоспникам, заплутував облік, стверджував, що при індивідуальному господарюванні жилось краще, не було роздягнутих і голодних, як тепер"). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах: покарання відбував у лагпункті №35, м.Айкино Комі АРСР, Росія. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9241)

КОЛЕСНИК ВАСИЛЬ СИДОРОВИЧ, 1902 р.н., с.Брагинці Варвинського району Чернігівської області, українець, освіта початкова, проживав у с.Протопопівка Олександрійського району, колійний обхідник. Заарештований 16.07.1938 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Знам'янка ("в роки громадянської війни був у повстанському загоні Степового, брав участь у нальотах на ст.Лікарівка; контрреволюційна діяльність: разом із Порфиром Зіньківським у 1937 році розшили дві ланки рейок з метою диверсії на залізниці"). Шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС Одеської залізниці 8.02.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 6580)

КОЛЕСНИК ВОЛОДИМИР МИХАЙЛОВИЧ, 1917 р.н., с.Тарасово-Шевченкове, українець, освіта 5 класів, проживав у с.Зелена Балка Олександрійського району, робітник радгоспу ім.Кагановича. Заарештований 30.12.1943 Олександрійським РВ НКВС (добровільна служба у німецькій армії і поліції). Управлінням НКВС Кіровоградської області 19.01.1944 справу припинено, направлений для фільтрації в спецтабір НКВС . (П – 3237)

КОЛЕСНИК ГАВРИЛО АНДРІЙОВИЧ, 1892 р.н., с.Веселий Роздол, українець, неписьменний, колгоспник. Заарештований 26.11.1943 УНКВС Кіровоградської області (служба в поліції, антирадянська агітація). Військовим трибуналом 5-ої повітряної армії 1.02.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 349)

КОЛЕСНИК ЄГОР КОРНІЙОВИЧ, 1886 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, сторож шахти "Бурвугілля". У 1929 році розкуркулений, у 1930-ому засуджений до заслання у північний край. Вдруге заарештований 2.10.1937 Новопразьким РВ НКВС (антирадянська агітація проти колгоспного

ладу). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 12.07.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 1870)

КОЛЕСНИК ІВАН МУСІЙОВИЧ, 1900 р.н., с.Головківка Новопразького району, українець, освіта початкова, голова колгоспу "Шлях колективізації". Заарештований 17.08.1940 УНКВС Кіровоградської області (антирадянська агітація). Засуджений 26.09.1940 Кіровоградським облсудом до 5 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 28.12.1992 Генеральною прокуратурою України. (П – 2034)

КОЛЕСНИК КИРИЛО ІВАНОВИЧ, 1872 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 27.12.1931 Олександрійським РВ НКВС ("контрреволюційна діяльність: агітація проти заходів радянської влади з метою її повалення" – *див. Андрій Білик*). Засуджений 9.06.1932 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 24.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10793)

КОЛЕСНИК МАРКО КИРИЛОВИЧ, 1903 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Звенигородка Олександрійського району, член колгоспу "Шлях до соціалізму". Заарештований 19.01.1932 Олександрійським РВ ДПУ ("член контрреволюційного угруповання, агітував проти проведення хлібозаготівельних робіт" – *див. Іван Сергієнко*). Олександрійським РВ ДПУ 28.02.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 4393)

КОЛЕСНИК НИКИФОР АНТОНОВИЧ, 1892 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, пиляр колгоспу "Заповіт Леніна". У 1933 році "за шкідницьку діяльність – знищення коня" був засуджений до 1 року неволі. Вдруге заарештований 28.02.1938 Олександрійським РВ НКВС ("у 1920 році перебував у повстанському загоні Хмари; вів антирадянську агітацію, залякував колгоспників прийдешньою війною, доводячи, що СРСР буде переможений і настане лад кращий, ніж тепер"). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9147)

КОЛЕСНИК ПИМОН ГНАТОВИЧ, 1889 р.н., с.Щасливе, українець, освіта початкова, проживав у с.Веселий Роздол Олександрійського району, бригадир колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 31.01.1933 Олександрійським РВ ДПУ (підозрювався у зривах хлібозаготівель). Олександрійським РВ ДПУ 7.03.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2211)

КОЛЕСНИК ПЛАТОН МАКСИМОВИЧ, 1897 р.н., с.Звенигородка, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, залізничник 11-ої дільниці колії ст.Олександрія. Заарештований 20.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 28.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу. Помер 7.09.1938 у лікарні тюрми НКВС м.Кірово. Реабілітований 23.11.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3909)

КОЛЕСНИК СЕРГІЙ КИРИЛОВИЧ, (інших даних у справі немає) с.Головківка Новопразького району, колгоспник. Заарештований (антирадянська агітація). Виїхав з с.Головківка. Оголошений у всесоюзний розшук. (П – 8479)

КОЛЕСНИК ТРОХИМ МИРОНОВИЧ, 1898 р.н., місце народження та праці, національність, освіта у справі не зазначені, проживав у с.Морозівка Олександрійського району, середняк. Заарештований 11.11.1930 Олександрійським РВ ДПУ (діяльність проти радянської влади). Справу передано для подальшого розгляду в Полтавський міжрайсуд. (П – 6264)

КОЛЕСНИК ФЕДІР (НИКИФОР) КИРИЛОВИЧ, 1905 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, хлібороб, без певних занять. Заарештований 30.12.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("контрреволюційна діяльність: агітація проти заходів радянської влади з метою її повалення" – *див. Андрій Білик*). Засуджений 9.06.1932 трійкою УНКВС Миколаївської області до 5 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 24.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10793)

КОЛЕСНИК ФЕДІР АРХИПОВИЧ (він же ЖЕМЧУЖКІН ОЛЕКСАНДР БОРИСОВИЧ, він же ГРАБОВЕЦЬКИЙ ОЛЕКСАНДР, він же АРЕНГОЛЬД ОЛЕКСАНДР), 1919 р.н., с.Головківка, українець (за іншими даними росіянин), освіта 8 класів, інструктор водіння автомобілів, без певних занять. Заарештований 9.02.1946 відділом контррозвідки "Смерш" 78-ої гвардійської стрілецької дивізії ("у серпні 1941 року на території Латвії потрапив у німецький полон, перебував у концтаборах Німеччини до звільнення Червоною армією: підозрювався як агент німецьких розвідувальних органів; після звільнення

поміняв прізвище, потрапив у військову частину 107 окремого батальйону зв'язку, ухилившись від фільтрації, тут погрожував розправою парторгові батальйону Броннікову"), 11.03.1946 направлений у фільтраційний табір №300 для перевірки, звільнений з табору у червні. Вдруге заарештований 26.09.1946 УМДБ Кіровоградської області (підозрювався у зраді Батьківщини). Управлінням МДБ Кіровоградської області 27.11.1946 справу припинено через недоведеність злочинних дій, з-під варти звільнений. Реабілітований 21.06.1993 УМДБ Кіровоградської області. (П – 1941)

КОЛЕСНИК ХАРИТОН ХОМОВИЧ, 1884 р.н., с.Звенигородка, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрія, сторож складу. Заарештований 8.01.1944 транспортним відділом НКДБ ст.Користівка (підозрювався у співробітництві з німецькими окупантами, начеб він видав німцям антифашистськи налаштованого громадянина, якого німці арештували й били). Транспортним відділом НКДБ Одеської залізниці 16.01.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 6965)

КОЛІСНИК ЗІНОВІЙ ГРИГОРОВИЧ, 1867 р.н., с.Головківка, українець, неписьменний, хлібороб. Заарештований 30.11.1930 Новопразьким РВ ДПУ ("агітував проти проведення хлібозаготівельних робіт, підтримував зв'язок з куркулями"). Засуджений 17.02.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край умовно. Реабілітований 21.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7107)

КОЛОМІЄЦЬ ІЛЛЯ ВАСИЛЬОВИЧ, 1893 р.н., м.Малі Конюшани Лідського повіту Віленської губернії (Польща, нині Білорусь, Гродненська область), українець, освіта початкова, проживав у с.Піщаний Брід Олександрійського району, різнороб 3-го відділка 11-ої дистанції служби колії. Заарештований 10.03.1938 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Знам'янка ("з 1914 року служив у царській армії, у 1918 приїхав у Олександрію; вів контрреволюційну агітацію: під час чергування зодягав замість плаща рядно, заявляючи: "Хай пасажири бачать, як в СРСР одягають залізничників"). Шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС Одеської області 3.04.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 6578)

КОЛОС ПИЛИП НИКИФОРОВИЧ, 1898 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта початкова, проживав у селищі Петрівське Олександрійського району, бригадир ремонтної колони 11-ї дистанції колії Одеської залізниці. Заарештований 5.08.1937 шляхово-транспортним відділом НКВС ст.Каганович ("служив у 1918-19 роках в армії Петлюри; шкідництво, агітація проти заходів радянської влади, стахановського руху") Засуджений 22.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 29.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11882)

КОЛОСОВ МИКОЛА АБРАМОВИЧ, 1920 р.н., с.Косівка, українець, освіта 9 класів, проживав у с.Червоноармійське Цілинського району Ростовської області (Росія), учень. Заарештований 8.03.1943 УНКВС Курської області (зрада Батьківщини). Управлінням НКДБ Курської області 4.06.1943 направлений у спецтабір НКВС. (П – 1379)

КОЛПАК ОЛЕКСІЙ ФЕДОРОВИЧ, 1861 р.н., с.Широке Криворізького району Дніпропетровської області, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, без певних занять. Заарештований 17.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Олександрійським РВ ДПУ 18.05.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 5287)

КОЛЯДА ЄВГЕНІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА, 1908 р.н., с.Богоявленське (нова назва Олександрівка), українка, освіта неповна середня, проживала в селищі Шевченкове Долинського району, без певних занять. Заарештована 8.12.1937 Долинським РВ НКВС ("як дружина і співучасниця ворога народу, який проживав у Дніпропетровську і був засуджений за шкідницьку діяльність при будівництві зернових складів та створення умов для знищення хлібних ресурсів"). Управлінням НКВС Миколаївської області 11.12.1938 з-під варти звільнена під підписку про невиїзд. 30.12.1938 справу направлено на припинення обласній прокуратурі, Миколаївською облпрокуратурою 4.03.1939 справу припинено. Чоловік Коляда Петро Іванович як учасник право-троцькістського руху в системі "Заготзерно" Верховним судом СРСР 29.11.1937 року був засуджений до розстрілу з конфіскацією майна. (П – 6595)

КОМПАНІЄЦЬ АНТОН ТРОХИМОВИЧ, 1909 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 25.01.1933 Новопразьким РВ ДПУ (підозрювався у агітації проти

проведення хлібозаготівельних робіт, проти підписки на державну позику). Дніпропетровським облвідділом ДПУ 22.02.1933 справу припинено. (П - 773)

КОМПАНІЄЦЬ ІВАН ТИМОФІЙОВИЧ, 1906 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 2.02.1941 Новопразьким РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти хлібозаготівлі, підписки на державну позику, виборів у Верховну раду СРСР). Засуджений 27.02.1941 Кіровоградським облсудом до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 20.04.1990 Верховним судом УРСР. (П - 11751)

КОМПАНІЄЦЬ КОСТЯНТИН ПРОХОРОВИЧ, 1887 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова. Заарештований 4.01.1944 Новопразьким РВ НКДБ ("у 1941-43-х роках працював начальником комунального відділу Новопразької сільської управи"). Засуджений 22.05.1944 трибуналом Одеського військового округу до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 3.12.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 12851)

КОМПАНІЄЦЬ ПЕТРО ТРОХИМОВИЧ, 1911 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 25.01.1933 Новопразьким РВ ДПУ (агітація проти проведення хлібозаготівельних робіт, підписки на державну позику). Дніпропетровським облвідділом ДПУ 22.02.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 773)

КОМПАНІЄЦЬ УЛЯНА АНТОНІВНА, 1917 р.н., смт Нова Прага, українка, освіта середня, член ВЛКСМ, друкарка райвійськкомату. Заарештована 29.01.1944 відділом контррозвідки "Смерш" 7-ої гвардійської армії (підозрювалась як завербована німецькою розвідкою гестапо). Прокуратурою військ НКВС Кіровоградської області 9.09.1944 справу припинено, з-під варти звільнена. (П - 5688)

КОНОНЕНКО АНТОН ПАНАСОВИЧ, 1894 р.н., с.Тарасово-Шевченкове, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 17.10.1929 Кременчуцьким окружним відділом ДПУ ("агітував за зрив хлібозаготівельних робіт"). Засуджений 13.01.1930 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 12.01.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 4117)

КОНОПЛЯНКО ТИМІШ ВАРФОЛОМІЙОВИЧ, 1897 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта 4 класи, секретар сільради, без певних занять. Заарештований 16.01.1944 Новопразьким РВ НКДБ ("в період німецької окупації до грудня 1943-го року працював спочатку статистиком, а згодом секретарем райземуправи, сприяв у зміцненні введеного німцями режиму – розсилав пошту, реєстрував документи і тому подібне, поширював антирадянську агітацію наклепницького характеру на Червону армію"). Засуджений 28.11.1944 Кіровоградським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 28.12.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13766)

КОНОТОП АНАСТАСІЯ ПАВЛІВНА, 1892 р.н., м.Рівне, полька, освіта початкова, проживала у смт Нова Прага Олександрійського району, член колгоспу ім.Ворошилова. Заарештована 16.06.1938 Новопразьким РВ НКВС (підозрювалась у контрреволюційній націоналістичній агітації, вихвалянні ладу в Польщі). Новопразьким РВ НКВС 3.08.1938 справу припинено, з-під варти звільнена. (П – 2409)

КОНСТАНТИНОВ ІВАН ТИМОФІЙОВИЧ, 1878 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, двірник. Заарештований 12.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9810)

КОНСТАНТИНОВА КАТЕРИНА ІВАНІВНА, 1920 р.н., м.Олександрія, українка, освіта незакінчена вища педагогічна, член ВЛКСМ з 1936 року, без певних занять. Заарештована 25.01.1944 УНКДБ Кіровоградської області ("з грудня 1942 до червня 1943 року працювала перекладачем гебітскомісара; водночас була керівником молодіжної групи Організації українських націоналістів, вербувала нових членів, підтримувала зв'язок з представниками центру ОУН; за завданням ОУН вела роботу, спрямовану на відрив України від Радянського Союзу і створення Української Самостійної Держави; у 1943 році арештовувалась німецькою владою за націоналізм"). Засуджена 15.04.1944 трибуналом військ НКВС до 10 років ув'язнення. Реабілітована 17.07.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 12705)

КОНСТАНТИНОВА ТЕТЯНА ЙОСИПІВНА, 1878 р.н., с.Гурівка, українка, освіта початкова, проживала у м.Олександрії, колишня поміщиця. Заарештована 17.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Олександрійським РВ ДПУ 16.05.1931 справу припинено, з-під варти звільнена. (П – 1727)

КОПИЦЯ РОМАН ПЕТРОВИЧ, 1896 р.н., м.Хмільник Вінницької області, українець, освіта вища, проживав у м.Олександрії, викладач педагогічного училища. Заарештований 18.10.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність). Засуджений 7.12.1937 НКВС і прокурором СРСР до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 7.12.1957 Верховним судом УРСР. (П – 3884)

КОРДАС ІВАН АДАМОВИЧ, 1882 р.н., с.Котелянка Полонського району Вінницької (нині Хмельницької) області, поляк (за іншими даними українець), освіта початкова, проживав у смт Нова Прага Олександрійського району, член колгоспу ім.Сталіна. У 1930 році був репресований Полонським РВ ДПУ "за участь у березневій волинці". Заарештований 25.10.1937 Новопразьким РВ НКВС (антирадянська діяльність: "у 1918 році служив у петлюрівському війську по мобілізації; у 1935-ому висланий із прикордонної зони як неблагонадійний; пропагував краще життя селян Польщі, розпускав чутки про оголошення війни СРСР Польщею і Німеччиною, протидіяв господарчим і політичним заходам, які проводились на селі"). Управлінням держбезпеки УНКВС Миколаївської області 5.05.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. У справі №9695 помилково записано, що Кордас І.А. засуджений 10.02.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу і вирок виконано 10.02.1938. Виявляється, розстріляно Івана Антоновича Кордаса, який мешкав у с.Митрофанівка (*див. Новгородківський район, книга третя*). Іван Адамович на одному з допитів свідчить: "Так, я арештовувався у 1930 році, але за те, що брав участь у волинці, а не за вбивство активіста Оборчука: я його не вбивав, а в убивстві брав участь нині заарештований Кордас Іван Антонович". (П – 732, 9695)

КОРЖЕНКО ТРОХИМ НИКИФОРОВИЧ, 1878 р.н., смт Нова Прага, українець, неписьменний, проживав у м.Долинська, сторож обозу 18-го відділка колії. Заарештований 5.08.1929 транспортним відділом ОДПУ ст.Долинська ("брав участь в денікінській контррозвідці, видавав комуністів і лояльних до радвлади громадян"). Засуджений 23.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 10.01.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10994)

КОРІНЕНКО СТЕПАН ВАСИЛЬОВИЧ, 1898 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, член ВКП(б) у 1927-33 роках, проживав у с.Приютівка Олександрійського району, хлібороб, секретар партосередку с.Косівка. Заарештований 2.01.1933 Олександрійським РВ ДПУ ("зривав виконання плану хлібозаготівельних робіт, виявляв непокору владі"). Засуджений 19.04.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 11.07.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 1898)

КОРЛЮК ТРОХИМ МАКАРОВИЧ, 1890 р.н., с.Сонине, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 13.12.1943 УНКДБ Кіровоградської області (таємний агент "СД" під час німецької окупації). Засуджений 20.06.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 29.04.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13285)

КОРСУНСЬКИЙ ФАЙВЕЛЬ АРОНОВИЧ, 1898 р.н., м.Олександрія, єврей, освіта початкова, завідувач магазину харчоторгу. Заарештований 21.12.1937 Олександрійським райвідділом УНКВС ("займався шкідницькою діяльністю - зривав заготівлю продуктів у їдальню; вів контрреволюційну агітацію, заявляючи, що в СРСР мали місце голод і людоїдство; вихваляв Троцького і співчував розстріляним шпигунам – Ейдельманові та іншим, говорив про неминучість війни СРСР із іншими країнами, висловлював поразницькі й повстанські настрої"). Засуджений 22.01.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Помер 13.12.1938 у таборах. Реабілітований 25.01.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 4041)

КОСЕНКО ПАВЛО ТИМОФІЙОВИЧ, 1893 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта 2 класи залізничного училища, проживав у с.Волохине (нині у складі м.Долинська), продавець ятки промкооперації на залізничній станції. Заарештований 15.01.1938 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Долинська ("в період першої світової війни перебував у німецькому полоні, у 1918 році вернувся додому.

під час окупації німцями був у них перекладачем; під час колективізації виступав проти організації колгоспів; нині серед робітників і службовців залізничного транспорту веде контрреволюційну агітацію, підбиває селян не підписуватись на державну позику, поширює наклепницькі чутки, що нібито в СРСР існував голод, вихваляє дореволюційне життя"). Засуджений 8.06.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 15.11.1956 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 6964)

КОСЕНКО ПАНАС ПЕТРОВИЧ, 1893 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, тесля. Заарештований 9.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської до розстрілу, вирок виконано 21.06.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9846)

КОСЕНКО ФЕДОСІЙ АРХИПОВИЧ, 1891 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, колгоспник. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 10.10.1937 Новопразьким РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти існуючого ладу). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 8929)

КОСЯК ГАВРИЛО ФЕДОСІЙОВИЧ, 1889 р.н., с.Новопилипівка (нині у складі м.Олександрії), українець, неписьменний, член колгоспу "Новий побут". У 1932 році "за крадіжку соціалістичної власності та за розкладання трудової дисципліни в колгоспі" Олександрійським райнарсудом був засуджений до 1 року неволі; у 1936-ому "за знищення коня" засуджений до 10 місяців примусової праці. Втретє заарештований 14.07.1940 Олександрійським РВ НКВС ("антирадянська діяльність: відмовився підписуватись на державну позику, оскільки дружина уже підписалась на 60 рублів, при цьому з обуренням висловився, що з нього останню сорочку здирають; в час виборчої кампанії заявляв, що кандидатів повинні висувати самі виборці, а не нав'язувати збоку, як це чинить влада"). Засуджений 5.08.1940 Кіровоградським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 19.10.1990 Верховним судом УРСР. Родич Косяк Хома Дмитрович у 1924 році розстріляний "як учасник банди". (П - 12615)

КОТКО НИКИФОР МИТРОФАНОВИЧ, 1860 р.н., х.Донівка Недогарківської сільради Кременчуцького повіту (нині району Полтавської області), українець, освіта початкова, проживав у с.Недогарки Олександрійського району, селянин-хлібороб. У 1930 році був засуджений за невиконання плану хлібоздачі. Заарештований 25.02.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("разом із Юхимом Пащенком та Василем Стрижаком у 1924-30 роках виступав проти виділення землі біднякам, агітував селян проти хлібозаготівлі, самообкладання, сплати податків, підписки на позику - гроші ці йдуть, казали, не на розвиток промисловості, а на будівництво клубів і дитсадків та комуністам на зарплату; під час посівної кампанії ховали зерно у своїх господарствах"). Засуджений 9.05.1931 Олександрійським райнарсудом до 8 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П - 13380)

КОТКО ОЛЕКСАНДР ІВАНОВИЧ, 1907 р.н., с.Недогарки, українець, освіта неповна середня, член ВЛКСМ у 1924-30 роках, рахівник машино-транспортної станції. Заарештований 12.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти колгоспного ладу, заходів партії та радянського уряду). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 15.12.1955 Кіровоградським облсудом. (П - 1733)

КОТЛИК ІВАН МАКСИМОВИЧ, 1889 р.н., с.Кустолове Новосанжарського району Полтавської області, українець, освіта вища, проживав у с.Головківка Новопразького (нині Олександрійського) району, директор середньої школи. Заарештований 23.12.1943 Новопразьким РВ НКДБ (співробітництво з німецькими окупантами в роки війни). Засуджений 9.03.1944 Кіровоградським облсудом до розстрілу з конфіскацією майна. Верховним судом УРСР 13.04.1944 міру покарання замінено на 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 3.07.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13455)

КОТЛЯР ПИЛИП ТИМОФІЙОВИЧ, 1898 р.н., м.Олександрія, українець, освіта вища (Київський меліоративний інститут), проживав у с.Бовтишка Олександрівського району, технічний керівник бурових робіт Другого Петрівського цукрокомбінату. Заарештований 13.06.1945

Олександрівським РВ НКДБ ("у 1942-43-х роках працював технічним керівником Олександрівської цегельні; провадив антирадянську агітацію"). Засуджений 18.10.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 28.02.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13117)

КОТЛЯРОВ ЛЕОНІД ВАСИЛЬОВИЧ, 1905 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, старший бухгалтер бази "Головкондитер". Заарештований 21.12.1937 Олександрійським райвідділом НКВС (контрреволюційна агітація, терористичні наміри). Засуджений 28.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.01.1938. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9118)

КОТОВИЧ АНТОН ПЕТРОВИЧ, 1881 р.н., с.Вешки Пружанського повіту Гродненської губернії (нині Брестської області, Білорусь), білорус, освіта середня, проживав у м.Олександрії, без певних занять. Заарештований 6.02.1938 Олександрійським РВ НКВС ("колишній священик, контрреволюційна агітація серед жителів села"). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 16.05.1964 Кіровоградським облсудом. (П - 7818)

КОЧЕРЖЕНКО ГАВРИЛО АНТОНОВИЧ, 1907 р.н., с.Веселий Роздол (приєднане до с.Щасливе), українець, освіта 5 класів, проживав у м.Москві (Росія), військовослужбовець 236-го полку 36-ої дивізії конвойних військ НКВС СРСР. Заарештований 14.05.1942 особливим відділом НКВС 36-ої дивізії конвойних військ НКВС СРСР (антирадянська агітація: "у вересні 1941 року говорив іншим воякам: "Повідомлення Радінформбюро про мародерство німецьких солдат явно перебільшені: якщо німці й беруть у селян продукти харчування, то тільки тому, що їсти хочуть, а це саме й наші чинять; наша преса применшує наші втрати й перебільшує успіхи - про покинуті нашими військами деякі міста взагалі не повідомляють, а під час наступу Червоної армії навіть про взяття деяких сіл дають знати"; "В колгоспах працюють дуже тяжко, а їм з міста нічого не дають, ходять без сорочок"). Засуджений 17.06.1942 трибуналом військ НКВС Московської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. З-під варти звільнений 19.09.1950. Реабілітований 25.04.1957 трибуналом Московського військового округу. (П - 5798)

КОЧЕРЖЕНКО ІВАН ІВАНОВИЧ, 1899 р.н., с.Веселий Роздол (приєднане до с.Щасливого), українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 20.12.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 5-ої гвардійської армії ("в роки німецької окупації працював завгоспом 57-ого громадського двору, дав згоду німецькій владі бути агентом контррозвідки"). Засуджений 20.02.1944 військовим трибуналом 5-ої повітряної армії до 15 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 4.06.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13444)

КОЧЕРЖЕНКО ІВАН ХРИСАНФОВИЧ, 1897 р.н., с.Щасливе, українець, освіта початкова, голова колгоспу. Заарештований 18.03.1938 (антирадянська агітація). Засуджений 11.04.1938 УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 9.05.1959 Кіровоградським облсудом. (П - 4710)

КОЧЕРЖЕНКО НАСТЯ ЯКИМІВНА, 1906 р.н., с.Веселий Роздол (приєднане до с.Щасливе), українка, освіта початкова, продавець сільмагу. Заарештована 10.11.1943 Олександрійським РВ НКДБ (підозрювалась у зрадницькій діяльності). Олександрійським РВ НКДБ 15.03.1944 справу припинено, з-під варти звільнена. (П - 441)

КОШЕЛЬ САМІЙЛО ГНАТОВИЧ, 1886 р.н., с.Леніне, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 4.12.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("у 1918 році належав до Спілки хліборобів-власників, у громадянську війну підтримував матеріально повстанські загони Живодера й Степового; належав до куркульської організації, яка готувала збройне повстання проти радвлади" - *див. Григорій Сторчеус та Іван Кекало*). Засуджений 11.01.1931 Олександрійським райнарсудом до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і на 5 років заслання за межі Кременчуцького, Криворізького, Дніпропетровського і Зінов'євського округів. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П - 13382)

КРАВЕЦЬ ПЕТРО ЯКОВИЧ, 1921 р.н., с.Новоолексіївка, українець, освіта середня, член ВЛКСМ, студент педагогічного технікуму. Заарештований 19.12.1944 відділом контррозвідки "Смерш" 202-го запасного стрілецького полку (підозрювався у зраді Батьківщини, коли потрапив до німецького полону). Відділом контррозвідки "Смерш" 202-го запасного стрілецького полку 23.01.1945 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 4987)

КРАВЦОВ ВАСИЛЬ САВЕЛІЙОВИЧ, 1906 р.н., с.Морозівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Ясинуватка Олександрійського району, колгоспник, швець. Заарештований 8.09.1937 Олександрійським РВ НКВС (активна контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 25.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 29.04.1961 Кіровоградським облсудом. (П - 5418)

КРАВЦОВ ОЛЕКСАНДР ІЛЛІЧ, 1899 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, інспектор райфінвідділу. Заарештований 28.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П - 3739)

КРАВЦОВ САВА ЛЕОНТІЙОВИЧ, 1885 р.н., с.Морозівка, національності та освіти у справі не зазначено, проживав у с.Ясинуватка Олександрійського району, колгоспник. Заарештований 7.12.1930 Олександрійським РВ ДПУ (діяльність проти заходів радянської влади). Засуджений 22.04.1932 Дніпропетровським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах та 5 років заслання. Реабілітований 10.07.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 6264)

КРАВЧЕНКО ГРИГОРІЙ ВАСИЛЬОВИЧ, 1924 р.н., с.Морозівка, українець, освіта середня, член ВЛКСМ, проживав у с.Червона Кам'янка Олександрійського району, без певних занять. Заарештований 13.12.1945 Червонокам'янським РВ НКДБ (антирадянська діяльність: "в роки німецької окупації працював у драмтеатрі актором, восени 1942 року отримав від Григорія Кравченка листівки націоналістичного змісту, читав їх, передав Ніні Сергієнко, у неї брав відповідно інші" – *див. Борис Федченко*). Засуджений 16.02.1946 військовим трибуналом Кіровоградського гарнізону до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 2.07.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 12715)

КРАВЧЕНКО ІВАН СЕРГІЙОВИЧ, 1900 р.н., с.Морозівка-2, українець, освіта початкова, член колгоспу "Червоний степ". Заарештований 9.02.1938 Олександрійським РВ НКВС ("антирадянська діяльність в колгоспі, контрреволюційна агітація повстанського характеру, поразницькі настрої щодо війни СРСР з Німеччиною"). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської до розстрілу, вирок виконано 25.05.1938. Реабілітований 20.07.1955 Верховним судом СРСР. (П - 1409)

КРАВЧЕНКО ЛАЗАР АНДРІЙОВИЧ, 1877 р.н., с.Попельнасте, українець, освіта початкова, проживав у с.Зелена Балка Олександрійського району, хлібороб. Заарештований 20.04.1932 Олександрійським РВ ДПУ (підозрювався у антирадянській агітації). Олександрійським РВ ДПУ 22.05.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 778)

КРАВЧЕНКО МАРІЯ ВАСИЛІВНА, 1889 р.н., с.Лихівка Верхньодніпровського (нині селище П'ятихатського) району Дніпропетровської області, українка, неписьменна, проживала у с.Опанасівка (приєднане до с.Долинське) Олександрійського району, чорнороб колгоспу "Комунар". Заарештована 8.11.1943 УНКДБ Кіровоградської області ("підтримувала зв'язок з німецькою розвідкою, видала червоноармійця, який переховувався у їхньому селі, була затримана й побита хазяйка дому, де переховувався військовополонений"). Засуджена 1.04.1944 особливою нарадою при НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 22.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9983)

КРАВЧЕНКО МИХАЙЛО ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1902 р.н., с.Новосвітлопілля (приєднане до с.Пішаний Брід), українець, освіта початкова, у 1935 році виключений із ВКП(б), проживав у м.Знам'янка, диспетчер 7-го відділка служби руху. Заарештований 4.11.1937 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст. Знам'янка ("в роки громадянської війни збройно боровся проти радянської влади; агітував проти підписки на державну позику; чинив шкідництво на робочому місці"). Засуджений 29.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 12.01.1963 Кіровоградським облсудом. (П - 6130)

КРАВЧЕНКО МИХАЙЛО СИДОРОВИЧ, 1919 р.н., с.Куколівка, українець, виключений з членів ВЛКСМ, проживав у м.Олександрії, студент 2-го курсу Олександрійського зернового технікуму. Заарештований 3.11.1936 Олександрійським РВ НКВС ("проживаючи в одній кімнаті гуртожитку разом із Григорієм Павловським – *див. Олександрівський район*, Володимиром Діденком, Миколою Гнидою, Василем Глуговським, Миколою Крошкою, вів антирадянські націоналістичні розмови, вихваляв Троцького, що якби він був при владі, то колективізацію не проводили б і український народ так не потерпав би, якби в уряді були українці, то жилось би краще і не довелось би пережити те, що сталось у 1933 році; 29.10.1936 ввечері Кравченко, Павловський і Гнида зірвали зі стіни портрет Сталіна, знущались над ним, потім спалили у печі; Кравченко сказав прибулому в цей момент Крощі, що тільки-но відбулася страта вождя; Гнида замість портрета Сталіна повісив портрет Постишева"). Засуджений 4.03.1937 Дніпропетровським облсудом до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 4 роки. Верховним судом УРСР 5.06.1937 міру покарання зменшено до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 12.04.1957 Верховним судом УРСР. (П – 3583)

КРАВЧЕНКО НАУМ ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1905 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, їздовий колгоспу ім.Орджонікідзе. Заарештований 22.12.1937 Олександрійським райвідділом НКВС ("агітація проти існуючого ладу: закликав колгоспників не виходити на роботу, поки не підвищать оплату за трудодень; знущався над кіньми, не видавав їм належної норми фуражу"). Засуджений 28.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 22.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8600)

КРАВЧЕНКО ПАВЛО МИКОЛАЙОВИЧ, 1894 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Шумило (приєднане до с. Андріївка) Олександрійського району, колгоспник. Заарештований 10.03.1938 Олександрійським РВ НКВС ("вів контрреволюційну агітацію, висловлював повстанські наміри"). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 26.05.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9763)

КРАМАРЕНКО ГРИГОРІЙ КУПРІЯНОВИЧ, 1892 р.н., с.Косівка, українець, освіта початкова, слюсар депо. Заарештований 24.09.1945 транспортним відділом НКДБ ст.Знам'янка (антирадянські висловлювання). Транспортним відділом НКДБ Одеської залізниці 30.10.1945 справу передано до суду. Помер 16.12.1945 у тюрмі. Справу припинено. (П – 2085)

КРАСНОГОЛОВИЙ ГАВРИЛО МАРКОВИЧ, 1885 р.н., с.Добронадіївка, українець, неписьменний, проживав у с.Червона Кам'янка Олександрійського району, різнороб Щасливської машино-транспортної станції. Заарештований 8.09.1937 Олександрійським РВ НКВС ("куркуль-втікач з заслання, вів контрреволюційну діяльність, спрямовану на підрив міцності колгоспів"). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.10.1959 Кіровоградським облсудом. (П – 1579)

КРАСНОГОЛОВИЙ МЕФОДІЙ МИТРОФАНОВИЧ, 1903 р.н., с.Добронадіївка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 6.12.1937 Олександрійським РВ НКВС ("як соціально-небезпечний елемент вів агітацію проти колгоспного ладу, переслідував стахановців"). Засуджений 22.01.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Управлінням НКВС Миколаївської області 16.01.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 1243)

КРАЧКОВСЬКИЙ ПАВЛО МИХАЙЛОВИЧ, 1923 р.н., с.Жовте Баранівського району Київської (нині Житомирської) області, українець, освіта середня, проживав у с.Червона Кам'янка Олександрійського району, годинниковий майстер за фахом, без певних занять. Заарештований 19.06.1946 Червонокам'янським РВ МДБ (антирадянська діяльність: "з вересня 1941-го по березень 1942 року працював кореспондентом газети "Український бюлетень Олександрійщини", писав статті і вірші, зокрема стаття "Шевченко-сатирик" носила націоналістичний характер, в іншому творі він писав: "Вже комуні смерть прийшла, Славна армія німецька Для нас волю принесла... Хай сильніш гримлять гармати, Нехай ллється хижа кров"; у 1943 році був відправлений на роботи у Німеччину"; для порівняння: 28.07.1940 у газеті "Більшовицька правда" надрукований вірш Крачковського: "Будеш банду знахабнілу гітлерівську бити, Щоб і далі край наш рідний зміг рости й міцніти"). Засуджений 25.07.1946 Кіровоградським облсудом

до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 5.09.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 12759)

КРИВОЛАП ЄВГЕН НИКИФОРОВИЧ, 1909 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, хлібороб, без певних занять. Заарештований 26.03.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади і за відродження УНР" - *див. Кіндрат Тараненко*). Засуджений 18.01.1930 колегією ОДПУ до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Із тюрми втік. 18.02.1930 оголошений у розшук. Реабілітований 30.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11022)

КРИВОЛАП ЄГОР ІВАНОВИЧ, 1880 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, хлібороб, розкуркулений. Заарештований 23.02.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("член контрреволюційної організації СУМ" – *див. Спиридон Баклан*). Засуджений 21.02.1932 трійкою ДПУ УРСР до 3 роки заслання на північ. Реабілітований 31.01.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 12384)

КРИВОРОТ ОМЕЛЯН МИХАЙЛОВИЧ, 1896 р.н., с.Дівоче Поле, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Карла Маркса. Заарештований 19.11.1932 Олександрійським РВ ДПУ ("крав колгоспне зерно, продавав продукцію сільського господарства за спекулятивними цінами"). Олександрійською дільничною прокуратурою 24.12.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2561)

КРИВОШЕЯ АРТЕМ ІВАНОВИЧ, 1885 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, хлібороб, член колгоспу ім.Леніна. Заарештований 16.11.1932 Новопразьким РВ ДПУ ("згідно з рішенням сільради від 12 листопада 1932 року в Головківці розкуркулені Яків Артеменко, брати Артем і Василь Кривоший, Олександр Фісун"; "провадив агітацію серед колгоспної маси: "Голодні працюємо: доки нас будуть мучити? норму виробітку дають, а не питають чи хочемо їсти"; в колгоспі Леніна хлібозаготівельна кампанія через агітацію куркулів була припинена, і тільки після їхнього арешту виконання плану хлібозаготівлі відновилось"). Засуджений 13.12.1932 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Судова трійка при колегії ДПУ УРСР 15.09.1933 ухвалила "через неможливість за станом здоров'я прямувати етапом - з-під варти звільнити і направити до місця заслання одиночним порядком". Реабілітований 14.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6995)

КРИВОШЕЯ ВАСИЛЬ ІВАНОВИЧ, 1889 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, член артілі ім.Леніна. У листопаді 1930 року розкуркулений. Заарештований 16.11.1932 Новопразьким РВ ДПУ (антирадянська агітація і шкідництво: "стверджував, що коли виконати план хлібозаготівлі, то колгоспники голодуватимуть; в результаті його діяльності багато загинуло курей і телят"). Засуджений 19.12.1932 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання за межі України. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 15.06.1933 достроково звільнений, строк, що лишився, зарахували умовним. Брат Артем розкуркулений. (П - 6878)

КРИВОШЕЯ СТЕПАН КОРНІЙОВИЧ, 1878 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 4.10.1937 Новопразьким РВ НКВС (контрреволюційна діяльність серед колгоспників). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 11.08.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9732)

КРИВОШЕЯ ФРОСИНА МИХАЙЛІВНА, 1880 р.н., м.Олександрія, українка, неписьменна, проживала у с.Головківка Олександрійського району, без певних занять. Заарештована 5.07.1941 Новопразьким РВ НКВС (агітація проти радянської влади). Засуджена 13.03.1942 Красноярським крайовим судом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітована 2.09.1992 Генеральною прокуратурою України. (П - 13503)

КРИЖАНОВСЬКИЙ ІВАН СОФРОНОВИЧ, 1897 р.н., с.Борівка Чернівецького (нині Могилів-Подільського) району Вінницької області, українець, освіта середня, проживав у м.Олександрії, бухгалтер машино-тракторної станції. Заарештований 26.01.1938 Олександрійським РВ НКВС (член контрреволюційної шкідницької групи). Засуджений 30.09.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 5.10.1938. Реабілітований 14.02.1957 трибуналом Київського військового округу. (П – 3491)

КРИМСЬКИЙ ЙОСИП ПАВЛОВИЧ, 1897 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 26.10.1930 Новопразьким РВ ДПУ ("куркуль, вів антирадянську агітацію проти

хлібозаготівельних робіт, підписки на державну позику та колективізації; брав участь у куркульській волинці біля сільської ради, підбурюючи селян до побиття працівників сільради і активістів"). Засуджений 17.02.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 21.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 7107)

КРИЦЬКИЙ ФЕДОТ ОЛЕКСАНДРОВИЧ, дані про рік і місце народження, національність, освіту, місце праці у справі відсутні. Заарештований у 1931 році Олександрійським ДПУ (контрреволюційна повстанська діяльність). Олександрійським ДПУ 12.05.1931 справу припинено. (П - 11018)

КРОШКА МИКОЛА КУЗЬМОВИЧ, 1919 р.н., с.Петрівське Синельниківського району Дніпропетровської області, українець, освіта середня, член ВЛКСМ, проживав у м.Олександрії, студент другого курсу Олександрійського зернового технікуму. Заарештований 15.11.1936 Олександрійським РВ НКВС ("вів антирадянські націоналістичні розмови, брав участь у знищенні портрета Сталіна" - *див. Михайло Кравченко*). Засуджений 4.03.1937 Дніпропетровським облсудом до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Верховним судом УРСР 5.06.1937 міру покарання зменшено до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 1 рік. Реабілітований 12.04.1957 Верховним судом УРСР. (П - 3583)

КРУГЛЕНКО РОМАН ПАНАСОВИЧ, 1902 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, проживав у с.Васине Знам'янського району, старший машиніст, слюсар водопостачання. Заарештований 26.06.1937 Знам'янським оперативним пунктом УДБ НКВС (антирадянська агітація). Шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Знам'янка 24.07.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 5360)

КРУЖИЧ АНАТОЛІЙ ФРАНЦОВИЧ, 1918 р.н., м.Олександрія, українець, освіта незакінчена вища (3 курси педагогічного інституту), знаходився на нелегальному становищі, без певних занять. Заарештований 12.05.1954 уповноваженим КДБ м.Олександрії ("на тимчасово окупованій німцями території добровільно з жовтня 1941 по грудень 1943-го року працював секретарем газети "Український олександрійський бюлетень"-"Олександрійський бюлетень"-"Олександрійські вісті", яка виходила тиражем 3 тисячі примірників двічі на тиждень; за завданням Організації українських націоналістів не раз розміщував на сторінках газети антирадянсько-націоналістичні статті, де зводились наклепи на радвладу, керівників партії й уряду, вихвалялись фашистські порядки й проголошувались ідеї українського націоналізму за створення Самостійної України; підтримував зв'язки з українськими націоналістами Ференцем, Юрковим та іншими; за завданням Ференца віддрукував у друкарні 150 екземплярів портрета націоналіста Коновальця і стільки ж примірників емблеми "тризуб"; влітку 1943 року був на триденних курсах кореспондентів газет у Миколаєві, які організовувала німецька влада; у 1954 році на квартирі під час обшуку вилучено 6 вирізок із газет портретів Коновальця, 22 примірники антирадянських газет, учнівські зошити з антирадянськими рукописами"). Засуджений 2.09.1954 трибуналом Київського військового округу до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 13.09.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 14034)

КРУЖИЧ ФРАНЦ ФРАНЦОВИЧ, 1894 р.н., м.Угорско Лученецького повіту Новограцької губернії (Чехословаччина), чех, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, столяр друкарні. Заарештований 17.12.1937 Олександрійським РВ НКВС ("в часи Першої світової війни 1915 року як вояк австро-угорської армії потрапив у російський полон, з 1916 року мешкає в Олександрії; нині листується із родичами в Чехословаччині, клопотався виїздом за кордон, поширював провокаційні чутки про голод в СРСР, вихваляв фашистський лад у Німеччині та Японії, жалкував за висланням ворога народу Троцького за кордон"). Засуджений 9.02.1938 особливою нарадою при НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 15.07.1957 Кіровоградським облсудом. (П - 3730)

КРУЦ ІВАН АРТЕМОВИЧ, 1897 р.н., с.Кривчунка Жашківського району Київської (нині Черкаської) області, українець, освіта початкова, проживав у с.Марто-Іванівка Олександрійського району, без певних занять. Заарештований 29.02.1936 Дніпродзержинським МВ НКВС (антирадянська агітація, терористичні тенденції). Засуджений 19.05.1936 Дніпропетровським облсудом до 4 роки ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 28.08.1992 Генеральною прокуратурою України. (П - 13504)

КРЮКОВ ЄЛИСЕЙ ОНИСИМОВИЧ, 1902 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Тарасівка Олександрійського району, хлібороб. Заарештований 9.02.1931 Олександрійським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 17.03.1931 Олександрійським нарсудом до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П - 10508)

КРЮКОВ ФЕДІР МИХАЙЛОВИЧ, 1893 р.н., с.Куколівка, українець, освіта 4 класи, голова сільської споживспілки. Заарештований 2.04.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("у 1919 році брав активну участь у повстанському загоні Степового в боротьбі проти радянської влади за самостійну Україну; в останні роки, працюючи в кооперації, викривляв класову лінію партії, заохочував і захищав інтереси куркульства"). Засуджений 14.12.1929 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 5 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 18.07.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 14245)

КУДРЯ ФЕДІР ПАНАСОВИЧ, 1901 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, член ВКП(б) у 1925-40 роках, проживав у м.Ворошиловград (нині Луганськ), до війни директор Сталінського міського промкомбінату, червоноармієць 14-го мостового батальйону 19-ої окремої залізничної бригади. У 1940 році "за покриття прогульників на виробництві" був засуджений до 1 року неволі. Вдруге заарештований 2.11.1942 особливим відділом НКВС 19-ої ОЗБ ("антирадянська агітація: у бесідах з бійцями доводив, що насильницька колективізація вплинула на те, що нині селяни з неохотою воюють – порівняно з громадянською війною, коли комісари були значно ближчі до народу, ніж тепер вище командування, яке переховується по тилах"). Засуджений 18.11.1942 трибуналом 19-ої окремої залізничної бригади до розстрілу, вирок виконано 6.02.1943. Реабілітований 2.12.1965 трибуналом Московського військового округу. (П - 8044)

КУЗЬМІН ГЕОРГІЙ ЮХИМОВИЧ, 1912 р.н., м.Олександрія, росіянин, освіта середня, член ВКП(б) з 1932 року, проживав у м.Ленінграді (нині Санкт-Петербург), курсант Ленінградського військово-морського інженерного училища ім.Дзержинського. Заарештований 26.12.1934 УНКВС Ленінградської області ("куркульське походження: мати Марія була дочкою крупного куркуля Івана Миколайовича Федорова, який у Олександрії мав 200 десятин землі; антирадянська діяльність: курсант Кузьмін, у грудні 1934 року відкрито захищаючи зінов'євське контрреволюційне підпілля, зводив наклеп на партію і радвладу, дискредитовував заходи партії і уряду в галузі колективізації сільського господарства і ліквідації куркульства", говорив: "Убивство Кірова, за офіційними повідомленнями, є справою рук зінов'євської опозиції; мені здається, що вбивства Кірова можна було б уникнути, якби партія змогла домовитись із опозицією на якійсь середній платформі, – таким чином сама партія значною мірою винна у вбивстві тов.Кірова, бо вона загострила стосунки з колишніми опозиціонерами і тому штовхнула їх на шлях терору"). Засуджений 4.04.1935 військовим трибуналом Балтійського флоту до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 14.06.1991 військовою прокуратурою Балтійського флоту. (П - 12687)

КУЙДЕНКО ІВАН ЯКИМОВИЧ, 1894 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Звенигородка Олександрійського району, хлібороб. Заарештований 19.01.1932 Олександрійським РВ ДПУ ("в роки громадянської війни служив у повстанському загоні Степового; член контрреволюційного угруповання, агітував проти проведення хлібозаготівельних робіт" - *див. Іван Сергієнко*). Дніпропетровським облвідділом ДПУ 6.11.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 4393)

КУЛИБАБА МИХАЙЛО ФРОЛОВИЧ, 1899 р.н., с.Світлопілля Новопразького району, українець, освіта 3 класи, коваль колгоспу ім.Кірова. Заарештований 2.01.1946 Новопразьким РВ НКДБ ("зрада Батьківщини в роки німецької окупації"). Засуджений 15.03.1946 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 9.02.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13796)

КУЛИК ЗАХАР РОДІОНОВИЧ, 1896 р.н., с.Свидівок Черкаського району, освіта неповна середня, проживав у м.Олександрії, технік гірничих робіт кам'янодробильного кар'єру. Заарештований 28.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (підозрювався у контрреволюційній агітації, зв'язках з "колишніми політбандитами"). Олександрійським РВ НКВС 25.04.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2742)

КУЛИКОВ ІВАН НИКИФОРОВИЧ, 1893 р.н., м.Олександрія, українець, освіта середня, директор середньої школи №1. Заарештований 17.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П - 3739)

КУЛИКОВА МАРФА ЯКІВНА, 1924 р.н., м.Олександрія, українка, освіта 8 класів, без певних занять. Заарештована 3.09.1944 Тараклійським райвідділом НКВС, нині Молдова (посібництво німецьким окупантам: "в роки війни працювала солісткою німецького пересувного театру при німецькому пересувному військовому лазареті"). Засуджена 21.11.1945 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 7.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10772)

КУЛИКОВА ХАРИТИНА ВАСИЛІВНА, 1905 р.н., м.Олександрія, українка, освіта 4 класи, вишивальниця артілі "Червона вишивальниця". Заарештована 5.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (активний член церковної ради, контрреволюційна агітація проти радянської влади). Засуджена 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована Кіровоградським облсудом 16.05.1964. Вдруге, працюючи санітаркою, заарештована 30.01.1950 управлінням МДБ Кіровоградської області (антирадянська агітація). Засуджена 18.10.1950 особливою нарадою НКВС СРСР до заслання в Карагандинську область, Казахстан. Реабілітована 16.10.1964 Верховним судом УРСР. (П - 7818, 7869)

КУЛИШЕНКО ЗІНОВІЙ СТЕПАНОВИЧ, 1901 р.н., с.Морозівка-2, українець, освіта початкова, член колгоспу "Червоний степ". Заарештований 9.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська діяльність в колгоспі, контрреволюційна агітація повстанського характеру). Засуджений 7.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 19.06.1938. Реабілітований 20.07.1955 Верховним судом СРСР. (П - 1409)

КУЛИШЕНКО ІВАН ПАВЛОВИЧ, 1899 р.н., с.Морозівка-2, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 5.11.1936 Олександрійським РВ НКВС (" разом із односельцями Іваном Кравченком, Федором Бабенком, Михайлом Панченком, Михайлом Зубренком служив у повстанському загоні від початку його організації у 1920 році й до розгрому у 1921-ому; на початку 30-их провадив антирадянську агітацію проти радянської влади та партії в питанні колективізації"). Засуджений 23.01.1937 Дніпропетровським облсудом до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 24.05.1990 Верховним судом УРСР. (П - 11757)

КУЛЬБАШНИЙ ГОРДІЙ ЯКОВИЧ, 1865 р.н., с.Семенівка Верхньодніпровського району Дніпропетровської області, українець, неписьменний, проживав у с.Червона Пахарівка (нова назва Пахарівка) Олександрійського району, хлібороб. У 1929 році розкуркулений за невиконання плану державної хлібозаготівлі. Заарештований 26.10.1930 Олександрівським РВ ДПУ (антирадянська агітація: "Радвлада заганяє селян у колективи, щоби влаштувати панщину, з появою колективів побачимо й поміщиків" – *див. Андрій Бабич*). Засуджений 7.04.1931 Олександрійським районним народним судом до 5 років заслання за межі Кременчуцького, Криворізького, Зінов'євського округів. Реабілітований 3.10.1990 Кіровоградським облсудом. Син Григорій "як політбандит" висланий за межі України, зять – "учасник політбанди" - розстріляний. (П - 7471)

КУЛЬБАШНИЙ МИКИТА КАРПОВИЧ, 1901 р.н., с.Богодарівка Верхньодніпровського району Дніпропетровської області, українець, освіта початкова, проживав у селищі радгоспу ім.Кагановича (нині приєднане до с.Тарасово-Шевченкове) Олександрійського району, завідувач радгоспного млина. У 1930 році за невиконання плану хлібоздачі розкуркулений, у 1932-ому засуджений трійкою ДПУ м.Мінська до 5 років ув'язнення у концтаборі. Вдруге заарештований 9.08.1937 Олександрійським РВ НКВС ("виявляв терористичні наміри до активістів села Червона Пахарівка та до інших осіб, які брали участь у його розкуркулюванні: 1 травня 1937 року намагався кількох зарізати, погрожував убивством іншим"). Засуджений 23.08.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до розстрілу, вирок виконано 27.08.1937. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9378)

КУМПАН АНТОН ГРИГОРОВИЧ, 1886 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Калініна. Заарештований 3.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація).

Засуджений 19.09.1938 Миколаївським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 8.08.1990 Верховним судом УРСР. (П – 12485)

КУРОП'ЯТНИКОВ ПЕТРО ДАВИДОВИЧ, 1860 р.н., місце народження, національність, освіта у справі не зазначені, проживав у с.Морозівка Олександрійського району, хлібороб. Заарештований 16.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ (діяльність проти заходів радянської влади). Справу передано для подальшого розгляду в Полтавський міжрайсуд. (П – 6264)

КУЦОЛОЩЕНКО ВАСИЛЬ ГРИГОРОВИЧ, 1904 р.н., с.Петрозагір'я Богоявленської волості Олександрійського повіту (нині району), українець, неписьменний, червоноармієць 3-го ескадрону 36-го полку 6-ої кавалерійської дивізії 1-ої Кінної армії. Заарештований 30.01.1921 особливим відділом 6-ої кавдивізії ("служив у повстанському загоні Степового; підозрювався у вбивстві 7 комуністів"). Засуджений 7.02.1921 уповноваженим представником особливого відділу 6-ої кавдивізії одноособово до розстрілу, міру покарання ним же замінено на 20 років примусових робіт, беручи до уваги службу у Червоній армії, поранення на польському фронті. Інших рішень у справі немає. Управлінням СБУ Кіровоградської області 1.06.1994 справу закрито. (П - 5713)

КУЦОЛОЩЕНКО ТРОХИМ ЯКОВИЧ, 1897 р.н., с.Ворошилівка (нова назва Олександрівка), українець, освіта початкова, заготівельник сільського споживчого товариства. Заарештований 28.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 21.05.1938. Реабілітований 20.09.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10637)

КУЧЕРЕНКО ПАНАС ПЕТРОВИЧ, 1881 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 20.10.1929 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 18.01.1930 ОДПУ до 5 років ув'язнення у концтаборі, достроково звільнений 4.07.1933. Реабілітований 13.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге, не маючи певних занять, заарештований 8.02.1938 Новопразьким РВ НКВС (контрреволюційна діяльність проти радянської влади). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 11.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10649)

КУЧИНСЬКИЙ МАР'ЯН ІВАНОВИЧ, 1904 р.н., смт Полянка Баранівського району Житомирської області, поляк, освіта початкова, проживав у с.Червонобратське Ленінської сільради Олександрійського району, тесля колгоспу ім.17-го з'їзду ВКП(б). Заарештований 13.02.1938 Олександрійським РВ НКВС ("у 1934 році з Баранівського району в Олександрійський переселилось 8 родин; виступав на розширеній нараді колгоспу проти сплати непомірних держподатків" – *див. Володимир та Костянтин Антусевичі*). Засуджений 9.08.1939 Кіровоградським облсудом до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Кіровоградським обласним судом 5.01.1940 міру покарання зменшено до 3 років неволі з поразкою у правах на 2 роки. Верховним судом УРСР 11.02.1940 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 1004)

КУЧМА АНТОН ДМИТРОВИЧ, 1911 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта середня спеціальна, педагогічна, завгосп школи. Заарештований 23.04.1945 відділом контррозвідки "Смерш" Кіровоградського гарнізону ("20 листопада 1943 року працівником німецьких розвідувальних органів через начальника поліції Протопопівки Якова Голосенка був викликаний у його хату і в присутності одного німця мав бути завербований в якості таємного агента з наступним направленням навчатись у німецьку школу розвідників; бути агентом Кучма не дав згоди, а лиш підписався про нерозголошення таємниці вербування: Кучму тому хотіли взяти у шпигунську школу, що він каліка, без однієї руки, а таких Червона армія не мобілізовувала на звільнених територіях, тому він мав залишатись у селі і вести підпільну розвідницьку роботу на користь німців"). Засуджений 10.05.1947 особливою нарадою МДБ СРСР до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 26.01.1972 Кіровоградським облсудом. (П – 8262)

КУЧМЕРОВСЬКИЙ ОЛЕКСАНДР ВАСИЛЬОВИЧ, 1890 р.н., с.Гранів Гайсинського району Вінницької області, поляк, освіта початкова, проживав у селищі Комінтерн Олександрійського району, старший бухгалтер бурякорадгоспу "Комінтерн". Заарештований 5.11.1937 Олександрійським РВ НКВС ("не видавав своєчасно зарплату робітникам радгоспу, хоча гроші в касі були й розпорядження дирекції також, грубо поводився з робітниками, застосовуючи фізичну силу – усе з єдиною метою: обізлити людей

проти влади; заявляв, що Гітлер великий політик, що не поступається й Сталіну"). Засуджений 26.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Управлінням НКВС Кіровоградської області 25.12.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. Реабілітований 18.06.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 1502)

КУШНІР КОСТЯНТИН КОСТЯНТИНОВИЧ, 1904 р.н., с.Мойсіївці Іркліївського району Полтавської (нині Чорнобаївського Черкаської) області, українець, освіта незакінчена вища, член ВЛКСМ у 1924-30 роках, проживав у м.Олександрії, викладач педагогічної школи. Заарештований 20.10.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність). Засуджений НКВС і прокурором СРСР 7.12.1937 до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 7.12.1957 Верховним судом УРСР. (П - 3884)

КУШНІРОВ ГРИГОРІЙ ФЕДОРОВИЧ, 1891 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта середня, бухгалтер Шарівської нафтобази. Заарештований 3.07.1941 управлінням НКВС Кіровоградської області (контрреволюційна агітація проти заходів партії та уряду, наклепи на життя в СРСР). Засуджений 6.12.1941 Красноярським крайсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 12.11.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13675)

КУШНІРОВ МОЙСЕЙ ІЛЛІЧ, 1908 р.н., м.Олександрія, єврей, освіта початкова, член ВКП(б) з 1931 року, службовець артілі "Червоний тесля". Заарештований 17.10.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність). Засуджений 7.12.1937 НКВС і прокурором СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.12.1957 Верховним судом УРСР. (П - 3884)

ЛАБУДЗИНСЬКИЙ СТАНІСЛАВ ВАСИЛЬОВИЧ, 1889 р.н., м.Умань Черкаської області, українець, освіта середня, проживав у смт Нова Прага Олександрійського району, секретар Саблино-Знам'янського цукрового заводу. Заарештований 27.12.1934 Новопразьким РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 4.07.1935 особливою нарадою при НКВС СРСР до 3 років заслання у Красноярський край. Реабілітований 11.07.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 1899)

ЛАДИЧЕНКО ПИЛИП ІВАНОВИЧ, 1895 р.н., місце народження, національність, освіта у справі не зазначені, проживав у с.Морозівка Олександрійського району, хлібороб. Заарештований 16.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ (діяльність проти заходів радянської влади). Справу передано для перегляду в Полтавський міжрайсуд. (П – 6264)

ЛАМАШ ВОЛОДИМИР КАРПОВИЧ, 1913 р.н., с.Потоки Кременчуцького району Полтавської області, українець, освіта середня, проживав у с.Войнівка Олександрійського району, вихователь дитячого комбінату. Заарештований 25.12.1936 Олександрійським РВ НКВС (вихваляння фашистської Німеччини). Засуджений 11.03.1937 Дніпропетровським облсудом до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 1,5 року. Реабілітований 11.08.1993 Генеральною прокуратурою України. (П - 969)

ЛАНОВЧУК ВІКТОР ПАВЛОВИЧ, 1942 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта неповна середня, без певних занять. Заарештований 3.01.1961 УКДБ Кіровоградської області ("участь у молодіжній антирадянській організації "Союз боротьби", розповсюдження листівок та написів ворожого наклепницького змісту на вулицях міста Олександрії у 1959-60 роках" - *див. Микола Миколаєнко*). Кіровоградською облпрокуратурою 16.01.1961 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 8400)

ЛАТАШЕНКО ВАСИЛЬ СЕМЕНОВИЧ, 1921 р.н., м.Олександрія, українець, освіта 6 класів, член ВЛКСМ з 1939 року, чорнороб Олександрійського механічного заводу. Заарештований 2.09.1940 УНКВС Кіровоградської області ("серед робітників заводу 28.08.1940 вів антирадянську агітацію, спрямовану на дискредитацію Указу радянського уряду від 26.06.1940 про боротьбу з прогульниками і дезорганізаторами соціалістичного виробництва, заявивши: "Закон такий, як панщина"). Засуджений 30.09.1940 Кіровоградським облсудом до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах; Верховним судом УРСР 30.11.1940 міру покарання зменшено до 4 років позбавлення волі. Реабілітований 24.02.1989 Верховним судом УРСР. (П - 9078)

ЛАТИШ ВАСИЛЬ ЄФРЕМОВИЧ, 1898 р.н., с.Пантаївка, українець, освіта неповна середня, проживав у м.Хабаровськ (Росія), військовослужбовець, помічник командира 64-го будівельного батальйону з матеріального забезпечення. Заарештований 5.02.1938 особливим відділом держбезпеки Амурської військової флотилії ("у 1918 році служив у колчаківській армії"; "член антирадянської

правотроцькістської військово-фашистської шпигунсько-диверсійної терористичної шкідницької організації; практична його діяльність: у 1928-29 роках був у наукових відрядженнях у Латвії, Німеччині, Данії, Польщі та інших країнах, в Ризі завербований для шпигунської роботи на користь Латвії; зберігав на квартирі сильнодіючі отруйні речовини, спеціально призначені для здійснення диверсійних актів; разом з учасниками організації провів у 1937-38 роках масові отруєння червоноармійців харчами в кількості 114 осіб"). Засуджений 23.05.1938 Верховним судом СРСР до розстрілу, вирок виконано 23.05.1938 у Хабаровську. Реабілітований 22.10.1957 Верховним судом СРСР. (П 7540)

ЛЕБЕДЕНКО КИРИЛО СТЕПАНОВИЧ, 1899 р.н., с.Олексіївка, українець, освіта початкова, бригадир птахоферми колгоспу "Червоний прапор". Заарештований 27.01.1933 Олександрійським РВ ДПУ (розкрадання колгоспного хліба та майна). Прокуратурою Олександрійської дільниці 22.02.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2840)

ЛЕВІТІН ДАВИД ІСАЙОВИЧ, 1889 р.н., м.Лисичанськ Луганської області, єврей, освіта вища, проживав у м.Олександрії, плановик шахти тресту "Укрбурвугілля". Заарештований 28.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3739)

ЛЕВОЦЬКИЙ ОЛЕКСАНДР ГАВРИЛОВИЧ, 1897 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 13.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація серед колгоспників проти радянської влади). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 26.05.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9757)

ЛЕВЧЕНКО ІВАН ГАННОВИЧ (по матері), 1908 р.н., с.Бутівці Хорольського району Полтавської області, українець, письменний, проживав у с.Щасливе Олександрійського району, коваль колгоспу "Червоний путіловець". Заарештований 21.03.1938 Олександрійським райвідділом НКВС ("разом з Дмитром Гнойовим та Іваном Рогозою провадив серед колгоспників контрреволюційну агітація проти заходів радянської влади, дискредитовував партію й уряд, висловлював поразницькі думки щодо майбутньої війни"). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.08.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5266)

ЛЕВЧЕНКО СТЕПАН КОСТЯНТИНОВИЧ, 1892 р.н., с.Семенівка Севського району Орловської (нині Брянської) області, Росія, росіянин, неписьменний, проживав на ст.Сахарна Олександрійського району, ремонтний робітник Саблінського цукрового заводу Новопразького району. Заарештований 1.02.1940 шляхово-транспортним відділом НКВС ст.Знам'янка (агітація проти заходів радянської влади на селі і проти колективізації). Засуджений 16.07.1940 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років заслання у Красноярський край. Реабілітований 31.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11859)

ЛЕГКОШЕРСТ СВИРИД ІВАНОВИЧ, 1891 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Зелений Гай Олександрійського району, колгоспник. Заарештований 5.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти виборів). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 31.03.1962 Кіровоградським облсудом. (П – 5548)

ЛЕГУН СТЕПАН КОРНІЙОВИЧ, 1907 р.н., с.Попельнасте, українець, освіта початкова, проживав у м.Ростов-на-Дону (Росія), червоноармієць 90-го стрілецького полку. Заарештований 19.09.1941 особливим відділом Північно-Кавказького військового округу ("17.08.1941 після поранення наскрізь у праве передпліччя прибув із Південно-Західного фронту на лікування в евакогоспіталь №1007, поширював антирадянські вигадки: "Наші командири продали Україну, німці беруть все нові й нові міста, а наші командири сидять і отримують тисячі та парфуми купують"; "Ось таке керівництво: продали німцям хліб, а тепер вводять карткову систему". 15 вересня був відпущений у місто на комісію, вернувся в госпіталь п'яний і вчинив бійку"; із свідчень обвинуваченого: "призваний у Червону армію 23.07.1941, зарахований у 95-ий стрілецький полк, місяць і 9 днів брав участь у боях на Бесарабському фронті біля Одеси; на початку вересня 1941 року, побачивши в госпіталі п'яного лейтенанта, вигукнув: "Добрий мені командир, коли п'є – може все що завгодно вчинити, навіть Україну продати"). Засуджений 7.03.1942 військовим

трибуналом Томського гарнізону до розстрілу. Верховним судом СРСР 7.04.1942 вирок замінено до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 20.06.1990 Верховним судом СРСР. (П - 11834)

ЛЕНЧЕВСЬКИЙ МИКОЛА МИХАЙЛОВИЧ, 1908 р.н., м.Ленінград (нині Санкт-Петербург, Росія), росіянин, освіта вища (Московський педінститут), проживав у м.Олександрії, вчитель педагогічної школи. Заарештований 28.06.1941 Олександрійським міжрайвідділом НКДБ (антирадянська агітація). Засуджений 12.09.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Особливою нарадою НКВС СРСР справу припинено, направлений в діючу армію. Реабілітований 30.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 12234)

ЛЕТУЧИЙ ГРИГОРІЙ ТРОХИМОВИЧ, 1899 р.н., с.Трудівка Петро-Загорівської сільради, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 21.11.1932 Олександрійським РВ ДПУ (зв'язок з куркулями, крадіжка колгоспного зерна). Олександрійською дільничною прокуратурою 16.12.1932 справу припинено. (П - 2560)

ЛЕХ ПЕТРО ЛАВРЕНТІЙОВИЧ, 1904 р.н., с.Черніївка Дзержинського району Вінницької (нині Полонського Хмельницької) області, поляк, освіта початкова, проживав у с.Марто-Іванівка Олександрійського району, різнороб Байдаківського кар'єру. Заарештований 6.02.1938 Олександрійським РВ НКДБ ("провадив контрреволюційну агітацію, спрямовану проти заходів партії й уряду, вихваляв порядки в Польщі та Німеччині"). Засуджений 15.05.1939 Кіровоградським облсудом до 2 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 1 рік. Реабілітований 18.08.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 595)

ЛЕЩЕНКО ПЕТРО ПЕТРОВИЧ, 1910 р.н., с.Попельнасте, українець, освіта 6 класів, бухгалтер-інструктор Червонокам'янського райземвідділу. У 1931 році за "непоінформування органів влади" трійкою ДПУ Дніпропетровської області був засуджений до 3 років неволі. Вдруге заарештований 19.02.1947 транспортним відділом МДБ Одеської залізниці ("під час німецької окупації працював бухгалтером сільгоспкомендатури; підозрювався як таємний агент каральних органів СД і в тому, що доніс на старост сільгоспгромад Пиндика й Застебу за зрив роботи по підняттю парів – їх за це було оштрафовано комендантом Якубом на 100 марок кожного"; "29.06.1941 мобілізований у Червону армію, та через кілька днів відпущений додому завершувати сільгоспроботи в колгоспі; в кінці липня зарахований у 443-ій окремий батальйон для оборони Кіровограда, невдовзі батальйон розформували, а особовий склад розпустили до особливого розпорядження; при наближенні фронту всіх чоловіків евакуйовано в тил – серед серпня 1941-го в м.Оріхові Запорізької області зарахований у 997-ий стрілецький полк, брав участь у боях проти німців при обороні Дніпропетровська, через 20 днів був контужений і потрапив у німецький полон, весь жовтень перебував в тюрмі-таборі військовополонених, на початку листопада в складі цілого ешелону відправлений у Німеччину, по дорозі в Кривому Розі втік, добрався в село Попельнасте, де жив до приходу Червоної армії; у жовтні 1943-го мобілізований польовим військкоматом, пройшов війну до кінця, демобілізований в листопаді 1945-го" – із свідчень підозрюваного). Трибуналом Одеського військового округу 18.09.1947 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 4277)

ЛИГА МАРІЯ ПАВЛІВНА, 1899 р.н., с.Сонине, українка, освіта початкова, член колгоспу ім.Сталіна. Заарештована 21.07.1941 Олександрійським міжрайвідділом НКДБ ("підозрювалась у антирадянській агітації, у зв'язку з евакуацією арештованих із Кіровоградської тюрми прибула до Усть-Кам'яногірської в'язниці Східно-Казахстанської області"). Засуджена 9.01.1943 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років заслання. Реабілітована 22.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Батько розкуркулений у 1930 році; брат воював у загонах Петлюри, Степового – у 1937 репресований органами НКВС; чоловік у 1937 році засуджений за участь в загонах Степового. (П – 12225)

ЛИГУН ІВАН ЯКОВИЧ, 1900 р.н., с.Попельнасте, українець, освіта 3 класи, член колгоспу "Червоний партизан". У 1933 році був засуджений до 8 років неволі. Вдруге заарештований 17.10.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів партії та уряду). Засуджений 2.11.1937 УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 22.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8705)

ЛИМ ГАННА ДЕМ'ЯНІВНА, 1914 р.н., с.Петропавлівка Богодухівського району Харківської області, українка, освіта – робфак, проживала у м.Олександрії, без певних занять. Заарештована 5.11.1937

Криворізьким МВ НКВС (контрреволюційна, антирадянська агітація). Управлінням НКВС Дніпропетровської області 4.02.1938 справу припинено, з-під варти звільнена. (П – 5631)

ЛИМАР ОЛЕКСАНДР ХОМОВИЧ, 1890 р.н., смт Чорнобай Київської (нині Черкаської) області; українець, освіта неповна середня, проживав у м.Олександрії, бухгалтер заводу ім.Блюхера. Заарештований 28.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3739)

ЛИННИК ГАВРИЛО АНТОНОВИЧ, 1870 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, неписьменний, хлібороб. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 16.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("разом з куркулями села Павлом і Панасом Чайками та Гаврилом Андреєвим агітував проти колективізації, хлібозаготівлі, поширення облігацій держпозики"). Засуджений 22.04.1931 Олександрійським нарсудом до 8 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. Брати Лука і Олекса виїхали в Сибір до революції. Яким у 1930-ому розкуркулений і висланий з України. (П – 13964)

ЛИСЕНКО ГАВРИЛО ІВАНОВИЧ, 1873 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 20.04.1932 Олександрійським районним відділом ДПУ (підозрювався у контрреволюційній агітації проти заходів радянської влади на селі). Олександрійським РВ ДПУ 7.06.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 776)

ЛИСЕНКО ОЛЕКСАНДР ГАВРИЛОВИЧ, 1910 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Сталіна, з куркулів. Заарештований 15.12.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("член контрреволюційної організації СУМ" – *див. Спиридон Баклан*). Засуджений 21.02.1932 трійкою ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення умовно. Реабілітований 31.01.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге заарештований 20.04.1932 Олександрійським РВ ДПУ (контрреволюційна агітація на зрив поважних заходів). Олександрійським РВ ДПУ 7.06.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 12384, 2569)

ЛИСЕНКО ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1915 р.н., с.Користівка Войнівської сільради, українець, освіта початкова, тракторист Олександрійської машино-тракторної станції. Заарештований 18.04.1933 Олександрійським РВ НКВС ("разом із бригадиром Феодосієм Бережним саботував роботу тракторного парку: систематично відлучався з бригади, внаслідок чого трактор простоював, неекономно витрачав паливно-мастильні матеріали, сприяв зриву зібрань трактористів, провадив серед них антирадянську агітацію"). Олександрійським РВ ДПУ 25.04.1933 з-під варти звільнений з підпискою про невиїзд, Олександрійською дільничною прокуратурою 29.05.1933 справу припинено. (П – 715)

ЛИСИЙ МИКОЛА СТЕПАНОВИЧ, 1885 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта середня, проживав у с.Червона Кам'янка Олександрійського району, вчитель. Заарештований 18.10.1937 Олександрійським РВ НКВС ("у 1919 році був учасником повстання проти радянської влади, служив у повстанському загоні Степового, організовував осередки "Просвіти"; член контрреволюційної націоналістичної організації, яка ставила мету збройної боротьби з радянською владою, відокремлення України від СРСР, створення української самостійної держави – до організації входило 12 осіб"). Засуджений 7.12.1937 НКВС і прокурором СРСР до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 7.12.1957 Верховним судом УРСР. (П – 3884)

ЛИСЮК АНДРІЙ ОНИСИМОВИЧ, 1898 р.н., с.Гендріхівка Червоноармійського району Житомирської області, українець, освіта початкова, проживав у с.Ясинуватка Олександрійського району, член колгоспу "Комунар". Заарештований 11.12.1943 Олександрійським РВ НКДБ (завербований німецькими контррозвідувальними органами СД). Засуджений 28.03.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 23.03.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13146)

ЛИТВИН АНТІН ДЕМ'ЯНОВИЧ, 1883 р.н., с.Петрозагір'я, українець, неписьменний, хлібороб. Заарештований 7.03.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("вів контрреволюційну агітацію і пропаганду, виступав проти хлібоздачі, розкуркулення, зривав збори; восени 1930 року під час здачі хліба ходив по селу з головкою капусти, гриз її і казав: "Буде скоро всім таке, як хліб заберуть"). Засуджений 23.04.1931

Олександрійським райнарсудом до 6 років ув'язнення у концтаборі з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 12.09.1990 Кіровоградським облсудом. (П - 3767)

ЛИТВИН ЯКІВ ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1905 р.н., с.Ворошилівка (нова назва Олександрівка), українець, освіта початкова, тесля риборозплідника. Заарештований 6.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація перед виборами). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 3.02.1962 Кіровоградським облсудом. (П - 5526)

ЛИТВИНОВ ГЕОРГІЙ ГРИГОРОВИЧ, 1944 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта неповна середня, учень. Заарештований 22.12.1960 УКДБ Кіровоградської області ("участь у молодіжній антирадянській організації "Союз боротьби", розповсюдження листівок та написів ворожого наклепницького змісту на вулицях міста Олександрії у 1959-60 роках" - *див. Микола Миколаєнко*). Кіровоградською облпрокуратурою 6.01.1961 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 8400)

ЛИХОЛАП АНДРІЙ ОМЕЛЯНОВИЧ, 1898 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, завідувач тваринницької ферми колгоспу "Перша Новопразька". Заарештований 21.12.1932 Новопразьким РВ ДПУ ("в роки громадянської війни служив у повстанському загоні Григор'єва 2 місяці; разом із Кузьмою Олінгорським підозрювався як учасник кількох крадіжок та вбивства двох євреїв"). Новопразьким РВ ДПУ 2.02.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 791)

ЛИХОПОЙ АНТОН ГАВРИЛОВИЧ, 1877 р.н., хутір Веселий Орел (приєднаний до с.Степанівка), українець, освіта початкова, табельник 9-го відділка 11-ої дистанції колії. У 1930 році розкуркулений, за здачу незіпсованих запчастин в "Рудметалторг" засуджений до сплати штрафу; у 1933-ому як голова кооперації с.Звенигородка за перевитрату і привласнення грошей був засуджений до 10 років неволі. Вдруге заарештований 27.02.1938 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Знам'янка ("в японську війну 1904 року служив у царській армії унтер-офіцером; під час першої світової війни воював на австрійському фронті, потрапив у полон, повернувся з Німеччини у 1919 році; про колгоспи висловлювався у контрреволюційному дусі, називаючи їх новим кріпосним правом, а колгоспників батраками"). Шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС Одеської залізниці 1.04.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 6626)

ЛИХОПОЙ МИХАЙЛО ХАРИТОНОВИЧ, 1909 р.н., х.Веселий Орел Звенигородської сільради (приєднаний до с.Степанівка), українець, освіта початкова, член ВКП(б) з 1937 року - партквиток №2003441, проживав у смт Погар Орловської (нині Брянської) області, Росія, військовик із 1932 року, старший льотчик-спостерігач 39-го авіаполку 5-ої авіаескадрильї, старший лейтенант. Заарештований 7.07.1941 командуванням 10-ої змішаної авіадивізії (підрив військової дисципліни, дискредитація начальників, антирадянські висловлювання: "у грудні 1940 року написав рапорт на ім'я наркома оборони СРСР маршала Тимошенка: висловлював невдоволення службою в м.Пінськ, де не мав житла, просив перевести його служити в Київський військовий округ або звільнити в запас; в рапорті багато уваги звернено на розвінчання помилкових дій командування 5-ої ескадрильї, з вини якого на фінському фронті загинуло 3 екіпажі: командир полку Захаричев перевів його служити у 2-у ескадрилью, запропонував здати заліки й оголосив догану; з кінця травня Лихопой відмовився виконувати накази командування полку, зокрема 28.05.1941 в присутності особового складу цинічно нецензурними словами вилаяв старшого політрука Кузнецова і погрожував йому насильством"). Засуджений 21.07.1941 трибуналом Західного військового округу до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням військового звання старший лейтенант. Реабілітований 5.09.1964 Верховним судом СРСР. (П - 7850)

ЛИЧМАН ГНАТ СТЕПАНОВИЧ, 1890 р.н., с.Приютівка, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.23-ох партизанів. Заарештований 3.01.1946 Червонокам'янським РВ НКДБ ("працював під час німецької окупації листоношею, складав пісні антирадянського змісту, співав їх під гармошку на вечорницях і весіллях, за пропозицією начальника поліції посилав свої пісні в редакцію німецької газети в Олександрію; відтворював на вечорницях інсценівку наклепницької розмови з керівниками радянського уряду"). Засуджений 4.03.1946 Кіровоградським обласним судом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 7.08.1991 Генеральною прокуратурою УРСР. (П - 12744)

ЛИЧМАН МУСІЙ СЕМЕНОВИЧ, 1876 р.н., с.Ворошилівка (нова назва Олександрівка), українець, освіта початкова, рахівник "Заготзерно". Заарештований 8.03.1933 Дніпропетровським облвідділом ДПУ (підозрювався у контрреволюційній діяльності). Дніпропетровським облвідділом ДПУ 20.03.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 5592)

ЛИЧМАН СВИРИД СЕМЕНОВИЧ, 1890 р.н., с.Трудівка, українець, освіта початкова, різнороб колгоспу "Шлях до культури". Заарештований 18.07.1940 Олександрійським РВ НКДБ ("у 1920 році брав участь у роззброєнні армії Будьонного; у 1935-ому лаявся нецензурно на портрет Леніна і казав, що це він призвів країну до голоду; штовхав колгоспника А.Богдана ліктем у бік: "Для чого підписуєшся на позику і даєш чортам гроші - ми ж голі зостанемось?"; агітував: "На кого ми працюємо? на Сталіна і Леніна, на вождів - якби не вони, то ми б так не мучились"). Засуджений 9.09.1940 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 24.02.1989 Верховним судом УРСР. (П - 9076)

ЛИЧМАН ФЕДІР ІВАНОВИЧ, 1900 р.н., с.Сонине, українець, освіта початкова, рахівник артілі ім.Сталіна. Із жовтня 1930 по жовтень 1931 року перебував під слідством ДПУ як повстанець. Вдруге заарештований 3.12.1937 Олександрійським РВ НКВС ("син куркуля, учасник повстанського загону Степового в роки громадянської війни; в момент занять гуртків з вивчення положення про вибори до Верховної ради сам не ходив і відмовляв колгоспників не ходити: "Вам там нічого робити, кандидатури уже підготовлені без нас, нам лиш пропонують за них голосувати"). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9219)

ЛІСНЕВСЬКИЙ РАФАЇЛ ІПОЛИТОВИЧ, 1902 р.н., с.Буртин Полонського району Хмельницької області, поляк, освіта початкова, проживав у смт Нова Прага Олександрійського району, член колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 14.02.1938 Новопразьким РВ НКВС ("у 1933 році вступив у польський націоналістичний релігійний гурток "Ружанець", керівником якого був Антон Роговський; агітував проти колгоспного ладу, вихваляв умови життя в Польщі"). Засуджений 5.05.1939 Кіровоградським облсудом до 1 року 3 місяців ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 1 рік. З-під варти звільнений 23.05.1939. Реабілітований 19.08.1993 Генеральною прокуратурою України. Тесть Іполит Роговський розкуркулений і висланий за межі району, два брати 1936 року вислані в Казахстан, Антон Роговський у 1937 році репресований. (П - 768)

ЛІСНЯК ЄВГЕН НИКОДИМОВИЧ, 1905 р.н., с.Курилівка Волочиського району Вінницької (нині Хмельницької) області, українець, освіта вища, проживав у м.Олександрії, вчитель педагогічної школи. Заарештований 27.09.1937 Олександрійським РВ НКВС ("член контрреволюційної націоналістичної організації" - *див. Микола Лисий*). Засуджений 7.12.1937 НКВС і прокурором СРСР до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 7.12.1957 Верховним судом УРСР. (П - 3884)

ЛІСОГОРОВА МАРІЯ МИКОЛАЇВНА, 1918 р.н., м.Олександрія, росіянка, освіта вища педагогічна, мешкала у м.Новогеоргіївську (нова назва - Світловодськ), без певних занять. Заарештована 3.12.1943 Новогеоргіївським РВ НКДБ ("у 1942-1943 роках працювала перекладачем Новогеоргіївської біржі праці"). Засуджена 27.04.1944 трибуналом Одеського військового округу до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітована 6.04.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. Батько Микола Ілліч Лісогоров заарештований органами НКВС у 1937 році, мати Віра Дмитрівна заарештована у 1943 році органами НКДБ. (П - 13204)

ЛОВІНСЬКИЙ ВЛАДИСЛАВ ІВАНОВИЧ, 1876 р.н., с.Буртин Полонського району Вінницької області, поляк, освіта початкова, проживав у с.Головківка Новопразького району, колгоспник. У 1932 році господарство розпродане за несплату податків. Заарештований 19.10.1937 Новопразьким РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів партія та уряду). Засуджений 26.11.1937 НКВС СРСР до розстрілу, вирок виконано 9.02.1938. Реабілітований 16.01.1989 Верховною Радою СРСР. (П - 11412)

ЛОГВИН ГРИГОРІЙ МИКОЛАЙОВИЧ, 1900 р.н., с.Косівка, українець, освіта вища, проживав у м.Знам'янка, агроном райземвідділу. Заарештований 31.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ (член контрреволюційної повстанської організації; 28.03.1933 в тюрмі написав власноручно покаяння, в якому є такі рядки: "Чистосердечно зізнаюсь у всьому, відмовляюсь від контрреволюційної організації на все

життя. Проклинаю її і свої дії. Шлю прокляття всім контрреволюціонерам і ворогам народу. Прошу Радянську владу і ДПУ прийняти мої зізнання і покаяння"). Засуджений 14.09.1933 трійкою колегії ДПУ УРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 24.06.1958 трибуналом Київського військового округу. (П - 4500)

ЛОГВИН ОЛЕКСАНДР ІВАНОВИЧ, 1896 р.н., с.Косівка, українець, освіта початкова, касир колгоспу "Шлях до кращого життя". Заарештований 30.11.1932 Олександрійським РВ ДПУ ("контрреволюційна агітація та шкідництво: низовий управлінський апарат колгоспу, а саме - секретар, рахівник, комірник – заплутували рахування, зривали виходи на роботу, псували майно колгоспу"). Дніпропетровським облвідділом ДПУ 5.07.1933 звільнений з-під варти під підписку про невиїзд, 10.09.1933 справу припинено. (П - 4340)

ЛОГОВСЬКИЙ СТАНІСЛАВ МИКОЛАЙОВИЧ, 1892 р.н., с.Шанівка Дзержинського району Вінницької (нині Житомирської) області, поляк, освіта початкова, проживав у с.Пантаївка Новопразького (нині Олександрійського) району, сторож "Заготзерна". Заарештований 14.02.1938 Новопразьким РВ НКДБ ("у 1916-20 роках перебував у німецькому полоні, нелегально прибув у СРСР; розповсюджував провокаційні чутки про голод в СРСР, вихваляв життя в Польщі, агітував проти підписки на державну позику для оборони країни: "Коли вже з нас перестануть дерти шкуру? мені нема чого оборонятись: якщо Польща завоює радянську Україну – нам стане краще жити"). Засуджений 4.04.1939 Кіровоградським облсудом до 3 років ув'язнення. Реабілітований 16.07.1993 Генеральною прокуратурою України. (П - 705)

ЛОЖЧЕНКО ВЛАС СЕМЕНОВИЧ, 1902 р.н., с.Мар'ївка, українець, освіта 5 класів, проживав у м.Олександрія, військовослужбовець з грудня 1943 року, столяр 12-ї залізничної бригади 26-го залізничного батальйону у Відні (Австрія). Заарештований 12.05.1945 відділом НКДБ 12-ої залізничної бригади ("у березні 1945 року зводив наклепи на умови життя в СРСР, водночас вихваляв життя в Угорщині, у квітні розпускав поразницькі чутки про небоєздатність Червоної армії, вихваляв силу Німеччини і її порядки, не довіряв зведенням Інформбюро і радянської преси, поширював національну ворожнечу серед червоноармійців стосовно єврейської національності: "У наших газетах раніше писали, що за кордоном живуть погано, тепер ми самі бачимо, як тут живуть; я розповідав бійцям, що коли жив на окупованій території, в мене квартирували три німецькі льотчики і були добрими, я говорив, що німці непогано вели себе стосовно нашого населення, навіть допомагали: орали городи взамін за яйця й курей"; "під час будівництва мосту через Дунай серед бійців зайшла мова про те, чому на фронті мало євреїв, Ложченко відповів: "Вони розумніші та хитріші від росіян та інших"). Засуджений 25.05.1945 трибуналом залізничних військ 3-го Українського фронту до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 7.05.1990 Кіровоградським облсудом. Батько розкуркулений у 1929 році і за невиконання плану хлібоздачі засуджений до 5 років неволі, помер в ув'язненні 1931-го. (П - 14008)

ЛОЗЕНКО ЄВГЕН АНДРІЙОВИЧ, 1897 р.н., м.Харків, українець, освіта вища, проживав у м.Олександрії, ветеринар-епізоотолог міжрайонної ветбаклабораторії. Заарештований 28.07.1938 Олександрійським РВ НКВС ("у 1936-38 роках зводив наклепи на колгоспний лад, вихваляв капіталістичні країни, висловлював поразницькі настрої, невдоволення низькою зарплатою ветеринарів, поганими умовами праці"). Засуджений 27.02.1939 Миколаївським облсудом до 5 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 12.10.1990 Верховним судом УРСР. (П - 12509)

ЛОЗИНСЬКИЙ ІЛЛЯ ВАСИЛЬОВИЧ, 1903 р.н., м.Умань Черкаської області, українець, освіта неповна вища, член КП(б)У в 1927-1937 роках, проживав у м.Олександрії, викладач історії ВКП(б), завідувач школи політосвіти. Заарештований 18.10.1937 Олександрійським РВ НКВС ("член контрреволюційної націоналістичної організації" - *див. Микола Лисий*). Засуджений 10.12.1937 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.12.1957 Верховним судом УРСР. (П - 3884)

ЛОЗОВИЙ ПАВЛО ЯКИМОВИЧ, 1914 р.н., с.Головківка, українець, освіта неповна середня, член ВЛКСМ, проживав у м.Олександрії, учень 2-го курсу технікуму політпросвіти. Заарештований 28.04.1935 Олександрійським РВ НКВС ("антирадянська агітація: виявляв невдоволення тим, що радянська влада знущається над студентами технікуму і вів підготовку до терору проти вождів радвлади"

– *див. Григорій Михайленко*). Олександрійським РВ НКВС 9.06.1935 звільнений з-під варти під підписку про невиїзд. (П - 6118)

ЛОКТИК ВІТАЛІЙ ЛУКИЧ, 1909 р.н., м.Смоленськ, росіянин, освіта вища, проживав у м.Олександрії, викладач школи комбайнерів. Заарештований 15.07.1938 Олександрійським РВ НКВС (член військово-повстанської організації). УНКВС Кіровоградської області 25.03.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 5691)

ЛУК'ЯНЕНКО ГРИГОРІЙ МИТРОФАНОВИЧ, 1910 р.н., м.Хорол Полтавської області, українець, освіта початкова, проживав у с.Протопопівка, викладач військової справи. Заарештований 12.08.1941 ОВ НКВС Одеського військового округу (антирадянська агітація). Засуджений 19.08.1941 трибуналом Одеського військового округу до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з відстрочкою до кінця військових дій, позбавлений звання молодший лейтенант. Реабілітований 10.09.1991 Верховним судом СРСР. (П – 12771)

ЛУК'ЯНЧУК ІВАН МАКСИМОВИЧ, 1912 р.н., м.Новоград-Волинський Житомирської області, українець, освіта середня, проживав у смт Нова Прага Олександрійського району, уповноважений розшуку РКМ району. Заарештований 12.06.1938 Криворізьким РВ НКВС (член контрреволюційної націоналістичної української організації). УНКВС Дніпропетровської області 23.11.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 5587)

ЛУНГУ ДЕНИС (ДЕОНІСІЙ) ФЕДОРОВИЧ, 1897 р.н., с.Кобилки Оргієвського повіту (Молдова), молдаванин, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, перукар. Заарештований 17.10.1937 (антирадянська агітація, шпигунська діяльність, проявляв терористичні наміри). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 9.05.1959 Кіровоградським облсудом. (П – 4714)

ЛУЦЕНКО АНДРІЙ ПАНЬКОВИЧ, 1885 р.н., с.Ворошилівка, українець, освіта початкова, городник-садівник колгоспу "Комінтерн". У 1931 році арештовувався органами ДПУ за підозрою участі в повстанських загонах Степового і Корюка. Вдруге заарештований 28.02.1938 Олександрійським РВ НКВС ("служив фельдфебелем у царській армії; у 1920 році брав участь разом з місцевими куркулями у вбивстві трьох червоноармійців; у 1923-ому був одним із організаторів сільгоспартілі "Своя праця", в яку об'єднались куркулі; вів антирадянську агітацію: "Колгоспи довго існувати не будуть, бо люди такого гніту терпіти не будуть, а тому всередині країни з допомогою іноземних інтервентів скоро почнеться війна, в якій Радянський Союз буде розгромлений"). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 4.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9148)

ЛУЦЕНКО ДМИТРО ІВАНОВИЧ, 1877 р.н., с.Ворошилівка (нині с.Олександрівка), українець, освіта початкова, лісник. Заарештований 30.11.1943 УНКДБ Кіровоградської області (таємний агент СД). Засуджений 12.02.1944 особливою нарадою при НКВС СРСР до 5 років заслання у Кустанайську область (Казахстан). Реабілітований 21.09.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (14048 – П)

ЛУЦЕНКО ДМИТРО МИХАЙЛОВИЧ, 1904 р.н., с.Куколівка Олександрійського району, українець, письменний, токар Щасливівської машино-тракторної станції. Заарештований 28.02.1938 Олександрійським РВ НКВС ("шляхом агітації намагався зірвати ремонт тракторів, вимагав підвищення зарплати"). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 23.07.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5241)

ЛУЦЕНКО ІВАН МИКИТОВИЧ, 1886 р.н., с.Богоявленське, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 28.04.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (агітація проти заходів радянської влади на селі). Засуджений 23.08.1929 колегією ОДПУ до 5 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 4.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 14150)

ЛУЦЕНКО ПЕТРО ПОЛІКАРПОВИЧ, 1892 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрія, конюх. Заарештований 11.03.1944 Олександрійським РВ НКДБ (зв'язок з німецькою контррозвідкою). Засуджений 5.09.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 28.06.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 10086)

ЛУЦЕНКО ТОДОСЬ ЯКОВИЧ, 1897 р.н., с.Трудівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 26.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("в роки громадянської війни служив у гетьманській варті, армії УНР, перебував у повстанському загоні Степового. брав участь у повстанні проти радянської влади"; антирадянська діяльність – *див. Йосип Школяр*). Засуджений 4.06.1931 Олександрійським нарсудом до 4 років ув'язнення у концтаборах. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 10509)

ЛУЦЕНКО ЯКІВ ДМИТРОВИЧ, 1902 р.н., с.Ворошилівка (нова назва Олександрівка), українець, освіта початкова, без певних занять, проживав у м.Дніпропетровську, бортмеханік автозаводу. Заарештований 30.05.1947 Олександрійським РВ МДБ ("в роки війни потрапив у німецьке оточення, з жовтня 1941-го жив у с.Червоний Промінь Солонянського району Дніпропетровської області, у квітні 1942-го приїжджав у Ворошилівку і заявив німецькій поліції на радянського активіста, єврея Михайла Лисянського про те, що той розкуркулював і палив хати куркулів, за що Лисянського німці 27.05.1942 розстріляли"; "Луценко не визнав себе винним у зраді Лисянського"). Засуджений 13.08.1947 військовим трибуналом Кіровоградського гарнізону до 15 років каторжних робіт з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 18.11.1955 трибуналом Київського військового округу. (П – 1969)

ЛУЧКО ВАСИЛЬ ІВАНОВИЧ, 1901 р.н., с.Жовте П'ятихатського району Дніпропетровської області, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрія, технік 11-ої дистанції залізниці. У 1925 році за "дезертирство з лав Червоної армії" був засуджений до 3 років неволі. Вдруге заарештований 15.02.1938 шляхово-транспортним відділом НКВС ст.Знам'янка ("в роки громадянської війни служив у арміях Денікіна і Шкуро; провадив антирадянську агітацію, зводив наклепи на умови життя в СРСР. вихваляв ворогів народу"; "разом із Яковом Глущенком та Дмитром Полієвцем 2.02.1939 на допиті заявив. що до них під час слідства застосовували фізичну силу, через що вони змушені були давати брехливі свідчення"). Засуджений 9.05.1939 лінійним судом Одеської залізниці до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. З-під варти звільнений 16.02.1944. Реабілітований 21.04.1992 Генеральною прокуратурою України. (П – 13220, 6580)

ЛЮБАРСЬКИЙ ГЕРАСИМ ПЕТРОВИЧ, 1893 р.н., смт Нова Прага, українець, письменний, селянин-хлібороб. Заарештований 4.03.1931 Новопразьким РВ ДПУ (контрреволюційна агітація). Засуджений 29.07.1931 Новопразьким райнарсудом до 2 років ув'язнення у концтаборі з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Одеським мідрайсудом 18.08.1931 вирок визнано умовним, з-під варти звільнений. (П – 6372)

ЛЮБАШЕВСЬКИЙ ШИМАН АРОНОВИЧ, 1885 р.н., с.Медведівка Чигиринського району Черкаської області, єврей, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, продавець Дніпропромторгу. Заарештований 20.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація, вихваляв фашистську Німеччину та інші капіталістичні країни, троцькістів). Засуджений 15.05.1939 Кіровоградським облсудом до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 8.08.1990 Верховним судом УРСР. (П – 12505)

ЛЮБОВИЧ ФЕДІР ТИМОФІЙОВИЧ, 1862 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 16.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("до революції поміщик, мав 860 десятин власної землі, в Олександрії утримував 3 власних будинки, на виручені засоби від яких і жив"; "восени 1930 року в райвідділ ДПУ надійшли дані, що Любович у 1918 році при окупації німцями України як колишній поміщик села Сметанівки Онопріївського району брав велику контрибуцію за пограбоване майно в період революції, а також що він вів агітацію проти заходів радвлади на селі"; "у Зінов'євську на посаді члена правління Бурякосоюзу працює громадянин Любович Василь Федорович, син колишнього поміщика: під час громадянської війни 1918-20 років в пору денікінської влади був начальником каральної експедиції м.Новогеоргіївська та прилеглих сіл, виловлював і розстрілював більшовиків та їхніх прихильників"). Олександрійським РВ ДПУ 20.12.1930 з-під варти звільнений під підписку про невиїзд, Олександрійською дільничною прокуратурою 17.05.1931 за недостатністю доказів справу припинено. (П – 5816)

МАДИЧ АНДРІЙ ПОРФИРОВИЧ, 1897 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта середня (5 класів гімназії), проживав у с.Лазаропіль Захарівської сільради Новогеоргіївського (нині Світловодського) району, священик Покровської церкви. Заарештований 21.12.1932 Харківським облвідділом ДПУ ("член

контрреволюційної організації, мета якої – повалення радянської влади шляхом збройного повстання"). Харківським облвідділом ДПУ 17.01.1933 слідчу справу виділено в окрему справу. (П – 11992)

МАЖАРА (інші варіанти прізвища у справах МОЖАРА, МЕЖУРА, МАЖАРЕНКО) ІВАН ДМИТРОВИЧ, 1896 р.н., с.Веселий Роздол Щасливівської сільради, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 31.01.1933 Олександрійським РВ ДПУ (контрреволюційна діяльність: "у 1920 році, в момент наступу червоних на станцію Щаслива, вимагав у селян: "Давайте полотно, бо в Добрій Надії червоними поранено багато наших повстанців, яким треба робити перев'язки"; "Не тиняйтесь по селу, бо із Нового Стародуба має йти наша кіннота, то щоб не прийняли вас за червоних та не відкрили стрільбу"; "у 1930 році виступав проти розкуркулення, збирав серед селян гроші, аби вернути куркулів із заслання; перешкоджав хлібозаготівлі, відмовився здавати зерно для весняного посіву, якого від нього вимагалось більше 100 кілограм, за що в січні 1933-го його виключили з колгоспу; за постановою правління колгоспу у нього проведено обшук і вилучено 6 пудів пшениці"). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 25.05.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. Вдруге, проживаючи у Щасливому і працюючи завгоспом у колгоспі ім.Сталіна, заарештований 18.03.1938 Олександрійським РВ НКВС ("антирадянська агітація, служба в повстанському загоні Степового"). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 9.05.1959 Кіровоградським облсудом. (П – 7286, 4710)

МАЖАРА НАЗАР АНДРІЙОВИЧ, 1904 р.н., с.Щасливе, українець, освіта початкова, колійний обхідник 11-ої дистанції ст.Знам'янка. У 1930 році розкуркулений разом з батьками, у 1931-ому був засуджений за невиконання плану хлібозаготівлі до 3 років неволі. Вдруге заарештований 3.03.1938 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Знам'янка Одеської залізниці ("одружений з дочкою куркуля, висланого за межі України; агітував проти підписки на державну позику"). Шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС Одеської залізниці 26.02.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. Тесть Олександр Прохорович Бугара розкуркулений у 1930 році; брат дружини арештований у 1937-ому "як ворог народу". (П – 6766)

МАЗУР ЯКІВ ЙОСИПОВИЧ, 1896 р.н., с.Користівка, українець, освіта початкова, проживав на ст.Користівка, робітник "Заготзерно". Заарештований 14.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 20.05.1961 Кіровоградським облсудом. (П – 5429)

МАЗУРКЕВИЧ ФРАНЦ СТАНІСЛАВОВИЧ, 1888 р.н., м.Скербишеве Замостського повіту Люблінської губернії, поляк, неписьменний, проживав у с.Попельнасте Олександрійського району з 1918 року, столяр колгоспу "Спартак". У 1932 році за підозрою у контрреволюційній діяльності перебував під слідством ДПУ 3 місяці. Вдруге заарештований 11.02.1938 Олександрійським РВ НКВС ("служив у царській прикордонній охороні, нелегально перейшов кордон у Румунію, де в 1914 році понад місяць перебував під вартою і завербований як шпигун румунської розвідки; тримав зв'язки з резидентом румунської розвідки Павлом Дюньдюковим, передавав йому дані політико-економічного стану села і настроїв селян"). Засуджений 30.09.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 19.10.1938. Реабілітований 24.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9461)

МАЙБОРОДА АНАНІЙ АНТОНОВИЧ, 1904 р.н., с.Овнянка (с.Маслівка Канівського повіту), українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, колгоспник. Заарештований 17.10.1940 УДБ УНКВС Кіровоградської області (незадоволення радянською владою). Засуджений 26.12.1940 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 8.12.1989 Верховним судом УРСР. (П – 10891)

МАКАРОВ ОЛЕКСАНДР ЗАХАРОВИЧ, 1895 р.н., м.Олександрія, росіянин, освіта середня – гімназія, проживав у м.Братислава (Чехословаччина). Затриманий 30.04.1945, заарештований 23.05.1945 відділом контррозвідки "Смерш" МЕП-19 ("член Галліполійського союзу "Глінкова людова страна"). Засуджений 9.06.1945 військовим трибуналом тилу 2-го Українського фронту до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 17.04.1996 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 14413)

МАКАРОВ СЕМЕН ЛЕОНТІЙОВИЧ, 1898 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, в'язень Кіровоградського окремого табірного пункту управління НКВС спецбуду №271. За несплату

держподатку 2 тисячі рублів 8.03.1941 був засуджений до 1 року неволі. Етапований 2.07.1941 в Усть-Кам'яногірськ, Казахстан. Вдруге заарештований 3.07.1941 конвойною охороною, звинувачення пред'явлено 16.07.1941 ("відбуваючи покарання, серед ув'язнених проводив антирадянську агітацію: "Радянський уряд в час війни, в тяжку хвилину втече в Німеччину, з якою в добрих стосунках, а народ кине напризволяще"; вихваляв царський лад"). Засуджений 8.07.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Вирок був призупинений – направлений у діючу армію. Реабілітований 22.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12226)

МАКСИМОВ ГРИГОРІЙ ГРИГОРОВИЧ, 1909 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, забійник шахти №2 "Укрбурвугілля". Заарештований 29.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (член контрреволюційної організації). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3739)

МАКСИМОВ КІНДРАТ ПЕТРОВИЧ, 1881 р.н., українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, колодяжник залізничної станції. Заарештований 12.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (активний член політбанди, контрреволюційна агітація). Олександрійським РВ НКВС 1.06.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2738)

МАКСИМОВ МИКОЛА ІВАНОВИЧ, 1888 р.н., с.Поніхове Серпухівського району Московської області, росіянин, освіта початкова, проживав на ст.Шарівка (Щорівка) Одеської залізниці, сторож Шарівської МТС. Заарештований 23.07.1941 Новгородківським РВ НКДБ (антирадянська агітація). Справу припинено 13.02.1942, з-під варти звільнений. (П – 8667)

МАЛАХОВСЬКА ЗОЯ ОЛЕКСАНДРІВНА. 1924 р.н., м.Олександрія, українка, освіта середня, позапартійна. Заарештована 1.03.1945 Олександрійським РВ НКДБ (перекладачка окружного гебітскомісаріату, агент німецької розвідки, зрадництво). Засуджена 9.07.1945 трибуналом військ НКВС до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки і конфіскацією майна. Трибуналом Київського військового округу 10.09.1954 справу припинено, з-під варти звільнена. (П – 2508)

МАЛАХОВСЬКИЙ ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1884 р.н., м.Люблін (Польща), українець, освіта вища (Київський комерційний інститут, 1916), проживав у м.Олександрії, викладач сільськогосподарської школи. Заарештований 15.11.1937 Олександрійським РВ НКВС ("син штабс-капітана царської армії; будучи працівником окрфінвідділу у Кременчуці в 1927-28 роках, гуртував довкола себе інтелігенцію, висловлював невдоволення радянською владою: "В Радянському Союзі – злидні, голод і холод, довго так існувати не можна; радянська влада із своїм гнилим будівництвом, із своєю хваленою системою, якій гріш ціна, підуть зі сцени і назавжди віддадуть важелі правління в руки справжньої парламентської демократії"). Засуджений 19.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Управлінням НКВС Миколаївської області 15.03.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. Вдруге заарештований 4.09.1945 Олександрійським РВ НКДБ ("будучи членом ОУН з 1942 року, мав зв'язок із Дмитром Шевченком, активно допомагав ОУН: переховував на квартирі націоналістів, зберігав націоналістичну літературу; працюючи в німецькому торговому товаристві "Центролос", сприяв у отримуванні продуктів харчування для новоприбулих членів обласного й центрального проводів ОУН, відвідував збори, які проводились на квартирі Шевченка; у січні 1942 року за завданням члена ОУН Линика, на конференції вчителів виголосив доповідь націоналістичного змісту, зводячи наклепи на радянські владу й уряд"). Засуджений 18.10.1945 трибуналом Кіровоградського гарнізону до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Трибуналом Київського військового округу 26.11.1954 міру покарання зменшено до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.05.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8633, 13855)

МАЛИЙ АНДРІЙ ОПАНАСОВИЧ, 1899 р.н., с.Білоусівка Вознесенського району, молдаванин, освіта початкова, проживав у радгоспі "Комінтерн", чорнороб. Заарештований 8.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 21.06.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9845)

МАЛИЙ ФЕДОСІЙ СЕМЕНОВИЧ. 1867 р.н., с.Марто-Іванівка, українець, освіта початкова, коваль-одноосібник. У 1931 році за побиття активіста села був засуджений до 3 років неволі. Вдруге заарештований 30.06.1941 Олександрійським міжрайвідділом НКДБ ("до 1917 року служив у поміщика Півняка прикажчиком, одружений з його дочкою"; "коли 22 червня проводилась мобілізація на війну і багато жінок плакали, то в Малого в хаті влаштували п'янку, сміялись і співали, а сам господар казав: "Ага, дочекались, що влада помінялась" та "Ті, що розібрали Божий храм, будуть на тому світі кипіти в котлі; а церкву все одно поставлять"; "на суді Малий сказав, що він глухий і нікому нічого не говорив"). Засуджений 24.07.1941 виїзною сесією Одеського трибуналу військ НКВС Кіровоградської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 1.08.1941. Реабілітований 7.05.1990 Кіровоградським облсудом. (П - 13944)

МАЛИНА ВАСИЛЬ ІВАНОВИЧ, 1912 р.н., с.Звенигородка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Шлях до соціалізму". Заарештований 19.01.1932 Олександрійським РВ ДПУ ("член контрреволюційного угруповання, агітував проти проведення хлібозаготівельних робіт" – *див. Іван Сергієнко*). Олександрійським РВ ДПУ 28.02.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 4393)

МАЛИНОВСЬКИЙ ФЕДІР ПЕТРОВИЧ, 1913 р.н., с.Велика Гнійниця Плужненського району Кам'янець-Подільської (нині Ізяславського Хмельницької) області, поляк, освіта неповна середня, член ВЛКСМ з 1929 року (у серпні 1938-го виключений за зв'язки з ворогом народу Литвиненком, за приховування факту розкуркулення родичів дружини й заслання їх на північ, за окозамилювання з питань ліквідації неписьменності у Ізяславському районі), проживав у м.Олександрії, інспектор по заготівлях Олександрійського маслозаводу. Заарештований 9.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Кіровоградським облсудом 15.05.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 595)

МАЛИШ ІВАН ЯРОХТІЙОВИЧ. 1896 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, хлібороб, з куркулів. Заарештований 1.03.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (виступи проти колективізації). Засуджений 26.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 31.01.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6047)

МАРИНИЧ ДМИТРО ФЕДОТОВИЧ, 1907 р.н., с.Пантазіївка Новопразького району, українець, освіта початкова, член ВКП(б) до 1937 року, проживав у м.Горлівка, інструктор Горлівського міськкому. Заарештований 26.10.1937 Знам'янським РВ НКВС (участь у написанні та відправці телеграми на ім'я Сталіна від імені НКВС). Засуджений 21.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 18.06.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 1536)

МАРИНИЧ ІВАН ФЕДОТОВИЧ, 1906 р.н., с.Пантазіївка Новопразького району, українець, освіта початкова, проживав у с.Костянтинівка Знам'янського району, без певних занять. Заарештований 26.10.1937 Знам'янським РВ НКВС (участь у написанні та відправці телеграми на ім'я Сталіна від імені НКВС). Засуджений 21.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 18.06.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 1536)

МАРКОВ НАУМ ІВАНОВИЧ, 1880 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта початкова, колишній член партії есерів, член колгоспу "Серп і молот", гірник Користівського кар'єру. Заарештований 6.12.1932 Дніпропетровським облвідділом ДПУ ("член контрреволюційної організації"; "розповідав Хрисанфу Рудченку, що місцеві сільські комуністи також невдоволені радянською владою і на випадок яких подій покинуть свої партквитки й будуть за нас; Марков запрошував Хрисанфа переїхати в Протопопівку й перейти на службу у Користівський кар'єр" – *див. Артем Чайка, Олександрійський район; Хрисанф Рудченко, п'ята книга*). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 19.04.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 7495)

МАРКОВ ОЛЕКСА СТЕПАНОВИЧ, 1911 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 29.04.1930 Олександрійським РВ ДПУ (створення антирадянської організації, соціально-небезпечний елемент). Засуджений 1.06.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 31.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11002)

МАРКОВ ПЕТРО ЯКОВИЧ, 1888 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, проживав у с.Новопилипівка (нині у складі м.Олександрія), робітник шахти №2. Заарештований 19.02.1938

Олександрійським РВ НКВС (агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.05.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9766)

МАРКОВ СТЕПАН ТИТОВИЧ, 1895 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 12.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 26.05.1938. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9833)

МАРКОВ ФЕДІР ДЕМ'ЯНОВИЧ, 1896 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, їздовий складу Байдаківського кар'єру. Заарештований 4.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (зв'язок з кримінальним елементом). Засуджений 22.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 22.06.1938. Реабілітований 13.12.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 3422)

МАРУСЕНКО ХАРЛАМПІЙ ПАНАСОВИЧ, 1893 р.н.. с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, проживав у м.Кіровограді, робітник Кіровоградського хлібзаводу №2. Заарештований 28.08.1936 Кіровським МВ НКВС (контрреволюційна агітація троцькістського характеру). Засуджений 2.11.1936 Одеським облсудом до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 1 рік. Реабілітований 16.06.1993 Генеральною прокуратурою України. (П – 169)

МАРУСИЧ МАРФА СЕРГІЇВНА, 1908 р.н., с.Куколівка, українка, освіта 2 класи, проживала у с.Сонине Олександрійського району, колгоспниця. Заарештована 13.12.1943 УНКДБ Кіровоградської області ("в роки війни завербована німцями як таємний агент СД"). Засуджена 20.06.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітована 29.04.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13285)

МАРЦОФЕЙ КИРИЛО ЙОСИПОВИЧ, 1915 р.н., с.Попельнасте, українець, освіта початкова, перед війною проживав у с.Червона Кам'янка Олександрійського району і працював трактористом машино-тракторної станції, червоноармієць карантину 118-ого запасного стрілецького полку. Заарештований 23.07.1941 Олександрійською райміліцією ("в Червону армію призваний у червні 1941 року, зарахувавши у 600-ий стрілецький полк, відправили в Шепетівку, серед липня повели в наступ, німці оточили й забрали в полон; в одному селі звезли до сараю: із нашої 3-ої роти, із 120 осіб лишилось спершу душ 70, а потім 45 – хтось загинув, комусь вдалося втекти; зі мною бесідував офіцер українською мовою, я дав підписку, що повернусь у Червону армію й агітуватиму солдат за німців, що не треба проти них воювати – мені дали 10 ракет і наказали запустити їх там, де знаходяться червоні частини, щоб німецькі літаки за цим сигналом могли їх знищити; а ще дали коробочку отрути, аби розпечатати її й кинути на червоноармійську кухню, але самому ту страву не споживати; я нічого того не робив, а все викинув, як тільки нас відпустили; так через Бердичів, Житомир я добрався до Червоної Кам'янки, де мене разом з іншими відступаючими й затримав голова сільради та передав міліції; далі тюрма в Кіровограді, евакуація в Усть-Кам'яногірськ, де звинуватили у дезертирстві" – із свідчень на допиті). Засуджений 23.03.1942 військовим трибуналом Семипалатинського гарнізону (Казахстан) до розстрілу. Міру покарання 18.06.1942 замінено на 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з направленням на фронт: 21.06.1942 прибув у карантин 118-го стрілецького запасного полку. Помер 8.10.1942 у тюремній лікарні від двобічного крупозного туберкульозу. Особливим відділом НКВС 32-ої запасної стрілецької бригади 21.10.1942 справу припинено. (П – 5750)

МАРЧЕНКО ГРИГОРІЙ ЛАРІОНОВИЧ, 1910 р.н., м.Олександрія, українець, письменний, проживав у с.Мар'ївка Олександрійського району, член колгоспу "Шевченкова долина". Заарештований 20.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 26.03.1960 Кіровоградським облсудом. (П - 5059)

МАРЧЕНКО СТЕПАН ІВАНОВИЧ, 1890 р.н., м.Олександрія. українець, освіта початкова, конюх міського парового млина. Заарештований 12.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 26.05.1938. Реабілітований 15.11. 1956 Кіровоградським облсудом. (П – 3384)

МАСИЧ ФЕДІР ЮХИМОВИЧ, 1918 р.н., с.Михайлівка Лозівського району Харківської області, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, без певних занять. Заарештований 23.12.1943

відділом боротьби з бандитизмом УНКВС Кіровоградської області ("у 1941 році під Полтавою потрапив у німецьке оточення, у таборі військовополонених склав присягу на вірність окупаційній владі, з лютого 1942 року служив у поліції м.Олександрії, охороняв залізницю, нафтові бази, брав участь в облавах на громадян для відправлення їх у Німеччину"). Управлінням НКВС Кіровоградської області 22.01.1944 направленний в спецтабір для фільтрації. (П - 3267)

МАТВЕЄВ ЯВДОКИМ ЯРМОЛАЙОВИЧ, 1890 р.н., с.Тарасово-Шевченкове, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 18.10.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("антирадянська агітація, спрямована на зрив хлібозаготівельних робіт"). Засуджений 13.01.1930 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 12.01.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 4114)

МЕЗЕНЕЦЬ ПАВЛО ОМЕЛЯНОВИЧ, 1892 р.н., с.Куколівка, українець, освіта 3 класи, член колгоспу ім.Орджонікідзе. Заарештований 23.07.1941 Олександрійським РВ НКДБ ("баптист із 1920 року, активний сектант: систематично проповідував серед людей євангеліє, агітував проти радянської влади: "Зараз країною керують антихристи, які повинні загинути"; затриманий і через воєнні обставини евакуйований в тил Радянського Союзу і слід його загубився"; у 1947-48 роках допитувалась дружина Марія Свиридівна - не знайшовся). Управлінням МДБ Кіровоградської області 2.04.1948 оголошений до розшуку, справу "за маловажністю вчиненого злочину" припинено. Управлінням КДБ Кіровоградської області у липні 1990 року справа направлена в прокуратуру для реабілітації. (П - 1964)

МЕЗЕНЦЕВА ВІРА ГРИГОРІВНА, 1908 р.н., с.Червона Кам'янка, українка, освіта незакінчена вища, вчителька. Заарештована 20.09.1944 відділом контррозвідки "Смерш" Одеського військового округу ("член "Просвіти" та Організації українських націоналістів, які ставили завдання: вести пропаганду за створення Самостійної Української Держави; в роки німецької окупації викладала в школі географію, прищеплюючи учням націоналістичні погляди; у збережених в архіві власноручно написаних Мезенцівою звітах вказано, що вона читала учням статті "Україна в духовній неволі", "Відроджена нація", "Адольф Гітлер" та інші, надруковані в газетах, які видавалися німецькою владою" - *див. Іван Шевченко*). Засуджена 4.06.1945 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9359)

МЕЙЄРЛЕ ХРИСТИНА ХРИСТОФОРІВНА, 1888 р.н., с.Розенфельд Бердянського району Таврійської губернії, німкеня, освіта початкова, проживала у смт Нова Прага Олександрійського району, домогосподарка. Заарештована 24.07.1941 Новгородківським МРВ НКДБ (вихваляння фашистської Німеччини). Рішення по справі немає. Управлінням СБУ Кіровоградської області 9.12.1994 справу закрито. Чоловік Яків, дві дочки та син у 1938 році репресовані органами НКВС за контрреволюційну діяльність. (П - 2625)

МЕЛЕШКІН ОЛЕКСАНДР ЄЛИСЕЙОВИЧ, 1905 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, бригадир ремонтників на залізниці. Заарештований 14.12.1943 управлінням НКДБ Кіровоградської області (співробітництво з німецькими окупантами). Засуджений 4.03.1944 трибуналом військ НКВС Українського округу до 10 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 18.04.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13431)

МЕЛЕШКО МИКИТА ІВАНОВИЧ, 1902 р.н., с.Ксендзьова Любомирського району Балтського округу, українець, освіта початкова, проживав у с.Щасливе Олександрійського району з 1917 року, член правління колгоспу "Червоний путіловець". Заарештований 31.03.1933 Олександрійським РВ ДПУ ("зірвав у колгоспі роботу по переобмолоту соломи; як відповідальний по збору незаконно розданих натуравансів, мав зібрати 140 центнерів, а зібрав лиш 3: "Бо колгоспники не захотіли зносити хліб. та й сам я замість 280 кілограмів вернув лиш 43, тому що немає в мене більше хліба"). Прокурором Олександрійської дільниці 22.02.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. Дядько Михайло Мелешко розкуркулений та засуджений. (П - 713)

МЕЛЬНИЧЕНКО ПРОКІП МИКИТОВИЧ, 1891 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, муляр, без певних занять. Заарештований 28.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу.(П - 3739)

МЕЛЬНИЧЕНКО СТЕПАН МИКИТОВИЧ, 1904 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, коваль механічного заводу "Укрбурвугілля". У 1933 році був засуджений до 3 років неволі. Вдруге заарештований 9.09.1937 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 28.03.1938 Миколаївським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 15.06.1990 Верховним судом УРСР. (П – 12460)

МЕРЧАНСЬКИЙ ОЛЕКСА ГРИГОРОВИЧ, 1870 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта 3 класи Києво-Софіївського духовного училища, проживав у селищі Онуфріївка, без певних занять. Заарештований 2.08.1937 Онуфріївським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 29.09.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 4.10.1938. Реабілітований 10.05.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 4337)

МЕТЕЛЬСЬКИЙ (МИТЕЦЬКИЙ) ЙОСИП АНДРІЙОВИЧ, 1888 р.н., с.Вікно Гримайлівського (нині Гусятинського) району Тернопільської області, українець, освіта початкова, проживав у с.Трудівка Олександрійського району, хлібороб. Заарештований 26.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("у 1914 році австрійським урядом мобілізований на першу світову війну, у 1915-ому потрапив у полон до російської армії; в роки громадянської війни перебував у повстанському загоні Степового, брав участь у повстанні проти радянської влади"; антирадянська діяльність – *див. Йосип Школяр*). Засуджений 4.06.1931 Олександрійським нарсудом до 2 років ув'язнення у концтаборах. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. Вдруге, проживаючи у с.Войнівка Олександрійського району і працюючи кучером дитячої колонії, заарештований 13.10.1937 Олександрійським РВ НКВС ("до останнього часу добивався виїзду за кордон, підтримував письмовий зв'язок із сестрою у Америці; заявляв, що при радянській владі жити тяжко, бо нема приватної власності, вихваляв життя за кордоном, бо в СРСР люди не живуть, а мучаться; що колгоспи довго існувати не будуть, бо при них жити неможливо"). Засуджений 7.12.1937 НКВС і прокурором СРСР до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 31.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10509, 11499)

МЕТКА МАРІЯ БОРИСІВНА, 1923 р.н., с.Головківка, українка, освіта початкова, проживала у м.Олександрії, без певних занять. Заарештована 28.03.1949 Олександрійським РВ МДБ (зв'язок з німецькими карними органами, поліцією). Засуджена 30.04.1949 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 25 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Прокуратурою Київського військового округу 31.05.1955 справу припинено, з-під варти звільнена. (П – 3328)

МЕТКИЙ МАРКО ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1897 р.н., с.Войнівка, українець, освіта початкова, колійний обхідник залізниці. Заарештований 9.03.1938 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Знам'янка (антирадянська діяльність: "в роки громадянської війни служив у війську Української Народної Республіки; в останні роки вів контрреволюційні розмови: вихваляв царський лад, зводив наклепи на життя трудящих, агітував проти колективізації"). Шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС Одеської залізниці 10.04.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 6769)

МЕТКИЙ ПАНАС ТРОХИМОВИЧ, 1905 р.н., с.Войнівка, українець, освіта початкова, помічник командира взводу 4-го ескадрону 52-го кавалерійського полку 9-ої кавдивізії. Заарештований 22.03.1930 особливим відділом 9-ої кавалерійської дивізії ("серед молодших командирів і червоноармійців вів антирадянську агітацію з метою виявити і наблизити до себе осіб споріднених за ідеологією, щоб на випадок війни підняти повстання проти червоних і розкласти армію; говорив, що хлібозаготівлями, податками і розкуркуленням влада до краю розорила селян, що радвлада протримається до весни, а далі повстання неминуче і до того часу буде війна; у Меткого знайдено добірку українських шовіністичних пісень, про Морозенка та інші, які він, як сам свідчить, переписав у кобзарів-бандуристів, що в 1928 році давали концерт у Гайсині"; у додаткових матеріалах від 21.05.1930 мовиться про намагання батька Меткого дати хабаря за сина, про спробу Панаса Меткого втекти під час конвоювання його у Брацлавський бупр). Засуджений 12.06.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 25.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6261)

МЕТКИЙ ПЛАТОН ТРОХИМОВИЧ, 1885 р.н., с.Войнівка, українець, освіта початкова, городник радгоспу "Комінтерн". Заарештований 28.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (агітація проти

заходів радянської влади). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 26.05.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9764)

МИГЛЕНКО ВАСИЛЬ АНАНІЙОВИЧ, 1904 р.н., с.Піщаний Брід, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрія, машиніст "Бурвугілля". Заарештований 16.01.1938 Знам'янським шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС (антирадянська агітація, шкідництво). Військовою прокуратурою 16.07.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 5360)

МИКОЛАЄНКО МИКОЛА СЕМЕНОВИЧ, 1940 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта неповна середня, без певних занять. Заарештований 22.12.1960 УКДБ Кіровоградської області ("безробітний інвалід 2-ої групи, слухаючи наклепницькі передачі зарубіжних радіостанцій і неправильно сприймаючи нездорові висловлювання окремих громадян, викривлено оцінював радянську дійсність і з 1959 року став на шлях контрреволюційної діяльності: протягом 1959-60 років для проведення антирадянської діяльності залучив підлітків Віктора Лановчука, Анатолія і Віктора Біликів, Георгія Литвинова, Володимира Ткача, Анатолія Хлистуна, Володимира Клочка, які в липні 1959-го виготовили й розповсюдили в м.Олександрії 4 листівки з наклепами на радянську дійсність, в листопаді 6 листівок, в серпні 1960-го - 40 листівок, у вересні провели нелегальні збори, де ставилось питання створення антирадянської молодіжної організації "Союз боротьби", збирання членських внесків по 3 рублі в місяць, 4.10.1960 зробили кілька ворожих написів на парканах, стінах будинків і електростовпах, 6.11.1960 і 5.12.1960 крейдою і деревним вугіллям зробили написи антирадянського змісту на вулицях міста: "Геть диктатора Хрущова", "Москві - свинину, Україні - конину", "Товариші, революція зраджена, хай живе нова революція", "Вимагаємо політичної свободи", "Народ обманули, революцію зрадили", "Як Америку догнали - масла не побачили", "Наш Хрущов по світах їздить, а в країні немає нічого", "В Конституції свобода, а в країні рабство"). Кіровоградською облпрокуратурою 16.01.1961 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 8400)

МИРКА ГРИГОРІЙ АРХИПОВИЧ, 1889 р.н., с.Петрозагір'я, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Заарештований 10.04.1931 Олександрійським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 15.05.1931 Олександрійський райнарсудом до 5 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П - 10511)

МИРКО ДАНИЛО СЕМЕНОВИЧ, 1879 р.н., с.Петрозагір'я, українець, неписьменний, хлібороб. Заарештований 23.02.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("вів контрреволюційну агітацію, виступав проти колективізації та розкуркулення; влітку 1930 року при організації зернового товариства казав: "Владі не вдалося втягнути селян у комуну, то тепер вона їх втягує у товариство під різноманітним соусом, бо товариство – це та сама комуна", чим зірвав збори; в момент розповсюдження облігацій позики: "Що це за влада – хліб пограбувала і грошей не дала, а тепер якісь позики поширює і грошей вимагає? немає життя селянинові"). Засуджений 23.04.1931 Олександрійським райнарсудом до 6 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 12.09.1990 Кіровоградським облсудом. (П - 3767)

МИРКО ІВАН КАРПОВИЧ, 1894 р.н., с.Петрозагір'я, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 30.11.1943 контррозвідкою "Смерш" 5-ої гвардійської армії ("у червні 1943 року дав письмовий підпис представнику розвідки СД Ніколенку бути таємним агентом під №96 для виявлення партизанів, комуністів і радянських активістів, тримав зв'язок із Михайлом Козаком, але ніяких свідчень йому не передавав"). Засуджений 25.02.1944 військовим трибуналом 5-ої гвардійської армії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленям громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 26.06.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13520)

МИРНИЙ ІВАН МИКИТОВИЧ, 1904 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, голова сільської ради. Заарештований 5.11.1937 Олександрійським РВ НКВС (зв'язок з ворожим елементом, невдоволення радянською владою). Засуджений 21.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 3.02.1962 Кіровоградським облсудом. (П - 5522)

МИРНИЙ СЕРГІЙ ПАНАСОВИЧ, 1888 р.н., с.Олександрівка Костянтинівської сільради, українець, освіта початкова, рахівник кооперації. У 1930 році розкуркулений, у 1933-ому за зрив хлібоздачі був засуджений до 1 року примусової праці. Вдруге заарештований 5.12.1937 Олександрійським РВ НКВС

("вів контрреволюційну агітацію, співчував ворогам народу Троцькому й Зінов'єву, виступав проти колгоспів"). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9237)

МИРОНЮК ГНАТ ІВАНОВИЧ, 1896 р.н., с.Полянецьке Уманського району Черкаської області, українець, освіта середня, проживав у м.Олександрії, агроном Саблино-Знам'янського цукрозаводу. Заарештований 22.06.1938 Новопразьким РВ НКВС ("в Новопразькому районі ліквідована польська контрреволюційна повстанська організація, яка займалась антирадянською агітацією та шкідницькою діяльністю"; "про належність до повстанської організації вперше дали свідчення в липні, а в листопаді від них відмовились, заявивши, що вони вигадані, бо їх примушували це робити"; "свідчення ув'язнених Семена Гончаренка, Микити Кокоріна, Семена Градунова – *див. Знам'янський район, друга книга* – від 3-4 листопада виявились фіктивними з підробними підписами начальника Новопразького РВ НКВС Гавриленка"; "допитано 19 свідків, передопитано іще 6 – факти не підтвердились" – у справі як речові докази наявні 6 учнівських зошити, в яких власноручно записані зізнання заарештованих у контрреволюційній діяльності). Управлінням держбезпеки УНКВС Миколаївської області 15.12.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2417)

МИТРОФАНОВ МИХАЙЛО МИКОЛАЙОВИЧ, 1911 р.н., смт Торчин Луцького району Волинської області, поляк, освіта початкова, проживав у с.Протопопівка Олександрійського району, старший кондуктор резерву ст.Знам'янка. Заарештований 2.01.1938 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Знам'янка ("у 1917 році разом із батьком нелегально перетнув кордон із Польщі, до 1931 року листувався з рідними тіткою й дядьком, клопотався перед польським консульством про виїзд за кордон; систематично вів антирадянську агітацію: "День і ніч тяжко працюють селяни, а нічого не мають"). Засуджений 20.03.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 14.03.1957 Кіровоградським облсудом. Батько у 1931 році за контрреволюційну діяльність арештовувався органами ОДПУ і був засуджений особливою нарадою при колегії ОДПУ до 5 років ув'язнення у концтаборі. (П – 6969)

МИХАЙЛЕНКО ГРИГОРІЙ ПАВЛОВИЧ, 1915 р.н., с.Головківка, українець, освіта неповна середня, член ВЛКСМ, проживав у м.Олександрії, учень 2-го курсу технікуму політпросвіти. Заарештований 6.04.1935 Олександрійським РВ НКВС ("у навчальному 1934-35 році в одній кімнаті технікумівського гуртожитку поселились 12 учнів, вони стали висловлювати невдоволення поганим навчальним обладнанням, умовами проживання, організацією харчування, взагалі існуючими порядками в технікумі, звинувачуючи в цьому керівництво – придумали директору кличку, складали про нього цинічні пісні; ці розмови та дії перейшли на узагальнене звинувачення матеріального становища студентів у Радянському Союзі, а коли учні технікуму прочитали в газеті постанову уряду про відміну карткової системи, то відкрито стали висловлюватись, що уряд дурить народ, радвлада знущається над студентами"). Засуджений 13.11.1935 Дніпропетровським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 3.11.1962 Верховним судом УРСР. (П – 6118)

МИХАЙЛЕНКО МИКОЛА АНДРІЙОВИЧ, 1881 р.н., с.Борисівка Курської губернії, українець, освіта початкова, проживав у с.Лозуватка (нова назва Долинське) Олександрійського району, столяр колгоспу "Комунар". У 1931 році розкуркулений. Заарештований 8.09.1937 Олександрійським РВ НКВС ("у 1920 році брав участь у банді Живодера"; "після розкуркулення мав бути висланий, але зник із села, вернувся до колгоспу у 1937 році, виганяв із колгоспного свинарника худобу, тероризував свинарів, доводив, що нова Конституція дає йому право повернути свої хати, в яких нині розміщується свинарник"). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 25.11.1937. Реабілітований 10.07.1963 Кіровоградським облсудом. (П – 6720)

МИХАЙЛОВ СТЕПАН ФЕДОТОВИЧ, 1899 р.н., с.Звенигородка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Шлях до комунізму". У 1932 році за розтрату в кооперації Олександрійським нарсудом був засуджений до 1 року неволі; у 1933 році арештовувався органами ДПУ – "просидів 24 доби не знати за що". Втретє заарештований 4.12.1937 Олександрійським РВ НКВС ("в роки громадянської війни служив у повстанському загоні отамана Степового, брав участь в куркульському повстанні проти радянської влади; як уповноважений від куркулів їздив у Харків до голови ВУЦВК Петровського з проханням

розпустити колгосп; агітував проти колективізації: "Радянська влада насильно змушує йти в колгосп, звідки майно своє вже ніколи не повернеш, а працюватимеш, як на панщині"). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9240)

МИХАЙЛОВ ФЕДОСЬ ФЕДОТОВИЧ, 1893 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, бригадир скотоферми. Заарештований 14.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 13.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 16.06.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9892)

МИХАЙЛОВА ЄЛИЗАВЕТА ПАВЛІВНА, 1892 р.н., м.Нова Одеса Миколаївської області, росіянка, освіта 4 класи жіночої гімназії, проживала у м.Олександрії, конторщиця 1-ої дистанції служби залізниці ст.Олександрія. Заарештована 5.09.1929 шляхово-транспортним відділом ДПУ ст.Знам'янка (співробітництво з приставом у дореволюційний час). Кременчуцькою окрпрокуратурою 22.11.1929 справу припинено, з-під варти звільнена. (П – 2158)

МИХЕЛЕВ СОЛОМОН МОЙШЕ-АМШЕЄВ, 1900 р.н., м.Олександрія, єврей, освіта середня, член ВКП(б) у 1920-21 роках, проживав у м.Ярославль (Росія), в Червоній армії з 1920 року, начальник адміністративного господарчого відділення військового складу №81. Заарештований 24.03.1938 5-им відділом УДБ УНКВС Ярославльської області (антирадянська шкідницька діяльність: "у вересні 1919 року як студент Харківського університету був мобілізований Денікіним, у жовтні демобілізувався, на початку 1920-го вступив у комсомол, згодом у партію, виключений при чистці; у 1934 році виступав проти введення вільної торгівлі і відміни пайків, бо це веде до зниження реальної зарплати; невдоволений присвоєнням йому звання технік-інтендант 1-го рангу, зірвав із себе демонстративно знаки розпізнавання: у 1936 році виступав проти стахановського руху, ігнорував його у своєму відділі; як начальник військового складу не підготував до зимівлі гуртожиток підлеглим, овочі зберігав у непідготовленому приміщенні - більшість їх згнило, неякісно підготував до зимівлі фермерські будови, чим викликав падіж молодняка"). Засуджений 19.11.1938 трибуналом Московського військового округу до 2 років ув'язнення у виправно-трудових таборах, але на підставі указу Президії Верховної ради СРСР про відзначення 20-річчя Червоної армії справу припинено, з-під варти звільнений 20.11.1938. (П – 8225)

МИШАЛОВ ТИМОФІЙ ВАСИЛЬОВИЧ (він же ФИЛИПОВ ІВАН ВАСИЛЬОВИЧ), 1913 р.н., м.Алейськ Алтайського краю, Росія, росіянин, освіта початкова, проживав у с.Ворошилівка (нова назва Олександрівка) Олександрійського району, агроном. Заарештований 2.12.1943 Олександрійським РВ НКВС ("у листопаді 1942 року під Сталінградом здався німцям у полон, в таборі військовополонених знаходився півтора місяці, втік і прибув у Ворошилівку, де п'ять місяців працював на різних роботах; у червні 1943-го став працювати заготовачем сільгосппродуктів німецької земкомендатури: контролював роботу громадських господарств району, якість оранки і стан обліку збирання продуктів; восени 1943-го керував зведенням оборонних споруд для німецької армії"). Засуджений 13.03.1944 трибуналом військ НКВС Українського округу до 15 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Військовою колегією Верховного суду СРСР 27.08.1947 присуд скасовано, справу направлено на нове розслідування із стадії судового слідства в іншому складі суддів. Вдруге засуджений 13.05.1948 трибуналом військ НКВС Українського округу до 15 років каторжних робіт з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 20.05.1959 Верховним судом СРСР. (П - 4882)

МІЛЮТЕНКО АНТОН ХАРЛАМОВИЧ, 1893 р.н., с.Тарасово-Шевченкове, українець, освіта початкова, проживав у с.Червона Пахарівка (нова назва Пахарівка) Олександрійського району, хлібороб. Заарештований 4.08.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("разом з іншими одноосібниками систематично вів агітацію серед селян проти всіх заходів і держкомпаній радянської влади на селі"). Олександрійським РВ ДПУ 22.12.1931 з-під варти звільнений під розписку про невиїзд, Олександрійською дільничною прокуратурою 3.01.1932 справу припинено. (П – 8259)

МІЛЮТЕНКО ІВАН СТЕПАНОВИЧ, 1909 р.н., с.Червона Пахарівка (нова назва Пахарівка), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 4.08.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("антирадянська агітація" – *див. Антон Мілютенко*). Олександрійським РВ ДПУ 22.12.1931 з-під варти звільнений під розписку про невиїзд, Олександрійською дільничною прокуратурою 3.01.1932 справу припинено. (П – 8259)

МІЛЮТЕНКО ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1896 р.н., с.Тарасово-Шевченкове, українець, освіта початкова, проживав у с.Суркуль Курсавського району Орджонікідзевського (нині Ставропольського) краю, тесля колгоспу, червоноармієць 1687-го окремого саперного батальйону. Заарештований 25.06.1942 особливим відділом НКВС 30-ої саперної бригади ("розповсюджував чутки, спрямовані на підрив могутності СРСР, сіяв паніку"). Засуджений 29.06.1942 військовим трибуналом 30-ої саперної бригади до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 29.04.1990 трибуналом Київського військового округу. (П – 11607)

МІЛЮТЕНКО СТЕПАН ХАРЛАМОВИЧ, 1880 р.н., с.Тарасово-Шевченкове, українець, освіта початкова, проживав у с.Червона Пахарівка (нова назва Пахарівка) Олександрійського району, хлібороб. Заарештований 4.12.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("у 1918 році належав до Спілки хліборобів-власників; належав до куркульської організації, яка готувала збройне повстання проти радвлади" – *див. Григорій Сторчеус та Іван Кекало*). Засуджений 11.01.1931 Олександрійським райнарсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і 5 років заслання за межі Кременчуцького, Криворізького, Дніпропетровського і Зінов'євського округів. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. Вдруге, проживаючи у с.Червоно-Федорівка (нині приєднане до с.Олексіївка) і працюючи в колгоспі "Червоний промінь", заарештований 17.08.1937 Олександрійським РВ НКВС ("вів контрреволюційну агітацію серед колгоспників: "Цар більше турбувався і підтримував бідних та стражденних; під час таємного голосування на виборах буде обрано президента і радвлада існувати перестане", з приводу вбивства Кірова говорив: "Одного мало, їх треба вбивати пачками, скоро дійде черга й до Сталіна – бо вони за народ не думають"). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 10.12.1937. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13382, 9753)

МІЛЮТЕНКО ТИМОФІЙ СТЕПАНОВИЧ, 1913 р.н., с.Червона Пахарівка (нова назва Пахарівка), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 4.08.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("антирадянська агітація" – *див. Антон Мілютенко*). Олександрійським РВ ДПУ 22.12.1931 з-під варти звільнений під розписку про невиїзд, Олександрійською дільничною прокуратурою 3.01.1932 справу припинено. (П – 8259)

МІРОШНИЧЕНКО АНТОН СИДОРОВИЧ, 1893 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 27.12.1931 Олександрійським РВ НКВС ("контрреволюційна діяльність: агітація проти заходів радянської влади з метою її повалення" – *див. Андрій Білик*). Трійкою при колегії ДПУ УРСР 9.06.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 10793)

МІРОШНИЧЕНКО АРХИП ФЕДОРОВИЧ, 1889 р.н., с.Оліївка, українець, освіта початкова, колгоспник, тесля. Заарештований 8.09.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів партії та уряду, шкідництво). Засуджений 25.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.12.1961 Кіровоградським облсудом. (П – 5505)

МІРОШНИЧЕНКО ГРИГОРІЙ ПАВЛОВИЧ, 1901 р.н., с.Ізмайлівка, українець, освіта початкова, проживав на ст.Королівка Олександрійського району, колійний обхідник 7-го відділка 11-ої дистанції. Заарештований 19.03.1938 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Знам'янка ("у 1919 році служив у повстанському загоні Григор'єва: підозрювався у контрреволюційній діяльності"). Шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Знам'янка 28.10.1938 з-під варти звільнений під підписку про невиїзд, справу припинено 2.03.1939 за недостатністю матеріалів про антирадянську діяльність. (П – 6639)

МІРОШНИЧЕНКО ЙОСИП УЛЯНОВИЧ, 1871 р.н., с.Ізмайлівка Пустельниківської сільради Олександрійського району, українець, освіта початкова, проживав у Знам'янському районі, без певних занять. Розкуркулений в роки колективізації, переховувався по селах від етапу, сина і двох дочок вивезено на північ. Заарештований 29.03.1933 Знам'янським РВ НКВС (підозрювався в аварії поїзда у 1929 році, в антирадянській агітації). 12.05.1933 справу припинено у зв'язку зі смертю ув'язненого 2.05.1933 від паралічу серця у Знам'янській лікарні. (П – 1237)

МІРОШНИЧЕНКО НИКІН ПАНТЕЛЕЙМОНОВИЧ, 1896 р.н., с.Оліївка, українець, освіта початкова, моторист електростанції Користівського кам'яного кар'єру. Заарештований 8.03.1933 транспортним відділом ОДПУ ст.Користівка ("батько у 1929 році, випередивши розкуркулення, продав значну частку свого майна, а син Никін 1930-го вступив у колгосп з рештою – невдовзі виключений як син куркуля, майно не вернули; у 1932 році влаштувався працювати в 321-ому кар'єрі, де вів антирадянську агітацію, розпускав провокаційні чутки про голодні смерті і т.п.; із шкідницькою метою зламав шпильку і картер на моторі, чим поставив під загрозу виконання виробничого плану в кар'єрі; місцевком кар'єру висунув його головою комісії сприяння реалізації позики, але він затягнув цю кампанію"; "при обшуку знайдені листи від родичів з Донбасу, які пропонують йому втікати, якщо тут буде нестерпно жити"). Засуджений 20.03.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 11.02.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. Брати - Григорій у 1922 році був розстріляний у Кременчуці як вояк петлюрівського війська; Йосип брав участь у гетьманщині 1918 року, невідомо куди дівся; Іван помер у 1932 році. (П - 7239)

МІРОШНИЧЕНКО СЕМЕН ДМИТРОВИЧ, 1876 р.н., смт Нова Прага, українець, неписьменний, хлібороб. Розкуркулений весною 1930 року. Заарештований 9.05.1931 Новопразьким РВ ДПУ ("систематично вів антирадянську агітацію"). Новопразьким РВ ДПУ 24.05.1931 справу припинено, включений до списку куркулів, які підлягали виселенню – ухвалено тримати під вартою до виселення. (П - 6514)

МІРОШНИЧЕНКО ТИМОФІЙ ВАСИЛЬОВИЧ, 1888 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, проживав у селищі радгоспу ім.Кагановича, завідувач тваринницької ферми. Заарештований 1.07.1941 Кіровоградським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 31.03.1943 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9943)

МІЩЕНКО АНАНІЙ МИКИТОВИЧ, 1890 р.н., с.Овнянка (приєднане до с.Щасливе), українець, освіта початкова, член колгоспу "Червоний промінь". У 1930 році перебував під слідством ДПУ як учасник антирадянських повстань в роки громадянської війни, виправданий. Вдруге заарештований 8.09.1937 Олександрійським РВ НКВС ("до революції служив у чині прапорщика в царському війську; згодом командував взводом у повстанському загоні Хмари; вів контрреволюційну агітацію проти колгоспів: "В колгоспі неволя: не можна ні піти, ні поїхати, куди хочеш"). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 25.11.1937. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9125)

МІЩЕНКО ПРОКІП МАКСИМОВИЧ, 1901 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 2.12.1937 Новопразьким РВ НКВС (антирадянська агітація проти колгоспного ладу). Засуджений 20.09.1938 Миколаївським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 29.03.1990 Верховним судом УРСР. (П – 11739)

МОВЛЯВ БОРИС САВЕЛІЙОВИЧ, 1888 р.н., місце народження, національність, освіта у справі не зазначені, проживав у с.Ясинуватка Олександрійського району, хлібороб. Заарештований 16.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ (антирадянська діяльність). Справу передано на розгляд у Полтавський міжрайсуд. (П - 6264)

МОВЛЯВ КИРИЛО ДАНИЛОВИЧ, 1861 р.н., проживав у с.Ясинуватка Олександрійського району. Заарештований 16.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ (діяльність проти заходів радянської влади). Справу передано на розгляд у Полтавський міжрайсуд. (П – 6264)

МОВЛЯВ САВА ДАНИЛОВИЧ, 1866 р.н., місце народження, національність, освіта у справі не зазначені, проживав у с.Ясинуватка Олександрійського району, хлібороб. Заарештований 16.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ (діяльність проти заходів радянської влади). Справу передано на розгляд у Полтавський міжрайсуд. (П – 6264)

МОВЛЯВ ТРОХИМ ДАНИЛОВИЧ, 1865 р.н., місце народження, національність, освіта у справі не зазначені, проживав у с.Ясинуватка Олександрійського району, хлібороб. Заарештований 16.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ (діяльність проти заходів радянської влади). Справу передано на розгляд у Полтавський міжрайсуд. (П - 6264)

МОВЧАН ГРИГОРІЙ ЯКОВИЧ, 1881 р.н., місце народження та праці, національність, освіта у справі не зазначені, проживав у с.Ясинуватка Олександрійського району. Заарештований 16.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ (діяльність проти заходів радянської влади). Справу передано на розгляд у Полтавський міжрайсуд. (П - 6264)

МОВЧАН ІВАН АНДРІЙОВИЧ, 1890 р.н., місце народження, національність, освіта у справі не зазначені, проживав у с.Морозівка Олександрійського району, хлібороб-середняк. Заарештований 16.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ (діяльність проти заходів радянської влади). Справу передано на розгляд у Полтавський міжрайсуд. (П - 6264)

МОВЧАН ІВАН ГРИГОРОВИЧ, 1907 р.н., с.Ясинуватка, українець, освіта початкова, робітник радгоспу, хлібороб. Заарештований 9.12.1932 Олександрійським РВ ДПУ (антирадянська діяльність). Засуджений 15.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 23.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. Батько Григорій у 1932 році розкуркулений. (П - 7179)

МОВЧАН ПАНАС ЯКОВИЧ, 1870 р.н.. с.Морозівка, українець, проживав у с.Ясинуватка Олександрійського району, селянин-хлібороб. Заарештований 7.12.1930 Олександрійським РВ ДПУ (діяльність проти заходів радянської влади). Засуджений 22.04.1932 Дніпропетровським облсудом до 5 років ув'язнення та 5 років заслання. Реабілітований 10.07.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 6264)

МОВШОВИЧ ЗІНОВІЙ КОСТЯНТИНОВИЧ, 1899 р.н., м.Олександрія, єврей, освіта середня, член ВКП(б) з 1928 року, проживав у м.Москва, військовослужбовець 4-го стрілецького полку. Заарештований 8.08.1941 прокуратурою 2-ої стрілецької дивізії (контрреволюційна агітація). Засуджений 12.08.1941 військовим трибуналом 2-ої стрілецької дивізії до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з конфіскацією майна. Реабілітований 22.01.1990 трибуналом Московського військового округу. (П - 10539)

МОЖАРА ПАВЛО ІВАНОВИЧ, 1920 р.н., смт Новопилипівка (нині у складі м.Олександрії), українець, освіта середня та прискорені курси Ленінградської військово-повітряної академії, член ВКП(б) з 1943 року, проживав у м.Ленінграді (нині Санкт-Петербург, Росія), старший технік-лейтенант. Заарештований 27.08.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 13-ої повітряної армії Ленінградського фронту (вбивство двох військовослужбовців). Військовим трибуналом 13-ої повітряної армії 30.09.1943 направлений на лікування в психіатричну лікарню. (П - 4937)

МОЙСЕЄНКО МАКСИМ МИКИТОВИЧ. 1899 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, проживав у м.Знам'янка, машиніст паровозного депо. Заарештований 25.12.1943 транспортним відділом НКДБ ст.Знам'янка (підозрювався у посібництві німецьким окупантам: "працюючи під час німецької окупації паровозним машиністом, двічі посилався в Німеччину на екскурсію для вивчення німецької техніки; повернувшись, в приватних розмовах говорив, що в Німеччині високо розвинена техніка залізниці і паровозного господарства, що його в Німеччині частували пивом і водили в кіно й театри"; "він сам не хотів їхати в Німеччину, але на необхідності підвищення кваліфікації наполягав німецький інспектор депо Гейзе, волі якого слід було підкорятись; декларацію профашистського змісту, складену представниками групи залізничників, які побували в Німеччині, розмножили й надрукували у Дніпропетровську, а поширювали в Знам'янці - Мойсеєнко не брав у цьому участі"). Транспортним відділом НКДБ Одеської залізниці 19.01.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 6630)

МОРАВСЬКИЙ ФЛОРІАН АНТОНОВИЧ. 1908 р.н., с.Буртин Полонського району Хмельницької області, поляк, письменний, проживав у с.Світлопіль Олександрійського району, член колгоспу ім.Кірова. Заарештований 25.10.1937 Новопразьким РВ НКВС (антирадянська агітація серед колгоспників). Засуджений 11.12.1937 НКВС та Прокуратурою СРСР до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 16.04.1960 Верховним судом УРСР. (П – 5237)

МОРГАЛЕНКО ГРИГОРІЙ ДЕНИСОВИЧ, 1884 р.н., с.Березівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 20.04.1932 Олександрійським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Олександрійським РВ ДПУ 22.05.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 779)

МОРГАЛЕНКО ЯКИМ СТЕПАНОВИЧ, 1891 р.н., с.Березівка, українець, освіта середня, директор і викладач Березівської неповносередньої школи до 1937 року, вчитель залізничної школи на

ст.Користівка. У 1931 році арештовувався у справі СВУ. Вдруге заарештований 16.10.1937 Олександрійським РВ НКВС ("син поміщика, у 1920 році брав участь у повстанні проти радянської влади, організовував "Просвіту" у селах Червона Кам'янка і Березівка"; "свідомо ніякої виховної роботи в радянському дусі серед учнів не проводив, а навпаки притримувався старих традицій, чим розкладав школу: 1929 року на дитячому ранку в річницю смерті українського поета Шевченка він зробив доповідь, яка вся була пронизана українським шовінізмом, казав: "Після цариці Катерини українцям не давали ходу", хористи за ініціативою Моргаленка були одягнуті в українські костюми, а всі пісні та інсценівки були підібрані так, що відображали чисто національний український шовінізм"; "будучи головою ревізійної комісії колгоспу, акти ревізії складав фіктивно з метою підірвати могутність колгоспу й розвалити трудову дисципліну" - перебуваючи в ув'язненні в Новосибірській області, Моргаленко 11.12.1939 звернувся з заявою до контрольної комісії з розбирання скарг в'язнів при НКВС, де вказав, що на нього "написала наклеп голова сільради Марфа Колива за те, що він як голова ревізкомісії колгоспу викрив махінації і розтрати грошей"). Засуджений 21.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Кіровоградською облпрокуратурою проведено додаткове розслідування у зв'язку з заявами засудженого – 2.04.1940 "скарга залишена без наслідків". Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9244)

МОРОЗ ВАСИЛЬ САВОВИЧ, 1909 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова - народне училище, робітник радгоспу "Комінтерн". Заарештований 20.04.1932 Олександрійським РВ ДПУ (контрреволюційна агітація на зрив заходів радянської влади). Олександрійською дільничною прокуратурою 20.09.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2557)

МОРОЗ ЙОСИП НИКИФОРОВИЧ, 1885 р.н., с.Ясинуватка, українець, освіта - церковно-приходська школа, тесля колгоспу. Заарештований 8.09.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація, баптист). Засуджений 25.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10778)

МОРОЗ ОНИСИМ КУЗЬМОВИЧ, 1878 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 30.10.1937 Новопразьким РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 11.08.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9729)

МОРОЗ САВА ДОРОФІЙОВИЧ, 1874 р.н., с.Ясинуватка, українець, освіта початкова, проживав у с.Бандурівка Олександрійського району, хлібороб, з куркулів. Заарештований 16.08.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("член контрреволюційної організації" – *див. Спиридон Баклан*). Засуджений 21.02.1932 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання на північ. Реабілітований 31.01.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12384)

МОРОЗОВ ГЕОРГІЙ ДОРОХТЕЙОВИЧ, 1887 р.н., місце народження та праці, національність, освіта у справі не зазначені, проживав у с.Бандурівка Олександрійського району. Заарештований 7.12.1930 Олександрійським РВ ДПУ (колишній поміщик, дворянин, провадив діяльність проти заходів радянської влади). Справу передано на розгляд в Полтавський міжрайсуд. (П – 6264)

МОРЯ СТЕПАН ІЛЛІЧ, 1901 р.н., с.Григорівка П'ятихатського району Дніпропетровської області, українець, освіта вища педагогічна, проживав у с.Попельнасте Олександрійського району, червоноармієць 94-го запасного будівельного полку м.Арзамас. Заарештований 9.02.1944 відділом контррозвідки "Смерш" 1-ої запасної стрілецької бригади ("провадив антирадянську агітацію на окупованій німцями території, в роки війни працював директором школи у с.Попельнасте"). Засуджений 3.03.1945 особливою нарадою НКВС СРСР до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11610)

МОТУРНЯК АНДРІЙ ГАВРИЛОВИЧ, 1895 р.н., с.Приютівка, українець, освіта початкова, бригадир колгоспу "Боротьба". Заарештований 29.04.1933 Олександрійським РВ ДПУ (підозрювався у шкідництві під час посівної кампанії). Дніпропетровською облпрокуратурою 22.05.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2568)

МУЗИКА ПАМФИЛ МИКИТОВИЧ, 1898 р.н., с.Котелянки Полонського району Хмельницької області, українець, письменний, проживав у с.Вершино-Мурзинка (приєднане до смт Нова Прага)

Олександрійського району, колгоспник. Заарештований 2.12.1937 Новопразьким РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 28.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.01.1938. Реабілітований 1.12.1962 Кіровоградським облсудом. (П – 6100)

МУЗИКІН-ГОЛУБЕНКО ОЛЕКСАНДР ВАСИЛЬОВИЧ, 1887 р.н., м.Ананьїв Одеської області, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, секретар шахтоуправління. Заарештований 28.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3739)

МУРОВАНА АДЕЛЬ ЛЕЙБІВНА, 1918 р.н., с.Білий Рукав Хмільницького району Вінницької області, єврейка, освіта середня, проживала у м.Олександрії, інспектор райфінвідділу. Заарештована 29.11.1941 особливим відділом НКВС 57-ої армії (підозрювалась у шпигунській діяльності). Особливим відділом НКВС 57-ої армії 7.12.1941 справу припинено, з-під варти звільнена. (П – 4993)

МУСУЛЕГА МИКИТА МИНОВИЧ, 1905 р.н., с.Мала Березівка, українець, освіта 2 класи, конюх колгоспу "Радянська дача". Заарештований 8.02.1950 Олександрійським міськвідділом МДБ ("у 1941-43 роках був старостою громадського двору, здав німцям 300 центнерів хліба і 20 голів молодняка великої рогатої худоби; крім посібництва німецькій владі, займався патріотичною діяльністю: від німецького коменданта дістав документ на 23 хлопців і дівчат, підготовлюваних для відправлення до Німеччини, начеб вони працюють на конезаводі й тому нікого не вивезли; користуючись довірою бургомістра м.Олександрії, добився, що замість дійних корів здав німцям молодняк; переховував на власній квартирі військовополонених червоноармійців Бутакова, Бекасова, Левочка, Скибу, Захарченка та інших"). Управлінням МДБ Кіровоградської області 4.04.1950 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2006)

МУШЕНКО ІСАК ІВАНОВИЧ, 1892 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта 3 класи, колгоспник. Заарештований 9.09.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація, терористичні наміри стосовно сільських активістів). Засуджений 25.09.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8923)

МЯКИШЕВ ПАВЛО КОСТЯНТИНОВИЧ, 1878 р.н., м.Петроград (нині Санкт-Петербург, Росія), росіянин, освіта 7 класів реального училища, проживав у м.Олександрії, помічник бухгалтера ощадкаси. Заарештований 4.01.1921 особливим відділом Московської ЧК ("служба в армії Врангеля, Денікіна білим офіцером"). Президією ВЧК 9.04.1921 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 5277)

МЯКУШКА СТЕПАН АНТОНОВИЧ, 1898 р.н., с.Приютівка, українець, освіта початкова, уповноважений райшляхвідділу. Заарештований 21.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 24.08.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3800)

НАГАЄЦЬ АНДРІЙ ТРОХИМОВИЧ, 1892 р.н., с.Попельнасте, українець, освіта початкова, член ВКП(б) з 1926 року, колгоспник, голова сільради. Заарештований 18.10.1937 Олександрійським РВ НКВС ("у 1919 році переховував офіцера петлюрівської армії Кожем'яку , після чого за 4 тисячі рублів, поголивши йому вуса й передягнувши в жіночий одяг, перекинув його на територію, контрольовану петлюрівськими військами; у 1920-ому перебував у повстанському загоні Харлама Лигуна, піднімав повстання у Попельнастому проти радянської влади; у 1926-ому проліз у партію, став головою сільради, розставляв свої кадри на керівні посади, влаштовував публічні насмішки над ударниками й активістами колгоспів і сільради, виганяв їх із сільради"). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 15.12.1937. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9126)

НАГАЄЦЬ ІВАН РОМАНОВИЧ, 1873 р.н., с.Попельнасте, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1926 році судили за крадіжку, виправданий. Вдруге заарештований 29.08.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("разом з іншими одноосібниками систематично вів агітацію серед селян проти всіх заходів і держкампаній радянської влади на селі"). Олександрійським РВ ДПУ 22.12.1931 з-під варти звільнений

під розписку про невиїзд, Олександрійською дільничною прокуратурою 6.01.1932 справу припинено. (П – 8259)

НАДТОЧИЙ ІВАН МИХЕЙОВИЧ, 1882 р.н., с.Приютівка, українець, освіта початкова, сторож буфету залізничної станції Користівка. У 1934 році за несплату податків був засуджений до 2,5 років неволі. Вдруге заарештований 27.02.1938 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Знам'янка ("одружений з дочкою крупного куркуля Яковенка; поширював наклепницькі чутки, що арешти ведуться виключно для знищення частини населення через перенаселення в СРСР і для використання їх на будовах"). Лінійним судом Одеської залізниці 20.12.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. Брат дружини Ольги Павло за вчинення аварії на поїзді у 1937 році засуджений до 8 років неволі, другий брат розстріляний. (П – 6775)

НАДТОЧИЙ ТРОХИМ ІВАНОВИЧ, 1906 р.н., с.Приютівка, українець, освіта початкова, член ВЛКСМ у 1925-31 роках, без певних занять. Заарештований 21.01.1938 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Знам'янка ("син куркуля, засудженого за невиконання плану хлібозаготівлі; вів антирадянську агітацію: під час обговорення деяких пунктів Конституції казав: "Не потрібна вона нікому, як і попередня, бо не нагодує вона робітників хлібом, а тому не варто гаяти часу на її вивчення"). Засуджений 21.10.1938 лінійним судом Одеської залізниці до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 2.06.1970 Верховним судом СРСР. (П – 8236)

НАЙДА ІВАН ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1907 р.н., с.Куколівка, освіта початкова, проживав на х.Тарасівка, хлібороб. Заарештований 18.03.1933 Олександрійським РВ ДПУ (антирадянська діяльність: "разом з Омельком Верескуном, Пархомом Великожоном та Харлампом Царинним проліз у колгосп "Третій вирішальний рік п'ятирічки", систематично влаштовували пиятики, в які втягували колгоспників, чим розкладали їх і відволікали від важливої кампанії – підготовки до весняної сівби" – *див. Харлампп Царинний*). Особливою нарадою ДПУ УРСР 22.05.1933 виправданий, з-під варти звільнений. (П – 7296)

НАЙДЕНКО МИХАЙЛО РОДІОНОВИЧ, 1918 р.н., с.Куколівка, освіта 4 класи, командир гармати 1-ої гвардійської танкової бригади, старший сержант. Заарештований 9.05.1942 особливим відділом НКВС 1-ої гвардійської танкової бригади (антирадянська агітація). Засуджений 26.05.1942 військовим трибуналом 13-ої армії до розстрілу, вирок виконано 1.06.1942. Реабілітований 23.11.1992 трибуналом Московського військового округу. (П – 13676)

НАЙДЕНКО ПАВЛО СПИРИДОНОВИЧ, 1917 р.н., с.Куколівка, українець, освіта 4 класи, проживав у м.Сігет (Румунія), без певних занять. Заарештований 5.11.1947 відділом контррозвідки 2-ої гвардійської механізованої дивізії ("до війни служив у Карелії, після фінської кампанії разом із дружиною Клавдією Мерцаловою, 1907 р.н., переїхали в м.Орел, де служив охоронцем в колонії №3 НКВС; 10.09.1941 відряджений по службі у м.Солікамськ Пермської області – востаннє бачився з дружиною; арештований німцями, у жовтні 1941-го вивезений у м.Брянськ в табір військовополонених, згодом у Німеччину, де працював на різних заводах, 8.05.1945 у м.Шпіталь на лісопильному заводі звільнений американськими військами, переданий у м.Грац радянському командуванню; у вересні 1945 року зарахований у 21-ий банно-дезинфекційний потяг, після розформування потягу 3.02.1946 переданий у м.Бухарест на військово-продовольчий пункт №34, де працював кухарем до червня 1947-го, коли за скороченням штатів як репатріант був переданий у 304-ий табір для відправлення в СРСР, але 20.06.1947 з табору зник"; з розповіді Найденка: "Поїхав у м.Сатимаре, обміняв 200 рублів на 2 мільйони лей, в ресторані випив літр вина, познайомився з дівчиною-румункою, з якою мав статеві зносини, ввечері повертався в частину, але провідник поїзда переплутав мене з кимось і здав у поліцію: коли розібрались, то я відчув симптоми венеричного захворювання і вирішив не повертатись у частину, поки не вилікуюсь"). Контррозвідкою МДБ військової частини 93210 11.05.1948 справу припинено, з-під варти звільнений і через табір репатріантів №304 відправлений на територію СРСР. (П – 5844)

НАСТАСЬЄВ КИРИЛО СПИРИДОНОВИЧ, 1898 р.н., с.Пантаївка, українець, освіта початкова, кандидат в члени ВКП(б), сигнальник залізничної станції. Заарештований 7.11.1937 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Знам'янка (контрреволюційна агітація). Засуджений 29.11.1939 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Управлінням НКВС Миколаївської області 22.11.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 1498)

НАУМОВА ЄВГЕНІЯ ПАВЛІВНА, 1906 р.н., м.Новочеркаськ Ростовської області (Росія), українка, освіта середня, проживала у м.Олександрії, бухгалтер міської станції. Заарештована 11.11.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна, антирадянська діяльність). Особливим відділом УДБ УНКВС Дніпропетровської області 22.12.1938 справу припинено, з-під варти звільнена. (П – 5586)

НАУМОВСЬКИЙ БОРИС ЛЕОНТІЙОВИЧ. 1880 р.н., м.Прилуки Чернігівської області, українець, освіта вища педагогічна, проживав у селищі Псоу Адлерського району Краснодарського краю, без певних занять. Заарештований 14.06.1951 Адлерським РВ МДБ Краснодарського краю (посібницька та зрадницька діяльність на користь німецьких окупантів - працював у 1943 році старостою сільськогосподарської общини х.Сургани). Помер 13.12.1951 у тюрмі № 1 УМВС Кіровоградської області. (П - 8464)

НЕДАШКОВСЬКИЙ АНДРІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1898 р.н., с.Голубневичі Базарського району Київської (нині Народицького Житомирської) області, українець, освіта початкова, проживав у селищі Першотравневе Олександрійського району, десятник по будівництву радгоспу. Заарештований 1.01.1937 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 4.05.1937 Дніпропетровським облсудом до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 12.10.1990 Верховним судом УРСР. (П - 12589)

НЕЖЕВЕНКО ДМИТРО НИКИФОРОВИЧ, 1896 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, проживав у с.Пантаївка Олександрійського району, товарний касир станції. Заарештований 11.02.1944 Новопразьким РВ НКДБ (зрада в роки німецької окупації). Засуджений 28.03.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 15 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 18.06.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13430)

НЕЗДІЙМИНОГА МИКИТА ПАВЛОВИЧ. 1889 р.н., х.Дудкин Гай Новосанжарівського району Полтавської області, українець, освіта середня, проживав у м.Олександрії, вчитель неповносередньої школи №6. Заарештований 21.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (член контрреволюційної націоналістичної партії). Засуджений 28.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.01.1938. Реабілітований 11.01.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 4990)

НЕЛІПА ТЕТЯНА МЕФОДІЇВНА, 1914 р.н., с.Протопопівка, українка, освіта середня (Олександрійська педагогічна школа, 1934), член ВЛКСМ з 1935 року, вчителька, без певних занять. Заарештована 11.12.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 95-ої гвардійської Полтавської стрілецької дивізії ("під час німецької окупації працювала сепараторницею молокопункту у с.Дівоче Поле; у вересні 1943 року була завербована як таємний агент німецької розвідки СД і дала підписку виявляти комуністів, комсомольців й антифашистськи налаштованих осіб, мала псевдонім 100"). Етапована з Кіровоградської тюрми №1 (разом із резидентом німецької розвідки Іваном Стрижаком, який вербував її і видав) 12.03.1944 у Караганду, Казахстан. Засуджена 8.07.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9471)

НЕРОДА ІВАН ЯКОВИЧ. 1905 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 16.12.1943 Новопразьким РВ НКВС (посібництво німецьким окупантам, антирадянська агітація). Новопразьким РВ НКВС 9.11.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 275)

НЕСТЕРЕНКО ДЕМЕНТІЙ СЕМЕНОВИЧ, 1886 р.н., с.Березівка, українець, письменний, хлібороб. Заарештований 25.02.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("до революції мав 18 десятин власної землі, 2 коні, 2 корови, а нині 10 десятин, 2 коні, 1 корову – на 8 їдців сім'ї; у 1917 році служив у економії поміщика Селіванова, разом із куркулем Федором Дубенком розтягнули господарство по хатах, хоча був від ревкому відповідальним за збереження економії; у 1918-ому видав німцям сільського активіста Кирила Коливу, якого німці заарештували й тримали в Олександрійській в'язниці півтора місяця; у 1920-ому, коли отаман Степовий переходив Березівку, Нестеренко пішов з ним на Недогарки проти червоних, вернувся через місяць; взимку 1930 року організовували колгосп: 10 разів місцева влада збирала селян, але Нестеренко мав авторитет і агітував проти, тому збори щоразу зривалися; весною 1930-го після створення з 46 одноосібних господарств колективної артілі "Заповіти Леніна" намовив жінок розбирати артіль-економію, бо "годі працювати на жидів, жидівські діти будуть вчитись і їсти хліб з маслом, а селяни зобов'язані на них працювати" – розграбували все, хліб з гамазеї забрали і побили районного

наглядача міліції тов.Лоба, який не давав розбирати посівматеріал; у січні 1931 року відкрито агітував: скоро буде війна"). Засуджений 9.05.1931 Олександрійським райнарсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 12.09.1990 Кіровоградським облсудом. (П - 3768)

НЕСТЕРЕНКО ОНУФРІЙ СЕМЕНОВИЧ, 1902 р.н., с.Березівка, українець, освіта початкова, одноосібник. Заарештований 20.04.1932 Олександрійським РВ ДПУ (контрреволюційна агітація проти важливих заходів партії). Олександрійським РВ ДПУ 22.05.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 2577)

НЕСТЕРЕНКО ПАНКРАТ СЕМЕНОВИЧ, 1897 р.н., с.Березівка, українець, освіта 1 клас, без певних занять. Заарештований 10.12.1943 УНКВС Кіровоградської області ("в роки німецької окупації працював у громадському дворі №19; зрада Батьківщини, антирадянська агітація"). Засуджений 18.11.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 31.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 12324)

НЕЧИПОРЕНКО ГРИГОРІЙ КИРИЛОВИЧ, 1902 р.н., с.Носачів Ротмістрівського району Шевченківського округу (нині Смілянського району Черкаської області), українець, освіта вища, проживав у смт Нова Прага Олександрійського району, агроном-викладач зернотехнікуму. Заарештований 25.02.1931 Новопразьким РВ ДПУ (контрреволюційна діяльність, антирадянська агітація: "на лекціях пояснював учням, що теорії Леніна і Бухаріна правильні, але на 16-ому партз'їзді прийняли пропозицію Сталіна і потрібно цьому підкоритись. п'ятирічка нереальна, а позика п'ятирічки – це грабунок; характеризував репресованих членів "Промпартії" як високоосвічених людей"). Засуджений 27.05.1931 Новопразьким нарсудом до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з наступною забороною педагогічної роботи у середніх і вищих навчальних закладах протягом 1 року. Реабілітований 4.04.1990 Кіровоградським облсудом. (П – 6681)

НЕЧУЙКО ФЕОКТИСТ ЯРМОЛАЙОВИЧ, 1889 р.н., с.Новоолександрівка Новопразького району, українець, освіта початкова, член ВКП(б) до 1926 року, проживав у с.Цибулеве Єлизаветградківського (нині Знам'янського) району, бухгалтер маслозаводу. Заарештований 31.08.1936 Єлизаветградківським РВ НКВС (троцькістська діяльність, організатор антирадянської групи). Засуджений 19.06.1937 Одеським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з конфіскацією майна. Реабілітований 16.09.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13587)

НИКИТЧУК (МИКИТЧУК) МИРОН КЛИМЕНТІЙОВИЧ, 1895 р.н., с.Грядки Дубнівського району Рівненської області, поляк, освіта початкова, проживав у с.Добронадіївка Олександрійського району, ремонтний робітник ст.Знам'янка. Заарештований 7.03.1938 шляхово-транспортним відділом УДБ НКВС ст.Знам'янка ("у 1920 році при відступі червоних разом з ними прибув у СРСР, листувався з братом і сестрою, що мешкають за кордоном, у 1934 році відвідував польського консула в Харкові, співчував розстріляним ворогам народу, протидіяв розвитку стахановського руху, займався шкідництвом: недокручував гвинти, створював зумисно просідання колії, що являло загрозу руху потягів"). Засуджений 2.06.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 1.06.1959 Кіровоградським облсудом. (П – 4727)

НІКОЛАЄВ МИКОЛА ГРИГОРОВИЧ, 1887 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, проживав у селищі Онуфріївка, без певних занять. Заарештований 18.03.1938 Онуфріївським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 29.09.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 4.10.1938. Реабілітований 10.05.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 4337)

НІКОЛАЄВСЬКА ОКСАНА ГРИГОРІВНА, 1908 р.н., селище Нова Прага, українка, освіта 2 класи, домогосподарка. Заарештована 11.01.1944 Новопразьким РВ НКДБ ("у 1942 році видала німецьким окупантам лейтенанта Червоної армії Бабака, зберігала за місцем мешкання німецькі книги"). Засуджена 26.06.1944 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітована 12.12.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12853)

НІКОЛЕНКО КЛАВДІЯ АНТОНІВНА, 1921 р.н., с.Леніна Друге, українка, освіта 7 класів, член колгоспу "Авангард". Заарештована 18.11.1943 Олександрійським РВ НКДБ (співробітництво з

німецькою розвідкою). Засуджена 2.02.1944 особливою нарадою НКВС до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 22.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9985)

НІКОЛЕНКО ОЛЕКСІЙ СЕМЕНОВИЧ, 1886 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, різнороб Байдаківського кар'єру "Укрбурвугілля". Заарештований 4.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 26.05.1938. Реабілітований 26.10.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3902)

НОВИЦЬКИЙ КУЗЬМА МИХАЙЛОВИЧ, 1879 р.н., м.Севастополь, українець, освіта початкова, проживав у с.Тимофіївка (приєднане до смт Приютівка) Олександрійського району, коваль. Заарештований 19.11.1943 УНКДБ Кіровоградської області ("посібництво німецьким окупантам: в роки війни працював старостою громадського двору"). Трибуналом Одеського військового округу 12.06.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 267)

НОС ФЕДІР МАКСИМОВИЧ, 1910 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Шлях до нового життя". Заарештований 4.01.1932 Олександрійським РВ ДПУ (антирадянська агітація проти всіх кампаній та заходів). Олександрійським РВ ДПУ 27.02.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2591)

НОСКОВ ДМИТРО МИКИТОВИЧ, 1912 р.н., м.Олександрія, росіянин, освіта середня, член ВЛКСМ з 1925 року, кандидат у члени ВКП(б) в 1930 році (вибув за власною ініціативою), проживав у м.Ленінграді (нині Санкт-Петербург), курсант другого курсу Військово-морського училища ім.Фрунзе. У 1929 році перебував під слідством за нестачу казенних грошей – 18 рублів, які вніс у адміністративному порядку. Заарештований 23.01.1935 УНКВС Ленінградської області ("на квартирі Георгія Кузьміна брав участь у контрреволюційних розмовах: після вбивства лідера більшовицької партії Кірова він разом із двоюрідним братом Георгія Воніфатієм Кузьміним поділяли терористичні переконання Георгія"; із листа до Георгія Кузьміна у 1932 році: "Україна оголосила себе ударною в галузі заготівлі хліба; у портах Миколаєва й Одеси під елеваторами стоять величезні махини, грецькі пароплави, з яких валить чорний дим, що виїдає серце у селянина й мозок у робітника. Ех, про що говорити"). Військовою прокуратурою Балтійського флоту 4.05.1935 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 12687)

НОСОВ ПАВЛО ДМИТРОВИЧ, 1888 р.н., с.Братське Новопразького району, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 7.12.1928 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація проти хлібозаготівельних робіт). Засуджений 23.04.1929 особливою нарадою при колегії ОДПУ до позбавлення права проживати в містах Москві, Ленінграді, Ростові-на-Дону, в означених губерніях і округах та на Україні з прикріпленням до визначеного місця проживання. Реабілітований 26.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 4174)

ОБУШКО СЕМЕН ЛУКИЧ, 1894 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 4.01.1932 Олександрійським РВ ДПУ (антирадянська агітація проти колективізації, хлібозаготівлі). Олександрійським РВ ДПУ 27.02.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2585)

ОВЧАРЕНКО АНДРІЙ СЕМЕНОВИЧ, 1899 р.н., с.Степанівка Звенигородської сільради, українець, освіта початкова, рахівник колгоспу "1-ше травня". Заарештований 4.12.1937 Олександрійським РВ НКВС ("у 1919 році був призваний до лав Червоної армії, дезертирував. організовував куркулів-однодумців, здійснював нальоти на червоноармійські пости, передавав червоних у штаб повстанців у Куколівці, довго згодом жив на нелегальному становищі; брав участь у повстанні 1930 року, організовував селян забирати усуспільнених коней з колгоспних стаєнь; нині виступає проти колгоспів, агітує проти виборів до Верховної ради: "Кандидатів нам нав'язують, ми повинні самі висувати; і для чого урни на голосування, коли можна голосувати й на столі?"). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 10.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9086)

ОВЧАРЕНКО ІВАН АНТИПОВИЧ, 1876 р.н., с.Сонине, українець, освіта початкова, листоноша колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 2.03.1938 Олександрійським РВ НКВС ("до революції служив наглядачем у поміщика графа Толстого, бив батраків; від повстанського загону Степового був уповноважений на створення загонів у селах Ворошилівка й Сонине; розносячи листи, поширював чутки про майбутню війну, в якій фашисти розгромлять Радянський Союз, вихваляв Гітлера: свого роду геній

на цілій планеті; 17.02.1938 на колгоспних зборах разом із жінками репресованих висловлював терористичні наміри стосовно активістів села, які допомагають органам НКВС"). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9145)

ОВЧАРЕНКО ІВАН ЗАХАРОВИЧ, 1887 р.н., с.Андріївка, українець, письменний, член колгоспу "Червона квітка". Заарештований 3.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("до революції мав 32 десятини власної землі, нині 11 десятин, яку передав у соз; під час гетьманщини допомагав гетьманському війську фуражем; у 1929-30 роках агітував селян не здавати лишки хліба державі, не вступати в колгосп") - утримується під вартою в Олександрійському реформаторіумі. Засуджений 20.03.1931 Олександрійським райнарсудом до 7 років ув'язнення у концтаборі з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 12.09.1990 Кіровоградським облсудом. (П – 3769)

ОВЧАРЕНКО ПАВЛО АНДРІЙОВИЧ, 1894 р.н., с.Андріївка Звенигородської сільради, українець, освіта початкова, хлібороб, конюх артілі "Шлях до соціалізму". У 1919 році арештовувався органами ЧК за "переховування денікінця Мельника". Вдруге заарештований 13.02.1938 Олександрійським РВ НКВС ("у 1920 році служив у повстанському загоні Степового; вів антирадянську агітацію на підрив колгоспного ладу; дискредитовував заходи партії й уряду"). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.06.1938. Реабілітований 7.02.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 8330)

ОВЧАРЕНКО СЕМЕН ТРОХИМОВИЧ, 1882 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 25.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 26.05.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9762)

ОЗЕРНИЙ ВАСИЛЬ ЯВДОКИМОВИЧ, 1900 р.н., с.Попельнасте, українець, освіта початкова, член колгоспу "Червоний партизан". У 1933 році "за крадіжку хліба і вбивство колгоспника-активіста Івана Безсмертного" був засуджений до 6 років неволі, від покарання втік. Вдруге заарештований 8.09.1937 Олександрійським РВ НКВС ("у 1920 році був у повстанському загоні Степового; відкрито агітував проти заходів радянської влади, займався шкідництвом – ламав колгоспний інвентар, тероризував колгоспників"). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 28.07.1938. Реабілітований 21.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8983)

ОЗЕРНИЙ ТЕРЕНЬ ОХРІМОВИЧ, 1912 р.н., с.Попельнасте, українець, освіта початкова, колгоспник перед війною, червоноармієць 600-го стрілецького полку. Заарештований 29.07.1941 Новопразькою міліцією ("в Червону армію призваний 30.06.1941, зарахований у 600-ий стрілецький полк, під час бомбування на фронті кинув зброю, спорядження, обмундирування, перевдягнувся в селянський одяг і вийшов з оточення; по дорозі на схід був затриманий під с.Мошорине Новопразького району, утримувався у Кіровоградській тюрмі, евакуйований в Усть-Кам'яногірськ, куди прибув 15 вересня; звинувачений у дезертирстві"). Засуджений 22.03.1942 військовим трибуналом Семипалатинського гарнізону (Казахстан) до розстрілу. Міру покарання 18.06.1942 замінено на 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з направленням на фронт, з-під варти звільнений. (П – 5750)

ОЗЕРНИЙ ФЕДІР СИДОРОВИЧ, 1903 р.н., с.Попельнасте, українець, освіта початкова, червоноармієць 30-го навчального мінометного полку. Заарештований 18.11.1942 особливим відділом НКВС 1-ої навчальної бригади Московського військового округу (антирадянська агітація). Засуджений 22.12.1942 трибуналом 1-ої навчальної бригади Московського військового округу до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 23.03.1994 прокуратурою Московського військового округу. (П – 14131)

ОКСАМИТНИЙ ПЕТРО ІВАНОВИЧ, 1894 р.н., с.Попельнасте, українець, освіта початкова, кандидат у члени ВКП(б) з 1920 по 1926 роки, член колгоспу ім.Леніна. Заарештований 9.08.1937 Олександрійським РВ НКВС (крадіжка колгоспного майна, розповсюдження контрреволюційних провокаційних чуток). Засуджений 23.08.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8726)

ОЛЕКСЮК ОКСЕНТ КИРИЛОВИЧ, 1890 р.н., м.Олександрія, українець, освіта середня, вчитель міської середньої школи №6. Заарештований 11.04.1938 Олександрійським райвідділом НКВС (член контрреволюційної націоналістичної організації). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3373)

ОЛЕФІРЕНКО ДМИТРО ВОЛОДИМИРОВИЧ, 1880 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 2.03.1930 (антирадянська агітація проти колективізації, хлібозаготівлі). Засуджений 26.03.1930 особливою нарадою ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11778)

ОЛІЙНИК АНДРІЙ ГНАТОВИЧ, 1906 р.н., м.Олександрія, українець, освіта неповна середня, проживав у м.Сімферополь, військовослужбовець із 7.07.1941 287-го стрілецького полку. Заарештований 4.12.1941 військовою прокуратурою 25-ої стрілецької дивізії (знаходячись на передовій лінії фронту, вів антирадянські розмови капітулянтського характеру, вихваляв фашизм). Засуджений 19.12.1941 військовим трибуналом 25-ої СД до розстрілу. Військовим трибуналом Приморської армії 21.12.1941 міру покарання зменшено до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Верховним судом СРСР 29.05.1943 вирок відмінено, справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 4872)

ОЛІЙНИК ІВАН ТЕРЕНТІЙОВИЧ, 1892 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 1.06.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("шовіністська робота серед молоді, агітація за самостійну Україну"). Засуджений 13.01.1930 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 26.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7762)

ОЛІЙНИК МИХАЙЛО ТЕРЕНТІЙОВИЧ, 1888 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 1.06.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (агітація проти проведення хлібозаготівельних робіт). Засуджений 13.01.1930 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 26.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7762)

ОЛІНГОРСЬКИЙ КУЗЬМА КАРПОВИЧ, 1893 р.н., с.Переросле Волинської губернії (нині Білогірського району Хмельницької області), українець, освіта початкова, проживав у смт Нова Прага Олександрійського району, завідувач тяглової сили колгоспу "Перша Новопразька". Заарештований 21.12.1932 Новопразьким РВ НКВС ("антирадянська агітація, контрреволюційна діяльність: разом із Андрієм Лихолапом підозрювався як учасник кількох крадіжок та вбивства двох євреїв"). Новопразьким РВ НКВС 5.02.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 791)

ОМЕЛЮЩЕНКО ГРИГОРІЙ ФЕДОРОВИЧ, 1896 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта початкова, рахівник. Заарештований 27.10.1930 Знам'янським шляхово-транспортним відділом ОДПУ ("в роки громадянської війни служив у петлюрівському війську; сподвижник Петра Юраша у всіх його вчинках, брав участь у нальотах на кооперативи"; "контрреволюційна діяльність: член організації "Спілка українського діла – СУД", яка стояла за самостійну державність України з власними економікою, армією, банковою системою, національною валютою" – *див. Знам'янський, Олександрівський райони*). Засуджений 3.04.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до розстрілу, вирок виконано 12.04.1931. Реабілітований 31.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11045)

ОМЕЛЬЧЕНКО АБРАМ ІВАНОВИЧ, 1893 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, муляр колгоспу ім.Сталіна Пустельниківської сільради. Заарештований 10.04.1938 Олександрійським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3739)

ОМЕЛЬЧЕНКО ОМЕЛЯН МУСІЙОВИЧ, 1891 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 4.04.1933 Олександрійським РВ ДПУ (член контрреволюційної організації, саботаж весняної сівби). Олександрійським РВ ДПУ 27.04.1933 з-під варти звільнений під розписку про невиїзд, 15.06.1933 справу припинено. (П – 2567)

ОНИЩУК ІВАН НИКИФОРОВИЧ, 1892 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта неповна вища, проживав у с.Аджамка Кіровоградського району, фельдшер районної лікарні. Заарештований 31.01.1937

Аджамським РВ НКВС ("від 1935 року підривав агітацією могутність радянської влади; восени 1936 року, коли розпочалась організація гуртків протиповітряної оборони і Осовіахіму. він виступив проти їх створення; у грудні 1936-го відкрито виступив проти вождя партії: доводив службовцям, що в книзі Анрі Барбюса "Сталін" – суцільна брехня"). Засуджений 31.07.1937 Одеським облсудом до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 31.01.1964 Верховним судом УРСР. (П - 7751)

ОНОПА КУЗЬМА СВИРИДОВИЧ, 1896 р.н., с.Мар'ївка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Шевченкова долина". Заарештований 18.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 26.03.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5059)

ОНОПА МИКИТА ЯКОВИЧ, 1903 р.н., с.Мар'ївка, українець, освіта початкова, тракторист колгоспу "Шевченкова долина". Заарештований 18.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 26.03.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5059)

ОНОПА ЮХИМ ЯКОВИЧ, 1897 р.н., с.Мар'ївка, українець, освіта початкова, коваль колгоспу "Шевченкова долина". Заарештований 12.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 26.03.1960 Кіровоградським облсудом. (П - 5059)

ОРЛЕНКО ФЕДОРА ЯКІВНА. 1899 р.н., с.Червона Кам'янка, українка, освіта початкова, прибиральниця кооперації сільського споживчого товариства. Заарештована 21.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (ворожі настрої проти радянської влади, контрреволюційна агітація). Олександрійським РВ НКВС 16.06.1938 справу припинено, з-під варти звільнена. (П - 2737)

ОРЛЕНКО ФЕОДОСІЙ ТИТОВИЧ, 1899 р.н., с.Зелений Гай Добронадіївської сільради, українець, освіта початкова, завгосп колгоспу. Заарештований 13.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна повстанська агітація). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 26.05.1938. Реабілітований 30.12.1961 Кіровоградським облсудом. (П – 5506)

ОРЛОВСЬКИЙ СТЕПАН ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1900 р.н., с.Мар'янівка (приєднане до с.Андріївка), українець, освіта початкова, кандидат у члени ВКП(б) з 1932 року, голова колгоспу "Шлях до соціалізму". Заарештований 10.11.1937 Олександрійським РВ НКВС ("у 1920 році належав до повстанського загону Степового; підтримував зв'язок з ворогом народу, колишнім секретарем райпарткому Чуверовим, якому видавав без обліку мед, борошно та інші продукти; вів шкідницьку діяльність, спрямовану на розвал колгоспу, заплутував облік трудоднів і видачу продуктів, чим викликав невдоволення колгоспників"). Засуджений 1.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Звільнений 15.08.1943 із Каргопольського табору. Реабілітований 1.06.1963 Кіровоградським облсудом. (П – 6600)

ОСИПЕНКО ВАСИЛЬ МИХАЙЛОВИЧ, 1915 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта незакінчена вища, військовослужбовець 162-го гвардійського стрілецького полку 54-ої гвардійської стрілецької дивізії. Заарештований 9.01.1945 відділом контррозвідки "Смерш" гвардійської стрілецької Макіївської дивізії (антирадянська агітація). Засуджений 8.05.1945 військовим трибуналом 54-ої гвардійської стрілецької дивізії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 26.02.1957 трибуналом Прикарпатського військового округу. (П - 3575)

ОСИПЕНКО ДМИТРО САВЕЛІЙОВИЧ, 1896 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 8.09.1937 Олександрійським РВ НКВС (антивна контрреволюційна діяльність, шкідництво). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 25.11.1937. Реабілітований 26.08.1961 Кіровоградським облсудом. (П – 5461)

ОСИПЕНКО КОСТЬ САВОВИЧ, 1901 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, тракторист колгоспу ім.Сталіна, курсант навчання бригадирів тракторних бригад. Заарештований 4.12.1937 Олександрійським РВ НКВС ("в роки громадянської війни був активним учасником повстанського загону отамана Степового, розстрілював червоноармійців у 1920 році"; провадив контрреволюційну пропаганду: "Радянська влада порозстрілювала хороших і розумних, як Тухачевський, Якір та інші, а тепер нема кого

у Верховну раду обирати. Нам вивчати ніякі положення не треба, бо й без нас виберуть: дадуть бюлетень – перекреслити й викинути, нічого морочити голову!", зривав виборчі плакати й лозунги у сільраді та в конторі колгоспу"). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 28.05.1960 Кіровоградським облсудом. (5206 – П)

ОСИПЕНКО ПАВЛО ЯКОВИЧ, 1894 р.н., рудник Первомайський Кадіївського району Донецької області, українець, освіта середня технічна, проживав у м.Олександрії, без певних занять. Заарештований 28.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3739)

ОСТРОВСЬКИЙ ОЛЕКСАНДР ІВАНОВИЧ, 1904 р.н., с.Скидовисько Полонського району Вінницької (нині Хмельницької) області, поляк, освіта початкова, проживав у смт Нова Прага Олександрійського району, член колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 14.02.1938 Олександрійським РВ НКВС ("учасник польської контрреволюційної повстанської організації, завданнями якої були шкідницька діяльність, поширення провокаційних чуток, виявлення озлоблених владою осіб і вербування їх до організації, а в момент війни спроможність організувати повстання в тилу Червоної армії з перспективою відокремлення України від СРСР" - за справою до розстрілу засуджені 3 особи). Засуджений 8.10.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 31.10.1938. Реабілітований 5.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9487)

ОХОТНИЙ ІВАН ЛЕОНТІЙОВИЧ, 1910 р.н., с.Ясинуватка, українець, освіта 2 класи, проживав у м.Дніпропетровськ, контролер на стадіоні "Сталь". У 1926 році за хуліганство був засуджений до 2 років неволі. Вдруге заарештований 24.06.1948 особливим відділом МДБ ст.Знам'янка ("24.06.1941 призваний до лав Червоної армії в Дніпропетровську, зводив оборонні споруди в Одесі, не встиг евакуюватись серед жовтня і потрапив у румунський полон, перебував у таборі військовополонених у м.Ясси, звідки втік у серпні 1942-го, вернувся в село; підозрювався у співробітництві з німецькою окупаційною владою, у зрадництві, пропаганді поразницьких ідей"). Трибуналом військової частини 07120 18.03.1949 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 6776)

ОХРІМЕНКО МАРКІЯН ІВАНОВИЧ, 1903 р.н., с.Попельнасте, українець, освіта початкова, військовослужбовець. Заарештований 5.04.1944 відділом контррозвідки "Смерш" 24-го управління оборонного будівництва (антирадянська діяльність: "з вересня 1941 року служив начальником поліції села, організовував облави на партизан і парашутистів, провадив антирадянську агітацію"). Олександрійським РВ НКВС 24.09.1944 направлений в спецтабір для фільтрації. (П – 3278)

ОЧКАЛЕНКО ЙОСИП ХАРИТОНОВИЧ, 1910 р.н., с.Овнянка, українець, освіта 3 класи, проживав у м.Ульяновськ (Росія), військовослужбовець. Заарештований 25.11.1942 особливим відділом НКВС танкового полку (підозрювався у профашистській пропаганді). Військовим трибуналом гарнізону справу припинено 26.12.1942, з-під варти звільнений. (П – 5707)

ОШЕДЧЕНКО АНТОН АНДРІЙОВИЧ, 1892 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, проживав у с.Водяне Олексіївської сільради Великовисківського (нині с.Мальовниче Кіровоградського) району, різнороб колгоспу ім.Шевченка. Заарештований 7.08.1944 Великовисківським райвідділом НКДБ ("в роки громадянської війни служив офіцером у денікінській армії; за німецької окупації працював у громадському дворі №15 городником, був членом комісії з відправки молоді в Німеччину – з села відправили 25 осіб, але лиш двоє поїхали до Німеччини, решта по дорозі втекли; 1943 року на святі урожаю виступав з промовою, в якій хвалив непереможність німецької армії"). Засуджений 28.08.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 21.03.1990 Кіровоградським облсудом. (П – 13883)

ПАВЛЕНКО ПАВЛО ПАВЛОВИЧ, 1916 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта 7 класів, проживав у м.Олександрії, машиніст Байдаківського вуглерозрізу. Заарештований 23.01.1948 Олександрійським райвідділом МДБ (підозрювався в тому, що в 1942 році потрапив до німецького полону, згодом пішов служити в німецьку армію, завербований як курсант німецьких курсів агентів-пропагандистів; "приводом для арешту стали свідчення раніше заарештованих і засуджених німецьких агентів-пропагандистів Сергія Гурського і Григорія Великанова; Павленко винним себе не визнав, бо ніколи в

німецькій армії не служив: у Вятлаг, де відбував покарання Веліканов, вислана фотокартка Павленка, і той 19.04.1948 засвідчив, що особа на фотокартці йому незнайома; 19.05.1948 в Кіровоградську тюрму із Сталінської області прибув етапом Гурський, який також не упізнав Павленка"; насправді "92 стрілецька дивізія місяць перебувала в оточенні під Мясним Бором Ленінградської області, командування наказало групами виходити, група із 15 вояків, де був Павленко, наскочила на мінне поле, де німці 23.06.1942 їх усіх взяли в полон: лікувався у німецькому госпіталі у м.Новгороді, потім працював на залізниці у Німеччині: Лімбург, Одеран - тут його звільнила Червона армія"). Управлінням МДБ Кіровоградської області 20.05.1948 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 7)

ПАВЛИЧЕНКО ГРИГОРІЙ ПЕТРОВИЧ, 1908 р.н., с.Попельнасте, українець, освіта 2 класи, проживав у м.Кінгісепп Ленінградської області, червоноармієць із червня 1941 року, водій автороти 64-го батальйону аеродромного обслуговування. Заарештований 22.11.1941 особливим відділом НКВС 82-го району авіабазування ("в колі своїх друзів розповсюджував антирадянські чутки: Червона армія відступає, німці взяли Київ та інші міста, можуть захопити й Москву; переказував зміст фашистської листівки"). Засуджений 28.11.1941 військовим трибуналом 82-го району авіабазування до розстрілу, вирок виконано 2.12.1941. Реабілітований 12.10.1987 трибуналом Ленінградського військового округу. (П – 8437)

ПАВЛОВСЬКИЙ ПАВЛО ЯВДОКИМОВИЧ, 1882 р.н., с.Тернівка Чигиринського повіту (нині Смілянського району Черкаської області), українець, освіта початкова, проживав у с.Новоолександрівка Новопразького (нині Олександрійського) району, член артілі "Вільне життя". Заарештований 25.01.1933 Новопразьким РВ ДПУ ("у 1897 році разом з батьком орендував у поміщика 66 десятин землі, згодом купив 21 десятину, мав куркульське господарство до революції; під час колективізації агітував селян проти вступу в колгоспи, мав постійний зв'язок з куркулями, саботував роботу"). Засуджений 18.03.1933 Дніпропетровським облсудом до 5 років заслання за межі УРСР. Реабілітований 18.07.1993 Генеральною прокуратурою України. Брат Григорій разом із сім'єю у 1930 розкуркулений і висланий у Вологодську область, Росія. (П – 834)

ПАЗИНИЧ АНДРІЙ МИКИТОВИЧ, 1890 р.н., м.Олександрія, українець, освіта середня технічна, член ВКП(б), технік-будівельник шовкорадгоспу. Заарештований 5.12.1943 Олександрійським РВ НКДБ (співробітництво з німецькими окупантами: "із серпня 1941 року працював техніком-будівельником міської управи, згодом заступником бургомістра Олександрії, керував відродженням брикетної фабрики, трьох хлібопекарень, маслозаводу, був організатором "Просвіти" у краї"). Засуджений 28.03.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 14.09.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 14046)

ПАЗИНИЧ МИКИТА ІЛЛІЧ, 1880 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, тесля електростанції "Укрбурвугілля". Заарештований 12.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація серед робітників проти заходів радянської влади). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9786)

ПАЗИНИЧ ПАНАС ПАРАМОНОВИЧ, 1903 р.н., м.Олександрія, українець, освіта 3 класи, слюсар електростанції. Заарештований 13.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (ворожі настрої проти радянської влади, контрреволюційна агітація). Засуджений 7.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 31.03.1962 Кіровоградським облсудом. (П – 5550)

ПАНАСЕНКО РОМАН ФЕДОСІЙОВИЧ, 1917 р.н., с.Лозуватка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 8.11.1943 УНКДБ Кіровоградської області (як агент німецької жандармерії). Засуджений 12.02.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 21.09.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 14049)

ПАНЧЕНКО БОРИС ФЕДОРОВИЧ, 1907 р.н., с.Мар'янівка, українець, освіта 2 класи, проживав у м.Знам'янка, перукар артілі інвалідів "Більшовик". У 1929 році за крадіжку бугая був засуджений до 3 років неволі, відбував покарання у Караганді, Казахстан; вдруге був заарештований у серпні 1942 року німецькою жандармерією як заручник за вбитого німця, відсидів під вартою 1 місяць. Втретє

заарештований 22.09.1946 Знам'янським МВ МДБ (зрадницька діяльність, контрреволюційна агітація: "в роки німецької окупації, завідуючи приватною перукарнею, мав тісні зв'язки з німецькою жандармерією, обслуговував окупантів; видав партизана Погодіна, якого німці заарештували й розстріляли; висловлював антирадянські погляди, вихваляв фашистську владу й німецькі порядки"). Вчинив самогубство, повісився 26.09.1946 у внутрішній в'язниці м.Кіровограда. Управлінням МДБ Кіровоградської області 3.10.1946 справу припинено. (П – 9987)

ПАСТЕЛЬ БОРИС ГНАТОВИЧ, 1913 р.н., м.Олександрія, росіянин, освіта середня – училище берегової охорони, з 1933 року кандидат в члени ВКП(б), проживав у Ленінградській області, форт "Ф", військовослужбовець, командир башти 311-ої батареї 31-го артдивізіону, лейтенант. Заарештований 5.07.1937 особливим відділом УНКВС Ленінградської області (шпигунство на користь естонської розвідки). Засуджений 11.01.1938 НКВС і прокурором СРСР до розстрілу, вирок виконано 15.01.1938. Реабілітований 19.11.1957 трибуналом Ленінградського військового округу. (П – 5683)

ПАСТУХОВ ЗАХАР ОМЕЛЯНОВИЧ, 1906 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта середня, проживав у с.Косівка Олександрійського району, завідувач ветеринарного пункту. Заарештований 28.07.1938 Олександрійським РВ НКВС (член контрреволюційної диверсійно-шкідницької організації). Управлінням НКВС Миколаївської області 11.11.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 5696)

ПАТЕРИЛО ТИХІН ІВАНОВИЧ, 1864 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 4.02.1932 Олександрійським РВ ДПУ (з куркулів, вів антирадянську агітацію). Олександрійським РВ ДПУ 27.02.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 784)

ПАУК АРТЕМ СТЕПАНОВИЧ, 1888 р.н., с.Добронадіївка, українець, освіта початкова, проживав у с.Піщаний Брід Олександрійського району, хлібороб. Заарештований 10.10.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація проти хлібозаготівельних робіт). Засуджений 13.01.1930 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 12.01.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 4116)

ПАЩЕНКО ІВАН СЕРГІЙОВИЧ, 1907 р.н., с.Недогарки, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Заарештований 29.09.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("разом з Олександром Пащенком та Гаврилом Раїлкою злісно не здавав лишків хліба, не платив податків, спекулював хлібними лишками, кіньми, маслом, агітував людей проти посівної кампанії, хлібозаготівлі; маючи авторитет серед населення, часто зривав колгоспні збори" – *див. Олександр Пащенко*). Засуджений 17.03.1931 Олександрійським райнарсудом до 5 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 13970)

ПАЩЕНКО ОЛЕКСАНДР ПАВЛОВИЧ, 1883 р.н., с.Недогарки, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Заарештований 29.09.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("активний учасник дій у повстанських загонах Степового і Хмари в роки громадянської війни; при встановленні радянської влади з метою захисту власницьких інтересів разом з іншими куркулями тероризував бідняків, які хотіли розділити куркульську землю – садив їх в амбар під арешт; під час проведення кампанії колективізації весною 1930 року, використовуючи культурну відсталість певної частини населення, головним чином жінок, гурт куркулів спровокував їх на волинку, щоб розпустити колгосп; восени Олександр й Іван Пащенки та Гаврило Раїлка відмовились здавати лишки хліба, а продавали його на приватному ринку, намагались зірвати хлібозаготівлю, поширюючи при цьому чутки про загибель радянської влади; при проведенні слідства частина куркулів зникла від відповідальності"). Засуджений 17.03.1931 Олександрійським райнарсудом до 10 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 13970)

ПАЩЕНКО ПАВЛО ПРОКОПОВИЧ, 1890 р.н., с.Недогарки, українець, без певних занять. У 1930 році розкуркулений і разом з сім'єю висланий на Урал. Заарештований 9.12.1943 УНКВС Кіровоградської області ("в роки німецької окупації був членом сільськогосподарської громади, вів антирадянську агітацію"). Засуджений 13.05.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 8.10.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13629)

ПАЩЕНКО ФЕДОТ ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1884 р.н., с.Попельнасте, українець, освіта початкова, проживав у с.Ганнівка (нова назва - Терни) Олександрійського району, хлібороб. У 1920 році розкуркулений. Заарештований 4.10.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація проти хлібозаготівельних робіт, податків, колективізації). Засуджений 15.12.1929 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 26.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 4175)

ПАЩЕНКО ЮХИМ ПАВЛОВИЧ, 1892 р.н., с.Недогарки, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 25.02.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("разом із Василем Стрижаком та Никифором Котком у 1924-30 роках виступав проти виділення землі біднякам, агітував селян проти хлібозаготівлі, самообкладання, сплати податків, підписки на позику - гроші ці йдуть, казали, не на розвиток промисловості, а на будівництво клубів і дитсадків та комуністам на зарплату; під час посівної кампанії ховали зерно у своїх господарствах"). Засуджений 9.05.1931 Олександрійським райнарсудом до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П - 13380)

ПЕДДЕ ЕРТМАН АВГУСТОВИЧ, 1902 р.н., с.Бубни Дзержинського району Житомирської області, німець, освіта початкова, проживав у с.Червона Пахарівка (нова назва Пахарівка) Олександрійського району, колгоспник. Заарештований 14.07.1941 Олександрійським МРВ НКДБ (поразницькі розмови серед колгоспників). Засуджений 27.11.1941 Східно-Казахстанським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 2.07.1992 Генеральною прокуратурою України. (П - 13350)

ПЕЙКЕР ЄВГЕН ГЕОРГІЙОВИЧ, 1893 р.н., м.Одеса, росіянин, освіта середня, проживав у м.Олександрії, бухгалтер артілі "Виробник". Заарештований 20.07.1944 Олександрійським РВ НКВС (зрада Батьківщини). Засуджений 14.10.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 29.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 12198)

ПЕНЬКОВ ГРИГОРІЙ ЯКОВИЧ, 1890 р.н., с.Костобобрів Семенівського району Чернігівської області, українець, освіта початкова, проживав у смт Нова Прага Олександрійського району, член колгоспу ім.Будьонного. Заарештований 26.10.1937 Новопразьким РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади та колгоспного ладу). Засуджений 14.11.1937 трійкою УНКВС до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 12.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 8812)

ПЕРЕВ'ЯЗКО МИКОЛА АНДРІЙОВИЧ, 1912 р.н., с.Мишурин Ріг Верхньодніпровського району Дніпропетровської області, українець, освіта вища, член ВЛКСМ, проживав у с.Червона Кам'янка Олександрійського району, вчитель середньої школи. Заарештований 21.10.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація серед викладачів). Засуджений 21.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 28.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 8910)

ПЕРЕВ'ЯЗКО ПЕТРО ДЕНИСОВИЧ, 1904 р.н., с.Червонобратське (нова назва Братське), українець, освіта початкова, проживав у с.Червона Пахарівка (нова назва Пахарівка) Олександрійського району, хлібороб. Заарештований 4.08.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("разом з іншими одноосібниками систематично вів агітацію серед селян проти всіх заходів і держкампаній радянської влади на селі"). Олександрійським РВ ДПУ 22.12.1931 з-під варти звільнений під розписку про невиїзд, Олександрійською дільничною прокуратурою 3.01.1932 справу припинено. (П - 8259)

ПЕРЧИК СЕМЕН ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1885 р.н., Румунія, румун, освіта початкова, проживав у с.Ворошилівка (нова назва Олександрівка) Олександрійського району, колгоспник. Заарештований 20.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація серед колгоспників). Засуджений 9.02.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 1.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11440)

ПЕРЧУН ВАСИЛЬ ДАНИЛОВИЧ, 1888 р.н., с.Березівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Волчанка Новопразького (нині Петрівського) району, колгоспник. Заарештований 3.03.1931 Новопразьким РВ ДПУ ("в роки громадянської війни був у повстанських загонах Григор'єва, Наливайка, у 1920-ому виступав проти радянської влади зі зброєю в руках; як родич керівника повстання Сави Ярового

переховував його у себе після поразки повстання; агітував проти колективізації: "Пишіться, дурні, а як прийдуть, то вас порубають на капусту, бо мене якби різали, то я в колгосп не пішов би"). Прокуратурою Одеського облсектора ДПУ 16.04.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 7444)

ПЕСИГОЛОВЕЦЬ МИХАЙЛО АНТОНОВИЧ, 1902 р.н., м.Кобеляки Полтавської області, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, бухгалтер артілі "Червоний вишивальник". Заарештований 29.11.1937 Олександрійським РВ НКВС ("контрреволюційна агітація: "За царизму жити було краще, ніж тепер: все можна було дістати й дешево, а зараз нічого нема, навіть калош"; "В газеті "Правда" - сама брехня"). Засуджений 1.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Управлінням НКВС Кіровоградської області 26.12.1939 міру покарання зменшено до 5 років неволі. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Батько у 1930 році розкуркулений. (П - 9844)

ПЕТЛЕНКО ДАНИЛО ВАСИЛЬОВИЧ, 1895 р.н., с.Вершино-Мурзинка (нині у складі смт Нова Прага), українець, освіта середня, проживав у м.Олександрії, без певних занять. Заарештований 29.12.1943 Олександрійським РВ НКДБ ("в Червону армію мобілізований у липні 1941 року, у липні 1942-го потрапив у німецький полон, втік додому, з вересня працював завідувачем районної контори "Заготскот": протягом року роботи відправив для потреб німецької армії і тилу 2500 голів крупної рогатої худоби і 60 свиней; грубо ставився до працівників: вимагав чесно трудитись і виконувати всі його вказівки"). Засуджений 9.11.1944 військовим трибуналом Кіровоградського гарнізону до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Звільнений 29.12.1953. Реабілітований 26.11.1965 трибуналом Київського військового округу. (П - 8019)

ПЕТЛЕНКО СЕВЕРИН СИДОРОВИЧ, 1891 р.н., с.Вершино-Мурзинка (нині у складі смт Нова Прага), українець, освіта початкова, проживав у с.Пантазіївка Знам'янського району, тесля колгоспу. Заарештований 2.12.1937 Новопразьким РВ НКВС (антирадянська агітація проти колгоспного ладу). Засуджений 19.09.1938 Миколаївським облсудом до 2 років ув`язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 1 рік. Реабілітований 16.06.1993 Генеральною прокуратурою України. (П - 373)

ПЕТЛЕНКО ЮХИМ ЛАРІОНОВИЧ, 1897 р.н., с.Вершино-Мурзинка (нині у складі смт Нова Прага), українець, освіта початкова, член ВКП(б) у 1925-34 роках, проживав у с.Шевченкове Долинського району, коваль за фахом, працівник райспоживкооперації. У 1929 році арештовувався транспортним відділом ДПУ ст.Долинська за те, що служив у денікінській армії у 1919 році і виловлював дезертирів, які ухилялись від служби в денікінців - під вартою утримувався 1 добу. Вдруге заарештований 2.12.1937 Новопразьким РВ НКВС ("агітував проти висунутих кандидатів у депутати Верховної ради, вихваляв Тухачевського та інших ворогів народу"). Засуджений 28.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.01.1938. Реабілітований 1.02.1958 Кіровоградським облсудом. (П - 4058)

ПЕТРИЧЕНКО ГРИГОРІЙ ЯКОВИЧ, 1922 р.н., с.Світлопіль, українець, освіта середня спеціальна - медична, член ВЛКСМ, проживав у м.Кіровограді, медфельдшер - лейтенант медслужби 271-го гвардійського стрілецького полку 88-ої гвардійської стрілецької дивізії. Заарештований 7.07.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 88-ої гвардійської стрілецької дивізії (антирадянська агітація). Засуджений 25.08.1943 військовим трибуналом 8-ої гвардійської армії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років, з конфіскацією майна та позбавленням військового звання лейтенант медслужби. Реабілітований 24.03.1994 прокуратурою Московського військового округу. (П - 14138)

ПЕТРИЧЕНКО ТИМІШ ГЕОРГІЙОВИЧ, 1888 р.н., с.Олександро-Степанівка, українець, освіта початкова, проживав у с.П'ятомиколаївка Онуфріївського району, хлібороб. У 1929 році розкуркулений. Заарештований 28.02.1930 Кременчуцьким окружним відділом ДПУ ("агітував проти хлібозаготівельних робіт, землеустрою, колективізації"). Засуджений 10.04.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 19.01.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 5971)

ПЕТРОВ ГАВРИЛО МИТРОФАНОВИЧ, 1897 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта - 2-класне училище, проживав у м.Знам'янка, бухгалтер міської споживспілки. Заарештований 4.09.1937 Знам'янським РВ НКВС ("до 1916 року працював помічником секретаря мирового судді, у 1916-18 роках

служив у царській армії на посаді полкового писаря; одружений з дочкою куркуля; займався шкідництвом: "робітникам нижчих кваліфікацій намагався затримувати зарплату, чим викликав справедливе обурення, виганяв їх з кабінету, покриваючи брудною лайкою"; про репресованих ворогів народу говорив: "Як жалко, що їх розстріляли, адже це люди глибокого розуму"). Засуджений 25.09.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 24.08.1957 Кіровоградським облсудом. Батько дружини Ольги Семен Кучай у 1930 році розкуркулений і висланий на північ, де й помер. (П – 3810)

ПЕТРОВ ГРИГОРІЙ ПЕТРОВИЧ, 1886 р.н., м.Олександрія, українець, освіта вища, вчитель фізики-математики середньої школи №6. Заарештований 13.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3739)

ПЕТРОВСЬКИЙ АНТОН АНТОНОВИЧ, 1899 р.н., с.Гурщина Мінського району (Білорусь), білорус, освіта 3 класи, проживав у м.Олександрії, перукар. У 1932 році розкуркулений, у 1933-ому засуджений до 3 років неволі. Вдруге заарештований 20.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація на підрив радянської влади). Засуджений 5.02.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до розстрілу, вирок виконано 28.02.1938. Реабілітований 24.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11366)

ПИВОВАРЧУК МИКОЛА МИКОЛАЙОВИЧ, 1927 р.н., с.Скраглівка Бердичівського району Житомирської області, українець, освіта неповна середня, проживав у смт Димитрове Олександрійської міськради, колійний робітник тресту "Олександріявугілля". Заарештований 8.12.1956 Кіровоградським УКДБ (антирадянська агітація: "виявлені у квартирі документи різкого антирадянського змісту, в яких зводяться наклепи на існуючий лад, висловлюються погрози на адресу керівників Комуністичної партії і радянського уряду; зокрема документ "Протест уряду СРСР", який складається з 27 вимог, серед яких: ліквідувати рабовласницький лад; підвищити зарплату робітникам і знизити податки селянам; відокремити Україну в окрему державу; призначити нові вибори в Верховну раду та ін."). Кіровоградським управлінням КДБ 3.01.1957 направлений в Одеську психлікарню при тюрмі №1: судово-психіатричною експертизою 28.02.1957 визнаний неосудним, що потребує лікування у спеціалізованій психіатричній лікарні. Судовою колегією у кримінальних справах Кіровоградського облсуду, вважаючи дії Пивоварчука небезпечними для суспільства, 20.03.1957 направлений на примусове лікування у Ленінградську тюремну психіатричну лікарню. За висновком Центральної судово-психіатричної комісії тюремного відділу МВС СРСР 12.02.1958 примусового лікування не потребує: Кіровоградським облсудом 10.04.1958 примусове лікування припинено, з психлікарні виписаний, з-під варти звільнений, відправлений за місцем проживання. (П – 3613)

ПИДОРЕНКО СТЕПАН КИРИЛОВИЧ, 1893 р.н., с.Попельнасте, українець, освіта початкова, бригадир колгоспу. Заарештований 12.11.1943 УНКВС Кіровоградської області (співробітництво з німецькими окупантами). Засуджений 5.06.1944 Кіровоградським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки і конфіскацією майна. Реабілітований 13.08.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13528)

ПИКУЩИЙ ГРИГОРІЙ МАКАРОВИЧ, 1907 р.н., с.Мала Дмитрівка Новопразького району, українець, освіта 4 класи, червоноармієць 13-ої гвардійської стрілецької дивізії. Заарештований 4.10.1944 відділом контррозвідки "Смерш" 5-ої гвардійської армії ("лікуючись у шпиталі разом із Віктором Безпаловим й Архипом Гольшею (Кіровоград), Тимошем Негодою (с.Мар'янопіль Новоукраїнського району) в розмовах між собою вихваляли життя за німецької окупації, зводили наклепи на радянську владу й колгоспи; Пикущий зокрема говорив, що після війни в СРСР настане голод і почнеться велике невдоволення радянською владою"). Засуджений 4.11.1944 військовим трибуналом 5-ої гвардійської армії до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 18.04.1991 прокуратурою Білоруського військового округу. (П – 12622)

ПИЛИПЕНКО МИКОЛА ВОЛОДИМИРОВИЧ, 1900 р.н., с.Іванівка Новопразького (нині Олександрійського) району, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 26.02.1945

Новопразьким РВ НКДБ (агітація проти радянської влади). Засуджений 18.06.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 12.09.1990 Кіровоградським облсудом. (П - 13360)

ПИЛИПСЬКИЙ ЕЛЯ ІЦКОВИЧ, 1884 р.н., м.Кременчук Харківської (нині Полтавської) області, єврей, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, агент із закупівлі товарів райспоживспілки. Заарештований 23.12.1937 Олександрійським РВ НКВС ("вихваляння фашизму, контрреволюційна агітація: "Троцький - найрозумніша людина, ось за його розум уряд СРСР, боячись, щоб він не став керівником СРСР, і випровадив його з країни"). Засуджений 28.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.01.1938. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9119)

ПИНДИК ДМИТРО ФЕДОРОВИЧ, 1900 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 23.11.1943 УМДБ Кіровоградської області ("у 1920 році був у повстанському загоні Степового; в роки війни видавав німцям сільських активістів, комуністів"). Управлінням НКВС Кіровоградської області 8.04.1944 направлений у спецтабір НКВС СРСР №240 м.Сталіне (нині Донецьк). Батько у 1937 репресований органами НКВС. (П - 660)

ПІВНЯК ВАСИЛЬ СИДОРОВИЧ, 1885 р.н., с.Сонине, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 15.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади, шкідництво). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9781)

ПІВНЯК ІРИНА ІЛЛІВНА, 1904 р.н., с.Ворошилівка (нині с.Олександрівка), українка, неписьменна, член колгоспу ім.Ворошилова. Заарештована 12.07.1941 Олександрійським МРВ НКДБ (антирадянська поразницька агітація). Засуджена 9.11.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 24.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Брат Кость розкуркулений. (П - 12288)

ПІВТОРАК АНДРІЙ ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1884 р.н., с.Косівка, українець, освіта 3 класи, тесля, стельмах за фахом, без певних занять. Заарештований 11.12.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 214-ої стрілецької дивізії (антирадянська діяльність: "в роки німецької окупації працював у сільськогосподарській громаді №5; 22 червня 1943 року був завербований співробітником німецької контррозвідки СД Ніколенком як таємний агент під №25, при цьому повідомив Ніколенку про двох кандидатів у члени ВКП(б) Пономаренка й Павленка, які мешкають у Косівці; отримав завдання виявляти настрої населення, комуністів, партизан, а також осіб, які займаються націоналістичною діяльністю течії Бандери; повідомив агенту СД Розіну про Медведєву, яка начебто поширювала чутки про перехід німецької добровільної армії на бік армії Червоної"). Засуджений 16.02.1946 особливою нарадою при НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 12.01.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 14090)

ПІНЯК АБРАМ ІСАКОВИЧ, 1895 р.н., м.Варшава (Польща), єврей, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, завідувач будинку колгоспників, уповноважений райпарткому. Заарештований 31.12.1932 Олександрійським РВ ДПУ ("непокора розпорядженням органів влади: зривав виконання плану хлібозаготівельних робіт"). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 19.04.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 1898)

ПІСКАРЬОВА СОФІЯ ІВАНІВНА, 1923 р.н., с.Данилівка Барвінківського району Харківської області, українка, освіта 10 класів, член ВЛКСМ, проживала у с.Червона Кам'янка Олександрійського району, без певних занять. Заарештована 12.11.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 6-ої гвардійської Кременчуцької повітряно-десантної дивізії ("посібництво окупаційній владі в роки війни: працювала завідувачем пунктів пастеризації у Куколівці, Щасливому і Червоній Кам'янці, забезпечувала німецьку армію жирами; у червні 1943 року завербована як агент німецької контррозвідки під псевдом №82, видала німцям 6 комсомольців села"). Засуджена 10.02.1945 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11631)

ПІСКУН ГАННА АНТОНІВНА, 1900 р.н., с.Оліївка, українка, освіта початкова, колгоспниця. Заарештована 20.03.1945 відділом контррозвідки "Смерш" УНКВС Кіровоградської області (підозрювалась як агент німецької контррозвідки в роки війни). Прокуратурою Київського військового округу 10.09.1945 справу припинено, з-під варти звільнена. (П - 2563)

ПІСКУН ДЕНИС КОНОНОВИЧ, 1882 р.н., с.Оліївка, українець, освіта початкова, обхідник колії 1-го околотка 10-ої дистанції служби залізниці. Заарештований 22.01.1938 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Знам'янка ("поширював наклепницькі чутки про те, що начебто уряд зумисне набавив робітникам до зарплати копійки для того, аби підняти ціни на продукти і товари на рублі"). Прокуратурою Одеської залізниці 7.12.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. Брат Родіон служив у білій армії, емігрував за кордон; брат дружини Филимон Репко розстріляний червоними "як білобандит"; дочка Таїса заміжня за Федором Бульбою, "колишнім бандитом", батька якого розкуркулено, а два його дядьки розстріляні червоними; розкуркулені також два дядьки дружини. (П - 6605)

ПІСКУН МИХАЙЛО МАКСИМОВИЧ, 1880 р.н., с.Оліївка, українець, освіта початкова, обхідник колії 1-го відділка 10 дистанції служби залізниці. Заарештований 21.01.1938 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Знам'янка-Одеса ("контрреволюційна діяльність: у 1919 році видавав денікінцям червоних партизан; вів агітацію проти політики партії й уряду, розповідав анекдоти, спрямовані на дискредитацію наркома шляхів тов.Кагановича"). Прокуратурою Одеської залізниці 3.11.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 6606)

ПІСКУН ХАРЛАМ ІВАНОВИЧ, 1893 р.н., с.Оліївка, українець, освіта початкова, механік. Заарештований 16.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9836)

ПОВОД СТЕПАН ІВАНОВИЧ, 1906 р.н., с.Бикове Щорського (нині Криничанського) району Дніпропетровської області, українець, освіта вища - Криворізький сільськогосподарський інститут, проживав у м.Олександрії, старший агроном Долинської міжрайбази. У 1933 році за контрреволюційну діяльність був засуджений до 3 років неволі. Вдруге заарештований 25.08.1945 Олександрійським РВ НКДБ (посібництво німецьким окупантам, антирадянська агітація). Засуджений 12.11.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 31.05.1946 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 220)

ПОВСТЯНИЙ МИХАЙЛО СИДОРОВИЧ, 1888 р.н., м.Олександрія, українець, освіта 3 класи, бондар м'ясокомбінату. Заарештований 30.09.1950 УМДБ Кіровоградської області ("у серпні 1949 року написав анонімний лист антирадянського змісту "Кровожадному Хрущову і його безсовісним катам", в якому зводив наклепи на умови життя в СРСР і компартію"). Особливою нарадою МДБ СРСР 15.08.1951 направленний в Казанську психлікарню для примусового лікування. Центральною комісією з перегляду справ на засуджених за контрреволюційні злочини осіб, які утримуються в колоніях і тюрмах МВС СРСР і знаходяться на засланні, 29.11.1954 справу припинено, від примусового лікування звільнений. (П - 8010)

ПОГОРІЛИЙ ЛУК'ЯН ДАВИДОВИЧ, 1898 р.н., с.Щасливе, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 2.03.1938 Олександрійським РВ НКВС ("у 1920 році служив у повстанському загоні Степового; вів агітацію проти колгоспного ладу, підписки на державну позику"). Кіровоградською облпрокуратурою 25.03.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 1731)

ПОГРЕБНЯК ПЕТРО АНДРІЙОВИЧ, 1898 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, формувальник промартілі ім.Блюхера. Заарештований 8.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація повстанського характеру). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 11.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10638)

ПОГРІБНИЙ ОМЕЛЯН ТИМОФІЙОВИЧ, 1913 р.н., с.Овнянка, українець, освіта 6 класів, до війни проживав у м.Кривий Ріг Дніпропетровської області, командир мінометної обслуги 1247 стрілецького полку, сержант. У 1940 році був засуджений до 1 року неволі. Вдруге заарештований 18.08.1942 особливим відділом НКВС 377-ої стрілецької дивізії 59-ої армії ("в Червону армію мобілізований 19.09.1941 із Красноярського краю: 14.08.1942 під час маскування вогневих точок у лісі підібрав німецьку листівку,

приніс у розташування взводу і під час читання газет виголосив її зміст серед червоноармійців"). Засуджений 26.08.1942 військовим трибуналом 377-ої стрілецької дивізії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 19.11.1956 трибуналом Ленінградського військового округу. (П – 5818)

ПОДДЕРЕГІНА ВІКТОРІЯ ВІКТОРІВНА. 1925 р.н.. м.Олександрія, росіянка, освіта 8 класів (м.Одеса, 1941), проживала у м.Констанца (Румунія), секретар заступника директора управління будівництва каналу Дунай-Чорне море. Заарештована 9.09.1952 відділом контррозвідки МДБ військової частини польової пошти 93210 ("залишившись на тимчасово окупованій противником радянській території в м.Одесі, у березні 1944 року у зв'язку з наближенням наступу Червоної армії зрадила Батьківщину: разом зі своїми батьками втекла на територію Румунії, де до вересня 1952 року працювала під прізвищами Гаврилеску і Дончу, а потім під прізвищем свого чоловіка Буркуш, який є румунським громадянином – з ним вона взяла шлюб у 1950 році" – із обвинувачувального висновку; "в Румунію я втекла з причини небажання бути вивезеною німецько-фашистськими окупантами в Німеччину" – з пояснень на суді; у справі як речовий доказ є румунський паспорт на ім'я Буркуш Вероніки, яка народжена у с.Базаружик, Болгарія). Засуджена 10.10.1952 трибуналом військової частини 06614 до 25 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Верховним судом СРСР 5.06.1954 міру покарання зменшено до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 16.06.1993 відділом реабілітації головного управління з нагляду за виконанням законів про Збройні Сили. (П – 13866)

ПОКАТЕЛЮК ІЛЛЯ ЗІНОВІЙОВИЧ. 1873 р.н., с.Горопаї Любарського району Житомирської області, поляк, освіта початкова, проживав у смт Нова Прага Олександрійського району, член колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 14.02.1938 Новопразьким РВ НКВС ("учасник польської контрреволюційної повстанської організації" – *див. Олександр Островський*). Засуджений 8.10.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 31.10.1938. Реабілітований 5.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9487)

ПОКРОВСЬКИЙ СЕРГІЙ ІВАНОВИЧ, 1898 р.н., с.Турове Серпухівського району Московської області (Росія), росіянин, освіта середня спеціальна педагогічна, проживав у м.Олександрії, обліковець імпортного обладнання 25-го трудового батальйону. Заарештований 31.05.1946 управлінням МДБ Кіровоградської області ("під м.Ярцево Смоленської області у серпні 1943 року був тяжко поранений у стегно й руку, підібраний німцями, з 20.08.1943 до 10.09 знаходився на лікуванні у німецькому госпіталі в Смоленську, далі госпіталь евакуювали в м.Каунас, Литва, у квітні 1944-го полонених відправили на сланцеві копальні у м.Єва, де працював до вересня, після роботи утримувались за дротом під посиленою охороною; табір евакуювали у м.Кольба, Німеччина – на цукровій фабриці працював до грудня 1944-го, згодом заготовляв дрова під Шландорфом, де й був звільнений американськими військами 24.04.1945 і півтора місяці перебував при американській комендатурі; 10 червня відправлений у м.Будовіци, Чехословаччина, і переданий радянському командуванню, через Львів 25-ий трудовий батальйон у листопаді 1945-го був передислокований у м.Олександрію"; "підозрювався у написанні анонімних листів антирадянського змісту й розсиланні їх у центральні органи влади – графічна експертиза не підтвердила цієї підозри"). Управлінням МДБ Кіровоградської області 18.06.1946 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 632)

ПОНОМАРЕНКО ДМИТРО ІВАНОВИЧ, 1902 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, тесля колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 19.10.1937 Олександрійським РВ НКВС ("антирадянська агітація: у 1931 році був позбавлений виборчих прав як благовісник секти баптистів; вербував у секту нових людей, доводив, що лиш той буде спасенний, хто вірує в Євангеліє; із двох новозавербованих в секту у 1937 році один відмовився нести службу в Червоній армії"). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 13.01.1938. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9490)

ПОНОМАРЕНКО КІНДРАТ ПАНАСОВИЧ, дані про рік і місце народження, національність, освіту, місце праці у справі відсутні. Заарештований у 1931 році Олександрійським РВ ДПУ (контрреволюційна повстанська діяльність). Олександрійським РВ ДПУ 12.05.1931 справу припинено. (П – 11018)

ПОНОМАРЕНКО МИКОЛА ІСАЙОВИЧ, 1925 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта 8 класів, проживав у м.Одеса, старший сержант 808-го стрілецького полку. Заарештований 20.06.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 394-ої стрілецької дивізії (антирадянські розмови). Військовим трибуналом 394-ої стрілецької дивізії 26.07.1943 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 4936)

ПОНОМАРЕНКО УЛЯН САМІЙЛОВИЧ, 1881 р.н., с.Березівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Петрокорбівка Новгородківського району, член колгоспу "Якобінець". Заарештований 29.10.1937 Новгородківським РВ НКВС (агітація на зрив заходів радянської влади, наклепи на радянську дійсність, вихваляння фашистського ладу). Засуджений 9.05.1939 Кіровоградським облсудом до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 9.12.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 1529)

ПОПИЧЕНКО ПЕТРО ЯВТУХОВИЧ, 1901 р.н., с.Леніне, українець, освіта 3 класи, без певних занять. Заарештований 25.10.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 9-ої гвардійської Полтавської повітряно-десантної дивізії ("за німецької окупації пішов працювати розсильним сільуправи села Шевченкового – так було перейменоване село, вів антирадянську агітацію, вихваляв німецько-фашистський лад, брав участь у відправці радянських громадян на роботи в Німеччину"). Засуджений 11.12.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 29.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10740)

ПОПОВ ГРИГОРІЙ МУСІЙОВИЧ, 1904 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта початкова, вільнонайманий робітник автороти 431-го батальйону аеродромного обслуговування. Заарештований 28.01.1943 особливим відділом НКВС 28-го району авіабазування (вихваляв німецьку армію та її техніку). Засуджений 3.02.1943 військовим трибуналом 28-го РАБ до 8 років виправно-трудових таборів з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 5.12.1991 прокуратурою Північно-Кавказького військового округу. (12913 – П)

ПОПОВ ДАНИЛО ОКСЕНТОВИЧ, 1911 р.н., с.Вербова Лоза (нині у складі м.Олександрія), українець, освіта 2 класи, слюсар шахти №2 "Укрбурвугілля". У 1934 році за хуліганство був засуджений до 3 місяців примусової праці. Вдруге заарештований 4.12.1937 Олександрійським РВ НКВС ("у 1931 році під час розкуркулювання батько братів Данила й Терентія Попових Оксент з ненависті до радянської влади повісився, і сини вирішили відомстити за нього рано чи пізно; вели антирадянську агітацію: "Скоро Німеччина й Італія підуть хрестовим походом на Радянський Союз і знищать його: аж тоді ми покажемо, як нас розкуркулювали – будемо радянську владу як червів душити і на стовпах вішати"). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 5.11.1966 Кіровоградським облсудом. (П – 8081)

ПОПОВ ТЕРЕНТІЙ ОКСЕНТОВИЧ, 1899 р.н., с.Вербова Лоза (нині у складі м.Олександрія), українець, освіта початкова, робітник шахти №2 "Укрбурвугілля". У 1936 році арештовувався за хуліганство, виправданий. Вдруге заарештований 4.12.1937 Олександрійським РВ НКВС ("контрреволюційна агітація і погрози" – *див. Данило Попов*). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 5.11.1966 Кіровоградським облсудом. (П – 8081)

ПОПОВСЬКА ЛІДІЯ МИХАЙЛІВНА, 1903 р.н., м.Одеса, росіянка, освіта незакінчена вища, проживала у м.Олександрії, без певних занять. Заарештована 30.03.1944 Олександрійським РВ НКДБ (антирадянська агітація). Засуджена 24.07.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 28.06.1989 Кіровоградським облсудом. (П - 10072)

ПОПОВСЬКА МОТРЯ МИХАЙЛІВНА, 1889 р.н., с.Куколівка, українка, неписьменна, хлібороб. Заарештована 10.04.1931 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація проти виконання державних і політичних кампаній). Засуджена 15.05.1931 Олександрійським райнарсудом до 4 років неволі з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітована 14.09.1990 Кіровоградським облсудом. (П – 6485)

ПОПОВСЬКИЙ ДМИТРО АМВРОСІЙОВИЧ, 1882 р.н., м.Томашпіль Вінницької області, українець, освіта вища, проживав у м.Олександрії, рахівник. Заарештований 10.02.1931 Олександрійським РВ ДПУ (активна збройна боротьба проти радянської влади в роки громадянської війни). Олександрійською дільничною прокуратурою 4.06.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 5310)

ПОПОВСЬКИЙ ЛЕОНІД КОСТЯНТИНОВИЧ, 1900 р.н., м.Одеса, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, бухгалтер. Заарештований 16.12.1943 Олександрійським РВ НКВС (співробітництво з німецькими окупантами). Засуджений 10.05.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 26.06.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13467)

ПОПСУЙКО ІВАН ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1910 р.н., с.Новоолександрівка Новопразького району, українець, освіта 6 класів, член ВЛКСМ до 1927 року (виключений за несплату членських внесків), проживав у м.Очакові Миколаївської області, червоноармієць-телеграфіст авіабази №29. Заарештований 8.05.1940 особливим відділом НКВС Чорноморського флоту ("систематично виявляв недисциплінованість, сперечався з командирами, обговорював їхні накази, ображав командирів, службу в армії порівнював з першою стадією тюремного ув'язнення; війну з Фінляндією вважав несправедливою, агресивною з боку СРСР, погрожував комісару пустити кулю"). Засуджений 7.07.1940 військовим трибуналом Чорноморського флоту до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 22.03.1991 головною військовою прокуратурою з реабілітації. (П – 12602)

ПОРУТЕНКО ОЛЕКСАНДР МЕФОДІЙОВИЧ, 1916 р.н., м.Бендери (Молдова), росіянин, освіта початкова, проживав у с.Улянівка Олександрійського району, перукар свинорадгоспу "Більшовик". Був заарештований 18.12.1931 румунською сигуранцою за "участь у демонстрації й нальоті на приміщення сигуранци і тюрму" – у квітні 1932-го засуджений до 5 років неволі з позбавленням громадянських прав на 5 років, за апеляцією строк скорочено до 3 місяців неволі; вдруге засуджений у 1935 році "за виступ на зборах працівників Червоного хреста проти відміни карткової системи в СРСР" Свердловським облсудом до 3 років тюрми. Втретє заарештований 8.10.1937 Олександрійським РВ НКВС ("після виходу з румунської в'язниці вступив у комсомол, а 3.02.1933 нелегально перетнув кордон у СРСР, втікаючи від переслідування румунської влади; затриманий прикордонним загоном у м.Тирасполі разом з іще двома друзями, направлений у Київ, а потім у фільтраційний табір Калінінської області, далі опинився за Уралом у м.Кабановську, нова назва Сєров, де був засуджений; вів антирадянську агітацію: "За кордоном, в Румунії, все є і все дешеве, а тут нічого нема – хіба це життя?"). Засуджений 2.01.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 18.03.1970 Кіровоградським облсудом. (П – 8227)

ПОТАПОВ МИХАЙЛО ФЕДОРОВИЧ, 1884 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта початкова, працівник Войнівського дитячого будинку. Заарештований 15.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 24.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9773)

ПРИХОДЬКО АНДРІЙ СТЕПАНОВИЧ, 1895 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 1.06.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 13.01.1930 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 26.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7762)

ПРОЖОГА ДМИТРО АНТОНОВИЧ, 1885 р.н., с.Ізмайлівка, українець, освіта початкова, проживав у сторожовій будці №321 на 25-ому кілометрі перегону Олександрія-Королівка, сторож на залізничній станції. Заарештований 23.03.1933 шляхово-транспортним відділом ОДПУ ст.Знам'янка ("у 1929 році розпродав майно, вступив у колгосп, звідки його вигнали як куркуля, тому пішов працювати на залізницю, де закликав транспортників ст.Королівка до організованого саботажу, провадив шкідницьку діяльність: на його обхідній дільниці мали місце часті випадки чинення перешкод поїздам невідомими зловмисниками, приміром, накладання каменів на рейки, або у серпні на 25-ому кілометрі в стику рейок виявлений пакет, що могло призвести до небажаних результатів"). Засуджений 4.04.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 3.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. Брат Григорій, 25 років, як куркуль у 1929 році висланий у Архангельську область, Росія. (7672 – П)

ПРОЖОГА ІВАН ГРИГОРОВИЧ, 1903 р.н., с.Ізмайлівка, українець, освіта початкова, без певних місця проживання і занять. У 1929 році розкуркулений і висланий у Вологодську область. Вдруге

заарештований 30.09.1937 Новопразьким РВ НКВС (на початку 1937 року втік з-під варти із заслання, дістався України, займався поденною роботою на залізничних станціях поблизу Нової Праги, бо в колгоспах його не приймали; агітував селян, які приїжджали на станції й розвантажували хліб – що радвлада знищує селянство, що незабаром почнеться війна і селяни помстяться владі"). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9258)

ПРОЖОГА ІВАН ФЕДОРОВИЧ, 1900 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, слюсар депо ст.Знам'янка. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 14.03.1933 шляхово-транспортним відділом ОДПУ ст.Знам'янка ("після розкуркулення влаштувався працювати на залізниці, займався шкідництвом, після його ремонту паровози виявлялись непригодними до експлуатації; вів антирадянську агітацію: "Колгоспи побудували, народ зігнали, а тепер люди пухнуть з голоду, трударів усіх розігнали та повисилали"). Засуджений 27.03.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 29.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. Батько розкуркулений у 1930 році і за несплату державного податку засуджений до 1,5 року неволі. (П – 7628)

ПРОКВАС НАЗАР МАКСИМОВИЧ, 1888 р.н., с.Іванівка, українець, письменний, колгоспник. Заарештований 9.02.1937 Новопразьким РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 3.12.1937 Дніпропетровським облсудом до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 4 роки. Реабілітований 25.11.1960 Верховним судом УРСР. (П – 5380)

ПРОКОПЕНКО НИКИФОР ВАСИЛЬОВИЧ, 1890 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, бондар. Заарештований 26.05.1929 Олександрійською районною міліцією (антирадянська агітація: "Маючи за собою контрреволюційне минуле, не примирились із існуючим ладом в Україні й нині: агітують проти заходів радвлади, настановляють селян проти комуністів, говорять про могутність української еміграції, начебто в Польщу у зв'язку з виступом петлюрівця Левицького надходять підписи від українських селян про підтримку петлюрівців – ці чутки носять форму провокації"). Засуджений 13.01.1930 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років заслання у північний край. Трійкою пересильного пункту ОДПУ північного краю 10.08.1932 в позасудовому розгляді ухвалено: по відбутті строку заслання надати право вільного проживання на території СРСР. (П – 4466)

ПРОКОПЕЦЬ ГАВРИЛО ОСТАПОВИЧ, 1903 р.н., с.Недогарки, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 28.10.1937 Олександрійським РВ НКВС (крадіжка в колгоспі). Засуджений 1.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 4.11.1961 Кіровоградським облсудом. (П – 5466)

ПРОСУЛЕНКО ГРИГОРІЙ НИКИФОРОВИЧ, 1881 р.н., с.Світлопіль, українець, освіта початкова, проживав у с.Піщаний Брід Олександрійського району, ремонтник залізничної ст.Королівка. Заарештований 19.11.1929 транспортним відділом ОДПУ ст.Королівка ("повернувшись із царської армії в 1918 році, при шаблі, шлику і біноклеві стояв у юрбі односельчан, які співчутливо проводжали червоногвардійців, що відступали перед приходом німців, і казав: "Так їм і треба, босякам!"; у 1919-20 роках при гетьманській і петлюрівській владі був організатором і головою "Просвіти" у своєму селі, провадив ідею націоналізму, самостійної України, втягував у організацію заможників – сам одягався в гайдамацький одяг при шаблі з наганом; за радянської влади продовжував діяти у "Просвіті", брав участь у повстанні 1920 року; перейшовши працювати стрілочником на залізницю, утримував середняцьке господарство у селі, на виробництві казав: "Соціалістичне змагання – це кабала для робітників; і не чекайте поліпшення, поки при владі євреї"). Засуджений 23.02.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 28.02.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6002)

ПРОСЯНИК ОЛЕКСАНДР МАКАРОВИЧ, 1890 р.н., с.Посад Новопразького району, українець, освіта початкова, проживав на ст.Казанка Долинського району (нині Миколаївська область), начальник станції. Заарештований 12.04.1932 транспортним відділом ДПУ Одеської залізниці (член контрреволюційної організації). Транспортним відділом ДПУ Одеської залізниці 21.05.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 1236)

ПРОХАСЬКО БОГУМИЛ ЙОСИПОВИЧ, 1882 р.н., с.Нишкардиці Кутнагарського повіту Чаславської губернії (Чехословачина), чех, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, робітник.

Заарештований 29.06.1941 УНКДБ Кіровоградської області (антирадянські настрої, наклепницькі розмови відносно керівництва влади). Засуджений 24.01.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років заслання в Комі АРСР. Реабілітований 30.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10763)

ПРОЩЕРУК ЯВДОКІЯ ПЕТРІВНА, 1916 р.н., с.Протопопівка, українка, освіта середня, без певних занять. Заарештована 15.12.1943 Олександрійським РВ НКДБ (підозрювалась у співробітництві з німецькими окупантами). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 8.02.1944 справу припинено, з-під варти звільнена. (П – 2122)

ПРУДИУС ГРИГОРІЙ АРХИПОВИЧ, 1896 р.н., с.Катеринівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 15.03.1931 Олександрійським РВ ДПУ (член контрреволюційної організації "Українська народна партія" – *див. Спиридон Баклан*). Засуджений 21.02.1932 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання на північ. Реабілітований 31.01.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12384)

ПРУДКИЙ МИРОН ГНАТОВИЧ, 1915 р.н., с.Шабельники Чигиринського району Черкаської області, українець, проживав у м.Олександрії, учень 2-го курсу технікуму політосвіти. Заарештований 22.11.1936 Олександрійським РВ НКВС ("вів антирадянську агітацію: висловлювався, що студентам в СРСР погано живеться, ніхто на їхнє життя не звертає увагу; що в СРСР бракує товарів, хоча газети пишуть про досягнення; що за старого часу менше було промисловості, та всього було більше, засуджував колгоспний лад, при якому люди працюють за паличку; 14 листопада 1936 року на лекції з фізики в контрреволюційному дусі розшифрував абревіатури **ТОРГСИН** – товариш, оглянись, рабочие гибнут, Сталин истребляет народ і **МТС** – могила трудового селянства"). 19.12.1936 звільнений з-під варти під підписку про невиїзд, 22.03.1937 у робітничому гуртожитку радгоспу "Комінтерн" вкрав речей на 700 рублів і був удруге затриманий та засуджений 21.04.1937 народним судом Олександрійського району до 1 року неволі. Вдруге засуджений 28.05.1937 Дніпропетровським облсудом до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки та приєднанням строку за крадіжку. Реабілітований 12.10.1990 Верховним судом УРСР. (П – 12522)

ПТАШИНСЬКИЙ ПАВЛО АНТОНОВИЧ, 1915 р.н., с.Столяри Озинського району Саратовської області, українець, освіта середня спеціальна (Богодухівська школа керівних кадрів сільського господарства), кандидат у члени ВКП(б) у 1938-41 роках (виключений за приховування факту, що його два дядьки розкуркулені й вислані на Соловки), проживав у селищі Шарівського радгоспу Олександрійського району, керуючий відділком бурякорадгоспу. Заарештований 15.12.1949 Новопразьким РВ МДБ ("зоставшись на окупованій німцями території, жив у Великовисківському районі, працював з серпня 1941 до липня 1942 року керуючим Петрівського відділку Мар'янівського бурякорадгоспу, радгоспи при німцях називались держмаєтками; далі за добру службу став директором маєтку – аж до квітня 1944 року; восени 1943-го за відданість німецькій владі був нагороджений в Кіровограді медаллю "Дубовий лист", жорстоко поводився з військовополоненими Червоної армії, яких у полі охороняли козаки; бив полонених за відмову працювати, доносив коменданту; при відступі німців допомагав їм евакуйовувати трактори й худобу в тил"; "у Червоній армії служив з 7.05.1944 до 23.11.1945, нагороджений орденом "Червона зірка" й орденом Трудового червоного прапора, медалями "За звільнення Варшави", "За взяття Берліна", "За бойові заслуги", двома медалями "За відвагу"). Засуджений 28.04.1950 трибуналом військ МВС до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Трибуналом Київського військового округу 8.02.1955 міру покрання зменшено до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з поверненням орденів і медалей, з-під варти звільнений 8.03.1955. Реабілітований 31.07.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12737)

ПУЗЕНКО ЮХИМ ЮХИМОВИЧ, 1915 р.н., с.Войнівка, українець, освіта незакінчена вища (Московське артилерійське училище, 1937; курси вдосконалення при академії РСЧА, 1942, м.Самарканд), член ВКП(б) з 1941 року, командир 32-го артполку 266-ої стрілецької дивізії, майор. Заарештований 8.06.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 3-ої гвардійської армії ("Службовим телефоном, який мав зв'язок з усіма підрозділами полку, із своєї землянки я не раз вів розмови антирадянського змісту: відкрито закликав військовослужбовців зраджувати Батьківщині і переходити на бік супротивника – щоб мене не впізнали за голосом, я вів пропаганду від імені ворога, який нібито підключився у телефонну лінію полку, при чому щоразу я свій голос міняв" – із свідчень Пузенка на допитах; на судовому засіданні

пояснив: "Мій злочин пояснюється неповною завантаженістю в роботі: я не знав що робити, чим займатись, фактично бив байдики, а контролю з боку керівництва не було"). Засуджений 28.08.1943 військовим трибуналом Південно-Західного фронту до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки, військового звання майор та конфіскацією майна. Звільнений у 1946 році з ув'язнення. Реабілітований 19.03.1991 головною військовою прокуратурою. (П - 12585)

ПУЗЕНКО ЯКИМ ЄГОРОВИЧ, 1896 р.н., с.Войнівка, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Затонського. Заарештований 17.10.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація, вихваляння життя за кордоном). Засуджений 26.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 29.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 8915)

ПУЗИРЕНКО КОРНІЙ МАКАРОВИЧ, 1894 р.н., с.Раничівка Новопразького (нині приєднане до с.Лозуватка Олександрійського) району, українець, освіта початкова, сигналіст на залізниці ст.Пантаївка. Заарештований 10.03.1933 шляхово-транспортним відділом ОДПУ ст.Знам'янка (антирадянська агітація: "коли у Новопразькому районі куркулем Коломійцем були вбиті два радянські активісти, то Пузиренко схвалював його вчинок: "Хліб забрали, людей ганяють із села в місто, із міста в село, а люди від голоду вмирають, як мухи"). Засуджений 20.03.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 11.02.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 7232)

ПУРАТ ЮЛІУС ПИЛИПОВИЧ, 1892 р.н.. с.Новошийка Чуднівської волості Житомирського повіту Волинської губернії, німець. освіта початкова, проживав у с.Ясинуватка Олександрійського району, столяр колгоспу "Комунар". Заарештований 9.02.1938 Олександрійським РВ НКВС ("разом із Емілем Каснером та іншими громадянами німецької національності у 1934 році були переселені з прикордонної зони; вихваляв фашистський лад у Німеччині, дезорганізовував колгоспників, вів антирадянську агітацію: "Колгосп - це ярмо, то нащо його зміцнювати?"). Засуджений 4.04.1939 Кіровоградським облсудом до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 2.11.1968 Верховним судом УРСР. (П - 7371)

ПУРИС ЯКІВ АНТОНОВИЧ, 1870 р.н., с.Попельнасте, українець, освіта початкова, проживав у с.Червона Пахарівка (нова назва Пахарівка) Олександрійського району, хлібороб. Заарештований 27.01.1932 Олександрійським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Олександрійським РВ ДПУ 27.02.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 780)

ПШЕЧЕНКО ТИМОФІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1904 р.н., с.Мудрівка Чигиринського району Черкаської області, українець, освіта початкова, проживав у селищі радгоспу "Комінтерн" Олександрійського району, червоноармієць кулеметного батальйону 214-го запасного стрілецького полку. Заарештований 12.01.1944 Оександрійським РВ НКВС (посібництво німецьким окупантам). Олександрійським РВ НКВС 24.02.1944 направлений у спецтабір НКВС СРСР №240 м.Сталіне для фільтрації. (П - 619)

РАДЧЕНКО МИКОЛА ВАСИЛЬОВИЧ, 1921 р.н., с.Щасливе, українець, освіта 4 класи, в Червоній армії з листопада 1940 року, проживав у м.Севастополі Автономної Республіки Крим, водій-червоноармієць саперного батальйону Чорноморського флоту. Заарештований 8.11.1941 3-ім відділом Чорноморського флоту ("6 листопада із батальйону на дільницю для оперативних робіт відправлялась група бійців на чолі з командиром і комісаром роти, в машину сів і п'яний червоноармієць Радченко, командири радили йому зійти з машини, він не слухався, тоді політрук Синівський наказав бійцям зняти його, врешті Радченко скочив, виматюкався і заявив, що коли його не візьмуть наступного разу, то він втече до Гітлера"). 3-ім відділом Чорноморського флоту 28.12.1941 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 5832)

РАДЧЕНКО ФЕДІР СЕМЕНОВИЧ, 1889 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, проживав у селищі Зелений Гай Олександрійського району, колгоспник. Заарештований 5.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація серед колгоспників, невдоволення радянською владою). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 11.11.1961 Кіровоградським облсудом. (П - 5470)

РАДЧЕНКО-ЧОРНОЗУБ МИХАЙЛО ПЕТРОВИЧ, 1886 р.н., смт Нова Прага, українець, неписьменний, проживав у с.Верблюжка Новгородківського району, без певних занять. У 1930 році

розкуркулений. Заарештований 1.03.1931 Криворізьким міськвідділом ДПУ ("протягом останнього року разом з родиною Боярів вів антирадянську агітацію проти хлібозаготівлі та колективізації, закликав людей не вступати в сози й колгоспи, поширював провокаційні чутки"). Криворізьким міськвідділом ДПУ 26.03.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (2011 - П)

РАЇЛКА ГАВРИЛО ТРОХИМОВИЧ, 1870 р.н., с.Недогарки, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Заарештований 29.09.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("за денікінської влади був обраний старостою села – видавав червоних партизан, яких розстрілювали, сприяв білим арміям і бандам, матеріально підтримував їх; разом із Олександром Пащенком організовував повстанські загони, зустрічав повстанців хлібом-сіллю, схиляв Івана Дона прийняти командування загоном, створеним для боротьби з радянською владою; організовував у березні 1930 року волинку, агітував селян не здавати лишки хліба державі" – *див. Олександр Пащенко*) Засуджений 17.03.1931 Олександрійським райнарсудом до 10 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П - 13970)

РАК-ШВЕЦЬ МИХАЙЛО КУЗЬМОВИЧ, 1911 р.н., с.Заларі Балаганського (нині Усть-Удинського) району Іркутської області, українець, освіта неповна вища (Олександрійський педтехнікум, 1932; 1-ий курс електромеханічного інституту), проживав у м.Олександрії, директор кінотеатру. У 1938 році арештовувався у м.Біла Церква у підозрі шпигунської діяльності, півроку перебував під вартою. Вдруге заарештований 23.02.1944 Олександрійським РВ УНКДБ ("в роки німецької окупації працював завідувачем кінотеатру, знався з націоналістами Ференцом, Захарком та Вороною, у 1942 році в газеті "Олександрійські вісті" помістив статтю антирадянського змісту, в якій закликав до боротьби з більшовизмом"). Засуджений 8.09.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 5.07.1989 Кіровоградським облсудом. (П - 10082)

РАЛЬЦЕВ ГРИГОРІЙ ПАНТЕЛІЙОВИЧ, 1910 р.н., с.Морозівка, українець, освіта неповна середня, член ВКП(б), знаходився у м.Кишиневі (Молдова), без певних місця проживання і занять. Заарештований 27.08.1944 оперуповноваженим карного розшуку НКВС Молдавської РСР ("до війни працював у органах міліції м.Рівне, після евакуації в 1941 році прибув у Київ, служив у батальйоні міліції, який обороняв Київ; при відступі під натиском німців у районі Баришівки кинув зброю і здався; у таборах військовополонених вступив на службу в німецьку армію по охороні радянських військовополонених" – із звинувачувального висновку; "я не кидав зброю і не служив у німецькій армії, але під тиском слідства я змушений був підписувати все, що вони писали, бо мене катував перший слідчий, а другий погрожував зброєю" – із свідчень Ральцева у 1957 році). Засуджений 30.01.1945 військовим трибуналом Кишинівського гарнізону до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.12.1957 трибуналом Одеського військового округу. (П – 7888)

РАХНО ІВАН ГРИГОРОВИЧ, 1916 р.н., с.Письмечеве Солонянського району Дніпропетровської області, українець, освіта незакінчена вища (3 курси Криворізького педагогічного інституту), проживав у с.Косівка Олександрійського району, вчитель фізики, математики і німецької мови. Заарештований 6.07.1940 Олександрійським РВ НКВС ("серед жителів села вів антирадянську агітацію, зводив наклепи на більшовицьку партію, висловлювався проти постанови ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР "Про вилучення лишків присадибних ділянок", виступав проти підписки на державну позику, на сесії сільради відкрито висловлював думки, що вчителям дають мало хліба"; із показань свідка: "Коли я зайшов у магазин купити шкарпетки, то Рахну їх не давали, бо він не заготовляв вторинну сировину, він обурювався: я вчитель і не можу кинути роботу, ходити селом збирати ганчір'я, щоб за нього мені ви продали шкарпетки"). Засуджений 7.08.1940 Кіровоградським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Свердловським облсудом 10.12.1942 вдруге засуджений до 10 років неволі з позбавленням громадянських прав на 5 років ("відбуваючи покарання у Богословлагу в жовтні 1942 року висловлював в'язням своє бажання, аби швидше приходив Гітлер, який звільнить їх з неволі"). Звільнений з табору 24.07.1952. Реабілітований 21.09.1957 Верховним судом РРСФР. Реабілітований 28.02.1968 Верховним судом УРСР. Батько Григорій Матвійович і тітка Колесник Ольга Матвіївна розкуркулені у 1931 році, брат Гаврило, 1894 р.н., у 1928 році був засуджений за спекуляцію, у 1931-ому розкуркулений, а 19.10.1937 за "агітацію проти заходів радвлади на селі" трійкою УНКВС Дніпропетровської області був засуджений до 10 років неволі. (П - 8151)

РАХУБОВСЬКИЙ ПАНТЕЛІЙ ЯКОВИЧ, 1918 р.н., с.Косівка, українець, освіта незакінчена вища, агроном. Заарештований 7.12.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 8-го механізованого корпусу (співробітництво з німецькими окупантами). Засуджений 10.05.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 15.09.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13550)

РЕМЕЗ ІВАН ГРИГОРОВИЧ, 1927 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Серп і молот", курсант артилерійського дивізіону 27-го навчального стрілецького полку. Заарештований 9.07.1945 відділом контррозвідки "Смерш" 35-ої навчальної стрілецької дивізії ("у квітні-червні вів антирадянську агітацію серед особового складу військовиків: "Ми в армії служим як худоба, яку ганяють нещадно і не дозволяють і слова мовити: ви чули, як комбат казав, що тільки росіяни гідні бути радянськими громадянами, а решта, в тому числі й ми, українці, є ніби підлеглі російському народові, як раби; з нас будуть, як і до війни, жиди дерти останню шкуру"; "Для мене стрій гірше каторги"; "Якби євреїв вигнали з Америки й інших країн, щоб їх всюди менше стало, то й війни не було б -- саме через них війна так довго тягнеться"; "Якби німці не здавались у полон, то довго нам треба було б їх завойовувати; наша армія погано одягнена, німці хоч знають, за що воюють, а тут служиш і голий ходиш"; на початку червня на політзаняттях у польовому класі старший лейтенант Шалаєв зачитував виступ тов.Сталіна на прийомі командувачів фронтами у Кремлі – на перерві Ремез обговорював цей виступ: "Українці боролись проти німців і здобували перемогу, а керівник радянського уряду вихваляє лиш росіян, дякує лиш росіянам та своїм підлеглим; тільки українців ніде не згадують, вважають українця за дурня; тільки й чути: як не росіяни, то євреї захищали країну від німців, а насправді українці за них воюють; для чого служити в армії, коли тебе й за людину не вважають, вважають за раба?"). Засуджений 7.08.1945 військовим трибуналом 35-ої навчальної стрілецької дивізії до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки і конфіскацією майна. Реабілітований 7.05.1993 прокуратурою Одеського військового округу. (П - 13841)

РЕШЕТНЯК ЙОСИП ВАСИЛЬОВИЧ, 1878 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, проживав у смт Петрове, член промартілі. Заарештований 2.10.1937 Петрівським РВ НКВС ("член контрреволюційної повстанської організації" – по справі засуджено 11 осіб, *див. Петрівський район*). Засуджений 16.03.1939 Миколаївським облсудом до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 19.10.1990 Верховним судом УРСР. (П – 12515)

РЕШЕТНЯК НИКИФОР ГРИГОРОВИЧ, 1894 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, проживав у м.Кіровограді, завідувач спецскладів "Кіровоградторгу". Заарештований 6.07.1941 управлінням НКДБ Кіровоградської області (антирадянська агітація: "поширював наклепницькі чутки про небоєздатність Червоної армії"). З причин евакуації етапований із Кіровоградської тюрми в Усть-Кам'яногірськ (Східно-Казахстанська область, Казахстан). Засуджений 4.07.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років заслання в Казахстан. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12336)

РИБАЛКА СВИРИД ЯКОВИЧ, 1891 р.н., с.Раничівка (приєднане до с.Лозуватка), українець, освіта початкова, слюсар бурякорадгоспу ім.Комінтерну. Заарештований 25.07.1941 Олександрійським міжрайонним відділом НКДБ ("вів контрреволюційну поразницьку агітацію: "В радянському уряді багато зрадників; гітлерівська армія набагато сильніша Червоної, бо вона краще оснащена технікою"). Засуджений 3.06.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років заслання в Казахську РСР. Реабілітований 6.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Брат дружини Яким Боровик у 1930 році розкуркулений. (П – 11068)

РИБАЛКО ПАВЛО СЕМЕНОВИЧ, 1901 р.н., с.Куколівка, українець, освіта середня (робітничий факультет Московського університету), проживав у м.Кіровограді, військовий керівник 29-ої середньої школи, мобілізований у Червону армію 22.06.1944, рядовий 255-го полку конвойних військ НКВС. У 1941 року був засуджений до 1 року неволі, через воєнні події звільнений достроково. Вдруге заарештований 6.02.1945 відділом контррозвідки "Смерш" 35-ої дивізії конвойних військ НКВС ("в роки німецької окупації працював бухгалтером-ревізором управління радгоспів; серед військовиків протягом тривалого часу вів контрреволюційну профашистську агітацію: "Одного разу на станції Знам'янка я

завів бесіду з німцем за національністю, який мені сказав, що в Німеччині краще жити, ніж в Радянському Союзі: у нас, щоб заробити собі на костюм, треба попрацювати не менше року, а в Німеччині лиш один місяць – цю розмову я передав у бесіді особового складу нашого полку; крім того я передав своїм товаришам зміст німецьких листівок, в яких фашисти писали, що коли наші війська відступали на схід із Харкова, то командири бігли із своїми рваними портфелями так швидко, що не помічали телеграфних стовпів; про союзників я казав, що без них Червона армія не змогла б перемогти, оскільки союзники дають нам техніку й продовольство і взагалі Червона армія воює за рахунок союзників"). Засуджений 26.03.1945 трибуналом військ НКВС до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 7.05.1990 Кіровоградським облсудом. (П – 13999)

РИБАЛЬЧЕНКО АНТОН ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1897 р.н., с.Піщаний Брід, українець, освіта початкова, зварник колгоспу "Переможець". Заарештований 19.11.1943 Олександрійським РВ НКДБ ("в роки німецької окупації працював бригадиром громадського двору, виганяв людей на примусові роботи розчищати дороги для просування німецьких військ, риття окопів і вантаження зерна, вилученого в селян для потреб ворожої армії; у грудні 1941 року видав поліції двох полонених червоноармійців-лейтенантів, яких арештували і які при етапуванні втекли"). Засуджений 12.02.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 20.09.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Брат Микола арештований органами як зрадник Батьківщини. (П – 12313)

РИЖУК ПАВЛО ДЕНИСОВИЧ, 1903 р.н., с.Борисів Плужненського (нині Ізяславського) району Хмельницької області, українець, освіта вища, проживав у м.Олександрії, член ВЛКСМ у 1925-30 роках, вчитель біології і хімії школи №4. У 1921 році арештовувався репресивними органами Ізяславщини, без суду і слідства пробув у в'язниці 7 місяців. Вдруге заарештований 31.08.1937 Олександрійським РВ НКВС ("член контрреволюційної націоналістичної організації" – *див. Микола Лисий*). Засуджений 7.12.1937 НКВС і прокурором СРСР до розстрілу, вирок виконано 25.09.1938 у Дніпропетровську. Реабілітований 7.12.1957 Верховним судом УРСР. (П – 3884)

РІЗНИЧЕНКО ПЕТРО МАКАРОВИЧ, дані про рік і місце народження, національність, освіту, місце праці у справі відсутні. Заарештований у 1931 році Олександрійським РВ ДПУ (контрреволюційна повстанська діяльність). Олександрійським РВ ДПУ 12.05.1931 справу припинено. (П – 11018)

РІЗНИЧЕНКО ФЕДОТ ОЛЕКСАНДРОВИЧ, дані про рік і місце народження, національність, освіту, місце праці у справі відсутні. Заарештований у 1931 році Олександрійським РВ ДПУ (контрреволюційна повстанська діяльність). Олександрійським РВ ДПУ 12.05.1931 справу припинено. (П – 11018)

РОГОВСЬКИЙ ІПОЛИТ ПИЛИПОВИЧ, 1878 р.н., с.Буртин Полонського району Вінницької (нині Хмельницької) області, поляк, освіта початкова, проживав у смт Нова Прага Олександрійського району, колгоспник. Заарештований 29.10.1937 Новопразьким РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 7.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 30.07.1938. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9020)

РОГОВСЬКИЙ СТАНІСЛАВ ЙОСИПОВИЧ, 1892 р.н., с.Буртин Полонського району Вінницької (нині Хмельницької) області, поляк, освіта початкова, проживав у смт Нова Прага Олександрійського району, рільник колгоспу ім.Єжова. Заарештований 15.02.1938 Новопразьким РВ НКВС ("в минулому контрабандист, не раз перетинав нелегально кордон у Польщу; у 1935 році за спецпереселенням переїхав у Нову Прагу; провадив антирадянську агітацію проти всіх заходів уряду на селі, поширював чутки про поразку СРСР у майбутній війні, бив свою дочку за те, що вступила в комсомол"). Засуджений 20.05.1939 Кіровоградським облсудом до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Верховною радою УРСР 29.08.1939 присуд скасовано, Кіровоградським облсудом 5.10.1939 засуджений до 1,5 року неволі з поразкою прав на 1 рік. Реабілітований 14.06.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 1009)

РОГОЗА ІВАН ФЕДОРОВИЧ, 1879 р.н., с.Щасливе, українець, письменний, швець колгоспу "Червоний путіловець". Заарештований 21.03.1938 Олександрійським РВ НКВС ("разом з Дмитром Гнойовим та Іваном Левченком провадив серед колгоспників контрреволюційну агітацію проти заходів радянської влади, дискредитовував партію й уряд, висловлював поразницькі думки щодо майбутньої

війни"). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 13.08.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5266)

РОЖМАН ТЕРЕНТІЙ ВАСИЛЬОВИЧ, 1891 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта - військова школа з підготовки прапорщиків, проживав у м.Олександрії, помічник начальника караульного батальйону. Заарештований 4.01.1921 особливим відділом ВЧК м.Москва ("служба в арміях Денікіна, Врангеля"). Президією ВЧК 9.04.1921 з-під варти звільнений. (П – 5277)

РОЗЕНШТЕЙН ПАВЛО ЛАЗАРОВИЧ, 1885 р.н., м.Олександрія, єврей, освіта початкова, проживав у м.Кіровограді, метранпаж друкарні. Заарештований 14.07.1936 Кіровським МВ НКВС (активний троцькіст, антирадянська агітація, зв'язок з троцькістами). Засуджений 23.09.1936 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10819)

РОМАНЕНКО ОНУФРІЙ ПИМОНОВИЧ, 1894 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, млинар колгоспу. Заарештований 4.01.1932 Олександрійським РВ ДПУ (контрреволюційна агітація проти колективізації, хлібозаготівлі). Олександрійським РВ ДПУ 27.02.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2585)

РОМАНЕНКО СТЕПАН ПИМОНОВИЧ, 1900 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Шлях до нового життя". Заарештований 4.01.1932 Олександрійським РВ ДПУ (антирадянська агітація проти колективізації та інших заходів). Олександрійським РВ ДПУ 27.02.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2591)

РОМАШКО ПЕТРО ДМИТРОВИЧ, 1881 р.н., с.Гринівка Семенівського району Полтавської області, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, хлібороб. Заарештований 28.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Олександрійською дільничною прокуратурою ДПУ 19.05.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 5283)

РОСОХА ЛУКА ОНУФРІЙОВИЧ, 1906 р.н., с.Недогарки, українець, освіта початкова, конюх артілі "12 років Жовтня". Заарештований 21.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів партії, радянського уряду). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 15.12.1955 Кіровоградським облсудом. (П – 1733)

РОТАЙЧУК ПИЛИП ПАВЛОВИЧ, 1889 р.н., Польща, поляк, освіта початкова, проживав у м.Олександрія, різнороб транспортного відділу. Заарештований 19.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 21.02.1938 НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.07.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5244)

РУБАН ІВАН ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1914 р.н., с.Приютівка, українець, освіта початкова, зчіплювач поїздів, щойно призваний на військову службу в Червону армію. Заарештований 2.01.1944 УНКДБ Кіровоградської області (підозрювався як агент німецької жандармерії СД). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 18.01.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. Батько розкуркулений у 1930 і разом з сім'єю висланий із села. (П – 280)

РУБАНСЬКИЙ ІВАН ЄПІФАНОВИЧ, 1898 р.н., с.Вилкове Кілійського району Одеської області, росіянин, неписьменний, проживав у с.Десантне Кілійського району Одеської області, член колгоспу ім.Котовського. Засуджений за крадіжку державного та громадського майна до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах, покарання відбував у м.Олександрії. Вдруге заарештований 21.03.1953 (незадоволення політикою радянського уряду та Сталіна). Засуджений 5.06.1953 табірним судом виправно-трудових таборів і колоній Міністерства юстиції УРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Верховним судом УРСР 21.01.1955 справу припинено в зв'язку з амністією. З-під варти звільнений 26.05.1955. (П – 8323)

РУДЕНКО ЄГОР ХАРИТОНОВИЧ, 1897 р.н., с.Богоявленське (нова назва Олександрівка), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 28.04.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 23.08.1929 колегією ОДПУ до 5 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 4.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 14150)

РУДЕНКО МИКОЛА ПАФНУТІЙОВИЧ, 1921 р.н., с.Недогарки, українець, освіта неповна середня, член ВЛКСМ з 1937 року, учень 3-го курсу Олександрійської сільськогосподарської школи.

Заарештований 25.10.1940 УНКВС Кіровоградської області (антирадянська агітація: "зводив наклепи на керівників партії і радянської влади, у викривально-знущальній формі наводив розшифрування радянських термінів: "**ТОРГСИН** - товарищи, оглянитесь: рабочие гибнут, Сталин истребляет народ; **ОГПУ** - о, Господи, помоги убежать, *навиворіт*: убежишь - поймают, голову отрубят; **НКПС** - не бойтесь крушения, поезжайте смело, *навиворіт*: сядеш - поедешь, костей не соберешь"; "з дня опублікування указу президії Верховної ради СРСР про платне навчання в середніх і вищих школах поширював чутки про неможливість здобувати освіту в країні"; "у МОПРівському (міжнародна організація допомоги борцям революції) квитку Дмитра Чорного зробив напис похабного контрреволюційного змісту: на сторінці про виконану роботу в МОПРі зроблено зауваження "систематично не сплачує членських внесків" - чорним чорнилом дописано: і правильно дєлає, дуля їм"). Засуджений 19.11.1940 Кіровоградським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 11.05.1990 Верховним судом УРСР. (П - 12389)

РУДЕНКО НИКАНОР ТЕРЕНТІЙОВИЧ, 1889 р.н., с.Богоявленське (нова назва Олександрівка), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 28.04.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (агітація проти заходів радянської влади на селі). Засуджений 23.08.1929 колегією ОДПУ до 5 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 4.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 14150)

РУДИК МАКАР ЮХИМОВИЧ, 1883 р.н., с.Попельнасте Лихівського району Дніпропетровської (нині Олександрійського Кіровоградської) області, українець, освіта початкова, хлібороб, кравець. У 1930 році за невиконання плану хлібозаготівлі був оштрафований на 375 рублів, за несплату штрафу майно продане з торгів, позбавлений виборчих прав. Заарештований 5.12.1930 Лихівським РВ ДПУ ("вів антирадянську агітацію: "Комуністи хочуть нас до панщини завернути; у 1929 році сховав 400 пудів хліба - половину в полову, а половину закопав у землю, де його виявила комісія з хлібозаготівлі"). Засуджений 22.04.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11063)

РУДНЕНКО ГРИГОРІЙ АНДРІЙОВИЧ, 1885 р.н., хутір П'ятників Звенигородської сільради, українець, освіта початкова, проживав у с.Звенигородка Олександрійського району, член колгоспу "Шлях до соціалізму". Заарештований 19.01.1932 Олександрійським РВ ДПУ ("член контрреволюційного угруповання, агітував проти проведення хлібозаготівельних робіт" - *див. Іван Сергієнко*). Олександрійським РВ ДПУ 28.02.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 4393)

РУДОМАН КІНДРАТ ГРИГОРОВИЧ, 1891 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, проживав у с.Костянтинівка Знам'янського району, член колгоспу ім.Будьонного. У 1930 році розкуркулений і висланий разом із родиною у Вологодську область, Росія. Заарештований 15.10.1937 Знам'янським РВ НКВС ("втік із заслання, вернувся в Костянтинівку, проліз у колгосп, вів антирадянську агітацію: "Повидумували ці МТС, комбайни, трактори і грабують селян"; "Конституція - це клапоть паперу, про яку кричать, а реально не буде нічого, бо все роблять для того, щоб замазати очі народові"). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9338)

РУМБА ДІНА ПЕТРІВНА, 1907 р.н., м.Бровари Київської області, українка, освіта початкова, проживала у м.Олександрії, домогосподарка. Заарештована 11.09.1937 Криворізьким РВ НКВС (як дружина репресованого). Засуджена 19.11.1937 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 1.04.1963 трибуналом Київського військового округу. (П - 6282)

РУЩУК МИХАЙЛО ЙОСИПОВИЧ, 1896 р.н., с.Устя-Зелене Монастирського району Тернопільської області, українець, письменний, проживав у м.Олександрія, шпалерник артілі "Червоний тесля". Заарештований 20.10.1937 Олександрійським РВ НКВС ("у 1916 році в Першу світову потрапив у полон російської армії, до 1937 року був громадянином Польщі; не раз, усно й письмово, звертався до польського консульства у Харкові про непосильне життя в СРСР, просив можливості вернутись до рідних"). Засуджений 19.12.1937 НКВС та Прокуратурою СРСР до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 8.12.1957 трибуналом Прибалтійського військового округу. (П - 3887)

РЯБОВ ІВАН ПАВЛОВИЧ, 1888 р.н., с.Дмитрівка Івано-Промишленівської області (Росія), росіянин, освіта неповна середня, проживав у м.Олександрії, бухгалтер Капітанівського будівництва

Олександрійського шахтоуправління. У 1929 році був засуджений за хуліганство. Вдруге заарештований 28.03.1938 Олександрійським РВ НКВС ("член контрреволюційної військово-повстанської організації, яка займалась шкідництвом на шахтах тресту "Укрбурвугілля" - за справою репресовано 55 осіб, 54 розстріляно). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 21.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3739)

РЯБОВ ПЕТРО ІВАНОВИЧ, 1895 р.н., с.Землянщина Будьонівського району Воронезької області (Росія), росіянин, освіта початкова, проживав у с.Добронадіївка Олександрійського району, коваль колгоспу "Передовик" з 1936 року. Заарештований 5.12.1937 Олександрійським РВ НКВС ("агітував проти виборів до Верховної ради СРСР: "Вивчаєм це положення, а кому від цього користь – партія висуває своїх людей і захищає лиш свої права"; "В радянській країні немає прав трудящих, лиш закони пишуть, що вони є - та слово з ділом не сходяться"; вимагав, щоб видали з амбара забронъований у фонди хліб на трудодні, нагнітаючи ненависть колгоспників до існуючого ладу; як спеціаліст з перекриття дахів відмовився готувати приміщення під громадську худобу, бо "хай воно завалиться, але за паличку я працювати не буду" – худоба в холодні осінні дні стояла під відкритим небом"; "антирадянськи виховує своїх дітей, які співають контрреволюційні частівки і вихваляють ворога народу Троцького, бо він, мовляв, був першим соратником Леніна"). Олександрійським РВ НКВС 28.03.1938 справу припинено: контрреволюційна діяльність Рябова не підтвердилась, з-під варти звільнений. (П – 661)

РЯБОКОНЬ КОНОН КЛИМОВИЧ, 1899 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта початкова, член ВКП(б) з 1929 року, завгосп середньої школи. Заарештований 5.12.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 97-ої стрілецької дивізії (агент німецької жандармерії). Засуджений 17.06.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 24.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10743)

САБІНІН КОСТЯНТИН ВАСИЛЬОВИЧ, 1892 р.н., м.Курськ (Росія), росіянин, освіта вища (Полтавський сільськогосподарський інститут, 1930), проживав у м.Олександрія, головний агроном райземвідділу. Заарештований 19.12.1943 Олександрійським РВ НКДБ (співробітництво з німецькою окупаційною владою: "з листопада 1941 по жовтень 1943 року працював агрономом-рільником Олександрійської земельної управи"). Засуджений 5.06.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 10.04.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13194)

САБОДАШ ПАВЛО ІВАНОВИЧ, 1865 р.н., с.Войнівка, українець, неписьменний, заможний хлібороб-одноосібник. У 1931 році розкуркулений. Заарештований 21.11.1932 Олександрійським РВ НКВС ("у 1929 році я вступив у артіль імені Затонського, де пробув місяць і 13 днів, після чого мене з артілі виключили невідомо за що, мій внук Іван Колива забрав весь усуспільнений реманент і робочу худобу, а я нічого не брав, а лиш пішов на базу за сівалкою і коли не побачив на ній сошників, то позмагався із завгоспом Дорошем Макаренком, а проти артілі я нічого не казав; я повторно подав заяву, щоб мене прийняли, і коли на загальних зборах розбирали ту заяву, то я встав і сказав: товариші, я вступати в артіль не хочу, тому що моя дружина перечить, а про те, щоб інші не йшли в артіль, я нічого не казав" – із свідчень на допиті). Прокуратурою Олександрійської дільниці 16.12.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 777)

САВИЦЬКИЙ ЙОСИП ФРАНЦОВИЧ, 1893 р.н., с.Буртин Полонського району Вінницької (нині Хмельницької) області, поляк, освіта початкова, проживав у смт Нова Прага Олександрійського району, колгоспник. Заарештований 18.12.1937 Новопразьким РВ НКВС (контрреволюційна агітація, пропаганда). Засуджений 5.02.1938 НКВС і прокурором СРСР до розстрілу, вирок виконано 28.02.1938. Реабілітований 6.10.1961 Верховним судом УРСР. (П – 5477)

САВЧЕНКО ДМИТРО АНДРІЙОВИЧ, 1896 р.н., с.Косівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 14.01.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (член окружного правління християн-євангелістів, антирадянська агітація). Засуджений 24.02.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 23.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6071)

САВЧЕНКО КИРИЛО ІВАНОВИЧ, 1906 р.н., с.Косівка, українець, освіта початкова, без певних занять. У 1930 році за невиконання плану хлібоздачі господарство було конфісковане. Заарештований

10.12.1943 УНКДБ Кіровоградської області ("з весни 1942 до осені 1943 року працював бригадиром сільськогосподарської громади №8, змушував селян працювати на німців, призначав підводи для поліцейських, які виїжджали на облави"). Засуджений 9.09.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 20 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Трибуналом Київського військового округу 7.02.1956 міру покарання зменшено до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах, достроково звільнений з-під варти 26.12.1956. Реабілітований 26.08.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13536)

САВЧЕНКО ЛЮДМИЛА МИНІВНА, 1909 р.н., с.Косівка, українка, освіта середня, проживала у с.Червона Кам'янка Олександрійського району, вчителька математики середньої школи. Заарештована 8.12.1943 управлінням НКДБ Кіровоградської області ("під час німецької окупації працювала в театрі, очолюваному українським націоналістом Іваном Шевченком, співала націоналістичні пісні; з лютого 1943-го – секретарем-статистиком сільськогосподарського коменданта; у березні 1943 року видала німецькому офіцеру військовополоненого червоноармійця Федора, якого німці розстріляли"). Засуджена 4.12.1946 особливою нарадою МДБ СРСР до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8722)

САВЧЕНКО ПЕТРО ІВАНОВИЧ, 1896 р.н., с.Косівка, українець, освіта початкова, член ВКП(б), голова сільради, хлібороб. Заарештований 3.12.1932 Олександрійським РВ ДПУ ("зривав виконання плану хлібозаготівельних робіт"). Засуджений 19.04.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край умовно, з-під варти звільнений. (П – 1898)

САВЧЕНКО ПИЛИП ДМИТРОВИЧ, 1909 р.н., с.Косівка, українець, освіта 5 класів, без певних занять. Заарештований 10.12.1943 УНКДБ Кіровоградської області ("посібництво німецькій окупаційній владі в роки війни: працював комірником громадського двору №8; зрада Батьківщини: дав підписку бути таємним агентом німецької жандармерії СД"). Засуджений 12.07.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 27.08.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13577)

САГАЙДАК ОЛЕКСАНДРА НІКАНДРІВНА, 1914 р.н., с.Червона Миколаївка (приєднане до с.Сонине), українка, освіта середня спеціальна медична, проживала у с.Нові Боровичі Щорського району Чернігівської області, військовий фельдшер 38-го армійського польового будівельного управління. Заарештована 18.01.1942 особливим відділом НКВС 38-го АПБУ ("із серпня 1941 року служила в 1-ому армійському запасному полку 21-ої армії військовим фельдшером, під Золотоношею у вересні потрапила в полон німецької армії, в Хоролі зверталась до німецького коменданта отримати перепустку в табір радянських військовополонених, під час руху колони полонених втекла й добралась до частин Червоної армії; підозрювалась як завербована німецькою розвідкою"). Засуджена 4.03.1942 військовим трибуналом 5-ої саперної армії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Верховним судом 20.04.1945 справу припинено, з-під варти Карагандинського виправно-трудового табору звільнена. (П – 7738)

САДОЦЬКИЙ ДМИТРО СЕМЕНОВИЧ (він же СУБОТІН ВАСИЛЬ ІВАНОВИЧ), 1874 і відповідно 1860 р.н., м.Олександрія, українець, освіта середня (Олександрійське повітове училище), проживав у с.Катерино-Платонівка Петровірівського району Одеського округу, секретар сільської ради. Заарештований 30.05.1926 Одеським окрвідділом ДПУ (у 1913-17 роках служив поліцмейстером у Херсоні, у 1918-ому при гетьманській владі був начальником міської варти, у 1919-ому при денікінцях начальником державної варти, при приході червоних – втік; у 1920 році взяв паспорт тестя, тобто поміняв прізвище, і оселився на Одещині; звинувачувався у вбивстві двох соціал-революціонерів у 1910 році в смт Новгородці, де він служив приставом). Помер 30.04.1927 у лікарні бупру, справу припинено. (14140 – П)

САЄНКО ФЕДІР МИХАЙЛОВИЧ, 1900 р.н., м.Олександрія, українець, освіта середня (дворічні бухгалтерські курси), проживав до 1942 року в м.Харкові, бухгалтер облконтори держбанку. Заарештований 13.12.1943 Олександрійським РВ НКДБ (зрадницька діяльність в роки німецької окупації: "із серпня 1942 року працював актором Олександрійського драматичного театру, написав доноси німцям на директора Бузюна і режисера Ілюшина, що не принесло ніяких наслідків; у серпні 1943 року як конферансьє концерту читав антирадянські профашистські вірші, у яких викривляв радянську дійсність і вихваляв фашистський

лад"). Засуджений 24.02.1944 Кіровоградським облсудом до розстрілу. Верховним судом УРСР 30.04.1944 міру покарання замінено на 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 1.07.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13469)

САЗОНОВ СТЕПАН ДМИТРОВИЧ, 1901 р.н., с.Новопилипівка (нині у складі м.Олександрія), українець, освіта початкова, комбайнер машино-тракторної станції. Заарештований 14.12.1943 УНКДБ Кіровоградської області (таємний агент СД). Засуджений 18.11.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 28.10.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13688)

САКЕВИЧ ФЕДІР ІВАНОВИЧ, 1899 р.н., с.Сташани Логишинської волості Пінського повіту Мінської губернії (нині Брестської області, Білорусь), білорус. освіта початкова, член ВКП(б) з 1926 року, проживав у м.Олександрії, парторг механічного заводу. Заарештований 25.08.1935 Олександрійським РВ НКВС (приховував соціальне походження при вступі у ВКП(б)). Управлінням НКВС Дніпропетровської області 31.10.1935 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 2712)

САМБРОС ЛУКЕРІЯ ЯКІВНА, 1901 р.н., с.Лозуватка, українка, освіта початкова, проживала у м.Новогеоргіївську (нова назва – Світловодськ), домогосподарка. Заарештована 23.12.1943 Новогеоргіївським РВ НКДБ ("в роки окупації видала німцям радянського активіста"). Засуджена 12.02.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 15 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітована 14.10.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. Чоловік Самброс Денис Іванович у 1938 році репресований за контрреволюційну діяльність, працював у школі завучем. (П – 13611)

САМОДАЄВА ВІРА ГРИГОРІВНА, 1923 р.н., с.Жовтневе Дубов'язівського (нині Конотопського) району Сумської області, українка, освіта середня педагогічна, проживала у с.Попельнасте Олександрійського району, вчителька неповної середньої школи. Заарештована 10.04.1945 Червонокам'янським РВ НКДБ (зрадницька діяльність). Засуджена 23.05.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітована 28.10.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13697)

САМОТУГ ПАНКРАТ АНДРІЙОВИЧ, 1893 р.н., м.Олександрія, українець, освіта неповна середня, завгосп механічного заводу. Заарештований 28.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3739)

САМОФАЛ ПЕТРО ПАВЛОВИЧ, 1897 р.н., с.Марто-Іванівка, українець, освіта 4 класи, проживав у м.Олександрії, без певних занять. Заарештований 23.12.1937 Олександрійським РВ НКВС ("у 1915-16 роках за завданням жандармерії разом з попом Белінським на пошті розпечатував конверти і виявляв за листами революціонерів та здавав їх жандармам; у 1918 році під час німецької окупації видав німцям комуністів Федоренка і Якину, яких вороги розстріляли; служив у петлюрівській армії в роки громадянської війни; у 1931-ому передбачалось його вислати за межі України, та він втік, вернувся у 1937-ому, почав вести боротьбу з сільрадою, вимагав повернути йому його хату; провадив контрреволюційну агітацію: "Радянська влада веде країну до загибелі, колгоспники голі й босі – озвіріли й зраджують один одного"). Засуджений 28.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.01.1938. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9120)

САМОФАЛ СИДІР ІВАНОВИЧ, 1891 р.н., с.Марто-Іванівка, українець, освіта початкова, член партії лівих есерів у 1907-18 роках, референт райспоживспілки. У 1907 році "за розповсюдження нелегальної літератури" був заарештований, утримувався в Олександрійській тюрмі понад рік, весною 1908-го звільнений, а в жовтні заарештований знову і висланий у Архангельську губернію на 2 роки, повернувся у 1910-ому. Втретє заарештований 20.10.1937 Олександрійським РВ НКВС ("член есерівської організації, висловлював невдоволення радянською владою"). Засуджений 26.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Відбував термін ув'язнення в Онеглагу. Слідчою частиною УДБ НКВС УРСР 3.03.1941 подавалось клопотання до особливої наради НКВС СРСР про зменшення строку покарання до відбутого, але розгляд справи знято до особливого розпорядження. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9912)

СВИНЦИЦЬКИЙ ГНАТ СТЕПАНОВИЧ. 1906 р.н., с.Правохоморне Полонського району Вінницької (нині Хмельницької) області, українець, освіта початкова, проживав у смт Нова Прага Олександрійського району, член колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 20.10.1937 Новопразьким РВ НКВС ("у 1937 році добровільно переїхав з Полонського району, доводив селянам неминучий розпуск колгоспів, повернення селянам відібраного майна й землі, опоганював керівників партії та уряду, закликав колгоспників не сплачувати податків, не виконувати зобов'язань"). Засуджений 11.12.1937 НКВС та Прокуратурою СРСР до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 7.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11417)

СВИНЦИЦЬКИЙ МАР'ЯН КОСТЯНТИНОВИЧ, 1898 р.н., с.Буртин Полонського району Вінницької (нині Хмельницької) області, поляк, освіта початкова, проживав у смт Нова Прага Олександрійського району, член колгоспу "Четвертий вирішальний". Заарештований 20.10.1937 Новопразьким РВ НКВС (контрреволюційна пропаганда проти колгоспного ладу, вихваляння життя селян у Польщі). Засуджений 7.12.1937 особливою нарадою НКВС СРСР до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 24.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11447)

СВЯТЕЦЬ ВАСИЛЬ РОМАНОВИЧ, 1917 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта неповна середня, член ВЛКСМ, проживав на ст.Чойбалсан, військовик із 1938 року, начальник станції 8-ої експлуатаційної залізниці військово-польової вузькоколійки, сержант. Заарештований 27.04.1942 транспортним відділом НКВС ст.Соловйовка ("висловлював недовіру повідомленням радянського Інформбюро, в яких не відображено справжнього стану про воєнні дії радянського народу проти німецьких загарбників; висловлював поразницькі настрої стосовно Червоної армії у прийдешньому весняному наступі німецьких військ; вихваляв військову техніку Німеччини та Японії"; "будучи молодшим командиром точки, разом з бійцями займався придбанням незаконним чином продуктів, які вони споживали без санітарного догляду"). Засуджений 1.06.1942 військовим трибуналом залізниці ім.Молотова до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 17.05.1990 Кіровоградським облсудом. (П – 14002)

СВЯТЕЦЬ ІВАН СТЕПАНОВИЧ, 1884 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 15.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.04.1938. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9673)

СВЯТЕЦЬ ТИХІН СТЕПАНОВИЧ, 1891 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта початкова, слюсар майстерень служби зв'язку ст.Користівка Одеської залізниці. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 30.01.1946 транспортним відділом НКДБ ст.Знам'янка ("у 1944-45 роках вів антирадянську агітацію: "Сталін боїться виїжджати за кордон, а уряд Америки до нас приїжджає, от і беруть із нас підписку на позику, а ми зостаємось голі й босі"). Засуджений 22.04.1946 військовим трибуналом Одеської залізниці до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 7.05.1990 Кіровоградським облсудом. (П – 14012)

СВЯТЕЦЬ ЯКІВ ДМИТРОВИЧ, 1881 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта початкова, коваль, без певних занять. Заарештований 15.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9777)

СЕВЕРИН КАРЛ ПЕТРОВИЧ, 1872 р.н., с.Клаштерець (Чехословаччина), чех, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, сторож райспоживспілки. Заарештований 2.10.1939 Олександрійським РВ НКВС (наклепи на умови життя в СРСР, вихваляння умов життя в Чехословаччині, Німеччині). Засуджений 22.11.1939 Кіровоградським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Верховним судом УРСР 11.12.1939 міру покарання зменшено до 2 років неволі. Реабілітований 16.07.1993 Генеральною прокуратурою України. (П – 771)

СЕМЕНОВ ГРИГОРІЙ МАКАРОВИЧ, 1906 р.н., с.Пустельникове, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 17.10.1937 Олександрійським РВ НКВС ("співав контрреволюційні пісні, розповідав анекдоти"). Засуджений 1.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 2.07.1962 Кіровоградським облсудом. (П – 5734)

СЕМЕНЧЕНКО МИХАЙЛО АНДРІЙОВИЧ, 1899 р.н., селище Нова Прага, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 6.01.1944 Новопразьким РВ НКДБ ("з жовтня 1941 по 1943 рік працював старостою громадського двору №54, віддано виконував усі розпорядження німецьких окупантів: здав для потреб німецької армії 3068 центнерів хліба, 97 голів крупної рогатої худоби, 206 кілограмів меду; вимагав дисциплінованої праці від колгоспників, забороняв їм брати зерно із громадського господарства"). Засуджений 14.04.1944 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 4.12.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12852)

СЕНОКОВ ТИХІН АНТОНОВИЧ, 1883 р.н., місце народження та праці, національність, освіта у справі не зазначені, проживав у с.Морозівка Олександрійського району. Заарештований 23.11.1930 Олександрійським РВ ДПУ (діяльність проти заходів радянської влади). Справу передано на розгляд у Полтавський міжрайсуд. (П – 6264)

СЕРГІЄНКО ІВАН ФЕДОРОВИЧ, 1909 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Звенигородка Олександрійського району, хлібороб. Заарештований 19.01.1932 Олександрійським РВ ДПУ ("останніми роками на хуторах Звенигородської сільської ради П'ятників і Шумило почало себе активно виявляти контрреволюційне угруповання, чинити опір проведенню радянських заходів і кампаній; у 1931-32 роках активізувався рух куркульства проти хлібозаготівельних робіт: зривали збори, налаштовували селян проти хлібоздачі, закликали не випускати підвід з хлібом із села, нацьковували селян на актив; не маючи успіху, стали застосовувати терор проти комуністів і комсомольців, зокрема 18 січня 1932 року учасники угруповання Куйденко, Додатко, Гутков, Сергієнко та інші одвідали комісію з хлібозаготівлі, лаяли її членів, заважали працювати; ввечері того ж дня зібрались у хаті Федора Сергієнка, влаштували пиятику, а серед ночі підстерегли на вулиці вповноваженого райвиконкому з хлібозаготівлі т.С.М.Корлюка, накинулись на нього, збили з ніг, кілками й палицями нанесли йому тяжкі побої"). Олександрійський РВ ДПУ клопотався перед судовою трійкою при колегії ДПУ УРСР про заслання Івана Сергієнка на 5 років у північний край, а інших шість осіб (Івана Куйденка, Івана Білика, Артема Соломку, Федора Гуткова, Івана Додатка) вислати на північ на 3 роки. Дніпропетровським обласним відділом ДПУ 6.11.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 4393)

СЕРГІЄНКО НІНА ЯКІВНА, 1916 р.н., м.Білопілля Сумської області, українка, освіта вища (Сумський педінститут, 1938), проживала у с.Червона Кам'янка Олександрійського району, вчителька. Заарештована 12.12.1945 Червонокам'янським РВ НКДБ (антирадянська діяльність: "в період німецької окупації працювала артисткою драматичного театру; отримувала від начальника районної поліції, члена Організації українських націоналістів Івана Пилипенка націоналістичну літературу, зберігала її вдома, обмінювалась нею із Григорієм Кравченком" – *див. Борис Федченко*). Засуджена 16.02.1946 трибуналом Кіровоградського гарнізону до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Звільнена у 1952 році. Реабілітована 2.07.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12715)

СЕРГІЄНКО ФЕДІР ІВАНОВИЧ, 1885 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Звенигородка Олександрійського району, хлібороб. Заарештований 19.01.1932 Олександрійським РВ ДПУ ("член контрреволюційного угруповання, агітував проти проведення хлібозаготівельних робіт" – *див. Іван Сергієнко*). Втік 17.06.1932 з-під варти. Дніпропетровським обласним відділом ДПУ 6.11.1932 справу виділено в окреме провадження й оголошено Федора Сергієнка у розшук. (П – 4393)

СЕРДЕЧНИЙ ГРИГОРІЙ МИХАЙЛОВИЧ (він же ПАУК ІВАН КУЗЬМОВИЧ), 1902 р.н., с.Трудівка, українець, освіта початкова, без певних місця проживання та занять. У 1931 році за минулу повстанську діяльність та зберігання зброї тричі арештовувався органами ДПУ. Вчетверте заарештований 15.03.1933 Олександрійським РВ ДПУ ("колишній член Державної думи, представник від соціал-революціонерів; у роки громадянської війни був у повстанському загоні Степового, після поразки повстання привіз додому станкового кулемета "Максим"; після першого арешту Олександрійським райвідділом ДПУ 5 місяців просидів під вартою, втік, жив нелегально, придбав револьвер системи наган і готував грунт для повстання, провів у степу з Іваном Шевченком, Іваном Личманом та іншими нараду, але був знову заарештований: відібрали наган, 4 місяці тримали під вартою – був завербований як сексот і звільнений; протягом певного часу здійснив кілька явок у ДПУ, далі з Іваном Личманом подався на

заробітки, у радгоспі "Більшовик" украли дві корови, на базарі в Павлиші їх затримали, відправили в Олександрію, звідки Сердечний утік і вирішив порвати зв'язки з райвідділом, оскільки боявся нового арешту; придбавши документи на ім'я покійного Паука Івана Кузьмовича, з району виїхав і опинився на ст.Волова Московської області"). Засуджений 28.05.1933 особливою трійкою №77/510 до 5 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Батько, сестра Явдоха і брат Микола, а також двоюрідний брат Федір Таран у 1931 році вислані на північ. (П - 8676)

СЕРДЕШНИЙ ПАВЛО СЕРГІЙОВИЧ, 1891 р.н., с.Трудівка, українець, освіта початкова, кустар. У 1931 році розкуркулений, органами ДПУ Ростовського краю був арештований за переховування від заслання і засуджений до 3 років ув'язнення у концтаборі. Вдруге заарештований 30.11.1943 контррозвідкою "Смерш" 5-ої гвардійської армії ("у червні 1943 року в селі Ворошилівка дав письмовий підпис представнику розвідки СД Ніколенку бути таємним агентом під №95 для виявлення партизанів, комуністів і радянських активістів, тримав зв'язок із Михайлом Козаком, але ніяких свідчень йому не передавав"). Засуджений 25.02.1944 військовим трибуналом 5-ої повітряної армії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Помер 19.04.1949 у Сиблагу в ув'язненні. Реабілітований 26.06.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13520)

СЕРДЮК ВАЛЕНТИНА ПЕТРІВНА, 1924 р.н., м.Олександрія, росіянка, освіта середня, без певних занять. Заарештована 29.04.1944 Олександрійським РВ НКДБ (підозрювалась у зв'язках з німецькою окупаційною владою в роки війни). Олександрійським РВ НКДБ 4.05.1944 справу припинено, з-під варти звільнена. (П - 2056)

СЕРДЮК ЛЕОНТІЙ ІВАНОВИЧ, 1897 р.н., с.Вороб'ївка Занфірівської (нині Костянтинівської) сільради, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 11.01.1931 Олександрійським РВ ДПУ (звинувачувався у тому, що "склав анонімного листа погрозливого характеру, якого послав секретарю комсомольського осередку Іванченку, вимагаючи від нього, а також від усього активу с.Занфірівки припинити розкуркулювання селян та проведення інших кампаній"). Олександрійським дільничним прокурором 29.11.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (7508 – П)

СЕРДЮК ПЕТРО ІЛЛІЧ, 1898 р.н., с.Вільшана Недригайлівського району Чернігівської (нині Сумської) області, українець, освіта вища (Дніпропетровський залізничний інститут, 1932), кандидат у члени ВКП(б) – виключений за втрату кандидатської картки, проживав у м.Олександрії, начальник житловідділу управління Сталінської залізниці. Заарештований 20.11.1937 Дніпропетровським шляхово-транспортним відділом ГУДБ Сталінської залізниці (член антирадянської троцькістсько-диверсійної шкідницької організації). Засуджений 4.01.1941 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Покарання відбував до 10.12.1945 у Сєввостлагу МВС СРСР. Вдруге, проживаючи у м.Краматорськ Сталінської (нині Донецької) області і працюючи старшим інженером "Донмашбуду", заарештований 7.04.1950 Краматорським МВ МДБ ("належність до троцькістської організації"). Засуджений 4.10.1950 особливою нарадою при МДБ СРСР до вислання в Красноярський край. Реабілітований 25.02.1955 Генеральною прокуратурою СРСР. (П - 3387)

СЕРЕДЕНКО СЕМЕН ФЕДОРОВИЧ, 1903 р.н., с.Приютівка, українець, освіта початкова, бригадир виробничої бригади колгоспу "Боротьба". Заарештований 29.04.1933 Олександрійським РВ ДПУ (шкідництво під час сівби). Дніпропетровською облпрокуратурою 29.05.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 2568)

СЕРЕДЕНКО ЮХИМ ХАРИТОНОВИЧ. 1888 р.н., с.Войно-Зубкове Олександрійського району, українець, хлібороб. Заарештований 20.10.1929 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 20.12.1929 Зінов'євським окрсудом до 3 років ув'язнення у концтаборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 30.09.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 1767)

СИДОРСЬКИЙ ІВАН ІВАНОВИЧ, 1899 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 26.03.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади і за відродження УНР" – *див. Кіндрат Тараненко*). Засуджений 18.01.1930 колегією ОДПУ до 3 років ув'язнення у концтаборах. Реабілітований 30.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11022)

СИЛАЄВ САМУЇЛ КУЗЬМОВИЧ, 1869 р.н., м.Чигирин Київської (нині Черкаської) області, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, бухгалтер артілі "Хвиля". Заарештований

17.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ (до революції служив у царській поліції; підозрювався у антирадянській агітації). Олександрійським РВ ДПУ 18.05.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 5286)

СИЛЕНКО ТЕРЕНТІЙ КАРПОВИЧ, 1893 р.н., с.Ворошилівка (нова назва Олександрівка), українець, освіта початкова, тесля колгоспу. Заарештований 29.11.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація серед колгоспників). Засуджений 1.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 19.12.1959 Кіровоградським облсудом. (П - 4964)

СИЛЕНКО ЯКІВ ІОВИЧ, 1890 р.н., с.Ворошилівка (нова назва Олександрівка), українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 15.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10674)

СИНІЙ ОЛЕКСАНДР ПИЛИПОВИЧ, 1898 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, проживав у селищі Знам'янка, без певних занять. Тричі судимий як контрреволюційний елемент, двічі справу припиняли, а в 1926 році Зінов'євським окрсудом був позбавлений волі на 3 роки. Вчетверте заарештований 1.08.1929 шляхово-транспортним відділом ОДПУ ст.Знам'янка ("будучи безробітним, тримав тісні зв'язки з кримінальним елементом, який гастролює на транспорті, перетримував у себе на квартирі крадені речі й злочинців – за довідкою районної міліції його квартира зареєстрована як "притон-малина", займався маклерством, хабарництвом і підробкою документів, знався із знам'янськими бандитами Демченком і Петриком, що мали політичне забарвлення, нині вони на Соловках"). Засуджений 28.04.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 16.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 5990)

СИНКЕВИЧ ВАСИЛЬ ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1875 р.н., українець, освіта 4 класи, проживав у м.Олександрії, службовець, касир казначейства. Заарештований 19.01.1920 (справу розпочато 20.09.1919) особливим відділом №6 12-ої Червоної армії ("служив на флоті, у відставці з 1900 року, до революції мешкав у Тифлісі, Грузія; за денікінської влади переховував 9 євреїв від погрому; до знайомих своїх у листах, відправлених серед листопада 1919 року на Полтавщину, використовував контрреволюційну фразеологію: "хоч і багато довелось пережити від більшовиків, бодай їх чума задавила" та "за проклятою комуною нічого не маєш"). Особливим відділом №6 12-ої Червоної армії 24.01.1920 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 3648)

СИПКО МИХАЙЛО ДЕМИДОВИЧ, 1897 р.н., с.Новосвітлопілля, українець, освіта початкова, проживав на ст.Королівка Олександрійського району, кочегар депо ст.Знам'янка. Заарештований 19.04.1931 транспортним відділом ДПУ ст.Знам'янка ("член повстанських загонів Григор'єва і Тучі, у 1920 році брав участь в повстанні в Олександрійському повіті, у самосудах над селянами та погромах; провадив антирадянську агітацію проти колективізації"). Засуджений 8.05.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборах. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 25.05.1933 достроково звільнений. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12059)

СІДЕНКО ДМИТРО АНДРІЙОВИЧ, 1905 р.н., с.Косівка, українець, освіта 4 класи, рахівник колгоспу "Шлях до кращого життя". Заарештований 30.11.1932 Олександрійським РВ ДПУ ("контрреволюційна агітація та шкідництво" - *див. Олександр Логвин*). Дніпропетровським облвідділом ДПУ 5.07.1933 звільнений з-під варти під підписку про невиїзд. 10.09.1933 справу припинено. Вдруге, працюючи бухгалтером державного млина, заарештований 10.01.1944 Олександрійським РВ НКДБ (підозрювався у зв'язках з начальником німецької поліції і що видавав німцям радянського активіста Д.Каліша: насправді свідчення колишнього політрука Червоної армії неправильно записали на допитах). Верховним судом СРСР 24.10.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 4340, 8296)

СІРА-КАЗАКОВА ЄЛИЗАВЕТА ГЕРАСИМІВНА, 1921 р.н., м.Олександрія, українка, освіта 6 класів, член ВЛКСМ, домогосподарка. Заарештована 23.12.1943 відділом контррозвідки "Смерш" Червоноградської штурмової авіадивізії ("в роки німецької окупації вела антирадянську агітацію: вихваляла життя при німецькій владі, німецьку армію – німецькі солдати краще харчуються і краще обмундировані, ніж бійці Червоної армії"). Засуджена 13.07.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до

10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Звільнена 23.12.1953, проживала в м.Караганда, Казахстан. Реабілітована 15.05.1965 Кіровоградським облсудом. (П – 7937)

СІРЕНКО ЙОСИП МУСІЙОВИЧ, 1886 р.н., м.Київ, українець, освіта початкова, проживав у с.Добронадіївка Олександрійського району, член колгоспу "Передовик". У 1931 році Олександрійським народним судом був засуджений до 1,5 року неволі "за те, що на посаді секретаря сільради роздавав куркулям фальшиві довідки та розбазарював конфісковане у куркулів майно"; у 1934-ому перебував під слідством за зрив податкової кампанії. Втретє заарештований 22.03.1938 Олександрійським РВ НКВС ("в роки громадянської війни служив у петлюрівському війську; у 1930-ому брав участь у вилинці, розбирав усуспільнені худобу і сільгоспінвентар; у 1934-ому втік з-під слідства, а через деякий час його дружині надійшла із лікарні довідка, що чоловік помер; у 1936 році повернувся у Добронадіївку, вступив у колгосп, мав тісні зв'язки з головою колгоспу Іваном Дудником, нині ворогом народу"). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 24.01.1968 Кіровоградським облсудом. (П – 8145)

СІРИЙ АНДРІЙ КОНОНОВИЧ, 1878 р.н., с.Новоолександрівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 19.04.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація проти хлібозаготівельних робіт). Засуджений 5.07.1929 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 17.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 4181)

СКАВРОНСЬКИЙ АМВРОСІЙ ВЕНЕДИКТОВИЧ, 1883 р.н., с.Вишів Овруцького повіту Волинської губернії (нині Малинського району Житомирської області), поляк, освіта початкова, проживав на ст.Щаслива Олександрійського району, черговий станції. Заарештований 11.12.1930 транспортним відділом ОДПУ ст.Користівка ("із заможних селян, батько мав 21 десятину землі; провадив антирадянську агітацію: "В усіх радянських установах засіли комуністи, які отримують великі гроші, робітникам платять копійки, селян обдирають хлібозаготівлями"; "Коли брали владу, то казали, що робітник буде сам господар, а тепер з нього соки вижимають"; "одного разу на зборах робітників, де стояло питання про перевибори місцевої влади заявив, що з даного питання він би говорив багато, але не впевнений, що серед присутніх не сидить переодягнений агент ДПУ, який може його заарештувати"). Засуджений 28.02.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 31.01.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 5982)

СКАЛОЗУБ СЕРГІЙ ПЕТРОВИЧ, 1889 р.н., м.Олександрія, українець, освіта середня, вчитель середньої школи №2. Заарештований 3.04.1938 Олександрійським РВ НКВС (член контрреволюційної націоналістичної групи). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3739)

СКЛЯРЕВСЬКИЙ ЛЕОНТІЙ ЯКОВИЧ, 1896 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, пасічник артілі "Перша Новопразька". У 1931 році був засуджений до 1 року неволі умовно "за те, що зарізав порося без дозволу влади". Вдруге заарештований 21.12.1932 Новопразьким РВ ДПУ ("у 1919 році перебував у повстанському загоні Григор'єва, брав участь у вбивстві двох євреїв; вів антирадянську агітацію: "Радвлада ні к чорту не годиться: колективізація не втримається тому, що комуністи не вміють господарювати"). Засуджений 31.01.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення в концтаборі. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 15.06.1933 звільнений з-під варти достроково, а строк, що лишився, вважається умовним. Реабілітований 5.05.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7008)

СКОПИК АНДРІЙ ЯВДОКИМОВИЧ, 1882 р.н., с.Реймарівка Дубосарського району Одеської області (нині Молдова), українець, освіта початкова, проживав у с.Ворошилівка (нова назва Олександрівка) Олександрійського району, колгоспник. Заарештований 3.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація, ворожі настрої проти радянської влади). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 7.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10579)

СКОРЕНКО ФЕДОСІЙ САВОВИЧ, 1890 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, неписьменний, без певних занять. Заарештований 10.04.1945 Червонокам'янським РВ НКДБ ("посібництво німецькій

окупаційній владі: під час війни працював конюхом Червонокам'янського райземвідділу; зрадницька діяльність: видав радянських активістів"). Засуджений 23.05.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 15 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Помер 8.08.1949 в таборі. Реабілітований 8.10.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13622)

СКОРИК АГАФОН САВОВИЧ, 1900 р.н., с.Головківка Новопразького (нині Олександрійського) району, українець, малописьменний, проживав у с.Семенівка Олександрійського району, бригадир колгоспу "Перебудова країни". Заарештований 4.08.1940 Олександрійським РВ НКВС ("вів антирадянську агітацію проти колективної форми господарювання; у 1934-ому проти хлібозаготівлі; у 1937-ому проти підписки на державну позику; у 1940-ому займався шкідницькою діяльністю: 25 липня, працюючи помічником комбайнера, зумисне вклав на транспортер молоток і два гайкових ключі, внаслідок чого комбайн було виведено з ладу, 27 липня вивів комбайн з ладу метровим ломом"). Засуджений 30.09.1940 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 24.02.1989 Верховним судом УРСР. (9075- П)

СКОРИК ІВАН ІВАНОВИЧ, 1898 р.н., с.Іванівка, українець, письменний, колгоспник. Заарештований 9.02.1937 Новопразьким РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 3.12.1937 Дніпропетровським облсудом до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 25.11.1960 Верховним судом УРСР. (П - 5380)

СКОРИК ІВАН САВИЧ, 1891 р.н., с.Іванівка, українець, письменний, колгоспник. Заарештований 9.02.1937 Новопразьким РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 3.12.1937 Дніпропетровським облсудом на 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 25.11.1960 Верховним судом УРСР. (П - 5380)

СКОРИКОВА ЗОЯ ЄВГЕНІВНА, 1924 р.н., с.Іванівка, українка, освіта 6 класів, фельдшер 58-го відділення східного залізничного батальйону. Заарештована 25.05.1943 особливим відділом НКВС 36-го відділу залізниці (ворожий настрій, поразницька агітація). Засуджена 7.06.1943 трибуналом залізниці військ Північно-Кавказького фронту до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітована у листопаді 1989 Кіровоградським облсудом. (П - 10515)

СКОРОХОД НИКИФОР ІВАНОВИЧ, 1908 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, член колгоспу "Червоний прапор". Заарештований 25.10.1937 Новопразьким РВ НКВС ("контрреволюційна релігійна сектантська агітація проти заходів радянської влади" – *див. Михайло Галишко*). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 21.11.1937. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9817)

СКРИПНИК ТРОХИМ ГНАТОВИЧ, 1889 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, тесля колгоспу ім.Шевченка. У 1930 році розкуркулений і "за невиконання плану хлібозаготівлі" засуджений до 2 років неволі, але з-під варти втік. Вдруге заарештований 4.10.1937 Новопразьким РВ НКВС ("до революції мав 15 десятин власної землі, 50 десятин орендної, 4 коней, 2 воли, 4 корови, 2 жатки, 3 кінні вози, експлуатував найману працю: постійно 3 особи, сезонно 5; у 1937 році вернувся з Донбасу, нападав на актив села, агітував проти колгоспів, проти поставок хліба державі, поширював капітулянтські чутки"). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Брат Панько у 1930 році розкуркулений. (П - 9256)

СЛЕПЦЕВИЧ ЄВСТАФІЙ ІЛЛІЧ, 1894 р.н., с.Власнич (Югославія), серб, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, вантажник на шахті №2. Заарештований 11.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація, спрямована на дискредитацію партії та уряду, вихваляння фашистів). Засуджений 8.04.1939 Кіровоградським облсудом до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.06.1993 Генеральною прокуратурою України. (П - 574)

СЛЮСАРЕНКО ОЛЕКСІЙ ІВАНОВИЧ, 1903 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, завідувач майстерень колгоспу. Заарештований 22.11.1943 управлінням НКВС Кіровоградської області (підозрювався у видачі німцям сільських активістів та комуністів). Управлінням НКВС Кіровоградської області 24.03.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 660)

СМАЧКО ГРИГОРІЙ МАКАРОВИЧ, 1885 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, член ВКП(б) з 1925 року, проживав у м.Олександрії, начальник депо Байдаківського вуглерозрізу. Заарештований

11.08.1937 Олександрійським РВ НКВС ("будучи оброблений в антирадянському дусі начальником транспорту кар'єру Степаном Біличем, дав згоду на проведення контрреволюційної підривної роботи, підготував і здійснив ряд диверсійних актів"). Засуджений 22.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до розстрілу, вирок виконано 28.10.1937. Реабілітований 21.06.1957 трибуналом Київського військового округу. (П – 3611)

СМОЛОВИЙ ВАСИЛЬ ЛЕОНТІЙОВИЧ, 1924 р.н., с.Шевченкове (нова назва Зразкове), українець, освіта 7 класів, член ВЛКСМ з 1938 року, проживав у м.Кемь (Карельська автономна республіка, Росія), червоноармієць з 28.10.1943, рядовий 3-ої резервної застави 1-го прикордонного загону НКВС Карело-Фінського округу. Заарештований 27.09.1944 відділом контррозвідки "Смерш" військ НКВС з охорони тилу Карельського фронту ("посібництво німецьким окупантам в роки війни: працював вагарем по прийому зерна від селян для потреб німецької армії, місцеві жителі отримували щодня 300 грамів хліба, дехто крав зерно під час обмолоту – Смоловий доносив про це старості; не вірив у перемогу Червоної армії і в повернення її; ввійшов у близькі стосунки з німецьким офіцером Бруно, який мешкав у хаті його родички"). Засуджений 14.05.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 15 років каторжних робіт з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 16.12.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13741)

СМОЛЯР АНТОН КАЛИНОВИЧ, 1888 р.н., с.Петрозагір'я, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 29.11.1937 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація серед колгоспників). Засуджений 1.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9741)

СНІСАРЕНКО ПАНТЕЛЕЙМОН ЯКОВИЧ, 1892 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 17.10.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація проти хлібозаготівельних робіт). Засуджений 13.01.1930 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 12.01.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. Молодший брат Михайло у 1920 році розстріляний Кременчуцькою губЧК за участь у повстанському загоні отамана Степового. (П – 4113)

СНІТКО ПЕТРО КУЗЬМОВИЧ, 1889 р.н.. с.Забар'є Суражського району Брянської області (Росія), українець, освіта початкова, проживав у с.Попельнасте Олександрійського району, колгоспник. Заарештований 10.08.1941 особливим відділом НКВС 273-ої стрілецької дивізії ("у 1914-18 роках був у німецькому полоні, вивчив німецьку мову; коли 7 серпня 1941 року під час переїзду через село трьох бронемашин німецької розвідки його попросили вказати напрям відступу частини Червоної армії, він це зробив, ще й почастував німців молоком"). Засуджений 18.08.1941 трибуналом 273-ої стрілецької дивізії до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 19.08.1941. Реабілітований 20.07.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 14256)

СОБОЛЕВСЬКИЙ АНТОН СТАНІСЛАВОВИЧ, 1898 р.н., с.Буртин Полонського району Хмельницької області, поляк, письменний, проживав у с.Головківка Олександрійського району, колгоспник. Заарештований 18.12.1937 Новопразьким РВ НКВС (контрреволюційна агітація та пропаганда проти радянської влади). Засуджений 5.02.1938 НКВС та прокуратурою СРСР до розстрілу, вирок виконано 28.02.1938. Реабілітований 28.02.1961 Верховним судом УРСР. (П – 5410)

СОБОЛЕВСЬКИЙ ВАЛЕРІЙ ЛЕОНТІЙОВИЧ, 1880 р.н., с.Буртин Полонського району Вінницької (нині Хмельницької) області, поляк, освіта початкова, проживав у смт Нова Прага Олександрійського району, тесля колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 14.02.1938 Новопразьким РВ НКВС ("учасник польської контрреволюційної повстанської організації" – *див. Олександр Островський*). Засуджений 8.10.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 31.10.1938. Реабілітований 5.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9487)

СОБОЛЕВСЬКИЙ МАР'ЯН ФЕЛІКСОВИЧ, 1908 р.н., с.Загуба Полонського району Вінницької (нині Хмельницької) області, поляк, освіта початкова, проживав у смт Нова Прага Олександрійського району, колгоспник. Заарештований 20.10.1937 Новопразьким РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 7.12.1937 НКВС та прокурором СРСР до розстрілу, вирок виконано 28.01.1938. Реабілітований 16.05.1958 трибуналом Київського військового округу. (П – 4325)

СОБОЛЕВСЬКИЙ ЮЛІАН ВАЛЕР'ЯНОВИЧ, 1910 р.н., с.Буртин Полонського району Вінницької (нині Хмельницької) області, поляк, освіта 4 класи, без певного місця проживання, різнороб

"Кримгазнафта" м.Керч. Заарештований 21.09.1937 Новопразьким РВ НКВС ("восени 1932 року покликаний на службу в Червону армію, служив у штабному взводі. у 1933-ому дезертирував з метою втечі за кордон, прихопивши секретні плани військової частини; до арешту переховувався під чужим прізвищем з украденого документа - Шенкорчук. згодом під прізвищем Корейбович"). Засуджений 16.12.1937 НКВС і прокурором СРСР до розстрілу, вирок виконано 27.07.1938. Реабілітований 5.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9483)

СОВГИРЯ ПИЛИП НИКИФОРОВИЧ. 1893 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії. чоботар артілі. Заарештований 2.11.1937 Олександрійським РВ НКВС (проповідник секти євангельських християн. контрреволюційна релігійна агітація). Засуджений 15.07.1939 Кіровоградським облсудом до 5 років заслання у північний край. Верховним судом УРСР 29.10.1939 справу припинено. з-під варти звільнений. (П – 1721)

СОКІЛ ДМИТРО ПЕТРОВИЧ, 1896 р.н., смт Нова Прага, прапорщик. Заарештований у 1919 році особливим відділом при реввійськраді Східного фронту ("брав участь в боях проти Червоної армії"). Справу передано 8.01.1920 до особливого відділу Сибірського фронту на дорозслідування. Рішення судових органів у справі відсутні. Управлінням СБУ Кіровоградської області 19.12.1994 справу закрито. (П - 3701)

СОЛОВЙОВ ТЕРЕНТІЙ ГРИГОРОВИЧ, 1882 р.н., м.Олександрія, росіянин. освіта початкова, муляр електростанції тресту "Укрбурвугілля". Заарештований 27.06.1941 управлінням НКДБ Кіровоградської області ("антирадянська агітація: виявляє невдоволення існуючим ладом, вихваляє лад в Німеччині: "Хіба це влада? все. що пишуть в газетах про те, що випускають багато машин і що жити стало добре й весело - це обман; коли я слухаю передачі нашої радіостанції, то негайно вимикаю репродуктор, бо там брешуть, а закордонну передачу слухаю з задоволенням": "Раніше, за царизму, жив народ добре, а тепер, коли керують євреї, нічого ніде нема"; "Хоч би швидше прийшли німці та навели порядок в нашій країні"). у зв'язку з воєнними подіями етапований в Усть-Кам'яногірську в'язницю. Засуджений 31.03.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років заслання у Казахстан. Звільнений 20.07.1946. Реабілітований 31.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12228)

СОЛОДУХА ВАСИЛЬ ІЛЛІЧ, 1895 р.н., с.Вербиця Рава-Руського повіту (нині Львівщина), українець, освіта початкова, проживав у с.Головківка Олександрійського району, мельник колгоспу ім.Калініна. Заарештований 17.10.1937 Новопразьким РВ НКВС ("у Головківку потрапив разом із Михайлом Галишком у першу світову війну як військовополонений австрійської армії; належав до секти євангельських християн-баптистів, яка влаштовувала нелегальні збори. що відображалось на трудовій дисципліні в колгоспі, відмовлявся від підписки на державну позику, сам не брав у руки зброю, так й іншим казав чинити, вербував у секту нових осіб"). Засуджений 7.12.1937 НКВС та прокурором СРСР до розстрілу, вирок виконано 18.02.1938. Реабілітований 2.12.1958 трибуналом Київського військового округу. (П – 4578)

СОЛОМАХА ПЕТРО СОЗОНОВИЧ, 1882 р.н., с.Червона Кам'янка. українець, освіта початкова, селянин-хлібороб. Заарештований 4.01.1932 Олександрійським РВ ДПУ (антирадянська агітація проти заходів партії та уряду). Засуджений 30.04.1932 Дніпропетровським облсудом до 3 років ув'язнення умовно з випробувальним строком на 2 роки. Реабілітований 16.08.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 5618)

СОЛОМКА АНДРІЙ ІОНОВИЧ (ІВАНОВИЧ), 1895 р.н., с.Щасливе. українець, освіта початкова, комірник. Заарештований 18.03.1938 Олександрійським РВ НКВС ("в роки громадянської війни служив у повстанському загоні Степового: вів антирадянську агітацію"). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 9.05.1959 Кіровоградським облсудом. (П - 4710)

СОЛОМКА АРТЕМ ІУДОВИЧ, 1871 р.н., с.Звенигородка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 19.01.1932 Олександрійським РВ ДПУ ("член контрреволюційного угруповання, агітував проти проведення хлібозаготівельних робіт" – *див. Іван Сергієнко*). Дніпропетровським облвідділом ДПУ 6.11.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 4393)

СОРОКІН ГЕОРГІЙ ЙОСИПОВИЧ, 1911 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, проживав у с.Казарня Знам'янського району, електрик на пошті м.Кривий Ріг Дніпропетровської області.

Заарештований 14.11.1930 Дніпропетровським оперсектором ДПУ ("в селі Боковому Долинського району створені підпільні повстанські організації "Сини України" і "Могила", до яких входили куркулі з восьми населених пунктів Долинського району і які ставили своєю метою організацію збройних банд для боротьби з Радянською владою і підготовку масового селянського повстання" – із судового звинувачення; по справі репресовано понад два десятки осіб – *див. Долинський район, книга друга*). Засуджений 15.09.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 27.10.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Батько, священик, у 1929 році репресований і висланий на 3 роки в Архангельську область, Росія. (П – 10238)

СОРОКІН МИХАЙЛО СЕРГІЙОВИЧ, 1906 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, проживав у м.Кіровограді, завідувач буфету залізничної станції. Заарештований 1.02.1937 15-ою авіабригадою НКВС ("під керівництвом секретаря міськкому партії Гонтаря як члена українського центру правих в місті діяла контрреволюційна група, шість осіб: виступи серед робітників, службовців, дискредитація партії та уряду, шкідництво, спрямоване на розвал мережі партійної просвіти, роботи педтехнікуму і торговельної мережі"). Засуджений 4.11.1937 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Помер 2.03.1941 в ув'язненні від гангрени легень. Реабілітований 13.03.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3581, 3884)

СОРОКУН ІВАН ПЕТРОВИЧ, 1901 р.н., с.Березівка, українець, освіта початкова, швець артілі. Заарештований 10.04.1948 УМДБ Кіровоградської області ("посібництво німецькій окупаційній владі: в роки війни працював старшим охоронником громадського двору, вів антирадянську агітацію, зводив наклепи на керівників партії та уряду, Червону армію"). Засуджений 17.06.1948 трибуналом військ МВС Кіровоградської області до 25 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Управлінням КДБ Кіровоградської області 17.07.1954 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 68)

СОРОКУН МАКСИМ ОПАНАСОВИЧ, 1894 р.н., с.Ізмайлівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Ольгівка Аджамського (нині Новгородківського) району, колгоспник. Заарештований 21.02.1938 Аджамським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність). Засуджений 13.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 28.05.1938. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9874)

СОРОКУН ЯКІВ СЕРГІЙОВИЧ, 1900 р.н., с.Ізмайлівка, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, вагар. Заарештований 13.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація, незадоволення радянською владою, колгоспами). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 26.05.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9758)

СОСНОВСЬКИЙ ЯКІВ МОРДКОВИЧ, 1902 р.н., м.Дніпропетровськ, єврей, освіта вища, проживав у м.Олександрії, заступник головного інженера тресту "Укрбурвугілля". Заарештований 18.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація, член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3739)

СПИЧКА ФЕДІР ЕРАСТОВИЧ, 1898 р.н.. м.Миколаїв, українець, освіта середня, проживав у м.Олександрії, рахівник залізничної станції. Заарештований 20.04.1931 Знам'янським МВ ДПУ ("в роки громадянської війни був у петлюрівському війську; постійно вів розмови про самостійництво; у 1924-25 роках кидав роботу на транспорті, їздив із трупою артистів у різні місцевості Союзу; у клубі під час репетиції разом з Федоровим співав "Боже, царя храни" та "Ще не вмерла Україна", хоча в п'єсі цього й не вимагалось"). Засуджений 10.05.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Шляхово-транспортним відділом ДПУ ст.Знам'янка 22.05.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2086)

СПІРОВА АНТОНІНА КОСТЯНТИНІВНА, 1908 р.н., м.Горький (нині м.Нижній Новгород, Росія), росіянка, освіта середня медична, проживала у м.Олександрії, завідувач бібліотеки. Заарештована 6.11.1937 Криворізьким МВ НКВС (контрреволюційна, антирадянська агітація). Засуджена 16.12.1937 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 18.09.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 5624)

СТАДНИК АНТОН ЛОГВИНОВИЧ, 1896 р.н.. с.Ізмайлівка, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 28.02.1938 Олександрійським РВ НКВС ("в роки громадянської війни служив сотником у повстанському загоні Хмари; під час колективізації і розкуркулення втік із села, повернувся у 1933-ому; прив'язував до хвоста коня комсомольця Григорія Сорокуна, вимагаючи повернення знайденого револьвера; виступав проти введення в колгоспах машинізації, вказуючи на збитковість останньої, розпускав провокаційні чутки про тяжке життя людей в СРСР"). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 26.05.1938. Реабілітований 13.03.1965 Кіровоградським облсудом. (П – 7905)

СТАНЧИК ГЕОРГІЙ ІВАНОВИЧ, 1890 р.н., м.Варшава (Польща), поляк, освіта 5 класів, проживав у м.Олександрії, музикант військової частини 24041. Заарештований 1.04.1944 Олександрійським РВ НКДБ ("з приходом німців у Олександрію став працювати контролером кінотеатру, згодом був призначений директором, вів антирадянську агітацію, вихваляв німецьку владу та могутність її армії; відправив на роботи в Німеччину працівницю кінотеатру Валентину Сутулову і власного сина; демонстрував німецькі кінофільми й кіножурнали, при зустрічі з окупаційним начальством викидав руку й казав "Хайль Гітлер!", радянську владу називав "жидобільшовицькою шайкою"). Засуджений 5.09.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 9.08.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 10186)

СТАРОВ МИКОЛА ФЕДОСІЙОВИЧ, 1915 р.н., с.Катеринівка, українець, освіта 4 класи, проживав у с.Шевченкове (нова назва Зразкове) Олександрійського району. водій 69-го окремого штурмового інженерно-саперного батальйону. Заарештований 14.12.1943 Олександрійським РВ НКДБ ("проживаючи на окупованій німцями території, видав каральним органам військовополоненого льотчика Івана Мамаєва та червоних партизан Михайла Ліщину й Григорія Сомбуренка, першого з них доля невідома, а двох останніх німці розстріляли"). У січні 1944 року управлінням НКДБ Кіровоградської області пропонувалось засудити до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Перебуваючи під вартою у камері попереднього ув'язнення Олександрійського РВ НКВС, втік, оголошений у Всесоюзний розшук, який припинено 11.06.1956 з причини недоведення злочинності Старова. Управлінням НКДБ Кіровоградської області 10.11.1964 справу припинено – за давністю вчиненого злочину не може бути покараний. (П – 7861)

СТАТКЕВИЧ МИХАЙЛО ФЕДОРОВИЧ, 1901 р.н., с.Ворошилівка (нині с.Олександрівка), українець, освіта середня, проживав у с.Глинськ Світловодського району, без певних занять. Заарештований 13.03.1938 Новогеоргіївським РВ НКВС (колишній офіцер, участь у контрреволюційній військово-повстанській організації). Засуджений 23.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 1.06.1938. Реабілітований 5.10.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 2704)

СТЕБЛИНА ІВАН СТЕПАНОВИЧ, 1896 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, проживав у с.Серебряне (приєднане до с.Верблюжка) Новгородківського району. конюх колгоспу. Заарештований 3.12.1937 Новгородківським РВ НКВС (контрреволюційна агітація, шкідництво). Засуджений 28.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 10.02.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (9751 - П)

СТЕБЛИНА ЛАВРЕНТІЙ САМІЙЛОВИЧ, 1887 р.н.. с.Добронадіївка, українець, освіта початкова, ветеринар колгоспу "Передовик". Заарештований 5.12.1937 Олександрійським РВ НКВС ("у 1918-20 роках працював на залізничній станції сигналістом, під час наступу Червоної армії руйнував колію, допомагаючи Петлюрі й Денікіну та іншим повстанцям; у 1930 році вступив у колгосп, у 1932-ому вибраний головою, а в 1933-ому зняли за розвал колгоспу; працюючи ветлікарем, займався шкідництвом: у 1934 році абортовано 17 конематок; провадив антирадянську агітацію серед колгоспників, на жнивах у обідню перерву казав селянам: "У 1937 році 10 відсотків колгоспників будуть жити добре, 5 – середньо, а решта пропадуть з голоду, бо держава весь хліб забирає"). Олександрійським РВ НКВС 28.03.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 657)

СТЕПАНЕНКО АНДРІЙ ЯКОВИЧ, 1894 р.н., с.Звенигородка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Шлях до соціалізму". Заарештований 19.01.1932 Олександрійським РВ ДПУ ("член

контрреволюційного угруповання, агітував проти проведення хлібозаготівельних робіт" – *див. Іван Сергієнко*). Олександрійським РВ ДПУ 28.02.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 4393)

СТЕПАНЕНКО ІВАН НИКИФОРОВИЧ, 1895 р.н., с.Андріївка, українець, освіта початкова, городник колгоспу "Шлях до соціалізму". Заарештований 3.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація серед колгоспників, дискредитація уряду). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9784)

СТЕПАНЕНКО СЕМЕН ЄВГРАФОВИЧ, 1873 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, сторож дитячого садка. Заарештований 12.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9782)

СТЕПАНОВ МАРКО МАКАРОВИЧ, 1895 р.н., с.Звенигородка, українець, освіта початкова, проживав у с.Березнювате Петрівського району, завідувач ятки кооперативу. Заарештований 23.05.1938 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна шпигунська діяльність). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 17.11.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2252)

СТЕПАЩЕНКО СТЕПАН СЕМЕНОВИЧ, 1899 р.н., смт Новопилипівка (нині у складі м.Олександрії), українець, освіта початкова, бригадир колгоспу "Новий побут". Заарештований 13.02.1938 Олександрійським РВ НКВС ("у 1918 році служив у гетьманській варті; один з організаторів антиколгоспної волинки 1930 року; вів антирадянську агітацію: "Колгоспи нерентабельні, їх скоро розпустять, почнеться війна, а оскільки Україна перебуває під гнітом Росії, їй треба відокремитись від Росії – отоді настане тут добре життя" – *див. Леонтій Федоренко*). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 11.05.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3576)

СТЕФАНЕНКО ЄГОР УЛЯНОВИЧ, 1899 р.н., с.Новоберезівка Єкимовицького району Західної (нині Рославльського Смоленської) області, Росія, росіянин, освіта початкова, проживав у с.Вершино-Мурзинка (нині у складі смт Нова Прага) Олександрійського району, тесля колгоспу ім.Луначарського. Заарештований 2.12.1937 Новопразьким РВ НКВС ("розповсюджував провокаційні чутки про війну, загибель радянської влади і відновлення капіталістичного ладу, закликав не підписуватись на позику, дискредитовував стахановський рух, агітував проти виконання плану хлібопостачання державі"). Засуджений 23.09.1938 Миколаївським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 2.11.1963 Верховним судом УРСР. (П - 7399)

СТЕФАНОВСЬКИЙ ІВАН МИКОЛАЙОВИЧ, 1895 р.н., м.Одеса, поляк, освіта середня, проживав у м.Олександрії, без певних занять. Заарештований 2.08.1940 УНКВС Кіровоградської області (нелегальний перетин державного кордону). Управлінням НКВС Свердловської області 1.11.1941 справу припинено. Реабілітований 31.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12137)

СТЕЦКЕВИЧ СТЕПАН ЮЛІАНОВИЧ, 1903 р.н., с.Новопиків Калинівського району Вінницької області, поляк, освіта вища, проживав у радгоспі "Більшовик", агроном. Заарештований 11.10.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна шпигунсько-диверсійна діяльність). Засуджений 7.12.1937 особливою нарадою НКВС СРСР до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 1.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11502)

СТЕШЕНКО ПАВЛО СЕРГІЙОВИЧ, 1895 р.н., с.Лозуватка, українець, освіта початкова, проживав на ст.Користівка Одеської залізниці, черговий станції. Заарештований 31.01.1938 шляхово-транспортним відділом НКВС ст.Знам'янка ("разом з батьком мали поміщицький маєток, тримали не менше десяти осіб постійної найманої робочої сили і не менше восьми осіб сезонних робітників; в період націоналізації землі й майна із села виїхав, щоб не бути арештованим, на залізничний транспорт; провадив антирадянську агітацію проти підписки на державну позику, проти стахановського руху, вихваляв старі часи"). Засуджений 16.10.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Брат Микола, в минулому офіцер денікінської армії, у 1931 році як неблагонадійний елемент висланий на північну

залізницю, у 1935-ому засуджений за контрреволюційну діяльність органами НКВС Західно-Сибірського краю; брат Віктор у 1930 році розкуркулений і висланий на північ; чоловік сестри Іван Омелянович Клепацький, офіцер царської і денікінської армій, емігрував за кордон, де й нині. (П – 11911)

СТЕШЕНКО ТАЇСА ПАВЛІВНА, 1924 р.н., ст.Пантаївка, українка, освіта 9 класів, без певних занять. Заарештована 14.02.1944 Новопразьким РВ НКДБ ("посібництво німецькій окупаційній владі: працювала перекладачем у 1942-43 роках"). Засуджена 22.07.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітована 19.05.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. Батько засуджений у 1937 році трійкою УНКВС до 5 років неволі. (П – 13270)

СТОЛЯР АНДРІЙ ХОМОВИЧ, 1890 р.н., с.Веселий Роздол (приєднане до с.Щасливе), українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 11.11.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 33-го гвардійського стрілецького корпусу ("в роки німецької окупації працював завідувачем магазину, проводив закупівлю сільськогосподарських продуктів для німців"). Засуджений 5.06.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 30.03.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13188)

СТОРЧАК ІВАН МАКСИМОВИЧ, 1894 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, хлібороб, швець. Заарештований 27.03.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("в роки громадянської війни брав участь у повстанні проти радянської влади, служив сотенним командиром у загоні Степового; вів агітацію проти хлібозаготівельних робіт"). Засуджений 12.07.1929 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 19.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге заарештований 5.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 4201, 9236)

СТОРЧАК МАРКО МАКСИМОВИЧ, 1896 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, неписьменний, член колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 5.12.1937 Олександрійським РВ НКВС ("вів антирадянську агітацію проти виборів у Верховну раду: "Вибирати у нас нікого, бо кращих людей розстріляли", проти колгоспів: "Як би ударно не працював – нічого не заробиш, усе йде на оборону", проти підписки на позику: "Скільки можна допомогати радвладі дерти з нас, бідняків, шкуру?"). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9239)

СТОРЧЕВИЙ ЛАВРЕНТІЙ ДАНИЛОВИЧ, 1885 р.н., с.Ясинуватка, українець, освіта 2 класи, член колгоспу "Комунар". Заарештований 3.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 19.06.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 1507)

СТОРЧЕВИЙ ФЕДІР ПАНАСОВИЧ, 1875 р.н., місце народження та праці, національність, освіта у справі не зазначені, проживав у с.Ясинуватка Олександрійського району. Заарештований 16.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ (діяльність проти заходів радянської влади). Справу передано на розгляд у Полтавський міжрайсуд. (П – 6264)

СТОРЧЕУС ГРИГОРІЙ ПЕТРОВИЧ, 1870 р.н., с.Леніна Перше, українець, неписьменний, проживав на хуторі Первомайка Ленінської сільради Олександрійського району, хлібороб. Заарештований 4.12.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("у 1918 році належав до Спілки хліборобів-власників, в громадянську війну підтримував повстанські загони Живодера і Махна матеріально"; "куркулі села Леніно й довколишніх хуторів Первомайка, Червона Пахарівка, Тарасово-Шевченкове, Хрещато-Пролетарка в час революції брали активну участь у виступах проти радянської влади, після громадянської війни побачили в ній свою загибель, тому стали вживати всіляких заходів з метою підірвати основи радянської влади: ухилялись від сплати усіх видів державного податку, систематично агітували проти господарчих та політичних кампаній на селі – хлібозаготівля, колективізація, поширення позики та інше; збиралися й обговорювали методи боротьби, внаслідок чого по Ленінській сільраді колективізація виявилась не на висоті, позика мала незначний успіх, а план хлібозаготівлі не виконано"; "речові докази: порожня кулеметна стрічка, медаль пам'яті 300-річчя дому Романових, одна гільза від скорострільної траншейної гармати, 9

гільз мисливських 16 калібру й 1 гільза 12 калібру"). Засуджений 11.01.1931 Олександрійським райнарсудом до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і 5 років заслання за межі Кременчуцького. Криворізького, Дніпропетровського і Зінов'євського округів. Полтавським міжрайсудом 26.01.1931 заслання за межі округів скасовано. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П - 13382)

СТРЕКОЗОВ ПАВЛО ПАРАМОНОВИЧ, 1894 р.н., станиця Отрадная Краснодарського краю, росіянин, освіта початкова, червоноармієць. Заарештований 20.09.1920 командиром 20-го радянського кавалерійського полку 1-ої кінної армії на ст.Знам'янка ("пробираючись додому на Кубань, боявся їхати залізницею, пробирався селами, попросився у смт Новій Празі до Бояр Ликери, де пробув 3 доби; підозрювався у звільненні арештованих із Бердичівської тюрми"). Інших даних у справі немає. (П – 4475)

СТРИЖАК ВАСИЛЬ ПРОКОПОВИЧ, 1892 р.н., с.Погреби Кременчуцького округу Харківської (нині Глобинського району Полтавської) області, українець, освіта початкова, проживав у с.Недогарки Олександрійського району, колгоспник. Заарештований 25.02.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("разом із Юхимом Пащенком та Никифором Котком у 1924-30 роках виступав проти виділення землі біднякам, агітував селян проти хлібозаготівлі, самообкладання, сплати податків, підписки на позику – гроші ці йдуть, казали, не на розвиток промисловості, а на будівництво клубів і дитсадків та комуністам на зарплату; під час посівної кампанії ховали зерно у своїх господарствах"). Засуджений 9.05.1931 Олександрійським райнарсудом до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. Вдруге заарештований 15.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація серед колгоспників). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 15.04.1961 Кіровоградським облсудом. (П – 13380, 5407)

СТРИЖАК ІВАН КУЗЬМОВИЧ, 1894 р.н., с.Погреби Глобинського району Полтавської області, українець, освіта початкова, проживав у с.Недогарки Олександрійського району, діловод середньої школи. Заарештований 10.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 13.08.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5260)

СТРІЛЕНКО ФИЛИМОН МИКИТОВИЧ, 1870 р.н., с.Вершино-Мурзинка (нині у складі смт Нова Прага), українець, освіта початкова, хлібороб. Розкуркулений у 1930 році. Заарештований 9.05.1931 Новопразьким РВ ДПУ (антирадянська агітація). Новопразьким РВ ДПУ 23.05.1931 справу припинено, внесений до списку осіб, які підлягають засланню. (П – 6516)

СТРОММЕР ЙОЗЕФ (ЙОЗЕФОВИЧ), 1903 р.н., м.Відень, 13-ий район (Австрія), австрієць, освіта 9 класів, дворічна театральна школа, член соціалістичної партії, проживав у м.Відень, 4 район, артист Віденського театру. Заарештований 26.03.1946 відділом контррозвідки "Смерш" 5-ої гвардійської армії ("в січні 1942 року мобілізований у німецьку армію, навчався стройовій виправці, служив у Варшаві, в листопаді 1942-го прибув у м.Олександрію, був підлеглим гебітскомісара Ульмана, керував п'ятьма автоколонами загальною кількістю півсотні автомобілів, одну колону складали радянські військовополонені, а чотири - німецькі й австрійські солдати; працюючи зондерфюрером і очолюючи "штралокоманду-86", із різних колгоспів Кіровоградської області щотижня відправляв у Німеччину по 250-300 тонн сільськогосподарських продуктів, арештовував і відправляв у Німеччину радянських громадян"). З Австрії етапований за місцем злочину, в Кіровоград прибув 28.08.1946. Управлінням МДБ Кіровоградської області 13.09.1946 справу припинено, з-під варти звільнений і направлений на загальних підставах у табір військовополонених. (П – 2536)

СУДАКОВ МИХАЙЛО ГЕОРГІЙОВИЧ, 1890 р.н., м.Астрахань, Росія, росіянин, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, завідувач лазні. Заарештований 28.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П - 3739)

СУЛИМА НИКИФОР ІВАНОВИЧ, 1868 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 1.03.1931 Новопразьким РВ ДПУ ("із куркулів, вів

антирадянську агітацію проти хлібозаготівельних робіт та колективізації"). Судового рішення по справі немає. Реабілітований 16.05.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 109)

СУМОРОКА ТИМІШ ДАНИЛОВИЧ, 1898 р.н., с.Косівка. українець, освіта початкова, проживав у с.Нововолександрівка Олександрійського району. завідувач філії артілі "Колос України", член правління колгоспу. У 1931 році був засуджений до 6 місяців неволі умовно. Вдруге заарештований 3.03.1933 Олександрійським РВ ДПУ ("антирадянська агітація, саботаж польових робіт, пиятика" – *див. Петро Індієнко*). Олександрійським РВ ДПУ 31.03.1931 звільнений з-під варти під підписку про невиїзд, 13.06.1933 справу направлено дільничному прокуророві для припинення. (П - 793)

СУНЬКО ВОЛОДИМИР ВОЛОДИМИРОВИЧ. 1914 р.н., с.Войнівка, українець, освіта середня, технік-будівельник, виключений з ВЛКСМ, бухгалтер-секретар районного комітету спілки вчителів. Заарештований 16.07.1941 Олександрійським МРВ НКДБ (різко критикував радянську пресу, умови життя в СРСР). Засуджений 11.02.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12279)

СУНЬКО ІВАН СТЕПАНОВИЧ, 1925 р.н., с.Войнівка, українець, освіта середня, член ВЛКСМ, проживав у м.Новосибірську, Росія, військовослужбовець. Заарештований 27.02.1950 відділом контррозвідки МВС військової частини 7540 ("посібництво німецьким окупантам: у січні 1942 року вступив у німецьку школу "Штрало" на відділення водіїв, яка була організована у м.Олександрії для підготовки кадрів для німецької армії, зобов'язався виконувати накази й розпорядження німецького командування й директора школи Іванці, після піврічного навчання проходив 2 місяці військову підготовку і в листопаді 1942-го переведений у автоколону "Штрало", де був завербований німецькою розвідкою, дав підписку виявляти червоних партизан і осіб, налаштованих проти німецької влади; вивозив автомашиною для ремонту шосейних доріг радянських військовополонених, возив на німецький склад награбований у населення хліб; у березні 1943 року із автоколони втекли Мисник і Якименко, яких Сунько разом із німецьким унтер-офіцером вернув, бо знав, де вони живуть; під час служби отримував обмундирування, воєнну продовольчу пайку і зарплату 375 рублів на місяць"; "Сунько у вересні 1943 року із німецької автоколони пішов у відпустку додому і назад не вернувся, а після вигнання німецьких окупантів у грудні 1943 мобілізований у Червону армію, де служив до арешту"). Засуджений 19.01.1951 трибуналом військ МВС до 25 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна, позбавленням медалей "За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років", "За перемогу над Японією", "XXX років Радянській армії і флоту". Новосибірською обласною комісією з перегляду справ на осіб, засуджених за контрреволюційні злочини, 11.03.1955 строк покарання зменшено до 5 років неволі. Трибуналом Західно-Сибірського військового округу 5.04.1955 справу припинено, з-під варти звільнений 3.05.1955. "Батько Степан Микитович в роки війни сторожував німецькі зернові склади, дядько Харлам Григорович Сунько-Пузенко був старостою, брат Василь дезертирував із Червоної армії". (П – 8216)

СУРМЕЛІ ДМИТРО КОСТЯНТИНОВИЧ, 1878 р.н., с.Миколаївка Ананьївського району Одеської області, грек, освіта середня (духовна), проживав у м.Олександрії, служитель релігійного культу. Заарештований 6.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська пропаганда). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 19.11.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5366)

СУРОВЦЕВА-ФРЕНКЕЛЬ ФАНЯ АБРАМІВНА, 1905 р.н., м.Олевськ Київської (нині Житомирської) області, єврейка, освіта початкова, член ВКП(б), проживала у м.Олександрії, працювала жіноргом 122-го стрілецького полку. Заарештована 12.09.1937 особливим відділом УДБ 41-ої стрілецької дивізії ("як член сім'ї, дружина зрадника Батьківщини, активного учасника військово-терористичної організації"). Засуджена 19.11.1937 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 22.12.1958 трибуналом Київського військового округу. Чоловік Суровцев Йосип Васильович, 1902 р.н., член ВКП(б), помічник командира 122-го стрілецького полку, засуджений 25.09.1937 трибуналом Харківського військового округу до розстрілу "за шкідництво в галузі матеріального забезпечення частини – йому було відомо про підготовку масового отруєння у 122-ому стрілецькому полку". (П – 4706)

СУСІДА ФЕДІР ГРИГОРОВИЧ, 1899 р.н., с.Михайлівка, українець, освіта початкова, хлібороб колгоспу "Червоний степ". У 1931 році розкуркулений. Заарештований 20.08.1931 Новопразьким РВ ДПУ ("Пантелей Кириченко, засуджений Одеським міжрайонним судом 26.09.1931 до розстрілу, свідчив, що й Федір Сусіда служив у каральному загоні денікінської армії, тероризував населення, розстрілював жителів, завважених у більшовизмі, та червоних партизан; вступивши до колгоспу, вів антирадянську агітацію: "В колгоспі ми здохнемо"; у 1931 році за шкідництво його вигнали з колгоспу"). Засуджений 3.02.1932 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років заслання у північний край. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11012)

СУХАЦЬКИЙ ІВАН ЯКОВИЧ, 1892 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, муляр в різних закладах. Заарештований 12.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П - 3739)

СУХИЙ ПАНАС ФОКОВИЧ, 1899 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 4.08.1931 Олександрійським райвідділом ДПУ ("разом з іншими одноосібниками систематично вів агітацію серед селян проти всіх заходів і держкампаній радянської влади на селі"). Олександрійським РВ ДПУ 22.12.1931 з-під варти звільнений під розписку про невиїзд, Олександрійською дільничною прокуратурою 3.01.1932 справу припинено. Вдруге заарештований 4.04.1933 Олександрійським РВ ДПУ (зв'язки з куркулями, зрив весняної сівби, розвал колгоспу). Олександрійським РВ ДПУ 27.04.1933 з-під варти звільнений під розписку про невиїзд, 15.06.1933 справу припинено. (П - 8259, 2567)

СУХИЙ ПАНТЕЛІЙ ФОКОВИЧ, 1909 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 4.08.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("разом з іншими одноосібниками систематично вів агітацію серед селян проти всіх заходів і держкампаній радянської влади на селі"). Олександрійським РВ ДПУ 22.12.1931 з-під варти звільнений під розписку про невиїзд, Олександрійською дільничною прокуратурою 3.01.1932 справу припинено. (П - 8259)

СУХИЙ ЯКІВ ФЕДОСІЙОВИЧ, 1891 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 20.07.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація повстанського характеру, гуртування ворожих елементів). Засуджений 11.03.1939 Миколаївським облсудом до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 28.08.1992 Генеральною прокуратурою України. (П - 13502)

СУХОМЛИН ІВАН ЮХИМОВИЧ, 1900 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 15.04.1929 Новопразькою райміліцією ("як член сільради й уповноважений населеного пункту зловживав своєю владою, складав акти на бідняків, пропускаючи експертників"). Засуджений 29.04.1929 Зінов'євським окрсудом до 1 року неволі. Реабілітований 18.10.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 1786)

ТАРАНЕНКО ГРИГОРІЙ МИХАЙЛОВИЧ, 1899 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, хлібороб, без певних занять. Заарештований 25.03.1919 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади і за відродження УНР" – *див. Кіндрат Тараненко*). Засуджений 18.01.1930 колегією ОДПУ до 3 років ув'язнення у концтаборах. Реабілітований 30.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11022)

ТАРАНЕНКО ІВАН ІВАНОВИЧ, 1897 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, хлібороб, без певних занять. Заарештований 25.03.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади і за відродження УНР" - *див. Кіндрат Тараненко*). Засуджений 18.01.1930 колегією ОДПУ до 5 років ув'язнення у концтаборах. Реабілітований 29.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11022)

ТАРАНЕНКО ІВАН ПЕТРОВИЧ, 1878 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 16.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("у 1918 році брав участь у з'їзді хліборобів у Києві, матеріально допомагав петлюрівській армії і повстанським отаманам Степовому і Штилю продуктами та фуражем, брав участь у вбивстві революційно налаштованих селян; керував українською "Просвітою" села; у 1929 році агітував селян за утворення окремого куркульського колгоспу"). Засуджений 10.02.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 15.02.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 6213)

ТАРАНЕНКО КІНДРАТ БОРИСОВИЧ, 1896 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, хлібороб, без певних занять. Заарештований 29.03.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("в період петлюрівщини в Олександрійському повіті повітовим комісаром був Никифор Криволап, відданий борець за ідеї УНР. він для активної боротьби з наростаючим більшовицьким партизанським рухом організував при повітовому комісаріаті загін із відданих односельчан – Петро Гайдук, Степан Вакала, Кіндрат, Григорій та Іван Тараненки, Дмитро Бульба, Никифор Гордєєв, Федір і Петро Гавриленки та інші; в перші дні господарювання Криволапа в Олександрії були заарештовані й розстріляні 9 більшовицьких революціонерів; після ліквідації петлюрівщини Криволап з частиною загону евакуювався за кордон, у 1920 році був учасником наради в Кам'янці-Подільському, де обговорювалось питання дальшої повстанської діяльності в Україні: за особистим дорученням Петлюри Криволап нелегально вернувся на територію Олександрійщини й організував загін, яким безпосередньо керував протягом кількох місяців до його ліквідації; з 1928 року учасники петлюрівського загону стали гуртуватись для протидії радянських кампаній на селі, Никифор Криволап нелегально під виглядом мандрівника відвідав Бандурівку, бачився в хаті Гордєєва з колишніми сподвижниками: і з Києва у село приїжджав розшукуваний органами ДПУ колишній петлюрівець Олекса Губа, збирав криволапівців, розповідав про міжнародне становище, доводив неминучість загибелі радвлади й необхідність організованої боротьби за самостійність України; колишні повстанці відкрито стали виступати з антирадянською агітацією за несплату податків і невиконання плану хлібозаготівель, доводили селянам, що вони тоді лиш зможуть позбаватись економічної залежності від кацапів, коли в Україні буде створена самостійна Республіка; вели персональну обробку селян, погрожували розправою активістам, зокрема розробляли план убивства голови Бандурівської сільради" – у справі засуджено 14 осіб: двох до розстрілу, інших до різних строків ув'язнення від 10 до 3 років). Засуджений 18.01.1930 колегією ОДПУ до розстрілу, вирок виконано 6.02.1930. Реабілітований 30.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11022)

ТАРАНЕНКО НИКІН СИДОРОВИЧ, 1900 р.н., с.Ізмайлівка, українець, освіта початкова, стрілочник ст.Королівка. Заарештований 3.01.1931 шляхово-транспортним відділом ОДПУ ст.Знам'янка, звільнений у березні під розписку про невиїзд, вдруге заарештований 24.04.1931 ("син куркуля, який мав 100 десятин землі, велику кількість худоби й сільгоспінвентаря, експлуатував найману силу; в роки громадянської війни служив у петлюрівському війську, у повстанському загоні Хмарй, брав участь у наступі на Олександрію в складі війська отамана Григор'єва, по дорозі викрикував: "Йдем собі добувати галіфе й браслети!"; у власній хаті переховував куркульський хліб, щоб лиш не здавати його державі; вів антирадянську агітацію: "Селян заганяють у кабалу, душать, селові нема чого їсти – все це завдяки єврейському правлінню радянською владою"). Засуджений 20.01.1932 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 24.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11013)

ТАРАНЕНКО ОЛЕКСАНДР ПЕТРОВИЧ, 1883 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Протопопівка Олександрійського району, хлібороб, розкуркулений. Заарештований 27.02.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("член контрреволюційної організації "Український національний центр" – *див. Спиридон Баклан*). Засуджений 21.02.1932 трійкою ДПУ УРСР до 3 років заслання на північ. Реабілітований 31.01.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12384)

ТАРАНЕНКО ПЕТРО ІВАНОВИЧ, 1894 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 15.12.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("член контрреволюційної організації СВУ" – *див. Спиридон Баклан*). Засуджений 18.02.1932 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання на північ. Реабілітований 31.01.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12384)

ТАРАНЕНКО ПЕТРО ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1909 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, хлібороб, розкуркулений. Заарештований 12.04.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("член контрреволюційних організацій СУМ, УНЦ" – *див. Спиридон Баклан*). Засуджений трійкою ДПУ УРСР 21.02.1932 до 3 років заслання на північ. Реабілітований 31.01.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12384)

ТАРАНЕНКО ПИЛИП ДЕМ'ЯНОВИЧ, 1895 р.н., с.Ізмайлівка, українець, освіта початкова, чорнороб цеглобуду у м.Олександрії. У 1925 році "за вбивство своєї дружини" був засуджений до 8 років неволі; у 1930-ому розкуркулений. Вдруге заарештований 28.02.1938 Олександрійським РВ НКВС ("в

роки громадянської війни служив у повстанських загонах Григор'єва командиром гармати, у Хмари сотником; у 1930-му організовував волинку в колгоспі ім.Сталіна, колгосп розвалився; провадив контрреволюційну агітацію: "Доки радвлада буде шкуру дерти з селян? незабаром влада зміниться, і я отримаю назад усе своє майно, а той, хто забирав його, поплатиться своєю головою"). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9146)

ТАРАНЕНКО СЕМЕН СТЕПАНОВИЧ, 1890 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Шлях до нового життя". Заарештований 4.01.1932 Олександрійським РВ ДПУ (гуртування ворожих елементів, антирадянська агітація). Олександрійським РВ ДПУ 27.02.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 2591)

ТАРАНЕНКО ФЕДІР МУСІЙОВИЧ, 1898 р.н., с.Ізмайлівка, українець, освіта незакінчена вища, військовослужбовець, рядовий. Заарештований 18.03.1945 відділом контррозвідки "Смерш" 303-ої стрілецької дивізії (в роки німецької окупації служив у поліції). Військовим трибуналом 303-ої стрілецької дивізії 15.05.1945 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 5004)

ТАРАСЕНКО ІЛЛЯ ІЛЛІЧ, 1893 р.н., українець, освіта початкова, проживав у м.Зінов'євськ (нині Кіровоград), пресувальник заводу "Червона зірка". Заарештований 10.01.1930 Зінов'євським МВ ДПУ (диверсія). Зінов'євським МВ ДПУ 15.03.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 1812)

ТАРАСЕНКО ФЕДІР САМІЙЛОВИЧ, 1913 р.н., м.Олександрія, українець, освіта неповна середня, молотобоєць механічного заводу "Укрбурвугілля". Заарештований 9.09.1937 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація серед співробітників). Засуджений 28.03.1939 Миколаївським облсудом до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 15.06.1990 Верховним судом УРСР. (П - 12460)

ТАРАСЕНКО-ЧІПАК ГАННА КАРПІВНА, 1909 р.н., с.Березівка, українка, освіта початкова, без певних занять. У 1930 році за агітацію проти колгоспів була засуджена до 1 року 6 місяців неволі. Вдруге заарештована 16.12.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 292-ої Кіровоградської штурмової авіадивізії ("під час німецької окупації провадила антирадянську агітацію, видала радянських активістів"). Засуджена 9.06.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітована 3.04.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. Батьки розкуркулені та засуджені за образу представників радянської влади під час розкуркулення їхнього господарства. (П - 13199)

ТЕПЛИЦЬКИЙ ІЦЬКО-ЛЕЙБ ДАВИДОВИЧ, 1883 р.н., м.Олександрія, єврей, освіта початкова, завідувач магазину. Заарештований 20.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація, вихваляння Троцького). Засуджений 22.01.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 1 року тюремного ув'язнення. Реабілітований 28.04.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 289)

ТЕРЕЩЕНКО АРСЕН АНДРІЙОВИЧ, 1886 р.н., с.Попельнасте, українець, освіта початкова, до війни рахівник колгоспу "Спартак", без певних занять. У 1933 році за невиконання плану хлібозаготівлі Верхньодніпровським судом був засуджений до 10 років неволі, відбув покарання 2,5 роки. Вдруге заарештований 30.10.1943 Олександрійським РВ НКВС ("із серпня 1941 по листопад 1943 року працював старостою сільської управи, виконував розпорядження окупаційної влади, тероризував місцеве населення, особливо комуністів; у Німеччину відправив більше двохсот осіб молоді; для придбання подарунків для німецької армії збирав по 100 рублів з кожного двору, всього зібрав понад 200 тисяч рублів; виселяв комуністів із хат, вселяв колишніх куркулів; забирав худобу й продукти в людей для потреб німецької армії; зводив наклепи на радянську владу"). Етапований 12.03.1944 у Караганду (Казахстан) як такий, що числиться за особливою нарадою НКВС СРСР; трибуналом військ Кіровоградської області 26.04.1944 судове засідання відкладене через відсутність підсудного, якого етапували в Караганду з невідомих причин; у Карлаг прибув 24.06.1944, на лікуванні перебував з 29.12.1944; кілька разів судове засідання переносили через хворобу ув'язненого; помер від декомпенсації кардіосклерозу 18.02.1945 до винесення судового вироку. Трибуналом військ НКВС Карагандинської області 25.04.1945 справу припинено. (П - 8442)

ТЕРЕЩОНОК ІВАН ФЕДОРОВИЧ, 1908 р.н., с.Кистер Погарського району, Білорусь (нині Брянська область, Росія), росіянин, освіта початкова, член ВЛКСМ до 1925 року (виключений за пияцтво), проживав у с.Диківка Знам'янського району і працював у артілі ім.Єжова до 25.04.1939, у Пантазіївському

колгоспі "Червона зірка" до 28.05.1939, у с.Протопопівка Олександрійського району 30.05.1939 подав заяву про вступ до колгоспу "Перше серпня". У 1927 році за крадіжку був засуджений Погарським нарсудом до 4 місяців неволі. Вдруге заарештований 3.06.1939 Знам'янським РВ НКВС ("провадив антирадянську агітацію, дискредитовував рішення 18-го з'їзду ВКП(б), зводив наклепи на колгоспи та стахановський рух: "Делегатами на з'їзд обрані сторонні люди: кожен комуніст захищає лиш свою шкуру та прагне отримувати більшу зарплату, а не думає про народ"; "Хай на позику підписуються ті, хто отримує більше грошей і стоїть при владі"; "Чим в колгоспі працювати - краще в бупр іти"). Засуджений 7.08.1939 Кіровоградським обласним судом до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 1 рік. Реабілітований 11.08.1993 Генеральною прокуратурою України. (П - 851)

ТЕРТИШНИЙ ВІКТОР МИКОЛАЙОВИЧ, 1883 р.н., с.Жовте П'ятихатського району Дніпропетровської області, українець, освіта середня педагогічна, проживав у смт Нова Прага Олександрійського району, вчитель природознавства. Заарештований 30.06.1941 Новопразьким РВ НКВС ("колишній член партії есерів, агітував проти радянської влади і колгоспного ладу; у липні-серпні 1941-го етапований у Казахстан, де в Усть-Кам'яногірській тюрмі з групою в'язнів збирався вчинити бунт" - *див. Аврам Полонський, Бобринецкий район, книга перша*). Засуджений 12.12.1941 Східно-Казахстанським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 17.01.1968 Верховним судом СРСР. (П - 8152)

ТЕСЛЕНКО АНДРІЙ ЯКИМОВИЧ, 1902 р.н., с.Ворошилівка (нова назва - Олександрівка), українець, освіта 4 класи, проживав у м.Олександрія, директор заготконтори. Заарештований 10.10.1944 Олександрійським РВ НКДБ ("посібництво німецькій окупаційній владі під час війни: працював райзаготкомендантом, завідувачем бази райзаготконтори, провадив антирадянську агітацію"). Засуджений 11.12.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 15 років каторжних робіт з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 20.03.1945 міру покарання зменшено до 10 років неволі з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 4.01.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 12979)

ТЕТИНСЬКИЙ ДАВИД МОЙСЕЙОВИЧ, 1909 р.н., смт Широке Дніпропетровської області, єврей, освіта середня, проживав у м.Олександрія, старший зоотехнік райземвідділу. Заарештований 28.07.1938 Олександрійським райвідділом НКВС (підозрювався як член контрреволюційної диверсійно-шкідницької організації). Управлінням НКВС Миколаївської області 11.11.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 2220)

ТИМОШЕНКО ТАРАС ІВАНОВИЧ, 1893 р.н., с.Косівка, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Щорса. Заарештований 21.11.1932 Олександрійським РВ ДПУ (контрреволюційна агітація). Засуджений 31.12.1932 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 20.11.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге, працюючи у сільгоспартілі ім.Щорса, заарештований 29.04.1940 Олександрійським РВ НКВС ("провадив контрреволюційну агітацію, вихваляв життя у капіталістичних країнах"). Засуджений 9.08.1940 Кіровоградським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 26.11.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 6684, 12879)

ТИМЧЕНКО ДЕМ'ЯН ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1896 р.н., с.Добронадіївка, українець, освіта початкова, ремонтний робітник залізничної станції Щаслива. Заарештований 21.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти радянської влади). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9769)

ТИМЧЕНКО ДМИТРО ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1901 р.н., с.Добронадіївка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 6.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна шкідницька діяльність). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 29.04.1961 Кіровоградським облсудом. (П - 5419)

ТИМЧЕНКО ІВАН МАКСИМОВИЧ, 1898 р.н., с.Щасливе, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 2.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 29.08.1959 Кіровоградським облсудом. (П - 4825)

ТИМЧЕНКО МАКАР СЕМЕНОВИЧ, 1892 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 10.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація). Олександрійським МВ НКВС 11.04.1938 справу направлено на розгляд трійки УНКВС Миколаївської області – судового рішення у справі немає. Реабілітований 3.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9787)

ТИМЧЕНКО МИХАЙЛО МЕФОДІЙОВИЧ, 1897 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, бухгалтер відділу постачання тресту "Укрбурвугілля". Заарештований 11.04.1938 Олександрійським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3739)

ТИЩЕНКО ЄВТИХІЙ ЛАЗАРОВИЧ, 1896 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, бригадир колгоспу "Червоний Гай". Заарештований 12.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 26.05.1938. Реабілітований 6.10.1955 Миколаївським облсудом. (П – 3337)

ТИЩЕНКО ЛОГВИН ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1892 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, рахівник колгоспу "Червоний Гай". Заарештований 21.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (ворожі настрої стосовно радянської влади, контрреволюційна агітація). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9771)

ТИЩЕНКО ЮХИМ ТЕРЕНТІЙОВИЧ, 1885 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 8.09.1937 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 2.11.1937 УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 25.11.1937. Реабілітований 13.12.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 4593)

ТИЩЕНКО ЮХИМ ФЕДОРОВИЧ, 1899 р.н., с.Вовче Кобеляцького району Полтавської області, українець, освіта 4 класи, проживав у с.Парни (приєднане до с.Лікарівка) Олександрійського району, старший бухгалтер кінного заводу. Заарештований 5.01.1944 відділом контррозвідки "Смерш" 292-ої артдивізії (співробітництво з німецькою окупаційною владою під час війни). Помер 26.01.1944. Олександрійським РВ НКДБ 31.01.1944 справу припинено. (П – 2071)

ТКАЧ ВОЛОДИМИР АНТОНОВИЧ, 1944 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта неповна середня, учень. Заарештований 23.12.1960 управлінням КДБ Кіровоградської області ("участь у молодіжній антирадянській організації "Союз боротьби", розповсюдження листівок та написів ворожого наклепницького змісту на вулицях міста Олександрії у 1959-60 роках" – *див. Микола Миколаєнко*). Кіровоградською облпрокуратурою 16.01.1961 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 8400)

ТКАЧ МИКОЛА ФЕДОРОВИЧ, 1921 р.н., м.Олександрія, українець, освіта 7 класів (заочно закінчив театральне училище, 1940), актор драмтеатру. Заарештований 9.12.1943 УНКВС Кіровоградської області (в роки німецької окупації служив у поліції). Управлінням НКВС Кіровоградської області 6.01.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 476)

ТКАЧЕНКО ГРИГОРІЙ КИРИЛОВИЧ, 1889 р.н., с.Войнівка, українець, освіта середня, проживав у м.Знам'янка, завідувач їдальні кондукторських бригад залізничної станції. Заарештований 13.03.1933 шляхово-транспортним відділом ДПУ ст.Знам'янка ("крав продукти з їдальні; видавав неякісні харчі кондукторським бригадам, провокуючи розмови про продовольчі затруднення"). Засуджений 27.03.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 18.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. Батько у 1930 році розкуркулений. (П – 7575)

ТКАЧЕНКО ІВАН ЄЛИСЕЙОВИЧ, 1895 р.н., с.Михайлівка Пустельниківської сільради, українець, освіта початкова, завгосп колгоспу "Заповіт Леніна". У 1934 році за шкідництво в колгоспі був засуджений до 3 років неволі. Вдруге заарештований 28.02.1938 Олександрійським РВ НКВС ("в роки громадянської війни перебував у повстанському загоні Хмари; в період жнив 1937 року виступав проти механізації сільського господарства, доводив, що без комбайнів можна обійтись"). Засуджений 22.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 22.06.1938. Реабілітований 2.11.1963 Кіровоградським облсудом. (П – 7367)

ТКАЧЕНКО ОЛЕКСАНДР КИРИЛОВИЧ, 1912 р.н., с.Войнівка, українець, освіта початкова, ремонтний робітник 11-ої дистанції служби колії. У 1930 році разом з батьком розкуркулений. Заарештований 26.02.1938 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Знам'янка ("в період колективізації агітував селян проти вступу в колгосп, державну позику називав обманом, поширював провокаційні чутки про неминучу війну і поразку в ній СРСР"). Шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС Одеської залізниці 2.04.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. Два брати засуджені: Григорій у 1933 році за контрреволюційну діяльність до 3 років, Тодось у 1934-ому за крадіжки до 8 років неволі. (П – 6742)

ТКАЧЕНКО ПЕТРО АНТОНОВИЧ, 1887 р.н., с.Дівоче Поле, українець, неписьменний, хлібороб-одноосібник. Заарештований 22.01.1932 Олександрійським райвідділом ДПУ ("10 січня комісією з хлібозаготівлі сільської ради у громадянина Петра Ткаченка примусово вилучались мішки з хлібом, який він згідно з контрактацією мав здати державі, але ухилився; родина вчинила опір: батько ображав членів комісії і погрожував, а син Федір та інші члени сім'ї виганяли комісію з подвір'я, при чому Федір побив Івана Єфименка палицею"). Засуджений 14.02.1932 Олександрійським народним судом до 2 років ув'язнення у концтаборі з конфіскацією майна. Дані про реабілітацію у справі відсутні. (П – 6705)

ТКАЧЕНКО СТЕПАН ВАСИЛЬОВИЧ, дані про рік і місце народження, національність, освіту, місце праці у справі відсутні. Заарештований у 1931 році Олександрійським РВ ДПУ (контрреволюційна повстанська діяльність). Олександрійським РВ ДПУ 12.05.1931 справу припинено. (П – 11018)

ТКАЧЕНКО ФЕДІР ПЕТРОВИЧ, 1914 р.н., с.Дівоче Поле, українець, неписьменний, хлібороб-одноосібник. Заарештований 22.01.1932 Олександрійським райвідділом ДПУ ("виступ проти хлібоздачі 10 січня, вчинення опору представникам влади" - *див. Петро Ткаченко*). Засуджений 14.02.1932 Олександрійським народним судом до 1 року 6 місяців ув'язнення у концтаборі. Дані про реабілітацію у справі відсутні. (П – 6705)

ТКАЧОВ ПЕТРО ТЕРЕНТІЙОВИЧ, 1901 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, хлібороб, доброволець 8-ої Червоної кавалерійської дивізії. Заарештований 28.11.1920 польовим особливим відділом Першої кінної армії (разом з Іваном Тихоновим потрапив у полон і кілька місяців служив у махновській армії). Засуджений у 1920 році особливим відділом 1-ої кінної армії: у висновках по справі пропонувалось матеріали направити на розгляд трійки "за відсутності події злочину". Інших даних немає. Реабілітований 31.08.1994 управлінням СБУ Кіровоградської області. (7252 – П)

ТОВСТОЛЯК ІВАН СИДОРОВИЧ, 1904 р.н., с.Червонобратське (нова назва Братське), українець, освіта початкова, член ВКП(б) з 1929 року, проживав у с.Бандурівка Олександрійського району, голова колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 26.07.1937 Олександрійським РВ НКВС ("контрреволюційна агітація: під час проведення пленуму сільської ради вихваляв Гітлера, доводив, що він бореться за свій народ; підтримував зв'язки з колишнім секретарем райпарткому Чуверовим, нині заарештованим як ворог народу; під час читання в газеті "Комуніст" присуду над бандою троцькістів почав вихваляти Зінов'єва й Каменєва як членів політбюро, які страждали за царизму у тюрмах, а тому їх не треба розстрілювати"). Засуджений 27.11.1937 Дніпропетровським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 22.12.1962 Верховним судом УРСР. (П – 6164)

ТОКАРЕВ ВОЛОДИМИР ГНАТОВИЧ, 1926 р.н., селище Приазовське Запорізької області, росіянин, освіта 5 класів, проживав у м.Олександрії, скотар державної племінної станції. Заарештований 19.04.1972 УНКДБ Кіровоградської області ("протягом 1970-1972 років писав та розповсюджував вірші, які дискредитують радянську державу, суспільний лад та окремих керівників ЦК КПРС: вірші і байки вкладав у конверти й надсилав на адресу Олександрійської пошти, щоб їх відкривали й читали, в лютому-квітні 1972-го відправив 22 таких конверти; під творами підписувався КОТ – перші три літери свого прізвища ззаду наперед"; "вважав себе ясновидцем, що перебуває в кровному зв'язку з найвеличнішими людьми минулого"; "два роки тому вороги через ефір змусили його писати вірші, і він не може цього не робити, бо знаходиться під впливом великої сили; чує думки інших людей і може подумки вести з ними розмови"; "при квартирному обшуку вилучено 4 загальних зошити з віршами та байками, 27 учнівських зошитів і 458 одинарних і подвійних аркушів з відповідними творами"). Після проведення судово-психіатричної експертизи й виявлення захворювання галюцинаторно-параноїдальною шизофренією

3.08.1973 Кіровоградським облсудом направлений на примусове лікування у психіатричну лікарню загального типу. Олександрійським нарсудом 16.04.1974 примусове лікування відмінено, оскільки "стан здоров'я поліпшився, а соціальної небезпеки не становить". (П – 8265)

ТОЛМАЧ ПАВЛО ПРОКОПОВИЧ, 1904 р.н., селище Нова Прага, українець, освіта початкова, член ВКП(б), проживав у м.Зінов'євську (нині Кіровоград), помічник завскладом Союзтрансу. Був засуджений за спробу вбивства дружини до 2 років неволі умовно. Вдруге заарештований 4.07.1932 Зінов'євським МВ ДПУ ("продовольчі проблеми у Зінов'євську при проведенні хлібозаготівельної кампанії 1931 року викликали у 1932-ому випадки розкрадання продвантажів як неорганізованим населенням під час транспортування вантажів вулицями міста, так і організованими у 50 душ групами, які оточували амбари і склади з хлібом; репресивні методи не дали результатів – весною міліціонери застрелили трьох робітників, але крадіжки продовжувались; у червні 1932 року міськвідділом ДПУ була ліквідована група, яка організовано крала продовольчі вантажі з державних сховищ і перепродувала їх на ринках; окремі учасники мали зброю – при обшуку вилучено обріз із 4 патронами і наган із 24 патронами; групу очолювали Василь Чернявський і Павло Толмач" – *див. також Олександрівський район і м.Кіровоград*). Засуджений 21.09.1932 трійкою при колегії ДПУ УРСР до розстрілу. Разом з Василем Чернявським втік із зінов'євської тюрми. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11596)

ТОНКОНОГ КАСЯН МАРКОВИЧ, 1880 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Заарештований 20.10.1929 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (агітація на зрив заходів радянської влади на селі). Засуджений 15.01.1930 Зінов'євським окружним судом до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 20.12.1991 Генеральною прокуратурою України. (П – 12897)

ТОПУЗОВ ПЕТРО ДЕМИДОВИЧ, 1900 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Шевченкове Долинського району, бухгалтер чоботарної артілі "Своя праця". Заарештований 8.11.1937 Долинським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 14.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 25.11.1937. Реабілітований 29.12.1955 Кіровоградським облсудом. (П – 3305)

ТОЦЬКИЙ ІВАН ЮХИМОВИЧ, 1880 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, без певних занять. У 1929 році розкуркулений. Заарештований 22.11.1943 Олександрійським РВ НКВС ("до війни, з 1929 року жив і працював у м.Горлівка на Донбасі; коли у 1941 році шахти зірвали, вернувся додому, зайняв хату, відібрану при розкуркуленні, працював у млині колишнього колгоспу ім.Сталіна, вів антирадянську агітацію, підтримував зв'язки з поліцією, весною 1943 року на зборах закликав батьків відправляти своїх дітей на роботи в Німеччину"). Етапований 12.03.1944 у Карагандинський (Казахстан), спецтабір НКВС. Управлінням НКДБ Карагандинської області 23.10.1944 справу припинено в зв'язку зі смертю ув'язненого 1.10.1944. (П – 266)

ТРАУТМАН АДОЛЬФ ЯКОВИЧ, 1895 р.н., смт Врадіївка Миколаївської області, німець, освіта неповна середня, проживав у м.Олександрії, механік кам'янодробильного кар'єру. Заарештований 21.10.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація, вихваляння фашистських режимів Німеччини та Італії). Засуджений 21.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8914)

ТРЕТЯК СЕМЕН ЙОСИПОВИЧ, 1910 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 29.04.1930 Олександрійським РВ ДПУ (створення антирадянської організації, розповсюдження антирадянських листівок). Засуджений 1.06.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі, а 2.01.1933 висланий на 3 роки у північний край. Реабілітований 31.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11002)

ТРОСТ ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1876 р.н., м.Сміла Київської (нині Черкаської) області, німець, освіта середня, проживав у м.Олександрії, технік-металіст, інвалід 2-ої групи. Заарештований 20.12.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("до революції належав до організації "Союз російського народу"; агітував проти заходів радянської влади"). Олександрійською дільничною прокуратурою 2.06.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. Вдруге, працюючи токарем машино-тракторної станції, заарештований 18.10.1937 Олександрійським РВ НКВС ("співчував ворогам народу, виступав проти стахановського руху, ідеалізував фашистський лад Німеччини: "Німеччина – багата й

культурна країна, там все є і все дешеве, робітникам і селянам там живеться добре; те, що пишуть про фашизм, що він мучить людей – неправда"). Засуджений 14.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Перебуваючи в тюрмі, Трост систематично серед в'язнів поширював чутки про неминучу загибель СРСР й прихід до влади фашистів. Засуджений 5.11.1938 управлінням НКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.11.1938. Реабілітований 24.08.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 5817, 3789)

ТУРБАЄВСЬКА КЛАВДІЯ ПАВЛІВНА, 1923 р.н., м.Олександрія, українка, освіта середня медична, без певних занять. Заарештована 26.07.1944 відділом контррозвідки "Смерш" 37-ої армії ("в роки війни була завербована таємним агентом німецької розвідки СД"). Засуджена 30.10.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітована 14.10.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13626)

ТУРБАЄВСЬКА МАРІЯ АДАМІВНА, 1889 р.н., м.Тешин (Чехословачина), чешка (за іншими даними австрійка), освіта 4 класи, проживала у м.Олександрії, прибиральниця школи №6. Заарештована 28.06.1941 Олександрійським РВ НКДБ (антирадянські настрої, наклепи на радянську владу, вихваляння Німеччини). У зв'язку з воєнними подіями етапована з Кіровоградської тюрми у Казахстан. Управлінням НКВС Східно-Казахстанської області 16.12.1941 справу припинено у зв'язку зі смертю ув'язненої 5.11.1941. (П – 2662)

ТУРБАЄВСЬКА ОЛЕКСАНДРА ТРОХИМІВНА, 1923 р.н., м.Олександрія, українка, освіта середня, член ВЛКСМ з 1938 року, без певних занять. Заарештована 5.01.1944 УНКДБ Кіровоградської області ("в період німецької окупації з 1942 до червня 1943 року працювала касиром перукарні на залізничній станції; була членом Організації українських націоналістів, за завданням якої вела антирадянську агітацію, брала участь у заняттях групи, вивчала націоналістичну літературу, тричі виїжджала за вимогою керівників ОУН для встановлення зв'язку з представниками центру ОУН; у 1943 році арештовувалась німецькою владою за націоналізм, перебувала під вартою протягом літа"). Засуджена 15.04.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 17.07.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12705)

ТУРБАЄВСЬКИЙ ЛЕОНІД ФЕДОРОВИЧ, 1892 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, робітник цукрового заводу. Заарештований 11.11.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація, шкідництво, вихваляння життя у Німеччині). Засуджений 7.12.1937 особливою нарадою НКВС до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 7.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11503)

ТУРБАЄВСЬКИЙ ПАВЛО ФЕДОРОВИЧ, 1911 р.н., м.Олександрія, українець, освіта неповна середня, хлібороб. Заарештований 29.04.1930 Олександрійським РВ ДПУ (створення антирадянської організації, виготовлення і розповсюдження антирадянських листівок). Засуджений 1.06.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 31.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11002)

ТУРБАЄВСЬКИЙ СВИРИД КАРПОВИЧ, 1904 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, муляр за наймом. Заарештований 22.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3739)

ТУРБАЄВСЬКИЙ СЕМЕН ІВАНОВИЧ, 1893 р.н., м.Олександрія, українець, освіта 4 класи, без певних занять. Заарештований 8.12.1943 УНКДБ Кіровоградської області ("посібництво німецьким окупантам: у 1941-42 роках працював начальником Олександрійської пошти"). Засуджений 12.05.1945 трибуналом військ НКВС Карагандинської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки і конфіскацією майна. Реабілітований 14.10.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13627)

ТУРБАЄВСЬКИЙ СТЕПАН МУСІЙОВИЧ, 1871 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, сторож районної ощадкаси. Заарештований 13.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до

розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9778)

ТУРБАЄВСЬКИЙ ТРОХИМ НИКИФОРОВИЧ, 1895 р.н., м.Олександрія, українець, освіта середня (ветеринарно-фельдшерська школа, 1939), фельдшер ветеринарної лікарні. У 1933 році за недбалість у роботі був засуджений до 1 року неволі. Вдруге заарештований 30.04.1945 Олександрійським РВ НКДБ ("в роки німецької окупації працював ветфельдшером, підтримував зв'язки з німецьким комендантом Ріхтером і старостою громадського двору Тарасенком, брав участь у вилученні в радянських громадян худоби для німецької влади, дискредитовував керівників радвлади й компартії, казав: "Колгоспи себе не виправдовують – одноосібні господарства ефективніші; німецька армія сильніша від Червоної, німці створять самостійну Україну, дадуть селянам землю й розпустять колгоспи"). Засуджений 7.07.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. Брат дружини Олексик Оксент Кирилович репресований у 1937 році; дочка Олександра за зв'язки з націоналістами в роки війни була засуджена у 1944 році до 8 років неволі. (П - 10493)

ТУРБАЄВСЬКИЙ ФЕДІР ІВАНОВИЧ, 1880 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, сторож "Бурвугілля". У 1930 році розкуркулений. Заарештований 20.12.1937 Олександрійським МВ НКВС ("до революції, у 1905-17 роках служив у поліції стражником; після розкуркулення належав до виселення, але втік у Кривий Ріг, повернувся у 1934 році, вів антирадянську агітацію, висловлював капітулянтські настрої, дискредитовував Конституцію і вождя партії"). Засуджений 28.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.01.1938. Реабілітований 1.03.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 4151)

ТХІР ІВАН ІВАНОВИЧ, 1898 р.н., с.Підлипне Конотопського району Сумської області, українець, освіта середня, проживав у с.Недогарки Олександрійського району, завідувач ветеринарної дільниці. Заарештований 28.07.1938 Олександрійським РВ НКВС ("зводив наклепи на умови життя в СРСР, вихваляв капіталістичні країни"). Засуджений 3.03.1939 Миколаївським облсудом до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Кіровоградським облсудом 5.01.1940 міру покарання зменшено до 1 року 6 місяців неволі, з-під варти звільнений (зараховано попередній строк ув'язнення). Реабілітований 22.05.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 974)

ТЮТЮНИК ІВАН ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1903 р.н., с.Звенигородка, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрія, водій. Заарештований 14.12.1943 Олександрійським РВ НКВС (співробітництво з німецькими окупантами в роки війни). Засуджений 25.02.1944 Кіровоградським облсудом до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 22.06.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13463)

ТЮТЮНИК ХОМА ОМЕЛЯНОВИЧ, 1876 р.н., с.Звенигородка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 26.01.1944 Олександрівським РВ НКДБ (зрадницька діяльність: "в роки німецької окупації мав нелегальний зв'язок з жандармерією, зокрема видав односельця, який робив спробу заколоти вилами збитого радянського льотчика"). Засуджений 8.05.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 13.12.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12875)

УДОВЕНКО МИНА СЕМЕНОВИЧ, 1909 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта незакінчена вища, проживав у с.Червона Кам'янка Олександрійського району, вчитель середньої школи. Заарештований 31.08.1945 Червонокам'янським РВ НКВС ("у 1941 році евакуювався разом із частинами Червоної армії на схід, на початку 1942-го визволяв Керч, 29.03.1942 поранений, лікувався у госпіталі, визнаний непридатним до військової служби, у вересні 1942-го вернувся додому, працював завгоспом театру, мав стосунки із українськими націоналістами Іваном Шевченком, Борисом Федченком та іншими"). Засуджений 24.12.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 6.12.1961 Верховним судом УРСР. (П – 5500)

УДОВИК МИКОЛА ФЕДОРОВИЧ, 1882 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, член ВКП(б) у 1931-34 роках, член колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 16.10.1937 Новопразьким РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 20.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 29.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8854)

УДОВИК ФЕДІР ФЕДОРОВИЧ, 1899 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 23.12.1929 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (активне неприйняття радянської влади). Засуджений 3.02.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 18.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге, працюючи бригадиром колгоспу ім.Сталіна, заарештований 14.11.1937 Новопразьким РВ НКВС (контрреволюційна діяльність проти радянської влади). Засуджений 20.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 29.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10856, 8852)

УС ВАСИЛЬ СТЕПАНОВИЧ, 1882 р.н., с.Пустельникове, українець, освіта початкова, проживав у с.Червоне Озеро (нова назва Ізмайлівка) Олександрійського району, нормувальник Криворізького металургійного заводу. У 1931 році розкуркулений. Заарештований 3.12.1943 Олександрійським РВ НКДБ ("під час німецької окупації вернувся з Кривого Рогу у с.Червоне Озеро, поселився в хаті евакуйованого в глибокий тил комуніста Гуржія, працював теслею, а потім староста Шевченко влаштував його у с.Ізмайлівці завідувачем магазину і заготовачем сільгосппродукції; читав селянам німецькі газети українською мовою, вихваляв німецькі порядки, збирав по селянських дворах яйця і курей, штрафував громадян за нездачу"). Засуджений 13.06.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 7.05.1990 Кіровоградським облсудом. (П – 13898)

УСТЕНКО ГРИГОРІЙ КИРИЛОВИЧ, 1894 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Оліївка Олександрійського району, бригадир 1-го околотка 10-ої дистанції залізниці. Заарештований 3.03.1938 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Знам'янка ("вів антирадянську агітацію: "Стахановські змагання – це каторжна праця, за допомогою якої радянська влада витискає із робітників останні соки, а платить їм за це копійки"). Шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС Одеської залізниці 22.02.1939 з-під варти звільнений під підписку про невиїзд, 30.03.1939 справу припинено. Брат Кузьма у 1920 році емігрував за кордон; двоюрідні брати дружини Бульба Кость Захарович і Репко Карпо Семенович у 1919-20 роках служили у армії УНР – обидва у 1920 році розстріляні органами ЧК. (П – 6745)

УСТЕНКО ЗАХАР ПЕТРОВИЧ, 1915 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта початкова, кочегар водокачки. Заарештований 22.12.1936 шляхово-транспортним відділом УДБ НКВС ст.Знам'янка (розповідав антирадянські анекдоти). Засуджений 29.05.1937 лінійним судом Одеської залізниці до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 31.07.1992 Генеральною прокуратурою України. (П – 13472)

УСТЕНКО ІВАН ПАНАСОВИЧ, 1906 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта початкова, завідувач майстерні сигналізації, централізації і блокування на ст.Користівка Одеської залізниці. Заарештований 30.01.1946 транспортним відділом НКДБ ст.Знам'янка ("працював завідувачем майстерень з початку німецької окупації, вів антирадянську агітацію: "У колгоспах люди не живуть, а мучаться; за радянської влади вся моя родина була голодна, без шмата хліба"; вихваляв німецьку армію, її боєготовність"). Засуджений 22.04.1946 військовим трибуналом Одеської залізниці до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 7.05.1990 Кіровоградським облсудом. (П – 14012)

УШАНЬОВ (УШАНЕВИЧ) ТИМОФІЙ ДМИТРОВИЧ, 1891 р.н., м.Олександрія, українець, освіта середня, проживав у с.Губівка Компаніївського району, директор неповної середньої школи. Заарештований 13.09.1937 Компаніївським РВ НКВС ("з 1928 року був членом організації УНЦ: насаджував чужу ідеологію учням і вчителям, виступав проти національної політики партії, дискредитовував молодих учителів"). Засуджений 28.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення в далеких таборах. Помер 25.08.1943 у в'язниці. Реабілітований 15.02.1957 Кіровоградським облсудом. (3479 – П)

ФЕДЕНЬОВ (він же ЖИЛЯК) ЛЕОНІД МИКОЛАЙОВИЧ, 1910 р.н., м.Красноуфімськ Свердловської (нині Єкатеринбурзької) області, Росія, росіянин, освіта 7 класів, проживав у м.Олександрії, без певних занять. У 1934 році за хуліганство був засуджений до 5 років неволі. Вдруге заарештований 12.12.1943 Олександрійським РВ НКДБ ("Феденьов у 1940 році призваний у Червону армію, служив музикантом 69-го стрілецького полку 97-ої дивізії, яка дислокувалась на Львівщині; з початком війни відступав на схід і під Орлицею на Полтавщині 6-а армія потрапила в полон; коли полонених відправили в Кіровоград, Феденьов знищив свої документи і назвався українцем Жиляком, бо українців німці випускали з полону; в Олександрії став працювати капельмейстером і дав підписку коменданту вести боротьбу за знищення радвлади: ходив на охорону залізничних мостів, брав участь у облавах на партизан, змушував музикантів вантажити продукти й боєзапас для німецької армії"). Етапований 12.03.1944 у Карагандинський спецтабір НКВС. Засуджений 26.05.1945 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11619)

ФЕДОРЕНКО ЛЕОНТІЙ МАТВІЙОВИЧ, 1895 р.н., смт Новопилипівка (нині у складі м.Олександрії), українець, освіта початкова, обліковець колгоспу "Новий побут". У 1933 році був засуджений до 8 років неволі, достроково звільнений. Вдруге заарештований 13.02.1938 Олександрійським РВ НКВС ("у повстанському загоні Хмари служив секретарем штабу в роки громадянської війни"; "брати Федоренки Леонтій, Микита й Охрім в період колективізації організували повстання в селі, розібрали майно, розпустили чутки, що колгоспи довго існувати не можуть: адже радянська влада обманула селян; на колгоспних зборах Леонтій при підтримці братів і Степана Степащенка виступав проти підписання на державну позику для оборони країни, співчував ворогам народу"). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 11.05.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3576)

ФЕДОРЕНКО МИКИТА МАТВІЙОВИЧ, 1897 р.н., смт Новопилипівка (нині у складі м.Олександрії), українець, освіта початкова, член колгоспу "Новий побут". Заарештований 13.02.1938 Олександрійським РВ НКВС ("у 1919 році служив у війську отамана Григор'єва; один з організаторів антиколгоспної волинки 1930 року; вів антирадянську агітацію" – *див. Леонтій Федоренко*). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 11.05.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3576)

ФЕДОРЕНКО ОХРІМ МАТВІЙОВИЧ, 1893 р.н., смт Новопилипівка (нині у складі м.Олександрії), українець, освіта початкова, член колгоспу "Новий побут". У 1933 році був засуджений до 3 років неволі. Вдруге заарештований 13.02.1938 Олександрійським РВ НКВС ("у громадянську війну був у повстанському загоні Степового; один з організаторів антиколгоспної волинки 1930 року; вів антирадянську агітацію" – *див. Леонтій Федоренко*). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 11.05.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3576)

ФЕДОРЕНКО ПОРФИР ІВАНОВИЧ, 1883 р.н., с.Катеринівка, українець, освіта початкова, хлібороб, розкуркулений. Заарештований 15.03.1931 Олександрійським РВ ДПУ (член контрреволюційної організації "Українська народна партія" – *див. Спиридон Баклан*). Засуджений 21.02.1932 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 31.01.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12384)

ФЕДОРЕНКО СЕРГІЙ ЯКОВИЧ, 1903 р.н., с.Недогарки, українець, освіта 4 класи, проживав у м.Олександрії, без певних занять. Заарештований 8.12.1943 УНКВС Кіровоградської області ("служив у поліції під час німецько-фашистської окупації"). Управлінням НКВС Кіровоградської області 8.02.1944 справу припинено, з-під варти звільнений, направлений в спецтабір НКВС для фільтрації. (П – 2326)

ФЕДОРЕНКО ТИМОФІЙ ЮХИМОВИЧ, 1888 р.н., с.Марто-Іванівка, українець, освіта початкова, стрілочник на ст.Байдакове. Заарештований 29.10.1938 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Кременчук (антирадянська пропаганда). Шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Кременчук 8.12.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. Вдруге заарештований 30.12.1943 УНКВС Одеської області (співробітництво з німецькими окупантами в роки війни). Засуджений 29.01.1944 трибуналом 5-ої повітряної армії до 15 років каторжних робіт з позбавленням громадянських прав на 5

років і конфіскацією майна. Реабілітований 29.05.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 5648, 13442)

ФЕДОРИЩЕВ ВЕНІАМІН МИТРОФАНОВИЧ, 1892 р.н., с.Морозівка, українець, освіта початкова, проживав у м.Знам'янка, механік гаража матодрезин і механічного устаткування ПЧ-10 Одеської залізниці. Заарештований 13.01.1944 транспортним відділом НКДБ ст.Знам'янка ("в роки німецької окупації працював бригадиром автослюсарів на залізниці, передплачував німецькі газети, слухав радіо, а потім серед залізничників провадив агітацію капітулянтського характеру: "СРСР під тиском капіталістичних країн віддав за озброєння на 99 років Кавказ Америці, Мурманськ із залізницями Англії, Сибір і Далекий Схід Японії; як же тепер Червона армія воюватиме? Україну німець забрав, вугілля, хліба нема, Червона армія голодна й боса – тепер гаплик"). Засуджений 12.04.1944 військовим трибуналом Одеської залізниці до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 4 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 7.05.1990 Кіровоградським облсудом. (П – 14001)

ФЕДОРОВ ІВАН КИРИЛОВИЧ, 1895 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, член ВКП(б) у 1932-35 роках, проживав у с.Червона Воля Михайлівської сільради Олександрійського району, член колгоспу ім.Кагановича. Заарештований 25.02.1937 Олександрійським РВ НКВС ("у роки громадянської війни служив у повстанському загоні Степового, розстрілював червоноармійців; як уповноважений по нарізці землі, куркулям відводив найкращі площі; на зборах своїм виступом зірвав сплату грошей на державну позику, казав: "Позика – справа добровільна, на відміну від податків, які кожен повинен сплачувати"; розпускав чутки про потонулий теплохід "Комсомолець", вихваляв Троцького"). Засуджений 5.06.1937 Дніпропетровським облсудом до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Звільнений з Сєввостлагу 24.02.1945. Реабілітований 29.12.1962 Верховним судом УРСР. (П – 6140)

ФЕДОРОВ ОЛЕКСАНДР ІВАНОВИЧ, 1911 р.н., с.Червона Кам'янка, освіта початкова, колгоспник, військовослужбовець. Заарештований 30.06.1941 Олександрійським РВ НКВС (дезертирство). Засуджений 17.09.1941 Тобольським нарсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Тобольським особливим відділом НКВС 13.06.1942 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 5378)

ФЕДОТОВА НЕОНІЛА ІВАНІВНА, 1905 р.н., с.Саксагань П'ятихатського району Дніпропетровської області, українка, освіта 7 класів, проживала у м.Олександрії, бухгалтер "Заготзерна". Заарештована 20.07.1944 Олександрійським РВ НКВС (зрада Батьківщини: фольксдойч під час німецької окупації). Засуджена 14.10.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у Чорногорському спеціальному виправно-трудовому таборі. Померла 13.01.1945. Реабілітована 29.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12198)

ФЕДЧЕНКО БОРИС МИКИТОВИЧ, 1921 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта 10 класів, проживав у м.Єнакієве Сталінської (нині Донецької) області, робітник шахти ім.Карла Маркса. Заарештований 1.12.1945 Червонокам'янським РВ НКВС (антирадянська діяльність: "у Червонокам'янському й Олександрійському районах в період німецької окупації діяв осередок Організації українських націоналістів під керівництвом окружного провідника Ярослава Ференца та начальника червонокам'янської поліції Івана Пилипенка; Федченко при німецькій владі спочатку працював учителем у школі, а потім директором драмтеатру; весною 1942 року завербований Пилипенком у ОУН, згодом сам вербував, отримував націоналістичну літературу; в серпні 1942-го виголосив доповідь у театрі, присвячену роковинам смерті Петлюри; восени 1942-го Пилипенко передав Федченка на зв'язок Олександрійському проводу ОУН. звідки він отримував націоналістичну літературу, розповсюджував її серед населення"). Засуджений 16.02.1946 військовим трибуналом Кіровоградського гарнізону до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Звільнений 25.06.1952. Реабілітований 2.07.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12715)

ФЕДЧЕНКО КИРИЛО ПОРФИРОВИЧ, 1894 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, проживав у м.Кам'янське (нині Дніпродзержинськ) Дніпропетровської області, завідувач магазину №107. У 1921 році за зберігання кулемета був заарештований Верхньодніпровським політбюро, під вартою утримувався 5 днів. Заарештований 5.02.1929 Дніпропетровським ОВ ДПУ ("підозрювався у

розстрілах червоноармійців, у сприянні повстанському загонові отамана Степового в роки громадянської війни"). Трійкою при колегії ДПУ УРСР 22.04.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 3640)

ФЕДЧЕНКО КОСТЯНТИН МИХАЙЛОВИЧ, 1905 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта 6 класів, проживав у смт Онуфріївка, без певних занять. Заарештований 4.12.1943 Онуфріївським РВ НКДБ (служив секретарем мирового судді у роки німецької окупації, вів антирадянську агітацію). Засуджений 27.05.1944 трибуналом Одеського військового округу до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та із конфіскацією майна. Реабілітований 17.04.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (13210 – П)

ФЕДЧЕНКО МИКИТА МИХАЙЛОВИЧ, 1896 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта середня, директор вечірньої неповної середньої школи. У 1920 році з 15 травня по 27 жовтня перебував під слідством особливого відділу 1-ої Кінної армії в концтаборі м.Дніпропетровська як денікінський офіцер. Вдруге заарештований 4.12.1937 Олександрійським РВ НКВС ("син депутата Держудми у 1905 році; вів антирадянську агітацію: вихваляв школи в Німеччині, співставляв соцзмагання й ударництво із старорежимними відзнаками – медалями; висловлював невдоволення законами радянської торгівлі"). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 27.02.1965 Кіровоградським облсудом. (П – 7909)

ФЕДЮХА ІВАН МАРТИНОВИЧ, 1894 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, кочегар за фахом, робітник брикетної фабрики "Укрбурвугілля". У 1930 році розкуркулений. Заарештований 1.10.1937 Новопразьким РВ НКВС ("в період колективізації виступав проти організації колгоспів та хлібозаготівлі; 17.09.1937 за шкідництво виключений із колгоспу "Промінь села", вів антирадянську агітацію, доводив неминучість падіння радвлади, розпуску колгоспів і повернення куркулям відібраного майна та землі; погрожував активістам на випадок перевороту влади відомстити за розкуркулювання, провокував селян на крадіжки зернохліба"; "Коли я продовжував відмовлятись підписати протоколи, то протягом 5 днів до мене застосовували фізичну силу – били, ставили в стійку на 48 годин та інше, я перестав мислити й відчувати – ось тоді й підписав протоколи" – із скарги Федюхи). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9257)

ФЕДЬ МИХАЙЛО ЮХИМОВИЧ, 1882 р.н., с.Недогарки Кременчуцького району Полтавської області, українець, неписьменний, проживав у с.Опанасівка (приєднане до с.Долинське) Олександрійського району, приватний швець. Заарештований 3.11.1943 УНКДБ Кіровоградської області (підозрювався у зв'язках з німецькими окупантами в роки війни). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 1.12.1943 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2117)

ФЕРЕНЦ ЯРОСЛАВ МИХАЙЛОВИЧ, 1910 р.н., с.Підмихайли Калуського району Івано-Франківської області, українець, освіта 6 класів, у 1938-1945 роках член ОУН, без певного місця проживання та роду занять. Заарештований 30.06.1945 транспортним відділом НКДБ Львівської залізниці ("із псевдо "Дуб" від м.Сянок, Польща, у вересні 1941 року в складі похідних груп ОУН був відряджений "Мудрим" в м.Олександрію для створення підпільної мережі, у 1942 році очолював Олександрійський окружний провід ОУН, створив три ланки ОУН у Знам'янському, Крюківському, нині Світловодському, та Олександрійському районах, жіночу, молодіжну і чоловічу групи в Олександрії, сам завербував до організації 12 осіб місцевого населення, проводив регулярно наради, поширював націоналістичну літературу; заарештований німецькими каральними органами в кінці 1942 року, до травня 1945-го перебував у концтаборі в Німеччині, 9-24.06.1945 нелегально мешкав у Львові, готувався виїхати в Польщу"). Засуджений 18.10.1945 трибуналом Кіровоградського гарнізону до розстрілу. Верховним судом СРСР 28.11.1945 міру покарання замінено на 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. "За повідомленням уповноваженого апарату КДБ Якутії Ференц у травні 1956 року звільнений і виїхав із Верхоянського району; в Калуському райзагсі записано під №52 народження Ф.Я.М., але ні в с.Підмихайли, ні в районі таких прізвищ немає" – *витяг зі справи 12705*. Реабілітований 7.05.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13855)

ФЕСЕНКО ПАНТЕЛІЙ НИКИФОРОВИЧ, 1887 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, продавець Знам'янського відділу райтрансторгхарчу. Заарештований 28.03.1938

Олександрійським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3739)

ФІЛІПЕНКО МАТВІЙ ФЕДОРОВИЧ, 1909 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 26.10.1930 Новопразьким РВ ДПУ ("під час куркульської волинки біля сільради кинувся з ножем на членів комісії з сприяння хлібо- та м'ясозаготівлям, але був зупинений колгоспниками"). Засуджений 17.02.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 21.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7107)

ФІРТИЧ ЗАХАР ФЕДОРОВИЧ, 1894 р.н., с.Войнівка, українець, освіта початкова, різнороб, колгоспник. Заарештований 23.12.1943 УНКВС Кіровоградської області ("зрадницька діяльність у роки німецької окупації"). Засуджений 8.03.1944 трибуналом військ НКВС Українського округу до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 29.05.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13439)

ФІРТИЧ СЕРГІЙ ЄВДОКИМОВИЧ, 1899 р.н., с.Войнівка, українець, освіта початкова, буфетник на залізничній станції Олександрія. Заарештований 22.01.1938 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Знам'янка (контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 7.03.1938 трійкою УНКВС Одеської області до розстрілу, вирок виконано 13.03.1938. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11879)

ФІСУН ІВАН ІЛЛІЧ, 1892 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 10.10.1946 Олександрійським РВ МДБ ("посібництво німецьким окупантам: в роки війни працював старостою громадського двору, забирав у населення худобу й хліб для потреб німецької армії – збитки села становлять 9713911 рублів, відправляв молодь на примусові роботи в Німеччину, на сільських сходках виступав з антирадянськими промовами; після вигнання німців у колгоспі не працює, 14 серпня 1945 року з колгоспу ім.Калініна виключений як дезорганізатор"). Олександрійським РВ МДБ управлінням МДБ Кіровоградської області 29.10.1946 справу припинено у зв'язку зі смертю ув'язненого внаслідок декомпенсованого міокардиту 26.10.1946 під час слідства. (П – 8645)

ФІСУН ОЛЕКСАНДР ВАСИЛЬОВИЧ, 1896 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 16.11.1932 Новопразьким РВ ДПУ (агітація, спрямована на зрив виконання плану хлібозаготівельних робіт). Засуджений 25.12.1932 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 25.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6996)

ФІСУН СЕРГІЙ ПАНАСОВИЧ, 1898 р.н., с.Головківка, українець, освіта 4 класи, без певних занять. У 1940 році за службові злочини був засуджений до 3 років неволі, звільнений із в'язниці німецькими військами. Вдруге заарештований 11.12.1943 Харківським відділом контррозвідки "Смерш" 93-ої гвардійської Харківської дивізії ("посібництво німецькій окупаційній владі в роки війни: працював старостою громади майже два роки, за цей час відправив у Німеччину близько 90 голів великої рогатої худоби, складав списки місцевих жителів для відправлення в Німеччину – було відправлено 12 осіб"). Помер 2.01.1944 у Новопразькій тюрмі. Військовою прокуратурою 35-го гвардійського стрілецького корпусу 5.01.1944 справу припинено. (П – 10041)

ФІСУН ФЕДІР МИХАЙЛОВИЧ, 1888 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, залізничник тресту "Бурвугілля". У 1930 році розкуркулений; у 1931-ому за невиконання плану хлібоздачі був засуджений до 2 років неволі. Вдруге заарештований 4.10.1937 Новопразьким РВ НКВС ("виступав проти організації колгоспів, державної хлібоздачі та сплати податків, погрожував активістам помстою, намагався повернути конфісковану під час розкуркулювання хату"). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Звільнений 4.09.1947. Реабілітований 12.06.1965 Кіровоградським облсудом. (П – 7946)

ФЛЕККЕНШТЕЙН ВАЛЬТЕР КАРЛОВИЧ, 1893 р.н., м.Райккола, Фінляндія (за іншими даними м.Ленінград, нині Санкт-Петербург, Росія), фін, освіта середня, проживав у м.Олександрії, рахівник райспоживтовариства. Заарештований 18.10.1937 Олександрійським РВ НКВС ("громадянин СРСР з 1928 року, мати, брат і сестри мешкають у Берліні, з якими Вальтер листується, отримує від них гроші; вихваляв добре життя за кордоном, клопотався у фінському консульстві виїздом за кордон; у серпні 1937

року на зборах працівників торгівлі розповідав контрреволюційні анекдоти, суть яких зводилась до того, що члени ВКП(б) живуть добре, а безпартійні погано"). Засуджений 26.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 20.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9176)

ФРАНЬКО ГАВРИЛО МАРКОВИЧ, 1913 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, проживав у селищі шахти 5/6 ім.Димитрова Червоноармійського району Сталінської (нині Донецької) області, червоноармієць відділення винищувального протитанкового дивізіону. Заарештований 15.10.1942 особливим відділом НКВС 248-ої стрілецької дивізії ("від мобілізації в Червону армію мав бронь, тому лишився на окупованій німцями території до лютого 1942 року, потім перейшов фронт і був мобілізований у квітні 1942-го, вів антирадянську агітацію серед бійців, вихваляв життя на окупованій території: "Німці над мирним населенням не знущаються: в колгоспах працювати не примушують – хоч працюй, а хоч не працюй"; "При відступі Червона армія підірвала млин, німці його відремонтували і мололи 6 днів для потреб своєї армії, а 7-ий – для населення; у мене як не вистачало борошна, то я в млині за тютюн міг виміняти скільки мені треба"). Особливим відділом НКВС 248-ої стрілецької дивізії 19.02.1943 справу припинено, з-під варти звільнений. Дядько Іван Онисимович у 1930 році розкуркулений, брат Яків у 1933-ому засуджений за крадіжку до 2 років неволі, брат Микола у 1935-ому в Ленінграді засуджений до 8 років неволі. (П - 7871)

ФРАНЬКО ДАНИЛО ОНИСИМОВИЧ, 1883 р.н., с.Куколівка, українець, освіта середня, проживав у с.Тарасівка Олександрійського району, вчитель неповної середньої школи. Заарештований 17.10.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна націоналістична пропаганда). Засуджений 26.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 26.09.1964 Кіровоградським облсудом. (П - 1552)

ФРАНЬКО ІВАН ІВАНОВИЧ, 1891 р.н., с.Слон-Камінь (нова назва Новопилипівка, нині у складі м.Олександрії), українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Заарештований 25.02.1931 Олександрійським РВ ДПУ (агітація проти радянської влади). Засуджений 13.04.1931 Олександрійським райнарсудом до 8 років ув'язнення у концтаборі з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П - 10510)

ФРОЛОВ ОЛЕКСІЙ АГАПІЙОВИЧ, 1904 р.н., смт Штерівка Краснолуцької міськради Луганської області, росіянин, освіта середня (технічна), проживав у м.Олександрії, начальник електроцеху електростанції. Заарештований 29.04.1945 Олександрійським РВ НКДБ (зрадницька діяльність, антирадянська агітація). Засуджений 7.06.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 15 років каторжних робіт з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 26.11.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13711)

ФУСТОЧЕНКО ІЛЛЯ ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1894 р.н., с.Сонине, українець, освіта початкова, сторож колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 28.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація, повстанські наміри). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9772)

ХАРЧЕНКО ГЕОРГІЙ ІВАНОВИЧ, 1890 р.н., м.Олександрія, українець, освіта середня (технічна), вчитель школи тракторних бригадирів і комбайнерів. Заарештований 16.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація серед колгоспників). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П - 3739)

ХАРЧЕНКО ЛЕОНТІЙ ГНАТОВИЧ, 1896 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, стрілочник залізниці Байдаківського кар'єру "Бурвугілля". Заарештований 5.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти радянської влади, втеча з заслання). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 7.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10582)

ХВАЛЮК ЛОГВИН АНТОНОВИЧ, 1887 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 25.12.1943 Новопразьким РВ НКДБ (антирадянська агітація і пропаганда під час німецької окупації). Засуджений 26.05.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 9.08.1989 Кіровоградським облсудом. (П - 13363)

ХЛИСТУН АНАТОЛІЙ ЮХИМОВИЧ, 1938 р.н., с.Марто-Іванівка, українець, освіта неповна середня, проживав у м.Олександрії, пресувальник механічного заводу. Заарештований 22.12.1960 управлінням КДБ Кіровоградської області ("участь у молодіжній антирадянській організації "Союз боротьби", розповсюдження листівок та написів ворожого наклепницького змісту на вулицях міста Олександрії у 1959-60 роках" – *див. Микола Миколаєнко*). Кіровоградською облпрокуратурою 16.01.1961 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 8400)

ХЛИСТУН ЯКІВ ХАРЛАМПІЙОВИЧ, 1888 р.н., с.Протопопівка, українець, освіта початкова, сторож на залізниці. Заарештований 3.01.1944 Олександрійським РВ НКДБ (підозрювався як агент німецької жандармерії в роки війни). Олександрійським РВ НКДБ 10.04.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 433)

ХЛІВНИЙ ІВАН ТИМОФІЙОВИЧ, 1896 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, слюсар Щасливської машино-тракторної станції. Заарештований у листопаді-грудні 1937 року Олександрійським РВ НКВС ("за участь у повстанському загоні в роки громадянської війни"). Засуджений у березні 1938-го трійкою УНКВС Миколаївської області до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. У 1941 році з таборів звільнений. Реабілітований 3.10.1960 УКДБ Кіровоградської області. (П – 5323)

ХЛІВНИЙ МИХАЙЛО ІВАНОВИЧ, 1921 р.н., х.Бутівський Костянтинівської сільради, українець, освіта 7 класів, проживав у м.Олександрії, тесля таксомоторного парку. Військовим трибуналом 6-го запасного стрілецького полку Харківського військового округу 8.04.1944 року за антирадянську діяльність був засуджений до 10 років неволі з позбавленням громадянських прав на 5 років, звільнений з-під варти 2.09.1949. Вдруге заарештований 4.04.1957 управлінням КДБ Кіровоградської області ("з 1942 року активний член, а з 1955-го керівник нелегальної групи сектантів-п'ятидесятників: закликав сектантів не брати в руки зброю, радив не захоплюватись читанням газет, а присвятити себе служінню Богу, вів антирадянську агітацію: "Ми живемо в світі розпусти, насилля й беззаконня"). Засуджений 3.10.1957 Кіровоградським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. З-під варти звільнений 5.04.1962. Реабілітований 22.10.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13973)

ХОЛОД ЯКІВ ЛУКИЧ, 1897 р.н., с.Рацеве Чигиринського району Черкаської області, українець, освіта початкова, проживав у с.Вершино-Мурзинка (нині у складі селища Нова Прага) Олександрійського району, старший механік Шарівської машино-тракторної станції. Заарештований 4.01.1944 відділом контррозвідки "Смерш" 297-ої стрілецької дивізії (під час окупації працював директором Петрівської машино-тракторної станції). Трибуналом військ НКВС Кіровоградської області 27.04.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. Батьки розкуркулені у 1930 році, батько Лука Холод за несплату податку засуджений до 3 років неволі. (П – 1)

ХОЛЯВКО ФЕДІР ІВАНОВИЧ, 1893 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, вантажник електростанції "Бурвугілля". Заарештований 12.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти могутності і заходів радянської влади). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9776)

ХОМЕНКО ЛУКА ІВАНОВИЧ, 1881 р.н., с.Вершино-Мурзинка (нині у складі смт Нова Прага), українець, неписьменний, хлібороб. У 1930 році розкуркулений і позбавлений виборчих прав. Заарештований 9.05.1931 Новопразьким РВ ДПУ ("невдоволений заходами радянської влади, вів контрреволюційну агітацію"). Новопразьким РВ ДПУ 23.05.1931 "внесений до списку куркулів, які підлягають виселенню за межі України", утримувався під вартою Зінов'євського бупру. (П – 6515)

ХОМИЦЬКИЙ ОМЕЛЯН ІВАНОВИЧ, 1885 р.н., с.Привільне Баштанського району Миколаївської області, українець, освіта початкова, проживав у с.Богоявленське (нова назва Олександрівка), завідувач поштового відділення,. Заарештований 17.04.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (до революції був дяком Богоявленської церкви; вів антирадянську агітацію). Засуджений 23.08.1929 колегією ОДПУ до 5 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 4.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 14150)

ХОЦЬКИЙ ІВАН ПАВЛОВИЧ, 1900 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Сонине Олександрійського району, колгоспник. Заарештований 3.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 18.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років

ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9234)

ХОЦЬКИЙ СТЕПАН ІВАНОВИЧ, 1887 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Заарештований 25.02.1931 Олександрійським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Олександрійською дільничною прокуратурою 29.12.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. Вдруге, працюючи рахівником колгоспу ім.Орджонікідзе, заарештований 23.09.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 2.11.1937 УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 22.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 3828, 8704)

ХРИНЕНКО МИКОЛА (по батькові не вказано), 1901 р.н., м.Олександрія, освіта початкова, проживав у м.Херсоні, муляр за фахом, військовослужбовець комендантської роти. Заарештований 9.05.1920 Олександрійським відділенням ЧК ("з грудня 1919 року служив у денікінській армії; приїхав у відпустку в Олександрію, де й був затриманий"). При етапуванні у Миколаївську губернську ЧК при спробі втечі розстріляний. Революційним трибуналом 14-ої армії 9.09.1920 справу припинено. (П – 7854)

ЦАРИННИЙ ХАРЛАМП АНТОНОВИЧ, 1890 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 11.03.1933 Олександрійським МВ ДПУ ("22 лютого Царинний зібрав до себе в хату глитаїв та їхніх посібників: Верескуна О., Нешту Оврама, Великожона П. і організував п'янку. Коли в цю хату зайшов колгоспник Колодистий Микита і звернувся до Царинного з запитанням про стан з засипкою насіння, то куркульська зграя напала на нього, била по голові, вигукуючи: "Ми тобі посіємо!" – *"Колективіст Олександрійщини", №20, 27 лютого 1933 року*; "Пархом Великожон, Омелько Верескун, Іван Найда та Харламп Царинний пролізли в колгосп "Третій вирішальний рік п'ятирічки", систематично влаштовували пиятики, в які втягували колгоспників, чим розкладали їх і відволікали від важливої кампанії – підготовки до весняної сівби"; "11.03.1933 виключили з колгоспу Царинного, Найду, Верескуна"; "Царинний був таємним інформатором ДПУ з 1932 року"). Особливою нарадою ДПУ УРСР 22.05.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 7296)

ЦЕСЬКО ПЕТРО ХОМОВИЧ, 1899 р.н., с.Косівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Новоолександрівка Костянтинівської сільради Олександрійського району, конюх 3-ої бригади колгоспу "Колос України". Заарештований 3.03.1933 Олександрійським РВ ДПУ ("антирадянська агітація, саботаж весняно-польвих робіт"– *див. Петро Індієнко*). Олександрійським РВ ДПУ 31.03.1933 звільнений з-під варти під підписку про невиїзд, 13.06.1933 справу направлено дільничному прокуророві для припинення. (П – 793)

ЦИГАНЕВИЧ ВІКТОР ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1888 р.н., с.Нагошон, (Польща), поляк, освіта початкова, проживав у селищі Пантаївка Олександрійського району, сторож лісового складу. Заарештований 14.02.1938 Новопразьким РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 19.09.1938 Кіровоградським облсудом до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 4.06.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 744)

ЦИГЛИЦЬКИЙ ОЛЕКСАНДР АНДРІЙОВИЧ, 1892 р.н., с.Котівка Олександрійського району, німець, неписьменний, проживав у колонії Громоклей Бобринецького району, член колгоспу "Нойє лебен". Заарештований 25.06.1941 УНКДБ Кіровоградської області ("мав чотирьох братів: Микола, Густав, Рудольф, Іван – протягом ряду років листувався з тими, які в громадянську війну служили у денікінській армії й емігрували в Німеччину, зберігав їхні листи, просякнуті німецьким патріотизмом, читав їх селянам, насамперед німецького походження, поділяв їхні контрреволюційні настрої, вихваляв фашизм, жалкував за тим, що не виїхав при можливості у Німеччину в 1934-ому році"). Медичною експертизою від 4.12.1941 визначено хронічне захворювання мозку, склероз судин головного мозку, то оскільки за свої дії не несе відповідальності, Архангельським облсудом 2.01.1942 направлений на примусове лікування в психіатричну лікарню; 7.07.1942 від примусового лікування звільнений. Засуджений 7.10.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 10.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11737)

ЦИЛЬКЕ АРТУР ЮЛІАНОВИЧ, 1888 р.н., с.Лібиць Петраківської губернії (Польща), німець, освіта 3 класи, проживав у м.Олександрії, слюсар шахти. Заарештований 7.11.1937 Олександрійським РВ НКВС (шкідницька діяльність: поламав електроустаткування на шахті). Засуджений 21.11.1937 трійкою

УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Помер 14.07.1944. Реабілітований 22.08.1959 Кіровоградським облсудом. (П – 1510)

ЧАБАК ВАСИЛЬ ІВАНОВИЧ, 1905 р.н., с.Бербениці Лохвицького району Харківської (нині Полтавської) області, українець, освіта середня спеціальна, проживав у м.Олександрія, зоотехнік райземвідділу. Заарештований 18.07.1938 Олександрійським РВ НКВС (диверсійно-шкідницька діяльність). Управлінням держбезпеки УНКВС Миколаївської області 17.12.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2223)

ЧАЙКА АРТЕМ ПИЛИПОВИЧ, 1897 р.н., с.Протопопівка. українець, освіта початкова, хлібороб. У 1921 році арештовувався й перебував під слідством 3 місяці "за передачу підробного документа бандитові Журіну", засуджений до 3 років неволі умовно. Вдруге заарештований 6.12.1932 Дніпропетровським облвідділом ДПУ ("звинувачуваний разом з іншими шахтарями у створенні контрреволюційної організації "Граніт", метою якої було гальмування вивезення хліба шляхом нальотів на зсипні заготівельні пункти і залізничні станції, розправа з партійно-радянським активом; до "Граніта" ввійшло 4 робітники кам'яних кар'єрів і буровугільних шахт, 3 колгоспники та інспектор транспортного об'єднання" – *див. Іван Ткаченко, Знам'янський район, друга книга*). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 19.04.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 7495)

ЧАЙКА ПАВЛО ДАНИЛОВИЧ, 1862 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. У 1929 році за невиконання плану хлібозаготівлі був розкуркулений і засуджений до 1 року позбавлення волі. Вдруге заарештований 16.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("разом з куркулями села Панасом Чайкою, Гаврилом Андреєвим та Гаврилом Линником агітував проти колективізації, хлібозаготівлі, поширення облігацій держпозики"). Засуджений 22.04.1931 Олександрійським райнарсудом до 8 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 13964)

ЧАЙКА ПАНАС МИХАЙЛОВИЧ, 1895 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. У 1930 році за невиконання плану хлібозаготівлі (замість 300 пудів хліба здав лиш 160) розкуркулений. Заарештований 28.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("разом з куркулями села Павлом Чайкою, Гаврилом Андреєвим та Гаврилом Линником агітував проти колективізації, хлібозаготівлі, поширення облігацій держпозики"). Засуджений 22.04.1931 Олександрійським райнарсудом до 8 років ув'язнення у концтаборі з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. Батько розкуркулений і висланий на Соловки. (П – 13964)

ЧАЙКА ПЕТРО ХОМОВИЧ, 1889 р.н., с.Косівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 28.10.1930 Олександрійським РВ НКВС ("з 1918 року працював удома, у 1929-ому виїхав у м.Уральськ, працював на цегельні. в Косівку 24.10.1930 вернувся за довідкою, вів антирадянську агітацію проти хлібозаготівлі, колективізації, розповсюдження білетів державної позики: "Радянська влада існувати не буде, її так чи інакше буде задушено, оскільки через колективізацію вона хоче ввести кріпосне право"). Засуджений 3.04.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 8 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11050)

ЧАЙКА ФЕДІР ДАНИЛОВИЧ, 1876 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, неписьменний, сторож колгоспу ім.Сталіна. У 1931 році розкуркулений і висланий на північ. Заарештований 16.11.1943 Онуфріївським РВ НКВС ("у село повернувся 1941 року разом з німецькою окупацією, сів у свій, забраний при розкуркулюванні, будинок; весною 1942 року, проходячи разом з односельцем Аврамом Черненком колгоспним парком, в якому валявся зруйнований бюст вождя народів, вульгарними висловами зводили наклепи на керівників компартії й радянського уряду"; вів антирадянську агітацію: "Колгосп – це помийна яма: скільки не працюй - толку ніякого"; "Німецька армія визволителька, а комуністи мучителі, вони нас мучили 24 роки"). Засуджений 28.06.1944 Кіровоградським облсудом до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 28.06.1990 Верховним судом УРСР. (12062 – П)

ЧАЙКОВСЬКИЙ ФРАНЦ ФЕДОРОВИЧ, 1889 р.н., м.Самгородок Бердичівського повіту Київської губернії (нині Сквирського району Київської області), поляк, освіта середня, проживав у м.Олександрії, головний інженер брикетної фабрики. Заарештований 28.03.1938 Олександрійським РВ

НКВС ("член контрреволюційної військово-повстанської організації, яка займалась шкідництвом на шахтах тресту "Укрбурвугілля" - за справою репресовано 55 осіб, 54 розстріляно). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 19.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3739)

ЧАУС ІВАН КІНДРАТОВИЧ, 1912 р.н., с.Занфірівка, українець, освіта 2 класи, без певних занять. Заарештований 2.12.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 97-ї стрілецької дивізії (підозрювався як агент німецької розвідки). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 2.03.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. Вдруге, перебуваючи на військовій службі в Червоній армії рядовим 81-ої стрілецької дивізії, заарештований 13.07.1945 відділом контррозвідки "Смерш" 7-ої гвардійської армії ("будучи підозрюваним як завербований поліцаєм Ніколенком агент німецької контррозвідки під номером 27, етапований 25.07.1945 із військової частини у Кіровоград, де вияснилось: про своє завербування Чаус у липні 1943 року повідомив Самійленку, Лисенку, Корталишу, партизанській групі, до якої й сам належав: працюючи комірником громадського двору, сам постачав партизанам продукти, передав їм та військовополоненим до 30 центнерів хліба, 3 пшона, 1 масла й 1 центнер меду, у своїй хаті і на складах громадського двору переховував партизан і військовополонених від переслідування німецькими каральними органами, збирав і зберігав зброю для партизан"). Управлінням НКВС Кіровоградської області 15.08.1945 справу припинено за відсутністю доказів, з-під варти звільнений. (П – 2130, 4138)

ЧЕПУРНА КЛАВДІЯ ГАВРИЛІВНА, 1905 р.н., м.Верхньодніпровськ Дніпропетровської області, українка, освіта 4 класи та курси медсестер, проживала у с.Попельнасте Олександрійського району, медсестра шпиталю. Заарештована 30.11.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 5-ї гвардійської армії (агент німецької розвідки). Засуджена 8.04.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 22.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9982)

ЧЕРВЯКОВ ІВАН ФЕДОТОВИЧ, 1888 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, селянин-хлібороб. У 1929 році розкуркулений, визначений для заслання за межі України, але через інвалідність (не мав ноги) залишений удома. Заарештований 16.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("разом з куркулями села Гаврилом Андреєвим, Павлом і Панасом Чайками та Гаврилом Линником агітував проти колективізації, хлібозаготівлі, поширення облігацій держпозики"). Помер 4.03.1931 від менінгіту. Олександрійським райвідділом ДПУ 19.03.1931 справу припинено. (П – 13964)

ЧЕРЕВИК МИХАЙЛО ГРИГОРОВИЧ, 1889 р.н., с.Водяне Петриківського (нині Царичанського) району Дніпропетровської області, українець, освіта початкова, проживав у с.Новозолотарівка Олександрійського району, рахівник колгоспу "17 з'їзд ВКП(б)". Заарештований 8.09.1937 Олександрійським РВ НКВС ("з 1934 року працював секретарем сільради, грубо поводився з колгоспниками, ігнорував розпорядження райвиконкому, підтримував зв'язки з антирадянським елементом, заготувавши чисті бланки й роздаючи їх куркулям – РВК зняв його за це з роботи; вів контрреволюційну агітацію, дискредитовував радянську молодь і комсомол, висловлював співчуття засудженим зінов'євцям; "Раніше я був великою людиною, служив урядником і коли проїжджав вулицею, то мені всі кланялись, а тепер навіть колгоспник тебе слухати не бажає"). Засуджений 27.11.1937 Дніпропетровським облсудом до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 22.05.1990 Верховним судом УРСР. (П – 12072)

ЧЕРЕДНИЧЕНКО ІВАН КОСТЯНТИНОВИЧ, 1902 р.н., с.Занфірівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 1.12.1943 контррозвідкою "Смерш" 97-ої стрілецької дивізії (контрреволюційна, антирадянська агітація і діяльність, співробітництво з німецькими окупантами в роки війни). Засуджений 4.03.1944 трибуналом військ НКВС Українського округу до 15 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 18.06.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13432)

ЧЕРЕДНИЧЕНКО МИКОЛА МИХАЙЛОВИЧ, 1899 р.н., с.Олександро-Степанівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Степанівка Олександрійського району, ремонтний робітник 11-ої дистанції залізниці. Заарештований 6.02.1938 шляхово-транспортним відділом УДБ НКВС ст.Знам'янка ("у 1920 році брав участь у антирадянському повстанні; в період колективізації агітував: "Вступати в колгосп – це все одно, що вертати панщину", виступав проти державної хлібозаготівлі, підписки на держпозику").

Лінійним судом Одеської залізниці 1.12.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. Розкуркулений двоюрідний брат Харитон Чередниченко. (П – 6763)

ЧЕРЕДНИЧЕНКО ХАРИТОН ДЕНИСОВИЧ, 1893 р.н., с.Олександро-Степанівка, українець, освіта початкова, ремонтний робітник 11-ої дистанції залізниці. У 1932 році розкуркулений. Заарештований 7.02.1938 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Знам'янка (антирадянська діяльність). Миколаївським облсудом 27.01.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 683)

ЧЕРКАС ВЛАДИСЛАВ МАРТИНОВИЧ, 1906 р.н., м.Шепетівка Хмельницької області, поляк, освіта вища, проживав у смт Нова Прага Олександрійського району, інженер-механік цукрового заводу. Заарештований 23.02.1938 Новопразьким РВ НКВС (антирадянська агітація, контрреволюційна підривна діяльність). Засуджений 4.10.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 30.10.1938. Реабілітований 31.05.1957 УКДБ Кіровоградської області. (П – 3811)

ЧЕРКАС ІВАН ЛАВРОВИЧ, 1870 р.н., місце народження, національність, освіта у справі не зазначені, проживав у с.Ясинуватка Олександрійського району, колгоспник. Заарештований 4.05.1931 Олександрійським РВ ДПУ (діяльність, спрямована на підрив заходів радянської влади). Засуджений 22.04.1932 Дніпропетровським облсудом до 3 років ув'язнення умовно і 5 років заслання. Реабілітований 10.07.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6264)

ЧЕРНЕНКО АВРАМ ПИМОНОВИЧ, 1885 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 16.11.1943 УНКВС Кіровоградської області ("син куркуля, весною 1942 року, проходячи разом з односельцем Федором Чайкою колгоспним парком, в якому валявся зруйнований бюст вождя народів, вульгарними висловами зводили наклепи на керівників компартії й радянського уряду; вів антирадянську агітацію"). Кіровоградським облсудом 28.06.1944 виправданий, з-під варти звільнений. (12062 – П)

ЧЕРНЕНКО КИРИЛО ПАНАСОВИЧ, 1916 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта 7 класів, проживав у с.Григорівка Олександрійського району, без певних занять. Заарештований 2.01.1944 Новопразьким РВ НКВС (під час німецької окупації працював старостою сільгоспгромади). Засуджений 18.07.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 21.02.1989 Верховним судом УРСР. (П – 8632)

ЧЕРНОВ ОЛЕКСАНДР МИКОЛАЙОВИЧ, 1898 р.н., м.Дніпропетровськ, росіянин, освіта незакінчена вища, кандидат у члени ВКП(б) до 1931 року, проживав у м.Олександрії, головний інженер Байдаківського дільниці гідромеханізації. У 1931 році був засуджений до 5 років неволі. Вдруге заарештований 19.09.1940 УНКВС Кіровоградської області ("шкідницька діяльність, спрямована на зрив виробничої програми і розвал трудової дисципліни серед робітників і службовців"; "станом на 1 вересня 1940 року виконання виробничого плану дільниці складає 40 відсотків до річного, вимушено простояли 105 робочих днів, загальний збиток уже складає 0,5 мільйона рублів"). Засуджений 22.06.1941 Кіровоградським облсудом до 20 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 28.09.1960 Верховним судом УРСР. (П – 5338)

ЧЕРНЯВСЬКИЙ ВАСИЛЬ ГРИГОРОВИЧ, 1882 р.н., с.Клинок Чернігівської області, українець, освіта середня, проживав у м.Олександрії, начальник механічного цеху мехзаводу "Укрбурвугілля". Заарештований 28.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3739)

ЧЕРНЯВСЬКИЙ ІВАН ЮХИМОВИЧ, 1885 р.н.. с.Михайлівка Пустельниківської сільради Петрівського (нині Олександрійського) району, українець, освіта початкова, хлібороб-середняк. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 30.01.1930 Петрівським РВ ДПУ ("служба в армії Денікіна, агітація проти хлібозаготівельних робіт та колективізації" – *див. Павло Чернявський*). Засуджений 2.08.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 1 року ув'язнення у концтаборі умовно, з-під варти звільнений. (П – 4718)

ЧЕРНЯВСЬКИЙ МАКСИМ УСТИМОВИЧ, 1889 р.н., с.Михайлівка Пустельниківської сільради Петрівського (нині Олександрійського) району, українець, освіта початкова, хлібороб-середняк. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 30.01.1930 Петрівським РВ ДПУ ("служба в армії Денікіна,

агітація проти хлібозаготівельних робіт та колективізації" - *див. Павло Чернявський*). Засуджений 2.08.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 1 року ув'язнення умовно, з-під варти звільнений. (П – 4718)

ЧЕРНЯВСЬКИЙ МУСІЙ ЮХИМОВИЧ, 1885 р.н., с.Михайлівка Пустельниківської сільради Петрівського (нині Олександрійського) району, українець, освіта початкова, хлібороб-середняк. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 30.01.1930 Петрівським РВ НКВС ("служба в армії Денікіна, агітація проти хлібозаготівельних робіт та колективізації" – *див. Павло Чернявський*). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 2.08.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 4718)

ЧЕРНЯВСЬКИЙ ПАВЛО ПОРФИРОВИЧ, 1887 р.н., с.Михайлівка Пустельниківської сільради Петрівського (нині Олександрійського) району, українець, освіта початкова, хлібороб, член созу. Заарештований 30.01.1930 Криворізьким окрвідділом ДПУ ("належав до гурту крупних земельних власників і орендаторів Чернявських – Максим, Іван, Мусій – в період громадянської війни служили в армії Денікіна, брали участь у каральних загонах, розстрілювали людей; останніми роками систематично агітують проти хлібозаготівельних робіт і колективізації: у 1928 році вони зірвали збори, де йшлося про самообкладання, у 1929-ому в час осінньої хлібоздачі ховали зерно в землю, зокрема закопаний хліб знайшли у Павла Чернявського – у жовтні 1929 року на зборах з хлібозаготівлі він вигукував: "Не треба хліб здавати, краще вивезти його на ринок і продати по 5 рублів за пуд"). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 2.08.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. Дружина і син вислані за межі України. (П – 4718)

ЧЕРСТВИЙ ПИЛИП ГРИГОРОВИЧ, 1883 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 26.10.1930 Новопразьким РВ ДПУ ("куркуль, систематично проводив антирадянську агітацію проти підписки на державну позику, м'ясопоставки; під час куркульської волинки підбурював населення бити комуністів та активістів"). Засуджений 17.02.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 21.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7107)

ЧЕТВЕРТАК СИДІР МИТРОФАНОВИЧ, 1890 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, проживав у м.Кіровограді, зчіплювач вагонів на залізничній станції. Заарештований 14.05.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (таємний агент поліції у 1904-1907 роках, зрада членів підпільної групи). Засуджений 4.06.1930 Зінов'євським окрсудом до розстрілу. Верховним судом УРСР 27.06.1930 міру покарання зменшено до 6 років 8 місяців ув'язнення у концтаборі з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 8.02.1992 Генеральною прокуратурою України. (П – 13051)

ЧЕЧЕТКА ТИМОФІЙ РОДІОНОВИЧ, 1896 р.н., місце народження та праці, національність, освіта у справі не зазначені, проживав у с.Морозівка Олександрійського району, хлібороб. Заарештований 23.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ (агітація проти заходів радянської влади). Справу передано на розгляд у Полтавський міжрайсуд. (П – 6264)

ЧЕЧЕТКА ФЕДІР ТИХОНОВИЧ, 1883 р.н., місце народження, національність, освіта у справі не зазначені, проживав у с.Морозівка Олександрійського району, хлібороб. Заарештований 23.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ (агітація проти заходів радянської влади). Справу передано на розгляд у Полтавський міжрайсуд. (П – 6264)

ЧИКАЛОВ АРКАДІЙ МАРКОВИЧ, 1892 р.н., с.Алексине Ковровського району Івановської (нині Владимирської) області (Росія), росіянин, освіта 3 класи, проживав у смт Нова Прага Олександрійського району, без певних занять. Заарештований 20.12.1943 Новопразьким РВ НКДБ ("під час німецької окупації працював інструктором-ревізором Новопразької районної споживспілки, агент поліції"). Засуджений 29.03.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 6.04.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13193)

ЧОБОТАЄВ МИКОЛА ДМИТРОВИЧ, 1902 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта середня, кресляр штабу 3-го залізничного полку. У 1921 році був арештований Єлисаветградською ЧК як учасник контрреволюційної групи молоді, відбув один рік ув'язнення у концтаборі. Вдруге заарештований 12.04.1929 Олександрійським РВ ДПУ ("син колишньої поміщиці, після першого арешту влаштувався у Червону армію креслярем і був притягнений до відповідальності за фабрикацію знайдених у нього чистих

бланків із штампом військової частини, за що його з армії звільнили, справу передали в Кременчуцький окружний відділ ДПУ, але Чоботаєв не виконав підписки про явку, і лиш у квітні 1929 року під час операції по ліквідації української контрреволюції був випадково виявлений у Бандурівці і заарештований"; "широко листується з закордоном та іншими містами СРСР"; "часом появляється в селі, збирає куркулів та інтелігенцію і провадить антирадянську роботу"). Особливою нарадою при колегії ОДПУ 3.09.1929 позбавлений на 3 роки права проживати у Москві, Ленінграді, Києві, Харкові, Одесі, Ростові-на-Дону, в зазначених областях і прикордонних губерніях, з-під варти звільнений. (П – 4071)

ЧОБОТАР ПЕТРО ДМИТРОВИЧ, 1891 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, проживав у с.Диківка Знам'янського району, діловод колгоспу ім.Косіора. Заарештований 27.07.1937 Знам'янським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.11.1937. Реабілітований 4.04.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3801)

ЧОРНИЙ ІВАН ІВАНОВИЧ, 1884 р.н., с.Катеринівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 29.03.1931 Олександрійським РВ ДПУ (член контрреволюційної організації "Українська народна партія" – *див. Спиридон Баклан*). Засуджений 21.02.1932 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання на північ. Реабілітований 31.01.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12384)

ЧОРНИЙ СПИРИДОН СТЕПАНОВИЧ, 1893 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 15.04.1929 Новопразькою РВ міліції ("разом із Савою Бударним під час громадянської війни служили у загоні Григор'єва"; "під час проведення радвладою заходів стосовно організації засипки зерна в громадські гамазеї і створення тсозу виступив проти цих заходів, агітував селян не підтримувати їх, тероризував радянського активіста комітету незаможних селян Пилипа Конотопа - підпивши, шукав його по селу з ножем"). Засуджений 29.04.1929 Зінов'євським окрсудом до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки і висилкою за межі області на 3 роки. Реабілітований 18.10.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге, працюючи слюсарем на станції Королівка Олександрійського району, заарештований 23.02.1944 транспортним відділом НКДБ ст.Знам'янка ("в період німецької окупації працював на залізничному транспорті, вихваляв німецькі порядки й армію, зводив наклепи на умови життя в СРСР, вів антирадянську агітацію: "За радвлади я працював на рудниках, отримував 100 рублів, а решту вираховували; тепер же, при німцях, ходжу, дихаю чистим повітрям і 400 рублів у кишені"; "Радянська влада – це більшовицька зараза, мене десять разів карали; та я краще буду в німців вулиці підмітати за шматок хліба, ніж жити при більшовиках"). Засуджений 14.05.1944 військовим трибуналом Одеської залізниці до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 7.05.1990 Кіровоградським облсудом. (П – 1786, 14000)

ЧОРНОЛИХ ДМИТРО МАКСИМОВИЧ, 1877 р.н., м.Городище Київської (нині Черкаської) області, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, завідувач складу "Сільгосппостачу". Заарештований 8.03.1933 Дніпропетровським облвідділом ДПУ (контрреволюційна діяльність). Дніпропетровським облвідділом ДПУ 20.03.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 5592)

ЧУВЕРОВ КОСТЯНТИН АНДРІЙОВИЧ, 1896 р.н., м.Одеса, росіянин, освіта середня, член ВКП(б) з 1920 року, проживав у м.Олександрії, секретар райпарткому. Заарештований 5.07.1937 Олександрійським РВ НКВС ("з 1935 року активний учасник антирадянської терористичної організації правих, яка ставила завдання боротися з керівництвом партії і радвлади за реставрацію капіталізму в СРСР, поділяв терористичні установки організації, вів підривну шкідницьку роботу в галузі сільського господарства"; "виявляв готовність за вказівкою керівництва контрреволюційної організації виїхати в Москву під якимось приводом для здійснення терористичного акту" – із свідчень). Засуджений 4.10.1937 Верховним судом СРСР до розстрілу, вирок виконано 5.10.1937 у Харкові. Реабілітований 30.04.1957 Верховним судом СРСР. (П – 3740)

ЧУМАК УЛАС САМІЙЛОВИЧ, 1874 р.н., смт Приютівка, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 27.03.1929 Олександрійською РВ міліції ("служив у царській армії, під час російсько-японської війни за бойові заслуги став прапорщиком, згодом перебував на понадстроковій службі у Люблінському піхотному полку фельдфебелем, у 1914-18 роках знаходився в австрійському полоні"; "позбавлений громадянських прав за участь у повстанському загоні Степового, підтримував

зв'язок із колишнім політбандитом Черевиком-Лютим, який переховується від радянської влади"; "разом з однодумцями й колишніми учасниками повстанського руху Трохимом Байбузом та Максимом Буркаленком систематично збирались разом і вели бесіди про необхідність збройної боротьби з радянською владою"). Засуджений 16.08.1929 колегією ОДПУ до 5 років ув'язнення у концтаборах. Реабілітований 10.09.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12780)

ЧУМАЧЕНКО ІВАН ІВАНОВИЧ, 1894 р.н., с.Червона Пахарівка (нова назва – Пахарівка), українець, освіта середня (3 курси ветеринарного технікуму, 1933), проживав у м.П'ятихатки Дніпропетровської області, рядовий 228-ої окремої роти обслуговування 57-ої армії. Заарештований 14.10.1944 відділом контррозвідки "Смерш" 57-ої армії ("влітку 1944 року серед військовиків вів антирадянську агітацію, вихваляв порядки німецько-фашистських окупантів, висловлював наклепницькі думки про Червону армію: "Німецькі офіцери до своїх солдат ставляться краще, ніж командири Червоної армії; за німців я жив добре"). Засуджений 31.10.1944 військовим трибуналом 57-ої армії до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з конфіскацією майна. Реабілітований 7.06.1965 трибуналом Київського військового округу. (П – 7963)

ШАКО ІЛЛЯ ВАСИЛЬОВИЧ, 1893 р.н., с.Глазове Хільчичського району Чернігівської (нині Шосткинського Сумської) області, українець, освіта початкова, проживав у смт Нова Прага Олександрійського району, колгоспник. Заарештований 2.12.1937 Новопразьким РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти колгоспів, наклепи на погане життя колгоспників). Засуджений 13.10.1938 Миколаївським облсудом до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 1 рік. Реабілітований 22.03.1990 Верховним судом УРСР. (П –11599)

ШАЛОВ МИХАЙЛО СЕМЕНОВИЧ, 1882 р.н., смт Нова Прага (с.Петриківка – давня назва), українець, освіта початкова, проживав на х.Дружба Бандурівської сільради Олександрійського району, член артілі "Вільне поле". Заарештований 16.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("в роки громадянської війни був у повстанських загонах Гулого-Гуленка і Штиля; весною 1930 року виступав проти колективізації, казав: "Вона не потрібна нам, бо в колгоспах над селянами будуть знущатися"; вів контрреволюційну агітацію: "Держава в селян хліб забирає й гноїть на складах"; "Державна позика – це грабунок селян"). Засуджений 17.03.1931 народним судом Олександрійського району до 5 років ув'язнення у віддалених таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 3.10.1990 Кіровоградським облсудом. Вдруге, проживаючи у с.Диківка Знам'янського району і працюючи сторожем магазину, заарештований 3.09.1937 Знам'янським РВ НКВС ("антирадянська агітація, зв'язки з націоналістичним елементом"). Засуджений 25.09.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.06.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7433, 1608)

ШАНДРЕНКО ПАРХОМ РОДІОНОВИЧ, 1884 р.н., с.Піщаний Брід, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 3.04.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("у 1918 році був членом Спілки хліборобів-власників; агітував проти проведення хлібозаготівельних робіт, сплати податків, запровадження сільської кооперації"). Засуджений 15.07.1929 колегією ОДПУ до 5 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 4.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 14149)

ШАПОВАЛ ІВАН МИХАЙЛОВИЧ, 1910 р.н., с.Звенигородка, українець, освіта 4 класи, член колгоспу "Шлях до соціалізму". Заарештований 19.01.1932 Олександрійським РВ ДПУ ("член контрреволюційного угруповання, агітував проти проведення хлібозаготівельних робіт" – *див. Іван Сергієнко*). Олександрійським РВ ДПУ 28.02.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 4393)

ШАПОВАЛ ЛЕОНТІЙ ЛУК'ЯНОВИЧ, 1901 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 17.11.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 1.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9217)

ШАПОВАЛ МИХАЙЛО ДАВИДОВИЧ, 1884 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта середня спеціальна (медтехнікум), фельдшер місцевої лікарні. У 1935 році був засуджений за крадіжку пшениці. Вдруге заарештований 1.11.1943 Олександрійським РВ НКВС ("в роки німецької окупації працював завідувачем лікарні у Червоній Кам'янці; вів антирадянську агітацію: вихваляв фашистський лад, німецьку армію, дискредитовував ВКП(б) й радянський уряд, переслідував радянських активістів, звільняв з роботи в лікарні комсомольців"; "під час обшуку на квартирі вилучені примірники газет "Олександрійські вісті"

й "Український голос" - 77 штук"). Засуджений 16.05.1944 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 24.04.1990 Верховним судом УРСР. (П - 12212)

ШАПОВАЛОВ ДМИТРО ІВАНОВИЧ, 1893 р.н., с.Мар'янівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Андріївка Олександрійського району, колгоспник. Заарештований 3.01.1944 Олександрійським РВ НКВС (зрадницька діяльність у роки німецької окупації). Олександрійським РВ НКВС 17.03.1944 справу припинено, направлений через райвійськкомат у спецтабір НКВС для фільтрації. (П - 3253)

ШАПОВАЛОВ ЄЛИСЕЙ ОЛІМПОВИЧ, 1900 р.н., с.Морозівка-І. українець, освіта початкова, рахівник колгоспу. Заарештований 28.02.1938 Олександрійським РВ НКВС ("створював нездорові настрої серед колгоспників"). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 11.06.1960 Кіровоградським облсудом. (П - 5219)

ШАПОВАЛОВА-ГОГОЛЬ КЛАВДІЯ ЮХИМІВНА, 1916 р.н., с.Червона Кам'янка, українка, освіта середня, вчителька. Заарештована 20.09.1944 відділом контррозвідки "Смерш" Одеського військового округу ("член "Просвіти" та Організації українських націоналістів, які ставили завдання: вести пропаганду за створення Самостійної Української Держави; вчила дітей у школі в національному дусі: в основу своєї роботи брала виховання у молоді поглядів ідейного націоналізму й антирадянських поглядів - у збережених архівах знайдені її рукописи; на одному з вечорів у театрі виступала з антирадянською доповіддю перед жителями Червоної Кам'янки" - *див. Іван Шевченко*). Засуджена 4.06.1945 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Верховною радою СРСР 16.08.1947 справу припинено, з-під варти звільнена достроково 3.11.1947. Управлінням МДБ Комі АРСР, особливою нарадою МДБ СРСР 19.05.1951 вислана на поселення в Комі АРСР. Реабілітована 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9359)

ШАРОВСЬКИЙ ДАВИД МОЙСЕЙОВИЧ, 1882 р.н., м.Олександрія, єврей, освіта початкова, завідувач магазину "Головриба". Заарештований 21.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (член організації сіоністів, контрреволюційна пропаганда, виступи на захист Троцького). Засуджений 22.01.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 23.11.1988 Кіровоградським облсудом. (П - 8523)

ШВЕЦЬ ЛАВРЕНТІЙ ІВАНОВИЧ, 1889 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 26.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ (до революції служив у поліції; вів антирадянську агітацію). Олександрійським РВ ДПУ 16.05.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 5288)

ШЕВЧЕНКО АНТОН КИРИЛОВИЧ, 1901 р.н., с.Головківка, українець, освіта початкова, член ВКП(б) - секретар парторганізації артілі ім.Леніна, вчитель. Заарештований 28.12.1932 Новопразьким РВ ДПУ ("син куркуля, не виявляв ініціативи до організації колгоспної маси на виконання державного плану хлібозаготівлі та інших господарчо-політичних кампаній - м'ясозаготівля, мобілізація коштів, а навпаки гальмував їх, підриваючи авторитет партії, довів колгосп до розвалу; не виключив із колгоспу жодного куркуля, а коли за ініціативою уповноваженого райпарткому з колгоспу виключили 11 куркульських господарств, Шевченко мовив: "Не хотів виключати, бо працювали вони добре і нічого поганого не робили"). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 19.04.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 7527)

ШЕВЧЕНКО ВАСИЛЬ МАТВІЙОВИЧ, 1893 р.н., с.Олександрівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 14.02.1929 дорожно-транспортним відділом ОДПУ ст.Знам'янка (із свідчень Василя Шевченка: "Про те, що в село Янове приїжджали вночі невідомі і забрали лікаря й медикаменти для Холодного Яру - я не говорив; і що Протопопівка дає 150, а Олександрівка всього лиш 50 штиків - теж не казав, оскільки в Олександрівці всього 100 дворів, у нас взагалі ворожості проти радянської влади нема, не було й розмови у присутності псаломщика Петра, що начеб селом проїжджав автомобіль із 7-ома особами для висліджування банди і Петро не казав, що у повстанців багато зброї та що він може дістати гармату"). Шляхово-транспортним відділом ОДПУ ст.Знам'янка 20.03.1929 з-під варти звільнений через недостатність зібраного матеріалу. (П - 4167)

ШЕВЧЕНКО ГРИГОРІЙ ЮХИМОВИЧ, 1926 р.н., с.Олександрівка, українець, освіта 3 класи, помічник командира взводу військової частини 02426. Заарештований 26.07.1950 контррозвідкою МДБ

військової частини 74162 (антирадянська пропаганда). Засуджений 2.11.1950 трибуналом військової частини 09436 до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 24.03.1983 Верховним судом СРСР. (П - 8422)

ШЕВЧЕНКО ЄВДОКІЯ МАКСИМІВНА, 1886 р.н., с.Новомажарове Великобагачанського району Полтавської області, українка, освіта початкова, проживала у м.Олександрії, домогосподарка. Заарештована 11.07.1944 Олександрійським РВ НКДБ ("25.06.1943 разом із чоловіком Іваном була заарештована німецькою жандармерією в підозрі націоналізму, етапована в тил німецької армії, по дорозі 29.09.1943 під Голотою втекла з вагона, працювала в місцевому господарстві, повернулась в Олександрію 16.04.1944; німці запитували про Ференца, який працював секретарем міськуправи і належав до ОУН; про долю свого чоловіка нічого не відає; підозрювалась у належності до ОУН"). Олександрійським РВ НКДБ 12.09.1944 справу припинено, з-під варти звільнена. (П - 1971)

ШЕВЧЕНКО ЄФРЕМ ФЕДОТОВИЧ, 1892 р.н., с.Богоявленське (нова назва – Олександрівка), українець, освіта початкова, хлібороб-середняк. Заарештований 28.04.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("в роки громадянської війни разом із братом Мироном та Михайлом Козаком був організатором повстанського загону Корюка, перебували у Степового, розстрілювали червоноармійців; нині систематично провадять контрреволюційні розмови, зривають хлібозаготівельні кампанії"). Засуджений 30.01.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 10 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 12.09.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12098)

ШЕВЧЕНКО ІВАН ІВАНОВИЧ, 1912 р.н., с.Соболівка Шполянського району Київської (нині Черкаської) області, українець, освіта вища, проживав у с.Червона Кам'янка Олександрійського району, без певних занять. Заарештований 22.07.1944 відділом контррозвідки "Смерш" Одеського військового округу ("член "Просвіти" та Організації українських націоналістів, які ставили завдання: вести пропаганду за створення Самостійної Української Держави; разом із Клавдією Шаповаловою і Вірою Мезенцевою у школі та театрі - він як директор, а вони як вчительки й актриси – у 1941-43 роках вели практичну націоналістичну діяльність; зокрема Шевченко восени 1941-го запросив на педкурси українського націоналіста, який зробив доповідь про діяльність ОУН і запропонував виховувати дітей у націоналістичному дусі; проводив чистку підручників: закреслювались рядки, які стосувались радянського громадського і державного ладу; у всіх класах були розвішані тризуби, було введено націоналістичне вітання; у 1942 році в театрі виступав з націоналістичною доповіддю, декламував у концерті вірша "Два сонця", в якому зводився наклеп на радянську владу і вихвалявся фашизм"). Засуджений 4.06.1945 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9359)

ШЕВЧЕНКО ІВАН ФЕДОТОВИЧ, 1900 р.н., с.Трудівка, українець, освіта початкова, рахівник Петрозагірської кооперації. Заарештований 29.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П - 3739)

ШЕВЧЕНКО ІЛЛЯ ТРОХИМОВИЧ, 1908 р.н., селище Нова Прага, українець, неписьменний, конюх колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 14.06.1940 УДБ УНКВС Кіровоградської області ("вів антирадянську агітацію: "Немає в мене молока - хто це придумав такі непосильні податки та ще й молоком, це знущання над колгоспниками"; "Я побачив на грудях у Бабича якийсь срібний 'удзичок, запитав його: що це? красивий 'удзичок та ще й якась там холера намальована; тоді Бабич мені відповів, що то Ленін і Сталін намальовані, і що я буду за ці слова відповідати" – з виступу на суді). Засуджений 27.07.1940 Кіровоградським облсудом до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 12.10.1990 Верховним судом УРСР. (П - 12528)

ШЕВЧЕНКО ЙОСИП ФЕДОРОВИЧ, 1882 р.н., будка №349 залізничної дороги у Новопразькому районі, українець, освіта середня, проживав у селищі Шевченкове (нині м.Долинська), сторож бурякопункту. Заарештований 1.04.1944 Долинським РВ НКВС ("в роки німецької окупації працював з вересня 1941 по квітень 1942 директором маслозаводу, вів антирадянську агітацію, зводив наклепи на радянську владу: їздив на вибори старост у села Березівка, Новогригорівка і Батизман, де виступав і говорив, що вибирати треба таку людину, яка б добре працювала, бо за радянської влади

багато розвелось хуліганства, церкви закрили і людям старшого віку нікуди було ходити, існування колгоспів привело до голоду у 1932-33 роках, зараз нас визволили німецькі війська і ми будем жити краще"). Засуджений 31.10.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 15 років каторжних робіт з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Трибуналом Київського військового округу 16.08.1955 міру покарання зменшено до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах, з-під варти звільнений 20.09.1955. Реабілітований 6.03.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13128)

ШЕВЧЕНКО МАТВІЙ МИТРОФАНОВИЧ, 1902 р.н., с.Морозівка, українець, освіта 4 класи, проживав на ст.Щасливе Олександрійського району, старший стрілочник. Заарештований 29.04.1948 управлінням охорони МДБ Одеської залізниці ("перед загарбанням німецькими окупантами району у серпні 1941 року свідомо ухилився від евакуації в тил СРСР: "На всіх поїздах повно жидів, всі евакуйовуються, ну кого я поїду захищати – тих жидів, котрі сидять на платформах і яких Сталін поважає? краще я зостанусь у Гітлера"; "працював 3 місяці старостою громадського двору села Гуревичі Олександрійського району, сприяв окупантам у розв'язанні їхніх завдань: восени 1941 року звертався до коменданта передати землю селянам в одноосібне користування, члена сім'ї комуніста Біленка змушував погрозами виходити на жнива, змушував людей здавати молоко, збільшував норми здачі; у 1943 році в присутності німців кричав комуністу Біленку, що той у 1918 році пускав під укіс німецькі потяги – Біленка заарештували, доля його невідома"; "у 1945-48 роках виказував антирадянські настрої з питань встановлення норми землі для городів та норми м'ясо-молокопоставок"). Засуджений 5.08.1948 трибуналом військ МВД Кіровоградської області до 25 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 30.09.1953 Верховним судом СРСР. (П – 6899)

ШЕВЧЕНКО МИРОН ФЕДОТОВИЧ, 1895 р.н., с.Богоявленське (нова назва – Олександрівка), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 28.04.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("в роки громадянської війни був організатором повстанського загону Корюка; вів контрреволюційні розмови" – *див. Єфрем Шевченко*). Засуджений 30.01.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 10 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 12.09.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12098)

ШЕВЧЕНКО МИХАЙЛО ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1878 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Диківка Знам'янського району, сторож колгоспу ім.Ворошилова. Заарештований 27.07.1937 Знам'янським РВ НКВС ("втеча з місця заслання й переховування від органів влади; контрреволюційна агітація"). Засуджений 10.09.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 19.06.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 5907)

ШЕВЧЕНКО МИХАЙЛО СПИРИДОНОВИЧ, 1893 р.н., с.Трудівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 26.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("у 1920 році перебував у повстанському загоні Степового, брав участь у повстанні проти радянської влади; з того часу переховував кулемет "максим"; антирадянська діяльність – *див. Йосип Школяр*). Засуджений 4.06.1931 Олександрійським нарсудом до 4 років позбавлення волі у концтаборі. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 10509)

ШЕВЧЕНКО ТОДОСЬ МАТВІЙОВИЧ, 1888 р.н., с.Олександрівка, українець, освіта початкова, проживав на ст.Королівка Олександрійського району, помічник начальника станції. Заарештований 19.01.1929 дорожно-транспортним відділом ОДПУ ст.Знам'янка ("вів систематичну антирадянську агітацію, поширював чутки про недалекий прихід на Україну петлюрівців і поляків, розповідав про необхідність організації повстання проти радянської влади"). Засуджений 5.07.1930 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 22.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. Разом з ним заарештований брат Василь, який як і інші брати Шевченки Пилип, Григорій, Тодось були позбавленні виборчих прав як інформатори контрреволюційних урядів гетьманської і денікінської влад. (П – 4167)

ШЕВЧЕНКО ТРОХИМ ДОРОХТЕЙОВИЧ, 1889 р.н., с.Семенівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 3.06.1929 Кременчуцьким окружним відділом ДПУ (антирадянська агітація).

Засуджений 2.08.1929 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 22.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 4158)

ШЕВЧЕНКО ТРОХИМ СТЕПАНОВИЧ, 1891 р.н., с.Семенівка, українець, освіта початкова, вантажник брикетної фабрики. У 1931 році був засуджений за антирадянську агітацію. Вдруге заарештований 3.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 8.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 31.03.1962 Кіровоградським облсудом. (П – 5545)

ШЕВЧУК СЕМЕН КОСТЯНТИНОВИЧ. 1896 р.н., с.Іскорость Коростенського району Житомирської області, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, десятник на будівництві, виконроб. Заарештований 25.08.1936 Олександрійським РВ НКВС ("агітував проти заходів партії та уряду, вихваляв ворогів народу Троцького, Зінов'єва"). Засуджений 8.12.1939 Кіровоградським облсудом до 3 років 4 місяців ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 1 рік, з-під варти звільнений 8.12.1939. Реабілітований 22.06.1993 Генеральною прокуратурою України. (П – 1013)

ШЕЛЕСТ АНДРІЙ ПЕТРОВИЧ, 1899 р.н., м.Олександрія, українець, освіта середня, проживав у с.Ясинуватка Олександрійського району, бухгалтер дитячого будинку. У 1933 році був засуджений до 3 років ув'язнення у далеких таборах. Вдруге заарештований 5.12.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти колгоспного ладу). Засуджений 22.01.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 16.11.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 400)

ШЕЛЕСТ ГРИГОРІЙ ФЕДОРОВИЧ, 1880 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, хлібороб-середняк. Заарештований 26.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("до революції служив у поліції; вів антирадянську агітацію"). Олександрійським РВ ДПУ 14.05.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 5285)

ШЕЛЕСТ СЕМЕН ФЕДОРОВИЧ, 1885 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, хлібороб-середняк. Заарештований 26.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("до революції служив у поліції; вів антирадянську агітацію"). Олександрійським РВ ДПУ 14.05.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 5285)

ШЕНДЕРЕЙ-КОВАЛЕНКО МАРІЯ МАРКІВНА, 1904 р.н., м.Олександрія, українка, освіта вища педагогічна, викладач старших класів середньої школи №4. Заарештована 5.06.1946 Олександрійським РВ МДБ (підозрювалась у зв'язках з німецькими каральними органами, у зраді радянських громадян). Управлінням МДБ Кіровоградської області 20.08.1946 справу припинено, з-під варти звільнена. (П – 2538)

ШЕНДРИК ВАСИЛЬ ІВАНОВИЧ, 1874 р.н., смт Приютівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 9.10.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація проти хлібозаготівельних робіт). Засуджений 13.01.1930 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 12.01.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге, працюючи у колгоспі імені 23-х партизан, заарештований 21.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 24.08.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 4112, 3800)

ШЕНДРИК СЕМЕН ІВАНОВИЧ, 1878 р.н., смт Приютівка, українець, неписьменний, хлібороб, розкуркулений. Заарештований 7.10.1929 Олександрійським РВ ДПУ (агітація проти заходів радянської влади на селі). Засуджений 13.01.1930 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 28.12.1959 Полтавським облсудом. (П – 4115)

ШИЛО АНДРІЙ ІСАКОВИЧ, 1893 р.н., с.Костящі Любаньського району Мінської області (Білорусь), білорус, освіта початкова, проживав у с.Новоолександрівка Олександрійського району, член колгоспу ім.15-річчя ВЛКСМ. Заарештований 26.10.1937 шляхово-транспортним відділом УДБ НКВС ст.Кременчук (контрреволюційна пропаганда). Засуджений 15.06.1938 лінійним судом Південної залізниці до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 29.09.1965 Верховним судом СРСР. Вдруге заарештований 12.08.1949 відділом охорони МДБ Ковельської залізниці ("у 1911-13 роках працював у США на паперовій фабриці; перед війною

мешкав у Новоолександрівці; у 1941-45 жив у м.Ковров Володимирівської області, Росія, після війни вернувся в село; не маючи постійних певних місця проживання й роботи, їздив у Західну Україну, зокрема до сина в м.Дубровиця Рівненської області, серед пасажирів і працівників залізниці вів антирадянську агітацію: у березні і в серпні 1949 року на ст.Сарни зводив наклепи на Радянську армію, дискредитовував керівників партії й уряду, умови життя в СРСР, водночас вихваляв життя в Америці й виправдовував зрадницьку політику кліки Тіто"). Засуджений 29.09.1949 лінійним судом Ковельської залізниці до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 21.03.1990 Кіровоградським облсудом. (П – 8011, 13988)

ШИШКІН МЕФОДІЙ МАКАРОВИЧ, 1893 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, завідувач фермами колгоспу "Перемога". Заарештований 20.07.1938 Олександрійським РВ НКВС ("брав участь у першій світовій війні: в 1915-18 роках перебував у австрійському полоні: "За ці роки я сприйняв буржуазну систему управління і після повернення додому мав такі погляди, які й привели мене до загону Григор'єва"; "завідуючи тваринництвом, вороже ставився до своєї роботи: у 1938 році за 20 днів загинуло 38 колгоспних коней; виступав на зборах з контрреволюційними промовами"). Управлінням держбезпеки УНКВС Миколаївської області 15.01.1939 справу направлено в облпрокуратуру для припинення, з-під варти звільнений. Брат Михайло у 1920 році також брав участь у збройній боротьбі проти радянської влади в загоні Штиля. (П – 2285)

ШКОЛА ДЕМ'ЯН (ДЕМИД) ХАРИТОНОВИЧ (ХАРЛАМПОВИЧ), 1877 р.н., смт Нова Прага, українець, освіта початкова, у 1903-17 роках член партії есерів, пенсіонер. Заарештований 9.05.1938 Новопразьким РВ НКВС (учасник повстання у 1918 році проти радянської влади; вів антирадянську агітацію). Засуджений 29.10.1939 особливою нарадою НКВС СРСР до 3 років заслання у Казахстан. Реабілітований 11.07.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 1926)

ШКОЛЯР ІВАН РОМАНОВИЧ, 1897 р.н., смт Приютівка, українець, освіта початкова, член колгоспу імені 23-х партизан. Заарештований 21.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна націоналістична агітація). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 24.08.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3800)

ШКОЛЯР ЙОСИП ТИМОФІЙОВИЧ, 1876 р.н., с.Трудівка, українець, освіта початкова, колгоспник. У 1923 році був судимий "за переховування бандита". Вдруге заарештований 26.10.1930 Олександрійським РВ ДПУ ("в роки громадянської війни перебував у повстанському загоні Степового, брав участь у повстанні проти радянської влади"; "антирадянська діяльність: у жовтні 1930 року разом із Тодосем Луценком, Михайлом Шевченком і Йосипом Митецьким агітували селян проти виконання плану хлібоздачі до повного забезпечення села промкрамом – внаслідок чого збори зривались, весною й восени агітували проти колективізації, чим гальмували створення колгоспу, тільки після їхнього арешту ситуація змінилася" – із довідки сільради). Засуджений 4.06.1931 Олександрійським нарсудом до 4 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 10509)

ШКУРЕНКО ВІКТОР ЯКОВИЧ, 1909 р.н., с.Олександрівка, українець, освіта початкова, 5 груп народної школи, член ВЛКСМ, колгоспник, тесля. Заарештований 30.01.1937 Олександрійським РВ НКВС (терористичні настрої проти керівників ВКП(б) та радянського уряду, контрреволюційна агітація). Засуджений 16.06.1937 Дніпропетровським облсудом до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 4 роки. Реабілітований 1.06.1990 Верховним судом УРСР. (П – 12392)

ШКУРИНСЬКИЙ ВЕНИДИКТ РОМАНОВИЧ, 1885 р.н., с.Раничівка (приєднане до с.Лозуватка) Новопразького району, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 18.03.1944 Новопразьким РВ НКДБ (посібництво німецьким окупантам, антирадянська агітація). Засуджений 17.05.1944 трибуналом Одеського військового округу до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 29.04.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13257)

ШКУРИНСЬКИЙ ІВАН ПАНАСОВИЧ, 1910 р.н., с.Лозуватка, українець, освіта 4 класи, завідувач складу мінеральних добрив сільгосппостачу при ст.Пантаївка. Заарештований 9.01.1946 Новопразьким РВ НКДБ ("посібництво німецькій окупаційній владі в роки війни, зрада Батьківщини"). Засуджений 23.03.1946 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у

виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 9.02.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13795)

ШМИГУЛЬ ЯКІВ МИХАЙЛОВИЧ, 1901 р.н., с.Коробівка Золотоніського району Київської (нині Черкаської) області, українець, освіта вища, проживав у м.Олександрії, головний інженер шахти №2 "Укрбурвугілля". Заарештований 11.08.1937 Олександрійським РВ НКВС (шкідницька, диверсійна, підривна робота). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 19.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3739)

ШНЕЙДЕР СЕМЕН ФЕДОРОВИЧ, 1892 р.н., м.Воронеж (Росія), росіянин, освіта вища медична, проживав у селищі Нова Прага Олександрійського району, головний лікар Новопразької лікарні. Заарештований 4.05.1945 Новопразьким РВ НКДБ (під час німецької окупації працював лікарем Новопразької лікарні, провадив антирадянську агітацію). Засуджений 15.06.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 26.11.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13695)

ШРАМ ГАВРИЛО ЗАХАРОВИЧ, 1880 р.н., с.Косівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Диківка Знам'янського району, їздовий колгоспу ім.Тельмана. Заарештований 27.07.1937 Знам'янським РВ НКВС (контрреволюційна агітація, керівник куркульської групи). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.11.1937. Реабілітований 4.04.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3801)

ШРАМКО ТЕРЕНТІЙ КОРНІЙОВИЧ, 1913 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, проживав у м.Керч (Автономна Республіка Крим), червоноармієць з 1935 року, рядовий 4-го будівельно-шляхового батальйону особливого корпусу залізничних військ. Заарештований 29.09.1936 транспортним відділом УДБ НКВС ст.Гамарник ("має 65 діб арешту за різні провини; 26 серпня 1938 року після загальнобатальйонного мітингу, на якому обговорювався присуд військової колегії Верховного суду СРСР над контрреволюційною троцькістською бандою, вів агітацію, спрямовану на захист розстріляних бандитів і злісного ворога радянської країни Льва Троцького"). Засуджений 20.10.1936 військовим трибуналом особливого корпусу залізничних військ Червоної армії у м.Владивосток до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 31.05.1991 головною військовою прокуратурою з реабілітації. (П – 12693)

ШУЛЕЖКО ІВАН ІВАНОВИЧ, 1881 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, проживав у с.Тарасово-Шевченкове Олександрійського району, без певних занять. Заарештований 20.04.1932 Олександрійським РВ ДПУ (підозрювався у контрреволюційній релігійній агітації). Олександрійським РВ ДПУ 22.05.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 714)

ШУЛЕЖКО КОСТЯНТИН ЮХИМОВИЧ, 1902 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, курсант-тракторист колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 26.01.1933 Олександрійським РВ ДПУ (дезорганізація в роботі, антирадянська агітація). Олександрійським РВ ДПУ 12.02.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. Вдруге заарештований 18.03.1933 Олександрійським РВ ДПУ (шкідництво в колгоспі, антирадянська агітація). Олександрійським РВ ДПУ 27.04.1933 з-під варти звільнений під підписку про невиїзд, 15.06.1933 справу припинено. (П – 2582, 2567)

ШУЛЬГА АНДРІЙ ІВАНОВИЧ, 1905 р.н., с.Косівка, українець, освіта середня, без певних занять. Заарештований 4.12.1943 управлінням НКДБ Кіровоградської області ("таємний агент німецьких розвідувальних органів"). Засуджений 15.04.1944 трибуналом Одеського військового округу до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 9.04.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. Батько Іван Григорович у 1931 році розкуркулений і висланий у Свердловську область. (П – 13201)

ШУЛЬГА ДАНИЛО ІВАНОВИЧ, 1911 р.н., с.Косівка, українець, освіта вища, був кандидатом у члени ВКП(б), інженер-механік за фахом, без певних занять. Заарештований 4.12.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 37-ої гвардійської стрілецької дивізії ("забраний на військову підготовку 15.06.1941 в 635 гаубичний артполк, у складі якого виїхав на фронт, брав участь у обороні Києва, поранений, на початку жовтня під Яготином потрапив у полон, 3 дні в Переяславі-Хмельницькому в таборі військовополонених, при переведенні у Бориспіль разом з іншими двома бійцями втік, в Києві

перевдягнувся у цивільне, 5 днів жив у Києві, потім рушив у Кіровоградську область, жив і працював у с.Дмитрівка і бригадиром тракторної бригади у с.Макариха Знам'янського району; разом із полоненим Варфоломієвим вирішили пробиватись до фронту, 10.01.1942 у м.Новомосковськ заарештовані німецькою поліцією, передані польовій жандармерії, 4 рази допитувані, а в кінці січня у складі 40 інших полонених повели на розстріл. з-під якого втекли; вдруге німці арештували у Дніпродзержинську, в Шульги тоді прізвище було Грищенко, через 5 днів тюремного ув'язнення звільнили й випустили - 10 червня 1942 року добився у Косівку, працював дільничним агрономом громадського двору №5; 28.08.1943 викликав начальник таємної німецької поліції села Розін Леонід Едуардович, справжнє ім'я Розендорф Азов Едуардович, німець - запропонував співробітництво"; "вернувшись у Косівку, вселився у відібрану при розкуркулюванні батьківську хату, в якій жив разом з братом Андрієм до приходу Червоної армії; працював артистом сільського театру, їздив по інших селах, з серпня - дільничний агроном Косівського штуцпункту; завербований Розіним як таємний агент №38: з жовтня 1943 року в партизанському загоні ім.Ворошилова посилились арешти, 13 патріотів розстріляні, по-звірячи замучені й кинуті в рів"). Засуджений 1.07.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 24.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11000)

ШУЛЬГА ПАНТЕЛІЙ АРХИПОВИЧ, 1896 р.н., с.Морозівка-І, українець, письменний, бригадир колгоспу. Заарештований 8.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність капітулянтського характеру). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 11.06.1960 Кіровоградським облсудом. (П - 5919)

ШУЛЬГА ЯКІВ КАРПОВИЧ, 1902 р.н., с.Косівка, українець, освіта початкова, табельник колгоспу "Шлях до кращого життя". Заарештований 30.11.1932 Олександрійським РВ ДПУ ("контрреволюційна агітація та шкідництво" - *див. Олександр Логвин*). Дніпропетровським облвідділом ДПУ 5.07.1933 звільнений з-під варти під підписку про невиїзд, 10.09.1933 справу припинено. (П - 4340)

ШУЛЬДИШОВ ГРИГОРІЙ ФЕДОРОВИЧ, 1913 р.н., с.Шестірня Широківського району Дніпропетровської області, українець, освіта середня спеціальна (Олександрійський технікум політосвіти, 1934), член ВКП(б) з 1939 року, проживав у м.Олександрії, без певних занять. Заарештований 1.01.1944 Олександрійським РВ НКДБ (зрада Батьківщини: "перебуваючи на курсах політпрацівників, в боях при обороні м.Запоріжжя у серпні 1941 року здався німцям у полон, ув'язнений в табір, після звільнення з тюрми вернувся в Олександрію, працював директором маслозаводу; в липні 1943 року співробітником німецьких контррозвідувальних органів СД Германом був завербований як таємний агент, з грудня 1943-го мав зв'язок з резидентом німецької розвідки Миколою Ніколенком. тричі з ним зустрічався"). Засуджений 8.07.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Помер 18.06.1949 в особливому таборі МВС №4. Реабілітований 22.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9979)

ШУЛЬЖЕНКО ОЛЕКСА ІВАНОВИЧ, 1905 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, хлібороб, без певних занять. Заарештований 25.03.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("контрреволюційна агітація проти колективізації та інших заходів радянської влади, за відродження Української Народної Республіки" - *див. Кіндрат Тараненко*). Засуджений 18.01.1930 колегією ОДПУ до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11022).

ШУЛЬЖЕНКО ОЛЕКСАНДР ІВАНОВИЧ, 1901 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, хлібороб, інструктор слюсарно-ковальської справи. Заарештований 25.03.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("контрреволюційна агітація проти колективізації та інших заходів радянської влади, за відродження Української Народної Республіки" - *див. Кіндрат Тараненко*). Засуджений 18.01.1930 колегією ОДПУ до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11022)

ШУЛЬЦ ЛЕОНГАРД ТЕОДОРОВИЧ, 1885 р.н., м.Мінськ (Білорусь), німець, освіта середня, проживав у м.Олександрії, технік-калькулятор брикетної фабрики. Заарештований 24.06.1941 Олександрійським МРВ НКДБ (антирадянський настрій). Засуджений 23.05.1942 Верховним судом Татарської АРСР до 5 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 15.07.1992 Генеральною прокуратурою України. (П - 13394)

ЩЕРБИНА ЯКІВ ІВАНОВИЧ, 1906 р.н., с.Федорівка, українець, неписьменний, проживав у м.Дніпродзержинську Дніпропетровської області, червоноармієць санітарної частини 990 стрілецького полку з липня 1941 року. Заарештований 23.01.1942 особливим відділом НКВС 230-ої стрілецької дивізії ("антирадянська агітація: вихваляв тактику німецького командування; після читок повідомлень Радінформбюро говорив, що не вірить у правдивість цих повідомлень"). Засуджений 4.03.1942 військовим трибуналом 230-ї стрілецької дивізії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 трибуналом Київського військового округу. (П – 10462)

ЩУКІНА ВАСИЛИНА ДМИТРІВНА, 1871 р.н., м.Олександрія, українка, освіта початкова, проживала у с.Цибулеве Знам'янського району, домогосподарка. Заарештована 29.12.1928 Єлизаветградківським РВ ДПУ (член контрреволюційної організації, яка ставила за мету повалення радянської влади). Єлизаветградківським РВ ДПУ 2.03.1929 справу припинено, з-під варти звільнена. (П – 11359)

ЮГОВ ВАЛЕНТИН МАРКОВИЧ, 1900 р.н., м.Олександрія, єврей, освіта середня військова, член ВКП(б) з 1922 року, проживав у м.Красноріченськ Приморського краю (Росія), начальник військового сховища №140, майор. Заарештований 30.04.1938 особливим відділом УДБ НКВС Красноріченського гарнізону ("антирадянська агітація, член право-троцькістського заколоту, підривна шкідницька робота: з метою підриву могутності армії зіпсував 3500 фосфорних мін, 30 тисяч розривних зарядів до 107-мм мін, 57600 штук протигазів, з них 27600 натурально згноїв, знищив 24900 зовсім нових азітотіатрилових капсул-детонаторів"). Засуджений 23.05.1938 Верховним судом СРСР до розстрілу, вирок виконано 23.05.1938. Реабілітований 24.10.1957 Верховним судом СРСР. (П – 7557)

ЮДІН ІВАН СТЕПАНОВИЧ, 1897 р.н., с.Печенюги Новгород-Сіверського району Чернігівської області, українець, освіта початкова, проживав у селищі Нова Прага Олександрійського району, член колгоспу ім.Кірова. Заарештований 4.10.1939 Новопразьким РВ НКВС (антирадянська агітація проти колгоспного ладу). Засуджений 14.01.1940 Кіровоградським облсудом до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 1 рік. Реабілітований 19.08.1993 Генеральною прокуратурою України. (П – 827)

ЮРАШ ОНУФРІЙ СТЕПАНОВИЧ, 1892 р.н., с.Косівка, освіта початкова, проживав у с.Протопопівка Олександрійського району, службовець. Заарештований 27.10.1930 Знам'янським шляхово-транспортним відділом ОДПУ ("весною 1930 року у місцевкомі ст.Оліївка вкрав два чисті бланки із штампом, який віддав братові Петру, керівнику бандугруповання"; "контрреволюційна діяльність" – *див. Петро Юраш*). Засуджений 3.04.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років позбавлення волі умовно. Реабілітований 31.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11045)

ЮРАШ ПЕТРО СТЕПАНОВИЧ, 1894 р.н., с.Косівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Протопопівка Олександрійського району, вагар. Заарештований 27.10.1930 Знам'янським шляхово-транспортним відділом ОДПУ ("будучи членом правління Протопопівської кооперації, при переважуванні завантажених зерном вагонів змушував вантажників чіплятись на вагони з метою збільшення фактичної ваги, зерно використовував для власних потреб, чим наносив збиток залізниці"; "контрреволюційна діяльність: член організації "Спілка українського діла – СУД", яка стояла за самостійну державність України з власними економікою, армією, банковою системою, національною валютою"). Засуджений 3.04.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до розстрілу, вирок виконано 12.04.1931. Реабілітований 31.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11045)

ЮРЧЕНКО КИРИЛО ЯКОВИЧ, 1871 р.н., с.Войнівка, українець, освіта середня, проживав у м.Олександрії, без певних занять. Заарештований 22.12.1943 управлінням НКВС Кіровоградської області ("в роки німецької окупації з 5.09.1941 працював директором друкарні, організував штат друкарні і створив редакцію, з квітня 1942-го виконував обов'язки завгоспа і касира друкарні та редакції газети "Олександрійський бюлетень"-"Олександрійські вісті", сам написав 3 антирадянські статті, одна з яких називалась "Бабське радіо" – гумореска, а друга "Спогади за часів НКВД", в якій автор розповідав про розстріли ВЧК 1920 року в Єлисаветграді, зводив наклепи на радянський лад"; "Я був активним прихильником німецького порядку, а тому й виконував волю німецької влади" – із свідчень на допитах). Помер 24.03.1944 у лікарні НКВС від туберкульозу легень і загального артеріосклерозу. Олександрійським райвідділом НКДБ 26.03.1944 справу припинено. (П – 8455)

ЯКИМЕНКО МИХАЙЛО АНДРІЙОВИЧ, 1906 р.н., с.Червона Кам'янка, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1929 році за спротив організації колгоспів був засуджений до 4 років заслання в Архангельську область, звідки втік на початку 1931-го, вдруге висланий і знову втік. Втретє заарештований 4.08.1931 Олександрійським РВ ДПУ ("разом з іншими одноосібниками систематично вів агітацію серед селян проти всіх заходів і держкампаній радянської влади на селі"). Олександрійським РВ ДПУ 22.12.1931 з-під варти звільнений під розписку про невиїзд, Олександрійською дільничною прокуратурою 3.01.1932 справу припинено. (П – 8259)

ЯКИМЕНКО ЯВДОКИМ САЛИВОНОВИЧ, 1895 р.н., с.Куколівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Звенигородка Олександрійського району, член колгоспу "Шлях до соціалізму". Заарештований 19.01.1932 Олександрійським РВ ДПУ ("член контрреволюційного угруповання, агітував проти проведення хлібозаготівельних робіт" – *див. Іван Сергієнко*). Олександрійським РВ ДПУ 28.02.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 4393)

ЯКИМЧУК ПАВЛО ВАСИЛЬОВИЧ, 1900 р.н., с.Тернівка Полонського району Хмельницької області, українець, письменний, проживав у смт Нова Прага Олександрійського району, член колгоспу ім.Шмідта. Заарештований 15.10.1937 Новопразьким РВ НКВС (активна контрреволюційна агітація проти колгоспного будівництва). Засуджений 20.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 9.07.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5035)

ЯКОВЕНКО ДОРОШ ГРИГОРОВИЧ, 1882 р.н., с.Бандурівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 18.10.1937 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти радянської влади). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 11.08.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9724)

ЯКОВЛЕВ ЯВДОКИМ ОМЕЛЯНОВИЧ, 1879 р.н., м.Олександрія, українець, освіта початкова, пічник. Заарештований 29.03.1938 Олександрійським РВ НКВС ("член контрреволюційної військово-повстанської організації, яка займалась шкідництвом на шахтах тресту "Укрбурвугілля" – за справою репресовано 55 осіб, 54 розстріляно). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3739)

ЯКУБОВ АНАТОЛІЙ АНТОНОВИЧ, 1907 р.н., м.Олександрія, українець, неписьменний, уповноважений Олександрійського райвиконкому. Заарештований 29.04.1933 Олександрійським РВ ДПУ (зловживання службовим становищем). Дніпропетровською облпрокуратурою 22.05.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2568)

ЯНЕНКО ПАНАС АНДРІЙОВИЧ, 1911 р.н., смт Приютівка, українець, освіта 7 класів, рільник колгоспу "Боротьба". Заарештований 29.04.1933 Олександрійським РВ ДПУ (шкідництво в період посіву ярих культур). Дніпропетровською облпрокуратурою 22.05.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2568)

ЯНОВСЬКА СОФІЯ МОЙСЕЇВНА, 1905 р.н., м.Казань (Татарстан, Росія), єврейка, освіта середня, проживала у м.Олександрії, працювала у дитсадку №4. Заарештована 12.09.1937 Криворізьким особливим відділом управління держбезпеки (як дружина активного учасника військово-фашистської змови). Засуджена 19.11.1937 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 20.09.1957 трибуналом Київського військового округу. (П – 5628)

ЯНЧУКОВА ОДАРКА ПИЛИПІВНА, 1922 р.н., смт Нова Прага, українка, освіта початкова, без певних занять. Заарештована 2.04.1944 Новопразьким РВ НКВС (підозрювалась у посібництві німецьким окупантам в роки війни). Новопразьким РВ НКВС 19.04.1944 справу припинено, з-під варти звільнена. (П – 1241)

ЯНЮК ПАВЛО ІВАНОВИЧ, 1897 р.н., с.Котелянка Полонського району Вінницької (нині Хмельницької) області, українець, освіта початкова, проживав у с.Лозуватка Новопразького (нині Олександрійського) району, колгоспник. Заарештований 24.10.1937 Новопразьким РВ НКВС ("у 1918-19 роках служив у петлюрівській армії; провадив контрреволюційну агітацію проти заходів партії та уряду, висловлював терористичні наміри щодо активістів села"). Засуджений 7.12.1937 особливою нарадою НКВС СРСР до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 7.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Брат Олекса у 1932 році за контрреволюційну агітацію засуджений до заслання на північ, де помер у 1933-ому. (П – 11505)

ЯРОВИЙ ІОНА ЙОСИПОВИЧ, 1891 р.н., с.Раничівка (приєднане до с.Лозуватка), українець, освіта початкова, проживав у с.Іванівка Олександрійського району, колгоспник. Заарештований 9.02.1937 Новопразьким РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 3.12.1937 Дніпропетровським облсудом до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 25.11.1960 Верховним судом УРСР. (П – 5380)

ЯРОШЕВСЬКИЙ АВРАМ ТИМОФІЙОВИЧ, 1883 р.н., с.Косівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 21.11.1932 Олександрійським РВ ДПУ (агітація проти проведення хлібозаготівельних робіт). Олександрійським РВ ДПУ 3.12.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 774)

ЯЦЕВИЧ ІВАН ЙОСИПОВИЧ, 1894 р.н., смт Братське Миколаївської області, українець, освіта середня, проживав у смт Нова Прага Олександрійського району, директор зернотехнікуму. Заарештований 7.03.1931 Новопразьким РВ ДПУ ("адміністративний і педагогічний колектив зернотехнікуму по шкідницьки ставиться до підготовки спеціалістів, зривають як навчальні теоретичні, так і практичні заняття, провадять агітацію проти заходів радянської влади" – *див. Григорій Нечипоренко*). Новопразьким райнарсудом 9.04.1931 з-під варти звільнений під підписку про невиїзд із Нової Праги, 27.05.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 6681)

ЯЦЕНКО ФЕДІР ІЛЛІЧ, 1887 р.н., с.Мар'янівка (приєднане до с.Андріївка), українець, освіта початкова, член колгоспу "Шлях до соціалізму". Заарештований 13.02.1938 Олександрійським РВ НКВС ("у 1920 році перебував у повстанському загоні Степового; підтримував зв'язки з родичами, які жили в Австрії; вів контрреволюційну агітацію серед колгоспників"). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 21.09.1963 Кіровоградським облсудом. (П – 6994)

ОНУФРІЇВСЬКИЙ РАЙОН

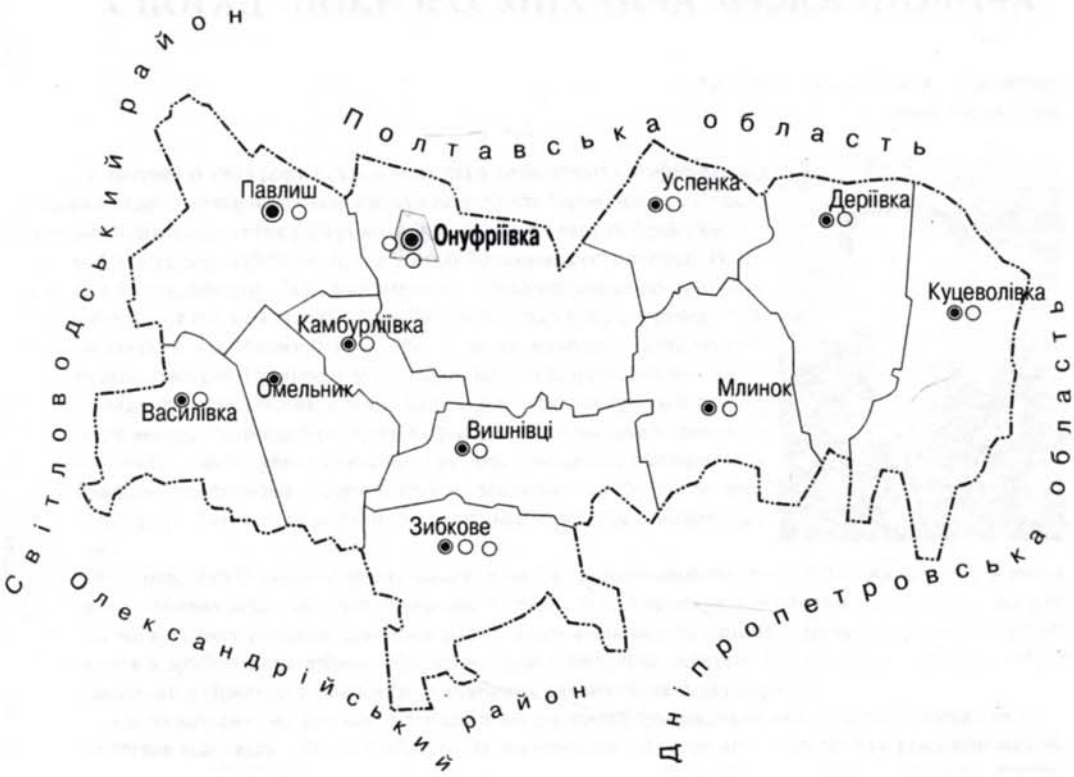

СПОГАД МОКРОГО МИХАЙЛА ФЕДОСІЙОВИЧА

1925 року народження. Проживає в селищі Онуфріївка

У листопаді 1943 року в перший же день визволення Онуфріївки від фашистів мене призвав польовий військкомат до лав Червоної армії. Після незначної підготовки я став сапером і в складі діючих частин брав участь у Корсунь-Шевченківській битві, потім у Яссо-Кишинівській операції. Війну закінчив у Відні, Австрія. Оскільки першими демобілізували по війні тих, хто воював з перших днів, з літа 41-го, то призов 1925 року (переважно це були призовники з окупованої території після визволення) залишили ще дослужувати. Австрія, Тирасполь у Молдавії, Березине на Одещині – аж до кінця сорокових років служив у армії. Іще тоді був би повернувся в рідну Онуфріївку, якби не запропонували йти в офіцери. В той час армії бракувало офіцерів і стали практикувати навчання в річних військових училищах, до яких набирали фронтовиків з сержантським званням – це були так звані курси "Постріл". Так я став курсантом зенітного училища в Ленінакані (Вірменія).

Військове життя мало чим змінилося, хіба що навантаженість зросла. Вражало інше: я якось дуже зримо побачив нашу убогість, буваючи в селах, зустрічаючись з місцевим населенням. Як уже мовилося, всі курсанти училища пройшли фронтовими дорогами, більшість побули за кордоном і бачили рівень життя в зруйнованих війною Угорщині, Чехословаччині, Австрії. Порівнюючи з життям людей нашої країни, ми з гіркотою відзначали: порівняння далеко не на нашу користь.

Отож одного разу я в розмові з товаришами висловив сумнів, який мене справді мучив і на який я болісно шукав відповідь: "За що воювали? За що понесли такі жертви? Чому ми так злиденно живем, хоча й перемогли у війні?" Це було приблизно місяців за два до випуску. Через декілька днів після розмови мене викликали до штабу корпусу. Нічого не підозрюючи і думаючи, що виклик пов'язаний з майбутнім випуском та направленням, – з'явився до штабу. Там мене заарештували два офіцери з окружного "Смершу" (орган військової контррозвідки, після 1954 року перейменований у особливий відділ). Наступного дня я був конвойований до Єревану.

У внутрішній тюрмі контррозвідки допити проводились виключно вночі. У першу ж таку нічну зустріч "добрий" слідчий у капітанських погонах, знайомлячись з моєю справою, лагідно пророк: "Признаєш, хлопче, ти свою вину чи не признаєш – то вже твоя справа. А сидіти все одно доведеться!"

Тому, знаючи специфічні методи схиляння до "чістосєрдєчного прізнанія", я вирішив від звинувачень не відмовлятись, бо й вини великої не відчував. Слідство йшло гладенько (з точки зору слідчого), провину я свою не заперечував, під час слідства довідався, хто на мене доніс. Правда виявилася гіркою – "бдітельними гражданами" були мої друзі, з якими я служив у Березині: Віктор Селєзньов та Олександр Афанасьєв. На ставці віч-на-віч, коли вони підтверджували мої слова, хлопці ховали очі і відповідали здавлено, але мені вже від цього було не легше. Інкримінували антирадянську агітацію. Слідство тяглося майже два місяці.

10 березня 1950 року військовим трибуналом (при зачинених дверях) за статтею 58-10 я був засуджений до 10 років позбавлення волі та 3-х років позбавлення громадянських прав (так званого "намордника"). Такий ось строк - замість лейтенантських погонів.

Зразу ж після суду мене перевезли до Єреванської тюрми, де я вперше зіткнувся з тюремними законами. Хоча відбирати в мене не було чого, бо я не мав навіть торбини, тож ніяких сутичок з представниками "блатного міра" не удостоївся, більше того, місце знайти в переповненій камері допомогли кримінальники. В Єреванській тюрмі пробув недовго - тижнів зо два. Невдовзі сформували етап, в який потрапив і я.

Місяць крався наш потяг до Уралу, рухаючись здебільшого вночі, зупиняючись на глухих полустанках. Не все в нас тоді належало показувати. Місце останньої зупинки - Солікамськ, "Усольлаг", до якого належали декілька периферійних таборів, так званих командировок. Головні командировки - "Перша", "Сурія", "Талиця", "Маг". Всі ці табори спеціалізувалися на заготівлі лісу.

Від самого початку мене направили в командировку "Маг". Умови в таборі початку 50-х років вже були відносно нормальними: встановлена оплата за норми видобутку, для заохочування працюючих у табірних ларках можна було отримувати за зароблені гроші продукти. Зеки не голодували.

У таборі вдалося влаштуватися нормувальником. І хоч представників табірного "начальства" із в'язнів називали "табірними придурками", все ж я від цих "пільг" табірного життя не відмовився.

Через півтора року розконвоювали. На нашій командировці засудженими були в основному за статтею 58. Хоч справжніх зрадників майже не було. За цією статтею (пряма зрада Вітчизні, сприяння ворогові) серед нас сиділо кілька старост, як правило, сільських заляканих дядьків, яких сама доля змусила піти на службу до впроваджувачів "нового порядку". Та й вони більше користі принесли своїм односельчанам, ніж "Великому Рейху", сьогодні про це треба казати відверто. Хоч, безперечно, були серед них і запроданці, які б вислужувались будь-якому режимові.

Багато в нашому гурті було полонених і таких, як я, що висловили свої думки в лиху годину. Головним бухгалтером, на нашій командировці був Давид Львович Маргуліс, колишній полковник, Герой Радянського Союзу, слухач військової академії, єврей за національністю. Готували його до політичної роботи в Ізраїлі. Отримав по лінії ОСО 8 років за статтею 58-10: мав необачність висловити свої критичні зауваження стосовно дій керівництва своєму сусідові по кімнаті, також слухачеві академії, майору. Через день збройні сили СРСР позбулися ще одного полковника.

Значну групу в'язнів складали колишні полонені, які воювали в складі італійського Руху Опору. Вони повертались на Батьківщину військовою групою, зі зброєю. На кордоні їх зустріли з квітами, з музикою, потім роззброїли, посадили в телячі вагони і Апеннінські гори їм поміняли на Уральські.

Знав я також багатьох льотчиків, які потрапили до німецького полону.

Ось таким був контингент нашого концтабору. Цікавих, освічених людей ніде, здається, я досі не зустрічав так багато, як тут. Долі різні, і причини, що привели їх сюди, різні, а клеймо ліпили на кожному одне - "зрадник", "ворог". Про те, що ці "зрадники" й "вороги" відстоювали рідну землю, годі було заїкнутись.

Амністія 1953 року нашого табору не зачепила, оскільки в нас були переважно "політичні", з 58-ою статтею.

1955 року мене перевели на головну командировку ("Першу") техніком-таксатором лісу. Тут відбували строки кримінальники, але такі, що із злодійським минулим порвали, я це відчув із численних розмов із ними. Політичних, до речі, вони саме тому не пригнічували, сутичок не було. Пригадую тільки один прикрий випадок, та й той стався між самими кримінальниками: старший нарядник почав чіплятись до роботяг, вимагати "в лапу" – а за два дні до звільнення нарядника знайшли з 68-ма ножовими ранами.

У червні 1956 року до табору прибула комісія Верховного суду СРСР, яка займалася переглядом справ політв'язнів. В результаті її роботи більшість політв'язнів (за винятком старост, поліцаїв) звільнили. Таке щастя випало й мені. Після звільнення я повернувся в Онуфріївку.

Записав Василь Сурмило

СПОГАД СЕЛИХОВА ВАСИЛЯ АНДРІЙОВИЧА

1913 року народження. Нині проживає в селищі Онуфріївка

У тридцятих роках я працював на шахтах Донбасу, де в 1937-ому потрапив під обвал і отримав каліцтво. Після лікування більше під землю лізти мені не дозволили. Тому з Донбасу ми перебралися до Херсонської області, в селі Кам'янці купили хатинку.

Кам'янка тоді була німецьким селом, або як ще її називали – німецькою колонією. Прожили там до початку війни, точніше – до німецької окупації.

У місцевих німців антиукраїнських настроїв не було, і ми з ними підтримували добросусідські стосунки. Але окупаційна влада змусила мене виселитись із Кам'янки та повернутися до Онуфріївки. Після вигнання гітлерівців з України навесні 1944 року я повернувся знову в Кам'янку. Німці звідти були депортовані. Прожив там більше трьох років. Звідти подалися в підмосковне місто Струніно Владимирської області, де мешкала сестра дружини.

Працював я ковалем на механічному заводі при текстильному комбінаті: п'ятеро в кузні, робота не стільки складна, як трудомістка. Але коли я почав придумувати всякі пристосування для полегшення праці (справа ця для мене не була нова – ковалем я працював і досі), то, на моє здивування, схвальних відгуків від колег не отримав. Атмосфера праці в нас була така: день до вечора. Але в цілому стосунки з товаришами мав нормальні.

Мене часто розпитували: "Яке життя було під час окупації?" Відповідав: "І в Кам'янці, і в Онуфріївці серед німців зустрічав різних – і хороших, і поганих. Люди як люди. Бувало, що й серед свого брата трапляються гірші та осоружніші, ніж той чужак".

Після того, як я отримав від заводу житло, стосунки з товаришами по роботі у мене загострилися. Вони вже майже не приховували своїх заздрощів. А невдовзі не забарився й результат: мене викликали до відділу МДБ. Було це в лютому 1949 року. Із розмови з слідчим я зрозумів, що це звичайний донос, бо слідчий переказував мої розповіді слово в слово.

За вироком закритого суду мені дали 10 років виправних таборів та 5 років позбавлення громадянських прав за "вихваляння німецького ладу та наклеп на Радянський союз".

Термін кари відбував я в таборі біля міста Коврова тієї ж Владимирської області. Наш табір обслуговував підсобні господарства Міністерства внутрішніх справ. Там я так само працював ковалем. Нелегка робота, але я старався і віддавався їй весь. Працею гамував почуття несправедливості (за що посадили?) і гасив тугу за сім'єю.

На шостому році ув'язнення запропонували мені подати прохання на помилування (це вже було після смерті Сталіна, кримінальні злочинці були давно відпущені "великою амністією", більшість з яких встигла й назад повернутися за грати, а політичних все ще тримали), проте я не відчував своєї провини – відмовився від пропозиції каятись.

А допоміг випадок. Одного разу, пізно ввечері, мене викликали до керівництва і звеліли підкувати коня якомусь заїжджому начальникові. Він спостерігав за моєю роботою й поцікавився: хто я, за що сиджу? Коротко розповів я йому свою історію. Потім виявилось, що це був районний прокурор. І коли адміністрація подала петицію на моє дострокове звільнення, то в складі суду, який розглядав мою справу, був "знайомий" мені прокурор. Можливо й тому суд без особливих зволікань відпустив мене на всі чотири вітри.

Після звільнення я повернувся додому, але ще декілька років шукав щастя по чужих кутках, аж тільки 1958 року остаточно знайшов притулок у Онуфріївці.

Реабілітований постановою пленуму Верховного суду від 3 серпня 1968 року.

Записав Василь Сурмило

"БО КОГО ЛЮБИТЬ ГОСПОДЬ, ТОГО КАРАЄ..."

"Нехай посоромляться гнобителі мої, а я не буду осоромлений..."
Книга пророка Ієремії.
Глава 17 вірш 18

"Репресії роздивлялися як один з основних дієвих заходів у боротьбі з релігією."
"Реабілітовані історією",
Київ-Полтава, 1992

"Ясно мені, що арешт є наслідком тільки бажання звалити причину всяких перекручувань партлінії на попа: дивіться, мовляв, хто винен, хто нам заважає".
"Мученики за віру",
Вінниця, 1993

Зміст багатьох справ підтверджує думку відомих українських істориків про те, що проблема репресій серед духовенства і віруючих вже потребує вивчення.

"ЗАПИРАЮТЬСЯ І ГОВОРЯТЬ ВСЕ ПРО УКРАЇНУ І ЯКУСЬ АВТОКЕФАЛІЮ"

Скільки справ заводило ДПУ на куцеволівських автокефалів? Точно невідомо. Але дві були безперечно: у 1928 році на двох і роком пізніше – ще на сімох жителів цього села Онуфріївського району.

Аби хоч якось прикрити істину – початок ліквідації Української автокефальної православної церкви, – їх звинуватили у багатьох, як правило, надуманих гріхах: "заплямована біографія", конфлікти на побутовому грунті, опір хлібозаготівлям і, нарешті, головне – участь у "Молодому братстві", організації, не зареєстрованої у встановленому порядку.

Братство заснувалось у 1926 році в Куцеволівці "за ініціативою щирого українця Шашла Григорія" при місцевій автокефальній громаді. Членом церковної ради і секретарем "Молодого братства" був двадцятичотирирічний Яків Куцевіл, який жив у 6-ій дільниці і вирізнявся освіченістю.

(Здається, тут напрошується історична паралель. Адже відомо, що виникаючі в XVI столітті в період іноземного поневолення України братства намагались захистити не тільки православну віру, а й рідну мову, культуру, всі традиції духовного життя українського народу. Адже у XVI-XVII століттях "в умовах, коли державна влада належала королю, магнатству і шляхті Речі Посполитої, а церковна найвищому католицькому духовенству та уніатським владикам, братства намагались звільнити свої громади від цих верховодів і досягнути самостійності." А якщо змінити загальники, то чи не знайдеться чогось подібного в Україні 20-х років двадцятого століття?..).

Як видно з протоколів допитів Григорія Шашла, Степана Ричка (заарештованих першими), Андрія Кравцова, Данила Олефіра, Тимофія Лисяка, Миколи Патерила, Антона Ричка (молодший брат Степана), Якова Куцевола і Федора Патерила (батько Миколи) – заарештованих згодом, – "Молоде братство" "переслідувало мету благоустрою Української церкви", "стеження за її чистотою", "підтримку авторитету УАПЦ". На "братчиків" покладався обов'язок вивчання "церковних і українських пісень", "знайомство з історією України", і "загалом виховання в українському дусі".

Як правило, члени "Молодого братства" всі разом збиралися вечорами "в стороні при церкві". Співали. Бесідували. Читали. Вчились.

Зустрічались і у вужчому колі. Наприклад, на допиті в Кременчуцькому бупрі Ф.Патерило засвідчив: "Приблизно в 1926 році я близько зійшовся з рахівником Куцеволівського сільськогосподарського товариства Ричком Степаном Федоровичем. Бувало, приходжу до нього в канцелярію (...) під кінець робочого дня і бесідуємо про Українську автокефальну церкву, намічаємо подальші плани роботи по церковній лінії. Обидва ми, як прихильники бджолярства, тлумачили про підкормку, зимівлю, медозбір (...). Ричко Степан, як вельми часто буває, грає на скрипці і співає національні пісні. Розмов про політику радвлади не було.

Питання. Скажіть, чи траплялося Вам з Ричком або Кравцовим говорити про "самостійну Україну"?

Відповідь. Не траплялося (...)"

Віруючим УАПЦ відверто "шили політику". Характерним щодо цього є протокол допиту Миколи Патерила.

"*Питання.* Чи відомо Вам ставлення "братчиків" до комсомолу?

Відповідь. Ні. Я особисто до комсомольців ставлюсь добре (...)

Питання. Чи казали Ви молоді, щоб вона не відвідувала комсомольські збори, хату-читальню і сільбуд?

Відповідь. Таких розмов не було."

Справді, зі справи не видно, що хтось із куцеволівців співав привселюдно за прикладом жителів Глодос:

Гей, вернися, Дорошенко,
Та задай тим хлопцям,
Хлопцям-комсомольцям,
Хорошенько...

І все ж... Навіть на допитах у ДПУ деякі вели себе відверто. Так, Антон Ричко не тільки заявляв, що УАПЦ "хоче дати щастя українському народові". Стосовно свого брата Степана, котрий "хотів стати священиком Української автокефальної церкви", він заявив: "Мій брат Степан засланий на три роки до Сибіру (...) Я з ним листуюся і матеріально підтримую, оскільки він, по-моєму, страждає за правду (...) Мій брат Степан вів правильну лінію і робив, як йому совість підказувала".

У подальшій долі автокефалів негативну роль у час хлібозаготівлі відіграв конфлікт Данила Олефіра з активістами цієї кампанії.

"*Питання.* Ким Ви працювали до арешту?

Відповідь. До 30 вересня 1928 року виконував обов'язки бухгалтера млина Ю.Г.Гальперина в Куцеволівці.

Питання. За що Ви хотіли побити працівника млина Фрумгарца Арона Самойловича?

Відповідь. Я не мав наміру бити, а тільки сказав: "Йдіть з хати до бісової матері, не дратуйте мене".

Нарешті, було б просто дивно, якби ДПУ не пригадало деяким учасникам (і співчуваючим) "Молодого братства" про їхнє "сумнівне" минуле. Андрій Кравцов був змушений згадати, що служив у званні унтер-офіцера " в 21-му Драгунсько-Білоруському полку" царської армії. "Я живу на площі Ярмарковій, – пояснював він, – і в час петлюрівської влади мене попросили навчити козаків кавалерійській справі. Мені був наданий кінь з сідлом і я не більше години (! – **авт.**) навчав."

Не тільки про "живішу участь" в роботі куцеволівської "Просвіти" розповів Степан Ричко: "У 1918 році в час Гетьманської реакції (...) ми роззброювали гетьманську варту, потім подались у Верхньодніпровськ, де роззброїли німецьких окупантів. При Директорії в селі Куцеволівці я підтримував "Вільне козацтво".

Якщо в постанові Кременчуцького відділу ДПУ про залучення в якості звинувачених Г.Шашла і С.Ричка було доволі коротке визначення вини ("Вони ведуть антирадянську роботу серед селян, підбурюють українську молодь до антирадянських виступів, ставлячи перед нею завдання "самостійної України"), то в аналогічному документі того ж органу (написаному роком пізніше) стосовно інших активних куцеволівських автокефалістів говорилось ширше: "Будучи українськими шовіністами, використовували українську автокефальну церкву для пропаганди петлюрівських ідей і ведення антирадянської роботи. Вони доводили селянам, що тільки при "самостійності" вони будуть щасливі (...), шкідливо впливали на молодь і під тиском їхньої агітації при Куцеволівській автокефальній громаді виникло "Молоде братство".

Особлива нарада при колегії ОДПУ прийняла рішення про ув'язнення в концтабір всіх згаданих віруючих. З тією лише незначною різницею, що частина з них направлялась до Сибіру, а інша – "в УСЛОН м.Кемь". А простіше – на Соловки.

ОПЕРАЦІЯ "УЛЬТРАПРАВОСЛАВНІ"

У 1930-31 роках співробітникам Зінов'євського, Кременчуцького та інших відділів ДПУ був доручений черговий відповідальний захід. В "Доповідній записці", підготовленій у Зінов'євську 28.12.1931 для вищого керівництва в Одесі, доповідались результати роботи серед "найреакційнішого" духовенства – "тихонівського, тобто ультра-православного". Зокрема вказувалось, що "за 1931 рік закрито за постановою ВУЦВКа 4 храми, які належали до тихонівсько-старослов'янської орієнтації (Тарасівка, Данилівка, Водяне, Федорівка).

Закрилася за відсутністю священика 1 церква - с.Високі Байраки. Без санкції ВУЦВКа церкви не закривались.

(...) З числа тихонівського духовенства (...) від сану ніхто не відрікався.

По місту Зінов'євську Петропавлівська церква, яка належала раніше до тихонівської орієнтації і була свого часу центром ультраправославних і контрреволюційних угруповань, нині перейшла до синодальної орієнтації. В церкві дозволено служіння синодальним священиком, але відвідування її значно зменшилось".

Незважаючи на таку, здавалося б, детальну інформацію, одеське керівництво залишилось вельми незадоволеним.

"Зовсім таємно.

До начальника міського ДПУ

м.Зінов'ївське.

Про ультраправославних.

(...) Свою загальну доповідь (...) про стан усіх церковних течій Ви склали так, що ніяк не можна собі уявити справжнє становище (...)

Заст.нач.Од.облвідділу

ДПУ УРСР Галицький

Начальник СПВ Блюман."

А незабаром полетіло нагадування.

"Вдруге, просимо негайно докладно висвітлити стан та діяльність ультраправославних на Зінов'ївщині.

Ми надаємо надзвичайної ваги діяльності монаха Лізько Климентія* й осіб, що скупчуються навколо нього..."

Начальник СПВ Од. облвідділу

ДПУ – Блюман

Оперуповноважений 4 гр. СПВ – Радін."

Ясно, що після настільки грізних наводок зінов'євський каральний орган не підвів.

Як, зрештою, і сусідній кременчуцький.

Серед інших священиків "тихонівської" або "старослов'янської орієнтації" співробітниками останнього в селі Іванківці заарештували Івана Горського. І, не зважаючи на те, що під час допиту 28-річний уродженець Вятської губернії заперечував агітацію проти радянської влади, його все ж таки звинуватили в тому, що під час проповідей "піп закликав, щоб селяни не пускали до сільбуду дітей, бо це дім розпусти".

Його також направили "до концтабору на три роки".

* * *

До сказаного вище додамо лише те, що справи настільки різних релігійних напрямів - автокефалістів Куцеволівки і тихонівця з Іванківців – поєднують два моменти: прізвища співробітників ДПУ, які їх вели (Флейшман і Лей), й те, що у 1993 році в них були підшиті документи про реабілітацію...

Федір Шепель

ПОСТРІЛ У ТЕМРЯВІ

1.

Увечері 24 лютого 1930 року у приміщенні другої трудової школи першої сотні села Куцеволівки (тепер Онуфріївский район) відбувалися збори селян. Розглядалося одне питання - охоплення суцільною колективізацією якнайбільшої кількості куцеволівців. А справи у цьому напрямку були кепські. У інших селах району усуспільнювалося все більше одноосібних господарств, створено кілька великих колгоспів, оголошено сувору боротьбу куркульству, як класовому ворогу.

Куцеволівка «пасла задніх». Не хотіли селяни об'єднуватися докупи - і край. Не могли уявити своє обійстя без коня і корови, бо їх треба було здати у колгоспне стадо. Та й зі свинями, птицею також виникали чималі ускладнення - усе зерно належало здати у суспільну комору, щоб засіяти гуртовий лан, а чим живність годувати? Хазяї не поспішали розлучатися з дідів-прадідів набутим господарством. Звикнувши поратися з ранку до ночі біля землі, набивати мозолі на руках, вони не могли примиритися з тим, що будуть змушені обробляти сільських нероб, які тільки дбають про те, щоб виспатися й на дурницю напитися та наїстися.

Нероби ж охоче йшли до колгоспу - усуспільнювати їм нічого, а надія на краще життя жевріє. Вони, члени так званих комітетів бідноти та комітету незаможних селян (комбіди, комнезами), і прийшли на збори, щоб послухати представника райкому Івана Полового про суцільну колективізацію й написати заяви про вступ до артілі. Збори вів голова сільради Юхим Олефір.

А за кілька годин до початку зборів у хаті середняка Степана Дрібниці зібралися друзі його сина Олександра Федір Кравцов, Андрій Шашло та Олександр Патерило. Всі вони місцевою владою були віднесені до розряду «куркулів-експертників», тобто таких, що стояли на обліку у сільраді як контрреволюціонери і намагалися шкодити радянській владі. Хоча «куркулів» у селі вже давно не було, їх вислано у далекі сибірські краї. Зате всі присутні у Дрібниці були «розпроданцями».

Терміни «куркуль-експертник», «розпроданець» практично невідомі сучасному читачеві. А в часи колективізації, коли куркуль був оголошений класовим ворогом і його належало знищити, ці слова знав кожен селянин, навіть діти. «Розпроданий» - той, хто мав хоч невелике особисте господарство, живність, майно. Все це за рішенням комбідів і сільради з допомогою каральних органів відбиралося, пускалося з молотка і вчорашній хазяїн ставав жебраком. Вся його вина полягала в тому, що він не мав змоги сплатити непосильні податки і не хотів вступати до колгоспу.

Хлопці, а найстаршому з них було ледь за двадцять, вирішили завадити проведенню зборів і відволікти односельців від вступу до колгоспу. Степан Дрібниця запропонував такий варіант (подається за протоколом допиту, хоча як було насправді - невідомо): як тільки люди почнуть писати заяви, він пострілом із обрізу вистрелить у вікно, розіб'є лампу, вчиниться паніка і всі з клубу розбіжаться. (Обріз у ті часи не був рідкістю у населення - після громадянської війни, яка у наших краях точилася практично до середини 20-х років минулого століття, обріз, револьвер, гвинтівку можна було знайти де завгодно - у полі, в лісі, під стріхою).

...Була двадцята година. На довгому столі, вкритому червоною тканиною, чаділа гасова лампа, її блідий вогонь ледь освітлював перші ряди присутніх на зборах. Представник району, виголосивши полум'яну промову про переваги колективного господарства, гнівно засудивши підлі дії куркулів, які перешкоджають цій важливій державній справі, виступаючи проти лінії партії і порад товариша Сталіна, запропонував, не відкладаючи, тут же писати заяви про вступ до колгоспу.

У цей час з вікна пролунав постріл. Почувся несамовитий зойк, світло згасло, у залі хтось закричав:

- Тікайте, хто куди! Ловіть активістів!

Вчинилася паніка, люди давилися у дверях, вистрибували через вікна. Коли все трохи стихло, прибув дільничний міліціонер, відновили освітлення, присутні побачили страшну картину. На підлозі лежав у калюжі крові смертельно поранений Іван Половий, корчився від болю Юхим Олефір - куля пронизала йому плече, а Половому пробила голову навиліт.

Такого фіналу не чекав ніхто. Другого дня вранці були заарештовані батько і син Дрібниці, ще за кілька днів Андрій Шашло, Федір Кравцов і Олександр Патерило. Слідчий Кременчуцького окружного відділу ДПУ відкрив справу №167 з позначкою на папці «Теракт...»

2.

Слідство тривало недовго – менше місяця. Вже 22 березня справа «терористів» була передана для розгляду у судову трійку при колегії ДПУ УРСР з клопотанням про «застосування до звинувачуваних вищої міри соціального захисту». (Під соціальним захистом у ті часи розумівся, звичайно ж, не захист громадян СРСР, а політичної системи – диктатури пролетаріату від ворогів народу, тобто, тих самих громадян Країни Рад, яку вони будували у гострій класовій боротьбі з буржуазією, складовою частиною котрої було куркульство). У клопотанні сказано: батька і сина Дрібниць розстріляти, так само, як Федора Кравцова та Олександра Патерила. Андрія Шашла відправити до концтабору на десять років з конфіскацією усього майна. Трійка довго не роздумувала: вже другого дня вирок колегії був затверджений повністю. Було зроблено виняток лиш для Патерила – смертну кару йому замінили десятьма роками концтаборів.

Того ж дня, тобто 24 березня, о двадцятій годині вирок виконано. Згідно з актом ДПУ м.Кременчука, «тіла розстріляних поховані о 23 годині». Звернімо увагу на скрупульозну точність убивць – трьох людей позбавили життя того ж числа і в той самий час, коли місяць тому стався «теракт».

Дехто, прочитавши ці рядки може закинути автору необ'єктивність і упередженість. Мовляв, розстріляні теж убивці і заслуговують на найвище покарання. Але так не думав слідчий спецвідділу управління КДБ при Раді Міністрів УРСР по Кіровоградській області, коли проводив повторне розслідування у 1956 році у зв'язку з реабілітацією репресованих у 20-50 роках. До речі, він, на відміну від свого попередника, розслідував справу не місяць, а чотири, детально допитав утричі більше свідків. І дійшов висновку: «рішення судової трійки при колегії ДПУ УРСР від 24 березня 1930 року стосовно С. Дрібниці, О.Дрібниці, Ф. Кравцова відмінити і справу про них судочинством припинити за недоведенням пред'явлених ним звинувачень». З цими висновками погодився військовий трибунал Київського військового округу і 14 серпня виніс відповідне рішення.

Коли вчитуєшся у вицвілі і не завжди розбірливі рядки справи №167, жах охоплює душу: за яких страшних обставин жило старше покоління радянських людей. Щодня, щомиті над ними витала смерть, косячи ненажерливою косою за необачно сказане слово, за власну думку, за право обирати свій життєвий шлях зрештою. Система постійно вимагала жертв, оголосила нещадну боротьбу з неіснуючими "ворогами народу". У той час, як справжні вороги займали високі посадові крісла у державі. При вивченні справи про куцеволівських «терористів» доходиш висновку, що слідчі ДПУ навіть не намагалися докопатися до істини, діяли за мудрою порадою вождя народів: є людина – існує проблема, немає людини – ніяких проблем.

У нашому випадку слідство не довело – хто стріляв з обріза. Свідки цього, звичайно, знати не могли, а підозрілі давали суперечливі показання. Тим самим не доведено, чи справді стріляв хтось із трьох хлопців? Дрібниця-старший ні на збори, ні з ними не ходив. На смерть скарано його за те, що він був буцімто присутній при розмові сина з друзями щодо розгону зборів. Але й це не доведено. У допитах підозрюваних і свідків явно відчувається одне питання, що так цікавило слідчих – чи не існує у селі чи районі підпільної антирадянської організації? Нагадаю, що мова йде про події початку тридцятих років, коли машина страшної комуністичної інквізиції тільки набирала обертів, керівники ДПУ та їхні підлеглі тільки вчилися фабрикувати «злочини», за «розкриття» яких вже у середині 30-х одержували високі чини й ордени.

Про фальсифікацію слідства говорить і таке: у 1956 році один із викликаних на допит свідків показав, що багато того, що записано у справі №167, вигадано, не відповідає дійсності. Це все писав О. на вимогу органів ДПУ. Багато довідок фальшиві, а свідчення в окремих допитуваних вибивалися залякуванням. Не було знайдено й речовий доказ – обріз. А речдок – основний елемент слідчого процесу. Інший свідок 30-го року у 56-му дав абсолютно протилежні відповіді.

Словом, немає ні краплини сумніву в тому, що метою розслідування «теракту» у Куцеволівці, було залякати місцевих селян, щоб не противилися вступу до колгоспів. Причини зриву суцільної

колективізації районне керівництво вбачало у «шкідництві» куркулів – запеклих ворогів радянської влади. Бо це вони повинні, недоїдаючи самі, годувати промислові центри Союзу та численні будови соціалізму, на спорудження яких звозилися робітники з усіх куточків країни, число військовослужбовців сягало десятка мільйонів чоловік. І всім потрібен був хліб.

Отож, усіх задіяних у «теракті» визнали куркулями. Хоча такими вони не були, про що свідчать документи та матеріали справи. Щоб надати розслідуванню широкої гласності, у Куцеволівці організували збори, на яких односельці засуджували вбивць, вимагали вислати їх за межі країни. (Бачите, як працювала комуністична ідеологія – найвищою мірою покарання для простих людей вважалося вислання громадянина СРСР за кордон, де він загине у лещатах буржуазного світу. Втім, у цьому переконували лише простий люд. І він, на жаль, у таке вірив. Але для наївних існували трійки і ГУЛАГи.)

* * *

20 серпня 1956 року Марії Степанівні Дрібниці у Куцеволівку надійшов лист за підписом заступника голови військового трибуналу Київського військового округу полковника юстиції Захарченка: «Направляю вам дві довідки про реабілітацію вашого батька Дрібниці Степана Павловича і вашого брата Дрібниці Олександра Степановича. Подібне рішення прийнято і стосовно інших засуджених за справою №167». Справедливість встановлено. Та на повернути життя безвинно убієнних. Пам'ятаємо їх.

Юрій Матівос

СПИСКИ РЕАБІЛІТОВАНИХ ЖЕРТВ ТОТАЛІТАРНОГО РЕЖИМУ

АВРАМЕНКО ІВАН СЕРГІЙОВИЧ, 1885 р.н., с.Дериївка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 23.03.1938 Онуфріївським РВ НКВС (член контрреволюційної військово-повстанської організації). Засуджений 31.03.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 18.05.1938. Реабілітований 4.07.1959 Кіровоградським облсудом. (П - 4790)

АКИМОВ ТЕРЕНТІЙ ВАСИЛЬОВИЧ, 1895 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 15.03.1938 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська діяльність). Засуджений 29.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу. вирок виконано 2.06.1938. Реабілітований 7.06.1956 Кіровоградським облсудом. (П - 3493)

АЛЕКСАНДРОВ ЛЕОНТІЙ НИКИФОРОВИЧ, 1884 р.н., с.Зибкове, українець, освіта початкова, хлібороб. Був двічі засуджений за агітацію проти хлібозаготівельних робіт та за несплату всіх видів держподатку. Втретє заарештований 29.01.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("до революції мав 40 десятин землі з повним набором сільгосптехніки; у 1918 році належав до спілки хліборобів-власників, підтримував білогвардійські і повстанські війська матеріально, видавав червоноармійців; у 1920-ому, коли село перебувало в руках отамана Степового, закликав селян вступати в банду для боротьби за Самостійну Україну, погрожував тим, хто не вступає"; "з 1928 року агітував проти хлібозаготівлі, весняної посівної кампанії, контрактації і колективізації, частину свого хліба продав на приватних ринках, а понад 100 пудів замурував у стіні біля печі, що й було виявлено; закликав людей не вступати в колгоспи, залякував їх скорою зміною влади і приходом китайців; у січні 1930 року біля кооперації агітував селян не йти в колгосп: "Щоб не бути рабами: хай вступають комуністи й отримують 300 рублів платні"; "Колгоспи створюють комуністи, аби ми на них гнули спину"; "Між колективом і поміщиком немає різниці"). Засуджений 20.02.1930 трійкою колегії ДПУ УРСР до розстрілу, дату виконанння вироку вказано у справі 10848 – 1 березня 1930 року. Реабілітований 16.09.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Син Феодосій за участь у антирадянському повстанні знаходиться на засланні в Старобільському окрузі, Донбас. (П - 10831)

АЛКЕЄВ КУПРІЯН ОПАНАСОВИЧ, 1918 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта 6 класів, член колгоспу "Червоний Жовтень". Розкуркулений і висланий разом з батьком, у 1933 році засуджений до 10 років позбавлення волі. Вдруге заарештований 7.11.1937 Онуфріївським РВ НКВС ("розкладав трудову дисципліну в колгоспі, вороже ставився до робочої худоби"). Засуджений 25.11.1937 трійкою УНКВС Полтавської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 23.11.1988 Кіровоградським облсудом. (П - 8562)

АНІСТРАТОВ ГАВРИЛО АРХИПОВИЧ, 1897 р.н., с.Камбурліївка, росіянин, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 16.10.1937 Онуфріївським РВ НКВС (член секти євангельських християн, антирадянська агітація). Кіровоградським облсудом 1.06.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 589)

АРТЕМЕНКО МИКИТА ПИЛИПОВИЧ, 1887 р.н., с.Василівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 4.04.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (агітація проти хлібозаготівельних

робіт, проти перевиборів сільської ради). Засуджений 12.07.1929 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 17.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 4204)

АРТЮХА МИКИТА ДАНИЛОВИЧ, 1875 р.н., с.Дериївка, українець, освіта початкова, член ВКП(б) у 1920-25 роках, член колгоспу "Нове життя". Заарештований 19.02.1938 Онуфріївським РВ НКВС ("служив у царській армії молодшим унтер-офіцером. в 1918 році при владі гетьмана Скоропадського був головою Куцеволівської земельної управи; вихваляв царський лад, доводив, що тоді все було - взуття, мануфактура, а тепер нічого нема й не буде; заявляв, що колгосп здає державі хліб щороку, а колгоспникові на трудодень видають не більше 2-3 кілограмів; відмовлявся підписуватись на державну позику"). Засуджений 7.07.1939 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років – після касаційної скарги засуджений 23.10.1939 Верховним судом УРСР до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 12.10.1990 Верховним судом УРСР. (П – 12572)

БАБЕНКО ПАВЛО КАСЯНОВИЧ, 1901 р.н., с.Браїлівка, українець, освіта початкова, кандидат у члени ВКП(б) з 1939 року, хлібороб. Заарештований 1.12.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 375-ої Харківської стрілецької дивізії (антирадянська агітація). Засуджений 28.02.1944 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 1.06.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13468)

БАБЕНКО ПАВЛО СПИРИДОНОВИЧ, 1899 р.н., смт Онуфріївка, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 17.04.1944 Онуфріївським РВ НКДБ ("під час німецької окупації працював мельником громадського двору №67"). Засуджений 27.08.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 5.01.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13773)

БАКУТА ІВАН МИТРОФАНОВИЧ, 1902 р.н., с.Зибкове, українець, освіта початкова, член ВКП(б) з 1939 року, проживав у с.Іванівка (нині с.Вишнівці) Онуфріївського району, чоботар. Заарештований 4.12.1943 УНКДБ Кіровоградської області ("німецькою окупаційною владою в роки війни був завербований таємним агентом СД"). Засуджений 8.04.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 22.09.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 14051)

БАЛАБУХА МАКАР ГАВРИЛОВИЧ, 1905 р.н., с.Мар'ївка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 6.01.1933 Онуфріївським РВ ДПУ (агітація проти колгоспного ладу). Засуджений 21.01.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 17.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7079)

БАРАНЕЦЬ ТИХІН ВАСИЛЬОВИЧ, 1893 р.н., с.Сметанівка (приєднане до смт Павлиш), українець, освіта початкова, рахівник колгоспу ім.Шевченка. У 1933 році розкуркулений. Заарештований 29.07.1939 Онуфріївським РВ НКВС (контрреволюційна агітація, спрямована на підрив колгоспного ладу, дискредитація радянської влади). Засуджений 19.09.1939 Кіровоградським облсудом до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Верховним судом УРСР 23.10.1939 вирок зменшений до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 15.06.1990 Верховним судом УРСР. (П – 12443)

БАРИЛЮК НАУМ ЗАХАРОВИЧ, 1893 р.н., с.Нудиже Любомльського району Волинської області, українець, освіта початкова, проживав у с.Камбурліївка Онуфріївського району, член артілі "10-річчя Жовтня". У 1930 році був засуджений "за убій худоби" до 6 місяців примусових робіт, у 1933-ому за розбазарювання колгоспного хліба засуджений до 3 років неволі. Вдруге заарештований 10.01.1938 Онуфріївським РВ НКВС (шпигунська діяльність). Засуджений 14.10.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 2.11.1938. Реабілітований 12.09.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12100)

БАСІЙ ГРИГОРІЙ АНТОНОВИЧ, 1883 р.н., с.Дериївка, українець, освіта початкова, проживав на х.Білевщина Плосківської сільради Куцеволівського району Кременчуцького округу (нині П'ятихатського району Дніпропетровської області), хлібороб-заможник. У грудні 1929 року за невиконання плану твердих культур перебував під судом і був оштрафований на 2325 рублів, майно розпродане.

Заарештований 28.02.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("за гетьманської влади належав до спілки хліборобів-власників; куркуль-експертник, вів антирадянську агітацію проти заходів радянської влади"). Засуджений 12.04.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 10 років ув'язнення в концтаборі. Реабілітований 18.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12174)

БЕЗЗУБ САВА МИКИТОВИЧ, 1886 р.н., смт Павлиш, українець, освіта неповна середня, проживав у м.Кіровограді, рахівник міської поліклініки. У 1929 році Кіровським нарсудом був засуджений до 1,5 року неволі за шкідницьку діяльність у бджолярсько-городницькій артілі: зогнило піввагона яблук (інші 4 члени правління артілі: Микола Седлер засуджений до 1,5 року неволі, Уманець до 2 років, Андрій Войцеховський і Василь Будницький засуджені умовно). Вдруге заарештований 11.10.1937 Кіровським МВ НКВС ("колишній прапорщик царської армії; контрреволюційна діяльність, шкідництво – заплутував звітність, ображовував службовців, чим дезорганізовував і збуджував нездоровий настрій серед працівників поліклініки"). Засуджений 3.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 19.11.1937. Реабілітований 29.07.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3745)

БЕЗКОРОВАЙНИЙ ГРИГОРІЙ ФЕДОРОВИЧ, 1917 р.н., смт Павлиш, українець, освіта незакінчена вища, проживав у м.Кременчуці Полтавської області, технік-доглядач будинків. Заарештований 9.04.1944 Онуфріївським РВ НКДБ (посібництво німецьким окупантам, антирадянська агітація). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 12.08.1944 направлений у спецтабір НКВС для фільтрації. (П – 224)

БЕЗСМОЛЬНИЙ ВАСИЛЬ ПАВЛОВИЧ, 1907 р.н., с.Успенка, українець, освіта початкова, червоноармієць військово-пересильного пункту. Заарештований 10.10.1944 відділом контррозвідки "Смерш" Горьківського гарнізону (посібництво німецьким окупантам). Онуфріївським РВ НКДБ 24.01.1945 направлений у спецтабір НКВС для фільтрації. (П – 443)

БЕЗУС ГРИГОРІЙ ФЕДОТОВИЧ, 1916 р.н., с.Петрівка, українець, освіта початкова, тракторист радгоспу "Партизан". Заарештований 4.05.1936 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 2.09.1936 Харківським облсудом до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 1 рік. Реабілітований 15.01.1993 Генеральною прокуратурою України. (П – 2026)

БЕЗУС ЄВДОКІЯ ПЕТРІВНА, 1894 р.н., с.Петрівка, українка, неписьменна, не працювала. Заарештована 26.10.1940 УНКВС Кіровоградської області (член нелегального церковного угруповання). Засуджена 21.12.1940 Кіровоградським облсудом до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітована 10.11.1989 Верховним судом УРСР. (П – 10733)

БЕРКОВСЬКИЙ ІВАН НИКОНОВИЧ, 1897 р.н., х.Оріхове Мар'ївської сільради, українець, освіта початкова, проживав у с.Мар'ївка Онуфріївського району, член колгоспу "Більшовик". Заарештований 6.01.1933 Онуфріївським РВ ДПУ ("агітував проти заходів радянської влади на селі: "Молотіть, однак не будете їсти хліб: по плану колгоспникам пшениця не належить, будете харчуватись відходами – мишієм та бур'янами"). Засуджений 21.01.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 16.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7081)

БЄЛЯЄВ МОКІЙ ПИЛИПОВИЧ, 1891 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, член колгоспу "Червоний Жовтень". Заарештований 1.04.1938 Онуфріївським РВ НКВС (член військово-повстанської організації). Засуджений 2.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 23.05.1938. Реабілітований 12.12.1959 Кіровоградським облсудом. (П – 4952)

БИКОВ КУЗЬМА МАКАРОВИЧ, 1897 р.н., с.Зибкове, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 4.02.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("у 1920 році служив у повстанському загоні Степового; у 1929-ому агітував проти хлібозаготівель: "Радянська влада забирає весь хліб у селян і змушує їх голодувати; люди вивозьте хліб на приватні ринки!"; виступав проти різних державних позик та проведення контрактацій"). Засуджений 1.03.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до розстрілу, дати виконання вироку в справі не зазначено. Реабілітований 20.09.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10873)

БИКОВ ПЛАТОН АНДРІЙОВИЧ, 1897 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 3.02.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("учасник повстання проти радвлади в роки громадянської війни – у 1920 році служив командиром сотні у повстанському загоні Степового; у 1928-ому агітував проти хлібозаготівель, контрактації озимого посіву; у січні 1930-го – проти колективізації: "Колектив – не що інше, як кріпосне право"). Засуджений 27.02.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до розстрілу, вирок виконано 9.03.1930. Реабілітований 18.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10862)

БИКОВ СТЕПАН ОВЕР'ЯНОВИЧ, 1876 р.н., с.Зибкове, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1929 році за несплату сільськогосподарського податку господарство конфісковане. Заарештований 3.02.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("у 1927 році згуртував довкола себе куркулів, які зривали постійно збори, коли обговорювались питання хлібозаготівлі, агітував проти заходів радянської влади, зокрема проти реалізації позики на індустріалізацію країни; у січні 1930 погрожував селянам: "Хто вступись у колгосп, то поплатиться при приході другої влади головою"). Засуджений 27.02.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до розстрілу, дати виконання вироку у справі не вказано. Реабілітований 18.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10864)

БИЧЕК ПЕТРО ВАСИЛЬОВИЧ, 1909 р.н., с.Берестки Верхньодніпровського району Дніпропетровської області, українець, хлібороб. Заарештований 8.02.1935 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 28.05.1936 Харківським облсудом до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 30.09.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 2022)

БИЧКО (БИЧОК) КУЗЬМА ФЕДОРОВИЧ, 1892 р.н., с.Дерiївка, українець, освіта початкова, рахівник колгоспу "Новий шлях." Заарештований 30.11.1932 Онуфріївським РВ ДПУ (агітація проти проведення хлібозаготівельних робіт). Засуджений 25.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 11.07.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге, проживаючи у м.Крюкові (приєднане до м.Кременчук) Полтавської області і працюючи бухгалтером артілі, заарештований 23.03.1938 Кременчуцьким МВ НКВС ("у 1918 році служив у Вільному козацтві; член контрреволюційної військово-повстанської організації). Засуджений 31.03.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 18.05.1938. Реабілітований 4.07.1959 Кіровоградським облсудом. (П – 4790, 1860).

БИЧКО ГАВРИЛО МИХАЙЛОВИЧ, 1894 р.н., с.Дерiївка, українець, освіта 3 класи, рядовий 179-го окремого батальйону зв'язку, єфрейтор, нагороджений медаллю "За відвагу". Заарештований 29.08.1945 відділом контррозвідки "Смерш" 66-ої гвардійської Полтавської стрілецької дивізії ("У 1933 році втік із Дерiївки, бо вкрав колгоспний хліб і боявся відповідальності, вернувся у серпні 1941-го, пособляв німецькій окупаційній владі, зокрема за його підказкою німці у жовтні 1941 року викачали 500 тонн нафти із наливних барж, які лишились після відступу Червоної армії"; "в розмовах з бійцями зводив наклепи на політику ВКП(б) і радянського уряду, висміював радянські органи влади і Червону армію, дискредитовував колгоспну систему господарювання, вихваляв життя за кордоном, розповідав антирадянські анекдоти, викривляв кадрову політику партії: "Якщо у тебе немає партквитка, то ти не станеш ні головою колгоспу, ні директором заводу – нічого не досягнеш у житті"). Засуджений 3.11.1945 військовим трибуналом 27-ої армії у м.Вінниці до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 19.04.1962 Верховним судом СРСР. (П – 5835)

БИЧОК ДЕНИС ФЕДОСІЙОВИЧ, 1884 р.н., с.Дерiївка, українець, освіта початкова, сторож сільського сінопункту. Заарештований 7.09.1937 Онуфріївським РВ НКВС ("до революції разом з батьком та братами мав 50 десятин землі, вітряного млина, великий човен, на якому перевозив через Дніпро людей і вантажі переважно зі спекулятивною метою; агітував проти існуючого ладу, сталінської Конституції, вихваляв фашиста Троцького, висловлювався, що колгоспи ніколи не зміцніють і проваляться, розкладав трудову дисципліну в колгоспі, розповсюджував чутки про повернення майна куркулям"), Засуджений 23.09.1937 трійкою УНКВС Харківської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 27.10.1937 у Кременчуку. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9389)

БІЛКО МИХАЙЛО МАТВІЙОВИЧ, 1918 р.н., смт Онуфріївка, українець, освіта 4 класи, непрацюючий. Заарештований 21.02.1944 Онуфріївським РВ НКДБ ("під час окупації у березні 1943 року працював один місяць у німецькій армії на кухні"). Онуфріївським РВ НКДБ 22.02.1944 направлений через військовий комісаріат у спецтабір НКВС для фільтрації. (П - 647)

БІЛКО ФЕДІР ІВАНОВИЧ, 1901 р.н.. с.Іванівка (нині с.Вишнівці). українець, освіта початкова, проживав у смт Онуфріївці, головний бухгалтер промартілі. Заарештований 24.06.1941 УНКДБ Кіровоградської області (антирадянська агітація). Засуджений 13.12.1941 Східно-Казахстанським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 28.09.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13592)

БІЛЬЧИЧ ПАВЛО ДЕНИСОВИЧ, 1891 р.н., с.Сметанівка (приєднане до смт Павлиш), українець, освіта початкова, рахівник колгоспу. Заарештований 3.01.1944 Онуфріївським РВ НКДБ (співробітництво з німецькою жандармерією). Засуджений 10.10.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 9.08.1989 Кіровоградським облсудом. (П - 10194)

БОЙКО ІВАН НИЧИПОРОВИЧ. 1880 р.н., с.Миколаївка Куцеволівського району Кременчуцького округу (нині Верхньодніпровського району Дніпропетровської області), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 1.03.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("у 1918 році належав до спілки хліборобів-власників; антирадянська діяльність проти колективізації, хлібозаготівлі, державної позики). Засуджений 26.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 27.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 6045)

БОЛЬДТ МИКОЛА МИКОЛАЙОВИЧ, 1905 р.н., с.Фріденеру Нововасилівського району Запорізької області, німець, освіта початкова, проживав у с.Морозівці Онуфріївського району, хлібороб-одноосібник. Заарештований 7.12.1943 УНКДБ Кіровоградської області ("під час окупації працював перекладачем в німецькій жандармерії"). Засуджений 20.02.1944 військовим трибуналом 5-ої повітряної армії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 8.04.1992 Кіровоградським облсудом. (П - 13759)

БОЛЬМА ПАНЬКО ГРИГОРОВИЧ, 1896 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 17.10.1930 Онуфріївським РВ ДПУ (агітація проти колективізації та проведення хлібозаготівельних робіт). Засуджений 17.12.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 14.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 6243)

БОНДАРЕНКО СЕРГІЙ АРСЕНОВИЧ, 1888 р.н., с.Василівка, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1920 році разом з батьком арештовувався, засуджений до сплати "штрафу у 2 мільярди грошей і 25 пудів хліба". Вдруге заарештований 3.04.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("син куркуля - батько мав 93 десятини власної землі, разом орендували 300 десятин; допомагав матеріально повстанському загонові Степового, при його сприянні були розстріляні два брати – Махно Григорій та Іван; допомагав отаману Григор'єву виявляти більшовиків; радвладу й компартію називав грабіжниками, у 1927 році виступав проти кампанії "Тиждень оборони країни": "Краще на горілку віддати 3 рублі, ніж чортові 15 копійок"; агітував проти проведення хлібозаготівельних робіт та колективізації"). Засуджений 15.07.1929 колегією ОДПУ УРСР до 5 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 4.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. Батько у 1920 році розстріляний ЧК за приховування хліба. (П - 14146)

БОРМІНОВ ЄРМИЛ ГРИГОРОВИЧ, 1895 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, хлібороб. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 10.07.1932 Онуфріївським РВ ДПУ (агітація проти хлібозаготівлі). Засуджений 19.11.1932 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 21.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6714)

БОРЩ ХАРЛАМП ГРИГОРОВИЧ, 1883 р.н., с.Вишнівці, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Заарештований 3.02.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (агітація проти колективізації, проведення хлібозаготівлі). Засуджений 17.02.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 31.01.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (5925 – П)

БРАТУСЬ ФЕДІР ГРИГОРОВИЧ, 1879 р.н., с.Семенівка Верхньодніпровського району Дніпропетровської області, українець, освіта початкова, проживав у смт Павлиші Онуфріївського району, швець. Заарештований 22.01.1931 Онуфріївським РВ ДПУ ("у 1918 році належав до Спілки хліборобів-власників, видавав гетьманській владі селян хутора Оріхове Мар'ївської сільради, які розграбували його господарство; вів агітацію проти заходів радянської влади на селі, організовував у 1930 році волинки"). Засуджений 3.04.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до розстрілу, дати виконання вироку в справі не зазначено. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11051)

БУЗЬКО СЕРГІЙ ФЕДОРОВИЧ, 1874 р.н., с.Успенка, українець, неписьменний, хлібороб, у 1930 році розкуркулений. У 1931 році за невиконання плану хлібозаготівельних робіт засуджений Онуфріївським райнарсудом до 3 років позбавлення волі (разом з іще 20 успенківцями). Вдруге заарештований 2.08.1937 Онуфріївським РВ НКВС (агітація проти колгоспного ладу). Засуджений 19.08.1937 особливою трійкою УНКВС Харківської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 6.06.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 1444)

БУЛАТ ДМИТРО МИХАЙЛОВИЧ, 1893 р.н., с.Кам'яні Потоки Кременчуцького району Полтавської області, українець, освіта початкова, проживав у с.Червоному Омельнику Попівської сільради Онуфріївського району, колгоспник. Заарештований 16.10.1937 Онуфріївським РВ НКВС (агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 14.04.1939 Полтавським облсудом до 8 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 4 роки. Реабілітований 7.07.1992 Генеральною прокуратурою України. (П – 13354)

БУРЯК ГРИГОРІЙ ЯКОВИЧ, 1892 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, машиніст артілі "Шлях п'ятирічки". У 1930 році розкуркулений. Заарештований 17.10.1930 Онуфріївським РВ ДПУ ("у 1919 році видавав червоних партизан; вів антирадянську агітацію проти хлібозаготівель, колективізації: "Хочете в економії, де годуватимуть кандьором?", розповсюджував чутки про загибель радвлади: "Не сьгодні-завтра прийде Англія, то вона покаже їм позики"). Засуджений 7.04.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років заслання у північний край. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11046)

БУРЯК ДМИТРО ЯКОВИЧ, 1898 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта – 2 класи міністерського училища, хлібороб. Заарештований 6.03.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("у 1919 році служив у каральному загоні денікінської армії; агітував проти колективізації та проведення хлібозаготівельних робіт"). Засуджений 15.04.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 10 років ув'язнення в концтаборі. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12048)

БУРЯК МИКОЛА ГАВРИЛОВИЧ, 1909 р.н., смт Павлиш, українець, освіта початкова, проживав у м.Знам'янка, машиніст паровоза. Заарештований 30.01.1944 транспортним відділом НКДБ ст.Знам'янка Одеської залізниці (підозрювався у антирадянській агітації, співробітництві з німецькими окупантами). Засуджений 4.03.1944 військовим трибуналом Одеської залізниці до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Верховним судом СРСР 21.04.1944 справу припинено. (П – 6349)

БУТЕНКО БОРИС ФЕДОСІЙОВИЧ, 1892 р.н., с.Попівка, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Леніна. Заарештований 18.07.1941 Олександрійським МРВ НКДБ (антирадянська агітація). Засуджений 10.06.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення умовно, з-під варти звільнений. Реабілітований 7.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12281)

БУТЕНКО ВЕНЕДИКТ СЕМЕНОВИЧ, 1886 р.н., с.Туркестанівка (нині с.Калачівка), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 23.02.1931 Онуфріївським РВ ДПУ ("член контрреволюційної повстанської організації, антирадянська агітація"). Засуджений 22.11.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 24.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11018)

БУТЕНКО ДЕНИС СЕМЕНОВИЧ, 1892 р.н., с.Туркестанівка (нині с.Калачівка), українець, хлібороб. Заарештований у 1931 році Олександрійським ДПУ (антирадянська агітація, член контрреволюційної організації). Полтавським оперсектором ДПУ 25.07.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 11018)

БУТЕНКО ЛЕОНІД ГРИГОРОВИЧ, 1896 р.н., с.Туркестанівка (нині с.Калачівка), українець, письменний, хлібороб. Заарештований у 1931 році Олександрійським ДПУ (агітація проти радянської влади). Інших даних у справі немає. (П – 11018)

БУТЕНКО ЛЕОНІД СЕМЕНОВИЧ, 1890 р.н., с.Туркестанівка (нині с.Калачівка), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований у 1931 році Онуфріївським РВ ДПУ (член контрреволюційної повстанської організації, антирадянська агітація). Інших даних у справі немає. (П – 11018)

БУТЕНКО СИДІР ГРИГОРОВИЧ, 1903 р.н., с.Попівка, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Леніна. Заарештований 16.12.1937 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська діяльність). Засуджений 29.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 2.06.1938. Реабілітований 7.06.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 3493)

ВАКУЛЕНКО ГРИГОРІЙ ВАСИЛЬОВИЧ, 1891 р.н., с.Успенка, українець, освіта початкова, колгоспник артілі "Дніпро". Заарештований 23.07.1938 Онуфріївським РВ НКВС (підозрювався у антирадянській агітації). Онуфріївським РВ НКВС 5.02.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 4609)

ВАСИЛЬЄВ СЕРГІЙ ТЕРЕНТІЙОВИЧ, 1897 р.н., смт Павлиш, українець, освіта початкова (політичні курси комісарів при Толмачевській академії, 1929), член ВКП(б) з 1919 року, проживав у м.Києві, начальник військово-будівельного відділу штабу Київського військового округу, інтендант 1-го рангу. Заарештований 20.06.1938 особливим відділом НКВС Київського військового округу ("у травні-червні 1919 року служив у колчаківській армії; підозрювався як учасник антирадянської військово-фашистської змови з 1936 року мав близькі стосунки з Якіром та іншими учасниками змови"). Прокуратурою Київського особливого військового округу 28.07.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 6932)

ВЕРГУН ЯКІВ СЕМЕНОВИЧ, 1891 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 29.10.1943 Онуфріївським РВ НКДБ ("в роки німецької окупації працював старостою громадського двору"). Засуджений 3.01.1944 військовим трибуналом 5-ої гвардійської армії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та з конфіскацією майна. Реабілітований 24.03.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13138)

ВЕРЕСКУН ГАВРИЛО ПЕТРОВИЧ, 1893 р.н., с.Нижня Лозуватка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 23.02.1931 Полтавським оперсектором ДПУ ("на території суміжних і поблизьких сіл Онуфріївського району з 1929 року існувала контрреволюційна повстанська організація, діяльність якої зводилась до гуртування куркульських елементів та агітації проти заходів і кампаній радвлади, поширення чуток про прийдешню інтервенцію іноземних держав – одним із найактивніших осередків цієї організації, звідки головним чином виходило керівництво, була "Лозуватська охорона"). Засуджений 24.10.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборах. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською обласною прокуратурою. (П – 10134)

ВЕРЕСКУН ЄГОР СТЕПАНОВИЧ, 1881 р.н., с.Лозуватка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 17.10.1930 Онуфріївським РВ ДПУ (контрреволюційна агітація: "з весни 1930 року у Лозуватці гурт куркулів, до якого входили Федот Манило, Павло Харченко, Єгор та Єфрем Верескуни, Сидір Кучеренко, під керівництвом Кирила Верескуна, який втік 16.10.1930 з-під конвою, систематично збирались ночами у хатах, обговорювали заходи радвлади з метою зриву хлібозаготівлі, розкидали письмові листівки з погрозами вбивства активістів села, підпалу їхніх хат"). Засуджений 29.12.1930 трійкою ДПУ УРСР до 5 років заслання у північний край. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11036)

ВЕРЕСКУН ЄФРЕМ ПЕТРОВИЧ, 1898 р.н., с.Лозуватка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 17.10.1930 Онуфріївським РВ ДПУ ("контрреволюційна агітація, організована участь проти заходів радвлади" – *див. Єгор Верескун*). Трійкою при колегії ДПУ УРСР 29.12.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 11036)

ВЕРЕСКУН ЮХИМ ПЕТРОВИЧ, 1898 р.н., с.Нижня Лозуватка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 23.02.1931 Полтавським оперсектором ДПУ (антирадянська агітація – *див. Гаврило Верескун*). Трійкою при колегії ДПУ УРСР 24.10.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 10134)

ВИННИК ЯКІВ МИХАЙЛОВИЧ. 1897 р.н., с.Попівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Третьому Омельнику (приєднане до с.Попівка), член колгоспу ім.Леніна. Заарештований 16.12.1937 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 24.02.1939 Полтавським облсудом до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Верховним судом УРСР 3.05.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 1410)

ВИСОЦЬКИЙ ВАСИЛЬ ВАСИЛЬОВИЧ, 1904 р.н., с.Павлиш, поляк, освіта початкова, робітник ремонтної служби 8-го околотку 11-ої дистанції колії. Заарештований 20.02.1938 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Знам'янка ("належав до релігійної родини, яка після закриття католицького костелу у Павлиші їздила для здійснення релігійних обрядів у Харків; листувався із родичами у Польщі, вихваляв життя у капіталістичних країнах, зводив наклепи на умови життя трудящих в СРСР, дискредитовував сталінську Конституцію; в період публікації постанови уряду про збільшення зарплати мало оплачуваним категоріям робітників говорив: "Це не надбавка, а знущання: копійки добавили, а на ринках ціни збільшились на рублі отже все це чиниться для відводу очей"). Засуджений 2.06.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Знам'янським шляхово-транспортним відділом 29.02.1940 ухвалено було справу припинити, але питання реабілітації не було доведено до кінця. Реабілітований 27.03.1956 Кіровоградським облсудом. (П - 6308)

ВИХОДЕЦЬ ОЛЕКСАНДР БОРИСОВИЧ, 1887 р.н., с.Василівка, українець, освіта 3 класи, конюх колгоспу ім.Ворошилова. Заарештований 4.06.1945 Онуфріївським РВ НКДБ ("під час німецької окупації працював старостою громадського двору"). Засуджений 29.08.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 15 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років та з конфіскацією майна. Реабілітований 1.02.1955 трибуналом Київського військового округу. (П - 3129)

ВОВСІЙ ІЛЛЯ ПЕТРОВИЧ, 1912 р.н., с.Дерії́вка, українець, освіта початкова. Заарештований 21.10.1943 відділом контрозвідки "Смерш" 66-ої гвардійської стрілецької дивізії (підозрювався як агент німецької таємної поліції). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 16.12.1943 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2115)

ВОЛОШИНА ОКСАНА МИТРОФАНІВНА, 1905 р.н., с.Василівка, українка, неписьменна, проживала у селищі копальні "Вечірній Кут" Криворізького району Дніпропетровської області. Заарештована 10.06.1937 Олександрійським РВ НКВС ("розповідала контрреволюційні анекдоти, які дискредитовують керівників партії та уряду"). Засуджена 14.10.1937 спецколегією Дніпропетровського облсуду до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітована 29.01.1992 Генпрокуратурою України. (П – 13030)

ВОРОБЙОВ ГАВРИЛО ФІЛАРЕТОВИЧ, 1903 р.н., с.Зибкове, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 4.02.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 13.03.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 10 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 13.09.1989 Кіровоградською обласною прокуратурою. (П - 10847)

ВОРОБЙОВ СИДІР ВАСИЛЬОВИЧ. 1885 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, не працював. У 1931 році розкуркулений, у 1933-ому за опір виконанню держзобов'язань засуджений Онуфріївським нарсудом до 8 років ув'язнення, звільнений з-під варти через хворобу. Вдруге заарештований 6.09.1937 Онуфріївським РВ НКВС ("син багатого землевласника, до революції в господарюванні батька й братів було 300 десятин землі, паровий млин, 40 голів великої рогатої худоби – частину майна націоналізовано після революції, остаточно розкуркулений у 1931-ому; агітував проти нової Конституції та проти зміцнення колгоспного ладу"). Засуджений 29.09.1937 трійкою УНКВС Харківської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8604)

ВОРОБЙОВ ЮХИМ ФЕДОРОВИЧ, 1904 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 16.11.1932 Онуфріївським РВ ДПУ ("в минулому куркуль, разом з Іваном Мінаковим провадили антирадянську агітацію проти колективізації та інших заходів партії і радянського уряду в галузі сільського господарства, зокрема проти плану хлібозаготівлі, реалізації позики четвертого року п'ятирічки"). Засуджений 4.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 23.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 6362)

ВОРОНОВ ЙОСИП НИКИФОРОВИЧ, 1909 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, водій колгоспу ім.Кірова. Заарештований 3.07.1941 Олександрійським МРВ НКДБ (контрреволюційна діяльність, шкідництво). Засуджений 4.11.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 1.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11548)

ВОРОПАЄВ ЄВГЕН ПЕТРОВИЧ, 1898 р.н., с.Максатиха Бежецького повіту Тверської губернії (Росія), освіта незакінчена вища, проживав у с.Камбурліївці, завідувач навчальної частини Онуфріївської школи механізації. Заарештований 20.10.1937 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська агітація: "компрометував випуск радянських тракторів"). Засуджений 10.06.1939 Кіровоградським обласним судом до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 11.08.1993 Генпрокуратурою України. (П 801)

ГАВРИЛОВ ПОРФИРІЙ ІВАНОВИЧ, 1887 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 8.03.1938 Онуфріївським РВ НКВС ("активний учасник повстанського загону Степового в роки громадянської війни; антирадянська діяльність"). Засуджений 29.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 2.06.1938. Реабілітований 7.06.1956 Кіровоградським облсудом. (П - 3493)

ГАЙДАЙ ІВАН ФЕДОРОВИЧ, 1907 р.н., с.Браїлівка, українець, освіта 3 класи, колишній член ВКП(б), військовослужбовець 2-го стрілецького батальйону 468-го стрілецького полку 111-ої стрілецької Олександрійській дивізії. Заарештований 21.02.1944 відділом контррозвідки "Смерш" 111-ої стрілецької Олександрійської дивізії (полон, німецький табір, підозрювався у зраді Батьківщини). Відділом контррозвідки "Смерш" 5-ої гвардійської армії 19.04.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П 4944)

ГАРАГУЛЯ МИКОЛА ІВАНОВИЧ, 1912 р.н., с.Мала Кохнівка Кременчуцького району Полтавської області, українець, освіта початкова, проживав у смт Онуфріївці, червоноармієць 24-го управління оборонного будівництва. Заарештований 7.01.1944 відділом контррозвідки "Смерш" 24-го управління оборонного будівництва ("війну розпочав у діючій Червоній армії, на Сталінградському фронті був начальником напрямку зв'язку 196-ої стрілецької дивізії, 10.08.1942 перейшов на бік німців, отримав від них перепустку і повернувся в Онуфріївку, заарештований німцями у червні 1943-го, дав згоду бути таємним агентом жандармерії, після вигнання німців мобілізований у 24-е УОБ; заарештований як дезертир - втікав і робив спроби кілька разів: 15.02.1944 за рапортом начальника відділу контррозвідки "Смерш" при обстеженні камери, в якій сидів Гарагуля, в виявлено вийняті два камені зі стіни, а третій намічений для виймання і це місце закрите соломою; 25.02.1944 Гарагуля затриманий у місті черговим Чигиринського райвідділу НКДБ; 9.03.1944 Чигиринським РВ НКВС і прокурором проведено обстеження камери попереднього ув'язнення, де в номері 2 знаходилося 7 в'язнів, виявлено в задній цегляній стіні діру розміром 40х35 сантиметрів і в глибину 5 сантиметрів - арештантів переведено в іншу камеру, втеча попереджена"). Онуфріївським райвідділом НКДБ 15.08.1944 направлений у спецтабір НКВС для фільтрації. (П – 219)

ГАРБУЗ ЮХИМ ІВАНОВИЧ, 1885 р.н., с.Іванівка (нині с.Вишнівці), українець, освіта початкова, проживав на х.Прилипки Вишнівцівської сільради, хлібороб. Заарештований 1.02.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (агітація проти колективізації та хлібозаготівельних робіт). Засуджений 4.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 28.02.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 6009)

ГЛАДКИЙ АНТОН ІВАНОВИЧ, 1894 р.н., с.Успенка, українець, освіта початкова (курси рахівників у Зибкому), проживав у смт Онуфріївці, рахівник. У 1920 році заарештовувався за підозрою участі у повстанському русі проти радянської влади в загоні "Зінці", сидів під вартою у Верхньодніпровську (нині Дніпропетровської області); у 1933-ому Онуфріївським нарсудом засуджений до 2 років неволі. Втретє заарештований 3.07.1938 Онуфріївським РВ НКВС (підозрювався як член антирадянської повстанської партизанської організації: спочатку підтвердив, що завербований Аврамом Куделею, а згодом від власних свідчень відмовився). Прокуратурою Градизького району Полтавської області 5.02.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 4607)

ГЛАДКИЙ ГАВРИЛО ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1878 р.н., с.Дерiївка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 20.12.1932 Онуфріївським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений

19.01.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 16.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге, працюваючи ковалем колгоспу "Новий шлях", заарештований 8.03.1938 Онуфріївським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 2.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 23.05.1938. Реабілітований 12.12.1959 Кіровоградським облсудом. Син Іван у 1929 році засуджений до 8 років заслання у північний край. (П 4952, 7075)

ГЛАДКИЙ ІВАН КАРПОВИЧ, 1881 р.н., с.Дерiївка, українець, освіта початкова, проживав у с.Петрівка Онуфріївського району, хлібороб. Заарештований 16.10.1930 Онуфріївським РВ ДПУ (агітація проти хлібозаготівлі, колективізації). Засуджений 15.12.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 7.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11774)

ГЛАДНЕВ АНДРІЙ АНТОНОВИЧ, 1877 р.н., с.Млинок, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 23.02.1931 Онуфріївським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 22.10.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання за межі України. Реабілітований 24.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7777)

ГОЛУБ МЕФОДІЙ АНТОНОВИЧ, 1900 р.н., с.Лозуватка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 15.03.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (антирадянська діяльність). Засуджений 17.05.1929 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 4.05.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 1481)

ГОЛУБЕНКО ПИЛИП ДЕМИДОВИЧ, 1886 р.н., с.Туркестанівка (нині с.Калачівка), українець, письменний, хлібороб. Заарештований у 1931 році Олександрійським окрвідділом ДПУ (агітація проти заходів радянської влади, член контрреволюційної організації). Інших даних у справі немає. (П – 11018)

ГОНЧАРОВ ЙОСИП НИКИФОРОВИЧ, 1892 р.н., с.Успенка, українець, освіта 3 класи, член артілі "Шлях Леніна". Заарештований 15.07.1938 Онуфріївським РВ НКВС (підозрювався як член антирадянської повстанської партизанської організації). Прокуратурою Полтавської області 26.02.1939 справу припинено, з-під варти звільнений 11.01.1939 під підписку про невиїзд. (П – 7868)

ГОРБУНОВ ПОЛІКАРП ІВАНОВИЧ, 1883 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, член колгоспу. Заарештований 5.01.1938 Онуфріївським РВ НКВС ("в минулому належав до партії есерів, антирадянська діяльність"). Засуджений 2.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 23.05.1938. Реабілітований 12.12.1959 Кіровоградським облсудом. (П – 4952)

ГОРДІЄНКО ГРИГОРІЙ ВАСИЛЬОВИЧ, 1880 р.н., с.Успенка, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1929 році "за нездачу лишків хліба" був засуджений до 1 року неволі, відбув 21 добу в бупрі, відпущений на примусові роботи; розкуркулений. Вдруге заарештований 29.09.1930 Полтавським облвідділом ДПУ ("куркуль, до революції мав 40 десятин землі, жатку та інший сільгоспінвентар; у 1918 році був членом Спілки хліборобів-власників, видавав червоних партизан, підтримував білих; у 1929-30 роках вів контрреволюційну агітацію: передибав селян, які йшли на збори й відмовляв їх від державної хлібоздачі: "Радвлада уже зовсім хоче одягнути ярмо на селян, створює економії; дурні ті, що йдуть у колгоспи – вони ще не знають, що будуть голодні й роздягнені"). Засуджений 7.12.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення. Реабілітований 6.08.1992 Кіровоградською обпрокуратурою. Батько у 1930 році розкуркулений (хату криту залізом забрали під сільраду, сарай під черепицею, погріб викладений з каменю, два колодязі) і висланий у Архангельську область на 3 роки. (П – 6094)

ГОРДІЄНКО ЛУКА ФЕДОРОВИЧ, 1915 р.н., с.Павлівка Лозівського району Семипалатинської області (Казахстан), українець, освіта 4 класи, з 1939 року проживав у с.Успенка Онуфріївського району до мобілізації в армію у серпні 1941-го, командир відділення 29-го запасного кавалерійського полку. Заарештований 25.10.1941 особливим відділом НКВС Орджонікідзенського гарнізону (контрреволюційна профашистська агітація: "разом із друзями-військовиками Іваном Карповичем, Григорієм Корнієнком, Олексою Шестеренком писали й поширювали на території своєї частини та державних установ м.Орджонікідзе листівки із закликом повалення радянської влади, сприяння німецьким загарбникам, встановлення диктатури фашизму – таких листівок було розповсюджено 54 штуки; зміст окремих: "Геть кровопролиття, геть війну! Хай живе непереможний союз Німеччини, Італії, Японії та всіх союзників, що приєдналися, під керівництвом вождя Гітлера!"; "Командири і бійці! Вас готують проти німців і

вождя Гітлера. Гітлер – ваш визволитель від комунізму!";"Годі знущатись над робітниками й селянами!"). Засуджений 6.03.1944 військовим трибуналом Самаркандського гарнізону до 10 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 21.05.1991 військовою прокуратурою Туркменистанського військового округу в м.Ташкенті, Узбекистан. Брат Олекса засуджений у 1937 році. (П - 12649)

ГОРОБЕЦЬ КОСТЯНТИН КАРПОВИЧ, 1902 р.н., с.Омельник, українець, освіта початкова, проживав у м.Липецьку (Росія), військовослужбовець 10-го окремого запасного залізничного полку. Заарештований 30.08.1945 3-м відділом НКДБ Південно-Східної залізниці (антирадянська агітація). Засуджений 15.10.1945 військовим трибуналом Південно-Східної залізниці до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 4 роки. Реабілітований 13.12.1989 Кіровоградським облсудом. (П - 10525)

ГОРОВИЙ ВАСИЛЬ ЛУК'ЯНОВИЧ, 1879 р.н., с.Василівка, українець, освіта початкова, хлібороб (у 1919 році був головою сільського ревкому). Заарештований 3.04.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("діяльність, спрямована на зрив заходів радянської влади на селі"). Засуджений 5.07.1929 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 17.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 4221)

ГРАБОВИЙ ВАСИЛЬ ЄГОРОВИЧ, 1888 р.н., с.Дериївка, українець, письменний, член колгоспу "Нове життя". Заарештований 24.06.1941 Онуфріївським МРВ НКДБ (антирадянська агітація). Засуджений 13.12.1941 Східно-Казахстанським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та з конфіскацією майна. Реабілітований 17.12.1992 Верховним судом Казахстану. (13806 - П)

ГРАБОВОЙ ФЕДІР ТИХОНОВИЧ, 1890 р.н., с.Дериївка, українець, освіта початкова, член ВКП(б) у 1921-28 роках, колгоспник. Заарештований 19.02.1938 Онуфріївським РВ НКВС ("у 1918 році служив у "Вільному козацтві"; член контрреволюційної військово-повстанської організації"). Засуджений 31.03.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 18.05.1938. Реабілітований 4.07.1959 Кіровоградським облсудом. (П - 4790)

ГРЕК ВАСИЛЬ МИХАЙЛОВИЧ, 1890 р.н., с.Дериївка, українець, освіта початкова, проживав у с.Млинку Онуфріївського району, хлібороб. Заарештований 28.02.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("у 1918 році належав до Спілки хліборобів-власників, служив у війську гетьмана Скоропадського; антирадянська агітація проти державної хлібозаготівлі"). Засуджений 14.04.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 12047)

ГРЕК ДЕНИС ВАСИЛЬОВИЧ, 1916 р.н., с.Дериївка, українець, освіта початкова, проживав у м.Кіровограді, водій автороти 465-го батальйону аеродромного обслуговування. Заарештований 23.11.1941 особливим відділом НКВС 465-го БАО 28-го району авіабазування ("4 жовтня пішов у розвідку й потрапив у німецький полон, звідки втік за сумнівних обставин; у жовтні під час нічлігу у с.Старе-Бешеве Ростовської області серед вояків та цивільного населення вів антирадянську агітацію, зводив наклепи на радянську пресу, вихваляв умови життя на окупованій території: "На зайнятих німцями територіях цивільне населення живе мирно й спокійно, я був там і не бачив, щоб німці знущались, як це пишуть у наших газетах – тому нікуди не треба евакуйовуватись"). Засуджений 10.12.1941 трибуналом 28-го РАБ до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 26.11.1991 військовою прокуратурою Північно-Кавказького військового округу. (П - 12920)

ГРЕК ІВАН ІВАНОВИЧ, 1896 р.н., с.Дериївка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 25.04.1932 Онуфріївським РВ ДПУ ("після революції мав 25 десятин землі і орендував 100 десятин, 8 голів великої рогатої худоби, вітряка, жатку, кінну молотарку, сіялку, віялку, 100 вуликів бджіл; у 1930 році розпродав найбільший сільгоспінвентар і вступив у колгосп, звідки його у 1932-ому виключили й розкуркулили; у грудні 1931 року на зборах з питань хлібозаготівлі підбурював жінок зірвати їх, що й було зроблено, у 1932-ому розповсюджував чутки про війну з Японією і поразку СРСР"). Харківським облвідділом ДПУ 2.08.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 8360)

ГРЕК СТЕПАН ІВАНОВИЧ, 1907 р.н., с.Дериївка, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 25.04.1932 Онуфріївським РВ ДПУ (антирадянська агітація проти заходів партії та уряду). Харківським облвідділом ДПУ 2.08.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 5575)

ГРЕК ТИМОФІЙ МИКОЛАЙОВИЧ, 1879 р.н., с.Дериївка, українець, освіта початкова, проживав у с.Плоске Онуфріївського району (нині Верхньодніпровського Дніпропетровської області), хлібороб-одноосібник. Заарештований 1.03.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (як куркуль проводив агітацію проти колективізації, хлібозаготівельних робіт). Засуджений 12.04.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 31.01.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 5899)

ГРИДІН ТРОХИМ ГРИГОРОВИЧ, 1902 р.н., с.Зибкове, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 4.02.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 1.03.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9999)

ГРИДІНА КИЛИНА ПЕТРІВНА, 1885 р.н., с.Зибкове, росіянка, неписьменна, працювала у власному господарстві. У 1930 році розкуркулена. Заарештована 16.10.1930 Онуфріївським райвідділом ДПУ (антирадянська агітація: "під час колективізації весною 1930 року казала: "Хто не в колективі, а працює на сезонних роботах, у того й гроші водяться, а що у вас є?"; агітувала не здавати хліб - у неї знайшли закопаними в ямі 15 пудів пшениці"). Засуджена 17.12.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край умовно, з-під варти звільнена. Реабілітована 29.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 6256)

ГРИЦЕНКО ІВАН ЛАВРОВИЧ, 1914 р.н., смт Онуфріївка, українець, освіта середня (Чугуївський зоотехнікум, 1936), вибув із ВЛКСМ у 1935 році, проживав у м.Чугуєві Харківської області, червоноармієць 14-го корпусного артполку. Заарештований 3.06.1937 особливим відділом 23-ї стрілецької дивізії (антирадянська агітація: "у книзі "Питання ленінізму" знайшов цитату про неможливість побудови соціалізму в одній окремій країні й усюди показував її червоноармійцям"; "розказував анекдот, спрямований на дискредитацію партії й радянських органів влади"). Засуджений 8.07.1937 трибуналом 14-го стрілецького корпусу Харківського військового округу до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки, звільнений із Колимських таборів після закінчення війни. Реабілітований 30.07.1964 Верховним судом СРСР. (П - 7851)

ГРІНЧЕНКО ІВАН ЮХИМОВИЧ, 1902 р.н., с.Сметанівка (приєднане до смт Павлиш), українець, освіта початкова, вагар товарної контори. Заарештований 10.02.1938 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Кременчук (контрреволюційна пропаганда). Засуджений 23.12.1938 Полтавським облсудом до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Верховним судом УРСР 27.02.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 5580)

ГРУНЬКО ІВАН ОКСЕНТОВИЧ, 1913 р.н., с.Дериївка, українець, освіта середня спеціальна (педагогічний технікум), у 1936 році "як син петлюрівця" виключений із членів ВЛКСМ, не працював. Заарештований 28.11.1943 Онуфріївським РВ НКДБ ("під час німецької окупації працював заступником старости сільради, агітував проти колгоспного ладу"). Засуджений 30.04.1944 трибуналом Одеського військового округу до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 17.04.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13209)

ГУБА ІВАН АНАНІЙОВИЧ, 1900 р.н., с.Дериївка, українець, освіта початкова, помічник бригадира колгоспу "Нове життя". Заарештований 7.02.1944 управлінням НКДБ Кіровоградської області ("З червня 1942 до липня 1943 року працював завгоспом громадського двору, виконував усі вказівки німецької окупаційної влади: забезпечував господарство усім необхідним сільськогосподарським інвентарем, а велику рогату худобу й коней фуражем; 18.06.1943 завербований як таємний агент німецької розвідки, дав письмове зобов'язання - практичну діяльність заперечує"). Засуджений 17.06.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9990)

ГУЦУЛЯК СЕМЕН ЮРІЙОВИЧ, 1897 р.н., с.Станівці Долішні Глибоцького району Чернівецької області, українець, освіта вища, з 1920 року член компартії Буковини, з 1928-го член ВКП(б), проживав у смт Онуфріївці, директор радгоспу. Заарештований 11.12.1933 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (як член Української Військової Організації: "у 1915-19 роках служив у австрійській армії в чині лейтенанта, у 1921-24-их навчався на факультеті соціально-економічних наук Віденського університету,

в цей же час був видавцем газети "Економічно-господарський вісник Сходу" німецькою мовою, перекладав наукові праці, організував революційний буковинський комітет, згодом перейшов у закордонне бюро Буковинської компартії; у 1925 році переїхав у СРСР, жив у Харкові і працював у Держплані до 1931 року; звинувачувався в тому, що будучи завербований Семеном Вітеком 1924 року в УВО й ставши головою студентської організації "Громада" під прикриттям прорадянськості допомагав членам УВО переїжджати в Радянську Україну, здійснював шпигунсько-розвідувальну роботу на користь німців, мав особисті стосунки з німецьким генеральним консулом у Харкові"). Засуджений 26.02.1934 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. За поширення на о.Соловки наклепів на НКВС та керівників УРСР, за висловлювання жалю, що не лишився за кордоном - повторно засуджений 9.10.1937 трійкою УНКВС Ленінградської області до розстрілу, вирок виконано 3.11.1937. Реабілітований 2.02.1965 трибуналом Київського військового округу. (П - 7915)

ДЕГТЯРОВ ІВАН ГРИГОРОВИЧ, 1896 р.н., с.Зибкове, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 4.02.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("син поміщика, який до революції мав 325 десятин землі і багато сільгоспінвентарю; у 1918 році під час окупації німцями служив у каральному загоні, брав участь у розстрілі 18 селян-бідняків с.Мар'ївка, у 1919-ому за денікінської влади в Олександрії громив єврейське населення, у 1920-ому був командиром сотні у повстанському загоні Степового; в цей же час із Кременчука приїхали 3 червоноармійці і 2 сестри милосердя, зупинились у хаті Марка Воробйова, Дегтярьов довідався про це й з іншими куркулями вивів їх усіх за село і розстріляв, перед цим познущавшись над сестрами милосердя; у 1929-ому агітував проти хлібоздачі, у 1930-ому проти колективізації, часто виступав на сільських сходках, закликав не підписуватись на держпозику: "Нам підсовують папірці, а гроші забирають собі комуністи"). Засуджений 6.03.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до розстрілу, дати виконання вироку у справі не зазначено. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10001)

ДЕГТЯРОВ МАКСИМ КУПРІЯНОВИЧ, 1895 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, хлібороб. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 9.07.1932 Онуфріївським РВ ДПУ (агітація проти хлібозаготівельних робіт, колективізації, підписки на державну позику). Засуджений 19.09.1932 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 14.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 6713)

ДЕГТЯРОВ ОМЕЛЯН МОКІЙОВИЧ, 1900 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 30.01.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("у 1920 році в загоні отамана Степового брав участь у повстанні проти радянської влади; в період 1927-29 років агітував проти хлібозаготівлі, державної позики на індустріалізацію та колективізацію, у жовтні 1929-го кілька разів зривав збори, де йшла мова про хлібоздачу: "Не треба здавати комуністам хліб, хай дохнуть з голоду - бо вони нас грабують"; "Такого ярма, як нам зараз накинули, світ не бачив: податки, позики, самообкладання, штрафи, контрактація, колективізація..."; злісно ухилявся від сплати усіх видів податку, за що був оштрафований у п'ятикратному розмірі"). Засуджений 27.02.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до розстрілу, вирок виконано 9.03.1930. Реабілітований 5.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Батько за участь у гетьманському війську в 1921 році розстріляний червоними. (П - 10848)

ДЕГТЯРОВ ЯКІВ ГРИГОРОВИЧ, 1902 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, хлібороб. У 1929 році розкуркулений за нездачу лишків хліба. Заарештований 3.02.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("агітував проти заходів радянської влади: хлібозаготівлі та колективізації; казав: "Хліб треба везти на приватний ринок, а не здавати державі, не треба йти в колективи, бо це панщина - як за кріпосного права"). Засуджений 5.03.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до розстрілу, дати виконання вироку у справі немає. Реабілітований 18.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10867)

ДЕМЕНТЬЄВ ВАСИЛЬ АНДРІЙОВИЧ, 1876 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, член колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 23.07.1939 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 29.09.1939 Кіровоградським облсудом до 3 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 11.08.1993 Генпрокуратурою України. Розкуркулені й репресовані: батько Андрій Дмитрович, брати Григорій та Андрій, дядько Прокіп Дмитрович, волосний суддя; чоловік сестри Горбунов Полікарп Іванович, чоловік іще однієї сестри Хрущов Маркел Матвійович. (П - 796)

ДЕМИДОВ ЙОСИП ФЕДОРОВИЧ, 1905 р.н., с.Зибкове, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 11.12.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 5-ої гвардійської армії (співпраця з німецькою окупаційною владою в роки війни). Засуджений 20.02.1944 трибуналом 5-ої повітряної армії до 10 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 4.06.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13443)

ДЕМИДОВ МИХАЙЛО МИХАЙЛОВИЧ, 1900 р.н., м.Крюків (нині у складі м.Кременчука Полтавської області), українець, освіта початкова, проживав у с.Зибкове Онуфріївського району, хлібороб, комірник колгоспу "Перемога Петровського". Заарештований 16.11.1932 Онуфріївським РВ ДПУ (антирадянська діяльність: "як член правління колгоспу і відповідальний за тваринницьку галузь і протипожежну безпеку по-шкідницьки ставився до тяглової сили – 21 кінь упав у господарстві від недогляду, згорів свинарник; як комірник видавав хліб для продажу на ринку, не виконавши державного плану хлібоздачі"). Засуджений 9.02.1933 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 19.11.1969 Кіровоградським облсудом. (П – 6837)

ДЕМИДОВ ПАВЛО ПОЛІКАРПОВИЧ, 1874 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 16.10.1930 Онуфріївським РВ ДПУ ("в роки громадянської війни був у повстанському загоні отамана Степового; у 1920 році разом із Кузьміним, Гавриловим та іншими куркулями ввірвались до хати Марка Воробйова, де квартирували 3 червоноармійці і 2 сестри милосердя, вночі забрали їх і розстріляли, ще й попередили старого, що коли розкаже про це кому, то й йому це саме буде": "агітував селян проти заходів радянської влади на селі: "На кого ви працюєте, дурні – на жидів та їм на театри; нащо ви видаєте один одного – якби ти мовчав, то я б і тобі дав пудів п'ять, і мені б лишилось": "Хліб не треба здавати – та щоб не один хтось так чинив, а всі, то нічого вони нам би не зробили"). Засуджений 3.01.1931 до 5 років заслання у північний край. Реабілітований 20.07.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 3688)

ДЕМИДОВ ЯРЕМА ФІЛАРЕТОВИЧ, 1898 р.н., с. Зибкове, росіянин, письменний, проживав у м.Кривий Ріг Дніпропетровської області, їздовий на Ленінському руднику. У 1930 році за невиконання плану хлібозаготівлі розкуркулений. Заарештований 1.03.1931 Криворізьким МВ ДПУ ("після розкуркулення переховувався, на руднику розповсюджував провокаційні чутки про те, що в їхньому районі радвлада затискує селян, намагається їх силувано зробити колгоспниками, а хто не вступає, то висилають із села, казав: "До весни не лишиться жодного колективу, всі розбіжаться, бо не хочуть жити як при кріпосному праві"). Засуджений 17.04.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 23.02.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6235)

ДЕРЕВ'ЯГІН СЕРГІЙ СТЕПАНОВИЧ, 1886 р.н., с.Петрівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 22.02.1931 Онуфріївським РВ ДПУ (антирадянська діяльність). Полтавським оперсектором ДПУ УРСР 25.07.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 11018)

ДЗИГАР ДЕНИС КИРИЛОВИЧ, 1882 р.н., смт Онуфріївка, українець, освіта початкова, тесля маслозаводу. Заарештований 19.04.1944 Онуфріївським РВ НКДБ ("у 1941-43 роках завідував Онуфріївським сільським споживчим товариством, провадив антирадянську агітацію"). Засуджений 29.08.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 20.11.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13694)

ДИШЛЕВИЙ ОЛЕКСІЙ АНТОНОВИЧ, 1881 р.н., с.Лозуватка, українець, освіта початкова, екстерном здав екзамени на вчителя початкових класів, без певних занять. Заарештований 8.03.1938 Онуфріївським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність). Засуджений 29.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 2.06.1938. Реабілітований 7.06.1956 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 3493)

ДОВГИЙ ГЕОРГІЙ МИХАЙЛОВИЧ, 1894 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Комунар". Заарештований 29.05.1944 Онуфріївським РВ НКДБ (антирадянська агітація). Онуфріївським РВ НКДБ 2.09.1944 направлений у спецтабір НКВС для фільтрації. (П – 431)

ДОВГИЙ МИКОЛА ВАСИЛЬОВИЧ, 1876 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 26.02.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (агітація проти колективізації на селі). Засуджений 12.04.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 16.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (5988 – П)

ДОВГОПОЛ МИХАЙЛО КУЗЬМОВИЧ, 1907 р.н., смт Онуфріївка, українець, освіта 3 класи сільської школи, пожежник радгоспу. У 1930 році розкуркулений разом з батьком, у 1931-ому за дизертирство із тилового ополчення був засуджений до 1,5 року позбавлення волі. Вдруге заарештований 5.05.1938 Онуфріївським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 28.05.1939 Кіровоградським облсудом до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 8.08.1990 Верховним судом УРСР. (П - 12476)

ДОВГОПОЛ НИКИФОР ФЕДОРОВИЧ, 1891 р.н., смт Онуфріївка, українець, освіта початкова, у 1918 році належав до партії есерів, член колгоспу "Заповіт Шевченка". Заарештований 4.07.1949 Онуфріївським РВ МДБ ("В роки німецької окупації з серпня 1941-го по грудень 1943-го працював бригадиром громадського господарства, змушував населення трудитись на німців, відправив у Німеччину 4 молодих на роботи, зводив наклепи на радянську владу та армію, читав жителям села газети, які видавались окупаційною владою українською мовою"; "під час відступу німців Довгопол дозволив селянам розбирати зерно з току, заховав від вигону в Німеччину понад 3 десятки голів худоби, до серпня 1945 року служив у Червоній армії"). Засуджений 7.09.1949 трибуналом військ МВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна, покарання відбував у м.Чернігові. Трибуналом 8-го Військово-Морського Флоту 30.03.1955 міру покарання зменшено до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах без позбавлення громадянських прав. З-під варти звільнений 22.07.1954. Реабілітований 22.02.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13826)

ДОВГОПОЛ ТИМОФІЙ АНТОНОВИЧ, 1885 р.н., смт Онуфріївка, українець, освіта початкова, колгоспник. Трійкою при колегії ДПУ УРСР 7.12.1930 за антирадянську агітацію був засуджений до 5 років концтабору. Вдруге заарештований 8.03.1938 Онуфріївським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 29.09.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 4.10.1938. Реабілітований 10.05.1958 Кіровоградським облсудом. (П - 4337)

ДРАЧКО ВАСИЛЬ ГРИГОРОВИЧ, 1883 р.н., с.Верхня Лозуватка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 20.12.1932 Онуфріївським РВ ДПУ (агітація проти колгоспного ладу, підписки на державну позику). Засуджений 15.01.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 21.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 7077)

ДРАЧКО ПЕТРО ГРИГОРОВИЧ, 1893 р.н., с.Нижня Лозуватка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 23.02.1931 Полтавським оперсектором ДПУ (антирадянська агітація - *див. Гаврило Верескун*). Засуджений 24.10.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10134)

ДРІБНИЦЯ ДЕМ'ЯН ТИМОФІЙОВИЧ, 1895 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Комунар". Заарештований 5.02.1938 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська діяльність). Засуджений 29.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 2.06.1938. Реабілітований 7.06.1956 Кіровоградським облсудом. (П - 3493)

ДРІБНИЦЯ ОЛЕКСАНДР СТЕПАНОВИЧ, 1908 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1929 році за хуліганство був засуджений до 6 місяців примусової праці. Заарештований 25.02.1930 Куцеволівським РВ ДПУ ("24 лютого 1930 року о 8-ій годині вечора в приміщенні Куцеволівської трудової школи, де проходили збори селян з питанням переходу на суцільну колективізацію, з вулиці через вікно пролунав постріл, яким було прострелено рукав сіряка і куфайки старшого сільвиконавця Кабака, він стояв біля вікна, рукав пальта представника райвиконкому Олефіра, він сидів за столом, погасило лампу і смертельно поранило в голову члена президії зборів, активіста села, члена комітету незаможних селян Івана Григоровича Полового, який через кілька годин помер; вбивство здійснене гуртом куркулів та середняків, до якого входили син і батько Олександр і Степан Дрібниці, Федір Кравцов, Андрій Шашло та Олександр Патерило - вранці, перед зборами, домовились помститись за розкуркулювання Федора Кравцова й інших: розігнати збори, вчинити переполох; стріляв з обріза Олександр Дрібниця"). Засуджений 24.03.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до розстрілу, вирок виконано 1.04.1930 у Кременчуці. Реабілітований 14.08.1956 трибуналом Київського військового округу. (П - 2677)

ДРІБНИЦЯ СТЕПАН ПАВЛОВИЧ, 1880 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 24.02.1930 Куцеволівським РВ ДПУ ("участь у терористичному акті 24 лютого" - *див. Олександр Дрібниця*). Засуджений 24.03.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до розстрілу, вирок виконано 1.04.1930 у Кременчуці. Реабілітований 14.08.1956 трибуналом Київського військового округу. (П - 2677)

ДРУЗЕНКО ГНАТ СЕРГІЙОВИЧ, 1907 р.н., с.Василівка, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Карла Маркса. Заарештований 18.12.1943 Олександрійським РВ НКВС (служба в поліції в роки німецької окупації). Управлінням НКВС Кіровоградської області 10.01.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 456)

ДУМАНСЬКИЙ ІВАН ІВАНОВИЧ, 1899 р.н., с.Качківка Ямпільського району Вінницької області, українець, освіта середня, проживав у с.Дерії̈вці Онуфріївського району, вчитель. Заарештований 24.03.1938 Онуфріївським РВ НКВС (член контрреволюційної військово-повстанської організації). Засуджений 31.03.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 18.05.1938. Реабілітований 4.07.1959 Кіровоградським облсудом. (П - 4790)

ЄЛИЗАВЕТСЬКИЙ ОНУФРІЙ ГРИГОРОВИЧ, 1896 р.н., с.Лозуватка, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Комінтерну. Заарештований 16.10.1937 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська діяльність: "з 1923 року належав до секти євангельських християн-баптистів, заявляв про погане життя в колгоспах, виступав проти оподаткування колгоспників"). Засуджений 28.05.1939 Кіровоградським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 8.12.1966 Верховним судом УРСР. Брати Мусій і Костянтин - сектанти, притягувались до відповідальності у 1937 та 1950 роках. (П - 8084)

ЄЛИСАВЕТСЬКИЙ КОСТЯНТИН ОНУФРІЙОВИЧ, 1893 р.н., с.Лозуватка, українець, освіта початкова, проживав у с.Успенка Онуфріївського району, заготівельник сільського споживчого товариства. Заарештований 16.10.1937 Онуфріївським РВ НКВС (активна сектантська - п'ятидесятники - антирадянська діяльність). Прокуратурою м.Кременчука Полтавської області 9.03.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 3310)

ЄЛИСАВЕТСЬКИЙ МУСІЙ ГРИГОРОВИЧ. 1894 р.н., с.Лозуватка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 16.10.1937 Онуфріївським РВ НКВС ("член сектантської організації євангельських християн-баптистів, провадив антирадянську агітацію"). Онуфріївським РВ НКВС 15.02.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. Вдруге заарештований 5.09.1950 Онуфріївським РВ МДБ ("посібництво німецькій окупаційній владі в роки війни"). Засуджений 26.12.1950 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 8.12.1989 Верховним судом УРСР. (П - 4602, 10795)

ЄМЕЦЬ ЯКИМ ВІКЕНТІЙОВИЧ, 1887 р.н., с.Дерії̈вка, українець, кандидат у члени ВКП(б) в 1935-36 роках, проживав у м.Дніпропетровську, без певних занять. Дати арешту у справі не зазначено ("вів антирадянську агітацію: повністю поділяє контрреволюційні погляди звинувачуваного Степана Ричка, веде надумані розмови про голод на селі, про велику смерність, чим дискредитує керівництво партії і країни, проявляє антисемітизм; використовує у своїй пропаганді націоналістичну літературу – праці з історії України Грушевського і Яворського, ці книги він давав читати й іншим"). Засуджений 3.02.1937 Дніпропетровським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. (П - 5194)

ЖАРКО ДАНИЛО ФЕДОРОВИЧ. 1914 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 7.07.1941 Кіровоградським УНКДБ ("агітував проти заходів партії і уряду в галузі податків, торгівлі, зводив наклепи на умови і рівень життя трудящих в СРСР"). Засуджений 5.01.1942 Архангельским облсудом до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 13.11.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13677)

ЖАРКО ЮХИМ МИХАЙЛОВИЧ, 1900 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, проживав у смт Онуфріївці, комірник робкоопу. Заарештований 4.12.1937 Онуфріївським РВ НКВС (контрреволюційна агітація та пропаганда). Засуджений 5.12.1937 трійкою УНКВС Полтавської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.12.1988 Кіровоградським облсудом. (П - 8561)

ЖИВОТОВСЬКИЙ ЙОСИП ПАВЛОВИЧ, 1902 р.н., х.Галія Кременчуцького району Полтавської області, українець, освіта неповна середня, проживав у смт Онуфріївці, старший агроном Онуфріївського радгоспу. Заарештований 23.09.1944 Онуфріївським РВ НКДБ ("під час німецької окупації працював старшим агрономом Онуфріївського державного маєтку"). Засуджений 30.11.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 15 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 27.12.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12955)

ЖИЛЕНКО ГРИГОРІЙ МИХАЙЛОВИЧ, 1899 р.н., с.Млинок, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 27.07.1938 Онуфріївським РВ НКВС (агітував проти колгоспного ладу, вихваляв фашистську Німеччину). Засуджений 26.03.1939 Полтавським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Кіровоградським облсудом 13.12.1939 справа припинена, з- під варти звільнений. (П - 760)

ЖИЛІН ЛУКА ТРОХИМОВИЧ, 1892 р.н., с.Зибкове, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1929 році за несплату податків господарство конфісковане. Заарештований 29.01.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("у 1928 році агітував проти здачі хліба в кооперацію, у 1929-ому проти реалізації державної позики на індустріалізацію країни, залякував селян зміною влади"). Засуджений 27.02.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до розстрілу, вирок виконано 9.03.1930. Реабілітований 18.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10865)

ЖИЛІН ТИМОФІЙ ТИХОНОВИЧ, 1874 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, хлібороб. У 1929 році за контрреволюційну діяльність був розкуркулений і висланий у північний край, втік із заслання того ж року. Заарештований 7.09.1937 Онуфріївським РВ НКВС ("розповсюджував провокаційні чутки про війну"). Засуджений 29.09.1937 трійкою УНКВС Харківської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11635)

ЖУРАВЛЬОВ СЕМЕН ЯКОВИЧ, 1881 р.н., с.Камбурліївка, росіянин, освіта початкова, хлібороб. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 9.07.1932 Онуфріївським РВ ДПУ (агітація проти колективізації та хлібозаготівельних робіт). Засуджений 19.09.1932 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 14.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6712)

ЖУРБА ГРИГОРІЙ ІВАНОВИЧ, 1893 р.н., х.Туркестанівка (нині с.Калачівка), українець, хлібороб. У 1931 році за "належність до контрреволюційної повстанської організації" заарештовувався Олександрійським райвідділом ДПУ. Вдруге, працюючи столяром колгоспу ім.Леніна, заарештований 12.11.1937 Онуфріївським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність). Засуджений 4.01.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 22.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11018, 11362)

ЖУЧКІН СЕМЕН МИКИТОВИЧ, 1904 р.н., с.Карташівка Білгородського повіту Курської губернії (Росія), росіянин, освіта початкова, проживав у с.Зибковому Онуфріївського району, священик, настоятель старообрядницького храму. Заарештований 4.10.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("вів антирадянську агітацію проти хлібозаготівлі, підписки на державну позику, колективізації, говорив, що влада душить народ податками і скоро їй настане кінець"). Засуджений 18.02.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10010)

ЗАБІГАЙ ЄГОР АНДРІЙОВИЧ, 1893 р.н., с.Дерiївка, українець, освіта початкова, різнороб. Заарештований 14.03.1938 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська діяльність). Засуджений 29.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 2.06.1938. Реабілітований 7.06.1956 Кіровоградським облсудом. (П - 3493)

ЗАБІГАЙ ПЕТРО ПРОКОПОВИЧ. 1879 р.н., с. Дерiївка, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 25.04.1932 Онуфріївським РВ ДПУ (агітація проти прийняття та виконання додаткового плану хлібозаготівлі). Засуджений 31.08.1932 особливою нарадою ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 7.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6690)

ЗАБОЄВ ВАСИЛЬ ПЕТРОВИЧ, 1880 р.н., м.Херсон, українець, закінчив Херсонське міське училище, проживав у с-щі Крюкові на Дніпрі Кременчуцького району Полтавської області, не працював.

Заарештований 7.09.1937 Онуфріївським РВ НКВС (контрреволюційна агітація і пропаганда). Засуджений 1.10.1937 трійкою УНКВС Харківської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.12.1988 Кіровоградським облсудом. (П – 8535)

ЗАРІВНИЙ ІВАН КОСТЯНТИНОВИЧ, 1921 р.н., с.Браїлівка, українець, освіта неповна середня, член ВЛКСМ, червоноармієць 47-го Керкінського прикордонного загону. Заарештований 29.04.1942 особливим відділом НКВС при 217-му прикордонному загоні (агітація, спрямована на дискредитацію заходів партії та уряду). Засуджений 24.05.1942 трибуналом військ НКВС Туркменської РСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 30.10.1991 прокуратурою Туркменського військового округу. (П – 12812)

ЗИМНИЦЯ ФЕДІР ОМЕЛЯНОВИЧ, 1880 р.н., с.Млинок, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 19.10.1930 Онуфріївським райвідділом ДПУ ("агітував селян проти хлібозаготівлі та колективізації, пророкував загибель радянської влади; у Зимниці знайдено заховану пшеницю"). Засуджений 16.12.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 18.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6185)

ЗУБЕНКО ЯКІВ ОВДІЙОВИЧ, 1879 р.н., с.Жовте П'ятихатського району Дніпропетровської області, українець, освіта початкова (Катеринославське фельдшерське училище, 1898), проживав у с.Успенка Онуфріївського району, медичний фельдшер. Заарештований 2.08.1937 Онуфріївським РВ НКВС ("у 1905 році поділяв погляди есерів, був одним з учасників організації "селянських спілок" у колишній Успенській волості, належав до волосного земства, в період гетьманського урядування працював у Верхньодніпровській земській управі, активний діяч та організатор націоналістичних гуртків "Просвіти"; в період денікінщини видав комуніста, члена ЦВК УРСР Дениса Куделю; вів антирадянську агітацію, поширював контрреволюційні анекдоти"). Засуджений 29.09.1937 трійкою УНКВС Харківської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9963)

ЗУБКОВ АНТОН ОМЕЛЯНОВИЧ, 1893 р.н., с.Камбурліївка, росіянин, освіта початкова, червоноармієць 56-го військово-будівельного загону. У 1933 році за крадіжку корови у місцевого жителя був засуджений до 3 років неволі, покарання відбував на будівництві Біломорканалу. Вдруге заарештований 26.07.1945 відділом контррозвідки "Смерш" 25-го управління оборонного будівництва резерву головнокомандування (антирадянська агітація: "під час передислокації 56-го ВБЗ із Чехословаччини в СРСР серед бійців і цивільного населення зводив наклепи на життя в Радянському Союзі, на вождя нашої партії – "країною править нацмен" – і на радянську Конституцію, вихваляв життя в капіталістичних країнах; говорив, що в радянських газетах пишуть неправду"). Засуджений 21.08.1945 військовим трибуналом гарнізону м.Сталіно (нова назва – Донецьк) до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 3.07.1990 трибуналом Київського військового округу. (П – 11840)

ІВАНЦОВ ПЕТРО ГРИГОРОВИЧ, 1892 р.н., с.Лопаздне Мглинського району Орловської (нині Брянської) області (Росія), росіянин, освіта середня технічна (авіашкола), проживав у с.Зибковому Онуфріївського району, член колгоспу "Червоний Жовтень". Заарештований 15.03.1938 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська діяльність). Засуджений 2.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 23.05.1938. Реабілітований 12.12.1959 Кіровоградським облсудом. (П – 4952)

ІВАНЧЕНКО ІВАН ПИЛИПОВИЧ, 1890 р.н., с.Успенка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Шлях Леніна". У 1930 році розкуркулений, у 1932-ому був засуджений Онуфріївським нарсудом до 5 років неволі, з-під варти звільнений у грудні 1935-ого. Вдруге заарештований 7.09.1937 Онуфріївським РВ НКВС ("агітував проти сталінської Конституції і підписки на державну позику"). Засуджений 23.09.1937 трійкою УНКВС Харківської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 29.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11694)

ІВАНЧЕНКО ІВАН ТИХОНОВИЧ, 1890 р.н., с.Успенка, українець, освіта початкова, хлібороб-середняк. Заарештований 14.01.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 7.05.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 5302)

ІВАНЧЕНКО ФЕДІР ФЕДОРОВИЧ, 1888 р.н., с.Успенка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 3.07.1938 Онуфріївським РВ НКВС (підозрювався як член військово-повстанської підпільної організації). Прокуратурою Полтавської області 7.03.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 5581)

КАБАК ВАСИЛЬ ОНИСИМОВИЧ, 1908 р.н., с.Сахранівка Олексієво-Лозовського району Ростовської області (Росія), українець, освіта 7 класів, проживав у смт Павлиш Онуфріївського району, без певних занять. У 1930 році був засуджений до 5 років заслання. Вдруге заарештований 21.01.1944 відділом контррозвідки "Смерш" 230-го запасного стрілецького полку (антирадянська агітація). Засуджений 19.04.1944 трибуналом 53-ої Армії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 27.12.1989 Кіровоградським облсудом. (П - 10518)

КАБАК ФЕДІР САМСОНОВИЧ, 1898 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта вища (інститут народного господарства), проживав у м.Кіровограді, старший кредитний інспектор торгбанку. Проживаючи у Харкові і працюючи викладачем комбінату "Союзоргоблік", 28.04.1935 був заарештований як один з засновників контрреволюційної організації "Об'єднання працюючих України" (разом із Овсієм Овсієвським та Герасимом Гай-Романцовим), яка ставила за мету відокремлення України від СРСР і встановлення буржуазної республіки, при обшуку вилучений револьвер системи "Сміт-Вісон" з п'ятьма патронами; засуджений 28.10.1935 Харківським облсудом до 10 років неволі з позбавленням громадянських прав на 5 років. Вдруге заарештований 19.01.1949 УМДБ Кіровоградської області (практично те саме звинувачення). Засуджений 13.04.1949 особливою нарадою МДБ СРСР до заслання на поселення у віддалені місця СРСР. Реабілітований 24.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9667)

КАЛИНЯК МИХАЙЛО АНТОНОВИЧ, 1893 р.н., м.Млинів Рівненської області, українець, освіта вища (агроприродниче відділення Київського університету, 1918), проживав у смт Онуфріївці, старший агроном районного земельного відділу. Заарештований 13.08.1937 Онуфріївським РВ НКВС ("підпрапорщик царської армії, у 1930 році як соціально небезпечний елемент Кам'янець-Подільським окружним відділенням ДПУ в адміністративному порядку висланий із прикордонної смуги, з 1931 року мешкає в Онуфріївському районі – звинувачується у шпигунських зв'язках із братом Миколою – помер, за словами Михайла, у 1927 році - та шкідницьких діях в агрономії: недбале ставлення до роботи, заниження плану посівів, засів засміченим, недоброякісним зерном"). Засуджений 22.12.1937 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 22.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Брат Микола у 1920 році виїхав у Польщу, чоловік двоюрідної сестри Степура при УНР був Подільським губернським комісаром, у 1920 році виїхав у Польщу. (П - 11349)

КАЛЮЖНИЙ КУПРІЯН ЯКОВИЧ, 1892 р.н., с.Омельник, українець, освіта початкова, робітник Крюківського вагоно-будівельного заводу. Заарештований 28.07.1937 6-им відділом УДБ НКВС ст.Кременчук (контрреволюційна агітація). Засуджений 8.08.1937 трійкою УНКВС Харківської області до розстрілу, вирок виконано 12.08.1937. Реабілітований 30.03.1961 Полтавським облсудом. (П – 5379)

КАРАСЬ АНДРІЙ РОМАНОВИЧ, 1894 р.н., с.Товсте Оболонського (нині Семенівського) району Полтавської області, українець, освіта початкова, проживав у смт Павлиш Онуфріївського району, технічний керівник пункту "Заготзерно". Заарештований 29.09.1937 Онуфріївським РВ НКВС ("шкідницька робота, спрямована на знищення зернових культур"). Засуджений 3.04.1938 Полтавським облсудом до розстрілу. Помер у тюрмі м.Кременчука 11.04.1938 (самогубство). Верховним судом УРСР 21.04.1938 вирок відмінено, справа направлена на дорозслідування. (П – 8834)

КАРАСЬ ПАВЛО ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1901 р.н., с.Деріївка, українець, освіта середня (військова академія), проживав на ст.Донгузська Оренбурзької області (Росія), начальник науково-випробувального зенітно-артилерійського полігону Червоної армії. Заарештований 30.04.1938 УДБ УНКВС Оренбурзької області (підозрювався як агент польської розвідки, член контрреволюційної терористичної троцькістсько-бухаринської організації). Особливим відділом НКВС Приволзького військового округу 1.05.1940 справу припинено, з-під варти звільнений. (П –5711)

КВІТАШ ІЛЛЯ ІЛЛІЧ, 1898 р.н., с.Максимівка Градизького (нині Кременчуцького) району Полтавської області, українець, освіта початкова, проживав у смт Павлиш Онуфріївського району, приймальник "Заготскоту" на ст.Павлиш. Заарештований 5.05.1938 Онуфріївським РВ НКВС ("відмовлявся підписуватись на державну позику "Зміцнення оборони країни": "Все одно радянська влада скоро загине і ніякі позики їй не допоможуть, тому підписуватись не потрібно"). Засуджений 1.06.1939 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 3.11.1962 Верховним судом УРСР. (П - 6105)

КИВА ВАСИЛЬ ЯКОВИЧ, 1888 р.н., с.Туркестанівка (нині с.Калачівка), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований у 1931 році Онуфріївським РВ ДПУ (член контрреволюційної повстанської організації). Полтавським оперсектором ДПУ 25.07.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 11018)

КИВА МАКСИМ СТЕПАНОВИЧ, 1884 р.н., с.Туркестанівка (нині с.Калачівка), українець, письменний, хлібороб. Заарештований у 1931 році Олександрійським РВ ДПУ (антирадянська агітація, член контрреволюційної організації). Інших даних у справі немає. (П - 11018)

КИЗЕНКО ВАСИЛЬ АНТОНОВИЧ, 1878 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 2.11.1930 Онуфріївським райапаратом ДПУ ("агітував односельців проти колективізації, хлібозаготівлі"). Засуджений 15.12.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11777)

КИЗЕНКО ДАНИЛО АНТОНОВИЧ, 1883 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1930 році розкуркулений і позбавлений виборчих прав. Заарештований 30.11.1930 Онуфріївським РВ ДПУ (антирадянська агітація: "Не здавайте хліб, хай привезуть товари, тоді ми будемо міняти й наш хліб: хай не ставлять ціну по 1 рублю за пуд, а не менше 10 рублів"; "Не йдіть у сози, подивіться, як ми раніше жили - всього було доволі"; "План заготівлі не виконуйте тому, що хліб однак вивозять за кордон, а ми залишаємось голодними" - така агітація впливала на селян, завдяки їй весною 1930 року багато селян вийшло з колгоспів). Засуджений 16.12.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі умовно, з-під варти звільнений. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11033)

КИРИЧЕНКО ІВАН АРСЕНОВИЧ, 1891 р.н., с.Успенка, українець, освіта початкова (земське училище), член колгоспу "Шлях Леніна". Заарештований 23.07.1938 Онуфріївським РВ НКВС (член антирадянської повстанської партизанської організації). Прокуратурою Градизького району Полтавської області 5.02.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 4608)

КИРИЧЕНКО ОМЕЛЯН ПИЛИПОВИЧ, 1899 р.н., с.Успенка, українець, освіта початкова, кандидат у члени ВКП(б) у 1932 році, бригадир артілі "Шлях Леніна". Заарештований 3.07.1938 Онуфріївським РВ НКВС (підозрювався як член антирадянської повстанської партизанської організації). Прокуратурою Полтавської області 26.02.1939 справу припинено, з-під варти звільнений 13.01.1939 під підписку про невиїзд. (П - 7868)

КИРНОС ЯВДОКИМ ЛУК'ЯНОВИЧ, 1893 р.н., с.Братолюбівка Мар'ївської сільради Онуфріївського району, українець, освіта початкова, мешкав у м.Кременчук Полтавської області, робітник. У 1929 році розкуркулений, перебував під слідством, 1 місяць просидів у в'язниці Полтавського окрвідділу ДПУ. Вдруге заарештований 30.09.1930 Полтавським сектором ОДПУ ("За влади гетьмана мав тісний зв'язок із поміщиком Гредньовим, яким був викликаний загін німців, в результаті чого розстріляно 7 червоних партизанів; у 1920 році тримав зв'язки з бандою "Живодьора"; залякував селян: "Скоро прийдуть істинно руські люди і тих, хто запобігав перед радянською владою, будуть пороти ще сильніше, ніж пороли досі"; "Море зараз лише шумить, але скоро вийде з берегів і все затопить"; "Радвлада ігнорує селянство - дає жити лиш робітникам, а селян душить"; у 1930 році з метою наблизити до себе бідноту влаштував пиятику, в результаті чого колектив ім.8-го Березня розвалився"). Засуджений 6.01.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 31.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 6211)

КЛИМЕНКО МАРКО СЕМЕНОВИЧ, 1915 р.н., с.Новолозуватка, українець, освіта неповна середня (прискорені курси Бакинського піхотного училища ім.Орджонікідзе, 1939), член ВЛКСМ з 1934

року, червоноармієць із 1936-го, командир кулеметного взводу 281-го стрілецького полку 67-ої стрілецької дивізії, молодший лейтенант. Заарештований 24.09.1940 спецвідділом НКВС Прибалтійського військового округу ("з квітня 1940 року серед командирів висловлював різні вигадки антирадянського характеру: "22 квітня, коли по радіо передавали матеріали до 70-річчя з дня народження В.І.Леніна і про товариша Сталіна як продовжувача його справи, Клименко сказав: "Обидва - проститутки, а не вожді народу, бо ведуть народ не від перемоги до перемоги, а від голоду до голоду"; "3 липня опівночі під час транслювання пролетарської пісні "Інтернаціонал" сказав, що це не гімн, а гімно"; "проти його ліжка на стіні на цвяшку висів бюст Сталіна і щовечора Клименко, вішаючи кашкета, ставив зверху бюст і приказував: "Стій струнко, а то впадеш", бюст часто падав і бився, так що все лице у Сталіна було понівечене"). Засуджений 13.11.1940 військовим трибуналом 24-го стрілецького корпусу до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 23.08.1990 трибуналом Прибалтійського військового округу. (П - 12469)

КЛЮЧКО МИКОЛА СЕРГІЙОВИЧ, 1922 р.н., с.Омельник, українець, освіта 7 класів, член ВЛКСМ, обліковець роти 52 військово-будівельного загону, рядовий. Заарештований 23.04.1946 відділом контррозвідки "Смерш" 25-го управління оборонного будівництва резерву головнокомандування ("з листопада 1941-го по листопад 1943-го року за німецької окупації працював секретарем сільської управи: провів перепис населення і передав у райуправу, відправляв молодь на роботи в Німеччину, супроводжував разом із поліцейським у Павлиш на збірний пункт - всього із села відправлено 136 осіб, складав списки громадян для вилучення худоби - всього було забрано 50 голів великої рогатої"). Засуджений 29.06.1946 трибуналом військ МВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 18.03.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13833)

КЛЮЧКО ЯКІВ ЯКОВИЧ, 1886 р.н., с.Омельник, українець, неписьменний, член колгоспу "Перебудова". Заарештований 28.06.1941 УНКВС Кіровоградської області (агітація проти заходів партії та уряду). Засуджений 24.01.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11713)

КОБЕЛЯЦЬКИЙ МИКОЛА ПИЛИПОВИЧ, 1888 р.н., с.Успенка, українець, освіта початкова, бригадир рільничої бригади артілі "Шлях Леніна". У 1931 році розкуркулений; у 1934-ому "за шкідницьке ставлення до збирання врожаю" був засуджений до 1 року ув'язнення умовно. Заарештований 15.07.1938 Онуфріївським РВ НКВС (підозрювався як член антирадянської повстанської партизанської організації "за свідченням Аврама Куделі"). Онуфріївським РВ НКВС 5.02.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 4610)

КОВАЛЕНКО ВАСИЛЬ ДАВИДОВИЧ, 1895 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта 2 класи, член колгоспу "Комунар". Заарештований 5.02.1938 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська діяльність). Засуджений 29.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 2.06.1938. Реабілітований 7.06.1956 Кіровоградським облсудом. (П - 3493)

КОВАЛЕНКО ГАВРИЛО ХАРЛАМПОВИЧ, 1893 р.н., с.Браїлівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 25.05.1944 Онуфріївським РВ НКДБ ("в роки війни служив перекладачем німецької комендатури"). Засуджений 28.08.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 15.04.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13212)

КОВАЛЕНКО ІВАН ІВАНОВИЧ, 1911 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, голова сільської ради. Заарештований 28.11.1943 Онуфріївським РВ НКДБ (співпраця з німецькою окупаційною владою в роки війни, антирадянська агітація). Засуджений 28.02.1944 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 11.05.1990 Верховним судом УРСР. (П - 12163)

КОВАЛЕНКО КИРИЛО МАХТЕЙОВИЧ, 1879 р.н., с.Млинок, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Орджонікідзе, кравець. Заарештований 4.07.1938 Онуфріївським РВ НКВС (підозрювався як член антирадянської повстанської партизанської організації). Прокуратурою Полтавської області 26.02.1939 справу припинено, з-під варти звільнений 13.01.1939 під підписку про невиїзд. (П - 7868)

КОВАЛЕНКО ЮХИМ ТИМОФІЙОВИЧ, 1892 р.н., с.Підлужжя Куцеволівського району Кременчуцького округу (нині Верхньодніпровського Дніпропетровської області), українець, освіта початкова, проживав у с.Діївці Садківської сільради Кременчуцького району Полтавської області, з липня 1951-го тимчасово мешкав в урочищі Терещенковому Зибківської сільради Онуфріївського району, інвалід з 1944 року, пасічник-одноосібник. Полтавським облсудом 11.05.1941 за розповсюдження релігійної літератури (баптист із 1908 року) був засуджений до 8 років неволі, звільнений 20.09.1943. Вдруге заарештований 29.08.1951 Онуфріївським РВ МДБ (антирадянська агітація: "у червні 1951 року на підводі із Зибкового в Онуфріївку в розмові з попутником зводив наклепи на умови життя і праці колгоспників: робота оплачується недостатньо, зібраний урожай іде за кордон, вихід можна знайти, вийшовши з колгоспу; захоплювався рівнем оплати праці й умовами життя робітників у Америці"). Засуджений 19.11.1951 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 11.08.1989 Верховним судом УРСР. (П – 10246)

КОВАЛЬОВ ФЕОДОСІЙ ІВАНОВИЧ, 1883 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 15.07.1941 Олександрійським МРВ НКДБ (антирадянська агітація). Засуджений 13.12.1941 Східно-Казахстанським облсудом до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 7.05.1992 Генпрокуратурою України. (П – 13240)

КОВТУН ЮХИМ МУСІЙОВИЧ, 1898 р.н., х.Другий Омельничок Попівської сільради (нині с.Любівка), українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Леніна. Заарештований 16.12.1937 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська діяльність). Засуджений 29.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 2.06.1938. Реабілітований 7.06.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 3493)

КОЖУШКО МИКОЛА АВТОНОМОВИЧ, 1895 р.н., с.Успенка, українець, освіта початкова, рільник сільськогосподарської артілі "Дніпро". Заарештований 14.07.1938 Онуфріївським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність). Прокуратурою м.Кременчука Полтавської області 19.03.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 4875)

КОЗАКЕВИЧ ДАНИЛО ПЛАТОНОВИЧ, 1896 р.н., м.Летичів Хмельницької області, українець, освіта середня спеціальна (сільськогосподарський технікум), проживав на х.Шевченка Онуфріївського району, агроном і завідувач дільниці №2 свинорадгоспу "Онуфріївка". Заарештований 4.07.1938 Онуфріївським РВ НКВС (шпигунство на користь Польщі). Засуджений 11.10.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 2.11.1938. Реабілітований 16.06.1959 трибуналом Київського військового округу. (П – 4780)

КОЗКА ХОМА МИХАЙЛОВИЧ, 1898 р.н., с.Дерiївка, українець, освіта 3 класи, член артілі "Новий шлях". У 1929 році розкуркулений. Заарештований 2.05.1938 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 20.06.1939 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Верховним судом УРСР 29.08.1939 міра покарання зменшена до 6 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 1.06.1990 Верховним судом УРСР. (П – 12381)

КОЗЛОВ ТРОХИМ ДМИТРОВИЧ, 1895 р.н., с.Мар'ївка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 2.12.1943 Онуфріївським РВ НКДБ ("під час німецької окупації працював старостою громадського двору"). Засуджений 30.05.1944 трибуналом Одеського військового округу до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 13.04.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13206)

КОЗЛОВСЬКИЙ ПЕТРО СТЕПАНОВИЧ, 1902 р.н., с.Кам'яні Потоки Кременчуцького району Полтавської області, українець, освіта початкова, проживав у с.Попівка Онуфріївського району, член колгоспу ім.Леніна. Заарештований 16.12.1937 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська діяльність). Засуджений 29.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 2.06.1938. Реабілітований 7.06.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 3493)

КОЛЕСНИКОВ МИКОЛА КОСТЯНТИНОВИЧ, 1897 р.н., с.Броварки Градизького (нині Глобинського) району Полтавської області, українець, освіта початкова, проживав у смт Онуфріївці, продавець робкоопу. Заарештований 15.07.1941 Олександрійським міським райвідділом НКДБ

(контрреволюційні розмови, анекдоти). Засуджений 1.06.1942 Східно-Казахстанським УНКВС до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Східно-Казахстанським УНКВС 20.07.1942 справа припинена у зв'язку зі смертю обвинуваченого 14.05.1942. (П - 3102)

КОЛОМІЄЦЬ ПОРФИР ЄГОРОВИЧ, 1879 р.н., с.Омелянівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Петрівка Онуфріївського району, селянин-одноосібник, хлібороб. Заарештований 21.10.1930 Онуфріївським РВ ДПУ ("контрреволюційна агітація, зв'язок з повстанцями у минулому"). Засуджений 30.12.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 26.06.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 6477)

КОЛОМОЄЦЬ МИКИТА ЄГОРОВИЧ, 1890 р.н., с.Омелянівка, українець, неписьменний, хлібороб. У 1929 році розкуркулений. Заарештований 27.02.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (агітація проти заходів радянської влади на селі). Засуджений 14.04.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 31.01.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6018)

КОМАРЕВЦЕВ ІВАН ТИМОФІЙОВИЧ, 1895 р.н., с.Зибкове, росіянин, письменний, технік колгоспу "Шлях Сталіна". У 1932 році був засуджений до 10 років неволі, у 1935 році з-під варти звільнений. Вдруге заарештований 26.06.1941 Онуфріївським РВ НКДБ (антирадянська агітація). Засуджений 12.07.1941 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 27.03.1990 Верховним судом УРСР. (П - 11603)

КОМАРЕВЦЕВ ТИМОФІЙ ДМИТРОВИЧ, 1898 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, член колгоспу "Іскра Леніна". Заарештований 15.03.1938 Онуфріївським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 2.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 23.05.1938. Реабілітований 12.12.1959 Кіровоградським облсудом (П – 4952)

КОРАБЛЬОВ АНТОН АНДРІЙОВИЧ, 1898 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, член колгоспу "Шлях Сталіна". Заарештований 17.12.1937 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська діяльність). Засуджений 29.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 2.06.1938. Реабілітований 7.06.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 3493)

КОРАБЛЬОВ МАРКЕЛ ІВАНОВИЧ, 1908 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта 7 класів, бухгалтер колгоспу "Іскра Леніна". Заарештований 4.08.1944 відділом контррозвідки "Смерш" ("працював старостою сільської управи під час німецької окупації"). Засуджений 9.06.1945 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. У 1954 році з-під варти звільнений. Реабілітований 27.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11652)

КОРАБЛЬОВ МАРКО ПРОКОПОВИЧ, 1895 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, одноосібник. Заарештований 16.10.1937 Онуфріївським РВ НКВС (активний сектант, антирадянська діяльність). Засуджений 29.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 2.06.1938. Реабілітований 7.06.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 3493)

КОРАБЛЬОВ ОНУФРІЙ КУЗЬМОВИЧ, 1893 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта середня, проживав у м.Олександрії, інспектор райторгвідділу. Заарештований 18.03.1938 Олександрійським РВ НКВС ("в роки громадянської війни перебував у повстанському загоні Степового; член контрреволюційної військово-повстанської організації, яка займалась шкідництвом на шахтах тресту "Укрбурвугілля" – за справою репресовано 55 осіб, 54 розстріляно - *див. Олександрійський район*). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 16.11.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 3739)

КОРАБЛЬОВ РОМАН САВЕЛІЙОВИЧ, 1912 р.н., с.Зибкове, українець, освіта 6 класів, член ВЛКСМ, старшина 35-го окремого артилерійського дивізіону. Заарештований 29.07.1941 особливим відділом НКВС 206-ї стрілецької дивізії (антирадянська агітація: "29.07.1941 покликав до радіоприймача гурт вояків-червоноармійців і переповів їм почуту радіопередачу про життя і побут тих бійців, що перейшли на бік німців"). Засуджений 2.08.1941 військовим трибуналом 7-го стрілецького корпусу при 206-й стрілецькій дивізії Південно-Західного фронту до розстрілу, військовою радою 37-ої армії 12.08.1941 розстріл замінено на 10 років неволі у виправно-трудових таборах, присуд відкладено до закінчення

воєнних дій, 14.08.1941 з-під варти звільнений і направлений на фронт. Реабілітований 27.11.1989 трибуналом Київського військового округу. (П –10253)

КОТЕНКО ІВАН ФЕДОРОВИЧ, 1909 р.н., смт Онуфріївка, українець, освіта 3 класи, не працював. Заарештований 1.12.1943 Онуфріївським РВ НКДБ ("дизертирував з Червоної армії, вів антирадянську агітацію"). Засуджений 28.05.1944 трибуналом Одеського військового округу до розстрілу. Верховним судом СРСР 1.07.1944 найвищу міру покарання замінено на 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 17.04.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13210)

КОХНО ІВАН ОКСЕНТОВИЧ, 1918 р.н., с.Омельник, українець, освіта середня, касир-статистик Онуфріївської машино-тракторної станції. Заарештований 26.08.1940 Онуфріївським РВ НКВС (зводив наклепи на керівників партії та уряду). Засуджений 8.10.1940 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 23.02.1989 Верховним судом УРСР. Брат Григорій засуджений до 10 років неволі. (П – 8629)

КОХНО ЛЕОНТІЙ МАКАРОВИЧ, 1896 р.н., с.Омельник, українець, освіта початкова, проживав у с.Байдаковому Онуфріївського району, член колгоспу ім.13-річчя Жовтня. Заарештований 17.12.1937 Онуфріївським РВ НКВС ("син торговця, який має брата за кордоном і підтримує з ним письмовий зв'язок; підозрювався у проведенні антирадянської агітації"). Полтавським обласним управлінням НКВС 10.01.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 4590)

КОХНО МАКСИМ ДАНИЛОВИЧ, 1901 р.н., с.Омельник, українець, освіта середня, проживав у смт Павлиш Онуфріївського району, рахівник машино-тракторної станції. Заарештований 25.01.1941 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 10.04.1941 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 11.10.1961 Верховним судом УРСР. (П – 5493)

КОХНО ОКСЕНТ ДАНИЛОВИЧ, 1889 р.н., с.Омельник, українець, освіта початкова, член колгоспу "Перебудова". Заарештований 18.04.1944 Онуфріївським РВ НКВС ("в роки німецької окупації працював старостою громадського двору, провадив антирадянську агітацію"). Засуджений 27.08.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 20 років каторжних робіт з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 11.03.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. Сини засуджені: Григорій у 1937-ому, Іван у 1940-ому до 10 років неволі кожен, брат Максим у 1941 році засуджений до 10 років ув'язнення. (П – 13135)

КРАВЦОВ АНДРІЙ ІВАНОВИЧ, 1868 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 4.03.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("член української автокефальної церковної общини, агітував проти національної політики радянської влади, проти проведення хлібозаготівельних робіт"). Засуджений 17.05.1929 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 6 місяців ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 26.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8357)

КРАВЦОВ ГРИГОРІЙ ЙОСИПОВИЧ, 1900 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта 6 класів, секретар сільради. Заарештований 21.11.1943 Онуфріївським РВ НКДБ ("посібництво німецькій окупаційній владі в роки війни"). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 21.06.1944 через військкомат направлений у спецтабір НКВС для фільтрації. (П – 646)

КРАВЦОВ ЛАВРЕНТІЙ АНДРІЙОВИЧ, 1897 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта вища (Дніпропетровський пединститут), проживав у с.Шевченковому Долинського району, вчитель залізничної середньої школи. Заарештований 27.03.1944 Долинським РВ НКДБ ("в роки німецької окупації працював завідувачем обозно-ремонтної бази, згодом головою комітету допомоги репресованим радянською владою - до грудня 1943-го; у вересні 1941 року на батьківських зборах виступив з націоналістичною промовою й наклепами на радянську владу та керівників партії й уряду, водночас вихваляв німецький лад, тоді ж вступив до організації "Просвіта", якою керував націоналіст Безлюдний"). Засуджений 14.09.1944 трибуналом військ НКВС до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 9.08.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 10195)

КРАВЦОВ ФЕДІР АНДРІЙОВИЧ, 1910 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 15.03.1930 Куцеволівським РВ ДПУ ("участь у терористичному акті 24 лютого" - *див. Олександр Дрібниця*). Засуджений 24.03.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до розстрілу, вирок

виконано 1.04.1930 у Кременчуці. Реабілітований 14.08.1956 трибуналом Київського військового округу. (П - 2677)

КРАВЧЕНКО АНТОН ФЕДОРОВИЧ, 1898 р.н., с.Лозуватка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 26.06.1941 УНКДБ Кіровоградської області (антирадянська агітація). Засуджений 4.07.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 1.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10775)

КРАВЧЕНКО ІВАН ЙОСИПОВИЧ, 1905 р.н., с.Туркестанівка (нині с.Калачівка), українець, письменний, хлібороб. Заарештований у 1931 році Олександрійським РВ ДПУ ("антирадянська агітація, член контрреволюційної організації; при обшуку знайдено зброю – обріз гвинтівки російської системи"). Інших даних у справі немає. (П - 11018)

КРАВЧЕНКО ЛЕОНІД МАТВІЙОВИЧ, 1921 р.н., с.Ясинівка Харцизького району (нині входить до Макіївської міськради) Донецької області, українець, освіта 10 класів, проживав у смт Онуфріївка, не працював. Заарештований 1.12.1943 Онуфріївським РВ НКДБ ("в роки війни працював перекладачем районної управи, провадив антирадянську агітацію"). Засуджений 28.05.1944 трибуналом Одеського військового округу до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 17.04.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13210)

КРАСОВСЬКИЙ ЄФРЕМ ЄФРЕМОВИЧ, 1889 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, рахівник колгоспу "16 років Жовтня". У 1920-1922 роках служив в Червоній армії. Заарештований 1.11.1943 Онуфріївським РВ НКДБ (антирадянська агітація). Засуджений 28.08.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 5.07.1989 Кіровоградським облсудом. (П - 13903)

КРИВОРУЧКО ПАВЛО ГРИГОРОВИЧ, 1883 р.н., с.Білоцерківка Лубенського округу (нині Великобагачанського району Полтавської області), українець, освіта початкова, проживав у с.Успенка Онуфріївського району, хлібороб. Заарештований 23.02.1931 Онуфріївським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Полтавським оперсектором ДПУ УРСР 25.07.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 7777)

КУДЕЛЯ АНТОН ДЕНИСОВИЧ, 1902 р.н., х.Медяний Онуфріївського району, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 15.09.1938 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська агітація). Кіровоградським облсудом 19.06.1939 виправданий, з-під варти звільнений. (П – 643)

КУНИЦЬКИЙ ПРОКІП МИХАЙЛОВИЧ, 1895 р.н., с.Лиса Гора Арбузинського району Одеської (нині Первомайського Миколаївської) області, українець, освіта початкова, проживав у смт Онуфріївка, рахівник свинорадгоспу. Заарештований 27.12.1934 Онуфріївським РВ НКВС (контрреволюційна агітація: "В колгоспі тепер нічого не заробиш – однаково, що тоді цар Микола сидів на престолі, що тепер Сталін наживається, а за інших не думає; раніше у графа Толстого отримуєш 12 рублів і краще було жити, ніж тепер на 150 рублів"). Засуджений 6.08.1935 Харківським облсудом до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах – після касаційної скарги засуджений 7.03.1936 Харківським облсудом до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 19.10.1990 Верховним судом УРСР. (П - 12608)

КУРЕНКОВ ІВАН ПОЛІКАРПОВИЧ, 1921 р.н., с.Камбурліївка, росіянин, освіта 4 класи, червоноармієць протитанкової роти 1102-го стрілецького полку 327-ої стрілецької дивізії, кухар. Заарештований 15.03.1942 особливим відділом НКВС 327-ої стрілецької дивізії ("3.03.1942 на передовій лінії фронту 1102 стрілецького полку в бою з противником виявив боягузтво і втік у тил, вернувся в частину і поширював провокаційно-поразницькі чутки про становище на фронті"; "єдине свідчення рядового Сапожнікова про дезертирство Куренкова неможливо перевірити, бо він загинув у бою 13.03.1942"). Особливою нарадою НКВС 327-ої стрілецької дивізії 8.04.1942 справу припинено, з-під варти звільнений та направлений на подальшу службу. (П – 3588)

КУЦЕВОЛ ІВАН ВАСИЛЬОВИЧ, 1895 р.н, с.Куцеволівка, українець, освіта 2 класи, хлібороб. Заарештований 6.12.1943 відділом контррозвідки "Смерш" ("належав до німецької агентури СД в роки війни, практичну діяльність заперечував"). Засуджений 24.06.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до

5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 16.09.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 12312)

КУЦЕВОЛ ЯКІВ ПЕТРОВИЧ, 1905 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 4.03.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (секретар релігійної громади "Молоде братство", агітація проти проведення хлібозаготівельних робіт, посівної кампанії). Засуджений 17.05.1929 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 26.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 8357)

КУЧЕР ІВАН ВАСИЛЬОВИЧ, 1907 р.н., с.Дериївка, українець, освіта 6 класів, проживав у м.Харкові, командир роти 69-го стрілецького полку 23-ої стрілецької дивізії, лейтенант. Заарештований 17.08.1937 особливим відділом НКВС 23-ої стрілецької дивізії (контрреволюційна агітація). Засуджений 10.10.1937 військовим трибуналом 14-го стрілецького корпусу Київського військового округу до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 27.01.1967 трибуналом Київського військового округу. (П - 8107)

КУЧЕР ІВАН РОДІОНОВИЧ, 1890 р.н., с.Дериївка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 23.03.1938 Онуфріївським РВ НКВС ("у 1918 році служив у "Вільному козацтві"; член контрреволюційної військово-повстанської організації). Засуджений 31.03.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 18.05.1938. Реабілітований 4.07.1959 Кіровоградським облсудом. (П - 4790)

КУЧЕРЕНКО СИДІР ЮХИМОВИЧ, 1894 р.н., с.Лозуватка, українець, неписьменний, хлібороб. Заарештований 17.10.1930 Онуфріївським РВ ДПУ ("контрреволюційна агітація, організована участь проти заходів радвлади" - *див. Єгор Верескун*). Засуджений 29.12.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років заслання у північний край. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П -11036)

ЛАВЕЦЬКИЙ ДМИТРО ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1924 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта 9 класів, член колгоспу ім.17-го партз'їзду. Заарештований 28.11.1943 Онуфріївським РВ НКДБ (антирадянська діяльність: "в кінці 1942 року вступив у німецькі війська СС, де прослужив один місяць"). Онуфріївським РВ НКДБ 25.02.1944 направлений в спецтабір для фільтрації. (П - 3281)

ЛАВРИК НИКАНОР КОСТЯНТИНОВИЧ, 1900 р.н., с.Нижня Лозуватка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 23.02.1931 Полтавським оперсектором ДПУ (антирадянська агітація - *див. Гаврило Верескун*). Трійкою при колегії ДПУ УРСР 24.10.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 10134)

ЛАВРИК ПРОКІП ПАНАСОВИЧ, 1897 р.н., с.Лозуватка, українець, освіта початкова, пресвітер секти. Заарештований 5.09.1950 Онуфріївським РВ МДБ (організатор сект під час німецької окупації). Засуджений 26.12.1950 Кіровоградським облсудом до 25 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 8.12.1989 Верховним судом УРСР. (П - 10795)

ЛЕБІДЬ НЕСТОР ЛАВРОВИЧ, 1891 р.н., с.Туркестанівка (нині с.Калачівка), українець, неписьменний, хлібороб. Заарештований 31.03.1931 Олександрійським РВ ДПУ за антирадянську агітацію, звільнений під підписку про невиїзд 14.05.1931. Інших даних у справі немає. У 1934 році розкуркулений. Вдруге заарештований 6.09.1937 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська діяльність: "не займався громадсько-корисною працею, маючи двоє коней, займався спекуляцією хлібом і м'ясом; поширював провокаційні чутки про війну, завляючи, що сам буде тоді мстити активу за його розкуркулювання"). Засуджений 23.09.1937 трійкою УНКВС до розстрілу, вирок виконано 24.10.1937. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11018, 9388)

ЛЕОНТЬЄВ ЙОСИП ЮХИМОВИЧ, 1887 р.н., смт Павлиш, українець, освіта вища, проживав у м.Кіровограді, лікар. Заарештований 16.02.1931 Зінов'євським міськвідділом ДПУ (член контрреволюційної організації). Зінов'євською міськпрокуратурою 28.09.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 2727)

ЛИСАК ПАНТЕЛЕЙМОН ІВАНОВИЧ, 1896 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 31.03.1944 Онуфріївським РВ НКДБ ("антирадянська агітація, співробітництво з німецькими окупантами в роки війни"). Засуджений 2.12.1944 трибуналом військ

НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 13.12.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 13364)

ЛИСАК ТИМІШ СТЕПАНОВИЧ, 1905 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 4.03.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("член антирадянського угруповання "Молоде братство", яким керувала релігійна громада української автокефальної церкви, агітував проти заходів ЛКСМУ і радянської влади, проти проведення хлібозаготівельних робіт, посівної кампанії"). Засуджений 17.05.1929 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 26.11.1993 Кіровоградською обласною прокуратурою. (П – 8357)

ЛИСЕНКО ІВАН АМВРОСІЙОВИЧ, 1912 р.н., с.Василівка, українець, освіта початкова, рядовий 376-го окремого інженерного батальйону. Заарештований 18.05.1943 відділом контррозвідки "Смерш" Приволзького військового округу (підозрювався у терористичних намірах, у висловлюваннях про втечу). Відділом контррозвідки "Смерш" Приволзького військового округу 21.06.1943 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 5709)

ЛИТВИНЕНКО ВАСИЛЬ МАКАРОВИЧ, 1893 р.н., с.Верхній Кут Онуфріївського району, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 14.04.1931 Онуфріївським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 31.05.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 14.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6697)

ЛИТВИНЕНКО МАКСИМ АНТОНОВИЧ, 1875 р.н., с.Верхній Кут Онуфріївського району, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 9.04.1931 Онуфріївським РВ ДПУ (член секти євангельських християн, контрреволюційна пропаганда проти заходів радянської влади). Засуджений 27.05.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 11.02.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6530)

ЛИТВИНЕНКО ЯКІВ ПАВЛОВИЧ, 1877 р.н., смт Павлиш, українець, освіта початкова, конюх бурякопункту ст.Павлиш. Заарештований 3.05.1938 Онуфріївським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність, член підпільної повстанської організації). Прокуратурою Полтавської області 7.03.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 4876)

ЛИТВИНОВ ВАСИЛЬ КОРНІЙОВИЧ, 1909 р.н., с.Успенка, українець, освіта 3 класи, з 1935 року в Червоній армії, проживав у військовому містечку м.Славута Хмельницької області, молодший командир 104-го кавалерійського полку. Заарештований 5.11.1937 особливим відділом УДБ НКВС 26-ої кавалерійської дивізії (контрреволюційна агітація, спрямована на дискредитацію радянської влади). Засуджений 9.01.1938 трибуналом Київського військового округу до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 10.07.1990 Верховним судом СРСР. (П – 12468)

ЛИТВИНОВ ВАСИЛЬ РОДІОНОВИЧ, 1891 р.н., с.Попівка, українець, інструктор-рахівник Млинківської машино-тракторної станції. Заарештований 16.12.1937 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 29.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 2.06.1938. Реабілітований 7.06.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 3493)

ЛІНЕНКО ТОДОСЬ СОЗОНОВИЧ, 1898 р.н., с.Успенка, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. У 1931 році за невиконання плану хлібозаготівлі розкуркулений і засуджений до 2,5 років неволі. Вдруге заарештований 29.06.1938 Онуфріївським РВ НКВС (агітація проти колективізації). Засуджений 26.03.1939 Полтавським облсудом до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 4 роки. Реабілітований 6.05.1993 Генпрокуратурою України. (П – 115)

ЛІПЧЕНКО ОЛЕКСАНДР АНДРІЙОВИЧ, 1891 р.н., с.Веселий Поділ Семенівського району Полтавської області, українець, освіта середня, проживав у с.Млинку Онуфріївського району, вчитель Морозівської школи. Заарештований 21.10.1930 Онуфріївським РВ ДПУ ("У 1918 році був комендантом м.Одеса, членом Центральної Ради; активно виступав проти кампаній радянської влади, називав вождів бандитами"). Засуджений 30.08.1931 трійкою ДПУ УРСР до 3 років заслання у Казахстан. Реабілітований 22.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 6170)

ЛОВЕЦЬКИЙ ІЛЛЯ ПАВЛОВИЧ, 1913 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, не працював. Заарештований 5.11.1943 управлінням НКДБ Кіровоградської області (підозрювався у зв'язках

із поліцією під час німецької окупації). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 14.12.1943 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 2116)

ЛОВЕЦЬКИЙ ПАВЛО ПАРХОМОВИЧ, 1882 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, не працював. Заарештований 22.11.1943 управлінням НКДБ Кіровоградської області (контрреволюційна агітація). Засуджений 11.10.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 7.12.1988 Кіровоградським облсудом. (П - 8528)

ЛОЗЕНКО СЕМЕН ФЕДОСІЙОВИЧ. 1895 р.н., с.Максимівка Градизького (нині Кременчуцького) району Полтавської області. українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 16.03.1938 Градизьким РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації, антирадянська агітація). Засуджений 29.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 2.06.1938. Реабілітований 7.06.1956 Кіровоградським облсудом. (П - 3493)

ЛОЗОВИЙ ПАВЛО КИРИЛОВИЧ, 1919 р.н., с.Василівка, українець, освіта 7 класів, член ВЛКСМ з 1936 року. кухар за фахом. проживав у м.Владивосток (Росія), червонофлотець (з 1939 року) гарнізонної комендатури штабу прикордонних військ. Заарештований 22.09.1941 особливим відділом НКВС Приморського прикордонного округу ("висловлював антирадянські поразницькі настрої: "Німці скоро візьмуть Смоленськ, а Мінськ уже взяли, дійдуть до Москви - і все: вони переможуть. бо сильніші від нас, у них більше техніки і більше солдат"; "В Німеччині солдат виховують так само, як і в нас: там кажуть. що в нас голод, а нам тут кажуть, що в них голод; вони ідуть у бій за Гітлера, а ми - за Сталіна"; "за короткий час служби в комендатурі має 6 дисциплінарних стягнень - 22 доби арешту"). Засуджений 15.10.1941 трибуналом військ НКВС Приморського краю до 10 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П - 10532)

ЛОЩЕНКО МИКОЛА ТИМОФІЙОВИЧ, 1903 р.н., с.Василівка, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Леніна. Заарештований 8.04.1936 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська агітація: "образи на адресу членів Політбюро ЦК ВКП(б), розірвав портрет Кагановича"). Засуджений 8.07.1936 Харківським облсудом до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 28.06.1993 Генпрокуратурою України. (П - 161)

ЛУК'ЯНОВ ІВАН МИТРОФАНОВИЧ, 1889 р.н., с.Святилівка Глобинського району Полтавської області, українець, освіта середня, проживав у смт Онуфріївці, педагог, електротехнік. У 1930-36 роках відбував покарання у концтаборі. Вдруге заарештований 20.10.1937 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська діяльність). Засуджений 14.10.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 2.11.1938. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9151)

ЛЯДСЬКИЙ РОМАН СВИРИДОВИЧ, 1880 р.н.. с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 3.11.1943 Онуфріївським РВ НКДБ ("в роки війни тримав зв'язок з гестапо"). Засуджений 30.04.1944 трибуналом Одеського військового округу до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та з конфіскацією майна. Реабілітований 20.06.1990 Кіровоградським облсудом. (П - 290)

ЛЯДСЬКИЙ ХОМА РОМАНОВИЧ, 1902 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта незакінчена вища, проживав у м.Пробіжній (нині село Чортківського району Тернопільської області), директор школи. Заарештований 19.06.1946 Пробіжнянським РВ МДБ ("в роки німецької окупації допомогав поліції"). Засуджений 13.04.1947 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 15.03.1989 Кіровоградським облсудом. (П - 10056)

ЛЯПІН МАКСИМ ЯРЕМОВИЧ, 1902 р.н., с.Деріївка, українець, освіта початкова, кравець. Заарештований 27.11.1940 управлінням держбезпеки УНКВС Кіровоградської області (антирадянська агітація, контрреволюційна діяльність проти заходів радянської влади). Засуджений 28.12.1940 Кіровоградським облсудом до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 29.12.1989 Верховним судом УРСР. (П - 10897)

ЛЯШ ЙОСИП ЛУК'ЯНОВИЧ, 1883 р.н., с.Деріївка, українець, освіта початкова, член ВКП(б) у 1932-34 роках, у 1921 році був головою волосного виконкому, член колгоспу "Нове життя". У 1907 році

за підпал маєтка графа Сергія Волчанського був засуджений до 1 року неволі. Вдруге заарештований 27.06.1941 Олександрійським міжрайвідділом НКДБ ("вів антирадянську агітацію, погрожуючи розправою колгоспному активу, поширював провокаційні чутки про поразку СРСР у війні з капіталістичними країнами"). Засуджений 12.08.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах умовно. Реабілітований 30.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Брат Пилип у 1907 році за участь у революційному русі був засуджений до 20 років каторги, після 1917-го служив у Червоній армії, загинув. (П – 12239)

МАЗУРЕНКО ВАСИЛЬ ПЕТРОВИЧ, 1899 р.н., с.Мацкове Шалигинського (нині Глухівського) району Сумської області, українець, освіта 4 класи, проживав у смт Онуфріївці, не працював. Заарештований 18.12.1943 Онуфріївським РВ НКДБ ("в роки війни працював завідувачем селищного розсадника, провадив антирадянську агітацію"). Засуджений 28.05.1944 трибуналом Одеського військового округу до 6 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 17.04.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13210)

МАЛЕНЬКИЙ ВАСИЛЬ ІВАНОВИЧ, 1890 р.н., с.Мар'ївка, українець, освіта початкова, хлібороб-середняк. У 1932 році розкуркулений. Заарештований 29.01.1932 Онуфріївським райапаратом ДПУ (антирадянська агітація: "у вересні 1931 року виступав проти прийняття річного плану хлібозаготівлі; в листопаді – проти купівлі облігацій позики третього вирішального року; розповсюджував чутки про те, що Польща стягує до радянського кордону війська, що Японія окупувала частину території СРСР; 13 січня 1932 року сільрадою був отриманий другий додатковий план хлібозаготівель – Маленький агітував не здавати хліб, виходити з колгоспів"). Засуджений 19.04.1932 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 23.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6375)

МАЛЕНЬКИЙ КИРИЛО ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1897 р.н., с.Нижня Лозуватка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 23.02.1931 Полтавським оперсектором ДПУ (антирадянська агітація – *див. Гаврило Верескун*). Засуджений 24.10.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років заслання у північний край. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10134)

МАЛОЛІТКО МИКОЛА ВАСИЛЬОВИЧ, 1924 р.н., смт Павлиш, українець, освіта середня, член ВЛКСМ, колгоспник. Заарештований 22.01.1944 Онуфріївським РВ НКДБ ("служив у поліції жандармом 125-го шуцвахтбатальйону на будівництві шосейної дороги під Кіровоградом з серпня 1942 по грудень 1943 року, закінчив 3-місячну школу жандармерії у Кіровограді, був обмундирований у форму жандарма, мав при собі зброю, отримував щомісяця 240 рублів винагороди від німецького командування"). Онуфріївським РВ НКДБ 22.02.1944 направлений до спецтабору №240 у м.Сталіне (нині Донецьк) для фільтрації. (П – 3170)

МАЛОЛІТКО СТЕПАН ДЕНИСОВИЧ, 1903 р.н., смт Павлиш, українець, освіта початкова, член колгоспу "Комінтерн". Заарештований 1.02.1933 Онуфріївським РВ ДПУ (агітація проти хлібозаготівельних робіт). Засуджений 22.04.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 29.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7711)

МАМАЙ МИКОЛА СТЕПАНОВИЧ, 1918 р.н., с.Браїлівка, українець, освіта початкова, проживав у м.Читі (Росія), військовослужбовець з 1938 року, червоноармієць 228 окремого будівельного батальйону. Заарештований 9.07.1941 особливим відділом ГУДБ НКВС Забайкальського військового округу ("виявляв невдоволення службою в армії, систематично порушував військову дисципліну, вів серед червоноармійців антирадянську агітацію: 22.06.1941 в казармі зібрались слухати по радіо промову Молотова – Мамай вимагав виключити репродуктор; під час читання газет зводив наклепи на радянську пресу; вихваляв фашистську армію, висловлював поразницькі настрої"). Засуджений 9.11.1941 трибуналом Забайкальського військового округу до розстрілу, вирок виконано 21.11.1941. Реабілітований 31.07.1991 прокуратурою ЗабВО. (П – 12777)

МАНДРЕГЕЛЬ АРТЕМ РОМАНОВИЧ, 1890 р.н., смт Павлиш, українець, освіта початкова, член ВКП(б) у 1929-35 роках, голова колгоспу "Комсомолець". Заарештований 25.10.1935 Онуфріївським РВ НКВС ("приховав соціальне минуле - службу у гетьманській варті"). Прокуратурою Онуфріївського району 26.11.1935 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 3146)

МАНДРЕГЕЛЬ ВАСИЛЬ МАТВІЙОВИЧ, 1898 р.н., смт Павлиш, українець, освіта початкова, робітник пункту "Заготскот". У 1931 році розкуркулений і висланий на Урал на спецпоселення, звідки у 1934 році втік. Заарештований 7.09.1937 Онуфріївським РВ НКВС (підривна антирадянська діяльність). Засуджений 19.10.1937 трійкою УНКВС Харківської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Помер 17.06.1943 у "Сєвжелдорлагу" Комі АРСР. Реабілітований 29.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11693)

МАНИЛО ФЕДІР МАКСИМОВИЧ, 1885 р.н., с.Нижня Лозуватка, українець, неписьменний, проживав на хуторі П'яте Миколаївське товариство (нинішня назва П'ятомиколаївка) Онуфріївського району, хлібороб. Заарештований 23.02.1931 Онуфріївським райвідділом ДПУ (підозрювався у антирадянській діяльності). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 22.11.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 11018)

МАНИЛО ФЕДОТ МАКСИМОВИЧ, 1878 р.н., с.Лозуватка, українець, неписьменний, хлібороб. Заарештований 17.10.1930 Онуфріївським РВ ДПУ (контрреволюційна діяльність). Трійкою при колегії ДПУ УРСР 29.12.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. Вдруге заарештований 23.02.1931 Полтавським оперсектором ДПУ ("контрреволюційна агітація, організована участь проти заходів радвлади" – *див. Гаврило і Єгор Верескун*). Трійкою при колегії ДПУ УРСР 24.10.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 11036, 10134)

МАНОХІН ФЕДІР ТИМОФІЙОВИЧ, 1908 р.н., с.Сажне Курської області (Росія), росіянин, освіта середня, проживав у с.Дерiївка Онуфріївського району, водій районного кіноуправління. Заарештований 10.07.1941 Онуфріївським РВ НКВС ("у приміщенні сільради у стані алкогольного сп'яніння висловлював поразницькі настрої, вихваляв Гітлера" – сам Манохін на допиті свідчив, що "прийшов у сільраду з метою телефонувати у військкомат запитати, чи можна піти добровольцем на фронт, секретар сільради дозволив телефонувати, а голова колгоспу вирвав з рук трубку й викликав уповноваженого НКВС"). Засуджений 20.10.1941 трибуналом військ НКВС Татарської АРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 29.03.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 10070)

МАРЧЕНКО ІВАН АНТОНОВИЧ, 1923 р.н., с.Успенка, українець, освіта 7 класів, член ВЛКСМ, проживав у с.Івангород Олександрівського району, командир відділення 498-го окремого батальйону конвойних військ Міністерства внутрішніх справ, молодший сержант. Заарештований 8.11.1947 відділом контррозвідки 51-ї дивізії КВ МВС (антирадянська агітація: "у липні 1947 року після читання газети з опублікованим договором між СРСР і Чехословаччиною казав: "Ми зобов'язані із урожаю 1947 року віддати 200 тисяч тонн хліба, за це нам чехи дадуть рейки, так що замість хліба будем їсти рейки"; "Радянська преса друкує тільки позитивне і нічого нема про недоліки в країні"; "В СРСР твердять про рівноправність народів, а насправді грузини та інші народи мають право тримати в особистому господарстві необмежену кількість худоби, землі, що не обкладається ніякими податками, а ось російські й українські колгоспи таких прав не мають – до 5 тисяч рублів деруть з кожного господарства"; "Весь зібраний хліб колгоспи здають державі, і якщо виконав план, то змушують здавати понад план – так колгоспники залишаються зовсім без хліба"; "Керівника колгоспу призначає райком партії із партійних, а колгоспники самі вибирати не можуть"). Засуджений 10.12.1947 трибуналом військ МВС Харківської області до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 7.05.1990 Кіровоградським облсудом. (П – 14025)

МАРЧЕНКО ОЛЕКСАНДР ПАВЛОВИЧ, 1890 р.н., с.Успенка, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1929 році розкуркулений. Заарештований 16.10.1930 Онуфріївським РВ ДПУ ("у 1929 році агітував проти здачі хліба державі, 1930 – за вихід із колгоспів"). Засуджений 16.12.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11034)

МАТЮХА ІВАН ТИХОНОВИЧ, 1895 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, бригадир риболовної бригади колгоспу "Комунар". Заарештований 14.01.1948 Онуфріївським РВ МДБ (антирадянська агітація). Засуджений 23.03.1948 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Президією Верховного суду УРСР 23.12.1954 міра покарання зменшена до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. За

визначенням Архангельського облсуду звільнений 19.08.1954. Реабілітований 10.02.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13791)

МАЦЮПА АНДРІЙ ПАВЛОВИЧ, 1919 р.н., с.Браїлівка, українець, освіта 7 класів, член ВЛКСМ, проживав у м.Мари (Туркменістан), військовослужбовець з 1939 року, червоноармієць 18-го кавполку військ НКВС. Заарештований 3.01.1942 особливим відділом НКВС при 18-ому кавполку (антирадянська агітація: "говорив, що відступ Червоної армії і здача таких міст як Смоленськ і Мінськ пояснюється тим, що німецька армія сильніша червоної, в неї кращі наземні й повітряні сили, бо в червоних вони знищені, можливо німці незабаром візьмуть і Москву, радянське Інформбюро замовчує великі втрати червоних, а в Латвії, Естонії й інших деяких республіках Червону армію зустрічають недружелюбно, не буде підтримувати її народ, називав кар'єристом наркома оборони тов.Тимошенка"). Засуджений 24.01.1942 трибуналом військ НКВС Туркменської РСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 29.01.1990 Верховним судом СРСР. (П - 11083)

МЕДВІДЬ ВАСИЛЬ МАТВІЙОВИЧ, 1877 р.н., с.Морозівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 23.02.1931 Онуфріївським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Полтавським оперсектором ДПУ УРСР 25.07.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 7777)

МЕТЛА ГРИГОРІЙ ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1896 р.н., с.Шушвалівка Глобинського району Полтавської області, українець, освіта початкова, член колгоспу "Шлях до соціалізму". Заарештований 16.03.1938 Градизьким РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 29.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 2.06.1938. Реабілітований 7.06.1956 Кіровоградським облсудом. (П - 3493)

МИЗІНА НАТАЛЯ ПЕТРІВНА, 1897 р.н., с.Млинок, українка, неписьменна, проживала на х.Морозівка Млинківської сільради Онуфріївського району, не працювала. У 1931 році після розкуркулення разом з сім'єю вислана у спецпоселення на Урал, звідки втекла у 1934 році. Заарештована у вересні 1937 року Онуфріївським РВ НКВС (агітація проти колгоспного ладу). Засуджена 1.10.1937 трійкою УНКВС Харківської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 24.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 12095)

МИХАЙЛЕНКО ОЛЕКСАНДРА ЮХИМІВНА, 1915 р.н., смт Павлиш, українка, освіта 7 класів, член ВЛКСМ, секретар сільради. Заарештована 15.07.1945 Онуфріївським РВ НКДБ ("в роки війни мала зв'язки з німецькими окупантами, провадила антирадянську агітацію"). Засуджена 20.10.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітована 28.11.1989 Верховним судом УРСР. (П - 10735)

МИХАЙЛЕЦЬ МИКОЛА МИХАЙЛОВИЧ, 1891 р.н., с.Коровинці Недригайлівського району Сумської області, українець, 5 класів духовного училища, проживав у с.Попівці Онуфріївського району, сторож районної лікарні. Заарештований 17.10.1937 Онуфріївським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 29.09.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Помер 26.07.1939 у тюрьмі м.Полтава. Реабілітований 10.05.1958 Кіровоградським облсудом. (П - 4337)

МИХАЙЛОВ МИКОЛА ПИЛИПОВИЧ, 1918 р.н., смт Онуфріївка, українець, освіта середня спеціальна (зоотехнікум), зоотехнік відділу сільського господарства. Заарештований 28.03.1948 УМДБ Кіровоградської області ("посібництво німецькій окупаційній владі в роки війни: завербований агент німецької розвідки"). Засуджений 31.05.1948 трибуналом Київського військового округу до 25 років ув'язнення у далеких таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 23.05.1956 Верховним судом СРСР. (П - 3416)

МІЛЕНІН ІВАН ПЕТРОВИЧ, 1880 р.н., с.Успенка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 27.02.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (агітація проти заходів радянської влади на селі). Засуджений 14.04.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 4.02.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 5914)

МІНАКОВ ГРИГОРІЙ ЯКОВИЧ, 1898 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, грабар. Заарештований 17.12.1937 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 29.04.1938

трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу. вирок виконано 2.06.1938. Реабілітований 7.06.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 3493)

МІНАКОВ ІВАН ІВАНОВИЧ, 1909 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, хлібороб. У 1928 році розкуркулений разом з батьком. Заарештований 16.11.1932 Онуфріївським РВ ДПУ ("в минулому куркуль, разом з Юхимом Воробйовим провадили антирадянську агітацію проти колективізації та інших заходів партії і радянського уряду в галузі сільського господарства: "Колгоспи розбігаються, правління колгоспу краде, не записує повні трудодні"; "закликав селян весною 1932 року не сіяти. бо однак скоро буде війна"). Засуджений 4.02.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 23.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6362)

МІНАКОВ ЛЕОНТІЙ ПАНАСОВИЧ. 1897 р.н., с.Зибкове. росіянин, освіта початкова, одноосібник. Заарештований 17.12.1937 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 29.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 2.06.1938. Реабілітований 7.06.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 3493)

МІНАКОВ ЯКІВ ПАНАСОВИЧ. 1874 р.н., с.Зибкове. росіянин, неписьменний. без певних занять. Заарештований 8.03.1938 Онуфріївським РВ НКВС ("в роки громадянської війни брав участь у загоні Степового; антирадянська агітація"). Засуджений 29.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 2.06.1938. Реабілітований 7.06.1956 Кіровоградським облсудом. (П - 3493)

МІРОШКІН ІВАН СТЕПАНОВИЧ, 1885 р.н.. с.Абашеве Біднодем'янівського району Пензенської області (Росія), росіянин, освіта початкова, проживав у с.Зибковому Онуфріївського району, вчитель середньої школи. Заарештований 26.06.1941 УНКДБ Кіровоградської області (антирадянська агітація). Засуджений 11.02.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 22.08.1989 прокуратурою Кіровоградської області. (П – 12278)

МОКРИЙ МИХАЙЛО ФЕДОСІЙОВИЧ, 1925 р.н., смт Онуфріївка, українець, освіта 9 класів, член ВЛКСМ, курси лейтенантів при військовій частині 09553, курсант. Заарештований 28.01.1950 відділом контррозвідки військової частини 28760 ("зводив наклепи на заходи радянського уряду та на колгоспний лад"). Засуджений 10.03.1950 трибуналом в/ч 19295 до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 23.03.1992 прокуратурою Закавказького військового округу. (П – 13156)

МОРОЗ МИХАЙЛО ІВАНОВИЧ, 1888 р.н., смт Павлиш, українець, освіта початкова, швець, не працював. Заарештований 8.12.1943 Онуфріївським РВ НКВС (підозрювався у співробітництві з німецькими окупантами в роки війни). Онуфріївським РВ НКДБ 15.02.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2248)

МОРОЗОВ МАКСИМ ЮХИМОВИЧ, 1898 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, не працював. Заарештований 17.12.1937 Онуфріївським РВ НКВС ("у 1920 році був у повстанському загоні Степового; вів антирадянську агітацію, займався шкідницькою діяльністю"). Засуджений 19.09.1939 Кіровоградським облсудом до 1 року ув'язнення. з-під варти звільнений (зарахований попередній термін ув'язнення). (П – 850)

МОСКАЛЕНКО МИХАЙЛО НИКИФОРОВИЧ, 1896 р.н., с.Браїлівка Олександрійського повіту (нині Онуфріївського району), українець. освіта середня, проживав у м.Кіровограді, рахівник заводу "Червона зірка". Заарештований 16.10.1930 Зінов'євським МВ ДПУ (антирадянська агітація проти заходів радянської влади). Зінов'євською міськпрокуратурою 11.10.1931 справу припинено. (П – 5064)

МОСКАЛЕНКО СТЕПАН НИКИФОРОВИЧ, 1893 р.н., с.Браїлівка, українець, освіта початкова, проживав у м.Кіровограді. робітник заводу "Червона зірка". У 1932 році як член контрреволюційної офіцерської організації був засуджений до 3 років неволі. Вдруге заарештований 28.11.1937 Кіровським МВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 1.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10270)

МОТОРНИЙ ДАНИЛО ПАВЛОВИЧ, 1897 р.н., с.Попівка, українець, освіта початкова, військовослужбовець 126-го окремого дорожно-експлуатаційного батальйону, рядовий. Заарештований 18.05.1943 особливим відділом НКВС 14-ої армії (антирадянська агітація: "разом із росіянином Аркадієм Солоніциним вів поразницьку пропаганду, спрямовану на послаблення боєготовності Червоної армії,

зводив наклепи на партію більшовиків та радянський уряд"). Засуджений 26.05.1943 трибуналом 14-ої армії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 25.06.1993 головною військовою прокуратурою з реабілітації. (П – 5781, 3762)

МОТУЗ ВАСИЛЬ ТИМОФІЙОВИЧ, 1877 р.н., с.Дерiївка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 8.03.1938 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська агітація. член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 15.04.1939 Полтавським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Верховним судом 29.08.1939 вирок зменшено до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 23.06.1992 Генпрокуратурою України. (П – 13339)

МУШИНСЬКИЙ АНДРІЙ ЯКОВИЧ, 1884 р.н., м.Седлеч (Польща), поляк, освіта початкова, проживав у с.Табурищі Новогеоргіївського району (нині у складі м.Світловодська), їздовий артілі "Керамік". Заарештований 25.12.1937 Новогеоргіївським РВ НКВС ("у 1915 році мобілізований у російську армію, лишився жити на території СРСР, у 1932 році подавав заяву про виїзд у Польщу, але отримав відмову; вів контрреволюційну агітацію поразницького характеру, вихваляючи державний лад фашистської Польщі"). Засуджений 16.01.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до розстрілу, дати виконанння вироку у справі не зазначено. Реабілітований 24.05.1989 прокуратурою Кіровоградської області. (П – 11361)

НАБОЙЩИКОВ САВЕЛІЙ НИКИФОРОВИЧ, 1874 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. У 1929 році за спекуляцію хлібом був засуджений до 6 місяців неволі. Вдруге заарештований 1.02.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("активна у часть у боротьбі проти радянської влади в роки громадянської війни: у 1920-ому був у повстанському загоні Степового, належав до Спілки хліборобів-власників; агітував проти колективізації села"). Засуджений 24.02.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до розстрілу, вирок виконано 9.03.1930. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12057)

НАБОЙЩИКОВ СОФОН ЛАЗАРОВИЧ, 1898 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, проживав у с.Лозуватка Олександрійського району, колгоспник. Заарештований 15.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9780)

НАБОЙЩИКОВ ХОМА ІВАНОВИЧ, 1900 р.н., с.Зибкове, росіянин, неписьменний, член колгоспу "Шлях Сталіна". Заарештований 17.12.1937 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська діяльність). Засуджений 29.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 2.06.1938. Реабілітований 7.06.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 3493)

НАГАЙЧЕНКО ЯКІВ ПЛАТОНОВИЧ, 1880 р.н., с.Попівка, українець, освіта початкова, різнороб Крюківського приміського господарства Харківського тресту, останні три місяці без певних занять. Заарештований 10.10.1937 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська агітація: "висловлював поразницькі думки, що Німеччина почне війну, захопить владу; дискредитовував положення про вибори у Верховну раду, начебто комуністи виставлятимуть лише самих себе"). Засуджений 18.06.1939 Кіровоградським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 20.07.1992 Генеральною прокуратурою України. (П – 13403)

НАЗАРЕВИЧ ЙОСИП ПИЛИПОВИЧ, 1910 р.н.. с.Кошали Холмської губернії (Польща), поляк, освіта вища (Кременчуцький пединститут), член ВЛКСМ, проживав у с.Омельник Онуфріївського району, завідувач педагогічної частини неповно-середньої школи. Заарештований 19.02.1938 Онуфріївським РВ НКВС ("разом з родиною в Росію прибув у 1915 року як біженець; у 1935 році був завербований для шпигунської діяльності на користь Польщі агентом польської розвідки Гаруманом, а в 1936-ому – агентом Іваном Васильєвим: отримував завдання створити диверсійну групу на випадок війни"). Засуджений 11.10.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 2.11.1938. Реабілітований 14.09.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 6901)

НАЙДА ПЕТРО ВЛАСОВИЧ, 1895 р.н., с.Гусівка, українець, освіта початкова, голова колгоспу. Заарештований 19.12.1944 Онуфріївським РВ НКДБ ("співробітництво з німецькими окупантами в роки

війни, антирадянська агітація"). Засуджений 3.03.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 15 років каторжних робіт з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 10.09.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13568)

НЕЩАДЕНКО ЯКІВ ІВАНОВИЧ, 1888 р.н., с.Браїлівка, українець, освіта початкова, коваль і тесля колгоспу ім.Ілліча. Заарештований 25.05.1944 Онуфріївським РВ НКДБ ("під час німецької окупації працював 3 місяці у службі порядку при сільській управі"). Онуфріївським РВ НКДБ 20.07.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 1954)

ОВСІЄВСЬКИЙ ОВСІЙ ГЕРАСИМОВИЧ, 1903 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта вища (економіст-фінансист), проживав у м.Харкові, завідувач планово-фінансового відділу буряківничого облземуправління. Заарештований 28.04.1935 Харківським МВ НКВС ("один із засновників контрреволюційної організації "Об'єднання працюючих України", яка ставила за мету відокремлення України від СРСР і встановлення буржуазної республіки; організація мала програму, тричі провела збори"). Засуджений 28.10.1935 Харківським облсудом до 7 років неволі з позбавленням громадянських прав на 5 років. Даних про реабілітацію у справі немає. (П - 9667)

ОВСІЄНКО ФЕДІР МУСІЙОВИЧ, 1890 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, колгоспник. У 1932 році був засуджений до 3 років неволі. Вдруге заарештований 6.05.1938 Онуфріївським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти колгоспного будівництва, підписки на державну позику, у 1918 році служив у петлюрівській армії). Засуджений 1.10.1939 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Кримінальною колегією Верховного суду УРСР 29.10.1939 міру покарання зменшено до 5 років неволі з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 31.01.1992 Генпрокуратурою України. (П - 13028)

ОВЧАРИК ЯКІВ КОСТЯНТИНОВИЧ, 1898 р.н., с.Сметанівка (приєднане до смт Павлиш), українець, освіта початкова, член ВКП(б), проживав у смт Павлиш, робітник залізниці. Заарештований 26.02.1938 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Знам'янка (контрреволюційна діяльність). Засуджений 30.11.1938 лінійним судом Одеської залізниці до 6 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 20.07.1992 Генеральною прокуратурою України. (П - 13485)

ОВЧИННИКОВ СИДІР ЛАРІОНОВИЧ, 1895 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, хлібороб. У 1929 році за невиконання сільгоспподатку майно конфісковане. Заарештований 30.01.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("в роки громадянської війни служив у білій армії; у 1927 році не здавав державі лишки, а закопав у землю 30 пудів м'яса і 16 мішків борошна, говорив, що не треба давати хліба комуністам, й оскільки в них немає ніяких засобів до існування – розбитий транспорт, усі заводи й шахти не працюють, – то вони відійдуть і прийде влада та, що слід; агітував проти реалізації державної позики, хлібозаготівлі і вступу в колгосп"). Засуджений 27.02.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до розстрілу, дати виконання вироку в справі не зазначено. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9997)

ОЛЕФІР ДАНИЛО ПИЛИПОВИЧ, 1886 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, рахівник сільгоспкооперації. Заарештований 4.03.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("член української церковної громади, агітував односельців проти національної політики радянської влади, проти проведення хлібозаготівельних робіт та посівної кампанії"). Засуджений 17.05.1929 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років заслання у Сибір. Реабілітований 26.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 8357)

ОЛЕФІР КЛАВДІЯ АНТОНІВНА, 1923 р.н., с.Куцеволівка, українка, освіта середня спеціальна медична, без певних занять. Заарештована 29.10.1943 Онуфріївським РВ НКДБ ("в роки війни працювала перекладачем у німецьких окупантів, вела антирадянську агітацію"). Засуджена 18.02.1944 трибуналом 5-ої повітряної армії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітована 7.04.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13198)

ОЛІЙНИК ПЕТРО ІВАНОВИЧ, 1877 р.н., с.Млинок, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 23.02.1931 Онуфріївським РВ ДПУ (контрреволюційна пропаганда). Засуджений 23.10.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання на північ. Реабілітований 24.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 7777)

ОЛІЙНИК СЕРГІЙ ЄФРЕМОВИЧ, 1900 р.н., с.Млинок, українець, освіта початкова, проживав у смт Павлиші, кустар. Заарештований 3.08.1937 Онуфріївським РВ НКВС ("агітація проти вождя партії, колгоспного ладу, негативне ставлення до стаханівського руху"). Засуджений 20.02.1939 Полтавським облсудом до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 24.03.1992 Генеральною прокуратурою України. (П - 13152)

ОЛЬХОВИЧ ОЛЬГА ЯКІВНА. 1899 р.н., м.Луцьк, полячка, освіта початкова, проживала у смт Павлиш Онуфріївського району, кандидат у члени ВКП(б) у 1932-33 роках, кравчиня за фахом, без певних занять. Заарештована 18.12.1937 Онуфріївським РВ НКВС ("у 1915 році приїхала з родиною із Польщі, у 1920-ому батько з родиною вернувся; вела антирадянську поразницьку агітацію, вихваляла польський лад: "У Польщі життя краще, а тут радянська влада довела народ до голоду"). Засуджена 22.02.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Покарання відбувала у Казахстані, звільнена 17.12.1947. Реабілітована 18.12.1965 Кіровоградським облсудом. (П - 8016)

ОМЕЛЯНЕНКО ДМИТРО АРХИПОВИЧ, 1904 р.н., с.Лозуватка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 15.03.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (антирадянська діяльність). Засуджений 17.05.1929 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років заслання. Реабілітований 29.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 14181)

ОНИЩЕНКО ПЕТРО ГАВРИЛОВИЧ, 1900 р.н., с.Леніне Радомишльського району Житомирської області, українець, освіта незакінчена вища, член КП(б)У у 1920-21 роках (виключений під час чистки у партії), проживав у смт Онуфріївці, старший зоотехнік свинорадгоспу. У 1928 році був засуджений до 3 років неволі умовно. Вдруге заарештований 15.03.1938 Онуфріївським РВ НКВС (диверсійна діяльність у тваринництві). Засуджений 11.10.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 2.11.1938. Реабілітований 6.12.1960 трибуналом Київського військового округу. (П – 5368)

ОРЕЛ ЮХИМ ГРИГОРОВИЧ, 1889 р.н., с.Успенка, українець, освіта початкова, член артілі "Шлях Леніна". У 1934 році за шкідницьку діяльність був засуджений до 2 років неволі. Вдруге заарештований 15.07.1938 Онуфріївським РВ НКВС (підозрювався як член антирадянської повстанської партизанської організації; у 1918 році був членом Успенського ревкому). Прокуратурою Полтавської області 26.02.1939 справу припинено, з-під варти звільнений 13.01.1939 під підписку про невиїзд. (П - 7868)

ОСЬМАК МИХАЙЛО ДАНИЛОВИЧ, 1883 р.н., смт Павлиш, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 5.02.1938 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська діяльність). Засуджений 29.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 2.06.1938. Реабілітований 7.06.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 3493)

ПАВЛЕНКО ВАСИЛЬ ФЕДОРОВИЧ, 1913 р.н., смт Павлиш, українець, освіта початкова, моторист стрілецької охорони ст.Кременчук. Заарештований 25.09.1941 транспортним відділом НКВС ст.Старобільськ (антирадянська поразницька агітація, наклепи на Червону армію: "у серпні 1941 року евакуювався із Кременчука у Воронеж, зупинився на ст.Старобільськ, у буфеті говорив людям: "Преса наша брехлива: ось Полтаву уже зайняли німці, а Радінформбюро про це не повідомляє"; "У Кременчуці ми бачили, як ідуть бої: коли наш літак летить на німецьку сторону, то німці відкривають шквальний вогонь, а як німецький літак перелітає на наш бік, то Червона армія не стріляє, бо немає снарядів"; "Брехня все, що кажуть, начебто вони над нашими жінками знущаються – вони їх не чіпають"). Засуджений 20.06.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з призупиненням покарання та направленням у діючу армію. Реабілітований 26.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8356)

ПАВЛЕНКО ГРИГОРІЙ СЕМЕНОВИЧ, 1901 р.н., с.Мар'ївка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 6.01.1933 Онуфріївським РВ ДПУ (агітація, спрямована на зрив виконання плану з хлібозаготівельних робіт та на розвал колгоспу). Засуджений 21.01.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 17.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7078)

ПАВЛЮЧЕНКО ПИЛИП ПИЛИПОВИЧ, 1881 р.н., с.Млинок, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1930 році господарство розпродане. Заарештований 15.10.1930 Онуфріївським РВ ДПУ (агітація проти колективізації та проведення хлібозаготівельних робіт). Засуджений 15.12.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11775)

ПАНИЧ ФЕДОТ ТРОХИМОВИЧ, 1901 р.н., с.Дерiївка, українець, письменний. У 1941 році за недбале ставлення до посадових обов'язків (згноїв колгоспний хліб) був засуджений до 1,5 року неволі. Вдруге заарештований 25.10.1943 контррозвідкою "Смерш" 66-ої гвардійської Полтавської стрілецької дивізії ("в роки німецької окупації працював головою лозоартілі, видавав поліції радянських громадян і військовополонених Червоної армії; зводив наклепи на радянську владу, вихваляв німецькі порядки"). Військовим трибуналом 5-ої повітряної армії 15.02.1944 виправданий, справу припинено, з-під варти звільнений, працював рядовим членом колгоспу "Новий шлях". За цим же звинуваченням повторно заарештований 24.03.1948 Онуфріївським РВ МДБ, засуджений 27.09.1948 трибуналом військ МВС Кіровоградської області до 25 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років, конфіскацією майна та медалей "За бойові заслуги" і "За перемогу над Німеччиною" (у 1944-45 роках воював на фронті у мотострілецькій бригаді). Трибуналом Київського військового округу 14.06.1955 присуд трибуналу 1948 року скасований за недоведеністю злочину, з-під варти звільнений 14.07.1955, відбув на проживання у м.Олександрію. (П - 3293)

ПАНЧЕНКО ПЕТРО ХРИСАНТОВИЧ, 1886 р.н., х.Паньки Кременчуцького району Полтавської області, українець, освіта початкова, проживав на х.П'ятомиколаївка Петрівської сільради Онуфріївського району, член колгоспу ім.Молотова. У 1932 році за невиконання твердих завдань з хлібозаготівлі господарство розкуркулене. Заарештований 8.01.1944 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська діяльність: "у 1941-43 роках за німецької окупації працював у колгоспі "Молотов"; у січні 1944-го в період хлібозаготівлі відмовився виконувати доведений йому план 30 центнерів, тоді як перевіркою сільської комісії 10.01.1944 у нього було знайдено у двох ямах та на горищі близько 170 пудів зерна"). Засуджений 14.02.1944 військовим трибуналом 5-ої повітряної армії до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Військовим трибуналом 2-го Українського фронту 12.04.1944 справу направлено на нове розслідування: "вів антирадянську агітацію, закликав добре працювати на німців, казав, що Червона армія розбита й уже не вернеться". Онуфріївським РВ НКВС 14.08.1944 справу припинено через смерть ув'язненого 15.07.1944 на пересильному пункті м.Харкова. (П - 8388)

ПАРФЕНОВ (ПАРФЕНТЬЄВ) МАКСИМ АРКАДІЙОВИЧ, 1890 р.н., с.Яковлівка Погожевської сільради Курської області (Росія), росіянин, освіта початкова, у 1929 році виключений із членів ВКП(б), проживав у с.Дерiївка Онуфріївського району, хлібороб. Заарештований 29.04.1937 Мантуровським РВ УДБ УНКВС Курської області ("зв'язки з колишніми есерами, контрреволюційна повстанська діяльність, антирадянська агітація"). Втік з-під варти 28.05.1937, управлінням ДБ УНКВС Курської області 4.06.1937 оголошено розшук. Засуджений 28.12.1940 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 29.12.1989 Верховним судом УРСР. (П - 10897)

ПАСІЧНИЙ ДЕМ'ЯН ПИЛИПОВИЧ, 1916 р.н., с.Млинок Онопріївського району Полтавської (нині Онуфріївського Кіровоградської) області, українець, освіта незакінчена вища (педтехнікум, літературний факультет Харківського пединституту), член ВЛКСМ, курсант полкової школи військової частини 6272 у м.Дніпропетровську. Заарештований 26.07.1938 особливим відділом НКВС військової частини 6256 (контрреволюційна націоналістична агітація: "Я був переконаний, що українська національна культура завжди і всюди упосліджувалась, що українська мова примусово підмінюється російською, політика партії і радянського уряду в національному питанні нічим не відрізняється від політики російського царизму – ці погляди в мене появились у 1934 році, коли я був студентом Харківського пединституту, тоді на мене вплинули українські письменники-націоналісти Коряк, Сосюра та інші; перебуваючи на військовій службі з 1938 року, я поширював серед червоноармійців контрреволюційні націоналістичні погляди"). Засуджений 11.11.1938 трибуналом Харківського військового округу до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 27.03.1991 головною військовою прокуратурою з реабілітації. (П - 12599)

ПАСІЧНИЙ ОЛЕКСІЙ ВАСИЛЬОВИЧ, 1911 р.н., смт Павлиш, українець, освіта початкова, проживав у м.Дніпропетровську, військовослужбовець, водій авіагрупи №5. Заарештований 13.11.1941 особливим відділом НКВС РАГ-5 (антирадянська агітація: "у жовтні 1941 року під час перебазування авіагрупи при залізничній колії побачив ешелон евакуйованих, більшість з яких були євреї, і сказав: "Ось стоять бердичівські козаки, я б їх половину розстріляв, а половину відправив би на фронт", після читання радянських газет заперечував: "У Дніпропетровську німці не грабують людей, а навпаки – відкрили хлібні магазини й продають населенню хліб по 5 копійок за фунт, а також відновлюють залізничну дорогу Дніпропетровськ-Берлін", співав пісеньку про червоноармійців: "Нас не тронеш – мы не тронем, а если тронеш, то удерем так, что не догониш"). Засуджений 14.11.1941 військовим трибуналом гарнізону м.Ворошиловграда до розстрілу, вирок виконано 26.11.1941. Реабілітований 27.09.1991 прокуратурою Київського військового округу. (П – 12781)

ПАТЕРИЛО ДАНИЛО ДМИТРОВИЧ, 1898 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 28.11.1943 Онуфріївським РВ НКВС (агент німецької контррозвідки). Засуджений 27.08.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 26.06.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13466)

ПАТЕРИЛО ЙОСИП ФЕДОРОВИЧ, 1904 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1929 році засуджений за побиття члена хлібної комісії до 1,5 року позбавлення волі. Вдруге заарештований 18.11.1930 Онуфріївським РВ ДПУ ("в роки громадянської війни служив у денікінській армії, видавав червоних партизан, знущався над активістами села, агітував проти колективізації"). Засуджений 12.04.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років концтабору. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12053)

ПАТЕРИЛО КИРИЛО ДЕНИСОВИЧ, 1893 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, матрос судна № 93/36 Дніпропетровського пароплавства. У 1930 році за невиконання твердого завдання хлібозаготівлі розкуркулений; у 1931 арештовувався як куркуль, у 1933-ому – як бродячий непрацюючий елемент. Втретє заарештований 17.12.1937 Онуфріївським РВ НКВС ("у 1918 році належав до Союзу хліборобів-власників, брав участь у загоні сільської самооборони, який виступав проти червоних партизан під командуванням Свистуна, належав до 50-ки української автокефальної церкви, за що у 1925 році позбувся виборчих прав; вихваляв фашистський режим Німеччини та Італії: "Ці держави сильніші СРСР і рано чи пізно вони його задушать"). Засуджений 27.12.1937 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 8.01.1938. Реабілітований 31.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12245)

ПАТЕРИЛО МИКОЛА ФЕДОРОВИЧ, 1906 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 4.03.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("член релігійного угруповання "Молоде братство", яке виникло у 1926 році і яким керували члени релігійної громади української автокефальної церкви, секретарем братства був Куцевол Яків Петрович; агітація проти проведення хлібозаготівельних робіт, посівної кампанії"). Засуджений 17.05.1929 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 26.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8357)

ПАТЕРИЛО ОЛЕКСАНДР ФЕДОРОВИЧ, 1907 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта 7 класів, хлібороб. Заарештований 14.03.1930 Куцеволівським РВ ДПУ ("участь у терористичному акті 24 лютого" – *див. Олександр Дрібниця*). Засуджений 24.03.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Після відбуття покарання лишився жити в Магаданській області, Росія. Реабілітований 14.08.1956 трибуналом Київського військового округу. (П - 2677)

ПАТЕРИЛО СЕРГІЙ ДМИТРОВИЧ, 1893 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, працював у взуттєвій майстерні колгоспу ім.17-го партз'їзду. Заарештований 20.10.1939 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська агітація: "У нас зараз зовсім нема товарів – шкіри, мануфактури; народ незадоволений владою - на випадок війни ніхто не піде захищати комуністів і радянський уряд"). Засуджений 28.11.1939 Кіровоградським облсудом до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки – за касацією вирок скасований; 3.02.1940 Кіровоградським облсудом до 2 років неволі з поразкою прав на 1 рік; втретє засуджений 26.12.1940 Кіровоградським

облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 12.10.1990 Верховним судом УРСР. Батько, церковний староста, у 1930 році за невиконання держзобов'язань хлібоздачі розкуркулений; дядько Федір Полікарпович розкуркулений; двоюрідний брат Олександр у 1930 році за вбивство сільського активіста Польового засуджений до 10 років неволі у концтаборі; двоюрідний брат Йосип за побиття активіста також засуджений до ув'язнення в концтаборі. (П – 12521)

ПАТЕРИЛО ФЕДІР ФЕДОРОВИЧ, 1895 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Комунар". Заарештований 5.02.1938 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 29.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 2.06.1938. Реабілітований 7.06.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 3493)

ПАТЕРИЛО ФЕДІР ЯКОВИЧ, 1878 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 4.03.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("член української церковної автокефальної громади, агітував проти національної політики радянської влади та проведення хлібозаготівельних робіт"). Засуджений 17.05.1929 особливою нарадою при колегії ОДПУ до позбавлення права проживати в Україні, містах Москві, Ленінграді, Ростові-на-Дону з прикріпленням до визначенного місця проживання на 3 роки. Реабілітований 26.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. Разом з ним репресований син Микола. (П – 8357)

ПАЩЕНКО МИКИТА ІВАНОВИЧ, 1907 р.н., смт Павлиш, українець, освіта початкова, вантажник залізничної станції. У 1931 році розкуркулений. Заарештований 4.03.1933 шляхово-транспортним відділом ОДПУ ст.Знам'янка (антирадянська агітація: "підбурював робітників кидати роботу й вимагати поліпшення економічного становища, про колгоспи говорив, що людей зігнали в колгосп, обібрали і він тепер пухне: "Радянська влада забирає останній шматок не тільки у селян, а й в робітників: ось у мене особисто сільрада забрала два пуди кукурудзи, які я купив на базарі"). Засуджений 4.04.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 18.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7670)

ПЕДАН СТЕПАН ЮХИМОВИЧ, 1871 р.н., с.Мішурин Ріг Верхньодніпровського району Дніпропетровської області, українець, освіта початкова, проживав у с.Млинок Онуфріївського району, хлібороб. Заарештований 18.10.1930 Онуфріївським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 30.12.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 2.06.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6249)

ПЕЛИПАСЬ ГРИГОРІЙ СЕМЕНОВИЧ, 1899 р.н., с.Дериївка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 24.04.1932 Онуфріївським РВ ДПУ (агітація проти колективізації, хлібозаготівельних робіт). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 31.08.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 6439)

ПЕЛИПАСЬ ХАРИТОН СТЕПАНОВИЧ, 1878 р.н., с.Дериївка, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1932 році розкуркулений. Заарештований 24.04.1932 Онуфріївським РВ НКВС ("антирадянська агітація проти колективізації і проведення хлібозаготівельних робіт"). Харківським облвідділом ДПУ 2.08.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 961)

ПЕРЕВ'ЯЗКО ДЕМИД ДЕМИДОВИЧ, 1879 р.н., с.Дніпровокам'янка Лихівського (нині Верхньодніпровського) району Дніпропетровської області, українець, освіта середня, проживав у с.Куцеволівка Онуфріївського району, хлібороб. Заарештований 18.10.1930 Онуфріївським РВ ДПУ (агітація проти колективізації, проведення хлібозаготівельних робіт). Засуджений 22.12.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11780)

ПЕРЕСИП АНДРІЙ НИКИФОРОВИЧ, 1888 р.н., с.Лозуватка, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Заарештований 16.10.1937 Онуфріївським РВ НКВС (активний сектант, антирадянська діяльність). Прокуратурою Градизького району Полтавської області 14.03.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 3321)

ПЕТРЕНКО (ШВАЧКА) ГАННА СТЕПАНІВНА, 1919 р.н., м.Миргород Полтавської області, українка, освіта 7 класів, з 1921 року проживала у смт Павлиш Онуфріївського району, на час арешту проживала у м.Пирятині Полтавської області, рахівник контори "Заготсировина". Заарештована 15.12.1944

управлінням НКВС Кіровоградської області ("в період окупації проживала у Онуфріївці, мала співробітництво з німецькою окупаційною владою"). Особливою нарадою НКВС СРСР 28.08.1945 зарахований термін попереднього ув'язнення, з-під варти звільнена. Реабілітована 20.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 12322)

ПИВОВАР ІЛЛЯ ГАВРИЛОВИЧ, 1899 р.н., с.Дерїївка, українець, освіта початкова, член господарської артілі "Новий шлях". Заарештований 16.12.1937 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська діяльність). Засуджений 29.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 2.06.1938. Реабілітований 7.06.1956 Кіровоградським облсудом. (П - 3493)

ПИВОНОС ІВАН ДЕМ'ЯНОВИЧ, 1896 р.н., с.Млинок, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Орджонікідзе. Заарештований 27.07.1938 Онуфріївським РВ НКВС ("унтер-офіцер царської армії, служив у армії УНР; серед колгоспників виступав проти колгоспного ладу; під час весняної сівби робив такі просіви, що доводилось після нього пересівати"). Полтавським обласним судом 27.03.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 5574)

ПИРОЖЕНКО ГНАТ ФЕДОРОВИЧ, 1917 р.н., с.Василівка, українець, освіта вища педагогічна, проживав у с.Глодоси Новоукраїнського району, педагог. Заарештований 24.04.1944 Хмелівським РВ НКВС (підозрювався як агент німецької розвідки, завербований в період німецької окупації і залишений на території України для шпигунської роботи). Хмелівським РВ НКДБ 8.09.1944 направлений до спецтабору НКВС №240 м.Сталіно для фільтрації. (П - 3106)

ПИСЬМЕННИЙ ІВАН АВРАМОВИЧ, 1913 р.н., с.Омельник, українець, освіта середня (7 класів школи і дворічні курси техніків-нормувальників, Дніпропетровськ), член ВЛКСМ із 1930 року, секретар комсомольської організації військової мотомехчастини при кавалерійській дивізії ім.Щорса, курсант кавалерійської полкової школи у м.Старокостянтинові (нині Хмельницької області). Заарештований 17.05.1935 особливим відділом 2-ої кавалерійської дивізії (антирадянська діяльність: "16.05.1935 брав участь у семінарі секретарів комсомольських організацій військової частини, куди приніс із собою підручник історії ВКП(б) ворога народу Кноріна; за зберігання цього підручника і неправильне тлумачення історії партії репресований" – із свідчень, даних у 1958 році). Засуджений 9.10.1935 трибуналом 1-го кінного корпусу Київського військового округу до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах, покарання відбував на Магадані, звільнений 5.01.1939. Реабілітований 12.09.1958 трибуналом Прикарпатського військового округу. (П – 7764, 12580)

ПИСЬМЕННИЙ КУЗЬМА ПАВЛОВИЧ, 1924 р.н., с.Іванівка (нині с.Вишнівці), українець, освіта неповна середня, член ВЛКСМ, проживав у м.Олександрії, студент педшколи. Заарештований 7.02.1941 УНКВС Кіровоградської області (розповсюдження контрреволюційних націоналістичних листівок). Засуджений 14.03.1941 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 10.11.1989 Верховним судом УРСР. (П – 10726)

ПИСЬМЕННИЙ ОЛЕКСАНДР МИКИТОВИЧ, 1879 р.н., с.Омельник, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 27.01.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 26.02.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до розстрілу, вирок виконано 9.03.1930. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10112)

ПИСЬМЕННИЙ ЯКІВ ГРИГОРОВИЧ, 1897 р.н., с.Омельник, українець, освіта початкова, проживав у с.Байдаковому Онуфріївського району, обліковець колгоспу "Червона армія". Заарештований 2.07.1941 УНКВС Кіровоградської області (у 1919 році служив у війську армії УНР; вів антирадянську діяльність). Засуджений 19.09.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12238)

ПІВЕНЬ ЛЕОНТІЙ КИРИЛОВИЧ, 1891 р.н., с.Омельник, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 20.10.1939 УНКВС Кіровоградської області (антирадянська агітація). Засуджений 21.12.1939 Кіровоградським облсудом до 4 років ув'язнення. Реабілітований 12.10.1990 Верховним судом УРСР. (П – 12516)

ПІДГІРНИЙ ЯКІВ МАТВІЙОВИЧ, 1902 р.н., с.Сметанівка (приєднане до смт Павлиш), українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 15.10.1935 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська діяльність). Засуджений 16.03.1936 Харківським облсудом до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.09.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 2025)

ПЛАКСІЙ АНДРІЙ МАТВІЙОВИЧ, 1873 р.н., с.Дериївка, українець, неписьменний, проживав у с.Крутоярівка Петрівської сільради, хлібороб. Заарештований 16.10.1930 Онуфріївським РВ ДПУ (антирадянська агітація: "Хліб не треба здавати державі, бо вона відправляє за кордон, і взагалі радвладі лишилось існувати до весни"; "Он і в Червоній армії уже страйкують"; "Сіяти не буду, однак все пропаде – колективи заберуть"). Засуджений 16.12.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 14.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6186)

ПЛИТКА ОЛЕКСАНДР САВОВИЧ, 1875 р.н., с.Морозівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 23.02.1931 Онуфріївським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Полтавським оперсектором ДПУ УРСР 25.07.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 7777)

ПЛІТКА ГРИГОРІЙ ІВАНОВИЧ, 1918 р.н.. с.Морозівка, українець, освіта незакінчена вища, лаборант райлікарні. Заарештований 2.12.1943 Онуфріївським РВ НКДБ (посібництво німецьким окупантам в роки війни). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 10.02.1944 направлений у спецтабір НКВС для фільтрації. (П – 284)

ПОГОРІЛИЙ ГРИГОРІЙ АРХИПОВИЧ, 1918 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта середня (фельдшерська школа, 1936), проживав у с.Ромоданову (Мордовія, Росія), військовий фельдшер 1097 стрілецького полку. Заарештований 25.10.1941 особливим відділом НКВС м.Саранськ (антирадянська агітація: "у стрілецький полк Погорілий прибув 28.09.1941 із шпиталю після поранення й розповідав бійцям, що німецька армія має добре технічне оснащення, краще від радянського, має багато літаків; німецькі солдати воюють за землю, яку їм пообіцяв Гітлер; фашисти добре ставляться до радянських військовополонених й до населення, дають полоненим право вибору – лишатись у полоні чи вертатись до червоноармійців"). Засуджений 5.12.1941 військовим трибуналом 326-ої стрілецької дивізії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 3.03.1960 трибуналом Московського військового округу. (П – 10232)

ПОГУДІН ПОЛІКАРП МАКСИМОВИЧ, 1886 р.н., с.Зибкове, українець, неписьменний, хлібороб. Заарештований 30.03.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація: "разом з братом Степаном поширював провокаційні чутки про близьку загибель радянської влади, погрожували біднякам розправою, протидіяли заготівлям хліба державі, переконуючи селян, що комуністи грабують хліборобів, а хліб відправляють за кордон; під час арешту куркулів у селі, яких належало вивезти на заслання, брати з села втекли і були затримані на ст.Дніпропетровськ транспортною міліцією"). Засуджений 21.04.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 12.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9973)

ПОГУДІН СТЕПАН МАКСИМОВИЧ, 1900 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 30.03.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (агітація проти колгоспів: "разом з братом Полікарпом поширював провокаційні чутки про близьку загибель радянської влади, протидіяв заготівлям хліба державі" – *див. Полікарп Погудін*). Засуджений 28.04.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 8 років ув'язнення у концтаборах, відбував покарання до 1934 року. Реабілітований 12.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге, працюючи теслею, заарештований 7.09.1937 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 29.09.1937 трійкою УНКВС Харківської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 21.12.1988 Кіровоградським облсудом. (П – 8533, 9973)

ПОЛИВ'ЯНИЙ ЮРІЙ ПОЛІКАРПОВИЧ, 1897 р.н., с.Успенка, українець, освіта початкова (військово-фельдшерське училище), проживав у с.Млинок Онуфріївського району, медфельдшер машино-тракторної станції. Заарештований 30.06.1938 Онуфріївським РВ НКВС (член антирадянської повстанської партизанської організації). Онуфріївським РВ НКВС 7.03.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 4600)

ПОЛОВИЙ ЛАВРІН МИКОЛАЙОВИЧ, 1877 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 8.03.1938 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянські висловлювання). Засуджений 7.10.1939 Кіровоградським облсудом до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 1 рік. Реабілітований 20.07.1992 Генеральною прокуратурою України. (П – 13404)

ПОЛОВИЙ МИХАЙЛО ОМЕЛЯНОВИЧ, 1901 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, лісничий. Заарештований 28.11.1943 Онуфріївським РВ НКДБ (антирадянська діяльність). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 21.07.1944 направлений до спецтабору НКВС для фільтрації. (П - 3242)

ПОЛЬЩАК ЯКІВ ГРИГОРОВИЧ, 1891 р.н., с.Андріївка, українець, освіта середня, хлібороб. Заарештований 22.03.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("в роки громадянської війни служив у петлюрівській та денікінській арміях; агітував проти колективізації"). Засуджений 14.04.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 30.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 8366)

ПОМАЛЕНЬКИЙ ФЕДІР ГРИГОРОВИЧ, 1894 р.н., с.Студенок Глухівського району Сумської області, українець, освіта незакінчена вища (Тимірязевська академія), член УПСР (Української партії соціалістів-революціонерів) у 1916-20 роках, член ВКП(б) у 1920-35 роках, проживав у с.Куцеволівка Онуфріївського району, дільничний агроном Млинківської машино-тракторної станції. Заарештований 11.01.1938 Онуфріївським РВ НКВС ("працюючи в земельних органах, займався контрреволюційною шкідницькою діяльністю"). Кіровоградським облсудом 8.02.1940 направлений на лікування в Херсонську психіатричну лікарню. (П - 8512)

ПОНУРКО ОЛЕКСІЙ ІВАНОВИЧ, 1906 р.н., с.Успенка, українець, освіта початкова, член артілі "Шлях Леніна". Заарештований 15.07.1938 Онуфріївським РВ НКВС (підозрювався як член антирадянської повстанської партизанської організації). Прокуратурою Полтавської області 26.02.1939 справу припинено, з-під варти звільнений 13.01.1939 під підписку про невиїзд. (П - 7868)

ПОНУРКО СЕРГІЙ САФРОНОВИЧ, 1865 р.н., с.Успенка, українець, неписьменний, сторож підсобного господарства Кременчуцького держмлина №21. У 1930 році розкуркулений, того ж року за "невиконання держзобов'язань" Онуфріївським народним судом був засуджений до 1 року примусової праці, відбув 9 місяців. Вдруге заарештований 7.09.1937 Онуфріївським РВ НКВС ("займався не корисною працею, а спекуляцією, провадив антирадянську агітацію: "Радянська влада на хитрощах живе: не вистачає платні для робітників і службовців, то випускає позики"; "На біса потрібно таку країну зміцнювати - її зруйнувати б швидше та не бачити"). Кременчуцькою міською прокуратурою 8.02.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 6101)

ПОСТЕЛЬНЯК ТИМІШ МИКОЛАЙОВИЧ, 1873 р.н., с.Василівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 4.04.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (агітація проти проведення хлібозаготівельних робіт, самообкладання). Засуджений 12.07.1929 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 17.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 4203)

ПОСТРИГАН ВАСИЛЬ ЛЕОНТІЙОВИЧ, 1903 р.н., с.Попівка, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Леніна. Заарештований 16.12.1937 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська діяльність). Засуджений 29.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 2.06.1938. Реабілітований 7.06.1956 Кіровоградським облсудом. (П - 3493)

ПОТОЦЬКИЙ ДАНИЛО КОРНІЙОВИЧ, 1907 р.н., с.Деріївка, українець, освіта початкова, червоноармієць кавалерійського взводу при штабі 53-ої армії. Заарештований 20.04.1945 відділом контррозвідки "Смерш" 53-ої армії (таємний агент німецької "СД"). Засуджений 16.05.1945 військовим трибуналом 53-ої армії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Звільнений з ув'язнення 25.04.1955. Реабілітований 29.07.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 14269)

ПОТОЦЬКИЙ ФЕДІР ПЕТРОВИЧ, 1888 р.н., с.Деріївка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 23.03.1938 Онуфріївським РВ НКВС (член контрреволюційної військово-повстанської організації). Засуджений 31.03.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 18.05.1938. Реабілітований 4.07.1959 Кіровоградським облсудом. (П - 4790)

ПОХОДІЙ ГРИГОРІЙ ПАНАСОВИЧ, 1898 р.н., смт Павлиш, українець, освіта початкова, завідувач буфету. Заарештований 15.11.1937 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Кременчук (контрреволюційна пропаганда). Засуджений 23.11.1937 лінійним судом Південної залізниці до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 22.06.1992 Генеральною прокуратурою України. (П - 13337)

ПРИВАЛОВ СЕМЕН ЮХИМОВИЧ, 1888 р.н., с.Пересухівка Лотківської волості Суражського повіту Чернігівської губернії (нині Брянська область, Росія), росіянин, освіта середня спеціальна, проживав у с.Куцеволівка Онуфріївського району, завідувач аптеки. Заарештований 1.12.1943 Онуфріївським РВ НКДБ ("в роки німецької окупації підтримував підозрілі зв'язки з гестапо, поліцією та старостою села Шалом; влітку 1943 року змусив свою дружину написати донос у поліцію про те, що комсомолець і командир Червоної армії Мартиновський повернувся із концтабору і має вогнепальну зброю, за що його арештували поліцаї й били"). Військовим трибуналом 5-ої повітряної армії 6.02.1944 справа припинена, з-під варти звільнений 22.02.1944. (П – 300)

ПРИКУП ТИМОФІЙ САМСОНОВИЧ, 1893 р.н., с.Шуйва (Румунія), румун, освіта початкова, проживав у с.Браїлівка Онуфріївського району, конюх Крюківського гранітного кар'єру. Заарештований 1.11.1937 відділенням залізничної міліції ст.Кременчук ("з 1914 року служив у австрійському війську, під час Першої світової потрапив у російський полон, у 1923 році намагався нелегально перетнути кордон із СРСР у Румунію, був затриманий прикордонним загоном; листування з родичами за кордоном, висловлював невдоволення життям в СРСР"). Засуджений 28.11.1937 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 29.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11667)

ПРОЦЕНКО ЙОСИП МИКИТОВИЧ, 1901 р.н., с.Дерiївка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 8.11.1943 УНКДБ Кіровоградської області ("в роки німецької окупації працював старостою громадського двору"). Засуджений 11.01.1944 трибуналом 5-ої Гвардійської армії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та з конфіскацією майна. Реабілітований 19.03.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13141)

ПРОЦЕНКО МИКИТА МИКИТОВИЧ, 1897 р.н., с.Дерiївка, українець, освіта початкова, колгоспник. У 1932 році засуджений до 7 років неволі за саботаж хлібозаготівельних робіт. Вдруге заарештований 8.11.1943 Онуфріївським РВ НКДБ (посібництво німецьким окупантам). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 1.08.1944 направлений у спецтабір НКВС для фільтрації. (П – 390)

ПРОЦЕНКО ЯКІВ ІВАНОВИЧ, 1910 р.н., с.Дерiївка, українець, освіта початкова, червоноармієць 909 артилерійського полку. Заарештований 19.03.1942 особливим відділом НКВС 336-ої стрілецької дивізії (поразницька агітація: "вихваляв німецьку армію, казав, що німців нам не подолати, ми їх не розіб'єм, не виженемо з нашої території і не переможем"). Засуджений 24.04.1942 військовим трибуналом 336-ої стрілецької дивізії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 29.05.1991 прокуратурою Московського військового округу. (П – 12654)

ПРУДЧЕНКО ІВАН АНДРІЙОВИЧ, 1905 р.н., х.Гусівка Онуфріївського району, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 15.07.1940 УНКВС Кіровоградської області (антирадянська агітація). Засуджений 28.01.1941 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 8.12.1989 Верховним судом УРСР. (П – 10896)

РАДОЧИН МИКОЛА КОСТЯНТИНОВИЧ, 1887 р.н., с.Мар'ївка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 27.02.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (антирадянська діяльність). Засуджений 10.04.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення в концтаборі. Реабілітований 17.08.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 5303)

РАДОЧИН ПИЛИП КОСТЯНТИНОВИЧ, 1882 р.н., х.Радочани Омельниківської волості, українець, освіта початкова, проживав у с.Мар'ївка Куцеволівського (нині Онуфріївського) району, хлібороб-одноосібник. У 1928 році розкуркулений. Заарештований 27.02.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("у 1918 році за гетьманської влади належав до Союзу хліборобів-власників, за петлюрівщини власним конем возив офіцерів у с.Миколаївка для арешту червоних партизан: сім душ розстріляно – Степан і Тимофій Іванови, Михайло Литвиненко, брати Іван та Антон Бурсови та інші; у 1928-30 роках як куркуль проводив антирадянську агітацію проти колективізації, хлібозаготівельних робіт та державної позики: "Колгосп – це казарма, де всі селяни будуть спати на підлозі із своїми родичами, а їстимуть ті продукти, які їм лишаться від комісарів, а працюватимуть як за панщини: керуватимуть ними поміщики

і жиди, наче худобою"). Засуджений 17.04.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до заслання у північний край на 3 роки. Реабілітований 31.01.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 5897)

РАЦЕНКО СВИРИД ОМЕЛЯНОВИЧ, 1908 р.н., с.Успенка, українець, освіта початкова, червоноармієць 202-го запасного стрілецького полку. Заарештований 9.05.1943 відділом котррозвідки "Смерш" 202-го ЗСП ("вихваляв техніку німецької армії, зводив наклепи на колгоспний лад"). Засуджений 6.06.1943 військовим трибуналом Західного фронту до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 22.03.1991 головною військовою прокуратурою. (П – 77)

РЕНДАК СЕМЕН ПАВЛОВИЧ, 1883 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, мірошник у млині. У 1929 році розкуркулений. Заарештований 6.03.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (агітація проти хлібозаготівельних робіт та колективізації). Засуджений 10.04.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 31.01.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге заарештований 7.09.1937 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська агітація і пропаганда). Засуджений 1.10.1937 трійкою УНКВС Харківської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 21.12.1988 Кіровоградським облсудом. (П – 5972, 8521)

РИБАЛКА ІВАН СПИРИДОНОВИЧ, 1876 р.н., с.Софіївка Павлоградського повіту, українець, освіта початкова, проживав у с.Дериївці Онуфріївського району, священик. У 1923 році засуджений до 1 року позбавлення волі за приховування церковних цінностей. Вдруге заарештований 26.02.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація серед віруючих). Засуджений 17.04.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 16.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 5986)

РИЧКО АНТОН ФЕДОРОВИЧ, 1897 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 4.03.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("член релігійної громади "Молоде братство", агітував проти заходів осередку ЛКСМУ та радянської влади, проти проведення хлібозаготівельних робіт, посівної кампанії"). Засуджений 17.05.1929 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 26.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. Репресований брат Степан. (П – 8357)

РИЧКО СТЕПАН ТЕРЕНТІЙОВИЧ, 1888 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1929 році розкуркулений. Заарештований 2.11.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (агітація проти колективізації, хлібозаготівельних робіт). Засуджений 15.12.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11776)

РИЧКО СТЕПАН ФЕДОРОВИЧ, 1890 р.н., с. Куцеволівка, українець, освіта початкова, рахівник Куцеволівської сільськогосподарської кредитової кооперації. Заарештований 6.03.1928 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("у 1918-19 роках керував повстанським загоном Вільного козацтва, жорстоко розправлявся з більшовиками – саме тоді був убитий організатор червоної гвардії Іван Долинський; у 1924 році брав живу участь у заснуванні "Просвіти", разом із близьким товаришем Григорієм Шашлом гуртували людей довкола релігійної громади Української автокефальної православної церкви, справляли шкідливий вплив на молодь, ставлячи перед нею завдання боротьби за самостійну Україну; організатор та керівник релігійної громади "Молоде братство"; "у "Молоде братство", засноване у 1925 році, ввійшла молодь куркульська і шовіністично налаштована; щовечора збирались біля церкви нібито для зіспівування, а насправді велись розмови про політику партії і влади в дусі національного шовінізму; членам братства видавались книги, просякнуті наскрізь шовіністичним дурманом; у травні 1927 року комсомольський осередок висунув свої кандидатури для виборів у сільраду – "Молоде братство" намагалось вибори провалити, але це їм не вдалося зробити" – із свідчень 7.03.1928 комсомольця, вчителя, уродженця с.Успенського, мешканця Куцеволівки Івана Костьовича Білодіда). Засуджений 18.05.1928 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років заслання у Марійську АРСР. Після відбуття покарання (разом із Григорієм Шашлом та Степаном Кожум'якою – *див. Новомиргородський район, книга третя*) прикріплений до визначеного місця проживання на 3 роки. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 18.02.1931 після відбуття покарання був позбавлений права жити в Московській і Ленінградській областях, Харківському, Київському, Одеському округах, Північно-Кавказькому краї, Дагестані, Казані, Іркутську,

Ташкенті, Читі, Тифлісі, Хабаровську, Омську з прикріпленням до певної місцевості строком на 3 роки. Реабілітований 30.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. Після звільнення проживав у м.Дніпропетровську, працював бухгалтером на залізниці. Дат другого й третього арештів у справі 5194 немає ("після відбуття строку покарання поширював провокаційні чутки про надуманий голод, доводив, що українська культура знаходиться у загоні, зазнає гніту, висловлював думку про відокремлення України від СРСР, співав націоналістичні пісні"). Вдруге засуджений 16.11.1936 лінійним судом Сталінської залізниці до 2 років неволі. Втретє засуджений 3.02.1937 Дніпропетровським облсудом за антирадянську агітацію до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Інших даних у справі 5194 немає. (П – 8358, 5194)

РІЗНИЧЕНКО КУЗЬМА МИТРОФАНОВИЧ, 1898 р.н., с.Нижня Лозуватка, українець, освіта 4 класи, проживав у с.Петрівка Онуфріївського району, комірник колгоспу ім.Молотова. У 1929 році розкуркулений. Заарештований 15.12.1941 Олександрійським МРВ НКДБ ("у 1918 році служив у війську армії УНР; вів антирадянську агітацію"). Засуджений 7.03.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. У 1930 році розкуркулені три брати. (П – 12280)

РІЗНИЧЕНКО МИКИТА КІНДРАТОВИЧ, 1888 р.н., с.Нижня Лозуватка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 23.02.1931 Полтавським оперсектором ДПУ (антирадянська агітація – *див. Гаврило Верескун*). Засуджений 24.10.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років заслання у північний край. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10134)

РІЗНИЧЕНКО СТЕПАН МИКОЛАЙОВИЧ, 1891 р.н., с.Верхня Лозуватка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 24.12.1930 Онуфріївським РВ ДПУ (антирадянська релігійна агітація). Засуджений 13.02.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення в концтаборі. Реабілітований 24.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11964)

РОГУЛЬ ГРИГОРІЙ ЯКОВИЧ, 1888 р.н., смт Павлиш, українець, освіта початкова, колійний обхідник 11-ої дистанції залізниці. Заарештований 26.02.1938 шляхово-транспортним відділом ГУДБ НКВС ст.Знам'янка (контрреволюційна діяльність). Одеським ШТВ НКВС 23.03.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 6540)

РОЗУМНИЙ ІВАН МИХАЙЛОВИЧ, 1897 р.н., х.Оріхове Онуфріївського району, українець, освіта початкова, червоноармієць 56-ої мотострілецької бригади. Заарештований 22.02.1945 відділом контррозвідки "Смерш" 56-ої мотострілецької бригади (підозрювався у агітації проти колгоспного ладу). Відділом контррозвідки "Смерш" 23-го танкового Червонопрапорного корпусу 28.03.1945 справа припинена, з-під варти звільнений. (П – 69)

РОЗУМНИЙ НИКИФОР МИХАЙЛОВИЧ, 1888 р.н., с.Олексіївка Алфорівської волості, українець, освіта початкова, проживав на х.Малооріховому Мар'ївської сільради Онуфріївського району, хлібороб, член колгоспу "Більшовик". У 1930 році розкуркулений і виключений із колгоспу. Заарештований 6.01.1933 Онуфріївським РВ ДПУ (антирадянська агітація: "у 1931 році знову прийнятий у колгосп, зривав сільгоспкампанії: "Для чого брати зобов'язання й вивозити хліб, адже завтра самі будемо голодними?"; "Працюємо в колгоспі, а їсти нічого"; "Позики – це грабунок, за випущеними позиками держава ніколи не вертатиме вам гроші"; "Колгосп – та сама економія, а колгоспники – кріпаки; треба господарювати самостійно"; на зборах 3-ої бригади колгоспу "Більшовик" 17.12.1932 були виключені з колгоспу Никифор Розумний, Берковський Іван Никифорович, Поломарчук Митрофан Іванович як класово ворожі елементи). Засуджений 21.01.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 24.03.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7080)

РОМАНЕЦЬ СЕМЕН ІВАНОВИЧ, 1886 р.н., м.Городянка Станіславського воєводства, українець, освіта початкова, проживав у с.Успенка Онуфріївського району, член колгоспу "Дніпро". Заарештований 13.08.1937 Онуфріївським РВ НКВС (шпигунська діяльність: "у 1918-20 роках служив у Червоній армії, в Дибенка; в 1920 приїхав в Успенку разом з петлюрівським сотником В.Полив'яним, якого в 1936-ому репресували; з 1931 року став відвідувати польське консульство у Харкові з метою виїзду за кордон – тоді й завербований для шпигунської розвідувальної диверсійної роботи на користь Польщі"). Засуджений 20.11.1937 особливою нарадою НКВС СРСР до розстрілу, вирок виконано 1.12.1937. Реабілітований 30.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11510)

РОСІН СЕРГІЙ АНДРІЙОВИЧ, 1905 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта середня, проживав у м.Долинська, секретар районного комітету компартії. Заарештований 18.11.1937 Миколаївським УНКВС ("активний учасник антирадянської троцькістсько-терористичної організації"). Засуджений 17.01.1938 Верховним судом СРСР до розстрілу, вирок виконано 18.01.1938. Реабілітований 15.09.1956 Верховним судом СРСР. (П – 3975)

РОСОЧИНСЬКА АНТОНІНА СТЕПАНІВНА, 1922 р.н., х.Оріхове Онуфріївського району, українка, освіта початкова, токар Млинківської машино-тракторної станції. У 1937 році за спекуляцію була засуджена до 2 років неволі. Вдруге заарештована 1.12.1943 Онуфріївським РВ НКДБ ("завербована таємним агентом німецької поліції із псевдо "Тарасова", дала згоду виконувати завдання виявляти комуністів і партизанів"). Засуджена 12.02.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 26.02.1958 трибуналом Київського військового округу. (П - 4226)

РОЩЕНКО АНТОН ВАСИЛЬОВИЧ, 1887 р.н., с.Братолюбівка Мар'ївської сільради Онуфріївського району, українець, неписьменний, хлібороб. Заарештований у 1931 році Олександрійським РВ ДПУ (агітація проти заходів радянської влади). Олександрійським РВ ДПУ 12.05.1931 справу припинено. Батьки та брат померли у 1933 році. (П – 11018)

РУБЕЦЬ СИДІР МИКОЛАЙОВИЧ, 1901 р.н., с.Новогригорівка Млинківської сільради Онуфріївського району, українець, освіта початкова, хлібороб колгоспу "Червоне село". У 1929 році розкуркулений. Заарештований 2.02.1932 Онуфріївським райапаратом ДПУ (антирадянська агітація: "3.01.1932 на колгоспній бригаді №1 у присутності 15 колгоспників підмовляв їх не виконувати плану хлібозаготівлі, поширював чутки про наближення голоду: "Поміщики так не знущалися над селянством, як тепер знущаються з колгоспників. Якби ми організувались, то врятували б себе від голоду"; "Комуністи тепер живуть не гірше, як при царському дворі колись"; "7.01.1932: "Я вирішив не давати їм і фунта хліба, і дурень буде той, хто задумає допомагати цій проклятій владі. Чим менше допомоги з нашого боку – тим ближче до нової селянської революції"). Засуджений 17.07.1932 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до позбавлення права проживати в 12 населених пунктах протягом 3-ох років. Реабілітований 18.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. Брати Нестор і Петро служили у армії УНР. (П – 6430)

РУГНО ЯКІВ ГРИГОРОВИЧ, 1887 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 16.10.1930 Онуфріївським РВ ДПУ (контрреволюційна агітація: "куркуль, у 1918 році був головою Куцеволівської ради Вільного Козацтва; нині листується з братом Олександром, колишнім білим офіцером, який перебуває в еміграції в Румунії; агітував проти хлібозаготівлі, колективізації, єдиного сільськогосподарського податку"). Засуджений 3.01.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11047)

РУДАКОВ МАКСИМ КУЗЬМОВИЧ, 1896 р.н., с.Луб'яники Рязанської області (Росія), росіянин, освіта початкова, проживав у с.Зибковому Онуфріївського району, хлібороб. Заарештований 23.10.1930 Онуфріївським РВ ДПУ ("у 1919 році служив у Червоній армії, був поранений і лишився проживати в с.Зибкове, у повстанському загоні Степового брав участь у збройній боротьбі проти радянської влади; у 1921-23 роках працював секретарем комітету незаможних селян, тримав тісний зв'язок із куркулями, займався викривленням класової лінії, з ним же працював куркуль Степан Биков, якого згодом по суду розстріляли; у 1928 році під час перевиборів у сільраді агітував за людей заможних, які зможуть краще повести справу у сільській раді, агітував не здавати хліб державі, бо довго вона існувати не буде; весною у Рудакова знайдено в ямі згноєного хліба близько 2 тисяч пудів"). Засуджений 22.04.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11057)

РУДЕНКО МИХАЙЛО ОМЕЛЯНОВИЧ, 1900 р.н., с.Василівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Вільний Посад Недогарської сільради Олександрійського району, член колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 18.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (агітував проти колективізації, тримав зв'язки з братом у Польщі). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 23.08.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 4451)

РУДЕНКО ПАВЛО КУПРІЯНОВИЧ, 1901 р.н., с.Василівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Вільний Посад Олександрійського району, член колгоспу ім.Сталіна. Заарештований 18.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти колективізації). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 23.08.1958 Кіровоградським облсудом. (П - 4451)

РУЦ КАТЕРИНА ЯКІВНА, 1912 р.н., с.Новголівка Франківського району Саратовського краю (Росія), німкеня, неписьменна, проживала в Онуфріївському районі, телятниця радгоспу "Сагайдак". Заарештована 2.07.1941 Бобринецьким МРВ НКДБ (антирадянська агітація). Засуджена 8.11.1941 трибуналом військ НКВС Архангельської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітована 13.12.1989 Кіровоградським облсудом. (П - 10527)

САВИЧ АНАТОЛІЙ ІВАНОВИЧ, 1901 р.н., с.Пристроми Переяслав-Хмельницького району Київської області, українець, освіта вища (Харківський інститут політпросвіти, 1930), проживав у с.Сметанівці (приєднане до смт Павлиш) Онуфріївського району, завуч школи. Заарештований 17.12.1937 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська агітація, розповсюдження антирадянської літератури). Засуджений 22.02.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Помер 17.02.1942 в Усольлагу. Реабілітований 27.12.1958 Кіровоградським облсудом. (П - 4616)

САГАЙДАК СЕМЕН ГАВРИЛОВИЧ, 1887 р.н., с.Іванівка (нині с.Вишнівці), українець, освіта початкова, член артілі "Передовик". Заарештований 17.03.1938 Онуфріївським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Рішення суду у справі немає. (П - 5427)

САМИКОВ КУПРІЯН ПИЛИПОВИЧ, 1891 р.н., с.Зибкове, росіянин, письменний, проживав у с.Клинці Кіровоградського району, колишній священик, без певних занять. Заарештований 29.04.1937 Аджамським РВ НКВС (антирадянська агітація: "сан священика отримав у листопаді 1919 року у м.Одесі, приїхав у Клинці; 12 квітня 1937 року у приміщенні сільської ради говорив про виродження радянської влади, доводив, що німецька техніка краща від радянської, що скоро радвладі прийде край"). Засуджений 13.08.1937 трійкою УНКВС Одеської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Помер 3.10.1942 в ув'язненні у Приамур'ї. Реабілітований 15.07.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3712)

САПІГА МИКОЛА ПАВЛОВИЧ, 1913 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта середня, проживав у с.Петрівка Онуфріївського району, без певних занять. Заарештований 24.12.1943 Онуфріївським РВ НКВС ("під час німецької окупації працював старшиною Млинківської машино-тракторної станції, вів антирадянську агітацію"). Засуджений 10.10.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 25.11.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13727)

САПІГА ПАВЛО ВАСИЛЬОВИЧ, 1911 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, кандидат у члени ВКП(б), командир відділу розвідки 461-го окремого мінометного полку резерву головного командувача. Заарештований 21.05.1945 відділом контррозвідки УНКВС "Смерш" 58-ої армії ("у серпні 1943 року завербований представником німецької поліції в якості таємного агента СД для виявлення партизан і осіб, ворожих німецькій владі", у справі зберігаються 10 подяк від Верховного головнокомандувача Сталіна на ім'я П.В.Сапіги за визволення міст Звенигородки, Богуслава, Канева, Бельців, Яссів, Банської Штявніци, Нітри, Будапешта, Бухареста та інших). Засуджений 4.09.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 4 роки. Реабілітований 7.02.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13026)

САПСАЙ ІВАН ПЕТРОВИЧ, 1898 р.н., с.Петрівка, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 7.04.1931 Онуфріївським РВ ДПУ (контрреволюційна агітація проти хлібозаготівельних робіт, м'ясозаготівлі та колективізації). Засуджений 7.06.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 14.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 6694)

СЕМЕНЦОВ ІВАН МИКОЛАЙОВИЧ, 1892 р.н., с.Верхня Лозуватка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 23.02.1931 Полтавським оперсектором ДПУ (антирадянська агітація – *див. Гаврило Верескун*). Засуджений 24.10.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років заслання у північний край. Реабілітований 8.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10134)

СЕМЕНЦОВ КІНДРАТ МИКОЛАЙОВИЧ, 1883 р.н., с.Верхня Лозуватка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 23.02.1931 Полтавським оперсектором ДПУ (антирадянська агітація – *див. Гаврило Верескун*). Засуджений 24.10.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10134)

СЕРЕДА НЕСТОР ЗАХАРОВИЧ, 1892 р.н., с.Рублівка Глобинського району Полтавської області українець, освіта початкова, проживав у смт Павлиш Онуфріївського району, тесля пункту "Заготскот". У 1931 році розкуркулений і висланий на Урал, звідки втік у 1933 році. Заарештований 7.09.1937 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська діяльність: "займався шкідництвом: у липні 1937 року разом з іншими колишніми куркулями К.Шевченком і В.Мандрегелею, тепер репресованими, йому було доручено скиртувати сіно, то вони склали мокре сіно всередину, скирта зіпрілась і згоріла; крав цукрові буряки з заготівельного пункту на ст.Павлиш"). Засуджений 19.10.1937 трійкою УНКВС Харківської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 11.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Брат Василь розкуркулений і висланий у Архангельську область, Росія. (П – 9372)

СИРОТА МИКОЛА ГРИГОРОВИЧ, 1916 р.н., с.Дериївка, українець, неписьменний, проживав у м.Електросталь Московської області, червоноармієць 1-ої роти 637-го окремого будівельного батальйону. У 1937 році був засуджений до 3 років неволі за хуліганство. Вдруге заарештований 21.10.1941 особливим відділом НКВС Московського військового округу ("20 жовтня 1941 року у Сироти виявлено і відібрано 20 патронів, прихованих від обліку – він погрожував командиру й політруку вбивством"; "Сирота свідчив, що ніяких погроз командирам не висловлював, а патрона купив у невідомого солдата за махорку для стрільби на навчаннях"). Засуджений 24.10.1941 трибуналом Московського військового округу до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з відстрочкою присуду до закінчення воєнних дій, направлений у діючу армію. Реабілітований 6.05.1965 Верховним судом СРСР. (П – 7927)

СИРОТЕНКО ІВАН ЗАХАРОВИЧ, 1882 р.н., х.Гордіївка Глобинського району Полтавської області, українець, освіта спеціальна медична, проживав у с.Млинок Онуфріївського району, медичний фельдшер, завідувач медамбулаторії. Заарештований 20.07.1938 Онуфріївським РВ НКВС (підозрювався у контрреволюційній діяльності). Управлінням НКВС Полтавської області 25.03.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 3311)

СИТНИЧЕНКО АНТОН СЕМЕНОВИЧ, 1880 р.н., смт Глобине Полтавської області, українець, освіта початкова, проживав у смт Павлиш Онуфріївського району, священик. Заарештований 14.09.1944 Онуфріївським РВ НКДБ ("вів антирадянську агітацію, вихваляв німецький фашизм"). Засуджений 4.11.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до розстрілу. Військовою колегією Верховного суду СРСР 10.01.1945 розстріл замінено на 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 27.12.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12951)

СКОК МИКИТА ПАНТЕЛІЙОВИЧ, 1881 р.н., смт Онуфріївка, українець, освіта початкова, конюх колгоспу. Заарештований 27.07.1938 Онуфріївським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 29.09.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 10.05.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 4337)

СКОРИК ІВАН ДМИТРОВИЧ, 1900 р.н., с.Байдакове, українець, освіта початкова, проживав у смт Павлиш Онуфріївського району. Заарештований 25.12.1943 Онуфріївським РВ НКДБ ("під час німецької окупації працював діловодом у сільській управі, секретарем сільської управи селища Онуфріївка"). Засуджений 1.04.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. 28.08.1953 з-під варти звільнений. Реабілітований 3.08.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 14265)

СЛІПЧЕНКО ЯКІВ ДЕНИСОВИЧ, 1884 р.н., с.Мавродіївка (приєднане до с.Попівка), українець, освіта початкова, сторож колгоспу ім.Леніна. Заарештований 7.02.1938 Кременчуцьким шляхово-транспортним відділом НКВС УРСР ("в залі очікування ст.Кременчук 6 лютого 1938 року провадив антирадянську агітацію: "Хіба тепер свобода? селян пригнічують, загнали в колгоспи і вони там пухнуть з голоду"; із свідчень Сліпченка: "випив півпляшки горілки і був дуже п'яний, тому про свої дії і слова

нічого не пам'ятаю"). Засуджений 13.03.1939 Полтавським облсудом до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 1 рік. Реабілітований 20.07.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8361)

СЛЮСАР ІВАН ЄФРЕМОВИЧ, 1892 р.н., с.Успенка, українець, освіта 3 класи, проживав на х.Червона Федорівка Мар'ївської сільради Онуфріївського району, член колгоспу ім.Кірова. Заарештований 27.06.1938 Глобинським РВ НКВС (підозрювався як член контрреволюційної повстанської організації). Управлінням НКВС Кіровоградської області 7.08.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2512)

СМИРНОВ ЄФРЕМ МИХАЙЛОВИЧ, 1881 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, муляр колгоспу "Шлях Сталіна". У 1929 році розкуркулений. Заарештований 30.06.1941 Олександрійським МРВ НКДБ ("вів антирадянську агітацію: "Коли уже фінляндські військові частини поб'ють наших бандитів, які сидять у Москві?"; "Жити стало нестерпно, нічого ніде нема: для чого лиш люди піднімали революцію в Росію – щоб пропадати з голоду?"; "Жиди мої начальники, а ми їхні підлеглі"; син Єрмолай, учень 7-го класу Зибківської середньої школи серед своїх ровесників веде антирадянську агітацію: у березні 1940 року на уроці російської мови під час написання диктанту після прочитаних вчителем слів "Кто был ничем, тот станет всем" мовив: "Кто был ничем тот и останется ничем", на іншому уроці після прочитаної фрази "Туда, куда раньше не залетала птица, сейчас там живет и развивается советский человек" сказав: "В Советском Союзе стало жить плохо, поэтому люди бегут и в такие места, куда раньше и птицы не залетали" – висновок: вдома Єрмолай виховується в антирадянському контрреволюційному дусі"). Засуджений 9.12.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у таборах. Реабілітований 30.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Рідний брат Іван в період окупації України німцями у 1918 році допомагав їм в організації забезпечення продуктами (вагонами постачав м'ясо); його син Іван у 1938 році за антирадянську діяльність репресований. (П – 12236)

СМИРНОВ ІВАН ІВАНОВИЧ, 1898 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, член колгоспу "Іскра Леніна". Заарештований 15.03.1938 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська діяльність). Засуджений 2.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 23.05.1938. Реабілітований 12.12.1959 Кіровоградським облсудом. (П – 4952)

СОВА ТЕРЕНТІЙ ПРОВОВИЧ, 1886 р.н., с.Байдакове, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 25.06.1941 Олександрійським міжрайвідділом НКДБ (антирадянська агітація, ворожі настрої). Управлінням НКВС Архангельської області 26.12.1941 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 5761)

СОКОЛОВ ВЕНЕДИКТ ФЕДОРОВИЧ, 1884 р.н., с.Мар'ївка, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник, розкуркулений. Заарештований 4.02.1930 Криворізьким окрвідділом ДПУ (агітація проти колективізації, проведення хлібозаготівлі). Засуджений 19.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 31.01.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (5925 – П)

СОЛОВЕЙ МАРКО ІВАНОВИЧ, 1910 р.н., с.Попівка, українець, освіта початкова, з вересня 1941 року червоноармієць 53-го стрілецького запасного полку. Заарештований 7.10.1941 особливим відділом НКВС Одеського військового округу (антирадянська агітація: "зводив наклепи на Червону армію і партизанський рух, мовляв, радянські газети пишуть неправду про розгортання партизанщини на зайнятих німцями територіях, бо здорове цивільне населення здебільшого евакуювалось, а лишились у тилу люди, які тільки грабують селян"). Засуджений 15.10.1941 трибуналом Павлоградського гарнізону до розстрілу, дати виконання вироку у справі не зазначено. Реабілітований 30.03.1990 трибуналом Київського військового округу. (П – 11298)

СОРОКА ПЕТРО ПАВЛОВИЧ, 1901 р.н., смт Онуфріївка, українець, освіта початкова, член ВКП(б), заступник технічного секретаря райкому КП(б)У. Заарештований 21.02.1944 Онуфріївським РВ НКДБ ("перед війною працював секретарем у Рокитнівському райвиконкомі на Київщині, 5 липня 1941 мобілізований у 197-у стрілецьку дивізію, 7 серпня у Підвисоцькому районі потрапив у німецький полон, 23 доби перебував у німецьких концтаборах Умані, Івангорода й Гайсина, відпущений німцями додому; працював вагарем у громадському дворі, викликався у районну поліцію начальником Сизоненком-Боровиком, погодився виявляти комуністів та радянських активістів"). Помер 15.02.1945 від відкритого туберкульозу. Онуфріївським РВ НКДБ 20.02.1945 справу припинено. (П – 5697)

СТАРИКОВ МИРОН КАРПОВИЧ, 1893 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, робітник радгоспу "Комінтерн". Заарештований 15.11.1932 Онуфріївським РВ ДПУ (агітація проти колгоспного ладу). Засуджений 21.01.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 16.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге заарештований 8.09.1937 Онуфріївським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність). Засуджений 29.09.1937 трійкою УНКВС Харківської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 24.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7076, 11987)

СТАРИКОВ СТЕПАН ВАСИЛЬОВИЧ, 1898 р.н., с.Зибкове, росіянин, письменний, член колгоспу "Шлях Сталіна". Заарештований 1.04.1938 Онуфріївським РВ НКВС (член повстанської організації). Засуджений 2.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 23.05.1938. Реабілітований 12.12.1959 Кіровоградським облсудом. (П – 4952)

СТОРЧОУС МИКОЛА ІВАНОВИЧ, 1909 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, бригадир колгоспу "17 партз'їзд ВКП(б)". Заарештований 16.11.1936 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 13.02.1937 Харківським облсудом до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 1 рік. Реабілітований 11.08.1993 Генпрокуратурою України. (П – 1077)

СТРЕЛЬЦОВ ВАСИЛЬ АРХИПОВИЧ, 1896 р.н., с.Зибкове, росіянин, неписьменний, член колгоспу "Шлях Сталіна". Заарештований 1.04.1938 Онуфріївським РВ НКВС (член військово-повстанської організації). Засуджений 2.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 23.05.1938. Реабілітований 12.12.1959 Кіровоградським облсудом. (П – 4952)

СТРЕЛЬЦОВ ГУРІЙ ДАНИЛОВИЧ, 1890 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 17.12.1937 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 29.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 2.06.1938. Реабілітований 7.06.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 3493)

СТРЕЛЬЦОВ ІВАН АНТОНОВИЧ, 1874 р.н., с.Зибкове, українець, неписьменний, хлібороб. Заарештований 29.01.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("брав участь у збройній боротьбі проти радянської влади: у 1920 році разом з іншими куркулями розстріляв двох червоноармійців і двох червоних сестер, що жили в нього у хаті; у 1927-29 роках агітував проти заходів радянської влади – хлібозаготівлі, контрактації озимого посіву, підписки на державну позику для індустріалізації країни: "Радянська влада селян оббирає, а робітникам за наші гроші будують клуби"; у січні 1930-го зібрав 15 душ селян біля сільбуду й агітував не вступати в колгосп"; "21-річний син Самійло перебуває на засланні у Новосибірську"). Засуджений 18.02.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до розстрілу, дату виконання вироку вказано у справі 10848 – 1 березня 1930 року. Реабілітований 16.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10849)

СТРЕЛЬЦОВ КОРНІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1893 р.н., с.Зибкове, росіянин, неписьменний, хлібороб. Заарештований 5.01.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("був позбавлений виборчих прав як учасник повстанського загону отамана Степового в роки громадянської війни; агітував у 1927 році проти хлібозаготівельних робіт, у 1928-ому проти державної позики на індустріалізацію країни, проти інших заходів радянської влади"). Засуджений 24.03.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до розстрілу, вирок виконано 1.04.1930. Реабілітований 18.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10861)

СТРЕЛЬЦОВ ХАРИТОН САВЕЛІЙОВИЧ, 1876 р.н., с.Зибкове, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 5.02.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (антирадянська діяльність: "до революції мав 80 десятин землі і 70 десятин орендував, тримав багато худоби; у 1920 році сприяв повстанському загонові Степового виловлювати в селі червоноармійців, змушував селян вступати до цього загону; коли сільрада ухвалила поселити до Стрельцова на нічліг 2 червоноармійців Єгора Спицина і Мокія Чеботарьова та сестру милосердя, хазяїн разом із Стрельцовим Корнієм і Платоном Биковим вивели їх за село й розстріляли; в роки колективізації агітував: "Не здавайте хліб грабіжникам, хай краще згниє в землі", збирав селян у хату, закликав: "Не підписуйте контрактації, бо нічого не залишать селянам"; у січні 1930-го на сході: "Не вступай в колгосп, бо це ярмо", проти держпозики: "Хай її беруть комуністи"). Засуджений 1.03.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до розстрілу, вирок виконано 13.03.1930 у м.Кременчуці. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською обласною прокуратурою. (П – 10000)

СТРИЖАК ГРИГОРІЙ ІВАНОВИЧ, 1910 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, їздовий колгоспу "17 партз'їзд ВКП(б)". Заарештований 18.11.1936 Онуфріївським РВ НКВС ("порвав портрет Сталіна"). Засуджений 13.02.1937 Харківським облсудом до 3 років ув'язнення в далеких таборах з позбавленням громадянських прав на 1 рік. Реабілітований 11.08.1993 Генеральною прокуратурою України. (П – 1077)

СТРИЖАК ПАВЛО СПИРИДОНОВИЧ, 1911 р.н., м.Бахмут (нині м.Артемівськ) Донецької області, українець, освіта вища, проживав у смт Онуфріївка, без певних занять. Заарештований 8.12.1943 Онуфріївським РВ НКВС (співробітництво з німецькими окупантами: "у 1941-43 роках працював старшим агрономом сільгоспкомендатури Онуфріївки, 1943 року збільшив посівну площу порівняно з 1942-им; у червні 1942-го закликав усіх старост сільуправ та громадських дворів старанно виконувати завдання сільськогосподарського виробництва, інакше будуть застосовуватись німецькі закони; у 1943 році за добру працю був нагороджений німецькою медаллю "Народам сходу"). Засуджений 28.08.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 12.05.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (13296-п)

СУЛИМА ГЕОРГІЙ ВАСИЛЬОВИЧ, 1904 р.н., с.Дериївка, українець, освіта початкова, червоноармієць 943-го полку 257-ої стрілецької дивізії. Заарештований 3.11.1942 особливим відділом НКВС 257-ої стрілецької дивізії ("вихваляв німецьку армію та її техніку"). Засуджений 11.11.1942 військовим трибуналом 257-ої стрілецької дивізії до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 13.12.1991 прокуратурою Московського військового округу. (12911 - П)

ТЕРЕШКО АНДРІЙ ЄГОРОВИЧ, 1897 р.н., с.Перша Красновська Гора Новогрудського повіту (нині Білорусь), білорус, освіта початкова, член Комуністичної партії Західної Білорусі у 1926-32 роках, проживав на х.Костянтинівка Попівської сільради Онуфріївського району, моторист колгоспу ім.Косіора. Заарештований 13.08.1937 Онуфріївським РВ НКВС ("у 1932 році нелегально перебрався в СРСР, агент польської буржуазної розвідки; будучи в Польщі членом КПЗБ, видавав тамтешніх комуністів"). Засуджений 29.01.1938 особливою нарадою НКВС СРСР до розстрілу, вирок виконано 2.04.1938. Реабілітований 12.10.1962 трибуналом Київського військового округу. (П – 5830)

ТКАЛЕНКО ГРИГОРІЙ ЗАХАРОВИЧ, 1911 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта неповна середня, до війни проживав у м.Миколаєві, столяр, ад'ютант начальника 56 армії, старший лейтенант. Заарештований 22.06.1942 особливим відділом НКВС 56-ої армії ("18 серпня 1941 року із села Келеберда Кременчуцького району Полтавської області переправився через Дніпро й ходив у Куцеволівку, окуповану німцями, за своєю дружиною"; "розказав писарям штабу і офіціанткам їдальні, що забрав свою дружину з окупованої німцями території; насправді він сам не ходив, а послав за нею жінку із Келеберди, яка привела дружину і та розповіла про розташування німецьких частин у Куцеволівці"). Особливим відділом Південного фронту 28.07.1942 справу припинено, з-під варти звільнений і направлений у розпорядження відділу кадрів військової частини 1080 для проходження подальшої служби. (П – 4739)

ТКАЧ ТИТ САВОВИЧ, 1883 р.н., с.Млинок, українець, освіта початкова, член артілі "Червоне село". Заарештований 8.03.1938 Онуфріївським РВ НКВС (підозрювався у агітації проти заходів партії та уряду). Кіровоградським облсудом 30.05.1939 виправданий, справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 591)

ТКАЧЕНКО ГЕОРГІЙ ГНАТОВИЧ, 1892 р.н., с.Омельник, українець, освіта початкова, машиніст Крюківського вагонобудівного заводу. У 1933 році за антирадянську агітацію був засуджений до 2 років неволі. Вдруге заарештований 17.11.1940 управлінням НКВС Кіровоградської області (антирадянська агітація: "при обговоренні опублікованого в газетах указу про платне навчання у старших класах та вищих навчальних закладах, висловився, що тепер зможуть навчатись у школах та інститутах лиш діти керівників; в період проведення організованого набору колгоспників для робіт у Західних Україні та Білорусі говорив, що якби там було добре, то колгоспників не посилали б; казав, що культурні заходи на селі слід проводити тоді, коли колгоспи не будуть голі й босі"). Засуджений 21.12.1940 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 16.06.1989 Верховним судом УРСР. (П – 10241)

ТКАЧЕНКО ОМЕЛЯН МИКИТОВИЧ, 1892 р.н., с.Іванівка (нині с.Вишнівці), українець, освіта початкова, член колгоспу "Третій вирішальний". Заарештований 28.06.1941 Олександрійським міжрайвідділом НКДБ (антирадянська діяльність: "після лекції про революційну діяльність Маркса й Енгельса став казати, що вони в своїх творах помилялись, бо все це не збувається, а збувається те, що написано в Біблії; говорив, що людям повинні виділяти землю безплатно, а нині за її користування беруть гроші"). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 19.07.1941 справу направлено в обласну прокуратуру, заарештованого утримували під вартою. Вироку суду у справі немає. Кіровоградською облпрокуратурою 16.10.1989 справу закрито. Дядько Кузьма Якович Ткаченко у 1930 році розкуркулений і висланий на північ. (П – 10222)

ТКАЧЕНКО СТЕПАН ВАСИЛЬОВИЧ, 1900 р.н., с.Успенка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Шлях Леніна". Заарештований 14.07.1938 Онуфріївським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність). Прокуратурою м.Кременчука Полтавської області 15.03.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 4874)

ТКАЧЕНКО ЯВДОКИМ КУЗЬМОВИЧ, 1899 р.н., с.Іванівка (нині с.Вишнівці), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 4.04.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (агітація проти хлібозаготівельних робіт, самообкладання та сільськогосподарського податку). Засуджений 15.07.1929 колегією ОДПУ до 5 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 4.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 14147)

ТОВСТОПЛЬОТ ТЕРЕНТІЙ ІВАНОВИЧ, 1878 р.н., с.Дериївка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 23.03.1938 Онуфріївським РВ НКВС (член контрреволюційної військово-повстанської організації). Засуджений 31.03.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 18.05.1938. Реабілітований 4.07.1959 Кіровоградським облсудом. (П – 4790)

ТОКАР СИЛА МАТВІЙОВИЧ, 1894 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Комунар". Заарештований 5.02.1938 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська діяльність). Засуджений 29.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 2.06.1938. Реабілітований 7.06.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 3493)

ТОКАР СТЕПАН ІВАНОВИЧ, 1900 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1929 році розкуркулений. Заарештований 26.02.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (антирадянська діяльність: "в період хлібозаготівельної кампанії 1928-29 років не здавав належний з нього лишок зерна, за що був оштрафований; підбурював селян не здавати лишки хлібозерна, налаштовував проти політики колективізації сільського господарства"). Засуджений 10.04.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 30.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12182)

ТРОЦЕНКО МИТРОФАН ІВАНОВИЧ, 1897 р.н., с.Дериївка Лихівського (нині Онуфріївського) району, українець, освіта початкова, проживав у с.Леніне Олександрійського району, робітник енергобуду. Заарештований 20.04.1932 Олександрійським РВ ДПУ (контрреволюційна агітація проти важливих заходів уряду). Олександрійським РВ ДПУ 7.06.1932 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2581)

ТРОЯН ВАСИЛЬ ПРОКОПОВИЧ, 1896 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, чоботар-кустар. Заарештований 7.12.1943 Онуфріївським РВ НКДБ ("вів антирадянську агітацію в роки німецької окупації"). Засуджений 3.06.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 7 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 3.10.1990 Кіровоградським облсудом. (П – 13368)

ТУПИГІН ІВАН КИРИЛОВИЧ, 1884 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 16.10.1930 Онуфріївським РВ ДПУ ("до революції мав 40 десятин власної землі, 5 коней, 4 корови, 15 овець; у 1918 році належав до Спілки хліборобів-власників; у 1919-ому видавав денікінцям червоних партизан; провадив контрреволюційну агітацію: "Колективізація – шлях до кріпосного права; радвлада через колективи набудує економій і поверне їх поміщикам, які заберуть землю у селян, а ті знову на них працюватимуть, як і раніше";"Дивіться, церкви сотнями років будувались, а тепер їх ламають – бо радянська влада складається з євреїв, які знущаються над селянами"). Засуджений 22.02.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 24.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11957)

ТУПИГІН ІВАН КИРИЛОВИЧ, 1884 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 21.10.1930 Онуфріївським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 22.02.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до заслання у північний край на 3 роки. Реабілітований 24.06.1989 прокуратурою Кіровоградської області. Вдруге заарештований 7.09.1937 Онуфріївським РВ НКВС ("агітація проти сталінської Конституції"). Засуджений 1.10.1937 трійкою УНКВС Харківської області до 10 років виправно-трудових таборів. Реабілітований 15.02.1994 Кіровоградською облпрокуратурою (П – 11957, 6102)

ТУПИГІН ЯКИМ КИРИЛОВИЧ, 1880 р.н., с. Куцеволівка, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1929 році розкуркулений. Заарештований 8.07.1932 Онуфріївським РВ ДПУ ("вів антирадянську агітацію в період масової колективізації в сільському господарстві"). Засуджений 6.12.1932 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 7.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6685)

ТУПИЦЬКИЙ ДМИТРО СТЕПАНОВИЧ, 1926 р.н., с.Червона Слобода Черкаського району Черкаської області, українець, освіта неповна середня, член ВЛКСМ, проживав у с.Вишнівці Онуфріївського району, колгоспник. Заарештований 14.08.1946 Онуфріївським РВ МДБ ("складав антирадянські вірші з наклепами на радянську дійсність, розмножував та розповсюджував ці вірші-листи"). Засуджений 30.09.1946 Кіровоградським облсудом до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.06.1993 Генеральною прокуратурою України. (59 – П)

УЛЬЯНОВ ДАНИЛО ТРОХИМОВИЧ, 1898 р.н., с.Зибкове, українець, освіта початкова, хлібороб-заможник. У 1929 році за несплату сільгоспподатку був засуджений до 6 місяців примусової праці. Вдруге заарештований 2.11.1930 Онуфріївським райвідділом ДПУ (контрреволюційна діяльність: "систематично агітує проти хлібозаготівлі, податків, закликає не вступати в колективи, не здавати хліба, бо держава за хліб платить дуже дешево, а за товари дере із селян три шкури; виступав проти посівної кампанії: однаково, чи сій зерно, чи не сій – так чи інак усе заберуть"). Засуджений 7.12.1930 особливою нарадою при колегієї ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 24.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Батько засуджений до 2 років неволі. (П – 11028)

УЛЬЯНОВ КУПРІЯН АБРАМОВИЧ, 1894 (1898) р.н., с. Зибкове, росіянин, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 15.11.1932 Онуфріївським РВ ДПУ (агітація проти проведення хлібозаготівельних робіт та колгоспного ладу). Засуджений 21.01.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 16.12.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге заарештований 17.12.1937 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська діяльність). Засуджений 29.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 2.06.1938. Реабілітований 7.06.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 7076, 3493)

УЛЬЯНОВ НЕСТОР ЯРОШОВИЧ, 1898 р.н., с. Зибкове, росіянин, освіта початкова, у 1932 році виключений із кандидатів у члени ВКП(б), хлібороб, голова колгоспу "Перемога Петровського". Заарештований 16.11.1932 Онуфріївським РВ ДПУ ("в роки громадянської війни брав участь у боротьбі проти радянської влади у повстанському загоні Степового; як голова колгоспу у 1932 році допустив падіж 7 коней, пожежу свинарника; не виконавши план хлібоздачі державі, почав продавати хліб на ринку, зокрема продав 50 пудів борошна, виручені гроші пустив на потреби колгоспу"). Засуджений 9.02.1933 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Управлінням ДБ НКВС УРСР 14.04.1935 з-під варти достроково звільнений. Вдруге, працюваючи теслею у колгоспі, заарештований 18.07.1941 Олександрійським міжрайвідділом НКДБ (антирадянська агітація: "з питань винищувальних батальйонів висловився: "Ось іще дурні ходять і охороняють колгосп та село – коли прийде Гітлер, то з ними розправиться у першу чергу"). Засуджений 2.12.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 6.11.1969 Кіровоградським облсудом. (П – 6837)

УЛЬЯНОВ СЕВАСТЯН ФЕДОРОВИЧ, 1871 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 16.10.1930 Онуфріївським РВ ДПУ ("в роки громадянської війни брав участь у повстанському русі проти радянської влади; вів контрреволюційну агітацію). Засуджений 29.05.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 24.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10128)

УТКІН ЮХИМ ЯРОШОВИЧ, 1895 р.н., с.Камбурліївка, росіянин, освіта початкова, робітник радгоспу "Онуфріївка". У 1930 році розкуркулений. Заарештований 6.09.1937 Онуфріївським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 29.09.1937 трійкою УНКВС Харківської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11703)

ФАТИЧ ВАСИЛЬ АНДРІЙОВИЧ, 1916 р.н., с.Лейбухара Боринського повіту Дрогобицької (нині Турківського району Львівської) області, поляк, освіта початкова, проживав у с.Млинок Онуфріївського району, без певних занять. Заарештований 3.05.1944 УНКДБ Кіровоградської області ("член ОУН з 1941 року, під час німецької окупації працював завгоспом громадського двору"). Засуджений 11.10.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення. Реабілітований 13.08.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13539)

ФИЛИМОНОВ ДМИТРО КАРПОВИЧ, 1902 р.н., с.Камбурліївка, росіянин, освіта початкова, в'язень (засуджений 17.01.1941, покарання відбував у м.Миргород Полтавської області). Заарештований 2.07.1941 відділом табірного пункту НКВС (контрреволюційна пропаганда). Засуджений 9.01.1943 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 29.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10709)

ФИЛИМОНОВ ФЕДІР ІВАНОВИЧ, 1889 р.н., с.Камбурліївка, росіянин, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 16.10.1937 Онуфріївським РВ НКВС (агітація проти колективізації, керівник секти баптистів). Засуджений 27.03.1939 Полтавським облсудом до 1,5 року ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 16.07.1993 Генпрокуратурою України. (П – 113)

ФОМІНСЬКИЙ ГЕОРГІЙ ІВАНОВИЧ, 1891 р.н., смт Павлиш, українець, освіта початкова, бухгалтер пункту "Заготзерно". Заарештований 28.01.1938 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська діяльність). Засуджений 2.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 23.05.1938. Реабілітований 12.12.1959 Кіровоградським облсудом. (П – 4952)

ФРОЛОВ ФЕОДОСІЙ ГРИГОРОВИЧ, 1915 р.н., с.Петрівка Петрівської сільради, українець, освіта початкова, тракторист радгоспу "Партизан". Заарештований 4.05.1936 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 2.09.1936 Харківським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 15.01.1993 Генпрокуратурою України. (П – 2026)

ХАРЧЕНКО ОВСІЙ ДАВИДОВИЧ, 1888 р.н., с.Верхня Лозуватка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 23.02.1931 Полтавським опсрсектором ДПУ (антирадянська агітація – *див. Гаврило Верескун*). Трійкою при колегії ДПУ УРСР 24.10.1931 справу припинено, звільнений з-під варти. (П – 10134)

ХАРЧЕНКО ОЛЕКСАНДР КУПРІЯНОВИЧ, 1867 р.н., с.Нижня Лозуватка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 23.02.1931 Полтавським опсрсектором ДПУ (антирадянська агітація – *див. Гаврило Верескун*). Засуджений 24.10.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10134)

ХАРЧЕНКО ПАВЛО ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1888 р.н., с.Лозуватка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 17.10.1930 Онуфріївським РВ ДПУ ("контрреволюційна агітація, організована участь проти заходів радвлади" – *див. Єгор Верескун*). Засуджений 29.12.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11036)

ХАРЧЕНКО ФЕОДОСІЙ ДАВИДОВИЧ, 1890 р.н., с.Верхня Лозуватка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 23.02.1931 Полтавським опсрсектором ДПУ (антирадянська агітація – *див. Гаврило Верескун*). Засуджений 24.10.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до заслання у північний край на 5 років. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10134)

ХЛЕБУТІН ІВАН ФЕДОСІЙОВИЧ, 1903 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, член колгоспу "Шлях Сталіна". Заарештований 24.07.1939 Онуфріївським РВ НКВС ("антирадянська агітація, недбале ставлення до роботи"). Засуджений 3.11.1939 Онуфріївським райсудом до 6 місяців позбавлення волі. Верховним судом УРСР 11.02.1940 справу припинено, з-під варти звільнений. Дружина Бєляєва

Домна Федосіївна у 1929 році вислана за межі України як жінка куркуля, який покінчив життя самогубством після розкуркулення; у 1930-ому за втечу із заслання засуджена, повернулась у Зибкове у 1933 році. (П – 1000)

ХЛЕБУТІНА ІРИНА ЄГОРІВНА, 1912 р.н., с.Зибкове, росіянка, неписьменна, член колгоспу "Іскра Леніна". Заарештована 18.06.1945 УНКДБ Кіровоградської області (контрреволюційна агітація проти існуючого ладу в СРСР). Засуджена 9.08.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітована 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12333)

ХОМЕНКО МАРІЯ МИКОЛАЇВНА, 1922 р.н., с.Зибкове, українка, освіта вища педагогічна, проживала у с.Новозолотарівка Олександрійського району, не працювала. Заарештована 10.05.1944 УНКДБ Кіровоградської області (підозрювалась як член української націоналістичної організації). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 23.08.1944 справу припинено, з-під варти звільнена. (П – 2057)

ХОМЕНКО ПЕТРО ІВАНОВИЧ, 1899 р.н., с.Василівка, українець, освіта початкова, хлібороб-середняк. Заарештований 29.09.1930 Онуфріївським РВ ДПУ ("вів контрреволюційну агітацію проти хлібозаготівлі та колективізації в цілому, бо це є не що інше, як новітня панщина: ви хліб здаєте, а мануфактури немає"). Засуджений 18.01.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі умовно, з-під варти звільнений. Реабілітований 24.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге, працюючи вантажником на станції Крюков, заарештований 15.03.1933 шляхово-транспортним відділом ОДПУ ст.Кременчук ("в кінці 1932 року проліз на транспорт, підробивши собі довідку про соціальне походження, видавав себе за середняка, агітував проти ударництва і соціалістичного змагання, проти підписки на державну позику для індустріалізації країни"). Засуджений 27.03.1933 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 26.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11031, 7725)

ХОМЕНКО СТЕПАН ІВАНОВИЧ, 1899 р.н., с.Василівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 29.09.1930 Онуфріївським РВ ДПУ (контрреволюційна агітація). Засуджений 18.01.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення умовно, з-під варти звільнений. Реабілітований 24.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11031)

ХРУЩОВ ЄГОР ЄЛИСЕЙОВИЧ, 1901 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, червоноармієць 914 артполку 352 стрілецької дивізії, служив у м.Бугульма (Татарстан, Росія). Заарештований 4.11.1941 особливим відділом НКВС 352-ої стрілецької дивізії (контрреволюційна агітація: "серед червоноармійців уголос висловлював недовіру повідомленням Радінформбюро, що Червона армія несе менше втрат, ніж німецька, що німці знущаються над військовополоненими"). Засуджений 8.11.1941 військовим трибуналом 352-ої стрілецької дивізії до розстрілу, вирок виконано 2.02.1942. Реабілітований 3.10.1969 трибуналом Приволзького військового округу. (П – 8219)

ХРУЩОВ МАРКЕЛ МАТВІЙОВИЧ, 1890 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, член партії есерів у 1912-17 роках, член колгоспу "Іскра". Заарештований 5.01.1938 Онуфріївським РВ НКВС (контрреволюційна повстанська діяльність). Засуджений 2.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 23.05.1938. Реабілітований 12.12.1959 Кіровоградським облсудом. (П – 4952)

ХУДИЙ ПРОХОР ЯВТУХОВИЧ, 1893 р.н., х.Лангівка Попівської сільради Онуфріївського району, українець, освіта початкова, проживав у смт Онуфріївка, конюх радгоспу. У 1931 році розкуркулений, того ж року народним судом Онуфріївського району за ведення антирадянської агітації був засуджений до 9 років неволі, за касаційною скаргою міру покарання зменшено до 5 років. Вдруге заарештований 6.09.1937 Онуфріївським РВ НКВС ("у 1936 році повернувся з ув'язнення, продовжував вести антирадянську агітацію: "Раніше мануфактури було багато і в чергах не стояли, а тепер і хліб забрали, і мануфактури нема"; "Не вистачає комуністам грошей на зарплату, то придумали нову позику – скільки вже можна дерти з нашого брата?"). Засуджений 29.09.1937 трійкою УНКВС Харківської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 15.02.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 4123)

ЦЕБРЕНКО КИРИЛО ІВАНОВИЧ, 1897 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 16.12.1943 Онуфріївським РВ НКДБ (посібництво німецьким окупантам). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 18.08.1944 направлений у спецтабір НКВС для фільтрації. (П – 222)

ЦЕРАШКЕВИЧ ЯКІВ ВОЛОДИМИРОВИЧ, 1892 р.н., с.Нікольське Віленської області Білоруської РСР, білорус, освіта початкова, член ВКП(б) у 1930-36 роках, проживав у с.Дерїївка Онуфріївського району, сторож колгоспу "Нове життя". Заарештований 15.11.1943 УНКДБ Кіровоградської області (зв'язок з німецькими карними органами). Засуджений 6.01.1945 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13851)

ЦОКАЛО ІВАН МАРКОВИЧ, 1895 р.н., с.Вереміївка Градизького району Полтавської області, українець, освіта початкова, рахівник Богунського пункту "Заготсіно". Заарештований 16.03.1938 Градизьким РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації, контрреволюційна діяльність). Засуджений 29.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 2.06.1938. Реабілітований 7.06.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 3493)

ЦУКАНОВ ЄРМИЛ ІВАНОВИЧ, 1901 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 17.12.1937 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська діяльність). Засуджений 29.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 2.06.1938. Реабілітований 7.06.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 3493)

ЧАЙКА ТИМОФІЙ ПОРФИРОВИЧ, 1897 р.н., смт Онуфріївка, українець, освіта початкова, конюх колгоспу "Заповіт Шевченка". Заарештований 5.12.1947 Онуфріївським РВ МДБ (зрадницька діяльність, антирадянська агітація). Засуджений 31.01.1948 трибуналом військ МВС Кіровоградської області до 15 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Трибуналом Київського військового округу 8.03.1955 міру покарання зменшено до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 15.04.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13846)

ЧЕРЕДНИЧЕНКО МАКСИМ АНДРІЙОВИЧ, 1876 р.н., с.Туркестанівка (нині с.Калачівка), українець, неписьменний, хлібороб. Заарештований у 1931 Олександрійським ДПУ (антирадянська агітація). Інших даних у справі немає. (П – 11018)

ЧЕРЕП'ЯНИЙ ІВАН ВЛАСОВИЧ, 1899 р.н., с.Млинок, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 27.07.1938 Онуфріївським РВ НКВС (член антирадянської повстанської партизанської організації). Онуфріївським РВ НКВС 5.02.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 4606)

ЧЕРНИШ ЄВМЕН ІВАНОВИЧ, 1889 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта 2 класи, член колгоспу "17-й партз'їзд". Заарештований 8.03.1938 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська діяльність). Засуджений 29.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 2.06.1938. Реабілітований 7.06.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 3493)

ЧЕРНИШ ЗАХАР ГНАТОВИЧ, 1910 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 21.10.1943 відділом котррозвідки "Смерш" 66-ої гвардійської стрілецької дивізії (підозрювався в належності до таємної німецької поліції). Управлінням НКВС Кіровоградської області 28.11.1943 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 3214)

ЧИЖОВ ІВАН МАКАРОВИЧ, 1896 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, член колгоспу "Шлях Сталіна". Заарештований 8.03.1938 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська діяльність). Засуджений 29.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 2.06.1938. Реабілітований 7.06.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 3493)

ЧОБОТАРЬОВ ФЕОГЕН ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1866 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, робітник лісництва. Заарештований 16.10.1937 Онуфріївським РВ НКВС (сектант, антирадянська діяльність). Засуджений 27.03.1939 Полтавським облсудом до 7 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 3.09.1993 Генеральною прокуратурою України. (П – 5582)

ЧОРНИЙ ІВАН ПАРФЕНТІЙОВИЧ, 1877 р.н., с.Омельник, українець, письменний, хлібороб-одноосібник. Заарештований 5.02.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (контрреволюційна агітація). Засуджений 1.03.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 6 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (10002 – П)

ЧОРНИЙ МИХАЙЛО ІВАНОВИЧ, 1885 р.н., с.Омельник, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 4.06.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація: "пророкував близьку загибель радянській владі; доводив, що за рахунок селянства поліпшується побут робітників, що справжніх трударів влада своїми податками розорює, що на шиї середняка сидить бідняк, який живе за його рахунок; закликав не платити сільськогосподарський податок; агітував вибирати в органи влади заможних господарів, а не злиднів; колективізацію називав панщиною"). Засуджений 16.08.1929 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років ув'язнення в концтаборі. Реабілітований 13.07.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 4176)

ЧОРНОБРИВЕЦЬ ВАСИЛЬ МИХАЙЛОВИЧ, 1888 р.н., с.Дериївка, українець, освіта початкова, колишній член УКП (боротьбистів), проживав у с.Тарасівці Софіївського району Дніпропетровської області, рахівник сільськогосподарського товариства. Заарештований 2.05.1929 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("у 1917 році належав до Дніпропетровської організації боротьбистів, у 1918-ому служив у Вільному козацтві; дискредитовував радянську владу"). Засуджений 13.01.1930 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років ув'язнення в концтаборі. Реабілітований 12.09.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12104)

ЧУМАК ГРИГОРІЙ АНДРІЙОВИЧ, 1889 р.н., с.Іванівка (нині с.Вишнівці), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 4.02.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 4.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 25.02.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6067)

ЧУМАЧЕНКО ЮХИМ ІЛЛІЧ, 1895 р.н., с.Млинок, українець, освіта початкова, член ВКП(б) у 1931-36 роках, колгоспник. Заарештований 15.07.1938 Онуфріївським РВ НКВС (член антирадянської повстанської партизанської організації). Онуфріївським РВ НКВС 5.02.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 4605)

ШАЛІМАНОВ ВАСИЛЬ ФЕДОРОВИЧ, 1907 р.н., с.Зибкове, українець, освіта початкова, член колгоспу "Шлях Сталіна". Заарештований 25.07.1939 Онуфріївським РВ НКВС ("антирадянська агітація, недбале ставлення до обов'язків під час посівної кампанії"). Верховним судом УРСР 11.02.1940 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 1000)

ШАЛІМАНОВ ОЛЕКСАНДР ФЕДОРОВИЧ, 1900 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, член колгоспу "Червоний Жовтень". Заарештований 1.04.1938 Онуфріївським РВ НКВС (член військово-повстанської організації). Засуджений 2.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 23.05.1938. Реабілітований 12.12.1959 Кіровоградським облсудом. (П – 4952)

ШАЛІМАНОВ ФЕДІР МИКИТОВИЧ, 1874 р.н., с.Зибкове, росіянин, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 2.05.1938 Онуфріївським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 31.05.1939 Кіровоградським облсудом до 6 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Верховним судом УРСР 29.09.1939 міра покарання зменшена до 4 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 15.06.1990 Верховним судом УРСР. (П – 12391)

ШАПОВАЛ ОВСІЙ ДМИТРОВИЧ, 1875 р.н., смт Павлиш, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1931 році розкуркулений і висланий у спецпоселення на Урал. Заарештований 7.09.1937 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська діяльність, агітація проти колективізації). Засуджений 23.09.1937 трійкою УНКВС Харківської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 22.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12402)

ШАПОВАЛ ПОТАП ПИЛИПОВИЧ, 1888 р.н., смт Павлиш, українець, освіта початкова, машиніст підсобного господарства Крюківського вагонобудівного заводу. У 1932 році розкуркулений. Заарештований 7.09.1937 Онуфріївським РВ НКВС ("агітував проти колективізації, вихваляв ворогів народу"). Засуджений 13.12.1939 Кіровоградським облсудом до 2 років і 3 місяців неволі. Реабілітований 17.08.1963 Верховним судом УРСР. Брати Михайло та Іван розкуркулені у 1929 році. (П – 759)

ШАПОВАЛ ФЕДІР ФЕДОРОВИЧ, 1928 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта 7 класів, член ВЛКСМ, проживав у м.Клайпеда (Литва), червоноармієць військової частини 2114 Литовського прикордонного округу. Заарештований 12.09.1950 відділом контррозвідки МДБ Литовського прикордонного округу (антирадянська діяльність: "систематично серед особового складу вів агітацію на

дискредитацію колгоспного ладу, зводив наклепи на керівників радянського уряду і більшовицької партії, висловлював поразницькі настрої, співав частівки антирадянського змісту"). Трибуналом військ МДБ Вільнюської області 12.10.1951 направлений на примусове лікування в психіатричну лікарню МВС СРСР з ізоляцією. Висновком внутрілікарняної експертної комісії Ленінградської тюремної психіатричної лікарні МВС СРСР 23.06.1953 передбачається, що Шаповал переніс реактивний стан, в даний час повністю здоровий. Засуджений 25.11.1953 військовим трибуналом Вільнюського гарнізону до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки, звільнений з-під варти в день суду і в залі суду за амністією від 27.03.1953. Реабілітований 29.05.1991 прокуратурою Прибалтійського військового округу. (П – 12740)

ШАПОВАЛОВ ФЕДІР ЙОСИПОВИЧ, 1886 р.н., с.Браїлівка, українець, освіта початкова, проживав на ст.Казанка Миколаївської області. Заарештований 27.05.1940 шляхово-транспортним відділом НКВС ст.Знам'янка (агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 20.10.1940 лінійним судом Одеської залізниці до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 5.05.1992 Генпрокуратурою України. (П – 13231)

ШАРКО МИХАЙЛО ПЕТРОВИЧ, 1876 р.н., с.Куцеволівка, українець, неписьменний, хлібороб. Заарештований 26.02.1930 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("антирадянська агітація, спрямована на саботування заходів радянської влади на селі і невиконання плану хлібозаготівлі"). Засуджений 14.04.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 4.02.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П –)

ШАШЛО АНДРІЙ ФЕДОРОВИЧ, 1907 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 2.03.1930 Куцеволівським РВ ДПУ ("участь у терористичному акті 24 лютого" – *див. Олександр Дрібниця*). Засуджений 24.03.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 10 років ув'язнення в концтаборах, 10.05.1937 міру покарання зменшено до 9 років неволі. Помер 20.06.1947 у Куцеволівці. Реабілітований 14.08.1956 трибуналом Київського військового округу. (П – 2677)

ШАШЛО ВАСИЛЬ КОСТЯНТИНОВИЧ, 1901 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Заарештований 26.02.1930 Кременчуцьким окружним відділом ДПУ (антирадянська агітація проти заходів радвлади на селі). Засуджений 18.04.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 16.02.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге, працюючи в колгоспі ім. 17-го партз'їзду, заарештований 22.12.1943 Онуфріївським РВ НКДБ (антирадянська поразницька агітація). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 25.07.1944 направлений у спецтабір НКВС для фільтрації. (П – 5900, 873)

ШАШЛО ГРИГОРІЙ ОСТАПОВИЧ, 1896 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, машиніст у млині. Заарештований 6.03.1928 Кременчуцьким окрвідділом ДПУ ("один з організаторів та керівників релігійної громади "Молоде братство", агітував проти заходів ЛКСМ та радянської влади на селі" – *див. Степан Ричко*). Засуджений 18.05.1928 особливою нарадою при колегії ОДПУ до 3 років заслання у Марійську АРСР. Після відбуття покарання 18.02.1931 особливою нарадою при колегії ОДПУ закріплений до одного місця проживання на 3 роки з забороною мешкати в Україні, Московській, Ленінградській областях та прикордонних територіях. Реабілітований 30.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8358)

ШАШЛО ПЕТРО СЕРГІЙОВИЧ, 1889 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 17.12.1937 Онуфріївським РВ НКВС (член спілки "Хліборобів-власників"). Засуджений 29.04.1938 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 2.06.1938. Реабілітований 7.06.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 3493)

ШВАЧКО ГРИГОРІЙ ГНАТОВИЧ, 1906 р.н., смт Павлиш, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 7.12.1943 Онуфріївським РВ НКВС (антирадянська діяльність: "у травні 1943 року пішов служити в поліцію, охороняв залізничне полотно від партизан; виганяв населення на будівництво оборонних споруд для німців"). Онуфріївським РВ НКВС 6.01.1944 направлений до спецтабору НКВС СРСР №240 у м.Сталіно (нині Донецьк) для фільтрації. (П – 3266)

ШЕВЧЕНКО ВАРВАРА ІВАНІВНА, 1896 р.н., смт Павлиш, українка, освіта незакінчена вища, виключена із членів ВКП(б) у 1938 році, без певних занять. Заарештована 28.06.1941 Олександрійським міжрайвідділом НКДБ (член організації "Просвіта" та "Молода громада"). Прокуратурою Східно-Казахстанської області 25.04.1942 справу припинено, з-під варти звільнена. (П – 2659)

ШЕВЧЕНКО КУЗЬМА ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1883 р.н., смт Павлиш, українець, освіта початкова, різнороб Павлиського пункту "Заготскот". Заарештований 15.09.1937 Онуфріївським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність). Засуджений 19.10.1937 трійкою УНКВС Харківської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 18.10.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10220)

ШКОДІН ДМИТРО ЙОСИПОВИЧ, 1901 р.н., с.Бородіно Демидівського району Смоленської області (Росія), росіянин, освіта вища, член ВКП(б) з 1922 року, проживав з 1922 року у смт Онуфріївка, директор радгоспу. Заарештований 10.10.1944 УНКДБ Кіровоградської області (під час окупації працював агрономом райземуправи Єлизаветградківського району). Засуджений 27.03.1945 військовим трибуналом Кіровоградського гарнізону до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Верховним судом СРСР 31.07.1945 покарання зменшене до 3-х років ув'язнення у виправно-трудових таборах, 7.07.1945 за амністією з-під варти звільнений. (П – 90)

ШЛІПОВ КОСТЯНТИН ФЕДОРОВИЧ, 1900 р.н., с.Камбурліївка, росіянин, освіта початкова, конюх. Заарештований 16.10.1937 Онуфріївським РВ НКВС ("член секти євангельських християн сьомого дня з 1924 року, вів релігійну агітацію"). Засуджений 29.05.1939 Кіровоградським облсудом до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 7.06.1993 Генпрокуратурою України. (П – 541)

ШМИТЬКО ЯКІВ ГРИГОРОВИЧ, 1885 р.н., с.Москаленки Ірклiївського району Полтавської (нині Чорнобаївського Черкаської) області, українець, освіта початкова, проживав у с.Сметанівці (приєднане до смт Павлиш) Онуфріївського району, різнороб на будівництві. Заарештований 5.12.1937 Онуфріївським РВ НКВС ("провадив антирадянську діяльність, зводив наклепи на членів уряду"). Засуджений 27.12.1937 трійкою УНКВС Полтавської області до розстрілу, вирок виконано 27.12.1937. Реабілітований 20.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10587)

ШТЕЙНБЕРГ ФЕДІР ЛЮДВИГОВИЧ, 1885 р.н., садиба Кардзінь Курляндської губернії (Латвія), латиш, освіта початкова, проживав у с.Байдакове Онуфріївського району, лісник. Заарештований 21.02.1938 Онуфріївським РВ НКВС (шпигунство на користь Латвії). Управлінням держбезпеки УНКВС Полтавської області 14.02.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 5601)

ШТЕФАН ВАСИЛЬ ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1915 р.н., х.Морозівський Млинківської сільради, українець, освіта початкова, проживав на х.Піддеричинський Петрівської сільради Онуфріївського району, тракторист радгоспу "Партизан". Заарештований 4.05.1936 Онуфріївським РВ НКВС УРСР (антирадянська агітація). Засуджений 2.09.1936 Харківським облсудом до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 1 рік. Реабілітований 15.01.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 2026)

ШТЕФАН ВІКТОР ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1907 р.н., с.Морозівка, українець, освіта середня (6 класів та курси лейтенантів, 1928), член ВКП(б), начальник штабу 9-го гвардійського кавалерійського полку, майор. Заарештований 4.10.1942 особливим відділом НКВС 2-го гвардійського кавалерійського корпусу (антирадянська агітація: "Командний склад німецької армії набагато грамотніший порівняно з нашим як у загальному розвитку, так і в воєнній справі – нам у німців багато чому є повчитись"; "Радянський уряд неправильно вчинив, що підписав договір з Німеччиною і не готувався до війни, а тепер нічим воювати"). Засуджений 19.12.1942 Верховним судом СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Верховним судом СРСР 25.05.1943 справу припинено, з-під варти звільнений, відправлений у діючу армію. (П – 7731)

ШТЕФАН ІВАН ПЕТРОВИЧ, 1895 р.н., с.Млинок, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 23.02.1931 Онуфріївським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 22.10.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 24.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7777)

ЯКОВЕНКО ЮХИМ СТЕПАНОВИЧ, 1893 р.н., с.Попівка, українець, неписьменний, член колгоспу ім.Леніна. Заарештований 16.12.1937 Онуфріївським РВ НКВС (підозрювався у антирадянській діяльності). Онуфріївським РВ НКВС 14.02.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 8364)

ЯЛИНА ІВАН ГНАТОВИЧ, 1905 р.н., с.Куцеволівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 30.05.1944 Онуфріївським РВ НКДБ ("зрада Батьківщини, антирадянська агітація").

Засуджений 10.10.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 20.10.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13613)

ЯРОВИЙ ТИМОФІЙ ВАКУЛОВИЧ, 1912 р.н., с.Млинок, українець, освіта початкова, проживав у м.Дніпродзержинську Дніпропетровської області, червоноармієць комендантського взводу штабу 36-ої курсантської стрілецької бригади. Заарештований 12.05.1942 особливим відділом НКВС 36-ої курсантської стрілецької бригади (антирадянська агітація). Засуджений 15.05.1942 трибуналом 36-ої курсантської стрілецької бригади до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 4.11.1992 прокуратурою Московського військового округу. (П – 13656)

ПЕТРІВСЬКИЙ РАЙОН

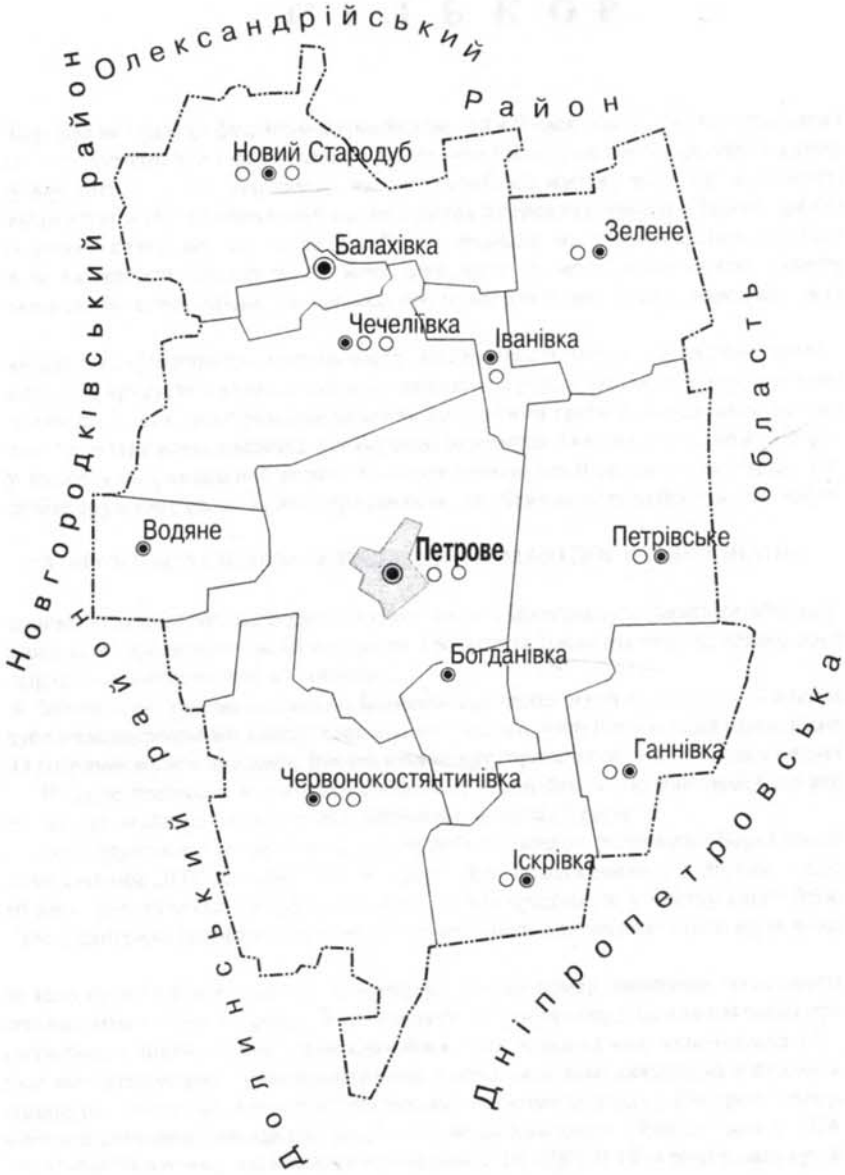

С І Л Ь К О Р

Зоя Борщіва не була професійним журналістом. Та в її часи такої освіти й отримати не було де: 20-30-ті роки – час зародження і формування українських шкіл сучасної професійної журналістики. У радянському варіанті — сухої, нецікавої, часто далекої від життя, такої, що переповідає сказане начальницькими устами і не використовує жодних інших джерел інформації. Сількор Зоя Борщіва була іншою: вона жила в селі і писала про те, що бачила навколо, не щадячи місцевого начальства і не оглядаючись на авторитети. Правду життя вона сприймала із загостреним болем, а постулат, що за комуністичних часів був нічим іншим, ніж догмою, про те, що влада має служити народові – як незаперечну істину.

Небайдужість, критичність, аналітичність, масштабність мислення, активна життєва позиція, власне, завжди були присутні в українській журналістиці. В радянські часи їх глушив комуністичний догматизм, у нинішні – так зване ринкове бажання догодити читачеві простакуватістю, поверховістю, примітивізмом. І все-таки наша землячка Зоя Борщіва перемогла, і не лише тим, що в 1933 році особлива нарада ДПУ винесла виправдальний вирок. Хочеться вірити, що її справжня перемога, коли масовий читач цінуватиме друковане слово за його правдивість, аналітичність та небайдужість, ще попереду...

"Я ВЕСЬ ЧАС УСВІДОМЛЮВАЛА, ЩО НЕ МАЮ ДОСТАТНЬО ЗНАНЬ..."

Потрапивши під слідство, Зоя Борщіва на його вимогу змушена була писати автобіографію. Зробила це вона, очевидно, не зраджуючи своїй натурі, як і більшість пишучих людей, повно, докладно. Цей тюремний твір багато чого пояснює в її вчинках.

"Мій батько, син кріпака-селянина Борщіва поміщиці Аврамової (село Аврамівка) із села Новостародуб Олександрійського повіту Херсонської губернії (нині Петрівський район Кіровоградської області – **С.О.**) отримав волю хлопчиком. Вивчав ковальську справу, служив кочегаром, а потім машиністом на залізниці. Пізніше працював у поміщиків ковалем, мірошником. На військовій службі опанував професію збройового майстра. Брав участь у військових діях за Дунаєм.

У 33 роки одружився з моєю мамою, позашлюбною дочкою полковниці Бернадської. (Цей факт дасть підстави слідчим ДПУ писати потім в анкеті Зої: походженням – з дворян – **С.О.**) Вона до підліткового віку виховувалась у якоїсь селянки, потім працювала у маєтку свого багатого дядька Циганкова. Там самотужки навчилась кравецькій справі. Після одруження батьки жили в селі, власності не мали.

Коли мені було 14 років (найстарша в родині), батько помер, лишивши напівсиротами п'ятьох дітей. Я навчалась тоді в Олександрійській прогімназії, але після смерті батька навчання продовжити не могла, бо треба було допомагати сім'ї. Вчителювати я почала, тільки мені виповнилось 16.

Перше моє знайомство з революціонерами відбулось у домі священика Рябцева. Його донька Софія Дмитрівна (по чоловікові Алєксеєва) підтримувала з ними зв'язок і у 1905 році мене разом з ними ледь не арештував становий пристав (це було у с.Червона Кам'янка). Пізніше, десь у 1924-25 роках, я дізналася, що Софія Дмитрівна працювала з червоними в ЧК (НК). В 1914 році я мала дружні стосунки з комуністом Федором Нетребою, який зараз працює на Криворізькому руднику. З програмою партії більшовиків я познайомилась десь у 1917 році. Серед усіх інших програм вона здалася мені найпростішою

і найсправедливішою. Найправильнішими більшовиками мені здавалися червоноармійці, саме до політруків я зверталася, коли чогось не розуміла. Пізніше мені й самій довелось багато пояснювати тим, хто неправильно провадив політику більшовиків. (...)

Вчителювала я з 1904 по 1929 рік у селах Червоній Кам'янці, Ворошилівці, Недогарках, Верблюжці, Кучерівці, Западенька, на Сотниківських хуторах. Вчителювати мені було завжди важко, найперше тому, що я весь час усвідомлювала, що не маю достатньо знань для передачі допитливим дітям, яким я з першого дня давала право ставити питання на товариських засадах, за що терпіла докори від своїх колег".

У 1929 році Зоя Борщіва за станом здоров'я змушена була перейти на іншу роботу – рахівником сільгоспартілі "Воля" Казарнянської сільради, пізніше працювала в інших артілях. Це був час перелому, коли українське селянство силою заганяли до колгоспів, розкуркулювали, висилали до Сибіру. Ще вчителюючи, Зоя взяла участь в акції протесту. Свідок Іван Коваленко, член ВКП(б), службовець, розповідатиме слідству: "В нас, у Знам'янському районі, було три випадки голодівок проти тиску на куркульські елементи. В одному з них брала участь і вчителька Борщіва. Вона казала, що не може витримати, коли в селян забирають хліб несправедливо. Пізніше, у 33-му, вона прийшла в райком партії (я там працював) із запитанням – чи правда, що держава хоче ліквідувати колгоспи, а підтримувати тільки радгоспи? Каже, у нас є такі колгоспники, які працювали весь час, а тепер голодують..."

Очевидно, Зоя не відкрила тоді Америки для партійця Івана Коваленка, бо він і сам усе те добре бачив і знав. Але він, як і тисячі інших вихідців з українського селянства, не знаходив у собі сили протистояти загальній тенденції, партійній демагогії, і всупереч логіці та, мабуть, і власним відчуттям і переживанням, називав чорне білим... Зоя ж Борщіва, глибоко переконана більшовичка, пишучи про безліч несправедливостей, які допускалися під час розкуркулення (часто до ворожих елементів записували того, хто особисто не сподобався комусь із активістів, розкуркулювали середняків і навіть бідноту, принижуючи при цьому людей, знущаючись із них, примушуючи, наприклад, босими танцювати на снігу, або ллючи воду за комір на морозі), приходить до парадоксального як на свій час висновку: "Чесних трудівників розкуркулює бандота". І хоч, може, багатьом з нас доводилось чути подібну фразу з уст батьків чи дідів, збаламучена і перевернута з ніг на голову агресивною комуністичною антиукраїнською пропагандою, суспільна свідомість сприйняла цю істину лише через шість-сім десятиліть потому.

Зоя Борщіва писатиме в автобіографії: "Часто, прикриваючись іменем партії, робили навіть злочини. Я спочатку дуже боліла серцем, бачачи таку неправду, пробувала боротися з цим, а потім почала писати до газети (вона співпрацювала з газетою "Радянське село", що виходила у Харкові – **С.О.**) і побачила, що так легше виправляти діло".

Звичайно, на її дописи реагували – у справі підшито кілька офіційних нагадувань з редакції, адресовані місцевому начальству з проханням проконтролювати, перевірити, надіслати відповідь. Є й копія однієї з відповідей. Як і слід було очікувати, начальство повідомляло про те, що факти в основному не підтвердились, але дещо таки мусило визнати. Зоя захищала інваліда Федора Навроцького, який за станом здоров'я не міг працювати в колгоспі і якого місцеві активісти переслідували й жорстоко принижували. Одного з таких керівників, якогось Крячка, за це таки зняли з роботи (правда, поставили іншого, не кращого, про нього Зоя пізніше напише: "Той, що грав на базарі «чорна виграє, а червона програє», у грудні 33-го теж утік з колгоспу, виключений з лав партії" – **С.О.**) Зрозуміло, її крик болю про те, що у селян повально забирають хліб, не підтвердився. Виявляється, що проводились перевірки тільки в окремих, тих, хто був раніше на замітці.

Це вже сьогодні ми розуміємо, що на замітці у тодішньої влади та керівної партії було все українське селянство та, власне, і вся Україна. Але Зоя Борщіва цього не розуміла і продовжувала вірити...

"ЯКЩО ПОДИВИТИСЬ, ЩО РОБИТЬСЯ ВНИЗУ, МОЖНА ПОДУМАТИ, ЩО РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ НЕМАЄ..."

Ще у 1929 році вона пробувала вступити в партію, але її документи (заява, рекомендації) десь загубилися (і сама Зоя підозрювала, що невипадково). Та незважаючи на суворі випробування її ідеалізму, вона все таки шукала своєї, близької до партії, правди: "Останнім часом я помітила, що в партію почали

вступати люди безсовісні, які використовують своє становище з корисливою метою. Ні відповідальності, ні святості перед партією не відчувають. У той же час вони енергійні, недурні, їх можна використовувати, але давши відповідну установку і поставивши в рамки залізної дисципліни.

Доручають їм проводити кампанії. Вони проводять хлібозаготівлю так, що залишають без хліба ціле село. Голодні люди, зрозуміло, звинувачують владу в цілому. Якщо подивитися, що робиться внизу, можна подумати, що радянської влади немає..."

Це вже сьогодні ми знаємо, що, виявляється, ті неграмотні, затуркані, голодні люди були таки праві, а зашореність партійною ідеологією значною мірою (може, це стосується і сьогодення, хоч і партій більше ста?) звужує бачення і оцінку багатьох речей. Але Зоя хотіла поєднати непоєднуване: "Те, що кажуть маси, і те, що каже партія, точнісінько співпадає. Хто ж посередині? У цьому середньому пункті найбільше кар'єристів, які не хочуть знати істинного стану, не хочуть утруднювати себе такими знаннями, формально підходять до всього і обманюють і центр, і людей".

Але що найважливіше, Зоя бачила проблему не лише в керівниках середньої ланки, вона чітко помічала і фіксувала ту загальну атмосферу нещирості, брехні, окозамилювання, прямого ігнорування жахливих речей, що тоді зверху нав'язувалось і культивувалось в українській спільноті, а тим більше в партії. Вона запитує, і, мабуть, у першу чергу саму себе: "Чи не загальне це явище – мовчання на зборах і серед селян, і серед робітників, і серед інтелігенції? У чому ж причина? Партійці Казарнянського осередку у зібранні голосують і агітують одне, а поміж собою говорять зовсім інше. Чи може існувати такий осередок?" Борщіва переконана: "Усі кампанії партії слід обговорювати на зборах відкрито, не утаюючи деталей. Адже все це однак обговорюється серед людей". Але якби партія використовувала принципи гласності і відкритості, до яких закликала сількор Зоя, це була б інша партія й інша країна.

На продовження Зоїних терзань не можу не згадати про один випадок, який стався зі мною, тоді фактично юнкором районної газети, і який примусив критично переосмислювати роль і стиль тодішньої української журналістики, особливо провінційної. Мова про ту ж брехню і окозамилювання, що буйним цвітом процвітали у суспільному житті. І хоча мова про початок 80-их, коли далеко позаду були трагедії розкуркулення та кривавий терор голодомору, коли горезвісна стабільність та убога радянська ситість, здається, заповнювали все навколо, але суть лишилася та сама. На Новомиргородському консервному заводі партійний осередок ініціював допомогу колгоспникам: просапати додатково кілька гектарів буряків. У червоному куточку зібрали пару десятків комуністів, а ми з фотокором районки мали висвітлювати цю "грандіозну" подію. Захід видався наскільки сухим, формальним і, очевидно, нікому не потрібним, що я запанікувала – про що ж писати? Пробувала розпитати і розговорити людей, але вони дивилися на мене, як на інопланетянку і просто втікали від розмови. Ох, як їдко б Зоя висміяла цей захід! Я ж написала коротку тупу замітку. Слава Богу, що хоч над чимось замислилась. Як довго потім (може, й дотепер) доводилось скидати з себе леп скутості, однобокості, прицвяхованості до одного джерела інформації. І мова не лише про мене, а про цілі покоління журналістів, таких от сількорів, робкорів і корів, чимало імен яких кожен журналіст носить у серці і згадує з теплотою і які не змогли повною мірою виконати свою місію, прислужитися своєму народові настільки, наскільки дозволяв їм їхній талант.

...Найтяжчим випробування для Зої, очевидно, став голодомор. Не в тому сенсі, щоб вижити фізично самій (вона у своїх замітках про це не згадує), а щоб витримати ту навалу несправедливості і кривди, яку повсякчас бачила навколо. Тут уже не до засмічення землі неправильними сівозмінами чи крадіжки колгоспних коней, більш всього, самими ж керівниками, чи до кривди сільських продавщиць, звинувачених у крадіжці продуктів, коли їх за розписками голови без обмежень брали члени правління.

Вона пише: "**По Кучерівській сільраді.** Ще й досі на зяб нічого не виорано. Скотині зернового фуражу не залишилось. Свиней видохло більше ста голів. Озимі вимерзли, про що склали акт, але колгоспників знову залишають без хліба. На всіх кладуть пляму, що розбазарили хліб. Може, й були такі, що крали, але й були такі, як двоє старих Івановських. Вони з січня по листопад заробили старістю 310 трудоднів і залишилися без шматка хліба. Хіба це закон? Хто вимагає оплату за трудодні, тому шиють куркульство. **По Казарнянській сільраді.** Підводять під розкуркулення бідняків. Приміром, Романа Люненка. Активісти ще й познущалися з нього: примусили босим танцювати на снігу. Принижують також колишнього батрака Семена Назаренка, якого незлюбили за те, що вказує на безгосподарність в артілі "Переможець". Розкуркулений бідняк з бідняків Гарбуз Василь. Хто не хоче йти в СОЗ – роблять куркулем".

У той страшний час Зоя Борщіва намагається виконувати роль ще й своєрідного правового всеобучу для селян: скрізь і всюди підказує їм, що за зданий хліб чи будь-що інше слід отримати квитанцію, де має бути правильно вказана кількість зданого і час, коли це було зроблено. Можна собі тільки уявити, які проблеми створювала вона для недбалого і здирницького місцевого керівництва! Але зачепити її не сміли. Арештували тільки тоді, коли перейшла межі дозволеного.

"ЗАРАЗ ЖЕ ЗНІМИ МЕНІ З ДОШКИ СЕЛО КУЧЕРІВКУ!"

За всієї своєї, здавалося б, наївності, романтизму, навіть звихнутості на більшовицьких ідеях, Зоя Борщіва у написаних нею матеріалах (копії їх є у справі) демонструє стратегічне бачення вирішення проблем, дає такі господарські поради, які й сьогодні могли б стати в пригоді місцевій владі. Крім звичайних на той час речей – організувати харчування людей, зокрема не забути про дітей, дати колгоспам можливість придбати дійних корів, розвивати кролікництво, вона радить завести теплиці, аби отримувати прибуток. Хто у роки страшної розрухи, голоду, "торжества комуністичних ідей на селі" міг думати про таке?

А її проект побудови у селі Вершинопіллі парку культури з будинками відпочинку та дачами для трудящих взагалі має всеукраїнський масштаб. Вона розробила його детально – від того, де брати будівельні матеріали, і до того, якими поїздами, куди і коли прибуватимуть відпочиваючі. Звертається до великих підприємств, профспілок, аби вклали гроші в такий вигідний, як на її думку, проект, адже чудове місце буде для відпочинку трудящих! Але кого він тоді цікавив? Недарма у обвинувачувальному́ висновку слідчі напишуть: "Все ее заметки носили характер контрреволюционный, являлись отражением идеологии кулачества, дворянства, розкоши".

Та було не до розкошів. Втративши надію хоч якось порятувати селян від страшної загрози голоду, наприкінці грудня 32-го вона пише розпачливого, і разом з тим погрозливого та не по часах замашного листа секретареві Одеського обкому партії (мабуть, і сама не знала його імені). Часом навіть опускаючись до лайки (а як можна було спокійно сприймати тодішню страшну реальність?), вона ставить ті питання, які боліли найбільше. Відповіддю на них став арешт. Але та сміливість і навіть зухвальство, з якими вона їх ставила, і досі не можуть не викликати повагу. Цей лист вартий, аби процитувати його практично повністю:

"Товаришу секретар! Для чого ж ти допустив таке у своїй області? За що ж ми повинні страждати, пропрацювавши чесно усе літо на колгоспних нивах? Де твої очі? У твоїй області серед білого дня твориться безчинство. Навіщо ж ви витрачаєте кошти і вчите нас, коли даєте таке широке поле різним паперовим комуністам, кар'єристам забороняти пояснювати малописьменним людям закон Радвлади?..

А це хіба закон, щоб люди пухли від голоду, проробивши зиму і літо в артілі? А це хіба закон, щоб іти щодня на роботу і хліба не дають? А це хіба закон, що зменшують трудодні без постанови загальних зборів? А це хіба закон, щоб сім'ям червоноармійців накладати план до двору? А це хіба закон, щоб свині їли гарну пшеничку в радгоспах, коли поряд люди не їдять хліба і діти плачуть щодня: "Дай хліба!" А це хіба закон, коли люди не змогли виконати план хлібозаготівлі через недорід та загибель посівів, накладати штраф? А це хіба закон, щоб забирати коней у індивідуалів, які не хочуть іти в колгосп, бо бачать, як там люди працюють без хліба, а часто і без ніякої страви? А це хіба закон, щоб накладати м'ясозаготівлю на все, як є, населення? А це хіба закон, щоб виносити імена чесних трудівників, які "образили" його величність голову артілі справедливою критикою, на чорну дошку, а потім поводитись з ними як з ворожим елементом? А це хіба закон –залякувати людей Соловками, коли вони вказують на хиби?

Та й мені вже починають замазувати рота. Значить, бачиш контрреволюцію, розгільдяйство, саботаж, а мовчи, або пиши те, що тобі наказують? Так судіть же мене краще – матеріали я вже подала і в газети, і в ДПУ – перевір.

Нащо ти допустив таке неподобство в своїй області? Гадюко ти косолапа, розгільдяй ти патентований, безгосподарник ти всесвітній! Щоб тобі повилазило, коли ти це бачиш, чортяко ти більмувата. Коли так, то ледарюка ти одеська, а не секретар. Зараз же зніми мені з чорної дошки село Кучерівку! Зараз же мені ту пшеницю, яку привезли на корм свиням, віддай людям, що ту зиму пухли від голоду, а цю зиму збираються вже вмирати. А вдруге перед тим, ніж заносити село на чорну дошку,

приїдь та розпитай людей, за що їх несуть туди. Головотяпу якому-небудь щось не сподобалось – він зразу на чорну дошку. Поспіши краще сказати що-небудь гарне про село, а погане перевір спочатку, а потім неси на чорну дошку".

Копії листа Зоя відправила також Чубареві, Сталіну, Ворошилову, у Знам'янське ДПУ і в Червону армію (їй вона чомусь особливо довіряла).

* * *

Борщеву арештували 12 січня 1933 року. А вже 20 березня особлива нарада ДПУ виправдала її. У матеріалах справи нічого не сказано про те, чому так сталося. Хіба могло таке бути, що члени особливої наради віддали належне сміливості і правдивості сількора?..

Світлана Орел

СПОГАД ГАРАЩУК ГАННИ МИХАЙЛІВНИ

Народилась 1927 року у селі Печалівці (нині Мирне) Костопільського району Рівненської області. Нині проживає в селі Новий Стародуб

Майже всі члени нашої родини були членами Організації українських націоналістів. Батько – Михайло Федорович – член ОУН, під час німецької окупації люди обрали його головою колгоспу, бо дуже поважали. Брат Назар – воював у складі Української Повстанської Армії, відсидів у Воркуті 10 років, потім учителював. Брат Федір, хоч і був ще малолітнім (1929 року народження), та теж був зв'язковим в УПА.

Старший брат Яків був гордістю села. Встиг закінчити до війни середню школу, а на той час це вже була неабияка освіта. Крім того, багато читав, користувався великою повагою за розум та начитаність. Всю війну провоював у загонах УПА: спочатку проти німців, а потім – проти комуністів. Коли вже від загону залишилось лише кілька чоловік, всі інші загинули або потрапили в полон, ми йому пропонували піти здатись. Але він відповідав, що не бачить за собою ніякої провини, бо воює з загарбниками, за Україну. А живим йому в руки НКВС потрапити не можна, бо закатують. "Та вони ж з мене живцем шкіру здеруть! – казав він. – Краще вже загинути". Одного разу він з двома товаришами прийшов у село. Але чи то засідка була організована, чи хтось зрадив... Їх оточили і всі вони загинули в бою.

А от старший брат Петро воював у Червоній армії, на фронті був тяжко поранений. Повернувся після лікування додому саме в той час, коли нас із матір'ю, як членів сім'ї бандерівців, вивозили в Сибір. Йому дозволили з нами побачитись і він гірко сказав: "Так оце я за те, виявляється, воював, щоб мою матір вислали до Сибіру?"

Вислали нас навесні 1946 року у Вологодську область. Я спочатку працювала на ткацькій фабриці в селищі Красавіно. З матір'ю намагалися втекти, але нас впіймали, судили, дали по 3 роки. Я сиділа в таборі, працювала в радгоспі (працювала, до речі, дуже добре, була однією з кращих доярок), а мати – в тюрмі в Кіровській області. Там 1947 року вона померла. Як померла, де похована, від чого – я не знаю.

З ув'язнення мене звільнили достроково як малолітню, а з заслання – аж у 1960 році. Та все життя я несу на собі тавро бандерівки. Навіть не дозволили мені змінити прізвище, коли вийшла заміж за Василя Гудима, так і залишилась Гаращук. Пояснили мені це тим, що мої брати ще сиділи, то на той

випадок, якби хтось із них втік, легше було б знайти мене. От тільки навіщо – так і не знаю. Мабуть, щоб поквитатись зі мною за втечу брата.

Брат Назар, який не так давно помер, таки дожив до проголошення незалежності України. І сказав: "Слава тобі, Господи, дожив до того часу, що в Україні наша влада!"

Записав Анатолій Рябоконь

СПОГАД ГУДИМА ВАСИЛЯ ЯРЕМОВИЧА

Народився 1930 року в селі Овлочин Турійського району Волинської області. Нині проживає в селі Новий Стародуб Петрівського району

Сім'я наша була селянською, мали близько 1,5 гектара землі. Батько, крім роботи на землі, заробляв швацтвом, мулярством, теслярством. Але все одно жили бідно.

1944 року, коли прийшла Червона армія, батько став ховатись від призову до війська. Але хтось із сусідів доніс, де він переховується, і його заарештували.

В село часто навідувались бійці Української Повстанської Армії; заходили і в нашу хату. Брали харчі, горілку, одяг. А хіба ж можна було не дати? Таким чином батька звинуватили ще й у зв'язках з бандерівцями, хоч він до них ніякого стосунку не мав. В районній міліції його посадили в одну камеру з полоненими бійцями УПА. Вони організували втечу, розбивши стіну камери. Батько втік разом з ними. Та його знову спіймали. Цього разу відправили в обласну в'язницю.

Одного разу тата послали на роботу з полоненим німцем (вони вдвох поливали квіти біля приміщення), а німець утік. Батька звинуватили в тому, що це він допоміг німцеві втекти і за всі ці "злочини" засудили на 10 років.

Маму, мене, молодшого брата Михайлика, якому було трохи більше року, особливе "совєщаніє" УНКВС Волинської області засудило до 5 років заслання в Сибір із конфіскацією майна. А ще одного молодшого брата Олексу, якому на той час було 11 років, мати врятувала від Сибіру. Вона здогадувалася, що на нас чекає, і відіслала його в сусіднє село пасти худобу.

На все життя запам'ятав день, коли нас вивозили. Це було 9 травня 1945 року. З собою дозволили взяти лише те, що змогли піднести в руках: трохи харчів та одягу. Везли в товарняках, обладнаних нарами, вікна обплутані були колючим дротом. Раз у 2-3 дні потяг зупиняли, годували нас, двічі навіть водили до лазні. Залізницею їхали до м.Котлас Архангельської області, а далі – до колгоспу імені ІІІ Інтернаціоналу Великодворської сільської ради Тотемського району – пароплавом та підводами. У селі, в яке нас привезли, пішов розголос, що везуть бандерівців. Всі люди вийшли дивитись. А серед нас же лише старі діди та баби, жінки, діти. Чуємо, лунає здивоване: "Оце і є ті бандерівці?" І що дивно, навкруг чується українська мова. Виявилось, що тут живуть люди, вислані з України під час розкуркулення та колективізації. Зустріли нас тут непогано, але й допомогти нам місцеві жителі нічим не могли, бо й самі голодували. Та нам, звичайно, було набагато важче, адже приїхали ми, фактично, з порожніми руками.

Годували нас дуже погано. Щоденна пайка складалася з одного кілограма турнепсу та 100 грамів борошна з відходів. Тому я дуже опух від голоду, а молодший брат помер. Йому ще не було і двох років. Навесні, коли тільки почалися весняні польові роботи, тих, хто міг працювати в полі, годували якоюсь баландою. Я потрохи став оживати.

Ми з матір'ю ніяк не могли змиритися з неволею, чотири рази тікали, але щоразу нас ловили. Тоді вирішили тікати окремо: мати пішла вдвох ще з однією жінкою, а я – з хлопцем. Мати змогла дійти аж додому, але незабаром її упіймали і посадили до в'язниці. Там вона незабаром і загинула. 1993 року я отримав з управління внутрішніх справ Волинської держадміністрації відповідь на мій запит. Мені повідомили, що спецпереселенка Гудим Ганна Якимівна, 1911 року народження, 7 лютого 1947 року померла у Львівській пересильній тюрмі від падіння серцевої діяльності. Діагноз: розлитий гнійний перетоніт. Звідки в неї взявся той перетоніт, я не знаю. Але думаю, вона сама могла собі щось заподіяти. Бо коли ми бачилися востаннє перед втечею, то вона казала, що назад вже не повернеться нізащо, краще кинеться під поїзд. Було мамі, коли вона загинула, всього 36 років.

Я ще кілька разів намагався втекти, але невдало. Мене не судили, бо був малолітнім.

Батько вже відсидів свої 10 років, жив на Донбасі, а я все ще був у засланні. Тоді вирішив написати листа в Москву, в ЦК. Лист потрапив у моє рідне село Овлочин, де його розглядали на колгоспних зборах. Всі односельці проголосували за те, щоб клопотатися про моє звільнення. Лише після цього мене звільнили. Це сталося 23 квітня 1956 року. Отже, замість 5 років заслання, які нам присудили, мама та молодший брат втратили життя, а я пробув у Сибіру більше 10 років.

Після офіційного звільнення я ще деякий час залишався там, бо на той час встиг одружитися із такою ж спецпереселенкою Ганною Гаращук, а термін її заслання ще не скінчився: лише після того, як звільнили і її, ми поїхали на Донбас, де жив і працював шахтарем молодший брат, який не потрапив у заслання. Бо додому в рідне село нам повертатись було нікуди, там не залишилось навіть нашої хати. За вироком "особого совєщанія" в нас усе конфіскували. Майно розграбували, а хату голова сільради розібрав на дрова, якими топив піч у сільраді. З цього приводу ще довго люди згадували: "Хата Гудима пішла з димом".

Я пішов працювати у шахту. Але незабаром, у 1960 році, під час вибуху в шахті загинув брат, сам я ледве врятувався. Після цього переїхали в Новий Стародуб Петрівського району, де жив жінчин брат. До виходу на пенсію працював на Балахівському вуглерозрізі.

Записав Анатолій Рябоконь

"ЗІРОНЬКА", ЗУБАТОВ І СЛІДЧА СПРАВА ДПУ

"У 1901 році членами Катеринославського комітету РСДРП у с.Зеленому заснований соціал-демократичний гурток "Зіронька".
("Історія міст і сіл Української РСР. Кіровоградська область". Київ, 1972)

Здавалося б, що може бути спільного між віддаленим від великих політичних центрів Російської імперії українським селом, прізвищем відомого керівника царської охранки і переданою управлінням Служби безпеки України по Кіровоградській області до відкритого архіву кримінальною справою вісімдесятирічної давності?

Якщо коротко – то особа недавно реабілітованого Андрія Флейтуха.

У 1927 році в поле зору уповноваженого Криворізького окружного відділу Об'єднаного державного політичного управління Невгамовного цей хлібороб потрапив уперше, здається, після того, як один із землячків розповів оперативнику, що "в 1917 році, під час революції, пройшла чутка селом Зеленим, нібито членів соціал-демократичного гуртка, який діяв тут на початку століття, зрадив Флейтух". Після чого "виявилось", що він ще й запеклий антирадянщик.

"Криворожскому О.Г.П.У.

...Настоящим сообщаю, что... Флейтух Андрей – человек политически неблагонадежный (цікаво, що до того так самісінько думав начальник Катеринославського жандармського управління. – **Авт.**), в

настоящее время ведет скрытую работу против власти путем дискредитации коммунистов..., так, что малоразвитый коммунист или вообще гражданин заметить этого не сможет.

Секретарь райкома..."

Підпис – нерозбірливий, і жодного конкретного факту з приводу злочинних діянь цього сорокадев'ятирічного члена правління Зеленівського сільськогосподарського товариства.

А тут ще й з Московського архіву якраз підоспіли копії документів, де недвозначно йшлося про спробу царської охранки зробити з Флейтуха провокатора і використати в розкритті якоїсь революційної організації в с.Саксагані.

"Секретно.

Начальник Отделения по охране общественной безопасности и порядка в Москве № 11575
5 сентября 1901 года.

Его Высокородию Л.А.Ратаеву
Милостивый Государь, Леонид Александрович!

В дополнение к предыдущей переписке имею честь препроводить Вашему Высокородию агентурные сведения по гор.Екатеринославу с приложением копии протокола 1-го собрания нового кружка "Зірка" ("Заря").

Покорнейше прошу Вас, Милостивый Государь, принять уверение в совершенном почтении и искренней преданности Вашего покорного слуги, С.Зубатов.

Начальник Екатеринославского Губернского Жандармского управления июня 27 дня 1902 г. г.Екатеринослав"

В департамент полиции

"В дополнение к уведомлению... о возбуждении при вверенном мне управлении переписки по исследованию политической благонадежности учителя церковно-приходской школы Андрея Степанова Флейтуха имею честь сообщить департаменту полиции, что ввиду установленных указанной перепиской фактических данных для обвинения названного Флейтуха и находящихся с ним в преступных сношениях мещан, братьев Василия и Павла Кобозевых и крестьянина Ивана Глушко, проживающих в селе Зеленом Верхнеднепровского уезда Екатеринославской губернии и мещанина Павла Удовиченко, проживающего в селе Ново-Стародуб (оно же Аврамовка) Херсонской губ., в принадлежности их к фракции тайного революционного сообщества "Екатеринославский комитет" под названием "Зіронька", имеющей своей целью вести специально пропаганду среди крестьян, вышеупомянутая переписка приобщена у производимому при вверенном мне управлению дознанию... о названном сообществе на предмет привлечения... перечисленных лиц в качестве обвиняемых".

"ВЫПИСКА

из дела "Ж" – Департамента полиции
Екатеринославское охранное отделение
Ваше Превосходительство Милостивый Государь Алексей Александрович,
...Принятый мною в начале январской трети для испытания бывший учитель Андрей Флейтух...
в число сотрудников не зачислялся...
Кременецкий. 12 июня 1903 г. г.Екатеринослав."

Де вже тут було кільком десяткам зеленівських селян, котрі підписали звернення на захист Флейтуха, переконати каральний орган Радянської влади в повній лояльності свого земляка до режиму! Батька на той час уже шістьох дітей не лише не випустили з Криворізького бупру, а й незабаром ув'язнили на п'ять років. Гуманність же судового вироку звелась до того, що обійшлося без конфіскації майна "ввиду многосемейности..."

Прокуратура Кіровоградської області переглянула справу і не знайшла переконливих доказів для правомірності тогочасного покарання. Тому після повернення доброго імені Андрію Флейтуху у дослідників з'явився цінний матеріал для можливих уточнень минулого нашого краю. Наприклад, про кількісний склад "Зіроньки". У виданні, з якого взято епіграф, мовиться, що революціонерів у тому населеному пункті було аж 48(!) чоловік. Тим часом під час неодноразових допитів сам Андрій Флейтух стверджував: "У нас було всього три чоловіки: Глазунов Микола, Кобозєв Василь і я. Керував Глазунов.

Всі інші були просто селяни, котрі читали наші прокламації. В гуртку був єдиний гектограф. Відозви по селі Зеленому розповсюджували всього разів чотири-п'ять".

До речі, Андрій Флейтух, будучи людиною чесною, згадав під час суду одну-єдину, але дуже невигідну і навіть програшну для себе самого деталь: гурток хоча й був соціал-демократичним, але... меншовицьким. Цікаво й інше. Назва гуртка. Вона – українська. Отож, можна сміливо говорити не лише про соціальну, а й певну українську патріотичну спрямованість організації.

А як бути з питаннями, пов'язаними з охранкою? Якоюсь мірою відповідь теж можна знайти в цьому новому історичному джерелі.

З нього випливає, що до арешту 22 червня 1902 року Андрій Флейтух ніяких зв'язків з охоронним відділенням не мав. Більше того, його "взяли" відразу після Глазунова. І тільки тоді, коли опинився в Павлоградській тюрмі, а потім під наглядом поліції – відчув гарячий подих політичної спецслужби.

Спершу йому "запропонували" залишити разом із сім'єю постійне місце проживання в селі Зеленому. Покинувши на самому початку навчального року вчительську роботу, подався до Воронезької губернії, де спершу вдалося влаштуватися прикажчиком до економії якогось Закржевського. Але, коли незабаром до нього прийшли два жандарми з пропозицією періодично з'являтися до Богучарського повіту на реєстрацію, Закржевському стало зрозуміло, що Флейтух політично неблагонадійний, і він звільнив його з роботи, лишивши сім'ю без будь-яких засобів до існування. Попри заборону властей Флейтуху нічого не лишалося, як повернутися додому, в село Зелене.

Опинившись у матеріальній скруті з трьома дітьми на руках, він постав перед дилемою: або знову залишати батьківщину і їхати світ за очі, або зайнятися землеробством у Зеленому і... підтримувати тісний зв'язок з жандармами. Змушений був погодитись на останнє. Не без докорів сумління. Воно, те сумління, змусило його на деякий час гірко запити. Врешті-решт, йому, можливо, певною мірою ще й пощастило. Бо не пройшов "випробування" охранки під час спроби останньої виявити есерівську організацію в селі Саксагань. "Ніхто через мене, – запевняв Андрій Степанович, – тоді репресований не був". Тому вже у 1903 році охоронне відділення перестало цікавитись Флейтухом як потенційним провокатором, махнувши на нього рукою.

Але хто ж тоді зрадив учасників "Зіроньки"?

У цьому плані варті уваги свідчення Миколи Тараненка, котрий був близьким до членів "Зіроньки" і допитувався у справі Флейтуха вже згадуваним Невгамовним.

У 1919 році Тараненку довелось побувати в організатора гуртка Глазунова. Останній на той час мешкав поблизу Озерного базару в Катеринославі. Вони багато говорили, згадували молодість (Микола Іларіонович у 1902 році мав усього 21 рік). Коли ж мова зайшла про особу провокатора, то Глазунов без вагань сказав, що ним був якийсь Лозинський – колишній гендляр із Зеленого. Флейтуха ж пригадували як активного члена "Зіроньки", котрий багато робив для повноцінного її функціонування.

...Насамкінець зауважимо, що в справі є й інші цікаві факти краєзнавчого характеру. Скажімо, щодо ярмарку, котрий проводився в містечку Братолюбівці в 1906 році і пізніше. Або про "аграрні безпорядки" на Олександрійщині в роки першої революції...

Як бачимо, нове поповнення облдержархіву може стати суттєвим і, головне, живим додатком до досі сухого рядка історії нашої області, покличе до нових пошуків і знахідок, допоможе по-новому глянути на, здавалося б, відоме минуле.

Федір Шепель

ВИНАХІДНИК "PERPETUUM MOBILE"

"Вічний двигун (лат. perpetuum mobile) – уявна машина, яка, будучи раз запущена, здійснювала б роботу необмежено тривалий час, не потребуючи енергії ззовні... Ідея В.д. ... нездійснима".
Велика радянська енциклопедія, т.7, 1951

Коли ми намагаємось уявити собі німця, то, як правило, найперше перед очима з'являється такий собі педант і прагматик, геть позбавлений романтичних та сентиментальних рис. Одне слово, людина, для якої повною мірою буття визначає свідомість. Ми забуваємо, між іншим, що найвидатніший фантазер усіх часів і народів - не хто інший, як чистокровний німець барон Мюнхгаузен!

Петро Петрович Реймер походив із родини німця-переселенця. Не виключено, що саме його предки були тими "мудрими німцями", котрі "на Хортиці картопельку садили" (Т.Шевченко), тобто з'явились в Україні відразу після ліквідації самодержавством Запорозької Січі. (Можливо про таких німців не без іронії писав юний Карл Маркс: "Коли в науці про всесвіт зроблено було відкриття, що Земля є mobile perpetuum, то не один мирний німецький обиватель хапався за свій нічний ковпак і зітхав з приводу вічно мінливого становища своєї вітчизни, і жахлива невпевненість в майбутньому зробила йому огидним дім, котрий нерідко ставав на голову").

Народився він в колонії Краснівка (нині Петрівського району Кіровоградської області), хоча це цілком могло статися і де-небудь на Кубані чи в північному Причорномор'ї. Адже батько, також, до речі, Петро Петрович, в молодості доволі часто міняв місце проживання. Риба шукає де глибше, а людина... Необхідно було утримувати велику сім'ю.

Можливо, ще у шкільні роки син німецького колоніста читав захоплюючі книги про те, як були здійснені перші і невдалі спроби Віллара д'Оннекура (1245 рік) і П'єра де Маренкура (1269 р.) винайти вічний двигун; про те, яку популярність отримала їхня ідея в епоху переходу до машинного виробництва у XVI-XVII століттях; про те, що втритул до XIX століття вічний двигун намагались створити не одні лиш "сільські механіки" (Д.Писарєв), але й вельми серйозні учені. Тому не дивно, що "парадоксів друг" О.Пушкін вклав до вуст одному своєму літературному героєві характерні слова: "Займусь ще одним дослідженням: мені здається, що є засіб відкрити perpetuum mobile... Якщо знайду вічний рух, то я не бачу межі творінню людському...".

Інакше кажучи, були часи, коли думки про вічний двигун вважались хоча й нездійсненними, проте зовсім не божевільними.

У 1914-1916 роках, коли Петро Реймер навчався в німецькій вчительській семінарії містечка Молочанськ Мелітопольського повіту Таврійської губернії, не вважалась вигадкою (втім, як і зараз) книга видатного вченого Семенова Тянь-Шанського про його подорож "Туркестанський край. Повний географічний опис нашої вітчизни".

Так це було чи ні, але згадані дві речі – perpetuum mobile і Туркестанський край – через кілька років відіграють у долі нашого героя вирішальну роль. І це тим паче дивно, що відносно "прихильними" до нього виявились навіть перша і друга світові війни. Причому справа тут зовсім не в тому, що в обох - екстремальних! – випадках від куль молодого чоловіка врятував цілий букет його болячок: і природних, і отриманих у вигляді ускладнень після тифу. Хоча у першому випадку – зверніть увагу на курйозність ситуації! – він служив санітаром в російському шпиталі в Сімферополі, а в другому (через двадцять п'ять років) – у німецькій інспекції спорядження на окупованій території України. Коли у 1945 році його допитували співробітники військової контррозвідки "Смерш", то їх чомусь найбільше зацікавили не ці метаморфози, а неможливість, на їхню думку, здійснити подорож через Тянь-Шань та Гімалаї. А ще - "фантастичні надцінні ідеї", тобто душевна хвороба на підставі винаходу вічного двигуна.

...Напевне всі, хто знайомився коли-небудь з пригодами героїв "Золотого теляти", пам'ятають, як Остап Бендер у погоні за підпільним мільйонером Корейком і його заощадженнями добирався через Москву в Туркестанський край. Так ось, приблизно в той же час відправився в далекий Туркестан (з не менш романтичним завданням – перейти кордон СРСР) вже не літературний, а просто герой свого часу Петро Петрович Реймер. Очевидно, за півтора десятиліття, проведені ним в степах Кіровоградщини і

Херсонщини (під час громадянської вчителював у різних селах, у 20-і роки був землеміром, креслярем, студентом індустріального технікуму в Херсоні), до колоніста, який від народження шукав всюди вигоду, поблажливо поставився дух мрійника-хохла. Його на тільки потягнуло до колишньої коханої дівчини, яка разом з батьками емігрувала до Канади. У 1930 році він зацікавився ще й вічним двигуном. Повірив, що свої мрії він зможе здійснити.

Але якщо про регретиит mobile Реймер міг мріяти скільки завгодно, то про виїзд з СРСР за кордон... Тут потрібно було виявити не менше – якщо не більше! – винахідливості, ніж при побудові вічного двигуна. Проникнути за залізну завісу та ще й без матеріальних засобів чи знайомств було більше, ніж проблематично.

Йому, напевне, пощастило. Один знайомий німець з прізвищем Дефер розповів майже неймовірне: для того, щоб перебратися куди-небудь за кордон, слід їхати в... Туркестан! Там, начебто, є місто Джербент, в якому проживає багато адмінзасланих і просто прибулих на роботу німців, у тому числі і з України. І, найголовніше, немало їх, мовляв, при бажанні, без особливих зусиль переходять кордон, а у випадку необхідності навіть повертаються назад.

За час тривалої подорожі з Москви до Середньої Азії (їхав туди за підробними документами начебто з метою лікування) Реймер познайомився і потоваришував з якимось випадковим і звичайним міліціонером Івановим, котрого служба гнала на край світу. Дістався до Джербента, Реймер дізнався, що для роботи неподалік кордону необхідні люди і його професії. Але скільки часу може піти на отримання перепустки? Та й чи видадуть його людині, яка практично втекла з Херсона? До того ж за довідкою, нехай і вміло, але виготовленою ним самим. Але все-таки ноги понесли його в міліцію. Яке ж було здивування Реймера, коли за столом начальника він побачив – бува ж таке! – свого недавнього попутника міліціонера Іванова! Іванов прийняв доброго знайомого з розкритими обіймами і, не гаючи жодної хвилини, видав дозвіл працювати на прикордонній пристані Бурухундир.

Вже наступного дня – стояв спекотний липень 1932 року – новоспечений технік-будівельник з Джербента опинився в китайському місті Кульжа. Перетнувши кордон і опинившись серед таких несхожих на європейців китайців, він і тут не розгубився. Адже в місті проживало багато росіян, які втекли від радянської влади. Через них Реймер спробував знайти німців. І знову пощастило. Російські емігранти підказали, як і де знайти німецького місіонера Гуфнагеля.

Гуфнагель прийняв Ресмера вельми щиро, залишив жити у своєму домі. На знак подяки Петро Петрович працював у нього, виконуючи всяку всячину, заодно спостерігаючи, як Гуфнагель поширює серед китайців європейську культуру, проповідує християнство і працює на землі. Не минуло й місяця, як колишній громадянин Радянського Союзу, дякуючи клопотанню друга-місіонера, отримав документ на право проживання в Китаї. А незабаром – і можливість переправитися в шведську місію, яка знаходилась в місті Кашкгар. Щоб туди потрапити, потрібно було усього нічого – перетяти Тянь-Шань! З рекомендаційним листом і провідником Реймер кинувся долати високі гори, які нам відомі хіба з книг та географічних атласів.

Як це все відбувалося, ми не знаємо. Але Кашкгара він таки досяг. Знайшов шведську місію. І... дуже вдало. Інакше чим пояснити те, що прожив він там цілих сім місяців? Працював складальником російського шрифту в друкарні – шведська місія друкувала радянському посольству різноманітні бланки і перепустки для караванів, що направлялися в СРСР. Крім того виготовляв кліше для ілюстрацій "туземних книг".

У квітні 1933 року Реймер поїхав до Індії. Через Гімалаї! На вислюкові. Попередньо познайомився з британським послом в Кашкгарі. Розповів про намір потрапити в Канаду до нареченої. Оформив відповідні документи. І на початку травня опинився в місті Гілгіт. (Можливо саме в цьому місці нашої розповіді деякі читачі почали спішно шукати карту Азії!). Там знову почав шукати... І, уявіть собі, на вулиці цього індійського міста познайомився з англійськими офіцерами. Саме вони повідомили, що для пересування територією цієї британської колонії необхідні документи і додатковий дозвіл індійського уряду в Делі.

Впадати у розпач через нові труднощі було не в характері героя нашої розповіді. І це при тому, що в новому для себе місті він опинився знову один і без роботи. На довгих сім місяців. Як вижив – лишається загадкою. Відомо тільки, що одного разу на міському базарі розгомонівся з індійськими купцями, які й допомогли дістати документи на переїзд практично через усю Індію. До самого Бомбея!

Чим брав таких різноманітних людей Петро Петрович, який не пив, не курив і не любив гомінких компаній? Вигадувати не будемо. Але результат, як мовиться, очевидний. Спокійний, ввічливий і люб'язний, він скрізь і всюди підкоряв людей, вмів схилити їх на свій бік. Невже тільки завдяки цьому він не тільки проїхав половину Радянського Союзу, але й безборонно перейшов кордон? Не був альпіністом, скоріше був фізично хворою людиною – а подолав найвищі гори світу Тянь-Шань і Гімалаї, потім перетнув усю Індію і два океани, щоб дістатися на торгівельному судні до історичної батьківщини – Німеччини. Безперечно, це була незвичайна людина. Й те, що доля провела його через Гімалаї, може тільки підтвердити таке припущення: адже цю місцевість пов'язують і з можливим відвідуванням Землі інопланетянами, з вищим розумом, який періодично розкриває людям очі... Невже, у даному випадку, на проблему... вічного двигуна?!

Звернемося знову до загадкової біографії П.П.Реймера. Навіть без роботи в чужому Гілгіті він не сидів, склавши руки. Писав, наприклад, листи друзям і знайомим. І отримував відповіді. Від емігранта Тевса, який покинув СРСР у 20-их роках і тоді проживав у Канаді, дізнався вельми неприємну звістку: його кохана подруга, опинившись на американському континенті, невдовзі вийшла заміж. Виходило, що у Новому Світі робити йому нічого. Посумувавши, все ж вирішив назад не повертатися.

Отримавши в Бомбеї візу від німецького консула, Реймер відбув до Німеччини. Завдяки знайомим – на конкретну адресу, в місто Брекерфельд, що у Вестфалії на річці Рур, до Крінцера, майстра малярних справ. Невдовзі дізнався, що в Берліні функціонує "Народний союз німців, які проживають за кордоном" ("VDA") – організація, яка декларувала ідею об'єднання німців, які проживають у різних країнах світу. Влаштувався туди лектором, заздалегідь узявши псевдонім Рейнхард Герман (пам'ятав про рідних, які залишились в СРСР – їх могли репресувати). Їздив у школи Німеччини, розповідав про історію німецької колонізації в Росії, переслідування німців в СРСР. Невдовзі побачив, що діяльність "VDA" носить яскраво виражений політичний характер, тому став модельником. Робив для пересувних виставок моделі видатних будівель німців за кордоном. Ну, а коли у 1936 році отримав німецьке громадянство та перестав бути емігрантом, то остаточно вийшов з "VDA" та повернув своє власне прізвище. Кого міг зацікавити мирний технар? Виявляється – війну...

Хоча Реймер був і не придатний до стройової служби, проте нехай і в ролі техніка-будівельника, вже у вересні 1941 року він опинився разом з окупантами в Рівному. Вітер історії як перекоти-поле гнав його над пустелями, над горами, морями-океанами, над країнами і континентами – і ось знову повертав назад... На перший погляд могло здатися, що тимчасово. Адже у німецькій "Інспекції спорядження України", яка відала ресурсами нашої країни, він пробув до грудня 1942 року, після чого через хворобу був звільнений з армії і знову поїхав за Захід, де до самого кінця війни займався винаходом вічного двигуна.

Перед тим, як перейти до завершення розповіді про людину з неабиякою долею, відзначимо, що з України він повертався з тяжким серцем. Працюючи у технічному відділі інспекції, він відвідував різні міста, у тому числі Кривий Ріг і Кіровоград, де німці намагалися налагодити випуск возів для армії за його кресленнями. Побував він і у німецьких колоніях Кіровоградщини та Херсонщини, де минуло його дитинство. І дізнався, що брата Івана у 1939 році заарештували та вислали на Урал, а другий брат, Генріх, не витримавши переслідувань НКВС, покінчив життя самогубством. Сестра ж під час наступу гітлерівців евакуювалась кудись на Схід.

Ми навмисне зробили такий відступ. Він допомагає зрозуміти, чому, залишившись один як перст та оселившись у Бреслау, Реймер повністю віддався впровадженню в життя своєї мрії про perpetiuum mobile, хоча добре знав з літератури (а він перечитав багато спеціальних книг), що сама ідея вічного двигуна давно визнана нейздійсненною. Звісно, відволікали турботи про хліб насущний...

Коли війна закінчилась і Бреслау опинилось у складі Польщі, Петро Петрович, проживаючи на віллі евакуйованого німця, мабуть, зовсім забув, що сам тієї ж національності і може бути запідозрений польською комендатурою у зв'язках з його колишнім власником. Його заарештували, коли він будував чергову модель вічного двигуна, серце якого – так зване колесо – було вже готове і... зробило два оберти! Усі документи, майно і моделі були конфісковані польською владою. А сам П.П.Реймер опинився за гратами.

Невдовзі його звільнили. Він намагався повернути найцінніше, що було забране під час арешту: 140 (!) креслень вічного двигуна, а також щоденник, який вів багато років поспіль. Але ця активність закінчилась новим арештом. Поляки ознайомились із документами і, довідавшись із щоденника, що тринадцять років тому він утік з СРСР, передали невезучого винахідника радянській комендатурі. Це трапилося у жовтні 1945 року.

Співробітники "Смершу" швидко зрозуміли, що мають справу з дуже непростим втікачем з Радянського Союзу. Бо він хоч і звичайної статури, і висловлюється правильно та логічно, але... Усі його неймовірні розповіді про Тянь-Шані та Гімалаї, які він начебто подолав за допомогою віслюка і коня... А головне – усі розмови зводить до якогось "вічного двигуна"! Та й ще наполягає, щоб його креслення негайно надіслали до Москви. В Бюро винаходів. Чи не божевільний він, цей Реймер?

Судовий психіатр Смірнов, поговоривши з людиною, яка "грає на скрипці і піаніно, полюбляє читати, малювати та будувати моделі", записав у акті експертизи, що лише при обстеженні в стаціонарних умовах можна зробити правильний висновок. Петра Петровича посилають до міста Зорау для вирішення питання про стан його здоров'я. До справи підшивається новий акт експертизи і слідство відновлюється.

Цікаво, що сам Реймер з зрозумінням ставився до того, що відбувалося. У справі є його характерне висловлювання з цього приводу: "Психічним розладом я ніколи не страждав. До шпиталю на обстеження мене направили тому, що засумнівались у вічному двигуні". І це було справді так. Ось що писали ті, що його вивчали: "З 1930 року займається ідеєю "вічного двигуна"... Не зовсім зрозуміло викладає принцип дії свого двигуна, виказує впевненість у тому, що його проект може бути здійснений".

Коли солдати повезли Петра Петровича знову на Схід, він (наївна людина!) продовжував думати, що везуть його до Москви, в Бюро винаходів, де заслужено оцінять зроблене ним по створенню вічного двигуна. Але на Схід його везли для покарання. За те, що колись незаконно перейшов державний кордон СРСР...

У березні 1946 року зачитали вирок: десять років виправно-трудових таборів з позбавленням громадянських прав на п'ять років.

Реабілітували Петра Петровича Реймера у жовтні 1996 року.

На цьому можна було б поставити крапку. Адже про подальше життя цієї людини нам нічого не відомо. Та й у слідчій справі, яку вели співробітники "Смершу", нема ні згаданого щоденника, ні креслень вічного двигуна...Тому вся ця розповідь може бути сприйнята деякими читачами лише як вигадка, як фантазії невдатного втікача з Радянського Союзу. Але можна думати й по-іншому. А раптом справді остання світова війна, крім усіх відомих лих, відсунула людство від досі невідомих можливостей і видатних відкриттів? Можливо досі десь на півночі Польщі, на запорошеному горищі старої будівлі чекають свого часу рукописи і моделі Петра Петровича Реймера? А що коли в його щоденнику йдеться про якусь таємницю, пов'язану з Гімалаями? Чому б не пофантазувати трохи? Скажіть, кого з видатних вчених, першовідкривачів та винахідників не вважали диваками або й того гірше – божевільними?

А вічний двигун – він все ж таки існує. Інакше чим тоді пояснити іноді, здавалося б, безглузду пристрасть до знань, до розуміння вищого призначення людства? Якби не було цього вічного двигуна, людина досі залишалась би у темній печері непізнаного світу...

Федір Шепель

СПИСКИ РЕАБІЛІТОВАНИХ ЖЕРТВ ТОТАЛІТАРНОГО РЕЖИМУ

АВАДЕНКО (АВДЄЄНКО) ФЕДІР МАКАРОВИЧ, 1902 р.н., с.Чечеліївка, українець, письменний, проживав у м.Кіровограді, візник. Заарештований 15.07.1932 Зінов'євським МВ ДПУ ("член організованої групи, яка займалася розкраданням продовольчих товарів" – *див. Павло Толмач, Олександрійський район*). Засуджений 21.09.1932 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11596)

АКИМОВ ЛАВРЕНТІЙ ІВАНОВИЧ, 1898 р.н., с.Старі Обитоки (нині у складі с.Ганнівка), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 20.02.1931 Долинським РВ ДПУ (агітація проти проведення хлібозаготівельних робіт та колективізації). Засуджений 22.04.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення умовно, з-під варти звільнений. Реабілітований 24.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. Брати Костянтин висланий у Вологодську область, Григорій - розкуркулений. (П – 7797)

АНДРУСЕНКО ФЕДІР СТЕПАНОВИЧ, 1896 р.н., с.Чечеліївка, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 13.03.1930 Криворізьким окрвідділом ДПУ (агітував за вихід із созів). Засуджений 21.05.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 31.01.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6025)

АНТОНЕНКО ІВАН ФЕОКТИСТОВИЧ, 1918 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта неповна середня, заготівельник сільського споживчого товариства. Заарештований 19.06.1948 Олександрійським міськвідділом МДБ (в роки німецької окупації працював старшим контролером на молокозаводі). Засуджений 18.08.1948 трибуналом Київського військового округу до 25 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Верховним Судом СРСР 9.07.1954 вирок змінено на 10 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 3 роки, 24.08.1954 з-під варти звільнений. Реабілітований 14.01.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 12990)

АНТОНЕНКО ФЕОКТИСТ ВАСИЛЬОВИЧ, 1889 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта початкова, без певних занять. У 1931 році за контрреволюційну агітацію засуджений до 5 років неволі, втік, у 1935-ому до 3 років ув'язнення. Втретє заарештований 6.10.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8931)

АФАНАСЬЄВ ПЕТРО ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1896 р.н., с.Кларівка Скадовського району Миколаївської (нині Херсонської) області, українець, освіта вища, проживав у смт Петровому, головний лікар райлікарні. Заарештований 26.06.1941 УНКВС Кіровоградської області (в роки громадянської війни служив у денікінському війську лікарем, труїв військовополонених червоноармійців; працюючи в райлікарні, допускав велику смертність хворих). Через воєнні події етепований у м.Усть-Кам'яногірськ (Казахстан). Управлінням Східно-Казахстанської області 19.11.1941 справу припиненно в зв'язку зі смертю обвинуваченого 8.10.1941. Іще два брати із п'яти, Георгій та Іван також служили в денікінській армії, перший загинув, другий емігрував за кордон. (П – 3615)

БАБЕНКО ГАВРИЛО ФЕДОРОВИЧ, 1890 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта початкова, молотобоєць радгоспу ім.Постишева. Заарештований 10.02.1938 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 8.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 17.05.1938. Реабілітований 1.02.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 4083)

БАБЕНКО ІВАН МИХАЙЛОВИЧ, 1889 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Нова нива", рільник. Заарештований 26.10.1946 Кіровоградським управлінням МДБ ("у травні 1942 року завербований німецькою районною жандармерією як таємний агент, своє співробітництво скріпив підписом, мав одну явку; у 1946 році провадив антирадянську агітацію, зводив наклепи на радвладу й на одного з керівників уряду; говорив, що справи у колгоспі кепські й колгоспники не виходять на роботу, в колгоспі триває "італійський страйк", у 1946 році хліба на трудодні видали мало, є значні труднощі з продуктами"). Засуджений 27.11.1946 трибуналом військ МВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Звільнений у січні 1952 року. Реабілітований 31.05.1965 Верховним судом УРСР. (П – 7940)

БАБЕНКО ОЛЕКСІЙ ВАСИЛЬОВИЧ, 1900 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 26.02.1938 Петрівським РВ НКВС (в роки громадянської війни служив у армії Нестора Махна; агітував проти колгоспного ладу). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 26.05.1938. Реабілітований 20.06.1959 Кіровоградським облсудом. (П – 4765)

БАРАБАШ ГРИГОРІЙ ПЕТРОВИЧ, 1902 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта початкова, проживав у селищі радгоспу "Комінтерн" Олександрійського району, пиляр. Заарештований 14.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (контрреволюційна агітація, незадоволення існуючим ладом). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 5.10.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 2718)

БАРАБАШ ДЕМ'ЯН ГРИГОРОВИЧ, 1877 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 30.09.1937 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація серед колгоспників). Засуджений 7.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 1.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10818)

БАРАБАШ ПЕТРО ГРИГОРОВИЧ, 1882 р.н., с.Новий Стародуб, українець, неписьменний, проживав у селищі радгоспі "Комінтерн". Заарештований 14.02.1938 Олександрійським РВ НКВС ("вів контрреволюційну агітацію, організовував антирадянський елемент"). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 5.10.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 2706)

БАРАНЮК ГРИГОРІЙ ТИМОФІЙОВИЧ, 1909 р.н., с.Веселий Кут Тальнівського району Черкаської області, українець, освіта 7 класів, проживав у смт Петровому, інструктор-бухгалтер райземвідділу. Заарештований 26.04.1946 Петрівським РВ МДБ ("під час німецької окупації працював бухгалтером, вів антирадянську агітацію"). Засуджений 30.07.1946 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 22.11.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12844)

БАРБАРА СЕМЕН СТЕПАНОВИЧ, 1887 р.н., смт Петрове, українець, освіта середня, вчитель. У 1930 році заарештовувався у справі "Спілки визволення України". Вдруге заарештований 18.07.1938 Петрівським РВ НКВС ("член контрреволюційної повстанської організації; із свідчень на суді: "Будучи дуже виснаженим, сказав, що підписуватиму все і підписував неправдиві свідчення"). Засуджений 16.03.1939 Миколаївським облсудом до 2 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 19.10.1990 Верховним судом УРСР. Втретє заарештований 19.11.1943 Петрівським РВ НКДБ ("зрада Батьківщини, посібництво німецьким окупантам: працював завідувачем районної біржі праці з березня 1942 до жовтня 1943 року, за цей час шляхом облав та інших примусових заходів було відправлено на каторгу в Німеччину 800 радянських громадян, переважно молодих, вів серед молоді профашистську агітацію, видавав німцям комуністів – у травні 1943 року в жандармерію були передані 4 характеристики на членів ВКП(б)"; "У касаційній скарзі Барбара стверджує, що не видавав комуністів, а переховував їх, Штанька, Давидовського, Олексу Копійку, переховував євреїв Муню Кравчинського і Фаню Милославську,

в момент відступу німців допоміг російським полоненим піти в бік Червоної армії, це підтвердять Дмитро Чумак й Амір, а також колгоспник Чайка з колгоспу "Боротьба за соціалізм"). Засуджений 5.01.1945 трибуналом військ НКВС Карагандинської області до розстрілу. Верховним судом СРСР 13.02.1945 вирок відмінено, справу повернуто на дослідування. Помер під час етапування з Караганди у Кіровоград 30.07.1945 в тюрмі м.Свердловська. Управлінням НКДБ Кіровоградської області 20.09.1945 справа припинена. (П – 12515, 8454)

БАСОВ ІВАН КИРИЛОВИЧ, 1896 р.н., с.Маловодяне, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 15.11.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти радянської влади). Засуджений 20.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.08.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5262)

БАШТА ЮХИМ АНДРІАНОВИЧ, 1895 р.н., с.Чечеліївка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 6.10.1937 Петрівським РВ НКВС ("у 1919-20 роках служив у петлюрівській армії і повстанському загоні Ярового; вів антирадянську агітацію"). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 13.11.1937. Реабілітований 20.06.1959 Кіровоградським облсудом. (П – 4760)

БЕГМА ОЛЕКСІЙ ФЕДОРОВИЧ, 1921 р.н., с.Олімпіадівка, українець, освіта початкова, проживав у м.Миколаєві, червоноармієць 277-го стрілецького полку 11-ої стрілецької дивізії. Заарештований 3.04.1942 особливим відділом НКВС 11-ї стрілецької дивізії (нелегально слухав фашистську радіопередачу, зводив наклепи на передачі радянського Інформбюро). Засуджений 14.07.1942 військовим трибуналом НКВС 11-ої стрілецької дивізії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 26.11.1991 прокуратурою Північно-Кавказького військового округу. (П – 12909)

БЕЗВЕРХИЙ ІВАН ПАВЛОВИЧ, 1901 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта початкова, член созу "Дружний хлібороб". Заарештований 10.05.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ (підозрювався в агітації проти колективізації – *див. Тиміш Рябуха*). Зінов'євським окрсудом 9.06.1930 виправданий, з-під варти звільнений. (П – 1811)

БЕЗКЛИНСЬКИЙ СЕМЕН ЯКИМОВИЧ, 1898 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта початкова, хлібороб, пастух колгоспу ім.Димитрова. У 1930 році розкуркулений, у 1931-ому за зберігання боєзапасу притягувався до судової відповідальності, виправданий. Вдруге заарештований 4.10.1937 Петрівським РВ НКВС ("брав участь у петлюрівському русі в 1919 році, у загоні Хмари, розстрілював червоних; у 1930 році ініціював у селі куркульську волинку, потім виїхав у Білорусію, де працював у колгоспі; повернувшись, виступав проти колективізації і хлібозаготівлі"). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до розстрілу, вирок виконано 13.11.1937. Реабілітований 11.07.1964 Кіровоградським облсудом. (П – 7833)

БЕЗКРОВНИЙ АНТОН ВАСИЛЬОВИЧ, 1890 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, без певних занять. У 1931 році розкуркулений за невиконання твердого завдання хлібоздачі. Заарештований 15.12.1943 Петрівським РВ НКДБ ("в роки німецької окупації з травня 1942 року був церковним старостою, вихваляв німецьку армію, зводив наклепи на керівників партії й радянського уряду, казав, що Червона армія буде розбита і радянська влада більше не повернеться"). Засуджений 29.05.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 29.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 10475)

БЕРДНИК ТИМОФІЙ АНДРІЙОВИЧ, 1899 р.н., с.Маловодяне, українець, письменний, хлібороб. Заарештований 15.11.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація, пропаганда). Засуджений 20.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 20.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9168)

БИЧЕВ ГРИГОРІЙ ОСТАПОВИЧ, 1888 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта середня, проживав у смт Петровому, ветлікар районної ветеринарної лікарні. Заарештований 23.10.1937 Петрівським РВ НКВС ("антирадянська агітація, шкідництво: у 1936 році загинуло 4 коней"). Петрівським райвідділом НКВС 29.04.1938 справу припинено, з-під варти звільнений під підписку про невиїзд: "в процесі слідства встановлені деякі факти, що викривають службові злочини Бичева: підробка документів,

хабарі та інше, але розслідування за цими злочинами не входить у компетенцію органів управління держбезпеки – справу передати районній прокуратурі". (П – 2500)

БІГДАН ГАВРИЛО ЛОГВИНОВИЧ, 1888 р.н., с.Гуляйполе Криничанського району Дніпропетровської області, українець, письменний, проживав у с.Іскрівка Петрівського району, коваль колгоспу ім.Кагановича. Заарештований 29.04.1944 Петрівським РВ НКДБ ("у громадянську війну служив у петлюрівському війську; в роки німецької окупації разом із Дмитром Литовченком працювали ковалями в кузні, читали вголос німецькі газети українською мовою, переповідали маніфест Бандери за самостійну Українську державу, закликали народ вступати в українську добровільну армію"; самі вони винними себе не визнали, говорили, що "обмовлені німецькими поплентачами"). Засуджений 24.10.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 23.02.1963 Кіровоградським облсудом. (П – 6168)

БІДАШ ІВАН СТЕФАНОВИЧ, 1904 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, проживав у с.Йосипівка Петрівського району, колгоспник. У 1934 році був засуджений до 3 років неволі. Вдруге заарештований 21.02.1938 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 27.12.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 4618)

БІЛАШ ІВАН КОРНІЙОВИЧ, 1913 р.н., смт Петрове, українець, проживав у м.Харкові, студент гідрометалургійного інституту. Заарештований 18.07.1938 Петрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації, антирадянська агітація). Петрівським РВ НКВС 4.01.1939 справу припинено, звільнений з-під варти. (П – 362)

БІЛАШ ПАНАС СЕМЕНОВИЧ, 1880 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, колгоспник, розкуркулений. Заарештований 17.02.1938 Петрівським РВ НКВС (член контрреволюційної групи, агітація проти заходів партії). Засуджений 7.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.08.1938. Реабілітований 7.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12253)

БІЛЕНКО ГЕОРГІЙ ЛАЗАРОВИЧ, 1912 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Косіора. У 1930 році розкуркулений разом з батьком. Заарештований 30.09.1937 Петрівським РВ НКВС ("агітував проти колгоспів, закликав до повалення радянської влади"). Засуджений 7.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 29.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11886)

БІЛЕНКО ЗІНОВІЙ АРСЕНОВИЧ, 1878 р.н., с.Зелене, українець, неписьменний, проживав у с.Червонокостянтинівка Петрівського району, хлібороб. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 27.02.1931 П'ятихатським РВ ДПУ (агітація проти колективізації). Засуджений 23.03.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років заслання у північний край. Реабілітований 22.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11656)

БІЛЕНКО ІВАН ДАВИДОВИЧ, 1890 р.н., с.Баштине, українець, освіта початкова, тесля колгоспу. У 1930 році розкуркулений і разом з родиною висланий у Вологду (Росія), де жінка та діти померли, в 1937-ому втік із заслання. Заарештований 4.09.1937 Долинським РВ НКВС ("вів контрреволюційну агітацію поразницького характеру, погрожував активу села за розкуркулення"). Засуджений 21.09.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8733)

БІЛЕЦЬКА ПОЛІНА МАРКІВНА, 1922 р.н., смт Петрове, українка, освіта початкова, колгоспниця. Заарештована 12.11.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 7-ої гвардійської армії (підозрювалася як агент німецької розвідки). Відділом контррозвідки "Смерш" 7-ої гвардійської армії 30.12.1943 справу припинено, з-під варти звільнена. (П – 4932)

БІЛОЗУБ МИКОЛА ПЕТРОВИЧ, 1923 р.н., с.Байраки, українець, освіта 8 класів, член колгоспу "Комсомолець". Заарештований 22.03.1944 Петрівським РВ НКВС (антирадянська діяльність: "під час евакуації німців із села був завербований німецьким офіцером як таємний агент, дав письмову розписку виявляти комуністів і радянських активістів; разом з поліцією ходив на облаву партизан у с.Котівку Долинського району"). Петрівським РВ НКВС 26.08.1944 направлений у спецтабір НКВС №240 м.Сталіно для фільтрації. (П – 3186)

БІЛОУС ГЕРАСИМ АГАФОНОВИЧ, 1905 р.н., с.Чечеліївка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Перше травня". У 1932 році за несвоєчасне виконання держзобов'язань П'ятихатським

народним судом був засуджений до 1 року примусової праці. Заарештований 6.10.1937 Петрівським РВ НКВС ("в роки колективізації був організатором куркульських волинок і виходу із колгоспу; провадив антирадянську агітацію: "Працюєм тяжче, ніж батраки у куркулів, нас не годують, ми ходимо голі й босі, а за це хліб, зароблений нами, держава забирає", висловлював чутки про поразку СРСР у майбутній війні"). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах, відбував покарання у Пермській області, помер 7.07.1943 в Усольлагу. Реабілітований 25.06.1969 Кіровоградським облсудом. Дядько Омелько і брати Михайло і Микола розкуркулені. (П – 8203)

БОЖОК МАКАР НИКИФОРОВИЧ, 1906 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта початкова, член ВКП(б) у 1930-32 роках, червоноармієць військової частини 2121 1-го прикордонного загону МВС Карело-Фінського військового округу. Заарештований 9.04.1946 відділом контррозвідки "Смерш" прикордонних військ Карело-Фінського військового округу (антирадянська агітація). Засуджений 30.08.1946 трибуналом військ МВС Кіровоградської області до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 21.04.1992 Генпрокуратурою України. (П – 13224)

БОНДАР КОСТЯНТИН ІВАНОВИЧ, 1903 р.н., с.Чечеліївка, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.10-річчя Жовтня. Заарештований 19.10.1936 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація, пропаганда). Засуджений 3.12.1936 Дніпропетровським облсудом до 5 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 26.01.1993 Верховним судом України. (П – 13810)

БОНДАР ХАРЛАМП МАРКІЯНОВИЧ, 1896 р.н., с.Новойосифопіль Петрівського району, українець, освіта початкова, колгоспник. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 18.10.1930 Петрівським РВ ДПУ ("в період оперування різних банд в районі Новойосифополя служив у загоні Кришня; антирадянська агітація серед населення: поширював чутки про війну і загибель радянської влади, погрожував розправою тим, хто йшов у колгосп"). Засуджений 2.04.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11060)

БОНДАРЕНКО ГРИГОРІЙ КАРПОВИЧ, 1900 р.н., с.Чечеліївка, українець, освіта початкова, член колгоспу ''10 років Жовтня''. Заарештований 26.12.1937 Петрівським РВ НКВС (агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 9.07.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5234)

БОНДАРЕНКО ФИЛИМОН ДЕМИДОВИЧ, 1888 р.н., с.Чечеліївка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 23.12.1937 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 29.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10700)

БОНДАРЕНКО ЯКИМ МЕФОДІЙОВИЧ, 1897 р.н., с.Краснопілля, українець, освіта початкова, проживав у с.Королівка Олександрійського району, вагар нафтобази. Заарештований 13.03.1938 Олександрійським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 23.05.1938. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9674)

БОРОЗЕНЕЦЬ ПЕТРО ЛОГВИНОВИЧ, 1898 р.н., с.Новофедорівка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Життя новий побут" Корсунівської сільради. У 1931 році розкуркулений і позбавлений виборчих прав. Заарештований 5.12.1937 Петрівським РВ НКВС (антирадянська діяльність: "до революції це був крупний куркуль: мав 95 десятин землі столипінського наділу, 200 десятин орендував, тримав 30 голів худоби, мав власні 2 молотарки, млин і весь сільськогосподарський інвентар, експлуатував найману працю десяти робітників", "у 1920 році в його хаті стояв штаб повстанського загону Іванова – в його садибі розстрілювали червоних партизан", "після розкуркулення належав до виселення, але з села втік і до 1937 року переховувався у різних містах; вернувшись у Корсунівку, агітував селян проти виборів у Верховну раду, 18 листопада казав: "В колгоспі треба працювати, але так, щоб через рік самим комуністам стало видно, що колгоспи далі існувати не можуть як нерентабельні, а якщо не будем працювати, а лиш належати до колгоспу – то нас одразу ж арештують"). Засуджений 30.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 2.03.1938. Реабілітований 10.08.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3752)

БОРЩЕВА ЗОЯ МЕФОДІЇВНА, 1890 р.н., с.Малинівка Верблюзької волості (нині Петрівського району), українка, освіта середня (Олександрійська прогімназія, у 1931 році вступала вчитись на художній факультет Одеського інституту журналістики), проживала у с.Кучерівка Знам'янського району, рахівник артілі "12-річчя Жовтня". Заарештована 18.01.1933 Знам'янським РВ ДПУ ("із дворян Бернацьких по матері; 25 років учителювала в школах Олександрійського і Знам'янського районів; під псевдонімом "сількор 3400" публікувала статті в районній газеті "Радянське село" – в матеріалах виявляла невдоволення радянською владою, політичними кампаніями розкуркулення, хлібозаготівлі та іншими, замітки носили явно контрреволюційний характер, були відображенням ідеології куркульства і дворянства; 1928 року в селі Макариха оголосила в школі голодівку проти розкуркулення, вимагала поліпшення життя селянам; направляла листи вождям ЦК і Раднаркому: Сталіну, Ворошилову, Калініну, а також в місцеві органи влади: Одеський обком партії – секретаря називала гадюкою косолапою, безгосподарником, – райвиконком, райспоживспілку, прокуратуру"). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 20.03.1933 виправдана, справу припинено, з-під варти звільнена. (П – 7246)

БУЛДА ДМИТРО СИДОРОВИЧ, 1892 р.н., селище Вовчанка, українець, неписьменний, селянин-хлібороб. Заарештований 5.03.1931 Новопразьким РВ ДПУ (контрреволюційна агітація). Засуджений 19.07.1931 Новопразьким райсудом до 1 року примусових робіт. Реабілітований 3.10.1990 Кіровоградським облсудом. (П – 6528)

БУРЛАКА АНТОН РОМАНОВИЧ, 1872 р.н., с.Федорівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Жучанка Іванівської сільради Петрівського району, хлібороб. Заарештований 25.12.1930 Петрівським РВ НКВС (агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 30.03.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років заслання у північний край. Реабілітований 17.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11305)

БУРМАЧЕНКО ЙОСИП НАЗАРОВИЧ, 1890 р.н., с.Вовчанка, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, сторож механічного заводу. У 1929 році розкуркулений, у 1930-ому висланий з родиною у Архангельськ, звідки втік того ж року. Заарештований 21.10.1937 Олександрійським МВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 22.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8701)

БУРМАЧЕНКО МАНУЙЛО НАЗАРОВИЧ, 1888 р.н., с.Вовчанка, українець, письменний, хлібороб. Заарештований 2.03.1931 Новопразьким РВ ДПУ (антирадянська діяльність: "у 1919 році брав активну участь у повстанських загонах Григор'єва і Наливайка, у 1920-ому керував повстанням проти радянської влади, безпощадно розстріляв п'ятьох червоноармійців, які здалися і підняли руки, знявши після цього з них одяг і чоботи, зброєю силував односельчан до участі у повстанні; нині поширює чутки про страйки і повстання робітників на Криворіжжі; коли комсомольці організували червону валку хліба, він виніс їм на блюдечку пшеницю й сказав: "Нате та засипте комуністам очі"). Засуджений 30.05.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11065)

БУРМАЧЕНКО СЕМЕН ВАСИЛЬОВИЧ, 1891 р.н., с.Вовчанка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 3.03.1931 Новопразьким РВ ДПУ ("у 1919 році служив у повстанському загоні Григор'єва; у 1930 році намагався зірвати першотравневу маніфестацію: селянам, які йшли на 1 травня, казав: "Не йдіть святкувати, бо морди поб'ю"; брав участь у волинці куркулів с.Спасове, обороняв місцеву церкву від закриття"). Прокуратурою Одеського оперсектора ДПУ 29.05.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 7442)

БУТАРНИЙ УСТИМ ТАРАСОВИЧ, 1883 р.н., с.Слободзея Тираспольського повіту (Молдова), українець, письменний, проживав у с.Вовчанка Новопразького (нині Петрівського) району, селянин-хлібороб. Заарештований 3.03.1931 Новопразьким РВ ДПУ ("у 1919 році служив у повстанській армії Григор'єва, у 1920-ому брав участь у повстанні проти радянської влади в с.Чечеліївка, розстрілював червоноармійців; у 1930-ому виступав проти колективізації та державної хлібозаготівлі, підбурював жінок на проведення волинки, протягом року двічі виходив із артілі"). Засуджений 19.07.1931 нарсудом 311-ої ділянки Новопразького району до 2 років ув'язнення у концтаборі з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 3.10.1990 Кіровоградським облсудом. (П – 6369)

ВАРЯНИЦЯ ЯВДОКІЯ ФЕДОСІЇВНА, 1883 р.н., с.Малинівка, українка, освіта середня, проживала у с.Червона Кам'янка (нині Олександрійського району), без певних занять. Заарештована 28.09.1947 Червонокам'янським РВ МДБ (антирадянська діяльність, член контрреволюційної націоналістичної організації). Засуджена 23.01.1948 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітована 26.10.1989 Верховним судом УРСР. (П - 10595)

ВАСИЛЬЧЕНКО ЯКІВ МИТРОФАНОВИЧ, 1882 р.н., с.Баштине, українець, освіта початкова, проживав у с.Новопетрівка Червонокостянтинівської сільради Петрівського району, хлібороб. У 1930 році розкуркулений і висланий за межі сільради. Заарештований 5.03.1931 Долинським РВ ДПУ (антирадянська агітація: "Колгосп - це та сама панщина", коли весною 1930 року колгоспники фотографувались перед сівбою, казав: "Знімайтесь - настане час і все піде прахом"). Засуджений 27.04.1931 особливою нарадою ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 14.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 6252)

ВЕЛИКАНТ НАУМ АНТОНОВИЧ, 1888 р.н., с.Зелене, українець, освіта 2 класи, колгоспник. Заарештований 24.10.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація серед колгоспників, наклепи на партію та уряд). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 9.09.1938. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9686)

ВЕЛИКАНТ ОМЕЛЯН ПАВЛОВИЧ, 1883 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, член колгоспу "Більшовик". Заарештований 11.08.1939 Петрівським райвідділом НКВС (антирадянська діяльність: "у 1919 році перебував у повстанському загоні Кришня; систематично в різкій формі висловлював образи на адресу керівників компартії і радянського уряду, висловлював невдоволення існуючим ладом: "Колгоспи створені для дурнів; радвлада всеодно загине, ми її розженем; всі комуністи грабіжники і бандити"). Засуджений 17.10.1939 Кіровоградським облсудом до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 12.10.1990 Верховним судом УРСР. Двоюрідний брат Наум за контрреволюційну діяльність заарештований у 1937 році. (П - 12566)

ВИДЮКОВ ПАНТЕЛЕЙМОН ЮХИМОВИЧ, 1904 р.н., с.Новий Стародуб, українець, хлібороб. Заарештований 6.10.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти радянської влади). Засуджений 29.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Управлінням НКВС Кіровоградської області 20.05.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 3819)

ВИСОЦЬКИЙ ДАВИД ПАНТЕЛЕЙМОНОВИЧ, 1894 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, колгоспник. У 1931 році розкуркулений, у 1935-ому за розкрадання колгоспної власності засуджений до 3 років неволі. Вдруге заарештований 17.02.1938 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 7.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.08.1938. Реабілітований 7.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 12253)

ВИСОЦЬКИЙ ОЛЕКСІЙ ІЛЛІЧ, 1885 р.н., смт Петрове, українець, письменний, робітник Маріампільського зернорадгоспу. До революції за участь у повстанні на броненосці "Потьомкін" був засуджений до 8 років неволі; у 1931 році розкуркулений разом з батьком; у 1936-ому за крадіжку соцвласності був засуджений до 3 років неволі. Втретє заарештований 12.03.1938 Петрівським РВ НКВС ("брати Олекса і Прокіп, обговорюючи питання іспанських і австрійських подій, війни в Китаї, вели агітацію капітулянського характеру, доводили, що війна неминуча і СРСР буде переможений; вихваляли життя до революції і колективізації"). Засуджений 22.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 22.06.1938. Реабілітований 15.12.1962 Кіровоградським облсудом. Дядько Висоцький Гордій Прокопович розкуркулений у 1931 році. (П - 6117)

ВИСОЦЬКИЙ ПРОКІП ІЛЛІЧ, 1883 р.н., смт Петрове, українець, освіта середня агрономічна, агроном машино-тракторної станції ім.Комінтерну. За організацію групи партії соціал-революціонерів серед селян Олександрійського повіту 7.02.1908 був заарештований; вдруге заарештовувався "як член СВУ" у 1930 році. Втретє заарештований 8.03.1938 Петрівським РВ НКВС ("займався шкідницькою діяльністю під час польових робіт, переконував колгоспників, що з колгоспів толку не буде, їм лишилось недовго існувати, оскільки в майбутній війні Німеччина переможе СРСР"). Засуджений 22.04.1938 трійкою

УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 22.06.1938. Реабілітований 15.12.1962 Кіровоградським облсудом. (П – 6117)

ВІТРЕНКО ІВАН ТИМОФІЙОВИЧ, 1925 р.н., с.Байраки, українець, освіта 6 класів, колгоспник. Заарештований 22.03.1944 Петрівським РВ НКДБ ("служив у поліції під час німецької окупації"). Засуджений 28.09.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 20 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 14.05.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13269)

ВІТРЕНКО КІНДРАТ ДЕНИСОВИЧ, 1903 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, проживав у с.Маріамполь (нині с.Мар'янівка) Петрівського району, різнороб Маріампільського зернорадгоспу. У 1941 році двічі був засуджений: Петрівським нарсудом за самовільне залишення служби до 3 місяців примусової праці, вдруге за загибель овець у колгоспі до 3 років неволі – звільнений за касаційною скаргою. Вдруге заарештований 26.06.1941 УНКДБ Кіровоградської області ("вів контрреволюційну агітацію, зводив наклепи на керівників партії та уряду; окрім того у 1940 році як чабан допустив об'їдання овець, внаслідок чого впало 174 штуки; в кінці 1940 року у фотографії в присутності інших осіб розповів контрреволюційного анекдота, начеб у Кривому Розі висить плакат, на якому зображений цар Микола за столом, заставленим різноманітними наїдками і напоями, а збоку стоїть вождь народів Сталін і тримає за спиною оселедця і каже народові, щоб усі ставали в чергу"). Засуджений 12.07.1941 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 31.01.1989 Верховним судом УРСР. (П – 8587)

ВОВК ВАСИЛЬ ПАРАМОНОВИЧ, 1896 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 24.10.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 14.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 16.01.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 4994)

ВОЛОТОВСЬКИЙ СЕМЕН ФЕДОРОВИЧ, 1885 р.н., с.Таращанка (приєднане до с.Іскрівки), українець, освіта початкова, проживав у с.Корсунівка Петрівського району, колгоспник. Заарештований 1.06.1936 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 27.10.1936 Дніпропетровським облсудом до 4 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 8.09.1992 Генпрокуратурою України. (П – 13519)

ВОЛОШИН ДМИТРО ВЛАСОВИЧ, 1907 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Нове життя". У 1929 році розкуркулений і разом з батьком висланий у Вологодську область, Росія, звідки повернувся у 1931-ому. Заарештований 26.11.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 53-ої стрілецької дивізії ("служив у німецькій поліції з жовтня по грудень 1941 року, виїжджав у Ганнівку для затримання єврейської родини, доніс на комуніста; разом із Павлом Малишком в розмовах із односельцями заявляли, що німецька влада – це їхня влада, від якої вони отримають землю, що колгоспів уже не буде, ось же повернули розкуркуленим їхні хати та майно"). Засуджений 22.04.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 15 років каторжних робіт з конфіскацією майна. Президією Кіровоградського облсуду 29.11.1989 ствердженo: обгрунтованість і законність присуду сумнівів не викликає і не опротестовуються. (П – 13365)

ВОЛОШИН ІВАН ЯКОВИЧ, 1891 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта початкова, колгоспник. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 29.11.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 53-ої стрілецької дивізії ("співробітництво з німецькими окупантами" – *див. Олександр Підгорний і Дмитро Волошин*). Засуджений 22.04.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 22.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 13365)

ВОЛОШИН КИРИЛО ЯКОВИЧ, 1904 р.н., смт Петрове, українець, освіта 4 класи, голова колгоспу ім.Шевченка. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 22.12.1943 Петрівським РВ НКДБ (антирадянська діяльність: "в роки війни працював помічником бригадира рільничої бригади: підтримував зв'язки з німцями, брав участь у їхніх банкетах, у вересні 1943-го на одному з яких у німецького коменданта виголосив профашистську промову, вихваляючи їхню армію; в серпні 1943-го побив дружину червоноармійця Настю Харлан, яка вкрала на полі два гарбузи, зводив наклепи на радянську владу і Червону армію"). Засуджений 5.05.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років

ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 7.06.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 10091)

ВОРОНЦОВ ОЛЕКСАНДР ПЕТРОВИЧ, 1895 р.н., с.Новий Стародуб, росіянин, освіта початкова, працював у млині. Заарештований 21.12.1937 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 20.12.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 3421)

ГАБЕЛЬЧЕНКО ГРИГОРІЙ ВАКУЛОВИЧ, 1880 р.н., с.Мажарівка (приєднане до с.Ганнівка), українець, освіта початкова, проживав у с.Нові Обитоки (приєднане до с.Новошевченкове) Долинського району, хлібороб. У 1931 році розкуркулений. Заарештований 26.02.1931 Долинським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 25.03.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11784)

ГАВЕЛЯ ІВАН СТЕПАНОВИЧ, 1899 р.н., с.Чечеліївка, українець, освіта початкова, листоноша колгоспу "10 років Жовтня". Заарештований 15.02.1938 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти радянського ладу та колгоспів). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською обласною прокуратурою. (П – 9157)

ГАВЕЛЯ ФЕДОТ ІВАНОВИЧ, 1886 р.н., смт Петрове, українець, письменний, член промартілі, коваль-маляр. Заарештований 24.06.1938 Петрівським РВ НКВС ("член контрреволюційної повстанської організації"; із свідчень на суді: "Брехливих чуток на вождів партії і на радвладу я ніколи не розповсюджував, бо я старий чоловік і нащо мені вмішуватись у те, що робить молодь; свої свідчення я не підтверджую, бо вони неправдиві, підписати я їх погодився лише боячись погроз начальника НКВС, що в разі моєї відмови моїй сім'ї життя не буде"). Засуджений 16.03.1939 Миколаївським облсудом до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 1 рік. Реабілітований 19.10.1990 Верховним судом УРСР. (П – 12515)

ГАЛУШКО ТИМОФІЙ ВАСИЛЬОВИЧ, 1880 р.н., с.Комісарівка П'ятихатського району Дніпропетровської області, українець, письменний, проживав у с.Луганка Петрівського району, хлібороб. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 22.10.1930 Петрівським РВ ДПУ (антирадянська агітація: "весною під час колективізації і розкуркулювання поширював чутки про війну і загибель радянської влади"). Засуджений 3.04.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років заслання у північний край. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11052)

ГАРБУЗ ІЛАРІОН АРТЕМОВИЧ, 1897 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 30.09.1937 Петрівським РВ НКВС ("у 1918 році служив у петлюрівській армії; член контрреволюційної повстанської організації"). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до розстрілу, вирок виконано 13.11.1937. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською обласною прокуратурою. (П – 9393)

ГЕРАСКЕВИЧ ПЕТРО ЙОСИПОВИЧ, 1876 р.н., с.Вершаці Олександрівського району (нині Чигиринського Черкаської області), українець, освіта середня (Одеська духовна семінарія), проживав у смт Петрове, священик Покровської церкви у селищі до 1930 року. У 1931 році за антирадянську агітацію був висланий у далекі табори. Вдруге заарештований 15.11.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна релігійна діяльність і агітація: "повернувшись із таборів у 1934 році, в хаті одноосібника Арсена Висоцького організував молитовний дім і під виглядом богослужіння агітував: "Гляньте на світ – нема жодної країни, де б заборонялось молитися Богу – більше того, всюди допомагають, будують церкви і храми", "Що це за влада, коли в Конституції записано, що релігія в Радянському Союзі не заборонена, а насправді забороняють молитись трудящому селянству?"). Засуджений 20.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 18.06.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 1472)

ГИРИК ЯКІВ ІВАНОВИЧ, 1896 р.н., с.Чечеліївка, українець, освіта початкова, ветсанітар колгоспу ім.10-річчя Жовтня. У 1932 році господарство за невиконання плану хлібозаготівлі розпродане, у 1933-ому висланий у Вологодську область, звідки втік; у 1935-ому висланий на Біломорбуд. Заарештований 6.10.1937 Криворізьким РВ НКВС ("у 1919 році служив у петлюрівському війську, у 1920-ому був учасником чечеліївського повстання проти радянської влади; повернувшись у 1936 році з

Біломорбуду, продовжував контрреволюційну діяльність: підбурював колгоспників не виходити на роботу, казав, що радянська влада дала куркулям право вернути своє майно, чинив шкоду в колгоспі, висловлював терористичні наміри на адресу комуністів і колгоспних активістів"). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до розстрілу, вирок виконано 10.08.1938. Реабілітований 28.05.1969 Кіровоградським облсудом. (П – 8194)

ГЛАДУШКО ІВАН ВАКУЛОВИЧ, 1893 р.н., с.Іскрівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 10.07.1938 Петрівським РВ НКВС (агент польської розвідки, антирадянська агітація). Засуджений 29.09.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 5.10.1938. Реабілітований 4.03.1958 трибуналом Київського військового округу. (П – 4349)

ГЛАДУШКО КУЗЬМА ВАКУЛОВИЧ, 1882 р.н., с.Іскрівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 10.07.1938 Петрівським РВ НКВС (агент польської розвідки, антирадянська агітація). Засуджений 29.09.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 5.10.1938. Реабілітований 4.03.1958 трибуналом Київського військового округу. (П – 4349)

ГЛУЩЕНКО АРТЕМ ХАРИТОНОВИЧ, 1889 р.н., х.Цвіткове Долинського (нині Петрівського) району, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 4.12.1932 Дніпропетровським окрвідділом ДПУ (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 28.04.1933 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 26.11.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12541)

ГНЄВУШ ОЛЕКСІЙ НИКОДИМОВИЧ, 1892 р.н., с.Таращанка (приєднане до с.Іскрівка), українець, освіта початкова, проживав у с.Корсунівка (приєднане до с. Іскрівка) Петрівського району, тесля колгоспу. Заарештований 1.06.1936 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 27.10.1936 Дніпропетровським облсудом до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 8.09.1992 Генпрокуратурою України. (П – 13519)

ГНІНЕНКО ПЕТРО КІНДРАТОВИЧ, 1891 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Нова нива". У 1930 році розкуркулений і висланий у Вологодську область (Росія). Заарештований 2.09.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади на селі, розповсюдження провокаційних чуток). Засуджений 14.09.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Брат Григорій в роки громадянської війни служив у повстанському загоні Пестушка-Степового, загинув у 1919 році. (П – 8730)

ГОДУН ІВАН МАКСИМОВИЧ, 1912 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, проживав у с.Баштине Долинського (нині Петрівського) району перед війною, служив у Червоній армії з 28.07.1941 у м.Сталінграді (нині Волгоград, Росія), курсант 4-го батальйону 29-го окремого навчального танкового полку. Заарештований 18.06.1942 особливим відділом НКВС 29-го ОНТП ("висловлював недовіру повідомленням радянського інформбюро, сумніви щодо перемоги Червоної армії над Німеччиною"). Засуджений 4.07.1942 військовим трибуналом Сталінградського гарнізону до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. У 1974 році проживав у Литві. Реабілітований 15.08.1974 Верховним судом СРСР. (П – 8281)

ГОЛОВ'ЯНКО СТЕПАН ПАНТЕЛЕЙМОНОВИЧ, 1874 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1931 році за вчинення опору проведенню хлібозаготівельних робіт П'ятихатським нарсудом був засуджений до 3 років неволі. Вдруге заарештований 2.09.1937 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 10.09.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11687)

ГОЛОВАТИЙ ІВАН КОРНІЙОВИЧ, 1890 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта початкова, завідувач кравецької майстерні. Заарештований 23.12.1937 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 1.03.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 4153)

ГОЛОВКО ОЛЕКСАНДР ЮХИМОВИЧ, 1891 р.н., с.Заїчинці Семенівського району Полтавської області, українець, освіта 2 класи духовної семінарії, проживав у с.Новий Стародуб Петрівського району, завідувач крамниці "Головспирт". Двічі арештовувався: 1920 року Кременчуцьким ЧК за приховування військового звання, 1933 Лихівським РВ ДПУ Харківської області у підозрі шпигунської діяльності. Втретє заарештований 4.10.1937 Петрівським РВ НКВС ("син попа, капітан царської армії – у 1915-16 роках під час першої світової війни був нагороджений хрестом 4-го ступеня й орденом Анни 4-го ступеня; 1933 року переїхав у Новий Стародуб, у грудні 1934 року під час мітингу у Петровому з приводу вбивства Кірова казав селянам: "Не хвилюйтесь, скоро влада однак зміниться, не довго їй існувати"; на город біля його хати, що був закріплений за вчителькою Лисяк, не пускав її, побив, коли вона прийшла вибирати картоплю, а як навідалась комісія з райвиконкому, мовив: "Ви влада? І я скоро буду влада – тримайтесь!"; працюючи самодіяльним режисером Новостародубського клубу на вимоги драмгуртківців ставити революційні п'єси відмовлявся, а протягував систематично контрреволюційно-націоналістичні, були випадки, що секретар райпарткому забороняв ставити заборонену п'єсу, наприклад, "Шевченківська мова"). Засуджений 29.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 23.08.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 3347)

ГОЛОВЧЕНКО МАКСИМ АНДРІЙОВИЧ, 1896 р.н., смт Петрове, українець, освіта 4 класи, працював індивідуально на поденних роботах. У 1931 році розкуркулений і засуджений за невиконання твердого завдання хлібоздачі до 3 років неволі. Вдруге заарештований 6.12.1937 Петрівським РВ НКВС ("із родини крупного куркуля, в 1919-20 роках служив у повстанській армії Григор'єва; повернувшись із тюрми, продовжував вести контрреволюційну агітацію проти колгоспного ладу, Конституції та виборів у Верховну раду"). Засуджений 28.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9481)

ГОЛЬДШТЕЙН ЯКІВ ДАВИДОВИЧ, 1925 р.н., смт Петрове, єврей, освіта 7 класів, без певних занять. Заарештований 6.11.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 37-ої армії (підозрювався у антирадянській діяльності, шпигунстві в роки війни). Управлінням НКДБ Дніпропетровської області 27.04.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 5626)

ГОНТАРЕНКО ОМЕЛЯН МАНУЙЛОВИЧ, 1884 р.н., с.Йосипівка, українець, освіта початкова, швець колгоспу ім.Ворошилова. У 1930 році розкуркулений і разом з родиною висланий у Вологодську область (Росія); у 1934-ому трійкою ОДПУ північного краю за втечу із заслання засуджений до 3 років неволі. Вдруге заарештований 2.09.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти колгоспного ладу). Засуджений 14.09.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8729)

ГОНТАРЕНКО ТЕРЕНТІЙ МАНУЙЛОВИЧ, 1892 р.н., с.Йосипівка, українець, освіта початкова, колгоспник. У 1930 і 1935 роках двічі засуджувався до 1 року виправних робіт. Заарештований 12.11.1943 УНКДБ Кіровоградської області (співробітництво з німецькими окупантами, контрреволюційна діяльність). Засуджений 19.05.1944 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 24.05.1990 Верховним судом УРСР. (П – 12064)

ГОНЧАРОВА МАРІЯ МИКОЛАЇВНА, 1919 р.н., смт Петрове, українка, освіта середня педагогічна, член ВКП(б) з 1939 року, без певних занять. Заарештована 16.05.1944 Петрівським РВ НКДБ (зрада Батьківщини: "в роки німецької окупації працювала статистиком райземуправи, як член драмгуртка при керівництві учителя Міркотана виконувала ролі в націоналістичних виставах; двічі арештовувалась німецькими розвідувальними органами і за сумнівних обставин звільнялась; підозрювалась у причетності до складання списків комуністів Петрівського району і передачі цих списків німецьким каральним органам"). Засуджена 25.11.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах, звільнена 16.05.1949. Реабілітована 4.11.1966 Кіровоградським облсудом; Кіровоградським обкомом КПУ 21.07.1989 відновлена членом КПРС з квітня 1940 року без перерви у партстажі. (П – 8080)

ГОРБАНЬОВ ВАСИЛЬ ТЕРЕНТІЙОВИЧ, 1916 р.н., с.Новий Стародуб, освіта середня спеціальна (Олександрійський педтехнікум), проживав у с.Петрозагір'я Олександрійського району,

завідувач початкової школи. Заарештований 19.12.1949 УМДБ Кіровоградської області (служив у німців агентом-пропагандистом). Засуджений 20.03.1950 трибуналом військової частини 07120 до 20 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 28.02.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13121)

ГРАММ МИКОЛА ОНИКІЙОВИЧ, 1916 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 10.03.1944 Петрівським РВ НКДБ ("будучи таємним агентом німецької жандармерії, зустрічався із Данилом Шляховим і начальником жандармерії Томасом; в період німецької окупації, виселяючи із своєї колишньої куркульської хати мешканців, побив їх; висловлював поразницькі погляди"). Петрівським РВ НКДБ 5.09.1944 направлений у спецтабір НКВС м.Сталіне (нині Донецьк) №240 для фільтрації. (П – 3261)

ГРАНОВСЬКИЙ МИКОЛА МИКОЛАЙОВИЧ, 1874 р.н., смт Петрове, українець, освіта середня, торговець (із дворян). Заарештований 18.10.1930 Петрівським РВ ДПУ ("агітував проти проведення хлібозаготівельних робіт, сплати сільськогосподарських податків, самообкладання"). Засуджений 29.04.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 17.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6466)

ГРИГОРОВСЬКИЙ МИКОЛА ОКСЕНТОВИЧ, 1908 р.н., с.Корсунівка (приєднане до с.Іскрівка), українець, освіта початкова, член ВКП(б) до 1934 року, колгоспник. Заарештований 8.06.1936 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 27.10.1936 Дніпропетровським облсудом до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 8.09.1992 Генпрокуратурою України. (П – 13519)

ГРИШКО ІВАН КАЛІСТРАТОВИЧ, 1868 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 13.12.1930 Петрівським РВ ДПУ ("член контрреволюційного угруповання, антирадянська агітація" – *див. Володимир Стулій*). Засуджений 2.04.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край умовно. Реабілітований 23.04.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11307)

ГРИШКО НАУМ ІВАНОВИЧ, 1902 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, коваль колгоспу "Комуніст-хлібороб". У 1932 році був засуджений до 4 років неволі з позбавленням громадянських прав на 4 роки, але, "використавши примітивність конвоювання", втік з-під варти. Вдруге заарештований 26.08.1935 Петрівським РВ НКВС ("після тривалого переховування у 1935 році вернувся в Петрове, працював у артілі, продовжував вести контрреволюційну агітацію: коли в господарстві мовилось про добрі види на врожай, казав: "Це все єрунда, бо комуністи тепер кажуть так, як колись попи – ті обіцяли нам царство небесне, а комуністи соціалізм"). Засуджений 7.12.1935 Дніпропетровським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 6.11.1992 Верховним судом України. (П – 13683)

ГУДЗЬ МАРТИН ЯКОВИЧ, 1879 р.н., с.Мишурин Ріг Верхньодніпровського району Дніпропетровської області, українець, освіта середня (вчительська семінарія), проживав у с.Ганнівка Петрівського району, священик. Заарештований 27.11.1937 Петрівським РВ НКВС ("до 1907 року вчителював у селах Придніпров'я, до 1934-го був священиком у церквах, 1932-го приїхав у Ганнівку, після закриття церкви бродяжив, вів антирадянську агітацію: "Комуністи забирають хліб, єдиний вихід – гуртуватись довкола релігії і вести боротьбу з комунізмом"; у селі відкрив нелегальну церкву, в неділю збирав віруючих, приходило до 150-200 осіб, правив службу, агітував, готував людей до виборів, щоб у всі органи влади пройшли попи"). Засуджений 22.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.08.1938. Реабілітований 11.05.1989 Кіровоградською обласною прокуратурою. (П – 9373)

ГУЦАЛЕНКО ГРИГОРІЙ ПАВЛОВИЧ, 1912 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, учень 7-річної школи. У 1930 році разом з сім'єю розкуркулений і висланий у Вологодську область, втік із заслання. Заарештований 8.07.1930 Криворізьким окрвідділом ДПУ (антирадянська діяльність серед молоді). Засуджений 12.10.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 30.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12042)

ДАВИДЕНКО ПАВЛО ТИМОФІЙОВИЧ, 1900 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта початкова, червоноармієць 91-го запасного стрілецького полку 41-ї запасної стрілецької дивізії.

Заарештований 24.08.1944 відділом контрозвідки "Смерш" 41-ої ЗСД (зрада Батьківщини). Засуджений 21.07.1945 особливою нарадою НКВС СРСР до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11716)

ДАНИЛЕВСЬКИЙ ПЕТРО ФЕДОРОВИЧ, 1913 р.н., с.Веселе Межівського району Дніпропетровської області, росіянин, освіта 7 класів, проживав у селищі Маріампільського зернорадгоспу Петрівського району, завідувач комори радгоспу. Заарештований 1.12.1936 Петрівським РВ НКВС (розповсюджував контрреволюційні анекдоти). Миколаївською облпрокуратурою 25.04.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 1058)

ДЕЙНЕГА НИКОДИМ ТРОХИМОВИЧ, 1881 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 4.10.1937 Петрівським РВ НКВС (член контрреволюційної повстанської організації). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 25.11.1937. Реабілітований 30.10.1959 Кіровоградським облсудом. (П – 4899)

ДЕРЕВ'ЯНКО ІВАН ТРОХИМОВИЧ, 1903 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, військовослужбовець. Заарештований 21.11.1943 відділом контрозвідки "Смерш" 81-ої гвардійської стрілецької дивізії (підозрювався у контрреволюційній діяльності, вихвалянні німецької армії). Відділом контрозвідки "Смерш" 81-ої ГСД 19.01.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 4981)

ДЕРКАЧ ГЕРАСИМ СЕРГІЙОВИЧ, 1894 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, проживав у с.Мала Ганнівка, рахівник колгоспу ім.Тельмана. Заарештований 26.06.1941 управлінням НКДБ Кіровоградської області ("у 1920 році організовував сектантські групи у Петрівському районі, які підтримували зв'язок із закордоном та сектантськими групами з інших міст; у 1919-25 роках був активним проповідником баптистської общини і проводив серед місцевого населення антирадянську діяльність; у червні 1941-го висловлював поразницькі настрої"). Засуджений 12.09.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12298)

ДЕРУН ОЛЕКСАНДР ГРИГОРОВИЧ, 1883 р.н., м.Кременчук Полтавської області, українець, освіта початкова, член ВКП(б) у 1927-41 роках, проживав у с.Новогригорівка (приєднане до с.Олександро-Мар'ївка) Петрівського району, колгоспник. Заарештований 26.04.1944 Петрівським РВ НКДБ (співробітництво з німецькими окупантами: " в роки війни був заарештований жандармерією і дав згоду доносити на радянських партизан і комуністів, за що німці випустили"). Засуджений 18.11.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 5.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12305)

ДОЦЕНКО ПИЛИП ЯКОВИЧ, 1884 р.н., с.Олександрівка, українець, освіта початкова, рахівник колгоспу "Перекоп". Заарештований 15.02.1938 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 26.05.1938. Реабілітований 15.11.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 4553)

ДРИГА ДЕНИС ЯКОВИЧ, 1898 р.н., селище Філітове Чечеліївської сільради, українець, освіта початкова, бригадир колгоспу "Шляхом Леніна". У 1931 році був розкуркулений, у 1933-ому за розтрату перебував під слідством П'ятихатського райвідділу НКВС 17 днів. Вдруге заарештований 6.10.1937 Петрівським РВ НКВС ("у 1919 році разом з братом Тарасом перебував у повстанському загоні Степового, восени того ж року біля Чечеліївського мосту в районі Червоного яру розстрілював червоних партизан, у вересні 1920-го біля села Маловодяного брав участь у розстрілі 46 червоноармійців із продзагону Листопада, тоді ж у складі повстанського загону Ярового брав участь у Чечеліївському повстанні; провадив контрреволюційну агітацію, спрямовану на підрив радянської влади та колгоспного ладу: "Конституція нині повертає право куркулям тому, що вони вміють господарювати, та й взагалі незабаром колгоспи будуть розпущені, бо толку з них мало – ми повернемось до індивідуального господарювання"). Засуджений 29.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 29.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8855)

ДРИГА ЯКІВ ВАСИЛЬОВИЧ, 1874 р.н., с.Чечеліївка, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 2.02.1930 Криворізьким окрвідділом ДПУ (агітація проти колективізації). Засуджений 12.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3

років заслання у північний край. Реабілітований 31.01.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (5973 – П)

ДУДА ІСАК ПЕТРОВИЧ, 1893 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, проживав у Мар'ямпільському зернорадгоспі Петрівського району, тесля радгоспу. Заарештований 2.09.1937 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 25.09.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9246)

ЄГОРОВ ТЕРЕНТІЙ ІВАНОВИЧ, 1889 р.н., с.Вовчанка, українець, письменний, селянин-хлібороб. Заарештований 3.03.1931 Новопразьким РВ ДПУ (контрреволюційна агітація). Засуджений 20.08.1931 нарсудом 311 дільниці Новопразького району до 1 року примусової праці. Реабілітований 3.10.1990 Кіровоградським облсудом. (П – 6373)

ЖУШМАН ОЛЕКСА СТЕПАНОВИЧ, 1874 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, проживав на виселку Луганка Корсунівської сільради Петрівського району, хлібороб. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 18.10.1930 Петрівським райвідділом ДПУ ("агітував проти заходів радвлади на селі, закликав селян не підкорятись їй, залякував селян, що на випадок перемін розправлятиметься з тими, хто йде в сози, хто розкуркулює"). Засуджений 6.02.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 31.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6196)

ЖУШМАН ПИЛИП ІВАНОВИЧ, 1884 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, пастух. У 1930 році розкуркулений і висланий у Вологодську губернію (Росія). Заарештований 23.09.1937 Петрівським РВ НКВС (агітація проти колгоспного ладу). Засуджений 7.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 29.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11885)

ЖУШМАН ФЕДІР СТЕПАНОВИЧ, 1882 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 25.10.1930 Петрівським РВ ДПУ (антирадянська діяльність: "в роки громадянської війни був у армії Денікіна і в повстанському загоні Кришня, брав участь у розстрілах партизанів Назара Петренка та братів Самійла і Григорія Затенацьких; у 1930 році організував і керував волинкою: за його ініціативою розвалені колгоспи "Радянський селянин" та інші; 24 жовтня до нього прийшла комісія сприяння хлібозаготівлі, пропонуючи вивезти лишки хліба – Жушман схопив залізні вила й кинувся на члена комісії Плечко, аби вчинити терористичний акт, але члени комісії перешкодили це зробити"). Засуджений 5.03.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11066)

ЗАВАДСЬКИЙ ЄВГЕН ПЕТРОВИЧ, 1907 р.н., с.Озеряни Варвинського району Чернігівської області, українець, освіта 7 класів, проживав у с.Ганнівка Петрівського району, робітник лісництва. Заарештований 16.01.1944 відділом контррозвідки ''Смерш'' 8-ої танкової бригади (антирадянська пропаганда). Засуджений 22.06.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 27.12.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 13358)

ЗАВГОРОДНІЙ ІВАН ЯКОВИЧ, 1912 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта 7 класів гірничо-промислової школи, червоноармієць 1-го прикордонного загону військ НКВС Карело-Фінської РСР. У 1929 році господарство батька розкуркулено, Іван виїхав працювати на шахти. Заарештований 27.08.1945 відділом контрозвідки НКВС "Смерш" 1-го прикордонного загону ("з березня по липень 1942 року працював за німецької влади бригадиром та керуючим 1-ої дільниці радгоспу "П'ятихатський", мав у своєму підпорядкуванні 30 робітників та кілька військовополонених червоноармійців; весною посіяв 400 гектарів зернових для потреб німецької влади"). Засуджений 15.01.1946 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 11.01.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13775)

ЗАДОРОЖНИЙ ОЛЕКСА СЕРГІЙОВИЧ, 1922 р.н., с.Чечеліївка, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 7.07.1941 Долинським міжрайвідділом НКДБ (антирадянська агітація). Помер 14.11.1941 в Усть-Кам'яногірській тюрмі. Управлінням НКВС Східно-Казахстанської області 8.05.1942 справу припинено. (П – 3098)

ЗАДОРОЖНИЙ СЕРГІЙ АНТОНОВИЧ, 1888 р.н., с.Чечеліївка, українець, освіта 2 класи, член колгоспу "Пролетар Жовтня". У 1931 році розкуркулений і висланий у Вологодську область, Росія. Заарештований 6.10.1937 Петрівським РВ НКВС ("повернувшись із заслання, вів антирадянську агітацію за вихід із колгоспу: хто не вийде тепер, то виходитиме незабаром, оскільки прийдуть фашисти і радвладі настане крах"). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до розстрілу, вирок виконано 13.11.1937. Реабілітований 25.06.1969 Кіровоградським облсудом. (П – 8206)

ЗАДОРОЖНИЙ ФЕДІР ВАСИЛЬОВИЧ, 1900 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, колгоспник. У 1932 році за антирадянську діяльність був засуджений до 10 років неволі. Вдруге заарештований 17.02.1938 Петрівським РВ НКВС (член контрреволюційної групи, антирадянська агітація). Засуджений 7.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.08.1938. Реабілітований 7.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12253)

ЗАЄЦЬ ОНУФРІЙ ПЕТРОВИЧ, 1898 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, голова колгоспу. Заарештований 20.12.1937 Петрівським РВ НКВС ("провадив антирадянську агітацію, зводив наклепи на сталінську Конституцію"). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 17.03.1938. Реабілітований 29.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10696)

ЗАПЕКА ІЛЛЯ СПИРИДОНОВИЧ, 1924 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, військовослужбовець 5-ої роти 2-го мотострілецького батальйону 3-ої гвардійської механізованої бригади Харківського військового округу. Заарештований 25.08.1944 відділом контррозвідки "Смерш" 3-ої ГМБ (агент німецьких каральних органів, поліції, жандармерії). Засуджений 9.10.1944 трибуналом 1-го гвардійського механізованого корпусу Харківського військового округу до 20 років каторжних робіт з позбавленням громадянських прав на 5 років. Управлінням КДБ Кіровоградської області 3.08.1955 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 1383)

ЗАПЕКА СПИРИДОН ПАВЛОВИЧ, 1883 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, тесля колгоспу. Заарештований 6.03.1944 Петрівським РВ НКДБ (агент німецької розвідки). Засуджений 16.10.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 8.09.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13553)

ЗАХАРЧЕНКО ВАСИЛЬ ДАНИЛОВИЧ, 1892 р.н., смт Петрове, українець, неписьменний, колгоспник. Заарештований 15.08.1936 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 28.11.1936 Дніпропетровським облсудом до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 25.08.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13499)

ЗАХАРЧЕНКО ІВАН СЕРГІЙОВИЧ, 1898 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, водій районної споживспілки. Заарештований 2.09.1937 Петрівським РВ НКВС ("у 1919-20 роках служив у повстанських загонах отаманів Григор'єва та Степового; вів контрреволюційну агітацію"). Засуджений 7.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 29.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11697)

ЗИГОВ КІНДРАТ ЮХИМОВИЧ, 1887 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта початкова, швець за фахом, без певних занять. У 1932 році розкуркулений. Заарештований 30.09.1937 Петрівським РВ НКВС ("у 1918 році перебував у петлюрівській армії, в 1920-ому в повстанському загоні Хмари; в період колективізації агітував розбирати майно, в результаті колгосп розвалився; переховувався від заслання до 1937 року; вернувшись у село, вступив у колгосп "Опора ВКП(б)" – вів контрреволюційну агітацію, розвалював трудову дисципліну спекуляційною діяльністю"). Засуджений 7.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 18.02.1970 Кіровоградським облсудом. (П – 8223)

ЗИГОВ ОЛЕКСАНДР АНДРІЙОВИЧ, 1898 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта початкова, колгоспник. У 1931 розкуркулений. Заарештований 30.09.1937 Петрівським РВ НКВС ("у 1918 році служив у петлюрівській армії; вів антирадянську агітацію"). Засуджений 7.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.09.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 4510)

ІСАК ГРИГОРІЙ ІВАНОВИЧ. 1898 р.н., с.Лелеківка, українець, освіта початкова, бригадир колгоспу ім.Харківського тракторного заводу. Заарештований 20.12.1937 Петрівським РВ НКВС ("провадив контрреволюційну агітацію; на колгоспних зборах у 1937 році працівник райвідділу НКВС сказав, що Григорій Ісак разом з Іваном Ісаком у 1922 році в с.Іскрівка Петрівського району вбили червоного командира Олександра Діденка, хоч Ісаки заперечували це повідомлення"). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 29.07.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3724)

ІСАК ЗІНОВІЙ КУЗЬМОВИЧ, 1899 р.н., с.Ганнівка, українець, письменний, проживав на ст.Рядова Петрівського району, без певних занять. У 1930 році розкуркулений разом із батьком; у 1931 році за контрреволюційну діяльність засуджений до 3 років неволі, у 1935-ому за крадіжки на транспорті до 1,5 року тюрми. Заарештований 24.03.1938 Петрівським РВ НКВС ("в роки громадянської війни служив у армії УНР; у 1936-37 роках належав до групи злодіїв-рецидивістів, які гастролювали залізницями і грабували громадян, в кінці 1937-го вся група була заарештована, Ісак від арешту сховався, жив на нелегальному становищі, серед колгоспників і робітників залізниці вів контрреволюційну агітацію"). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9156)

ІСАК ІВАН НИКИФОРОВИЧ, 1904 р.н., с.Антонівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Лелеківка Петрівського району, голова колгоспу ім.ХТЗ. Заарештований 20.12.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 29.07.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3724)

КАЛАШНИК ПЕТРО КАЛИНОВИЧ, 1886 р.н., с.Краснопілля, українець, освіта початкова, проживав у с.Жучанка Іванівської сільради Петрівського району, хлібороб. Заарештований 25.12.1930 Петрівським РВ ДПУ (агітація проти заходів радянської влади на селі). Засуджений 30.03.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років заслання у північний край. Реабілітований 23.04.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11305)

КАНДИЧ ЛУКА ПИЛИПОВИЧ, 1900 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта початкова, член артілі ім.Будьонного. У 1932 році розкуркулений і за невиконання державного плану хлібоздачі, за приховування хліба в ямах був засуджений облсудом до 8 років неволі. Вдруге заарештований 30.09.1937 Петрівським РВ НКВС ("в роки громадянської війни перебував у повстанському загоні Хмари; після заслання влаштувався у колгосп "Опора ВКП(б)" і вів контрреволюційну агітацію, заклик до терору проти керівників держави: "На біса було завойовувати радянську владу, якщо зараз жити гірше, ніж при царизмі? Що я маю тепер? Пошвидше б починалась війна, я першим би зі зброєю в руках пішов проти цієї влади!", після затвердження нової Конституції ходив по хатах і агітував селян перед виборами голосувати за куркулів"). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 13.11.1937. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9392)

КАНЧУНЧЕНКО ІВАН НИКОНОВИЧ, 1906 р.н., с.Саксагань П'ятихатського району Дніпропетровської області, українець, освіта початкова, проживав на ст.Рядова Петрівського району, стрілочник залізниці. Заарештований 18.01.1944 Петрівським РВ НКДБ (посібництво німецьким окупантам: "у 1943 році 3 місяці працював соцьким у Рядовому, забирав худобу у селян для потреб німецької армії, відправляв людей у Німеччину, повідомляючи їх при цьому заздалегідь, аби можна було сховатись"). Трибуналом військ НКВС Кіровоградської області 26.05.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (49 – П)

КАРАКАЙ ГРИГОРІЙ ОНИКІЙОВИЧ, 1896 р.н., с.Журавка, українець, освіта початкова, проживав у с.Моргунівка Новомиргородського району, колгоспник. Заарештований 10.12.1937 Хмелівським РВ НКВС ("вихваляв ворогів народу Каменєва, Рикова, Зінов'єва, агітував проти сталінської Конституції"). Одеським облсудом 18.04.1938 виправданий, з-під варти звільнений. (П – 1094).

КАРМАННИЙ ПАНАС НИКИФИРОВИЧ, 1892 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта початкова, член созу "Дружний хлібороб". Заарештований 10.05.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ ("агітував проти колективізації" – *див. Тиміш Рябуха*). Засуджений 9.06.1930 Зінов'євським окрсудом до 3 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Верховним судом УРСР 27.07.1930 міра

покарання зменшена до 2 років ув'язнення. Реабілітований 19.08.1993 Генпрокуратурою України. (П – 1811)

КВАСОВ ФЕДОТ ВАСИЛЬОВИЧ, 1900 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 20.12.1937 Петрівським РВ НКВС (агітація проти колгоспного ладу). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 29.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10697)

КЕСЛЕР ВІКТОР ЯКОВИЧ, 1917 р.н., с.Горби Глобинського району Полтавської області, українець, освіта вища, проживав у смт Петрове, без певних занять. Заарештований 20.11.1943 Петрівським РВ НКДБ ("під час німецької окупації працював директором маслозаводу, вимагав від робітників заводу дотримання розпорядку робочого дня, штрафував за крадіжки, завод виробляв німецькій армії щомісяця 200-250 кілограмів вершкового масла"). Засуджений 13.04.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 6.12.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12850)

КИСЕЛЬОВ (КИСІЛЬ) АБРАМ ДАВИДОВИЧ, 1883 р.н., с.Корсунівка (приєднане до с.Іскрівка), українець, освіта початкова, завгосп колгоспу "Третій вирішальний". Заарештований 6.12.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 30.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 30.12.1937. Реабілітований 7.12.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3935)

КИСЛИЙ ВОЛОДИМИР ГНАТОВИЧ, 1883 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 15.01.1930 Криворізьким РВ ДПУ (антирадянська діяльність). Засуджений 21.04.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10007)

КИСЛИЙ ІВАН ЛАЗАРОВИЧ, 1910 р.н., с.Зелене, українець, освіта 4 класи, член ВКП(б) у 1939-44 роках, колгоспник. Заарештований 3.07.1944 Петрівським РВ НКДБ (зрада Батьківщини). Засуджений 21.09.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 15 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 3 роки та з конфіскацією майна. Помер 24.02.1951 у таборі. Реабілітований 20.10.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13619)

КИСЛИЙ ІВАН НЕСТОРОВИЧ, 1903 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1929 році розкуркулений. Заарештований 27.02.1931 П'ятихатським РВ ДПУ (агітація проти колективізації). Засуджений 23.03.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років ув'язнення у концтаборах. Реабілітований 22.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге заарештований 24.10.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація серед колгоспників). Засуджений 14.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 9.07.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 11656, 5238)

КИСЛИЙ ОЛЕКСАНДР ГНАТОВИЧ, 1878 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 30.01.1930 Петрівським РВ ДПУ (агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 10.04.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11814)

КИСЛИЙ ЯКИМ ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1910 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 27.02.1931 П'ятихатським РВ ДПУ (агітація проти колективізації). Засуджений 23.03.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років ув'язнення у концтаборах. Реабілітований 22.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11656)

КИСЛИЙ ЯКІВ ПЕТРОВИЧ, 1925 р.н., с.Зелене, українець, освіта 7 класів, знаходився у німецьких таборах. Заарештований 20.03.1944 Петрівським РВ НКДБ (таємна співпраця з німецькими окупантами). Управлінням НКДБ Кіровоградської області 20.09.1944 направлений у спецтабір НКВС для фільтрації. (П – 3157)

КИЦЯ ВАРІОН МИХАЙЛОВИЧ, 1896 р.н., с.Водяне, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 23.12.1937 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 29.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10702)

КІБІН МАКСИМ ТРИФОНОВИЧ, 1904 р.н., с.Антонівка, українець, освіта початкова, вантажник ст.Рядова Сталінської залізниці. У 1928 році за хуліганство був засуджений до 2 років неволі, у 1929-ому особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР був засуджений до 3 років заслання на Соловки, у 1934-ому за хуліганство Щокінським нарсудом Московської області засуджений до 6 місяців неволі. Вчетверте заарештований 2.09.1937 Петрівським РВ НКВС ("вів контрреволюційну агітацію, спрямовану на дискредитацію заходів радянської влади на селі: після вбивства Кірова гурт колгоспників прямував до сільради на мітинг, Кібін звернувся до селян: "Жаль Кірова? вбили одного, скоро всіх переб'ють, тоді лиш зітхнем – радвлада однак розвалиться, а не розвалиться, то її розженуть"; тримав стосунки з кримінальним елементом, крав, грабував, агітував проти колгоспного життя"). Засуджений 10.09.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11689)

КІМЛИК ІВАН ОНУФРІЙОВИЧ, 1888 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, проживав на х.Соколівка Богданівської сільради Петрівського району, член артілі "Весела". Заарештований 21.01.1936 Петрівським РВ НКВС ("антирадянська діяльність, спрямована проти колгоспного будівництва та господарсько-політичних заходів; брав участь у нарадах гурту в хаті Аврама Куріпки; в посівну кампанію зірвав запрягання корів на польових роботах, як коваль псував сільгоспінвентар; у 1935 році разом з Аврамом Куріпкою пустив після ремонту в обслуговування молотарку з несправним регулювальним механізмом, внаслідок чого зерно йшло у полову та солому"). Засуджений 28.08.1936 Дніпропетровським облсудом до 3 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 3.09.1993 Генпрокуратурою України. (П – 5594)

КЛЮЧКА ЯКІВ ЄГОРОВИЧ, 1899 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Нова нива". У 1930 році розкуркулений і був засуджений до 1 року неволі. Вдруге заарештований 23.12.1937 Петрівським РВ НКВС (антирадянська діяльність: "в роки громадянської війни служив у армії УНР і в загоні Григор'єва, у 1924 році убив двох осіб єврейської національності з метою грабунку; виступав проти висунення кандидатур комуністів на виборах до Верховної ради, викривляв положення сталінської Конституції"). Засуджений 28.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 14.11.1959 Кіровоградським облсудом. (П – 4911)

КЛЮЧНИК ДМИТРО ЛАРІОНОВИЧ, 1895 р.н., с.Великий Самбір Конотопського району Сумської області, українець, освіта початкова, проживав на хуторі Веселе Поле (приєднане до с.Олександро-Мар'ївка) Петрівського району, різнороб П'ятихатського зернорадгоспу. Заарештований 10.02.1947 Петрівським РВ МДБ ("у січні 1947 року на заняттях з виборцями висловив невдоволення радянським виборчим правом: чому кандидатом у Верховну раду УРСР висунуто Якименка, якого ніхто не знає, а не когось із Олександро-Мар'ївки чи зернорадгоспу?", "при обшуку в комірчині знайдено автомат ППШ – пістолет-кулемет Шпагіна: зброю, як пояснив Ключник, знайшов у окопі його дев'ятирічний син Дмитро"). Засуджений 24.05.1947 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадських прав на 3 роки. Реабілітований 28.12.1988 Верховним судом УРСР. (П – 8493)

КНУРЕНКО ДЕМИД НИКИФОРОВИЧ, 1884 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 17.01.1929 Криворізьким окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 22.02.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 7 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10360)

КОБАР СЕМЕН ДАВИДОВИЧ, 1909 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта початкова, кандидат у члени ВКП(б) у 1930-32 роках, червоноармієць 224 гвардійського стрілецького полку 72-ої стрілецької дивізії. У грудні 1932 року був заарештований за невиконання плану хлібозаготівлі, в лютому 1933-го судом був виправданий. Вдруге заарештований 9.05.1945 відділом контррозвідки "Смерш" 72-ої ГСД (антирадянська агітація: "вихваляв життя на окупованій німцями території: німці, проходячи Україною, населення не грабували, мовляв – це чинили росіяни з метою підриву авторитету німців; казав, що після війни в СРСР іще буде політична війна"). Засуджений 5.07.1945 військовим трибуналом 72-ої ГСД до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 30.04.1991 прокуратурою Одеського військового округу. (П – 12640)

КОБЗАРЕВА ЯВДОКІЯ ПИЛИПІВНА, 1902 р.н., неписьменна, проживала у с.Новий Стародуб, працювала у власному господарстві. Заарештована 21.10.1920 особливим відділом 2-ої Кінної армії ("Кобзарева часто відвідувала м.Олександрію, що наводить на думку про шпигунство"). Особливим відділом при реввійськраді 2-ої Кінної армії 21.10.1920 справу припинено, Кобзареву "вислано за місцем проживання із встановленням за нею негласного нагляду". (П – 3705)

КОВАЛЕНКО САВА ІВАНОВИЧ, 1868 р.н., смт Петрове, українець, неписьменний, проживав у с.Маріампіль (нині с.Мар`янівка) Петрівського району, хлібороб. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 18.10.1930 Петрівським РВ ДПУ ("учасник антирадянського угруповання, агітація проти заходів партії на селі" – *див. Євмен П'ята*). Засуджений 6.04.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край умовно. Реабілітований 27.04.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11306)

КОВАЛЕНКО-ГОЛОВЧЕНКО ГРИГОРІЙ КЛИМОВИЧ, 1913 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 24.10.1937 Петрівським РВ НКВС (підозрювався у антирадянській діяльності в колгоспі). Прокурором Петрівського району 29.03.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 1702)

КОВАЛЬ ІВАН КИРИЛОВИЧ, 1894 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта початкова, колгоспник. У 1933 році перебував під слідством у справі вбивства комсомольця Постернака. Вдруге заарештований 23.12.1937 Петрівським РВ НКВС ("у 1920 році мобілізований у Червону армію, в Казані дизертирував, у Кривому Розі був заарештований ЧК, втік з-під арешту й подався в армію Махна; у 1921 році вбив рідного брата Степана, який намагався виявити його грабіжницькі наміри, і виїхав на Київщину; у 1932 році вернувся й агітував селян виходити з колгоспу ім.Шевченка – половина колгоспників вийшли з колективу, плану хлібоздачі не виконав, а в його хаті знайшли закопаними 20 пудів зерна; у 1937-ому разом із Іваном Головатим та Іваном Циганком агітував не голосувати за кандидатів у депутати Верховної ради Карасьова і Фаустова"). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 30.11.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3927)

КОВАЛЬ НИКИФОР ПЕТРОВИЧ, 1900 р.н., с.Водяне, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 25.12.1937 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація, контрреволюційна пропаганда). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 29.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 1701)

КОВАЛЬ ФІЛОСОФ ПЕТРОВИЧ, 1892 р.н., с.Водяне, українець, освіта початкова, колгоспник. У 1935 році за шкідницьку діяльність був засуджений до 7 років ув'язнення в далеких таборах з конфіскацією майна, у 1936-ому із заслання втік. Вдруге заарештований 15.11.1937 Петрівським РВ НКВС ("служив у 1919 році в загоні Григор'єва, контрреволюційна агітація, шкідництво"). Засуджений 20.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8921)

КОВАЛЬОВ ОЛЕКСІЙ ВАСИЛЬОВИЧ, 1898 р.н., с.Сергієвське Майкопського району Кубанської області (Росія), українець, освіта початкова, проживав у Маріампільському зернорадгоспі (нині с.Мар'янівка), тракторист. Заарештований 26.09.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Петрівською райпрокуратурою 21.04.1938 справу припинено. (П – 485)

КОВГАНКА ГРИГОРІЙ ПИЛИПОВИЧ, 1899 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 30.01.1930 Петрівським РВ ДПУ (антирадянська агітація. контрреволюційна діяльність). Засуджений 28.04.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років заслання у північний край. Вологодську область (Росія). Реабілітований 22.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Вдруге, працюючи у колгоспі, заарештований 26.09.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11004, 8928)

КОВГАНКА ІВАН МАРКОВИЧ, 1897 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 30.01.1930 Петрівським РВ ДПУ (контрреволюційна агітація і діяльність проти заходів радянської влади). Засуджений 28.04.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років заслання у північний край. Реабілітований 22.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11004)

КОВГАНКА МАРКО АНТОНОВИЧ, 1875 р.н., с.Зелене, українець, неписьменний, хлібороб. Заарештований 30.01.1930 Петрівським РВ ДПУ (агітація і контрреволюційна діяльність проти заходів радянської влади). Засуджений 28.04.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років заслання у північний край. Реабілітований 22.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11004)

КОВГАНКА ПОРФИР МАКСИМОВИЧ, 1870 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 30.01.1930 Петрівським РВ ДПУ (антирадянська агітація. контрреволюційна діяльність). Трійкою при колегії ДПУ УРСР 28.04.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 11004)

КОГУРЯН ПЕТРО ІВАНОВИЧ, 1902 р.н., с.Дахновичі Гінчешлевської волості Кишинівської губернії (нині Молдова), молдованин, освіта початкова, проживав у с.Іванівці Петрівського району, член колгоспу ім. 3-го Інтернаціоналу. У 1924 році нелегально перейшов румуно-радянський кордон, де був затриманий радянською прикордонною охороною і сидів під вартою у тюрмі 1 місяць; у 1936-ому затримувався Криворізьким міськвідділом НКВС в підозрі шпигунської діяльності. Втретє заарештований 24.10.1937 Петрівським РВ НКВС ("у 1920-23 роках служив рядовим румунської армії; агітував проти заходів партії та уряду на селі, зводив наклепи на радянську владу, займався шкідницькою діяльністю: як старший сторож пожежної охорони колгоспу навмисне зіпсував пожежний брандспойт і, коли під час жнив виникла пожежа у полі колгоспу "Червоний селянин", то колгосп ім. 3-го Інтернаціоналу не зміг виїхати її загасити"). Засуджений у 1937 році (протокол №44, точної дати нема) НКВС і прокурором СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12307)

КОЗЛОВСЬКИЙ СЕРГІЙ АНДРІЙОВИЧ, 1892 р.н., смт Петрове, українець, письменний, бухгалтер райспоживспілки. Заарештований 18.07.1938 Петрівським РВ НКВС ("член контрреволюційної повстанської організації"). Миколаївським облсудом 16.03.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 12515)

КОЛЕСНИК ВАСИЛЬ САМСОНОВИЧ, 1875 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, хлібороб-середняк. Заарештований 10.02.1930 Криворізьким окрвідділом ДПУ (підозрювався у контрреволюційній діяльності, агітував проти колективізації). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 13.07.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 7783)

КОЛЕСНИК ЙОСИП ТИМОФІЙОВИЧ, 1895 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, член ВКП(б), член колгоспу "Червоний прапор". Заарештований 23.12.1940 Петрівським РВ НКВС ("контрреволюційна діяльність в роки громадянської війни та колективізації" – *див. Степан Левченко*). Управлінням НКВС Красноярського краю 25.01.1943 справу припинено у зв'язку зі смертю ув'язненого 20.12.1942 від пелагри. (П – 4009)

КОНОВАЛ ГРИГОРІЙ СТЕПАНОВИЧ, 1894 р.н., с.Чечеліївка, українець, освіта початкова, проживав у с.Новий Стародуб Петрівського району, член колгоспу "Червоний Жовтень". Заарештований 15.02.1938 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти радянського ладу і колгоспів). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9157)

КОНЮШЕНКО ВАСИЛЬ ПАНАСОВИЧ, 1893 р.н., с.Старі Обитоки Долинського (нині у складі с.Ганнівка Петрівського) району, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 20.02.1931 Долинським РВ ДПУ (агітація проти колективізації та хлібозаготівельних робіт). Засуджений 22.04.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення умовно. Реабілітований 24.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 7797)

КОПАНЬ ГРИГОРІЙ ЛУКИЧ, 1895 р.н., смт Петрове, українець, неписьменний, робітник кар'єру. Заарештований 20.12.1937 Петрівським РВ НКВС ("в роки громадянської війни служив у білогвардійських військах; агітував проти заходів радянської влади"). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 29.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10704)

КОРЖ ТИХІН ІОВИЧ, 1892 р.н., с.Мар'янівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Новомиколаївка Петрівського району, член колгоспу "Червоний гай". Заарештований 24.10.1937 Петрівським РВ НКВС (агітація проти колгоспного ладу, розповсюдження провокаційних чуток про

загибель радянської влади). Засуджений 14.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8738)

КОРОСТЮК ФЕОКТИСТ МИКИТОВИЧ, 1881 р.н., с.Березівка Кременчуцького району Полтавської області, українець, неписьменний, проживав у с.Вовчанка Новопразького (нині Петрівського) району, селянин-хлібороб. Заарештований 3.03.1931 Новопразьким РВ ДПУ (контрреволюційна агітація). Засуджений 19.07.1931 Новопразьким райсудом до 1 року примусової праці. Реабілітований 14.09.1990 Кіровоградським облсудом. (П – 6371)

КОСОЛАПОВ ДМИТРО АНДРІЙОВИЧ, 1890 р.н., с.Мала Ганнівка, росіянин, освіта середня, без певних занять. Заарештований 19.11.1943 Петрівським РВ НКДБ ("співробітництво з німецькими окупантами в роки війни: працював у земуправі"). Засуджений 19.05.1944 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 15.09.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13529)

КОТЛЯР АНТОН ГРИГОРОВИЧ, 1887 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, коваль за наймом у колгоспі "Незаможник". У 1930 році розкуркулений. Заарештований 18.07.1938 Петрівським РВ НКВС ("член контрреволюційної повстанської організації"). Засуджений 16.03.1939 Миколаївським облсудом до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 19.10.1990 Верховним судом УРСР. (П – 12515)

КОТЛЯР ГРИГОРІЙ КУЗЬМОВИЧ, 1908 р.н., с.Новий Стародуб, українець, неписьменний, червоноармієць 360-го стрілецького полку. Заарештований 30.10.1941 особливим відділом НКВС Орджонікідзенського гарнізону (контрреволюційна агітація, вихваляв фашистський лад). Засуджений 18.11.1941 військовим трибуналом Орджонікідзенського гарнізону до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 5.12.1991 прокуратурою Північно-Кавказького військового округу. (П – 12903)

КОЦАРУБА ГРИГОРІЙ КАРПОВИЧ, 1908 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, проживав у с.Мишоловка Лелеківської сільради Петрівського району, член колгоспу "Комсомолець". Заарештований 18.07.1941 УНКДБ Кіровоградської області (антирадянська агітація). Етапований у Східний Казахстан, помер 13.10.1941 в Усть-Кам'яногорській тюрмі до суду. Управлінням НКВС Східно-Казахстанської області 30.05.1942 справу припинено. (П – 3135)

КОЩОВИЙ ПИЛИП ПРОКОПОВИЧ, 1900 р.н., с.Секретарка Кривоозерського району Миколаївської області, українець, освіта середня спеціальна (Олександрійський педагогічний технікум, 1928), проживав у с.Олександро-Мар'ївці Петрівського району, вчитель неповно-середньої школи. Заарештований 26.01.1944 Петрівським РВ НКДБ (підозрювався у антирадянській агітації). Петрівським РВ НКДБ 24.03.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 48)

КРАВЦОВ ГРИГОРІЙ АРХИПОВИЧ, 1899 р.н., с.Велика Михайлівка Курської області (Росія), українець, освіта початкова, член ВКП(б) у 1920-21 роках (виключений за опортунізм), проживав у смт Петровому з 1930 року, швець. Заарештований 18.07.1938 Петрівським РВ НКВС ("член контрреволюційної повстанської організації"). Миколаївським облсудом 16.03.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 12515)

КРИВЕНКО АКИЛА ІВАНОВИЧ, 1889 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта початкова. член колгоспу ім.Димитрова. У 1931 році розкуркулений; у 1932-ому за "розкрадання колгоспного хліба і знищення понад 100 коней" був засуджений до 4 років неволі. Вдруге заарештований 6.10.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація: "Колгоспники не зацікавлені в існуванні колгоспів, тому вони скоро розпадуться і селяни працюватимуть індивідуально; скоро буде війна і радвлада загине; не підписуйтесь на державну позику"). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до розстрілу, вирок виконано 13.11.1937 у Дніпропетровську. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9635)

КРИЖАНОВСЬКИЙ СВИРИД СЕМЕНОВИЧ, 1884 р.н., с.Чечеліївка, українець, освіта неповна вища, проживав у м.Олександрії, викладач математики, директор школи №5. Заарештований 18.10.1937 Олександрійським РВ НКВС ("член контрреволюційної націоналістичної організації" – *див. Микола Лисий, Олександрійський район*). Засуджений 7.12.1937 НКВС і прокурором СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.12.1957 Верховним судом УРСР. (П – 3884)

КРИЦЬКИЙ АНДРІЙ МАРКІЯНОВИЧ, 1903 р.н., с.Олександрівка, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Чапаєва. У 1932 році був засуджений до 5 років неволі. Вдруге заарештований 3.10.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність проти радянської влади). УНКВС Миколаївської області у травні 1941-го справу припинено, з-під варти звільнений. Втретє заарештований 4.11.1943 УНКВС Кіровоградської області (антирадянська агітація: "читав та роз'яснював окремі статті з газет, що видавались німецькою владою"). Засуджений 18.05.1944 трибуналом Одеського військового округу до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 1.03.1990 Верховним судом УРСР. (П - 2844, 11463)

КРИЦЬКИЙ ГРИГОРІЙ ЯКОВИЧ, 1897 р.н., с.Олександрівка, українець, освіта 4 класи, у 1935 році виключений із членів ВКП(б), колгоспник. Заарештований 23.09.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів партії та уряду). Засуджений 25.09.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 18.12.1974 Кіровоградським облсудом. (П – 8287)

КРИЦЬКИЙ ІВАН ПАНАСОВИЧ, 1914 р.н., с.Олександрівка, українець, освіта неповна середня, проживав у м.Олександрія, студент другого курсу технікуму політосвіти. Заарештований 28.04.1935 Олександрійським РВ НКВС ("антирадянська агітація: виявляв невдоволення тим, що радянська влада знущається над студентами технікуму і вів підготовку до терору проти вождів радвлади" – *див. Григорій Михайленко, Олександрійський район*). Засуджений 11.11.1935 Дніпропетровським облсудом до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 3.11.1962 Верховним судом УРСР. (П – 6118)

КРИЦЬКИЙ МИРОН СЕМЕНОВИЧ, 1895 р.н., с.Новофедорівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 15.12.1937 Петрівським РВ НКВС ("член повстанського загону; провадив антирадянську діяльність"). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 29.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10681)

КРИЦЬКИЙ ПЕТРО ЯКОВИЧ, 1899 р.н., с.Олександрівка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Червоний Перекоп". У 1932 році був засуджений до 5 років неволі. Вдруге заарештований 24.09.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів партії та уряду на селі). Засуджений 25.09.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8922)

КРИЧЕНКО ОЛЕКСАНДР МАКСИМОВИЧ, 1892 р.н., с.Новополонне Полонського району Хмельницької області, українець, освіта початкова, проживав у с.Чечеліївка Петрівського району, член колгоспу ім.Воровського. У 1932 році господарство розпродане, у 1935-ому як спецпереселенець із прикордонної зони висланий у Чечеліївку. Заарештований 15.11.1937 Новгородківським РВ НКВС ("агітував, що в прикордонній зоні жити краще, у 1936 році втік із сім'єю додому, але був затриманий і повернутий, говорив, що скоро буде війна, Україну забере Польща і тоді він зможе повернутись у Полонне"). Засуджений 16.12.1937 особливою нарадою НКВС СРСР до розстрілу, вирок виконано 30.07.1938. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською обласною прокуратурою. (П – 9491)

КРОХАН ВАСИЛЬ МАКАРОВИЧ, 1904 р.н., с.Новобаштанне, українець, освіта початкова, проживав у с.Новошевченкове Долинського району, тракторист колгоспу "Сніп". У 1930 році за невиконання держзобов'язань засуджений до 2 років 6 місяців ув'язнення. Вдруге заарештований 29.11.1937 Долинським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади, виступи проти колгоспного будівництва). Засуджений 1.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8736)

КРОХІН АНАТОЛІЙ ДМИТРОВИЧ, 1911 р.н., с.Іванівка, українець, освіта початкова, водій автомашини. Заарештований 23.08.1944 відділом контррозвідки "Смерш" 20-ої автобригади (перебував у таборах для полонених, підозрювався у зраді). Трибуналом 2-го Українського фронту 20.11.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 5636)

КРУГЛОВ ТИМОФІЙ ВАСИЛЬОВИЧ, 1877 р.н., с.Гаврилівка Межівського (нині Покровського) району Дніпропетровської області, українець, освіта середня спеціальна, медичний фельдшер за фахом, проживав у с.Ганнівка Петрівського району, пенсіонер. Заарештований 19.05.1946 Петрівським РВ МДБ

(антирадянська діяльність: "під час німецької окупації працював завідувачем сільської лікарні, був викликаний у поліцію оглянути хворого радянського громадянина, який перебував у німців під вартою, і дати висновок, що той належить до єврейської нації"). Засуджений 12.07.1946 трибуналом військ МВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. З-під варти звільнений 5.10.1954. Реабілітований 28.01.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13785)

КРЯЧКО КОСТЯНТИН АРСЕНОВИЧ, 1883 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, будівельник артілі "Червоний тесля". Заарештований 6.02.1938 Олександрійським РВ НКВС (шпигунсько-диверсійна діяльність). Засуджений 30.09.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 5.10.1938. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9133)

КРЯЧКО МАКСИМ МИХАЙЛОВИЧ, 1899 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта початкова, шорник колгоспу. Заарештований 4.10.1937 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 29.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 10.01.1968 Кіровоградським облсудом. (П – 8146)

КРЯЧКО ТРИФОН ДАНИЛОВИЧ, 1898 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта 2 класи, член колгоспу ім.Косіора. Заарештований 8.09.1937 Петрівським РВ НКВС ("в роки громадянської війни служив у повстанському загоні Хмари; у 1930-ому був одним із організаторів волинок та повернення усуспільнених худоби й майна; 22.08.1937 разом із Платоном Трубаївським у будці тракторної бригади влаштували погром портретів вождів народу Леніна-Сталіна-Орджонікідзе"). Засуджений 5.12.1937 Дніпропетровським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 6.05.1993 Генпрокуратурою України. (П – 13864)

КУЗЬМІНСЬКИЙ ІВАН АНТОНОВИЧ, 1891 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1929 році розкуркулений. Заарештований 27.02.1931 П'ятихатським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 23.03.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років ув'язнення у концентраційних таборах. Реабілітований 22.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11656)

КУЗЬМІНСЬКИЙ МИХАЙЛО ФЕДОТОВИЧ, 1912 р.н., с.Зелене, українець, освіта 7 класів, без певних занять. Заарештований 25.12.1930 Петрівським РВ ДПУ (антирадянська агітація, шкідництво в колгоспі). Засуджений 9.02.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9993)

КУЗЬМІНСЬКИЙ СЕМЕН ЯКИМОВИЧ, 1898 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 4.10.1937 Петрівським РВ НКВС ("учасник петлюрівського руху у 1919 році; виступав проти колективізації"). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до розстрілу, вирок виконано 13.11.1937. Реабілітований 11.08.1964 Кіровоградським облсудом. (П – 9636)

КУЗЬМІНСЬКИЙ ФЕДОТ СЕРГІЙОВИЧ, 1872 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 2.09.1937 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація проти колгоспного будівництва). Засуджений 10.09.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 17.08.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 5621)

КУЛИК АРИСТАРХ МЕФОДІЙОВИЧ, 1885 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта початкова, без певних занять. У 1932 році розкуркулений. Заарештований 6.10.1937 Петрівським РВ НКВС (антирадянська діяльність: "у 1920 році перебував у повстанському загоні Хмари, брав участь у розстрілах комуністів і комсомольців; у 1929-ому вступив у колгосп ім.Димитрова, в березні 1930-го першим забрав з колгоспу своїх коней, селяни взяли його за приклад і колгосп розвалився; агітував проти колективного життя: "Скоро ваші муки закінчаться, бо люди бачать, що з колгоспів толку нема і подекуди вже їх розпускають, а деякі й самі розпадаються, тому що згідно з новою Конституцією ніхто не має права змусити вас бути в колгоспі"). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 4.09.1965 Кіровоградським облсудом. (П – 1904)

КУЛИК ЛУКІЯ ЯКІВНА, 1905 р.н., с.Олександрівка, українка, освіта неповна середня, проживала у с.Чечеліївка Петрівського району, вчителька неповної середньої школи. Заарештована 29.06.1941 Долинським міжрайвідділом НКДБ (антирадянська агітація: "зводила наклепи на керівників партії та вождя народів Сталіна"). Засуджена 12.07.1941 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітована 29.03.1990 Верховним судом УРСР. Батько та 5 братів у 1931 році розкуркулені й вислані, брат Добрик Леонід Якович у 1937 році репресований за контрреволюційну діяльність. (П – 11604)

КУЛІШ ГРИГОРІЙ ФЕДОРОВИЧ, 1909 р.н., с.Вовчанка, українець, освіта неповна середня, в Червоній армії з 27.10.1943, проживав у м.Полтаві, військовослужбовець 3-ї гвардійської механізованої бригади. Заарештований 5.07.1944 відділом контррозвідки "Смерш" Харківського танкового військового табору ("проживаючи на окупованій німцями території, працював завідувачем банку; будучи сексотом – таємним співробітником із псевдом "Куликов" – контррозвідки "Смерш" з березня 1944 року, повідомляв брехливі дані про існування у смт Петровому осередку Організації українських націоналістів, зокрема обмовив своїх земляків — вояків 3-ої мехбригади Григорія Лося, Олексу Федотова. та багатьох інших, всього 62 особи; 3.07.1944 на очній ставці з В.Бабенком зізнався, що про ОУН у Петрівському районі він видумав"). Засуджений 10.01.1945 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 29.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10708)

КУРІПКА АВРАМ МИХАЙЛОВИЧ, 1884 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, проживав на х.Соколівка Богданівської сільради Петрівського району. тесля і столяр колгоспу "Весела". У 1930 році за крадіжку волів був засуджений до 3 років заслання на північ. Вдруге заарештований 7.02.1936 Петрівським РВ НКВС ("підозрювався як член контрреволюційного угруповання, що провадило антирадянську діяльність, спрямовану проти колгоспного будівництва та господарсько-політичних заходів" – *див. Іван Кімлик*). Дніпропетровським облсудом 28.08.1936 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 5594)

КУРІПКА ІВАН АРСЕНОВИЧ, 1899 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, кандидат у члени ВКП(б) у 1932-34 роках, проживав на х.Соколівка Богданівської сільради Петрівського району, хлібороб колгоспу "Весела". У 1935 році за недогляд кінського поголів'я Петрівським нарсудом був засуджений до 6 місяців примусової праці. Вдруге заарештований 7.02.1936 Петрівським РВ НКВС ("підозрювався як член контрреволюційного угруповання"). Дніпропетровським облсудом 28.08.1936 справу припинено, з-під варти звільнений.. (П – 5594)

КУРІПКА ЛАРІОН МИХАЙЛОВИЧ, 1886 р.н., смт Петрове, українець, неписьменний, проживав на х.Соколівка Богданівської сільради Петрівського району, член артілі "Весела". Заарештований 15.02.1936 Петрівським РВ НКВС ("підозрювався як член контрреволюційного угруповання" – *див. Іван Кімлик*). Дніпропетровським облсудом 28.08.1936 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 5594)

КУЦ АНДРІЙ ЛЕОНТІЙОВИЧ, 1895 р.н., с.Чечеліївка, українець, освіта початкова, хлібороб. Чотири рази затримувався органами ЧК і ДПУ П'ятихатського, Олександрійського і Криворізького регіонів за своє контрреволюційне минуле – участь у збройній боротьбі проти радянської влади, у єврейських погромах, утримувався по 6-8 місяців під вартою і звільнявся. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 29.01.1930 Криворізьким окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 22.04.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 19.01.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. Вп'яте, працюючи комбайнером колгоспу "10-річчя Жовтня", заарештований 4.10.1937 Петрівським РВ НКВС ("в роки громадянської війни служив у армії УНР, згодом у штабі повстанського загону отамана Ярового – від початку створення загону до його розгрому, розстрілював червоноармійців; у 1929-30 роках провадив антирадянську агітацію проти колективізації, погрожував розстрілом активістам заснування колгоспу, у 1932-ому був висланий на північ, звідки втік, влаштувався працювати в МТС с.Новий Стародуб, потім вернувся у колгосп, казав людям: "Давайте скинемо з головування комуніста, а поставимо свого, а на випадок війни дістанемо зброю й розправимося з радянською владою"). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 13.01.1938. Реабілітований 28.05.1969 Кіровоградським облсудом. (П – 3637, 8197)

КУЦ КИРИЛО ІОВИЧ, 1880 р.н., с.Чечеліївка, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. Заарештований 6.10.1937 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація та діяльність: "За

радянської влади погано жити колгоспникам – завжди голодні, голі й босі, зароблений хліб забирає держава, раніше батракам краще жилось у куркулів, ніж тепер колгоспникам, то ж треба розігнати колгоспи й знищити комуністів", "у 1930 році після закриття церкви домагався відкриття її"). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу. Після касаційної скарги і дорозслідування (відмовився від своїх попередніх свідчень) 27.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області міру покарання замінено на 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 6.08.1969 Кіровоградським облсудом. (П - 8205)

ЛАВЕЦЬКИЙ РОМАН ДАНИЛОВИЧ, 1889 р.н., с.Олександрівка, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Чапаєва. У 1932 році П'ятихатським нарсудом за знищення свиней був засуджений до 1,5 року неволі. Вдруге заарештований 3.10.1937 Петрівським РВ НКВС ("куркуль, в роки громадянської війни у повстанському загоні отамана Ярового командував сотнею, розстрілював червоноармійців; в колгоспі знищив свиноферму – за 2 тижні загинуло 70-80 свиней, за що відбув покарання; вів контрреволюційну агітацію: "Зараз колгоспники живуть гірше, ніж раніше кріпаки: завжди голодні, голі й босі – і все тому, що при владі сидять комуністи, які влаштували собі благополуччя на каторжній праці селян"; "Події в Іспанії розв'язуються позитивно для Берліна й Риму, черга підходить і до радвлади, якій буде іще гірше, бо ворогів вона має силу-силенну, адже закабалений народ її перший ворог, я сам іще спроможний виступити проти радвлади зі зброєю в руках і розстрілювати комуністів; якщо ми в 1919-20 роках не перемогли, то тепер справа піде легше, оскільки напад ззовні підтримати всередині країни знайдеться кому"). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до розстрілу, вирок виконано 13.11.1937. Реабілітований 4.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9636)

ЛАХНОВ КИРИЛО ЮХИМОВИЧ, 1899 р.н., с.Мар'янівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Новомиколаївка Петрівського району, колгоспник. Заарештований 24.10.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 12.09.1938. Реабілітований 5.10.1956 Кіровоградським облсудом. (П – 3380)

ЛЕВЧЕНКО ОЛЕКСАНДР ГРИГОРОВИЧ, 1911 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 9.05.1939 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація серед колгоспників). Засуджений 10.08.1939 Кіровоградським облсудом до 5 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 14.08.1992 Генпрокуратурою України. (П – 13487)

ЛЕВЧЕНКО СТЕПАН ГРИГОРОВИЧ, 1897 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, член ВКП(б) із 1921 року, голова колгоспу "Переможець" до 1939 року, згодом рядовий колгоспник. Заарештований 2.12.1940 Петрівським РВ НКВС ("в роки громадянської війни належав до банди, яка оперувала під виглядом червоних партизан і якою керував Свирид Колесник: Макар Руденко, Трохим Кіблик, Пимон Жушман, Іван Руденко, Йосип Колесник та інші захоплювали червоних партизан, приводили у волосний виконком, давали свої шомполи й змушували ними один одного бити, потім садили на бричку, вивозили в балку й розстрілювали; у 1919 році брали участь у звільненні арештованого у Верхньодніпровську Махна, за що згодом були арештовані й відправлені у Дніпропетровську тюрму, при розслідуванні Свирид Колесник пообіцяв перейти на бік Червоної армії зі своїм загоном, але пішов до Григор'єва і вів боротьбу з червоногвардійцями; у 1921 році вбили голову Зеленського волосного виконкому, комуніста з 1905 року Пимона Губського; Свирид Колесник і Левченко йменували себе партизанами й обманним шляхом пробрались у партію, у 1922-ому Левченка за незгоду з лінією партії на впровадження політики непу виключили з партії, у 1929-ому він вступив у ВКП(б) вдруге, від 1932 року іще тричі його виключали з партії, мав 8 партдоган; у 1937-ому різко висловлювався про комуністів, виступав проти обов'язкової хлібоздачі державі, вихваляв життя в Польщі, під час підписки на держпозику у 4-ій бригаді колгоспу як комуніст провалив кампанію"). Управлінням НКВС Красноярського краю 12.10.1942 справу припинено у зв'язку зі смертю обвинуваченого 7.08.1942. (П – 4009)

ЛЕНЦЕР ІВАН БРУНОВИЧ, 1896 р.н., с.Суськ Луцького повіту Волинської губернії (нині Ківерцівського району Волинської області), німець, освіта початкова, проживав у с.Баштине Петрівського району, завідувач млина. Заарештований 15.02.1938 Долинським РВ НКВС (антирадянська агітація: вихваляв німецький фашизм). Засуджений 26.09.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 2.02.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5018)

ЛИСЕНКО ІВАН МИХАЙЛОВИЧ, 1905 р.н., с.Ганнівка, українець, малописьменний, без певних занять. Був засуджений кілька разів: 1927 рік – дві кваліфікаційні крадіжки, травень 1931-го – квартирна крадіжка, червень 1933-го – крадіжка худоби. Вчетверте заарештований 28.11.1937 Петрівським РВ НКВС ("злодій-скотокрад, підтримує зв`язки з куркулями, веде агітацію проти заходів радвлади: "Колгоспники працюють не на себе, а не відомо на кого", "Треба писати червоноармійцям листи, що вони служать невідомо кому, бо їхні батьки й матері тут голодні і босі"; агітував селян відмовитись святкувати 20-річчя Жовтня: хіба селяни вдоволені цією владою?"). Засуджений 14.02.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 5 років ув`язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 25.10.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (10799 – П)

ЛИТВАК ТИМОФІЙ ІВАНОВИЧ, 1864 р.н., с.Олександропіль Катеринославської губернії (нині Дніпропетровської області), українець, освіта початкова, проживав на х.Луганка Петрівського району, хлібороб. Заарештований 18.10.1930 Петрівським РВ ДПУ ("учасник антирадянського угруповання, агітація проти заходів партії на селі" - *див. Євмен П'ята*). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 6.04.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. Син перебував у повстанському загоні Іванова, загинув. (П - 11306)

ЛИТВИН МИКОЛА ТАРАСОВИЧ, 1887 р.н., с.Водяне, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 24.06.1941 УНКДБ Кіровоградської області (контрреволюційна агітація серед колгоспників). Засуджений 15.07.1941 Кіровоградським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 22.06.1992 Генпрокуратурою України. (П - 13334)

ЛИТВИН НАЗАР МАЛАХІЙОВИЧ. 1883 р.н., с.Водяне, українець, освіта початкова, завідувач пункту "Заготзерно". Заарештований 6.12.1944 Петрівським РВ НКДБ (антирадянська агітація: "у вересні-жовтні 1944 року в приміщенні сільради і біля контори колгоспу ім.Димитрова говорив селянам: "Керівників Америки, Англії і Радянського Союзу слід би було посадити в залізну клітку й возити по всьому світу, щоб кожен колов їх шилом за те, як вони мучать людей; ось у нас із 1917 року які деруть податки – це експлуатація, а куди стільки грошей іде – певно, платять Англії й Америці, аби нас не розгромили"; "У 20-х роках була партія комуністів-боротьбістів, яка мала встановити владу без гнобителів, але її радвлада знищила"; "Одне знай плати непосильні податки, а як тільки що сказав, то – арешти, суд, тюрма: хіба це не гноблення?"). Засуджений 24.02.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 25.10.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 10487)

ЛИТВИН ЯКІВ СЕРГІЙОВИЧ, 1895 р.н., слобода Великомихайлівка Михайлівської волості Курської губернії (Росія), росіянин, письменний, проживав у смт Петрове, швець. Заарештований 19.10.1937 Петрівським РВ НКВС ("член контрреволюційної повстанської організації; говорив: "Скоро радянській владі кінець – он уже Японія стала перекидати свої війська" – *див. Григорій Равич*). Засуджений 16.03.1939 Миколаївським облсудом до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 19.10.1990 Верховним судом УРСР. (П – 12515)

ЛИТВИНЕНКО ІВАН СИДОРОВИЧ, 1913 р.н., смт Петрове, українець, освіта неповна середня, учень школи. Заарештований 29.07.1930 Криворізьким окрвідділом ДПУ ("контрреволюційна агітація серед молоді на націоналістичній основі з наміром поширювати антирадянські листівки"). Засуджений 12.10.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 2 років ув`язнення у концтаборі умовно. Реабілітований 30.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12042)

ЛИТВИНОВ-АЛЬОШКІН ГРИГОРІЙ ПАНАСОВИЧ, 1894 р.н., с.Краснонікольськ Тюкалинського району Тобольської (нині Омської) області, Росія, росіянин, освіта початкова, проживав у с.Ганнівка Петрівського району, швець-чоботар, інвалід 2-ої групи. Заарештований 15.10.1946 Кіровоградським управлінням МДБ ("зводив наклепи на радянську владу, говорив про погане життя колгоспників, лаяв вождя народів т.Сталіна"). Засуджений 27.11.1946 трибуналом військ МВС Кіровоградської області до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Звільнений у січні 1952 року. Реабілітований 31.05.1965 Верховним судом УРСР. (П – 7940)

ЛИТОВЧЕНКО ТИМОФІЙ ПЕТРОВИЧ, 1893 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 16.05.1944 Петрівським РВ НКВС (співробітництво з німецькими окупантами, антирадянська агітація). Засуджений 16.02.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 17 років каторжних робіт з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 17.08.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13535)

ЛИХОШЕРСТ АРТЕМ ХРИСАНФОВИЧ, 1892 р.н., с.Олександрівка, українець, освіта початкова, колгоспник, у 1930 році розкуркулений. Заарештований 15.02.1938 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 26.05.1938. Реабілітований 15.11.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 4553)

ЛІЩИНА ЯКИМ ФРОЛОВИЧ, 1886 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 28.11.1937 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація проти заходів оборонного значення). Засуджений 1.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 13.10.1938. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9687)

ЛОСЬ ГРИГОРІЙ АНТОНОВИЧ, 1913 р.н., смт Петрове, українець, освіта неповна середня, писар 4-ої роти 2-го мотострілецького батальйону 3-ої гвардійської механізованої бригади, сержант. Заарештований 25.05.1944 відділом контррозвідки "Смерш" 3-ої ГМБ ("на основі свідчень Куліша Григорія Федоровича Лось затриманий як член Організації українських націоналістів; спершу Лось в силу застосування до нього на допитах фізичних методів впливу назвав себе членом організації, а згодом виявилось, що ОУН у Петровому не існувало взагалі"). Відділом контррозвідки "Смерш" Харківського танкового військового табору 13.07.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 6438)

ЛОСЬ ПАНТЕЛІЙ ПОТАПОВИЧ, 1876 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, у 1919-20 роках член партії есерів, проживав у с.Богданівка Петрівського району, бригадир городньої бригади колгоспу ім.Петровського. Заарештований 28.11.1937 Петрівським РВ НКВС ("куркуль в минулому, мав 40 гектарів землі і використовував найману працю; у громадянську війну мав зв'язок із денікінцями, видавав червоних партизан; у 1931 році організовував колгоспників на розвал колгоспу, в період роботи в колгоспі займався шкідництвом і провадив антирадянську агітацію" – згодом свідок З. сказав, що довідку такого змісту він не писав, а склав її співробітник Петрівського РВ НКВС Дуля і змусив З. її підписати"). Засуджений 1.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 26.12.1937. Реабілітований 15.06.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3605)

ЛУБЕНЕЦЬ КУЗЬМА ВОЛОДИМИРОВИЧ, 1892 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Будьонного. Заарештований 15.03.1938 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 26.05.1938. Реабілітований 13.08.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5267)

ЛЮЛЬКА АВРАМ ОМЕЛЯНОВИЧ, 1868 р.н., с.Чечеліївка, українець, освіта початкова, хлібороб-одноосібник. У 1930 році розкуркулений, позбавлений виборчих прав. Заарештований 20.10.1930 Петрівським РВ ДПУ ("у 1920 році брав участь у антирадянському повстанні чечеліївців; розповсюджував провокаційні чутки про переміну влади, залякував бідноту розправою при зміні влади"). Засуджений 2.04.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі умовно, справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 5917)

ЛЮЛЬКА ГРИГОРІЙ АВРАМОВИЧ, 1891 р.н., с.Чечеліївка, українець, освіта початкова, колгоспник. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 6.10.1937 Петрівським РВ НКВС ("член повстанського загону Ярового у 1919-20 роках; після розкуркулення перебував на нелегальному становищі, переховуючись від виселення, у 1937 році об'явився, вів антирадянську агітацію: "Довідавшись із положень нової Конституції, що я можу повернути власне майно, я приїхав у Чечеліївку, вступив у колгосп і пояснював колгоспникам все це", "Якщо мені не повернуть майно – я зроблю це силою зброї, бо так довго це не може тривати, народ скоро сам зрозуміє і підніметься за свої права"). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до розстрілу, вирок виконано 13.11.1937 у Дніпропетровську. Реабілітований 6.08.1969 Кіровоградським облсудом. (П – 8204)

ЛЮЛЬКО ГРИГОРІЙ ОМЕЛЯНОВИЧ, 1888 р.н., с.Чечеліївка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 29.01.1930 Криворізьким окрвідділом ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 16.04.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 6 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 18.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10860)

ЛЯЩЕНКО ХАРЛАМПІЙ ТАРАСОВИЧ, 1866 р.н., смт Петрове, українець, неписьменний, хлібороб. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 18.10.1930 ("учасник антирадянського угруповання, агітація проти заходів партії на селі" – *див. Євмен П'ята*). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 6.04.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 11306)

МАЖАРА ВОЛОДИМИР ФЕДОРОВИЧ, 1924 р.н., с.Мала Ганнівка, українець, освіта 7 класів, тракторист. Заарештований 4.04.1944 відділом контррозвідки "Смерш" 46-ої армії (підозрювався як доброволець німецької армії). Відділом контррозвідки "Смерш" 46-ої армії 10.06.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 4978)

МАЛИШ АНТОН ГРИГОРОВИЧ, 1897 р.н., с.Чечеліївка, українець, освіта початкова, проживав у смт Петровому, рахівник сільського споживчого товариства. Заарештований 20.12.1937 Петрівським РВ НКВС ("вів антирадянську пропаганду, зводив наклепи на життя колгоспників"). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 29.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10705)

МАЛИШКО ПАВЛО ЯВДОКИМОВИЧ, 1886 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Шевченка. У 1930 році розкуркулений, у 1931-ому за невиконання плану хлібозаготівлі був засуджений до 3 років неволі. Вдруге заарештований 29.11.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 53-ої стрілецької дивізії ("зрадництво в роки війни, співробітництво з німецькими окупантами" – *див. Олександр Підгорний і Дмитро Волошин*). Засуджений 22.04.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 22.11.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 13365)

МАЛИШКО СЕРГІЙ ІВАНОВИЧ, 1899 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта середня, проживав на ст.Рядова Петрівського району, директор елеватора. Заарештований 8.01.1944 Долинським РВ НКДБ ("зрадницька діяльність в роки війни, антирадянська агітація за німецької окупації"). Засуджений 4.09.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 5 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 20.08.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13533)

МАМАЄНКО МИКОЛА ІВАНОВИЧ, 1925 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта 8 класів, без певних занять. Заарештований 12.01.1944 відділенням розвідки управління військ НКВС по охороні тилу 2-го Українського фронту ("з травня 1942 до серпня 1943 року навчався в агрошколі, яку заснувала німецька окупаційна влада у с.Веселі Терни Криворізького району; у травні 1943-го студент Андрій Юрченко давав йому читати "Історію України" Грушевського і дві націоналістичні листівки; у серпні 1943-го сім діб перебував під слідством у гестапо за підозрою належності до Організації українських націоналістів, за розповсюдження націоналістичних листівок, провадження антинімецької агітації"). Засуджений 22.06.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 28.12.1988 Кіровоградським облсудом. (П – 8517)

МАНДРИКА ГРИГОРІЙ АРТЕМОВИЧ, 1909 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, член колгоспу "Більшовик". У 1930 році разом з батьком розкуркулений та висланий у Мурманську область, у 1935-ому із заслання втік. Заарештований 24.10.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти колгоспного ладу, наклепи на стахановський рух). Засуджений 14.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 22.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8717)

МАНДРИКА ПЕТРО ПАВЛОВИЧ, 1888 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 24.10.1937 Петрівським РВ НКВС ("в роки громадянської війни перебував у повстанському загоні Кришня; веде релігійну пропаганду, вербує колгоспників до гурту віруючих, просить їх вимагати

у влади відкриття церкви, веде антирадянську агітацію: "У колгоспах живуть погано тому, що ними керують комуністи, які експлуатують народ і мучать так, як навіть поміщики батраків не мучили"). Засуджений 14.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, дати виконання вироку у справі не зазначено. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11611)

МАРТИНЕНКО АНДРІЙ ПЕТРОВИЧ. 1899 р.н., с.Чечеліївка, українець, освіта початкова, проживав у смт Петровому, рахівник машино-тракторної станції ім.Комінтерну. Заарештований 21.12.1937 Петрівським РВ НКВС ("у серпні 1918 року під час німецької окупації разом із Антоном Малишем був відряджений Чечеліївським комітетом партії українських есерів до петлюрівської повстанської армії, зарахований стрільцем 2-го Запорозького полку, де знаходився до 1 квітня 1919 року, потім полк перейшов до Червоної армії і влився у 3-ій радянський полк; у липні 1919-го виїхав із Олександрії в Чечеліївку і жив там до організації повстанського загону Ярового, вступив до нього, знаходився при штабі об'єднаних загонів Іванова, Блакитного і Хмари до їхнього розгрому; в період суцільної колективізації організовував куркульську волинку, після якої колгосп "Пролетар Жовтня" розпався). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 15.07.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3726)

МАРТИНЕНКО МИКОЛА ІВАНОВИЧ, 1904 р.н., с.Новогригорівка (приєднане до с.Олександро-Мар'ївка), українець, освіта початкова, хлібороб-бідняк. Заарештований 24.03.1929 Вологодським губвідділом ОДПУ ("затриманий на нелегальних зборах сектантів-п'ятидесятників: як проповідник нелегальної сектанської громади у березні 1929-го року разом із представником Москви Миколою Андрійовичем Маштаковим у Вологді агітували своїх членів проти служби в Червоній армії"). Криворізьким окрвідділом ДПУ 20.07.1929 звільнений з-під варти з підпискою про невиїзд з місця проживання, Криворізьким окрпрокурором 19.08.1929 справу припинено, підписку скасовано. (П – 7734)

МАРТІН ОЛЕКСАНДР КАРЛОВИЧ, 1901 р.н., с.Ганнівка, німець, освіта середня, завідувач початкової школи. Заарештований 28.11.1937 Петрівським РВ НКВС ("батько мав до революції 100 десятин землі; у роки громадянської війни перебував у повстанському загоні Іванова; погрожував селянам, які жили в хаті його розкуркуленого батька; схвалював нетактовні вчинки учнів, застосовував до них знущальні методи покарання: вирізав хрести на голові непокірних учнів; вивісив на школі лозунг під час виборчої кампанії "12 грудня відбудуться перевибори до Верховної Ради (замість – вибори)"). Засуджений 1.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 31.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10279)

МАХОНЯ МИНА СИДОРОВИЧ, 1895 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 30.01.1930 Петрівським РВ ДПУ (антирадянська агітація, контрреволюційна діяльність). Засуджений 28.04.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років заслання у північний край. Реабілітований 22.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11004)

МЕДЕЛЯН ПЕТРО МИХАЙЛОВИЧ, 1913 р.н., с.Возсіятське Єланецького району Миколаївської області, молдаванин, освіта незакінчена вища, проживав у смт Петровому, вчитель школи. Заарештований 18.07.1938 Петрівським РВ НКВС (підозрювався як член контрреволюційної повстанської організації та антирадянський агітатор). Петрівською райпрокуратурою 14.01.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 362)

МЕЛЬНИК МИКОЛА ГНАТОВИЧ, 1922 р.н., с.Довбиш Баранівського району Житомирської області, українець, освіта початкова, проживав у с.Зелене Петрівського району, без певних занять. Заарештований 23.07.1946 Петрівським РВ МДБ ("у 1932 році померла мати, у 1933-ому батько, Миколу забрали в дитбудинок; в Червоній армії прослужив 10 місяців, мав нагороди: медалі "За відвагу", "За взяття Берліна", "За перемогу над Німеччиною"; у березні 1946 року був викликаний у МДБ й запропоновано вступити у винищувальний батальйон для боротьби з бандерівцями – 27.06.1946 самовільно виїхав із Західної України в Кіровоград, оскільки там грошей за службу не платили, не харчували, а змушували працювати день і ніч; звинувачувався у тому, що будучи примусово вивезений у Німеччину, у серпні 1943 року був завербований як таємний агент жандармерії і направлений в концтабір для радянських громадян з метою виявлення нелояльних до німецького керівництва"). Засуджений 24.09.1946 трибуналом військ МВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Трибуналом Приволзького

військового округу 6.05.1955 покарання зменшено до 5 років неволі, з-під варти звільнений 23.09.1955. Реабілітований 13.07.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12726)

МИКИТАС ВАСИЛЬ СТЕПАНОВИЧ, 1879 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 30.01.1930 Петрівським РВ ДПУ (антирадянська агітація, контрреволюційна діяльність). Засуджений 28.04.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років заслання у північний край. Реабілітований 22.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11004)

МИСНИК ПАНТЕЛІЙ ГРИГОРОВИЧ, 1891 р.н., с.Олександродар Водянської сільради, українець, освіта початкова, член колгоспу "Червоний флот". У 1937 році був суджений за хуліганство. Заарештований 13.07.1938 Петрівським РВ НКВС ("член контрреволюційної повстанської організації у Петровому, яка готує повстанські кадри в тилу для боротьби з радянською владою на випадок війни СРСР з Німеччиною" – за цією справою заарештовано 11 осіб). Миколаївським облсудом 26.11.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 12515)

МИТЬКО ЯВДОКІЯ ЙОСИПІВНА, 1906 р.н., смт Петрове, українка, освіта початкова, член колгоспу "Червоний хлібороб". Заарештована 25.02.1944 Петрівським РВ НКДБ ("посібництво німецьким окупантам: будучи евакуйованою під час наступу німців влітку 1941 року в Ростовську область, восени повернулась додому і видала жандармерії радянську активістку, яку арештувала поліція"). Засуджена 24.02.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Звільнена 25.02.1954 з-під варти. Реабілітована 30.09.1965 Верховним судом УРСР. (П – 7998)

МІСЮРА ДАНИЛО ЮЛІАНОВИЧ, 1896 р.н., смт Петрове, українець, освіта середня спеціальна – Олександрійська гімназія, Миколаївське артилерійське училище, проживав у м.Берлін (Німеччина), помічник слюсаря заводу "Армаг". Заарештований 7.05.1945 відділом контррозвідки "Смерш" 47-ї гвардійської стрілецької дивізії ("член Галліполійського союзу, штабс-капітан армії Врангеля"). Засуджений 1.06.1945 військовим трибуналом управління контррозвідки "Смерш" 1-го Білоруського фронту до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах (МВС СРСР). Помер 11.12.1948 в місцях покарання, "Сиблаг". Реабілітований 5.04.1996 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 14396)

МІЩЕНКО ОЛЕКСА ІВАНОВИЧ, 1896 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта початкова, конюх Олімпіадівської машино-тракторної станції. Заарештований 3.10.1937 Петрівським РВ НКВС ("у 1920 році недовго перебував у повстанському загоні Хмари, куди потрапив під час повстання в Новому Стародубі – тоді була вбита під час бою повстанців з червоними його дружина; у 1937-ому вів контрреволюційну агітацію: "Скоро всі куркулі повернуться, бо ж наші права записані в Конституції; а війна неминуча, влада рад довго не втримається"). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9273)

МІЩЕНКО САВЕЛІЙ ГРИГОРОВИЧ, 1890 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта початкова, вагар на ст.Роковата Криворізької міськради. Заарештований 25.02.1938 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація проти заходів партії та уряду). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 27.06.1959 Кіровоградським облсудом. (П – 4789)

МОРОЗ ПЕТРО ПАНАСОВИЧ, 1898 р.н., с.Новофедорівка Корсунівської сільради, українець, освіта початкова, без певних занять. У 1930 році був засуджений до 2 років неволі "як голова колгоспу, який дав розікрасти мірчук із колгоспного млина і розвалив колгосп". Вдруге заарештований 6.12.1937 Петрівським РВ НКВС (антирадянська діяльність: "у 1919 році служив у Червоній армії, згодом 4 тижні в армії Махна; після відбуття покарання знову проліз у колгосп, агітував проти колгоспного ладу: "Нащо ми, дурні, працюєм, хліб віддаєм комуністам, а самі не можем одягнутись?"; у 1936 році загальними зборами колгоспу "Життя новий побут" виключений з колгоспу; не працює, гастролює містами СРСР, здійснює грабунки і крадіжки, під виглядом спекуляції продає награбоване серед колгоспників; заявляв, що радвлада довго існувати не буде, скоро має бути війна, погрожував розправою комуністам"). Засуджений 28.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Дядько Кугут Назар Іванович і його син Карпо в роки громадянської війни розстріляні червоними у м.Саратові (Росія) як повстанці проти радянської влади. (П – 9486)

МУЗИРЯ СИДІР СЕВАСТЯНОВИЧ, 1901 р.н., с.Новофедорівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 22.12.1937 Петрівським РВ НКВС ("учасник білогвардійського руху в роки громадянської війни, терор єврейського населення; вів контрреволюційну агітацію"). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 29.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10703)

НАСТУСЕНКО ОЛЕКСАНДР СЕМЕНОВИЧ, 1896 р.н., с.Малинівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 23.09.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація серед колгоспників проти радянської влади). Засуджений 25.09.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 25.10.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10814)

НАСТУСЕНКО СЕМЕН ІВАНОВИЧ, 1897 р.н., с.Малинівка, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1929 році розкуркулений. Заарештований 26.12.1929 Петрівською районною міліцією ("в ніч з 24 на 25 грудня, коли члени созу "Промінь волі" посходились на збори обговорити питання колективізації, згорів сарай, в якому знаходились 25 усуспільнених коней, господарству завдано збитків на суму 300 рублів; з підозрюваних винним визнано Настусенка, бо він постійно вів агітацію проти колективізації, податків, а одного разу підпилим погнався за головою созу Кущем, погрожував убити його чи спалити"). Звільнений 2.01.1930 разом іще із трьома односельцями, підозрюваними у підпалі конюшні. Засуджений 26.04.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 23.02.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6024)

НЕДУГ ПАВЛО ПЕТРОВИЧ, 1917 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта неповна середня, проживав у м.Олександрії, студент технікуму політосвіти. Заарештований 28.04.1935 Олександрійським РВ НКВС ("антирадянська агітація: виявляв невдоволення тим, що радянська влада знущається над студентами технікуму і вів підготовку до терору проти вождів радвлади"; "написав листа своєму знайомому, що в старі часи українські степи годували мільйони, а тепер хліба для свого народу не вистачає" – *див. Григорій Михайленко, Олександрійський район*). Засуджений 13.11.1935 Дніпропетровським облсудом до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 3.11.1962 Верховним судом УРСР. (П – 6118)

НЕЙШТЕТЕР АБРАМ АБРАМОВИЧ, 1907 р.н., с.Маринопіль Нікопольського району Дніпропетровської області, німець, освіта початкова, проживав у с.Зелене Петрівського району, тесля маслозаводу. Заарештований 15.11.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна націоналістична діяльність). Засуджений 17.12.1937 НКВС СРСР до розстрілу, вирок виконано 15.01.1938. Реабілітований 1.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11479)

НЕЙШТЕТЕР ФРАНЦ ПЕТРОВИЧ, 1892 р.н., с.Любимівка Миколайпольського району Дніпропетровської (нині Запорізької) області, німець, освіта початкова, проживав у с.Зелене, майстер маслозаводу. Заарештований 22.02.1938 Петрівським РВ НКВС ("контрреволюційна агітація" – *див. Давид Фрезе*). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.06.1938. Реабілітований 27.12.1967 Кіровоградським облсудом. Разом з ним заарештовані сестра дружини Олена Янц і чоловік двоюрідної дружининої сестри Давид Фрезе; батько з братом Іваном виїхали в Америку у 1923 році. (П – 8140)

НЕСЕН АНТОН ТИМОФІЙОВИЧ, 1892 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта початкова, конюх при млині. Заарештований 4.03.1938 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти радянської влади). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.06.1938. Реабілітований 15.02.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3478)

НЕТЮХАЙЛО ПРОКІП МИКИТОВИЧ, 1896 р.н., с.Богданівка, українець, освіта початкова, проживав на х.Юшко Зеленівської сільради Петрівського району, хлібороб. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 23.10.1930 Петрівським РВ ДПУ ("у 1918 році служив у гетьманській армії, згодом перебував у повстанському загоні Іванова; провадив антирадянську агітацію проти колективізації: "Не йдіть у колгоспи, бо це ярмо – незабаром радвладу скинуть і з колгоспниками жорстоко розправляться"). Засуджений 2.04.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9991)

НЕЧИПОРЕНКО (НЕЧЕПУРЕНКО) ПАНАС ГАВРИЛОВИЧ, 1901 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 24.05.1945 Петрівським РВ НКДБ (таємний агент жандармерії). Засуджений 3.08.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 30.12.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13721)

НІКОЛЕНКО АНДРІЙ ТИМОФІЙОВИЧ, 1900 р.н., с.Артемівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Леніна Друге Олександрійського району, без певних занять. Заарештований 1.12.1943 УНКВС Кіровоградської області ("в роки німецької окупації працював завгоспом громадського двору, вів антирадянську агітацію на користь Німеччини"). Засуджений 15.07.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 22.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9986)

НОВОХАТЬКО ПЕТРО МУСІЙОВИЧ, 1885 р.н., с.Чечеліївка, українець, освіта початкова, проживав у с.Новий Стародуб Петрівського району, колгоспник. Заарештований 16.02.1938 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти радянського ладу і колгоспів). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9157)

ОВДІЙ МАКСИМ СИДОРОВИЧ, 1906 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 19.07.1938 Петрівським РВ НКВС (підозрювався як член контрреволюційної повстанської організації та антирадянський агітатор). Управлінням НКВС Миколаївської області 15.11.1938 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 483)

ОДОД МИХАЙЛО ОВСІЙОВИЧ, 1884 р.н., с.Чечеліївка, українець, освіта початкова, проживав у с.Новий Стародуб Петрівського району, член колгоспу "Червоний Жовтень". У 1930 році за невиконання твердого завдання хлібоздачі розкуркулений, у 1932-ому за контрреволюційну агітацію був засуджений до 2 років неволі умовно. Вдруге заарештований 25.12.1937 Петрівським РВ НКВС ("у лютому 1918 року в Одесі був зарахований до гайдамацького полку, в якому прослужив 4 місяці, через хворобу звільнений і прибув на проживання додому, де вступив у партію українських есерів, 1919-го року брав участь у з'їзді цієї партії, у 1920-ому перебував у повстанському загоні Сави Ярового; контрреволюційна агітація"). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 15.07.1957 Кіровоградським облсудом. В партії есерів були земляки Лука Бабенко – розстріляний, Чорний Петро Андрійович – помер, Яровий Сава Демидович – майбутній отаман, Рудєв Йосип Омелянович – служив у загоні Ярового, Синьоок Йосип Тимофійович – помер у 1932 році; повстанці із загону Ярового: Куць Андрій Леонтійович – арештований, Милько Степан – помер у 1921 році, Кулик Роман – помер у 1928-ому, Малиш Антон Григорович – арештований, Малиця Панас – помер у 1921-ому, Стрижак Костянтин Хомович – помер, Мартиненко Андрій Петрович – арештований. (П – 3727)

ОДОД НИКИФОР ОВСІЙОВИЧ, 1901 р.н., с.Чечеліївка, українець, освіта початкова, проживав на руднику ім.Леніна Криворізького району, ремонтник колій рудника. Заарештований 25.12.1937 Петрівським РВ НКВС ("у 1920 році служив у повстанському загоні Ярового помічником коменданта; комендантська команда виконувала присуди стосовно засуджених полонених червоноармійців та революційно налаштованих селян, мобілізовувала селян у повстанський загін; контрреволюційна агітація"). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 15.07.1957 Кіровоградським облсудом. Разом з ним репресований брат Михайло. (П – 3727)

ОДОД СЕМЕН ФЕОФАНОВИЧ, 1882 р.н., с.Чечеліївка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 30.10.1930 Петрівським РВ ДПУ ("у 1907-11 роках належав до підпільної організації есерів; у 1920-ому брав участь у повстанні проти радянської влади; у 1930-ому вступив у соз "Шлях до соціалізму", разом з іншими під час проведення волинки вийшов із созу; вів антирадянську агітацію проти державної хлібозаготівлі"). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 29.04.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 7484)

ОРЕШАКО ОЛЕКСІЙ ЯКИМОВИЧ, 1906 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, член ВКП(б), завідувач райторгу. Заарештований 9.04.1944 Петрівським РВ НКДБ (антирадянська діяльність:

"у липні 1943 року дав згоду начальникові поліції Томасу на таємне з ним співробітництво – виявляти партизан та осіб, які вороже ставляться до німецької окупаційної влади"). Петрівським РВ НКДБ 26.08.1944 направлений у спецтабір №240 НКВС м.Сталіно для фільтрації. (П – 3207)

ОРИЩЕНКО КАТЕРИНА МИКОЛАЇВНА, 1918 р.н., с.Маловодяне, українка, освіта 9 класів, член ВЛКСМ з 1937 року, бухгалтер на пошті в смт Петрове. Заарештована 27.02.1944 Петрівським РВ НКДБ ("в роки війни працювала бухгалтером громадського двору, за вимогою старости складала списки молоді для відправлення в Німеччину; підтримувала зв'язки з німецькими каральними органами, зокрема в серпні 1943-го донесла німецькій жандармерії на громадянина Бур'янова про те, що він веде антифашистську агітацію, німці арештовували Бур'янова"). Засуджена 7.10.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 15 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Трибуналом військ НКВС Українського округу 4.04.1945 міру покарання зменшено до 10 років неволі. Реабілітована 28.08.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 13576)

ОСНОВЕНКО ІВАН МАРКОВИЧ, 1915 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, проживав у м.Тбілісі (Грузія), діловод артилерійського училища. Заарештований 8.10.1941 особливим відділом НКВС Закавказького фронту (поширення провокаційних чуток, спрямованих на дискредитацію Червоної армії та її керівників). Засуджений 24.11.1941 трибуналом Закавказького фронту до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з відстрочкою вироку до закінчення військових дій. Направлений у діючу армію. (П – 6298)

ОСТРИЖНА-СЕРДЮК АНАСТАСІЯ ГРИГОРІВНА, 1917 р.н., с.Олександродар, українка, освіта середня спеціальна (Кіровоградський сільськогосподарський технікум, 1936), проживала у с.Ганнівка Петрівського району, санітарка військового шпиталю. Заарештована 3.01.1944 Долинським РВ НКДБ (підозрювалась у зрадницькій діяльності). Долинським РВ НКДБ 26.01.1944 справу припинено, з-під варти звільнена. (П – 320)

П'ЯТА АНАНІЙ ЛУКИЧ, 1892 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, проживав у с.Мала Ганнівка Петрівського району, одноосібник. Заарештований 20.09.1935 Петрівським РВ НКВС ("антиколгоспна агітація, розмови про швидке падіння радянської влади). Засуджений 29.01.1936 Дніпропетровським обсудом до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 12.12.1991 Генеральною прокуратурою України. (П – 12930)

П'ЯТА ЄВМЕН ЯКОВИЧ, 1900 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 18.10.1930 Петрівським РВ ДПУ ("в минулому активні учасники повстанських проти радянської влади загонів, вислані на Вологодщину в роки колективізації, згодом втекли з заслання, тісно межи собою пов'язані, нині розробили проект збройного повстання, зривають кампанії партії й уряду, не підкоряються розпорядженням і законам влади; під керівництвом куркуля Євмена П'яти створене угруповання з 6 осіб, яке відкрито розповсюджує провокаційні чутки, що скоро настане край радвладі, бо буде війна, а тому треба готуватись до збройної допомоги зарубіжним державам"; "сам П'ята злісно ухилявся від сплати сільгоспподатку і здачі хліба, був висланий у Вологду, в травні цього року втік, вернувся в Петрове й став формувати бандгрупу"). Засуджений 6.04.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 18.03.1933 ухвалено: після дострокового завершення строку покарання 31.03.1933 додати іще 3 роки заслання у північний край за попереднім звинуваченням. Реабілітований 5.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11306)

П'ЯТА ОСТАП СЕМЕНОВИЧ, 1900 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, завідувач пункту "Союзхутро". Заарештований 8.08.1938 Петрівським РВ НКВС (підозрювався у контрреволюційній агітації). Петрівською райпрокуратурою 14.01.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2424)

ПАНЧЕНКО МАТВІЙ ДАВИДОВИЧ, 1901 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта початкова, чорнороб артілі ім.Шевченка. У 1932 році за виступи проти хлібоздачі та зрив колгоспних зборів П'ятихатським нарсудом був засуджений до 10-річного ув'язнення в концтаборі з позбавленням громадянських прав на 8 років. Вдруге заарештований 2.09.1937 Петрівським РВ НКВС ("повернувшись 1936 року із ув'язнення, повів руйнівну роботу серед колгоспників: "Для чого нам стільки землі, не потрібні нам машини МТС, все одно хліб у нас заберуть, а ми лишимось голодними", закликав до терору

проти партійних керівників, агітував проти державної позики на оборону країни: "Ця позика нам не потрібна, це просто іще один податок, щорічний, досить з нас дерти шкуру, ми самі потребуємо допомоги" – в артілі ім.Шевченка зібрано позики на 25% менше порівняно з минулим роком"). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до розстрілу, вирок виконано 13.11.1937. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9394)

ПАСІЧНИК САМІЙЛО ФЕДОРОВИЧ, 1891 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 24.10.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти радянської влади). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 9.09.1938. Реабілітований 7.01.1961 Кіровоградським облсудом. (П – 5397)

ПАЦЮК ГРИГОРІЙ ІВАНОВИЧ, 1898 р.н., с.Чечеліївка, українець, освіта початкова, коваль колгоспу "Перше травня". Заарештований 15.02.1938 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти радянського ладу і колгоспів). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9157)

ПЕДАН ВОЛОДИМИР СЕМЕНОВИЧ, 1903 р.н., смт Петрове, українець, освіта середня, вчитель. Заарештований 18.07.1938 Петрівським РВ НКВС ("член контрреволюційної повстанської організації"). Миколаївським облсудом 16.03.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. Батько розкуркулений. (П – 12515)

ПЕДАН ГАВРИЛО ТРОХИМОВИЧ, 1893 р.н., смт Петрове, українець, неписьменний, хлібороб. Заарештований 18.10.1930 Петрівським РВ ДПУ ("учасник антирадянського угруповання, агітація проти заходів партії на селі" – *див. Євмен П'ята*). Засуджений 6.04.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11306)

ПЕДАН МИКИТА ЛУКИЧ, 1898 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, колгоспник. У 1933 році за крадіжку зерна засуджений до 5 років неволі. Вдруге заарештований 19.07.1938 Петрівським РВ НКВС ("у 1919-20 роках служив у петлюрівській армії, був учасником повстанського загону Іванова; член контрреволюційної повстанської організації, вів антирадянську агітацію"). Петрівським РВ НКВС 5.01.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 365)

ПЕДАН МИКОЛА СЕРГІЙОВИЧ, 1904 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, проживав у с.Йосипівка Петрівського району, колгоспник. У 1931 році розкуркулений. Заарештований 21.02.1938 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 27.12.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 4618)

ПЕДАН НЕСТОР ЯВДОКИМОВИЧ, 1870 р.н., с.Зелене, українець, неписьменний, хлібороб. Заарештований 27.02.1931 П'ятихатським РВ ДПУ (агітація проти колективізації). Засуджений 23.03.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років заслання у північний край. Реабілітований 22.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11656)

ПЕДАН СЕРГІЙ ЯВДОКИМОВИЧ, 1885 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 30.01.1930 Петрівським РВ ДПУ (антирадянська агітація, контрреволюційна діяльність). Засуджений 28.04.1930 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років заслання у північний край. Реабілітований 22.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11004)

ПЕРЕХРЕСТ МАМОСЬ ЯКОДИМОВИЧ, 1897 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, член колгоспу "Переможець". У 1915 році за побиття урядника був засуджений до 3 років арештантської роти. Вдруге заарештований 4.03.1944 Долинським РВ НКДБ (посібництво німецьким окупантам: "у серпні 1941 року під загрозою смерті дав згоду начальникові поліції Дроздову на таємну співпрацю, у листівках висміював Сталіна і колгоспи, радянську владу називав "чорною чумою"). Засуджений 30.01.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 9.08.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 10197)

ПЕТРЕНКО ДМИТРО ІВАНОВИЧ, 1887 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, головний механік. Заарештований 20.12.1937 Олександрійським РВ НКВС

(контрреволюційна агітація). Засуджений 28.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.01.1938. Реабілітований 10.08.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3744)

ПІДГОРНИЙ ОЛЕКСАНДР СЕМЕНОВИЧ, 1894 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта початкова, слюсар. Заарештований 3.12.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 53-ої стрілецької дивізії ("в роки німецької окупації в Ганнівку вернулись розкуркулені радянською владою Волошин Григорій Іванович, Волошин Дмитро Власович, Малишко Параска Вакулівна, Білий Андріян, Соя Петро, Підгорний Семен та інші – усім було повернено конфісковані хати й майно; Олександр Підгорний в роки війни працював 8 днів старостою Ганнівської сільської управи, допомагав німцям встановлювати фашистські порядки; разом із Волошиними і Малишко написали дві колективні заяви на партійно-радянський актив і передали їх у жандармерію"). Трибуналом військ НКВС Кіровоградської області 22.04.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. Батько розкуркулений у 1930 році, брати Єлизар і Михайло репресовані й вислані у віддалені регіони СРСР. (П – 13365)

ПОДА ІВАН СТЕПАНОВИЧ, 1910 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта початкова, рядовий 146-го стрілецького полку. Заарештований 10.02.1944 відділом контррозвідки "Смерш" 37-ої армії (дезертирство). Верховним судом СРСР 15.08.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 5027)

ПОЛІГЕЦЬКИЙ АНАТОЛІЙ ФЕДОРОВИЧ (ФЕДОТОВИЧ), 1902 р.н., с.Бичева Хмільницького району Вінницької (нині Любарського Житомирської) області, українець, освіта вища, проживав у с.Новий Стародуб Петрівського району, агроном, військовослужбовець. Заарештований 13.12.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 7-ої гвардійської армії (підозрювався у співробітництві з німецькими окупантами). Петрівським РВ НКДБ 15.02.1944 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 5677)

ПОЛІСКО ГРИГОРІЙ ЛАВРОВИЧ, 1886 р.н., смт Петрове, українець, освіта вища, вчитель. Заарештований 30.07.1930 Криворізьким окрвідділом ДПУ ("підозрювався у підтримці антирадянського угруповання, членстві в СВУ"). Криворізьким окрвідділом ДПУ 18.08.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 12042)

ПОНОМАРЕНКО ПАВЛО ТРОХИМОВИЧ, 1883 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 24.10.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 9.09.1938. Реабілітований 10.09.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5317)

ПОСПЕЛКІН ГРИГОРІЙ ТИМОФІЙОВИЧ, 1898 р.н., с.Явкине Баштанського району Миколаївської області, білорус, освіта початкова, проживав у с.Маловодяне Петрівського району, конюх колгоспу ім.Димитрова. У 1930 році розкуркулений і висланий на північ, у 1932-ому із заслання втік; у 1933 році за контрреволюційну агітацію був засуджений до 3 років неволі. Вдруге заарештований 15.11.1937 Петрівським РВ НКВС ("в роки громадянської війни був у повстанському загоні отамана Григор'єва; вів контрреволюційну агітацію"). Засуджений 20.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 28.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8912)

ПОТАПЕНКО ЯКІВ КИРИЛОВИЧ, 1880 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 3.03.1930 Криворізьким окрвідділом ДПУ (підозрювався у контрреволюційній діяльності, агітації проти колективізації). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 13.07.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 7783)

ПОЧТАРЬОВ ВАСИЛЬ ЯКОВИЧ, 1921 р.н., с.Краснопілля, українець, освіта 7 класів, проживав у м.Севастополі (АР Крим), червонофлотець-учень. Заарештований 29.06.1941 3-м відділом Чорноморського флоту (антирадянська агітація). Засуджений 13.07.1941 військовим трибуналом Чорноморського флоту до 7 років ув'язнення. Реабілітований 21.03.1991 головною військовою прокуратурою з реабілітації. (П – 12600)

ПУЗАНОВ ГРИГОРІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1912 р.н., с.Новомиколаївка, українець, освіта початкова, червоноармієць 375-го окремого зенітного артдивізіону. Заарештований 24.04.1942 особливим відділом НКВС Ростовського дивізійного району (антирадянська агітація). Засуджений 29.05.1942 військовим трибуналом Ростовського-на-Дону гарнізону до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 20.11.1991 прокуратурою Північно-Кавказького військового округу. (П – 12916)

ПУЗАНОВ ОЛІМПІЙ МИКОЛАЙОВИЧ, 1894 р.н., с.Мар'янівка, українець, освіта початкова. проживав у с.Новомиколаївка Петрівського району, рахівник колгоспу. Заарештований 24.10.1937 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 13.10.1938, похований у м.Дніпропетовську. Реабілітований 7.12.1957 Кіровоградським облсудом. (П – 3941)

ПУЗАНОВ ЯКІВ ДАВИДОВИЧ, 1889 р.н., с.Мар'янівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Перебував під судом за переховування хліба. Вдруге заарештований 4.02.1930 Криворізьким окрвідділом ДПУ ("крупні куркулі Узлови та Пузанов – до революції мали землі 75 десятин і 200 десятин орендованої, млин, експлуатованих 15 батраків у сезон – у голод 1921 року вимінювали в бідних за хліб речі й худобу, у 1929-ому відкрито виступали проти колективізації, вели антирадянську агітацію: "Радвлада хоче зробити бідних іще біднішими, кріпаками, хоче нещадно експлуатувати їх", на зборах вмовляли селян йти в соз, їх проганяли, а вони стояли за дверима, підслуховували й втручались, щоб тільки зірвати збори"). Засуджений 8.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 20.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6150)

ПУЗИК ІВАН НИКАНОРОВИЧ, 1900 р.н., с.Водяне, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 25.09.1937 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація, контрреволюційна пропаганда). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 29.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10699)

ПУЧКОВ МИКОЛА ВАСИЛЬОВИЧ, 1896 р.н., м.Волгоград (Росія), росіянин, освіта середня, член ВКП(б) у 1918-22 роках, проживав на х.Петрівський Петрівського району, старший агроном П'ятихатського зернорадгоспу. Заарештований 26.01.1944 Петрівським РВ НКДБ (під час німецької окупації працював старшим агрономом П'ятихатського держмаєтку). Засуджений 23.10.1944 військовим трибуналом НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 18.12.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12863)

П'ЯТА ТИМОФІЙ СЕМЕНОВИЧ, 1888 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, член промартілі. У 1924 році за "контрреволюційну агітацію" був засуджений до 6 місяців примусової праці. Вдруге заарештований 18.07.1938 Петрівським РВ НКВС ("член контрреволюційної повстанської організації"; із свідчень на суді: "Того, що говорив на попередньому слідстві не підтверджую, бо воно вигадане, хоч особистих рахунків ні з ким не маю, але їхні покази теж неправдиві; я сектант за релігійними переконаннями, до 1924 року був організатором секти баптистів, але після того, як мене судили за недозволені релігійні зібрання, я відмовився від сектантства зовсім"). Засуджений 16.03.1939 Миколаївським облсудом до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 19.10.1990 Верховним судом УРСР. (П – 12515)

РАВИЧ ГРИГОРІЙ АНДРІЙОВИЧ, 1887 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта початкова, проживав у смт Петрове, завгосп школи. Заарештований 24.06.1938 Петрівським РВ НКВС ("член контрреволюційної повстанської організації"; "разом із Йосипом Решетняком та Яковом Литвином вихваляв Німеччину, говорив, що у нас жити тяжко: нема взуття, мануфактури, культури"). Засуджений 16.03.1939 Миколаївським облсудом до 2 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 1 рік. Реабілітований 19.10.1990 Верховним судом УРСР. (П – 12515)

РЕБРІЙ ІВАН ОЛІЯНОВИЧ, 1906 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта початкова, конюх колгоспу. Заарештований 15.11.1937 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 14.02.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 28.09.1988 Кіровоградським облсудом. (П – 8357)

РЕВА ОЛЕКСА ГАВРИЛОВИЧ, 1891 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, хлібороб-середняк. Заарештований 8.02.1930 Криворізьким окрвідділом ДПУ (контрреволюційна діяльність, агітація проти колективізації). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 13.07.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 7783)

РЕВА СЕРГІЙ ГАВРИЛОВИЧ, 1870 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 8.02.1930 Криворізьким окрвідділом ДПУ (контрреволюційна діяльність, агітація проти колективізації). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 13.07.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 7783)

РЕЙМЕР ПЕТРО ПЕТРОВИЧ, 1897 р.н., с.Краснопіль (нині приєднане до Нового Стародуба) Петрівського району. німець, освіта середня спеціальна - вчительська семінарія, проживав у м.Вроцлав (Польща), технік-будівельник польської комендатури. Заарештований 15.10.1945 опергрупою контррозвідки "Смерш" м.Бреслау (м.Вроцлав) ("член "Союзу німців, які проживають за кордоном" у 1934 році; зрада Батьківщини: нелегально перетнув радянсько-китайський кордон, а потім перебрався у Німеччину"). Засуджений 5.03.1946 трибуналом Північної групи військ в закритому судовому засіданні до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 23.10.1996 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 14503)

РЕШЕТНЯК ТЕРЕНТІЙ ЮХИМОВИЧ, 1868 р.н., с.Чечеліївка, українець, письменний, хлібороб. Заарештований 7.12.1930 Петрівським РВ ДПУ ("під час повстання проти радвлади 1919-1920 у Чечеліївці був сотенним командиром і жорстоко розправлявся з червоноармійцями в саду поміщика Килиповського"; "весною 1930 брав участь у волинках, був ініціатором розвалу колгоспів "12-річчя Жовтня" і "Пролетар"). Долинською дільничною прокуратурою 11.02.1931 справу припинено, фактів свідки не підтвердили, з-під варти звільнений. (7453 - П)

РОДЬКО ГРИГОРІЙ ЮХИМОВИЧ, 1906 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 15.11.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація серед колгоспників). Засуджений 14.02.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 6.06.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. У 1929 році батько розкуркулений. (П - 1441)

РОДЬКО СИСОЙ НИКИФОРОВИЧ, 1897 р.н., с.Зелене, українець, освіта 3 класи, член ВКП(б) у 1930-34 роках (виключений за приховування факту служби у повстанському загоні), голова колгоспу ім.Кірова, службовець. Заарештований 23.10.1937 Петрівським РВ НКВС ("у 1919 році служив у повстанському загоні Кришня; працюючи головою Лозуватської сільради П'ятихатського району Дніпропетровської області, підтримував тісні стосунки з куркульським елементом, затискував критику, висловлював поразницькі настрої, погрожував розправою комуністам"). Засуджений 14.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Покарання відбув повністю, у 1964 році проживав у м.Слов'янськ-на-Кубані Краснодарського краю, Росія. Реабілітований 14.11.1964 Кіровоградським облсудом. (П - 7877)

РОЖЕНЦЕВ ЮХИМ МИКОЛАЙОВИЧ, 1906 р.н., с.Чечеліївка, українець, освіта початкова, проживав у м.Олександрії, голова артілі "Червоний тесля". Заарештований 16.12.1944 Олександрійським РВ НКДБ ("зрада Батьківщини: під час окупації працював старостою меблевої фабрики, вів антирадянську агітацію"). Засуджений 17.02.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 20 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Трибуналом військ НКВС Українського округу 26.05.1945 міру покарання зменшено до 10 років виправно-трудових таборів з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 21.09.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13643)

РОМАНЕНКО ЄВМЕН СИДОРОВИЧ, 1889 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 16.02.1930 Криворізьким окрвідділом ДПУ ("розкуркулений, агітував проти заходів радянської влади на селі"). Засуджений 14.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 25.02.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 6057)

РОМАНОВ ВАСИЛЬ МИКОЛАЙОВИЧ, 1898 р.н., м.Санкт-Петербург (Росія), росіянин, освіта початкова, проживав у с.Ганнівка Петрівського району, без певних занять. Заарештований 21.07.1941 УНКВС Кіровоградської області ("агітував проти оборонних заходів, пов'язаних з війною"). Засуджений 31.01.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 28.04.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 73)

РОСЛИК ЯКІВ ПАНАСОВИЧ, 1910 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 22.02.1944 Петрівським РВ НКДБ ("в роки війни служив у німецькій поліції"). Засуджений 12.06.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 15.05.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13271)

РУДЕНКО ІВАН ІЛЛІЧ, 1883 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, сторож колгоспу "Червоний прапор". Заарештований 21.10.1940 Петрівським РВ НКВС ("терористична діяльність в роки громадянської війни" – *див. Степан Левченко*; у 1931 році вийшов із колгоспу, але його розкуркулили, то знов вернувся; вів антирадянську агітацію: "Скільки в колгоспі не працюй, а хліб доводиться купувати на ринку; радянська влада змушує працювати, а хліба не дає, люди голодні; на базарі кукурудзу продають свиням, а їсти її доводиться людям"). Управлінням НКВС Красноярського краю 12.10.1942 справу припинено у зв'язку зі смертю ув'язненого 20.02.1942. Два сини засуджені за спекуляцію до 5 років неволі кожен. (П - 4009)

РУФФ ЄВГЕНІЯ ГЕНРІХІВНА, 1894 р.н., с.Малинівка Херсонської губернії (нині Петрівського району), німкеня, освіта вища, проживала у м.Бобринець, вчителька німецької мови. Заарештована 4.07.1941 Бобринецьким МРВ НКДБ ("дочка заможного колоніста Генріха Міллера, який у с.Малинівка Херсонського повіту мав 35 десятин землі, у 1917 році господарство конфісковано, а сам він убитий повстанцем Скляром; на допиті Євгенія Руфф називає місце народження с.Малинівка Криворізького району; провадила антирадянську агітацію серед учителів – вихваляла дореволюційний час, зводила наклепи на керівників радянського уряду і життя трудящих в СРСР"). Засуджена 14.03.1942 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років заслання у Красноярський край. Реабілітована 22.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 12272)

РЯБУХА ТИМІШ МИХАЙЛОВИЧ, 1900 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта початкова, голова созу "Дружний хлібороб". Заарештований 10.05.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ ("в кінці 1929 року на загальних зборах селян був утворений соз, куди ввійшло 70 господарів, до правління ввели як голову Тимоша Рябуху й Івана Безверхого, які під впливом Панаса Карманного стали зверхньо ставитись до бідноти, обзиваючи їх злиднями й ледацюгами, а коли повернувся з бупру куркуль Дмитро Чолован, вони записали й його до созу; ця трійка й розвалила колектив, використовуючи при агітації за вихід із колективного господарства статтю товариша Сталіна "Відповідь т. колгоспникам"; щоб внести більший розлад у колективі, Карманний відрізав хвости 11 коням, Чолован вибив вікна у стайні й забрав усе своє майно, конфісковане у нього при розкуркуленні, й продав його на ринку; на зборах у квітні відмовились прийняти у соз пропонованого райвиконкомом шахтаря-25-тисячника, Рябуха кричав, що не треба нам чужих, ми своїх маємо; в один день 54 господарі забрали свою худобу й майно із созу"). Засуджений 9.06.1930 Зінов'євським окрсудом до 1,5 року позбавлення волі. Верховним судом УРСР 27.07.1930 вирок зменшено до 6 місяців некваліфікованої примусової праці. Реабілітований 16.08.1993 Генпрокуратурою України. (П - 1811)

САБАДАШ ФЕОДОСІЙ ФЕДОРОВИЧ, 1895 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, проживав у с.Байраки Петрівського району, член созу. Заарештований 8.02.1930 Криворізьким окрвідділом ДПУ (контрреволюційна діяльність, агітація проти колективізації). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 13.07.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 7783)

САЄНКО СЕМЕН ФОКОВИЧ, 1891 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 25.11.1944 Петрівським РВ НКДБ (співробітництво з німецькими окупантами в роки війни). Засуджений 5.04.1945 трибуналом Кіровоградського гарнізону до 10 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 14.09.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 13567)

САМОВОЛ МИХАЙЛО ФЕДОРОВИЧ, 1897 р.н., с.Іскрівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Корсунівка (приєднане до с. Іскрівка), член колгоспу "Справжній шлях". У 1930 році за невиконання твердого завдання хлібоздачі державі розкуркулений і засуджений до 4 років неволі. Вдруге заарештований 22.12.1937 Петрівським РВ НКВС ("у 1918 році служив по мобілізації у петлюрівській армії; серед жителів с.Таращанка Корсунівської сільради розповсюджкував чутки, що радвлада довго існувати не буде; агітував не виконувати держзобов'язань, дискредитовував керівників партії й уряду"). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 7.12.1957 Кіровоградським облсудом. (П - 3936)

СВИНОСТРИГА ПАВЛО ТИМОФІЙОВИЧ, 1905 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 18.10.1930 Петрівським РВ ДПУ ("член контрреволюційної групи,

антирадянська агітація" - *див. Володимир Стулій*). Засуджений 2.04.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 5.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11307)

СВИНОСТРИГА ТИМОФІЙ ІЛЛІЧ, 1860 р.н., смт Петрове, українець, неписьменний, хлібороб. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 18.10.1930 Петрівським РВ ДПУ ("член контрреволюційної групи, агітація проти колективізації та проведення хлібозаготівельних робіт" – *див. Володимир Стулій*). Прокуратурою Дніпропетровського оперсектора ДПУ УРСР 25.03.1931 справу припинено через похилий вік, з-під варти звільнений. (П – 11307)

СВІДЕРСЬКИЙ МИКОЛА ФЕДОРОВИЧ, 1888 р.н., ст.Новий Буг Миколаївської області, українець, освіта середня, проживав у с.Ганнівка Петрівського району, голова колгоспу "Ленінський шлях". Заарештований 1.02.1944 Петрівським РВ НКДБ (під час німецької окупації служив бухгалтером громадського двору №27). Засуджений 22.06.1944 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 13.12.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12870)

СЕЛЕВКО ДАВИД СТЕПАНОВИЧ, 1889 р.н., с.Малоганнівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Богданівка Петрівського району, хлібороб. Заарештований 18.10.1930 Петрівським РВ НКВС ("син куркуля – батько до революції мав 150 десятин власної землі; у 1921 році підтримував повстанців отамана Іванова, переховував їх; нині веде агітацію проти колективізації, посівної кампанії, проводить нелегальні зібрання селян, закликає не підкорятись радянській владі"). Засуджений 25.12.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 19.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6244)

СЕМЕРЮК МИТРОФАН ГРИГОРОВИЧ, 1896 р.н., с.Олександродар, українець, колгоспник. Заарештований 25.12.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти радянської влади). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 29.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10698)

СЕРЕДА СЕРГІЙ ПАНАСОВИЧ, 1891 р.н., с.Олександро-Мар'ївка, українець, освіта початкова, робітник П'ятихатського зернорадгоспу. У 1930 році розкуркулений, у 1931-ому за несплату державних сільськогосподарських податків був засуджений до 5 років неволі. Вдруге заарештований 3.03.1945 Петрівським РВ НКДБ ("в роки війни підтримував зв'язок із старостою громадського двору, влітку 1942 року доніс йому на конюхів, які вели антинімецькі розмови; зводив наклепи на радянську владу, висловлював капітулянтські настрої, що Червона армія розгромлена і радвлада більше не повернеться"). Засуджений 17.05.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 16.09.1955 трибуналом Київського військового округу. (П – 3317)

СКОРЯК АНДРІЙ РОМАНОВИЧ, 1885 р.н., с.Лядова Могилів-Подільського району Вінницької області, українець, освіта початкова, проживав у с.Олександрівка Петрівського району, робітник цукрового заводу. Заарештований 6.10.1937 Петрівським РВ НКВС (вихваляв умови життя у Польщі). Засуджений 5.11.1937 особливою нарадою НКВС СРСР до розстрілу, вирок виконано 24.11.1937. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11534)

СКРИПНИК БОРИС КАЛИНОВИЧ, 1897 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта початкова, проживав у селищі Приютівка Олександрійського району, голова колгоспу "Боротьба". Заарештований 29.04.1933 Олександрійським РВ ДПУ (шкідництво під час сівби ярих). Дніпропетровською облпрокуратурою 22.05.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2568)

СКРИПНИК ОЛЕКСАНДР ІВАНОВИЧ, 1897 р.н., с.Водяне, українець, освіта початкова, тесля колгоспу "Вперед до нового життя". У 1931 році розкуркулений і висланий на північ, повернувся у 1934-ому. Вдруге заарештований 21.12.1937 Петрівським РВ НКВС ("в роки громадянської війни, у 1918-ому, перебував у повстанських загонах Григор'єва і Хмари, розстрілював комуністів; в період суцільної колективізації виступав проти, після повернення з заслання проліз у колгосп, висловлював терористичні наміри щодо активістів"). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.08.1938. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9492)

СКРИПНИК ФЕДІР КАРПОВИЧ, 1899 р.н., с.Олександрівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 13.03.1938 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений

22.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 22.06.1938. Реабілітований 15.02.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 4124)

СЛАВИНСЬКИЙ КОСТЯНТИН МАТВІЙОВИЧ, 1889 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта початкова, слюсар колгоспу "Ленінський шлях". Заарештований 21.12.1937 Петрівським РВ НКВС ("з 1925 року не займався корисною працею, а спекулював, підтримував зв'язок і злочинним елементом; у 1937-ому вів антирадянську агітацію, щоб хліб кооперації не продавали, бо на цей хліб мануфактури не отримають, то хай би краще гроші давали йому, а він мануфактури привіз би більше, ніж кооперація; закликав хліб продавати на приватному ринку"). Засуджений 22.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 22.06.1938. Реабілітований 25.04.1964 Кіровоградським облсудом. Сестра Ганна у 1919 році за контрреволюційну діяльність розстріляна ЧК. (П – 7819)

СЛАВИНСЬКИЙ ФЕДІР ГАВРИЛОВИЧ, 1897 р.н., с.Корсунівка, українець, освіта 4 класи, виключений із ВКП(б) у 1936 році, колгоспник. Заарештований 6.12.1937 Петрівським РВ НКВС (агітація проти підписки на держпозику та за зрив виборчої кампанії у Верховну раду СРСР). Засуджений 30.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 17.03.1938. Реабілітований 8.08.1959 Кіровоградським облсудом. (П – 4816)

СЛЕДЬ СТЕПАН НЕСТОРОВИЧ, 1904 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, сторож райспоживспілки. Заарештований 4.05.1938 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація). Управлінням НКВС Кіровоградської області 31.03.1939 справу припинено з-під варти звільнений. (П – 2099)

СЛЕДЬ СТЕФАН ІВАНОВИЧ, 1896 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, проживав у с.Мишоловка Петрівського району, заступник голови колгоспу. Заарештований 18.02.1938 Петрівським РВ НКВС ("брав участь у повстанському загоні Степового у 1920 році; вів антирадянську агітацію"). Засуджений 22.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 22.06.1938. Реабілітований 25.10.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 4515)

СМАГЛЮК НИКИФОР ГРИГОРОВИЧ, 1908 р.н., с.Зелене, українець, освіта середня (6 класів і Харківська прикордонна школа, 1934) член ВКП(б) з 1930 року, проживав у м.Вільнюсі (Литва), військовослужбовець, командир роти військової частини 9589 12-го окремого інженерно-протихімічного батальйону військ прикордонної і внутрішньої охорони НКВС, старший лейтенант. Заарештований 1.12.1944 відділом контррозвідки "Смерш" НКВС Литовської РСР (антирадянська діяльність: "у січні 1944 року під час поведення політзанять за наказом т.Сталіна за №95 Смаглюк всі заняття звів до порівняння сил двох армій, при цьому заявив: "Німецька армія сильніша, і якби вона діяла за наміченим планом, то була б непереможна"). Засуджений 9.03.1945 трибуналом військ НКВС Литовської РСР до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки і військового звання. Верховним судом СРСР 12.06.1945 присуд трибуналу скасовано, справу припинено, з-під варти звільнений 14.08.1945. (П – 5886)

СМІЛИК СЕМЕН СТЕПАНОВИЧ, 1886 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 24.10.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація, антирадянські, поразницького характеру вислови проти Конституції). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 9.09.1938. Реабілітований 7.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9685)

СОЙ АНДРІЙ ВАСИЛЬОВИЧ, 1895 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1931 році розкуркулений. Заарештований 25.02.1931 П'ятихатським РВ ДПУ (антирадянська агітація). Засуджений 4.04.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 14.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6251)

СОКУРЕНКО ДЕМИД АНДРІЙОВИЧ, 1909 р.н., с.Йосипівка, українець, освіта 2 класи, член ВЛКСМ, військовослужбовець 11-го будівельного батальйону. Заарештований 8.09.1941 особливим відділом НКВС Одеського військового округу (антирадянська агітація: "зводив наклепи на Червону армію, вихваляючи фашистську Німеччину: "Радянські літаки уникають повітряних боїв з противником"; жалкував, що не зостався вдома: "Все одно де вмирати – тут чи в німців"). Засуджений 17.09.1941 трибуналом Павлоградського гарнізону Одеського військового округу до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Помер 3.10.1945 у Севвостлагу. Реабілітований 23.11.1989 трибуналом Київського військового округу. (П – 10247)

СОЛДАТЕНКО СПИРИДОН ПЕТРОВИЧ, 1886 р.н., с.Новофедорівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Лелеківка Петрівського району, колгоспник. Заарештований 17.02.1938 Петрівським РВ НКВС (агітація проти радянського ладу, розповсюдження контрреволюційних чуток). Засуджений 22.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 22.06.1938. Реабілітований 29.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10676)

СТЕБЛІН ІВАН ОЛЕКСАНДРОВИЧ, 1899 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 27.11.1937 Петрівським РВ НКВС ("у 1918-19 роках служив у петлюрівській армії; вів антирадянську агітацію"). Засуджений 14.02.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 22.06.1963 Кіровоградським облсудом. (П – 1440)

СТЕЦЬ МИХАЙЛО ЮХИМОВИЧ, 1912 р.н., смт Петрове, українець, освіта середня спеціальна (Криворізький гірничий технікум, 1933), проживав до армії у селищі радгоспу "Маріампільський", військовослужбовець 44-го стрілецького полку у Житомирі. Заарештований 31.08.1936 особливим відділом НКВС 44-ої стрілецької дивізії (контрреволюційна троцькістська агітація: "18 серпня у групі писарів під час розмови про терористичне троцькістсько-зінов'євське угруповання доводив, що якби був живий Ленін, то він би з Троцьким порозумівся; 25 серпня говорив, що смерть командарма 1-го рангу Каменєва настала в результаті виникнення справи терористичного троцькістсько-зінов'євського угруповання"). Засуджений 1.10.1936 трибуналом 8-го стрілецького корпусу Київського військового округу до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 12.05.1991 прокуратурою Прикарпатського військового округу. (П – 12645)

СТЕШАН МИКОЛА ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1900 р.н., с.Чечеліївка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Перше травня". Заарештований 15.02.1938 Петрівським РВ НКВС (агітація проти радянського ладу і колгоспів). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9157)

СТРИЖАК МИХАЙЛО ХОМИЧ, 1879 р.н., с.Чечеліївка, українець, неписьменний, хлібороб. Заарештований 20.10.1930 Петрівським РВ НКВС ("в роки громадянської війни командував сотнею в петлюрівській армії, у 1920-ому брав участь у повстанні проти радянської влади у Чечеліївці; нині не припиняє контрреволюційної діяльності – у 1930 році антирадянською агітацією, волинками розвалив колгосп; непримиренний ворог радвлади"). Засуджений 2.04.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11062)

СТРІЛКО ГРИГОРІЙ ВАСИЛЬОВИЧ, 1900 р.н., с.Новофедорівка Корсунівської сільради, українець, освіта початкова, проживав у смт Петровому, хлібороб, на різних поденних роботах. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 6.12.1937 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація: "розповсюджував чутки, що колгоспи довго існувати не будуть, бо зміниться скоро існуючий лад на фашистський, тоді житиметься краще; виступав проти виконання державних зобов'язань, дискредитовував сталінську Конституцію"). Засуджений 28.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8984)

СТУЛІЙ ВОЛОДИМИР ОНУФРІЙОВИЧ, 1902 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 18.10.1930 Петрівським РВ ДПУ (член контрреволюційного угруповання: "разом із Степаном Стулієм, Іваном Гришком, батьком і сином Тимошем і Павлом Свиностригами вів антирадянську агітацію, залякував людей, що скоро буде війна, то хто записався в колгосп, того позбавлять права власності на землю і господарювання, взагалі всі колективісти будуть знищені – комуністам влаштують варфоломіївську ніч"). Засуджений 2.04.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 5.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11307)

СТУЛІЙ ОЛЕКСАНДР МИХАЙЛОВИЧ, 1912 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, учень семирічної школи. Заарештований 8.07.1930 Криворізьким окрвідділом ДПУ ("контрреволюційна діяльність серед молоді: націоналізм, антисемітизм, дискредитація комсомолу"). Засуджений 12.10.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 2 років ув'язнення у концтаборі умовно. Реабілітований 30.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12042)

СТУЛІЙ СТЕПАН ФЕДОРОВИЧ, 1868 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 13.12.1930 Петрівським РВ ДПУ ("керівник контрреволюційного угруповання, антирадянська агітація" - *див. Володимир Стулій*). Засуджений 2.04.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край умовно. Реабілітований 23.04.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 11307)

СУГАК ІВАН ФЕДОРОВИЧ, 1907 р.н., с.Петрівка Корсунівської сільради Петрівського району, українець, освіта середня, проживав у с.Іванівка Петрівського району, вчитель Жуганської початкової школи. Заарештований 28.06.1941 Петрівським РВ НКВС ("перебуваючи на мобілізаційному пункті у Новому Стародубі, 26 червня вів антирадянську агітацію проти оборонних заходів та зміцнення могутності СРСР, висловлював небажання служити в Червоній армії"). Особливою нарадою НКВС СРСР 9.01.1943 з урахуванням попереднього ув'язнення справу припинено, з-під варти звільнений. Реабілітований 20.07.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 3101)

СУСЛОВ ІВАН АНДРІЙОВИЧ, 1910 р.н., с.Іванівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Татарівка Софіївського району Дніпропетровської області, комбайнер-тракторист машино-тракторної станції. Заарештований 28.08.1942 особливим відділом НКВС в/ч 1125 (антирадянська агітація серед червоноармійців). Особливим відділом НКВС в/ч 1125 3.09.1942 справу припинено, з-під варти звільнений. (П - 5634)

ТАРАНЕНКО ТОДОСЬ САВОВИЧ, 1886 р.н., с.Чечеліївка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Перше травня". Заарештований 2.10.1937 Петрівським РВ НКВС ("у 1932 році за невиконання держплану по м'ясу забрана з господарства корова; провадив антирадянську агітацію: "Скільки не працюй у колгоспі - толку мало, хліб здається в першу чергу державі, а колгоспники лишаються голодні, ходять голі й босі; скоро мусить вернутися буржуазія і всі колгоспи розженуть"). Засуджений 2.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 28.07.1938. Реабілітований 27.08.1969 Кіровоградським облсудом. Брат Кирило у 1929 році розкуркулений і висланий за межі України. (П - 8213)

ТАРАНЕЦЬ ФЕДІР СТЕПАНОВИЧ, 1886 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 6.10.1937 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 29.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 18.06.1990 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 1530)

ТЕНДЮК-СЛОНЬ ПРОКІП КОСТЯНТИНОВИЧ, 1909 р.н., с.Олімпіадівка, українець, освіта середня, проживав у с.Новгородка Друга (нині у складі смт Новгородка), вчитель неповної середньої школи. Заарештований 21.10.1936 Новопразьким РВ НКВС (підозрювався як член контрреволюційної повстанської організації). Прокуратурою Дніпропетровської області 5.02.1937 справу припинено, з-під варти звільнений. (5588 - П)

ТЕРЕЩЕНКО ВАСИЛЬ АНДРІЙОВИЧ, 1901 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Ворошилова. Заарештований 5.03.1938 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 7.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.08.1938. Реабілітований 12.10.1957 Кіровоградським облсудом. (П - 3854)

ТЕРЕЩЕНКО ОЛЕКСАНДР СЕМЕНОВИЧ, 1914 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта 7 класів, проживав у м.Олександрія, рахівник за фахом, в Червоній армії з 1936 року, курсант польової школи 122-го стрілецького полку. Заарештований 8.08.1937 особливим відділом УДБ 41-ої стрілецької дивізії ("вів контрреволюційну агітацію на підрив сталінської Конституції, вихваляв ворогів народу: на політзаняттях при обговоренні Конституції у параграфі недоторканності особи громадянина СРСР мовив, що в армії командири арештовують прокурора; на заняттях з тактики при ритті окопів заявив, що це він копає собі могилу; з приводу самогубства ворога народу Гамарника на політзаняттях сказав: "Він працював разом із Сталіним і Ворошиловим, то хіба вони не знали про його шкідництво? вони такі ж, як і Гамарник"; про військову службу: "Лишатись на надстрокову? та краще повіситись"). Засуджений 20.12.1937 військовим трибуналом 7-го стрілецького корпусу до 7 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 4 роки. Реабілітований 5.06.1990 Верховним судом СРСР. (П - 11745)

ТИМОФЕЄВ ВАСИЛЬ ЮХИМОВИЧ, 1921 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта початкова, з 7.07.1941 військовослужбовець 264-го окремого винищувального протитанкового дивізіону 342-ої

стрілецької дивізії. Заарештований 29.12.1942 особливим відділом НКВС 342-ої стрілецької дивізії (антирадянська агітація: "читаючи німецько-фашистські листівки й заперечуючи повідомлення радянської преси, вихваляв життя на окупованій німцями території і добре ставлення фашистів до мирного населення та військовополонених"). Засуджений 25.01.1943 трибуналом 342-ї стрілецької дивізії 61-ої армії до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 3.08.1992 прокуратурою Московського військового округу. (П – 13489)

ТИМОФЕЄВ ПОЛІКАРП МАКАРОВИЧ, 1903 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 4.10.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 2.04.1960 Кіровоградським облсудом. (П – 5069)

ТИТАР ВІКТОР ХОМОВИЧ, 1885 р.н., с.Олександрівка, українець, освіта початкова, член ВКП(б), колгоспник. Заарештований 15.02.1938 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 4.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 26.05.1938. Реабілітований 15.11.1958 Кіровоградським облсудом. (П – 4553)

ТИТОВ СЕМЕН ГРИГОРОВИЧ, 1895 р.н., с.Старі Обитоки (приєднане до с.Ганнівка), українець, селянин-середняк, хлібороб. Заарештований 7.05.1933 Дніпропетровським облвідділом ДПУ (участь у контрреволюційній повстанській організації проти радянської влади). Дніпропетровським облвідділом ДПУ 17.05.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. Вдруге заарештований 12.04.1945 Долинським РВ НКДБ (зрадництво на користь німців). Засуджений 9.07.1945 трибуналом військ НКВС до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 5.07.1989 Кіровоградським облсудом. (П – 5638, 10094)

ТИХОСТУП ІВАН СИЛОВИЧ, 1888 р.н., с.Мала Ганнівка, українець, освіта початкова, коваль колгоспу "Весна". У 1930 році розкуркулений. Заарештований 26.11.1932 П'ятихатською районною міліцією ("крав із сином Павлом колгоспне зерно: 21 листопада у них знайдено 7,5 пудів кукурудзи, 1,5 пуда крупи, 1 пуд борошна – хоча обоє не мали ніяких посівів; вів антирадянську агітацію: називав дурнями тих, хто здавав державі хліб; неякісно і невчасно ремонтував у артілі сільськогосподарський реманент"). Засуджений 6.12.1932 Дніпропетровським облсудом до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 7.12.1989 Верховним судом УРСР. (П – 11358)

ТИХОСТУП ПАВЛО ІВАНОВИЧ, 1912 р.н., с.Мала Ганнівка, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 26.11.1932 П'ятихатською районною міліцією ("розкрадання колгоспного зерна, антирадянська агітація" – *див. Іван Тихоступ*). Засуджений 6.12.1932 Дніпропетровським облсудом до 2 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 1 рік. Реабілітований 7.12.1989 Верховним судом УРСР. (П – 11358)

ТИЩЕНКО МИКОЛА МАТВІЙОВИЧ, 1910 р.н., с.Антонівка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Нове життя". У 1933 році за розкрадання соціалістичної власності був засуджений П'ятихатським районним народним судом до 8 років неволі, у 1937-ому з-під варти звільнений. Вдруге заарештований 4.09.1937 Петрівським РВ НКВС (антирадянська пропаганда проти підписки на державну позику, проти колективізації). Засуджений 10.09.1937 трійкою управління НКВС Дніпропетровської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 6.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11688)

ТИЩЕНКО ТАРАС ПАНТЕЛІЙОВИЧ, 1899 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта початкова, рахівник сільського споживчого товариства. Заарештований 28.11.1937 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 1.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 26.12.1937. Реабілітований 20.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9728)

ТКАЧ МИХАЙЛО ДАНИЛОВИЧ, 1897 р.н., с.Олександрівка, українець, освіта початкова, хлібороб колгоспу "Червоний перекоп". У 1932 році за невиконання плану хлібозаготівлі розкуркулений. Заарештований 3.10.1937 Петрівським РВ НКВС ("у 1919-20 роках служив у петлюрівських військах, повстанських загонах отаманів Григор'єва і Ярового, провадив збройну боротьбу проти радянської влади; агітував колгоспників не виходити на роботу: "Однак радвлада все забирає"; висловлював терористичні

наміри: коли почнеться війна – знищуватиме більшовиків"). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до розстрілу, вирок виконано 13.11.1937 у Дніпропетровську. Реабілітований 6.03.1966 Кіровоградським облсудом. (П – 8025)

ТКАЧЕНКО ВІРА АНАТОЛІЇВНА, 1928 р.н., м.Київ, українка, освіта початкова, проживала у смт Петровому, без певних занять. Заарештована 19.04.1944 УНКДБ Кіровоградської області (антирадянська діяльність). Засуджена 30.09.1944 трибуналом військ НКДБ Кіровоградської області до 15 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітована 10.09.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П –)

ТКАЧЕНКО ДАНИЛО ГНАТОВИЧ, 1896 р.н., с. Березнювате (приєднане до смт Петрове), українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 11.02.1944 відділом контррозвідки "Смерш" 64-го стрілецького корпусу ("працював старостою громадського двору під час німецької окупації"). Засуджений 6.06.1944 трибуналом військ НКДБ Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 30.08.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 12762)

ТКАЧЕНКО НАСТЯ АНТОНІВНА, 1916 р.н., с.Маршанка Каргатського району Новосибірської області (Росія), росіянка, освіта 7 класів, проживала у с.Новий Стародуб Петрівського району, приймальниця у млині. Заарештована 22.01.1944 Петрівським РВ НКВС (підозрювалась у зв'язках з німецько-фашистськими окупантами під час війни). Петрівським РВ НКВС 23.10.1944 справу припинено, з-під варти звільнена. (П – 2075)

ТКАЧЕНКО ПЕТРО АНДРІЙОВИЧ, 1893 р.н., с.Новофедорівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 21.12.1937 Петрівським РВ НКВС (антирадянська діяльність, розповсюдження провокаційних чуток). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 29.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10681)

ТКАЧЕНКО СПИРИДОН АНДРІЙОВИЧ, 1884 р.н., с.Новофедорівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 21.12.1937 Петрівським РВ НКВС (антирадянська діяльність, розповсюдження провокаційних чуток). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 29.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10681)

ТОРОП СЕМЕН ФЕДОРОВИЧ, 1910 р.н., с.Лелеківка, українець, освіта початкова, проживав у смт Петровому, коваль. Заарештований 26.03.1944 Петрівським РВ НКДБ (антирадянська діяльність). Петрівським РВ НКДБ 27.11.1944 направлений в спецтабір НКВС для фільтрації. (П – 3274)

ТРИГУБЕНКО ЙОНА ОЛЕКСІЙОВИЧ, 1888 р.н., с.Вовчанка, українець, освіта початкова, проживав у м.Кзил-Орда (Казахстан), технік-будівельник. Заарештований 19.01.1931 Новопразьким РВ ДПУ ("в роки громадянської війни був у повстанських загонах Григор'єва, Сірка, Іванова; у 1920 році разом з іншими повстанцями знищив у селі 22 червоноармійців, змушував селян Івана Гуленка, Йосипа Перчуна, Петра Єгорова закопувати трупи, а коли ті відмовились, то вставляв револьвера в рот: "Або кулю ковтни, або їдь закопувати"; того ж року з іншими повстанцями – Юхим та Іван Булди, Трохим Осадчий, Яків Коваленко, Семен Костюк – був засуджений до розстрілу, але отримавши кулю в щоку, прикинувся мертвим, згодом переховувався, працював у різних містах; у січні 1931 року приїхав із Середньої Азії забрати з села свою матір"; "не заперечуючи своєї повстанської участі, винним себе не визнавав"). Особливим відділом Одеського оперативного сектору ДПУ 28.10.1931 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 7496)

ТРИМАЙЛО ІВАН ГРИГОРОВИЧ, 1897 р.н., с.Чечеліївка, українець, освіта початкова, завгосп колгоспу "10 років Жовтня". У 1932 році розкуркулений і висланий у Вологду, звідки втік у 1933-ому, у 1935-ому висланий на "Бєломорстрой". Заарештований 6.10.1937 Петрівським РВ НКВС ("у 1919 році служив у петлюрівській армії, у 1920-ому в повстанському загоні Ярового; провадив агітацію проти радянської влади і колгоспного ладу"). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 13.11.1937. Реабілітований 20.06.1959 Кіровоградським облсудом. (П – 4759)

ТРИПУТЕНЬ ДАВИД ІВАНОВИЧ, 1901 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, колгоспник, розкуркулений. У 1937 році за псування посівного зерна був засуджений до 1,5 року неволі. Вдруге заарештований 17.02.1938 Петрівським РВ НКВС (член контрреволюційної групи, агітація проти колгоспного будівництва, шкідництво). Засуджений 7.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 7.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 12253)

ТРОЦЬКО ІВАН ПЕТРОВИЧ, 1925 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта 7 класів, курсант-рядовий 30-го навчального танкового полку. Заарештований 22.06.1944 відділом контррозвідки "Смерш" 7-ої навчальної танкової бригади (антирадянська агітація: "перебуваючи на окупованій німцями території, у червні 1943 року був мобілізований німцями і працював у концтаборі м.Миколаєва, видав німцям 8 осіб, які готували втечу з концтабору, отримав за це право на відпустку, 22 жовтня приїхав у рідне село, яке через кілька днів зайняла наступаюча Червона армія, куди незабаром призвали на службу; говорив бійцям: "Коли прийшли німці, то нічого не зачепили, колгоспи так і лишились, порядки ті самі, тільки назви змінили: колишні голови стали називатись старостами, міліція поліцією - її набирали із місцевого населення"; "Наших багато переходило до німців, бо життя там краще і харчують і обмундировують краще, не те, що в нас; у німців були організовані спеціальні козачі загони, туди добровільно й переходили наші, бо ми ходимо як злидні - обірвані, голодні, дослужились уже до ручки"). Засуджений 28.09.1944 військовим трибуналом Челябінського гарнізону до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 23.05.1991 прокуратурою Приволзько-Уральського військового округу. (П - 12663)

ТРУБАЇВСЬКИЙ ПЛАТОН ПАНАСОВИЧ, 1897 р.н.. с.Новий Стародуб, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Косіора. Заарештований 8.09.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність: "в роки громадянської війни перебував 10 днів у петлюрівському загоні; тепер веде антирадянську агітацію: "Радвлада грабує трудящих, знущається над народом, комуністи лиш на словах за народ, а насправді турбуються про своє благополуччя"; 22.08.1937 разом із Трифоном Крячком у будці тракторної бригади влаштували погром портретів вождів народу"). Засуджений 25.09.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. Батько Панас Герасимович у 1920 році був у повстанському загоні Хмари, того ж року червоноармійці на горищі в нього знайшли кулемет, за що й розстріляли; дядько Денис Герасимович у 1930-ому розкуркулений і з усією своєю сім'єю висланий на північ. (П - 8951)

ТРУДОВИЙ ВОЛОДИМИР ФОКОВИЧ, 1910 р.н., смт Петрове, українець, освіта 7 класів, член ВКП(б) у 1930-34 роках ("виключений за виявлене невдоволення матеріальними умовами життя"), проживав у с.Ганнівка Петрівського району, бухгалтер колгоспу "Нова нива". Заарештований 18.09.1946 Кіровоградським управлінням МДБ ("до 8 років жив з батьками, у 1918-23 був поводатарем сліпих, у 1923-28 перебував у дитбудинку, де замість батьківського прізвища Грива взяв видумане Трудовий; маючи велику сім'ю, шестеро дітей, і бачачи тяжке становище колгоспників, написав анонімного листа голові Ради міністрів УРСР т.Хрущову про безпорядки в селі, допустивши в листі наклепницькі вислови стосовно будівництва соціалізму в СРСР"). Засуджений 27.11.1946 трибуналом військ МВС Кіровоградської області до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Звільнений у січні 1952 року. Реабілітований 31.05.1965 Верховним судом УРСР. (П - 7940)

ТУЗНИЧЕНКО ПАНАС ТАРАСОВИЧ, 1885 р.н., с.Олександрівка, українець, освіта початкова, проживав у смт Петровому, коваль колгоспу. У 1930 році розкуркулений. Заарештований 24.10.1937 Петрівським РВ НКВС ("у 1919-20 роках був командиром кавалерії у повстанському загоні Ярового; вів антирадянську агітацію"). Засуджений 14.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 8718)

ТЮТЮНИК ІЛЛЯ ОСТАПОВИЧ, 1886 р.н., с.Мажарівка (приєднане до с.Ганнівка), українець, освіта початкова, робітник рудника "Змичка". Заарештований 8.12.1930 Дніпропетровським оперсектором ДПУ (член контрреволюційної організації). Засуджений 15.09.1931 трійкою при колегії ДПУ до 5 років заслання у північний край. Реабілітований 27.10.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 10238)

УЖВА МИКОЛА МУСІЙОВИЧ, 1902 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, проживав на х.Соколівка Богданівської сільради Петрівського району, член артілі "Весела". У 1934 році за незбирання хліба був засуджений до 10 місяців примусової праці. Вдруге заарештований 7.02.1936 Петрівським РВ НКВС ("підозрювався як член контрреволюційного угруповання" – *див. Іван Кімлик*). Управлінням НКВС Дніпропетровської області 11.04.1936 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 5594)

УЗЛОВ КОРНІЙ ДМИТРОВИЧ, 1901 р.н., с.Краснопілля, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 25.12.1937 Петрівським РВ НКВС ("у 1918-20 роках був у повстанському загоні Хмари, роз'їжджав по селу в гайдамацькій формі зі зброєю в руках, примушував селян іти в загін і боротись проти радвлади, брав участь у єврейських погромах; у Головківці з групою повстанців розстріляв 4 червоних партизанів; тепер проліз у колгосп і провадить антирадянську агітацію"). Засуджений 26.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 14.05.1967 Кіровоградським облсудом. (П – 8199)

УЗЛОВ ОЛЕКСІЙ ІВАНОВИЧ, 1880 р.н., с.Мар'янівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 4.02.1930 Криворізьким окрвідділом ДПУ ("крупні куркулі Узлови та Пузанов – до революції мали землі 75 десятин і 200 десятин орендованої, млин, експлуатованих 15 батраків у сезон – у голод 1921 року вимінювали в бідних за хліб речі й худобу, у 1929-ому відкрито виступали проти колективізації, вели антирадянську агітацію: "Радвлада хоче зробити бідних іще біднішими, кріпаками, хоче нещадно експлуатувати їх", на зборах відмовляли селян не йти в соз, їх проганяли, а вони стояли за дверима, підслуховували й втручались, щоб тільки зірвати збори"). Засуджений 8.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 20.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6150)

УЗЛОВ ОЛЕКСІЙ СЕРГІЙОВИЧ, 1883 р.н., с.Олімпіадівка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 4.02.1930 Криворізьким окрвідділом ДПУ ("антирадянська агітація проти колективізації" – *див. Олексій Іванович Узлов*). Засуджений 8.03.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 20.04.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6150)

УЗЛОВ ПАВЛО САМІЙЛОВИЧ, 1886 р.н., с.Малинівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 24.12.1937 Петрівським РВ НКВС (агітація проти колгоспів, сталінської Конституції). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 29.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10694)

УНГЕР АБРАМ ГЕНРІХОВИЧ, 1877 р.н., с.Кичкас Запорізького району Дніпропетровської області, німець, освіта початкова, проживав у с.Ганнівка Петрівського району, без певних занять. Заарештований 21.12.1937 Петрівським РВ НКВС (агітація проти колгоспів). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 29.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10682)

ФЕДАН ЯКІВ ІВАНОВИЧ, 1879 р.н., с.Комісарівка Петрівського району, українець, освіта початкова, проживав у с.Зелене Петрівського району, хлібороб. У 1929 році розкуркулений. Заарештований 18.02.1931 Петрівським РВ ДПУ (агітація проти колективізації). Засуджений 2.04.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 15.11.1993 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6463)

ФЕДОТОВ ОЛЕКСІЙ ПАВЛОВИЧ, 1913 р.н., м.Владимир (Росія), росіянин, освіта вища агрономічна (Вологодський сільгоспінститут), член ВЛКСМ з 1930 року (до війни в Маріампільському зернорадгоспі був секретарем комсомольської організації в 240 членів), проживав у смт Петровому, писар 3-ї гвардійської механізованої бригади 1-го механізованого корпусу. Заарештований 23.05.1944 Харківським відділом контррозвідки "Смерш" Харківського танкового військового табору ("перебуваючи на службі в Червоній армії з серпня 1940 року, під час бойових дій на Західному фронті біля міста Копись, Білорусь, 11.07.1941 здався німцям у полон, з табору військовополонених звільнився й повернувся в Петрове, під час окупації працював головним агрономом земуправи району; звинувачувався в належності до Організації українських націоналістів, начеб завербований Олександром Кошиком, але фактів про діяльність ОУН у Петрівському районі не виявлено"). Відділом контррозвідки "Смерш" ХТВТ 13.07.1944 справу припинено, з-під варти звільнений і направлений у спецтабір НКВС №258 для проходження подальшої перевірки. (П – 3766)

ФЕСЕНКО СЕМЕН ТИМОФІЙОВИЧ, 1902 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта початкова, городник. Заарештований 3.04.1945 відділом контррозвідки "Смерш" Кіровоградського гарнізону (агент німецької розвідки). Засуджений 15.09.1945 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 22.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11660)

ФЛЕЙТУХ АНДРІЙ СТЕПАНОВИЧ, 1876 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 27.02.1931 П'ятихатським РВ ДПУ ("у 1917 році, під час революції, пройшла чутка селом Зеленим, нібито членів соціал-демократичного гуртка, який діяв тут на початку століття, зрадив Флейтух"; "колишній меншовик, провадить антирадянську агітацію"). Засуджений 23.03.1931 трійкою при колегії ДПУ УРСР до 5 років заслання у північний край. Реабілітований 22.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11656)

ФРЕЗЕ ДАВИД ПЕТРОВИЧ, 1890 р.н., колонія Андре-Поле Запорізького району Дніпропетровської області, німець, освіта початкова, проживав у с.Зелене Петрівського району, працював у млині. Заарештований 22.02.1938 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація: "в селі Ганнівці Петрівського району німці Франц Нейштетер, Давид Фрезе і Олена Янц гуртують довкіл себе відсталу частину села, пропагують їм фашизм, дискредитовують радвладу і партію; всі троє мають зв'язок із закордоном, пишуть в листах у Німеччину й Америку різні наклепи на СРСР; ведуть розмови про наближення війни, доводячи, що тільки Німеччина може звільнити селян; залякують активістів села розправою, коли до влади прийдуть фашисти"). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 29.06.1938. Реабілітований 27.12.1967 Кіровоградським облсудом. Брати Арон і Борис проживають із 1926 року в Канаді. (П - 8140)

ХАЙКОВ ГРИГОРІЙ БОРИСОВИЧ, 1895 р.н., смт Велика Лепетиха Дніпропетровської (нині Херсонської) області, єврей, освіта початкова, член ВКП(б) у 1919-21 роках, проживав у смт Петровому, завідувач продовольчого магазину. Заарештований 30.08.1936 Петрівським РВ НКВС ("вів антирадянську агітацію, вихваляв Троцького"). Засуджений 2.11.1936 Дніпропетровським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 7.05.1992 Генпрокуратурою України. (П – 13243)

ХАРЛАН ОЛЕКСІЙ ОМЕЛЯНОВИЧ, 1890 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта початкова, без певних занять. Заарештований 28.11.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти заходів радянської влади). Засуджений 16.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 13.07.1938. Реабілітований 21.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9727)

ХАРЧЕНКО ВАСИЛЬ КИРИЛОВИЧ, 1897 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, бухгалтер артілі "Взуттєвик". Заарештований 13.03.1938 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 20.06.1938. Реабілітований 26.08.1961 Кіровоградським облсудом. (П – 5459)

ХАРЧЕНКО ІВАН КИРИЛОВИЧ, 1901 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, помічник ентимолога, виконувач обов'язків завідувача райздороввідділу. Заарештований 28.03.1938 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність). Засуджений 21.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 26.08.1938. Реабілітований 26.08.1961 Кіровоградським облсудом. (П – 5459)

ХЛІВНИЙ СВИРИД ГРИГОРОВИЧ, 1882 р.н., с.Мажарівка (приєднане до с.Ганнівка), українець, письменний, член колгоспу "Спільне життя". У 1929 році розкуркулений, від заслання сховався. Заарештований 14.11.1937 Долинським РВ НКВС (у 1930 році брав активну участь у куркульській волинці, агітував проти хлібозаготівлі та підписки на держпозику). Засуджений 20.07.1939 Кіровоградським облсудом до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 4 роки. Кіровоградським облсудом 5.01.1940 рішення переглянуто, міру покарання зменшено до 2 років неволі з позбавленням громадянських прав на 1 рік. Кіровоградським облсудом 10.03.1941 рішення іще раз переглянуто, міру покарання збільшено до 8 років неволі з позбавленням громадянських прав на 3 роки, Верховним судом УРСР 26.04.1941 останнє рішення затверджене. Реабілітований 3.10.1993 Генеральною прокуратурою України. (П – 1644)

ХЛІВНИЙ СЕМЕН ЮХИМОВИЧ, 1906 р.н., с.Ганнівка (приєднане до с.Кірове), українець, освіта 2 класи, член колгоспу "Спільне життя". Заарештований 11.02.1938 Долинським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність проти заходів партії та радянської влади на селі). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 19.05.1938. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8703)

ХРИСТЕНКО АНАТОЛІЙ СИЛОВИЧ, 1891 р.н., с.Нещеретів Обухівського району Київської області, українець, освіта вища (медичний інститут, 1931), проживав у с.Новий Стародуб Петрівського району, фельдшер лікарні. Заарештований 3.03.1938 Петрівським РВ НКВС ("в роки громадянської війни служив у війську армії УНР, фельдшером військового госпіталю в Києві за гетьмана Скоропадського; провадив контрреволюційну агітацію проти радянської влади, зводив наклепи на колективне господарювання, вихваляв фашистський лад"). Засуджений 10.11.1938 Миколаївським обсудом до 8 років ув'язнення з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 27.07.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 12063)

ХРИСТЕНКО ВІРА АНАТОЛІЇВНА, 1928 р.н., м.Київ, українка, освіта початкова, проживала у смт Петрове, без певних занять. Заарештована 19.04.1944 УНКДБ Кіровоградської області (співпраця з німецькими окупантами в роки війни). Засуджена 30.09.1944 трибуналом військ НКДБ Кіровоградської області до 15 років каторжних робіт з позбавленням громадянських прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітована 10.09.1991 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 12760)

ЦВІРКУН МИХАЙЛО ІЛЛІЧ, 1898 р.н., м.Запоріжжя, українець, освіта середня, член ВКП(б) у 1925-42 роках, проживав у смт Петровому, старший лейтенант, заступник начальника політчастини 1-го загону 144-ої стрілецької колони. Заарештований 11.12.1942 особливим відділом НКВС 28-го управління оборонного будівництва ("17 листопада й 1 грудня 1942 року розповідав воякам антирадянські анекдоти, в яких містилась різка критика становища громадян і порядків у нашій країні"). Засуджений 2.01.1943 трибуналом військ НКВС з охорони тилу Чорноморської групи військ Закавказького фронту до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 7.05.1990 Кіровоградським облсудом. (П – 13976)

ЧАЙКОВСЬКА-ПРОЖИШКО КСЕНІЯ ІВАНІВНА, 1909 р.н., с.Мизове Старовижівського району Волинської області, українка, освіта початкова, проживала у смт Петрове, перукар райспоживспілки. Заарештована 24.07.1938 Петрівським РВ НКВС ("підтримувала зв'язок з матір'ю і двома сестрами, які виїхали в Польщу, провадила антирадянську агітацію: "Колгосп – це ярмо, бо колгоспники ходять голі і босі, тому існувати колгоспи довго не будуть"), як вагітна з-під варти звільнена 13.12.1938 під підписку про невиїзд. Засуджена 15.02.1939 Миколаївським облсудом до 2 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 1 рік. Верховним судом УРСР 25.05.1939 справу припинено, з-під варти звільнена. Брат Іван Прожишко у 1938 році засуджений як диверсант, що вчинив ряд аварій на залізниці. (П – 12455)

ЧАЙКОВСЬКИЙ ПАВЛО ТРОХИМОВИЧ, 1893 р.н., м.Акерман (нині м.Білгород-Дністровський) Одеської області, росіянин, освіта початкова, проживав у смт Царичанка Дніпропетровської області, перукар. Проживаючи у 1931-36 роках у смт Петрове, в 1936-ому був засуджений Миколаївським облсудом за несплату аліментів до 3 років неволі. Вдруге заарештований 31.03.1938 Петрівським РВ НКВС ("вів антирадянську агітацію проти підписки на державну позику для оборони країни, вихваляв порядки у фашистській Польщі, говорив: "Колгоспників обкладають податками більше, ніж одноосібників, тому в колгоспі погано жити"). Засуджений 15.02.1939 Миколаївським облсудом до 6 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 10.11.1989 Верховним судом УРСР. (П – 12455)

ЧВАЛКО ГРИГОРІЙ МИКИТОВИЧ, 1885 р.н., х.Мажарівка, українець, освіта початкова, проживав у с.Новий Стародуб Петрівського району, городник колгоспу. У 1931 році за несплату податків був засуджений до 2 років заслання, господарство розпродане. Вдруге заарештований 4.10.1937 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Помер 13.04.1943 у таборі. Реабілітований 1.06.1963 Кіровоградським облсудом. (П – 1869)

ЧЕРЕВИК ДЕМЕНТІЙ ТИХОНОВИЧ, 1898 р.н., с.Водяне, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 22.12.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна діяльність). Засуджений

29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 6.05.1961 Кіровоградським облсудом. (П – 5422)

ЧЕРЕВИК ПЕТРО СТЕПАНОВИЧ, 1907 р.н., с.Водяне, українець, освіта 8 класів, гірничий майстер шахти №9 тресту "Єпіфаньвугілля". Заарештований 5.09.1944 Петрівським РВ НКВС ("у 30-х роках працював на різних роботах у містах Сталіно, Кривий Ріг, Долинська, 16.09.1941 призваний на будівництво оборонних споруд Маріуполь-Бердянськ, 8 жовтня по дорозі у Маріуполь німці оточили 250 осіб, вернули назад у Сталіно, звідки втік і добрався у рідне село, працював у громадському дворі №8, з кінця літа 1942 року працював бухгалтером-ревізором на масломолокозаводі смт Петрового – до жовтня 1943-го, наступного місяця направлений у спецтабір НКВС м.Болохово Тульської області, з червня 1944-го у трест "Єпіфаньвугілля"; "на масломолокозаводі ввійшов у близькі стосунки з німецьким комендантом, видавав радянських активістів, складав списки осіб, які не виконують поставки молока німецькій владі, за що німці відбирали у населення корів, вів антирадянську агітацію, дискредитовував керівників партії й уряду"). Засуджений 26.02.1945 трибуналом військ НКВС Кіровоградської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років. Реабілітований 30.12.1992 Кіровоградською облпрокуратурою. Брат Єлисей в роки громадянської війни був вояком армії УНР. (П – 13769)

ЧИГРИН ВАВИЛО ПАВЛОВИЧ, 1876 р.н., виселок Савчина Балка Корсунівської сільради (нині приєднано до с.Іскрівка), українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 18.10.1930 Петрівським РВ ДПУ ("до революції за столипінським наділом мав 140 десятин землі, 8 коней, 6 волів, 4 корови, весь сільськогосподарський реманент, нині має 27 десятин землі, 2 коней, 2 корови, у 1930-31 роках платив 554 рублі податку"; "в роки громадянської війни мав тісний зв'язок із бандою Іванова; залякував бідноту не записуватись у колгосп, закликав селян не підкорятись радянській владі і сам це робив, дружив із куркулями, злісно ліквідував власне господарство, аби лиш не платити податки"). Засуджений 19.12.1930 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 18.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6184)

ЧОЛОВАН ДМИТРО ОНИСИМОВИЧ, 1874 р.н., с.Ганнівка, українець, освіта початкова, хлібороб. У 1929 році розкуркулений. Заарештований 10.05.1930 Зінов'євським окрвідділом ДПУ ("агітував проти колективізації" – *див. Тиміш Рябуха*). Засуджений 9.06.1930 Зінов'євським окрсудом до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та на 5 років заслання. Верховним судом УРСР 27.07.1930 вирок змінено на 3 роки ув'язнення без заслання. Реабілітований 19.08.1993 Генпрокуратурою України. (П – 1811)

ЧОРНОПОЛЬСКИЙ СЕМЕН ЯКОВИЧ, 1883 р.н., с.Йосипівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 12.11.1943 УНКДБ Кіровоградської області (антирадянська агітація, контрреволюційна діяльність). Засуджений 19.05.1944 Кіровоградським облсудом до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 24.05.1990 Верховним судом УРСР. (П – 12064)

ЧУДНИЙ СЕРГІЙ ПИЛИПОВИЧ, 1892 р.н., с.Новофедорівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 21.12.1937 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 29.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10681)

ЧУМАК ФОТІЙ ОВЕР'ЯНОВИЧ, 1892 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, член колгоспу "Більшовик". Заарештований 8.12.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти вождів ВКП(б)). Засуджений 14.06.1939 Миколаївським облсудом до 3 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 11.08.1993 Генпрокуратурою України. (П – 845)

ЧУПРИНА КОНОН ЛЕОНТІЙОВИЧ, 1889 р.н., с.Зелене, українець, освіта початкова, поденнний робітник. У 1931 році розкуркулений і за контрреволюційну діяльність був засуджений до 3 років неволі. Вдруге заарештований 24.10.1937 Петрівським РВ НКВС (розповсюдження провокаційних чуток про політику радянської влади, вихваляв дореволюційний лад). Засуджений 14.11.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 30.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 8743)

ЧУПРІЙ АНТОН ЄВМЕНОВИЧ, 1884 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 21.12.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти радянської влади). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 29.05.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 10683)

ЧУПРІЙ РОДІОН НЕСТОРОВИЧ, 1900 р.н., с.Новий Стародуб, українець, неписьменний, колгоспник. Заарештований 1.07.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти існуючого ладу). Засуджений 7.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Управлінням НКДБ Кіровоградської області 18.06.1941 справу припинено, з-під варти звільнений. Реабілітований 29.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11692)

ШАПОВАЛ ГРИГОРІЙ ЯКОВИЧ, 1897 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта початкова, член колгоспу "Колгоспне село". Заарештований 25.12.1937 Петрівським РВ НКВС ("в роки громадянської війни служив у повстанському загоні Хмари; провадив антирадянську агітацію: "Радвлада пригнічує селян; колгосп – це ярмо: працюєш як віл, а все забирають комуністи"). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, дати виконанння вироку у справі не зазначено. Реабілітований 14.05.1967 Кіровоградським облсудом. (П – 8198)

ШАПОВАЛ ПРОВ ЯКОВИЧ, 1895 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта початкова, член колгоспу "Колгоспне село". Заарештований 21.12.1937 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація: "Для чого нам працювати в колгоспі, однав він нічого нам не дає; якщо не платитимем податки і позики, то краще житимем, бо за нас живуть комуністи; радвладі скоро прийде край, бо буде війна"). Засуджений 29.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 7.08.1968 Кіровоградським облсудом. (П – 8165)

ШЕВЕЛУХА ГАВРИЛО ГРИГОРОВИЧ, 1860 р.н., с.Лелеківка, українець, неписьменний, хлібороб. У 1917 році розкуркулений. Заарештований 18.10.1930 Петрівським РВ ДПУ ("разом із сином в роки громадянської війни перебували в повстанському загоні Іванова, допомагали матеріально; нині ведуть контрреволюційну агітацію проти заходів радянської влади на селі" – *див. Євмен П'ята*). Прокуратурою Дніпропетровського оперсектора ДПУ УРСР 23.03.1931 через похилий вік підозрюваного справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 11306)

ШЕВЧЕНКО КУЗЬМА ЗАХАРОВИЧ, 1911 р.н., с.Новий Стародуб, українець, освіта 7 класів, червоноармієць 224-го гвардійського стрілецького полку 72-ї гвардійської стрілецької дивізії. Заарештований 7.12.1943 відділом контррозвідки "Смерш" 24-го стрілецького корпусу (агент німецької розвідки). Засуджений 15.04.1944 особливою нарадою НКВС СРСР до 8 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 22.08.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11648)

ШЕЙКО АНДРІЙ ГЕРАСИМОВИЧ, 1884 р.н., с.Олександрівка, українець, освіта початкова, проживав у радгоспі "Райполе", хлібороб. Заарештований 3.10.1937 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до розстрілу, вирок виконано 13.11.1937. Реабілітований 4.05.1963 Кіровоградським облсудом. (П – 6280)

ШКУРА ВАСИЛЬ СТЕПАНОВИЧ, 1881 р.н., с.Олександро-Мар'ївка, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 18.10.1930 Петрівським райвідділом ДПУ ("у 1914-19 роках перебував у німецькому полоні; як релігійний служитель, псаломщик, вів антирадянську агітацію проти колективізації, залякував селян зміною влади і розправою"). Засуджений 6.02.1931 особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР до 3 років заслання у північний край. Реабілітований 31.03.1994 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 6195)

ШЛЯХОВИЙ ДАНИЛО ДАВИДОВИЧ, 1890 р.н., смт Петрове, українець, освіта початкова, завідувач шляхобудівництва в районі. Заарештований 6.03.1944 Петрівським РВ НКДБ ("будучи таємним агентом німецької жандармерії, зустрічався із Миколою Граммом і начальником жандармерії Томасом"). Петрівським РВ НКДБ 5.09.1944 направлений в спецтабір НКВС №240 м.Сталіне для фільтрації (нині Донецьк). (П – 3261)

ШТЕФАН ВІКТОР ІВАНОВИЧ, 1896 р.н., с.Іскрівка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 10.07.1938 Петрівським РВ НКВС (агент польської розвідки, антирадянська агітація). Засуджений 29.09.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу з конфіскацією майна, вирок виконано 5.10.1938. Реабілітований 4.03.1958 трибуналом Київського військового округу. (П – 4349)

ШУЛЬГА ПАНТЕЛІЙ ФРОЛОВИЧ, 1898 р.н., с.Чечеліївка, українець, освіта початкова, колгоспник. Заарештований 6.10.1937 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 3.02.1962 Кіровоградським облсудом. (П - 5516)

ШУСТАЛЬ ФРАНЦ ІВАНОВИЧ, 1891 р.н., м.Відень (Австрія), австрієць, неписьменний, проживав у с.Ганнівка Петрівського району, чорнороб. Заарештований 3.01.1944 Долинським РВ НКДБ ("у 1916 році як солдат австро-угорської армії потрапив у російський полон, направлений у м.Харків, після чого потрапив у Ганнівку, де працював батраком у поміщиків і куркулів; в роки німецької окупації працював кучером коменданта П'ятихатського зерногосподарства; за завданням коменданта збирав від антирадянськи налаштованих осіб заяви, зберігав примірники контрреволюційної газети "Боевой путь" – для курива, адже читати не вмів"). Трибуналом військ НКВС Кіровоградської області 8.05.1944 виправданий, справу припинено, 16.05.1944 з-під варти звільнений. (П - 611)

ЩУР ТИМОФІЙ ТИМОФІЙОВИЧ, 1901 р.н., с.Малинівка, українець, освіта початкова, член колгоспу ім.Енгельса. Заарештований 9.06.1935 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація серед колгоспників). Засуджений 16.11.1935 Дніпропетровським облсудом до 3 років ув'язнення в далеких таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Верховним судом СРСР 23.12.1935 міру покарання зменшено до 1,5 року неволі з позбавленням громадянських прав на 1 рік. (П – 2634)

ЮРЧЕНКО АНТОН НИКИФОРОВИЧ, 1896 р.н., с.Малинівка, українець, освіта початкова, до 1933 року кандидат у члени ВКП(б), член колгоспу ім.Енгельса. Заарештований 15.02.1938 Петрівським РВ НКВС (контрреволюційна агітація проти радянського ладу і колгоспів). Засуджений 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 27.05.1938. Реабілітований 31.03.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П - 9157)

ЯБЛУНЕВСЬКИЙ АНТОН ГНАТОВИЧ, 1880 р.н., с.Москалівка (інша назва хутора Солдатського) Малоганнівської сільради Петрівського району, українець, освіта початкова, член колгоспу "Нове життя". Заарештований 27.11.1937 Петрівським РВ НКВС ("у 1931 році за борги хлібоздачі здав у колгосп усе своє майно і сам вступив до колгоспу; підозрювався в тому, що у 1932 році за контрреволюційну агітацію був засуджений до 5 років неволі і що втік з-під варти"). Петрівським райвідділом НКВС Кіровоградської області 27.01.1939 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 2268)

ЯВОРСЬКИЙ АНДРІЙ ЮХИМОВИЧ, 1899 р.н., с.Миколаївка Сірогозького району Дніпропетровської (нині Великолепетиського Херсонської) області, українець, освіта 2 класи, проживав у смт Петровому, старший бухгалтер райспоживспілки. Заарештований 29.08.1936 Петрівським РВ НКВС (розповсюдження контрреволюційних анекдотів, спрямованих на дискредитацію керівників партії та уряду). Засуджений 2.11.1936 Дніпропетровським облсудом до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 7.05.1992 Генпрокуратурою України. (П – 13243)

ЯГОДКІН ЮРІЙ МИХАЙЛОВИЧ, 1898 р.н., с.Лозуватка Криворізького району Дніпропетровської області, українець, освіта середня, проживав у смт Петровому, вчитель. Заарештований 30.07.1930 Криворізьким окружним відділом ДПУ ("підозрювався у підтримці антирадянського угруповання, членстві в СВУ"). Криворізьким окрвідділом ДПУ 18.08.1930 справу припинено, з-під варти звільнений. (П – 12042)

ЯКУБОВСЬКИЙ НИКИФОР ХРИСАНТОВИЧ, 1895 р.н., с.Корсунівка (приєднане до с.Іскрівка), українець, освіта початкова, член колгоспу "Третій вирішальний". У 1930 році розкуркулений. Заарештований 6.12.1937 Петрівським РВ НКВС ("після розкуркулювання виїхав на Криворізькі копальні, повернувся у 1936-ому, разом з іншими куркулями провадить шкідницьку діяльність: згноїли всі колгоспні корми – від дощу погнило 64 скирти; під час підписки на державну позику для оборони країни казав: "Підписуватись не треба, це добровільна справа і ніхто нікого не має права примусити" – на позику не підписались 84 колгоспники; стосовно виборів у Верховну раду казав: "Хіба це широка демократія, коли в бюлетень записують двох кандидатів? на вас комуністи натягнули ярмо, а після виборів іще гірше буде"). Засуджений 28.12.1937 трійкою УНКВС Миколаївської області до розстрілу, вирок виконано 4.02.1938. Реабілітований 28.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9482)

ЯНОВСЬКИЙ МИХАЙЛО АНДРІЙОВИЧ, 1906 р.н., смт Петрове, українець, освіта 4 класи, червоноармієць 41-го навчального дивізіону артилерії Одеського військового округу. Заарештований 7.12.1944 відділом контррозвідки "Смерш" Одеського військового округу (агент німецької розвідки). Засуджений 15.09.1945 особливою нарадою НКВС СРСР до 5 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Реабілітований 13.06.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 11711)

ЯНЦ ОЛЕНА АБРАМІВНА, 1898 р.н., смт Желанне Ясинуватського району Донецької області, німкеня, освіта середня, проживала у с.Ганнівка Петрівського району, без певних занять. Заарештована 25.02.1938 Петрівським РВ НКВС ("народилась у сім'ї мелоністського проповідника, який до колективізації працював управителем млина, нічого не відає про антирадянську діяльність брата Абрама Нейштетера і Давида Фрезе" – із свідчень у 1967 році, *див. Давид Фрезе*). Засуджена 11.04.1938 трійкою УНКВС Миколаївської області до 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах. Звільнена 29.03.1948. Реабілітована 27.12.1967 Кіровоградським облсудом. Батько, мати і брат Абрам Абрамович Нейштетер у 1929 році вислані в Архангельську область, чоловік Абрам Абрамович Янц репресований у жовтні 1937 року, четверо дітей від 10 до 16 років лишились із матір'ю Оленою; у 1937 році репресовані брат чоловіка Яків і брат Олени Абрам; німці-колоністи, що проживали при станції Желанна, в перший місяць війни вислані далеко в тил. (П – 8140)

ЯРЕМЕНКО МАРКО СЕМЕНОВИЧ, 1899 р.н., с.Олександрівка, українець, освіта початкова, член колгоспу "Червоний перекоп". Заарештований 3.10.1937 Петрівським РВ НКВС ("син куркуля, висланого з України, в роки громадянської війни служив у повстанському загоні Григор'єва до повного його розгрому; згодом був активним організатором мас в період жіночих волинок та розбирання усуспільненого майна з колгоспу; навіваючи колгоспникам ворожнечу проти радянської влади, доводив, що й сам готовий виступити проти неї зі зброєю в руках"). Засуджений 21.10.1937 трійкою УНКВС Дніпропетровської області до розстрілу, вирок виконано 13.11.1937. Реабілітований 14.04.1989 Кіровоградською облпрокуратурою. (П – 9638)

ЯСТРЕБ ІВАН КОРНІЙОВИЧ, 1910 р.н., с.Новий Стародуб, українець, малописьменний, мобілізований у Червону армію 25.06.1941, червоноармієць 3-ої роти 3-го батальйону 69-ої стрілецької бригади. Заарештований 30.11.1941 особливим відділом НКВС 69-ї окремої стрілецької бригади ("19.11.1941 серед червоноармійців вів профашистську агітацію, розповідаючи про добре ставлення німців до військовополонених червоноармійців, вихваляв умови їхньої служби, харчування, обмундирування і таке інше"; із свідчень Ястреба: "Під кінець літа 1941 року, коли наш 300-ий стрілецький полк займав оборону за 40 кілометрів від Білої Церкви, командир відділення Прокопенко мені і червоноармійцю П'яті наказав іти в розвідку: просунутись кілометр уперед і вивідати наявність німецьких військ; десь через кілометр на нас наскочили 8 німецьких солдатів, обеззброїли нас і повели в ближнє село, в хатину, де сиділо двоє, один у військовому, а другий у цивільному, останній розпитував мене хто я та звідки, чи маю сім'ю, чи член колгоспу і таке інше; потім допитали П'яту і посадили в сарай, де ми знаходились 2 доби; нам давали їсти білий хліб і ковбаси по 50 грам, а потім вартовий пригощав нас хорошими сигаретами: він розповідав нам також, що днем раніше тут сиділи 8 полонених червоноармійців, які були комуністами і комсомольцями, партдокументи у них відібрали і розстріляли; на другий день я просився у вартового, щоб він нас відпустив, але він нічого не відповів, тоді я вирішив утікати, що й зробив, слідом за мною втік і П'ята, разом ми пройшли кілька кілометрів і нас застала ніч у полі, де ми переспали у скирті до ранку, а вранці рушили в бік фронту; скоро відчули, що по нас стріляють свої ж, ми зняли сорочки і стали ними розмахувати, тоді стрільбу припинили і ми повернулись до наших"). Засуджений 8.12.1941 трибуналом військового з'єднання №4590 до розстрілу, Верховним судом СРСР 27.12.1941 міру покарання замінено на 10 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 3 роки. Реабілітований 11.06.1991 головною військовою прокуратурою з реабілітації. (П – 12681)

ЯЩЕВСЬКИЙ ВАСИЛЬ ВАСИЛЬОВИЧ, 1884 р.н., с.Сніжки Ставищенського району Київської області, українець, освіта початкова, проживав у с.Корсунівка (приєднане до с.Іскрівка) Петрівського району, колгоспник. Заарештований 1.06.1936 Петрівським РВ НКВС (антирадянська агітація). Засуджений 27.10.1936 Дніпропетровським облсудом до 4 років ув'язнення у виправно-трудових таборах з позбавленням громадянських прав на 2 роки. Реабілітований 8.09.1992 Генпрокуратурою України. (П – 13519)

СКОРОЧЕННЯ

АН – Академія наук
АРК–Автономна Республіка Крим
бупр – будинок примусової праці
ВКП(б) – Всесоюзна Комуністична партія (більшовиків)
ВТ– військовий трибунал
ВТТ– виправно-трудовий табір
ВУЦВК – Всеукраїнський Центральний Виконавчий Комітет
ВУЧК – Всеукраїнська надзвичайна комісія (з *російської)*
ВЧК – Всесоюзна надзвичайна комісія *(з російської)*
ГУДБ – Головне управління державної безпеки
ДПУ – Державне політичне управління
ЗСП – запасний стрілецький полк
ім. – імені
КДБ – Комітет державної безпеки
КЕЧ – комунально-експлуатаційна частина
КП(б)У – Комуністична партія (більшовиків) України !
КПРС - Комуністична партія Радянського Союзу
м. – місто
МВ – міський відділ
МВС – Міністерство внутрішніх справ
МДБ – Міністерство державної безпеки
МРВ – міжрайонний відділ
МТС – машино-тракторна станція
НКВС – Народний комісаріат внутрішніх справ
НКДБ – Народний комісаріат державної безпеки
ОВ – особливий відділ, обласний відділ, окружний відділ *(залежно від контексту)*
ОДПУ – Об'єднане державне політичне управління
ОН – особлива нарада
ОУН – Організація Українських Націоналістів
ОШТВ – об'єднаний шляхово-транспортний відділ
ПФЛ – перевірочно-фільтраційний табір (*з російської*)
р.н. – рік народження
РАБ – район авіаційного базування
РВ – районний відділ
с. – село
СБУ – Служба безпеки України
смт – селище міського типу
СРСР – Союз Радянських Соціалістичних Республік
ст. – станція
ТВ – транспортний відділ
т. (тов.) – товариш
тсоз (соз) – товариство спільного обробітку землі
УНКВС – управління НКВС
УНР – Українська Народна Республіка
УРСР – Українська Радянська Соціалістична Республіка
ЧК – Надзвичайна комісія *(з російської)*
ШТВ – шляхово-транспортний відділ

Олександрівський район
Василь Колісник. Митрополит – мученик за віру 7
Володимир Кобзар. Правди ніколи не буває багато 10
Петро Кузнецов. Життя у залізних лавах 13
Спогад Куманського Анатолія Петровича 22
Анатолій Кримський. Обрубані рамена 29
СПИСКИ РЕАБІЛІТОВАНИХ ЖЕРТВ ТОТАЛІТАРНОГО РЕЖИМУ 31

Олександрійський район
Спогад Гриценка Володимира Харитоновича 165
Світлана Орел. "Я був ображений як єврей, тому написав від імені антисеміта..." 170
Федір Шепель. До дня незалежності лишалося рівно сорок сім років 172
Федір Шепель. А міським головою був Чижевський Іван Костянтинович 176
Микола Петров. Дума про батька 178
Спогад Терещенко Світлани Михайлівни 184
Леонід Куценко. Репресований після смерті 185
Федір Шепель. Були членами "Галліполійського союзу" 190
Кузьма Повелько. Гідний учень академіка Вавілова 194
Федір Шепель. Лист, викинутий з вагона 199
СПИСКИ РЕАБІЛІТОВАНИХ ЖЕРТВ ТОТАЛІТАРНОГО РЕЖИМУ 203

Онуфріївський район
Спогад Мокрого Михайла Федосійовича 385
Спогад Селихова Василя Андрійовича 387
Світлана Орел. "Бо кого любить Господь, того карає..." 388
Федір Шепель. Операція "Ультраправославні" 390
Юрій Матівос. Постріл у темряві 391
СПИСКИ РЕАБІЛІТОВАНИХ ЖЕРТВ ТОТАЛІТАРНОГО РЕЖИМУ 394

Петрівський район
Світлана Орел. Сількор 455
Спогад Гаращук Ганни Михайлівни 459
Спогад Гудима Василя Яремовича 460
Федір Шепель. "Зіронька", Зубатов і слідча справа ДПУ 461
Федір Шепель. Винахідник "perpetuum mobile" 464
СПИСКИ РЕАБІЛІТОВАНИХ ЖЕРТВ ТОТАЛІТАРНОГО РЕЖИМУ 468

Скорочення 521

Науково-документальна серія книг

РЕАБІЛІТОВАНІ ІСТОРІЄЮ

КІРОВОГРАДСЬКА ОБЛАСТЬ

Книга четверта

ОЛЕКСАНДРІВСЬКИЙ, ОЛЕКСАНДРІЙСЬКИЙ, ОНУФРІЇВСЬКИЙ, ПЕТРІВСЬКИЙ РАЙОНИ

Технічний редактор **Т.Прокопцева**
Комп'ютерна верстка **С. Берлін**

Підписано до друку 18.02.2007.
Формат 70х100 1/16. Друк офсетний. Папір офсетний.
Обсяг 43,8 обл. друк. арк
Наклад 1000. Зам. 174.

МПП "Антураж А"
м. Кіровоград, вул. Тимірязева, 83/52.
Тел. (0522) 24-58-76